Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧ ੴ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਲਾਇਬਰੇਰੀ

(ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਐਕਸੇਸ਼ਨ ਨੰ: 8162/1925

ਕਲਾਸ ਨੰ: ....

ਸ਼ੈਲਫ ਨੰ: .... ਮੱਖ..........

(੧) ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੁ ਸਮੇਂ ਮੁਕੱਰਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਿਣਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈ ਸਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਹ ੧੫ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵਧੀਕ ਤਕ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਣਗੇ।

(੨) ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਦੋ ਪੈਸੇ ਰੋਜ਼ ਫੀ ਕਿਤਾਬ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਖ਼ਾਸ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿਚ ਸਕੱਤਰ ਸਾਹਿਬ ਮੁਆਫ਼ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

(੩) ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੱਜਣ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ, ਭਾਵੇਂ ਦੂਜਾ ਸੱਜਣ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚੋਂ ਆਪ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲੈਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਨਾ।

(੪) ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਆਦਿਕ ਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ।

(੫) ਖਰਾਬ ਕੀਤੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਨਵੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਰਖਣੀਆਂ ਪੈਣਗੀਆਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸਿੱਖ ਰੈਫਰੈਂਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

2727

ਤੁਲਸੀ ਰਾਮਾਯਣ ਸਟੀਕ

ਜਿਸਕੋ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀਨੇ ਟੀਕਾ ਕਰੀਹੈ।

॥ਔਰ ਅਜੁੱਧਿਆ ਕਾਂਡ ਔਰ ਭੀ ਬਾਕੀ ਕਾਂਡ ਸਟੀਕ ਛਪ ਰਹੇ ਹੈਂ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਸੇਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗੇ॥ ॥

ਮਤਬੇ ਮੁਨਸੀ ਨਿਵਲ ਕਿਸੋਰ ਸਾਹਿਬ ਵਾਕਿਆ ਲਹੌਰ ਮੌਲਵੀ ਮਹਬੂਬ ਅਹਮਦ ਸਾਹਿਬ ਏਜੰਟ ਕੇ ਯਤਨ ਸੇਂ ਪ੍ਰਮੁਦਤ ਹੂਆ॥ ॥ ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ੴ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਵੇਨਮਃ॥

ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰਾਇਨਮਃ॥ ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਪ੍ਰਿਥਮ ਵਿਨਾਯਕ ਵਿਘਨ ਹਰ ਵਰ ਦਾਤਾ ਪਦ ਵੰਦਾ॥ ਪੁਨਿ ਸੁਭ ਦਾਨ ਸਰਸ੍ਵਤਿਹ ਪ੍ਰਨਮੋ ਆਨੰਦ ਕੰਦਾ॥੧॥ ਸ੍ਰੀਗੁਰੁ ਨਾਨਕ ਨਮੋ ਨਿਤ ਨਾਰਾਇਣ ਵਪੁ ਜਾਨਾ॥ ਦਸੋ ਰੂਪ ਦਸ ਦਿਸਾ ਮਮ ਦੀਪਤਿ ਦੀਜੈ ਦਾਨਾ॥੨॥ ਗੌਰੀ ਸੰਕਰ ਗਿਆਨ ਘਨ ਵੰਦੋਂ ਸਾਂਤਿ ਸਰੂਪਾ॥ ਆਦਿ ਕਵਿ ਅਭਿਰਾਮ ਜਸ ਵਰਨੌਂ ਜਾਹਿ ਅਨੂਪਾ॥੩॥ ਮਹਾਂਬੀਰ ਮਤਿਧੀਰ ਮਮ ਮਨ ਕੀ ਕਰੈ ਪੀਰ॥ ਨਮਤ੍ਰਹਿ ਤਨੈ ਸਾਗਿਰ ਮਾਹਿ ਦਰਸਾਵਹੁ ਰਘੁਬੀਰ॥੪॥ ਸੀਤਾ ਸੀਤਲ ਰੂਪ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਮ ਲਛਮਣ ਜਾਨਾ॥ ਬੰਦੋ ਮੋ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਵਰਨੈ ਭਾਵ ਮਹਾਨਾ॥੫॥ ਰਮਤ ਰਾਮ ਸੁਖਧਾਮ ਮਮ ਕੁਮਤਿ ਦਾਮ ਕੋ ਕਾਟ॥ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਰਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਕਹੌਂ ਦਿਖਾਵਹੁ ਬਾਟ॥੬॥ ਤੁਲਸਿਦਾਸ ਤੁਲਸੀ ਸਰਸ ਰਾਮਹਿ ਪ੍ਰਿਯ ਗੰਭੀਰ॥ ਤਿਹਿ ਜਬ ਤੁਲਸੀ ਦੀਨ ਤਬ ਮੋ ਮਨ ਬਾਧੀ ਧੀਰ॥੭॥

॥ਸ੍ਰੀਰਾਮਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਾਨ ਕਰ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਕਲਿਆਨ ਨਿਮਿਤ ਪ੍ਰਥਮ ਤਿਸ ਸਮੇ ਗਿਰਜਾ ਕੋ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰਾਯਾ ਹੈ ਅਤੁ ਸੋਈ ਚਰਿਤ੍ਰ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਮਨੋਂ ਸੇ ਦੋਖ ਨਿਕਾਸਣ ਹੇਤੁ ਅਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਰੀਤ ਸੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸਤ ਕੋਟ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਅਰੁ ਆਗਿਆ ਦੇ ਕੈ ਮਹਾਂ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਸੇ ਭੀ ਕਹਾਯਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਤਲੋਕ ਮੇ ਇਸ ਕਥਾ ਕੇ ਮੁਖ੍ਯ ਪ੍ਰਵਰਤਕ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਹੀ ਭਏ ਹੈਂ ਲਖਿਆ ਅਰੁ ਚਤੁਰ ਵਿੰਸਤ ਸਹਸ੍ਰ ਗ੍ਰੰਥ ਭੀ ਦੇਵ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਤਿਨੋ ਨਿਰਮਾਨ ਕੀਏ ਹੈਂ॥ ਤਿਤ ਜਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਮੁਨਿ ਵਰ ਨੇ ਕਾਲਿ ਕੇ ਜੀਵਨ੍ਹ ਕੀ ਮਤਿ ਸ੍ਥੂਲ ਅਰੁ ਪਾਪ ਮਯ ਜਾਨ ਕਰ ਤਿਨ ਕੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹਿਤ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਹੀ ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾਨ ਕੇਰ ਤਿਸ ਕੇ ਸੁਮਰਣਾਦਿਕ ਕਰਾਵਣ ਨਿਮਿਤ ਗੋਸ੍ਵਾਮੀ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਜੀ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਅਰੁ ਤਿਸ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਕੋ ਭਾਖਾ ਬਾਣੀ ਮੇ ਵਿਸਤਾਰਿਆ ਅਰੁ ਦੇਵ ਬਾਣੀ ਕੋ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਾਨ ਕਰਿ ਤਿਸ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਨਿਮਿਤ੍ਰ ਆਦਿ ਮੇਂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਸਲੋਕ ਰਾਖੇ ਅਰੁ ਕਲੀ ਕੇ ਜੀਵੋਂ ਪਰ ਦਯਾ ਕਰਿ ਕੇ ਸਕਲ ਗ੍ਰੰਥ ਭਾਖਾ ਮੇ ਵਿਸਤਾਰਿਆ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ॥ ॥ਕਲਿ ਕੁਟਿਲ ਜੀਵ ਨਿਸਤਾਰ ਹਿਤ ਬਾਲਮੀਕ ਤੁਲਸੀ ਭਏ॥ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਵਾਕ ਭਗਤਮਾਲ ਮੇਂ ਕਹੇ ਹੈਂ॥ ॥ਪੁਨਾ॥ ॥ਬਾਲਮੀਕ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਕਲੌ ਦੇ ਵਿਤੇ ਵਿਖ੍ਯਾਤਿ॥ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਥਾ ਸਧੀ ਭਾਖਾ ਰੂਪੀ ਕਰਿ ਖ੍ਯਾਤਿ॥ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਵਾਕ੍ਯ ਬਾਸਿਸ੍ਠ ਸੰਹਤਾ ਮੇਂ ਬਾਸਿਸ੍ਠ ਜੀ ਨੇ ਅਰੁੰਧਤੀ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹੇ ਹੈਂ ਇਸ ਤੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਆਸ਼੍ਯ ਜਾਨਨੇ ਕੇ ਹੇਤ ਸੇ ਸ੍ਰਵਣ ਅਰੁ ਵਰੰਵਾਰ ਮਨਨ ਕਰ ਕੇ ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਅਰੁ ਬਾਣੀ ਕੇ ਸਫਲ ਕਰਬੇ ਹੇਤੁ ਪੜ੍ਹੋਂ ਕੇ ਭਰੋਸੇ ਪਰ ਇਸ ਕੀ ਪੂਜਾ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵਿ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਪੜਨੇ ਕੀ ਇੱਛਾ ਕਰੀਏ ਤੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੀਤਾ ਸਿਯਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦਾਸਨਦਾਸ ਜਾਨਕੇ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ
੨ ਪੜਨੇ ਕੀ ਇੱਛਾ ਕਰੀਏ ਤੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ... ਇਸ ਮਾਨਸ ਕੇ ਦਰਮੇ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਨੇ
੫ ਕੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਪਤਿ ਅਰੁ ਪੜ੍ਹੇ ਤਾਤਪਰਜਾਦਿਕ ਕਰਾਵੈਂਗੇ ਇਸ ਮਾਨਸ ਮੇ ... ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਕਰ ਪੇਰੇ ਹੁ
ਭੂਗਵੰਤ ਕੇ ਜਸ ਕੀਆਂ ਮੁਕਤਾ ਰੂਪੀ ਸੀਪਾਂ ਕਹੀਆਂ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਿਮਿਤ ਮਨ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ... ਅਰੁ ਤਿਨਸੇ ਭਾਵ
ਏ ਇਸ ਮਾਨਸ ਮੇ ਬ੍ਰਿਤੀ ਧਾਰਤਿ ਕਰਨ ਰੂਪੀ ਟੁਬਕੀਆਂ ਲਗਾਈਏ ਤੌ ਮੁਕਤਾ ਆਦਿਕ ... ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ ਜੀ ਕੇ ਦਿਨ ਸੰਬਤ ਆ
ਰੂਪੀ ਮੁਕਤਾ ਫਲ ਨਿਕਾਸੇ ਕਾਹੂ ਨੇ ਆਧਿਕ ਕਾਹੂ ਨੇ ਆਲਪ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ ਜੀ ਕੇ ਦਿਨ ਸੰਬਤ ਆ
ਰੂਪੀ ਮੁਕਤਾ ਫਲ ਨਿਕਾਸੇ ਕਾਹੂ ਨੇ ਆਧਿਕ ਕਾਹੂ ਨੇ ਆਲਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਰੂਪ ਪਾਈਆਂ ਤੁਰੰ ਲੋਕੋਂ ਨੇ ਪੀਛੇ ਹਰੀ
ਸ੍ਰ ਦਾਸ ਸਤ ਪਰਚਤ ਕੋ ਇਸ ਉਲੇਖ ਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਰੂਪ ... ਤਿਨਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਕਾਸ ਦੀਨੀਆਂ
ਆਂ ਥੀਆਂ ਸੋ ਕਾਸੀ ਆਦਿਕ ਦੇਸੋਂ ਸੇ ਜਥਾ ਲਬਧ ਸੁਧ ਪਤ੍ਰਾਂ ਮੰਗਵਾਇ ਕੇ ਤਿਨਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਕਾਸ ਦੀਨੀਆਂ
ਹੈਂ ਅਰੁ ਔਰ ਜੋ ਆਪਣੀ ਬੁਧਿ ਸੇ ਪਦ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਖਨੇਪਕ ਭਾਸੇ ਹੈਂ ਜੋ ਨਿਕਾਸੇ ਨਹੀ ਤੁਰਾਂ ਤਿਨਕਾ ਦੇਖ ਦਿਖਾਇ
ਦੀਆ ਹੈ ਇਸ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੀ ਭਾਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨੀ ਟੀਕਾ ਕਾ ਵਿਸਤਾਰ ਅਰੁ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੋਪਾਸਕ ਹਨੁਮੰਤ ਜੀ ਕੇ
ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰ ਹੋਵੈਂਗੇ ਪੜ੍ਹਨੇ ਸੁਨਨੇ ਕੇ ਅਰਥੋਂ ਕੇ ਗਿਆਤਾ ਹੋਵੈਂਗੇ ਇਸ ਟੀਕਾ ਕੇ ਪਠਨ ਕਾ ਵਿਸੇਸ ਰਸ ਤਿਨਕੋ
ਆਵੈਗਾ ਅਬ ਗੁਸਾਂਈ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਜੀ ਸਨਾਤਨ ਮਰਯਾਦਾ ਅਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਪਤਿ ਅਰੁ
ਪੜ੍ਹੇ ਗਾਮਨ ਹੇਤੁ ਬਾਣੀ ਵਿਨਾਯਕਾ ਦਿਕੋਂ ਕ ਨਮਸਕਾਰ ਆਤਮਕ ਮੰਗਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੋ ਜਯਤਿ॥ ੧ਓਂ ॥

॥ਵਰਣਾਨਾਂ ਮਰਥ ਸੰਘਾਨਾਂ ਰਸਾਨਾਂ ਛੰਦ ਸਾਮਪਿ॥

॥ਮੰਗਲਾਨਾਂ ਚ ਕਰਤਾਰੌ ਬੰਦੇ ਬਾਣੀ ਵਿਨਾਯਕੌ॥

॥ਮੈਂ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਅਰੁ ਗਣਪਤਿ ਜੀ ਕਉ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਗਜਾਨਨ ਅਰੁ ਭਾਰਤੀ ਜੀ
ਅੱਖਰਾਂ ਕੇ ਅਰੁ ਤਿਨ ਮੈਂ ਸਾਤ੍ਰਿਕ ਲਖਣ ਵਰਜਿਨਾਂ ਕਰ ਬੋਧ ਨੀਯ ਜੋ ਅਰਥ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਭੇਦ ਇਸ ਭਾਂਤਿ
ਕੀ ਕਿ ਭ੍ਰਿਗੀ ਵਾਦਿ ਜੋ ਵ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਘਟ ਪਟ ਸੇ ਤਿਸੀ ਕੋ ਜਾਣੀਏਂ ਇਹ ਜੋ ਈਸ਼੍ਵਰ ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਕੇਤ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸ਼ਕਤਿ
ਜਾਂ ਪ੍ਰਗਟ ਅਰਥ ਮੇ ਤਾਤਪਰਯ ਕੇ ਨਾ ਬਣਨੇ ਕਰਿ ਤਿਸਕੇ ਸੰਬੰਧੀ ਕੋ ਜੋ ਜਣਾਵੇ ਸੋ ਲਖਣ ਤਿਸਕੇ ਤੀਨ
ਭੇਦ ਏਕ ਜਹਤ ਜੋ ਅਪਣੇ ਸਕਯ ਅਰਥ ਕੋ ਤ੍ਯਾਗ ਦੇਵੈ ਜੈਸੇ ਗੰਗਾ ਯਾ ਘੋਖ ਗੰਗਾ ਮੇ ਗ੍ਰਾਮ ਬਣਤਾ ਨਹੀਂ
ਤਾਂਤੇ ਤਿਨਕੇ ਤੀਰ ਕੋ ਜਣਾਯਾ ਦੁਤੀਯ ਅਜਹਤ ਜਿਸ ਮੇ ਸ੍ਵਾਰਥਕ ਅਰੁ ਤੱਤ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾ ਭੀ ਗ੍ਰਹਣ ਹੋਇ
ਜੈਸੇ ਸ਼੍ਵੇਤ ਧਾਵਤੀ ਮੇਂ ਸ਼੍ਵੇਤ ਪਦ ਕਾ ਸ੍ਵਾਰਥ ਭਯਾ ਰਕੁ ਵਰਣ ਤਤ ਸੰਬੰਧੀ ਭਯਾ ਅਰੁ ਨਤੁਰੰਗਾ॥
ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਜਹਤਾ ਜਹਤ ਤਿਸ ਮੇਂ ਵਿਰੁਧ ਅੰਸ਼ਕਾ ਤ੍ਯਾਗ ਅਰੁ ਅਵਿਰੁਧ ਅੰਸ਼ਕਾ ਗ੍ਰਹਣ ਜੈਸੇ ਸੋਯੰ ਦੇ
ਵਤ: ॥ਇਸ ਮੇ ਦੇਸ ਕਾਲ ਅਵਸਥਾ ਕੋ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਕੇਵਲ ਪਿੰਡ ਮਾਤ੍ਰ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਨਾਂ ਵਰਜਿਨਾਂ ਕਰੀ
ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਜੈਸੇ ਕਾਂਤਾ ਨੇਂ ਪਤਿ ਕੋ ਕਹਾ ਜਹਾਂ ਤੁਮ ਜਾਵੋ ਤਹਾਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇ ਇਸ ਮੇਂ ਵ੍ਯੰਗ ਇਹ ਤੁਮ
ਬਿਨ ਮੈ ਮਰ ਜਾਂਉਂਗੀ ਸੋ ਐਸੇ ਜੋ ਅਰਥ ਸਮੁਦਾਇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋਂ ਭੀ ਸਿੰਗਾਰ ਆਦਿਕੋਂ ਰਸੋਂ ਕੋ ਭੀ ਛੰਦੋਂ
ਕੋ ਭੀ ਮੰਗਲਾਨਾਂ ਕਹੀਏ ਕਲਿਆਨ ਕੇ ਭੀ ਜੋ ਕਰਨੇ ਵਾਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੇ
ਕੀ ਕਾਵਿਤਾ ਮੇਂ ਵਰਣ ਅਰਥਾਦਿਕ ਸਭ ਸੋਭਨੀਕ ਹੋਵੈਂ॥ ॥ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਨੇਂ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰੰ
॥ਬਾਣੀ ਅਰੁ ਵਿਨਾਯਕ ਕੌ ਇਕਤ੍ਰ ਬੰਦਨਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਥ ਵਿਖੇ ਸੀਤਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਵਰਨਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਇਥੇ ਮੰਗਲ ਭੀ ਸਬਨੋ ਵਿਨਾਯਕ ਕਾ ਪ੍ਰ ੩
ਕ੍ਰਿਤ ਪੁਰ ਸਰੂਪ ਕਰ ਇਕਤ੍ਰ ਕੀਆ ਜਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸਭ ਰੂਪ ਸੀਤਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰੂਪ ਹੀ ਜਾਣਤੇ ਹੈਂ।
ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਿਸਨ ਪੁਰਾਣੇ। ''ਦੇਵਤਿਰਜਕ ਮਨੁਖਜਾਦੌ ਪੁਨੀ ਮਿਭਗਵਾਨ ਹਰੀ॥
''ਸ੍ਰੀਨਾਮ ਲਖਮੀਨੁ ਮੈਤ੍ਰੇ ਯਨਾਸੋ ਗੁਣਿਦਮਤੇ ਪਰੀ। ''ਪਰਾਸਰਜੀ ਮੈਤ੍ਰੇ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ ਹੈ
ਸ਼ਾਦਰ ਜੰਗਮ ਸਗਲੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੈ ਜੋ ਪੁਰਖ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਬਿਸਨੁ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਸੀ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਲਖਮੀ ਰੂਪ ਹੈ ਇਨ ਮੈ ਭਿੰਨ
ਅਰ ਵਿਸੇਖ ਕੋਊ ਨਹੀ। ''ਨਨੁ'' ''ਸੀਤਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਗ੍ਰੰਥ ਨਿਮਿਤ ਮੰਗਲ ਕੀਸੀ ਐਸੇ ਦੇ
ਵਤਾ ਕਾ ਕਰਨਾ ਥਾ ਜਿਨ ਕਾ ਆਪਸ ਵਿਖੇ ਸੰਪਾਤਿ ਭਗਵਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ। ''ਉਤਰੁ'' ''ਇਸ ਬਾਤ
ਕਾ ਦੂਸਨ ਨਹੀ ਸੰਮਰਥ ਵਕਤਾ ਕੀ ਇਛਾ ਜਿਸ ਪਰ ਹੋਵੈ ਸੋ ਕਰੇ ਇਸ ਪਰ ਨਜਾਇਕੋਂ ਕਾ ਵਾਕ ਹੈ।
(੧) ''ਸ੍ਵਤੰਤ੍ਰੇਛ ਸਮਮੁਨੇ ਰਨ ਯੋਗ ਪਰਯਾਨੁ ਜੋਜਾਨ ਵਕਤ੍ਰਤਾ।
''ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਣੇ ਵਾਲੇ ਜੋ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਹੈਂ ਐਸੇ ਕਰਣਾਂ ਥਾ ਐਸੇ ਨਾਂ ਕਰਣਾ ਥਾ
ਤਿਨੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਣਾਂ ਯੋਗਯ ਨਹੀ। ਨਨੁ'' ''ਯੱਦਪਿ ਗਣੇਸ ਆਦਿਕ ਭੀ ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਰੂਪ ਹੂਏ ਤਦਪਿ
ਗੁਸਾਈਂ ਜੀ ਮੁਖਯ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਉਪਾਸਕ ਹੈਂ ਇਨ ਨੇ ਆਦਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਹੀ ਮੰਗਲ ਕਰਣਾ ਥਾ।
''ਉਤਰੁ'' ''ਇਹ ਬਾਤ ਨਿਸਚੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਗਣੇਸ ਜੀ ਕਾ ਬਡਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੇ ਮਹਾਤਮ
ਜਾਨਣੇ ਕਰ ਹੀ ਭਯਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਨੋ ਪ੍ਰਥਮ ਗਣਪਤਿ ਪਾਤ੍ਰ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਾ। ''ਅਪਰੰਚ'' ''ਭ
ਗਵੰਤ ਕੀ ਆਗਯਾ ਹੈ ਸਰਬ ਸੁਭ ਕਾਰਜੋਂ ਕੇ ਆਦਿ ਗਣਪਤਿ ਜੀ ਕਾ ਪੂਜਨ ਸਿਮਰਣ ਕਰਤਵਯ ਹੈ
''ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਿਵ ਪੁਰਾਣੇ'' ''ਬ੍ਰਹਮਾਤਮੈ ਕਰ ਮਹੇਸਾਦੇ ਵਿਸ੍ਨੂ ਸਹਿਦੇਵਤਾ॥ ਤ੍ਵਯਾ ਤ੍ਵਯੇਵਹਿ
ਯਥ ਪੂਜਯ॥ ਤਥਾਪਿ ਪ੍ਰਤਿ ਪੂਜਯਤਾ'' ''ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਿਸ੍ਨੂ ਮਹੇਸ੍ਵਰ ਜੀਨੇ ਕਹਾ ਭੀ ਤੈਂ ਹਮ ਜੈਸੇ ਪੂਜਣੇ ਯੋ
ਗਯ ਹੈਂ। ਦਪਿ ਚ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਾਸ ਚਾਪਿ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ॥ ਪੂਜਯ ਇਵ ਚ ਇਤਰ ਪੂਜਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਪਸਚਾਤ ਪੂ
ਜਾ ਵਿਧਾਨਤੋ॥ ''ਹਮ ਭੀ ਸ੍ਵਰੂਪ ਤੇਰੀ ਪੂਜਣੇ ਯੋਗਯ ਹੈਂ ਇਹ ਭੀ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਰ ਹੀ
ਪੂਜਯ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਪ੍ਰਥਮ ਇਸ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਾਰਿਕਾ ਪੁਨ॥ ਹਮਾਰੀ ਪੂਜਾ ਮਨੁਖੋਂ ਕੋ
ਕਰਤਵ ਹੈ। ੨॥ ''ਦਰਜੇ ਚੇਤ ਪੂਜਤ॥ ''ਸਰਬੇ ਨਾਸੀ ਸੰਪ੍ਰਾਜਿਤੋ ਯ
ਦਾ। ''ਤਦਾਚ ਫਲਹਾਨਿ॥ ''ਸਜਾਤਿ ਨਾਤ੍ਰ ਕਾਰਯਾ
ਵਿਚਾਰਣਾ। ''ਜੋ ਹਮਾਰੀ ਪੂਜਾ ਕਰੈਂਗੇ ਅਰੁ ਆਦਿ ਇਸ ਕੀ ਨ ਕਰਲੇਵੈਂਗੇ.
ਤਿਨ ਕੇ ਯਤਨ ਕਾ ਫਲ ਨਾਸ ਹੋਵੈਗਾ ਇਸ ਮੈ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ। ੩॥
''ਸਿਵੇਨ ਪੂਜਯਤ॥ ਪੂਰਬੰ ਵਿਸ੍ਨੂ ਨਾਚ ਪ੍ਰਪੂਜਤ॥ ''ਬ੍ਰਹਮਣਾਚ ਤਥੇਵਾਤ੍ਰ ਪਰ
ਬਤ੍ਯਾਚ ਪ੍ਰਪੂਜਿਤ॥॥
''ਸਿਵ ਜੀਨੇ ਵਿਸ੍ਨੂ ਜੀਨੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀਨੇ ਪਾਰਬਤੀ ਜੀਨੇ ਵਿਨਾਯਕ ਕਾ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੂਜਨ ਕੀਆ।

(੪)

''ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾ ਰਿਦੇ ਲਖ ਕਰਿ ਤੁਮ੍ਹੋਂ ਕੋ ਭੀ ਭਗਵੰਤ ਸੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਵਿਨਾਯਕ ਜੀ ਕਾ ਹੀ ਮੰਗ
ਲ ਕਰਣਾਂ ਯੋਗਯ ਹੈ। ''ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ'' ''ਜਿਸ ਨੋ ਮੰਨਿਆ ਸੋਈ ਮ
ਨੀਐ ਅਰੁ ਦੇਵੀਆਂ ਸਮਰਣ ਭੀ ਅਵੱਸ਼ ਕਰਤਵਯ ਹੈ। ''ਕਾਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ'' ਵਰਨ ਸੁੰਦ

ਤਾਂ ਮਾਨਾਯਾਸਚ ਟਾਗਰੇਟਾ ੧
੪ ਰਨ੍ਹਾਂ ਵਿਸੇਸ ਰੂਪ ਮਜ ਗੰਥਸਜ ਪ੍ਰਾਤਿਪਸਤ ਭੇਨਾ ਸ੍ਰੇਤ੍ਰਸਚਤਾਂ ਯਾਸੇ ਵਨਮਾ... ਪਾਰਿਪਸਿਤ ਪ੍ਰਤਬੰਧਕ ਫੁਰਿਤ ਸਾਂਤਸੇ ਗੰਥ
ਅਜਪਦ ਭੂਤਾ ਕਾਵਿਲਾਰਤੀ ਤਦਾਭਿਨਵੇਨਾ ਅਧਸਵਸਤਾਂ ਪਾਰਿਪਸਿਤ ਪ੍ਰਤਬੰਧਕ ਫੁਰਿਤ ਸਾਂਤਸੇ ਗੰਥ
ਵਿਤ ਸ੍ਰੈਤ੍ਰਿਾ ਵਾਕਜ ਰਚਨਾ ਵਿਸੇਖ ਰੂਪ ਜੋ ਗੰਥ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕਰਣੇ ਮੇਂ ਜਿਸਕੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਤਿਸਕੋ
ਸਤਤ੍ਰ ਕਰਣੇਂ ਅਰੁ ਸੇਵਣੇਂ ਯੋਗਜ ਵਾਗ ਦੇਵੀ ਹੈ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੋ ਆਸ਼੍ਰਯ ਕਰੇਂ ਕੀ ਭਰਤੀ ਹੈ ਸੋ ਤਦ ਰੂਪ
ਹੀ ਹੈ ਇਹ ਨਿਸੰਦੇ ਜਾਣਨਾ ਆਰੰਭਿਆ ਜੋ ਹੈ ਗੰਥ ਤਿਸਮੇ ਵਿਘਨ ਕਰਣਹਾਰੇ ਜੋ ਹੈਂ ਪਾਪ ਤਿਨੋਂ ਕੀ ਸਾਂਤ
ਨਿਮਿਤ ਗੰਥਕਾਰ ਦੇਵੀ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੀ ਸਤੁਤਿ ਕਰੇ ਅਬ ਉਮਾਂ ਮਹੇਸ੍ਵਰ ਕੋਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

ਭਵਾਨੀ ਸੰਕਰੌ ਬੰਦੇ ਸ੍ਰਧਾ ਵਿਸ੍ਵਾਸ ਰੂਪਣੌ॥ ਯਾਭ੍ਯਾਂ ਬਿਨਾ ਨ ਪਸ੍ਯੰਤਿ ਸਿਧਾ: ਸ੍ਵਾਂਤਸ੍ਥ ਮੀਸ੍ਵਰੰ

॥ਜਿਸ ਪੇਕੇ ਸਮੁਦਾਇ ਭੀ ਆਪਣੇਂ ਅੰਤਰ ਸਿਥਤ ਈਸਰ ਕੋ ਜਿਨ ਸੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਦੇਖ ਸਕਤੇ
ਐਸੇ ਜੋ ਸ੍ਰਧਾ ਵਿਸ੍ਵਾਸ ਰੂਪ ਭਵਾਨੀ ਸੰਕਰ ਹੈਂ ਮੈ ਬੰਦਤਾ ਹੋਂ॥ ੨ ॥ਇਨ ਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ
ਹ ਪਹਿਲੇ ਕੇ ਯਸ ਕਥਨ ਕਰਨੇ ਕੀ ਸ੍ਰਧਾ ਅਰੁ ਭਗਤਿ ਕਾ ਨਿਸਚਾ ਮੁਝੇ ਭੀ ਦੇਣਾ॥

ਬੰਦੇ ਬੋਧ ਮਯੰ ਨਿਤ੍ਯੰ ਗੁਰੰ ਸੰਕਰ ਰੂਪਣੰ॥ ਯਮਾਸ੍ਰਿਤੋ ਹਿ ਵਕ੍ਰੋਪਿ ਚੰਦ੍ਰ: ਸਰਬਤ੍ਰ ਵੰਦ੍ਯਤੇ॥

ਜਿਨ ਕੇ ਆਸ੍ਰਿਤ ਹੂਆ ਵਕ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਭੀ ਸਰਬ ਦੇਸੋਂ ਮੇਂ ਬੰਦਨੇ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ ਐਸੇ ਗਯਾਨ ਸਰੂਪ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਬੰਦਤਾ ਹੋਂ
॥ਉਤਰ॥ ॥ਵਕ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰ
॥ਨਨੁ॥ ॥ਈਹਾਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਕਰੀ ਵਾ ਸੰਭੂ ਕੋ॥
॥ਨਨੁ॥ ॥ਪ੍ਰਥਮ ਭਵਾਨੀ ਸੰਕਰ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ
ਕੇ ਕਥਨ ਸੇਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਗੰਗ ਹੀ ਹੈ॥
॥ਆਦਿ ਮੇਂ ਈਸ੍ਵਰ ਰੂਪ ਅਰੁ
ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਪੁਨ: ॥ਕਿਮਰਥ ਕਰੀ॥ ॥ਉਤਰੁ॥
ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਕੇ ਮੁਖ੍ਯ ਪ੍ਰਵਿਰਤਕ ਜਾਨ ਕਰ ਭੀ ਗੌਰੀ ਸੰਕਰ ਕੋ ਇਕਤ੍ਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੀ ਅ
ਰੁ ਗੁਸਾਈ ਜੀ ਕੇ ਕੁਲ ਸੰਬੰਧੀ ਗੁਰੂ ਭੀ ਸੰਕਰ ਜੀ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਗੁਰ ਭਾਵ ਕਰ ਏਕ ਸੰਭੂ ਕੋ ਹੀ ਕਰੀ ਅਰੁ ਇਸ ਸ
ਲੋਕ ਕਾ ਅਰਥ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਪਖ੍ਯ ਮੇਂ ਭੀ ਬਣਤਾ ਹੈ ਮੈ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਸੰਕਰ ਰੂਪ ਜਾਣ ਕਰ ਬੰਦਤਾ ਹੋਂ॥ ਜਿਨ ਕੇ ਆਸ੍ਰਿ
ਤ ਹੂਏ ਵਕ੍ਰ ਨਰ ਭੀ ਸਸੀ ਸਦ੍ਰਿਸ ਪੂਜੀਤੇ ਹੈਂ ਭਾਵ ਇਹ ਤਿਨੋਂ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਆਸ੍ਰਿਤ ਹੋਕਰ ਮੇਰੀ ਵਕ੍ਰ ਕਵਿਤ
ਭੀ ਅਰਥ ਇਹ ਸਦੋਖ ਕਵਿਤਾ ਭੀ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸਾਦ੍ਰਿਸ ਪੂਜ੍ਯ ਹੋਵੈਗੀ ॥ਅਬ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਜੋ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ
ਅਰੁ ਪਰਮ ਭਗਤ ਹਨੁਮਤ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਇਕਤ੍ਰ ਨਿਵਾਸੀ ਜਾਣ ਕਰ ਏਕਤ੍ਰ ਹੀ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੩ ॥

॥ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਮ ਪੁੰਨ੍ਯਾਰਨ੍ਯ ਵਿਹਾਰਣੌ॥
॥ਬੰਦੇ ਵਿਸੁਧ ਵਿਗ੍ਯਾਨੌ ਕਵੀਸ੍ਵਰ ਕਪੀਸ੍ਵਰੌ॥

ਕਪੀਸ ਅਰੁ ਮੁਨੀਸ ਬਨ ਮੇ ਹੀ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਈਹਾਂ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਗੁਣ ਸੰਮੂਹ ਹੀ ਰੂਪ ਪਵਿਤ੍ਰ ਬਨ ਤਿ
ਨ ਮੇਂ ਸੁਧਤਾ ਬਿਹਾਰ ਕਰਣੇ ਕਰ ਭਯਾ ਹੈ ਜਿਨ ਕਾ ਵਿਸੁਧ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਐਸੇ ਜੋ ਬਾਲਮੀਕ ਅਰੁ ਹਨੁਮਤ ਜੀ
ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਅਹੰ ਬੰਦੇ॥ ॥ਇਨ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੇਂ
ਸੰਚਾਰ ਅਰੁ ਪਹਿਲੇ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਮੁਝੇ ਭੀ ਦੇਨਾ॥ ੪ ॥

॥ਉਦਭਵ ਸਥਿਤਿ ਸੰਹਾਰ ਕਾਰਣੀ ਕਲੇਸ ਹਾਰਣੀ॥
॥ਸਰਬ ਸ੍ਰੇਯਸ ਕਰੀ ਸੀਤਾਂ ਨਤੋਹੰ ਰਾਮ ਬੱਲਭਾਂ॥

॥ਜਿਸ ਕੇ ਉਤਪਤਿ ਸਥਿਤਿ ਸੰਘਾਰ ਕੀ ਕਰਤੀ ਅਰੁ ਕਲੇਸੋਂ ਕੀ ਹਰਤੀ ਅਰੁ ਸਰਬ ਕਲ੍ਯਾਨ ਕੀ
ਕਰਤੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਬਲਭਾ ਸੀਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਮੈ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਬੰਦਨਾ

ਭਾਵ ਇਹ ਮੇਰੀ ਮਤ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਪੜਕੇ ਪੜੇਕੇ ਯਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵਰਤੀ ॥੫॥

॥ਯਨਮਾਯਾ ਵਸ਼ ਵਰਤਿ ਵਿਸ਼੍ਵ ਮਖਿਲੰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਦੇਵਾਸੁਰਾਃ
॥ਯਤਸਤ੍ਵਾਦ ਮ੍ਰਿਖੈਵ ਭਾਂਤਿ ਸਕਲੰ ਰਜੌ ਯਥਾਹੇਰ ਭ੍ਰਮਃ

॥ਜਿਸ ਮਾਯਾ ਕੇ ਵਸ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਦੇਵਤਾ ਅਰੁ ਅਸੁਰੋਂ ਸੇ ਲੇਕਰ ਸਕਲ ਵਿਸ਼੍ਵ ਵਰਤਤੀ ਹੈ ਸੋ ਮਾਯਾ ਜਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੀ ਸਤਾ ਤੇ ਸਤ ਕੀ ਨਿਆਈ ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਰਜੁ ਵਿਖੇ ਸਰਪ ਕਾ ਭ੍ਰਮ ਹੈ ॥੬॥

॥ਯਤ ਪਾਦ ਪਲਵ ਮੇਕ ਮੇਵਹਿ ਭਵਾਂਭੋਧੇ ਸਤਿਤੀਰਖਾਵਤਾਂ॥
॥ਵੰਦੇਹੰ ਤਮਸੇਖ ਕਾਰਣ ਪਰੰ ਰਾਮਾਖ੍ਯ ਮੀਸ਼ੰ ਹਰੰ॥

॥ਜਿਨਕੋ ਭਵਸਾਗਰ ਤਰਣੇ ਕੀ ਇਛਾ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਕੁਸਲ ਨਿਮਿਤ ਜਿਸ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਚਰਣ ਕਮਲ ਹੀ ਬੇੜੇ ਹੈ ਬਾਹੈਂ ਐਸਾ ਸਰਬ ਜਗਤੋਂ ਕਾ ਕਾਰਣ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਸੇ ਪਰੇ ਈਸ਼੍ਵਰ ਪਾਪੋਂ ਕਾ ਹਰਤਾ ॥ ਪਰਮਾਤਮਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਰੂਪ ਧਾਰਕਰ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਹੈ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਬਾਣੀ ਵਿਨਾਯਕੋਂ ਉਪਰੰਤ ਭਵਾਨੀ ਸੰਕਰ ਕਾ ਤਦਨੰਤਰ ਕਵੀਸ਼੍ਵਰ ਕਪੀਸ਼੍ਵਰ ਕਾ ਤਦਨੰਤਰ ਜਾਨਕੀ ॥ ਕਾ ਮੰਗਲ ਕਰਕਰ ਸਭੋਂ ਸੇ ਪੀਛੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਕੀਆ ਇਸ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਕਿਆ॥ ॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਜੈਸੇ ਰਾਜਾ ਧਿਰਾਜ ਕੋ ਕਿਸੀ ਮਿਲਨਾ ਹੋਇ ਤਬ ਉਸ ਸਭਾ ਕੇ ਜੋ ਮੁਖ੍ਯ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੇਵਕ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕਾ ਪੂਜਨ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਤਬ ਮਹਾਰਾਜ ਕਾ ਮਿਲਣਾ ਸੁਗਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਿਮਿਤ ਪ੍ਰਥਮ ਇਨ ਕਾ ਮੰਗਲਾ ਚਰਣ ਕੀਆ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ॥

॥ਅਨਾਦ੍ਰਿਤ ਗੁਰੌ ਯੋਹੀ ਪੁਰਸ਼ੈਨਾਤਿ ਨੰਦਤਿ॥
॥ਅਨਰਚਿਤ ਤਮਦ ਭਕ੍ਤੈ ਭਗਵਾਨਾਤਿ ਨੰਦਤਿ॥

॥ਜੈਸੇ ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਕੇ ਘਰ ਜਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਥਮ ਤਿਸ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਸਾਥ ਸਨੇਹ ਨ ਕਰੇ ਤਬ ਵਹੁ ਤਿਸ ਕੇ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਤੈਸੇ ਜੋ ਕੋਈ ਪ੍ਰਥਮ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਪੂਜਨ ਨਾ ਕਰੇ ਤਿਸ ਪਰ ਭਗਵੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹੀ ਹੋਤਾ॥
॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ॥ ॥ਸਤਿਗੁਰ ਬਿਗਸੇ ਜਾਂ ਸਿਖ ਮੁਖ ਪਾਏ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਇਨ ਕਾ ਪੂਜਨ ਆਦਿ ਅਵਸ਼੍ਯ ਥਾ ਜਾਂਤੇ ਸਦਾ ਸ਼ਿਵਜੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਗੁਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਹਨੂਮਾਨ ਜੀ ਸੰਕਰ ਕੇ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਰੂਪ ਹੈਂ ਇਨਹੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਭਯਾ ਹੈ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਆਦਿ ਕਵਿ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਕੇ ਤੌ ਮੁਖ੍ਯ ਪ੍ਰਵਿਰਤਕ ਹੈਂ ਉਨ ਕੋ ਬੰਦਨਾ ਕਰਣਾ ਹੀ ਥਾ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਮਾਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਵੇਦ ਕੀ ਆਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਸੰਤਾਨ ਭੀ ਪਿਤਾ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਨ ਕਰੇ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਕੇ ਚਰਣੋਂ ਪਰ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਡੰਡੌਤ ਕਰੇ॥ ॥ਪੁਨਃ॥ ॥ਔਰ ਸ੍ਰੁਤਿ ਹੈ॥

॥ਮਾਤ੍ਰਿ ਦੇਵੋ ਭਵ ਪਿਤ੍ਰਿ ਦੇਵੋ ਭਵ ਆਚਾਰਯ ਦੇਵੋ ਭਵ॥

॥ਇਤਯਾਦਿ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਕਰ ਮਾਤਾ ਕਾ ਪੂਜਨ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਨਾ ਬਣਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੈਸੇ ਬਾਲਕ ਕ੍ਰੀੜਾ ਸਕੁਚਿਆ ਕਿੰਚਿਤ ਵਿਖੇ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤਬ ਪਿਤਾ ਸੇ ਡਰਕਰ ਮਾਤਾ ਕੀ ਸਰਣ ਧਾਵਤਾ ਹੈ ਜੋ ਪਿਤਾ ਸੇ ਮੇਰਾ ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾ ਕਰਾਵਣਾ ਤੈਸੇ ਮੈਂ ਭੀ ਅਨੇਕ ਜਨਮੋਂ ਮੇਂ ਭ੍ਰਮਤਾ ਹੂਆ ਹੈ ਮਾਤਾ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਣ ਆਨ ਪੜਾ ਹੂੰ ਮੇਰੇ ਸੰਪੂਰਨ ਕਰੋ।

੬ ੫ ਖਦਿ ਸਹਿਤ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਚਰਣੋਂ ਮੈਂ ਮੁਝੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਾਵਣਾ ।੭।

।ਨਾਨਾ ਪੁਰਾਣ ਨਿਗਮਾਗਮ ਸੰਮਤੰ ਯਦ੍ਰਾਂ ਮਾਯਣੇ ਨਿਗਦਿਤੰ ਕ੍ਵਚਿਦਨ੍ਯਤੋਪਿ
ਸ੍ਵਾਂਤਃ ਸੁਖਾਇ ਤੁਲਸੀ ਰਘੁਨਾਥ ਗਾਥਾ ਭਾਖਾ ਨਿਬੰਧ ਮਤਿ ਮੰਜੁਲ ਮਾਤਨੋਤਿ ॥

ਆਪਣੇ ਅੰਤਸ ਕਰਣ ਕੇ ਸੁਖ ਨਿਮਿਤ ਮੈਂ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਅਤਿ ਉਜਲ ਗਾਥਾ ਕੋ ਭਾਖਾ ਨਿਬੰਧ ਕਰ ਵਿਸਤਾਰਤਾ ਹੋਂ ਕੈਸੀ ਹੈ ਗਾਥਾ ਜੋ ਨਾਨਾ ਪੁਰਾਣੋਂ ਸਾਸਤ੍ਰ ਵੇਦੋਂ ਕਾ ਮਤ ਲੇਕਰ ਜੋ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮਾਯਣ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਅਰ ਕਛੁ ਔਰ ਭੀ ।ਨਾਨਾ। ਵੇਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪੁਰਾਣ ਜੋ ਸਭ ਕਹੇ ਤੋਂ ਔਰ ਇਨਸੇ ਕਥਾ ਭੀ ਜੋ ਕਹੀ ਆਪਣੀ ਅਨਭਵ ਤਬ ਸ੍ਵ ਅਨਭਵ ਨਿਗਮਾਗਮਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਇਤਰ ਕਹਾਂ ਸੇ ਕੋਈ ਲਿਆਯਾ ਹੈ ਜੋ ਕਹੀਏ ਪੰਚ ਰਾਤ੍ਰਾਦਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਤੰਤ੍ਰ ਯਾਮਲਾਦਿਕ ਤੰਤ੍ਰ ਤੋ ਯਦਪਿ ਨਾਮ ਕਰ ਇਨ ਭਿੰਨ ਹੈਂ ਤਥਾਪਿ ਨਿਗਮਾਗਮ ਸੇ ਸੇ ਭਿੰਨ ਇਨ ਭੀ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਤੇ ਤਾਂਤੇ ਇਸਕਾ ਉਤਰ ਐਸੇ ਹੈ ਨਾਨਾ ਪੁਰਾਣ ਨਿਗਮੋਂ ਕੇ ਸਿਮਤ ਕਰ ਜੋ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮਾਇਣ ਕਹਾ ਹੈ ਤਿਸ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਾ ਮਤ ਲੇਕਰ ਕੁਛ ਦ ਅਨ੍ਯਤ ਕਹਾ ਹੈ ਉਨ ਨਿਗਮਾਂ ਸੇ ਕੇ ਐਸੇ ਜੋ ਕੋਈ ਇਕ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਨਹੀ ਲਿਖੇ ਅਰੁ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੋ ਪਿਆਰੇ ਲਗੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀ ਕਥਾ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਮੈਂ ਨੇ ਇਸ ਭਾਖਾ ਨਿਬੰਧ ਮੇਂ ਲਿਖਧਰੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੋ ਤੈਤ੍ਰ ਸਿਧਾਂਤ ਭਿੰਨ ਮਾਨ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰੀਏ ਤੌ ਭੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ॥੮॥

ਸੋਰਠਾ: ਜਿਹ ਸੁਮਿਰਤ ਸਿਧ ਹੋਇ ਗਣ ਨਾਇਕ ਕਰਿਵਰ ਬਦਨ।
ਕਰਹੁ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਸੋਇ ਬੁਧਿ ਰਾਸਿ ਸੁਭ ਗੁਣ ਸਦਨ।

ਜਿਸ ਗਣੇਸ ਜੀ ਕੇ ਸਿਮਰਣ ਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਹੀ ਸਕਲ ਕਾਰਜੋਂ ਕੀ ਸਿਧਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਗਣੋਂ ਕੇ ਨਾਥ ਹੈਂ ਗਣ ਕਹੀਏ ਮਗਣ ਨਗਣਾਦਿਕ ਜੋ ਕਵਿਤਾ ਮੇਂ ਗੁਣ ਦੋਖ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹੈਂ ਕਿੰਵਾ। ।ਰੁਦ੍ਰ ਗਣ ਜੋ ਜਗਤ ਮੇਂ ਅਮੰਗਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਭ ਜਿਨ ਕੇ ਵਸ ਵਰਤਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਆਪਣੇ ਉਪਾਸਕੋਂ ਸੇ ਅਮੰਗਲ ਦੂਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਕਰਿਵਰ ਹਾਥੀ ਕਾ ਸਾ ਜਿਨਕਾ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਮੁਖ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਜਬ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇ ਪਾਰਬਤੀ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਇਨ ਕੇ ਸਿਰ ਵਾਢਿਆ ਅਰੁ ਗਜ ਕਾ ਸੀਸ ਇਨ ਕੇ ਪਰ ਲਗਾਯਾ ਤਬੀ ਸਭ ਸੇ ਮੁਖ੍ਯ ਹੋਵਣ ਕੇ ਵਰ ਦੀਏ ਸੋ ਬੁਧਿ ਕਾ ਪੁੰਜ ਅਰੁ ਸੁਭ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਨਿਕੇਤ ਮੋਂ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਜੋ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਸਕਲ ਗੁਣੋਂ ਸੰਜੁਤ ਹੋਵੈ ਕਹੁ ਜੋ ਸਿਮਰਤਿ ਸਿਧ ਹੋਇ ਭੀ ਪਾਠ ਹੈ ਪਰਿਤੁ ਭਗਣ ਆਦਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅਰਥ ਮੈਂ ਕਛੁ ਭੇਦ ਨਹੀ ਜੋ ਕਿਸੂ ਕੇ ਭਾਵੈ ਸੋ ਭਲਾ ॥੧੦॥

ਸੋ: ॥ ਮੂਕ ਹੋਹਿ ਵਾਚਾਲ ਪਿੰਗੁ ਚੜੈ ਗਿਰਿਵਰ ਗਹਨ। ॥
।ਜਾਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁ ਦਯਾਲ ਦ੍ਰਵੈ ਸਕਲ ਕਲਿ ਮਲਿ ਦਹਨ।

ਜਿਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਗੁੰਗੇ ਪਰਮ ਵਕਤਾ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਿੰਗਲੇ ਅਤੀ ਕੇ ਸਿਖਰੋਂ ਪਰ ਚੜਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਸਭ ਪਾਪੋ ਦੂਖੋਂ ਕੇ ਦਾਹਕ ਦਯਾਲੁ ਜੋ ਵਿਨਾਇਕ ਜੀ ਹੈਂ ਸੋ ਮੁਝ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ। ੧੧॥

ਅਥ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਸੇਖ ਸਾਈ ਰੂਪ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ: ॥

ਨੀਲ ਸਰੋਰੁਹ ਸ੍ਯਾਮ ਤਰੁਣ ਅਰੁਣ ਵਾਰਿਜ ਨਯਨ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

'ਕਰੌਸੁਮਮ ਉਰਧਾਮ ਸਦਾਖੀਰ ਸਾਗਰ ਸਯਨ।' ੨॥

'ਇਦੀਵਰ ਸਮ ਜਿਨਕਾ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਅਰੁ ਕਮਲ ਸਮ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਖੀਰ ਸਿੰਧੁ ਮੇਂ ਜਿਨਕਾ ਸੈਨ ਹੈ ਸੋ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ ਵਸੋ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਅਪਣਾ ਵਿਸਮ ਕਰਕੈਂ ਮੇਰੇ ਕੋ ਭੀ ਪੰਥ ਨਿਧਦਤ ਉਜਲ ਅਰੁ ਸੰਭ੍ਰਿਤ ਕਰੋ।'

ਨੀਲ ਸਰੋਜ ਰੂਪ ਕੇ ਚਖੁ ਕਮਲ ਹੈਂ ਤਿਨ ਤੇ ਸੋਭਾ ਲੀਕਰੀ। ਪੁਨਾ

ਅਰੁਣੇ ਦਲ ਕੁਰਾਰੋ ਸਮਾਂਤ ਵਿਸ੍ਰਕੇ ਸੋ' ਅਰਥ 'ਅਰੁਣ ਪਦ ਆਦਿ ਲਕੇ ਕਮਲ ਦਲ ਕੇ ਅਲਕਤ ਰੰਗ ਕਾਹਿਏ ਜੋ ਲਾਲੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਹੋਇ ਤਾਂਤੇ ਸਿਧ ਭਯਾ ਪਦ ਕੇ ਨੈਨ ਕਮਲ ਸੀ ਹੈਂ ਐਸੇ ਕਮਲ ਕਰ ਮੁਕਤ ਰੂਪੈ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਰੁਣ ਪਦ ਪੜ੍ਹਿ ਕੇ ਤਨ ਕੀ ਸੁੰਦਰ ਅਵਸਥਾ ਕਾ ਵਾਚਕ ਜਾਣਨਾ ਤਾਂਤੇ ਗੁਸਾਈ ਜੀ ਕੇ ਧਨੁਖ ਧਾਰੀ ਕਾ ਧਿਆਨ ਹੈ। ੧੨ 'ਅਬ ਸ਼ਾਂਤਿ ਪ੍ਰਾਇ ਵਿਸੇਖ ਦੇਂ ਕਰ ਸਿਵ ਜੀ ਕਾ ਮੰਗਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।'

ਸੋਃ ਕੁੰਦ ਇੰਦੁ ਸਮ ਦੇਹ ਉਮਾ ਰਮਣ ਕਰੁਣਾ ਅਯਨ।
'ਜਾਸ ਦੀਨ ਪਰ ਨੇਹ ਕਰੌ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮਰਦਨ ਮਯਨ।'

ਕੁੰਦ ਪੁਸਪ ਸਮ ਕੋਮਲ ਸਸੀ ਸਮ ਪ੍ਰਕਾਸਤ ਅਰ ਗੌਰ ਜਿਨਕਾ ਤਨ ਹੈ ਸੋ ਸਿਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੈਂ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਕੋ ਭੀ ਮ੍ਰਿਦੁ ਅਰ ਉਜਲ ਕਰੈ ਉਮਾ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਥਨ ਕਾਈ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਦ੍ਰਸਾਇਆ ਕਿ ਉਮਾ ਕੇ ਪਤਿ ਹੈਂ ਸੋ ਮੁਝ ਕੋ ਭੀ ਬੋਧ ਦੇਵੈਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਅਰੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮੁਝ ਦੀਨ ਪਰ ਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੈ ਜੋ ਕਾਮ ਕੇ ਮਰਦਕ ਹੈਂ ਸੋ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਸੇ ਭੀ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਨਿਵਾਰੈਂ। ੧੩ ॥ ਅਬ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

ਸੋਃ ਬੰਦੌ ਗੁਰ ਪਦ ਕੰਜ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਨਰ ਰੂਪ ਹਰਿ।
'ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਤਮ ਪੁੰਜ ਜਾਸੁ ਬਚਨ ਰਵਿ ਕਰ ਨਿਕਰ।'

ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਤਿਮਰ ਸਮੁਦਾਇ ਕੇ ਹਰਨੇ ਕੋ ਜਿਨ ਕੇ ਵਚਨ ਭਾਨੁ ਕੀ ਕਿਰਣਾਂ ਸਮ ਹੈਂ ਐਸੇ ਕਰਣਾ ਕੇ ਵਿਜੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਤਨ ਕੋ ਸੁਮਤਿ ਦਾਤਾਂ ਸੁਕਰ ਖੇਤ੍ਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਗਵਤ ਰੂਪ ਗੁਰਦੇਵ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾਂ ਹੋਂ। ਅਬ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਪਦ ਰਜ ਆਦਿਕੋਂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌਪਈ। ਬੰਦੌਂ ਗੁਰੁ ਪਦ ਪਦਮ ਪਰਾਗਾ। ਸੁਰੁਚਿ ਸੁਵਾਸ ਸਰਸ ਅਨੁਰਾਗਾ।

ਜਿਸ ਮੇਂ ਭਲੀ ਰੁਚਿ ਕਹੀਏ ਸ਼੍ਰਧਾ ਅਰੁ ਉਤਮ ਵਾਸਨਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਪ੍ਰੇਮ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਚਿਹਨ ਹੈਂ ਤੇਂ ਤਿਸ ਰਜ ਕੇ ਸਪਰਸ ਕਰ ਤੇ ਐਸੇ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤੇ ਹੈਂ। ਕਿੰਵਾ ਜਗ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਸੁੰਦਰ ਰੁਚਿ ਰੂਪੀ ਸੁਵਾਸ ਕਹੀਏ ਸੁਗੰਧ ਹੈ ਅਰੁ ਭਗਤੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਸ ਰਸ ਹੈ ਐਸੀ ਜੋ ਸਤ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਪਦ ਕਮਲੋਂ ਕੀ ਰਜ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਾਂ ਹੋਂ।

'ਅਮਿਅ ਮੂਰਿਮਯ ਚੂਰਣ ਚਾਰੂ। ਸ੍ਰਮਨ ਸਕਲ ਭਵ ਰੁਜ ਪਰਵਾਰੂ।

ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਰੋਗ ਕੇ ਪਰਵਾਰ ਸਹਿਤ ਨਾਸ ਕਰਨੇ ਕੋ ਇਹ ਚਰਣ ਰੇਣ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸਮੂਹ ਜੋ ਕਹੀ ਹੈ ਔਖਧੀ ਕਾ ਸੁੰਦਰ ਚੂਰਣ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਪਦ ਰੇਣੂ ਕੇ ਸਪਰਸ ਕਰ ਮਨ ਨੈਨ ਅਰੁ ਵਿਮਲ ਹੋਤਾ ਹੈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੮ ਤਬ ਅਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਸੰਸੈ ਦੂਰ ਹੋਣ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

॥ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸੰਭੁ ਤਨ ਬਿਮਲ ਬਿਭੂਤੀ॥ ਮੰਜੁਲ ਮੰਗਲ ਮੋਦ ਪ੍ਰਸੂਤੀ॥

॥ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸਾਧੂ ਹੀ ਸੰਕਰ ਕਾ ਤਨੁ ਹੈ ਤਿਨ ਪਰ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਚਰਣ ਰਜ ਬਿਭੂਤ ਵਤ ਸੋਭਤੀ ਹੈ ਮੰਜੁਲ ਕਹੀਏ ਸੁੰਦਰ ਜੋ ਮੰਗਲ ਤਾਂ ਕੇ ਅਰੁ ਆਨੰਦ ਕੇ ਉਪਜਾਵਨ ਹਾਰੀ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਅਰੁ ਬਿਮਲਤਾ ਅਰੁ ਮਨੋਹਰਤਾ ਅਰੁ ਮੰਗਲ ਮੋਦ ਕੇ ਉਪਜਾਵਣ ਕੋਂ ਇਹ ਚਰਣ ਰਜ ਸੰਕਰ ਕੇ ਤਨ ਕੀ ਬਿਭੂਤ ਸਮ ਹੈ॥ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਹੈ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਨਿਮ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਉਤਮੋਂ ਮੇਂ ਮਾਨ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜਨ ਮਨ ਮੰਜੁ ਮੁਕਰ ਮਲ ਹਰਨੀ॥ ਕੀਏ ਤਿਲਕ ਗੁਣ ਗਣ ਬਸ ਕਰਨੀ॥

॥ਜਨ ਹੂ ਕੇ ਮਨ ਰੂਪੀ ਜੋ ਮੰਜੁ ਕਹੀਏ ਮਨੋਹਰ ਦਰਪਨ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਮਲ ਕੋਂ ਹਰਨ ਹਾਰੀ ਹੈ ਯਦਯਪਿ ਮਨ ਸੂਖਮ ਹੈ ਚਰਣ ਰਜ ਸ੍ਥੂਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਤੀਰਥੋਂ ਵਤ ਮਨ ਕੇ ਸੁਧ ਕਰਣੇ ਕੀ ਚਰਣ ਰਜ ਮੇਂ ਸਕਤ ਹੈ ਅਰੁ ਮਾਥੇ ਪਰ ਤਿਲਕ ਕਰੀ ਹੂਈ ਗੁਣ ਗਣ ਕਹੀਏ ਸਮਦਮਾਦਿਕ॥ ਤਿਨ ਕੋਂ ਬਸ ਕਰ ਦੇਤੀ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿਰਯਤਨ ਸਿਧ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਗੁਣ ਗਣ ਕਹੀਏ ਗੁਣੀ ਪੁਰਸੋਂ ਕੇ ਸੰਮੂਹ ਸੋ ਬਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੁ ਪਦ ਨਖ ਮਨਿ ਗਨ ਜੋਤੀ॥ ਸੁਮਿਰਤ ਦਿਬ੍ਯ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਹਿਯ ਹੋਤੀ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਚਰਣੋਂ ਕੇ ਨਖੋਂ ਕੀ ਜੋਤ ਮਣੀਓਂ ਵਤ ਹੈ ਜੋ ਤਿਨ ਕੇ ਧਿਆਨ ਕਰਣੇ ਕਰ ਦਿਬ੍ਯ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਪ੍ਰਕਾਸਤੀ ਹੈ॥ ॥ਦਲਨ ਮੋਹ ਤਮ ਸੋ ਸੁ ਪ੍ਰਕਾਸੂ॥ ਬਡੇ ਭਾਗ ਉਰ ਆਵੈ ਜਾਸੂ॥ ॥

॥ਜਿਨੋਂ ਬਡਭਾਗੀਓਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਧਿਆਨ ਕਰਣੇ ਕਰ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਚਰਣ ਨਖਹੁ ਰੂਪੀ ਮਣੀਅਹੁ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪ੍ਰਗਟਤਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕਾ ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਤਿਮਰ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਤਮ ਕੇ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਹੂਏ ਸਤੀ॥

॥ਉਘਰਹਿ ਬਿਮਲ ਬਿਲੋਚਨ ਹੀ ਕੇ॥ ਮਿਟਹਿ ਦੋਖ ਦੁਖ ਭਵ ਰਜਨੀ ਕੇ॥

॥ਨਿਰਮਲ ਜੋ ਰਿਦੇ ਕੇ ਬਿਬੇਕ ਰੂਪੀ ਦ੍ਰਿਗ ਹੈਂ ਸੋ ਖੁਲਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਬਿਬੇਕ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਅਬਿਦਿਆ ਰੂਪੀ ਨਿਸਾ ਕੀਆਂ ਜੋ ਦੁਖ ਦੋਖ ਰੂਪੀ ਉਪਾਧੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਅਭਾਵ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤਬ ਤਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕੇ ਬਲ ਕਰ

॥ਸੂਝਹਿ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਣਿ ਮਾਣਕ॥ ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਜਹ ਜੋ ਜਿਹ ਖਾਨਕ॥

॥ਖਾਣੀ ਕਹੀਏ [illegible] ਪੁਰਾਣ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਜੋ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਮਣਿ ਮਾਣਕ ਗੁਪਤ ਕਹੀਏ ਸੰਖੇਪ ਸੇਂ ਪ੍ਰਗਟ [illegible] ਸੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਭੀ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਗੁਪਤ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਹੀਏ ਸੀਤਾ ਹਰਣਾਦਿਕ ਜੋ [illegible] ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੇ ਅਰੁ ਪ੍ਰਗਟ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਹੀਏ ਬਨਵਾਸਾਦਿਕ ਸਰਬ ਜਗਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸੋਭਾਸੇ ਹੈਂ॥ ॥[illegible]॥ ॥ਗੁਪਤ ਪ੍ਰਗਟ ਖਾਣੀ ਕਹੀਏ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਜੋ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਤਿਨ ਮੇਂ [illegible] ਇਹ ਜੋ ਅਬ ਸਤਾਈਸਵੀ ਚੌਕੜੀ ਯੁਗੋਂ ਕੀ ਮੇਂ ਭਯਾ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਦਮ ਪੁਰਾਣੇ॥ ॥[illegible]॥ ॥ਸਪ੍ਤ ਵਿੰਸ਼ਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪ੍ਤੇ ਤ੍ਰੇਤਾ [illegible] ਰਾਮੋ ਨਾਮ [illegible] ॥ [illegible] ਪਤਿਬ੍ਰਤੇ॥ ॥ਹੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤੇ ਸਤਾਈਸਵੀ ਚੌਕੜੀ ਵਿਖੇ ਜੋ ਤ੍ਰੇਤਾ ਨਾਮ ਯੁਗ ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ [illegible] ਹੋਕਰ ਤੇਰੇ ਗ੍ਰਹ ਵਿਖੇ ਮੈਂ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਵੋਂਗਾ ਪਛੋਂ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੇਖਣ ਪਰ ਵਿਸਾਂਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੭॥

ਦੋ: ॥ਜਥਾ ਸੁਅੰਜਨ ਅੰਜਿ ਦ੍ਰਿਗ ਸਾਧਕ ਸਿਧ ਸੁਜਾਨ॥
॥ਕੌਤਕ ਦੇਖਹਿ ਸੈਲ ਬਨ ਭੂਤਲ ਭੂਰਿ ਨਿਧਾਨ॥

॥ਜੈਸੇ ਅੰਜਨ ਜੋ ਲੋਕ ਅੰਜਨ ਹੈ ਤਿਸਕਉ ਨੇਤ੍ਰਾਂ ਵਿਖੇ ਡਾਲਕਰ ਸਾਧਕ ਅਰ ਸਿਧ ਜੋ ਸੁਜਾਨ ਕਹੀਏਂ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੈਂ ਸੋ ਪਰਬਤੋਂ ਮੇ ਅਰੁ ਬਨੋਂ ਮੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੇ ਨੀਚੇ ਜੋ ਬਹੁਤੀਆਂ ਨਿਧਾਂ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋਂ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਚਰਣ ਰਜ ਰੂਪੀ ਅੰਜਨ ਅੰਜਿ ਕੇ ਸਾਧਕ ਜੋ ਜਿਗਿਆਸੂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਿਧ ਜੋ ਮੁਕਤ ਹੈਂ ਸੋ ਕੌਤਕ ਕਹੀਏ ਚਰਿਤ੍ਰ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਬਨੋਂ ਮੇ ਅਰੁ ਪਰਬਤੋਂ ਪੁਨਹ ਭੂਤਲ ਕਹੀਏ ਅਯੋਧਿਆ ਮੇ ਬਾਲਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਕੀਏ ਰਾਜ ਜੋ ਕਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋਂ ਭੂਰਿ ਨਿਧਾਂ ਜਾਨ ਕਰ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਅਰਥ ਐਸੇ ਕਰਨਾ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਰਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰ ਸਾਧਕ ਸਿਧ ਪਦਵੀ ਕੋਂ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਗਿਰ ਬਨ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਅਰੁ ਬਹੁਤੀਆਂ ਨਿਧਾਂ ਇਨਕੋਂ ਮਾਯਾ ਕਾ ਕੌਤਕ ਜਾਨ ਕਰ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਤਤ੍ਵ ਇਕ ਸਿਧਾ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ॥ ੮॥

ਚੌ: ॥ਗੁਰ ਪਦ ਰਜ ਮ੍ਰਿਦੁ ਮੰਜੁਲ ਅੰਜਨ॥ ਨੈਨ ਅਮਿਅ ਦ੍ਰਿਗ ਦੋਖ ਬਿਭੰਜਨ॥

॥ਏਕ ਅੰਜਨ ਸ੍ਵੇਤ ਅਰੁ ਸੁਖ ਉਤਪਾਦਕ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੋਂ ਕਟੁ ਲਾਗਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਈ ਅੰਜਨ ਕਟੁ ਨਹੀ ਭਥਾਪਿ ਸ੍ਯਾਮ ਰੰਗ ਹੈਂ ਤਿਨ ਮੇਂ ਕੀਰਕਤਾ ਉਪਜਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਰਜ ਰੂਪੀ ਅੰਜਨ ਮ੍ਰਿਦੁ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਵੇਤ ਹੈ ਅਰੁ ਦ੍ਰਿਗੋਂ ਕੇ ਦੋਖ ਦੂਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਨੈਨਾਂ ਮਿਤ੍ਰ ਨਾਮਾ ਅੰਜਨ ਸਮਾਨ ਹੈ॥

॥ਤਿਹ ਕਰ ਬਿਮਲ ਬਿਬੇਕ ਬਿਲੋਚਨ॥

॥ਤਿਸ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਚਰਣ ਰਜ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰ ਬਿਬੇਕ ਰੂਪੀ ਦ੍ਰਿਗ ਨਿਰਮਲ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਭਵ ਮੋਚਨ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਬਰਨਨ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਬਿਲੋਚਨ ਪਾਠ ਹੋਵੇ ਤੋ ਤਿਸ ਕਾ ਅਰਥ ਕਹੀਏ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੋ ਹਨੂਮਾਨ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਚਰਣ ਰਜ ਰੂਪੀ ਅੰਜਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰ ਬਿਮਲ ਬਿਬੇਕ ਕਹੀਏ ਅਦ੍ਵੈਤ ਗਿਆਨ ਸੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਿਨ ਕਾ ਧਿਆਨ ਤਿਸ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਆਲੋਚਨ ਕਹੀਏ ਦਰਸਨ ਕੀਆ ਤਿਸ ਦਰਸਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕਰ॥

॥ਬਰਨੋ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਭਵ ਮੋਚਨ॥ **ਸੁਗਮ:** ॥ਬੰਦੋ ਪ੍ਰਥਮ ਮਹੀਸੁਰ ਚਰਨਾ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕੇ ਚਰਣੋਂ ਕੋ ਬੰਦਤਾ ਹੋਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਪ੍ਰਥਮ ਮਹੀਸੁਰ ਕਹੀਏ ਮੁਖ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬ੍ਰਹਮ ਦੇਵਤਾ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਦ੍ਵਾ॥

॥ਮੋਹ ਜਨਿਤ ਸੰਸੈ ਸਭ ਹਰਨਾ॥

॥ਮੋਹ ਕਹੀਏ ਅਵਿਦਿਆ ਤਿਸ ਕਰ ਜੋ ਉਪਜਤੇ ਹੈਂ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਅਨੇਕ ਸੰਦੇਹ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਕਰ ਤਿਨ ਕੇ ਨਿਵ੍ਰਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ

॥ਸੁਜਨ ਸਮਾਜ ਸਕਲ ਗੁਨ ਖਾਨੀ॥ ਕਰੋਂ ਪ੍ਰਨਾਮ ਸਪ੍ਰੇਮ ਸੁਬਾਨੀ॥

॥ਸਕਲ ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਨਿਧ ਜੋ ਉਤਮੋ ਕਾ ਸਮਾਜ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਮਿਸ੍ਰ ਬਾਣੀ ਬੋਲ ਕੇ ਅਰੁ ਸਪ੍ਰੇਮ ਕਹੀਏ ਅੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਬੰਦਨਾ ਕਰਤਾ ਹੋਂ॥ ॥ਸਾਧ ਚਰਿਤ ਸੁਭ ਸਰਸ ਕਪਾਸੂ॥ ਨਿਰਸ ਬਿਸਦ ਗੁਨਮੈ ਫਲ ਜਾਸੂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੦ ਸੰਤ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਭ੍ਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਪਾਸ ਕੇ ਸਰਸ ਕਹੀਏ ਸਮਾਨ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕਪਾਸ ਨਿਰਸ ਹੈ ਸ੍ਵੇਤ ਹੈ ਅਰੁ ਗੁਣ ਮਈ ਫਲੋਂ ਵਾਲੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੰਤਜਨ ਵਿਖੇ ਰਸੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਸੁਧ ਹੈਂ ਅਰ ਤਿਨਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਉਪਕਾਰ ਮਯ ਹੈ॥

॥ਜੋ ਸਹਿ ਦੁਖ ਪਰ ਛਿਦ੍ਰ ਦੁਰਾਵਾ॥ ਬੰਦਨੀਯ ਜਿਹ ਜਗ ਜਸ ਪਾਵਾ॥

॥ਜੈਸੇ ਕਪਾਸ ਕ੍ਰਮ ਸਹਿਕੇ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਪੜਦਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਵਸਤ੍ਰ ਕਰ ਲੋਕ ਬੰਦਨਾ ਯੋਗ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਸਕੋ ਸਭ ਲੋਗ ਸਰਾਹਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸੰਤਜਨ ਆਪਣੇ ਤਨ ਧਨਾਦਿਕੋਂ ਪਰ ਕਸ਼ਟ ਸਹਾਰਕੇ ਲੋਗਹੁ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਨਕੀ ਸੰਗਤ ਕਰ ਲੋਗ ਪੂਜੀਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸਰਬ ਜਗਤ ਮੇਂ ਤਿਨਕੀ ਸੋਭਾ ਹੈ॥ ਅਬ ਪ੍ਰਯਾਗ ਕੇ ਰੂਪਕ ਕਰ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਮੁਦ ਮੰਗਲ ਮੈ ਸੰਤ ਸਮਾਜੂ॥ ਜੋ ਜਗ ਜੰਗਮ ਤੀਰਥ ਰਾਜੂ॥

॥ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਅਨੰਦ ਮਯ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਸਭ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਆਨੰਦ ਦਾਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸੰਤਜਨ ਜੰਗਮ ਤੀਰਥ ਪਾਤ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਆਪ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਘਿਰੋਂ ਮੇਂ ਜਾਇਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸਤਸੰਗ ਕੋ ਜੰਗਮ ਤੀਰਥ ਕਹੋ ਤੋ ਸਭ ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਤਬ ਹੋਏ ਜੋ ਗੰਗਾ ਆਦਿਕੋਂ ਕਾ ਸੰਗਮ ਹੋਇ ਇਤ ਸ਼ੰਕਾ॥

॥ਰਾਮ ਭਕ੍ਤਿ ਜਹ ਸੁਰਸਰਿ ਧਾਰਾ॥ ਸਰਸੈ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਚਾਰਾ॥

॥ਇਸ ਪ੍ਰਯਾਗ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਅਨੰਨ ਭਗਤਿ ਰੂਪੀ ਗੰਗਾ ਹੈ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਚਾਰ ਰੂਪੀ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਹੈ

॥ਵਿਧ ਨਿਖੇਧ ਮੈ ਕਲਮਲ ਹਰਨੀ॥ ਕਰਮ ਕਥਾ ਰਵਿਨੰਦਨ ਵਰਨੀ॥

॥ਵਿਧਿ ਕਰਮ ਕਹੀਏ ਵੇਦ ਵਿਹਤ ਯਗ੍ਯ ਆਦਿਕ ਸੋ ਹਿੰਸਾ ਰੂਪ ਮਲ ਤਿਨ ਮੇਂ ਭੀ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਖੇਧ ਕਹੀਏ ਵੇਦ ਵਰਜਿਤ ਕਰਮ ਸੋ ਤੌ ਮਲ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਨਿਖੇਧ ਕਰਮੋਂ ਕੋ ਵਿਧਿ ਕਰ ਨਾਸ ਕਰਨਾ ਅਰ ਵਿਧੋਂ ਕੀ ਹਿੰਸਾ ਆਦਿਕ ਮਲ ਨਿਸਕਾਮਤਾ ਕਰ ਕਾਟਣੀ ਤਿਸੀ ਨਿਸਕਾਮ ਕਰਮ ਰੂਪੀ ਕਥਾ ਹੈ ਸੋ ਜਮੁਨਾ ਹੈ ਭਗਤਿ ਕੋ ਗੰਗਾ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦ੍ਯਾ ਜਮੁਨਾ ਜੀ ਕੋ ਕਰਮ ਰੂਪ ਕਰਨ ਮੇਂ ਭਾਵ ਇਹ ਇਨ ਮੇਂ ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਸਮਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਥਮ ਉਤਪਤ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਵਿਸ਼ਨੁ ਪਦੀ ਕੀ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਚਰਣੋਂ ਸੇ ਉਤਪਤਿ ਹੈ ਸੋ ਭਗਤਿ ਭੀ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦੋਂ ਕੇ ਧ੍ਯਾਨ ਸੇ ਹੀ ਉਪਜਤੀ ਹੈ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸੇ ਉਪਜੀ ਹੈ ਆਤਮ ਵਿਦ੍ਯਾ ਭੀ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸੇ ਹੀ ਉਤਪਤਿ ਭਈ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੁੰਡਕ ਸ੍ਰੁਤਿ॥ ॥ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇਵਾਨਾਂ ਪ੍ਰਥਮ ਸੰਬਭੂਵ॥ ਸ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦ੍ਯਾ ਪ੍ਰਤਿਸ਼੍ਠਾ ਅਥਰਵਾਯ ਜ੍ਯੇਸ਼੍ਠ ਪੁਤ੍ਰਾਯ ਪ੍ਰਾਹ॥ ॥ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸਰਬ ਦੇਵਤੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਥਮ ਹੋਤੇ ਭਏ ਤਬ ਸਕਲ ਵਿਦ੍ਯਾ ਸੇਂ ਮੁਖ੍ਯ ਜੋ ਆਤਮ ਵਿਦ੍ਯਾ ਹੈ ਸੋ ਅਥਰਬਾ ਨਾਮੇ ਬਡੇ ਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ਅਰੁ ਜਮਨਾ ਸੂਰਯ ਸੇਂ ਉਪਜੀ ਹੈ ਸੋ ਕਰਮੋਂ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਭੀ ਸੂਰਜ ਕੇ ਉਦੈ ਸੇ ਹੀ ਉਪਜਤਾ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਤੈਤ੍ਰੀ ਸ੍ਰੁਤਿ॥

॥ਅਸ੍ਤਕੇ ਕਰਮ ਸਮਾਚਰੇਤ ਅਰੋਹਣੇ [illegible] ਵੇਦ ਵਿਦਧਾਤਿ॥ ॥ਦਿਨੇਸ਼ ਕੇਤੁ ਜੋ ਭਾਨੁ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ ਕੋ ਆਗੇ ਉਦੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਵੇਦਨ ਕੋ ਯਗ੍ਯਨ ਕੇ ਕਰਾ ਕਰਦੇਤਾ ਹੈ ਅਬ ਸਰੂਪ ਕਰ ਸਮਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਗੰਗਾ ਪਰਮ ਉਜਲ ਵਰਣ ਅਰੁ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਤੈਸੇ ਭਗਤਿ ਸੁਧ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਸਭ ਮਲੋਂ ਕੋ ਕਾਟਣੇ ਹਾਰੀ ਹੈ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕਾ ਸ੍ਵੇਤ ਵਰਣ ਹੈ ਸੋ ਗਯਾਨ ਦੀਪ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਜਮਨਾ ਜੀ ਕਾ ਸ੍ਯਾਮ ਵਰਣ ਹੈ ਸੋ ਵੇਦ ਕਰਮ ਤੋ ਨਿਸਕਾਮਤਾ ਹੈਂ ਤੌ ਭੀ ਕਰਮੋਂ ਮੇਂ ਕੁਛ ਕ ਹੰਕਾਰਾਦਿਕ ਸੂਖਮ ਸ੍ਯਾਮਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਅਥਵਾ। ।ਸੰਤਰੂਪ ਸਮਾਜ ਜਿਨ ਨਿਮਿਤ ਏਕਤ੍ਰ ਹੋਏ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਸੋ ਪ੍ਰਯਾਗ ਰੂਪ ਹੈ ਜੈਸੇ ਇਕ ਦੇਸ਼ ੧੧
ਮੇਂ ਤਿਸ ਪ੍ਰਯਾਗ ਮੇਂ ਸੁਰਸਰੀ ਕਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਆਦਿ ਕਹੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਮੇਂ ਭਗਤਿ ਵਿਸੇਸ ਹੈ ਸੋ ਸੰਤ ਸਦਾ ਹੀ ਸ਼੍ਰ
ਪਣ ਆਤ ਸੂਖਮ ਹੈ ਤੈਸੇ ਏਹਾਂ ਗਿਆਨ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਨ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜਮੁਨਾ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਸਭ ਹੀ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ
ਹੈ ਤੈਸੇ ਨਿਸਕਾਮ ਕਰਮ ਕਹੀਏ ਭਗਤਿ ਕੇ ਸਾਧਨ ਰੂਪ ਉਤ ਕੂਟ ਕਾਂਡ ਵਿਖੇ ਮੇਂ ਕਹੀਏ ਹੈ।

।ਹਰਿਹਰ ਕਥਾ ਬਿਰਾਜਤ ਬੇਨੀ। ਸੁਨਤ ਸਕਲ ਮੁਦ ਮੰਗਲ ਦੇਨੀ॥

।ਹਰਿਹਰ ਕਥਾ ਕਹੀਏ ਮੇਂ ਬਿਸ੍ਨੁ ਅਰੁ ਸਿਵ ਦੋਨੋਂ ਕੀਆਂ ਕਥਾਂ ਸਿਧ ਭਈ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਨਾਮ ਤੀਨ ਧਾਰੇ ਬਿ
ਰਾਜਤ ਕੈਸੇ ਬਨੇ। ।ਉਤਰ। ।ਏਕ ਕਹੀਏ ਬਿਹੰਗ ਤਿਸ ਪਰ ਰਾਜਤੇ ਕਹੀਏ ਸੋਭਤੇ ਅਰਥ ਸਿਵ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ
ਪਪਖੀ ਪਰ ਜੋ ਸੋਭੇਂ ਸੋ ਕ੍ਰਮ ਤੇ ਸਤ ਸੰਗ ਮੇਂ ਭਗਤਿ ਗਿਆਨ ਕਰਮ ਮਿਸ੍ਰਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੀਨੋਂ ਕੀ ਕਥਾ ਹੈ
ਸੋ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਭਈ। ।ਕਿਵਾ। ।ਜਿਸ ਭੀ ਕਥਾ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਯਾਗ ਵਿਖੇ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਇਸ ਭਾਂਤ ਜਾਣਨੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ
ਸੰਤ ਜਨੋਂ ਕੋ ਭਗਵੰਤ ਅਰੁ ਸੰਤ ਅਭੇਦ ਹੈਂ। ।ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੀਤਾ। ।ਗਿਆਨੀ ਤ੍ਵਾਤਮੈਵ ਮੇ ਮਤਮ। ।
ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਗਿਆਨੀ ਮੇਰਾ ਸਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਥਮ ਗਿਆਨੀਓਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਗਾਇਨ ਕਰਕੇ ਕੁਛ ਕਹਾ।
ਦੂਤੀਯ ਹਰ ਸਿਵ ਜੀ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਕੀਨੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ।ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਵਿਰਾਜ ਕਹੀਏ ਬਿਹੰਗ ਰਾਜ ਸੋ ਗਰੁੜ ਕਾ ਸਮਾਜ ਕਹਾ
ਹੈ। ।ਕਿਵਾ। ।ਭੁਸੁੰਡ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਬਿਹੰਗ ਰਾਜ ਹੈ ਖਗਰਾਜ ਜਿਨ ਕੇ ਸਿਖ ਹੂਏ ਸੋ ਗਰੁੜ ਖਗਰਾਜ
ਹੂਏ ਇਸ ਭਾਂਤ ਭਗਤਿ ਗਿਆਨ ਕਰਮ ਕਥਾ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ਤੀਨੋ ਸਮਾਜ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਜੋ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਇਕਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ
ਏਹਾਂ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਭਈ ਦ੍ਵਾਰੇ ਬੇਣੀ ਇਸਨਾਨ ਕਰਤੇ ਅਨੇਕੋਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਤੀ ਹੈ ਇਹ ਸੀ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਕਥਾ ਰੂਪ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ
ਸੇਵਨੇ ਕੋ ਭੀ ਪਰਮਾਨੰਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਤੀ ਹੈ। ਕਈ ਇਕ ਏਹਾਂ ਪੁਨ ਭਗਤਿ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ
ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਕਾ ਵਰਣਨ ਕੀਆ ਪੁਨ: ਸੰਗਮ ਕਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕਈ ਇਕ ਬੇਣੀ ਪਦ ਬੇਣੀ ਮਾਧਵ ਕਾ ਵਾਚਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ
ਸੋ ਏਹਾਂ ਤੌ ਧਾਰ ਹੀ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਹੈ ਅਰੁ ਬੇਨੀ ਹੀ ਹੋਇ ਤੌ ਭੀ ਜੋ ਕਹੂੰ ਬਿਸ੍ਨੁ ਕੇ ਬਿਸ੍ਨੁ ਭੇਦ ਮੇਂ ਕੇਵਲ ਬੇਣੀ ਪਦ ਬੇ
ਣੀ ਮਾਧਵ ਕਾ ਵਾਚਕ ਦੇਖਾ ਹੈ।

।ਬਟੁ ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਅਚਲ ਨਿਜ ਧਰਮਾ। ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਸੁਕਰਮਾ॥

।ਅਪਨੇਂ ਧਰਮ ਪਰ ਅਚਲ ਨਿਸਚੈ ਹੋਣਾ ਏਹਾਂ ਅਖੈ ਬਟੁ ਹੈ ਅਰੁ ਵੈਦੀਕ ਪਦਾ ਰੂਪ ਜੋ ਸੁਭ ਕਰਮ ਹੈਂ ਤਿਨ
ਕਾ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਣਾ ਇਹ ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਕਾ ਸਮਾਜ ਹੈ। ਆਗੇ ਪ੍ਰਯਾਗ ਮੇਂ ਸਤਸੰਗ ਕੀ ਵਿਸੇਖਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਸਬਹਿ ਸੁਲਭ ਸਬ ਦਿਨ ਸਬ ਦੇਸਾ। ਸੇਵਤ ਸਾਦਰ ਸਮਨ ਕਲੇਸਾ॥

।ਵਹੁ ਪ੍ਰਯਾਗ ਧਨ ਵਾਨੋਂ ਕੋ ਸੁਲਭ ਹੈ ਉਸ ਕੇ ਸਨਾਨ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਏਕ ਮਾਘ ਮਾਸ ਮੇਂ ਵਿਸੇਖ ਹੈ ਔਰ ਸਤ੍ਯ ਦਿ
ਨ ਮੇਂ ਏਕਸਾ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਵਹੁ ਏਕ ਦੇਸ ਮੇਂ ਹੈ ਔਰ ਸਤਸੰਗ ਦੇਸ ਮੇਂ ਹੈ ਉਸ ਕੇ ਸਨਾਨ ਕਰ ਪਾਪ ਨਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ
ਇਸ ਕੋ ਜੋ ਸਦਾ ਹੀ ਸੇਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਪਰ ਕਲੇਸ ਕਹੀਏ ਅਵਿਦਿਆ ਆਦਿਕ ਪਾਂਚ ਕਲੇਸ ਨਾਸ
ਨਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।ਅਕਥ ਅਲੌਕਿਕ ਤੀਰਥ ਰਾਊ। ਦੇਇ ਸਦ੍ਯ ਫਲ ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਭਾਊ॥

।ਅਕਥ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥੀ ਨ ਜਾਇ ਅਲੌਕਿਕ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਜੈਸਾ ਲੋਕ ਬਿਖੇ ਔਰ ਨ ਹੋਵੈ ਸੋ

ਹੈ ਜੈਸਾ ਵੇਦ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਪੁਨਹ: ਤਿਸ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਮੇਂ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ ਕੇ ਉਸ ਕੇ ਮਜਨ ਕਾ ਪਰਭਾਵ ਪ੍ਰਯਾਗ ਮੇਂ ਭੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ [illegible] ਸਰਬ ਪ੍ਰਯਾਗ ਮੇਂ ਜਾਂ ਪੁਰੀ ਜਾਣਤਾ ਹੈ। ॥ਸੁਰ ਕਲਪ ਤਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ [illegible] ਹੈ ਜਬ [illegible] ਮਹਾਂ [illegible] ਤਾਂ ਕਿਆ ਸਾਧੂ ਸੰਤਾਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰੀਤੀ ਪ੍ਰਯਾਗ ਤੇ ਹੋਣ [illegible] ਜਬ [illegible] ਨੇ ਕੀਹਾ [illegible] ਸਨਾਨ [illegible] ਗੁਰ ਕਾ [illegible] ਕਰਕੇ ਏਸ [illegible] ਮਹਾਂ [illegible] ਅਰੁ ਕਲਯੁਗ ਮੇਂ ਸਰਬ ਦੀ ਹੋ [illegible] ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਕਰ [illegible] ਸੰਗ ਮੰਗਲ ਕਰਤੇ [illegible] ਤਿਸ ਸੰਗਮ ਕੇ ਸਨਾਨ ਕਾ ਫਲ ਪ੍ਰਯਾਗ ਮੇਂ ਭੀ ਕੋਈ [illegible] ਹੋਇ ਹੈ ਸੋ ਇਸ [illegible] ਪ੍ਰਯਾਗ ਤੇ ਔਰ ਭੀ ਹੂਏ ਅਰੁ ਸਤ ਸੰਗ ਜੈਸਾ ਪਦਾਰਥ [illegible] ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਲੋਕ ਵਿਖੇ [illegible] ਨਹੀਂ [illegible] ਸਨਾਨ ਕਾ ਫਲ [illegible] ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਤਸੰਗ ਮੇਂ ਬੈਠ [illegible] ਕੇ [illegible] ਸ੍ਰਵਣ ਮਾਤ੍ਰ ਤੇਂ ਹੀ [illegible] ਵਿਸ਼ੇਸ਼ [illegible] ਪ੍ਰਗਟ [illegible] ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੯॥

ਦੋਹਾ: ॥ਸੁਨਿ ਸਮੁਝਹਿ ਜਨ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਮੱਜਹਿ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗ।

॥ਲਹੈਂ ਚਾਰ ਫਲ ਅਛਤ ਤਨ ਸਾਧ ਸਮਾਜ ਪ੍ਰਯਾਗ॥

॥ਐਸਾ ਹਰਿ ਰਸ ਰੂਪੀ ਜੋ ਤੀਰਥ ਪਤਿ ਹੈ ਇਸ ਕੋ ਸ੍ਰਵਨ ਮਨਨ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋਈ [illegible] ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਮਜਨ [illegible] ਪ੍ਰਯਾਗ ਕੇ ਸਨਾਨ ਕਾ ਫਲ [illegible] ਉਪਜਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਤਸੰਗ ਰੂਪੀ ਤੀਰਥ ਰਾਜ ਕੇ [illegible] ਕਰ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖ ਇਸੀ ਤਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ। ॥ਜੈਸੀ ਵਿਧਿ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥ ੧੦॥

ਚੌਪਈ: ॥ਮਜਨ ਫਲ ਪੇਖਿਅ ਤਤਕਾਲਾ। ਕਾਕ ਹੋਹਿ ਪਿਕ ਬਕਉ ਮਰਾਲਾ॥

[illegible] ਜੋ ਜੀਵ ਹੈਂ ਸਤਿਸੰਗ ਕਾ ਫਲ [illegible] ਹੋਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਹੈਂ ਬਗਲੇ ਸ [illegible] ਹੈਂ ਸੋ ਮਰਾਲ ਹੋਤ ਸਤ ਅਸਤ ਰੂਪੀ ਜਲ ਦੂਧ ਕੇ ਵਿਵੇਕ ਕਰਨੇ ਕੋ [illegible] ਹੋਤੇ ਹੈਂ। [illegible]

॥[illegible] ਪ੍ਰਥਮ [illegible] ਪੁਨਹ: ॥[illegible] ਕਰਤੇ ਹੈਂ

॥ਪੁਨਹ: ॥ਅੰਤਰ [illegible] ਹੋਜਾਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੁਨ ਆਚਰਜ ਕਰੈ ਜਿਨ ਕੋਈ। ਸਤਿਸੰਗਤਿ ਮਹਿਮਾ ਨਹਿ ਗੋਈ॥

॥ਨਹਿ ਗੋਈ ਕਹੀਏ [illegible] ਨਹੀਂ ਹੈ॥

॥ਬਾਲਮੀਕ ਨਾਰਦ ਘਟਜੋਨੀ। ਨਿਜ ਨਿਜ ਮੁਖਨ ਕਹੀ ਨਿਜ ਹੋਨੀ॥

॥ਬਾਲਮੀਕ [illegible] ਨਾਰਦ [illegible] ਜਨਮ [illegible] ਉਪਜਾ ਥਾ ਤਿਨੈ ਆਪਣੇ ਮੁਖ ਸੇ [illegible] ਪ੍ਰਭਾਵ [illegible] ਅਰੁ ਔਰ ਭੀ॥

॥ਜਲਚਰ ਥਲਚਰ ਨਭਚਰ ਨਾਨਾ। ਜੋ ਜੜ ਚੇਤਨ ਜੀਵ ਜਹਾਨਾ॥

ਚੌਪਈ: ॥ਮਤਿ ਕੀਰਤਿ ਗਤਿ ਭੂਤਿ ਭਲਾਈ। ਜਬ ਜਿਹ ਜਤਨ ਜਹਾਂ ਜਿਹ ਪਾਈ॥

॥ਸੋ ਜਾਨਬ ਸਤਿਸੰਗ ਪ੍ਰਭਾਊ। ਲੋਕਹੁ ਬੇਦ ਨ ਆਨ ਉਪਾਊ॥

॥ਮਤਿ ਕਹੀਏ ਸੁਬੁਧਿ [illegible] ਕਹੀਏ ਜਸ [illegible] ਮੁਕਤਿ [illegible] ਭੂਤਿ [illegible]

ਲੋਉਪਕਾਰਾ। ॥ਚੌਪਈ॥ ॥ਕੀਰਤਿ ਭਲਾਈ ਕਰੀਏ ਪ੍ਰਾਣੀਓਂ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ [illegible] ਜੋ ੧੩
ਸਕਲਾਂ ਦਿਖੇ ਜੋ ਜਤਨ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਸੇ ਪੰਡਤ ਆਦਿਕੋਂ ਉਪਾਵੋਂ ਕਰ ਸਭਾਂ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਦੇਸ ਮੇਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾ ੧੯
ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ [illegible] ਸੰਗ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੂਈ ਹੈ ਸੋ ਤੋ ਸਤਸੰਗ ਸੇ ਹੀ ਹੂਈ ਹੋਇ ਹੈ ਸੋ ਏਹ
ਸੁ ਮਹਾਤਮ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਲੋਕ ਵੇਦ ਵਿਖੇ ਸੰਤ ਸੰਗ ਬਿਨਾ ਕਲਿਆਨ ਕਾ ਉਪਾਵ ਕੋਊ ਨਹੀ।
ਜੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਮੋਖ ਨਿਮਿਤ ਬਿਬੇਕ ਚਾਹੀਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

॥ਬਿਨੁ ਸਤਸੰਗ ਬਿਬੇਕ ਨ ਹੋਈ॥

॥ਮੋਖ ਕਾ ਕਾਰਣ ਜੋ ਬਿਬੇਕ ਹੈ ਸੋ ਸਤਸੰਗ ਬਿਨਾ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਜੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤੋ ਸਭੀ ਲੋਗ ਸਤਸੰ
ਗਤਿ ਕਿਉਂ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

॥ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਨੁ ਸੁਲਭ ਨ ਸੋਈ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਨਾ ਸਤਸੰਗ ਨਹੀ ਮਿਲਤਾ ਅਰਥ ਜਿਨ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਵੈ ਸੋ ਪਾਵੈ
ਅਰੁ ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਨਹੀ ਹੋਤਾ।

॥ਸਤਸੰਗਤ ਮੁਦ ਮੰਗਲ ਮੂਲਾ॥ ਸੋਇ ਫਲ ਸਿਧਿ ਸਬ ਸਾਧਨ ਫੂਲਾ॥
॥ਸੇਵ ਕਰੀਏ ਸਤਸੰਗ ਤਿਸ ਕੀ ਸਿਧਿ ਕਰੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੈ ਈਹਾਂ ਮਾਂ ਕਾਰਣ ਹੈ ਅਰੁ [illegible]
ਸਭ ਸਾਧਨ ਫੂਲ ਹੈਂ।

॥ਸਠ ਸੁਧਰਹਿ ਸਤਸੰਗਤਿ ਪਾਈ॥ ਪਾਰਸ ਪਰਸ ਕੁਧਾਤ ਸੁਹਾਈ॥
॥ਸਠ ਲੋਕ ਸੁਧਰਨੇ ਕਰੀਏ ਪਰ ਸੰਗ ਮੇਂ ਤੋ ਤਿਨ ਕੀ [illegible] ਜਿਸ ਲੋਕ ਮੇਂ [illegible]
ਜੈਸੇ ਪਾਰਸ ਕੇ ਸਪਰਸ ਤੇ ਲੋਹਾ ਸੋਨਾ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕੁਧਾਤ [illegible]

॥ਬਿਧਿ ਬਸ ਸੁਜਨ ਕੁਸੰਗਤ ਪਰਹੀਂ॥ ਫਨਿ ਮਨਿ ਸਮ ਨਿਜ ਗੁਨ ਅਨੁਸਰਹੀਂ॥
॥ਦੈਵ ਕੇ ਬਸ ਜੋ ਸਾਧੂ ਕੁਸੰਗ ਮੇਂ ਜਾ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਸਰਪ ਕੀ ਮਣੀ ਸਮਾਨ ਅਪਣੇ ਗੁਣੋਂ ਕੋ ਅਨੁ
ਸਰਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥ ਜੈਸੇ ਮਣੀ ਕੋ ਵਿਖ ਨਹੀ ਪੋਹਤੀ ਜਾਂ ਮਣੀ ਵਿਖ ਕੇ ਦੂਰ ਕਰਤੀ
ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੰਤ ਪਰ ਕੁਸੰਗ ਕਾ ਅਸਰ ਨਹੀ ਪੜਤਾ ਸਤ ਸੰਗ ਕਰ ਕੁਸੰਗੀ ਕੀ ਬੁਧਿ ਸੁਧ ਹੋਤੀ ਹੈ।

॥ਬਿਧਿ ਹਰਿ ਹਰ ਕਬਿ ਕੋਬਿਦ ਬਾਨੀ॥ ਕਹਤ ਸਾਧੁ ਮਹਿਮਾ ਸਕੁਚਾਨੀ॥
॥ਸੋ ਮੋ ਸਨ ਕਹਿ ਜਾਤ ਨ ਕੈਸੇ॥ ਸਾਕ ਬਨਿਕ ਮਨਿ ਗਨ ਗੁਨ ਜੈਸੇ॥
॥ਜੋ ਸੰਤੋਂ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨੇ ਮੇਂ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਮਤਿ ਸਕੁਚਾਤੀ ਹੈ ਸੋ ਮੁਝ ਕੋ ਤੋ ਐਸੀ ਅਗਮ
ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਾਗ ਕਾ ਬਨੀਆ ਮਣੀ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਕੋ ਜਾਨ ਨਹੀ ਸਕਤਾ।

॥ਦੋ॥ ॥ਬੰਦਉ ਸੰਤ ਸਮਾਨ ਚਿਤ ਹਿਤ ਅਨਹਿਤ ਨਹਿ ਕੋਇ॥

[illegible]

॥[illegible]॥

[illegible] ॥੧੨॥

॥[illegible]॥
॥[illegible]॥

[illegible] ॥੧੩॥ ॥[illegible]॥

[illegible]: ॥[illegible]॥

[illegible]

॥[illegible]॥
[illegible]

॥[illegible]॥

[illegible]

॥[illegible]॥

[illegible]

॥[illegible]॥

[illegible]

[illegible] = [illegible]

"ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇਤ ਸਸ ਪਿਤ ਸਗਰੀਕੇ [illegible] ਜੀਕੇ" ੧੫

[illegible]

" " "[illegible]"

[illegible]

"[illegible] ਸਭੇਖ [illegible] ਪਰ ਦੇਖਾ।

[illegible]

"ਜਿਨ ਪਨੇਵੇਂ ਪ੍ਰਿਥੁ ਰਾਜ ਸਾ [illegible]"

[illegible]

"[illegible] ਪ੍ਰਨ:॥"

[illegible]

"[illegible] ਜਨ ਨੈਨ ਪਰ ਦੇਖ ਨਿਹਾਰਾ।

[illegible] ੧੪॥

ਦੋਹਰਾ: ।[illegible] ਮੀਤ ਚਿਤ ਸੁਨਤ [illegible]।

[illegible] ਬਿਨਤੀ ਕਰੈ ਸਪ੍ਰੀਤਾ। ॥

[illegible]

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੬ ਸੋ ਬਿਨੈ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਜਿਨ ਕੇ ਏਤਨਾਂ ਕਾ ਆਸ਼ੈ ਏਹ ਜੋ ਤੇ ਸਥਲੀ ਨਿੰਦਾ ਨਾਂ ਕਰੈਂ ਅਰੁ [illegible] ਸੋ ਇਨ ਕੇ ਹਿਤ
ਐਸੀ ਸਰੂਪਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ [illegible] ਜੀ ਸੋ ਕਹੋ [illegible] ਨਿਮਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੂੰਗੇ [illegible] ਅਰੁ [illegible]
14 ਹੈ ਸੋ ਖਲਨੀ ਪਤ ਤਾ ਹੈ ਸੋ ਅਨੁਭਵ ਖਲ ਤਾ ਹੈ।

ਚੌ: ।ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਦਿਸਿ ਕੀਨ ਨਿਹੋਰਾ। ਤਿਨ ਨਿਜ ਓਰ ਨ ਲਾਉਬ ਭੋਰਾ।

।ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਤਰਫ਼ ਸੇ ਤੋ ਤਿਨ ਕੀ ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਹ ਮੇਰੀ ਬਿਨੈ ਕੋ [illegible] ਨ ਸਮਝੈਂ ਗੇ ਤਉ ਇਹ ਨਿੰਦਾ ਕਰਨ ਕਾ [illegible] ਨ ਕਰੈਂਗੇ ਜੈਸੇ।

(੧) ।ਬਾਇਸ ਪਾਲਿਅਹਿ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗਾ। ਹੋਇ ਨਿਰਾਮਿਖ ਕਬਹੁ ਕਿ ਕਾਗਾ।

।ਕਾਂਇਸ ਕਰੀਏ ਪੀਰ [illegible] ਕਰ ਕੇ ਬਾਇਸ ਕੋ ਪਾਲੀਏ ਤੋ ਭੀ [illegible] ਕਬ ਮਾਸ ਤਿਆਗ ਕਰੈ [illegible]

।ਬੰਦੌ ਸੰਤ ਅਸਜਨ ਚਰਨਾ। ਦੁਖਪ੍ਰਦ ਉਭੈ ਬੀਚ ਕਛੁ ਬਰਨਾ।
।ਅਬ ਮੈਂ ਸੰਤ ਅਸੰਤੋਂ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਕੀ ਬੰਦਨਾ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਦੋਨੋਂ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਤਿਨ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਬੀਚ [illegible] ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਸ ਭੇਦ ਕਾ ਸਰੂਪ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

॥ ।ਬਿਛੁਰਤ ਏਕ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਲੇਹੀਂ। ਮਿਲਤ ਏਕ ਦੁਖ ਦਾਰੁਨ ਦੇਹੀਂ। ਸੁਗਮ:

।ਜੋ ਕਿ ਭੂਲਕੇ ਸੰਤ ਅਸੰਤੋਂ ਕੇ [illegible] ਦੇਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਦੁਖਦਾਇਕ [illegible] ਦੇਤੇ ਹੈਂ।

।ਉਪਜੈ ਏਕ ਸੰਗ ਜਗ ਮਾਹੀਂ। ਜਲਜ ਜੋਕ ਜਿਮ ਗੁਨ ਬਿਲਗਾਹੀਂ।

।ਉਪਜਤੇ ਤੌ ਜਗਤ ਮੈ ਏਕ ਹੀ ਸੰਗ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਗੁਣ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕਮਲ ਅਰੁ ਜੋਕ ਏਕ ਜਲ ਮੈ ਉਪਜਤੇ ਸੁਭਾਉ ਭਿੰਨ ਰਾਖਤੇ ਹੈਂ।

।ਸੁਧਾ ਸੁਰਾ ਸਮ ਸਾਧ ਅਸਾਧੂ। ਜਨਕ ਏਕ ਜਗ ਜਲਧਿ ਅਗਾਧੂ।

।ਜੈਸੇ ਸਤਪੁਰਖ ਅਰੁ ਦੁਰਜਨੋਂ ਕਾ ਪਿਤਾ ਏਕ ਹੀ ਜਗਤ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਤਿਨ ਕੇ ਗੁਣ ਭਿੰਨ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸੰਤ ਜਨਾਂ ਅਰੁ ਅਸੰਤੋਂ ਕਾ ਪਿਤਾ ਸੰਸਾਰ ਹੈ ਅਰੁ ਗੁਣ ਪ੍ਰਥਕ ਹੈਂ।

।ਭਲ ਅਨਭਲ ਨਿਜ ਨਿਜ ਕਰਤੂਤੀ। ਲਹਤ ਸੁਜਸ ਅਪਲੋਕ ਬਿਭੂਤੀ।

।ਭਲੇ ਕੋ ਜਸ ਅਪਨੀ ਕਰਨੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜਸ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬੁਰੇ ਅਪਨੀ ਅਪ ਕ੍ਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਕ ਬਿਖੈ ਅਪ ਕੀਰਤੀ ਕਰ ਹੀ ਏ ਅਪਜਸ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ।

।ਸੁਧਾ ਸੁਧਾਕਰ ਸੁਰਸਰਿ ਸਾਧੂ। ਗਰਲ ਅਨਲ ਕਲਿਮਲ ਸਰਿ ਬਿਆਧੂ।

।ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਸੀ ਅਰੁ ਗੰਗਾ ਰੂਪ ਸੰਤ ਹੈਂ ।ਵਾ। ।ਸੁਧਾ ਸਮ [illegible] ਸਮ ਸੀਤਲ [illegible] ਨਾਸ਼ਕ ਸਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਤਾ ਸੰਤ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਕਾਲਕੂਟ ਅਗਨਿ ਅਰੁ [illegible] ਸਰਿ ਕਹੀਏ

(੧) ਬਾਇਸ = ਕਾਂ [illegible]

ਕਰਮਨਾਸਾ ਨਦੀ ਸਮ ਕੁਸੰਗ ਕਹੀਏ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਉਨ ਕੇ ਨਿਕਟ ਹੈ ਦੇਖੋਂ ਮੇਂ ਫਿਰਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਪਾਪੋਂ ਪੁੰਨੋਂ ਕੇ ਫਲ ਜੋ ਨਰਕਾਦਿਕ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੌ ਨ ਜਾਨਤੇ ਹੋਵੈਂਗੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਗੁਣ ਅਵਗੁਣ ਜਾਨਤ ਸਭ ਕੋਈ। ਜੋ ਜਿਹ ਭਾਵ ਨੀਕ ਤਿਹ ਸੋਈ॥

॥ਗੁਣੋਂ ਅਰੁ ਦੋਖੋਂ ਕੌ ਜਾਨਤਾ ਤੌ ਸਭ ਕੋਈ ਹੈ ਤਉ ਇਹ ਦੁਸ਼ਟ ਕੋ ਬੁਰਾ ਜਾਨਤੇ ਭੀ ਹੈਂ ਦੁਰਾਚਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਰਕੇ ਦੁਰਾਚਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕੌ ਭਲਾ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਰਕੇ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਉਨ ਕੇ ਫਲ ਨਰਕ ਸੁਰਗਾਦਿਕ ਭੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਕੋ ਜਿਸ ਕੀ ਰੁਚਿ ਲਾਗ ਰਹੀ ਹੈ ਉਸ ਕੋ ਵੁਹੀ ਖੂਬ ਭਾਵਤੀ ਹੈ ਕਿਸੂ ਸੇ ਨਿਵਾਰਣ ਹੋਨੀ ਕਠਨ ਹੈ॥੧੬॥ ॥ਅਬ ਖੋਟੇ ਖਰੇ ਕੀ ਪਛਾਨ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੋ: ॥ਭਲੋ ਭਲਾਈ ਹੀ ਪੈ ਲਹਿਯ ਲਹਿਯ ਨਿਚਾਈ ਨੀਚ।

॥ਸੁਧਾ ਸਰਾਹਿਯ ਅਮਰਤਾ ਗਰਲ ਸਰਾਹਿਯ ਮੀਚ॥

॥ਭਲੇ ਪੁਰਖ ਭਲੇ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਲਖੀਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਨੀਚ ਨਰ ਨਿੰਦਤ ਕਰਮੋਂ ਕਰ ਜਾਣੀਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਪੀਯੂਖ ਅਮਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਨੇ ਪਾਨ ਕਰੇ ਅਮਰ ਹੋ ਜਾਈਏ ਤਿਸ ਕੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਖ ਕਰ ਸਰਾਹੀਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜ਼ਹਿਰ ਹਲਾਹਲ ਭੀ ਸੋਈ ਹਰਦੀ ਸਮਾਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਜਿਨ ਕੋ ਖਾਏ ਕੋਈ ਮਰ ਜਾਏ ਤਿਸ ਕੋ ਵਿਖ ਲਖ ਕਰ ਸਰਾਹੀਤਾ ਹੈ॥੧੭॥

॥ਚੌ: ॥ਖਲ ਅਘ ਅਗੁਨ ਸਾਧ ਗੁਣ ਗਾਹਾ। ਉਭੈ ਅਪਾਰ ਉਦਧਿ ਅਵਗਾਹਾ॥

॥ਦੁਸ਼ਟ ਜਨ ਔਗੁਣੋਂ ਅਰੁ ਪਾਪੋਂ ਕੇ ਅਰੁ ਸੰਤ ਜਨ ਗੁਣੋਂ ਅਰੁ ਪੁੰਨ੍ਯਵੰਤ ਕੀ ਗਾਥਾ ਕੇ ਅਪਾਰ ਅਗਾਧ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਨ ਕੇ ਵਿਸਤਾਰ ਅਰੁ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ।

॥ਤਾਂ ਤੇ ਕਛੁ ਗੁਣ ਦੋਖ ਵਖਾਨੇ। ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਤ੍ਯਾਗ ਨ ਬਿਨ ਪਹਿਚਾਨੇ॥

॥ਸੰਤਹੁ ਕੇ ਗੁਣ ਅਰੁ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੇ ਦੋਖ ਸਭੇ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਜਾਤੇ ਤਾਂ ਤੇ ਕੁਛ ਕੁਛ ਕਹੇ ਹੈਂ ਜਾਂ ਤੇ ਲਖੇ ਬਿਨਾ ਤਿਨ ਕਾ ਗ੍ਰਹਣ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ॥

॥ਭਲੇ ਪੋਚ ਸਭ ਬਿਧ ਉਪਜਾਏ। ਗੁਣ ਗਣ ਦੋਖ ਵੇਦ ਵਿਲਗਾਏ॥

॥ਉੱਤਮ ਅਰੁ ਨੀਚ ਲੋਗ ਵਿਧਾਤਾ ਨੇ ਬਣਾਏ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਦੋਖੋਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਵੇਦ ਨੇ ਤਿਨ ਕੇ ਭੇਦ ਦਿਖਾਏ ਹੈਂ॥

॥ਕਹੈਂ ਵੇਦ ਇਤਿਹਾਸ ਪੁਰਾਨਾ। ਵਿਧ ਪ੍ਰਪੰਚ ਗੁਣ ਅਵਗੁਣ ਸਾਨਾ॥

॥ਸ੍ਰੁਤੀ ਸਿਮ੍ਰਤੀਓਂ ਨੇਂ ਇਹ ਬਾਤ ਕਹੀ ਹੈ ਵਿਧ ਰਚਤ ਜਗਤ ਗੁਣ ਦੋਖ ਮਿਸ਼੍ਰਿਤ ਹੈ ਸੋਈ ਨਿਰੂਪਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੁਖ ਸੁਖ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਦਿਨ ਰਾਤੀ। ਸਾਧੁ ਅਸਾਧੁ ਸੁਜਾਤਿ ਕੁਜਾਤੀ॥

॥ਅਪਰ: ॥ਦਾਨਵ ਦੇਵ ਊਚ ਅਰੁ ਨੀਚੂ। ਅਮੀ ਸਜੀਵਨ ਮਾਹੁਰ ਮੀਚੂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੮ ।ਮਾਯਾ ਬ੍ਰਹਮ ਜੀਵ ਜਗਦੀਸ॥ ਲੋਕੁ ਅਲੋਕੁ ਭੇਦ ਅਵਨੀਸ॥

।ਵਾਨੇ ਵੰਸਾਬ ਦੇਵਤਾ ਉਨ੍ਹੋਂ ਮੇਂ ਜੀਵ ਸੁਧਾ ਮੇਂ ਮਨੁਖਾ ਜੀਵਨ ਮੇਂ ਮਿਲ੍ਹੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਪੁਰਖ ਜੀਵ ਈਸ਼੍ਵਰ ਤਥਾ ਸੀ ਕੁਲ ਸ੍ਵਾਮੀ ਠੀਕ ਜਾਨੇ ਈਸ਼੍ਵਰ ਦੂਜੇ ਕੀ ਸੰਧਯਾ ਨਿਮਿਤ ਮਾਯਾ ਬ੍ਰਹਮ ਕੀ ਜਿਨੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਲੋਕ ਕੀ ਸੋ ਨਹੀ ਬਰਨਤੀ ਜੇਕਰ ਬਨੇ ਮੇਂ ਆਏ ਸਭ ਜਾਨਤੀ ਹੈ।

।ਕੰਸੀ ਮਤ ਸੁਰਜਾਦਿ ਕਰਨਾ॥ ਅਨੁਸਰ ਵਰ ਮਹਿ ਦੇਵ ਜਗਦਾਸਾ।

।ਵਰਣ ਕੀ ਅਨੁਸਾਰ ਧਾਰੇ ਸਜਨ ਕੀ ਅਰੁ ਕਰਮ ਸਜਨੀ ਮਾਰੁਦੇਸ ਜਹਾਂ ਬਾਹੂ ਕੇ ਬਲ ਮਾਲਵਾ ਦੇਸ ਜਹਾਂ ਅਨਤਿ ਜਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਅਰੁ ਗੋਟੇ ਕੇ ਆਸਨ ਕਰਤਾ ਮਲੇਛਾ।

॥ ।ਜਨ੍ਹ ਲਗ ਨੇਤਕ ਅਨੁਰਾਗਾ ਵਿਰਾਗਾ॥ ਨਿਗਮ ਆਗਮ ਗੁਣ ਦੋਖ ਵਿਭਾਗਾ॥

।ਨਕ ਅਰੁ ਨਰਕ ਸਨੇਹ ਅਰੁ ਤ੍ਯਾਗ ਵੇਦ ਅਰੁ ਆਗਮ ਕਹੀਏ ਅਰੁ ਤਾਹਾਦਿਕ ਸਾਸਤ੍ਰ ਗੁਣ ਅਰੁ ਦੋਸਾਦਿਕ ਜੋ ਵਿਭਾਗ ਸੁਤੇ ਜਨੇਕ ਕਹੇ ਹੈਂ।੧੮॥

॥ਦੋ: ।ਜੜ ਚੇਤਨ ਗੁਣ ਦੋਖ ਮਯ ਵਿਸ੍ਵ ਕੀਨ ਕਰਤਾਰ।
॥ਸੰਤ ਹੰਸ ਗੁਣ ਗਹਹਿ ਪਯ ਪਰਹਰਿ ਵਾਰਿ ਵਿਕਾਰ॥

।ਅਸ੍ਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਅਰੁ ਗੁਣ ਦੋਖ ਮਿਸ੍ਰਿਤ ਵਿਸ੍ਵ ਵਿਧਾਤਾ ਨੇ ਰਚੀ ਹੈ। ਤਿਸ ਮੇਂ ਸੰਤ ਜਨ ਹੰਸ ਕੀ ਨਾਈਂ ਗੁਣੋਂ ਰੂਪੀ ਦੂਧ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰ ਲੇਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਿਕਾਰੋਂ ਰੂਪੀ ਨੀਰ ਕੋ ਤ੍ਯਾਗ ਦੇਤੇ ਹੈਂ।੧੯॥
ਐਸੀ ਬਾਤ ਕੋ ਅਗਮ ਤਰਕੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ਚੌ: ॥ਅਸ ਵਿਵੇਕ ਜਬ ਦੇਇ ਬਿਧਾਤਾ॥ ਤਬ ਤਜਿ ਦੋਖ ਗੁਣਹਿ ਮਨ ਰਾਤਾ॥

।ਐਸਾ ਵਿਵੇਕ ਕਹੀਏ ਜੈਸਾ ਮਰਾਲ ਕੀ ਚੁੰਚ ਮੇਂ ਗੁਣ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਕੇ ਸਪਰਸ ਕਰ ਖੀਰ ਨੀਰ ਪ੍ਰਥਕ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਜਿਸ ਕੀ ਬੁਧਿ ਮੇਂ ਗੁਣ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਗੁਣੋਂ ਦੋਖੋਂ ਕੇ ਪਛਾਨਨ ਕੀ ਤਬ ਤਾਹਿ ਦੋਖੋਂ ਕੋ ਤ੍ਯਾਗ ਕੇ ਗੁਣ ਹੀ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋ ਉਨ ਕੇ ਦੋਖੋਂ ਕੀ ਗਣਤੀ ਕਰਨੇ ਕਰ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਕੀ ਧਰਮ ਮਾਰਗ ਪਾਪ ਮਾਰਗ ਪਰੰਤੂ ਕਹੂੰ ਕਹੂੰ ਦਾਨਵ ਕੀ ਦੇਖੀਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਵਿਵੇਕ ਕੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਤ੍ਰਿਮ ਵਿਚਾਰ [illegible] ਹੋਏ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ।ਕਾਲ ਸੁਭਾਉ ਕਰਮ ਬਰਿਆਈ॥ ਭਲੇਉ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਬਸ ਚੁਕਇ ਭਲਾਈ॥

।ਸਮੇਂ ਕੇ ਸੁਭਾਉ ਕਰ [illegible] ਕਰਮੋਂ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਅਰੁ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਕਰ [illegible] ਭਲਾਈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ਜਥਾ॥ [illegible] ਕਰਮ [illegible]॥ ਇਤਿ॥ [illegible] ਉਤਮ [illegible] ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।।ਸੋ ਸੁਧਾਰਿ ਹਰਿਜਨ ਜਿਮ ਲੇਹੀਂ। ਦਲਿ ਦੁਖ ਦੋਖ ਬਿਮਲ ਜਸੁ ਦੇਹੀਂ।

।ਜੈਸੇ ਤਿਨ ਕੋ ਹਰਿਭਗਤ ਸੁਧਾਰ ਲੇਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸੋਂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰਕੇ ਉਨ ਕੇ ਦੁਖ ਪਾਪ ਦੂਰ ਕਰਕੇ ਤਿਨ ਕੋ ਨਿਰਮਲ ਜਸ ਸਮਾਨ ਸੋਹਤੇ ਹੈਂ। ਦੋਹਾ। ।ਭਿਲੇ ਪੁਰਸੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ। ਜਿਤ ਮਨ [illegible] ਤੁਹੈਂ ਤਉ ਇਹ ਜਿਸ ਭੇਸ ਪੁਰਖ ਸੋਂ ਕੋਊ ਅਪਕਾਰ ਹੋਇ ਪਰੰਤੁ ਤਿਸ ਕਾ ਨਿਜ ਧਰਮ ਪਰ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹੇ ਤੌ ਵਹੁ ਪਾਪੀ ਨਹੀ ਗਨੀਤਾ ਤੇ ਜੇਹੀ।

।।ਖਲੌ ਕਰੈਂ ਭਲ ਪਾਇ ਸੁਸੰਗੂ। ਮਿਟੈ ਨ ਮਲਿਨ ਸੁਭਾਉ ਅਭੰਗੂ।

।ਜੈਸੇ ਕਿ ਨੀਚ ਨਰ ਕਿਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕੋਊ ਭਲਾ ਆਚਰਨ ਭੀ ਕਰੇ ਤੌ ਭੀ ਉਨ ਕਾ ਦੁਸ਼ਟ ਸੁਭਾਵ ਨਹੀ ਮਿਟਤਾ ਜੈਸੇ ਇਹ ਏਕ ਦੇਵ ਭਾਈ ਕੀਏ ਭਲਿਓਂ ਕੀ ਸਿਖ੍ਯਾ ਸੋਂ ਨਹੀ ਹੋਤੇ। ਅਬ ਪਤਤ ਅਤੇ ਭਰਮ ਕੇ ਸੁਬੇਖ ਅਰ ਕੁਬੇਖ ਕਿਤ ਕਿਸ ਨ ਕਰਨੀ ਇਸ ਹੇਤੁ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

।।ਲਖ ਸੁਬੇਖ ਜਗ ਬੰਚਕ ਜੇਊ। ਬੇਖ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪੂਜੀਅਹਿ ਤੇਊ।

।ਜਗਤ ਮੇਂ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਠੱਗਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਠੱਗੋਂ ਨੇ ਉਤਮ ਭੇਖ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ਤੌ ਸਾਧੋਂ ਕੇ ਭੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਕੇ ਭੀ ਜਗਤ ਮੇਂ ਤਿਨ ਕੀ ਪੂਜਾ ਹੋਤੀ ਹੈ।

।।ਉਘਰਹਿਂ ਅੰਤਿ ਨ ਹੋਇ ਨਿਬਾਹੂ। ਕਾਲਨੇਮਿ ਜਿਮ ਰਾਵਣ ਰਾਹੂ।

।ਜੈਸੇ ਹਨੁਮੰਤ ਜੀ ਕੇ ਛਲਨੇ ਹੇਤੁ ਕਾਲਨੇਮਿ ਰਿਖ ਬਨਾ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਹਰਨੇ ਹੇਤੁ ਰਾਵਣ ਜਤੀ ਬਨਾ ਅਰੁ ਦੇਵੋਂ ਕੇ ਛਲਨੇ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਰਾਹੁ ਦੇਵਤਾ ਬਨਾ ਪਰੰਤੁ ਤਿਨ ਕੇ ਕਪਟ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਹੀ ਗਏ।

।।ਕਿਅਹਿੰ ਕੁਬੇਖ ਸਾਧੁ ਸਨਮਾਨੂ। ਜਿਮ ਜਗ ਜਾਮਵੰਤ ਹਨੁਮਾਨੂ।

।ਅਰੁ ਉਤਮ ਪੁਰਖ ਕੁਬੇਖ ਧਾਰੇ ਹੋਏ ਹੋਤੇ ਭੀ ਸਦਾ ਪੂਜੀਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਹਨੁਮਾਨ ਜਾਮਵੰਤ ਆਦਿ ਸਭ ਕਾ ਮਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ।

।।ਹਾਨਿ ਕੁਸੰਗ ਸੁਸੰਗਤਿ ਲਾਹੂ। ਲੋਕਹੁ ਬੇਦ ਬਿਦਤ ਸਭ ਕਾਹੂ।

।ਕੁਸੰਗ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਹਾਨੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸਤਸੰਗ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਲਾਭ ਹੈ ਇਹ ਬਾਤ ਲੋਕ ਵੇਦੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਸਾਧੋਂ ਜੜ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

।।ਗਗਨ ਚਢੈ ਰਜ ਪਵਨ ਪ੍ਰਸੰਗਾ। ਕੀਚਹਿ ਮਿਲਹਿ ਨੀਚ ਜਲ ਸੰਗਾ।

।ਪਵਨ ਉਤਮ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਕਰ ਧੂੜ ਭੀ ਊਪਰ ਚੜ੍ਹਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਜਲ ਨੀਚ ਪਥ ਗਾਮੀ ਹੈ ਤਿਸ ਸੋਂ ਮਿਲ ਕਰ ਕੀਚ ਹੋਤੀ ਹੈ।

।।ਸਾਧੁ ਅਸਾਧੁ ਸਦਨ ਸੁਕ ਸਾਰੀ। ਸਿਮਰਹਿ ਰਾਮ ਦੇਹਿ ਗਨਿ ਗਾਰੀ।

ਸੁਨਾਮ: ।।ਧੂਮ ਕੁਸੰਗਤ ਕਾਰਖ ਹੋਈ। ਲਿਖੀਅਤ ਪੁਰਾਣ ਮੰਜੁ ਮਸ ਸੋਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੦ ॥ਧੂਮ ਜਬ ਕਿਸੀ ਰਿਹਕੀ ਛਤ ਵਾ ਭੀਤਕੇ ਕੁਸੰਗ ਮੇਂ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਤਬ ਦੂਰ ਕਾਰਖ ਮਹਾਂ ਕੁਰੂਪ ਬਣਤਾ ਹੈ॥

੪੦ ਅਰੁ ਉਸੀ ਧੂਮ ਕਾ ਰਖ ਰੂਪ ਛਣਕੇ ਜਬ ਸੁਸੰਗ ਭਯਾ ਤਬ ਉਸਕੀ ਸਿਆਹੀ ਬਣਾਇਕਰ ਪੁਰਾਣ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਵਹ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਬੰਦਨੇ ਯੋਗ ਹੋਤਾ ਹੈ।

॥ਸੋਇ ਜਲ ਅਨਲ ਅਨਿਲ ਸੰਘਾਤਾ ਹੋਇ ਜਲਦ ਜਗ ਜੀਵਨ ਦਾਤਾ॥

॥ਸੋਈ ਧੂਮ ਪੂਰਬੋਕਤ ਧੂਮ ਜਲ ਅਗਨਿ ਵਾਯੂ ਕੇ ਸੰਘਾਤ ਸੇਂ ਬਾਦਰ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਸਾਣ ਮੇਘਦੂਤ॥ ॥ਧੂਮ ਜ੍ਯੋਤਿ: ਸਲਿਲਮਰੁਤਾਂ ਸੰਨਿਪਾਤ: ਕ੍ਵ ਮੇਘ॥ ॥ਮੇਘ ਕਾ ਹੈ ਧੂਮ ਅਗਨਿ ਜਲ ਪਵਨ ਇਨਕਾ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਣ ਪਾਠਾਂਤਰ ਸੋਈ ਅਨਲ ਜੋ ਅਨਿਲ ਸੰਘਾਤਾ ਜੋ ਅਖਾ ਵਾਲੋ ਸੀਪ ਮੇਂ ਆਨੇ ਕਰਣ ਸੋਈ ਜੋ ਧੂਮ ਹੈ ਅਨਲ ਕਹੀਏ ਅਗਨਿ ਅਨਲ ਕਹੀਏ ਪਉਣ ਇਨਕੇ ਸਤਸੰਗ ਮੇਂ ਮੇਘ ਹੋਕਰ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੋ ਪਾਲਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਕਲ ਕਾਲ ਮੇਂ ਉਪਕਾਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਅਨਲ ਜਪਾਠ ਹੋਵੇ ਤੋ ਅਗਨਿ ਸੇਂ ਉਪਜਾ ਹੂਆ ਜੋ ਧੂਮ ਹੈ ਸੋ ਪਉਣ ਸੇਂ ਸੰਘਾਤ ਪਾਇਕਰ ਜਲਦ ਪਦਵੀ ਕੋ ਪਾਵਤਾ ਹੈ॥ ॥ਅਬ ਨੀਚੋਂ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਕੇ ਫਲ ਕਰ ਉਤਮੋ ਨੇ ਨੀਚੋਂ ਨੇ ਅਰੁ ਸਾਰੇ ਮਗਰ ਬਲ ਕਰ ਨੀਚੋਂ ਨੇ ਸੋ ਸੁਜੋਗ ਕਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੧੯॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਗ੍ਰਹਿ ਭੇਖਜ ਜਲ ਪਵਨ ਪਟ ਪਾਇ ਕੁਜੋਗ ਸੁਜੋਗ॥

॥ਹੋਹਿ ਕੁਬਸਤ ਸੁਬਸਤ ਜਗ ਲਖਹਿ ਸੁਲਛਨ ਲੋਗ॥

॥ਗ੍ਰਹਿ ਕਹੀਏ ਨਵ ਗ੍ਰਹਿ ਤਿਨ ਮੇਂ ਜੈਸੇ ਮੰਗਲ ਕੂਰ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਲਗਨ ਮੇਂ ਵਾ ਦੂਜੀ ਭਵਨ ਮੇਂ ਪੜੇ ਤੋ ਅਤਿ ਅਸੁਭ ਫਲ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪਰੁ ਜੰਦ੍ਰਮਾਂ ਸੇ ਮਿਲਕਰ ਪੜੇ ਤਬ ਸੁਭ ਫਲ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸਸੀ ਜੋ ਸੌਮਿ ਗ੍ਰਹਿ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਬ੍ਰਿਖ ਰਾਸਕਾ ਅਤਿ ਸੁਭ ਫਲ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਸਨਿਚਰ ਸੇਂ ਮਿਲਕਰ ਪੜੇ ਤਬ ਵਹੀ ਵਿਖਮ ਫਲ ਕਰਤਾ ਹੈ ਭੇਖਜ ਕਹੀਏ ਔਖਧ ਜੈਸੇ ਭਲੀ ਔਖਧੀ ਵਿਖ ਮੇਂ ਮਿਲਾਇ ਦੀਜੀਏ ਤੋ ਵਹੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਵਹੀ ਵਿਖ ਰੂਪੀ ਸੰਖੀਆ ਉਤਮੋਂ ਔਖਧੀਓਂ ਮੇਂ ਮਿਲ ਇਕਤ੍ਰ ਸੋਧੀਏ ਤਬ ਰੋਗ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਰੀਤ ਸੇਂ ਜਲ ਪਵਨ ਪ੍ਰਥਮੀ ਜੈਸੇ ਮੇਂ ਮਿਲੇਂ ਤੈਸੇ ਸੁਭ ਅਸੁਭ ਹੋਇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਬੁਧਿਵਾਨ ਲੋਕ ਲਖਤੇ ਹੈਂ ਤਾਤੇ ਇਹ ਲਖ ਕਰ ਕੁਸੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ॥੨੦॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਸਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਤਮ ਪਾਖ ਦੁਹੂ ਨਾਮ ਭੇਦ ਬਿਧਿ ਕੀਨ॥

॥ਸਸਿ ਪੋਖਕ ਸੋਖਕ ਨਿਰਖ ਜਗ ਜਸ ਅਪਜਸ ਦੀਨ॥

॥ਦੋਨਹੁ ਪੱਖਹੁ ਮੇਂ ਸਮ ਅਰੁ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪੱਖ ਕੀ ਅਮਾਵਸ ਅਰੁ ਸੁਕਲ ਕੀ ਏਕਮ ਮੇਂ ਪੂਰਣ ਤਮ ਅਰੁ ਜੇਤਾ ਸੁਕਲ ਪੱਖ ਕੀ ਦੁਤੀਆ ਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ ਹੈ ਤਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਖ ਕੀ ਚਤੁਰਦਸੀ ਮੇਂ ਜੇਤਾ ਸੁਕਲ ਕੀ ਤ੍ਰਿਤੀਆ ਮੇਂ ਤੇਤਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੀ ਤ੍ਰਿਓਦਸੀ ਮੇਂ ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਤਮ ਅਰੁ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਮਾਨ ਹੈ ਵਿਧਾਤਾ ਨੇ ਨਾਮ ਭੇਦ ਕੀਆ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਮੇਂ ਕੇ ਨਾਮ ਵਿਖਮ ਕੀਏ ਹੈਂ ਸੋ ਸੁਣ ਭੇਦ ਭੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਸੁਕਲ ਪਖ ਮੇਂ ਨਿਤ ਪ੍ਰਤਿ ਇੰਦੁ ਬਧਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪੱਖ ਮੇਂ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਖੀਣ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਾਤੇ ਸੁਕਲ ਪੱਖ ਕੋ ਸਭ ਲੋਕ ਸਲਾਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪੱਖ ਕੋ ਤਿਸ ਕਰ ਨਿੰਦਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸੰਤਹੁ ਕੇ ਖਾਨ ਪਾਨ ਜਾਤ ਕੁਲ ਆਦਿਕ ਵਿਵਹਾਰ ਏਕ ਸੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ ਸੇ ਸਤਸੰਗ ਅਰੁ ਕੁਸੰਗ ਕਾ ਭੇਦ ਇਸ ਕਰ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਸਤਸੰਗ ਕਰ ਵਿਵੇਕ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕੁਸੰਗ ਕਰ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਤਸੰਗ ਕਾ ਜਸ ਹੈ ਅਰੁ ਕੁਸੰਗ ਕੋ ਨਿਖੇਧਤੇ ਹੈਂ॥੨੧॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਦੋ: ।ਜੜ੍ਹ ਚੇਤਨ ਜੋ ਜੀਵ ਜਗ ਸਕਲ ਰਾਮ ਮੈ ਜਾਨ।
।ਬੰਦੋਂ ਸਭ ਕੇ ਪਦ ਕਮਲ ਸਦਾ ਜੋਰ ਜੁਗ ਪਾਨ।

।ਈਹਾਂ ਸਰਬ ਸਬਨੋਂ ਮੇਂ ਮਯਰਪ੍ਰਤੇ ਤਦੇਭੂਪਤ੍ਰਾ ਮੇਂ ਜਾਣਨਾ ॥੨੨॥

ਦੋ: ।ਦੇਵ ਦਨੁਜ ਨਰ ਨਾਗ ਖਗ ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਤ੍ਰ ਗੰਧਰਬ।
।ਬੰਦਹੁ ਕਿੰਨਰ ਰਜਨਿਚਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਅਬ ਸਰਬ।

।ਸੁਗਮ: ॥੨੩॥

ਚੌ: ।ਆਕਰ ਚਾਰ ਲਾਖ ਚੌਰਾਸੀ। ਜਾਤ ਜੀਵ ਨਭ ਜਲ ਥਲ ਵਾਸੀ॥
।ਸੀਯ ਰਾਮ ਮੈ ਸਭ ਜਗ ਜਾਨੀ। ਕਰੋਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਜੋਰ ਜੁਗ ਪਾਨੀ॥
।ਸਪਸ਼: ।ਜਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਕਰ ਕਿੰਕਰ ਮੋਹੂ। ਸਭ ਮਿਲ ਕਰਹੁ ਛਾਡ ਛਲ ਛੋਹੂ॥

।ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੀ ਆਕਰ ਮੁਝੇ ਅਪਣਾਂ ਦਾਸ ਜਾਨ ਕਰ ਛਾਡ ਛਲ ਕਰੀਏ ਗਰਿਤੁ ਛਲ ਹੋਏਂ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮੇਰੇ ਪਰ ਕਰਹੁ ਜੋ ਮੇਰਾ ਮਨ ਨਿਸਕਪਟ ਹੋਵੈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਛਾਡ ਛਲ ਕਰੀਏ ਮੇਰੇ ਵਿਖੇ ਜੋ ਕੋਊ ਛਲ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਕੋ ਤਿਆਗ ਦੇਣਾ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਤਿਸ ਕੀ ਹਿ ਤੁਮ ਨੇਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾਂ ਅਰੁ ਮੇਰੇ ਪਰ ਸਭੋ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੀ ਕਰਣੀ ਕਈ ਇਕ ਅਰਥ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਭੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੁਮ ਸਭੀ ਨਿਸਕਪਟ ਹੋਕਰ ਮੁਝ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਏਕ ਏਕ ਆਖੋ ਤੁਮ ਆਇ ਤਨੀ ਬਿਨੈ ਕਾਹੇ ਕੋ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਨਿਜ ਬੁਧਿ ਬਲ ਭਰੋਸ ਮੁਹਿ ਨਾਹੀਂ। ਤਾਂਤੇ ਬਿਨੈ ਕਰੌ ਸਭ ਪਾਹੀਂ॥
।ਕਰਨ ਚਹੋਂ ਰਘੁਪਤਿ ਗੁਣ ਗਾਹਾ। ਲਘੁ ਮਤਿ ਮੋਰ ਚਰਿਤ ਅਵਗਾਹਾ॥

।ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਅਵਗਾਹਨ ਕਰਨੇਂ ਮੇਂ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਲਘੁ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਬਨਾਵਨਾ ਚਾਹਤਾ ਹੋਂ।

।ਸੂਝ ਨ ਏਕੋ ਅੰਗ ਉਪਾਊ। ਮਨ ਮਤਿ ਰੰਕ ਮਨੋਰਥ ਰਾਊ॥

।ਪੂਰਬ ਕਵੀਸ਼ਰੋਂ ਜੈਸੀ ਏਕ ਅੰਗ ਮਾਤ੍ਰ ਕੇ ਉਪਜਾਵਣੇਂ ਕੀ ਬਿਧਿ ਮੁਝ ਕੋ ਨਹੀਂ ਆਵਤੀ ਮਨ ਅਰੁ ਬੁੱਧੀ ਰੰਕ ਸਮ ਹੈ ਅਰੁ ਮਨੋਰਥ ਨ੍ਰਿਪ ਸਮ ਕਰਣਾ ਹੈ।

।ਮਤਿ ਅਤਿ ਨੀਚ ਊਚਿ ਰੁਚਿ ਆਛੀ। ਚਾਹੀਅ ਅਮਿਯ ਜਗ ਜੁਰੈ ਨ ਛਾਛੀ॥

।ਜੈਸੇ ਕਿਸੂ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਛਾਛ ਭੀ ਨ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਇੱਛਾ ਸੁਧਾ ਕੀ ਕਰੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਧਿਖਣਾ ਮੇਰੀ ਅਤਿ [illegible] ਅਲਪ [illegible] ਮੇਂ [illegible] ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਰੁਚਿ ਅਤਿ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ [illegible] ਹੈ ਤਾਂਤੇ।

।ਛਮਿਹੈ ਸੱਜਨ ਮੋਰ ਢਿਠਾਈ। ਸੁਨਿਹੈ ਬਾਲ ਬਚਨ ਮਨ ਲਾਈ॥

੨੨ ।ਉੱਤਮ ਸ੍ਰੋਤਾ ਅਪਨੀ ਸੰਤਾਨ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਕੇ ਮੇਰੀ ਧ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਕੋ ਖਿਮਾਂ ਕਰੈਂਗੇ ਅਰੁ ਮੇਰੇ ਕਿਤ੍ਰਦਤ ਜਾਨਕੇ
੧੮ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਸੁਨੈਂਗੇ ਜੇ ਬਾਲਕ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਵਚਨ ਮਨਦੇ ਹੈਂ ਕੈਸੇ ਸੁਨੈਂਗੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜੌ ਬਾਲਕ ਕਹਿ ਤੋਤਰ ਬਾਤਾ॥ ਸੁਨਹਿ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਪਿਤੁ ਅਰੁ ਮਾਤਾ॥

।ਜੈਸੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਪੁੱਤ੍ਰ ਕੀ ਤੋਤਲੀ ਬਾਤੋਂ ਸੁਨਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸੰਤ ਜਨ ਮੇਰੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਹੈਂ ਸੋ ਮੇਰੀ ਬਾ-
ਣੀ ਸੁਨਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੈਂਗੇ।

।ਹਸਿਹੈਂ ਕੂਰ ਕੁਟਿਲ ਕੁਬਿਚਾਰੀ॥ ਜੇ ਪਰ ਦੂਖਨ ਭੂਖਨ ਧਾਰੀ॥

।ਜਿਨਕਾ ਸੁਭਾਵ ਕੂਰ ਹੈ ਅਰੁ ਮਾਤਿ ਕੁਟਿਲ ਹੈ ਅਰੁ ਖੋਟਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਜਿਨੋਨੇ ਬਿਗਾਨੇ ਦੂਖਨ ਭੂਖਨ ਕੋ ਹੀ ਭੂਖ
ਨੇ ਕਰ ਧਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਸੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਜਸ ਕੋ ਨ ਦੇਖੈਂਗੇ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਅਸ਼ੁਧ ਬਾਣੀ ਕੋ ਹਸੈਂਗੇ ਜੇ ਕੋਊ
ਕਹੈ ਐਸੇ ਲੋਗ ਭੀ ਆਪਣੀ ਕਵਿਤਾ ਕੋ ਨ ਸਰਾਹੈਂਗੇ ਤੋ ਭੀ ਤੁਮ ਤੋ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਨਿਜ ਕਬਿਤ ਕੇਹਿ ਲਾਗ ਨ ਨੀਕਾ॥ ਸਰਸ ਹੋਇ ਅਥਵਾ ਅਤਿ ਫੀਕਾ॥

ਅਪਰ: ।ਜੇ ਪਰ ਭਨਤ ਸੁਨਤ ਹਰਖਾਹੀ॥ ਤੇ ਵਰ ਪੁਰਖ ਬਹੁਤ ਜਗ ਨਾਹੀ॥

।ਜਿਨਕੋ ਪਰਾਈ ਬਾਣੀ ਸੁਨਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਨਰ ਦੂਰ ਲਭਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨੋ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜਗ ਬਹੁ ਨਰ ਸਰ ਸਰਿ ਸਮ ਭਾਈ॥ ਜੇ ਨਿਜ ਬਾਢ ਬਢਹਿ ਜਲ ਪਾਈ॥
।ਸੱਜਨ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸਿੰਧੁ ਸਮ ਕੋਈ॥ ਦੇਖ ਪੂਰ ਬਿਧੁ ਬਾਢੈ ਜੋਈ॥

।ਜਗਤ ਮੇਂ ਬਹੁਤੇ ਨਰ ਤਲਾਵੋਂ ਅਰੁ ਨਦੀਓਂ ਸਮਾਨ ਹੈਂ ਜੋ ਅਪਨੇ ਮੇਂ ਜਲ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਹੂਏ ਸੇ ਉਛਲਤੇ ਹੈਂ
ਅਰੁ ਸਿੰਧ ਕੇ ਸਮਾਨ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕਰੀਏ ਕੋਈ ਕੋਈ ਵਿਰਲੇ ਸੱਜਨ ਹੈਂ ਜੋ ਅਉਰੋਂ ਕਾ ਉਦੇ ਰੂਪੀ ਪੂਰਣ ਚੰਦ੍ਰ ਦੇਖਕਰ ਹ
ਰਖਤੇ ਹੈਂ॥੨੪॥

।ਦੋ: ।ਭਾਗ ਛੋਟ ਅਭਿਲਾਖ ਬਡ ਕਰੌਂ ਏਕ ਵਿਸ੍ਵਾਸ॥
।ਪੈਹੈਂ ਸੁਖ ਸੁਨ ਸੁਜਨ ਮਨ ਖਲ ਕਰਿਹੈਂ ਉਪਹਾਸ॥

।ਭਾਗ ਮੇਰਾ ਲਘੁ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਕਲੂ ਮੇਂ ਜਨਮ ਹੈ ਅਰੁ ਬਾਲਾ ਦਿਕੋਂ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਨਹੀ ਜਨਮਿਆ ਪਰੰਤੂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰ
ਦ੍ਰ ਕੇ ਜਸ ਕਥਨ ਕੀ ਇਛਾ ਬਡੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਸੋ ਇਸੀ ਪਰ ਭਰੋਸਾ ਰਾਖਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਹਰਿ ਜਸ ਸੇ ਮਿਸ੍ਰਤ ਜਾਨਕਰ
ਮੇਰੀ ਕਿਤਾ ਸੁਨਕੇ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੈਂਗੇ ਅਰੁ ਖਲੋਂ ਨੇ ਹਾਸ ਕੀਆ ਤੋ ਕਿਆ ਭਇਆ॥੨੫ ।ਜੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਜਗਤ
ਮੇਂ ਸੰਤ ਵਿਰਲੇ ਹੈਂ ਨਿੰਦਕ ਬਹੁਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਨਿੰਦਾ ਤੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੈਸੇ ਹੋਇਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ
ਹੈਂ।

।ਚੌ: ।ਖਲ ਪਰਿਹਾਸ ਹੋਇ ਹਿਤ ਮੋਰਾ॥ ਕਾਕ ਕਹੈਂ ਕਲਕੰਠ ਕਠੋਰਾ॥

।ਖਲੋਂ ਕੇ ਉਪਹਾਸ ਕਰਦੇ ਨੇ ਲੋਕ ਮੇਂ ਮੇਰਾ ਹਿਤ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੋਵੈਗਾ ਦੁਸ਼ਟ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਨਿੰਦੈਂਗੇ ਅਰੁ ਸਜਨ
ਉਨ ਕੋ ਝੂਠਾ ਕਰੈਂਗੇ ਅਰੁ ਜਗਤ ਮੇਂ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਵਾਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਰਲੋਕ ਮੇਂ ਮੇਰਾ ਹਿਤ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੋਇ
ਗਾ ਜੋ ਮੇਰੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰੈਂ ਸੋ ਮੇਰੇ ਪਾਪੋਂ ਕੇ ਭਾਗੀ ਹੋਵੈਂਗੇ ਅਰੁ ਉਨਕੇ ਕਥਨ ਕੋ ਲੋਗ ਐਸੇ ਜਾਨੇਂਗੇ ਜੈਸੇ ਕਾਗ

ਕਹੈ ਕੋਇਲ ਕਠੋਰ ਬੋਲਤੀ ਹੈ। ੨੧

॥ ॥ ।ਹੰਸਹਿ ਬਕ ਦਾਦੁਰ ਚਾਤਕਹੀ। ਹਸਹਿ ਮਲਿਨ ਖਲ ਬਿਮਲ ਬਤਕਹੀ ੨੩

।ਜੈਸੇ ਹੰਸ ਕੂੰ ਬਗਲੇ ਹਸਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਡੱਡੂ ਚਾਤਕ ਕੋ ਹਸਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਮਲੀਨ ਖਲ ਨਿਰਮਲ ਬਚਨ ਕੋ ਨਿੰਦਕ ਹਸਤੇ ਹੈਂ।

।ਕਬਿਤ ਰਸਿਕ ਨ ਰਾਮ ਪਦ ਨੇਹਾ। ਤਿਨ ਕਹਿ ਸੁਖਦ ਹਾਸ ਰਸ ਏਹਾ।

।ਜੋ ਕਬਿਤਾ ਕੇ ਰਸਿਕ ਹੈਂ ਔਰ ਅਨੁਪ੍ਰਾਸੋਂ ਯਮਕੋਂ ਕੇ ਪੜ੍ਹੇ ਬੋਲਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਬਿਤ ਕੇ ਗੁਣਨ ਵਾਦ ਮੈਂ ਪ੍ਰੀਤ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਤਿਨ ਕੋ ਹਾਸ੍ਯ ਰਸ ਹੀ ਪਿਆਰਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਵੀਸ਼੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਨਿਖੇਧ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤੁਮ ਅਪਨੀ ਬਾਣੀ ਕੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਭਾਖਾ ਭਨਤ ਮੋਰ ਮਤਿ ਭੋਰੀ। ਹਸਿਬੇ ਜੋਗ ਹਸੇ ਨਹਿ ਖੋਰੀ।

।ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਭਾਖਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅਲਪ ਮਤਿ ਕਰ ਰਚੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਹਸਨੇ ਜੋਗ ਹੈ ਇਸ ਕੋ ਹਸੇ ਤੇ ਦੋਖ ਨਹੀਂ। ਅਬ ਵਿਮੁਖੋਂ ਕੀ ਹਰਿ ਕਥਾ ਮੈਂ ਅਰੁਚਿ ਅਰੁ ਹਰਿ ਭਕ੍ਤੋਂ ਕੀ ਰੁਚਿ ਯਹ ਦਰਸਨ ਮੈਂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਸਮਝੈ ਨੀਕੀ। ਤਿਨਹਿ ਕਥਾ ਸੁਨ ਲਾਗਹਿ ਫੀਕੀ।

।ਹਰਿ ਹਰ ਪਦ ਰਤਿ ਮਤਿ ਨ ਕੁਤਰਕੀ। ਤਿਨ ਕਹਿ ਮਧੁਰ ਕਥਾ ਰਘੁਬਰ ਕੀ।

।ਸੁਗਮ॥

।ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਭੂਖਿਤ ਜਿਯ ਜਾਨੀ। ਸੁਨਹਿ ਸੁਜਨ ਸਰਾਹਿ ਸੁਬਾਨੀ।

।ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰੀ ਜੋ ਕੀਰਤਿ ਸੋਂ ਭੂਖਿਤ ਕਹੇ ਸੁੰਦ੍ਰ ਜਾਨ ਕੇ ਸੰਤ ਸੁਨੇਂਗੇ ਅਰੁ ਸਰਾਹੇਂਗੇ। ਅਬ ਕੇਵਲ ਅਪਨੀ ਨਮ੍ਰਤਾ ਹੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਕਬਿ ਨ ਹੋਊਂ ਨਹਿ ਚਤੁਰ ਪ੍ਰਬੀਨੂ। ਸਕਲ ਕਲਾ ਸਭ ਵਿਦਿਆ ਹੀਨੂ।

।ਆਖਰ ਅਰਥ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਨਾਨਾ। ਛੰਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਨੇਕ ਵਿਧਾਨਾ।

।ਸੁਗਮ॥

।ਭਾਵ ਭੇਦ ਰਸ ਭੇਦ ਅਪਾਰਾ। ਕਬਿਤ ਦੋਖ ਗੁਣ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

।ਭਾਵ ਕਾਹੇ ਜੋ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਤਿਨ ਕੇ ਜੋ ਭੇਦ ਹੈਂ ਰਸ ਕਹੀਏ ਸ਼੍ਰਿੰਗਾਰਾਦਿਕ ਨਵ ਤਿਨ ਕੇ ਜੋ ਅਨੇਕ ਭੇਦ ਹੈਂ ਔਰ ਜੋ ਕਬਿਤਾ ਮੈਂ ਗੁਣ ਅਰੁ ਦੋਖ ਕਵੀਸ਼੍ਵਰੋਂ ਨੇ ਅਨੇਕੋਂ ਭਾਂਤੋਂ ਕੇ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ।

।ਕਬਿਤ ਵਿਵੇਕ ਏਕ ਨਹਿ ਮੋਰੇ। ਸਤ੍ਯ ਕਹੋਂ ਲਿਖ ਕਾਗਦ ਕੋਰੇ।

।ਸਪਸ਼ਟ ਅਰਥ ਨਾ। ।ਰੀਝ ਸੇ ਸਪਥ ਕਰੀ ਕੋਰੇ ਕਾਗਤ ਪਰ ਲਿਖਨੇ ਕੀ ਜੋ ਮੁਝੇ ਕਬਿਤਾ ਕਾ ਏਕ ਭੀ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਆਗੇ ਮਾਨਸ ਵਰਣਨ ਮੈਂ ਕਹਾ ਹੈ ਧੁਨਿ ਅਵਰੇਬ ਕਬਿਤ ਗੁਣ ਜਾਤੀ। ਮੀਨ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਮਨੋਹਰ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ॥ ॥ਉਤਰ॥ ॥ਯਦਯਪਿ ਪੱਖਮੇ ਤੋਂ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀਕੀ ਅਤਿ ਨੀਮਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਉਨਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਨਿਮਿਤ ਅਣਬ ਐਸੇ ਭੀ ਬਨਤਾ ਹੈ ਕਵਿਤ ਕਹੀਏ ਮੇਰੀ ਕੇਵਲ ਕਵਿਤਾ ਹੀ ਤੈ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਏਕਤਾ ਕਾ ਬਿਬੇਕ ਮੁਝਕੋ ਨਹੀ ਹੂਆ ਤਉ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਰਾਮਚਰਿਤ੍ਰ [illegible] ਹੋਂ ਇਹ ਬਾਤ ਕੇਤੇ [illegible] ਸਾਚ ਕਹੀ ਹੈ॥

॥ਦੋ: ॥ਭਨਿਤ ਮੋਰ ਸਭ ਗੁਣ ਰਹਿਤ ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਦਤ ਗੁਣ ਏਕ॥
॥ਸੋ ਬਿਚਾਰ ਸੁਨਹੈ ਸੁਮਤਿ ਜਿਨ ਕੇ ਬਿਮਲ ਬਿਬੇਕ॥

॥ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਕਵਿਤਾ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸੰਪੂਰਣ ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਖੇ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਗੁਣ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਤਾਂਕੇ ਸਹਿਤ ਹੈ ਇਸ ਗੁਣ ਕੋ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਉਤਮ ਬਿਬੇਕੀ ਇਸਕੋ ਸੁਨੈਂਗੇ ਇਸੀ ਬਾਤ ਕੋ ਬਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ੧੦॥

॥ਚੌ: ॥ਏਹਿ ਮਹਿ ਰਘੁਪਤਿ ਨਾਮ ਉਦਾਰਾ॥ਅਤਿ ਪਾਵਨ ਪੁਰਾਣ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਾਰਾ॥

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਜੋ ਉਦਾਰ ਕਹੀਏ ਸਰਬ ਸੁਖਦਾਤਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਪੁਰਾਣੋਂ ਕਾ ਤਤ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਹੈ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਕਾ ਸਾਰ ਕ੍ਯੋਂ [illegible] ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਮੰਗਲ ਭਵਨ ਅਮੰਗਲ ਹਾਰੀ॥ਉਮਾਂ ਸਹਿਤ ਜਿਹ ਜਪਤ ਪੁਰਾਰੀ॥

[illegible] ਕੇ ਕਰਤਾ ਅਰੁ ਕਲੇਸ਼ੋਂ ਕੇ ਹਰਤਾ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਕੇ ਸੰਘਾਰਕ ਜੋ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਹੈਂ ਸੋ ਜਿਸ ਨਾਮ ਕੋ ਜਪਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਇਹ ਸਿਧ ਭਯਾ ਸਰਬ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਜੋ ਪਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਤਿਸ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਇਹ [illegible] ਤਿਸ ਕੋ ਮਹਾਦੇਵ ਜਪਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਮਾਂ ਜਪਤੀ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ [illegible] ਇਹ ਜੋ ਉਮਾਂ [illegible] ਰੂਪ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਅੰਗ ਮੇਂ [illegible] ਹੈ [illegible] ਭਈ ਅਰੁ [illegible] ਹੈ॥ ਇਹ ਦੇਵੀ ਮਹਾਤਮ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਿਧ ਹੂਆ ਉਮਾਂ ਤ੍ਰਿਗੁਣੀ [illegible] ਕਰਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਅਨੇਕ ਸ੍ਰਿਸਟੋਂ ਕੋ ਧਰਤੀ ਭੀ ਜਿਸ ਨਾਮ ਕੋ ਜਪਤੀ ਹੈ ਸੋ ਨਾਮ ਸਰਬ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਕਾ ਸਾਰ ਹੈ॥ ਵਾ॥ ॥ਉਮਾਂ ਸਹਿਤ ਕਹੀਏ ਉਮਾਂ ਕੇ ਸਾਥ ਹੈ ਹਿਤ ਜਿਨ ਕਾ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਖੇ ਜੈਸੇ ਉਮਾਂ ਕੇ ਸਦਾ [illegible] ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥[illegible] ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸਕਲ ਸੁੰਦਰੀਓਂ ਮੇ ਸਿਰੋਮਣਿ ਸਰਬ ਗੁਣ [illegible] ਪਰਮ ਪਿਆਰੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ [illegible] ਐਸੀ ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੇ ਸੁਖ ਮੇਂ ਔਰ [illegible] ਨਿਮਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਐਸੀ ਉਮਾਂ ਕੇ ਸਹਿਤ ਕਹੀਏ ਸਮੀਪ ਹੋਤੇ ਭੀ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੋ ਏਕ ਨਿਮਖ ਨਹੀ [illegible] ਤਾਂਤੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਕਾ ਸਾਰ ਹੀ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ਉਮਾਂ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਦ੍ਯਾ ਕਾ ਹੈ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਤੇ ਕਹਿਤੇ ਉ [illegible] ਧਾਤ ਹੈ ਸੋ [illegible] ਵਾਚਕ ਹੈ ਜੋ ਉਤਕ੍ਰਿਸਟ [illegible] ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਉਮਾਂ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ॥ ॥ਉਮਾ ਸਕਲ ਸੰਸਾਰ ਬ੍ਰਿਖ [illegible] ਕਹੂੰ [illegible] ਪ੍ਰਮਾ [illegible] ॥ਅਰਥ: ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਿਖ ਕੋ ਜੋ ਮੂਲ ਸੇ ਉਖਾੜ ਡਾਰੇ ਸੋ [illegible] ਕ੍ਰਿਸਟ ਪ੍ਰਮਾ ਤਉ ਇਹ॥ ਐਸੀ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਦ੍ਯਾ ਰੂਪੀ ਉਮਾਂ ਕੇ ਸਹਿਤ ਜੋ ਮਹਾਦੇਵ ਹੈਂ ਜਿਨ ਮੇਂ [illegible] ਅਭਿਮਾਨ ਨਹੀ ਸੋ ਜਿਸ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੋ ਜਪੇਂ ਤੌ ਔਰ ਕੀ ਕਯਾ ਬਾਤ ਹੈ॥ ਅਬ ਸਤੋਂ ਔ ਬਿਬੇਕੀ [illegible] ਕੇ ਨਾਮ ਕਰ ਹੈ ਇਹ ਵਰਣਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਭਨਿਤ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਸੁਕਬਿ ਕ੍ਰਿਤ ਜੋਊ॥ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨ ਸੋਹ ਨ ਸੋਊ॥

।ਜੋ ਬਾਣੀ ਅਨੁਪ੍ਰਾਸੋਂ ਅਲੰਕਾਰੋਂ ਕਰ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਅਰੁ ਜਿਸੁ ਉੱਤਮ ਕੁਲਕੇ ਵਿਖੇ ਭੀ ਕਹੀ ਹੂਈ ਹੈ ਪਰੰ ੨੫
ਤੂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਹੈ ਤੌ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਪਾਵਤੀ ਜੈਸੇ। ੪੦

॥ਬਿਧੁ ਬਦਨੀ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਸਵਾਰੀ। ਸੋਹਿ ਨ ਬਸਨ ਬਿਨਾ ਬਰ ਨਾਰੀ॥

।ਕੋਈ ਇਸਤ੍ਰੀ ਚੰਦ੍ਰਮੁਖੀ ਅਰੁ ਸਰਬ ਭੂਖਣੋਂ ਸੇ ਸਵਾਰੀ ਹੂਈ ਹੋਇ ਪਰੰਤੂ ਬਸਤ੍ਰੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿੰਚਤ ਭੀ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਅਰੁ।

॥ਸਭ ਗੁਣ ਰਹਿਤ ਕੁਕਬਿ ਕ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ। ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਸ ਅੰਕਿਤ ਜਾਨੀ॥

॥ਸਾਦਰ ਕਹੈਂ ਸੁਨਹਿ ਬੁਧਿ ਤਾਹੀ। ਮਧੁਕਰ ਸਰਿਸ ਸੰਤ ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਹੀ॥

।ਤੈਸੇ ਜੋ ਬਾਣੀ ਗੁਣੋਂ ਰਹਿਤ ਔਰ ਕਵਿਤਾ ਕੇ ਦੂਖਣੋਂ ਸੇ ਸਹਿਤ ਹੈ ਅਰੁ ਜਿਸੁ ਅਗਿਆਨ ਕਵਿ ਕੀ ਕਹੀ ਹੂਈ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੇ ਯੁਕਤ ਹੈ ਤੌ ਸੋ ਬਾਣੀ ਪੰਡਿਤ ਪੜ੍ਹਤੇ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਮਧੁਪ ਸੰਤ ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਹੀ ਕੇ ਅਰਥ ਇਹ ਜੋ ਭ੍ਰਮਰ ਫੂਲੋਂ ਕੇ ਰੰਗ ਕੋ ਨਹੀਂ ਦੇਖਤਾ ਰਸ ਲੇਤਾ ਹੈ ਅਰ ਸੰਤ ਅਪਨੀ ਬਾਣੀ ਕੀ ਸ਼ੁਭ ਬਾਤ ਲੇਤੇ ਹੈਂ।

॥ਜਦ੍ਯਪਿ ਕਬਿਤ ਰਸ ਏਕੌ ਨਾਹੀ। ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਗਟ ਇਹ ਮਾਹੀ॥

॥ਸੋਈ ਭਰੋਸ ਮੇਰੇ ਮਨ ਆਵਾ। ਕਿਹ ਨ ਸੁਸੰਗ ਬਡੱਪਨ ਪਾਵਾ॥

॥ਯੱਦ੍ਯਪਿ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਕੋਈ ਕਵਿਤਾ ਕੇ ਨੌ ਰਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਦਿਕ ਗੁਣ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸੁਭ ਹੈ ਜੀ। ਇਸ ਕੇ ਉਪਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਭਰੋਸਾ ਆਵਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਤ ਸੰਗ ਕਰ ਕੌਨ ਕੌਨ ਬਡਾਈ ਕੋ ਨਹੀਂ ਪਾਯਾ। ਤਿਸ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ।

॥ਧੂਮਊ ਤਜੈ ਸਹਜ ਕਰੁਆਈ। ਅਗਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਗੰਧ ਬਸਾਈ॥

।ਜੈਸੇ ਅਗਰ ਚੰਦਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਰ ਧੂਮ ਕਟੁਤਾ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸੁਗੰਧਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ।

॥ਭਨਿਤ ਭਦੇਸ ਬਸਤੁ ਭਲ ਬਰਨੀ। ਰਾਮ ਕਥਾ ਜਗ ਮੰਗਲ ਕਰਨੀ॥

।ਤੈਸੇ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਕੁਦੇਸ ਕਹਿਯੇ ਮੋਟੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮੰਗਲ ਕਰਨ ਹਾਰੀ ਭਲੀ ਬਸਤੂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਇਸ ਮੇਂ ਵਰਨਨ ਕਰੀ ਹੈ। ੨੮॥ ਸੋਈ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

ਛੰ: ॥ਮੰਗਲ ਕਰਨ ਕਲਿ ਮਲ ਹਰਨ ਤੁਲਸੀ ਕਥਾ ਰਘੁਨਾਥ ਕੀ।
॥ਗਤਿ ਕੂਰ ਕਵਿਤਾ ਸਰਿਤ ਕੀ ਜੌਂ ਸਰਿਤ ਪਾਵਨ ਪਾਥ ਕੀ॥

॥ਗਤਿ ਕਹੀਏ ਚਾਲ ਸੋ ਕੂਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੇਂ ਹੋਤੀ ਹੈ ਕਵਿਤਾ ਰੂਪੀ ਸਰਿਤਾ ਕਾ ਅਰਥ ਇਹ ਜੈਸੇ ਸਰਿਤਾ ਅਨੇਕ ਟੇਢੀ ਬਾਂਕੀ ਚਲਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਕਵਿਤਾ ਮੇਂ ਭੀ ਟੇਢ ਅਨੇਕ ਅਰਥ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਸਰਿਤਾ ਕੀ ਪਾਥ ਤੌ ਪਾਵਨ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਨਦੀ ਕਾ ਜਲ ਤੌ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਟੇਢਾ ਬੀ ਪਰ ਅਨੁਪਮ ਹੂਆ ਹੈ ਤੈਸੇ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਦੇਖਣੇ ਕੋ ਟੇਢੀ ਹੈ ਤਉਪਿ ਇਸ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਤੌ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ। ॥ਟੀਕਾ॥ ।ਪਾਥ ਕਹੀਏ ਜਲ ਪਾਵਨ ਕੋ ਕਹੀਏ ਪਵਿਤ੍ਰ

੨੬ ਗੁਰੂ ਤਾਂਈ ਹੋਤ ਹੈ ... ਇਹ ਗੀਤ ਕਾਨੋਂ ਮੇਂ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਦੀ ਪਾਵਨ ਜਲੋਂ ਕੈ ਕਾਰਨ ਮਹਾ ਪਾਵਨ
੪੫ ਜਲੋਂ ਕੈ ਸਮਾਨ ... ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਮੇਰੀ ਕੁਰਕਵਿਤਾ ਭੀ ਪਠਨ ਸੁਨਨ ਵਾਲੋਂ ਕੋ ਪਾਵਨ ਕਰੇਗੀ ਸੋ
ਤੁ ਪਵਲੀ ਪੁਨਸੁਤਿ ... ਜੰਤੇ ਅਬਧ ਕੋ ਸੰਬੰਧ ... ਪਵਲ ਕਵਿਤਾ ਸ਼ਬਦੋਂ ਕਾ ਪਾਥ
ਕਾ। 'ਕਾ'। ... ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ... ਜੈਸੇ ਕਵਿਤਾ ਸਟਾਪਤਿ
ਮੇਂ ਪਾਵਨ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਸੁਪੀਤਾ ਸਰਬ ... ਮੇਂ ਕੋ ... ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰੇਗੀ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਜਸ ਸੰਗਤਿ ਭਨਿਤਿ ਭਲਿ ਹੋਇਹਿ ਸੁਜਨ ਮਨ ਭਾਵਨੀ।
॥ਭਵ ਅੰਗ ਭੂਤਿ ਮਸਾਨ ਕੀ ਸੁਮਿਰਤ ਸੁਹਾਵਨ ਪਾਵਨੀ॥ ॥

॥ਜੈਸੇ ਮਸਾਨ ਕੀ ... ਮਸਾਨ ਕੀ ਮਿਲੀ ਹੁਈ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ... ਕੇ ਨਾਮ ਸੇ ਮਿਲੀ ਹੁ
ਈ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਭੀ ਪੂਜਾ ... ਕਰਤਾ ਕੋ ... ਹੈ ... ॥੨੯॥

ਦੋਹਾ: ॥ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗਿਹਿ ਅਤਿ ਸਬਹਿ ਮਮ ਭਨਿਤਿ ਰਾਮ ਜਸ ਸੰਗ।
॥ਦਾਰੁ ਬਿਚਾਰੁ ਕਿ ਕਰੈ ਕੋਊ ਬੰਦਿਅ ਮਲਯ ਪ੍ਰਸੰਗ॥ ॥

ਜੈਸੇ ਬਾਵਨ ਚੰਦਨ ਸੇ ਮਿਲ ਕਰ ... ਤੈਸੇ ਹੈ ... ਪੁਰਖ ਸੁਗੰਧ ਕੇ ... ਨਹੀਂ ਵੀਚਾਰਤਾ ਤੈਸੇ
ਹੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸੁਜਸ ਮੇਂ ਮਿਲੀ ਹੁਈ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਕਾ ਦੋਸ਼ ਕੋਊ ਨਾ ਵਿਚਾਰੇਗਾ ਸਭ ਕੋਊ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰੇਗਾ।
॥੩੦॥

ਦੋਹਾ: ॥ਸ੍ਯਾਮ ਸੁਰਭਿ ਪਯ ਬਿਸਦ ਅਤਿ ਗੁਨਦ ਕਰਹਿ ਸਭ ਪਾਨ।
॥ਗਿਰਾ ਗ੍ਰਾਮ੍ਯ ਸਿਯ ਰਾਮ ਜਸ ਗਾਵਹਿ ਸੁਨਹਿ ਸੁਜਾਨ॥

॥ਜੈਸੇ ਸ੍ਯਾਮ ... ਕਾਰਨ ... ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ... ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਤਾਂਤੇ
... ਸ੍ਯਾਮ ... ਹੈ ਪਵਿਤ੍ਰ ... ਹੈ ਅਰੁ ਗੁਣ ਦਾਇਕ ਹੈ ਅਰੁ ਸਭ ਲੋਕ ਪਾਨ ਕਰ
ਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ... ਹੈ ਪਵਿਤ੍ਰ ... ਜਸ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਭ
ਸੰਤ ਇਸ ਕੋ ਪੜ੍ਹੈਂ ਸੁਨੈਂਗੇ ॥ ... ਕੇ ਉਪਜਣ ਅਰੁ ਸੋਭਾ ਪਾਵਣ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਪੂਰਬਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

ਚੌ: ॥ਮਨਿ ਮਾਨਿਕ ਮੁਕਤਾ ਛਬਿ ਜੈਸੀ। ਅਹਿ ਗਿਰਿ ਗਜ ਸਿਰ ਸੋਹ ਨ ਤੈਸੀ।
॥ਨ੍ਰਿਪ ਕਿਰੀਟ ਤਰੁਨੀ ਤਨੁ ਪਾਈ। ਲਹਹਿ ਸਕਲ ਸੋਭਾ ਅਧਿਕਾਈ।
॥ਤੈਸੇ ਸੁਕਬਿ ਕਬਿਤ ਬੁਧ ਕਹਹੀਂ। ਉਪਜਹਿ ਅਨਤ ਅਨਤ ਛਬਿ ਲਹਹੀਂ

॥ਜੈਸੇ ਮਣੀਆਂ ਰਤਨਾਂ ਅਰੁ ਮੋਤੀਆਂ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਨਾਗਾਂ ਅਰੁ ਪਹਾੜਾਂ ਅਰੁ ਮਤੰਗਾਂ ਮੇਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ...
... ਅਤਿ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਸੋਭਾ ਰਾਜੋਂ ਕੇ ਮੁਕਟੋਂ ਕੈ ਰਾਣੀਆਂ ਕੇ ਤਨਾਂ ਮੇਂ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਬਾਣੀ ਸੁ
ਕਵੋਂ ਕੀ ਮਨ ਸੇ ਇਕਾਂਤ ਮੇਂ ਉਪਜਤੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਤਹਾਂ ਐਸੀ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲਾਗਤੀ ਜੈਸੀ ਸੋਭਾ ਬੁਧਵਾਨ
... ਮੇਂ ... ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਬ ਕਵੋਂ ਕੀ ... ਭਾਰਤੀ ਕਾ ਆਗਮਨ ਅਰੁ

ਸਫਲ ਕਰਨਾ ਦੇਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ "ਭਗਤਿ ਹੇਤ ਬਿਧ ਭਵਨ ਬਿਹਾਈ। ਸੁਮਿਰਤ ਸਾਰਦ ਆਵਤਿ ਧਾਈ॥"

"ਜੋ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੀ ਭਗਤੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਸਿਮਰੀ ਹੂਈ ਦੇਵੀ ਉਸ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰਿ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਸੇ ਸੀਘ੍ਰ ਆਵਤੀ ਹੈ" • "ਅਥਵਾ" "ਭਗਵਤੀ ਤਿਨ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਸਿਮਰਤੀ ਹੂਈ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਸੇਂ ਆਵਤੀ ਹੈ।"

॥ "ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਸਰ ਬਿਨ ਅਨਵ੍ਹਾਏ। ਸੋ ਸ੍ਰਮ ਜਾਇ ਨ ਕੋਟਿ ਉਪਾਏ॥"

"ਜੋ ਸੋ ਕੋਊ ਦੂਰ ਸੇਂ ਆਵੈ ਤੌ ਸਨਾਨ ਕਰਵਾਏ ਸ੍ਰਮ ਉਸਕਾ ਦੂਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਸਰ ਵਿਖੇ ਸਨਾਨ ਕਰਵਾਏ ਸੇਂ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਇਕਰ ਫਰ ਦੇਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਇ ਅਰੁ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸੁਜਸ ਬਿਨਾ ਦੇਵੀ ਕਾ ਸ੍ਰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਟਤਾ ਤਾਂ ਤੇ"

ਕਵਿ ਕੋਵਿਦ ਅਸ ਹ੍ਰਿਦੈ ਵਿਚਾਰੀ। ਗਾਵਹਿ ਹਰਿ ਜਸ ਕਲਿ ਮਲ ਹਾਰੀ॥

"ਸੁਗਮ" "ਕੀਨੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਨਰ ਗੁਨ ਗਾਨਾ। ਸਿਰ ਧੁਨ ਗਿਰਾ ਲਗਤ ਪਛੁਤਾਨਾ॥"

"ਜਬ ਕਵਿ ਸੁਰਸ੍ਵਤੀ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰ ਸਾਮਾਨ ਜਨੋਂ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਸੀਸ ਧੁਨਾਇ ਕਰ ਦੇਵੀ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਰਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਇਨ ਕੀ ਜਿਹਬਾ ਪਰ ਕਿਉਂ ਆਈ ਅਰੁ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਤੂ ਸ੍ਰਮ ਮੁਝ ਕੋ ਨੀਚੋਂ ਕੇ ਕਥਨ ਮੇਂ ਲਗਾਯਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੁਮ ਨੀਚ ਗਤਿ ਪਾਵੋ"

"ਹ੍ਰਿਦੈ ਸਿੰਧ ਮਤਿ ਸੀਪ ਸਮਾਨਾ। ਸ੍ਵਾਂਤੀ ਸਾਰਦ ਕਹੈਂ ਸੁਜਾਨਾ॥"

"ਜੈਸੇ ਕਵੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਰੂਪੀ ਉਦਧ ਹੈ ਅਰੁ ਬੁਧਿ ਰੂਪੀ ਸੀਪ ਹੈ ਸ੍ਵਾਂਤੀ ਨਖਤ੍ਰ ਮੇਂ ਜੋ ਮੇਘ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੁਰਸ੍ਵਤੀ ਕਾ ਆਗਮਨ ਹੈ"

"ਜੌ ਬਰਖੇ ਬਰ ਬਾਰਿ ਵਿਚਾਰੂ। ਹੋਹਿ ਕਵਿਤ ਮੁਕਤਾ ਮਨਿ ਚਾਰੂ॥"

"ਉਹਾਂ ਸ੍ਵਾਂਤਿ ਜਲ ਬਰਸਤਾ ਹੈ ਤੌ ਉਸ ਕੇ ਮੋਤੀ ਬਣਤੇ ਹੈਂ ਈਹਾਂ ਭਗਵਤੀ ਨੇ ਵੀਚਾਰ ਦੀਆ ਜੋ ਇਸ ਰੀਤ ਸੇਂ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਗੁਣ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਸੋ ਵਰਖਾ ਜਲ ਭਾਂਤਿ ਸਕਰ ਜੋ ਬਾਣੀ ਉਪਜੀ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਮੁਕਤਾ ਫਲ ਹੈ"

"ਦੋਹਰਾ" "ਜੁਗਤਿ ਬੇਧ ਪੁਨ ਪੋਈਅਹਿ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਵਰ ਤਾਗ।

"ਪਹਿਰੈ ਸੱਜਨ ਵਿਮਲ ਉਰ ਸੋਭਾ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗ॥"

"ਤਿਨ ਵਚਨੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜੁਗਤੋਂ ਕਾ ਕਥਨ ਹੈ ਸੋ ਮੋਤੀਅਨ ਕੋ ਵੇਧਨਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸੂਖਮ ਵੇਧ ਕਰ ਮੁਕਤਾ ਸੋਭਮਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਬਰੀਕ ਜੁਗਤੋਂ ਕਰ ਬਾਣੀ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਸੇਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਜਸ ਰੂਪੀ ਤਾਗੇ ਮੇਂ ਪਰੋਇ ਕੇ ਉਤਮ ਲੋਗ ਉਰ ਮੇਂ ਪਹਿਰਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਸੋਭਾ ਉਪਜਤੀ ਹੈ। ੧੧" ਅਬ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਕਰ ਅਤਿ ਅਧਮੋਂ ਮੇਂ ਅਪਨੀ ਗਣਤੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੯ ਚੌ: ॥ਜੇ ਜਨਮੇ ਕਲਿਕਾਲ ਕਰਾਲਾ। ਕਰਤਬ ਬਾਯਸ ਬੇਖ ਮਰਾਲਾ॥

੩੦ ॥ਚਲਤ ਕੁਪੰਥ ਬੇਦ ਮਗ ਛਾਂਡੇ। ਕਪਟ ਕਲੇਵਰ ਕਲਿ ਮਲ ਭਾਂਡੇ॥

॥ਬੰਚਕ ਭਗਤ ਕਹਾਇ ਰਾਮ ਕੇ। ਕਿੰਕਰ ਕੰਚਨ ਕੋਹ ਕਾਮ ਕੇ॥

॥ਕੋਟਕਾਂ ਮਹੋ ਸੰਬੰਧੀ ਧਾਤਕ ਕੰਚਨ ਪਦ ਸੇਂ ਲੋਭ ਸਮਝਣਾ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ॥ ਪਾਠਾਂਤਰ ਕੋਟ ਕਾਮ ਕੇ ਦੁਸਾਮ॥

॥ਤਿਨ ਮਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਰੇਖ ਜਗ ਮੋਰੀ। ਧੀਂਗ ਧਰਮ ਧ੍ਵਜ ਧੰਧਕ ਧੋਰੀ॥

॥ਜੋ ਜਨਮੇ ਹੈਂ ਕਰਾਲ ਕਲਿਕਾਲ ਮੇਂ ਕ੍ਰਤਬ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਰੇਖ ਮੇਰੀ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਸਭ ਸੇ ਪਹਿਲੇ ਮੈਂ ਮੁਖ੍ਯ ਮੈਂ ਹੋਂ ਤਾਂ ਤੇ ਧਰਮ ਧ੍ਵਜੀ ਬਣਨੇ ਕੋ ਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਪੀਪਿਆਹੂ ਮੇਂ ਧੋਤੀ ਬਹੀ ਕੇ ਧੰਧਕ ਧੋਰੀ ਹੋਂ॥ ਜੋ ਧੀਂਗ ਧਾਂਗੜੇ ਹੈਂ ਸੋ ਧੀਂਗ ਧਾਰਣੇ ਧਾਰਿਕੇ ਅਰਥਾਤ ਧਾਰੀ ਹੈ ਮੈਂ ਨੇ ਧਰਮ ਧ੍ਵਜਾ ਅਰੂ ਧੀਂਗਿਆ ਰੂਪ ਧਾਰਾ ਹੈ॥

॥ਜੌਂ ਅਪਨੇ ਅਵਗੁਨ ਸਭ ਕਹਊਂ। ਬਾਢੈ ਕਥਾ ਪਾਰ ਨਹਿ ਲਹਊਂ॥

॥ਤਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਅਤਿ ਅਲਪ ਬਖਾਨੇ। ਥੋਰੇ ਮਹਿ ਜਾਨਿਹਹਿਂ ਸਯਾਨੇ॥

॥ਸਮਝ ਬਿਬਿਧ ਬਿਧਿ ਬਿਨਤੀ ਮੋਰੀ। ਕੋਉ ਨ ਕਥਾ ਸੁਨਿ ਦੇਇਹਿ ਖੋਰੀ॥

॥ਐਸੀ ਅਤਿ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਕੀ ਬਹੁਤ ਬਿਨੈ ਮੇਰੀ ਸੁਨਕਰ ਇਸ ਕਾਵ੍ਯ ਪਰ ਦੋਸ਼ ਕੋਊ ਨ ਧਰੈਗਾ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਤੁਮ ਨੇ ਤੋ ਅਤਿ ਦੀਨਤਾ ਕਰੀ ਪਰੰਤੂ ਨਿੰਦਕ ਤੋ ਨਿੰਦਾ ਮੇਂ ਨਾ ਨਿਵਾਰਣ ਹੋਹਿੰਗੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਏਤੇਹੁ ਪਰ ਕਰਿਹੈਂ ਜੇ ਸੰਕਾ। ਮੁਹਿ ਤੇ ਅਧਿਕ ਤੇ ਜੜ ਮਤਿ ਰੰਕਾ॥

॥ਜੋ ਨਮੇ ਦੂਸਣ ਪੀਛੇ ਮੈਂ ਨੇ ਅਪਣੇ ਵਰਣਨ ਕਰੇ ਹੈਂ ਇਸ ਸੇ ਭੀ ਅਧਿਕ ਜਿਨ ਮੇਂ ਹੋਏਂਗੇ ਸੋ ਇਸ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ਨਿੰਦੈਂਗੇ ਜਾਨੋ॥

॥ਕਬਿ ਨ ਹੋਉਂ ਨਹਿ ਚਤੁਰ ਕਹਾਵੋਂ। ਮਤਿ ਅਨੁਰੂਪ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗਾਵੋਂ॥

॥ਜੋ ਮੈਂ ਪਾਤ੍ਰਿਤਾ ਅਭਿਮਾਨੀ ਬਣੋਂ ਤੋ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦੂਖਣ ਦੇਵੈ ਸੋ ਤੋ ਮੈਂ ਕਵੀਸ਼੍ਵਰ ਨਹੀਂ ਜਨਮ ਸਫਲ ਕਰਬੇ ਹੇਤੁ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਵਤਾ ਹੋਂ ਅਰੁ ਮੈਂ ਮੈਂ ਕਾਵ੍ਯ ਬਣਕਰ ਕਹਾਵਤਾ ਹੋਂ ਨਹੀਂ॥

॥ਕਹਾਂ ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰਾ। ਕਹਾਂ ਮਤਿ ਮੋਰ ਨਿਰਤ ਸੰਸਾਰਾ॥

॥ਨਿਰਤ ਕਹੀਐ ਆਸਕ੍ਤ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ॥

॥ਜਿਹ ਮਾਰੁਤ ਗਿਰਿ ਮੇਰੁ ਉਡਾਹੀਂ। ਕਹੋ ਤੂਲ ਕਿਹ ਲੇਖੇ ਮਾਹੀਂ॥

॥ਜਿਸ ਪੌਣ ਸੇ ਸੁਮੇਰੁ ਉਡੈਂ ਤੋ ਤੂਲ ਕਹਾਂ ਤੈਸੇ ਜਿਸ ਕੇ ਪਰਾਉ ਕਥਨ ਮੇਂ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਨਾ ਪਹੁਚੈਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਆ ਵਸਤੂ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਤੁਮ ਐਸਾ ਅਗਿਆਚਰਣ ਕਰਤੇ ਕਿਉਂ ਹੋ। ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੭। ।ਸਮਝਤ ਅਮਿਤ ਰਾਮ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ। ਕਰਤ ਕਥਾ ਮਨ ਅਤਿ ਕਦਰਾਈ। ੩੯ ੫੧

।ਮੇਰਾ ਚਿਤ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਪਰੰਤੂ ਅਮਿਤ ਮਹਿਮਾ ਸਮਝ ਕੇ ਕ ਥਾ ਕੇ ਕਥਨ ਮੇਂ ਕਾਤਰ ਹੋਈ ਪੁਨਃ ਐਸੇ ਤੋਂ ਆਗੇ ਬਿਨੇ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕੀ ਅਗਾਧਤਾ ਸੰਭ੍ਰਮ ਕਰਨ ਕੀ ਮੇਰੀ ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ। ੩੪।

ਦੋਹਾ: ।ਸਾਰਦ ਸੇਖ ਮਹੇਸ ਬਿਧਿ ਆਗਮ ਨਿਗਮ ਪੁਰਾਂਨ।

।ਨੇਤ ਨੇਤ ਕਹਿ ਜਾਸੁ ਗੁਣ ਕਰਹਿ ਨਿਰੰਤਰ ਗਾਂਨ।

।ਸਾਰਦਾ ਆਦਿਕ ਸਭੀ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਗੁਣਾਂ ਨ ਵਦੇ ਕੋ ਨਿਰੰਤਰ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਬਿਅੰਤ ਬਿਅੰਤ ਹੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋਈ ਕਹੇ ਆਗਾਧ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਤੋ ਕਿਉਂ ਪ੍ਰਵਰਤ ਭਏ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੩੫।

ਚੌ: ।ਸਭ ਜਾਨਤ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਸੋਈ। ਤਦਪਿ ਕਹੇ ਬਿਨੁ ਰਹਾ ਨ ਕੋਈ।

।ਕੇਵਲ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਜਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਨਹੀਂ ਹੂਆ ਸਭੀ ਰਿਖ ਮੁਨਿ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਬਿਅੰਤ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ। ਜੇ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸਭੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋਣੇ ਮੇਂ ਕਿਆ ਹੇਤੁ। ।ਤੁਦਾਹ।

।ਤਹਾਂ ਵੇਦ ਅਸ ਕਾਰਣ ਰਾਖਾ। ਭਜਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਭਾਂਤ ਬਹੁ ਭਾਖਾ।

।ਤਿਸ ਮੇਂ ਵੇਦੋਂ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਣ ਰਾਖਾ ਹੈ ਜੋ ਭਜਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਮਹਾਨ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਅੰਤ ਨ ਪਾਯਾ ਜਾ ਇਗਾ ਤੋ ਗੁਣ ਕਥਨ ਕਰ ਮੁਕਤਿ ਨਿਸ਼ਚੇ ਹੋ ਜਾਇਗਾ। ਜੋ ਕਹੋ ਨਿਰਗੁਣ ਕੇ ਗੁਣ ਕੈਸੇ ਕਹੇ ਜਾਹਿੰਗੇ ਤੋ ਸੁਨੋ। ।ਏਕ ਅਨੀਹ ਅਨੂਪ ਅਨਾਮਾ। ਅਜ ਸੱਚਦਾਨੰਦ ਪਰ ਧਾਮਾ।

।ਵਿਆਪਕ ਵਿਸ੍ਵ ਰੂਪ ਭਗਵਾਨਾ। ਤਿਹ ਧਰ ਦੇਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕ੍ਰਿਤ ਨਾਨਾ।

।ਜੋ ਅਦ੍ਵਿਤੀਯ ਅਰੁ ਇੱਛਾ ਤੇ ਰਹਿਤ ਅਨੂਪ ਅਰੁ ਨਾਮ ਰੂਪ ਤੇ ਪਰੇ ਅਜਨਮਾ ਸੱਚਦਾਨੰਦ ਅਰੁ ਸਰਬ ਧਾ ਮੋਂ ਤੇ ਕਪਰੇ ਤੇਜ ਤੇ। ।ਕਿੰਦ੍ਰਾ। ।ਸਥਾਨੋਂ ਤੇ ਪਰੇ ਸਰਬ ਬਿਆਪਕ ਸਰਬ ਰੂਪ ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਤਿਨੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਤਨ ਧਾਰ ਕਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਰੇ ਹੈਂ ਤਦ੍ਹਾ ਇਹ ਨਿਰਗੁਣ ਮੇਂ ਗਿਰਾ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਵਿਸਤੀ ਤੋ ਸਗੁਣ ਭੀ ਉਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਗੁਣ ਭੀ ਉਹੀ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੇ ਗੁਣ ਕਥਨ ਸੇ ਮੁਕਤਿ ਹੋ ਜੀਏਗਾ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਤਿਸ ਅਨੀਹ ਕੋ [illegible] ਤ ਕਰਣ ਮੇਂ ਕਿਆ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਥਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤ ਹੈਂ।

।ਸੋ ਕੇਵਲ ਭਗਤਨ ਹਿਤ ਲਾਗੀ। ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਪ੍ਰਣਤ ਅਨੁਰਾਗੀ।

।ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾ ਮੰਦਰ ਅਰੁ ਸਰਣਾਗਤੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਣੇ ਹਾਰਾ ਹੈ ਕੇਵਲ ਭਗਤੋਂ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਕੌਤਕ ਕੀਏ ਹੈਂ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਭਗਤੁ ਦੇਖ ਕਰ ਭਗਤੋਂ ਪਰ ਦਯਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕਰ ਕ੍ਰੋਪ ਭੀ ਕਰਤੇ ਹੋਹਿੰਗੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕ ਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜਿਹ ਜਨ ਪਰ ਮਮਤਾ ਅਤਿ ਛੋਹੂ। ਤਿਹ ਕਰੁਣਾ ਕਰ ਕੀਨ ਨ ਕੋਹੂ।

।ਜੋਜਨ ਦਾਸਕੋ ਅਪਣਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ।ਤਿਸ ਪਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇਖਕਰ ਭੀ ਕੋਪ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ।

।ਪ੍ਰਸ਼ਨ: ।ਕੈਸੇ ਹੈਂ।

।ਗਈ ਬਹੋਰ ਗਰੀਬ ਨਿਵਾਜੂ। ਸਰਲ ਸਬਲ ਸਾਹਿਬ ਰਘੁਰਾਜੂ।

।ਜੋ ਸੇਵਕ ਕੇ ਮੇਂ ਬਾਤ ਬਿਗੜੀ ਹੋਇ ਤੌ ਭੀ ਉਸਕੋ ਬਹੋਰ ਤੇ ਹੈਂ ਕਹੀਏ ਸੁਧਾਰਤੇ ਹੈਂ। ਅਥਵਾ। ।ਜਿਸ ਪੁਰਖ ਕੀ ਆਰਜਾ ਵਿਅਰਥ ਗਈ ਹੋਇ ਅਰੁ ਬਿਰਧਾਵਸਥਾ ਮੇਂ ਵਹੁ ਭਜਨ ਕਰੇ ਤੌ ਉਸ ਕੀ ਪੀਛੇ ਕੀ ਬੀਤੀ ਭੀ ਸਫਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕੂਪ ਮੇਂ ਪਾਤ੍ਰ ਬਹਾਏ ਬਹੁਤੀ ਜੇਵੜੀ ਬੀਚ ਚਲੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਜੌ ਅਲਪ ਭੀ ਹਾਥੋਂ ਫੜੇ ਤੌ ਵਹੁ ਭੀ ਨਿਕਸ ਆਵਤੀ ਹੈ ਸਰਲ ਕਹੀਏ ਜਿਨ ਮੇਂ ਸੁਧਤਾ ਅਰੁ ਸਬਲ ਸਾਹਿਬ ਹੈਂ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ।

॥ ।ਬੁਧ ਵਰਨਹਿ ਹਰਿ ਜਸ ਅਸ ਜਾਨੀ। ਕਰਹਿ ਪੁਨੀਤ ਸਫਲ ਨਿਜ ਬਾਨੀ।

।ਤਾਂਤੇ ਸਭੀ ਬੁਧਵਾਨ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕੀ ਐਸੀ ਮਹਿਮਾਂ ਜਾਨਕੇ ਅਪਣੀ ਗਿਰਾ ਸਫਲ ਅਰੁ ਪਾਵਨ ਕਰਨੇ ਨਿਮਿਤ ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਜਸ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਤਿਹ ਬਲ ਮੈਂ ਰਘੁਪਤ ਗੁਣ ਗਾਥਾ। ਕਹਿ ਹੋਂ ਨਾਇ ਰਾਮ ਪਦ ਮਾਥਾ।

।ਤਿਹ ਬਲ ਕਰ ਕਹੀਏ ਤਿਨੋਂ ਬੁਧੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਬਿਰਤ ਦੇਖਕੇ ਪ੍ਰਭੋ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਹਰਿ ਕਥਾ ਵਰਨਨ ਕਰੋਂ ਗਾ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕੈ ਤੌ ਤੁਮ ਪ੍ਰਬਿਰਤੇ ਹੋ ਪਰੰਤੂ ਤਿਨ ਕੀ ਬੁਧਿ ਕੋ ਕੈਸੇ ਪਹੁੰਚੋਗੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ ।ਮੁਨਿ ਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਹਰਿ ਕੀਰਤਿ ਗਾਈ। ਤਿਹ ਮਗ ਚਲਤ ਸੁਗਮ ਮੁਹਿ ਭਾਈ।

।ਯਦਯਪਿ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਅਲਪ ਹੈ ਤਥਾਪਿ ਬਾਲਮੀਕ ਆਦਿਕੋਂ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਨੇ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਜਸ ਗਾਯਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਛਾਯਾ ਲੇਕਰ ਮੁਝ ਕੋ ਭੀ ਗਾਵਣਾ ਸੁਗਮ ਹੋ ਗਇਆ ਜੈਸੇ। ੧੬।

।ਦੋਹ: ।ਅਤਿ ਅਪਾਰ ਜੇ ਸਰਿਤ ਵਰ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਸੇਤੁ ਕਰਾਹਿ।
।ਚੜ੍ਹ ਪਪੀਲਕ ਪਰਮ ਲਘੁ ਬਿਨ ਸ੍ਰਮ ਪਾਰਹਿ ਜਾਂਹਿ।

॥ਸੁਗਮ: ੩੭॥

ਚੌ: ।ਏਹਿ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਲ ਮਨਹਿ ਦਿਖਾਈ। ਕਰਿਹੌਂ ਰਘੁਪਤਿ ਕਥਾ ਸੁਹਾਈ।

।ਨਦੀਆਂ ਕਾ ਸਾਰੇ ਕਾ ਮੇਂ ਪਾਰ ਪਰਨਾਦਿਕ ਬਲ ਮਨ ਕੋ ਦਿਖਾਇ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਰਨਨ ਕਰੌਂਗਾ ਅਬ ਜਿਸਾ ਕ੍ਰਿਤਾ ਵਿਕੇ ਮੇਂ ਹਰਿ ਜਸ ਕਰਤਾ ਜੋ ਮੁਨਿ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਬ੍ਯਾਸਾਦਿਕ ਕਵਿ ਪੁੰਗਵ ਨਾਨਾ। ਜਿਨ ਸਾਦਰ ਹਰਿ ਸੁਜਸ ਬਖਾਨਾ।
।ਚਰਨ ਕਮਲ ਬੰਦੋਂ ਤਿਨ ਕੇਰੇ। ਪੁਰਵਹੁ ਸਕਲ ਮਨੋਰਥ ਮੇਰੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

"ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀਏ ਸੇਸ਼ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ;"

"ਕਲਿਕੇ ਕਬਿਨ (੧) ਕਰੌਂ ਪ੍ਰਣਾਮਾ। ਜਿਨ ਬਰਨੇ ਰਘੁਪਤਿ ਗੁਣ ਗ੍ਰਾਮਾ।"

"ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਜਸ ਗਾਇਕ ਕਾਲੀਦਾਸਾਦਿਕ ਕਲੀ ਕੇ ਜੋ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਭਏ ਹੈਂ। ਤਿਨ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੋਂ।"

"ਜੇ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਕਵਿ ਪਰਮ ਸਿਆਨੇ। ਭਾਖਾ ਜਿਨ ਹਰਿ ਚਰਿਤ ਵਖਾਨੇ।"

"ਸੂਰਦਾਸਾਦਿਕ ਜੋ ਭਾਸ਼ਾ ਮੇਂ ਨਿਪੁਨ ਹਰਿ ਭਗਤ ਕਵਿ ਭਏ ਹੈਂ।"

"ਭਏ ਜੇ ਅਹੈਂ ਜੇ ਹੋਇ ਹੈਂ ਆਗੇ। ਪ੍ਰਣਵੌਂ ਸਭੈਂ ਕਪਟ ਸਭ ਤਿਆਗੇ।
"ਹੋਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦੇਹੁ ਬਰਦਾਨੂ। ਸਾਧ ਸਮਾਜ ਭਨਤ ਸਨਮਾਨੂ।"

"ਤੀਨੋ ਕਾਲੋਂ ਕੇ ਜੋ ਉਤਮ ਕਵਿ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸਭੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ। ਇਹ ਵਰ ਮਾਂਗਤਾ ਹੋਂ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਕਾ ਆਦਰ ਹੋਇ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਨਿਮਿਤ ਜੋ ਏਤੀ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਕਰਤੇ ਹੋ ਜੋ ਕਿਸੀ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਜੁਗਤ ਨ ਪੜ੍ਹਾ ਸੁਨਾ ਤੌ ਕਿਆ ਬੁਰਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।"

"ਜੋ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬੁਧ ਨਹਿ ਆਦਰਹੀਂ। ਸੋ ਸ੍ਰਮ ਬਾਦ ਬਾਲ ਕਵਿ ਕਰਹੀਂ।"

ਜਿਸ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋ ਬੁਧ ਜਨ ਨ ਸਰਾਹੇਂ ਤਿਸ ਕੇ ਕਰਣੇ ਕਾ ਫਲ ਕਛੁ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਉ ਕਰਤਾ ਭੀ ਮੂੜ੍ਹ ਹੈ।

"ਕੀਰਤਿ ਭਨਿਤ ਭੂਤਿ ਭਲਿ ਸੋਈ। ਸੁਰਸਰਿ ਸਮ ਸਭ ਕੋ ਹਿਤ ਹੋਈ।"

"ਕੀਰਤਿ ਕਹੀਏ ਜਸ ਭਨਿਤ ਕਹੀਏ ਬਾਣੀ ਭੂਤਿ ਕਹੀਏ ਵਿਭੂਤਿ ਭਲੀ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੇ ਸਾਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਭੋਂ ਕੋ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰੇ ਭਾਵ ਪਰਥਾਇ ਜੈਨੀ ਭੀ ਅਰ ਵਾਮੀ ਭੀ ਅਪਨੇ ਮਤ ਕੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਵਿਰੁੱਧ ਮਤਿ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਅਰੁ ਵੇਦ ਕੀ ਇਛਾ ਨਿਰਪਖ ਮਤਿ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸਭੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਕਵਿਤਾ ਗੁਣ ਦੇਖੋ ਕੇ ਵਿਭਾਗੋਂ ਕੀ ਕੈ ਨਾਰਦੁ ਕੇ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਯੁਕਤ ਹੈ ਸੋ ਕਾਮੀਓਂ ਕੋ ਹੀ ਸੁਖਦ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਸ਼ਤ੍ਰੂ ਕੇ ਅਰੁ ਠਗ ਵੰਤ ਕੇ ਜਸ ਅਸਤ ਹੈ ਸੋ ਜਨੋਂ ਕੋ ਅਨੰਦ ਦੇਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਣੋਂ ਕੀ ਵਿਭੂਤ ਹੈ ਸੋ ਉਨਕੋ ਹੀ ਸੁਖ ਦੇਤੀ ਹੈ ਜੋ ਧਰਮਾਤਮਾਓਂ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਹੈ ਸੋ ਸਭੋਂ ਕੋ ਆਨੰਦ ਦਾਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਕਹੋ ਇਸ ਜੁਗਤਿ ਕਰ ਤੁਮ ਅਪਨੀ ਬਾਣੀ ਕੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।"

"ਰਾਮ ਸੁਕੀਰਤਿ ਭਨਿਤ ਭਦੇਸਾ। ਅਸਮੰਜਸ ਅਸ ਮੋਹਿ ਅੰਦੇਸਾ।"

"ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਅਤਿ ਰਮਣੀਕ ਕੀਰਤਿ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਭਦੇਸ ਕਹੀਏ ਮੋਟੀ। ਇਸ ਅਸਮੰਜਸ ਕਹੀਏ ਅਣ ਬਣਤੀ ਬਾਤ ਕਾ ਮੁਝੇ ਅੰਦੇਸਾ ਹੈ ਜੋ ਐਸੀ ਗਵਾਰੀ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਰਣਨ ਕਰਤਾ ਹੋਂ। ਪਰੰਤੂ।"

"ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਲਭ ਸੀ ਮੋਰੇ। ਸਿਅਨ ਸੁਹਾਵਨ ਟਾਟ ਪਟੋਰੇ।"

(੧) ਕਵਿਨ = ਪਾਠਾਂਤਰ ਹੈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਤਿਸ ਵਿਤ੍ਰ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇਂ ਮੁਝੇ ਭੀ ਸੁਖੇਨ ਹੋ ਵੇਤਾ ਈਹਾਂ ਕਾ ਤੂਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ ਜੈਸੇ ਸਿਯਨਕ ਹੀਏ ਸੀਤੇ ਹੂਏ ਸੁੰਦਰ ਨਕਹੀਏ ਭੂਲੇ ਭਾਵਤੇ ਹੈਂ ਦਾਟ ਕਹੀਜੇ ਸੁਣ ਕੀ ਤੰਤੀ ਮੇਂ ਪਰੋਏ ਕਹੀਯੇ ਪਟੰਬਰ ਤਾਂਤ ਪਰਾਯ ਇਹ ਸਣੀ ਕੇ ਸਾਥ ਪਟੰਬਰ ਸੀਏ ਹੂਏ ਨਹੀਂ ਸੋਭਤੇ ਪਰੰਤੂ ਪਹਿਰਨੇ ਵਾਲਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਅ ਗੀਕਾਰ ਕਰੇ ਤਬ ਨਿਰਬਾਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਸੀ ਗਮਰੰਦਕੇ ਯਸ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਤੁਮ ਸੰਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰੋਗੇ ਤਬ ਸੁਹਾਵੇਗੀ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਸਿਯਨ ਕਹੀਯੇ ਸੀਤ ਕਾਲ ਮੇਂ ਸੁਹਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸਣ ਕੇ ਬਸਤ੍ਰ ਅਰੁ ਪਟੰਬਰ ਭੀ ਤੈਸੇ ਬਾਲਮੀਕਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਸੰਸਾਕ੍ਰਿਤ ਬਾਣੀ ਪਟੰਬਰੋਂ ਵਤ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਭਾਖਾ ਬਾਣੀ ਟਾਟ ਵਤ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੂਪੀ ਸੀਤ ਜਿਨਕੋ ਵਿਆਪਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਮੇਂ ਗਤਿ ਨਹੀਂ ਤਿਨਕੋਂ ਇਹ ਭੀ ਪਯਾਰੀ ਲਗੇਗੀ॥

॥ਕਰਹੁ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਅਸ ਜਿਯ ਜਾਨੀ॥ਬਿਮਲ ਜਸਹਿ ਅਨੁਹਰੈ ਸੁਬਾਨੀ॥

॥ਤਾਂਤੇ ਹੇ ਸੰਤ ਜਨੋ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਕੋ ਤੁਛ ਜਾਨ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਜੋ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਯਸ ਕੋ ਅਨੁਹਰੇ ਕਹੀਯੇ ਵਰਨਨ ਕਰੇ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਔਰ ਕਵੀਸੁਰ ਤੋ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀ ਕਠਣ ਬਣਾਵਤੇ ਅਰੁ ਅਲੰਕਾਰਾਦਿਕ ਰੁਚਿਰਤਾ ਰਾਖਣ ਨਿਮਿਤ ਯਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੁਮ ਸੂਧੀ ਬਾਣੀ ਅਨੁਯਸ ਮਾਤ੍ਰ ਕਥਨ ਨਿਮਿਤ ਏਤੇ ਯਤਨ ਕਿਉਂ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੩੯॥

ਦੋ:॥ ॥ਸਰਲ ਕਬਿਤ ਕੀਰਤਿ ਬਿਮਲ ਸੋ ਆਦਰਹਿ ਸੁਜਾਨ॥

॥ਸਹਜਿ ਬੈਰ ਬਿਸਰਾਇ ਰਿਪੁ ਜੋ ਸੁਨ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨ॥

॥ਜੋ ਕਵਿਤਾ ਸੂਧੀ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਛੰਦ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਭੀ ਪਰੰਤੂ ਵਿਮਲ ਜੋ ਭਗਵੰਤ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਕੀਰਤਿ ਸੰਜੁਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਸੰਤ ਜਨ ਆਦਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਿਨਹੁ ਮਨੁ ਪਹੁ ਕੇ ਸਦਾ ਵੈਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੇ ਭੀ ਸੁਨ ਕਰਕੇ ਬਖਾਨ ਕਰਤੇ ਤਿਨਕੇ ਭੀ ਵੈਰ ਭੀ ਸਰਲ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥੫੦॥ ॥ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਤੁਮ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੋ ਨ ਹੋਇ ਬਿਨ ਬਿਮਲ ਮਤਿ ਮੁਹਿ ਮਤਿ ਬਲ ਅਤਿ ਥੋਰ॥

॥ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹਰਿ ਜਸ ਕਹੌਂ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਰੌਂ ਨਿਹੋਰ॥

॥ਐਸੀ ਬਾਣੀ ਤੌ ਭਾਖਾ ਕਿਂਵਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪਰਮ ਨਿਰਮਲ ਮਤਿ ਵਾਨੋ ਕੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਤੌ ਅਤਿ ਅਲਪ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਪੁਨਃ ਪੁਨਃ ਬਿਨੈ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਗਿਰਾ ਮੇਂ ਭੀ ਐਸੀ ਸਾਕਤਿ ਧਾਰ ਕਰ

॥੫੧॥ ॥ਕਬਿ ਕੋਬਿਦ ਰਘੁਬਰ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਮੰਜੁ ਮਰਾਲ॥

॥ਬਾਲਿ ਬਿਨੈ ਸੁਨ ਸੁਰੁਚਿ ਲਖ ਮੋ ਪਰ ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥

॥ਰਘੁਬਰ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਸਮ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਸ ਮੇਂ ਕਵਿ ਅਰੁ ਕੋਵਿਦ ਕਹੀਯੇ ਪੰਡਿਤ ਸੁੰਦਰ ਮਰਾਲੋਂ ਸਮ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਤੌ ਅਸਾਮਰਥ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮੁਝ ਬਾਲਕ ਕੀ ਬਿਨਤੀ ਸੁਨ ਅਰੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਦੇਖਕੇ ਮੁਝ ਪਰ ਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ

॥੫੨॥ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਬੰਦੌਂ ਮੁਨਿ ਪਦ ਕੰਜ ਰਾਮਾਇਣ ਜਿਹ ਨਿਰਮਯੋ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਸਖਰ ਸਕੋਮਲ ਮੰਜੁ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਦੂਖਨ ਸਹਿਤਾ।

'ਪਰੰਤਰ ਭੂਖਨ ਸਹਿਤਾ' ਤਿਸ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਚਰਣਾਰਬਿੰਦੋਂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਰਾਮਾਇਣ ਰਚਿਆ ਹੈ ਕੈਸੇ ਤਿਨਕੇ ਪਦ ਕਮਲ ਹੈਂ ਸਖਰ ਤੀਖਣ ਸਹਿਤ ਹੈਂ ਜੋ ਤਿਨ ਉਪਾਸਕੋਂ ਕੇ ਪਾਪ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸਕੋਮਲ ਕੋਮਲਤਾ ਸਹਿਤ ਹੈਂ ਜੋ ਤਿਨ ਉਪਾਸਕੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਕੋ ਦ੍ਰਵੀਭੂਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮੰਜੁ ਉਜਲ ਹੈਂ ਅਹੰਤਾ ਰੂਪੀ ਮਲ ਕੋ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਤਪ ਤੀਰਥ ਸਤਸੰਗ ਕਰ ਆਪ ਨਿਰਮੂਲ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦਰਸਨ ਕਰਨਹਾਰੋਂ ਕੋ ਭੀ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦੂਖਨ ਸਹਿਤ ਦੂਖਨ ਨਾਮ ਪਾਦੁਕਾਂ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਖਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਾਂਟੇ ਪੇਖੜਾਂਦ ਤਿਨ ਕੇ ਸਹਿਤ ਹੈਂ॥

ਆਗੇ ਅਰਥ ਰਾਮਾਇਣ ਕੇ ਪਖ ਮੇਂ ਤਿਸ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਪਦਾਰਬਿੰਦੋਂ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਇਣ ਕੀਆ ਹੈ ਕੈਸਾ ਵਹੁ ਬਾਲਮੀਕ ਨਿਰਮਲ ਰਾਮਾਇਣ ਹੈ॥ ਸਖਰ ਜਿਸ ਕੇ ਬੀਚ ਯੁਧਾਦਿਕ ਤੀਖਣ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈਂ ਸਕੋਮਲ ਪਦ ਰਚਨਾਂ ਜਿਸ ਵਿਖੇ ਕੋਮਲ ਹੈ ਮੰਜੁ ਕਹੀਏ ਮਨੋਹਰ ਹੈਂ ਜਿਸ ਕੀਆਂ ਕਥਾਂ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਕਵਿਤਾ ਕਾ ਜਿਸ ਵਿਖੇ ਦੂਖਨ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਭੂਖਨ ਸਹਿਤ ਅਲੰਕਾਰ ਜਿਸ ਵਿਖੇ ਅਨੇਕ ਹੈਂ। ਕਿੰਵਾ॥ ੫੪

ਕੈਸਾ ਹੈ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਖ ਰਸ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸਖਾ ਰਸ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਸੇ ਗੁਹੁ ਨਿਖਾਦ ਸੇ ਵਿਭੀਖਣ ਸੇ ਕੋਮਲ ਮੰਜੁ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਤੀਨੋਂ ਵਿਸੇਖਣ ਸਖਾ ਭਾਵ ਮੇਂ ਲਗਾਵਣੇ ਕੋਮਲ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਕਾ ਜਬ ਸੁਕੰਠ ਕਾ ਦੂਖ ਸੁਨਾ ਤਬ ਰਿਦਾ ਦ੍ਰਵਿਆ ਅਪਣਾ ਦੁਖ ਭੂਲ ਗਯਾ ਅਰੁ ਉਸ ਕੋ ਰਾਜ ਦੇ ਦੀਆ ਮਨੋਹਰ ਤਾ ਗੁਹੁ ਨਿਖਾਦ ਕੀ ਮੈਤ੍ਰੀ ਮੇਂ ਜੋ ਉਸ ਕੋ ਕੁਲ ਸਮੇਤ ਮਨੋਹਰ ਕਹੇ ਪਾਵਨ ਕੀਆ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਦੂਖਨ ਸਹਿਤ ਏਹ ਦੋਨੋ ਪਦ ਵਿਭੀਖਣ ਕੀ ਮੈਤ੍ਰੀ ਮੇਂ ਲਗਾਵਣੇ ਦੂਖਨ ਸਹਿਤ ਜੋ ਥਾ ਵਿਭੀਖਣ ਸਤ੍ਰੁ ਕੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕਰ ਅਰੁ ਰਾਖਸ ਜਨਮ ਕਰ ਭੀ ਜਿਨ ਮੇਂ ਸੁਭਾਵ ਕਹੀ ਪਾਪ ਪੜੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਕੀਆ॥ ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਪਾਠ ਰਬ ਲੈ ਕਾਰ ਕੇ ਨਿਸਕੰਟਕ ਰਾਜ ਰੂਪੀ ਭੂਖਣ ਸਹਿਤ ਤਾਂ ਕੋ ਕੀਆ॥

ਅਥਵਾ॥ ॥ਅਨਿਨ ਭਗਤਿ ਰੂਪੀ ਭੂਖਣ ਤਾਂ ਕੋ ਪਹਿਰਾਯਾ॥ ਕਿੰਵਾ॥ 'ਸਖਰ ਦੂਖਨ ਸਹਿਤ ਖਰ ਕੇ ਜੋ ਦ੍ਰਿਤ ਮਾਨ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸਖਰ ਐਸਾ ਤ੍ਰਿਮੁੰਡ ਸੋ ਖਰ ਦੂਖਨ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਮੁੰਡ ਕੀ ਕਥਾ ਸੰਜੁਤ ਜੋ ਰਾਮਾਇਣ ਹੈ ਅਰੁ ਜਿਸ ਮੇਂ ਦੋਖ ਰਹਿਤ ਕੋਮਲ ਅਰੁ ਮਨੋਹਰ ਵਰਨ ਹੈਂ ਸੋ ਜਿਨੋ ਕਹਾ ਹੈ ਤਿਸ ਮੁਨਿ ਵਰ ਕੇ ਚਰਨ ਬੰਦਤਾ ਹੋਂ ਰਾਮਾਇਣ ਕਾ ਲੰਕਾ ਕਾਂਡ ਕੇਵਲ ਖਰ ਦੂਖਨ ਕੇ ਬਧ ਸਹਿਤ ਕਹਿਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਏਹ ਗ੍ਰੰਥ ਕਰਤੋਂ ਕਾ ਨੇਮ ਹੈ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਕੋਈ ਲਖ੍ਯਣ ਲਖਾਇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਭਾਗਵਤ ਕਾ ਲਖ੍ਯਣ ਕੀਆ ਬ੍ਰਿਤਾਸੁਰ ਕੇ ਬਧ ਸਹਿਤਾ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਵਿਸੇਸ ਕਰ ਇਨ ਹੀ ਕੇ ਨਾਮ ਲੇਣੇ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੇਂ ਮੁਖ ਪ੍ਰਸੰਗ ਰਾਵਣ ਕੇ ਮਾਰਣੇ ਕਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀ ਸੈਨਾ ਮੇਂ ਯਿਹ ਬਡੇ ਬਲੀ ਥੇ ਅਰੁ ਪ੍ਰਥਮ ਬਧ ਭੀ ਲੈ ਕਾ ਕੇ ਯੁਧ ਮੇਂ ਇਨ ਹੀ ਕਾ ਭਯਾ ਹੈ॥ ੪੨॥

ਸੋ:॥ਬੰਦੋਂ ਚਾਰੋਂ ਬੇਦ ਭਵ ਵਾਰਿਧ ਬੋਹਿਥ ਸਰਸਾ॥ ਜਿਨਹਿ ਨ ਸੁਪਨੇਹੁੰ ਖੇਦ ਬਰਨਤ ਰਘੁਬਰ ਬਿਸਦ ਜਸਾ॥

॥ਜਿਨੋਂ ਵੇਦੋਂ ਕੋ ਭਗਵੰਤ ਕਾ ਜਸ ਕਹਤੇ ਸੁਪਨ ਮੇਂ ਭੀ ਖੇਦ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿਰੰਤਰ ਕਹਿਤੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਾ ਹੋਂ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ਜੋ ਸਤ ਪੁਰਸ ਤਿਨ ਕੇ ਆਗੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਨਿਰਮਲ ਜਸ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਜਿਨਾ ਕਹੇ ਜੀਤ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ ਸੁਪਨੇ ਕਹੀਏ ਕਦਾਚਿਤ ਭੀ ਖੇਦ ਕਹੀਏ ਆਧਿ ਵ੍ਯਾਧਾਦਿਕਾ॥ ੪੩॥

ਸੋ:॥ਬੰਦੋਂ ਬਿਧਿ ਪਦ ਰੇਨੁ ਭਵ ਸਾਗਰ ਜਿਹ ਕੀਨ ਯਹਿ॥ ਸੰਤ ਸੁਧਾ ਸਸਿ ਧੇਨੁ ਪ੍ਰਗਟੇ ਖਲ ਬਿਖ ਵਾਰੁਨੀ॥

ਸੰਸਾਰ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਕਾ ਕਰਤਾ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਬੰਦਤਾ ਹੋਂ ਜਿਸ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਸੇ ਪੀਯੂਖ ਸਸਿ ਕਾਮਧੇਨੁ ਸਮ ਸੰਤ ਜਨ ਅਰੁ ਬਿਖ ਵਾਰੁਨੀ ਸਮ ਖਲ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹੈਂ॥ ੪੪॥

ਦੋ:॥ਬਿਬੁਧ ਬਿਪ੍ਰ ਬੁਧ ਗ੍ਰਹ ਚਰਨ ਬੰਦਿ ਕਹੌਂ ਕਰ ਜੋਰਿ॥ ਹੋਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪੁਰਵਹੁ ਸਕਲ ਮੰਜੁ ਮਨੋਰਥ ਮੋਰਿ॥

॥ਵਿਦਿਆ ਪੜੇ ਹੋਏ ਤੇ ਅਨੇਕ ਅਰੁ ਬਿਬੁਧ ਜੋ ਹੋਏ ਤੇ ਦੇਵਤਾ ਇਤਰ ਸਪਸ੍ਟ॥ ੪੫॥

ਚੌ:॥ ॥ਪੁਨਿ ਬੰਦੋਂ ਸਾਰਦ ਸੁਰਸਰਿਤਾ॥ ਜੁਗਲ ਪੁਨੀਤ ਮਨੋਹਰ ਚਰਿਤਾ॥

੩੪ ।।ਮੱਜਨ ਪਾਂਨ ਪਾਪ ਹਰ ਏਕਾ।ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਇਕ ਹਰ ਅਵਿਵੇਕਾ।।ਸੁਗਮ:।।

।।ਗੁਰੁ ਪਿਤੁ ਮਾਤੁ ਮਹੇਸ ਭਵਾਨੀ।ਪ੍ਰਣਵੌਂ ਦੀਨ ਬੰਧੁ ਹਿਤੁ ਦਾਨੀ।।

ਦੀਨੋਂ ਪਰ ਦਯਾਲੁ ਅਰੁ ਮੁਝਕੋ ਸੁਭ ਦੇਣੇ ਹਾਰੇ ਗੁਰੋ ਅਰੁ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਸਮਾਨ ਸਿਵ ਸਿਵਾ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਬੰਦਨਾ ਹੋ ਪੁਨ: ਕੈਸੇ ਹੈਂ।

੨। ।।ਸੇਵਕ ਸ੍ਵਾਮਿ ਸਖਾ ਸਿਯ ਪਿਯ ਕੇ।।ਹਿਤੁ ਨਿਰੁਪਧਿ ਸਭ ਵਿਧਿ ਤੁਲਸੀ ਕੇ

ਫੇਰ ਮੈਂ ਕਹਾ ਹੈ ਸੰਕਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਹੈ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਸਿਖ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸੇਵਕ ਸ੍ਵਾਮੀ ਭਏ ਪੁਨ: ਬ੍ਰਹਮਾ ਵਿਸ਼ਨੁ ਸਿਵ ਤੀਨੋਂ ਸਮਾਨ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸਖਾ ਹੈ ਅਰੁ ਮੇਰੇ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਹਿਤ ਕਾਰਕ ਅਰੁ ਉਪਾਧਿ ਨਿਵਾਰਕ ਹੈਂ ਸਰਬ ਵਿਧਿ ਐਸੇ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਸਿਖ ਹੈਂ ਤੌ ਮੇਰੇ ਬਡੇ ਗੁਰ ਭਾਈ ਹੈਂ ਜੋ ਉਨਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈਂ ਤੌ ਮੇਰੇ ਗੁਰੋ ਕੇ ਗੁਰ ਹੂਏ ਜੋ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤੌ ਮੁਝ ਕੋ ਭੀ ਅਪਣਾ ਸਿਖ ਜਾਨ ਕੇ ਦਯਾ ਕਰੇਂਗੇ ਪੁਨ: ਕੈਸੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੈਂ।

।।ਕਲਿ ਬਿਲੋਕਿ ਜਗ ਹਿਤੁ ਹਰ ਗਿਰਿਜਾ।।ਸਾਬਰ ਮੰਤ੍ਰ ਜਾਲ ਜਿਨ ਸਿਰਜਾ

।।ਅਨਮਿਲ ਆਖਰ ਅਰਥ ਨ ਜਾਪੂ।।ਪ੍ਰਗਟ ਪ੍ਰਭਾਉ ਮਹੇਸ ਪ੍ਰਤਾਪੂ।।

ਜਿਸ ਉਮਾ ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਨੇ ਕਲਯੁਗ ਕੇ ਲੋਕੋਂ ਮੈਂ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਸਾਧਨ ਕੀ ਸਕਤ ਨ ਦੇਖੀ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਉਨ ਮੰਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਬਲ ਕੇ ਸਹਾਰਨ ਕੀ ਸਾਮਰਥਤਾ ਨ ਦੇਖੀ ਤਾਂਤੇ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਕੀਲਨ ਕਰਕੇ ਸਾਬਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕਾ ਪੁੰਜ ਰਚਿਆ ਹੈ ਸੋ ਕੈਸੇ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈਂ ਜਿਨਕੇ ਅਖਰ ਅਰਥ ਪਾਠ ਕੀ ਸੰਗਤ ਨਹੀ ਮਿਲਤੀ। ।ਕਿੰਵਾ।

।ਜਿਨਕੇ ਵਰਣ ਨਹੀ ਮਿਲਤੇ ਅਰੁ ਅਰਥ ਨਹੀ ਜਾਣੀਤੇ ਪਰੰਤੁ ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਕੇ ਪਰਤਾਪ ਕਰ ਕਾਮ ਜੋ ਸਿਧ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਭੀ ਅਨਮਿਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ।

।।ਸੋ ਮਹੇਸ ਮੋ ਪਰ ਅਨੁਕੂਲਾ।ਕਰੌਂ ਕਥਾ ਮੁਦ ਮੰਗਲ ਮੂਲਾ।। ".

ਸੋ ਸੰਕਰ ਜੀ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਦਿਏਗੇ ਤੌ ਅਪਣੀ ਅਨਮਿਲ ਬਾਣੀ ਸਾਥ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੇ ਸੋ ਆਨੰਦ ਮੰਗਲ ਦੇਣੇਹਾਰੀ ਸੁੰਦਰ ਕਥਾ ਬਣਾਵੇਗਾ।

।।ਸੁਮਿਰ ਸਿਵਾ ਸਿਵ ਪਾਇ ਪਸਾਊ।।ਵਰਨੌਂ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਚਿਤ ਚਾਊ।।

ਉਮਾ ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਕੇ ਧਯਾਨ ਕਰ ਅਰੁ ਤਿਨਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਪਾਇ ਕਰ ਹਿਰਦੇ ਕੇ ਉਤਸਾਹ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ ਜੀ ਕਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਰਨਨ ਕਰਤਾ ਹੋਂ।

।।ਭਨਿਤ ਮੋਰ ਸਿਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ਵਿਭਾਤੀ।।ਸਸਿ ਸਮਾਜ ਮਿਲਿ ਮਨਹੁ ਸੁਰਾਤੀ

ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਦਯਾ ਕਰ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ ਐਸੀ ਵਿਭਾਤੀ ਕਾਹੇ ਐਸੇ ਸੋਭੇਗੀ ਜੈਸੇ ਸਸਿ ਕੇ ਸਮਾਜ ਸੋਂ ਭਾਦਰਾ ਰਾਤ੍ਰੀ ਹੈ

।।ਜੇ ਇਹਿ ਕਥਹਿ ਸਨੇਹ ਸਮੇਤਾ।ਕਹਿਹੈਂ ਸੁਨਿਹੈਂ ਸਮਝਿ ਸਚੇਤਾ।।

।।ਹੋਇਹੈਂ ਰਾਮ ਚਰਣ ਅਨੁਰਾਗੀ।ਕਲਿ ਮਲ ਰਹਿਤ ਸੁਮੰਗਲ ਭਾਗੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜੋ ਪੁਰਖ ਸਚੇਤ ਤਾ ਕਾ ਹੈ ਐਸੇ ਚਿਤ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋਂ ਇਸ ਕਥਾ ਕਾ ਸ੍ਰਵਣ ਕਥਨ ਮਨਨ ਕਰੈਂਗੇ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਾਇ ਕੈ ਪਾਪਨ ਨਾਸ਼ਇ ਕੈ ਸੁਖੋਂ ਕੇ ਭਾਗੀ ਹੋਹਿੰਗੇ ॥ ੪੬ ॥ ੨੫

ਦੋ: ॥ਸੁਪਨੇਹੁ ਸਾਚੇਹੁ ਮੋਹਿ ਪਰ ਜੌ ਹਰ ਗੌਰਿ ਪਸਾਉ॥
॥ਤੌ ਫੁਰ ਹੋਇ ਜੁ ਕਹੇਂ ਸਭ ਭਾਖਾ ਭਨਿਤਿ ਪ੍ਰਭਾਉ॥

ਇਹ ਬਾਤ ਸਾਚ ਹੈ ਜੋ ਸੁਪਨੇ ਮੇਂ ਕਉਜੇ ਰੰਚਕ ਭੀ ਮੁਝ ਊਪਰ ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਇਗੀ ਤੋ ਜੋ ਮੇਰੀ ਭਾਖਾ ਬਾਣੀ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਉ ਸਭ ਸਾਚਾ ਹੋਵੈਗਾ ਅਰਥ ਇਹ ਸਤਪੁਰਖੋਂ ਮੇਂ ਪੂਜ੍ਯ ਹੋਵੈਗੀ ॥ ੪੭ ॥

ਅਬ ਨਿਵਾਸੀਓਂ ਸਹਿਤ ਅਯੋਧ੍ਯਾ ਪੁਰੀ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌ: ॥ਬੰਦੌਂ ਅਵਧਪੁਰੀ ਅਤਿ ਪਾਵਨਿ॥ ਸਰਯੂ ਸਰਿ ਕਲਿ ਕਲੁਖ ਨਸਾਵਨਿ॥

ਧਰਮਿਸ੍ਟਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰ ਅਤਿ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜੋ ਅਯੋਧ੍ਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕਲਿਯੁਗ ਕੇ ਪਾਪੋਂ ਕੋ ਨਾਸਕ ਜੋ ਸਰਯੂ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਾ ਹੋਂ।

॥ਪ੍ਰਣਵੌਂ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਬਹੋਰੀ॥ ਮਮਤਾ ਜਿਨ ਪਰ ਪ੍ਰਭਹਿ ਨ ਥੋਰੀ॥

ਨਗਰ ਕੇ ਨਰ ਅਰੁ ਨਾਰੀਓਂ ਕਉ ਭੀ ਬੰਦਤਾ ਹੋਂ ਜਾਂ ਤੇ ਤਿਨੋਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤਿਨੋ ਪਰ ਵਿਸੇਖ ਮਮਤਾ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣੀਏ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸਿਯ ਨਿੰਦਕ ਅਘ ਓਘ ਨਸਾਏ॥ ਲੋਕ ਵਿਸੋਕ ਬਨਾਇ ਬਸਾਏ॥

ਰਜਕਾਦਿਕ ਜੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਨਿੰਦਕ ਥੇ ਤਿਨ ਕੇ ਭੀ ਸਭ ਪਾਪ ਨਾਸ ਕੀਏ ਅਰੁ ਸਭੀ ਲੋਕ ਸੋਕ ਰਹਿਤ ਕਰ ਕੈ ਅਵਧਪੁਰੀ ਮੇਂ ਵਸਾਏ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਵਿਸੋਕ ਲੋਕ ਕਹੀਐ ਵੈਕੁੰਠ ਤਾ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੁਰੀ ਜਾ ਕੋ ਬਨਾਇ ਕਹੀਐ ਚਤੁਰਭੁਜ ਸ੍ਵਰੂਪ ਬਨਾਇ ਕਰ ਵਸਾਇਆ ਤਾਂ ਤੇ ਅਤਿ ਮਮਤਾ ਜਾਣੀ।

॥ਬੰਦੌਂ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਦਿਸਿ ਪ੍ਰਾਚੀ॥ ਕੀਰਤਿ ਜਾਸੁ ਸਕਲ ਜਗ ਮਾਚੀ॥

ਜਿਸ ਕੀ ਕੀਰਤਿ ਸਰਬ ਵਿਸ੍ਵ ਮੇਂ ਪਸਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਮਾਤਾ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਰੂਪੀ ਪੂਰਬ ਦਿਸਾ ਕੋ ਬੰਦਤਾ ਹੋਂ ਜੈਸੇ ਪੂਰਬੀ ਦਿਸਾ ਮੇਂ ਪੂਰਣ ਚੰਦ੍ਰ ਉਦਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ।

॥ਪ੍ਰਗਟੇ ਜਹਂ ਰਘੁਪਤਿ ਸਸਿ ਚਾਰੂ॥ ਬਿਸ੍ਵ ਸੁਖਦ ਖਲ ਕਮਲ ਤੁਸਾਰੂ॥

ਜਹਾਂ ਸੇ ਬਿਸ੍ਵ ਕੇ ਸੁਖਦਾਇਕ ਅਰੁ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਰੂਪੀ ਪੰਕਜੋਂ ਕੇ ਪਾਲਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਲਾਨਿਧ ਪ੍ਰਗਟੇ ਹੈਂ। ਖਲੋਂ ਕੋ ਪੰਕਜ ਸਹੁ ਕੀ ਸਮਤਾ ਦੇਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੈਸੇ ਤੁਖਾਰ ਕਰ ਸਤਪਤ੍ਰ ਸੀਘ੍ਰ ਜਲ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਤਮੀਚਰ ਨਿਰ ਜਤਨ ਨਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਜੈਸੇ ਕਮਲ ਉਪਜੇ ਸੀਤਲ ਸਲਲ ਸੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਤ ਵਿਰੋਧੀ ਜੋ ਭਾਨੁ ਹੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਤਿਸ ਸੋਂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਨਿਸਾਚਰ ਪੁਲਸਤ੍ਯ ਰਿਖੀ ਕੇ ਕੁਲ ਮੇਂ ਉਪਜ ਕਰ ਸੁਰ ਦ੍ਰੋਹੀਓਂ ਸੋਂ ਸਨੇਹ ਧਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ਦਸਰਥ ਰਾਉ ਸਹਿਤ ਸਭ ਰਾਨੀ॥ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸੁਮੰਗਲ ਮੂਰਤਿ ਮਾਨੀ॥
॥ਕਰੌਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਮ ਮਨ ਬਾਣੀ॥ ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਤ ਸੇਵਕ ਜਾਨੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੬ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਔਰ ਮੰਗਲਨ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਜੋ ਸੰਪੂਰਣ ਰਾਣੀਓਂ ਸੰਜੁਤ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕ
੪੫ ਰਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਤੁਮ ਨੇ ਮੁਝੇ ਅਪਨੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕਾ ਦਾਸ ਜਾਨਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨੀ।

॥ਜਿਨਹਿ ਬਿਰਚ ਵਡ ਭਯੋ ਵਿਧਾਤਾ॥ਮਹਿਮਾ ਅਵਧ ਰਾਮ ਪਿਤੁ ਮਾਤਾ॥

ਜਿਸ ਦਸਰਥ ਕੋ ਉਪਜਾਇਕੇ ਵਿਰੰਚ ਬਡਾਈ ਪਾਈ ਜਾਂ ਤੇ ਦਸਰਥ ਤੋ ਵਿਧ ਕੀ ਕੁਲ ਮੋਂ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਪਰਮੇ ਸੂਰ ਭੀ ਵਿਧਾਤਾ ਕੀ ਕੁਲ ਮੋਂ ਉਪਜੇ ਤਾਂ ਤੇ ਦਸਰਥਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਭੀ ਬਿਅੰਤ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਸੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਪਿਤ ਮਾਤ ਹੈਂ ॥੪੮॥ ਅਬ ਕੇਵਲ ਨ੍ਰਿਪ ਦਸਰਥ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸੋ॥ ॥ਬੰਦੋਂ ਅਵਧ ਭੁਆਲ ਸਤ੍ਯ ਪ੍ਰੇਮ ਜਿਹ ਰਾਮ ਪਦ॥
॥ਬਿਛੁਰਤ ਦੀਨ ਦਯਾਲੁ ਪ੍ਰਿਅ ਤਨੁ ਤ੍ਰਿਣ ਇਵ ਪਰਹਰਿਓ॥

ਜਿਸਕਾ ਸਾਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਪਦਾਰਬਿੰਦੋਂ ਸਾਥ ਹੈ ਐਸੇ ਦਸਰਥ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਸਾਰੇ ਸਨੇਹ ਕਾ ਲਖਣ ਇਹ ਸਭ ਕੋ ਸਭ ਪਦਾਰਥੋਂ ਸੇ ਅਪਣਾ ਤਨੁ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਸੋ ਤਨੁ ਜਿਸ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਵਿਜੋਗ ਸਾਥ ਤ੍ਰਿਣ ਵਤ ਤ੍ਯਾਗ ਦੀਆ ਅਵਧ ਭੁਆਲ ਪਦ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਵਧ ਮੁਕਤਿ ਦਾਤੀ ਪੁਰੀ ਹੈ ਤਹਾਂ ਕਾ ਜੋ ਰਾਜਾ ਹੋਇ ਸੋ ਬੰਦਨੀਯ ਹੈ। ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਅਵਧ ਭੁਆਲ ਕਹੇ ਜੋ ਅਵਧ ਪ੍ਰਯੰਤ ਰਾਜਾ ਹੋਵੈ ਭਾਵ ਇਹ ਜਿਸਨੇ ਅਪਦਾ ਕਬੀ ਦੇਖੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਬਿਤੇ ਭਜਨ ਪਰਾਯਣ ਸੁਗਮ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸਦਾ ਕਾ ਰਾਜਾ ਅਵਸ੍ਯ ਉਨਮਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪੰਕ ਤਿਰਥ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਸੇਂ ਹੀ ਭੂਪਤਿ ਹੈ। ਕੈਵਾ। ਜੋ ਸਰਬ ਰਾਜੋਂ ਕੀ ਅਵਧ ਹੋਵੈ ਜਾਂ ਤੇ ਰਘੁ ਕਾ ਪੌਤ੍ਰ ਅਰ ਅਜ ਕਾ ਸੁਤ ਹੈ ਅਰੁ ਜਿਸਕੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਭਏ। ਕਿਵਾ। ॥ਅਵਧ ਕਹੀਏ ਆਰਜਾ ਤਿਸਕਾ ਰਾਜਾ ਕਹੀਏ ਜਿਸਨੇ ਅਪਣੀ ਆਯੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਸੁਮਰਣ ਅਰ ਦਰਸਨ ਕਰ ਸਫਲ ਕਰੀ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਪਰ ਜਾਵਤ ਆਯੁ ਜਿਸਕੀ ਅਵਧਿ ਮੇਂ ਹੈ ਜਬ ਚਾਹਾ ਤਬ ਤਨੁ ਤ੍ਯਾਗ ਦੀਆ ਐਸੇ ਗੁਣੋਂ ਯੁਕ੍ਤ ਹੋਕਰ ਭੀ ਹਰਿਪਦ ਰਤਿ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਜੋਗ੍ਯ ਹੈ। ॥੪੯॥
॥ਅਬ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਕੋ ਸੁਧ ਪ੍ਰੇਮੀ ਲਖਾਵਤੇ ਹੂਏ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ਚੌਪਈ॥ ॥ਪ੍ਰਣਵੌਂ ਪੁਰ ਜਨ ਸਹਿਤ ਵਿਦੇਹੂ॥ਜਾਹਿ ਰਾਮ ਪਦ ਗੂੜ ਸਨੇਹੂ॥ਕੁਗਮ:
॥ਜੋਗ ਭੋਗ ਮਹਿ ਰਾਖਿਓ ਗੋਈ॥ਰਾਮ ਵਿਲੋਕਤ ਪ੍ਰਗਟਿਓ ਸੋਈ॥

ਜਨਕ ਕੈ ਗੂੜ੍ਹ ਪ੍ਰੇਮ ਜੋ ਥਾ ਅਰੁ ਭੋਗ ਮੇ ਛਿਪਾਇ ਰਾਖਾ ਥਾ ਜਾਂ ਤੇ ਕਈ ਲੋਕ ਵਿਦੇਹ ਕੋ ਜੋਗੀ ਗਯਾਨੀ ਜਾਨਤੇ ਥੇ ਕਈ ਲੋਕ ਨ੍ਰਿਪ ਹੀ ਮਾਨਤੇ ਥੇ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਭਗਤਿ ਥਾ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਾ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਮੁਨੀ ਸੂਰ ਸਾਥ ਦੇਖਾ ਤਬ ਭੂਪਤਿ ਨੇ ਕਹਾ ਮੇਰਾ ਮਨ ਨਿਰਵਿਕਲਪ ਸੁਖ ਸੇ ਉਲਿਘ ਕਰ ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤ ਮੇਂ ਖਚਤ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ।

॥ਪ੍ਰਣਵੌਂ ਪ੍ਰਥਮ ਭਰਤ ਕੇ ਚਰਨਾ॥ਜਾਸੁ ਨੇਮ ਬ੍ਰਤ ਜਾਇ ਨ ਬਰਨਾ॥

॥ਰਾਮ ਚਰਨ ਪੰਕਜ ਮਨ ਜਾਸੂ॥ਲੁਬਧ ਮਧੁਪ ਇਵ ਤਜੈ ਨ ਪਾਸੂ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਕਹੀ ਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਮੇਂ ਆਦਿ ਅਰੁ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਵਿਖੇ ਮੁਖ੍ਯ ਜੋ ਭਰਤ ਜੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਭਰਤ ਕੋ ਮੁਖ੍ਯ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਕੇ ਸੇਵਕ ਮੇਂ ਮੁਖ੍ਯ ਪਦ ਹੈ ਅਰੁ ਦਾਸਤਵ ਸਭ ਤੇ ਭਰਤ ਜੀ ਮੇਂ॥

॥ਬੰਦੌਂ ਲਛਮਨ ਪਦ ਜਲ ਜਾਤਾ॥ਸੀਤਲ ਸੁਭਗ ਭਗਤ ਸੁਖ ਦਾਤਾ॥

॥ਸੁਗਮ॥

॥ਰਘੁਪਤਿ ਕੀਰਤਿ ਬਿਮਲ ਪਤਾਕਾ॥ਦੰਡ ਸਮਾਨ ਭਯੋ ਜਸ ਜਾਕਾ॥

॥ਪਤਾਕਾ ਕਹੀਏ ਵਸਤ੍ਰ ਦੰਡ ਕਹੀਏ ਬਾਂਸ ਜਬ ਦੋਨੋਂ ਇਕਠੇ ਹੋਵਹਿ ਤਬ ਧੁਜਾ ਸੋਹਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਸਾਥ ਲਖਮਣ ਜੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਿਲਾਹਿ ਤਬੀ ਰਾਮਾਯਣ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

॥ਸੇਸ਼ ਸਹੰਸ੍ਰ ਸੀਸ ਜਗ ਕਾਰਨ॥ਜੋ ਅਵਤਰੇਉ ਭੂਮਿ ਭਯ ਟਾਰਨ॥

॥ਸਦਾ ਸੋ ਸਾਨੁਕੂਲ ਰਹ ਮੋ ਪਰ॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਗੁਣਾਕਰ॥

॥ਜੋ ਸੇਖ ਨਾਗ ਜਗਤ ਕਾ ਕਾਰਣ ਸਹੰਸ ਮੁੰਡ ਕੇ ਧਾਰਣ ਹਾਰਾ ਭੂਮਿ ਕੇ ਭਾਰ ਉਤਾਰਨ ਹਿਤ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੋ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਹੈ ਸੋ ਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਮੇਰੇ ਸਦਾ ਸਹਾਈ ਹੋਹੁ॥

॥ਰਿਪੁ ਸੂਦਨ ਪਦ ਕਮਲ ਨਮਾਮੀ॥ਸੂਰ ਸੁਸੀਲ ਭਰਤ ਅਨੁਗਾਮੀ॥

॥ਜਿਸਕਾ ਨਾਮ ਸਤ੍ਰ ਸੂਦਨ ਹੈ ਅਰੁ ਮਹਾਂ ਸੂਰਬੀਰ ਹੈ॥ ॥ਪੁਨਃ॥ ॥ਸੋਭਨ ਸੁਭਾਵ ਅਰੁ ਭਰਤ ਕਾ ਭਗਤ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਹੈ॥

॥ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਿਨਵੌਂ ਹਨੁਮਾਨਾ॥ਰਾਮ ਜਾਸੁ ਜਸ ਆਪ ਬਖਾਨਾ॥

॥ਮਹਾਂ ਸੂਰ ਜੋ ਹਨੁਮੰਤ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਤੇਰੇ ਉਪਕਾਰ ਕੇ ਬਦਲੇ ਮੇਰਾ ਕਿਸੀ ਜਨਮ ਮੁਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ ਤਿਨਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੋਂ॥੧੦॥

॥ਸੋ॥ ॥ਪ੍ਰਣਵੌਂ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਖਲ ਬਨ ਪਾਵਕ ਗ੍ਯਾਨ ਘਨ॥

॥ਜਾਸੁ ਹ੍ਰਿਦੈ ਆਗਾਰ ਬਸਹਿ ਰਾਮ ਸਰ ਚਾਪ ਧਰ॥

॥ਤਿਸ ਪਵਨ ਸੁਤ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਦੁਸ਼ਟ ਰੂਪੀ ਬਨ ਕੋ ਅਨਲ ਹੈ ਜੇ ਕਹੋ ਕੇਵਲ ਤਮੋਗੁਣੀ ਹੈ ਤੋ ਗ੍ਯਾਨ ਕਾ ਪੁੰਜ ਹੈ ਜੇ ਕਹੋ ਕੇਵਲ ਗ੍ਯਾਨੀ ਹੈ ਤੋ ਪਰਮ ਭਗਤ੍ਰ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਉਨ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਨਿਕੇਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਧਨੁਖ ਧਾਰੀ ਸਰੂਪ ਕਾ ਧਿਆਨ ਸਦਾ ਵਸਤਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਦੰਡਵਤ ਨਮਸਕਾਰ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕਰੀ ਗਏ ਕੇ ਵਰ ਵਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨ ਕਾ ਅਧਿਕ ਫਲ ਹੈ॥੧੧॥

੩੮ ॥ਅਬ ਸੁਗ੍ਰੀਵਾਦਿਕ ਅਰੁ ਚਰਾਚਰ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਉਪਾਸਕ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸਭੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

ਚੌ: ॥ਕਪਿਪਤਿ ਰੀਛ ਨਿਸਾਚਰ ਰਾਜਾ॥ਅੰਗਦਾਦਿ ਜੇ ਕੀਸ ਸਮਾਜਾ॥

॥ਬੰਦੌ ਸਭ ਕੇ ਚਰਨ ਸੁਹਾਏ॥ਅਧਮ ਸਰੀਰ ਰਾਮ ਜਿਨ ਪਾਏ॥

॥ ॥ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਣ ਉਪਾਸਕ ਜੇਤੇ॥ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਸੁਰ ਨਰ ਅਸੁਰ ਸਮੇਤੇ॥

॥ਬੰਦੌਂ ਪਦ ਸਰੋਜ ਸਭ ਕੇਰੇ॥ਸੁਗਮ: ॥ ਜੋ ਬਿਨ ਕਾਮ ਰਾਮ ਕੇ ਚੇਰੇ॥ ॥

॥ਔਰ ਸੇਵਕ ਮੋਲ ਦੇਕਰ ਲਈ ਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਹ ਬਿਨਾ ਮੋਲ ਹੀ ਚੇਰੇ ਭੁਏ ਹੈਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥
ਔਰ ਸੇਵਕ ਦਾਮ ਕੇ ਕਹੀਯੇ ਧਨ ਕੇ ਲੋਭ ਕਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੋ ਸੇਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਹ ਨਿਰਲੋਭੀ ਦਾਸ ਹੈਂ॥
॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਬਿਨ ਕਾਮ ਕਹੀਯੇ ਮੋਹ ਕੀ ਫਾਸੀ ਸੇਂ ਰਹਿਤ ਹੋਕੇ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਕਿੰਕਰ ਭਏ ਹੈਂ॥

॥ ॥ਸੁਕ ਸਨਕਾਦਿ ਭਗਤਿ ਮੁਨਿ ਨਾਰਦ॥ਜੇ ਮੁਨਿਵਰ ਬਿਗਿਆਨ ਬਿਸਾਰਦ॥

॥ਬਿਸਾਰਦ ਕਹੀਯੇ ਚਤੁਰ ਪੰਡਤ॥ ॥ਸੁਗਮ: ॥

॥ ॥ਪ੍ਰਣਵੌਂ ਸਭਹਿ ਧਰਨ ਧਰ ਸੀਸਾ॥ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਨ ਜਾਨ ਮੁਨੀਸਾ॥

॥ਧਰਾ ਪਰ ਸੀਸ ਧਰਨਾ ਅਤਿ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਅਰਥ ਇਤਰ॥ ॥ਸੁਗਮ: ॥

॥ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਜਗ ਜਨਨਿ ਜਾਨਕੀ॥ਅਤਿਸੈ ਪ੍ਰਿਯ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਾਨ ਕੀ॥

॥ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਅਰੁ ਜਾਨਕੀ ਪਦ ਮੇਂ ਪੁਨਰੁਕਤਿ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਨਿਵਾਰਣਾਰਥ ਅਰਥ ਔਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥
॥ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਅਰੁ ਜਗ ਕੀ ਜਨਨੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਮਹਾ ਮਾਯਾ ਹੈ ਜਾਨ ਕਹੀਯੇ ਗਿਆਨ ਤਿਸ ਕੀ ਭੀ ਜਨਨੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਉ-
ਪਨਿਸਦ ਵਿਦ੍ਯਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਅਤਿ ਪਿਆਰੀ ਹੈ॥

॥ਤਾਂ ਕੇ ਜੁਗ ਪਦ ਕਮਲ ਮਨਾਵੌਂ॥ਜਾਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਰਮਲ ਮਤਿ ਪਾਵੌਂ॥

॥ਤਿਸ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਚਰਣ ਪੂਜਣੇ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਇਹ ਤੁਮਾਰੇ ਮੇਂ ਦੋਨੋਂ ਜਗਤ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋਨੋ ਲੋਕ ਸਵਾ-
ਰੋ॥ ॥ਪੁਨ ਮਨ ਬਚਨ ਕਰਮ ਰਘੁ ਨਾਯਕ॥ਚਰਨ ਕਮਲ ਬੰਦੌਂ ਸਭ ਲਾਯਕ॥

॥ਰਾਜਿਵ ਨੈਨ ਧਰੇ ਧਨੁ ਸਾਯਕ॥ਭਗਤਿ ਬਿਪਤ ਭੰਜਨ ਸੁਖ ਦਾਯਕ॥

॥ਕਮਲ ਨੈਨ ਧਨੁਖ ਧਾਰੀ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਸੰਕਟ ਹਾਰੀ ਅਰੁ ਸੁਖਦਾਈ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਚਰਣਾ-
ਰਬਿੰਦੋਂ ਕੋ॥ ॥ਪੁਨ: ॥ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਾ ਹੋਂ॥੫੨॥
॥ਅਬ ਸੀਤਾ ਅਰੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਅਭੇਦ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇਕੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਦੋ: ।।ਗਿਰਾ ਅਰਥ ਜਲ ਬੀਚਿ ਸਮ ਕਹੀਅਤ ਭਿੰਨ ਨ ਭਿੰਨ।
।।ਬੰਦੌਂ ਸੀਤਾ ਰਾਮ ਪਦ ਜਿਨਹਿ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਖਿੰਨ।

।।ਜੈਸੇ ਬਾਣੀ ਅਰੁ ਅਰਥ ਜਲ ਅਰੁ ਬੀਚੀ ਕਹੀਏ ਲਹਿਰ ਤਿਨਕਾ ਕਥਨ ਮਾਤ੍ਰ ਭੇਦ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਅਭੇਦ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੀਤਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਹਿਣੇ ਮਾਤ੍ਰ ਭਿੰਨ ਹੈਂ ਵਾਸਤਵ ਭਿੰਨ ਨਹੀਂ। ਤਿਨਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੌਂ। ਜਿਨਕੋ ਖਿੰਨੇ ਹੀ ਪਯਾਰੀ ਹੈ ਖਿੰਨ ਪਾਠ ਹੋਇ ਤੌ ਜਿਨਕੋ ਦੀਨ ਪਯਾਰੇ ਹੈਂ। ਚਿੰਨ ਪਾਠ ਹੋਵੇ ਤੌ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯਤਾ ਹੀ ਜਿਨਕਾ ਚਿੰਨ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਸਰਬ ਕਾ ਆਤਮਾਂ ਹੈਂ। ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੁਤਿ। ।।ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮਾਸ੍ਪਦਤ੍ਵ ਆਤਮਤ੍ਵਾਤ੍। ।।ਜੋ ਸਰਬ ਕੋ ਪਯਾਰਾ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਕਾ ਆਤਮਾਂ ਹੈ। ੧੮।।

।।ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਣ ਪੂਰਬਕ ਈਹਾਂ ਸੇ ਅਸ਼ਟ ਚੌਪਾਈਅਹੁ ਪ੍ਰਯੰਤ ਨਾਮ ਮਹਾਤਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਚੌ: ।।ਬੰਦੌਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਰਘੁਬਰ ਕੋ। ਹੇਤੁ ਕ੍ਰਿਸਾਨੁ ਭਾਨੁ ਹਿਮਕਰ ਕੋ।

।।ਨਾਮ ਤੌ ਰਘੁਬਰ ਕੇ ਅਨੇਕ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਭੀ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਮੇਰੀ ਉਪਾਸਨਾ ਰਾਮ ਨਾਮ ਵਿਖੇ ਹੈ ਯਾਂਤੇ ਨਾਮ ਨਾਮੀ ਕੋ ਅਭੇਦ ਜਾਨਕੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੌਂ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸਾਨੁ ਕਹੀਏ ਅਗਨਿ ਭਾਨੁ ਹਿਮਕਰ ਕਹੀਏ ਰਵਿ ਸਸਿ ਇਨ ਸਭੋਂ ਕਾ ਹੇਤੁ ਕਹੀਏ ਕਾਰਣ ਹੈਂ। ।।ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੁਤਿ। ।ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਮਨਸੋ ਜਾਤਸ਼ਚਕ੍ਸ਼ੋਃ ਸੂਰ੍ਯੋ ਅਜਾਯਤ। ।।ਜਿਸ ਪੁਰਸ਼ ਕੇ ਮਨ ਸੇਂ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਉਪਜਿਆ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇਂ ਭਾਨੁ ਉਪਜਿਆ। ।।ਅਥਵਾ। ।।ਰਾਮ ਤੀਨ ਅੱਖਰ ਹੈਂ ਤਿਨਮੇਂ ਰਕਾਰ ਅਗਨਿ ਬੀਜ ਹੈ ਅਕਾਰ ਭਾਨੁ ਬੀਜ ਹੈ ਮਕਾਰ ਚੰਦ੍ਰ ਬੀਜ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਰਾਮ ਤੀਨੋਂ ਕਾ ਕਾਰਣ ਹੈ।

।।ਅਥਵਾ। ।ਹਿਤੁ ਹੇਤੁ ਇਹ ਪ੍ਰੀਤ ਕੇ ਵਾਚਕ ਹੈਂ ਕ੍ਰਿਖ ਨਾਮ ਖੇਤੀ ਕਾ ਹੈ ਕ੍ਰਿਖ ਕੇ ਸਮੂਹ ਕਾ ਨਾਮ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਹੈ ਜੈਸੇ ਖੇਤੀ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰ ਰਸ ਪਾਵਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੂਪੀ ਖੇਤੀ ਕੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਅੱਖਰ ਦੀਦਾਰ ਰੂਪੀ ਰਸ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਾਖ੍ਯਾਤਕਾਰ ਰੂਪੀ ਪਰਪਕਤਾ ਭੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।।ਬਿਧਿ ਹਰਿ ਹਰ ਮਯ ਬੇਦ ਪ੍ਰਾਨ ਸੋ।

ਐਸੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਬ੍ਰਹਮਾ ਬਿਸ੍ਨੁ ਸਿਵ ਰੂਪ ਅਸਥਾਨ ਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੇ ਬਲ ਸੇਂ ਜਹਾਂ ਮੀਮਾਂਸਾ ਮੇ ਖਟ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੁਤਿ ਲਿੰਗ ਵਾਕ੍ਯ ਪ੍ਰਕਰਣ ਸਥਾਨ ਸਮਾਖ੍ਯਾਤਿ ਨਾਮੇਂ ਅਸਥਾਨ ਰੂਪ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਹੀਏ ਅਰਥ ਕ੍ਰਮ ਅਰਥ ਕ੍ਰਮ ਕਹੀਏ ਜਹਾਂ ਦੋਇ ਤੀਨ ਚਾਰ ਪਦ ਵਾ ਅਖ੍ਯਰ ਹੋਵੈਂ ਸੋ ਔਰੋਂ ਕਾ ਅਰਥ ਕੋ ਸਕਰ ਸਿਧ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਕੁਛ ਅਰਥ ਅਕਾਂਖ੍ਯਾਤ ਹੋਇ ਅਰੁ ਕੋਊ ਪਦ ਅਖ੍ਯਰ ਨਾ ਆਪੇਖ੍ਯ ਹੋਇ ਤੌ ਤਿਸ ਅਰਥ ਕੇ ਲਾਭ ਨਿਮਿਤ ਤਿਸ ਪਦ ਵਾ ਅਖ੍ਯਰ ਕੋ ਬਾਂਛਤ ਅਰਥ ਮੇਂ ਲਗਾਇ ਲੇਣਾ ਸੋ ਈਹਾਂ ਅਕਾਰ ਮਕਾਰ ਤੌ ਹਰਿ ਹਰ ਵਾਚਿਕ ਕੋਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਥੇ ਅਰੁ ਮੂਲ ਕਾਰ ਕੇ ਅਰਥ ਪੂਰਣ ਨਿਮਿਤ ਬਿਧਿ ਅਰਥ ਕੀ ਬਾਂਛਾ ਥੀ ਸੋ ਰਕਾਰ ਬਿਧਿ ਵਾਚਕ ਲੀਆ ਤਾਂਤੇ ਰਾਮ ਤੀਨੋਂ ਦੇਵ ਮਯ ਸਿਧ ਹੂਆ। ।।ਕਿੰਵਾ।

।।ਅਕਾਰ ਵਿਸ੍ਨੁ ਵਾਚਕ ਤੌ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਅਰੁ ਮਕਾਰ ਵਿਰੰਚਿ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ। ।।ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਨੇਕਾਰਥ ਕੋਸ਼। ।।ਭੀਰੁ ਕਸ਼ਯੇ ਮੋ ਵਿਧੌ ਚੰਦ੍ਰੇ ਸਿਵੇ ਸਰਗ ਸਿਮਾਸ੍ਯਾ। ।।ਰਕਾਰ ਅਗਨਿ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ। ।।ਅਤ੍ਰ ਕੋਸ਼। ।ਰ: ਕਾਮੇਦਨਿ: ਸੁਰ੍ਯੋ ਖਤੇ ਅ।ਧਿ: ।।ਸੋ ਅਨਲ ਰੁਦ੍ਰ ਮੇਂ ਭੇਦ ਨਹੀਂ।

੪੦ "ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੁਤਿ" "ਭੂਰੇਵ ਵਾਇਸਚਾਗਨਿ:" "ਜੋ ਅਗਨਿ ਹੈ ਸੋਈ ਭੂਵ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਰਕਾਰ
੯੦ ਅਕਾਰ ਮਕਾਰ ਤ੍ਰਿਵੇਦ ਸਰੂਪ ਸਿਧ ਭਏ" "ਵੇਦ ਪ੍ਰਾਨ ਸੋ" "ਜੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਵੇਦੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣ ਹੈ
ਜੈਤੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਰੁ ਪ੍ਰਣਵ ਏਕ ਰੂਪ ਹੈਂ ਕਾਰਣ ਕਾਰਯਤਾ ਕਰਕੇ" "ਪ੍ਰਮਾਣ" "ਰਾਮ ਨਾਮਨ:
ਸਮੁਤਪੰਨਿ: ਪ੍ਰਣੋਮੋਖ੍ਯਦਾਇਕ: ਰੂਪੰਤਤ੍ਵਮਸੇਸਚਾਸੌਵੇਦ ਤਤ੍ਵਾਧਿਕਾਰਣ:" "ਵੇਦ ਤਤ੍ਵਾ
ਧਿਕਾਰੀ ਕੋਂ ਤਤ੍ਵਮਸਿ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹੈ ਅਰੁ ਮੋਖ੍ਯ ਦਾਯਕ ਜੋ ਪ੍ਰਣਵ ਹੈ ਸੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੇਂ
ਉਤਪਤਿ ਭਯਾ ਹੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੇਂ ਪ੍ਰਣਵ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਅਰੁ ਅਭੇਦਤਾ ਅਰੁ ਤਤ੍ਵਮਸਿ ਸੇਂ ਏਕਤਾ ਗ੍ਰੰਥ
ਬਿਧਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਸੇਂ ਨਹੀ ਲਿਖੀ" "ਅਗੁਣ" "ਅਗੁਣ ਸਰਬ ਤਨੋਂ ਮੇਂ ਪੰਚ ਪ੍ਰਾਣ ਕਹੇ
ਹੈਂ ਸੋ ਵੇਦ ਰੂਪੀ ਤਨ ਕੇ ਪੰਚ ਪ੍ਰਾਣ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੇ ਪੰਚ ਵਰਣ ਹੈਂ ਰਕਾਰ ਤਦ੍ਰੂਤਰਦੇ ਅਕਾਰ ਸਕਾਰ
ਤਦ੍ਰੂਤਰ ਅਕਾਰ" "ਕਿੰਵਾ" "ਵਿਸਰਗ ਅਨੁਸ੍ਵਾਰ ਅਰੁ ਸ੍ਵਰ ਇਨੋ ਬਿਨਾ ਵੇਦ
ਕਾ ਕੋਈ ਸਬਦ ਸਿਧ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਤਾਂਤੇ ਏਹੁ ਵੇਦ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣ ਭਏ ਈਹਾਂ ਰੇਫ ਵਿਸਰਗ ਰੂਪ ਹੈ ਅਕਾਰ
ਸਭੇ ਸ੍ਵਰੋਂ ਮੇ ਮੁਖ੍ਯ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਰਬ ਸ੍ਵਰ ਰੂਪ ਹੈ ਮਕਾਰ ਅਨੁਸ੍ਵਾਰ ਰੂਪ ਹੈ ਇਸ ਯੁਕਤਿ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ
ਨਾਮ ਵੇਦੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਾਣ ਹੈ।

"ਅਗੁਣ ਅਨੂਪ ਸਗੁਣ ਨਿਧਾਨ ਸੋ"

"ਨਿਰਗੁਣ ਅਰੁ ਅਨੂਪ ਭੀ ਸੋ ਨਾਮ ਹੈ ਅਰੁ ਸਗੁਣ ਨਿਧ ਭੀ ਸੋਈ ਹੈ ਨਿਰਗੁਣ ਕਾ ਵਾਚਕ ਨਾਮ
ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈ" "ਰਮਤੀਤਿ ਰਾਮ:" ਵਾ "ਰਮਯਤੀਤਿ ਰਾਮ:" ਸਗੁਣ ਕਾ ਵਾਚਕ ਇਸ ਭਾਂਤਿ
ਹੈ "ਦਸਰਥਾਤ੍ਮਜ ਰਾਮ:"

"ਮਹਾਂ ਮੰਤ੍ਰ ਜੋ ਜਪਤ ਮਹੇਸ੍ਰਾ ਕਾਸੀ ਮੁਕਤਿ ਹੇਤੁ ਉਪਦੇਸ੍ਰਾ"

"ਜਿਸ ਮਹਾ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋਂ ਸਿਵ ਜੀ ਨਿਰੰਤਰ ਜਪਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਮੁਕਤਿ ਕਰਣੇ ਹੇਤੁ ਕਾਂਸੀ ਮੇਂ ਭੀ ਰਾਮ
ਮੰਤ੍ਰ ਹੀ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਇਹ ਨਾਮ ਤਾਪਨੀ ਮੇਂ ਜਣਾ ਹੈ।

"ਮਹਿਮਾ ਜਾਸੁ ਜਾਨ ਗਨਿ ਰਾਊ ਪ੍ਰਥਮ ਪੂਜਿਅਤ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਊ"

"ਜਿਸ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕੋਂ ਗਣੇਸ ਜੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਸਭੋਂ ਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪੂਜਾ ਤਿਨ ਕੀ ਨਾਮ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਇ
ਕਰ ਹੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈ ਏਕ ਸਮੇ ਰਿਖੀਸ੍ਵਰੋਂ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸੇ ਪੂਛਾ ਪ੍ਰਥਮ ਪੂਜ੍ਯ
ਕੌਨ ਹੈ ਤੌ ਯਦ੍ਯਪਿ ਪਿਤ੍ਰ ਮਾਤ੍ਰ ਜੀ ਸਰਵਗ੍ਯ ਥੇ ਤਦ੍ਯਪਿ ਸਭੋਂ ਕਾ ਸੰਦੇਹ ਹਰਣ ਹੇਤੁ ਕਹਾਂ ਭੂਮੰਡਲ ਕਾ ਜਨ
ਹੈਰਾਨ ਹੈ ਇਸ ਕੀ ਪ੍ਰਦਛਣਾ ਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰੇ ਸੋ ਪੂਜ੍ਯ ਹੈ ਤਬ ਸਭ ਸੁਰ ਧਾਏ ਤਦਨੰਤਰ ਗਜਾਨਨ ਜੀ
ਨੇ ਬੀਚਾਰਿਆ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਬਡਾ ਹੈ ਅਰੁ ਵਾਹਨ ਮੂਸਾ ਹੈ ਮੈਂ ਕਹਾ ਜਾਵੋਂ ਤਬ ਨਾਮ ਵਾਰਿਕਰ ਅਭੇਦਮਾਨ
ਕਰ ਧਰਾ ਪਰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਲਿਖਾ ਅਰੁ ਉਸ ਕੇ ਚੌਗਿਰਦੇ ਫੇਰ ਕਰੀ ਅਰੁ ਮੂਸੇ ਪਰ ਚਢ ਕੇ ਪ੍ਰਦਛਣਾ
ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਧਾਨ ਕਰਤੇ ਗਏ ਤਬ ਲੌ ਅਮਰ ਭੀ ਪ੍ਰਦੱਛਣਾ ਕਰ ਆਏ ਅਰੁ ਪੂਛਾ ਪ੍ਰਥਮੇ ਹਮ ਸੇ ਆਗ
ਕੌਨ ਧਾਨ ਕਰਤਾ ਆਯਾ ਹੈ ਤਬ ਇਨਕੋਂ ਕਹਾ ਗਣੇਸ਼ ਆਇਆ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਇਸ ਨੇਂ ਨਾਮ ਨਾਂਮੀ ਕੋ ਅਭੇਦ ਜਾਣ
ਆ ਹੈ ਤਬ ਪ੍ਰਥਮ ਪੂਜ੍ਯ ਭਯਾ।

"ਜਾਨ ਆਦਿ ਕਵਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪੂ ਭਏ ਸੁੱਧ ਕਰ ਉਲਟਾ ਜਾਪੂ"

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਆਦਿ ਕਵਿ ਜੋ ਬਾਲਮੀਕ ਹੈਂ ਤੇ ਨਾਮ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਉਲਟਾ ਜਾਪ ਜਪ ਕਰ ਨਿਰਮਲ ਭਏ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਗ। ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਬਿਪ੍ਰ ਕੁਲ ਮੈਂ ਉਪਜੇ ਅਰੁ ਕਿਸੁ ਸੰਜੋਗ ਕਰ ਬਧਕੋਂ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਰਹੇ ਤਹਾਂ ਬਟਮਾਰ ਤਿਨ ਕੋ ਸੰਤ ਮਿਲੇ ਉਨ ਕੇ ਸੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਮਨ ਦ੍ਰਵੀਭੂਤ ਭਯਾ ਤੌ ਤਿਨ ਕੀ ਸਰਣ ਪੜੇ ਤਬ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਮਰਾ ਮਰਾ ਇਹ ਉਲਟਾ ਮੰਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸਿਆ ਸੋ ਤਹਾਂ ਹੀ ਬੈਠ ਕੇ ਸਹੱਸ੍ਰ ਬਰਖ ਜਪਾ ਤਬ ਨਾਮ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਇਆ ਅਰੁ ਤਹਾਂ ਬਲਮੀਕ ਇਕ ਪੜ ਗਿਆ ਤਿਸ ਮੈਂ ਨਿਕਸੇ ਤਬ ਨਾਮ ਹੀ ਬਾਲਮੀਕ ਭਯਾ ਅਰੁ ਮਹਾਂ ਕਵਿ ਹੂਏ।

ਸਹਸ ਨਾਮ ਸਮ ਸੁਨਿ ਸਿਵ ਬਾਨੀ। ਜਪਿ ਜੇਈ ਪਿਯ ਸੰਗ ਭਵਾਨੀ॥

ਰਾਮ ਨਾਮ ਸਹੱਸ੍ਰ ਨਾਮ ਕੇ ਤੁਲ੍ਯ ਹੈ ਇਹ ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਬਾਨੀ ਮੈਂ ਸੁਨ ਕਰ ਜਪ ਕਰਤੇ ਭਏ ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਜੇਈ ਕਹਿਯੇ ਭੋਜਨ ਕੀਆ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਸਾਥ [illegible] "ਪ੍ਰਾਤ ਹੀ ਪਦਮ ਪੁਰਾਣੇ" । "ਪਾਰਬਤੀ ਨੇਹ ਮਯਾ ਸਾਰਧੰ ਭੋਕ੍ਤੁਮਿਛਾਮਿ ਸੁੰਦਰਿ [illegible]" । "ਤ੍ਰਿਮਾਹ ਪਾਰਬਤੀ ਦੇਵੀ ਜਪਤ੍ਯ ਨਾਮ ਸਹੱਸ੍ਰਕੰ [illegible] ਮਹਾਦੇਵ [illegible]" ਤਬ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਪਾਰਬਤੀ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਬੋਲੇ ਹੈਂ: "ਹੇ ਸੁੰਦਰ ਬਦਨੇ ਪਾਰਬਤੀ ਆਓ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਭੋਜਨ ਕਰਨੇ ਕੋ।" ਤਬ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਪ੍ਰਤਿ ਉਮਾਂ ਕਹਿਤ ਭਈ ਕਿ ਮੈਂ ਭੋਜਨ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਸਹੱਸ੍ਰ ਨਾਮ ਜਪ ਕਰ ਲੇਵੈਂਗੀ ਤਬ ਹਸ ਕਰ ਪਰ ਮੇਸ਼੍ਵਰ ਪਾਰਬਤੀ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਤ ਭਏ। "[illegible] ਵਿਸ਼੍ਣੁ ਭਕ੍ਤਾਸਿ ਪਾਰਬਤੀ [illegible] ਭਾਗਧੇਯਾ ਸਿ [illegible]"। "ਹੇ [illegible] ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਕ੍ਤ ਹੋ [illegible] ਭਾਗ [illegible] ਹੈ।" "ਰਾਮ ਰਾਮੇਤਿ ਰਾਮੇਤਿ ਰਮੇ ਰਾਮੇ ਮਨੋਰਮੇ। ਸਹੱਸ੍ਰ ਨਾਮ ਤਤ ਤੁੱਲੰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਵਰਾਨਨੇ।" "ਹੇ ਸੁੰਦਰੀ ਰਾਮੇ ਰਾਮੇਤਿ ਅਰੁ ਰਾਮੇਤਿ ਇਹ ਜੋ ਤੀਨ ਵਾਰ ਮੰਤ੍ਰ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ [illegible] ਰਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਕੋ ਮੈਂ ਜਪਤਾ ਹੋਂ ਹੇ ਵਰਾਨਨੇ ਮੈਂ ਕਰ ਕਹਾ ਹੂਆ ਜੋ ਰਾਮ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈ ਅਰੁ ਤੂੰ ਸਹੱਸ੍ਰ ਨਾਮ ਜਪਤੀ ਹੈਂ ਸੋ ਦੋਨੋਂ ਤੁਲ੍ਯ ਹੈਂ।" "ਏਤਤ ਸ਼੍ਰੁਤ੍ਵਾ ਮਹਾਂਦੇਵ ਮੁਖਸਾਰਧ ਮਯਾ ਭੁਨਾਤੁ ਤਤੋ ਰਾਮੇਤਿ [illegible] ਭੁਕਤ੍ਵਾ ਚ ਪਾਰਬਤੀ।" "ਐਸੇ ਸਹੱਸ੍ਰ ਨਾਮ ਤੁਲ੍ਯ ਜੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਜਪ ਕੇ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਭੋਜਨ ਕੀਜੈ ਤਾ ਸਮੇਂ ਉਮਾਂ ਨੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਸੰਗ ਕੇ ਸਾਥ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪਾਯਾ।

ਹਰਖੇ ਹੇਤੁ ਹੇਰਿ ਹਰ ਹੀ ਕੋ। ਕਿਯ ਭੂਖਨ ਤਿਯ ਭੂਖਨ ਤੀ ਕੋ॥

"ਪਦ ਅਨ੍ਵੈ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ।" "ਹਰ ਕਹਿਯੇ ਸਿਵ ਜੀ ਹੇਤੁ ਕਹਿਯੇ ਸਨੇਹ ਹੀ ਕੋ ਕਹਿਯੇ ਉਮਾਂ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕਾ ਫਲਤਾਰਥ ਇਹ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਰੁ ਅਪਨੇ ਵਾਕ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਏ ਤਬ ਤਿਯ ਭੂਖਨ ਕਹਿਯੇ ਅਪਨੇ ਜੀਅ ਕਾ ਭੂਖਨ ਕਰੀ ਜਾਂਤੇ ਸਦਾ ਅਰਧੰਗ ਮੈਂ ਰਾਖਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਭੂਖਨ ਤੀ ਕੋ ਕਹਿਯੇ ਸਭ ਇਸਤ੍ਰੀਓਂ ਮੈਂ ਭੂਖਨ ਕਰੀ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਸਭੋਂ ਮੈਂ ਪੂਜ੍ਯ ਕਰੀ।" "ਆਬਦਾ।" : "ਹਰਖੇ ਕਹਿਯੇ ਹਰਖ ਵਿਖੇ ਹੇਤੁ ਕਹਿਯੇ ਕਾਰਣ ਹੇਰ ਕਹਿਯੇ ਹੇਰੋ ਦੇਖੋ ਹਰ ਕੇ ਹੀ ਏਕਾ ਫਲਤਾਰਥ ਇਹ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕਾ ਰਿਦਾ ਕਿਸ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ. ਸੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹੀ ਕਰ ਹੋਤਾ ਹੈ।" "ਪ੍ਰਮਾਣ।" "ਰਕਾਰਾਦਿ ਨਾਮਾਨਿ [illegible] ਮਮ ਪਾਰਬਤੀ: [illegible] ਰਾਮੇਤਿ ਰਾਮ ਨਾਮਾਤ੍ਰਿ ਸੰਕਯਾ।" "ਹੇ ਪਾਰਬਤੀ ਜਿਤਨੇ ਨਾਮੋਂ ਕੇ ਆਦਿ ਰਕਾਰ ਅਖ੍ਯਰ ਆਵਤ

੫੨ ਹੈ ਜਬ ਮੈਂ ਤਿਨਕੇ ਗੁਨ ਸੁਨਤਾ ਹੌਂ ਤਬ [illegible] ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਰਾਮ ਜੀ ਕਹੀਏ ਲਾਗਤੇ ਹੈ
੯੪ ਗਾ ਅਰੁ ਜੁਵਤੀਓਂ ਕੇ [illegible] ਕਹੀਏ ਜੋ ਕੰਠ ਕਾ ਭੂਖਣ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋਈ ਪਾਰਬਤੀ ਕਾ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹੀ ਬਣਾਇ ਦੀਆ। ।ਪ੍ਰਮਾਣ। ।ਏਕ ਸਮੇਂ ਗਿਰਜਾ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੋ ਮੁਝੇ ਕੰਠਭੂਖਣ ਬਣਵਾਇ ਦੇਵੋ ਤਬ ਸਿਵ ਜੀ ਬੋਲੇ। ।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ [illegible] ਸੀ ਨਾਮ [illegible] ਕੰਠ ਭੂਖਣ ਗਿਰਜੀ ਸਾ। ।ਆਸਾ ਕਹੀਏ [illegible] ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ [illegible] ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਇਹ ਨਾਮ [illegible] ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ [illegible] ਜੋ ਰਾਮ ਹੈ [illegible] ਅਰੁ ਦੋਨੋਂ [illegible] ਅਰੁ ਚੰਦ੍ਰ ਪਦ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਦੋਨੋਂ [illegible] ਭੂਖਨ [illegible] ਤਿਸ ਭੂਖਨ ਤੀਕੋ ਅਰਥ [illegible] ਇਹ ਭੂਖਨ ਸਦਾ ਨਵੀਨ ਰਹੇਗਾ [illegible] ਤਿਸ ਭੂਖਨ [illegible] ਭੂਖਨ ਨਹੀ ਅਰ [illegible] ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਭੂਖਨ [illegible] ਨਹੀ ਹੈ [illegible] ਭੂਖਨ ਕੀਆ [illegible] ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸਿੰਨ [illegible] ਅਰੁ [illegible]

।ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਉ ਜਾਨ ਸਿਵ ਨੀਕੋ। ।ਕਾਲਕੂਟ ਫਲੁ ਦੀਨ ਅਮੀ ਕੋ।

[illegible] ਕਾਲਕੂਟ [illegible] ਹੋਤ ਹੈ [illegible] ਨਾਮ ਕਾ [illegible] ਹੈ ॥੫੪॥

ਦੋਹ:। ।ਬਰਖਾ ਰਿਤੁ ਰਘੁਪਤਿ ਭਗਤਿ ਤੁਲਸੀ ਸਾਲਿ ਸੁਦਾਸ।
।ਰਾਮ ਨਾਮ ਬਰ ਬਰਨ ਜੁਗ ਸਾਵਨ ਭਾਦਵ ਮਾਸ।

[illegible]

ਚੌਪ: ।ਆਖਰ ਮਧੁਰ ਮਨੋਹਰ ਦੋਊ। ਬਰਨ ਬਿਲੋਚਨ ਜਨ ਜਿਯ ਜੋਊ।

[illegible] ਕਹੀਏ ਮਨ ਕੋ [illegible] ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ [illegible] ਇਹ ਦੋਨੋ ਅੱਖਰ ਹੀ ਹੈਂ।

।ਸੁਮਿਰਤ ਸੁਲਭ ਸੁਖਦ ਸਬ ਕਾਹੂ। ਲੋਕ ਲਾਹੁ ਪਰਲੋਕ ਨਿਬਾਹੂ।

[illegible] ਮੇਂ [illegible] ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਹ [illegible] ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਲੋਕ ਸਾਧਕ ਹੈਂ।

।ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਸੁਮਿਰਤ ਸੁਠਿ ਨੀਕੇ। ਰਾਮ ਲਖਨ ਸਮ ਪ੍ਰਿਅ ਤੁਲਸੀ ਕੇ।

[illegible] ਸੁੰਦਰ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਕਈ ਕਾਮ ਕਥਾ ਵਰਣਨ ਕੇ [illegible] ।ਕਈ [illegible] ਸੁੰਦਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ [illegible] ਨਹੀ ਹੋਤੀਆਂ ਕਈ ਅਤਿ ਚਾਰਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ [illegible] ਤੀਆਂ ਹੈਂ। ਪਰੰਤੂ [illegible] ਨਹੀ ਹੋਤੀਆਂ [illegible] ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਮਨ ਕੋ ਮਲੀਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਥਨ ਸ੍ਰਵਣ ਸੁਮਰਣ [illegible] ਪਰੰਤੂ ਮਨ ਕੋ ਮਲੀਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਇਹ ਦੋਨੋ ਅੱਖਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਅਰੁ ਲਛਮਣ ਜੀ [illegible] ਮੇਂ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ [illegible] ਜੋ ਕੋਈ [illegible] ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਅਰੁ [illegible] ਹੈ ਪਰੰਤੂ [illegible] ।।ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।
[illegible] ਤਿਨ ਤਿਨ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਣੇ ਕੀ ਹੈ।

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

੫੬॥

॥ਟ॥

ਦੋਹ: [illegible]

[illegible]

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਭਕਤ ਛੋੜ ਕੇ ਸਾਮਾਨ ਅਖਰੋਂ ਕੇ ਊਪਰ ਆਵਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਮਕਾਰ ਭੀ ਅਨੁਸ੍ਵਾਰ ਰੂਪ ਹੋਇ ਕਰ ਮੁਕਟ ਮਣਿ ਕੇ ਸਮ ਊਪਰ ਹੀ ਆਵਤਾ ਹੈ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੋ ਛਤ੍ਰ ਮੁਕਟ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਦੇਣੇ ਮੇਂ ਭਾਵ ਇਹ ਜੈਸੇ ਮਨੁੱਖ ਸਭ ਏਕ ਸੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਜਿਨ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਛਤ੍ਰ ਮੁਕਟ ਹੋਵੈ ਸੋ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਮਝ ਕਰ ਪੂਜਣੇ ਯੋਗ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਅਰੁ ਮੰਤ੍ਰ ਸਭੀ ਹੈਂ ਜਿਨ ਮੇਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਧਿਕ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਕਰ ਪੂਜਨੀਯ ਹੈਂ।।੧੭।।

ਅਬ ਨਾਮ ਨਾਮੀ ਕਾ ਭੇਦ ਅਰੁ ਨਾਮ ਰੂਪ ਕੇ ਫਲ ਕਾ ਭੇਦ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

।ਚੌ: ।।ਸਮਝਤ ਸਰਸ ਨਾਮ ਅਰੁ ਨਾਮੀ।।ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭੁ ਅਨੁਗਾਮੀ।।

।।ਰਾਮ ਹੀ ਨਾਮ ਅਰੁ ਨਾਮ ਹੀ ਨਾਮੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇ ਸਮਝਣੇ ਵਿਖੇ ਸਮ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭੀ ਇਨ ਕੀ ਪਰਸਪਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਅਰੁ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜੈਸੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਅਮਾਤ੍ਯ ਵਿਖੇ ਕਈ ਗੁਣੋਂ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਸਮਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸੇਵਕੀ ਭੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਨਾਮ ਮੇਂ ਦੋਨੋਂ ਗੁਣ ਪਾਈਤੇ ਹੈਂ।

।।ਨਾਮ ਰੂਪ ਦੁਇ ਈਸ ਉਪਾਧੀ।।ਅਕਥ ਅਨਾਦਿ ਸੁਸਾਮੁਝਿ ਸਾਧੀ।।

।।ਨਾਮ ਜਪਣਾਂ ਅਰੁ ਰੂਪ ਕਾ ਧਿਆਨ ਕਰਣਾਂ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਕਰਮ ਈਸ਼੍ਵਰ ਕੇ ਉਪਕਾਰੀ ਹੈਂ ਸਮੀਪ ਅਧੀਨ ਕਾਰਿਯੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਦੋਨੋਂ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਅਕਥ ਹੈ ਅਰੁ ਦੋਨੋਂ ਅਨਾਦਿ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਉਪਾਸਕ ਈਸ਼੍ਵਰ ਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਨਿਤ੍ਯ ਸਾਧਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਸਾਧ ਲੋਕ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ। ਜੋ ਕੋਊ ਪੂਛੇ ਨਾਮ ਵਿਸੇਖ ਹੈ ਕੇ ਰੂਪ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਕੋ ਬਡ ਛੋਟ ਕਹਿਤ ਅਪਰਾਧੂ।।ਸੁਨਿ ਗੁਨ ਭੇਦ ਸਮੁਝਿ ਹੈ ਸਾਧੂ।।

।।ਏਸੇ ਨਾਮ ਰੂਪ ਕੋ ਛੋਟਾ ਬਡਾ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤਾ ਜਾਂਤੇ ਦੋਖ ਭਾਗੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਤਿਨ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਭੇਦ ਕਹਿਤਾ ਹੂੰ ਤਿਸ ਕਰ ਸਾਧ ਲੋਗ ਲਖ ਲੇਵੈਂਗੇ।

।।ਦੇਖਿਅਹਿ ਰੂਪ ਨਾਮ ਆਧੀਨਾ।।ਰੂਪ ਗਿਆਨ ਨਹਿ ਨਾਮ ਵਿਹੀਨਾ।।

।।ਕਿਸੂ ਨਰ ਕਾ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਹੂਆ ਅਰੁ ਓਹ ਬਡੇ ਪ੍ਰਗਮੇਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਕਾ ਨਾਮ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਤੌ ਖੋਜ ਕਰੀਤਾ ਹੈ ਨਾਮ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨ ਹੋਇ ਤੌ ਨਹੀਂ ਮਿਲਤਾ।

।।ਰੂਪ ਵਿਸੇਖ ਨਾਮ ਬਿਨ ਜਾਨੇ।।ਕਰਤਲ ਗਤਿ ਨ ਪਰੈ ਪਹਿਚਾਨੇ।।

।।ਅਰੁ ਜਿਸ ਕਾ ਰੂਪ ਵਿਸੇਖ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਜੈਸੇ ਹਾਥ ਕੀ ਤਲੀ ਪਰ ਧਰਾ ਹੂਆ ਰਤਨ।
।।ਹੀਰਾ।। ।।ਵਸਤ ਸਮੀਪ ਬੈਠਾ ਹੂਆ ਮਾਨਵ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਨਾਮ ਜਾਣੇ ।ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਕੀ ਪਛਾਣ ਅਰੁ ਸਨਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰੀਤਾ।

।।ਸੁਮਿਰਿਅ ਨਾਮ ਰੂਪ ਬਿਨੁ ਦੇਖੇ।।ਆਵਤ ਰਿਦੈ ਸਨੇਹ ਵਿਸੇਖੇ।।

।।ਜਿਸ ਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਸਿਮਰੀਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਦਰਸਨ ਨਹੀਂ ਕਰੀਤਾ ਤੌ ਭੀ ਉਸ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਕਰ ਮਿਲਣੇ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਤਾ ਹੈ। ।।ਅਬ ਪੂਰਬੋਕਤ ਕੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ ॥ਨਾਮ ਰੂਪ ਗਤਿ ਅਕਥ ਕਹਾਨੀ॥ਸਮਝਤ ਸੁਖਦ ਨ ਪਰਤ ਬਖਾਨੀ

॥ਨਾਮ ਰੂਪ ਕੀ ਅਕਥ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਸੋ ਸਮਝਨੇ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ ਕਥਨ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਵਤੀ॥

॥ਅਗੁਨ ਸਗੁਨ ਬਿਚ ਨਾਮ ਸੁਸਾਖੀ॥ਉਭੈ ਪ੍ਰਬੋਧਕ ਚਤੁਰ ਦੁਭਾਖੀ॥

॥ਨਿਰਗੁਣ ਅਰੁ ਸਗੁਣ ਮੇਂ ਨਾਮ ਹੀ ਸਾਖੀ ਹੈ ਸਾਖੀ ਕਾਹਿਯੇ ਜਿਸ ਕੀ ਸਾਖ ਮੇਂ ਬਾਧਤ ਸਿਧ ਹੋਵੇ ਸੋ ਨਿਰਗੁਣ ਅਰੁ ਸਗੁਣ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਰਾ ਹੀ ਜਾਨੇਂ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਭੈ ਕਹਿਯੇ ਅਗੁਨ ਸਗੁਨ ਤਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਬੋਧ ਕਹਿਯੇ ਜਨਾਵਨੇ ਹਾਰਾ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ ਅਰਥ ਯਹ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹੀ ਸਗੁਣੋਂ ਪਾਸਕੋਂ ਕੋ ਦਸਰਥ ਤਨਯ ਕਾ ਬੋਧ ਕਰਾਵਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਰਗੁਣੋਂ ਪਾਸਕੋਂ ਕੋ ॥ਰਾਮਤੀਤਿ ਰਾਮ: ਕਹਿਯਤ ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪਕ ਲਖਾਵਤਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਦੁਭਾਖੀ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਨਿਰੂਪਕ ਹੈ॥ ॥ਸ਼ੰਕਾ॥ ॥ਉਭੈ ਕਹਿਯੇ ਅਗੁਨ ਸਗੁਨ ਕੇ ਉਪਾਸਕ ਜੋ ਤਿਨ ਕਾ ਆਪਸ ਮੇਂ ਵਿਵਾਦ ਹੈ ਨਿਰਗੁਣੋਪਾਸਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਦਿਕ ਆਤਮਾਂ ਕੇ ਵਿਵਰਤ ਹੈਂ ਸਗੁਣੋਪਾਸਕ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਨਿਤ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਮਾਹਾਤਮੇ॥ ॥ਅਪਿ ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨੇ ਰਮ੍ਯੇ ਸ੍ਰਿੰਗਾਲਤ੍ਵੰ ਸ ਇਛਤਿ ਤਾ ਨਤੁ ਨਿਰਵਿਸ਼ੇਸ਼ੰ ਮੋਖੰ ਕਦਾਚਿਦਪਿ ਸਤਮ:॥ ॥ਬ੍ਰਿੰਦਾਬਨ ਮੇਂ ਗੀਦੜ ਬਨ ਕਰ ਵਿਚਰੀਏ ਤੌ ਭੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਅਰੁ ਗੁਨ ਪਾਸ਼ਰ ਰਹਿਤ ਨਿਰਗੁਣ ਰੂਪ ਜੋ ਗਿਆਨੀਯੋਂ ਕੀ ਮੁਕਤਿ ਹੈ ਸੋ ਕਿਸੂ ਕਾਮ ਕੀ ਨਹੀਂ ਤਬ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਮ ਚਤੁਰ ਦੁਭਾਸ਼ੀਏ ਸਮ ਹੈਂ॥ ਅਭੇਦ ਵਾਦੀਯੋਂ ਕੋ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਸਮਝਾਵਤਾ ਹੈ ਸਰਬ ਸਾਖੀ ਜੋ ਸਰਬਾਤਮਾ ਹੈ ਸੋਈ ਭਗਤਿ ਵਸ ਹੁਕਰ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਸਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਹੈ ਅਰੁ ਤੁਮ ਸਭ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਪੰਚ ਬ੍ਰਹਮ ਮਾਨਤੇ ਹੋ ਤੌ ਅਵਤਾਰੋਂ ਮੇਂ ਭੀ ਆਤਮ ਭਾਵ ਹੀ ਕਰੋ ਨਿਖੇਧ ਨ ਕਰੋ ਅਰੁ ਸਗੁਣੋਂ ਪਾਸਕੋਂ ਕੋ ਸਮਝਾਵਤਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਦੇਵ ਕੋ ਪਰਿਛਿੰਨ ਮਾਨੋਂਗੇ ਤੌ ਰਾਵਣ ਕੰਸਾਦਿਕ ਅਨੇਕ ਵੈਰ ਭੀ ਨੇ ਦਿਖੇ ਆਵੈਂਗੇ ਅਰੁ ਤੁਮ ਦੁਖਤ ਹੋਵੋਗੇ ਜੋ ਜਿਨ ਕਾ ਉਪਾਸਨਾ ਨਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਭਾਰੀ ਹੂਆ ਤੌ ਉਪਾਸਕ ਦੁਖੋਂ ਸੇ ਕੈਸੇ ਤਰੈਂਗੇ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਉਪਾਸਨਾ ਅਪਨੇ ਇਸ਼ਟ ਕੀ ਹੀ ਕਰੋ ਪਰੰਤੁ ਤਿਨ ਕੋ ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪਕ ਸਮਝ ਜਾਣ ਕਰ ਪੂਜੋ ਤਬ ਦੋਨੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਬੋਧ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਅਗਿਆਨ ਮੇਂ ਥਾ ਜਬ ਨਾਮ ਕੋ ਵਾਰੰਵਾਰ ਜਪਣ ਕਰ ਮਨ ਸ਼ੁਧ ਭਯਾ ਤਬ ਅਗੁਣ ਸਗੁਣ ਕੋ ਅਭੇਦ ਜਾਨ ਕਰ ਵਿਵਾਦ ਮਿਟ ਗਯਾ॥ ੫੮॥

॥ਅਬ ਔਰ ਯੁਕਤਿ ਕਰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੋ ਸਾਖੀ ਸਿਧ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੋ: ॥ਰਾਮ ਨਾਮ ਮਣਿ ਦੀਪ ਧਰ ਜੀਹ ਦੇਹਰੀ ਦ੍ਵਾਰ॥

॥ਤੁਲਸੀ ਭੀਤਰ ਬਾਹਰੋ ਜੌਂ ਚਾਹਸਿ ਉਜਿਆਰ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਰੂਪ ਮਣੀ ਮੇਂ ਦੀਪਕ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਸ੍ਵਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਰੁ ਵਿਘਨ ਰਹਿਤ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਜਿਹਵਾ ਰੂਪੀ ਦੇਹੁਰੀ ਮੇਂ ਧਰੋ ਜੋ ਆਪਨੇ ਹਿਰਦੇ ਕੋ ਵਿਵੇਕ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਇਗਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੋਤਾ ਭੀ ਪਾਵਿਤ੍ਰ ਹੋਹਿਂਗੇ॥ ॥ਕਿੰਚਾ॥ ॥ਬਾਹਰ ਭੀਤਰ ਕਹੀਯੇ ਬ੍ਯਵਹਾਰ ਪ੍ਰਮਾਰਥ ਤਿਨ ਦੋਨੋਂ ਕੀ ਯਥਾਰਥ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਗੀ॥ ੫੯॥

੫੬ ਅਬ ਅਗੋਸ੍ਵਾਮੀ ਜੀ ਗੀਤਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਭਗਤ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

੮੧ ਆਰਤੋ ਜਿਗਿਆਸੁਰਰਥਾਰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਭਰਤਰਖਭ: ।ਈਹਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਕੇ ਸਥਾਨ ਯੋਗੀ ਕਹੈ ਹੈਂ।

।ਨਾਮ ਜੀਹ ਜਪ ਜਾਗਹਿ ਜੋਗੀ। ਬਿਰਤ ਬਿਰੰਚ ਪ੍ਰਪੰਚ ਬਿਯੋਗੀ॥

।ਵੈਰਾਗ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਬ੍ਰਿੰਚ ਕਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਕਾਹਿਯੇ ਵਿਖੇ ਸੁਖ ਸੇ ਜਿਨੋਂ ਤਿਆਗੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸ੍ਵਰੂਪ ਮੇਂ ਜੁੜਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰੀ ਹੈ ਤੇ ਯੋਗੀ ਨਾਮ ਕੋ ਜਾਪ ਕਰ ਹੀ ਜਾਗਤੇ ਹੈਂ ਕਹਿਯੇ ਗਿਆਤਾ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖਹਿ ਅਨਭਵਹਿ ਅਨੂਪਾ। ਅਕਥ ਅਨਾਮਯ ਨਾਮ ਨ ਰੂਪਾ॥

।ਅਕਥ ਅਰੁ ਅਨਾਮਯਾਦਿਕੋਂ ਵਿਸੇਖਣੋਂ ਸੰਜੁਗਤ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖ ਹੈ ਵਹੁ ਜੋਗੀ ਤਿਸਕੋਂ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ।

।ਜਾਨੀ ਚਹੈਂ ਗੂੜ੍ਹ ਗਤਿ ਜੇਊ। ਨਾਮ ਜੀਹ ਜਪ ਜਾਨਹਿ ਤੇਊ॥

।ਗੂੜ੍ਹ ਗਤਿ ਕਹਿਯੇ ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਸੁਖ ਤਿਸ ਕੋਂ ਜੋ ਜਾਨੀ ਕਹਿਯੇ ਗਿਆਨੀ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਨਾਮ ਜਪਨੇ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰ ਹੀ ਜਾਨਤੇ ਕਹਿਯੇ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ।

।ਸਾਧਕ ਨਾਮ ਜਪਹਿ ਲੈ ਲਾਏ। ਹੋਹਿ ਸਿਧ ਅਣਿਮਾਦਿਕ ਪਾਏ॥

।ਸਾਧਕ ਕਹਿਯੇ ਅਰਥਾਰਥੀ ਵ੍ਰਿਤੀ ਨਾਮ ਜਪ ਕਰ ਅਣਿਮਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਪਾਇਕਰ ਸਿਧ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।ਜਪਹਿ ਨਾਮ ਜਨ ਆਰਤ ਭਾਰੀ। ਮਿਟਹਿ ਕੁਸੰਕਟ ਹੋਹਿ ਸੁਖਾਰੀ॥

।ਆਰਤ ਕਹਿਯੇ ਦੁਖੀ ਤਿਨੋਂ ਕੇ ਬਡੇ ਸੰਕਟ ਭੀ ਨਾਮ ਜਪਣ ਕਰ ਹੀ ਮਿਟਤੇ ਹੈਂ।

।ਰਾਮ ਭਗਤ ਜਗ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰਾ। ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਚਾਰੋ ਅਨਘ ਉਦਾਰਾ॥

।ਚਹੂੰ ਚਤੁਰ ਕੋ ਨਾਮ ਅਧਾਰਾ। ਗਿਆਨੀ ਪ੍ਰਭਹਿ ਵਿਸੇਖ ਪਿਆਰਾ॥

।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਭਗਤ ਸਭੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਅਰੁ ਨਿਸ਼ਪਾਪ ਅਰੁ ਉਦਾਰ ਅਰੁ ਚਤੁਰ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਗਿਆਨੀ ਪਰਮ ਪਿਆਰਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਭ ਬਾਲਕੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਿਥਮ ਭਏ ਪੁਤ੍ਰ ਭਜਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰਤਾ ਹੈ।

ਅਬ ਕਲਿ ਮੇਂ ਨਾਮ ਕੀ ਵਿਸੇਖਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਚਹੂ ਜੁਗ ਚਹੁ ਸ੍ਰੁਤਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਊ। ਕਲਿ ਵਿਸੇਖ ਨਹਿ ਆਨ ਉਪਾਊ॥

।ਸਰਬ ਜੁਗੋਂ ਅਰੁ ਸਰਬ ਵੇਦੋਂ ਮੇਂ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕਲਿ ਮੇਂ ਵਿਸੇਖ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜੀਵੋਂ ਮੇਂ ਯੋਗ ਯੱਗ ਆਦਿਕ ਉਪਾਵ ਹੋ ਨਹੀ ਸਕਤਾ। ੮॥

ਦੋ: ।ਸਕਲ ਕਾਮਨਾ ਹੀਨ ਜੋ ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਰਸ ਲੀਨ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

'ਨਾਮ ਸੁਪ੍ਰੇਮ ਪਯੂਖ ਹ੍ਰਿਦ। ਤਿਨ ਹੂੰ ਕੀਏ ਮਨ ਮੀਨ।

'ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਭਗਤੀ ਕਾ ਰਸ ਲੈਨੇ ਨਿਮਿਤ ਜੋ ਪੁਰਖ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਤੇ ਰਹਿਤ ਭਏ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਨਾਮ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਵਿਖੇ ਅਪਨੇ ਮਨ ਮੀਨੋ ਵਤ ਨਿਵਾਸ ਕੀਏ ਹੈਂ। ੨੨।'

'ਅਬ ਨਿਰਗੁਣ ਸਗੁਨ ਸੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਅਧਿਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌ: 'ਅਗੁਨ ਸਗੁਨ ਦੁਇ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰੂਪਾ। ਅਕਥ ਅਨਾਦ ਅਗਾਧ ਅਨੂਪਾ।

'ਮੋਰੇਂ ਮਤ ਬਡ ਨਾਮ ਦੁਹੂੰ ਤੇ। ਕੀਏ ਜੇਹਿ ਜੁਗ ਨਿਜ ਬਸ ਬੂਤੇ।

'ਪਰਮਾਤਮਾ ਕੇ ਨਿਰਗੁਣ ਅਰੁ ਸਗੁਣ ਜੋ ਦ੍ਵੈ ਸਰੂਪ ਹੈਂ ਜੋ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਅਕਥ ਅਰੁ ਅਨਾਦ ਅਰੁ ਅਨੰਤ ਅਰੁ ਅਨੂਪਮ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਦੁਹੂੰ ਸੇ ਨਾਮ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਾਨ ਤਾਂ ਤੇ ਜਾਂ ਤੇ ਨਾਮ ਕੇ ਅਭ੍ਯਾਸ ਕਰ ਦੋਨੋਂ ਵਸ ਹੋਤੇ ਕਹਿਯੇ ਦੋਨੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਸਰੂਪ ਕੈਸਾ ਅਰੁ ਦੋਨੋਂ ਤੇ ਨਾਮ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਅਗਾਧਤਾ ਅਰੁ ਸੁਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਪੂਰਬਕ ਅਗੁਨ ਸਗੁਨ ਕਾ ਸਰੂਪ ਅਰੁ ਦੋਨੋਂ ਸੇ ਨਾਮ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

'ਪ੍ਰੌਢ ਸੁਜਨ ਜਨ ਜਾਨਹਿ ਜਨ ਕੀ। ਕਹੌ ਪ੍ਰਤੀਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੁਚਿ ਮਨ ਕੀ।

'ਪ੍ਰੌਢ ਸੁਜਨ ਕਹਿਯੇ ਪਰਮ ਵਿਵੇਕੀ ਸੰਤ ਜੈਸੇ ਨਿਰਗੁਣ ਸਗੁਣ ਕਾ ਰੂਪ ਤਿਨੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਤੋ ਵਹੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੈਸੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਹਿਯੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਭਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੈਸੀ ਮੁਝ ਕੋ ਤਿਨੋ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਸੋ ਅਪਨੀ ਰੁਚਿ ਉਮੰਗ ਕੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹਿਤਾ ਹੌਂ।

'ਏਕ ਦਾਰੁਗਤਿ ਦੇਖਿਯ ਏਕੂ। ਪਾਵਕ ਸਮ ਜੁਗ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਵੇਕੂ।

'ਜੈਸੇ ਏਕ ਅਗਨਿ ਕਾਸ਼ਟ ਕੇ ਬੀਚ ਹੈ ਅਰੁ ਏਕ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਤੈਸੇ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪਕ ਹੈ ਸਗੁਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ

'ਉਭੈ ਅਗਮ ਜੁਗ ਸੁਗਮ ਨਾਮ ਤੇ।

'ਨਾਮ ਬਿਨਾ ਦੋਨੋ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਅਰੁ ਨਾਮ ਜਪ ਕਰ ਦੋਨੋ ਕਾ ਪਾਵਨਾ ਸੁਖੇਨ ਹੋਤਾ ਹੈ।

'ਕਹੇਂ ਨਾਮ ਬਡ ਬ੍ਰਹਮ ਰਾਮ ਤੇ। ਸੁਗਮ:

'ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਨਾਮ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੈ ਦੋਨੋ ਤੇ। 'ਅਬ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਪਰ ਵਰਨਨ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮ ਮੇਂ ਬਡੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

'ਬ੍ਯਾਪਕ ਏਕ ਬ੍ਰਹਮ ਅਬਿਨਾਸੀ। ਸਤ ਚੇਤਨ ਘਨ ਆਨੰਦ ਰਾਸੀ।

'ਅਸ ਪ੍ਰਭੁ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਛਤ ਅਬਿਕਾਰੀ। ਸਕਲ ਜੀਵ ਜਗ ਦੀਨ ਦੁਖਾਰੀ।

ਪ੍ਰ:ਞ ॥ਜਨਮ ਪ੍ਰਕਾਸਿਕ। ਜਿਸ ਕੇ ਅਨੇਕ ਵਿਸੇਖਣ ਹੈਂ ਐਸੇ ਆਦਿਕਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮਾਹਿ ਹੋਤੇ ਭੀ ਆਪਿ
੮੧ ਤ ਜੀਵ ਦੀਨ ਅਰੁ ਦੁਖੀ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਉਸ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੋ ਜਾਨ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ ਤਿਨ ਕੇ ਦੁਖ ਮਿਟਾਵਣੇ ਕਾ ਉਪਾਉ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

॥ਨਾਮ ਨਿਰੂਪਨ ਨਾਮੁ ਜਤਨ ਤੇ। ਸੋ ਪ੍ਰਗਟਤ ਜਿਮ ਮੋਲ ਰਤਨ ਤੇ॥

॥ਨਾਮ ਕੇ ਕਥਨ ਕਰ ਅਰੁ ਨਾਮ ਕੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਸੋ ਅਗੁਣ ਆਤਮਾ ਐਸੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਮੋਲ ਤੇ ਰਤਨ ਤਤ, ਇਹ ਰਤਨ ਕਿਸੀ ਗ੍ਰਾਹਕ ਇਥਲ ਮੇਂ ਤੀ ਹੋਇ ਪਰੰਤੁ ਜੋ ਕੋਊ ਮੋਲ ਲੇ ਕਰ ਜਾਵੇ ਤਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਮਿਲਤਾ ਹੈ। ੬੨॥

॥ਦੋ: ॥ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਬਡ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਉ ਅਪਾਰ।

॥ਕਹੋ ਨਾਮ ਬਡ ਰਾਮ ਤੇ ਨਿਜ ਬਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ॥

॥ਨਾਮ ਕਾ ਜੋ ਅਪਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਸੋ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਸੇਂ ਇਸ ਭਾਤਿ ਬਡ ਕਹਾ ਹੈ। ॥ਅਬ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਤੇ ਨਾਮ ਕੋ ਵਿਸੇਸ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ ਆਪਣੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਤਤ, ਇਹ ਜੋ ਨਿਰਗੁਣ ਹੈ ਜੋ ਸਗੁਣ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਸੰਤ ਬੇਦੋਂ ਕਰ ਵਰਨਨ ਕਰੀਤੇ ਹੈਂ ਕਿਸੀ ਕੇ ਕਹੇ ਸੇ ਛੋਟੇ ਬਡੇ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਪਰੰਤੁ ਮੁਝ ਕੋ ਨਾਮ ਕੇ ਜਪਣ ਕਰ ਹੀ ਸਰਬ ਸੁਖੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਈ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਮੈਂ ਨਾਮ ਕੋ ਹੀ ਬਡਾ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ ਅਰੁ ਇਸੀ ਅੰਸ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਚੌਪਾਈਓਂ ਮੇਂ ਲੇਖਕ ਸੂਚੀ ਪੱਤ੍ਰ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ। ੬੩॥

॥ਚੌ: ॥ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਹਿਤ ਨਰ ਤਨ ਧਾਰੀ। ਸਹਿ ਸੰਕਟ ਕਿਅ ਸਾਧ ਸੁਖਾਰੀ॥

॥ਨਾਮ ਸਪ੍ਰੇਮ ਜਪਤ ਅਨਿਆਸਾ। ਭਗਤਿ ਹੋਹਿ ਮੁਦ ਮੰਗਲ ਵਾਸਾ॥

॥ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਧਾਰਾ ਅਰੁ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਮਾਤਾਓਂ ਕੋ ਆਦਿਕ ਅਰੁ ਯੁਵਾ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਬਨਵਾਸਾਦਿਕ ਸੰਕਟ ਸਹਾਰਾ ਤਬ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਸੁਖੀ ਕੀਆ ਅਰੁ ਨਾਮ ਐਸੇ ਕਰੋੜਾਂ ਛਿਨ ਹੀ ਜਾਪਕੋਂ ਕੋ ਸੁਖੀ ਕਰਤਾ ਹੈ।

॥ਰਿਖ ਹਿਤ ਰਾਮ ਸੁਕੇਤ ਸੁਤਾ ਕੀ। ਸਹਿਤ ਸੈਨ ਸੁਤ ਕੀਨ ਬਿਬਾਕੀ॥

॥ਸੁਕੇਤ ਨਾਮੇ ਯੱਖ ਕੀ ਬੇਟੀ ਜੋ ਤਾੜਕਾ ਹੈ ਸੁਬਾਹ ਮਾਰੀਚ ਨਾਮੇ ਪੁਤ੍ਰ ਅਰੁ ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਿਮਿਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਯੁੱਧ ਕਰ ਕੇ ਤਿਨ ਕਾ ਨਾਸ ਕੀਆ।

॥ਸਹਿਤ ਦੋਖ ਦੁਖ ਦਾਸ ਦੁਰਾਸਾ। ਦਲੈ ਨਾਮ ਜਿਮ ਰਵਿ ਨਿਸ ਨਾਸਾ॥

॥ਦੋਖ ਅਰੁ ਦੁਖ ਰੂਪੀ ਜਾਂ ਕੇ ਸੁਤ ਹੈਂ ਐਸੀ ਜੋ ਦੁਰਾਸਾ ਰੂਪੀ ਤਾੜਕਾ ਹੈ ਦਾਸਨ ਕੀ ਰਖ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ। ਤਿਸ ਕੋ ਨਾਮ ਐਸੇ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜਿਹ ਯਤਨ ਜੈਸੇ ਨਿਸਾ ਕੋ ਰਵਿ ਨਿਵ੍ਰਿਤ ਕਰੇ।

॥ਰਾਮ ਏਕ ਤਾਪਸ ਤ੍ਰਿਯ ਤਾਰੀ। ਨਾਮ ਕੋਟ ਖਲ ਕੁਮਤਿ ਸੁਧਾਰੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

"ਤਾਪਸ ਤ੍ਰਿਯ ਕਹੀਯੇ ਅਹਿਲਯਾ ਅਪਰ ਸਪਸ਼੍ਟ"

"ਭੰਜੇਓ ਰਾਮ ਆਪ ਭਵ ਚਾਪੂ। ਭਵ ਭੈ ਭੰਜਨ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪੂ"

" "ਦੰਡਕ ਬਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀਨ ਸੁਹਾਵਨਾ। ਜਨ ਮਨ ਅਮਿਤ ਨਾਮ ਕਿਯ ਪਾਵਨਾ"

ਸੁਗਮ: "

" "ਨਿਸਚਰ ਨਿਕਰ ਦਲੇ ਰਘੁ ਨੰਦਨਾ। ਨਾਮ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲੁਖ ਨਿਕੰਦਨ

"ਨਿਸਚਰ ਨਿਕਰ ਕਹੀਯੇ ਖਰ ਦੂਖਨਾਦਿਕ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇਂ ਮਾਰੇ ਤੌ ਭੀ ਸਰਬ ਰਾਖਸ ਨਾਸ ਨਾ ਭਏ ਅਰੁ ਨਾਮ ਜਪੇ ਸੇਂ ਭਕ੍ਤੋਂ ਕੇ ਸਰਬ ਪਾਪ ਨਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ। ੬੪"

"ਦੋ: "ਸਵਰੀ ਗੀਧ ਸੁ ਸੇਵਕਨ ਸੁਗਤਿ ਦੀਨ ਰਘੁ ਨਾਥ"

"ਨਾਮ ਉਧਾਰੇ ਅਮਿਤ ਖਲ ਵੇਦ ਵਿਦਿਤ ਗੁਨ ਗਾਥ। ੬੫"

"ਈਹਾਂ ਸਵਰੀ ਗੀਧ ਕਾ ਨਾਮ ਆਗੇ ਪੀਛੇ ਛੰਦ ਹੇਤੁ ਹੈ।

"ਚੌ: "ਰਾਮ ਸੁਕੰਠ ਵਿਭੀਖਣ ਦੋਊ। ਰਾਖੇ ਸਰਣ ਜਾਨ ਸਭ ਕੋਊ"

ਨਾਮ ਗਰੀਬ ਅਨੇਕ ਨਿਵਾਜੇ। ਲੋਕ ਵੇਦ ਵਰ ਵਿਰਦ ਵਿਰਾਜੇ।

"ਸਪਸ਼੍ਟ: "

"ਰਾਮ ਭਾਲ ਕਪਿ ਕਟਕ ਬਟੋਰਾ। ਸੇਤੁ ਹੇਤੁ ਸ੍ਰਮ ਕੀਨ ਨ ਥੋਰਾ।

"ਨਾਮ ਲੇਤ ਭਵ ਸਿੰਧੁ ਸੁਖਾਂਹੀ। ਕਰਹੁ ਵਿਚਾਰ ਸੁਜਨ ਮਨ ਮਾਂਹੀ।

"ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਸੇਤੁ ਬਾਂਧਣ ਹੇਤੁ ਰੀਛੋਂ ਬਾਨਰੋਂ ਕਾ ਕਟਕ ਏਕਠਾ ਕਰਕੇ ਬਡੇ ਯਤਨ ਸੇਂ ਸਿੰਧੁ ਉਤਰੇ ਅਰੁ ਨਾਮ ਕੇ ਜਪਨ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਭਵ ਉਦਧਿ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤੋ ਸੰਤ ਜਨੋਂ ਤੁਮ ਅਪਨੇਂ ਮਨ ਮੇਂ ਵੀਚਾਰ ਦੇਖੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਤੇ ਨਾਮ ਵਿਸੇਖ ਹੈ ਕੈ ਨਹੀਂ।

" "ਰਾਮ ਸਕੁਲ ਰਣ ਰਾਵਣ ਮਾਰਾ। ਸੀਯ ਸਹਿਤ ਨਿਜ ਪੁਰ ਪਗ ਧਾਰਾ।

"ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਅਵਧ ਰਜਧਾਨੀ। ਗਾਵਤ ਗੁਨ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਵਰ ਬਾਨੀ"

"ਸੇਵਕ ਸਿਮਿਤ ਨਾਮ ਸਪ੍ਰੀਤੀ। ਬਿਨ ਸ੍ਰਮ ਪ੍ਰਬਲ ਮੋਹ ਦਲ ਜੀਤੀ।

"ਫਿਰਤ ਸਨੇਹ ਮਗਨ ਸੁਖ ਅਪਨੇ। ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੋਚ ਨਹਿ ਸੁਪਨੇ।

"੬੬" ਸੁਗਮ: "ਈਹਾਂ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਾ ਸੰਖੇਪ ਸਮਾਪਤ ਹੂਆ।

੫੦ ॥ਦੋਃ॥ ॥ਬ੍ਰਹਮ ਰਾਮ ਤੇ ਨਾਮ ਬਡ ਵਰ ਦਾਇਕ ਵਰ ਦਾਨ॥

੮· ॥ਬ੍ਰਹਮ ਤੇ ਅਰੁ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਤੇ ਭੀ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਬਡੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸੋਈ ਵਰ ਰੂਪੀ ਵਰੋਂ ਕੇ ਦੇਣੇ ਹਾਰਾ ਹੈ ॥ਟੀਕਾ॥ ॥ਜੋ ਵਰ ਦਾਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਭੀ ਵਰੋਂ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਦਾਤਾ ਨਾਮ ਹੀ ਹੈ॥

॥ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਸਤ ਕੋਟਿ ਮਹਿ ਲੀਅ ਮਹੇਸ ਜੀਅ ਜਾਨ॥

॥ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਭੀ ਅਪਨੇਂ ਜੀਮੇਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੋ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਾਨ ਕਰ ਸਤ ਕੋਟਿ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਰਾਮ ਨਾਮ ਹੀ ਲੀਆ ਹੈ ਸੋ ਲੇਣੇਂ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈ॥ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸਤ ਕੋਟਿ ਰਾਮਾਇਣ ਬਣਾਈ ਕੈ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਪਠਾਯਾ ਤਬ ਦੇਵਤਾ ਦੈਤ ਮਾਨੁਖ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਆਦਿ ਪਾਤਿ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਗਏ ਅਰੁ ਕਹਾ ਇਹ ਰਾਮਾਇਣ ਹਮ ਕੋ ਦੇਹਿ ਸੰਤੋ॥ ॥ਚਰਿਤੰ ਰਘੁਨਾਥਸ੍ਯ ਸਤ ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਵਿਸਤਰੰ ਏਕੈਕ ਮਖ੍ਯਰੰ ਪੁੰਸਾ ਮਹਾਂ ਪਾਤਕ ਨਾਸਨੰ॥ ॥ਤੌ ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਤੁਮ ਤੀਨੋਂ ਕੋ ਬਾਂਟ ਦੇਤਾ ਹੋਂ ਤਬ ਤਾਂਤੇ ਤੇਤੀਸ ਤੇਤੀਸ ਕੋਟਿ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਭਾਗ ਕਰ ਦੀਆ ਏਕ ਕੋਟਿ ਰਹਾ ਤੌ ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਸਭੋਂ ਕਾ ਵਿਭਾਗ ਕੀਆ ਏਕ ਲਖ ਰਹਾ ਤੌ ਸਹੰਸ੍ਰੋਂ ਕਾ ਵਿਭੇਦ ਕੀਆ ਤਬ ਏਕ ਸਹਸ੍ਰ ਰਹਾ ਤਬ ਤੀਨ ਤੀਨ ਸਤ ਕਾ ਬਾਂਟਾ ਕੀਆ ਤੌ ਏਕ ਸਤ ਰਹਾ ਤਬ ਤੇਤੀਸ ਤੇਤੀਸ ਸਲੋਕ ਬਾਂਟੇ ਏਕ ਸਲੋਕ ਰਹਾ ਸੋ ਛਪਨ ਅਖ੍ਯਰ ਕਾ ਬ੍ਰਿਤ ਭੀ ਅਨੁਸ਼ਟੁਬ ਥਾ ਅਰੁ ਅੰਤ ਉਸਕੇ ਮੇਂ ਗੁਰ ਲਘੁ ਅਖ੍ਯਰ ਥੇ ਸੋ ਤਿਸ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਇਹ॥ ॥ਏਤ ... ਮੁਨੇ ਦਿਵ ਜੇ ਜਗਾਮ॥ ॥ਤਬ ਤਿਸ ਕੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਤੀਨ ਵਿਭਾਗ ਕੀਏ ਤਬ ਦੋਇ ਅਖ੍ਯਰ ਬਚੇ ਸੋ ਰਾਮ ਨਾਮ॥ ਤਬ ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਨੇ ਕਹਾ ਅਖ੍ਯਰ ਦੋਇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤੁਮ ਤੀਨ ਹੋ ਵਿਭਾਗ ਪੂਰਨ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਅਰੁ ਇਹ ਅਖ੍ਯਰ ਭੀ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਹੋਣੇ ਵਾਲੇ ਨਹੀ ਅਰੁ ਜੋ ਕੋਊ ਬਾਂਟੇ ਤਿਸ ਪਾਹਿ ਭੀ ਕੁਛ ਰਹਾ ਚਾਹੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਦੋਇ ਅਖ੍ਯਰ ਮੈ ਲੇਤਾ ਹੋਂ ਸੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸਤ ਕੋਟਿ ਰਾਮਾਇਣ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਕ੍ਰਿਤ ਸੁਨਾ ਹੈ ਤੁਮ ਵਿਧਿ ਕ੍ਰਿਤ ਕੈਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਤ੍ਯਮੋ॥ ॥ਬਾਲਮੀਕ ... ਰਾਮੋ ਪਾਖ੍ਯਾਨਮੁਤਮੰ ਬ੍ਰਹਮਣਾ ਚੋਦਿਤੰ ਤੌਸ ਸਤ ਕੋਟਿ ਪ੍ਰਵਿਸਤਰੰ ਆਪ੍ਰਿਸ਼ਟਾਨ ਟੇ ਨੈਵ ਬਾਲਮੀਕਾਇ ਨਿਵੇਦਤੰ॥ ॥ਜੋ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਤਮ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪੂਰਬ ਕਾਲ ਵਿਖੇ ਸਤ ਕੋਟਿ ਸਲੋਕ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਥਾ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਸੇਂ ਲਿਆਇ ਕਰ ਨਾਰਦ ਜੀ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਤਾਂਈ ਦੇਤੇ ਭਏ॥ ੨੭॥

॥ਚੌਂ॥ ॥ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੰਭੁ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਸਾਜੁ ਅਮੰਗਲ ਮੰਗਲ ਰਾਸੀ॥

॥ਤਿਸ ਨਾਮ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਵਿਖ ਖਾਇ ਕੇ ਭੀ ਅਬਿਨਾਸੀ ਭਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੁੰਡਾਦਿਕ ਅਪਾਵਨ ਦੇਖ ਧਾਰ ਕੇ ਭੀ ਮਹਾਂ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈਂ॥

॥ਸੁਕ ਸਨਕਾਦਿ ਸਿੱਧ ਮੁਨਿ ਜੋਗੀ॥ ਨਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖ ਭੋਗੀ॥

॥ਨਾਮ ਕੇ ਅਭ੍ਯਾਸ ਕਰ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੂਆ ਤਬ ਆਤਮ ਅਪਰੋਖ੍ਯ ਹੂਆ ਤਾਂਤੇ ਸਦਾ ਨਿਰਵਿਕਲਪ ਸੁਖ ਮੇਂ ਇਸਥਿਤ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਨਾਰਦ ਜਾਨੇਉ ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪੂ॥ ਜਗ ਪ੍ਰਿਅ ਹਰਿ ਹਰਿ ਹਰ ਪ੍ਰਿਅ ਆਪੂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੋ ਪਿਆਰੇ ਬਿਸ਼ਨੁ ਸਿਵ ਹੈਂ ਅਰੁ ਨਾਮ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰ ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਪਿਆਰਾ ਨਾਰਦ ਹੈ॥

॥ਨਾਮ ਜਪਤ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀਨ ਪ੍ਰਸਾਦੂ॥ ਭਗਤ ਸਿਰੋਮਣਿ ਭੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦੂ॥

॥ਸੁਗਮ॥

॥ਧ੍ਰੂਅ ਸਗਿਲਾਨ ਜਪਿਓ ਹਰਿ ਨਾਊਂ॥ ਪਾਇਓ ਅਚਲ ਅਨੂਪਮ ਠਾਊਂ॥

॥ਸਗਿਲਾਨ ਕਹੀਏ ਵਿਮਾਤਾ ਕੇ ਤਿਰਸਕਾਰ ਕਰ ਦੁਖਤ ਹੂਆ ਜੋ ਧ੍ਰੂਅ ਹੈ ਤਿਸ ਨੇ ਨਾਮ ਜਪ ਕਰ ਅਚਲ ਅਰੁ ਅਨੂਪਮ ਪਦ ਪਾਇਆ॥

॥ਸੁਮਰ ਪਵਨ ਸੁਤ ਪਾਵਨ ਨਾਮੂ॥ ਅਪਨੇ ਵਸ ਕਰ ਰਾਖੇ ਰਾਮੂ॥

॥ਅਪਤ ਅਜਾਮਲ ਗਜ ਗਨਕਾਊ॥ ਭਏ ਮੁਕਤ ਹਰਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਊ॥

॥ਸਪਸ਼ਟ॥

॥ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ ਲਗ ਨਾਮ ਬਡਾਈ॥ ਰਾਮ ਨ ਸਕਹਿ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਈ॥

॥ਔਰੋਂ ਕੀ ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤੇ॥ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਨਾਮ ਨਾਮੀ ਅਭੇਦ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਅੰਤ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਨਾਮ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕੌਨ ਜਾਨੈ॥੨੮॥

॥ਦੋ॥ ॥ਨਾਮ ਰਾਮ ਕੋ ਕਲਪਤਰ ਕਲਿ ਕਲਿਆਨ ਨਿਵਾਸ॥
॥ਜੋ ਸੁਮਰਤ ਭਯੋ ਭਾਂਗ ਤੇ ਤੁਲਸੀ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ॥

॥ਕਲਿ ਵਿਖੇ ਕਲਿਆਣ ਦੇਣੇ ਕੋ ਨਾਮ ਕਲਪ ਤਰੁ ਸਮ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇ ਸੁਮਰਣ ਕਰ ਮੈਂ ਭਾਂਗ ਤੇ ਤੁਲਸੀ ਭਯਾ ਹੋਂ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਭਾਂਗ ਅਰੁ ਤੁਲਸੀ ਕੀ ਮੰਜਰੀ ਏਕ ਸੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਹੁ ਅਪਾਵਨ ਹੈ ਵਹੁ ਪਾਵਨ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਰੂਪ ਤੋ ਮੇਰਾ ਸੰਤੋਂ ਹੀ ਜੈਸਾ ਥਾ ਪਰੰਤੂ ਕਰਮ ਮਲੀਨ ਥੇ ਅਬ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਨਿਰਮਲ ਭਯਾ ਹੋਂ ਜੋ ਇਸ ਕਲ ਮੈਂ ਅਰੁ ਕੇਵਲ ਮੈਂ ਹੀ ਨਾਮ ਜਪ ਕਰ ਪਵਿਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਭਯਾ॥੨੯॥

॥ਚੌ॥ ॥ਚਹੁ ਜੁਗ ਤੀਨ ਕਾਲ ਤਿਹੁ ਲੋਕਾ॥ ਭਏ ਨਾਮ ਜਪ ਜੀਵ ਵਿਸੋਕਾ॥

॥ਤੀਨ ਕਾਲ ਅਰੁ ਚਾਰ ਜੁਗ ਮੈਂ ਪੁਨਰੁਕਤਿ ਨਹੀਂ ਜਾਣਨੀ ਤਾਂਤੇ ਤੀਨ ਕਾਲ ਅਲਪ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਭੀ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ॥

॥ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸੰਤ ਮਤ ਏਹੂ॥ ਸਕਲ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਫਲ ਰਾਮ ਸਨੇਹੂ॥

॥ਸਪਸ਼ਟ॥ ॥ਅਬ ਕਲਿਜੁਗ ਮੇਂ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਕੀ ਮੁਖਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਥਮ ਜੁਗ ਮਖ ਬਿਧਿ ਦੂਜੇ॥ ਦੁਆਪਰ ਪਰਤੋਖਤ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਜੇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੫੨ ।।ਕਲਿ ਕੇਵਲ ਮਲਿ ਮੂਲ ਮਲੀਨਾ।।ਪਾਪ ਪਯੋ ਨਿਧ ਜਨ ਮਨ ਮੀਨਾ।।

੬੪ ।।ਸਤਿ ਜੁਗ ਮੇਂ ਧਯਾਨ ਕੀ ਮੁਖਯਤਾ ਥੀ ਪਰੰਤੂ ਤਿਸ ਮੇਂ ਭੀ ਜੋ ਨਾਮ ਜਪਤੇ ਥੇ ਤ੍ਰੇਤਾ ਮੇਂ ਯਗ੍ਯੋਂ ਕੀ ਮੁਖਯਤਾ ਥੀ ਤਿਸ ਮੇਂ ਭੀ ਨਿਧ ਬ੍ਰਹਮਚਰਯ ਕਰਕੇ ਨਾਮ ਜਪਤਾ ਰਹਿਤਾ ਥਾ ਦ੍ਵਾਪਰ ਮੇਂ ਪੂਜਾ ਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਥੀ ਤਹਾਂ ਭੀ ਨਾਮ ਸੁਮਰਣ ਕਰੀਤਾ ਥਾ ਕਲਯੁਗ ਮਹਾਂ ਪਾਪੋਂ ਕਾ ਮੂਲ ਹੈ ਅਰੁ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਮਲੀਨ ਕਰਨੇ ਹਾਰਾ ਹੈ। ।।ਅਥਵਾ।। ।।ਕਲਿ ਕੇਵਲ ਮਲ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਮੂਲ ਇਸਕਾ ਘੋਰ ਤਮੋਗੁਣ ਹੈ ਸੋ ਮਹਾਂ ਮਲੀਨ ਹੈ ਇਸ ਮੇਂ ਪਾਪੋਂ ਕੇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਮਨ ਮੀਨੋਂ ਸਮ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕਬਹੂੰ ਇਸ ਮੇਂ ਸੇਂ ਨਿਕਸਤੇ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਯੋਗ ਧਰਮਾਦਿਕ ਕਰਨੇਂ ਕਠਨ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ।

।।ਨਾਮ ਕਾਮ ਤਰੁ ਕਾਲ ਕਰਾਲਾ।।ਸੁਮਰਤ ਸਮਨ ਸਕਲ ਜਗ ਜਾਲਾ।।

।।ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਕਲਯਾਨ ਨਮਿਤ ਇਸ ਕਰਾਲ ਸਮੇਂ ਮੇਂ ਕੇਵਲ ਨਾਮ ਹੀ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ ਸਮ ਹੈ ਜੈਸੇ ਵਹੁ ਸੇਵਿਆ ਹੂਆ ਦਾਰਿਦ੍ਰ ਕੋ ਦੂਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਨਾਮ ਸੁਮਰਿਆ ਹੂਆ ਜਨਮ ਮਰਨ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ।

।।ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਲਿ ਅਭਿ ਮਤਿ ਦਾਤਾ।।ਹਿਤੂ ਪਰਲੋਕ ਲੋਕ ਪਿਤੁ ਮਾਤਾ।।

।।ਅਭਿ ਮਤ ਕਹੀਏ ਬਾਂਛਿਤ ਇਤਰ ਸਪਸ਼ਟ।।

।।ਨਹਿ ਕਲਿ ਕਰਮ ਨ ਭਗਤਿ ਬਿਬੇਕੂ।।ਰਾਮ ਨਾਮ ਅਵਲੰਬਨ ਏਕੂ।।

।।ਕਲਿ ਮੇਂ ਯਗ੍ਯੋਂ ਕੇ ਅੰਗ ਹੋਣੇ ਕਠਨ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੇ ਅਰੁ ਨਵਧਾ ਪ੍ਰੇਮਾ ਪਰਾ ਆਦਿਕ ਭਗਤੀ ਕੇ ਅਨੇਕ ਭੇਦ ਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਵਿਧਵਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਅਰੁ ਸਮ ਦਮਾਦਿਕੋਂ ਸਾਧਨੋਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਗਯਾਨ ਭੀ ਦੇਵ ਇਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ ਤਾਂਤੇ ਕੇਵਲ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਾ ਆਸ੍ਰੇ ਹੈ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਕਲਿ ਨਾਮ ਪਰ ਭੀ ਵਿਘਨ ਕਰੇਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਕਾਲਨੇਮ ਕਲਿ ਕਪਟ ਨਿਧਾਨੂ।।ਨਾਮ ਸੁਮਤਿ ਸਮਰਥ ਹਨੁਮਾਨੂ।।

।।ਕਲਿਯੁਗ ਕਾਲਨੇਮ ਕੇ ਸਮ ਮਹਾਂ ਛਲੀਆ ਹੈ ਅਰੁ ਨਾਮ ਭਲੀ ਮਤਿ ਵਾਲਾ ਬਡੇ ਬਲ ਵਾਲਾ ਹਨੂਮਾਨ ਸਮ ਹੈ ਜੋ ਬ੍ਯਾਪਿ ਕਰ ਉਸਕੇ ਛਲ ਮੇਂ ਨ ਆਵੈ ਅਰ ਬਲ ਕਰਤਾ ਕੇ ਤਨ ਕੇ ਘਾਵੈ। ੨੦।।

ਦੋਹਾ: ।।ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਰ ਕੇਸਰੀ ਕਨਿਕ ਕਸਪ ਕਲਿ ਕਾਲ।।

।।ਜਾਪਕ ਜਨ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਜਿਮ ਰਾਖਹਿ ਦਲ ਸੁਰਸਾਲ।।

।।ਰਾਮ ਨਾਮ ਨ੍ਰਸਿੰਘ ਸਮ ਹੈ ਅਰੁ ਕਲਿਯੁਗ ਹਿਰਨ ਕਸਪ ਸਮ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਕੀ ਸਹਾਯਤਾ ਨਿਮਿਤ ਨਰ ਹਰਿ ਨੇਂ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਸਲਣ ਹਾਰੇ ਦਿਤ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਮਾਰਾ ਥਾ ਤੈਸੇ ਹੀ ਆਪਣੇ ਜਾਪਕੋਂ ਕੀ ਰਖ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਦੁਖਦਾਯਕ ਜੋ ਕਲਿ ਹੈ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਰੂਪ ਤਿਸ ਕੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ। ਈਹਾਂ ਨਾਮ ਮਹਾਤਮ ਸਮਾਪਤ ਭਯਾ। ੨੧।।

।।ਅਬ ਦੂੰ ਚਰਨੋਂ ਮੇਂ ਨਾਮ ਜਪਣ ਕਾ ਸਾਰ ਰੂਪ ਫਲ ਕਹਿ ਕੇ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਥਨ ਨਿਮਿਤ ਔਰ ਬੇਨਤੀ

ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਸੋਰੰ: ।ਭਾਇ ਕੁਭਾਇ ਅਨੰਖ ਆਲਸ ਹੂੰ। ਨਾਮ ਜਪਤ ਮੰਗਲ ਦਿਸ ਦਸਹੂੰ।। ੦੪

।।ਅਰਥ: ਭਾਵ ਕਰਕੇ ਕਮਾਦਿਕ ਭਾਵ ਕਰ ਅਥਵਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਆਲਸ ਕਰਕੇ ਭੀ ਨਾਮ ਜਪੇ ਮੇਂ ਸਭ ਉਪੱਦ੍ਰਵ ਮਿਟਤੇ ਹੈਂ।

।।ਸੁਮਰਿ ਸੁਨਾਮ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗਾਥਾ। ਕਰੋਂ ਨਾਇ ਰਘੁਨਾਥਹਿ ਮਾਥਾ।।

।।ਜਿਸ ਕਾ ਐਸਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਸੋ ਰਾਮ ਨਾਮ ਜਪ ਕੇ ਅਰੁ ਨਾਮੀ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਤਿਨਕੇ ਗੁਣਨ ਵਾ ਵਰਨਨ ਕਰਤਾ ਹੋਂ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤੂੰ ਮਲੀਨ ਮਤਿ ਸਾਥ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਗੁਣ ਕੈਸੇ ਵਰਨਨ ਕਰੈਂਗਾ। ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਮੋਰ ਸੁਧਾਰਹਿ ਸੋ ਸਭ ਭਾਂਤੀ। ਜਾਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਘਾਤੀ।।

।।ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਮੇਰੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਸੁਧਾਰਹਿੰਗੇ ਜਿਸ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਘਾਵਤੀ ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋਇ ਸਦਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਤੀ ਰਹਿਤੀ ਹੈ।

।।ਰਾਮ ਸੁ ਸ੍ਵਾਮਿ ਕੁਸੇਵਕ ਮੋਸੋਂ। ਨਿਜ ਦਿਸ ਦੇਖ ਦਯਾਨਿਧ ਪੋਸੋ।।

।।ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਉਤਮ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈਂ ਜਿਨ ਜੈਸਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਮੈਂ ਕੁ ਸੇਵਕ ਹੋਂ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਸ ਕੋ ਸੇਵਾ ਕਾ ਭੀ ਸੇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਹੀਂ ਆਵਤਾ। ਪਰੰਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਨੇ ਬਿਰਦ ਕੀ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕੈ ਮੁਝੇ ਪਾਲੈਂਗੇ। ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੋ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਪਛਾਨਹਿੰਗੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਲੋਕਹੁ ਬੇਦ ਸੁ ਸਾਹਿਬ ਰੀਤੀ। ਬਿਨੈ ਸੁਨਤ ਪਹਿਚਾਨਤ ਪ੍ਰੀਤੀ।।

।।ਲੋਕ ਬੇਦ ਮੇਂ ਐਸੇ ਕਹਾ ਹੈ ਉਤਮੋਂ ਸ੍ਵਾਮੀਓਂ ਕੀ ਰੀਤ ਹੈ ਸਭੋਂ ਲੋਕੋਂ ਕੀ ਬਿਨੈ ਸੁਨਕਰ ਉਨਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੋ ਪਛਾਣਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ

।। ।।ਗਨੀ ਗਰੀਬ ਗ੍ਰਾਮ ਨਰ ਨਾਗਰ। ਪੰਡਿਤ ਮੂੜ ਮਲੀਨ ਉਜਾਗਰ।
ਸੁਕਬਿ ਕੁਕਬਿ ਨਿਜ ਮਤਿ ਅਨੁਹਾਰੀ। ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਸਰਾਹਤ ਸਭ ਨਰ ਨਾਰੀ।

।।ਗਨੀ ਕਹੀਏ ਧਨੀ ਗਰੀਬ ਕਹੀਏ ਰੰਕ ਗ੍ਰਾਮ ਕਹੀਏ ਸ੍ਥੂਲ ਬੁਧੀ ਨਾਗਰ ਕਹੀਏ ਚਤੁਰ ਇਤਰ ਸਪਸ਼ਟ।। : ।।ਸੋ ਸਰਾਹਨ ਕੀ ਭਾਂਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਸਾਧੁ ਸੁਜਾਨ ਸੁਸੀਲ ਨ੍ਰਿਪਾਲਾ। ਈਸ ਅੰਸ ਭਵ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੫੪ ੭੩ ॥ਸੁਨ ਸਨਮਾਨਹਿ ਸਬਹਿ ਸੁਬਾਨੀ॥ਭਨਤ ਭਗਤਿ ਨਤਿ ਗਤਿ ਪਹਿਚਾਨੀ॥

॥ਸਾਧੂ ਸੁਜਾਨਾਦਿਕ ।ਵਿਸੇਖਣ ਸੁਨਕੇ ਸਨਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਨ੍ਰਿਪ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਭਨਤ ਭਗਤਿ ਕਾਹਿਯੇ ਜੋ ਬਾਣੀ ।ਤਿਨ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੇ ਹੈ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਓਰ ਸੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈਂ ਸੋ ਸਾਚੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੋ ਕਪਟੀ ਹੈਂ ਕੈ ਮੇਰੀ ਓਰ ਸੇ ਦੁਖੀ ਹੈਂ ਸੋ ਝੂਠ ਬੋਲਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਯਿਹ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਮਹਿਪਾਲ ਸੁਭਾਊ॥ਜਾਨ ਸਿਰੋਮਨ ਕੌਸਲ ਰਾਊ॥

॥ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕੇ ਆਸ਼ੈ ਪ੍ਰਾਇ ਲਖਣੇ ਤੋ ਮਨੁਖੋਂ ਰਾਜਾ ਭੀ ਸੈਂ ਭੀ ਹਿ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਤੋ ਗਿਆਨੀਓਂ ਕੇ ਸਿਰੋਮਣਿ ਹੈਂ ਓਹ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਕੋ ਕੈਸੇ ਨ ਜਾਣੈਂਗੇ ਸੋਈ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ

॥ਰੀਝਤ ਰਾਮ ਸਨੇਹ ਨਿਸੋਤੇ॥ਕੋ ਜਗ ਮੰਦ ਮਲਿਨ ਮਤਿ ਮੋਤੇ॥

॥ਜੌ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ।ਨਿਸੋਤੇ ਸਨੇਹ ਕਹੀਏ ਨਿਰਮਲ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਤੌ ਮੇਰੇ ਸੇ ਮੰਦ ਅਰੁ ਮਲੀਨ ਮਤੀ ਔਰ ਕੌਨ ਥਾ॥੭੨॥

॥ਦੋ: ॥ਸਠ ਸੇਵਕ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੁਚਿ ਰਖਿਹੈਂ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥

॥ ॥ਉਪਲ ਕੀਏ ਜਲਜਾਨ ਜਿਹ ਸਚਿਵ ਸੁਮਤਿ ਕਪਿ ਭਾਲ॥

॥ਮੇਰੇ ਜੈਸੇ ਸਠੋਂ ਸੇਵਕੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਅਰੁ ਰੁਚਿ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਰਾਖਹਿਂਗੇ ਕਿਉਂ ਰਖਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੈਂ ਜਿਨੋ ਨੇ ਪਾਖਾਣੋਂ ਕੇ ਜਹਾਜ਼ ਬਨਾਯਾ ਅਰੁ ਕਪੋਂ ਭਾਲੋਂ ਕੋ ਧੀਮਾਨ ਮੰਤ੍ਰੀ ਕੀਆ ਤੋ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਕੀ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਹੁ ਕੀ ਅਰੁ ਪਸ਼ੂ ਕੀ ਇਸ ਜਨਮ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਜੀ ਲੀਨੀ॥੭੩॥

॥ਦੋ: ॥ਹੌਂਹੂ ਕਹਾਵਤ ਸਭ ਕਹਿਤ ਰਾਮ ਸਹਿਤ ਉਪਹਾਸ॥

॥ਸਾਹਿਬ ਸੀਤਾ ਨਾਥ ਸੋ ਸੇਵਕ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ॥

॥ਮੈਂ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਸੇਵਕ ਕਹਾਵਤਾ ਹੌਂ ਅਰੁ ਲੋਕ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਲੋਕ ਹਾਸੀ ਪੂਰਬਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਐਸੇ ਕੁਟਿਲ ਭੀ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੇ ਸੇਵਕ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਸੀਤਾ ਨਾਥ ਐਸੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸਾਹਿਬ ਹੈਂ ਲੋਕੋਂ ਕਾ ਉਪਹਾਸ ਸਹਾਰ ਕਰ ਭੀ ਮੇਰੇ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥੭੪॥

॥ਅਬ ਇਸੀ ਕੋ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਚੌ: ॥ਅਤਿ ਬਡ ਮੋਰ ਢਿਠਾਈ ਖੋਰੀ॥ਸੁਨ ਅਘ ਨਰਕਹੁ ਨਾਕ ਸਕੋਰੀ॥

ਸਮਝ ਸਹਿਮ ਮੁਹਿ ਆਪਿ ਡਰ ਅਪਨੇ॥ਸੋ ਸੁਧ ਰਾਮ ਕੀਨ ਨਹਿ ਸੁਪਨੇ॥

॥ਅਤਿ ਸੇ ਬਡੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦੋਖ ਅਰੁ ਢੀਠਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਸੁਨਕਰ ਨਰਕ ਨੇ ਭੀ ਮੁਝ ਸੇ ਗਿਲਾਨ ਕਰੀ ਤਿਸ ਅਪਨੇ ਡਰ ਕਾਹਿਯੇ ਅਪਨੀ ਖੋਟੀ ਗਤਿ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਸਮਝ ਕੇ ਮੁਝੇ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰ ਬਡਾ ਭਯ ਭਯਾ ਪਰੰਤੂ ਜਬ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਸਰਣ ਆਇਆ ਤਬ ਪਤਤ ਪਾਵਨ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦੋਖੋਂ ਕੀ ਸੁਧ ਸੁਪਨੇ ਮੈਂ ਭੀ ਨ ਕਰੀ॥

॥ਸੁਨਿ ਅਵਿਲੋਕ ਸੁਚਿਤ ਚਖ ਚਾਹੀ॥ਭਗਤਿ ਮੋਰਿ ਮਤਿ ਸ੍ਵਾਮਿ ਸਰਾਹੀ॥

॥ਕਈ ਇਕ ਇਸਕਾ ਅਰਥ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਇਹ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਹੈ ਦੇਖੀ ਹੈ ਅਰੁ ਚਿਤ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰਹੁ ਸੋਂ ਭੀ ਚਾਹੀ ਕਹੀਏ ਦੇਖੀ ਹੈ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਮਾਤ ਸੋਭੀ ਇਹੀ ਆਵਤੀ ਹੈ ਮੇਰੀ ਭਗਤਿ ਕੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਰਾਹਤੇ ਹੈਂ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਵਾਕ ਕਹੇ ਪੁੰਨ ਨਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੁ ਭੀ ਜਨਹੁ ਕੀ ਅੰਤਰ ਪ੍ਰੀਤ ਪਰ ਰੀਝਤੇ ਹੈਂ। ਅਰੁ ਕਈ ਲੋਕ ਐਸਾ ਭੀ ਅਰਥ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਸੁਨ ਕਰ ਅਰੁ ਦੇਖ ਕਰ ਅਰੁ ਚਿਤ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇਂ ਚਾਹ ਕਰ ਭੀ ਮੇਰੀ ਮਤ ਅਰੁ ਭਗਤਿ ਕੋ ਸਰਾਹਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਥਮ ਅਰਥ ਕਰੇ ਆਤਮ ਪ੍ਰਸੰਸਨ ਅਰੁ ਵਦਤੋ ਵ੍ਯਾਘਾਤ ਆਵਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਦੁਤੀਯ ਅਰਥ ਕਰੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਤੋ ਨਿਰਾਵਰਣ ਗ੍ਯਾਨ ਹੈ ਤਿਨ ਕਾ ਏਕ ਬੇਰ ਸਾਧਾਰਣ ਦੇਖਣਾ ਦੂਜੀ ਬੇਰ ਚਿਤ ਸੇ ਦੇਖਣਾ ਕੈਸੇ ਬਣੇ ਤਾਂ ਤੇ ਇਸਕਾ ਅਰਥ ਗੁਸਾਈਂ ਜੀ ਕਰ ਗਏ ਹੁਏ ਜੈਸੇ ਮਨ ਮੇਂ ਆਯਾ ਹੈ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ॥ਯਹ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਹੈ ਔਰੋਂ ਸਾਸਤ੍ਰੋਂ ਸੇਂ ਅਰੁ ਅਵਿਲੋਕੀ ਹੈ ਧੰਨੇ ਮੀਰਾਂਬਾਈ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀ ਜੁ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਚਿਤ ਚਖ ਚਾਹੀ ਹੈਂ। ਅਰਥ ਇਹ ਸੁਸ਼੍ਰੂ ਜੋ ਚਿਤ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਚਾਹਣੇ ਜੋਗ ਹੈਂ ਤਥਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭੁ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਧ੍ਯਾਨ ਪਰਾਇਣਤਾ ਕੋ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਮਾਤ ਵਿਖੇ ਭੀ ਐਸੇ ਹੀ ਆਵਤਾ ਹੈ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਾਲੇ ਭਗਤੋਂ ਕੋ ਹੀ ਸਰਾਹਤੇ ਹੈਂ। ॥ਭੋਰ ਮਤਿ ਪਾਠ ਕਾ ਅਰਥ॥ ॥ਭਗਤਿ ਕਹੀਏ ਜਿਨ ਕੀ ਅਨੰਨ੍ਯ ਪ੍ਰੀਤ ਹੈ ਅਰੁ ਭੋਰ ਮਤਿ ਕਹੀਏ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਤਰਫ਼ ਸੇਂ ਜਿਨ ਕੀ ਭੋਲੀ ਬੁਧਿ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ਨੇ ਸਰਾਹੀ ਹੈ।

॥ਕਹਤ ਨਸਾਇ ਹੋਇ ਹਿਯ ਨੀਕੀ॥

॥ਸਾਇ ਕਹੀਏ ਸਾਖ਼ਾਤ ਵਹੁ ਸੰਤ ਜਨ ਕਹਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹਮ ਕੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਰਾਹਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ ਅਰੁ [illegible] ਸੁਖ ਕਾ ਹਿਰਦੇ ਵਿਖੇ ਰਾਖਣਾ ਹੀ ਨੀਕਾ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸਿਧ ਹੋਤੀ ਹੈ। ਅਰੁ।

॥ਰੀਝਤ ਰਾਮ ਜਾਨ ਜਨ ਜੀ ਕੀ॥

॥ਤਿਨ ਜਨੋਂ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਅਨੰਨਤਾ ਅਰੁ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਨ ਕਰ ਤਿਨ ਪਰ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ। ਅਰੁ।

॥ਰਹਿਤ ਨ ਪ੍ਰਭੁ ਚਿਤ ਚੂਕ ਕੀਏ ਕੀ॥ਕਰਤ ਸੁਰਤ ਸੈ ਵਾਰ ਹੀਏ ਕੀ॥

॥ਐਸੇ ਭਗਤੋਂ ਮੇਂ ਜੋ ਕੋਊ ਚੂਕ ਭੀ ਹੁਇ ਜਾਵੇ ਤੌ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਿਮ੍ਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਅਰੁ ਆਪ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਤਿਨ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਸੁਰਤ ਰਾਖਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਬਹੁਰ ਕੋਈ ਆਵੇਸਾ ਇਨ ਮੇਂ ਨ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਰੂਪ ਕਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਅਰੁ ਵਿਭੀਖਣ ਕੀ ਭਗਤਿ ਅਰੁ ਭੋਰੀ ਮਾਤ ਪਰ ਪ੍ਰਥਮੇ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

॥ਜੇਹ ਅਘ ਬਧੇ ਬ੍ਯਾਧ ਇਮ ਬਾਲੀ॥ਫਿਰ ਸੁਕੰਠ ਸੋ ਕੀਨ ਕੁਚਾਲੀ॥
॥ਸੋ ਕਰਤੂਤਿ ਵਿਭੀਖਣ ਕੇਰੀ॥ਸੁਪਨੇ ਹੂ ਸੋ ਨ ਰਾਮ ਹਿਯ ਹੇਰੀ॥
॥ਤੇ ਭਰਤਹਿ ਭੇਟਤ ਸਨਮਾਨੇ॥ਰਾਜ ਸਭਾ ਰਘੁਬੀਰ ਬਖਾਨੇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੫੬ ॥ਜਿਸ ਅਨੁਜ ਬਧੂ ਗਾਮਨ ਕੇ ਪਾਪ ਨੇਂ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਬਾਲਿ ਕੋ ਮਾਰਾ ਥਾ ਤਦਨੰਤਰ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਨੇਂ ਭੀ
੭੫ ਅਨੁਜ ਬਧੂ ਗਮਨ ਰੂਪੀ ਦੋਖ ਕੀਆ ਅਰੁ ਵਿਭੀਖਣ ਨੇਂ ਭੀ ਕੀਆ ਪਰੰਤੁ ਤਿਨਕਾ ਅਪਰਾਧ ਰੰਚਕ
ਭਰ ਭੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇਂ ਨਾ ਵੀਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਭਰਤ ਕੇ ਕੰਠ ਤਿਨ ਕੋ ਮਿਲਾਇ ਕਰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਮੇਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟੋਂ ਕੇ ਸਨਮੁਖ
ਤਿਨਕਾ ਬਡਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਆ ਜਿਸ ਨਿਮਿਤ ਤਿਨ ਪਰ ਐਸੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਤਿਸ ਭਾਂਤਿ ਅਰੁ ਭੋਲੀ ਮਤਿ
ਕਾ ਸਰੂਪ ਤਿਨੋ ਵਿਖੇ ਇਉਂ ਜਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇਂ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ ਤੂੰ ਬਾਲੀ ਸਾਥ ਯੁੱਧ ਕਰ ਤਬ ਜੋ
ਵਹੁ ਲੋਕ ਕਰ ਸਰੂਪ ਕਰਤਾ ਥਾ ਜਾਨਤਾ ਇਹ ਹੈ ਤਪਸੀ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੇ ਨਿਕਾਸੇ ਹੂਏ ਆਪਨੀ ਇਸਤ੍ਰੀ
ਕੇ ਬਿਰਹਿ ਮੇਂ ਰੁਦਨ ਕਰਤੇ ਫਿਰਤੇ ਹੈਂ ਇਨੋਂ ਨੇਂ ਮੇਰਾ ਕਾਰਜ ਕਿਆ ਸਵਾਰਨਾ ਹੈ ਯਦਪਿ ਸਪਤ ਤਾਲ ਭੇਦ
ਨ ਕਰ ਬਲ ਕੀ ਪਰੀਖਿਆ ਕਰੀ ਥੀ ਤਥਾਪਿ ਬਾਲਿ ਸੋਂ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕਰ ਮੈਂ ਮਾਰਿਆ ਗਯਾ ਤੌ ਇਨਕੀ ਸਹਾਯ
ਤਾ ਕੌ ਕਹਾਂ ਖੋਜੋਂ ਗਾ॥ ਇਹ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨਾ ਕਰੀ ਤਾਂਤੇ ਭੋਲੀ ਬੁਧਿ ਕਹੀ ਐਸੇ ਜਾਨਾ ਇਹ ਸ੍ਰੀ
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਰਬ ਸਕ੍ਰਿ ਪਰਮੇਸੁਰ ਹੈਂ ਜੋ ਇਹ ਕਹੈਂ ਸੋਈ ਕਰਤੱਵ੍ਯ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਰਿਦੇ ਕੀ ਸਾਚੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਈ
॥ਤੈਸੇ ਹੀ ਵਿਭੀਖਣ ਕਾ ਜਬ ਦਸਕੰਠ ਨੇਂ ਤਿਰਸਕਾਰ ਕਰਾ ਤਬ ਜੋ ਇਹ ਵੀਚਾਰਤਾ ਰਾਵਣ ਕੀ ਇੰਦ੍ਰ
ਦਿਕ ਦੇਵਤੇ ਸੇਵਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਸ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਤੇ ਮੈਂ ਜਨਮ ਭਰ ਅਹਲਾਦ ਕਰਤਾ ਰਹਾ ਹੋਂ
ਐਸੇ ਭ੍ਰਾਤ ਕਾ ਅਬ ਯੁੱਧ ਸਮੇਂ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਦਾਸ ਰਥੀ ਕੋ ਮਿਲੋਂ ਜਿਨ ਕੇ ਸਾਥ ਕਪਿ ਰਿੱਛ ਹੈ ਤਬ ਮੁਝੇ
ਲੈਨ ਭਲਾ ਕਰੇਗਾ ਅਰੁ ਇਹ ਭੀ ਸੰਦੇਹ ਥਾ ਜੋ ਰਾਵਣ ਕਾ ਭ੍ਰਾਤ ਜਾਣ ਕਰ ਮੁਝੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰਾਖੈਂਗੇ ਕਿ
ਨਹੀਂ ਜੋ ਸਿਆਨਪ ਨਾ ਕਰੀ ਤਾਂਤੇ ਭੋਰੀ ਮਤਿ ਕਹੀ ਅਰੁ ਏਹ ਜਾਣਿਆ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡੋਂ
ਕੇ ਨਾਯਕ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਸਰਣਿ ਮੇਰੀ ਸੇਰਿ ਕਲਿਆਣ ਹੈ ਇਹ ਸਾਚੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭਈ ਅਰੁ ਦੋਨੋਂ ਨਿਰ
ਅਭਿਮਾਨ ਹੋਕਰ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਤਤਪਰ ਰਹੇ ਤਬ ਸ੍ਵਾਮੀ ਨੇਂ ਤਿਨ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਰਾਹੀ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ॥੨੫॥

॥ਔਰ ਇਸੀ ਕਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੋਹਾ॥ ॥ਪ੍ਰਭੁ ਤਰੁਤਰ ਕਪਿ ਡਾਰ ਪਰ ਤੇ ਕਿਯ ਆਪ ਸਮਾਨ॥
॥ਤੁਲਸੀ ਕਹੂੰ ਨ ਰਾਮ ਸੇ ਸਾਹਿਬ ਸੀਲ ਨਿਧਾਨ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਤਰੋਂ ਕੇ ਤਲੇ ਬੈਠਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਪਿ ਡਾਰੋਂ ਪਰ ਚਢ ਬੈਠਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਕਪੀ ਕੋ ਦਾਸ ਜਾਨ ਕਰ ਤਿਨ ਕ੍ਰਿਤ ਅਪਮਾਨ ਨ ਮਾਨਤ ਭਏ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਤਰੁ ਮੈਂ ਤਰ ਕਾਹਿਏ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਸੋ ਬਾਨਰ ਬੰਦਨ ਤਿਸ ਸਮ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਡਾਰ ਪਦ ਨਾਮ ਅਕਾਰਥ ਮੇਂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਸਮ ਕਪਿ ਥੇ ਤਿਨ ਕੋ ਆਪਨੇ ਸਮ ਕਰ ਲੀਆ ਐਸਾ ਸੀਲ ਨਿਧਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ॥੨੬॥

॥ਰਾਮ ਨਿਕਾਈ ਰਾਵਰੀ ਹੈ ਸਬ ਹੀ ਕੋ ਨੀਕ॥
॥ਜੋ ਯਹਿ ਸਾਚੀ ਹੈ ਸਦਾ ਤੌ ਨੀਕੋ ਤੁਲਸੀਕ॥

॥ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰਾਵਰੀ ਨਿਕਾਈ ਕਹੀਏ ਤੁਮਾਰੀ ਭਲਾਈ ਕਰ ਅਰਥਾਤ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਹੀ ਸਭ ਕਾ ਭਲਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਹਿ ਬਾਤ ਸਾਚੀ ਹੈ ਤੌ ਮੇਰੀ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹੋਵੇਂਗਾ॥
ਤੌ ਭੀ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਕਰਮ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਣੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਤੁਮਾਰੇ ਆਸ੍ਰਿਤ ਸਦ ਕਾਰਜ ਹੋਵੈਗੀ॥
॥੨੭॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਇਹ ਬਿਧ ਨਿਜ ਗੁਨ ਦੋਖ ਕਹਿ ਸਬਨ ਬਹੁਰ ਸਿਰ ਨਾਇ।
ਬਰਨੋਂ ਰਘੁਬਰ ਬਿਸਦ ਜਸ ਸੁਨ ਕਲਿ ਕਲਖ ਨਸਾਇ।

ਇਹ ਬਿਧ ਕਹਿਕੇ ਪੂਰਬੋਕਤ ਅਪਣੇ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਅਨੰਨਯ ਸ਼ਰਣ ਰੂਪੀ ਗੁਣ ਅਰੁ ਸਭ ਦੋਖ ਕਹੇ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਕੋ ਏਕਠਾ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਨਿਰਮਲ ਯਸ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ ਜਿਸ ਕਰ ਸਭ ਪਾਪ ਨਾਸ ਹੋਵੈਂ। ੨੯। ਅਬ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੀ ਉਥਾਨਕਾ ਥਾਪਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌ: ਜਾਗਯਵਲਕ ਜੋ ਕਥਾ ਸੁਹਾਈ। ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਮੁਨਿ ਬਰਹਿ ਸੁਨਾਈ।
ਕਹਿਹੌਂ ਸੋ ਸੰਬਾਦ ਵਖਾਨੀ। ਸੁਨਹੁ ਸਕਲ ਸੱਜਨ ਸੁਖ ਮਾਨੀ।

ਜੋ ਕਥਾ ਯਾਗਯ ਵਲਕ ਜੀ ਨੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹੀ ਹੈ ਸੋਈ ਮੈਂ ਕਹੋਂਗਾ ਸਕਲ ਸੰਤ ਸੁਨੋ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਤਾ ਇਸਕਾ ਯਾਗਯਵਲਕ ਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਸੰਭੁ ਕੀਨ ਇਹ ਚਰਿਤ ਸੁਹਾਵਾ। ਬਹੁਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਉਮਹਿ ਸੁਨਾਵਾ।
ਸੋਇ ਸਿਵ ਕਾਗਭੁਸੁੰਡਹਿ ਦੀਨਾ। ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਅਧਿਕਾਰੀ ਚੀਨਾ।
ਤਿਹ ਸਨ ਜਾਗਯਵਲਕ ਪੁਨ ਪਾਵਾ। ਤਿਨ ਪੁਨ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਪ੍ਰਤਿ ਗਾਵਾ।

ਪ੍ਰਥਮ ਯਹਿ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇ ਰਚਿਆ ਹੈ ਅਰੁ ਆਪਨੇ ਮਨ ਹੀ ਮੇਂ ਰਾਖਿਆ ਹੈ। ਪੁਨਃ ਪਾਰਬਤੀ ਕੋ ਸਿਦਿਗਧ ਜਾਨ ਕਰ ਦਯਾਲੁ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤਬ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ ਹੈ ਬਹੁਰੋ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਨ ਕਰ ਭੁਸੁੰਡ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ ਹੈ ਤਿਨ ਸੇ ਯਾਗਯ ਵਲਕ ਨੇ ਪਾਯਾ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਪ੍ਰਤਿ ਗਾਯਾ ਹੈ।

ਤੇ ਸ੍ਰੋਤਾ ਬਕਤਾ ਸਮ ਸੀਲਾ। ਸਮਦਰਸੀ ਜਾਨਹਿ ਹਰਿ ਲੀਲਾ।
ਜਾਨਹਿ ਤੀਨ ਕਾਲ ਨਿਜ ਗਯਾਨਾ। ਕਰਤਲ ਗਤ ਆਮਲਕ ਸਮਾਨਾ।

ਤੇ ਸ੍ਰੋਤਾ ਵਕਤਾ ਸਮ ਸੀਲ ਕਹਿਯੇ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗਯ ਆਦਿਕ ਗੁਣੋਂ ਸੰਯੁਤ ਅਰੁ ਗਯਾਨਵਾਨ ਥਾ। ਪੁਨਃ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਗਯਾਤਾ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਕਾਲਗਯ ਜਿਨਕੋ ਵਿਸ੍ਵ ਕਰ ਮੇਂ ਆਮਲੇ ਸਮ ਭਾਸਤੀ ਥੀ।

ਔਰੌ ਜੇ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸੁਜਾਨਾ। ਕਹੈਂ ਸੁਨਹਿ ਸਮਝਹਿ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।
ਔਰ ਭੀ ਜੋ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਹੂਏ ਸੋ ਇਸਕਾ ਪਠਨ ਸ੍ਰਵਣਾਦਿਕ ਕਰਤੇ ਰਹੇ। ੩੦।

ਦੋ: ਮੈਂ ਪੁਨ ਨਿਜ ਗੁਰ ਸਨ ਸੁਨੀ ਕਥਾ ਸੁ ਸੂਕਰ ਖੇਤ।
ਸਮਝੀ ਨਹਿ ਤਸ ਬਾਲਪਨ ਤਬ ਅਤਿ ਰਹਯੋ ਅਚੇਤ।

ਅਯੋਧਯਾ ਕੇ ਸਮੀਪ ਸਰਜੂ ਪਰ ਵਾਰਾਹਿ ਛੇਤ੍ਰ ਹੈ ਤਹਾਂ ਮੇਰੇ ਗੁਰ ਰਹਿਤੇ ਥੇ ਤਿਨ ਸੇ ਇਹ ਕਥਾ

ਜੋ ਸੁਨੀ ਪਰੰਤੂ ਸਿਸੁ ਪਨੇ ਕੀ ਅਚੇਤਤਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀ ਸਮਝੀ ਅਰਥ॥੩੦॥

ਦੋ: ॥ਸ੍ਰੋਤਾ ਬਕਤਾ ਗ੍ਯਾਨ ਨਿਧਿ ਕਥਾ ਰਾਮ ਕੀ ਗੂਢ॥

॥ਕਿਮ ਸਮਝੌਂ ਮੈਂ ਜੀਵ ਜੜ੍ਹ ਕਲਿ ਮਲ ਗ੍ਰਸਤ ਬਿਮੂਢ॥

ਗੂਢ ਹੈ ਸ੍ਰੋਤੇ ਅਰ ਬਕਤਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਸਮਝਣੇ ਹਾਰੇ ਪੰਡਿਤ ਸ੍ਰੋਤਾ ਬਕਤਾ ਗ੍ਯਾਨ ਨਿਧਿ ਭਏ ਹੈਂ ਅਰ ਮੈਂ ਕਲਜੁਗ ਕਾ ਜੀਵ ਹੀਨ ਅਰੁ ਪਾਪੀ ਤਥਾ ਮਨ ਕਰਕੇ ਮਲੀਨ ਤਿਸ ਪਕੜੀ ਅਤਿ ਮੂਢ ਹੂੰ ਇਸ ਗੂਢ ਅਰਥ ਕੋ ਕੈਸੇ ਜਾਣ ਸਕਾਂ॥੩੦॥

ਚੌ: ॥ਤਦਪਿ ਕਹੀ ਗੁਰ ਬਾਰਹਿੰ ਬਾਰਾ॥ ॥ਸਮਝਿ ਪਰੀ ਕਛੁ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰਾ॥

॥ਭਾਖਾ ਬੱਧ ਕਰਬ ਮੈਂ ਸੋਈ॥ ਸੁਗਮ: ॥ਮੋਰੇ ਮਨ ਪ੍ਰਬੋਧ ਜਿਹ ਹੋਈ॥

॥ਜੈਸੇ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨੇ ਸੁਨੀ ਹੈ ਤਿਵੇਂ ਭਾਖਾ ਬੱਧ ਕਰੇਂਗਾ॥ ॥ਅਰਥ॥ ॥ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੋ ਪ੍ਰਬੋਧ ਹੂਆ ਹੈ ਕਿਵਾਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਹਤਾ ਹੈ॥

॥ਜਸੁ ਕਛੁ ਬੁਧਿ ਬਿਬੇਕ ਬਲ ਮੇਰੇ॥ ਤਸ ਕਹਿਹੌਂ ਹੀਯ ਹਰਿ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰੇ॥ ਸੁਗਮ:

॥ਨਿਜ ਸੰਦੇਹ ਮੋਹ ਭ੍ਰਮ ਹਰਨੀ॥ ਕਰੌਂ ਕਥਾ ਭਵ ਸਰਿਤਾ ਤਰਨੀ॥

ਨਿਜ ਸੰਦੇਹ ਕਹੀਏ ਅਪਨਾ ਸਰੂਪ ਜੈਸੇ ਹੈ ਤੈਸੇ ਨਾ ਜਾਨਣਾ ਅਗ੍ਯਾਨ ਅਰ ਅਨਾਤਮ ਮੇਂ ਆਤਮ ਪ੍ਰਤੀਤ ਇਨ ਕੋ ਨਾਸ਼ ਕਰਨੇ ਹਾਰੀ ਸੰਸਾਰ ਸਾਗਰ ਸੇ ਤਰਾਵਨ ਹਾਰੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਹੈ ਸੋ ਮੈਂ ਕਰਤਾ ਹੌਂ॥

॥ਬੁਧ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਸਕਲ ਜਨ ਰੰਜਨਿ॥ ਰਾਮ ਕਥਾ ਕਲਿ ਕਲੁਖ ਬਿਭੰਜਨਿ॥

॥ਬੁਧਵਾਨੋਂ ਕੋ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਦੇਣੇ ਹਾਰੀ ਸਭ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਤੀ ਅਰੁ ਪਾਪੋਂ ਕੀ ਨਾਸਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਹੈ॥
ਵਕ੍ਰਮ

॥ਰਾਮ ਕਥਾ ਕਲਿ ਪੰਨਗ ਭਰਨੀ॥

॥ਭਰਨੀ ਕਹੀਏ ਮੋਰਨੀ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਾਂਪ ਕੋ ਮਾਰਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਜੈਸੇ ਬਾਲਕ ਕੋ ਜਨਮਤੇ ਹੀ ਸਾਂਪ ਕਾ ਬਿਖ ਦੂਰ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਕਲਿਜੁਗ ਰੂਪੀ ਸਰਪ ਕੀ ਬਿਖ ਦੂਰ ਕਰਨੇ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਭਰਨੀ ਸਮਾਨ ਹੈ॥

॥ਪੁਨਿ ਬਿਬੇਕ ਪਾਵਕ ਕਹੁ ਅਰਨੀ॥

॥ਬਿਬੇਕ ਰੂਪੀ ਪਾਵਕ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵਣੇ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਅਰਨੀ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰਨੀ ਕਹੀਏ ਜੋ ਜੰਗਲ ਮੇਂ ਅਗਨੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਪੀਪਲ ਕੀ ਲਕੜੀ ਮਥ ਕੀ ਨਿਕਸੀ ਹੈ॥

ਨਿਕਸਤੇ ਹੈਂ।

।ਰਾਮ ਕਥਾ ਕਲਿ ਕਾਮਦ ਗਾਈ। ਸੁਜਨ ਸਜੀਵਨ ਮੂਰਿ ਸੁਹਾਈ।

।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਕਲਿ ਵਿਖੇ ਸਰਬ ਕਾਮਨਾ ਦੇਨੇ ਹਾਰੀ ਹੈ। ਅਰੁ ਭਗਤਨ ਕੌ ਜੀਵਨ ਮੂਰੀ ਹੈ।

।ਸੋਈ ਬਸੁਧਾ ਤਲ ਸੁਧਾ ਤਰੰਗਨਿ। ਭੈ ਭੰਜਨ ਭ੍ਰਮ ਭੇਕ ਭੁਯੰਗਨਿ।

।ਸੋ ਕਥਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਖੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੀ ਨਦੀ ਹੈ ਸਕਲ ਭੈ ਭੰਜਨ ਹੈ ਅਰੁ ਭ੍ਰਮ ਰੂਪੀ ਦਾਦਰੋਂ ਕੇ ਭਖਣ ਕੌ ਨਾ[illegible] ਹੈ।

।। ।ਅਸੁਰ ਸੈਨ ਸਮ ਨਰਕ ਨਿਕੰਦਨਿ। ਸਾਧ ਬਿਬੁਧ ਕੁਲ ਹਿਤ ਗਿਰਨੰਦਨਿ।

।ਅਸੁਰ ਸੈਨਾਂ ਕੇ ਸਮ ਜੋ ਨਰਕ ਕਾਟਤੇ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਘਾਲਨੇ ਕੌ ਅਰੁ ਸੰਤ ਰੂਪੀ ਜੋ ਸੁਰ ਕੁਲ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਲਨੇ ਕੌ ਗਿਰਜਾ ਸਮ ਹੈ।

।ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਪਯੋਧ ਰਮਾ ਸੀ। ਬਿਸ੍ਵ ਭਾਰ ਧਰ ਅਚਲ ਛਮਾ ਸੀ।

।ਜੈਸੇ ਖੀਰੋਦਧ ਸੇ ਰਮਾਂ ਨਿਕਸੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੰਤ ਸਮਾਜ ਸੇ ਇਹਿ ਕਥਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸਰਬ ਵਿਸ੍ਵ ਕਾ ਅਧਾਰ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਜੈਸੀ ਹੈ।

।। ।ਜਮ ਗਨ ਮੁਹਿ ਮਸ ਜਗ ਜਮੁਨਾ ਸੀ।

।ਯਮ ਗਣ ਕੇ ਮੁਖ ਸ੍ਯਾਮ ਅਰੁ ਲੱਜਤ ਕਰਨੇ ਕੌ ਜਗਤ ਵਿਖੇ ਜਮੁਨਾ ਸਾਰਖੀ ਹੈ।
।ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਦਮ ਪੁਰਾਣੇ। ।ਊਰਜੇ ਸੁਕਲ ਦ੍ਵਿਤੀਯਾਯਾਂ ਅਪ੍ਰਾਹ੍ਣੇ ਯਮੁਨਾ ਜਲੇ। ਸਨਾਨੰ ਕ੍ਰਿਤ੍ਵਾ ਭਾਨੁਜਾ ਯੰਮ ਲੋਕੰ ਨ ਪਸ੍ਯਤਿ। ।ਕਾਰਤਕ ਕੇ ਮਹੀਨੇ ਸੁਕਲ ਪੱਖ ਕੀ ਦੁਤੀਆ ਕੋ ਜੋ ਦੁਪਹਿਰ ਸਮੇਂ ਜਮੁਨਾ ਮੇ ਸਨਾਨ ਕਰ ਧਰਮਰਾਜ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਧਰਮ ਲੋਕ ਕਾ ਦਰਸਨ ਭੀ ਨਹੀ ਕਰਤੇ।

।ਜੀਵਨ ਮੁਕ੍ਤਿ ਹੇਤੁ ਜਨੁ ਕਾਸੀ।

।ਸਕਲ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਮੁਕ੍ਤ ਕਰਣੇ ਕੌ ਬ੍ਰਾਣਸੀ ਸਮ ਹੈ।

।ਰਾਮਹਿ ਪ੍ਰਿਯ ਪਾਵਨ ਤੁਲਸੀ ਸੀ। ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਹਿਤ ਹਿਯ ਹੁਲਸੀ ਸੀ।

।ਜੈਸੇ ਸਾਲਗ੍ਰਾਮ ਕੋ ਤੁਲਸੀ ਪਿਆਰੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਇਹ ਕਥਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੌ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈ।
ਹੁਲਸੀ ਨਾਮ ਜਨਊ ਕਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੋ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਹੁਲਸਤੀ ਹੈ ਤਬ ਧੁਕਧੁਕੀ ਸਿਰ ਜਾਤੀ ਹੈ ਇਸ ਕੋ ਪੰਜਾਬ ਮੇਂ ਹੁਰਬਸੀ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਸਮ ਮੇਰੇ ਰਿਦੇ ਕੌ ਸੁਖ ਦੇਣੇ ਹਾਰੀ ਹੈ।

।ਸਿਵ ਪ੍ਰਿਯ ਮੇਕਲ ਸੈਲ ਸੁਤਾ ਸੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੬੦ [illegible] ਹੈ [illegible]
[illegible] ਹੈ।

॥ [illegible] ॥

॥ [illegible] ॥

[illegible] ਜੀ [illegible] ਹੈ। [illegible] ॥੨੮॥

ਦੋਹਰਾ॥ [illegible] ॥

॥ [illegible] ॥

[illegible] ਜੀ [illegible] ਹੈ [illegible] ॥੯੩॥

ਦੋਹਰਾ॥ [illegible] ॥

[illegible] ਜੀ [illegible] ਹੈ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਹੈ।

॥ [illegible] ॥

[illegible] ਜੀ [illegible] ਹੈਂ ਅਰੁ [illegible]

॥ [illegible] ॥

[illegible] ਹੈ।

॥ [illegible] ॥

[illegible] ਹੈ।

॥ [illegible] ॥

[illegible] ਜੀ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਹੈ ਅਰੁ [illegible]

॥ਸਮਨ ਪਾਪ ਸੰਤਾਪ ਸੋਕ ਕੋ॥ ਪ੍ਰਿਅ ਪਾਲਿਕ ਪਰਲੋਕ ਲੋਕ ਕੋ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਸਚਿਵ ਸੁਭਟ ਭੂਪਤਿ ਬਿਚਾਰ ਕੋ॥

॥ਜੈਸੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਵੇਤਾ ਅਰੁ ਜੋਧਾ ਸਾਵਧਾਨ ਜਿਸ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕੇ ਪਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੀ ਹਾਨਿ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਤੈਸੇ ਹੀ ਵਿਵੇਕ ਰੂਪੀ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਇਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਭਟ ਇਸ ਕਰ ਹੈਂ ਜੋ ਪਾਪੋਂ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੰਤ੍ਰੀ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈਂ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਕਰਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਕੁੰਭਜ ਲੋਭ ਉਦਧਿ ਅਪਾਰ ਕੇ॥

॥ਲੋਭ ਰੂਪੀ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕੇ ਸੁਕਾਵਣੇਂ ਮੇਂ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਅਗਸ੍ਤ ਸਮ ਹੈਂ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਜਸ ਹੋਤੇ ਕੁੰਭਜ ਕਰ ਪਾਨ ਕੀਆ ਹੂਆ ਅਬ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਤੈਸੇ ਲੋਭ ਭੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਰ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਹੂਆ ਫੇਰ ਰਹੇ ਤੌ ਆਵਿਦਿਆ ਬਣੀ ਰਹੀ॥ ॥ਉਤ੍ਰ॥ ॥ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਾ ਏਕ ਅੰਗ ਗ੍ਰਹਣ ਹੈ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਜੈਸੇ ਸਮੁਦ੍ਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪਾਨ ਕਰਨੇ ਕੇ ਕਾਮ ਕਾ ਨਹੀਂ ਤੈਸੇ ਵਿਵੇਕੀਓਂ ਮੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਮਾਤ੍ਰ ਲੋਭ ਦੇਖੀਐ ਤੌ ਭੀ ਜਨਮਾਂਤਰੋਂ ਕਾ ਸਾਧਕ ਨਹੀਂ॥

॥ਕਾਮ ਕੋਹ ਕਲਿਮਲ ਕਰਿ ਗਨ ਕੇ॥ ਕੇਹਰਿ ਸਾਵਕ ਜਨ ਮਨ ਬਨ ਕੇ॥

॥ਜਨੋਂ ਕੇ ਮਨੋ ਰੂਪੀ ਬਨੋਂ ਮੇਂ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕੋਂ ਕਰੀਓਂ ਕੇ ਕਾਟਣੇ ਕੋ ਇਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸਾਵਕ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਯੁਵਾ ਪੰਚਾਨਨ ਹੈ॥

॥ਅਤਿਥਿ ਪੂਜ੍ਯ ਪ੍ਰਿਅਤਮ ਪੁਰਾਰਿ ਕੇ॥

॥ਅਤਿਥਿ ਕਹੀਏ ਸੰਤ ਤਿਨੋਂ ਕਰ ਇਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪੂਜ੍ਯ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਿਵਜੀ ਕੋਂ ਪਿਆਰੇ ਹੈਂ॥
॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਅਤਿਥੋਂ ਕਰ ਸੇਵ੍ਯ ਜੋ ਸੰਕਰ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਇਹ ਅਤਿ ਪਿਆਰੇ ਹੈਂ॥

॥ਕਾਮਦ ਘਨ ਦਾਰਿਦ ਦਵਾਰ ਕੇ॥

॥ਦਾਰਿਦ੍ਰ ਰੂਪੀ ਦਾਵ ਅਗਨਿ ਕੇ ਸਾਂਤ ਕਰਨੇ ਕੋ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਬਾਂਛਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਖਾ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਮੇਘ ਹੈਂ॥

॥ਮੰਤ੍ਰ ਮਹਾਮਨਿ ਬਿਖੈ ਬ੍ਯਾਲ ਕੇ॥

॥ਵਿਖੈ ਰੂਪੀ ਨਾਗ ਕੀ ਵਿਖ ਉਤਾਰਨੇ ਕੋ ਮਹਾਂ ਮਣਿ ਕਹੀਏ ਸਿਰੋਮਣਿ ਮੰਤ੍ਰ ਹੈਂ॥
॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਵਿਖ ਨਾਸਕ ਏਕ ਮੰਤ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਏਕ ਮਣਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਪਾਪ ਰੂਪੀ ਸਰਪ ਕੀ ਗਰਲ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਕਰਨੇ ਕੋ ਇਹ ਮੰਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਮਣਿ ਰੂਪ ਭੀ ਹੈ ਮਹਾਂ ਪਦ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਵਿਸੇਖਣ ਹੈ॥

॥ਮੇਟਤ ਕਠਿਨ ਕੁਅੰਕ ਭਾਲ ਕੇ॥

॥ਭਾਲ ਨਾਮ ਜੋ ਕੁਅੰਕ ਹੈ ਸੋ ਲਿਲਾਰ ਕੇ ਕੁਅੰਕੋਂ ਕੋ ਮੇਟਣੇਂ ਵਾਲੇ ਹੈਂ॥

॥ਹਰਨ ਮੋਹ ਤਮ ਦਿਨਕਰ ਕਰ ਸੇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੬੨ ।ਜੈਸੇ ਤਮ ਕੇ ਰਵਿ ਕੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਹਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸਤਿਗੁਰੋਂ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਰ
੫੪ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਰੂਪੀ ਤਮ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ ।ਸੇਵਕ ਸਾਲਿ ਪਾਲ ਜਲਧਰ ਸੇ।

।ਭਗਤੋਂ ਰੂਪੀ ਧਾਨੋਂ ਕੇ ਪਾਲਕ ਮੇਘ ਸਮ ਹੈ ਜੈਸੇ ਵਰਖਾ ਹੋਤੀ ਰਹੇ ਅਰੁ ਖੇਤ ਮੇਂ ਜਲ ਖੜਾ ਰਹੇ ਤੈਸੇ ਭਗਤ ਜਨ ਹਰਿ ਜਸ ਕੋ ਸੁਨਤੇ ਰਹੇਂ ਅਰੁ ਸਤਸੰਗ ਮੇਂ ਮਿਲਤੇ ਰਹੇਂ ਤਬ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ੍ਯ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।ਅਭਿਮਤ ਦਾਨ ਦੇਵਤਰ ਵਰ ਸੇ।

।ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਕੇ ਦਾਤਾ ਕਲਪਤਰੁ ਸਮ ਹੈਂ।

।ਸੇਵਤ ਸੁਲਭ ਸੁਖਦ ਹਰਿ ਹਰ ਸੇ।

।ਜਿਸ ਪਦਾਰਥ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਸੁਗਮ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਫਲ ਅਲਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੇਂ ਇਹ ਵਿਸੇਸਤਾ ਹੈ ਸਤਸੰਗ ਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਇਨ ਕੀ ਸੁਗਮ ਹੈ ਅਰੁ ਫਲ ਦਾਤੇ ਸਿਵ ਵਿਸ਼ਨੂ ਸਮ ਹੈਂ ਤਥਾ ਇਹ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਾ ਮਹਾਂ ਫਲ ਮੁਕਤਿ ਹੈ ਸੋ ਇਨ ਕੇ ਪਠਨ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰ ਹੀ ਹੋਤੀ ਹੈ।

।ਸੁਕਵਿ ਸਰਦ ਨਭ ਮਨ ਉਡਗਨ ਸੇ।

।ਰਾਮ ਭਗਤ ਜਨ ਜੀਵਨ ਧਨ ਸੇ।

।ਜੈਸੇ ਸਰਦ ਕਾਲ ਕੇ ਅਮਲ ਨਭ ਮੇਂ ਉਡਗਨ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਉਤਮ ਕਵੀਓਂ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਮਨੋਂ ਮੇਂ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਾਮੋਪਾਸਕਨ ਕੋ ਤੋ ਇਹ ਜੀਵਨ ਧਨ ਹੈਂ।

।ਸਕਲ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਫਲ ਭੂਰਿ ਭੋਗ ਸੇ।

।ਜੈਸੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤੋਂ ਕਾ ਫਲ ਭੋਗ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸਰਬ ਪੁੰਨ੍ਯੋਂ ਕਾ ਫਲ ਇਨ ਕਾ ਸ੍ਰਵਨ ਮਨਨ ਹੈ।

॥ ।ਜਗ ਹਿਤ ਨਿਰੁਪਧਿ ਸਾਧੁ ਲੋਗ ਸੇ।

।ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਸਰਬ ਉਪਾਧੋਂ ਕਾ ਤਿਆਗ ਕੀਆ ਹੈ ਜੈਸੇ ਉਨ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਹੋਣਾ ਜਗਤ ਕੇ ਕਲਿਆਣ ਨਿਮਿਤ ਹੈ ਤੈਸੇ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਾ ਪਠਨ ਵਿਸ਼੍ਵ ਕੋ ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੈ ਈਹਾਂ ਨਿਰੁਪਾਧ ਅਰੁ ਸਾਧੁਤਾ ਦਾ ਛੰਦ ਕੀ ਪੂਰਣਤਾ ਨਿਮਿਤ ਨਿਰੁਪਧ ਪਦ ਰਖਾ ਹੈ। ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਛੰਦ ਕੌਮੁਦੀ। ॥ ਅਪਿ ਮਾਸੰ ਮਸੰ ਕੁਰਯਾਤ ਛੰਦੋ ਭੰਗੰ ਨ ਕਾਰਯੇਤ। ।ਮਾਸ ਕੇ ਸਥਾਨ ਮਸ ਅਰੁ ਮਸ ਕੇ ਸਥਾਨ ਮਾਸ ਐਸੇ ਪਦ ਕਰੇ ਪਰੰਤੂ ਅਰਥ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਕਬਿ ਛੰਦੋ ਭੰਗ ਨ ਕਰੇ।

।ਸੇਵਕ ਮਨ ਮਾਨਸ ਮਰਾਲ ਸੇ।

।ਜੈਸੇ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਹੰਸੋਂ ਕਰ ਸੋਭਿਤ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਮਨ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕਰ ਸੁੰਦਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

'ਪਾਵਨ ਗੰਗ ਤਰੰਗ ਮਾਲ ਸੇ'

'ਜੈਸੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੇ ਸਭੀ ਤਰੰਗ ਪਾਵਨ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਭੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈਂ'॥੮੫॥

ਦੋਹਾ: 'ਕੁਪਥ ਕੁਤਰਕ ਕੁਚਾਲ ਕਲਿ ਕਪਟ ਦੰਭ ਪਾਖੰਡ।

'ਦਹਨ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗ੍ਰਾਮ ਜਿਮ ਈਂਧਨ ਅਨਲ ਪ੍ਰਚੰਡ।'

'ਕੁਪਥ ਕਾਹੇ ਕੋ ਕੁਸੰਗੀਓਂ ਸੇ ਮੇਲ ਕੁਤਰਕ ਕਹੀਏ ਗੁਰੁ ਸਾਸਤ੍ਰ ਜੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪਰਲੋਕ ਕੋ ਕਿਸ ਨੇ ਦੇਖਾ ਹੈ ਕੁਚਾਲ ਕਾਹੇ ਕੋ ਖੋਟੇ ਕਰਮੋਂ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤਣਾ ਕਲਿ ਕਹੀਏ ਕਲਹ ਕਪਟ ਦੰਭ ਪਾਖੰਡ ਕਾ ਸਰੂਪ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਗੁਸਾਈਂ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਤੀਨ ਨਾਮ ਧਰੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਮੇਂ ਭੇਦ ਕਰ ਤੀਨ ਭੇਦ ਸਮਝਣੇ ਇਨ ਸਭ ਵਿਕਾਰੋਂ ਰੂਪ ਬਨ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਗੁਨ ਪੁੰਜ ਅਗਨਿ ਭਸਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ'॥੮੫॥

ਦੋਹਾ: 'ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਰਾਕੇਸ ਕਰ ਸਰਸ ਸੁਖਦ ਸਭ ਕਾਹੁ'

'ਸੱਜਨ ਕੁਮਦ ਚਕੋਰ ਚਿਤ ਹਿਤ ਵਿਸੇਖ ਬਡ ਲਾਹੁ'

'ਰਾਕੇਸ ਕਾਹੇ ਕੋ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਕਾ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਤਿਸ ਕੀਆਂ ਕਿਰਣਾਂ ਸਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀਆਂ ਕਥਾ ਸਰਬ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਕੁਮਦੋਂ ਅਰੁ ਚਕੋਰੋਂ ਸਮਾਨ ਜੋ ਸੰਤ ਜਨ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕਾ ਜੋ ਸਮੀ ਮੇਂ ਅਰੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਮੇਂ ਚਿਤ ਬਡਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨ ਕੋ ਲਾਭ ਬਡਾ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਜੈਸੇ ਕੁਮਦ ਚੰਦ੍ਰ ਕੀਆਂ ਕਿਰਣਾਂ ਕਰ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨ ਕਾ ਹਿਤ ਵਿਸੇਖ ਹੈ ਤੈਸੇ ਉਪਾਸਕੋਂ ਕੇ ਚਿਤ ਰੂਪੀ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਹੀ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਡੀ ਹੈ ਅਰੁ ਚਕੋਰ ਕੋ ... ਅਨਨ ... ਜਨ ਸੁਖਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ਏਹ ਤਿਨ ਕੋ ਬਡਾ ਲਾਭ ਹੈ ਜੈਸੇ ... ਅੰਗੀ ਕ੍ਰਿਤੀ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਤਿਨ ਕੋ ਏਹ ਮਹਤ ਲਾਭ ਹੈ'॥੮੬॥

ਚੌਪਈ: 'ਕੀਨਿ ਪ੍ਰਸਨ ਜਿਹਿ ਭਾਂਤਿ ਭਵਾਨੀ। ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਸੰਕਰ ਕਹਾ ਬਖਾਨੀ।'

'ਸੋ ਸਭ ਹੇਤ ਕਹਬ ਮੈਂ ਗਾਈ। ਕਥਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਨਾਈ।'

ਚੌਪਈ: 'ਜਿਹਿ ਇਹ ਕਥਾ ਸੁਨੀ ਨਹਿ ਹੋਈ। ਜਨਿ ਆਚਰਜ ਕਰੈ ਸੁਨਿ ਸੋਈ।'

'ਜਿਸ ਨੇ ਏਹ ਕਥਾ ਆਗੇ ਨਾ ਸੁਨੀ ਹੋਇ ਸੋ ਇਸ ਮੇਂ ਔਰ ਰਾਮਾਇਣੋਂ ਸੇਂ ਵਿਲਖਣ ਕਥਾ ਜਾਨ ਕੇ ਆਸਚਰਜ ਨਾ ਕਰੇ ਸੰਤੋ।'

॥ 'ਕਥਾ ਅਲੌਕਿਕ ਸੁਨਹਿ ਜੁ ਗਿਆਨੀ। ਨਹਿ ਅਸਚਰਜ ਕਰੈਂ ਅਸ ਜਾਨੀ।'

'ਰਾਮ ਕਥਾ ਕੈ ਮਿਤ ਜਗ ਨਾਹੀ। ਅਸਿ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਤਿਨ ਕੇ ਮਨ ਮਾਹੀ।'

'ਅਲੌਕਿਕ ਕਥਾ ਕਹੀਏ ਜੋ ਲੋਕ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਨਾ ਹੋਇ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਕੀ ਅਰੁ ... ਕਥਾ ਇਸ ਰਾਮਾਇਣ ਮੇਂ ਹੈ ਅਰੁ ਵਰਤਮਾਨ ਪੁਰਾਣੋਂ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਪਾਈ ਜਾਤੀਆਂ ਤੌ ਭੀ ਸੁਣ ਕਰ

ਟੂ. ਪ੍ਰ. ੫੮ ਬੁਧਿਵਾਨ ਆਸਚਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਜੋ ਅਸ਼ਟਾਦਸ ਪੁਰਾਣ ਅਰੁ ਉਪ ਪੁਰਾਣ ਅਰੁ ਰਘੁਵੰਸ਼ਾ ਮਹਾਂਨਾਟਕ ਸ੍ਰੀਭਾਗਵਤ ਅਰੁ ਸੰਧਿ ਆਦਿਕ ਸਭੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਸਨੇਂ ਸੁਨੇ ਪੜ੍ਹੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਾਮ ਕਥਾ ਵ੍ਯਾਸ ਸਮਾਸ ਕਰ ਸਭੋਂ ਮੇਂ ਕਹੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਭੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰਾ।ਰਾਮਾਯਣ ਸਤ ਕੋਟਿ ਅਪਾਰਾ।

।ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿ ਕਹੀਏ ਅਨੇਕ ਕਾਰਣ ਹੈਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਅਵਤਾਰੋਂ ਵਿਖੇ ਅਰੁ ਰਾਮਾਯਣ ਸਤ ਕੋਟ ਸੇ ਭੀ ਅਪਾਰ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਹੇ ਗ੍ਰੰਥ ਅਨੇਕ ਭਏ ਪਰੰਤੂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਤੌ ਏਕ ਹੈਂ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਭੇਦ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਕਲਪ ਭੇਦ ਹਰਿ ਚਰਿਤ ਸੁਹਾਏ।ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕ ਮੁਨੀਸਨ ਗਾਏ।

।ਕਰਹਿ ਨ ਸੰਸੈ ਅਸ ਉਰ ਆਨੀ।ਸੁਨਹਿ ਕਥਾ ਸਾਦਰ ਰਤਿ ਮਾਨੀ।

।ਅਨੇਕ ਕਲਪੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਸੀਤਾ ਹਰਨਾਦਿਕ ਜੋ ਸ੍ਥੂਲ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਸੋ ਏਕ ਸੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੂਖਮ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਭੇਦ ਭੀ ਹੋਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮਤਿਵਾਨ ਸੰਸੇ ਤ੍ਯਾਗ ਕੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਜੁਤ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ। ੩੭।।

।ਦੋ: ।ਰਾਮ ਅਨੰਤ ਅਨੰਤ ਗੁਨ ਅਮਿਤ ਕਥਾ ਵਿਸਤਾਰ।

।ਸੁਨਿ ਆਚਰਜ ਨ ਮਾਨਹੈਂ ਜਿਨਕੇ ਵਿਮਲ ਵਿਚਾਰ।

।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਅਨੰਤ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਨ ਮੇਂ ਗ੍ਯਾਨ ਵੈਰਾਗਾਦਿਕ ਗੁਣ ਅਨੰਤ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਨ ਕੀਆਂ ਕਥਾਂ ਭੀ ਅਪ੍ਰਮਿਤ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਨਿਰਮਲਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਜਨ ਸੁਣ ਕਰ ਵਿਸਮਯ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਅਰਥ ਇਹ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਸਰਬ ਸਕ੍ਤਿ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ। ੩੮।।

।ਚੌ: ।ਯਹਿ ਬਿਧਿ ਸਭ ਸੰਸੈ ਕਰ ਦੂਰੀ।ਸਿਰ ਧਰ ਗੁਰੂ ਪਦ ਪੰਕਜ ਧੂਰੀ।

।ਇਹ ਬਿਧ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੀ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਅਨੰਤਤਾ ਜਾਨ ਕਰ ਮਨ ਕੇ ਸਭ ਸੰਦੇਹ ਨਿਵ੍ਰਤ ਕੀਏ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਮੇਂ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੋਣੇ ਸੰਭਵਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਪਰਮੇਸ਼੍ਵਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਚਰਣ ਰਜ ਪਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇਆ ਜੋ ਤੁਮਨੇ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ ਤਦਨੰਤਰ।

।ਪੁਨ ਸਬਹੀ ਬਿਨਵੈਂ ਕਰ ਜੋਰੀ।ਕਰਤ ਕਥਾ ਜੇਹਿ ਲਾਗ ਨ ਖੋਰੀ।

।ਸਭ ਜੀਵ ਜਿਸੇ ਜਿਨਕੇ ਪੀਛੇ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਅਬ ਏਕਠ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਕਥਾ ਮੇਂ ਕੋਊ ਦੋਸ਼ ਨ ਪੜੇ।

।ਸਾਦਰ ਸਿਵਹਿ ਨਾਇ ਅਬ ਮਾਥਾ।ਵਰਨੌਂ ਵਿਸਦ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗਾਥਾ।

।ਸਿਵਜੀ ਮੇਰੇ ਸੰਪ੍ਰਦਾਯਕ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸੇਵਕ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਖਾ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਾਮ ਕਥਾ ਕੇ ਭੀ ਮੁਖ੍ਯ ਪ੍ਰਵਰਤਕ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਅਬ ਤਿਨਕੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਜੁਗਤ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰ ਕੇ ਰਘੁਨਾਥ

॥ਸੰਬਤ ਸੋਰਾ ਸੈ ਇਕਤੀਸਾ॥ ਕਰੌਂ ਕਥਾ ਹਰਿ ਪਦ ਧਰ ਸੀਸਾ॥ ਸੁਗਮ:੬॥ ੧੦
॥ਨੌਮੀ ਭੌਮ ਵਾਰ ਮਧੁ ਮਾਸਾ॥ ਅਵਧ ਪੁਰੀ ਯਹਿ ਚਰਿਤ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥

॥ਆਸੰਕਾ॥ ॥ਨੌਮੀ ਰਿਕਤਾ ਤਿਥ ਭੌਮ ਕ੍ਰੂਰ ਵਾਰ ਚੇਤ੍ਰ ਮਾਸ ਵਿਵਾਹਾਦਿਕੋਂ ਮੰਗਲੋਂ ਵਿਖੇ ਅਪ੍ਰਮਾਣ ਐਸੇ ਦਿਨ ਰਾਮਾਇਣ ਕੇ ਪਰੰਭ ਕਰਨੇਂ ਕਾ ਕਿਆ ਆਸਾ॥ ॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇਂ ਬੀਚ ਹੀ ਕਹਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਜਨਮ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਰ ਇਹ ਦਿਨ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇਂ ਐਸੇ ਤਿਥ ਮਾਸ ਵਿਖੇ ਅਵਤਾਰ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਧਾਰਨਾ ਕਹੁ ਤੌ ਭੁਛਿਦ ਥੀ॥
॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਉਤਮ ਤਿਥਿਆਦਿਕੋਂ ਵਿਖੇ ਉਪਜਣੇਂ ਕਰ ਤੌ ਸਭੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਹਮਾਰੀ ਇਹ ਅਧਿਕਤਾ ਹੈ ਕ੍ਰੂਰ ਦਿਨੋਂ ਮੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕਰ ਸਭਨੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੋਣਾਂ ਜੈਸੇ ਹੋਟ ਅਰੁ ਲਾਲ ਵਰਣ ਸਭ ਕਾ ਸੁੰਦਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਸ੍ਯਾਮ ਰੂਪ ਹੀ ਸਭ ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ॥
॥ਨਨੁ॥ ॥ਯਦ੍ਯਪਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਪਣੇ ਐਸ੍ਵਰਜ ਸੋਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੂਏ ਤਥਾਪਿ ਉਸ ਤਿਥ ਕੀ ਰਿਕਤਾ ਅਰੁ ਵਾਰ ਕੀ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਅਰੁ ਮਾਸ ਕੀ ਨ੍ਯੂਨਤਾ ਜੋਤਸੀਓਂ ਨੇ ਤੌ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀ ਕਰੀ॥
॥ਸਿਧਾਂਤ॥ ॥ਨਵਮੀ ਤਿਥਿ ਦੇਵੀ ਕੀ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਜੋ ਦੇਵੀ ਜਾਨਕੀ ਕਾਹੀ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਥ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੂਈ ਅਰੁ ਭੌਮ ਵਾਰ ਹਨੂਮਤ ਜੀ ਕਾ ਹੈ ਸੋਈ ਹਮਾਰੇ ਸਹਾਇਕ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਵਾਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੂਆ ਅਰੁ ਚੇਤ੍ਰ ਬਸੰਤ ਰੁਤ ਹੈ ਵਿਵਾਹਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਬਾਤ ਜੋਤਸੀ ਜਾਨੈਂ ਹਮਕੋ ਗੀਤਾ ਮੈਂ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਵਚਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ॥ ॥ਰਿਤੂਨਾਂ ਕੁਸਮਾਕਰ:॥ ॥ਰਿਤੋਂ ਵਿਖੇ ਬਸੰਤ ਰਿਤੁ ਮੈ ਹੋਂ ॥ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਭ ਕੋ ਆਪ ਨੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਅਰੁ ਉਤਮ ਜਾਨ ਕਰ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਕੀਆ॥

॥ ॥ਜਿਹਿ ਦਿਨ ਰਾਮ ਜਨਮ ਸ੍ਰੁਤਿ ਗਾਵਹਿ॥ ਤੀਰਥ ਸਕਲ ਤਹਾਂ ਚਲਿ ਆਵਹਿ॥

॥ਜਿਸ ਦਿਨ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਅਵਤਾਰ ਹੋਣਾਂ ਕਹਾ ਹੈ ਤਿਸ ਰਾਮ ਨਵਮੀ ਕੋ ਦਿਨ ਸਭ ਤੀਰਥ ਅਯੁਧ੍ਯਾ ਮੇਂ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਅਤ੍ਰ॥

॥ਅਸੁਰ ਨਾਗ ਖਗ ਨਰ ਮੁਨਿ ਦੇਵਾ॥ ਆਇ ਕਰਹਿ ਰਘੁਨਾਯਕ ਸੇਵਾ॥
॥ਜਨਮ ਮਹੋਤਸਵ ਰਚਹਿ ਸੁਜਾਨਾ॥ ਕਰਹਿ ਰਾਮ ਕਲ ਕੀਰਤਿ ਗਾਨਾ॥
੯੯॥
॥ਦੋ: ॥ਮੱਜਹਿ ਸੱਜਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬਹੁ ਪਾਵਨ ਸਰਜੂ ਨੀਰ॥
॥ਜਪਹਿ ਰਾਮ ਧਰ ਧ੍ਯਾਨ ਉਰ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਯਾਮ ਸਰੀਰ॥
॥ਸੁਗਮ:੯੦

॥ਅਬ ਸਰਯੂ ਅਰੁ ਅਵਧ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਥਨ ਪੂਰਬਕ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਕਾ ਫਲ ਅਰੁ ਨਾਮ ਧਰਨ ਕਾ [illegible] ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਚੌ: ॥ਦਰਸ ਪਰਸ ਮੱਜਨ ਅਰੁ ਪਾਨਾ॥ ਹਰੈ ਪਾਪ ਕਹਿ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੬੬ ।।ਨਦੀ ਪੁਨੀਤ ਅਮਿਤ ਮਹਿਮਾ ਅਤਿ।। ਕਹਿ ਨ ਸਕੈ ਸਾਰਦਾ ਬਿਮਲ ਮਤਿ

੫੫ ।।ਰਾਮ ਧਾਮਦਾ ਪੁਰੀ ਸੁਹਾਵਨਿ।। ਲੋਕ ਸਮਸਤ ਬਿਦਿਤ ਅਤਿ ਪਾਵਨਿ।।

।।ਚਾਰ ਖਾਨਿ ਜਗ ਜੀਵ ਅਪਾਰਾ।। ਅਵਧਿ ਤਜੇ ਤਨ ਨਹਿ ਸੰਸਾਰਾ।।

।।ਸੁਗਮ:।। ।।ਸਭ ਬਿਧਿ ਪੁਰੀ ਮਨੋਹਰ ਜਾਨੀ।। ਸਕਲ ਸਿਧਪ੍ਰਦ ਮੰਗਲ ਖਾਨੀ

।।ਸਭ ਬਿਧਿ ਕਾਹਿਤੇ ਪੁਰ ਰਚਨਾ ਅਰੁ ਨਦੀ ਕੀ ਸਮੀਪਤਾ ਅਰੁ ਰਘੁਬੰਸੀਓਂ ਕੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਤਿਸ ਕਰ ਮਨੋਹਰ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਕਰ ਸਭ ਮੰਗਲੋਂ ਕੀ ਖਾਨਿ ਹੂਈ ਤਾਂਤੇ ਤਹਾਂ।।

।।ਬਿਮਲ ਕਥਾ ਕਰ ਕੀਨ ਅਰੰਭਾ।। ਸੁਨਤ ਨਸਾਂਹਿ ਕਾਮ ਮਦ ਦੰਭਾ।। ਸੁਗਮ:।।

।।ਰਾਮਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਇਹ ਨਾਮਾ।। ਸੁਨਤ ਸ੍ਰਵਣ ਪਾਈਐ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ।।

।।ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਹੈ ਔਰੋਂ ਮਾਨਸਰੋਂ ਕੇ ਦੇਖਣੇਂ ਕਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੋ ਸੀਤਲਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਸਕੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰ ਮਨ ਕੋ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋਈ ਬਿਸਤਾਰ ਕੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।।

।।ਮਨ ਕਰਿ ਬਿਖੈ ਅਨਲ ਬਨ ਜਰਈ।। ਹੋਇ ਸੁਖੀ ਜੋ ਯਹਿ ਸਰ ਪਰਈ।।

।।ਮਨ ਰੂਪੀ ਗਜ ਜਗਤ ਰੂਪੀ ਬਨ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ੈ ਰੂਪੀ ਅਗਨਿ ਮੇਂ ਜਲਤੇ ਹੂਏ ਜਬ ਰਾਮਕਥਾ ਰੂਪੀ ਸਰ ਵਿਖੇ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਅਵਿਦਯਾ ਰੂਪੀ ਤਪਤ ਮਿਟ ਜਾਤੀ ਹੈ।।

।।ਰਾਮਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਮੁਨਿ ਭਾਵਨਾ।। ਬਿਰਚੋ ਸੰਭੁ ਸੁਹਾਵਨ ਪਾਵਨਾ।।

।।ਰਚਨਾ ਮੇਂ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਅਰੁ ਫਲ ਮੇਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ।। ।।ਇਤਰ ਸੁਗਮ:

।।ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਦੋਖ ਦੁਖ ਦਾਰਿਦ ਦਾਵਨ।। ਕਲਿ ਕੁਚਾਲ ਕੁਲ ਕਲੁਖ ਨਸਾਵਨ।।

।।ਮਨ ਵਚ ਕਾਇ ਕਰ ਉਪਜੇ ਜੋ ਦੋਖ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਨਕੇ ਦੁਖ ਦਾਰਿਦ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਦਾਵਨ ਕਹੀਏ ਦਬਾਵਨ ਹਾਰਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕਲੂ ਕੇ ਜੀਵੋਂ ਕੀਆਂ ਜੋ ਕੁਚਾਲੇਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਭ੍ਰਗਤੇ ਕੀ ਕੁਲੋਂ ਕੇ ਜੋ ਕਲੰਕ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਨਾਸਕ ਹੈ।।

।।ਰਚ ਮਹੇਸ ਨਿਜ ਮਾਨਸ ਰਾਖਾ।। ਪਾਇ ਸੁ ਸਮੈਂ ਸਿਵਾ ਸਨ ਭਾਖਾ।।

।।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਗ੍ਰੰਥ ਰਚ ਕਰ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਨੇਂ ਅਪਨੇਂ ਮਨ ਵਿਖੇ ਹੀ ਰਾਖਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੀ ਦੁਰਲਭਤਾ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕੀਆ ਜਬ ਉਮਾਂ ਕੋ ਜਗਯਾਸਾ ਭਈ ਤਬ ਸੁਭ ਅਵਸਰ ਮੇਂ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ।।

।।ਤਾਂਤੇ ਰਾਮਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਵਰ।। ਧਰਯੋ ਨਾਮ ਹਿਯ ਹੇਰ ਹਰਖ ਹਰ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਪ੍ਰਥਮ ਮਨਮੇ ਰਾਖਣੇਂ ਕਰ ਸੰਕਰ ਜੀਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ।ਇਸਕਾ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਦੀਆ

।।ਕਹੌਂ ਕਥਾ ਸੋ ਸੁਖਦ ਸੁਹਾਈ।।ਸਾਦਰ ਸੁਨਹੁ ਸੁਜਨ ਮਨ ਲਾਈ।।

।।ਸੁਗਮ: ੯੧।।

।।ਦੋ: ।।ਜਸ ਮਾਨਸ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਭਯੋ ਜਗ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜਿਹਿ ਹੇਤੁ।।

।।ਅਬ ਸੋਇ ਕਹੌਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਬ ਸੁਮਰ ਉਮਾ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੁ।।

।।ਜਸ ਮਾਨਸ ਕਹਿਯੇ ਜੈਸਾ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਹੈ।। ।ਇਤਰ ਸੁਗਮ: ੯੨।।

।।ਚੌ: ।।ਸੰਭੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸੁਮਤਿ ਹਿਯ ਹੁਲਸੀ।।ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਕਵਿ ਤੁਲਸੀ।

।।ਕਰੈ ਮਨੋਹਰ ਮਤਿ ਅਨੁਹਾਰੀ।।ਸੁਜਨ ਸੁਚਿਤ ਸੁਨ ਲੇਹੁ ਸੁਧਾਰੀ।।

।।ਸੰਕਰ ਜੀਕੀ ।ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ।ਜਿਸ ਕੀ ਸੁਮਤਿ ਕੋਂ ਹੁਲਾਸ ਹੁਆ ਹੈ ਐਸਾ ਜੋ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਕਵਿ ਹੈ ਸੋ ਅਪਣੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਕੋਂ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਵੈਗਾ ਹੇ ਸੰਤ ਜਨੋਂ ਤੁਮ ਨੇ ।ਚਿਤ ਦੇਕੈ ਸੁਣਨਾ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਭੂਲ ਕੋਂ ਸੁਧਾਰ ਲੈਣਾ।। ।।ਅਬ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਕੋਂ ਸਾਂਗ ਰੂਪਕਾਲੰਕਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।।

।।ਸੁਮਤਿ ਭੂਮਿ ਥਲ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਗਾਧੂ।।ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਉਦਧਿ ਘਨ ਸਾਧੂ।।

।।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਜਸ ਕੀ ਇਛਾ ਵਾਲੀ ਜੋ ਮੇਰੀ ਉਤਮ ਮਤਿ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਮਾਨਸ ਕੀ ਭੂਮ ਭਈ ਅਰੁ ਉਸਕੇ ਧਾਰਣ ਹਾਰਾ ਜੋ ਮੇਰਾ ਰਿਦਾ ਹੈ ।ਇਹ ।ਤਿਸ ਸਰੋਵਰ ਕੀ ਅਗਾਧਤਾ ਕਹਿਯੇ ਬਡਾ ਗਰਤ ਹੁਯਾ ਅਰੁ ਵੇਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਸਮੁਦ੍ਰ ਹੈਂ ਮੇਘ ਰੂਪੀ ਸੰਤ ਜੋ ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਸੇ ।ਤਿਨੋਂ ਨੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਜਲ ਪਾਨ ਕੀਆ।।

।।ਬਰਖਹਿ ਰਾਮ ਸੁਜਸ ਬਰ ਬਾਰੀ।।ਮਧੁਰ ਮਨੋਹਰ ਮੰਗਲਕਾਰੀ।।

।।ਜੈਸੇ ਸਮੁਦ੍ਰ ਕਾ ਖਾਰੀ ਜਲ ਪਯੋਦੋ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਵਰਖਾ ਹੂਆ ਮਧੁਰ ਮਨੋਹਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸੁਤਹੁ ਕੇ ਮਹਾਂ ਕਠਨ ਆਸੇ ਸੰਤਹੁ ਕੀ ਰਸਨਾਂ ਦ੍ਵਾਰਿਯੋਂ ਵਰਖੇ ਹੂਏ ਮੁਝ ਕੋਂ ਸੁਗਮ ਭੁਏ।।

।।ਲੀਲਾ ਸਗੁਨ ਜੁ ਕਹਹਿ ਬਖਾਨੀ।।ਸੋਇ ਸ੍ਵਛਤਾ ਕਰੈ ਮਲ ਹਾਨੀ।।

।।ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕੀ ਜੋ ਲੀਲਾ ਵਰਣਨ ਕਰੀ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਜਲ ਕੀ ਨਿਰਮਲਤਾ ਵਾਕ੍ਯਮਨੁ ਸੇ ਤ੍ਰਿਹੁ ਕੀ ਮਲ ਕੋਂ ਨਾਸ ਕਰਤੀ ਹੈ।।

।।ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਜੋ ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਈ।।ਸੋਇ ਮਧੁਰਤਾ ਸੁ ਸੀਤਲਤਾਈ।।

।।ਜਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਕਹਾ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ।ਤਿਸ ਕੋ ਜੋ ਵਰਨਨ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਜਲ ਮੇਂ ਮਿਸਟਤਾ ਅਰੁ ਸੀਤਲਤਾ ਹੈ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੫੮ ॥ਸੋ ਜਲ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸਾਲਿ ਹਿਤ ਹੋਈ॥ਰਾਮ ਭਗਤ ਜਨ ਜੀਵਨ ਸੋਈ॥

॥ਸੋ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਲ ਧਾਨੋਂ ਕੋ ਸੁਖ ਦੇਤਾ ਹੈ ਇਹ ਰਾਮ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਜੀਵਨ ਹੈ॥

॥ਮੇਧਾ ਮਹਿ ਗਤਿ ਸੋ ਜਲ ਪਾਵਨ॥ਸਕਿਲਿ ਸ੍ਰਵਨ ਮਗ ਚਲਿਓ ਸੁਹਾਵਨ॥

॥ਜੈਸੇ ਵਰਖਾ ਕਾ ਜਲ ਚਲਾ ਤਬ ਸਰੋਵਰ ਕੇ ਊਪਰ ਕੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦੁਆਰਾ ਨਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹੁ ਮੈ ਹੋ ਕਰ ਸਰੋਵਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ ਤੈਸੇ ਬੁਧਿ ਰੂਪੀ ਮਹੀ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਕੈ ਸੰਤਹੁ ਕੇ ਵਚਨ ਕਰਨਹੁ ਰੂਪੀ ਨਦੀਹੁ ਦੁਆਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਰੂਪੀ ਸਰ ਮੇ ਆਈ ਭਾਵ ਪਰਕਾਸ ਇਹ ਜਬ ਗੁਰ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਸੋਤ੍ਰ ਇੰਦ੍ਰੀ ਸਾਥ ਮਿਲ ਕਰ ਪ੍ਰਥਮ ਬੁਧਿ ਵਾਕਹੁ ਕੋ ਗ੍ਰਾਹਣ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤਬ ਪੀਛੇ ਕਾਨੋਂ ਦੁਆਰਾ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਬੈਠਤੇ ਹੈਂ॥ ਅਰੁ ਜਿਸ ਕੋ ਮੇਧਾ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨ ਕਰੇ ਸੋ ਅਨੇਕ ਵਚਨ ਥੋਥੀ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਭਰਿਓ ਸੁਮਾਨਸ ਸੁਥਲ ਥਿਰਾਨਾ॥ਸੁਖਦ ਸੀਤ ਰੁਚਿ ਚਾਰੁ ਚਿਰਾਨਾ॥

॥ਸੁਮਾਨਸ ਕਹੀਏ ਪੁਰਸੋਤਮ ਸੁਮਤਿ ਜਿਸ ਕੀ ਸੁਮਤ ਕਾ ... ॥ ਸੁਥਲ ਕਹੀਏ ਰਿਦੇ ਰੂਪੀ ਸੁਭ ਥਲ ਵਿਖੇ ਥਿਰਾਨ ਕਹੀਏ ਸਿਥਤ ਭਯਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਇਸ ਕਥਾ ਕਾ ਸਰੂਪ ਜੋ ਕਿ ਤਾ ਤੇ ਸੇ ਭਯਾ ਜੋ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਭ ਕੋ ਸੁਖਦ ਅਰੁ ਸੀਤਲ ਅਰੁ ਭਾਵਨ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਅਨਾਦਿ ਹੈ॥੪੩॥

ਦੋਹਾ॥ ॥ਸੁਠ ਸੁੰਦਰ ਸੰਬਾਦ ਬਰ ਬਿਰਚੇ ਬੁਧਿ ਬਿਚਾਰ॥

॥ਤੇ ਇਹਿ ਪਾਵਨ ਸੁਭਗ ਸਰ ਘਾਟ ਮਨੋਹਰ ਚਾਰ॥

॥ਯਾਗਬਲਕ ਜੀ ਕਾ ਭਾਰਦੁਾਜ ਪ੍ਰਤਿ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕਾ ਉਮਾਂ ਸੋਂ ਭੁਸੁੰਡ ਜੀ ਕਾ ਗਰੁੜ ਸਾਥ ਮੇਰੇ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਸੂਕਰ ਖੇਤ ਮੇਂ ਮੋ ਪ੍ਰਤਿ ਇਹ ਚਾਰੇ ਘਾਟ ਹੈਂ॥੪੪॥

ਚੌਪਈ॥ ॥ਸਪਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਭਗ ਸੋਪਾਨਾ॥ਗਿਆਨ ਨੈਨ ਨਿਰਖਤ ਮਨ ਮਾਨਾ॥

॥ਸਪਤ ਕਾਂਡ ਇਸ ਸਰ ਕੀ ਸਪਤ ਪੌੜੀਆਂ ਹੈਂ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਰੂਪੀ ਨੇਤ੍ਰ ਸੇ ਦੇਖੀਏ ਤੋ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

॥ਰਘੁਪਤਿ ਮਹਿਮਾਂ ਅਗੁਨ ਅਬਾਧਾ॥ਬਰਨਬ ਸੋਈ ਬਰ ਬਾਰਿ ਅਗਾਧਾ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਨਿਰਗੁਨ ਸਰੂਪ ਕੀ ਜੋ ਅਬਾਧ ਮਹਿਮਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਜਲ ਕੀ ਅਗਾਧਤਾ ਹੈ॥

॥ਰਾਮ ਸੀਯ ਜਸ ਸਲਿਲ ਸੁਧਾ ਸਮ॥ਉਪਮਾਂ ਬੀਚਿ ਬਿਲਾਸ ਮਨੋਰਮ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕੀ ਜੋ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕਹੀ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਜਲ ਕੀ ਮਿਸਟਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕਵੀਓਂ ਕਰ ਉਪਮਾਂ ਜੋ ਵਰਣਨ ਕਰੀ ਹੈ ਸੋ ਲਹਿਰਾਂ ਤਰੰਗ ਹੈਂ॥

॥ਪੁਰਇਨ ਸਘਨ ਚਾਰੁ ਚੌਪਾਈ॥ਜੁਗਤਿ ਮੰਜੁ ਮਨਿ ਸੀਪ ਸੁਹਾਈ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਚੌਪਾਈਆਂ ਚੌਪਈ ਸਮਹੇਂ ਅਰੁ ਜੁਗਤਾਂ ਜੋ ਉਤਮ ਮਤਿ ਕੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਮੁਕਤਾਵੰਤ ਸੁਕਤੀ ਹੈਂ।

।।ਛੰਦ ਸੋਰਠਾ ਸੁੰਦਰ ਦੋਹਾ। ਸੋਇ ਬਹੁ ਰੰਗ ਕਮਲ ਕੁਲ ਸੋਹਾ।।

।ਛੰਦ ਸੋਰਠੇ ਅਰੁ ਦੋਹੇ ਇਹ ਬਹੁ ਰੰਗੋਂ ਕੇ ਕਮਲ ਹੈਂ।

।।ਅਰਥ ਅਨੂਪ ਸੁਭਾਉ ਸੁਭਾਸਾ। ਤੇ ਪਰਾਗ ਮਕਰੰਦ ਸੁਵਾਸਾ।।

।ਤਿਨ ਮੇਂ ਅਰਥ ਜੋ ਹੈਂ ਸੋ ਪਰਾਗ ਵਤ ਹੈਂ ਅਰਥਨ ਮੇਂ ਭਾਵ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਮਕਰੰਦ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕੇ ਸੁਭ ਆਸੇ ਕਾ ਜੋ ਚਮਤਕਾਰ ਜੋ ਹੈ [illegible] ।ਰਕੇਵਾ। ।ਭਲੀ ਭਾਖਾ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਸੁਗੰਧ ਹੈ।
।ਮਕਰੰਦ: [illegible]: ਪਰਾਗ: ਸੁਮਨੋਰਸ ਇਤਿ ਅਮਰੇ।

।।ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਪੁੰਜ ਮੰਜੁਲ ਅਲਿ ਮਾਲਾ। ਗਿਆਨ ਬਿਰਾਗ ਬਿਚਾਰ ਮਰਾਲਾ।।

।ਇਨੋਂ ਕਮਲੋਂ ਬਿਖੇ ਜੋ ਪੁੰਨਿ ਹੈਂ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਭ੍ਰਮਰ ਹੈਂ ਗਿਆਨ ਬੈਰਾਗ ਅਰ ਬੀਚਾਰ ਕਾ ਜੋ ਵਰਣਨ ਹੈ ਸੋ ਮਰਾਲ ਹੈਂ।

।।ਧੁਨਿ ਅਵਰੇਬ ਕਬਿਤ ਗੁਣ ਜਾਤੀ। ਮੀਨ ਮਨੋਹਰ ਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।।

।ਧੁਨਿ ਅਰੁ ਅਵਰੇਬ ਗੁਣ [illegible] ਜਾਤ ਇਹ ਉਤਮ ਕਬਿਤਾ ਮੇਂ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਇਸ ਮੇਂ ਭੀ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸ ਸਰ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਜਾਤੋਂ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਮੀਨ ਹੈਂ ਧੁਨਿ ਅਰੁ ਅਵਰੇਬ ਕਹਿਏ ਵਕ੍ਰ ਸਰੂਪ ਇਨ ਦੋਨੋ ਕਾ [illegible] ਮੇਂ ਭੇਦ ਕਹਤੇ ਹੈ ਜੋ ਅਖਰੋਂ ਮੇਂ ਅਰਥ ਭਾਸੇ ਔਰ ਅਰੁ ਬੀਚ ਸੇਂ ਚਮਤਕਾਰ [illegible] ਪਰੰਤੂ ਕਈ ਇਕ [illegible] ਇਨ ਕਾ ਭੇਦ ਐਸੇ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।
ਅਰਥ [illegible] ਚਮਤਕਾਰ ਕਾ ਨਾਮ ਵਕ੍ਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕਰ ਜੋ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੋਣਾ ਸੋ ਧੁਨਿ ਹੈ ਅਰੁ ਕਈ ਇਕ [illegible] ਧੁਨਿ ਵਕ੍ਰਤਾ ਕਾ ਭੇਦ ਐਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸ ਅਰਥ ਕੇ ਚਮਤਕਾਰ ਕਥਨ ਕਰ ਸ੍ਰੋਤਾ ਕੋ ਪੰਡਤ [illegible] ਹੋਇ ਸੋ ਧੁਨਿ। ।ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੇ।

।। ।ਪੁਨ ਆਉ [illegible] ਏਹ ਬਤੀਆ ਭਾਲੀ। ਅਸ ਕਹਿ ਮਨ ਬਿਹਸੀ ਇਕ ਆਲੀ।

।ਜਬ ਜਨਕ ਪੁਰ ਕੀ ਫੁਲਵਾੜੀ ਮੇਂ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸੀਤਾ ਆਸਕਤ ਭਈ ਹੈ ਤਬ ਸਖੀ ਨੇ ਕਹਾ ਇਸੀ [illegible] ਕੇ ਦਿਨ [illegible] ਫੇਰ ਆ [illegible] ਧੁਨਿ ਇਸ ਮੇਂ ਇਹ ਹੈ ਜਾਨਕੀ ਅਬ ਅਤਿ ਆਸਕਤ ਭਈ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਦੇਖਨੇ ਕੀ ਜੋ ਤੁਝੇ ਉਤਕੰਠ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਕਾਲ ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਮੇਂ [illegible] ਅਰੁ ਏਹੀ ਬਾਤ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਭੀ ਦ੍ਯੋਤਨ ਕਰ ਦੀਨੀ ਜੋ ਤੁਮ੍ਹਾਰਾ ਮਨ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਰੂਪ ਪਰ [illegible] ਤੁਮ ਕੌ ਭੀ [illegible] ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਮੇਂ ਫੂਲ ਲੇਨੇ ਕੋ ਆਵਨਾ ਅਰੁ ਜਿਸ ਅਰਥ [illegible] ਕਰ ਸ੍ਰੋਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਇ ਅਰੁ [illegible] ਸੋ ਵਕ੍ਰਤਾ ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੇ।

।।[illegible] ਕੁਮਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗਾਤੀ। ਸਹਸ ਬਾਹੁ ਸਨ ਪਰੀ ਲਰਾਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੭੦ ।ਇਸਕੇ ਅੰਰਥ ਮੇਂ ਤੌ ਰਾਵਣ ਕਾ ਮਹੱਤ ਹੈ ਹੇ ਲੰਕੇਸ ਤੂੰ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਹੈਂ ਜੋ ਬੀਸ ਬਾਹੇਂ ਕਰ ਸਹੰਸ੍ਰ ਬਾਹੂ ਸੇਂ ਯੁੱਧ ਕੀਆ ਅਰੁ ।ਇਸ ਕੇ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰ ਰਾਵਣ ਕਾ ਚਿਤ ਭੰਗ ਹੂਆ ਅਰੁ ਅਤਿ ਲੱਜਤ ਹੂਆ। ।।ਅਥਵਾ।। ।।ਸਬਦ ਵਾਂਗ ਇਸਕੋ ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਖਰੋਂ ਮੇ ਸਪਸ਼ਟਾਰਥ ਜੋ ਭਾਸੈ ਸੋ ਕ੍ਰਮਕ ਤੋਇ ਅਰੁ ਯਥਾਰਥ ਔਰ ਹੋਇ।। ਉਦਾਹਰਣ।। ।।

।।ਨਾਮ ਭੂਪ ਦੂਇ ਈਸ ਉਪਾਸੀ।।

।।ਇਸ ਕੇ ਅਰਥ ਕਾ ਭੇਦ ਨਾਮ ਮਹਾਤਮ ਮੇਂ ਦੇਖ ਲੇਣਾ।। ।।ਅਰੁ ਅਵਰੇਵ ਨਾਮ ਵਾਂਗ ਕਾ ਨਿਰ ਸੰਦੇਹ ਹੈ, ਜਾਂਤੇ ਇਸੀ ਗੰਥ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ।

।।ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਵਰੇਵ ਸੁਧਾਰੀ।।

।।ਅਰੁ ਗੁਨ ਰੀਤਿ ਜਾਤ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਚੰਦ੍ਰ ਲੋਕ ਅਰੁ ਕਾਵ੍ਯ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਾਦਿਕੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਖਾ ਗੰਥੋਂ ਮੇਂ ਐਸੇ ਕਹਾ ਹੈ।

।।ਦੋ: ।।ਤੀਨ ਭਾਤਿ ਗੁਨ ਮਧੁਰਤਾ ਓਜ ਪ੍ਰਸਾਦਹਿ ਜਾਨ।

।।ਅੰਤਕਰਨ ਸਿੰਗਾਰ ਰਸ ਸੁਖਦ ਮਧੁਰਤਾ ਮਾਨ।।

ਮਧੁਰਤਾ ਯਥਾ।। ।।ਦ੍ਰਵੈ ਚਿਤ ਜਾਂਕੇ ਸੁਨਤ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ।

।।ਅਹੇ ਮਧੁਰਤਾ ਰਸਨ ਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਥਮ ਸਰਸਈ ਆਨ।

।।ਉਦਾਹਰਨ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੇ।।

।।ਚੌ।। ।।ਕੰਕਨ ਕਿੰਕਨਿ ਨੂਪਰ ਧੁਨਿ ਸੁਨ। ਕਹਤ ਲਖਨ ਸਨ ਰਾਮ ਹ੍ਰਿਦੈ ਗੁਨ।

।।ਮਾਨਹੁ ਮਦਨ ਦੁੰਦਭੀ ਦੀਨੀ। ਮਨਸਾ ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਜਯ ਕਹੁ ਕੀਨੀ।।

।ਓਜ: ।।ਦੋ: ।।ਚਿੱਤ ਬਢਾਵੈ ਤੇਜ ਕਰ ਓਜ ਬੀਰ ਰਸ ਬਾਸਾ।

।।ਬਹੁਤ ਰੌਦ੍ਰ ਬੀਭਤਸ ਮਾਹਿੰ ਤਾਂਕੇ ਬਰਨ ਨਿਵਾਸ।।

।।ਸੰਜੋਗੀ ਟਠ ਡਢਣ ਯੁਤ ਉੱਧਤ ਰਚਨਾ ਰੂਪ।

।।ਰੇਫ ਜੋਗ ਸਖ ਬਡੇ ਪਦ ਬਰਨੈਂ ਓਜ ਅਨੂਪ।।੨।।

।।ਉਦਾਹਰਨ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੇ।।

।।ਕੋਦੰਡ ਕਠਨ ਚਢਾਇ ਸਿਰ ਜਟ ਜੂਟ ਬਾਂਧਤ ਸੋਹ ਕ੍ਯੋਂ।।

।। ।।ਜਨੁ ਮੇਲ ਮਰਕਤ ਲਰਤ ਦਾਮਨਿ ਕੋਟ ਸੋਂ ਜੁਗ ਭੁਜਗਜੇ

।।ਪ੍ਰਸਾਦ ਗੁਨ। ਦੋ: ।।ਸਬ ਰਸ ਸਬ ਰਚਨਾਂਨ ਮੇ ਸਬ ਬਰਨਨ ਕੇ ਭੂਪ। ।।

† ਇਸ ਸਟੇ ਕੇ ਚੌਪਈ ਅਰ ਦੋਹਾ ਪ੍ਰਮਾਣਕ ਹੈਂ ਮੂਲ ਨਹੀ

।ਅਰਥ ਸੁਨਤ ਹੀ ਪਾਈਐ ਜਾਹਿ ਪ੍ਰਸਾਦ ਕੋ ਰੂਪ।

।ਉਦਾਹਰਨ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ।

ਚੌਪਈ: ।ਬਿਟਪ ਬਿਸਾਲ ਲਤਾ ਉਰਝਾਨੀ। ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਤਾਨ ਦਿਯੇ ਜਨੁ ਤਾਨੀ।

।ਕਦਲਿ ਤਾਲ ਵਰ ਧੁਜਾ ਪਤਾਕਾ। ਦੇਖਤ ਮੋਹਿ ਧੀਰ ਮਨ ਜਾਕਾ।

।ਇਤ ਗੁਨਾ। ਅਥਿ ਰੀਤਿ:

ਦੋਹਾ: ।ਗੌੜੀ ਬੈਦਰਭੀ ਕਹੈਂ ਪਾਂਚਾਲੀ ਪੁਨ ਜਾਨ।

।ਲਾਟੀ ਓਜ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪੁਨ ਮਾਧੁਰ ਜਹਿ ਕੀ ਖਾਨ।

।ਇਨ ਚਾਰਹੂੰ ਰੀਤ ਮੇਂ ਓਜ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮਾਧੁਰ ਯਹ ਤੀਨ ਗੁਨ ਉਪਜਤ ਹੈਂ। ਅਥ ਗੌੜੀ ਰੀਤਿ ਲਛਨੰ।

।ਟਾਦਿ ਸੰਜੋਗੀ ਬਰਨ ਜਿਹ ਹੋਹਿ ਸੁ ਬਡੇ ਸਮਾਸ।

।ਛੰਦ ਬੰਦ ਰਚਨਾ ਕਠੈ ਤਹ ਗੌੜੀ ਕੋ ਬਾਸ।੨। ।।

।ਅਥ ਸਮਾਸ ਲਛਨੰ।

।ਜੇ ਸੋ ਕੇਂ ਕਰ ਲਿਯੇ ਤੇ ਕੋ ਔਮ ਨਹਿ ਹੋਇ।

।ਯਾਹਿ ਹੈ ਜਾਕੇ ਅਰਥ ਮੈਂ ਲਖ ਸਮਾਸ ਹੈ ਸੋਇ।

।ਜਥਾ ਓਜ: ।ਉਦਾਹਰਨ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੇ। ।।

।ਧਰਕੁਧਰ ਖੰਡ ਪ੍ਰਚੰਡ ਮਰਕਟ ਭਾਲ ਗਾਢ ਪਰ ਡਾਰਹੀ।

।ਝਪਟਹਿ ਚਰਨ ਗਹਿ ਪਟਕ ਮਹਿ ਭਜ ਚਲਤ ਬਹੁਰ ਪ੍ਰਚਾਰਹੀ।

।ਅਥ ਬੈਦਰਭੀ ਰੀਤਿ ਲਛਨੰ।

ਦੋਹਾ: ।ਕਮ ਸਮਾਸ ਜਿਸ ਮਾਸ ਨਹਿ ਅਛਰ ਸਾਨੁਸਾਰ।

।ਨਹਿ ਟਵਰਗ ਅਖਰ ਜਹਾਂ ਮਧੁਰ ਬੈਦਰਭੀ ਸੁ ਚਾਰ।੧

।ਉਦਾਹਰਨ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੇ।

ਦੋਹਾ: ।ਉਦਿਤ ਉਦਯ ਗਿਰਿ ਮੰਚ ਪਰ ਰਘੁਬਰ ਬਾਲ ਪਤੰਗ।

।ਬਿਕਸੇ ਸੰਤ ਸਰੋਜ ਸਬ ਹਰਖੇ ਲੋਚਨ ਭਿੰਗ।

।ਬੈਦਰਭੀ ਮੈਂ ਮਾਧੁਰਜ ਗੁਨ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਅਥ ਪਾਂਚਾਲੀ ਰੀਤਿ ਲਛਨੰ।

।ਗੌੜੀ ਬੈਦਰਭੀ ਮਿਲੈ ਪਾਂਚਾਲੀ ਹੈ ਰੀਤਿ।

† ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਚੌਪਈ ਅਰ ਦੋਹਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ ਮੂਲ ਨਹੀਂ

।ਉਪਜਤ ਤਹਾਂ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਗੁਨ ਸੁਕਵਿ ਲਖੈਂ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤਿ।

੩॥ ਉਦਾਹਰਨ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੇ।

।ਲਸਤੁ ਮੰਜੁ ਮੁਨਿ ਮੰਡਲੀ ਮੱਧ। ਸੀਯ ਰਘੁਚੰਦ ਸਮਾਨ ਸਭਾ ਜਨੁ ਤਨੁ ਧਰੇ ਭਗਤਿ ਸੱਚਦਾਨੰਦ।

।ਯਹਾਂ ਸੰਜੋਗੀ ਮੋ ਕੌੜੀ ਸਾਨੁਸੁਾਰ ਮੈ ਬੋਲਭੀ ਜਾਨਿਯੇ। ਅਬ ਲਾਟੀ ਰੀਤਿ ਲਛਨ।

।ਦੋ: ।ਕੋਮਲ ਪਦ ਜਹ ਰਹਿਤ ਹੈ ਉਪਜਤ ਗੁਨ ਜੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ।

।ਲਾਟੀ ਰੀਤਿ ਤਹਾਂ ਕਹੈਂ ਲਾਗਤ ਪਢਤੇ ਸ੍ਵਾਦ। ਉਦ:॥

।ਚੌ: ।ਕਹੋ ਨਾਥ ਸੁੰਦਰ ਦੋ ਬਾਲਕ। ਮੁਨ ਕੁਲ ਤਿਲਕ ਕਿ ਨ੍ਰਿਪ ਕੁਲ ਪਾਲਿਕ।

।ਬ੍ਰਹਮ ਜੁ ਨਿਗਮ ਨੇਤ ਕਹਿ ਗਾਵਾ। ਉਭੈ ਬੇਖ ਧਰਕੈ ਸੋ ਆਵਾ।

।ਅਬ ਜਾਤ ਲਖਣ ਵਰਨਨ।

।ਦੋ: ।ਪ੍ਰਥਮ ਕੈਸਕੀ ਭਾਰਤੀ ਪੁਨ ਆਰਭਟੀ ਭਾਂਤਿ।

।ਕਹਿ ਕੈਸਵ ਸੁਭ ਸਾਤਕੀ ਚਤੁਰ ਚਤੁਰ ਵਿਧਿ ਜਾਤਿ।

।ਕਹਿ ਜੈ ਕੈਸਵ ਦਾਸ ਜਹ ਕਰੁਣਾ ਹਾਸ ਸਿੰਗਾਰ।

।ਸਰਸ ਵਰਨ ਸੁਭ ਭਾਵ ਜਹ ਸੋ ਕੈਸਕੀ ਵਿਚਾਰ।

।ਵਰਨਿਯ ਜਾ ਮਹਿ ਵੀਰ ਰਸ ਅਰ ਅਦਭੁਤ ਹਾਸ।

।ਕਹਿ ਕੈਸਵ ਸੁਭ ਅਰਥ ਜਹ ਸੋ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ।

।ਕੇਸਵ ਜਾ ਮਹਿ ਰੌਦ੍ਰ ਰਸ ਭੈ ਵੀਭਤਸਕ [illegible]।

।ਆਰਭਟੀ ਆਰੰਭ ਜਹਿ ਪਦ ਪਦ ਯਮਕ ਬਖਾਨ।੩॥

।ਅਦਭੁਤ ਰੌਦ੍ਰ ਸੁ ਵੀਰ ਰਸ ਸਮ ਰਸ ਵਰਨ ਸਮਾਨ।

।ਸੁਨਿ ਤਾਹਿ ਸਮੁਝਿਤ ਭਾਵ ਤਨ ਸੋ ਸਾਤੁਕੀ ਸੁਜਾਨ।੪॥

।ਇਨ ਜਾਤੋਂ ਕੋ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੰਠਾਭਰਣ ਵਾਲੇ ਬ੍ਰਿਤਿ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਨੋਂ ਕੇ ਉਦਾਹਰਨੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਸਤਾਰ ਕੇ ਭੈ ਸੇ ਨਹੀਂ ਕਹਾ।

।ਚੌ: ।ਅਰਥ ਧਰਮ ਕਾਮਾਦਿਕ ਚਾਰੀ। ਕਹ ਵਰਗ ਯਾਨ ਵਿਗਯਾਨ ਵਿਚਾਰੀ॥

।ਨਵ ਰਸ ਜਪ ਤਪ ਜੋਗ ਵਿਰਾਗਾ। ਤੇ ਸਭ ਜਲਚਰ ਚਾਰ ਤੜਾਗਾ।

।ਪੀਛੇ ਗਯਾਨ ਵੈਰਾਗਾਦਿਕ ਕਹੇ ਥੇ ਈਹਾਂ ਪੁਨ: ।ਕਹੇ ਸੋ ਪੁਨਰੁਕਤਿ ਨਹੀਂ ਜਾਤੇ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ

† ਇਸ ਸਫੇ ਕੇ ਚੌਪਈ ਔਰ ਦੋਹਾ ਪ੍ਰਮਾਨ ਕਹੇ ਮੂਲ ਨਹੀਂ

।।ਵਰਨਨ ਇਨਕਾ ਬਹੁਤੇ ਇਸਥਾਨੋਂ ਮੇਂ ਹੈ ਜਹਾਂ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹੇ ਤਹਾਂ ਮਰਾਲ ਕੀ ਸਮਤਾ ਦੀਨੀ ਜਹਾਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਕਹੇ ਹੈਂ ਤਹਾਂ ਜਲਚਰੋਂ ਕਾ ਰੂਪ ਜਾਨਨਾ ਜਾਂਤੇ ਜਲਚਰ ਗੁਪਤ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਸੁਕ੍ਰਤੀ ਸਾਧ ਨਾਮ ਗੁਨ ਗਾਨਾ।।ਤੇ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਜਲ ਬਿਹਗ ਸਮਾਨਾ।।

।।ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਸੰਤ ਜੋ ਸ੍ਰੁਤੀ ਛਣਾਦਿਕ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਨਾਮੋਂ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਗਾਇਨ ਕੇ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈਂ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਜਲ ਪੰਖੀਓਂ ਵਤ ਹੈਂ।

।।ਸੰਤ ਸਭਾ ਚਹੁ ਦਿਸ ਅੰਬਰਾਈ।।ਸ੍ਰਧਾ ਰਿਤੁ ਬਸੰਤ ਸਮ ਗਾਈ।।

।।ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਸਮਾਗਮੋਂ ਕਾ ਜੋ ਵਰਨਨ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਸਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਬਾਗ ਹੈਂ। ।।ਅਥਵਾ।। ।ਇਸ ਕਥਾ ਕੇ ਸ੍ਰਵਣ ਨਿਮਿਤ ਜੋ ਸੰਤ ਸਭਾ ਕਾ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਣਾ ਹੈ ਸੋ ਆਂਬ੍ਰਹੁ ਕੇ ਬਾਗ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਜਸ ਸੁਣਨੇ ਕੀ ਜੋ ਸ੍ਰਧਾ ਹੈ ਸੋ ਬਸੰਤ ਰਿਤੁ ਸਮ ਹੈ।

।।ਭਗਤਿ ਨਿਰੂਪਣ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧਾਨਾ।।ਛਿਮਾ ਦਯਾ ਦ੍ਰੁਮ ਲਤਾ ਬਿਤਾਨਾ।।

।।ਭਗਤਿ ਕੇ ਜੋ ਨਵਧਾ ਪ੍ਰੇਮਾ ਪਰਾ ਆਦਿਕ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਨਿਰੂਪਣ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਤ੍ਰ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋ ਛਿਮਾ ਦਯਾ ਦਮਾਦਿਕ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਵਰਨਨ ਹੈ ਸੋ ਵੇਲੋਂ ਕੇ ਨਿਕੁੰਜ ਹੈਂ।

।।ਸੰਜਮ ਨੇਮ ਫੂਲ ਫਲ ਗਿਆਨਾ।।ਹਰਿ ਪਦ ਰਤਿ ਰਸ ਬੇਦ ਬਖਾਨਾ।।

।।ਸੰਜਮ ਅਰੁ ਨੇਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਜੋ ਵਰਨਨ ਹੈ ਸੋ ਈਹਾਂ ਫੂਲ ਹੈਂ ਗਿਆਨ ਕਾ ਵਰਨਨ ਫਲ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਪਦਾਰਬਿੰਦੋਂ ਕੀ ਅਵਿਰਲ ਭਗਤਿ ਕਾ ਵਰਨਨ ਤਿਸ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਫਲ ਕਾ ਰਸ ਹੈ ਐਸੇ ਵੇਦੋਕ੍ਤ ਹੈ।

।।ਔਰ ਕ[illegible]ਕ ਪ੍ਰਸੰਗਾ।।ਤੇ ਸੁਕ ਪਿਕ ਬਹੁ ਬਰਨ ਬਿਹੰਗਾ।।

।ਸੁਗਮ:੯੫।ਦੋ: ।।ਪੁਲਕ ਵਾਟਿਕਾ ਬਾਗ ਬਨ ਸੁਖ ਸੁ ਬਿਹੰਗ ਬਿਹਾਰੁ।।
।।ਮਾਲੀ ਸੁਮਨ ਸਨੇਹ ਜਲ ਸੀਂਚਤ ਲੋਚਨ ਚਾਰੁ।।

।ਭਗਵੰਤ ਕਾ ਜਸ ਸੁਨ ਪੜ੍ਹ ਕਰ ਜੋ ਰੋਮਾਂਚ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਏਹੁ ਪੁਸਪ ਬਾਟਿਕਾ ਹੈਂ ਬਾਗ ਕਾ ਹੋਯੋ ਬਾਟੀਓਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਗਦ ਗਦ ਹੋਣੀ ਇਹ ਬਨ ਹੈ ਬਨੋਂ ਮੇਂ ਪੰਖੀ ਵਿਹਰਤੇ ਹੈਂ ਈਹਾਂ ਸਨੇਹ ਕਰ ਜੋ ਸੁਖ ਉਪਜਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਈਹੀ ਵਿਹੰਗ ਹੈਂ ਸੁਸ੍ਰ ਜੋ ਮਨ ਹੈ ਸੋ ਮਾਲੀ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਜਲ ਹੈ ਜਲ ਕੇ ਸੀਂਚਣੇ ਕੇ ਮਾਰਗ ਈਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਲੋਚਨ ਹੈਂ।।੯੬।।

।ਚੌ: ।।ਜੇ ਗਾਵਹਿ ਇਹ ਚਰਿਤ ਸੰਭਾਰੇ।।ਤੇ ਇਹ ਤਾਲ ਚਤੁਰ ਰਖਵਾਰੇ।।

।।ਇਸ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਕੋ ਜੋ ਸੰਭਾਰ ਕਰ ਗਾਵਤੇ ਕਹਿਯੇ ਛੰਦੋ ਚੌਪਾਯੋਂ ਕੋ ਜਥੋਚਿਤ ਸ੍ਵਰ ਸੰਜੁਗਤਿ ਪੜ੍ਹਤੇ ਹੈਂ। ।।ਅਥਵਾ।। ।।ਆਖੇਪਕ ਪ੍ਰਸੰਗੋਂ ਕੋ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਸ਼ੁਧ

ਈ ਜੀਕੀ ਜੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਜੋ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸ ਸਰੋਵਰ ਕੇ ਰਖਯਕ ਹੈਂ।

॥ਸਦਾ ਸੁਨਹਿ ਸਾਦਰ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ਤੇ ਸੁਰਬਰ ਮਾਨਸ ਅਧਿਕਾਰੀ॥

॥ਇਸ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ਜੋ ਸਦਾ ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਸ੍ਰਵਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਹੀਯੇ ਸਦਾ ਤੀਰਥ ਸੇਵੀ ਤਿਨ ਸਮ ਹੈਂ।

॥ਅਤਿ ਖਲ ਜੇ ਬਿਖਈ ਬਗ ਕਾਗਾ॥ਏਹਿ ਸਰ ਨਿਕਟ ਨ ਜਾਹਿ ਅਭਾਗਾ॥

॥ਸੰਬੁਕ ਭੇਕ ਸਿਵਾਰ ਸਮਾਨਾ॥ਇਹਾਂ ਨ ਬਿਖੈ ਕਥਾ ਰਸ ਨਾਨਾ॥

॥ਸੰਬੁਕ ਨਾਮ ਘੋਂਘੀ ਸੀਪ ਕੋ ਭੇਕ ਕਹੀਯੇ ਦਾਦਰ ਸਿਵਾਰ ਨਾਮ ਜਲਕੀ ਮਲ ਕਾ॥ ਇਤ੍ਯਰ

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਤੇਹਿ ਕਾਰਣ ਆਵਤ ਹਿਯ ਹਾਰੇ॥ਕਾਮੀ ਕਾਕ ਬਲਾਕ ਬਿਚਾਰੇ॥

॥ਤਿਹ ਕਾਰਣ ਕਹੀਯੇ ਅਭਾਗ ਕੀ ਅਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜਾਨ ਕਰ ਚਿੰਤ ਭੰਗ ਹੂਏ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਕਾਮੀ ਨਰ ਜੋ ਬਾਈ ਸੋ ਬੇਕ ਸਮ ਹੈਂ।

॥ਆਵਤ ਏਹਿ ਸਰ ਅਤਿ ਕਠਨਾਈ॥ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਨੁ ਆਇ ਨ ਜਾਈ॥ ॥

॥ਸੁਗਮ॥੧ ॥ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਆਵਨੇ ਮੇਂ ਕਯਾ ਪ੍ਰਤਬੰਧ ਹੈ ਤੋ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਕੇ ਮਾਰਗੋਂ ਕਾ ਈਹਾਂ ਭੀ ਕਠਨਤਾ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

॥ਕਠਨ ਕੁਸੰਗ ਕੁਪੰਥ ਕਰਾਲਾ॥ਤਿਨਕੇ ਬਚਨ ਬਾਘ ਹਰਿ ਬ੍ਯਾਲਾ॥

॥ਕਠਨ ਜੋ ਕੁਸੰਗੀ ਹੈਂ ਸੋਈ ਅਤਿ ਕੂਰ ਮਾਰਗ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕੁਸੰਗੀਓਂ ਕੇ ਜੋ ਬਚਨ ਹੈਂ ਸੋ ਬਾਘ ਕਹੀਯੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸੇਰ ਹਰਿ ਕਹੀਯੇ ਬਡੀ ਗੀਦੜ ਬਨ ਸੇਰ ਸਿੰਘ ਬ੍ਯਾਲ ਕਹੀਯੇ ਨਾਗ ਤਿਨ ਸਮ ਹੈਂ।

॥ਗ੍ਰਿਹ ਕਾਰਜ ਨਾਨਾ ਜੰਜਾਲਾ॥ਤੇ ਅਤਿ ਦੁਰਗਮ ਸੈਲ ਬਿਸਾਲਾ॥

॥ਬਨ ਬਹੁ ਬਿਖਮ ਮੋਹ ਮਦ ਮਾਨਾ॥ਨਦੀ ਕੁਤਰਕ ਭਯੰਕਰ ਨਾਨਾ॥

॥ਪੁਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਮੋਹ ਅਰੁ ਧਨ ਕਾ ਮਦ ਅਰ ਵਿਦ੍ਯਾ ਕਾ ਮਾਨ ਇਹ ਘੋਰ ਬਨ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਤੇ ਜੋ ਨਿਮਿਤ ਕਾਰਣ ਪਰਲੋਕ ਕਿ ਸਨੇਹ ਪਾਪ ਜੋ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਕੁਤਰਕ ਹੀ ਭਯਾਨਕ ਸਰਿਤਾ ਹੈਂ।੮੭॥

॥ਦੋ॥ ॥ਜੇ ਸਰਧਾ ਸੰਬਲ ਰਹਿਤ ਨਹਿ ਸੰਤਨ ਕਰ ਸਾਥ॥

॥ ॥ਤਿਨ ਕਹੁ ਮਾਨਸ ਅਗਮ ਅਤਿ ਜਿਨਹਿ ਨ ਪ੍ਰਿਯ ਰਘੁਨਾਥ॥

॥ਸ੍ਰੋਤੇਂ ਸਾਧੋਂ ਕੇ ਬਚਨੋਂ ਪਰ ਸਰਧਾ ਰੂਪੀ ਖਰਚ ਰੂਪੀ ਤੋਸਾ ਜਿਨਕੇ ਪਾਸ ਨਹੀ ਅਰੁ ਜਿਨੇ ਪੁਰਖੋਂ ਸੇ ਇਹ ਧਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਸੰਗਤਿ ਜਿਨਕੇ ਨਹੀ ਅਰੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤ੍ਰੀ ਜਿਨਕੋਂ ਪਯਾਰੇ ਨਹੀ ਤਿਨਕੋ ਇਸ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਕਾ ਸਨਾਨ ਅਤਿ ਦੁਰਲਭ ਹੈ॥੩੮॥

॥ਚੌ: ॥ਜੌ ਕਰ ਕਸ਼ਟ ਜਾਇ ਪੁਨ ਕੋਈ॥ ਜਾਤਹਿ ਨੀਂਦ ਜੁੜਾਈ ਹੋਈ॥

॥ਜੜਤਾ ਜਾੜ ਬਿਖਮ ਉਰ ਲਾਗਾ॥ ਗਏਹੁ ਨ ਮਜਨ ਪਾਵ ਅਭਾਗਾ॥

॥ਬਿਮੁਖ ਨਰ ਕਦਾਚਿਤ ਸ੍ਰੀਰਾਮ ਸੁਜਸ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਰੂਪੀ ਸਰ ਮੇਂ ਆਵਤਾ ਹੈ ਭੀ ਤੌ ਉਨਕੋ ਨਿਦ੍ਰਾ ਰੂਪ ਜੁਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੌ ਨਿਦ੍ਰਾ ਨ ਆਈ ਤੌ ਜੜਤਾ ਰੂਪ ਜਾੜਾ ਲਾਗਤਾ ਹੈ ਜੜਤਾ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਨੇਤ੍ਰ ਭੀ ਖੁਲੇ ਹੋਏਂ ਅਰੁ ਬੁਧਿ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੋਇ ਜਾਇ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਏਕ ਵਚਨ ਭੀ ਸਮਝ ਨ ਸਕੈ॥

॥ਕਰ ਨ ਜਾਇ ਸਰ ਮੱਜਨ ਪਾਨਾ॥ ਫਿਰ ਆਵੈ ਸਮੇਤ ਅਭਿਮਾਨਾ॥

॥ਮੱਜਨ ਕਹੀਏ ਕਥਾ ਕਾ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਚਿਤ ਦੇਕੇ ਸੁਨਨਾ ਅਰੁ ਪਾਨ ਕਹੀਏ ਕਿਸੀ ਏਕ ਵਚਨ ਮੇਂ ਬ੍ਰਿਤ ਦੇਣੀ ਸੋ ਭੀ ਨ ਭਯਾ ਅਰੁ ਅਹੰਕਾਰ ਸਹਿਤ ਫਿਰ ਆਏ ਜੋ ਹਮ ਤੀਰਥ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਹਮ ਸਤਸੰਗ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ॥

॥ਜੌ ਬਹੋਰ ਕੋ ਪੂਛਨ ਆਵਾ॥ ਸਰ ਨਿੰਦਾ ਕਰ ਤਾਹਿ ਸੁਨਾਵਾ॥

॥ਤਿਸ ਪਰ ਆਪ ਏਹੁ ਭਯਾ ਜਬ ਲੋਕ ਮਿਲੇ ਅਰੁ ਤਿਨਹੁੰ ਪੂਛਾ ਜੋ ਕੈਸਾ ਸਨਾਨ ਕੀਆ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਕੈਸੇ ਵਚਨ ਸੁਣੇਂ ਤਬ ਤਾਹਿ ਸੇ ਸਰ ਨਿੰਦਾ ਕਰੀ ਜੋ ਤੀਰਥ ਵਾਸੀਓਂ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰੀ ਜੋ ਤੀਰਥ ਪਰ ਮਹਾਂ ਕਾਮੀ ਲੋਭੀ ਜੀਵ ਬਸਤੇ ਹੈਂ ਸੰਤੋਂ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰੀ ਜੋ ਰਾਮ ਸੁਜਸ ਪੜ੍ਹ ਕਰ ਲੋਭ ਮਾਨ ਕੇ ਅਰਥ ਲੋਕੋਂ ਕੌ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਆਪ ਨਹੀ ਕਮਾਵਤੇ ਇਤਯਾਦਿਕ ਅਨੇਕ ਬਿਘਨ ਹੈ ਪਰੰਤੂ॥

॥ਸਕਲ ਬਿਘਨ ਬਯਾਪਹਿ ਨਹਿ ਤੇਹੀ॥ ਰਾਮ ਸੁਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਲੋਕਹਿ ਜੇਹੀ॥

॥ਸੋ ਸਾਦਰ ਸਰ ਮਜਨ ਕਰਈ॥ ਮਹਾਂ ਘੋਰ ਤ੍ਰੈ ਤਾਪ ਨ ਜਰਈ॥

॥ਤੇ ਨਰ ਇਹ ਸਰ ਤਜੈ ਨ ਕਾਊ॥ ਜਿਨਕੇ ਰਾਮ ਚਰਨ ਭਲ ਭਾਊ॥

॥ਜੋ ਨਹਾਇ ਚਹਿ ਇਹ ਸਰ ਭਾਈ॥ ਸੋ ਸਤਸੰਗ ਕਰਹੁ ਮਨ ਲਾਈ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਅਸ ਮਾਨਸ ਮਾਨਸ ਚਖ ਚਾਹੀ॥ ਭੀ ਕਬਿ ਬੁਧਿ ਬਿਮਲ ਅਵਗਾਹੀ॥

॥ਐਸਾ ਜੋ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨਸੀ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਦੇਖਯਾ ਤਬ ਕਵਿ ਕੀ ਨਿਰਮਲ ਮਤਿ ਨੇਂ ਇਸ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸ ਕੇਂ ਅਵਗਾਹਨ ਕੀਆ ਅਰਥ ਇਹ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਵਾਰੰਵਾਰ ਪਰਾਮ ਰਸ ਕੀਆ॥ ਤਦਨੰਤਰ॥

॥ਭਯੋ ਹ੍ਰਿਦੈ ਆਨੰਦ ਉਛਾਹੂ॥ ਉਮਗਯੋ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਮੋਦ ਪ੍ਰਵਾਹੂ॥

॥ਵਾਰੰਵਾਰ ਵੀਚਾਰਨ ਕਰ ਜੋ ਹਿਰਦੇ ਕੋ ਆਨੰਦ ਕਾ ਉਛਾਲ ਹੂਆ ਤਬ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰੁ ਪ੍ਰਮੋਦ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਵਾਨ ਉਮਗਿਆ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਵੈਖਰੀ ਬਾਣੀ ਦ੍ਵਾਰਾ ਗੰਥ ਕਰਨ ਕੀ ਇੱਛਾ ਭਈ।
।ਨਨਾ। ।ਤੁਮੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਵੈਖਰੀ ਦ੍ਵਾਰਾ ਗੰਥ ਕਾ ਵਖ੍ਯਾਨ ਜੋ ਸ੍ਵਾਮਿ ਜੀ ਨੇਂ ਅਬ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾ
ਅਰੁ ਪੀਛੇ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਕੇ ਵਰਣਨ ਮੇਂ ਜੋ ਕਈ ਪਦ ਵੈਖਰ ਕੇ ਸੂਚਕ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ। ।ਉਤਰੁ।
।ਸੁਮਤਿ ਭੂਮਿ ਥਲ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਗਾਧੂ ।ਇਸ ਉਪਕ੍ਰਮ ਮੇਂ ਅਸਮਾਨ ਸਮਾਨ ਸਰਧਾ ਛਾਤੀ
ਇਤਿਆਦਿ ਉਪਸੰਹਾਰ ਪਰਯੰਤ ਜੋ ਮਾਨਸ ਵਰਣਨ ਹੈ ਸੋ ਆਂਤਰ ਹੀ ਜਾਣਨੰ ਅਰੁ ਅਪੰਤਰ ਜੋ
ਵਿਸੇਖਣ ਵਿਹਰ ਮੁਖੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਵੈਂ ।ਤਿਨ ਕੇ ਯਥਾ ਕਥੰਚਿਤ ਆਂਤਰ ਹੀ ਲਗਾਵਣੰ ਨਹੀਂ ਤੌਂ ਚਲੀ
ਸੁਭਗ ਕਵਿਤਾ ਸਰਿਤਾ ਸੋਂ ।ਇਤਿਆਦਿਕ ਵਰਣਨ ਮੇਂ ਅਤਿ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਗਾ ਅਲਿ।

।।ਚਲੀ ਸੁਭਗ ਕਵਿਤਾ ਸਰਤਾ ਸੋਂ ।ਰਾਮ ਵਿਮਲ ਜਸ ਜਲ ਭਰਤਾ ਸੋਂ।

।ਤਹਾਂ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਜਸ ਰੂਪੀ ਜਲ ਸੇਂ ਪੂਰਨ ਸੁੰਦਰ ਕਵਿਤਾ ਰੂਪੀ ਸਰਿਤਾ
ਨਿਕਸੀ।

।।ਸਰਜੂ ਨਾਮ ਸੁਮੰਗਲ ਮੂਲਾ ।ਲੋਕ ਵੇਦ ਮਤਿ ਮੰਜੁਲ ਕੂਲਾ।।

।।ਉਸ ਸਰਤਾ ਕਾ ਨਾਮ ਸਰਜੂ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਮੰਗਲੋਂ ਕਾ ਮੂਲ ਨਾਮ ਕੀ ਕੀਰਤਿ ਮਯ ਕਵਿਤਾ ਹੈ
ਲੋਕਮਤਿ ਕਹੀਏ ਵ੍ਯਵਹਾਰਕ ਰੀਤਿ ਵੇਦ ਮਤਿ ਕਹੀਏ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਇਨ ਕਾ ਜੋ ਵਰਣਨ
ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਨਦੀ ਕੇ ਦੋਨੋ ਕੰਠੇ ਹੈਂ।

।। ।ਨਦੀ ਪੁਨੀਤ ਸੁ ਮਾਨਸ ਨੰਦਨਿ ।ਕਲਿਮਲ ਤ੍ਰਿਣ ਤਰ ਮੂਲ ਨਿਕੰਦਨਿ।

।ਪਾਵਨ ਜੋ ਸਰਜੂ ਨਦੀ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਕੀ ਬੇਟੀ ਹੈ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਣ ਤਰੋਂ ਕੇ ਮੂਲ ਉਖਾੜਤੀ ਹੈ
ਏਹ ਨਾਮ ਕੀ ਕਵਿਤਾ ਸਨਮੋਂ ਉਪਜੀ ਹੈ ਅਰੁ ਪਾਪੋਂ ਕੇ ਮੂਲ ਉਖਾੜਤੀ ਹੈ ਕੀਰਤੀ ਕੋ ਨਦੀ ਕੀ
ਸਦ੍ਰਿਸਤਾ ਕਾ ਭਾਵ ।ਇਹ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਦੀਓਂ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ।ਚਿਰਕਾਲ ਸੇਂ ਚਲੇ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹਰਿਯਸ
ਕੀ ਬਾਣੀ ਭੀ ਸਦੀਵ ਹੀ ਉਚਾਰਣ ਹੋਤੀ ਆਵਤੀ ਹੈ। ।।ਵਾ। ।ਜੈਸੇ ਸਰਿਤ
ਕਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੂਰ ਸੇਂ ਇਕ ਰਸ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਕਟ ਨਵੀਨ ਸੇਂ ਨਵੀਨ ਜਲੋਂ ਕੇ ਕਲੋਲ ਦੇਖੀਤੇ
ਹੈਂ ।ਤੈਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਾਣੀ ਕਾ ਸਮੁਦਾਯ ਭੀ ਦੂਰ ਸੇਂ ਇਕ ਰਸ ਗੰਥ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਵੀਚਾਰ ਕੀਏ
ਅਰਥ ਭਾਵ ਅਲੰਕਾਰ ਅਪੂਰਬ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ ਨਦੀ ਅਗਾਧ ਜਲ ਸੇਂ ਉਪਜਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸਮੁ
ਦ੍ਰ ਮੇਂ ਪੜਤੀ ਹੈ ਇਹ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਸੇਂ ਉਪਜਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਈਸ੍ਵਰ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ।
ਪ੍ਰਮਾਣ। ।ਬਾਲਮੀਕ ।ਗਿਰਿ ਸੰਭੂਤਾ ਰਾਮ ਸਾਗਰ ਗਾਮਿਨੀ ।ਪੁਨਾਤਿ ਭੁਵਨੰ ਪੁੰਨਿਆ
ਰਾਮਾਯਣ ਮਹਾਂ ਨਦੀ।

।ਸੁਭਮ: ।ਦੋ: ।ਸ੍ਰੋਤਾ ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਸਮਾਜ ਪੁਰ ਗ੍ਰਾਮ ਨਗਰ ਦੁਹ ਕੂਲ।

।ਸਰਜੂ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਤਟੋਂ ਪਰ ਗ੍ਰਾਮ ਪੁਰ ਅਰੁ ਨਗਰ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਯਸ ਨਿਕਟ ਤੀਨ ਭਾਂਤਿ
ਕੇ ਸ੍ਰੋਤਾ ਹੈ ਕਨਿਸ਼ਟ ਸੋ ਜੋ ਧਨ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ ਮਧ੍ਯਮ ਸੋ ਜੋ ਮਾਨ ਕੀ ਇੱਛਾ

ਨਿਮਿਤ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਉਤਮ ਵਹੁ ਜੋ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰ ਸੁਣਤੇ ਹੈਂ।

।ਸੰਤ ਸਭਾ ਅਨੂਪਮ ਅਵਧ ਸਕਲ ਸੁ ਮੰਗਲ ਮੂਲ।।

।ਸਰਜੂ ਪਰ ਅਯੋਧਯਾ ਭੀ ਹੈ ਵ੍ਹੀਹਾਂ ਸੰਤ ਸਭਾ ਕਹਿਯੇ ਜੀਵਨ ਮੁਕ੍ਤ ਲੋਕ ਜੋ ਇਸਕੋ ਸ੍ਰਵਨ ਪਠਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਅਵਧ ਹੈ।। ੧੦੦।।

।ਚੌ: ।ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਸੁਰਸਰਿ ਤਹਿ ਜਾਈ।।ਮਿਲੀ ਸੁਕੀਰਤਿ ਸਰਜੁ ਸੁਹਾਈ।

।ਜੈਸੇ ਸਰਜੂ ਕਾ ਗੰਗਾ ਸੇਂ ਸੰਗਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ।ਇਸ ਕੀਰਤਿ ਮਯ ਕਾਵਿਤਾ ਕਾ ਭਗਤਿ ਸੇਂ ਜੋ ਸੰਬੰਧ ਹੂਆ ਸੋ ਗੰਗਾ ਮਿਲੀ।

।ਸਾਨੁਜ ਰਾਮ ਸਮਰ ਜਸ ਪਾਵਨ।।ਮਿਲਯੋ ਮਹਾਂ ਨਦ ਸੋਨ ਸੁਹਾਵਨ।

।ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਅਰੁ ਲਖਮਣ ਜੀ ਕੇ ਜੋ ਅਸੁਰੋਂ ਸੇ ਯੁਧ ਹੈਂ।ਇਹਿ ਆਗੇ ਸੋਨ ਨਦ ਮਿਲਾ।।

।ਜੁਗ ਵਿਚ ਭਗਤਿ ਦੇਵ ਧੁਨਿ ਧਾਰਾ।।ਸੋਹਤ ਸਹਿਤ ਸੁ ਬਿਰਤਿ ਵਿਚਾਰਾ।

।।ਸਰਜੂ ਅਰੁ ਸੋਨ ਕੇ ਬੀਚ ਜੈਸੇ ਭਗੀਰਥੀ ਚਲਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਜਹਾਂ ਕਾਵ੍ਯ ਰਚਨਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜਹਾਂ ਯੁਧੋਂ ਕਾ ਕਥਨ ਹੈ ਤਿਨ ਦੋਨੋਂ ਮੇਂ ਭਗਤਿ ਮਿਲੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਸੋ ਕੈਸੀ ਭਗਤਿ ਹੈ ਜੋ ਵੈਰਾਗ ਵਿਵੇਕ ਸਹਿਤ ਹੈ।

।।ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਤਾਪ ਤ੍ਰਾਸਕ ਤ੍ਰਮੁਹਾਨੀ।।ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਸਿੰਧੁ ਸਮੁਹਾਨੀ।।

।ਤਮ ਕਹਿਯੇ ਤਮੋ ਗੁਣ ਰੂਪੀ ਤਪਤ।ਤਿਸਕੋ ਨਦੀ ਦੂਰ ਕਰਤੀ ਹੈ। ਜੌ ਤ੍ਰਿਮੁਹਾਨੀ ਪਾਠ ਹੋਵੈ ਤੌ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗ ਵਿਵੇਕ ਰੂਪੀ ਤੀਨੋ ਮੁਖੋ ਵਾਲੀ ਇਹ ਨਦੀ ਤੀਨੋ ਤਾਪੋਂ ਕੀ ਨਾਸਕ ਹੈ ਰਾਮ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਸੰਮੁਖ ਚਲਤੀ ਹੈ।ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਸੰਮੁਖ ਹੈ।

।।ਬਿਚਿ ਬਿਚਿ ਕਥਾ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਿਭਾਗਾ।।ਜਨੁ ਸਰ ਤੀਰ ਤੀਰ ਸਨੁ ਬਾਗਾ।।

।।ਵਿਚੋ ਵਿਚਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਕਥਾ ਕਹਿਯੇ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਸੰਕਰ ਜੀ ਸੇ ਨਿਕਾਰੇ ਜਾਣਾ।ਇਤਯਾਦਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ।ਇਸ ਸਰਿਤਾ ਕੇ ਤੀਰ ਤੀਰ ਬਾਗ ਹੈਂ।

।।ਉਮਾਂ ਮਹੇਸ ਬਿਵਾਹ ਬਰਾਤੀ।।ਤੇ ਜਲਚਰ ਅਗਨਤ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।।ਸੁਗ੍ਰਾਮ:।।

।।ਰਘੁਵਰ ਜਨਮ ਅਨੰਦ ਬਧਾਈ।।ਭਵਰ ਤਰੰਗ ਮਨੋਹਰ ਤਾਈ।।

।।ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਜਨਮ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕਰ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਆਨੰਦ ਅਰੁ ਪਰਸਪਰ ਵਧਾਈਯਾਂ ਦੇਣੀਆਂ ਸੋ ਨਦੀ ਕੇ ਆਵਰਤ ਤਰੰਗ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰਤਾ ਹੈ ਭਵਰ ਕੀ ਸਮਤਾ ਜਨਮ ਕੋ ਦਈ ਜਾਂਤੇ ਤਿਸ ਸੇ ਏਕ ਮਾਸ ਤਾਂਈ ਨ ਨਿਕਲ ਸਕਾ ਅਰੁ ਸਿਵਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਮੈਂ ਅਰੁ ਭੁਸੁੰਡ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਦੀਥੀਓਂ ਮੇ ਭੂਲੇ ਫਿਰੇ ਹਿ ਆਨੰਦ ਕੋ ਤਰੰਗੋ ਕੀ ਸਮਤਾ ਬਣਤੀ ਹੈ ਜਾਤੇ ਆਨੰਦ ਕਰ ਰਿਦਾ ਉਮਗਤਾ ਹੈ ਅਰੁ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਦਧਾਈ ਕੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕੀ ਸਮਤਾ ਯੋਗ੍ਯ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦਧਾਈ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ। ੧੦੧॥

ਦੋ: ॥ਬਾਲ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੁ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ ਬਿਪੁਲ ਬਹੁ ਰੰਗਾ।

॥ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਨੀ ਪੁਰ ਜਨ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਮਨਹੁ ਬਰ ਫਰ ਦਿੰਗਾ।

॥ਚਾਰੋਂ ਕੁਮਾਰੋਂ ਕੀ ਬਾਲ ਕ੍ਰੀੜਾ ਮੇਂ ਅਨੇਕੋਂ ਰੰਗੋਂ ਕੇ ਸਤ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਭੂਪਤਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਜੋ ਪੁਨਜ ਹੈਂ ਜਿਨੋਂ ਕਰ ਤੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੇਖੇ ਹੈਂ ਸੋ ਤਿਨ ਪਰਕ੍ਰਮਧਾਦਿਕ ਹੈਂ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਅਰੁ ਰਾਣੀਓਂ ਕੇ ਸੁਕ੍ਰਤ ਹੁ ਕੇ ਆਦਿ ਅਰੁ ਸੰਬੰਧੀਅਹੁ ਕੇ ਪੁਨਜਹੁ ਕੇ ਫਲ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸ਼ਯ ਇਹ ਜੈਸੇ ਕੁਮਰ ਕੰਜਹੁ ਕਾ ਰਸ ਵਿਸੇਖ ਲੇਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਨੇ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਬਾਲ ਬਿਨੋਦ ਆਦਿਕ ਦੇਖੇ ਹੈਂ ਅਰ ਪਾਤੋਂ ਕੋ ਰਸ ਅਲਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੰਬੰਧੀਅਹੁ ਨੇ ਜਨਨਿ ਜਨਕ ਸੇ ਥੋੜੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖੇ ਹੈਂ। ੧੦੨॥

॥ਚੌ: ॥ਸੀਯ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਕਥਾ ਸੁਹਾਈ ॥ਸਰਿਤ ਸੁਹਾਵਨ ਸੋ ਛਬਿ ਛਾਈ॥

॥ਸੁਗ੍ਯਮ: ॥ਨਦੀ ਨਾਵ ਪਟ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਅਨੇਕਾ ॥ਕੇਵਟ ਕੁਸਲ ਉਤਰ ਸ ਵਿਵੇਕਾ॥

॥ਪਟੁ ਕਹਿਯੇ ਚਤੁਰ ਨਾਰੀਆਂ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਮਿਥਲਾ ਪੁਰ ਕੇ ਝਰੋਖੋਂ ਮੇਂ ਬੈਠ ਕੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਪੂਛਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਇਸ ਨਦੀ ਮੇ ਨੌਕਾ ਰੂਪ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਤਰ ਦੇਨੇ ਮੇ ਕੁਸਲ ਜੋ ਸੁਦਰੀਆਂ ਹੈਂ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਵਿਵੇਕ ਸੰਜੁਤ ਮੁਨਿ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੁਨਾਇਕੇ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕੀਨੀਆਂ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਉਤਰ ਕੇਵਟ ਰੂਪ ਹੈਂ

॥ਸੁਨ ਅਨੁ ਕਥਨ ਪਰਸਪਰ ਹੋਈ ॥ਪਥਿਕ ਸਮਾਜ ਸੋਹ ਸਰ ਸੋਈ॥

॥ਔਰੋਂ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨ ਕੇ ਅਰੁ ਅਨੁਕਥਨ ਕਹਿਯੇ ਪਰਸਪਰ ਕਹਿਣੇ ਸੋ ਪਥਿਕੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਹੈ। ॥ਸੁਨਿ ਅਨੁਕਥਨ ਪਰਸਪਰ ਹੋਈ ਤੋਂ ਵਿਚ ਮਿਦਜੀ ਕਾ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਸੇ ਵਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਕਥਨ।

॥ਘੋਰ ਧਾਰ ਭ੍ਰਿਗੁਨਾਥ ਰਿਸਾਨੀ ॥ਘਾਟ ਸੁਬੱਧ ਰਾਮ ਬਰ ਬਾਨੀ॥

॥ਜਾਂ ਮਦਗਨ ਕੀ ਰਿਸ ਰੂਪੀ ਘੋਰ ਧਾਰ ਹੈ ਰਾਜੋਂ ਕੋ ਘੋਰ ਦੁਖ ਦਾਰੀ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕੇ ਨਿਰੋਧਕ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਬੀਚਨ ਮੇਂ ਵਰ ਰੂਪੀ ਘਾਟ ਹੈ।

॥ਸਾਨੁਜ ਰਾਮ ਵਿਵਾਹ ਉਛਾਹੂ ॥ਸੋ ਸੁਭ ਉਮਗ ਸੁਖਦ ਸਬ ਕਾਹੂ॥

॥ਤੀਨ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਸਹਿਤ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਜੋ ਮੰਗਲ ਹੈ ਸੋ ਸਭੋਂ ਕੋ ਸੁਖਦਾਇਕ ਇਸ ਸਰਿਤਾ ਕਾ ਸੁੰਦਰ ਉਛਲਨਾ ਹੈ।

॥ਕਹਿਤ ਸੁਨਤ ਹਰਖਹਿ ਪੁਲਕਾਹੀਂ ॥ਤੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਮਨ ਮੁਦਿਤ ਨਹਾਹੀਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਰਘੁਨਾਥਜੀ ਕੇ ਵਿਵਾਹਾਦਿਕੀ ਮੰਗਲ ਕੇ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਲੋਗ ਸਨਾਨ ਕਰਣੇ ਹਾਰੇ ਹੈਂ।

।ਰਾਮ ਤਿਲਕ ਹਿਤ ਮੰਗਲ ਸਾਜਾ। ਪਰਬ ਜੋਗ ਜਨ ਜੁਰੇ ਸਮਾਜਾ॥

।ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਕੇ ਤਿਲਕ ਹਿਤ ਮੰਗਲ ਦ੍ਰਵ੍ਯ ਅਰੁ ਜਨੋਂ ਕੇ ਸਮੁਦਾਇ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਣੇ ਇਹ ਮਾਨੋ ਪਰਬ ਕਾ ਸਮਾਜ ਹੈ। ਜਬ ਤੀਰਥੋਂ ਮੇਂ ਮਲ ਆਦਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵੈ ਤਬ ਦੇਸੋਂ ਮੇਂ ਉਪਦ੍ਰਵ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ।

।ਕਾਈ ਕੁਮਤਿ ਕੇਕਈ ਕੇਰੀ। ਪਰੀ ਜਾਸੁ ਫਲ ਬਿਪਤਿ ਘਨੇਰੀ॥

।ਕੇਕਈ ਕੀ ਕੁਮਤਿ ਰੂਪੀ ਈਹਾਂ ਕਾਈ ਕਹਿਯੇ ਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾ ਫਲ ਏਤੀ ਅਪਦਾ ਪੜੀ ਜਬ ਉਤਪਾਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਤਿਨ ਕੀ ਸਾਂਤਿ ਨਿਮਿਤ ਜਪ ਯਗ੍ਯ ਕਰੀਤੇ ਹੈਂ। ੧੦੩॥

।ਦੋ: ।ਸਮਨ ਅਮਿਤ ਉਤਪਾਤ ਸਬ ਭਰਤ ਚਰਿਤ ਜਪ ਜਾਗ।
।ਕਲਿ ਅਘ ਖਲ ਅਵਗੁਣ ਕਥਨ ਤੇ ਜਲ ਮਲ ਬਗ ਕਾਗ॥

।ਤਿਸ ਕੇ ਕੇਈ ਕੀ ਕੁਮਤਿ ਰੂਪੀ ਕਾਈ ਤੇ ਉਪਜੇ ਜੋ ਕਸ਼ਟਾਦਿਕ ਉਤਪਾਤ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਸ਼ਮਨ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਭਰਤ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਜਪ ਯਗ੍ਯ ਹੈਂ ਕਲਿ ਕੇ ਅਘ ਅਰੁ ਖਲੋਂ ਕੇ ਅਵਗੁਣ ਕਥਨ ਈਹਾਂ ਵਹੁ ਲੇਣੇ ਜੋ ਭਰੇ ਤੇ ਨੇਮਤਾ ਕੋ ਸਭਿਆ ਕੇ ਤੇਖ ਨਿਮਿਤ ਸਪਬਾਂ ਕਰੀਆਂ ਹੈਂ। ।ਕੈਵਾ।
।ਉਤਰਕਾਂਡ ਮੇਂ ਜੋ ਖਲੋਂ ਕੇ ਅਘ ਅਰੁ ਦੋਖੋਂ ਕਾ ਕਥਨ ਹੈ ਸੋ ਬਗੋਂ ਕਾਗੋਂ ਵਤ ਹੈਂ।
।ਸਰਯੂ ਕਾ ਰੂਪਕ ਈਹਾਂ ਤਲਕ ਬਰਣਨ ਭਾਖਾ ਸੋ ਈਹਾਂ ਤਲਕ ਰਾਖਾ। ।ਨਨ੍ਹ।
।ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਮਾਨਸ ਕਾ ਸਰੂਪ ਬਾਂਧਿਆ ਤਦਨੰਤਰ ਜੋ ਕਵਿਤਾ ਰੂਪੀ ਸਰਭਾ ਕਾ ਰੂਪਕ ਕੀਆ ਤੌ ਤਿਸ ਮੇਂ ਸਾਤੋਂ ਕਾਂਡ ਕੀ ਕਥਾ ਕਾ ਸੂਚੀ ਪਤ੍ਰ ਕਹਨਾ ਥਾ ਇਹਾਂ ਸਮਾਪਤਿ ਹੋਇ ਗਈ। ।ਉਤਰ੍ਹ।
।ਸਪਤ ਕਾਂਡੋਂ ਕੀਆਂ ਕਥਾ ਹੀ ਕਹੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਸੁਨੋ। ਸੋਤਾ ਤ੍ਰਿਵਿਧ ਸਮਾਜ ਤੀਰਥ ਮੇਂ
।ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਯਸ ਕੇ ਤੀਨ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਈਪੁਰ ਗ੍ਰਾਮ ਅਰੁ ਨਗਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੰਤ ਸਭਾ ਕਾ ਜੋ ਵਰਣਨ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਰਿਖੇ ਮੁਨੇ ਕੇ ਜੋ ਮਿਲਾਪ ਹੈਂ ਧਨ ਕਿਸਾ ਕਿਸ ਮੇਂ ਸੋ ਅਵਧ ਸਮ ਹੈ ਰਾਮਭਗਤਿ ਸੁਰਸਰਿ ਧਾਰਾ ਜਹਾਂ ਸਰਬ ਕਾਂਡੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਾ ਵਰਣਨ ਹੈ ਸੋ ਗੰਗਾ ਜੀ ਕਾ ਸੰਗਮ ਹੈ। ।ਸਾਨੁਜ ਰਾਮ। ।ਜਹਾਂ ਸਰਬ ਕਾਂਡੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਯੁਧੋਂ ਕਾ ਵਰਣਨ ਹੈ ਸੋ ਸੋਣ ਨਦ ਹੈ। ।ਜੁਗ ਬਿਚ। ।ਕਾਵ੍ਯ ਰਚਨਾ ਮੇਂ ਅਰੁ ਯੁਧੋਂ ਮੇਂ ਵਿਰਾਗ ਵਿਚਾਰ ਸਹਿਤ ਭਗਤਿ ਰੂਪੀ ਗੰਗਾ ਸੋਭਤੀ ਹੈ। ।ਤ੍ਰਿਬਿਧ ਕਥਾ ਵਿਚਿਤ੍ਰ। ।ਅਵਤਾਰ ਕਥਾ ਕਹਿਯੇ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੀ ਅਰੁ ਕਪੇ ਕੇ ਮਿਲਾਪਾਦਿਕ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਾਤੋਂ ਕਾਂਡੋਂ ਮੇਂ ਹੈਂ ਸੋ ਬਨ ਬਾਗ ਹੈਂ ਇਸ ਮੇਂ ਆਗੇ ਦੋ ਕਾਂਡ ਕਾ ਵਰਣਨ ਕ੍ਰਮ ਪੂਰਬਕ ਹੈ। ।ਆਗੇ ਕਲਿ ਅਘ ਖਲ ਅਵਗੁਣ ਕਥਨਾ ਇਹ ਉਤਰਕਾਂਡ ਕੀ ਸਮਾਪਤਿ ਭਈ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਮਿਸ੍ਰਤ ਕਥਨ ਕੀਆ ਸਭ ਕੁਛ ਕ੍ਰਮ ਪੂਰਬਕ ਕਿਉਂ ਨ ਕਹਾ।
।ਤੋ ਸ੍ਵਤੰਤ੍ਰ ਇਛਾ ਮੁਨੀਨਿ ਯੇਹ ਪਤਯਲ ਯੋਗਾਨਦ ਤਤਤ੍ਰਾ। ।ਆਪਣੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਤੋ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਇਸ ਆਸ਼ੰਕਾ ਕਾ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਨਿਰਬਾਹ ਭਯਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕੀ ਬ੍ਰਾਧਿ ਮੇਂ ਔਰ ਵਿਥਾ ਛਾਏ ਤੌ ਭੀ ਪ੍ਰਮਾਣਾ॥ ੧੦੪॥ ॥ਅਬ ਖਟ ਰਿਤੋਂ ਕੇ ਮਿਸ ਸਗਰੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਕੁਛਕ ਸੂਚੀ ਪਤ੍ਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਕੀਰਤਿ ਸਰਿਤ ਛਹੂ ਰਿਤੁ ਰੂਰੀ॥ ਸਮੈ ਸੁਹਾਵਨ ਪਾਵਨ ਭੂਰੀ॥

॥ਔਰ ਨਦੀਆਂ ਕਿਸੀ ਰਿਤੁ ਅਰੁ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇਂ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਪਾਵਿਤ੍ਰ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ ਇਹ ਕੀਰਤਿ ਰੂਪ ਸਰਿਤਾ ਸਰਬਦਾ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਸਰਬ ਦੇਸਹੁ ਕਾਲੋਂ ਮੇਂ ਪਰਮ ਪਾਵਿਤ੍ਰ ਹੈ॥

॥ਹਿਮ ਹਿਮ ਸੈਲ ਸੁਤਾ ਸਿਵ ਬ੍ਯਾਹੂ॥

॥ਹਿਮਾਚਲ ਕੀ ਕੰਨਿਆ ਨੇ ਸੰਕਰ ਜੂ ਸੇਂ ਬਿਵਾਹਾਦਿਕ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਸੋ ਹਿਮ ਰਿਤੁ ਹੈ॥ ਸੰਕਾ॥ ॥ਪ੍ਰਥਮ ਸਿਸਿਰ ਰਿਤੁ ਕਥਨ ਕਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ॥ ॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਹਿਮ ਸੈਲ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਵਰਨਣ ਮੈਤ੍ਰੀ ਨਿਮਿਤ ਹਿਮ ਰਿਤੁ ਕਹੀ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਜੈਸੇ ਹਿਮ ਰਿਤੁ ਸੀਤਲ ਅਰੁ ਸੁਖਦ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਪਾਰਬਤੀ ਸਾਥ ਸਿਵਜੀ ਕੇ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਫਲੁ ਤਾਰਕ ਕਾ ਬਧ ਹੈ ਸੋ ਮਹਾਂ ਸੀਤਲ ਹੈ ਅਰੁ ਸਰਬ ਕੋ ਸੁਖਦਾਯਕ ਹੈ॥

॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਈਹਾਂ ਰਿਤੋਂ ਕੇ ਮਿਸ ਕਰ ਰਾਮਾਯਣ ਕਾ ਸੰਖੇਪ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਜੌਂ ਪ੍ਰਥਮ ਹਿਮ ਰਿਤੁ ਨ ਕਹਿਤੇ ਤਬ ਗ੍ਰੀਖਮ ਰਿਤੁ ਬਨ ਗਵਨ ਅਰੁ ਬਰਖਾ ਰਿਤੁ ਜੁਧ ਨ ਬਨਤੇ॥

॥ਸਿਸਰ ਸੁਖਦ ਪ੍ਰਭੁ ਜਨਮ ਉਛਾਹੂ॥

॥ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਸੁਖਦਾਇਕ ਜੋ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਜਨਮ ਕਾ ਉਤਸਾਹ ਹੈ ਸੋ ਸਿਸਰ ਰਿਤੁ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੈਸੇ ਸਿਸਰ ਮੇਂ ਸਰਬ ਥਾ ਸੀਤ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਪਰੰਤੁ ਦੀਨੋਂ ਕੋ ਧੀਰਜ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਉਪਜਣ ਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਰਾਵਣ ਨਹੀਂ ਮੂਆ ਪਰੰਤੁ ਸੁਰੋਂ ਮੁਨੋਂ ਕੋ ਤੋਖ ਹੂਆ ਜੋ ਅਬ ਹਮਾਰੀ ਆਪਦਾ ਮਿਟੈਗੀ॥

॥ਵਰਨਬ ਰਾਮ ਵਿਵਾਹ ਸਮਾਜੂ॥ ਸੋ ਮੁਦ ਮੰਗਲ ਮੈਂ ਰਿਤੁਰਾਜੂ॥

॥ਤਦਨੰਤਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਵਿਵਾਹਾਦਿਕ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈਂ ਸੋ ਬਸੰਤ ਹੈ॥

॥ਗ੍ਰੀਖਮ ਦੁਸਹਿ ਰਾਮ ਬਨ ਗਵਨੂ॥ ਪੰਥ ਕਥਾ ਖਰ ਆਤਪ ਪਵਨੂ॥

॥ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੇ ਬਨ ਗਮਨ ਕੇ ਜੋ ਦੁਸਹਿ ਵਾਕ੍ਯ ਹੈਂ ਸੋ ਗ੍ਰੀਖਮ ਰਿਤੁ ਹੈ ਤਦੋਂਤਰ ਮਾਰਗ ਕੇ ਜੋ ਕਸ਼ਟ ਹੈਂ ਸੋ ਤੀਖਣ ਘਾਮ ਅਰੁ ਵਾਤ ਹੈਂ॥

॥ਬਰਖਾ ਘੋਰ ਨਿਸਾਚਰ ਰਾਰੀ॥ ਸੁਰਕੁਲ ਸਾਲਿ ਸੁਮੰਗਲ ਕਾਰੀ॥

॥ਦੇਵਤੋਂ ਕੇ ਕੁਲੋਂ ਰੂਪੀ ਧਾਨੋਂ ਕੇ ਮੰਗਲ ਦੇਨੇ ਹਾਰੀ ਰਾਖਸੋਂ ਸਾਥ ਲੜਾਈ ਰੂਪੀ ਬਰਖਾ ਰਿਤੁ ਹੈ॥

॥ਰਾਮ ਰਾਜ ਸੁਖ ਬਿਨੈ ਬਡਾਈ॥ ਵਿਸਦ ਸੁਖਦ ਸੋ ਸਰਦ ਸੁਹਾਈ॥

ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਤਾਜ ਕਾ ਅਰੁ ਆਰੰਭ੍ਰਿਤ ਕਿਨੇ ਅਨੁਬਤਾਈਆਂ ਕੇ ਵਰਣਨ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਕੇ ਸੁ
ਖਦ ਅਰੁ ਵਿਸ਼ਦ ਸੁਖਦ ਪਾਠ ਹੋਵੈ ਤਉ ਉਜਲ ਅਰੁ ਸੁਖ ਦੇਣੇ ਹਾਰੀ ਸਕਦਾ ਹੈ।

॥ਸਤੀ ਸਿਰੋਮਣਿ ਸਿਯ ਗੁਨ ਗਾਥਾ। ਸੋਇ ਗੁਣ ਅਮਲ ਅਨੂਪਮ ਪਾਥਾ॥

ਸਤੀਓਂ ਕੀ ਸਿਰੋਮਣਿ ਜੋ ਜਾਨਕੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਕੀਆਂ ਜੋ ਕਥਾ ਹੈਂ ਸੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਰੂਪੀ ਅਨੂਪਮ ਜਲ ਕੀ ਨਿਰਮਲਤਾ ਹੈ ਅਥ ਨੀਰ ਸਾਥ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਸਮਤਾ ਅਰੁ ਵਿਸੇਖਤਾ ਭੀ ਕਹੈਂ ਹੈਂ।

॥ਭਰਤ ਸੁਭਾਉ ਸੁਸੀਤਲਤਾਈ। ਸਦਾ ਏਕਰਸ ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਈ॥

ਭਰਤ ਕਾ ਏਕ ਰਸ ਸੁਭਾਵ ਜੋ ਵਰਨਨ ਸੇਂ ਪਰੇ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਜਲ ਕੀ ਸੀਤਲਤਾ ਹੈ॥ ੧੦੫॥

ਦੋਹਾ: ॥ਅਵਿਲੋਕਨ ਬੋਲਨ ਮਿਲਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਰਸਪਰ ਹਾਸ।
॥ਭਾਇਪ ਭਲ ਚਹੁ ਬੰਧੁ ਕੀ ਜਲ ਮਾਧੁਰੀ ਸੁਵਾਸ।

ਸੁਵਾਸ ਕਾਹੇ ਕੋ ਨਿਵਾਸ ਇਤਰ ਸੁਗਮ॥ ੧੦੬॥

ਚੌ: ॥ਆਰਤ ਬਿਨੈ ਦੀਨਤਾ ਮੋਰੀ। ਲਘੁਤਾ ਲਲਿਤ ਸੁਵਾਰ ਨ ਥੋਰੀ॥

ਮੇਰੀ ਜੋ ਆਰਤਾਦਿਕ ਚਾਰ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਤੁਛਤਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਜਲ ਪਰ ਸਿਵਾਰ ਹੈ ਲਘੁਤਾ ਕੀ ਤੁਛਤਾ ਅਤਿ ਨੀਚਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਿਵਾਰ ਕਾ ਸੌਂਦਰਯ ਕੀਰਕੇ ਵਰਣ ਸਮ ਜਲ ਪਰ ਹੋਵਣਾ ਹੈ।

॥ਅਦਭੁਤ ਸਲਲ ਸੁਨਤ ਗੁਨਕਾਰੀ। ਆਸ ਪਿਆਸ ਮਨੋ ਮਲ ਹਾਰੀ॥

ਵਹੁ ਅੰਬ ਪਾਨ ਕੀਆ ਗੁਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਹ ਪਰਲੋਕ ਕਾ ਯਸ ਸ੍ਰਵਣ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਆਸਾ ਰੂਪੀ ਤ੍ਰਿਖਾ ਅਰੁ ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਖ ਰੂਪੀ ਮਲ ਕੋ ਮਿਟਾਵਤਾ ਹੈ।

॥ ॥ਰਾਮ ਸੁਪ੍ਰੇਮਹਿ ਪੋਖਤ ਪਾਨੀ। ਹਰਤ ਸਕਲ ਕਲਿ ਕਲੁਖ ਗਿਲਾਨੀ॥

ਵਹੁ ਜਲ ਅੰਕੁਰੋਂ ਕੋਂ ਪੁਸ਼ਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਇਹ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਵਧਾਵਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਪਾਪੋਂ ਰੂਪੀ ਗਿਲਾਨ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ।

॥ਭਵ ਸ੍ਰਮ ਸੋਖਕ ਤੋਖਕ ਤੋਖਾ। ਸਮਨ ਦੁਰਤ ਦੁਖ ਦਾਰਿਦ ਦੋਖਾ॥

ਜਨਮੋਂ ਕੇ ਸ੍ਰਮੋਂ ਕੋ ਸੋਖਤਾ ਹੈ ਸੰਤੋਖ ਕੀ ਬ੍ਰਿਧਿ ਕਰਤਾ ਹੈ ਮਹਾਂ ਪਾਪ੍ਰਭੂਕੋਂ ਅਰੁ ਦੁਖੋਂ ਦਰਿਦ੍ਰੋਂ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ।

॥ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ ਮੋਹ ਨਸਾਵਨ। ਬਿਮਲ ਬਿਬੇਕ ਬਿਰਾਗ ਬਢਾਵਨ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸਾਦਰ ਮੱਜਨ ਪਾਨ ਕੀਏ ਤੇ॥ ਮਿਟਹਿ ਪਾਪ ਪਰਤਾਪ ਹਿਏ ਤੇ॥

॥ਪਰਤਾਪ ਕਹਿਯੇ ਪਸਚਾਤਾਪ ਇਤਰ ਸਪਸ਼ੀ॥

॥ਜਿਨ ਯਿਹ ਵਾਰਨ ਮਾਨਸ ਧੋਏ॥ ਤੇ ਕਾਇਰ ਕਲਿਕਾਲ ਵਿਗੋਏ॥

॥ਜਿਨੋ ਪੁਰਸੋਂ ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਗੁਣਾਨ ਵਾਦੇਂ ਰੂਪੀ ਜਲ ਸਾਥ ਅਪਨੇਂ ਮਨ ਨਹੀਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰੇ ਸੋ ਕਾਇਰ ਹੈਂ ਜਤੇ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕੋ ਜੀਤ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ ਅਰੁ ਕਲੀਕਾਲ ਰੂਪੀ ਸਤ੍ਰ ਨੇਂ ਮਾਰੇ ਹੈਂ॥

॥ਤ੍ਰਿਖਤ ਨਿਰਖ ਰਵਿ ਕਰ ਭਵ ਵਾਰੀ॥ ਫਿਰਹੈਂ ਮ੍ਰਿਗ ਜਿਵ ਜੀਵ ਦੁਖਾਰੀ॥

॥ਜੈਸੇ ਮ੍ਰਿਗ ਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕੀ ਨਦੀ ਦੇਖ ਕਰ ਤ੍ਰਿਖਤ ਕੁਰੰਗ ਪੜੇ ਭੁਰਕਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਵਹੁ ਮੂੜ੍ਹ ਜੀਵ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਸੁਖ ਰੂਪ ਦੇਖ ਕਰ ਪੜੇ ਜਤਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੁਖ ਕੀ ਸਿਧ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ॥ ੧੦੭॥

ਦੋਹਾ: ॥ਮਤਿ ਅਨੁਹਾਰ ਸੁ ਵਾਰ ਵਰ ਗੁਨ ਗਨ ਮਨ ਅਨਵਾਇ॥ "

॥ਸੁਮਿਰ ਭਵਾਨੀ ਸੰਕਰਹਿ ਕਹਿ ਕਵਿ ਕਥਾ ਸੁਹਾਇ॥

॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਗੁਣਾਨਵਾਦੇਂ ਰੂਪੀ ਜਲ ਕੇ ਗੁਣ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹਕੇ ਅਰ ਤਿਨੋ ਮੇਂ ਮਨ ਇਕਾਗ੍ਰ ਕਰਣ ਰੂਪੀ ਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਤਦੋਤਰ ਭਵਾਨੀ ਸੰਕਰ ਕਾ ਸੁਮਰਣ ਕਰਕੇ ਸੁੰਦਰ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ॥ ੧੦੮॥

ਸੋਰਠਾ: ॥ਅਬ ਰਘੁਪਤਿ ਪਦ ਪੰਕਰੁਹ ਹਿਯ ਧਰ ਪਾਇ ਪ੍ਰਸਾਦ॥

॥ਕਹੋਂ ਜੁਗਲ ਮੁਨਿਵਰਯ ਕਰ ਮਿਲਨ ਸੁਭਗ ਸੰਬਾਦ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਚਰਣ ਰੂਪੀ ਕਮਲੋਂ ਕੋ ਹਿਯੇ ਮੇਂ ਧਾਰ ਕਰ ਅਰੁ ਆਨੰਦ ਪਾਇ ਕਰ ਰਾਮਾਯਣ ਕੀ ਉਥਾਨਕਾ ਬਾਂਧਬੇ ਨਿਮਿਤ ਅਬ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਅਰੁ ਯਾਗਯਵਲਕ ਕਾ ਮਿਲਾਪ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤ ਸੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤ੍ਰ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ॥ ੧੦੯॥

ਚੌਪਈ: ॥ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਮੁਨਿ ਵਸਹਿ ਪ੍ਰਯਾਗਾ॥ ਤਿਨਹਿ ਰਾਮ ਪਦ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗਾ॥

ਨੁਕਾਮ: ॥ਤਾਪਸ ਸਮ ਦਮ ਦਯਾ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਪਰਮਾਰਥ ਪਥ ਪਰਮ ਸੁਜਾਨਾ॥

॥ਸੋ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਜੀ ਪੰਚ ਅਗਨੀ ਤਪਣਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਤਾਪਸੀ ਹੈਂ ਅਰ ਸਮ ਦਮਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਮਨ ਕੇ ਜੇਤਾ ਹੈਂ ਦਯਾ ਕਾ ਪੁੰਜ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਪਨਿਖਦ ਵਿਦਯਾ ਸੇਂ ਨਿਪੁਨਤਾ ਕਰ ਪਰਮਾਰਥ ਮੇਂ ਪਰਮ ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੈਂ॥

॥ਮਾਘ ਮਕਰ ਗਤਿ ਰਵਿ ਜਬ ਹੋਈ॥ ਤੀਰਥ ਪਤਿਹਿ ਆਵ ਸਬ ਕੋਈ॥

॥ਮਾਘ ਕਹਿਣੇ ਸੇਂ ਹੀ ਮਕਰ ਗਤਿ ਰਵਿ ਕਾ ਬੋਧ ਹੋਤਾ ਥਾ ਪਰੰਤੂ ਮਾਸ ਦ੍ਵੈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਹੈਂ ਏਕ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਚੰਦ੍ਰ ਮਾਸ ਹੈ ਏਕ ਰਵਿ ਮਾਸ ਹੈ ਸੋ ਈਹਾਂ ਆਦਿਤ ਮਾਸ ਪਰ ਗਨਨ ਕੀਆ ਤਾਂਤੇ ਦ੍ਵੈ ਪਦ ਦੀਏ।

।ਦੇਵ ਦਨੁਜ ਕਿੰਨਰ ਨਰ ਸ੍ਰੇਣੀ। ਸਾਦਰ ਮਜਹਿ ਸਕਲ ਤ੍ਰਿਬੇਣੀ।

।ਸੁਗਮ॥ ।ਪੂਜਹਿ ਮਾਧਵ ਪਦ ਜਲਜਾਤਾ। ਪਰਸ ਅਖੈਬਟ ਹਰਖਹਿ ਗਾਤਾ।

।ਮਾਧਵ ਨਾਮ ਭਗਵਾਨ ਜੋ ਤ੍ਰਿਹੁੰ ਕਾ ਅਧਿਸਟਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਪਦ ਪੰਕਜ ਪੂਜਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਖੈ ਬਟ ਕੋ ਸਪਰਸ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਦਨੰਤਰ।

।ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਆਸਨ ਅਤਿ ਪਾਵਨ। ਪਰਮ ਰਮੀਅ ਮੁਨਿ ਵਰ ਮਨ ਭਾਵਨ।

।ਤਹਾਂ ਹੋਇ ਮੁਨਿ ਰਿਖਯ ਸਮਾਜਾ। ਜਾਹਿ ਜੇ ਮੱਜਨ ਤੀਰਥ ਰਾਜਾ।

।ਸੁਗਮ॥ ।ਮੱਜਹਿ ਪ੍ਰਾਤ ਸਮੇਤ ਉਛਾਹਾ। ਕਹੈ ਪਰਸਪਰ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਹਾ।

।ਤੀਰਥ ਪਤਿ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਨ ਕੇ ਲੋਗ ਉਤਸਾਹ ਸੇਂ ਪ੍ਰਾਤ ਸਨਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਦਨੰਤਰ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਕੀਆਂ ਕਥਾ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਕੇ ਆਸ੍ਰਮ ਪਰ ਬੈਠ ਕੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਾਤ ਪਦ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸਨਾਨ ਤੀਨ ਕਾਲ ਭੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕਥਾ ਕਾ ਸਮਾਜ ਚਤੁਰਥ ਯਾਮ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਸ੍ਥਾਨੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਹਾਂ ਇਹ ਰੀਤਿ ਥੀ ਪ੍ਰਾਤ ਸਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸਮਾਜ ਹੋਣਾ ਤਾਂਤੇ ਮਾਘ ਮਾਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਤ ਸਨਾਨ ਕਾ ਵਿਸੇਖ ਫਲ ਹੈ।

।ਪ੍ਰਮਾਣ। ।ਮਾਘ ਮਾਸੇ ਰਟੰਤ੍ਯਾਪ: ਕਿੰਚਿਦ ਭ੍ਯੁਦਿਤੇ ਰਵੌ। ਬ੍ਰਹਮਘ੍ਨੰ ਵਾ ਸੁਰਾਪੰ ਵਾ ਕੰ ਪਤੰਤੰ ਪੁਨੀਮਹੇ। ।ਮਾਘ ਮਾਸ ਮੇਂ ਜਲ ਪੁਕਾਰ ਕੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੂਰਯੋਦੈ ਹੋਤੇ ਜੋ ਹਮ ਕੋ ਸਪਰਸ ਕਰੈ ਤਿਸ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਹਤ੍ਯਾਦਿਕ ਮਹਾਂ ਪਾਪੋਂ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ।੧੦। ।ਅਬ ਤਿਨ ਕੀ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕਾ ਸਰੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਦੋ॥ ।ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਰੂਪਣ ਧਰਮ ਬਿਧਿ ਬਰਨਹਿ ਤਤ੍ਵ ਵਿਭਾਗ।
।ਕਹੈਂ ਭਗਤਿ ਭਗਵੰਤ ਕੈ ਸੰਜੁਤ ਗ੍ਯਾਨ ਵੈਰਾਗ।

।ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਰੂਪਣ ਕਹਿਯੇ ਤਤ ਪਦ ਵਾਚੀ ਸਬਲ੍ਹ ਪਦ ਜੀਵ ਅਸ ਪਦ ਬ੍ਰਹਮ ਤਿਸ ਕਾ ਸਰੂਪ ਵਿਧਿ ਨਿਖੇਧ ਕਰ ਲਖਾਵਣਾ ਧਰਮ ਬਿਧਿ ਕਹਿਯੇ ਵਰਣਾਸ੍ਰਮੋਂ ਕੇ ਧਰਮਾਦਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਰੁ ਤਿਨੋਂ ਕਰਮੋਂ ਕੇ ਫਲ ਤਤ੍ਵ ਵਿਭਾਗ ਕਹਿਯੇ ਸਾਂਖ ਕਾ ਮਤ ਜਹਾਂ ਚੌਬੀਸ ਤੱਤ੍ਵ ਕਹਿ ਕਰ ਪਚੀਸਵਾਂ ਸਾਖੀ ਕਹਾ ਹੈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਪੁਰਾਣੋਂ ਮੇਂ ਭੀ ਤੀਨ ਤਤੋਂ ਸੇ ਲੇਕਰ ਪੈਤੀਸ ਤੱਤੋਂ ਪਰਯੰਤ ਭੇਦ ਕਹੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਨਿਰਨੇ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਭਗਤਿ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਕਹਿਯੇ ਜੈਸੇ ਪੰਚ ਰਾਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇਂ ਪੂਜਾ ਕੇ ਵਿਧਾਨ ਕਹੇ ਹੈਂ। ।ਅਥਵਾ। ।ਨੌਧਾ ਪ੍ਰੇਮਾ ਪਰਾ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਭਗਤਿ ਕੇ ਸਰੂਪ ਵਰਨਤੇ ਹੈਂ ਗ੍ਯਾਨ ਕਹਿਯੇ ਸ੍ਰਵਨ ਮਨਨ ਨਿਧਿਆਸਨ ਸਾਖ੍ਯਾਤਕਾਰ ਤਿਨ ਕਾ ਸਰੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਵੈਰਾਗ ਕਹਿਯੇ ਚਾਰ ਪ੍ਰਕਾਰ। ।ਯਤਮਾਨ। ਬ੍ਯਤਿਰੇਕ। ਏਕਇੰਦ੍ਰੇ। ਵਸੀਕਾਰ। ।ਸਾਰਾਸਾਰ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸੋ ਯਤਮਾਨ। ਆਪਣੇ ਚਿਤ ਗਤਿ ਜੋ ਦੋਸ ਹੈਂ ਤਿਨ ਮੇਂ ਇਤਨੇ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਤਨੇ ਮਿਟਾਵਨੇ ਹੈਂ ਸੋ ਵ੍ਯਤਿਰੇਕ। ਵਿਖੇ ਵਾਸਨਾ ਕੇ ਹੋਤੇ ਭੀ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰਯੋਂ ਕੋ ਨਿਗ੍ਰਹਿ ਕਰਨਾ ਇਹ ਏਕ ਇੰਦ੍ਰੇ। ਲੋਕ ਪਰਲੋਕ ਕੇ ਵਿਸ਼ਯੋਂ ਕੇ ਤ੍ਯਾਗ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਨੀ ਇਹ ਵਸੀਕਾ-

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

 ਤਾ ਅਦ੍ਵਿਤੀਯ ਤੀਰਥਰਾਜ ਇਸਕੇ ਤੁਲ ਨਹੀਂ ॥੧੧੧॥

॥ਚੌ: ॥ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭਰਿ ਮਾਘ ਨਹਾਹੀਂ॥ਪੁਨਿ ਸਬ ਨਿਜ ਨਿਜ ਆਸ਼੍ਰਮ ਜਾਂਹੀ॥

॥ਪ੍ਰਤਿ ਸੰਬਤ ਅਤਿ ਹੋਇ ਅਨੰਦਾ॥ਮਕਰ ਮੱਜਿ ਗਵਨਹਿ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦਾ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਇਹ ਤੋ ਸਦਾ ਕੀ ਰੀਤਿ ਕਹੀ ਅਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਏਕ ਬਾਰ ਭਰਿ ਮਕਰ ਨਹਾਏ॥ਸਬ ਮੁਨੀਸ ਆਸ਼੍ਰਮਨ ਸਿਧਾਏ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਜਾਗ੍ਯਵਲਕ ਮੁਨਿ ਪਰਮ ਬਿਬੇਕੀ॥ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਰਾਖੇ ਪਦ ਟੇਕੀ॥

॥ਮੁਨਿ ਕਹੀਏ ਮਨਨ ਸੀਲ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨ ਪਰਮ ਬਿਬੇਕੀ ਕਹੀਏ ਗ੍ਯਾਨ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਜਿਨਕੋ ਗ੍ਯਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਕੋ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਨੇ ਪਦ ਟੇਕੀ ਕਹੀਏ ਪਗੋਂ ਪਰ ਮਸਤਕ ਟੇਕਾ ਇਵ ਰਾਖਿਆ ਸਰਬ ਰਿਖੀਓਂ ਕੇ ਗਮਨ ਪੀਛੇ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਕੋ ਰਾਖਣੇ ਕਾ ਆਸ਼ੇ ਇਹ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਸੰਦੇਹ ਥਾ ਤਿਸਕੇ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਅਰਥ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਜੀ ਕੋ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕੀਆ ਅਰੁ ਗੁਹਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਸਭੋਂ ਸੇ ਪੀਛੇ ਇਕਾਂਤ ਰਾਖੇ॥

॥ਸਾਦਰ ਚਰਨ ਸਰੋਜ ਪਖਾਰੇ॥ਅਤਿ ਪੁਨੀਤ ਆਸਨ ਬੈਠਾਰੇ॥

॥ਕਰਿ ਪੂਜਾ ਮੁਨਿ ਸੁਜਸ ਬਖਾਨੀ॥ਬੋਲੇ ਅਤਿ ਪੁਨੀਤ ਮ੍ਰਿਦ ਬਾਨੀ॥

॥ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਯਸ ਕੀ ਸੂਚਕ ਤਾਂਤੇ ਅਤਿ ਪੁਨੀਤ ਅਰੁ ਨਾਥਾਦਿਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣੋਂ ਕਰ ਕਹੀ ਹੂਈ ਤਾਂਤੇ ਮ੍ਰਿਦੁ॥ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:

॥ਨਾਥ ਏਕ ਸੰਸੇ ਬਡ ਮੋਰੇ॥

॥ਏਕ ਸੰਸੇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹਾ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਸੰਦੇਹ ਨ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਬਡ ਇਸ ਕਰ ਕਹਾ ਉਪੇਖਿਆ ਨ ਕਰੈਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਏਕ ਕਹੀਏ ਅਦ੍ਵਿਤੀਯ ਅਖੰਡ ਕਹੀਏ ਬ੍ਰਹਮ ਸੋ ਤਿਸ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਮੁਝਕੋ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰੇ ਸੇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਪੂਛਤਾ ਹੋਂ ਜਾਂਤੇ॥

॥ਕਰਤਲ ਬੇਦ ਤਤ੍ਵ ਸਭ ਤੋਰੇ॥

॥ਜਾਂਤੇ ਵੇਦੋਂ ਕਾ ਸਾਰ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਤੁਮ ਕੋ ਕਰਾਮਲਕ ਸਮ ਹੈ ਜੋ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਜੀ ਕਹੈਂ ਤੁਮ ਸੰਦੇਹ ਸਰੂਪ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਕਹਿਤ ਸੁ ਮੋਹਿ ਲਗਤ ਭੈ ਲਾਜਾ॥

॥ਜੋ ਇਸ ਕਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਦਾਚਿਤ ਤੁਮ ਕੋਪ ਕਰੋ ਜੋ ਜਾਨ ਬੂਝ ਕਰ ਰਾਮ ਸੇ ਹਾਸੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਮੈ ਅਪਨੀ ਅਗਯਾਤ ਹੀ ਕਹੋਂ ਤੋ ਲੱਜਾ ਇਹ ਲਾਗਤੀ ਹੈ ਤੁਮ ਕਹੋਗੇ ਕਿ ਐਤੀ ਬਾਤ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ ਕਦਾਚਿਤ ਕਹੋ ਐਸੇ ਭੈ ਸੰਕਾ ਹੈ ਤੋ ਮਤਿ ਪੂਛੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜੌ ਨ ਕਹੌਂ ਤ ਬਡ ਹੋਇ ਅਕਾਜਾ।

।।ਅਕਾਜ ਇਹ ਹੋਵੇ ਅਵਿਦਿਆ ਬਨੀ ਰਹੇ ਅਰੁ ਨੀਤਿ ਧਰਮ ਕੀ ਭੀ ਹਾਨ ਹੈ ਜਾਂਤੇ।। ੧੧੨।।

।ਦੋ: ।।ਸੰਤ ਕਹੈਂ ਅਸ ਨੀਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸ੍ਰੁਤਿ ਪੁਰਾਨ ਮੁਨਿ ਗਾਵ।
।ਹੋਇ ਨ ਵਿਮਲ ਵਿਵੇਕ ਉਰ ਗੁਰ ਸਨ ਕੀਏ ਦੁਰਾਵ।
।ਸੁਗਮ: ।। ੧੧੩।।

।ਚੌ: ।।ਅਸ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟੌ ਨਿਜ ਮੋਹੂ।।ਹਰਹੁ ਨਾਥ ਕਰ ਜਨ ਪਰ ਛੋਹੂ।

।।ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਜੋ ਨਿਜ ਮੋਹ ਕਹੀਯੇ ਅਪਨੇਂ ਮਨ ਮੇਂ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ।।ਕੈਸਾ। ।।ਨਿਜ ਕਹੀਯੇ ਅਪਨੇਂ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਤਿਨ ਵਿਖੇ ਸੰਦੇਹ ਸੋ ਤੁਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਨਿਵਾਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੈ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਸਾਮਰਥਤਾ ਨਹੀਂ ਰਾਖਤਾ ਅਬ ਸੰਦੇਹ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਰ ਅਮਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵਾ।।ਸੰਤ ਪੁਰਾਨ ਉਪਨਿਖਦ ਗਾਵਾ।

।ਸੁਗਮ: ।।ਸੰਤਤ ਜਪਤ ਸੰਭੁ ਅਬਿਨਾਸੀ।।ਸਿਵ ਭਗਵਾਨ ਗਯਾਨ ਗੁਨ ਰਾਸੀ।

।।ਜੋ ਸਿਵ ਭਗਵਾਨ ਗਯਾਨ ਕਰ ਪੂਰਨ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਰਬ ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਨਿਧ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਿਨ ਕੋ ਕਾਲ ਕਾ ਭੈ ਨਹੀਂ ਸੋ ਭੀ ਜਿਸ ਕੇ ਨਾਮ ਕੋ ਨਿਰੰਤਰ ਜਪਤੇ ਹੈਂ।

।।ਆਕਰ ਚਾਰ ਜੀਵ ਜਗ ਅਹਹੀਂ।।ਕਾਸੀ ਮਰਤ ਪਰਮ ਪਦ ਲਹਹੀਂ।
।ਸੋਪਿ ਰਾਮ ਮਹਿਮਾ ਮੁਨਿ ਰਾਯਾ।।ਸਿਵ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤ ਕਰ ਦਾਯਾ।

।।ਹੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵ ਚਾਰੋਂ ਖਾਣੋਂ ਕੇ ਸਭ ਜੀਵ ਜੋ ਕਾਸੀ ਮੇ ਮਰ ਕਰ ਮੁਕ੍ਤਿ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਰਾਮ ਨਾਮ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਰਾਮ ਤਾਪਨੀ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਜੀਵੋਂ ਪਰ ਦਯਾ ਕਰਕੇ ਰਾਮ ਖੜਾਖਰ ਮੰਤ੍ਰ ਮਾਤ੍ਰ ਮੇਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।।ਰਾਮ ਕਵਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਛਹੁ ਤੋਹੀ।।ਕਹੋ ਬੁਝਾਇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਮੋਹੀ।

।।ਸੋ ਰਾਮ ਕੌਨ ਸਾ ਹੈ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਮੁਝ ਕੋ ਸਮਝਾਇ ਕੇ ਕਹੋ ਜੋ ਧਾਰਮਵਲਕ ਜੀ ਕਹੈਂ ਤੁਮ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਭੀ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਏਕ ਰਾਮ ਅਵਧੇਸ ਕੁਮਾਰਾ।।ਤਿਹ ਕਰ ਚਰਿਤ ਵਿਦਤ ਸੰਸਾਰਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਨਾਰਿ ਵਿਰਹਿ ਦੁਖ ਲਹੇਓ ਅਪਾਰਾ। ਭਯੋ ਰੋਖ ਰਣ ਰਾਵਣ ਮਾਰਾ।

।ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਏਕ ਤੋ ਦਸਰਥ ਨੰਦਨ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਾਰੀ ਕੇ ਵਿਯੋਗ ਕਰ ਤਿਸ ਨੇ ਰੁਦਨਾਦਿਕ ਕੀਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਸੀ ਨਿਮਿਤ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਦਸਕੰਠ ਕੋ ਮਾਰਾ ਹੈ ਤਿਸ ਬ੍ਰਤਾਂਤ ਕੋ ਸਭੁ ਜਗਤ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਈਸ੍ਵਰ ਮੇਂ ਸੋਕਾਦਿਕ ਨਹੀ ਬਣਤੇ ਅਰੁ ਉਸ ਮੇਂ ਤੌ ਪਰਤੱਖ ਭਏ ਹੈਂ।੧੧੪।

ਦੋਹਰਾ: ।ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ ਰਾਮ ਕਿ ਅਪਰ ਕੋ ਜਾਹਿ ਜਪਤ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ।

।ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਸੋ ਰਾਮ ਇਹੀ ਹੈ ਵਾ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਕਾ ਉਪਾਸ਼ ਕੋਊ ਔਰ ਹੈ ਜਿਹ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਇਸੇ ਨਾਮ ਕਾ ਜਾਪ ਕਰਤ ਹੈ। ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਦੈਤ ਕੇ ਤੀਨ ਕਿਲੇ ਥੇ ਤਿਨ ਕੇ ਬੀਚ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਥਾ ਤਿਸ ਕਰ ਵਹੁ ਮਰਤਾ ਨਹੀਂ ਥਾ। ਜਬ ਮਹੇਸ੍ਵਰ ਨੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੋਂ ਧਿਆਇਆ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਵਤ ਸਰੂਪ ਧਾਰ ਕੇ ਸੁਧਾ ਸੁਕਾਯਾ ਤਬ ਸ਼ਿਵ ਨੇਂ ਉਸ ਕੋ ਘਾਯਾ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਜਿਨ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਸਾਰਖੇ ਕੋ ਮਾਰਾ ਹੈ ਸੋ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਇਹੀ ਹੈ।

।ਸਤ੍ਯ ਧਾਮ ਸਰਬਗ੍ਯ ਤੁਮ ਕਹੋ ਵਿਵੇਕ ਵਿਚਾਰ।

।ਤੁਮ ਸਤ੍ਯ ਵਾਕ ਕਾ ਮੰਦਿਰ ਹੋ ਅਰੁ ਸਰਬ੍ਯ ਬਾਤ ਕੇ ਗਿਆਤਾ ਹੋ ਵਿਵੇਕ ਕਹੀਏ ਬੁਧਿ ਤਿਸ ਸੋ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕਹੋ ਜੋ ਸਤ੍ਯ ਧਰਮ ਧਾਮ ਹੋਵੇ ਤੌ ਸਤ੍ਯ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸਤ੍ਯਤਾ ਹੋਵੇ ਹੈ ਉਤਰ ਮੀਮਾਂਸਾ ਜਿਸ ਕਾ ਮੂਲ ਸੂਤ੍ਰ ਹੈ। ।ਅਥਾਤੋ ਬ੍ਰਹਮ ਜਿਗਿਆਸਾ ਧਰਮ ਕਹੀਏ ਪੂਰਬ ਮੀਮਾਂਸਾ ਜਿਸ ਕਾ ਮੂਲ ਸੂਤ੍ਰ ਹੈ। ।ਅਥਾਤੋ ਧਰਮ ਜਿਗਿਆਸਾ ਤਿਨ ਕੇ ਤੁਮ ਪੂਰਣ ਗਿਆਤਾ ਹੋ ਸਤ੍ਯ ਸ਼ਾ ਜਿਸ ਕਾ ਮੂਲ ਸੂਤ੍ਰ ਹੈ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਇਨ ਮੇਂ ਗਿਆਨ ਕੀ ਮੁਖ੍ਯਤਾ ਹੈ ਅਰ ਧਰਮ ਕਾ ਕਰਮ ਭੰਗ ਛੇਦ ਹੇਤੁ ਹੈ। ਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸਤ੍ਯ ਪਦ ਕਹਾ।੧੧੫।

ਦੋਹਰਾ: ।ਜੈਸੇ ਮਿਟੈ ਮੋਰ ਭ੍ਰਮ ਭਾਰੀ। ਕਹਹੁ ਸੁ ਕਥਾ ਨਾਥ ਵਿਸਥਾਰੀ।

।ਮੇਰੇ ਭ੍ਰਮ ਨਿਵਰਣ ਨਿਮਿਤ ਕਥਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹੋ। ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੇਰੇ ਜੋ ਕਹਾ ਹੈ ਤੁਮ ਸਤ੍ਯ ਧਰਮ ਕੇ ਪੂਰਣ ਗਿਆਤਾ ਹੋ ਤਾਂ ਤੇ ਕਦਾਚਿਤ ਪੂਰਣ ਮੀਮਾਂਸਾ ਕੇ ਮਤ ਸੋਂ ਕਹੋਂ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰੇ ਅੰਤਸ ਕਰਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋਵੇਗਾ ਤੌ ਸੰਸੇ ਮਿਟ ਜਾਇਗਾ। ।ਵਾ। ।ਉਤਰ ਮੀਮਾਂਸਾ ਕੇ ਮਤ ਮੇਂ ਕਹੋ ਸਮਦਮਾਦਿ ਸਾਧਨੋਂ ਕਰ ਆਤਮ ਸਾਖ੍ਯਾਤਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤਬ ਭ੍ਰਮ ਮਿਟੇਗਾ ਸੋ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਐਸੇ ਨਹੀ ਕਰਨਾ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਸੇਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਭ੍ਰਮ ਨਿਵਰਣ।

।ਜਾਗ੍ਯਵਲਕ ਬੋਲੇ ਮੁਸਕਾਈ। ਤੁਮਹਿ ਵਿਦਤ ਰਘੁਪਤਿ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ।

।ਮੁਸਕਾਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹਮ ਕੋ ਸਰਵਗ੍ਯ ਕਹਿ ਕਰ ਪੁਨਹ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਹੈ ਸੋ ਇਹ ਭੀ ਧਾਰੇ ਮੁਝ ਕੋ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਸਰੂਪ ਮੇਂ ਅਗਿਆਤ ਨਹੀ ਪਰੰਤੂ ਸਤ ਸੰਗ ਅਰੁ ਹਰਿ ਕਥਾ ਕਾ ਸ੍ਰਵਣ ਕਾਲ ਕੀ ਸਫਲਤਾ ਕੇ ਲੋਕ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਨਿਮਿਤ ਉਤਮੋਂ ਕੋ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਰਾਮਭਗਤ ਤੁਮ ਮਨ ਕ੍ਰਮ ਬਾਨੀ।ਚਤੁਰਾਈ ਤੁਮਾਰ ਮੈਂ ਜਾਨੀ॥
।ਚਾਹਹੁ ਸੁਨੈ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗੂੜਾ।ਕੀਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮਾਨੋ ਅਤਿ ਮੂੜਾ॥

।ਤੁਮ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਪਰਮ ਭਗਤ ਹੋ ਅਰੁ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਮੇਂ ਤੁਮਾਰੀ ਚਤੁਰਤਾ ਮੈਨੇ ਜਾਨੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਰੂਪ ਧਾਰਕੇ ਪੂਛੇ ।ਤਿਸਕੋਂ ਗੂੜ ਗੁਣ ਆਮੇ ਨਹੀ ਸੁਨਾਏ ਤੌ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮਨੇ ਅਗਮਾਤ੍ਰ ਦਤ ਹੋ ਕਰ ਪੂਛਾ ਹੈ ਸੋ।

।ਤਾਤ ਸੁਨੇਂ ਸਾਦਰ ਮਨ ਲਾਈ।ਕਹੋਂ ਰਾਮ ਕੇ ਕਥਾ ਸੁਹਾਈ॥
।ਸੁਗਮ॰ ਮਹਾ ਮੋਹ ਮਹਿਖੇਸ ਬਿਸਾਲਾ।ਰਾਮ ਕਥਾ ਕਾਲਕਾ ਕਰਾਲਾ॥

।ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਮੋਹਿਖਾਸੁਰ ਸੇ ਭੀ ਬਡਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਕਾਲਕਾ ਸੇਂ ਭੀ ਕਰਾਲ ਹੈਂ ਬਿਸਾਲ ਅਰੁ ਕਰਾਲ ਪਦ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਦੇਵਤਾ ਲੋਕੋ ਦੁਖਦਾਈ ਥਾ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਸਭੋ ਕੋ ਦੁਖ ਦੇਤਾ ਹੈ। ।ਵਾ। ।ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਏਕ ਜਨਮ ਮੇਂ ਮਾਰਤਾ ਥਾ ਇਹ ਜਨਮਾਂਤਰੋਂ ਮੇਂ ਮਾਰਤਾ ਆਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕਾਲਕਾ ਨੇਂ ਮਹਿਖਾਸੁਰ ਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ।ਜਿਨਕਾ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕੀਆ ਥਾ ਤਿਨਕਾ ਜਨਮ ਮਰਨ ਨਹੀ ਥਾ ਦੂਰ ਹੂਆ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਜੀਵੋਂ ਕਾ ਅਗ੍ਯਾਨ ਦੂਰ ਕਰਤੀ ਹੈ॥

।। ।ਰਾਮ ਕਥਾ ਸਸਿ ਕਿਰਨ ਸਮਾਨਾ।ਸੰਤ ਚਕੋਰ ਕਰਹਿ ਜਿਹਿ ਪਾਨਾ॥

।ਜੈਸੇ ਇੰਦੁ ਕੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਸਭੋਂ ਕੋ ਸੁਖਦ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਤਿਨਕਾ ਸੁਧਾ ਚਕੋਰ ਬਡੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਪੀਵਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਮੇਂ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਸੇਂ ਸੰਤ ਅਧਿਕ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਐਸੇ ਸੰਸੈ ਕੀਨ ਭਵਾਨੀ।ਮਹਾਂਦੇਵ ਤਬ ਕਥਾ ਬਖਾਨੀ॥

।ਹੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਐਸੇ ਕਾਹਿ ਯੇ ਤੁਮਾਰੀ ਨਿਆਈ ਹੀ ਭਵਾਨੀ ਨੇਂ ਸ੍ਰੀ ਸੰਕਰ ਜੀ ਸੇਂ ਪੂਛਾ ਥਾ ।ਤਿਸਕੋਂ ਮਹਾਂਦੇਵ ਨਿਰ ਸੰਦੇਹ ਕੀਆ ਥਾ ।ਜੈਸੇ ਭਵਾਨੀ ਪਦ ਇਸ ਹੇਤੁ ਦੀਆ ।ਭਵ ਜਿਨਕੀ ਭਵਾਨੀ ।ਭਵ ਕਹੀਯੇ ਸੰਸਾਰ ਅਨੁਪ੍ਰਾਣਨੇ ਰਖਣੇਂ ਧਾਤੂ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਕੀ ਜੋ ਰਖ੍ਯਾ ਕਰੇ ਸੋ ਕਹਿਯੇ ਭਵਾਨੀ ।ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਸੰਸੇ ਸਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਭਵਾਨੀ ਮੇਂ ਭੀ ਸੰਸੇ ਦੀਹਾਂ ਬਣਤਾ ਹੈ। ।ਸਿਧਾਂਤ ਮੇਂ ਮਹਾਂਦੇਵ ਪਦ ।ਇਸ ਨਿਮਤ ਦੀਆ ਵੇਦ ਨਾਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਸੰਸੈ ਰੂਪ ਤਮ ਕੇ ਜੋ ਹਰੈ ਸੋ ਮਹਾਂਦੇਵ॥੧੧੬॥

।ਦੋ॰ ।ਕਹੋ ਸੁ ਮਤਿ ਅਨੁਹਾਰ ਅਬ ਉਮਾਂ ਸੰਭੁ ਸੰਬਾਦ॥
।ਭਯੋ ਸਮੇ ਜਿਹ ਹੇਤੁ ਜਸ ਸੁਨ ਮੁਨਿ ਮਿਟਹਿ ਬਿਖਾਦ॥

।ਉਮਾਂ ਸੰਭੁ ਕਾ ਸੰਬਾਦ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਂ ਕਹਿਤਾ ਹੋ ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਵਿਖੇ ਅਰੁ ਜਿਸ ਨਿਮਿੰਤ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁਆ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਸੁਣਣੇ ਮੇਂ ਹੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੀ ਸਿਧ ਹੋਗਾ॥ ੧੧੭॥

ਚੌਃ ॥ ਏਕ ਬਾਰ ਤ੍ਰੇਤਾ ਜੁਗ ਮਾਹੀਂ॥ ਸੰਭੁ ਗਏ ਕੁੰਭਜ ਰਿਖਿ ਪਾਹੀਂ॥ ਸੁਗਮ:
॥ ਸੰਗ ਸਤੀ ਜਗ ਜਨਨਿ ਭਵਾਨੀ॥ ਪੂਜੇ ਰਿਖਿ ਅਖਲੇਸੁਰ ਜਾਨੀ॥

॥ ਜਗ ਜਨਨਿ ਕਾਹੇ ਤੇ ਆਦਿ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਭਵਾਨੀ ਕਹੀਏ ਸ਼ਿਵ ਕੀ ਅਰਧੰਗੀ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:

॥ ਰਾਮ ਕਥਾ ਮੁਨਿ ਬਰਜ ਬਖਾਨੀ॥ ਸੁਨੀ ਮਹੇਸ ਪਰਮ ਸੁਖ ਮਾਨੀ॥ ਸੁਗਮ:
॥ ਰਿਖ ਪੂਛੀ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸੁਹਾਈ॥ ਕਹੀ ਸੰਭੁ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਾਈ॥

॥ ਨਵਧਾ ਪ੍ਰੇਮਾ ਪਰਾ ਆਦਿਕ ਭਗਤਿ ਕੇ ਭੇਦ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਅਗਸਤ ਜੀ ਕੋ ਉਤਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਨ ਕੈ ਪਰਾ ਕਾ ਸਰੂਪ ਵਿਸਤਾਰ ਕੇ ਕਹਾ॥

॥ ਕਹਤ ਸੁਨਤ ਰਘੁਪਤਿ ਗੁਨ ਗਾਥਾ॥ ਕਛੁ ਦਿਨ ਤਹਾਂ ਰਹੇ ਗਿਰ ਨਾਥਾ॥ ॥
॥ ਸੁਗਮ: ॥ ਮੁਨਿ ਸਨ ਬਿਦਾ ਮਾਂਗ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ॥ ਚਲੇ ਭਵਨ ਸੰਗ ਦਛ ਕੁਮਾਰੀ॥

॥ ਪੀਛੇ ਅਗਸਤ ਜੀ ਕੇ ਆਸ੍ਰਮ ਜਾਣੇ ਕਾ ਉਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭੀ ਨਿਰਮਲ ਥਾ ਇਸ ਕਰ ਭਵਾਨੀ ਕਹੀ ਥੀ ਅਰੁ ਈਹਾਂ ਉਸ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਸੰਦੇਹ ਉਪਜਣਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਦਛ ਕੁਮਾਰੀ ਕਹੀ ਜੋ ਪਿਤਾ ਭੀ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਪਰ ਸੰਦੇਹ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਥਾ ਬੇਟੀ ਨੇ ਕੀਆ ਤੋ ਕਿਆ ਆਸਚਰਜ ਹੈ॥

॥ ਤਿਹਿ ਅਵਸਰ ਭੰਜਨ ਮਹਿ ਭਾਰਾ॥ ਹਰਿ ਰਘੁਬੰਸ ਲੀਨ ਅਵਤਾਰਾ॥

॥ ਈਹਾਂ ਤਿਹ ਅਵਸਰ ਦੀਰਘ ਕਾਲ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ॥ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:
॥ ਪਿਤਾ ਬਚਨ ਤਜ ਰਾਜ ਉਦਾਸੀ॥ ਦੰਡਕ ਬਨ ਬਿਚਰਤ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਸੁਗਮ:
੧੧੮॥ ਦੋਹਃ ॥ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਤ ਜਾਤ ਹਰ ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਦਰਸਨ ਹੋਇ॥
॥ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਅਵਤਰਓ ਪ੍ਰਭੁ ਗਏ ਜਾਨ ਸਭੁ ਕੋਇ॥

॥ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਵਿਚਾਰਤੇ ਹੈਂ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਅਬ ਤਕ ਆਪ ਗੁਪਤ ਰਾਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਲੋਕਾਦਿਕ ਪੜ੍ਹੇ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੇਰੇ ਸਮੀਪ ਗਏ ਤੇ ਸਭ ਕੋਊ ਇਨ ਕੋ ਈਸ੍ਵਰ ਜਾਣੇਗਾ ਤਾਂਤੇ ਨਹੀਂ ਆਵਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਦਰਸਨ ਕਰਣਾ ਅਵਸ਼ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਉਭੈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਾ॥ ੧੧੯॥

॥ ਸੋਃ ॥ ਸੰਕਰ ਉਰ ਅਤਿ ਛੋਭ ਸਤੀ ਨ ਜਾਨੈ ਮਰਮ ਸੋ॥
॥ ਤੁਲਸੀ ਦਰਸਨ ਲੋਭ ਮਨ ਡਰ ਲੋਚਨ ਲਾਲਚੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਕੇ ਚਿਰਣੋ ਮੇਂ ਛਿਨ ਹੈ [illegible] ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਤੇ ਦਰਸਨ ਕੇ ਲੋਭੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਅਪ ਗਾਤਾ ਕਾ ਡਰ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸ੍ਰੀ [illegible] ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੀ ਜੋ ਕੋਈ ਉਕਤ ਹੈ ਮਨੋ ਨੇ ਅਪਣਾ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਏ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੧੨੦॥

॥ਚੌ॥ ॥ਰਾਵਣ ਮਰਨ ਮਨੁਜ ਕਰ ਜਾਚਾ। ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਧਿ ਬਚਨ ਕੀਨ ਚਹਿ ਸਾਚਾ॥

॥ਰਾਵਣ ਨੇ ਤਪ ਕਰ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਸੇ ਅਮਰ ਹੋਣਾ ਮਾਂਗਿਆ ਥਾ ਤਬ ਬਿਧਿ ਨੇ ਕਹਾ ਜਿਨ ਕੇ ਨਾਮ ਤੂੰ ਲਿਖਤਾ ਜਾਏਂ ਗਾ ਤਿਨ ਸੇ ਅਮਰ ਹੋ ਤੁਝੇ ਦੇਤਾ ਜਾਊਂ ਗਾ ਤਬ ਸੋਤੇ ਦਸ ਤੇ ਰਾਵਣ ਕੋ ਨਰੋਂ ਅਰੁ ਕਪੋਂ ਕਾ ਨਾਮ ਭੂਲ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਤਬ ਪ੍ਰਭੂ ਕਹਿ ਕਰ ਪਿਤਾਮਾ ਨੇ ਕਹਾ ਤੁਝੇ ਮਾਨਵੋਂ ਸੇ ਤ੍ਰਾਸ ਹੋਇਗਾ ਤਬ ਰਾਵਣ ਨੇ ਕਹਾ ਮਨੁਖੋਂ ਸੇ ਮੇਰ ਨਹੀਂ ਡਰਤਾ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਕਾ ਵਰ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਾ ਵਾਕ ਸਤਿ ਕਰਨ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਨਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕੀਆ ਹੈ। ਜੇ ਕੋਈ ਉਕਤ ਹੈ ਅਪ੍ਰਗਟਤਾ ਕੀ ਸੰਕਾ ਹੈ ਤੋ ਅਬ ਦਰਸਨ ਨ ਕਰੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਜੌਂ ਨਹਿ ਜਾਉਂ ਰਹੈ ਪਛਿਤਾਵਾ। ਕਰਤ ਬਿਚਾਰੁ ਨ ਬਨਤ ਬਨਾਵਾ॥

॥ਐਸੀ ਸਮੀਪਤਾ ਮੇਂ ਦਰਸਨ ਨ ਕਰੀਏ ਤੋ ਪਛੁਤਾਵਾ ਰਹੇਗਾ ਸੋ ਜੀਆਂ ਜੁਗਤਾਂ ਬੀਚਾਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਬਾਤ ਬਣਤੀ ਨਹੀਂ॥

॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਬਿਚਾਰ [illegible] ਸਮੈ ਜਾਇ ਦਸਸੀਸਾ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਲੀਨ ਨੀਰ ਮਾਰੀ ਹਿਤ [illegible] ਕੋਤੁਕ ਸੋਕ ਪਰ ਕੁਰੰਗਾ॥

॥ਜਬ ਸੰਕਰ ਜੀ ਇਸ ਚਿੰਤਵਨੀ ਪਰ ਹੂਏ ਤਾ ਸਮੇ ਦਸ ਸੀਸ ਨੇ ਮਾਰੀਚ ਮਾਨਿਕੇ ਸੰਗ ਲੀਆ

॥ਕਬਿਤਾ॥ ॥ਰਾਵਣ ਨੇ ਮਾਰੀਚ ਨੀਚ ਕੋ ਸੰਗ ਲੀਆ ਮਾਰੀਚ ਕੋ ਨੀਚ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਕਾਮ ਸਮ ਜਾਤ ਥਾ ਅਰੁ ਧਰਮ ਕੀ ਰੀਤੀ ਨੀਚ ਥਾ ਜੋ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਕੋ ਪਹਲੇ ਸੇਂ ਬਾਣ ਮਾਰਾ ਥਾ ਅਰੁ ਉਸ ਨੀਚ ਨੇ ਸੀਤਾ ਕੋ [illegible] ਹੂਆ ਥਾ ਤੋ ਇਹ ਬਾਤ ਜਾਣ ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਆਪ ਭਲਾ ਹੋਤਾ ਤੋ [illegible] ਪੰਡਤ ਪਾਨ ਕਰਿ ਤਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੂ [illegible] ਸੋ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਸੀਤਾ ਕੋ ਹਰਾਇ ਲੀਆ ਸੋ ਨੀਚਾ॥ ॥ਦੂਜਾ॥ [illegible] ਹਰਾਈ ਕਹਾ ਕਰੋਤੇ ਭੀ ਕਛੂ ਹੋਤ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਉਹ ਜੋ ਕੁਰਤ ਪੀਛੇ [illegible] ਕਰਤੇ ਨੀਚ ਥਾ॥ ॥ਤੀਜਾ॥ [illegible] ਆਪਣਾ ਭੀ ਦੇਹੂਕਾ ਅਰੁ ਉਸ ਭ੍ਰਾਤਾ ਕੀ ਭੀ ਸੰਕਾ ਕਰਤੀ ਥੀ ਤਬ ਪਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਮੈਂ ਛਲ ਕਰ ਕੇ ਜੋ ਰਾਮ ਬਾਣ ਖਤ ਸਰੀਰ ਕੋ ਛਲ ਕਰ ਜਾਨਤਾ ਅਤਿ ਨੀਚਤਾ ਧਰਮ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਅਬ ਫਲ ਮੂਲ ਖਾਹੀਂ ਬੈਦੇਹੀ। ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਉਰ ਵਿਸਰਤ ਨ ਤੇਹੀ॥

॥ਦੋਨੋਂ [illegible] ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜਿਨ [illegible] ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੀ ਤਿਸ ਕੋ ਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਸੀਤਾ ਹਰੀ ਅਰੁ ਜੈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਰੂਪ ਜਾਨਤਾ ਥਾ ਤੋ ਭੀ ਮੂਢ ਥਾ ਜੋ ਸਰਣ ਨ ਪੜਾ॥

॥ਮ੍ਰਿਗ ਬਧ ਬੰਧੁ ਸਹਿਤ ਹਰਿ ਆਏ। ਆਸ੍ਰਮ ਦੇਖ ਨੈਨ ਜਲ ਛਾਏ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੯੦ ।।ਜਬ ਮ੍ਰਿਗ ਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ਹਰਿ ਆਏ ਤਬ ਜਾਨਕੀ ਸੇ ਰਹਿਤ ਆਸ਼੍ਰਮ ਦੇਖ ਕਰ ਅਤਿ ਸੋਕ ਸੇ ਅਸ੍ਰੁ
੧· ਪਾਤ ਹੂਏ। ।।ਦ੍ਵਾ।। ।।ਆਸ਼੍ਰਮ ਕਾਹਿਏ ਗ੍ਰਿਹਾਸ਼੍ਰਮ ਤਿ ਸਕੀਰਿ ਦੇਖ ਕਰ ਸੋਕ ਹੂਆ।
ਜੋ ਗ੍ਰਿਹਸਥੀ ਕਾ ਵਿਵਹਾਰ ਅੰਗ ਅਗਨਿ ਹੋਤ੍ਰਾਦਿਕ ਧਰਮ ਤੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਬਿਨਾ ਸਿੱਧ ਨਹੀ ਹੋਤੇ।
।।ਕ੍ਰਿਵਾ।। ।ਹਮਤੀ ਅਰੁ ਜਨਕ ਕੀ ਬਡੀ ਕੁਲ ਮੇਂ ਉਪਜੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕਰ ਸੰਬੰਧੀ
ਓਂ ਮੇ ਲਜਾ ਲਾਗੇਗੀ ਇਸ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਨੈਨ ਜਲ ਛਾਏ।

।। ।।ਬਿਰਹ ਬਿਕਲ ਨਰ ਇਵ ਰਘੁਰਾਈ। ਖੋਜਤ ਬਿਪਨ ਫਿਰਤ ਦੋਊ ਭਾਈ।
।।ਸੁਗਮ:। ।ਕਬਹੂ ਜੋਗ ਬਿਜੋਗ ਨ ਜਾਂਕੇ। ਦੇਖਾ ਪ੍ਰਗਟ ਬਿਰਹ ਦੁਖ ਤਾਂਕੇ।

।।ਜਿਸ ਮੇ ਸੰਜੋਗ ਵਿਜੋਗ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀ ਬਣਤਾ ਜਤੇ ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪਕ ਹੈਂ ਤਿਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਦੁਖ
ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਭੀ ਇਹੀ ਜੋ ਵਾਸਤਵ ਦੁਖ ਨਹੀ ਦੁਖ ਨਹੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ।੧੨੧

।।ਦੋ:। ।।ਅਤਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਿਤ ਜਾਨਹਿ ਪਰਮ ਸੁਜਾਨ।
।।ਜੇ ਮਤਿ ਮੰਦ ਬਿਮੋਹ ਬਸ ਹ੍ਰਿਦੈ ਧਰਹਿ ਕਛੁ ਆਨ।।

।।ਜੋ ਜਨ ਮੇ ਮਹਾਂ ਮਤਿ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਕੌਤਕ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੰਦ ਮਤੀ ਪ੍ਰਭੋ ਵਿਖੇ ਵਾਸਤਵ ਹਰਖ ਸੋ
ਗ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ। ੧੨੨।।

।।ਚੌ:। ।ਸੰਭੁ ਸਮੇ ਤਿਹ ਰਾਮਹਿ ਦੇਖਾ। ਉਰ ਉਪਜਾ ਅਤਿ ਹਰਖ ਵਿਸੇਖਾ।
।।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸਿਵ ਜੀ ਕੋ ਅਤਿ ਹਰਖ ਹੋਨੇ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹ ਸੰਕਰ ਜੀ ਚਿਤਵਨੀ ਪਰੇ
ਕਰਤੇ ਥੇ ਸੋ ਦਰਸਨ ਅਕਸਮਾਤ ਹੂਆ। ।।ਕ੍ਰਿਵਾ।। ।ਜੈਸੇ ਸ੍ਵਾਂਗੀ ਕਾ ਪੂਰਣ ਸ੍ਵਾਂਗ
ਦੇਖ ਕਰ ਪਰੀਖਕ ਮਿਤ੍ਰ ਕੋ ਅਤਿ ਹਰਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਮਾਨੁਖ ਸ੍ਵਾਂਗ ਮੇਂ ਸੋਕਾਦਿਕ
ਦੇਖ ਕਰ ਪਰੀਖਕ ਮਿਤ੍ਰ ਕੋ ...
ਰਚਨਾ ਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਸੰਕਰ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਏ। ।।ਕ੍ਰਿਵਾ।। ।ਰਾਵਨ ਕੇ ਹਨਨੇ
ਕਾ ਯਤਨ ਕੀ ਪੂਰਨਤਾ ...
ਦਰ ਦੀਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਓਹੁ ਦੁਸਟ ਰਿਖਹੁ ਦੇਵਤਿਆਂ ਕੋ ਦੁਖ ਦੇਤਾ ਹੈ ਤੇ ਸਭੀ ਹਮ ਕੋ ਉਪਾਲਿੰਭ ਕਰਤੇ
ਹੈਂ ਸੋ ਉਸਨੇ ਸੀਤਾ ਚੁਰਾਈ ਹੈ ਅਬ ਉਸਕੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮਾਰਹਿ ਗੇ। ਤਿਸ ਕਰ ਹਰਖੇ।

।।ਭਰ ਲੋਚਨ ਛਬਿ ਸਿੰਧੁ ਨਿਹਾਰੀ। ਕੁਸਮੇ ਜਾਨ ਨ ਕੀਨ ਚਿਨਾਰੀ।।
।।ਕੁਸਮੇ ਕਾਹਿਏ ਸੋਕ ਕਾ ਸਮਾਂ ਜਾਣ ਕਰ ਚਿਨਾਰੀ ਕਹਿਏ ਪਛਾਣ ਸੋ ਨ ਕਰਾਈ ਅਰਥਾ
ਤ ਮਿਲਾਪ ਨਾ ਹੂਆ।।

।। ।।ਜੈ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਜਗ ਪਾਵਨਾ। ਅਸ ਕਹਿ ਚਲੇ ਮਨੋਜ ਨਸਾਵਨ।
।।ਨਮੋ ਸੱਚਿਦਾ ਨੰਦ ਕਿਉਂ ਨ ਕਹਾ ਜੈ ਪਦ ਕਾਹਣੇ ਮੇਂ ਆਸਾ ਕਯਾ ਹੈ। ।ਉਤ੍ਰ।
।।ਨਮੋ ਸੱਚਿਦਾ ਨੰਦ ਕਿਉਂ ਨ ਕਹਾਂ ਜੈ ਪਦ ਕਾਹਣੇ ਮੇਂ ਆਸਾ ਕਯਾ ਹੈ। ਆਸੀਰਵਾਦ ਦੀਆ ਜਿਸ
।।ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਰਾਵਣ ਕੇ ਮਾਰਣ ਨਿਮਿਤ ਇਹ ਠਠਕੀਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਆਸੀਰਵਾਦ ਦੀਆ

ਕਾਰਯ ਨਿਮਿਤ ਤੁਮਾਰਾ ਉਦਯੋਗ ਹੈ ਤਿਸਮੇਂ ਤੁਮਾਰਾ ਜੈ ਹੋਵੈ ਸੋ ਏਹ ਆਸਿਖਾ ਸੇਵਕ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਖਾ ਸਭੁ ਭਾਵੋਂ ਮੇਂ ਬਰਤਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸਿਵਜੀ ਕੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਸਭ ਭਾਵ ਹੈਂ।

।ਚਲੇ ਜਾਤ ਸਿਵ ਸਤੀ ਸਮੇਤਾ। ਪੁਨ ਪੁਨ ਪੁਲਕਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤਾ।

।ਸਿਵਜੀ ਕੇਂ ਵਾਰੰਵਾਰ ਰੋਮਾਂਚ ਹੋਤੇ ਦਰਸਨ ਕੇ ਹਰਖ ਕਰ। ।ਰੈਚਾ। ।ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤੁ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਰਾਵਣ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੋਕਰ ਹਰਖੇ ਜੋ ਵਹੁ ਮੁਕਤਿ ਹੋਵੇਗਾ।

।ਸਤੀ ਸੁ ਦਸਾ ਸੰਭੁ ਕੈ ਦੇਖੀ। ਉਰ ਉਪਜਾ ਸੰਦੇਹ ਵਿਸੇਖੀ।

।ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋਂ ਸੋਕ ਜੁਕਤ ਦੇਖਕੇ ਸਤੀ ਕੋਂ ਸਾਮਾਨ ਸੰਸੇ ਭਯਾ ਜੋ ਲੋਕ ਇਨ ਕੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕੈਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਿਆਂ ਦੇਖਕਰ ਵਿਸੇਖ ਸੰਸੇ ਭਯਾ ਅਰੁ ਵੀਚਾਰ ਹੋਤਾ ਭਯਾ।

।ਸੰਕਰ ਜਗਤ ਬੰਦ ਜਗਦੀਸਾ। ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਸਭ ਨਾਵਹਿ ਸੀਸਾ।

।ਤਿਨ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤਹਿ ਕੀਨ ਪ੍ਰਣਾਮਾ। ਕਹਿ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਪਰਧਾਮਾ।

।ਭਏ ਮਗਨ ਛਬਿ ਤਾਸ ਬਿਲੋਕੀ। ਅਜਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਉਰ ਰਹਿਤ ਨ ਰੋਕੀ।

।ਸੰਕਰ ਜੀ ਜਗਤਨਾਥ ਅਰੁ ਸਿਸ੍ਰਿ ਪੂਜ ਸੁਰੋਂ ਮੁਨੋਂ ਕਰ ਨਮਸਕ੍ਰਿਤ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਕੋਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਆ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਕਹਿਕਰ ਤਤਾਪਿ ਛਬਿ ਦੇਖਕਰ ਮਗਨ ਹੋ ਗਏ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੋਂ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ ਪੁਨਃ ਪੁਨਃ ਰੋਮਾਂਚਾਦਿਕ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਕਹਾ ਹੈ ਤੌ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਹੋਵੈਂਗੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ। ੧੨੩॥

।ਦੋ: ।ਬ੍ਰਹਮ ਜੁ ਬ੍ਯਾਪਕ ਬਿਰਜ ਅਜ ਅਕਲ ਅਨੀਹ ਅਭੇਦ।
।ਸੋ ਕਿ ਦੇਹ ਧਰ ਹੋਇ ਨਰ ਜਾਂਹਿ ਨ ਜਾਨਤ ਬੇਦ। ਸੁਗਮ॥ ॥੧੨੪

।ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੇ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪ ਦੇਖ ਮੇਂ ਪੜੇ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਵਿਸ੍ਨ ਜੀ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

।ਚੌ: ।ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੋ ਸੁਰ ਹਿਤ ਨਰ ਤਨ ਧਾਰੀ। ਸੋ ਸਰਬਗ੍ਯ ਜਥਾ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ।
।ਖੋਜੈ ਸੋ ਕਿ ਅਗ੍ਯ ਇਵ ਨਾਰੀ। ਗ੍ਯਾਨ ਧਾਮ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਅਸੁਰਾਰੀ।

।ਦੇਵਤਿਓਂ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਿਮਿਤ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਦੇਹ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਉਹ ਮਹਾਂਦੇਵ ਵਤ ਸਰਵਗ੍ਯ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਨ ਕੋ ਸਭ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋਂ ਸੀਤਾ ਕੀ ਸੁਧ ਕੈਸੇ ਨ ਹੋਇ। ।ਗਿਆਨ ਧਾਮ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਨ ਕੋਂ ਦ੍ਵੈਤ ਨਹੀਂ ਫੁਰਤੀ ਤੌ ਸੋਕ ਕੈਸੇ ਕਰੈਂ ਜੌ ਕਹਿਤ [illegible] ਕਹਿਯੇ ਤੌ ਸ੍ਰੀ ਕੇ ਨਾਥ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਵਹੁ ਨਾਰੀ ਕਹੀਂ ਜਾਣੇ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਜੌ ਕਹਿਯੇ [illegible] ਤੌ ਉਨ ਕੇ ਸੰਕਲਪ ਮੇਂ ਸੁਭ ਨਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਭੂਲ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ [illegible] ਤੌ [illegible] ਅਰੁ ਈਸ੍ਵਰ ਸੋ ਭੀ ਭੂਮਨਨ ਸਹਾਰਤੀ ਹੂਈ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

੯੩ ।।ਸੰਭੁ ਗਿਰਾ ਪੁਨਿ ਮ੍ਰਿਖਾ ਨ ਹੋਈ।। ਸਿਵ ਸਰਬਗ੍ਯ ਜਾਨ ਸਬ ਕੋਈ।।

੫੪ ।ਸੁਗਮ: ।।ਅਸ ਸੰਸੈ ਮਨ ਭਯੋ ਅਪਾਰਾ।। ਹੋਇ ਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪ੍ਰਚਾਰਾ।।

।ਆਪਨੀ ਬੁਧਿ ਕੀ ਯੁਕਤਿ ਕਰ ਖੰਡਨ ਮੰਡਨ ਕੀਆ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਹ੍ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਬੋਧ ਕਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ।

।।ਜਦਯਪਿ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਹੇਉ ਭਵਾਨੀ।। ਹਰਿ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸਬ ਜਾਨੀ।। ਸੁਗਮ:

ਤਬ ਕਹਤ ਭਏ। ।ਸੁਨਹੁ ਸਤੀ ਤਵ ਨਾਰਿ ਸੁਭਾਊ।। ਸੰਸੈ ਅਸ ਨ ਧਰਿਅ ਉਰ ਕਾਊ।।

।ਨਾਰਿ ਸੁਭਾਉ ਕਹਿਯੇ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸੇ ਸੰਸੇ ਆਦਿਕ ਦੋਸ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਤੁਮਨੇ ਪਰ

ਮੇਸ੍ਵਰ ਬਿਖੇ ਸੰਦੇਹ ਕਦਾਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਏ।

।ਜਾਸੁ ਕਥਾ ਕੁੰਭਜ ਰਿਖ ਗਾਈ।। ਭਗਤਿ ਜਾਸੁ ਮੈਂ ਮੁਨਿਹਿ ਸੁਨਾਈ।।

।।ਸੋਈ ਮਮ ਇਸ੍ਟਦੇਵ ਰਘੁਬੀਰਾ।। ਸੇਵਤ ਜਾਸੁ ਸਦਾ ਮੁਨਿ ਧੀਰਾ।।

।ਸੁਗਮ: ।।੧੨੫।। ।।

।ਛੰਦ। ।ਮੁਨਿ ਧੀਰ ਜੋਗੀ ਸਿਧ ਸੰਤਤਿ ਬਿਮਲ ਮਨ ਜੇਹਿ ਧਯਾਵਹੀਂ।

।ਕਹਿ ਨੇਤਿ ਨਿਗਮ ਪੁਰਾਨ ਆਗਮ ਜਾਸੁ ਕੀਰਤਿ ਗਾਵਹੀਂ।

।ਸੁਗਮ: ।ਸੋਇ ਰਾਮ ਬ੍ਯਾਪਕ ਬ੍ਰਹਮ ਭੁਵਨ ਨਿਕਾਯਪਤਿ ਮਾਯਾ ਧਨੀ।। ।।

।।ਅਵਤਰਯੋ ਅਪਨੇ ਭਗਤ ਹਿਤ ਨਿਜ ਤੰਤ੍ਰ ਨਿਤ ਰਘੁਕੁਲਮਨੀ।।

।ਜੋ ਬ੍ਯਾਪਕ ਬ੍ਰਹਮ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਹੂੰ ਕੇ ਪਤਿ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਾਯਾ ਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸ੍ਵਤੰਤ੍ਰ ਨਿਤ ਅਪਨੇ ਭਗਤਹੁ

ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਰਘੁਵੰਸੀਓਂ ਕਾ ਸਿਰੋਮਣਿ ਧਰਾ ਹੈ।।੧੨੬।।

।ਸੋ: ।ਲਾਗ ਨ ਉਰ ਉਪਦੇਸ ਜਦਪਿ ਕਹੇਉ ਸਿਵ ਬਾਰ ਬਹੁ।

।ਬੋਲੇ ਬਿਹਸਿ ਮਹੇਸ ਹਰਿ ਮਾਯਾ ਬਲ ਜਾਨਿ ਜਿਯ।

।ਯਦਯਪਿ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇ ਬਹੁਤੇ ਉਪਦੇਸ ਕਹੇ ਪਰੰਤੁ ਸਤੀ ਕਾ ਹ੍ਰਿਦਾ ਸਫਲ ਨ ਭਯਾ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਇਸ ਪਰ

ਹਰਿ ਮਾਯਾ ਕਾ ਅਤਿ ਬਲ ਜਾਨ ਕਰਕੇ ਤਿਸ ਕੀ ਉਪੇਖਯਾ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਮੁਸਕਾਇ ਕੈ ਬੋਲੇ।੧੨੭

।ਚੌ: ।ਜੌ ਤੁਮ੍ਹਰੇ ਮਨ ਅਤਿ ਸੰਦੇਹੂ।। ਤੌ ਕਿਨ ਜਾਇ ਪਰੀਛਾ ਲੇਹੂ।।

।ਸੁਗਮ: ।ਜੋ ਸਤੀ ਤੇਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਚਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਮੈਂ ਪਰੀਖਯਾ ਲੇਨ ਕੈ ਲੀਏ ਜਾਓ [illegible]

[illegible] ।।ਤਬ ਲਗ ਬੈਠ ਅਹੌਂ ਬਟਛਾਹੀਂ।। ਜਬ ਲਗ ਤੁਮ ਐਹਹੁ ਮੋਹਿ ਪਾਹੀਂ।।

ਸੁਗਮ: ।।ਜੈਸੇ ਜਾਇ ਮੋਹ ਭ੍ਰਮ ਭਾਰੀ।। ਕਰਹੁ ਸੁ ਜਤਨ ਬਿਬੇਕ ਬਿਚਾਰੀ।। ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਜੈਸੇ ਮੋਹਾਦਿ ਭ੍ਰਮ ਮਿਟੇ ਤੈਸੇ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਕੋਊ ਜਤਨ ਕਰਨਾ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਕੋਊ ਅਯੁਕਤਿ ਬਾਤ ਨ ਕਰਨੀ।

।ਚਲੀ ਸਤੀ ਸਿਵ ਆਇਸ ਪਾਈ। ਕਰੈ ਬਿਚਾਰ ਕਰੌਂ ਕਾ ਭਾਈ।

।ਇਹਾਂ ਭਾਈ ਸੰਬੋਧਨ ਮਨ ਪ੍ਰਤਿ ਹੈ। ਤਬ ਸਤੀ ਕੇ ਗਮਨ ਨੰਤਰ।

।। ।ਇਹਾਂ ਸੰਭੁ ਮਨ ਅਸ ਅਨੁਮਾਨਾ। ਦਛ ਸੁਤਾ ਕਹਿ ਨਹਿ ਕਲਿਆਨਾ।
ਸੁਗਮ: ।ਮੋਰਿਹੁ ਕਹੇ ਨ ਸੰਸੈ ਜਾਹੀਂ। ਬਿਧਿ ਬਿਪਰੀਤਿ ਭਲਾਈ ਨਾਹੀਂ।

।ਮੇਰੇ ਉਪਦੇਸ ਕਰਹੂੰ ਇਸ ਕਾ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਨਿਵ੍ਰਿਤ ਹੋਤਾ ਤਾਂ ਤੇ ਇਸ ਪਰ ਦੈਵ ਕੀ ਨੇਤਿ ਵਿਪਰੀਤ ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਆਪ ਤੌ ਸਰਵਗ੍ਯ ਹੋ ਇਸ ਕੀ ਬੁਧਿ ਵਿਖ੍ਯਾਤ ਬਤਾਵੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਹੋਇਹੈ ਸੋਈ ਜੋ ਰਾਮ ਰਚਿ ਰਾਖਾ। ਕੋ ਕਰ ਤਰਕ ਬਢਾਵੈ ਸਾਖਾ।

।ਜੋ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਨੇਤਿ ਹੈ ਸੋ ਹੋਣੀ ਹੈ ਤਰਕ ਕਰ ਸਾਖਾ ਕਹੀਏ ਤਰਕ ਮੈਂ ਤਰਕ ਐਸੇ ਹੋਇਗਾ ਐਸੇ ਨ ਹੋਇਗਾ ਸੋ ਇਸ ਭਵਿਸਤ ਕੋ ਕੌਣ ਪਰਤਾਵੈ ਜੀ।

।। ।ਅਸ ਕਹਿ ਜਪਨ ਲਗੇ ਹਰਿ ਨਾਮਾ। ਗਈ ਸਤੀ ਜਹ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਖ ਧਾਮਾ।

।ਸੁਖਧਾਮ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਪ੍ਰਭੋ ਵਿਖੇ ਸੋਕਾਦਿਕ ਲੋਕ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਮੈਂ ਹੈਂ ਵਾਸਤਵ ਨਹੀਂ। ਜਾਂ ਤੇ ਇਹੀ ਬਾਤ ਆਗੇ ਕਹਿਣੀ ਹੈ। ੧੨੮।।

।ਦੋ: ।ਪੁਨ ਪੁਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਧਰ ਸੀਤਾ ਕਰ ਰੂਪ।
।ਆਗੇ ਹੈ ਚਲਿ ਪੰਥ ਤਿਹ ਜਿਹਿ ਆਵਤ ਨਰ ਭੂਪ।

।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਮੋਹਨ ਕੇ ਕਾਰਣੇਂ ਕੋ ਵਾਰੰਵਾਰ ਹਿਰਦੇ ਮੈਂ ਵੀਚਾਰਤਾ ਤਬ ਇਹੀ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੂਆ ਇਹ ਸੀਤਾ ਕੋ ਖੋਜਤੇ ਹੈਂ ਮੈਂ ਸੀਤਾ ਕਾ ਰੂਪ ਧਾਰੌਂਗੀ ਤਬ ਮੁਝੇ ਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਹਿੰਗੇ ਸੋ ਐਸੀ ਕਰ ਕੈ ਜਿਸ ਮਾਰਗ ਪ੍ਰਭੁ ਆਵਤੇ ਥੇ ਤਿਨ ਕੇ ਆਗੇ ਹੈ ਚਲੀ। ੧੨੯।।

।ਚੌ: ।ਲਛਮਨ ਦੀਖ ਉਮਾ ਕ੍ਰਿਤ ਵੇਖਾ। ਚਕਿਤ ਭਏ ਭ੍ਰਮ ਹ੍ਰਿਦੈ ਵਿਸੇਖਾ।

।ਜਬ ਸਤੀ ਕਾ ਛਲ ਲਛਮਣ ਜੀ ਨੇ ਜਾਣ ਲਿਆ ਤਬ ਵਿਸੇਖ ਭ੍ਰਮ ਕਰ ਚਿਤ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੂਆ। ਆਸੰਕਾ। ।ਲਛਮਨ ਪਦ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਦੀਆ ਅਰੁ ਤਿਨ ਕੋ ਵਿਸੇਖ ਭ੍ਰਮ ਕਿਆ ਹੂਆ ਅਰੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਆਗੇ ਥੇ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਪੀਛੇ ਜਾਤੇ ਥੇ ਉਨੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਖਾ ਦੇਵੀ ਕੋ ਸੋ ਕਿਆ ਕਾਰਣ। ।ਪ੍ਰਥਮ ਉਤਰੁ। ।ਮਨ ਕੀ ਜੋ ਲਖੇ ਸੋ ਕਹੀਏ ਲਛਮਨ ਸੋ ਸਤੀ ਕੇ ਮਨ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਲਖ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਛਲਬੇ ਨਿਮਿਤ ਵੇਖ ਕੀਆ ਹੈ। ।ਦੂਤੀ ਉਤਰੁ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੮੪ ।ਯਿਹ ਸਿਵਜੀਕੀ ਅਰਧਾਂਗੀ ਦੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ ਇਸਕੋਂ ਯਿਹ ਰੂਪ ਕਰਨਾ ਨ ਥਾ ਬਣਤਾ ਅਰੁ ਜੈਸੀਆ
੧੮ ਹੈ ਤੈਸੇ ਕਯਾ ਜਾਣੀਐ ਇਸਕਾ ਕੈਸੀ ਸੂਖਮ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਹਮਨੇ ਨ ਜਾਣਾ ਹੋਇ ਤਿਸਕੋਂ ਵੀਚਾਰਤੇ ਹੈਂ
ਅਰੁ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਣਤਾ ਇਸ ਵਿਸੇਖ ਭ੍ਰਮ ਕਰ ਚੰਚਲਤਾ ਭਈ। ।ਪ੍ਰਥਮ ਭਾਵਾਰਥ।
।ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀਕੀ ਸੈਨਕੀ ਅਰਥ ਸ੍ਰਮ ਬ੍ਰਾਸ ਜਾਨ ਕਰ ਚਹੋਰੇ ਦਿਸਾ ਦੇਖਤੇ ਜਾਤੇ ਥੇ
ਤਿਸਕਰ ਦਾਖਯਾਨੀਕੋਂ ਪ੍ਰਥਮ ਦੇਖਾ।

੧। ।ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਕਛੁ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰਾ। ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਭਾਉ ਜਾਨਤ ਮਤਿਧੀਰਾ।

।ਸਤੀਕਾ ਕਪਟ ਦੇਖਕਰ ਲਛਮਨ ਜੀਨੇਂ ਕੁਛ ਵਚਨ ਨ ਕਹਾ ਜਾਂਤੇ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰ ਹੈਂ ਗੰਭੀਰ
ਸੋ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਪਰ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਵਚਨ ਕਹੈ ਅਤਿ ਗੰਭੀਰ ਸੋ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇਖਕਰ ਭੀ ਕ-
ਛੂ ਨ ਕਹੈ ਅਰੁ ਮਤਿ ਧੀਰ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਇਨੋਕੋਂ ਕੌਣ ਛਲ ਸਕਤਾ ਹੈ
ਇਸਤੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀਕੋਂ ਭੀ ਕਛੁ ਨ ਕਹਾ।

।ਸਤੀ ਕਪਟ ਜਾਨੇਉ ਸੁਰ ਸ੍ਵਾਮੀ। ਸਭ ਦਰਸੀ ਸਭ ਅੰਤਰਯਾਮੀ।

।ਸੁਮਿਰਤ ਜਾਹਿ ਮਿਟੈ ਅਗਯਾਨਾ। ਸੋ ਸਰਬਗ੍ਯ ਰਾਮ ਭਗਵਾਨਾ।

।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈਂ ਸੁਰ ਪਾਤਿਸਾਹ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਭਗਵਾਨ ਹੈਂ ਸਰਵੱਗਯ ਹੈਂ ਸਰਵੱ-
ਗਯ ਕਿਸਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਹੈਂ ਰਿਦੇ ਕੇ ਗਯਾਤਾ। ਇਸ ਕਰ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਸਭ ਦਰਸੀ ਹੈਂ ਸਭ
ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਇਸ ਕਰ ਹੈਂ ਜਿਨਕੇ ਸੁਮਰਣ ਕਰ ਅਗਯਾਨ ਮਿਟ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਭੀ ਸਤੀ ਕਾ ਛਲ
ਲਖਿਆ ਈਹਾਂ ਆਗੇ ਪੀਛੇ ਕੀ ਗਯਾਤ ਵਯਵਹਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਮੇਂ ਜਾਣਨੀ।

।ਸਤੀ ਕੀਨ ਚਹਿ ਤਹੂੰ ਦੁਰਾਊ। ਦੇਖਹੁ ਨਾਰਿ ਸੁਭਾਉ ਪ੍ਰਭਾਊ।

।ਰਘੁਬੀਰ ਜੀਨੇ ਤਿਸਕੋਂ ਪਛਾਣਿਆਂ ਅਰੁ ਉਸਨੇਂ ਭੀ ਸਮਝਿਆ ਜੋ ਮੁਝਕੋਂ ਪਛਾਣ ਲੀਆ
ਹੈ ਤੌ ਭੀ ਨਾਰਿ ਸੁਭਾਉ ਕਰ ਦੁਰਾਉ ਹੀ ਕੀਆ ਚਾਹਤੀ ਹੈ ਨਾਰਿ ਸੁਭਾਉ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸਾ ਇਹ
ਕੇ ਭੂਕੋ ਸੋ ਮਹੰਤ ਕੋਂ ਪਾਵੈ ਜਾਤ ਕਾ ਸੁਭਾਵ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ।

।ਨਿਜ ਮਾਯਾ ਬਲ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਖਾਨੀ। ਬੋਲੇ ਬਿਹਸ ਰਾਮ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ।

।ਅਪਣੀ ਮਾਯਾ ਕਾ ਬਲ ਤਿਸ ਪਰ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਕਹਾ ਤਬ ਇਹ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਰ ਤਿਸਕਾ ਪ੍ਰਗਟ
ਅਪਮਾਨ ਨ ਕਰਾ ਪ੍ਰਤ੍ਯੁਤ ਮੁਸਕਾਇ ਕਰ ਕੋਮਲ ਗਿਰਾ ਬੋਲੇ। ।ਆਸੈ ਕ੍ਯਾ।
ਪ੍ਰਥਮ ਸ੍ਰੁਤੀ ਪੁਨਃ ਸੁਰੋਂ ਕੀ ਸ੍ਰਿਸਕੇ ਸੰਮੁਖ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀਕੇ ਬਨ ਮੇਂ ਹਸ ਕਰ ਬੋਲਣ
ਕਾ ਆਸਾ ਕਯਾ। ।ਉੱਤਰ।
।ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਹਸੇ ਦੇਖੋ ਇਸਕੀ ਬੁਧਿ ਹਮਾਰੇ ਛਲਣ ਨਿਮਿਤ ਆਈ ਹੈ ਅਰੁ ਅਪਣੀ
ਭਾਵਸਤ ਨਹੀਂ ਵੀਚਾਰੀ ਜੋ ਇਸਕਾ ਫਲ ਮੁਝੇ ਕਯਾ ਲਾਗਣਾ ਹੈ।

।ਜੋਰ ਪਾਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀਨ ਪ੍ਰਨਾਮੂ। ਪਿਤਾ ਸਮੇਤ ਲੀਨ ਨਿਜ ਨਾਮੂ।

।ਇਹ ਪਦ ਸਨਤਬਕ ਅਰੁ ਆ [illegible] ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਾ ਕਰ ਜੋਰ ਕਰ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੀ ਉ ਚਿਤ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਦੋਨੋਂ ਕਰ ਜੋਰੇ। [illegible]। ।ਆਪਨੀ ਅਰੁ ਲਖਮਨ ਜੀ ਕੀ ਓਰ ਸੇਂ ਦੋਊ ਕਰ ਜੋਰੇ। ।[illegible]। ਉਮਾਂ ਜਾਨ ਕਰ ਪੁਨਃ ਜਾਤ ਸੁਭਾਵ ਜਾਨ ਕਰ ਦੋਨੋਂ ਕਰ ਜੋਰੇ ਜੋ ਤੁਮ ਧੰਨ ਹੋ ਐਸੇ ਪਦ ਕੋ ਪਾਇ ਕਰ ਭੀ ਜਾਤ ਸੁਭਾਉ ਨ ਤਜਾਗਾਣਾ।

।ਕਹੋ ਕਹੋਰ ਕਹਾ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੂ। ਬਿਪਨ ਅਕੇਲ ਫਿਰਹੁ ਕਿਹ ਹੇਤੂ।

ਸੁਗਮ॥੧੩॥ਦੋਹਾ॥ ।ਰਾਮ ਬਚਨ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗੂੜ੍ਹ ਸੁਨਿ ਉਪਜਾ ਅਤਿ ਸੰਕੋਚ।

।ਸਤੀ ਸਭੀਤ ਮਹੇਸ ਪਹਿ ਚਲੀ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਡ ਸੋਚ।

।ਮ੍ਰਿਦੁ ਗੂੜ੍ਹ ਕਹਿਨੇ ਕਥਨ ਮੇਂ ਕੋਮਲ ਹੋਹਿਂ ਅਰੁ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਜਿਨਕਾ ਗੂੜ੍ਹ ਹੋਇ ਸੋ ਇਹ ਜੋ ਤੁਮ ਪਰਮ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਅਰੁ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੋ ਛੋੜ ਕਰ ਬਨ ਮਹਿ ਇਕਲੇ ਫਿਰਤੇ ਹੋ ਸੋ ਕੌਨ ਕਾਰਨ ਹੈ ।ਇਸ ਕੇ ਅਖਰ ਤੋ ਕੋਮਲ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਰਥ ਗੂੜ੍ਹ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਉਸ ਕੇ ਕਪਟ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੇ ਪੂਰਬਕ ਆਪਣਾ ਐਸ੍ਵਰਜ ਲਖਾਇ ਦੀਆ ਤਬ ਆਪਨੀ ਮੂੜ੍ਹਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਲਜਤ ਹੂਈ ਸਤੀ ਤ੍ਰਾਸ ਅਰੁ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਓਰ ਚਲੀ ਤ੍ਰਾਸ ਇਹ ਜੋ ਅਬ ਕਾਮਾਰਿ ਮੁਝ ਪਰ ਕੋਪ ਕਰੈਂਗੇ ਚਿੰਤਾ ਇਸ ਤੇ ਜੋ ਉਸ ਕੋਪ ਨਿਵਾਰਨ ਕੋ ਉਪਾਵ ਹਿਰਦੇ ਮਹੁ ਕੋਈ ਨਹੀ ਆਵ ਤਾ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੧੩।।

।ਚੌ॥ ।ਮੈਂ ਸੰਕਰ ਕਰ ਕਹਾ ਨ ਮਾਨਾ। ਨਿਜ ਅਗਿਆਨ ਰਾਮ ਪਰ ਆਨਾ।

।ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਵਚਨ ਅਰੁ ਮੁਝ ਦਾਸੀ ਨੇਂ ਨਾ ਮਾਨਿਆ ਤਿਸ ਪਰ ਆਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਮੂੜ੍ਹਤਾ ਕੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਪਰ ਆਰੋਪਿਆ ਤਾਂਤੇ।

।ਜਾਇ ਉਤਰ ਅਬ ਦੇਹੋਂ ਕਾਹਾ। ਉਰ ਉਪਜਾ ਅਤਿ ਦਾਰੁਨ ਦਾਹਾ। ਸੁਗਮ॥

।ਜਾਨਾ ਰਾਮ ਸਤੀ ਦੁਖ ਪਾਵਾ। ਨਿਜ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਛੁ ਪ੍ਰਗਟ ਜਨਾਵਾ।

।ਜਬ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਜਾਨਾ ਜੋ ਸਤੀ ਦੁਖ ਪਾਵਤੀ ਹੈ ਤਬ ਤਿਸ ਕੋ ਬਿਮੁਖ ਜਾਨ ਕਰ ਵੀ ਸਤੀ ਪਰ ਸੰਦੇਹ ਕਾ ਫਲ ਦੇਣੇ ਨਿਮਿਤ ਆਪਣਾ ਕੁਛ ਕਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਅਰਥ ਇਹ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਲਖ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਆਪਣੀ ਅਨੇਕ ਰੂਪਤਾ ਰੂਪੀ ਏਕ ਸਾਕ੍ਰਿ ਪ੍ਰਿਯਾ ਕੋ ਭੀ ਦਿਖਾਈ।

।ਸਤੀ ਦੇਖ ਕੌਤਕ ਮਗ ਜਾਤਾ। ਆਗੇ ਰਾਮ ਸਹਿਤ ਸ੍ਰੀ ਭ੍ਰਾਤਾ

।ਫਿਰ ਚਿਤਵਾ ਪਾਛੇ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਖਾ। ਸਹਿਤ ਬੰਧੁ ਸਿਯ ਸੁੰਦਰ ਵੇਖਾ।

।ਮਾਰਗ ਚਲਤੀ ਸਤੀ ਨੇਂ ਕੌਤਕ ਕਹੀਏ ਵਿਚਿਤ੍ਰਤਾ ਦੇਖੀ ਜੋ ਮੈਂ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੋ ਪੀਛੇ ਛੋੜ ਆਈ ਥੀ ਆਗੇ ਸੀਤਾ ਸਹਿਤ ਦੋਨੋਂ ਹੈਂ ਤਬ ਫਿਰ ਮੈਂ ਤਿਸ ਜੋ ਪੀਛੇ ਸੋ ਆਗੇ ਅਰੁ ਦੋਨੋਂ ਮੇਂ ਤੀਨ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੯੬ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਭਏ। ਜਬ ਪੀਛੇ ਦੇਖਾ ਤਬ ਭੀ ਤੀਨੋਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਹੈ ਤਦਨੰਤਰ।

੧੫ ॥ ।ਜਹ ਚਿਤਵਹਿ ਤਹ ਪ੍ਰਭੁ ਆਸੀਨਾ। ਸੇਵਹਿ ਸਿੱਧ ਮੁਨੀਸ ਪ੍ਰਬੀਨਾ।

।ਸੁਗਮ: ।ਦੇਖੇ ਸਿਵ ਬਿਧਿ ਬਿਸਨੁ ਅਨੇਕਾ। ਅਮਿਤ ਪ੍ਰਭਾਉ ਏਕ ਤੇ ਏਕਾ।

।ਬੰਦਤ ਚਰਨ ਕਰਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸੇਵਾ। ਬਿਬਿਧ ਬੇਖ ਦੇਖੇ ਸਭ ਦੇਵਾ॥

।ਏਕ ਸੇ ਅਧਿਕ ਏਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਾਨ ਜੋ ਬਿਧਿ ਹਰਾਦਿਕ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਭੀ ਅਨੇਕ ਰੂਪ ਦੇਖੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਪਾਦ ਸੇਵਨਾਦਿਕ ਪਰਚਰਯਾ ਮੇਂ ਤਤਪਰ ਹੈਂ ਐਸੇ ਅਨੇਕੋਂ ਦੇਖੇ ਸੰਜੁਗਤ ਔਰ ਦੇਵਤਾ ਭੀ ਦੇਖੇ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਕਹੂੰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਏਹੀ ਰੂਪ ਜੋ ਪੁਰਾਣੋਕਤ ਹੈ ਅਰੁ ਕਹੂੰ ਵਿਸਨੁ ਕਾ ਗੌਰ ਰੂਪ ਸਿਵ ਕਾ ਸ੍ਯਾਮ ਰੂਪ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਰਬ ਦੇਵਤਿਓਂ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪੋਂ ਕੋ ਅਰੁ ਦਸ਼ੋਂ ਕੋ ਭੀ ਅਨੇਕ ਭੇਦ ਦੇਖੇ। ੧੩੨॥

।ਦੋ: ।ਸਤੀ ਬਿਧਾਤ੍ਰੀ ਇੰਦਿਰਾ ਦੇਖੀ ਅਮਿਤ ਅਨੂਪ। ॥

।ਜੇਹਿ ਜਿਹ ਬੇਖ ਅਜਾਦਿ ਸੁਰ ਤਿਹਿ ਤਿਹ ਤਨ ਅਨਰੂਪ।

।ਇੰਦਰੋ ਜੋ ਸਤੀ ਬ੍ਰਹਮਾਣੀ ਲਖਸਮੀ ਆਦਿਕ ਦੇਵੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਅਨਰੂਪ ਦੇਖੀਆਂ ਅਰਥ ਇਹ ਜੈਸੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਰੂਪ ਭਿੰਨ ਤੈਸੇ ਦੇਵੀਆਂ ਕੇ ਭੀ ਭਿੰਨਾਭਿੰਨਾ। ੧੩੩॥

।ਚੌ: ।ਦੇਖੇ ਜਹ ਤਹ ਰਘੁਪਤਿ ਜੇਤੇ। ਸਕਤਿਨ ਸਹਿਤ ਸਕਲ ਸੁਰ ਤੇਤੇ।

।ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੇ ਜੇਤੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਦੇਖੇ ਸੋ ਸੀਤਾ ਸਹਿਤ ਅਰੁ ਤਿਨ ਕੇ ਨਿਕਟ ਦੇਵਤਾ ਭੀ ਸਭੀ ਦੇਵੀਆਂ ਸਹਿਤ।

।ਜੀਵ ਚਰਾਚਰ ਜੋ ਸੰਸਾਰਾ। ਦੇਖੇ ਸਕਲ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।

।ਪੂਜਹਿ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਦੇਵ ਬਹੁ ਬੇਖਾ। ਰਾਮ ਰੂਪ ਦੂਸਰ ਨਹਿ ਦੇਖਾ॥

।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਮੇਂ ਇਹ ਅਧਿਕਤਾ ਦੇਖੀ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਰੂਪ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਏਕ ਸਾ ਹੀ ਸਰੂਪ।

।ਅਵਲੋਕੇ ਰਘੁਪਤਿ ਬਹੁਤੇਰੇ। ਸੀਤਾ ਸਹਿਤ ਨ ਬੇਖ ਘਨੇਰੇ॥

।ਸੋਇ ਰਘੁਵਰ ਸੋਇ ਲਛਮਨ ਸੀਤਾ। ਸੁਗਮ: ।ਦੇਖ ਸਤੀ ਅਤਿ ਭਈ ਸਭੀਤ।

।ਅਤਿ ਸਭੀਤ ਇਸ ਕਰ ਭਈ ਇਹ ਕਿਆ ਹੈ ਮੈਂ ਅਬ ਕਿਆ ਕਰੋਂ।

।ਹ੍ਰਿਦੈ ਕੰਪ ਤਨ ਸੁਧ ਕਛੁ ਨਾਹੀ। ਨੈਨ ਮੂੰਦ ਬੈਠੀ ਮਗ ਮਾਹੀ।

।ਨੇਤ੍ਰ ਮੂੰਦਨਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਜਣੀਤਾ ਹੈ ਮਹਾਂਮਾਇਆ ਨੇ ਅਤਿ ਬਲ ਪਾਇ ਕਰ ਤਿਸ ਕੋ ਆਛਾਦਨ ਕਰ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਲੀਆ॥

''ਬਹੁਰ ਵਿਲੋਕੇਓ ਨੈਨ ਉਘਾਰੀ''ਕਛੁ ਨ ਦੀਖ ਤਹਿ ਦਛ ਕੁਮਾਰੀ॥

''ਦਛ ਕੁਮਾਰੀ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੈਸੇ ਮਹਾਂਦੇਵ ਦੇਖ ਸੁਨ ਕਰ ਭੀ ਦਛ ਕੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ ਥੀ ਆਈ ਤੈਸੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਵਚਨ ਸਤਿ ਜਾਨ ਕਰ ਭੀ ਇਸ ਕੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਆਵਣੀ ਜੋ ਇਸ ਨੇ ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ ਹੈ

''ਪੁਨ ਪੁਨ ਨਾਇ ਰਾਮ ਪਦ ਸੀਸਾ''ਚਲੀ ਤਹਾਂ ਜਹਂ ਰਹੇ ਗਿਰੀਸਾ॥

''ਆਸੰਕਾ॥ ''ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨੋ ਕੋ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇ ਕੇ ਚਲੀ ਕੋ ਵਿਘਨ ਕੈਸੇ ਹੂਆ॥

''ਉਤਰੁ॥ ''ਸੀਸ ਮਾਤ੍ਰ ਹੀ ਨਿਵਾਇਆ ਕਿਸੂ ਨਿਵਰਤ ਕਰਮ ਵਸਤੇ ਹਿਰਦਾ ਨਿਮ੍ਰ ਨ ਹੂਆ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਥਨ ਕਾ ਭੀ ਆਸਾ ਇਹੀ ਹੈ ਯਤਨ ਭੀ ਕੀਆ ਪਰੰਤੂ ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਨ ਹੂਆ ਜੇ ਤੌ ਹਿਰਦਾ ਸੁਧ ਹੋਤਾ ਤੌ ਮਹਾਂਦੇਵ ਢਿਗ ਜਾਇ ਕੈ ਝੂਠ ਨ ਬੋਲਤੀ ਤਥਾਪਿ ਪਛੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਣੇ ਕੋ ਫਲ ਕਰ ਭਾਗ ਮੇਂ ਪੀਛੇ ਪੁਨਃ ਸੰਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ॥੧੩੪॥

॥ਦੋ: ''ਗਈ ਸਮੀਪ ਮਹੇਸ ਤਬ ਹਸ ਪੂਛੀ ਕੁਸਲਾਤ॥

''ਲੀਨ ਪਰੀਖਿਆ ਕਵਨ ਵਿਧ ਕਹੋ ਸਤਿ ਸਭ ਬਾਤ॥

''ਸਤੀ ਸਮੀਪ ਪਹੁਚੀ ਤਬ ਈਸ੍ਵਰ ਨੇਂ ਹਸ ਕਰ ਕੁਸਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਾ ਅਰੁ ਕਹਾ ਸਤਿ ਕਹੋ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਪਰੀਖਿਆ ਕਰੀ ਹੈ ਸੋ ਹਾਸ ਤਿਸ ਕੇ ਨਿਰਬਧ ਹੈ ਜੋ ਹਾਸ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਰਤ ਹੋਤਾ ਤੌ ਉਸ ਕੋ ਦੂਰ ਸੇਂ ਦੇਖਤੇ ਬੁਲਾਵਤੇ ਕੁਸਲ ਸੋਂ ਆਈ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸਯ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਕਹੇ ਪਰ ਤੈਨੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀ ਕਰੀ ਪਰੰਤੂ ਕੋਈ ਉਪਦ੍ਰਵ ਤੋ ਨਹੀ ਕਰ ਆਈ ਸਤਿ ਬਾਤ ਕਹੁ ਐਸੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਸੇਂ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸਯ ਇਹ ਇਸ ਨੇਂ ਝੂਠ ਬੋਲਨਾ ਹੈ ਅਰੁ ਹਮਨੇਂ ਇਸ ਕਾ ਤਿਆਗ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਬ ਸਾਧਾਰਨ ਪੂਛੀਏ ਤੌ ਕਹੇ ਗੀ ਤੁਮ ਨੇ ਮੁਝ ਕੋ ਨਿਰਨੇ ਸੇ ਨਹੀ ਥਾ ਪੂਛਿਆ॥੧੩੫॥

॥ਚੌ: ''ਸਤੀ ਸਮਝ ਰਘੁਬੀਰ ਪ੍ਰਭਾਊ''ਭੈ ਵਸ ਸਿਵ ਸਨ ਕੀਨ ਦੁਰਾਊ॥

''ਸਤੀ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਨਿਆ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ਤਬ ਪਛੋਂ ਪਰ ਕੁਤਰਕ ਕਰ ਨੇ ਕੇ ''ਕਿਵਾ॥ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੀ ਆਗਿਆ ਨ ਮਾਨਣ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰ ਅਪਣੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਛਪਾਉ ਕੀਆ ਅਰੁ ਕਹਿਤ ਭਈ॥

''ਕਛੁ ਨ ਪਰੀਛਾ ਲੀਨ ਗੁਸਾਂਈ''ਕੀਨ ਪ੍ਰਨਾਮ ਤੁਮਾਰਿਹਿ ਨਾਂਈ॥

''ਜੋ ਤੁਮ ਕਹਾ ਸੁ ਮ੍ਰਿਖਾ ਨ ਹੋਈ''ਮੋਰੇ ਮਨ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਅਤਿ ਸੋਈ॥

ਸੁਗਮ: ''ਤਬ ਸੰਕਰ ਦੇਖੇਓ ਧਰ ਧਿਆਨਾ''ਸਤੀ ਜੁ ਕੀਨ ਚਰਿਤ ਸਬ ਜਾਨਾ॥

॥ ''ਬਹੁਰ ਰਾਮ ਮਾਯਹਿ ਸਿਰ ਨਾਵਾ''ਪ੍ਰੇਰ ਸਤਿਹਿ ਜਿਹ ਝੂਠ ਕਹਾਵਾ॥

''ਜਬ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇਂ ਸਤੀ ਕੀ ਓਰ ਬ੍ਰਿਤ ਦੇ ਕੇ ਦੇਖਾ ਤਬ ਉਸ ਕਾ ਛਲ ਸਭ ਸਮਾਝਿਆ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੦ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਆ ਜਿਸ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰੀ ਸਤੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਨਿਕਟ ਝੂਠਾ ਸੇ ਪੂਛਤੇ ਹੂੰ ਮਿ ਥ੍ਯਾਲਾਪ ਕੀਨਾ।

॥ਹਰਿ ਇੱਛਾ ਭਾਵੀ ਬਲਵਾਨਾ॥ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਤ ਸੰਭੁ ਸੁਜਾਨਾ॥

॥ਹਰਿ ਕੀ ਇੱਛਾ ਕਰ ਲਿਤ ਜੋ ਭਾਵੀ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਸਿਵ ਜੀ ਰਿਦੈ ਮੇਂ ਵੀਚਾਰਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਸੁਜਾਨ ਹੈਂ ਤਾਤ੍ਰ ਇਹ ਸਤੀ ਕਾ ਵਿਯੋਗ ਹਮ ਸੇ ਅਸੰਭਵ ਥਾ ਪਰੰਤੁ ਅਬ ਵਹ ਵਸ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ॥ਅਬ ਸਤੀ ਕੋ ਦੇਖ ਬਿਚਾਰਨ ਪੂਰਬਕ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੀ ਚਿਤਵਨੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸਤੀ ਕੀਨ ਸੀਤਾ ਕਰ ਵੇਖਾ॥ਸਿਵ ਉਰ ਭਯੋ ਬਿਖਾਦ ਬਿਸੇਖਾ॥

॥ਸਤੀ ਕਾ ਮਿਥ੍ਯਾਲਾਪ ਸੁਨ ਕਰ ਤੌ ਵਿਖਾਦ ਹੂਆ ਥਾ ਪਰੰਤੁ ਸੀਤਾ ਕੋ ਸੰਕਰ ਜੀ ਮਾਤਾ ਸਮ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕਾ ਰੂਪ ਬਨਾਯਾ ਜਾਨ ਕਰ ਮਹਾਂ ਵਿਖਾਦ ਹੂਯਾ ਅਰੁ ਕਹਿਤ ਭਏ॥

॥ਜੌਂ ਅਬ ਕਰੌ ਸਤੀ ਸਨ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ਮਿਟੈ ਭਗਤਿ ਪਥ ਹੋਇ ਅਨੀਤੀ॥

॥ਜੋ ਮੈਂ ਸਤੀ ਸੇ ਦੰਪਤੀ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੋਂ ਤੌ ਲੋਕੋਂ ਮੇਂ ਗੁਰੁ ਸਿਖ ਭਾਵ ਕੀ ਭਗਤਿ ਨਿਵਿਰਤ ਹੋ ਜਾਇਗੀ ਅਰੁ ਅਨੀਤ ਪਸਰੇਗੀ ਲੋਕ ਗੁਰ ਤਲਪੀ ਹੋ ਜਾਹਿੰਗੇ ਜਾਂਤੇ ਮਰਯਾਦਾ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਅਧੀਨ ਹੈ॥੧੩੮॥ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤ੍ਯਾਗ ਦੇਵੈ ਤਿਸ ਪਰ ਉਤਰ ਪ੍ਰਤਬੰਧ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਲਖਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੋ॥ ॥ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਨ ਜਾਇ ਤਜਿ ਕਿਯੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਡ ਪਾਪ॥
॥ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਹਿਤ ਮਹੇਸ ਕਛੁ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਧਿਕ ਸੰਤਾਪ॥

॥ਇਹ ਪਰਮ ਪਾਵਨ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਹਮਾਰੀ ਸਹਜ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤ੍ਯਾਗਨੇ ਯੋਗ੍ਯ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਹਮਾਰੀ ਮਾਤਾ ਕਾ ਵੇਖ ਧਾਰ ਕਰ ਹਮਾਰੇ ਭ੍ਰਾਤੇ ਕੋ ਛਲਨੇ ਗਈ ਥੀ ਤਾਂਤੇ ਮਹਾਂ ਪਰਾਧਨਿ ਹੈ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨੇ ਯੋਗ੍ਯ ਨਹੀਂ ਇਸ ਸੰਤਾਪ ਸੇ ਤਪਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਗੰਭੀਰਤਾ ਅਰੁ ਔਰ ਕੋਊ ਸ੍ਰੋਤਾ ਭੀ ਦਿਖਾ ਨਹੀਂ॥੧੩੭॥

॥ਚੌ॥ ॥ਤਬ ਸੰਕਰ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਸਿਰ ਨਾਵਾ॥ਸੁਮਰਤ ਰਾਮ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਸ ਆਵਾ॥

॥ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੋ ਦੁਚਿਤੀ ਭਈ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਹੇ ਸਰਵ ਗ੍ਯ ਜੋ ਕੁਛ ਮੁਝ ਕੋ ਕਰਤਵ੍ਯ ਹੈ ਸੋ ਮੇਰਾ ਰਿਦਾ ਉਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰੇਰਹੁ ਤਤ ਸਮੇਂ ਹੀ ਰਿਦੈ ਮੇਂ ਸਫੁਰਤ ਹੂਈ॥

॥ ॥ਇਹ ਤਨ ਸਤਿਹਿ ਭੇਟ ਮੁਹਿ ਨਾਹੀਂ॥ਸਿਵ ਸੰਕਲਪ ਕੀਨ ਮਨ ਮਾਂਹੀ॥

॥ਜਦਾ ਚਾ ਤ੍ਯਾਗ ਤੌ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਜਾਂਤੇ ਨੇਤਿ ਮੇਂ ਮੇਰੀ ਸ਼ਕਤਿ ਇਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਇਸ ਕੋ ਇਸ ਸਰੀਰ ਕੋ ਮੈਂ ਸਪਰਸ ਨ ਕਰੂੰਗਾ ਯਿਹ ਨਿਸਚੈ ਮਨ ਮੇਂ ਧਾਰਾ॥

॥ਅਸ ਵਿਚਾਰ ਸੰਕਰ ਮਤਿ ਧੀਰਾ॥ ਚਲੇ ਭੁਵਨ ਸੁਮਰਤ ਰਘੁਬੀਰਾ॥

ਮਤਿ ਧੀਰ ਜੋ ਸੰਭੂ ਹੈ ਸੋ ਇਹ ਪੂਰਬੋਕਤ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਤੇ ਹੂਏ ਕੈਲਾਸ ਕੋ ਚਲੇ ਮਤਿ ਧੀਰ ਵਿਸੇਖਣ ਇਸ ਹੇਤੁ ਦੀਆ ਜੋ ਨੀਕੀ ਬੁਧਿ ਸਹੂਰਤ ਭਈ॥ ਕਿਰਾ॥ ॥ਸਤੀ ਸੀ ਭੁਵਣੀ ਕੇ ਤ੍ਯਾਗ ਮੇਂ ਸੰਕਾ ਨ ਕਰੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਸਿਮ[illegible] ਤੁ ਉਪਾਸਕੋਂ ਕੋ ਕਰਤੱਵ੍ਯ ਹੈ। ਦੂਜਾ॥ ॥ਇਹ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਸਿਮਰਣ ਕੀਆ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ [illegible] ਧਨ ਜਾਨ ਕਰ ਮੈਨੇ ਤ੍ਯਾਗੀ ਹੈ ਅਰੁ ਇਹ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਕੀ ਬੇਟੀ ਹੈ ਇਸ ਕੀ ਸਹਾਯਤਾ [illegible] ਕੋਈ ਅਵਰ ਅਪੁਰਸ ਆਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਇ ਤੌ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੁਮਨੇਂ ਸਹਾਯਤਾ ਕਰਨੀ॥

॥ਚਲਤ ਗਗਨ ਭੈ ਗਿਰਾ ਸੁਹਾਈ॥ ਜੈ ਮਹੇਸ ਭਲਿ ਭਗਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਈ॥

ਜੈ ਮਹੇਸ ਪਦ ਕਹਣੇ ਮੇਂ ਨਭ ਬਾਣੀ ਕਾ ਆਸੈ ਇਹ ਬਪਰਦੀ ਹੁਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰੀ ਥੀ ਅਪਨੀ ਸਹਾਯਤਾ ਅਰਥ ਤਾਂਤੇ ਕਹਾ ਤੁਮਾਰੀ ਜੈ ਹੋਵੈ ਗੀ ਜਾਂਤੇ ਤੁਮਨੇ ਭਗਤਿ ਕਾ ਭਲਾ ਆਦਰ ਸ਼ਾਪ[illegible] ਹੈ ਅਰੁ।

॥ਅਸ ਪਨ ਤੁਮ ਬਿਨ ਕਰੈ ਕੋ ਆਨਾ॥ ਰਾਮ ਭਗਤ ਸਮਰਥ ਭਗਵਾਨਾ॥

ਤੁਗਮਃ ॥ਸੁਨ ਨਭ ਗਿਰਾ ਸਤੀ ਉਰ ਸੋਚਾ॥ ਪੂਛਾ ਸਿਵਹਿ ਸਮੇਤ ਸਕੋਚਾ॥

ਚਿੰਤਾ ਸਤੀ ਕੋ ਇਸ ਤੇ ਭਈ ਜੋ ਇਹ ਨਭ ਬਾਣੀ ਕਿਸੁ ਮੇਰੇ ਅਨਿਸ਼੍ਟ ਕੀ ਦੋਤਕ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਅਪਰਾਧ ਮੁਝ ਸੇਂ ਹੀ ਭਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਅਬ ਕੋਊ ਨਿਤ ਨੇਮ ਵਚਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤੂਸ਼ਨੀ ਭਈ ਅਬ ਕੋ ਪਕਾ ਵਾਕ ਕਹਿ ਬੈਠੇ ਤਾਂਤੇ ਸੰਕੋਚ ਸੇਂ ਪੂਛਾ।

॥ਕੀਨ ਕਵਨ ਪਨ ਕਹਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਸਤ੍ਯ ਧਾਮ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ॥

ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਤੁਮਨੇ ਕਯਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਆ ਹੈ ਮੁਝੇ ਸੁਨਾਈਏ ਜੋ [illegible] ਮਨ ਮੇਂ ਆਏ [illegible] ਤ ਇਸ ਕੋ ਬਾਹਿਰ ਕੀਜੀਏ ਤਾਂਤੇ ਕਹਾ ਤੁਮ ਸਤ੍ਯ ਕੇ ਧਾਮ ਹੋ [illegible] ਇਹ ਜੋ ਪ੍ਰਣ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਕਹਿਣਾ ਜੋਗ ਹੈ ਕਹਿਤੇ ਹੋਂਹਿ ਪ੍ਰਣ ਕੀਆ ਤੋ ਛਿਪਤਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂਤੇ ਕਹਾ ਤੁਮ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋ ਮੇਰਾ ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾ ਕਰ ਪ੍ਰਣ ਤ੍ਯਾਗ ਦੇਵੈ ਜੋ ਸਿਵ ਕਹੈਂ ਪ੍ਰਣ ਤ੍ਯਾਗਨੇ [illegible] ਹੈ ਤਿਸ ਤੇ ਕਹਾ ਤੁਮ ਦੀਨ ਦਯਾਲੁ ਹੋ ਮੁਝੇ ਦੀਨ ਜਾਣਕੇ ਦਯਾ ਕਰੋ।

॥ਜਦਪਿ ਸਤੀ ਪੂਛਾ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ॥ ਤਦਪਿ ਨ ਕਹੇਉ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਆਰਾਤੀ॥

ਸਤੀ ਨੇ ਜੋ ਬਹੁਤ ਬੇਨਤੀ ਕਰਕੇ ਪੂਛਾ ਤੋ ਭੀ [illegible] ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੀ ਪਈ ਕੁਛ ਨ ਬੋਲੇ ਜਾਂਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਿ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਕਹੀਏ ਤੀਨ ਲੋਕ ਤਿਨ ਕੇ ਜੋ ਨਾਸ ਕਰੇ ਤਿਨ ਕੋ ਕਿਸੂ ਪਰ ਕ੍ਯਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਣੀ॥ ੧੩੮॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੦੦ ॥ਦੋ: ॥ਸਤੀ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਯ ਸਬੁ ਜਾਨੇਉ ਸਰਬੱਗਯ॥

॥ਕੀਨ ਕਪਟ ਮੈਂ ਸੰਭੁ ਸਨ ਨਾਰਿ ਸਹਿਜ ਜੜ ਅੱਗਯ॥

॥ਤਬ ਸਤੀ ਨੇਂ ਵੀਚਾਰ ਕੀਆ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰਕੇ ਜਿਸਕੀ ਸਹਜੇ ਹੀ ਜੜ੍ਹ ਮਤਿ ਹੈ ਐਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਤ੍ਰੀ ਹੋਂ ਤਿਸਕੇ ਸਰਬ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਸੰਕਰ ਜੀਨੇਂ ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਸਰਬੱਗਯ ਹੈਂ॥੧੩੯॥

॥ਅਬ ਰੰਥਕਾਰ ਨੀਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੋ: ॥ਜਲ ਪੈ ਸਰਸ ਬਿਕਾਇ ਦੇਖਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਿ ਰੀਤਿ ਭਲਿ॥

॥ਬਿਲਗ ਹੋਇ ਰਸ ਜਾਇ ਕਪਟ ਖਟਾਈ ਪਰਤ ਹੀ॥

॥ਜੈਸੇ ਦੂਧ ਜਲ ਕੋ ਰੂਪ ਮੈਂ ਅਰੁ ਮੋਲ ਮੈਂ ਅਪਨੇ ਸਮ ਕਰ ਲੇਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਕਾਂਜੀ ਪੜ੍ਹੇ ਸੇਂ ਅਲਗ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਭਲੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰ ਸਧਾਰਨੇਂ ਪੁਰਸ਼ੋਂ ਕੋਂ ਅਪਨੇ ਸਮ ਕਰ ਲੇਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਜੋ ਜਬ ਕਪਟ ਪੜਾ ਤਬ ਬਿਰਸ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥੧੪੦॥

॥ਅਬ ਸਤੀ ਕੇ ਅਨੁਮਾਨ ਅਰੁ ਸੰਗ ਚਲਨਾਦਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਚੌ: ॥ਹ੍ਰਿਦੈ ਸੋਚ ਸਮਝਤ ਨਿਜ ਕਰਨੀ॥ਚਿੰਤਾ ਅਮਿਤ ਜਾਇ ਨਹਿ ਬਰਨੀ॥

॥ਸਿਵ ਜੀ ਨੇਂ ਮੇਰਾ ਤਿਆਗ ਕੀਆ ਹੈ ਇਸ ਬਾਤ ਕਾ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਸੋਚ ਹੈ ਅਰੁ ਬਾਤ ਅਪਣੇਂ ਸੇ ਬਿਗੜੀ ਹੂਈ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਅਤਿ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਹੀ ਨ ਜਾਇ॥ ਜੋ ਕੋਈ ਕਹੇ ਮਹੇਸੂਰ ਨੇਂ ਤੌ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਤੂੰ ਕਿਉਂ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਸਿਵ ਪਰਮ ਅਗਾਧਾ॥ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਹੇ ਮੋਰ ਅਪਰਾਧਾ॥

॥ਸੰਕਰ ਜੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ ਜੋ ਇਹ ਅਬੀ ਬਿਰਲਾਪਾਦਿਕ ਨ ਕਰੇ ਅਰੁ ਪਰਮ ਗੰਭੀਰ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਭੀ ਮੁਝ ਛੁਦ੍ਰ ਮਤਿ ਨੀ ਕਾ ਅਪਰਾਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ॥

॥ਸੰਕਰ ਰੁਖ ਅਵਿਲੋਕ ਭਵਾਨੀ॥ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਹਿ ਤਜੇਉ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਕੁਲਾਨੀ॥

॥ਸਤੀ ਨੇਂ ਹਰ ਕਾ ਰੁਖ ਦੇਖ ਕਰ ਜਾਣਿਆਂ ਮਦਨਾਰਿ ਨੇਂ ਮੁਝਕੋ ਤਿਆਗਿਆ ਹੈ ਰੁਖ ਦੇਖਣ ਕਹੀਏ ਜੋ ਮੁਖ ਸੇਂ ਬਾਤ ਨ ਕਹੇ ਅਰੁ ਉਸਕੇ ਆਚਰਣੋਂ ਦੁਆਰਾ ਲਖੀਏ ਜੋ ਆਚਰਣ ਇਹ ਹੈ ਵਾਮ ਭਾਗ ਮੇਂ ਨਾ ਬੈਠਾਈ ਬੈਲ ਕੀ ਪ੍ਰਿਸਟ ਪਰ ਚੜਾਈ ਸੋ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਲਖੀਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਅਪ ਮੰਨਿਥੇ ਤਾਂਤੇ ਸੰਮੁਖ ਅਰੁ ਦਾਹਨੇ ਨਾ ਬੈਠਾਈ ਅਬਲਾ ਅਰੁ ਦੀਨ ਜਾਣਕੇ ਪਰੋਂਠੀ ਨਾ ਕਰੀ ਅਰੁ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤਰ ਭੀ ਕੀਏ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਪੀਠ ਪੀਛੇ ਹੀ ਚੜਾਈ ਹੂਈ ਹੈ.

॥ਨਿਜ ਅਘੁ ਸਮੁਝ ਨ ਕਛੁ ਕਹਿ ਜਾਈ॥ਤਪੈ ਅਵਾਂ ਇਵ ਉਰ ਅਧਿਕਾਈ॥

॥ਅਪਣੇਂ ਮੇਂ ਦੋਸ ਸਮੁਝ ਕਰ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੋ ਕਛ ਕਹਿ ਨਹੀ ਸਕਤੀ ਆਵੇ ਕੀ ਅਗਨਿ ਸਮ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਤਪਤੀ ਜਾਤੀ ਹੈ॥

''ਸਤਿਹਿ ਸਸੋਚ ਜਾਨਿ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੂ' 'ਕਹੀ ਕਥਾ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖ ਹੇਤੂ'

''ਆਪਣੀ ਦਾਸੀ ਜੋ ਸਤੀ ਹੈ ਤਿਸਕੋਂ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਜਾਣਕਰ ਉਸਕੇ ਸੁਖ ਨਿਮਿੱਤ ਕੋਊ ਕਥਾ ਕਹੀ'

''ਬਰਨਤ ਪੰਥ ਬਿਬਿਧ ਇਤਿਹਾਸਾ' 'ਬਿਸ੍ਵਨਾਥ ਪਹੁਚੇ ਕੈਲਾਸਾ'

''ਜਿਸ ਮੈਂ ਉਸਕੋਂ ਅਪਣੇ ਅਪਮਾਨ ਕੇ ਕਾਰਣ ਪੂਛਨੇ ਕਾ ਅਵਸਰ ਨਾ ਹੋਇ ਐਸੇ ਇਤਿਹਾਸੋਂ ਕੋ ਬਰਨਤੇ ਹੂਏ ਵਿਸ੍ਵਨਾਥ ਕੈਲਾਸ ਪਹੁਚੇ ਵਿਸ੍ਵਨਾਥ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸਤੀ ਕੋ ਅਪਣੀ ਵਿਸ੍ਵ ਮੇਂ ਮਾਨ ਕਰ ਉਸਕਾ ਮਾਨ ਰਾਖਿਆ'

ਤਹ ਪੁਨਿ ਸੰਭੁ ਸਮੁਝਿ ਪਨ ਆਪਨ' 'ਬੈਠੇ ਬਟ ਤਰ ਕਰਿ ਕਮਲਾਸਨ'
''ਸੰਕਰ ਸਹਜ ਸਰੂਪ ਸੰਭਾਰਾ' 'ਲਾਗਿ ਸਮਾਧਿ ਅਖੰਡ ਅਪਾਰਾ'

''ਅਪਣਾ ਪ੍ਰਣ ਸਮਝਿਆ ਜੋ ਪਤਿ ਬ੍ਰਤ ਭੰਗ ਭਾਖਣਾਦਿਕ ਇਸ ਸੇਂ ਨਹੀ ਕਰਨਾ ਤਾਂਤੇ ਬਟ ਤਰੇ ਪਦਮਾਸਨ ਕਰਕੈ ਅਪਣੇਂ ਸਹਿਜ ਸਰੂਪ ਕਹੀਏ ਨਿਰ ਵਿਕਲਪ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਬ੍ਰਿਤ ਦੀਨੀ ਤਬ ਦ੍ਰਿੜ ਸਮਾਧ ਲਾਗੀ ਤਤ੍ਵ ਇਹ ਉਸ ਸੰਗ ਵਰਤਾਨ ਕਰਨੀ ਪੜੇ'੧੪੧''

''ਦੋ: ''ਸਤੀ ਬਸਹਿ ਕੈਲਾਸ ਤਬ ਅਧਿਕ ਸੋਚ ਮਨ ਮਾਂਹਿ'
''ਮਰਮ ਨ ਕੋਊ ਜਾਨ ਕਛੁ ਜੁਗ ਸਮ ਦਿਵਸ ਸਿਰਾਂਹਿ'

''ਸਤੀ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਅਪਣਾ ਦੁਖ ਕਿਸੀ ਕੋਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੀ ਅਰੁ ਇਸ ਮਰਮ ਕਾ ਵੇਤਾ ਗਣ ਭੀ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਇਸ ਤੇ ਭੀ ਕਿਸੂ ਸੇਂ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰਤੀ ਤਿਸ ਤੇ ਯੁਗੋਂ ਸਮ ਦਿਨ ਬੀਤ ਰਹੇ ਹੈਂ।੧੪੨''

''ਚੌ: ''ਨਿਤ ਨਵ ਸੋਚ ਸਤੀ ਉਰ ਭਾਰਾ' 'ਕਬ ਜੈਹੌਂ ਦੁਖ ਸਾਗਰ ਪਾਰਾ'
''ਸੁਗਮ: ''ਮੈਂ ਜੁ ਕੀਨ ਰਘੁਪਤਿ ਅਪਮਾਨਾ' 'ਪੁਨਿ ਪਤਿ ਬਚਨ ਮ੍ਰਿਖਾ ਕਰਿ ਜਾਨਾ'

''ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਅਪਮਾਨ ਇਹ ਨਿਰਗੁਣ ਬ੍ਰਹਮ ਨਹੀ ਅਰੁ ਵਿਸ੍ਨੂ ਭੀ ਨਹੀ ਅਰੁ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇਂ ਜੋ ਕਹਾ ਥਾ ਇਹੁ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਕਹੇ ਪਰ ਭੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਨਾ ਕਰੀ ਤਾਂ ਤੇ'

''ਸੋ ਫਲੁ ਮੋਹਿ ਬਿਧਾਤਹਿ ਦੀਨਾ' 'ਜੋ ਕਛੁ ਉਚਿਤ ਰਹਾ ਸੋਈ ਕੀਨਾ'

''ਤਿਸ ਕਾ ਫਲ ਵਿਧਾਤਾ ਨੇਂ ਮੁਝੇ ਇਹ ਦੀਆ ਜੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਨੇਂ ਤਿਆਗ ਕਰ ਮੁਝ ਕੋਂ [illegible] ਹੋਇਗਾ ਤੈਂ ਕੀਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ'

'' ''ਅਬ ਬਿਧਿ ਅਸ ਬੂਝਿਅ ਨਹਿ ਤੋਹੀ' 'ਸੰਕਰ ਬਿਮੁਖ ਜਿਆਵਸਿ ਮੋਹੀ'

''ਹੇ ਵਿਧਾਤਾ ਅਬ ਤੁਝ ਕੋ ਐਸੀ ਸਮੁਝਿ ਨਹੀ ਆਵਤੀ ਜੋ ਸਿਵ ਜੂ ਸੇਂ ਵਿਮੁਖ ਕਰ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਰਾਖੇ ਹੈਂ'

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੦੨ ਹਾ ॥ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਕਛੁ ਹ੍ਰਿਦੈ ਗਿਲਾਨੀ॥ਮਨ ਮਹਿ ਰਾਮਹਿ ਸਿਮਰ ਸਿਯਾਨੀ

॥ਅਪਣੇਂ ਅਪਰਾਧ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਅਪਣੇਂ ਤਨ ਪਰ ਗਲਾਨ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਕੁਛ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀ ਅਰੁ ਮਨ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਸੁਮਰਤੀ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਸਿਆਨੀ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਸਿਆਨੇ ਲੋਗ ਲੋਗੋਂ ਕਾ ਨਿਰਾਦਰ ਨ ਸਮਝਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਇਸਨੇਂ ਜਾਣਿਆ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਅਵਿਗਯਾ ਕਰ ਮੈਂ ਦੁਖੀ ਹੁਈ ਹੋਂ ਉਨ ਕੀ ਸਰਣ ਮੇਂ ਹੀ ਸੁਭ ਹੋਵੇਗਾ ਸੋਈ ਸਾਭਿਪ੍ਰਾਇ ਵਿਸੇਖਣੇਂ ਕਰ ਕਹਤੀ ਹੈ॥

॥ਜੌਂ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲੁ ਕਹਾਵਾ॥ਆਰਤਹਰਨ ਬੇਦ ਜਸ ਗਾਵਾ॥
॥ਤੌ ਮੈਂ ਬਿਨੈ ਕਰੌਂ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ਛੂਟੈ ਬੇਗ ਦੇਹ ਇਹ ਮੋਰੀ॥

॥ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੀ ਦੀਨਦਯਾਲੁਤਾ ਮੇਂ ਸੰਸੈ ਕਾ ਵਾਚਕ ਪਦ ਜੋ ਰਾਖਾ ਹੈ ਸੋ ਅਤਿ ਆਰਤ ਕਰ ਹੈ ਇਤਰ
॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਅਬ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਭਾਵ ਕੇ ਬਲ ਪਰ ਪ੍ਰਣ ਕਰਤੀ ਹੈ॥

॥ਜੌਂ ਮੋਰੇ ਸਿਵ ਚਰਨ ਸਨੇਹੂ॥ਮਨ ਕ੍ਰਮ ਬਚਨ ਸਤ੍ਯ ਬ੍ਰਤ ਏਹੂ॥
॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਦੋ॥ ॥ਤੌ ਸਮਦਰਸੀ ਸੁਨਿਯ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰੌ ਸੁ ਵੇਗ ਉਪਾਇ॥
॥ਹੋਇ ਮਰਣ ਜਿਹ ਬਿਨ ਸ੍ਰਮ ਦੁੱਸਹਿ ਵਿਪਤਿ ਵਿਹਾਇ॥

॥ਜੋ ਮੁਝ ਕੋ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਪਦਾਰ ਬਿੰਦੋਂ ਮੇਂ ਸਤ੍ਯ ਬ੍ਰਤ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਤੌ ਹੇ ਸਮਦਰਸੀ ਪ੍ਰਭੋ ਮੇਰੇ ਧਰਮ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਿਮਿਤ ਸੋ ਉਪਾਉ ਸੀਘ੍ਰ ਕਰੋ ਜੈਸੇ ਨਿਰਦੁਖ ਮੇਰਾ ਦੇਹ ਛੂਟੈ ਅਰੁ ਵਿਯੋਗ ਰੂਪੀ ਕਠਨ ਆਪਦਾ ਨਾਸੈ ਸਮਦਰਸੀ ਪਦ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਯਦਪਿ ਸਿਵ ਜੀ ਤੁਮਾਰੇ ਪਰਮ ਪਯਾਰੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਤੁਮ ਸਮਦ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਹੋ ਉਨ ਕੀ ਦਾਸੀ ਜਾਨ ਕੇ ਮੁਝ ਪਰ ਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰੇ ਇਸ ਤਨ ਕਾ ਸੀਘ੍ਰ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰਾਓ॥੧੪੪॥
॥ਚੌ॥ ॥ਏਹ ਬਿਧਿ ਦੁਖਤ ਪ੍ਰਜੇਸ ਕੁਮਾਰੀ॥ਅਕਥਨੀਯ ਦਾਰੁਣ ਦੁਖ ਭਾਰੀ॥

॥ਬੇਟੀ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਕੀ ਅਰਧੰਗੀ ਸੰਕਰ ਕੀ ਫੇਰ ਐਸਾ ਦਾਰੁਨ ਕਹਿਯੇ ਭਯਾਨਕ ਦੁਖ ਜੋ ਭਰਤਾ ਨੇ ਪਰਿਤ੍ਯਾਗ ਕੀਆ ਅਰੁ ਭਾਰੀ ਕਹਿਯੇ ਇਸ ਜਨਮ ਮੇਂ ਮਿਟਣੇ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਅਕਥਨੀਯ ਇਸ ਕਰ ਜੋ ਅਵਿਗਯਾ ਆਪ ਕਰੀ ਹੈ ਕਹੈ ਕਿਸ ਕੋ॥

॥ਬੀਤੇ ਸੰਬਤ ਸਹਸ ਸਤਾਸੀ॥ਤਜੀ ਸਮਾਧ ਸੰਭੁ ਅਬਿਨਾਸੀ॥
॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਰਾਮ ਨਾਮ ਸੁਮਿਰਨ ਲਿਵ ਲਾਗੇ॥ਜਾਨੋ ਸਤੀ ਜਗਤਪਤਿ ਜਾਗੇ॥

॥ਜਬ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇਂ ਉੱਚੇ ਰਾਮਨਾਮ ਸੁਮਰਿਆ ਤਬ ਸਤੀ ਨੇ ਜਗਤਪਤਿ ਕੀ ਸਮਾਧ ਕਾ ਉਥਾਨ ਜਾਣਿਆ ਜਗਤ ਪਤਿ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਬ ਹੀ ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰ ਪਤਿ ਨ ਕਹੇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਜਾਇ ਸੰਭੁ ਪਦ ਬੰਦਨ ਕੀਨਾ॥ਸਨਮੁਖ ਸੰਕਰ ਆਸਨ ਦੀਨਾ॥

॥ਸਨਮੁਖ ਆਸਣ ਮਾਤਾ ਕਾਹੇ ਸੋ ਸੀਤਾ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਕਰ ਸਕਤੀ ਕੋ ਸੰਮੁਖ ਬੈਠਾਯਾ॥

॥ਲਗੇ ਕਹਨ ਹਰਿ ਕਥਾ ਰਸਾਲਾ॥ਦੱਛ ਪ੍ਰਜੇਸ ਭਏ ਤਿਹ ਕਾਲਾ॥

॥ਹਰਿ ਕਥਾ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹਣ ਲਗੇ ਜੋ ਰੋਖ ਕਾ ਕਾਰਣ ਨਾਂ ਪੂਛੈ ਤਾਂ ਸਮੇ ਦਛ ਕੋ ਪ੍ਰਜਾ ਪਤਿ ਭਏ ਹੁਈ ਜਾਂਤੇ॥

॥ਦੇਖਾ ਬਿਧਿ ਬਿਚਾਰ ਸਭ ਲਾਇਕ॥ਦੱਛਹਿ ਕੀਨ ਪ੍ਰਜਾ ਪਤਿ ਨਾਇਕ॥

॥ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਰਬ ਵਿਵਹਾਰੋਂ ਕੇ ਸਾਧਨ ਯੋਗ੍ਯ ਦੱਛ ਕੋ ਦੇਖਾ ਤਬ ਸਰਬ ਪ੍ਰਜਾਪਤੋਂ ਕਾ ਨਾਇਕ ਕੀਆ॥ ॥ਵ੍ਯੰਗ॥ ॥ਸਿਵਜੀ ਸਾਥ ਵਿਰੋਧ ਕਰਣਾ ਅਰੁ ਵੈਰ ਸਹਿਣਾ ਅਰੁ ਉਸ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਅਵਰੋਂ ਰਿਖੀਸ੍ਵਰੋਂ ਨੇ ਭੀ ਦੁਖ ਪਾਵਣਾ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਬਾਤੋਂ ਕੋ ਲਾਇਕ ਭੀ ਦੇਖਾ॥ ਜਾਂ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਸਰਵਗ੍ਯ ਹੈਂ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬਡ ਅਧਕਾਰ ਦੱਛ ਜਬ ਪਾਵਾ॥ਅਤਿ ਅਭਿਮਾਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਤਬ ਆਵਾ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਨਹਿ ਕੋ ਅਸ ਜਨਮਾ ਜਗ ਮਾਹੀ॥ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਪਾਇ ਜਾਸ ਮਦ ਨਾਹੀ॥

॥ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਪਾਇ ਕਰ ਮਦ ਰਹਿਤ ਕੋਊ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਸਿਖ੍ਯਾ ਕਾ ਆਸਯ ਇਹ ਹੈ ਦੱਛ ਜੈਸੇ ਕੋ ਐਸਾ ਮਦ ਹੂਆ ਤੋ ਔਰ ਕਾ ਕ੍ਯਾ ਕਹਿਣਾ ਅਰੁ ਕਈ ਇਕ ਮਹਾਨ ਭਾਵ ਮਦ ਰਹਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਦੁਰਲਭਤਾ ਮੇਂ ਤਾਤਪਰਜ ਸਮਝਣਾ॥ ॥ਅਖ੍ਯੇਪ॥ ॥ਅਰਥ ਪਦ ਅੰਨੇ ਕਰ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਕਰਨਾ ਜਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਭੁਤਾ ਪਾਇ ਕਰ ਮਦ ਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੈ ਐਸਾ ਕੋਈ ਦੁਰਲਭ ਪੁਰਸ ਹੈ ਸੋ ਪੁਨਃ ਜਨਮ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਹੀ ਹੋਤਾ॥੧੪੫॥

॥ਦੋ॥ ॥ਦੱਛ ਲਿਯੇ ਮੁਨਿ ਬੋਲ ਸਬ ਕਰਨ ਲਗੇ ਬਡ ਜਾਗ॥

॥ਨਿਵਤੇ ਸਾਦਰ ਸਕਲ ਸੁਰ ਜੇ ਪਾਵਤ ਮਖ ਭਾਗ॥ ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥੧੪੬॥

॥ਚੌ॥ ॥ਕਿੰਨਰ ਨਾਗ ਸਿੱਧ ਗੰਧਰਬਾ॥ਬਧੁਨ ਸਮੇਤ ਚਲੇ ਸੁਰ ਸਰਬਾ॥

॥ਕਿੰਨਰ ਨਾਗਾਦਿਕ ਸੁਰ ਚਲੇ ਯੁਵਤੀਓਂ ਸਹਿਤ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸੇ ਇਹ ਕੋਠੇ ਸਮਾਜੋਂ ਮੇ ਨਾਰੀਆਂ ਨਹੀ ਜਾਤੀਆਂ ਅਰੁ ਈਹਾਂ ਯੁਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸਤੀ ਕੋ ਵਿਸੇਖ ਉਤਕੰਠਾ ਭਈ॥

॥ਬਿਸ੍ਨੁ ਬਿਰੰਚ ਮਹੇਸ ਬਿਹਾਈ॥ਚਲੇ ਸਕਲ ਸੁਰ ਜਾਨ ਬਨਾਈ॥

॥ਵਿਧ ਹਰਿਹਰ ਬਿਨਾ ਔਰੋਂ ਸਭ ਸੁਰ ਗਏ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਕੇ ਨਾ ਜਾਣੇ ਕਾ ਆਭਿਪ੍ਰਾਇ ਇਹ ਇਸ ਜਗ੍ਯ ਮੇਂ ਨੰਦੀਸ੍ਵਰ ਕੋ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਵਿਘਨ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਰੁ ਬਿਹਾਈ ਪਦ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੦੪ ਕਾ ਅਰਥ ਐਸੇ ਭੀ ਹੈ ਦੇਵਤਾ ਸੈਨ੍ਯ ਪਤਾ ਇਨ ਦੈ ਕੈ ਵਿਸ਼੍ਨੁ ਮਹੇਸ ਵਿਰੰਚ ਕੋ ਛੋਡ ਕਰ ਚਲੇ ਗਏ ਤਾਂ ਤੇ ਦੰਡ ਜੋਗ ਮਤ ਹੋਹਿ ਗੋ।

ਸਤੀ ਬਿਲੋਕੇ ਗਗਨ ਬਿਮਾਨਾ। ਜਾਤ ਚਲੇ ਸੁੰਦਰ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।

ਸੁਰ ਸੁੰਦਰੀ ਕਰਹਿ ਕਲ ਗਾਨਾ। ਸੁਨਤ ਸ੍ਰਵਨ ਛੂਟਹਿ ਮੁਨਿ ਧ੍ਯਾਨਾ।

ਸੁਗਮ: ਪੂਛੋ ਸਿਵ ਤਬ ਕਹੇ ਬਖਾਨੀ। ਪਿਤ ਮਖ ਸੁਨਿ ਕਛੁ ਹਰਖਾਨੀ।

ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾ ਕੋਪ ਸਮਸ੍ਯ ਕਰ ਤੋ ਪੂਰਣ ਸੋਕ ਥਾ ਪਿਤਾ ਕੇ ਘਰ ਜਾਣੇ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਸੇ ਕੁਛਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈ ਜਾਂ ਤੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਕਾ ਸੁਖ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ। ਵਾ। ਏਹ ਬਾਤ ਜਾਣੀ ਜੋ ਪਿਨਾਕੀ ਸੇ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਵਿਰੋਧ ਰਾਖਤਾ ਹੈ ਕ੍ਯਾ ਜਾਣੀਏ ਗਮਨ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਦੇਵੈਂਗੇ ਕਿ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕਰ ਅਲਪ ਹਰਖ ਤਬ ਇਹ ਬੀਚਾਰ ਕਰਤੀ ਹੈ।

ਜੌ ਮਹੇਸ ਮੁਹਿ ਆਇਸੁ ਦੇਹੀਂ। ਕਛੁ ਦਿਨ ਜਾਇ ਰਹੌਂ ਮਿਸ ਏਹੀ।

ਕੁਛ ਦਿਨ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸ਼ੇ ਇਹ ਜੌ ਊਹਾਂ ਗਈ ਕੋ ਭੀ ਮੁਝੇ ਸਿਵਜੀ ਨੇ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਆ ਤੌ ਇਸ ਤਨ ਕੋ ਤ੍ਯਾਗੋਂਗੀ ਪਰੰਤੂ ਕੁਛਕ ਦਿਨ ਔਰ ਭੀ ਦੇਖ ਲੇਵੋਂ।

ਪਤਿ ਪਰਿਤ੍ਯਾਗ ਹ੍ਰਿਦੈ ਦੁਖ ਭਾਰੀ। ਕਹੈ ਨ ਨਿਜ ਅਪਰਾਧ ਬਿਚਾਰੀ। ਸੁਗਮ:

ਬੋਲੀ ਸਤੀ ਮਨੋਹਰ ਬਾਨੀ। ਭਯ ਸੰਕੋਚ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਸਾਨੀ।

ਪਤੀ ਕੀ ਅਧੀਨਤਾ ਕਰ ਬਾਣੀ ਸੁੰਦਰ ਭੈ ਸੰਕੋਚ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਦੋਹੇ ਮੇਂ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ। ੧੪੧॥

ਦੋ: ਪਿਤਾ ਭਵਨ ਉਤਸਵ ਪਰਮ ਜੌ ਪ੍ਰਭੁ ਆਇਸੁ ਹੋਇ।
ਤੌ ਮੈਂ ਜਾਉਂ ਕ੍ਰਿਪਾਇਤਨ ਸਾਦਰ ਦੇਖਨ ਸੋਇ।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਨਿਕੇਤ ਮੇਂ ਪਰਮ ਉਤਸਾਹ ਹੈ ਏਹ ਸੁਨ ਕਰ ਮਹੇਸ ਕਹੈਂ ਉਹੀ ਪਿਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਤੁਝੇ ਬੁਲਾਇ ਨਹੀਂ ਪਠਾਯਾ ਤਾਂ ਤੇ ਸੰਕੋਚ ਜੌ ਪ੍ਰਭੋ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਹੋਵੈ ਤੌ ਜਾਵੋਂ ਇਹ ਵਚਨ ਸੁਨ ਕਾਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਆਦਰ ਪੂਰਬਕ ਜਾਵੋਂ ਅਰਥ ਇਹ ਤੁਮ ਮੁਝੇ ਸਨਮਾਨਤ ਕਰ ਪਠਾਵੋ ਇਹ ਵਾਕ ਪ੍ਰੇਮ ਮਯਾਂ। ੧੪੨॥

ਦੋ: ਕਹਿਹੁ ਨੀਕ ਮੋਰੇਹੁ ਮਨ ਭਾਵਾ। ਯਹ ਅਨੁਚਿਤ ਨਹਿ ਨਿਵਤ ਪਠਾਵਾ।

ਵਚਨ ਤੌ ਤੈਨੇ ਭਲਾ ਕਹਾ ਹੈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੋ ਭੀ ਭਾਯਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਅਯੋਗਤਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਹਮ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਨਹੀਂ ਭੇਜਾ। ਨਨੁ। ਸਿਵਜੀ ਨੇ ਪ੍ਰਥਮ ਕਹਾ ਤੇਰਾ ਵਾਕ ਹਮ ਕੋ ਪ੍ਯਾਰਾ ਲਾਗਾ ਹੈ ਪੁਨ: ਕਹਾ ਅਯੋਗ ਹੈ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਪੂਰਬਾ ਪਰ ਵਿਰੋਧ ਕੈਸੇ ਹੋਇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਉਤਥਾ॥ ॥ਸਤੀ ਕਾ ਵਿਯੋਗ ਸਿਵਜੀ ਕੋ ਭਾਵਤਾ ਥਾ ਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਵਾਕ ਕਹਾ ਅਰੁ ਈਸ਼੍ਵਰ ਹੈਂ ਇਨ੍ਹੋਂ ਰਿਸ ਕਰ ਭੀ ਕਿਸੀ ਕਾ ਅਨੁਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਤੇ ਉਸ ਕੇ ਹਿਤ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹੀ॥

॥ਦਛ ਸਕਲ ਨਿਜ ਸੁਤਾ ਬੁਲਾਈ॥ ਹਮਰੇ ਬੈਰ ਤੁਮਹਿ ਬਿਸਰਾਈ॥

॥ਦਛ ਉਸ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਕਿ ਵਾ ਚਤੁਰ ਕਾ ਵਾਚਿਕ ਭੀ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਨੇ ਚਾਤੁਰਤਾ ਇਹ ਕੀਆ ਹਮਾਰੇ ਵਿਰੋਧ ਹੇਤੁ ਤੁਝੇ ਨ ਬੁਲਾਯਾ ਜੋ ਕਹੇਂ ਤੁਮ ਸੇ ਉਸ ਕਾ ਕਿਆ ਵੈਰ ਹੈ ਤੋ ਸੁਨੁ॥

॥ਬ੍ਰਹਮ ਸਭਾ ਹਮ ਸਨ ਦੁਖ ਮਾਨਾ॥ ਤਿਹਿ ਤੇ ਅਜਹੁ ਕਰੈ ਅਪਮਾਨਾ॥

॥ਦੁਖ ਮਾਨਾ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹਮ ਨੇ ਜਾਨ ਕਰ ਉਸ ਕੀ ਅਵਿਗ੍ਯਾ ਨਹੀ ਕਰੀ ਉਸ ਨੇ [illegible] ਮਾਨ ਲੀਨੀ ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਭੀ ਦਰ ਬਚਨ ਬੋਲਿਆ ਅਰੁ ਅਬ ਲਗ ਭੀ ਕੁਬੈਨ ਬੋਲਤਾ ਹੈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਮਖ ਭੀ ਹਮਾਰੇ ਨਿਰਾਦਰਾਰਥ ਹੀ ਕੀਆ ਹੈ॥

॥ਜੌ ਬਿਨ ਬੋਲੇ ਜਾਹੁ ਭਵਾਨੀ॥ ਰਹੈ ਨ ਸੀਲ ਸਨੇਹ ਨ ਕਾਨੀ॥

॥ਸੀਲ ਕਹਿਯੇ ਸੁਭਾਵ ਸੋ ਤੇਰਾ ਉਤਮ ਨ ਰਹੇਗਾ ਜਾਂ ਤੇ ਊਹਾਂ ਜਾਇ ਕਰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੇਗੀ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇਰਾ ਕਿਸੁ ਸੇਂ ਨ ਰਹੇਗਾ ਕਾਂਨ ਕਹਿਯੇ ਮਾਨ ਤੇਰਾ ਭਗਨੀਓਂ ਮੇਂ ਨ ਹੋਇਗਾ ਜੋ ਸਤੀ ਕਹੇ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਜੋ ਦੋਖ ਤੁਮ ਨੇ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਬਿਨ ਬੁਲਾਏ ਔਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਣੇ ਮੇਂ ਹੈ ਮੇਰੇ ਤੋ ਪਿਤਾ ਕੇ ਘਰ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜਦਪਿ ਮਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਭੁ ਪਿਤ ਗੁਰ ਗੇਹਾ॥ ਜਾਇਯੇ ਬਿਨ ਬੋਲੇ ਨ ਸੰਦੇਹਾ॥

॥ਤਦਪਿ ਬਿਰੋਧ ਮਾਨ ਜਿਹ ਕੋਈ॥ ਤਹਾਂ ਗਏ ਕਲਿਆਨ ਨ ਹੋਈ॥

॥ਹੇ ਸਤੀ ਯਦਪਿ ਮਿਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਚਾਰੋਂ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਬੁਲਾਏ ਬਿਨਾ ਭੀ ਜਾਣਾ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਤਹਾਂ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਊ ਵਿਰੋਧੀ ਨ ਹੋਇ ਅਰੁ ਤੁਝ ਸੋਂ ਤੋ ਪਿਤਾ ਕੀ ਹੀ ਸਤ੍ਰੁਤਾ ਹੈ [illegible]॥

॥ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕ ਸੰਭੁ ਸਮਝਾਵਾ॥ ਭਾਵੀ ਵਸ ਨ ਗਿਆਨ ਉਰ ਆਵਾ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਤਬ ਸਤੀ ਕਾ [illegible] ਦੇਖ ਕਰ॥

॥ਕਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਹੁ ਜੁ ਬਿਨ ਬੁਲਾਏ॥ ਨਹਿ ਭਲਿ ਬਾਤ ਹਮਾਰੇ ਭਾਏ॥ ਸੁਗਮ॥

[illegible] ॥ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਕਹਿ ਦੇਖਾ ਹਰ ਜਤਨ ਬਹੁ ਰਹੇ ਨ ਦਛ ਕੁਮਾਰਿ॥

॥ਦਏ ਮੁਖ੍ਯ ਗਣ ਸੰਗ ਤਬ ਬਿਦਾ ਕੀਨ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ॥

॥ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਕੇ ਬਹੁਤ ਕਹੇ ਭੀ ਨਾ ਰਹੀ ਜਾਂ ਤੇ ਦਛ ਕੀ ਬੇਟੀ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਪਿਤਾਵਤ ਕ੍ਰੂਰ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਤਬ ਸ਼ੇਸ਼ ਗਣ ਸੰਗ ਦੇਕੇ ਸੰਭੂ ਨੇਂ ਬਿਦਾ ਕੀਨੀ॥ ॥ਨਨ੍ਹਾ॥ ॥ਜੋ ਸੰਭੂ ਕਾ ਕੋਪ ਥਾ

੧੦੬ ਤੋ ਅਪਮਾਨ ਗਣ ਕਿਉਂ ਨ ਸਾਥ ਕਰਦੀਏ॥ ॥ਉੱਤਰ॥ ॥ਹਿਰਦੇ ਮੈਂ ਯਦਪਿ ਕੋਪ ਥਾ
ਤੌ ਭੀ ਲੋਕ ਮੈਂ ਉਸ ਕਾ ਮਾਨ ਰਾਖਣੇ ਨਿਮਿਤ ਮੁਖ੍ਯ ਗਣ ਸੰਗ ਕਰਦੀਏ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਏਹ
ਬਾਤ ਜਾਣੀ ਉਹਾਂ ਯੁਧਾਦਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਹੋਵੇਗੀ ਹੈ ਐਸਾ ਨ ਹੋਇ ਹਮਾਰੇ ਗਣ ਸਭੀ ਉਹਾਂ ਮਾਰੇ ਜਾਵੈਂ
ਇਸ ਕਰ ਮੁਖ੍ਯ ਗਣ ਸੰਗ ਦੀਏ ਜਾਂਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਯੁਧ ਕ੍ਰਿਆ ਕੋ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ
ਜਾਨਤਾ ਹੈ॥ ੧੫੦॥

॥ਚੌ: ॥ਪਿਤਾ ਭਵਨ ਜਬ ਗਈ ਭਵਾਨੀ॥ ਦਛ੍ਯ ਤ੍ਰਾਸ ਕਾਹੁ ਨ ਸਨਮਾਨੀ॥

ਸੁਗਮ: ॥ਸਾਦਰ ਭਲੇਹਿ ਮਿਲੀ ਇਕ ਮਾਤਾ॥ ਭਗਨੀ ਮਿਲੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸਕਾਤਾ॥

॥ਸਤੀ ਕੋਂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਯੁਕ੍ਤ ਇਕ ਮਾਤਾ ਮਿਲੀ ਜਾਂਤੇ ਮਾਤਾ ਕੋ ਬੇਟੀ ਪਿਆਰੀ ਹੋਤੀ ਹੈ॥ ॥ਯਾ
ਅਥਵਾ॥ ॥ਮਾਤਾ ਸ਼ੁੱਧ ਮਨ ਅਰ ਸਤ ਰੂਪਾ ਕੀ ਬੇਟੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਸੁਸੀਲਾ ਹੈ ਅਰੁ ਈਸ਼੍ਵਰੋਂ
ਵਿਵੇਕ ਯੁਕਤ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਭੀ ਸਤੀ ਸੋਂ ਸਨੇਹ ਕੀਆ ਅਰੁ ਭਗਨੀਆਂ ਅਪਣੇ ਸ੍ਵਾਮੀਓਂ ਸੰਯੁਕ੍ਤ ਆਦਰ
ਪੂਰਬਕ ਆਈਆਂ ਥੀਆਂ ਸਤੀ ਕੋ ਏਕਲੀ ਅਰੁ ਬਿਨੁ ਬੁਲਾਈ ਆਈ ਜਾਨ ਕਰ ਮੁਸਕਤਾ ਕਰ
ਹਾਸ ਕਰਤੀਆਂ ਭੀਆਂ॥

॥ਦਛ੍ਯ ਨ ਕਛੁ ਪੂਛੀ ਕੁਸਲਾਤਾ॥ ਸਤਿਹਿ ਬਿਲੋਕ ਜਰੇ ਸਬ ਗਾਤਾ॥

॥ਈਹਾਂ ਗਾਤ ਪਦ ਸੋਂ ਅੰਗ ਸਮਝਣੇ ਸਤੀ ਕੋਂ ਦੇਖ ਕਰ ਦਛ੍ਯ ਕੇ ਸਕਲ ਅੰਗ ਦਗਧ ਹੋਤ ਭਏ॥
॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਸਤੀ ਕੋਂ ਦੇਖ ਕਰ ਔਰੋਂ ਦੂਸਰੋਂ ਕੇ ਗਾਤ ਕਹੀਏ ਤਨ ਜਰੇ ਤਬ ਸਤੀ ਨੇਂ
ਵਿਚਾਰਿਆ ਮੇਰਾ ਤੋ ਇਨੋਂ ਅਪਮਾਨ ਕੀਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਆ ਹੋਇ ਤੌ ਭੀ
ਕੁਸਲ ਹੈ ਤਿਸ ਹੇਤੁ॥

॥ਸਤੀ ਜਾਇ ਦੇਖੇਉ ਤਬ ਜਾਗਾ॥ ਕਤਹੁ ਨ ਦੀਖ ਸੰਭੁ ਕਰ ਭਾਗਾ॥ ਸੁਗਮ: ॥

॥ਤਬ ਚਿਤ ਚੜੇਉ ਜੁ ਸੰਕਰ ਕਹੇਊ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਅਪਮਾਨ ਸਮੁਝ ਉਰ ਦਹੇਊ॥

॥ਤਬ ਚਿਤ ਮੇਂ ਚਿੰਤਵਨ ਚੜੇ ਕਹੀਏ ਦ੍ਰਿੜ ਭਯਾ ਜੋ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇਂ ਕਹਾ ਥਾ ਜੋ ਯਗ੍ਯ
ਹਮਾਰੇ ਅਪਮਾਨ ਨਿਮਿਤ ਹੀ ਕੀਆ ਹੈ ਤਬ ਉਸ ਵਚਨ ਕੋਂ ਸਤ੍ਯ ਮਾਨ ਕਰ ਸਤੀ ਕਾ ਹਿਰਦਾ
ਜਲਿਆ॥

॥ ॥ਪਾਛਿਲ ਦੁਖ ਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਸ ਬ੍ਯਾਪਾ॥ ਜਸ ਯਿਹ ਭਯੋ ਮਹਾਂ ਪਰਤਾਪਾ॥

॥ਪਾਛਿਲ ਦੁਖ ਕਹੀਏ ਜੋ ਅਪਣਾ ਅਪਮਾਨ ਪਿਤਾ ਸੇਂ ਜੋ ਹੂਆ ਥਾ ਤਿਸ ਕਾ ਦੁਖ ਐਸਾ ਨ ਥਾ ਹੂਆ
ਜੈਸਾ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕਾ ਯਗ੍ਯ ਭਾਗ ਮੇਂ ਨਿਰਾਦਰ ਦੇਖਿ ਕੇ ਮਹਾਂ ਸੰਤਾਪ ਹੂਆ ਜਾਂਤੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਹੈ॥
॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਕਪਰਦੀ ਨੇਂ ਜੋ ਸਤੀ ਕਾ ਤ੍ਯਾਗ ਕੀਆ ਥਾ ਪਿਤਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਜਾ
ਕੇ ਤਿਸ ਤੇਂ ਭੀ ਸੋ ਅਬ ਮਹਾਂ ਪਰਤਾਪ ਭਯਾ ਜੋ ਦੋਨੋਂ ਇਸ ਥਾਨ ਗਏ॥
॥ਅਬ ਨੀਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਜਦਪਿ ਜਗ ਦਾਰੁਣ ਦੁਖ ਨਾਨਾ॥ ਸਭ ਤੇ ਕਠਨ ਜਾਤਿ ਅਪਮਾਨਾ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਸਮਝਿ ਸੁ ਸਤਿਹਿ ਭਯੋ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਧਾ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਜਨਨੀ ਕੀਨ ਪ੍ਰਬੋਧਾ॥

॥ਸਤੀ ਕੋ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋਪ ਕਰ ਮਾਤਾ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਝਾਯਾ ਜੋ ਪਿਤਾ ਪਰ ਕੋਪ ਕਰਨਾ ਯੋਗਯ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ॥ ੧੫੧॥

॥ਦੋ॥ ॥ਸਿਵ ਅਪਮਾਨ ਨ ਜਾਇ ਸਹਿ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨ ਹੋਇ ਪ੍ਰਬੋਧ॥
॥ਸਕਲ ਸਭਾਹਿ ਹਠ ਹਟਕਿ ਤਬ ਬੋਲੀ ਬਚਨ ਸਕ੍ਰੋਧ॥

॥ਸਿਵਜੀ ਕਾ ਅਪਮਾਨ ਦੇਖ ਕਰ ਮਾਤਾ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਾ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਬੋਧ ਨ ਭਯਾ ਤਬ ਸਭਾ ਕੇ ਲੋਗ ਜੋ ਉਹਾਂ ਸਿਵਜੀ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਪੜ੍ਹੇ ਕਰਤੇ ਥੇ ਤਿਨ ਕੋ ਧਿਕਾਰ ਕਰ ਮੌਨ ਕਰਾਵਤੀ ਹੂਈ ਸਕੋਪ ਬਚਨ ਬੋਲੀ॥੫॥

॥ਚੌ॥ ॥ਸੁਨਹੁ ਸਭਾਸਦ ਸਕਲ ਮੁਨਿੰਦਾ॥ ਕਹੀ ਸੁਨੀ ਜਿਨ ਸੰਕਰ ਨਿੰਦਾ॥
॥ਸੋ ਫਲ ਤੁਰਤ ਲਹਬ ਸਭ ਕਾਹੂ॥ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਪਛੁਤਾਬ ਪਿਤਾਹੂ॥

॥ਹੇ ਸਭਾਸਦੋ ਅਰੁ ਮੁਨਿੰਦੋ ਜਿਨੋਂ ਨੇਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਹੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸੁਨੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਫਲ ਕੋ ਸੀਘ੍ਰ ਪਾਵੇਂਗੇ ਅਰੁ ਹੇ ਤਾਤ ਤੂੰ ਭੀ ਪਛੁਤਾਵਹਿਗਾ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਨਿੰਦਕੋਂ ਕੋ ਸਭਾਸਦ ਅਰੁ ਮੁਨਿੰਦਾ ਉਤਕਰਖ ਕੇ ਵਾਚਕ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹੇ॥ ॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਚਨ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਜਾਂ ਤੇ ਇਨ ਕਾ ਅਰਥ ਨਿਖੇਧ ਪਖ ਮੇਂ ਹੀ ਬਣਤਾ ਹੈ ਸਭਾ ਵਿਖੇ ਜੋ ਅਸਦ ਹੋਵੈਂ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸਭਾਸਦ ਮੁਨੋਂ ਵਿਖੇ ਜੋ ਨਿੰਦਕ ਹੋਵੈਂ ਸੋ ਕਹੀਏ ਮੁਨਿੰਦਾ॥ ਜੌ ਵਹੁ ਕਹੇਂ ਸਿਵ ਕੇ ਨਿੰਦਣੇ ਕਰ ਹਮੋਂ ਕੋ ਨਿਖੇਧਤੀ ਹੈ ਤੌ ਤੂੰ ਪਿਤਾ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਿਉਂ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਨੀਤਿ ਕਹਿਤੀ ਹੈ

॥ਸੰਤ ਸੰਭੁ ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਅਪਬਾਦਾ॥ ਸੁਨਿਯ ਜਹਾਂ ਤਹਿ ਅਸ ਮਰਯਾਦਾ॥
॥ਕਾਟਿਯ ਤਾਸੁ ਜੀਭ ਜੁ ਬਸਾਈ॥ ਸ੍ਰਵਨ ਮੂੰਦਿ ਨਤੁ ਚਲਿਯ ਪਰਾਈ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਜੌ ਵਹੁ ਕਹੇ ਮਹਾਦੇਵ ਸੋਂ ਹਮਾਰਾ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ਤਬ ਹਮ ਨਿੰਦਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ

॥ਜਗਦਾਤਮਾ ਮਹੇਸ ਪੁਰਾਰੀ॥ ਜਗਤ ਜਨਕ ਸਭ ਕੇ ਹਿਤਕਾਰੀ॥

॥ਸੰਕਰਜੀ ਸਭੋਂ ਕੇ ਆਤਮਾ ਹੈਂ ਤੌ ਉਨ ਸੇਂ ਵਿਰੋਧ ਕੈਸੇ ਬਨੇ ਅਰੁ ਸਾਧਾਰਣ ਦੇਵਤਿਓਂ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਾ ਬਡਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਵਹੁ ਤੋ ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਹੈਂ ਜੌ ਤੂੰ ਕਹੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਕਾ ਘਾਤ ਕਰਨੇ ਤੇ ਵਹੁ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਕੋ ਘਾਤ ਕਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਆਗੇ ਤੂੰ ਕਯਾ ਤੁਛ ਹੈਂ ਅਰ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੇ ਜਨਕ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਪਿਤਾ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਣੀ ਅਯੋਗਯ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਸਰਬ ਕੇ ਹਿਤੂ ਹੈਂ ਗੁਰੂ ਰੂਪ ਆਦਿਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਕਲਯਾਣ ਨਿਮਿਤ ਰਾਖਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਪਿਤਾ ਮੰਦ ਮਤਿ ਨਿੰਦਤ ਤੇਹੀ॥ ਦਛ ਸੁਕ੍ਰ ਸੰਭਵ ਯਹਿ ਦੇਹੀ॥

॥ਹੇ ਮੰਦ ਮਤਿ ਪਿਤਾ ਤੂੰ ਤਿਨੋਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੀ ਨਿੰਦਾ ਕਰਤਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਰੇਤ ਸੇਂ ਉਪਜੀ ਹੂਈ ਮੇਰੀ ਦੇਹ ਭੀ ਮਹਾਂ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਤਜਿਹੋਂ ਤੁਰਤ ਦੇਹ ਤਿਹ ਹੇਤੂ।ਉਰ ਧਰ ਚੰਦ੍ਰ ਮੌਲ ਬ੍ਰਿਖ ਕੇਤੂ।

।ਤੇਰਾ ਸੰਬੰਧ ਤਿਆਗਣੇਂ ਨਿਮਿਤ ਚੰਦ੍ਰ ਮੌਲ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿਖ ਕੇਤੁ ਕਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰ ਕਰ ਤਨ ਤਿਆਗੋਂਗੀ ਤਬ ਇਹ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਪਰਮ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਜੋ ਮਹਾਂਦੇਵ ਹੈਂ ਜਨਮਾਂਤਰ ਮੇਂ ਤਿਨਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੇਂਗੀ। ਕਈ ਲੋਕ ਈਹਾਂ ਚੰਦ੍ਰਮੌਲ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿਖ ਕੇਤੁ ਵਿਸੇਖਣੋਂ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਆਤਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਕ ਦੇਖ ਮਿਟਾਵਣ ਮੇਂ ਲਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸੰਕਾ ਕਿਸੂਨੇਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਜੋਤਿ ਯੋਗ ਅਗਨਿ ਮੇਂ ਤਨ ਤਿਆਗਿਆ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਅਸ ਕਹਿ ਜੋਗ ਅਗਨਿ ਤਨ ਜਾਰਾ।ਭਯੋ ਸਕਲ ਮਖ ਹਾਹਾਕਾਰਾ।

।ਸਭੋਂ ਨੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕੀਆ ਦੀਖਿਆ ਤਬ ਭੂਪ ਕੀ ਕੰਨਿਆਂ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਕੀ ਅਰਧੰਗੀ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਸੇ ਤਿਰਸਕਾਰ ਪਾਇਕਰ ਜਲੀ ਇਸ ਕਾ ਫਲ ਅਤਿ ਮੰਦ ਹੋਇਗਾ। ।੬੩।

।ਦੋ: ।ਸਤੀ ਮਰਨ ਸੁਨ ਸੰਭੁ ਗਨ ਲਗੇ ਕਰਨ ਮਖ ਖੀਸ।

।ਮਖ ਖੀਸ ਕਹੀਏ ਜਗ ਕਾ ਨਾਸ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ॥

।ਜੱਗ ਵਿਧੰਸ ਵਿਲੋਕ ਭ੍ਰਿਗ ਰਖਿਆ ਕੀਨ ਮੁਨੀਸ।

।ਭ੍ਰਿਗ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇ ਹੋਮ ਕੁੰਡ ਸੇਂ ਦੇਵਤਾ ਉਪਜਾਏ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਰੁਦ੍ਰ ਗਣ ਭਗਾਏ ਅਰੁ ਮਖ ਰਾਖਾ।੬੪

।ਚੌ: ।ਸਮਾਚਾਰ ਸੰਕਰ ਜਬ ਪਾਏ।ਬੀਰਭਦ੍ਰ ਕਰ ਕੋਪ ਪਠਾਏ।

।ਮਖ ਵਿਧੰਸ ਜਾਇ ਤਿਨ ਕੀਨਾ।ਸਕਲ ਸੁਰਨ ਵਿਧਵਤ ਫਲ ਦੀਨਾ।

।ਭ੍ਰਿਗੁ ਨੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਹਲਾਇ ਕਰ ਨਿੰਦਾ ਕਰੀ ਥੀ ਤਿਸ ਕੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਉਖਾੜ ਡਾਰੀ। ਪੂਖਾ ਦੰਤ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਹੱਸਿਆ ਥਾ ਤਿਸ ਕੇ ਦੰਸਨ ਤੋੜੇ ਭਗ ਦੇਵਤਾ ਆਂਖੋਂ ਕੀ ਸੈਨ ਕਰਕੇ ਨਿੰਦਾ ਕਰਾਵਤਾ ਥਾ ਤਿਸ ਕੇ ਨੈਨ ਨਿਕਾਸੇ ਇਸੀ ਭਾਂਤਿ ਸੁਰੋਂ ਕੋ ਜਥਾ ਜੋਗ ਦੰਡ ਕੀਆ।

।ਭੈ ਜਗ ਵਿਦਤ ਦਖ੍ਯ ਗਤਿ ਸੋਈ।ਜਸ ਕਛੁ ਸੰਭੁ ਵਿਮੁਖ ਕੈ ਹੋਈ।

।ਦੱਖ੍ਯ ਕੇ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਮਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਜਾਨ ਕੇ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਦੁਰਦਸਾ ਕਰੀ ਜੋ ਸਭ ਤਾਂ ਨਾ ਆਭਾ ਪਹਿਲੇ ਜੰਨੂਆਂ ਸੇਂ ਤਾਂ ਕੇ ਅੰਗ ਤੋੜੇ ਅਰੁ ਮੂੰਡ ਤਾਂ ਕਾ ਮਰੋੜ ਕੈ ਛਿੰਨ ਕਰ ਦੀਆ।

।ਯਹਿ ਇਤਿਹਾਸ ਸਕਲ ਜਗ ਜਾਨੀ।ਤਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਸੰਖੇਪ ਬਖਾਨੀ।

।ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਭਾਗਵਤ ਮੇਂ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਮੈਨੇਂ ਨਹੀਂ ਵਿਸਤਾਰਿਆ।

।ਸਤੀ ਮਰਤ ਹਰਿ ਸਨ ਵਰ ਮਾਂਗਾ।ਜਨਮ ਜਨਮ ਸਿਵ ਪਦ ਅਨੁਰਾਗਾ।

।ਅੰਤਕਾਲ ਮੇਂ ਸਤੀ ਨੇਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਸੇਂ ਇਹ ਵਰ ਮਾਂਗਿਆ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ਅਵਗਿਆ ਕਰਨੇਂ ਕਰ ਮੇਰਾ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸੰਕਰ ਜੂੰ ਸੇਂ ਵਿਯੋਗ ਭੁਯਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਜਹਾਂ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਸੰਭੂ ਕੇ ਚਰਣਾਰਬਿੰਦੋਂ ਕੀ ਦਾਸੀ ਹੋਵੋਂ।

॥ਤਿਹਿ ਕਾਰਣ ਹਿਮ ਗਿਰ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਈ॥ਜਨਮੀ ਪਾਰਬਤੀ ਤਨੁ ਪਾਈ॥

॥ਤਿਸ ਪਤੀ ਕੇ ਧਿਆਵਣ ਅਰੁ ਅੰਤਕਾਲ ਸੰਕਲਪ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਹਿਮਾਚਲ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਜਨਮੀ ਜਾਂਤੇ ਹਿਮਵਾਨ ਸੰਕਰ ਕਾ ਸੇਵਕ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕੀ ਕੈਲਾਸ ਸੋਂ ਸਮੀਪਤਾ ਹੈ। ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਦੱਖ੍ਯ ਮੇਰਾ ਪਿਤਾ ਤੁਛ ਮਤਿ ਥਾ ਜਾਂਤੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਵਿਰੋਧੀ ਭੁਯਾ ਥਾ ਤੌ ਉਸ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਮੇਰੀ ਬੁਧਿ ਭੀ ਕ੍ਰੂਰ ਹੀ ਥੀ ਤਾਂਤੇ ਗਿਰ ਕੋ ਗੌਰਵਤਾ ਵਾਨ ਜਾਨਕਰ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਹਿਮਾਚਲ ਕੋ ਅਤਿ ਸੀਤਲ ਰੂਪ ਸਮਝਕਰ ਤਿਸ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਜਨਮ ਲੀਆ ਜੋ ਮੈਂ ਭੀ ਉਤਮ ਗੁਣ ਵਤੀ ਹੋਵੋਂ।

॥ਜਬ ਤੇ ਉਮਾਂ ਸੈਲ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਈ॥ਸਕਲ ਸਿਧਿ ਸੰਪਤਿ ਤਹਿ ਛਾਈ॥

॥ਜਹ ਜਹੰ ਮੁਨਿਨ ਸੁ ਆਸ੍ਰਮ ਕੀਨੇ॥ਸੁਗਮ: ॥ਉਚਿਤ ਵਾਸ ਹਿਮਭੂਧਰ ਦੀਨੇ॥

॥ਜੋਗੀ ਵੈਰਾਗੀ ਆਦਿਕ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਥੇ ਤਿਨ ਕੇ ਲਾਇਕ ਅਸਥਾਨ ਹਿਮਾਚਲ ਨੇਂ ਦੀਏ॥੧੫੫॥

॥ਦੋ: ॥ਸਦਾ ਸੁਮਨ ਫਲ ਸਹਿਤ ਸਬ ਦ੍ਰੁਮ ਨਵ ਨਾਨਾ ਜਾਤਿ॥
॥ਪ੍ਰਗਟੀ ਸੁੰਦਰ ਸੈਲ ਪਰ ਮਨਿ ਅਕਾਰ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ॥

॥ਨਾਨਾ ਜਾਤੋਂ ਕੇ ਜੋ ਅਨੇਕ ਨਵੀਨ ਪਾਦਪ ਹੈਂ ਜੋ ਸਦਾ ਫੂਲੋਂ ਫਲੋਂ ਸਹਿਤ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਗਿਰ ਸਿੱਖਰੋਂ ਪਰ ਮਣੀਓਂ ਕੀਆਂ ਖਾਣਾ ਪ੍ਰਗਟ ਭੁਯਾ ਹੈਂ॥੧੫੬॥

॥ਚੌ: ॥ਸਰਿਤਾ ਸਬ ਪੁਨੀਤਿ ਜਲ ਬਹਿਹੀਂ॥ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਮਧੁਪ ਸੁਖੀ ਸਬ ਰਹਿਹੀਂ॥
॥ ॥ਸਹਜ ਵੈਰ ਸਬ ਜੀਵਨ ਤਿਆਗਾ॥ਗਿਰ ਪਰ ਸਕਲ ਕਰਹਿ ਅਨੁਰਾਗਾ॥

॥ਸਕਲ ਨਦੀਆਂ ਕੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਲ ਕਹਿਯੇ ਈਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਨੀਰ ਚਲਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਸਭ ਸੁਖੀ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਉਮਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਸਰਪੋਂ ਮੋਰੋਂ ਆਦਿਕੋਂ ਨੇਂ ਵੈਰ ਤਿਆਗ ਦੀਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸੋਹ ਸੈਲ ਗਿਰਜਾ ਗ੍ਰਿਹ ਆਏ॥ਜਿਮ ਜਨ ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਕੇ ਪਾਏ॥
॥ਸੁਗਮ: ॥ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਮੰਗਲ ਗ੍ਰਿਹ ਤਾਸੂ॥ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਗਾਵਹਿ ਜਸ ਜਾਸੂ॥

॥ਜਿਸ ਦੇਵੀ ਕਾ ਜਸ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਹਿਮਵਾਨ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਨਿਤ ਨਵੀਨ ਮੰਗਲ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

॥ਨਾਰਦ ਸਮਾਚਰ ਸਭ ਪਾਏ॥ਕੌਤਕ ਹੀ ਗਿਰ ਗੇਹ ਸਿਧਾਏ॥

॥ਦੇਵਰਿਖ ਨੇਂ ਗਿਰ ਕੀ ਰਮਣਤਾ ਕਾ ਸਭ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾ ਤਬ ਕੌਤਕ ਹੀ ਕਹਿਯੇ ਸੁਭਾਵ ਕਰ ਹੀ ਹਿਮਾਚਲ ਮੇਂ ਗਏ ਜਾਂਤੇ ਇਨ ਕੇ ਤੁਖਾਰ ਮੇਂ ਜਾਣੇਂ ਕਾ ਕੁਛ ਯਤਨ ਨਹੀਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸੈਲ ਰਾਜ ਬਡ ਆਦਰ ਕੀਨਾ। ਪਦ ਪਖਾਰ ਵਰ ਆਸਨ ਦੀਨਾ।
ਨਾਰਿ ਸਹਿਤ ਮੁਨਿ ਪਦ ਸਿਰ ਨਾਵਾ। ਚਰਨ ਸਲਿਲ ਸਭੁ ਭਵਨ ਸਿੰਚਾਵਾ।
ਨਿਜ ਸੌਭਾਗ੍ਯ ਬਹੁਤ ਗਿਰ ਵਰਨਾ। ਸੁਤਾ ਬੋਲਿ ਮੇਲੀ ਮੁਨਿ ਚਰਨਾ।

ਸੁਗਮ: ਦੋ: ਤ੍ਰਿਕਾਲਗ੍ਯ ਸਰਬਗ੍ਯ ਤੁਮ ਗਤਿ ਸਰਬਤ੍ਰ ਤੁਮਾਰਿ।
ਕਹਹੁ ਸੁਤਾ ਕੇ ਦੋਖ ਗੁਨ ਮੁਨਿਵਰ ਹ੍ਰਿਦੇ ਬਿਚਾਰਿ।

ਤ੍ਰਿਕਾਲਗ੍ਯ ਅਰੁ ਸਰਵਗ੍ਯ ਦ੍ਵੈ ਸੰਬੋਧਨ ਇਸ ਹੇਤੁ ਹੈਂ ਤ੍ਰਿਕਾਲਗ੍ਯਤਾ ਅਪਣੀ ਤੀਨੋ ਅਵਸਥਾ ਕੇ ਗ੍ਯਾਨ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸਰਬਗ੍ਯਤਾ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੀ ਗਤਿ ਜਾਨਣੇਂ ਕਾ ਹੀ ਨਾਮ ਹੈ। ਵਾ। ਤ੍ਰਿਕਾਲਗ੍ਯਾਨ ਅਲਪ ਕਾਲ ਕੀ ਗ੍ਯਾਤ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਹੈ ਜੋ ਏਕ ਦ੍ਵੈ ਜਨਮ ਕੀ ਬਾਤ ਜਾਨੇ ਅਰੁ ਸਰਬਗ੍ਯਤਾ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੇ ਆਦਿ ਅੰਤ ਜਾਨਣੇਂ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ। ਕਿੰਵਾ। ਤੁਮ ਕੋ ਤ੍ਰਿਕਾਲਗ੍ਯਤਾ ਕਹੀਏ ਜਗਤ ਕੇ ਬ੍ਯਵਹਾਰੋਂ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਹੈ ਅਰ ਸਰਬ ਰੂਪ ਕਹੀਏ ਬ੍ਰਹਮ ਤਿਸ ਕੇ ਭੀ ਗ੍ਯਾਤਾ ਹੋ ਅਰੁ ਸਰਬ ਸਥਾਨੋਂ ਮੇਂ ਤੁਮਾਰੀ ਗਤਿ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਜਹਾਂ ਕੋਊ ਗੁਣ ਵਾ ਨ ਹੋਇਗਾ ਸੋ ਤੁਮਨੇਂ ਦੇਖਾ ਹੋਇਗਾ। ਕਿੰਵਾ। ਸਰਬ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ਤੁਮਾਰੀ ਗਤਿ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਾਮੁਦ੍ਰਿਕ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਕੇ ਲਖ੍ਯਣ ਵੀਚਾਰੋ ਅਰੁ ਜਹਾਂ ਇਸ ਕੇ ਯੋਗ ਪਤਿ ਹੋਇ ਸੋ ਸਮਝ ਕੈ ਕਹੋ।੧੫੮।

ਚੌ: ਕਹਿ ਮੁਨਿ ਬਿਹਸ ਗੂੜ੍ਹ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ। ਸੁਤਾ ਤੁਮਾਰਿ ਸਕਲ ਗੁਣ ਖਾਨੀ।

ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇਂ ਮੁਸਕਾਇ ਕੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ ਮੇਂ ਗੂੜ੍ਹ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਕੇ ਵਚਨ ਕਹੇ ਜੋ ਇਸ ਕਾ ਪਤਿ ਸਦਾ ਅਚਲ ਹੋਇਗਾ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ। ਵਾ। ਇਸ ਚਰਨ ਕੇ ਪਦੋਂ ਕਾ ਅਨ੍ਵੈ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰਨਾ 'ਗੂੜ੍ਹ ਬਿਹਸ ਮੁਨਿ ਕਹਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ' ਪਰਮ ਸੁੰਦਰੀ ਗੁਣਨਿਧਿ ਕੁਮਾਰੀ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹਸਣਾ ਯੋਗ੍ਯ ਨਹੀਂ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਆਨੰਦ ਹੋਕਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ ਕਹੀ। ਵਾ। ਗੂੜ੍ਹ ਮੁਨਿ ਬਿਹਸ ਕਹਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ। ਗੂੜ੍ਹ ਕਹੀਏ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਉਮਾਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਸੋ ਸਮਝ ਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਹਸਿਆ ਹਾਸ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਿਆ ਵਸਤੁ ਹੈ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਮਿਲ ਕਰ ਪੂਛਾ ਚਾਹੀਏ ਆਤਮਾਂ ਕਾ ਨਿਰਣੈ ਸੋ ਬਾਤ ਹੀ ਰਹੀ ਇਨੋਂ ਇਹੀ ਪੂਛਾ ਹੈ ਹਮਾਰੀ ਸੁਤਾ ਕੇ ਗੁਣ ਦੇਖ ਕਹੋ। ਕਿੰਵਾ। ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਗਈ ਹੂਈ ਵਸਤੁ ਕੋ ਕੋਊ ਗ੍ਯਾਤਾ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਤੌ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਨਾਰਦ ਜੀ ਨੇਂ ਪਛਾਣੀ ਇਹ ਸਤੀ ਹੈ ਦਖ੍ਯ ਕੇ ਮਖ ਮੇਂ ਤਨ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਈਹਾਂ ਉਪਜੀ ਹੈ। ਕਿੰਵਾ। ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਕੋ ਕੋਊ ਪਦਾਰਥ ਦਿਖਾਵੇ ਅਰੁ ਓਹ ਰਤਨ ਮਹਾਂ ਅਮੋਲਕ ਹੋਇ ਤੌ ਵਹੁ ਮਹਾਂਮਤੀ ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਖਤਾ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹਿਮਵੰਤ ਉਮਾਂ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਸੇ ਅਗ੍ਯਾਤ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਗੁਣ ਦੇਖ ਵਿਚਾਰਨ ਹੇਤੁ ਕੁਮਾਰੀ ਦਿਖਾਈ ਥੀ ਅਰੁ ਇਨੋਂ ਨੇ ਤਿਸ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਗੁਣ ਹੀ ਦੇਖੇ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਹਸੇ ਅਰੁ ਕਹਿਤ ਭਏ ਤੁਮਾਰੀ ਬੇਟੀ ਤੌ ਸਰਬ ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਨਿਧਿ ਹੈ ਅਰੁ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸੁੰਦਰ ਸਹਿਜ ਸੁਸੀਲ ਸਯਾਨੀ॥ ਨਾਮ ਉਮਾ ਅੰਬਿਕਾ ਭਵਾਨੀ॥

॥ਸਹਿਜ ਸੁੰਦਰ ਕਹੀਐ ਜਿਸ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਸਿੰਗਾਰੋਂ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਉੱਤਮ ਜਿਸਕਾ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਵਿਵਹਾਰ ਪਰਮਾਰਥ ਮੇਂ ਸਯਾਨੀ ਹੈ ਉਮਾਂ ਅੰਬਿਕਾ ਭਵਾਨੀ ਆਦਿਕ ਜਿਸਕੇ ਅਨੇਕ ਨਾਮ ਹੈਂ॥

॥ਸਭ ਲੱਛਨ ਸੰਪੰਨ ਕੁਮਾਰੀ॥ ਹੋਇਹਿ ਸੰਤਤ ਪਿਯਹਿ ਪਿਆਰੀ॥

॥ਸਦਾ ਅਚਲ ਇਹਿ ਕਰ ਅਹਿਵਾਤਾ॥ ਇਹਿ ਤੇ ਜਸ ਪਾਵਹਿ ਪਿਤੁ ਮਾਤਾ॥

॥ਅਹਿਵਾਤ ਕਹੀਐ ਪਤਿ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:॥

॥ਹੋਇਹਿ ਪੂਜ੍ਯ ਸਕਲ ਜਗ ਮਾਹੀਂ॥ ਇਹਿ ਸੇਵਤ ਦੁਰਲਭ ਕਛੁ ਨਾਹੀਂ॥

॥ਇਸਕੇ ਸੇਵਨੇ ਤੇ ਪੁਰਖ ਸਕਲ ਜਗਤ ਮੇਂ ਪੂਜ੍ਯ ਹੋਵਹਿੰਗੇ ਕੋਈ ਬਾਤ ਕਛੁ ਦੁਰਲਭ ਨਹੀਂ॥ ਅਥਵਾ ਪੂਜ੍ਯ ਭੀ ਹੋਵੈਂਗੇ ਅਰੁ ਔਰ ਭੀ ਕੁਛ ਵਸਤੁ ਤਿਨ ਕੋ ਦੁਰਪ੍ਰਾਪ੍ਯ ਨ ਹੋਵੇਗੀ॥

॥ਇਹ ਕਰ ਨਾਮੁ ਸੁਮਿਰ ਸੰਸਾਰਾ॥ ਤ੍ਰਿਯ ਚੜਿਹੈਂ ਪਤਿ ਬ੍ਰਤਿ ਅਸਿਧਾਰਾ॥

॥ਇਸਕੇ ਨਾਮ ਜਪਨ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਯੁਵਤੀਆਂ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਰੂਪੀ ਖੜਗ ਧਾਰ ਪਰ ਚੜ੍ਹੈਂਗੀਆਂ ਤਬ ਇਹ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਧਰਮ ਤਿਨ ਕੋ ਸੁਗਮ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇਗਾ॥

॥ਸੈਲ ਸੁਲਛਣ ਸੁਤਾ ਤੁਮਾਰੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਜੁ ਅਬ ਅਵਗੁਨ ਦੁਇ ਚਾਰੀ॥

ਨਨੁ॥ ॥ਪ੍ਰਥਮ ਕਹਾ ਤੁਮਾਰੀ ਸੁਤਾ ਸਕਲ ਗੁਣ ਸੰਪੰਨ ਹੈ ਪੁਨ: ਕਹਾ ਤਿਸਕੇ ਦੁਇ ਚਾਰ ਅਵਗੁਨ ਸੁਨੋ ਇਸਕਾ ਭਾਵ ਕ੍ਯਾ॥ ॥ਉਤ੍ਰ॥ ॥ਈਹਾਂ ਭੀ ਪ੍ਰਥਮ ਵਾਕ ਕੋਹੀ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਕੀਆ ਹੈ ਜੈਂਤੇ ਉਹਾਂ ਸਕਲ ਗੁਣ ਉਮਾਂ ਕੇ ਸਰੀਰ ਮੇਂ ਕਹੇ ਥੀਹਾਂ ਅਵਗੁਨ ਭਰਤਾ ਕੀ ਦੇਹ ਮੇਂ ਕਹੇ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਦੋਸ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਭੀ ਦੋਖਤਾ ਦੂਸਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਭੀ ਉਮਾਂ ਮੇਂ ਦੋਸ ਬਨਾ ਅਰੁ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੋ ਸੰਕਰ ਜੀ ਮੇਂ ਦੋਖ ਕਹਿਣੇ ਕਬ ਬਣਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਉਤ੍ਰ॥ ॥ਦੋਖ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਪੂਰਬ ਕਹਿ ਆਏ ਹੈਂ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਗੂੜ੍ਹ ਬਚਨ ਬੋਲੇ ਸੋ ਗੂੜ੍ਹ ਵਚਨਾਂ ਇਹ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਨਿੰਦਾ ਭਾਸੈ ਅਰੁ ਇੰਨੇ ਗੁਣ ਵਰਨਨ ਕੀਏ ਹੈਂ ਸੋ ਨਿੰਦਾ ਪਖ੍ਯ ਕੇ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਜਾਣ ਕਰ ਨਹੀਂ ਲਿਖੇ ਗੁਣ ਪਖ੍ਯ ਕੇ ਅਰਥ ਜੋ ਸਰਵੱਗ੍ਯ ਸੁਰਸ੍ਵਤੀ ਨੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੇ ਹੈ ਸੋ ਲਿਖੇ ਹੈਂ॥ ॥ਅਵਧਾਤੁ ਰਖ੍ਯਾ ਕੇ ਅਰਥ ਵਿਖੇ ਹੈ ਸੋ ਇਸਕਾ ਰਖ੍ਯਕ ਕਹੀਐ ਸ੍ਵਾਮੀ ਅਬ ਤਿਸ ਕੇ ਗੁਣ ਦੁਇ ਚਾਰ ਕਹੀਏ ਅਲਪ ਸੋ ਸੁਨੋ ਭਾਵ ਪਰਵਤ ਰੋਹੁ ਉਸਕੇ ਸਭ ਗੁਣ ਮੇਰੇ ਸੇ ਨਹੀਂ ਕਹੇ ਜਾਤੇ॥

॥ਅਗੁਨ ਅਮਾਨ ਮਾਤ ਪਿਤੁ ਹੀਨਾ॥

॥ਅਗੁਨ ਕਹੀਐ ਗੁਣਾਤੀਤ ਅਮਾਨ ਕਹੀਐ ਨਿਰਹੰਕਾਰ ਮਾਤ ਪਿਤ ਹੀਨ ਯਾਂਤੇ ਜੋ ਸਭਕਾ ਸਮਕ ਹੈ ਤੋ ਉਸਕਾ ਮਾਇ ਬਾਪ ਕੌਨ ਹੋਵੇ॥

॥ਉਦਾਸੀਨ ਸਭ ਸੰਸੇ ਛੀਨਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਸੋਂ ਉਦਾਰਤਾ ਅਰੁ ਨਿਰਲੇਪਤਾ ਸਿਧਿ ਹੋਤੀ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਉਤ ਆਸੀਨ ਪਦ ਕਾ ਉਦਾਸੀਨ ਪਦ ਬਨਤਾ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਜੋ ਸਰਬ ਸੋਂ ਉਤ ਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਇਸਥਿਤੀ ਹੋਵੈ॥ ਸੋ ਕਹੀਏ ਉਦਾਸੀਨ ਸੋ ਸੋ ਛੀਨ ਕਹੀਏ ਅਦਵਾਤ ਪਰਮਾਤਮ ਮੋਂ ਨਿਤ ਸੰਦੇਹਾ॥੧੫੯॥

ਦੋਹਾ: ॥ਜੋਗੀ ਜਟਿਲ ਅਕਾਮ ਮਨ ਨਗਨ ਅਮੰਗਲ ਵੇਖ॥
॥ਅਸ ਸ੍ਵਾਮੀ ਇਹ ਕੋ ਮਿਲੈ ਪਰੀ ਹਸ੍ਤ ਅਸ ਰੇਖ॥

॥ਯੁਜ ਸਮਾਧੋ ਧਾਤੁ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਜੋਗੀ ਪਦ ਸਿਧ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਜੋਗੀ ਕਹੀਏ ਧਿਆਨ ਪਰ ਜਟਿਲ ਕਹੀਏ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਜਟਾਂ ਜਿਸ ਕੀਆਂ ਅਰਥ ਇਹ ਤਪੋ ਸ੍ਵਰੂਪ ਸੋਂ ਸਾਮਰਥ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥
॥ਜਟ ਸੰਘਾਤੇ ਹੈ ਸੰਘਾਤ ਕਹੀਏ ਸਮੁਦਾਇ ਲਿੰਙ ਧਾਤੁ ਲੈਕੇ ਅਰਥ ਵਿਖੇ ਹੈ ਜਗਤ ਕੇ ਸਮੁਦਾਯੋਂ ਕੋ ਜੋ ਲਯ ਕਰੈ ਸੋ ਜਟਲਾ ਅਕਾਮ ਮਨ ਕਹੀਏ ਨਿਰਵਾਸ ਮਨ ਨਗਨ ਕਹੀਏ ਦਿਗੰਬਰ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਏਹ ਐਸੇ ਮਹਾਤਮਾ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੇ ਦਸੋਂ ਦਿਸਾ ਵਸਤ੍ਰ ਹੈਂ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਨਸ ਅਦਰਸਨੇ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਨਗ ਪ੍ਰਯੋਗ ਬਨਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਅਰਥ ਨਾਸਵਾਨ ਸਿਧ ਹੋਤਾ ਹੈ ਆਗੇ ਨਕਾਰ ਨਿਖੇਧ ਅਰਥ ਵਿਖੇ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਨਗਨ ਪਦ ਕਾ ਅਰਥ ਅਵਿਨਾਸੀ ਸਿਧ ਭਯਾ॥ ਅਕਾਰ ਵਿਸ਼ਨੁ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਜੋ ਮੰਗਲ ਕਰੈ ਸੋ ਕਹੀਏ ਅਮੰਗਲ ਵੇਖ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਵਿਸ਼ਨੁ ਰੂਪ ਭੀ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਤ੍ਰਿਮੂਰਤੀ ਅਭੇਦ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਭੀ ਹੈਂ ਐਸਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਇਸ ਕੋ ਮਿਲੈਗਾ ਇਸ ਕੇ ਹਸ੍ਤ ਕੀ ਰੇਖਾਨੁਸਾਰ॥੧੬੦॥
॥ਅਬ ਨਿਖੇਧ ਪਖ੍ਯ ਕੇ ਅਰਥਾਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਚੌ: ॥ਸੁਨਿ ਮੁਨਿ ਗਿਰਾ ਸਤ੍ਯ ਜਿਯ ਜਾਨੀ॥ਦੁਖ ਦੰਪਤਿ ਹਿ ਉਮਾ ਹਰਖਾਨੀ॥
॥ਨਾਰਦ ਹੂੰ ਇਹ ਭੇਦ ਨ ਜਾਨਾ॥ਦਸਾ ਏਕ ਸਮਝ੍ਯ ਵਿਲਗਾਨਾ॥

॥ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕੋ ਹਿਰਦੇ ਮੋਂ ਸਤ੍ਯ ਮਾਨ ਕਰ ਦੰਪਤੀ ਤੌ ਅਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਜੋ ਵਰ ਵਿਰੂਪ ਸੁਨਾ ਅਰੁ ਉਮਾ ਕੋ ਇਸ ਤੇ ਹਰਖ ਭਯਾ ਜੋ ਮੇਰਾ ਵਰ ਥਾ ਸੋਈ ਨਾਰਦ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਅਰੁ ਨਾਰਦ ਨੇ ਇਨ ਕੇ ਹਰਖ ਸੋਕ ਕਾ ਭੇਦ ਨ ਜਾਣਿਆ ਏਕ ਦਸਾ ਕਹੀਏ ਉਮਾ ਕੇ ਵਰ ਕੇ ਲਖ੍ਯਣੋਂ ਕੀ ਓਰ ਹੀ ਧਿਆਨ ਰਹਾ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਗਿਰਜਾ ਕੇ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਕਾਰਣ ਇਹ ਨਾਰਦ ਨੇ ਭੀ ਇਹ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਜਾਨਿਆ ਜੋ ਇਸ ਕਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸ਼ਿਵ ਹੈ ਏਕ ਦਸਾ ਕਹੀਏ ਦੇਖੋਂ ਕੀ ਓਰ ਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰ ਭਿੰਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਜਾਣਿਆਂ ਹੋਤਾ ਤੌ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਸੁਨਾਇ ਕਰ ਮੇਰੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਕਾ ਦੁਖ ਕਿਉਂ ਨ ਖੋਵਤਾ ਨਾਰਦ ਕੀ ਅਗਿਆਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਾ ਤਤ੍ਵ ਇਹ ਅਪਣਾਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਿਰਣੈ ਹੂਆ ਅਰੁ ਬਾਤ ਭੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਲਖੀ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸਕਲ ਸਖੀ ਗਿਰਜਾ ਗਿਰ ਮੈਨਾ॥ਪੁਲਕ ਸਰੀਰ ਭਰੇ ਜਲ ਨੈਨਾ॥
॥ਹੋਇ ਨ ਮ੍ਰਿਖਾ ਦੇਵ ਰਿਖ ਭਾਖਾ॥ਉਮਾ ਸੁ ਬਚਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਧਰ ਰਾਖਾ॥ਸੁਗਮੰ॥
॥ਉਪਜਾ ਸ਼ਿਵ ਪਦ ਕਮਲ ਸਨੇਹੂ॥ਮਿਲਨ ਕਠਨ ਮਨ ਭਾ ਸੰਦੇਹੂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਪਦਾਰ ਬਿੰਦੋਂ ਮੇਂ ਉਮਾ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ [illegible] ਉਪਜਾ [illegible] ਜਾਨਤੇ ਮਨ ਮੇਂ ਵਿਵਾਧ [illegible] ਹੋਵੈਗਾ॥

॥ਜਾਨ ਕੁਅਰ ਦਸਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਦੁਰਾਈ॥ ਸਖੀ ਉਠਿ [illegible] ਬੈਠ ਮੁਰਝਾਈ॥

॥ਕੁਅਰ ਦਸਰ ਕ੍ਰਿਹਿ ਮੇ [illegible] ਸਖੀ [illegible] ਗੋਦ ਮੇਂ ਜਾਇ ਬੈਠੀ ਜੋ ਅਬ [illegible] ਕੁਅਰ ਦਸਰ [illegible] ਇਹ ਅਬ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਅਰੁ ਮੁਨਿ [illegible] ਉਪਕੰਤ [illegible] ਗਾ ਸੋ ਕਰੋਂਗੀ॥

॥ਸੁਨਿ ਨਿਹੋਇ ਦੇਵ ਰਿਖ ਬਾਨੀ॥ [illegible] ਸਖੀ ਸਜਾਨੀ॥

॥ਨਾਰਦ ਨੇਂ ਕਹਾ ਹੈ [illegible] ਤਾਤੇ ਗਾ ਰਾਣੀ ਅਰੁ ਸਖੀਆਂ [illegible]॥

॥ਉਰ ਧਰ ਧੀਰ ਕਹੋ [illegible] ਉਪਾਊ॥

॥ਹਿਮਾਚਲ ਨੇਂ ਧੀਰਜ ਕੀਨ [illegible] ਤਿਸ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਜਾ ਮੇਂ ਗੁਣ ਵਿਸੇਖ [illegible] ਕੋਊ ਉਪਾਉ ਬੀ ਹੈ॥੧੬੧॥

॥ਦੋ॥ ॥ਕਹਿ ਮੁਨੀਸ [illegible]॥
॥ਦੇਵ ਦਨੁਜ ਨਰ ਨਾਗ ਮੁਨਿ [illegible] ਨ ਮੇਟਣ ਹਾਰ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥੧੬੨॥
॥ਚੌ॥ ॥ਤਦਪਿ ਏਕ ਮੈਂ ਕਹੋਂ ਉਪਾਈ॥ [illegible] ਸੁਦੇਵ ਸਹਾਈ॥ ॥

॥ਯਦਿਪਿ ਲੇਖ ਕੇ ਮੇਟਣੇਂ ਕੋ ਸਮਰਥ [illegible] ਉਪਾਉ [illegible] ਅਨੁਸਾਰ ਹੂਆ ਤੌ ਸਫਲ ਹੋਇਗਾ॥

॥ਜਸ ਵਰ ਮੈਂ ਵਰਨੇਂ ਤੁਮ ਪਾਹੀ॥ [illegible]॥ਸੁਗਮ॥
॥ਜੋਜੇ ਵਰ ਕੇ ਦੋਖ ਬਖਾਨੇ [illegible]॥

॥ਵਰ ਕੇ ਤਨ ਮੇਂ ਮੈਨੇਂ ਜੌਨ ਸੇ ਦੋਖ ਕਹੇ ਹੈਂ [illegible] ਖਿਸੂ ਮੇਂ ਹੋਹਿਂ ਸੋ ਭਾਜਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ [illegible] ਹੈਂ॥

॥ਜੋ ਵਿਵਾਹ ਸੰਕਰ ਸਨ ਹੋਈ॥ ਦੋਸੌ [illegible] ਸਭ ਕਹਿ ਸਭ [illegible]॥ਸੁਗਮ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਮੇ ਜੋ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਤੈਸੀ ਗੁਣੋਂ ਸਮ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਾਤ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਰ ਸਿਧ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ ॥ਜੈਸੇ ਅਹਿ ਜਿਨ ਸੈਨ ਹਤਿ ਕਰਹੀਂ॥ਬੁਧ ਕਛੁ ਤਿਨ ਕਹਿ ਦੋਖ ਨ ਧਰਹੀਂ॥

॥ਭਾਨੁ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਸਰਬ ਰਸ ਖਾਹੀਂ॥ਤਿਨ ਕਹੁ ਮੰਦ ਕਹਿਤ ਕੋ ਨਾਹੀਂ॥

॥ ॥ਸੁਭ ਅਰੁ ਅਸੁਭ ਸਲਿਲ ਸਭ ਬਹਹੀਂ॥ਸੁਰਸਰਿ ਕੋਊ ਅਪੁਨੀ ਕਹਹੀਂ॥

॥ਸਮਰਥ ਕਹੁ ਨਹਿ ਦੋਸ ਗੁਸਾਈਂ॥ਰਬਿ ਪਾਵਕ ਸੁਰਸਰਿ ਕੀ ਨਾਈਂ॥

॥ਗੁਸਾਈਂ ਸੰਬੋਧਨ ਅਥਵਾ ਗੁਸਾਂਈ ਵਿਸੇਖਣ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਕਾ ਜਾਣੋ ਪੀਛੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸੋ ਕਹਿ ਚੁਕੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਆਗੇ ਰਵਿ ਪਾਵਕਾਦਿਕ ਤੀਨ ਕਹੇ ਹੈਂ॥੧੬੩॥

॥ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਜੋ ਅਸ ਹਸਖਾ ਕਰਹਿ ਨਰ ਜੜ੍ਹ ਬਿਬੇਕ ਅਭਿਮਾਨ॥

॥ਪਰਹਿ ਕਲਪ ਭਰ ਨਰਕ ਮਹੁ ਜੀਵ ਕਿ ਈਸ ਸਮਾਨ॥

॥ਜੋ ਮਲਿਨ ਮਤਿ ਨਰ ਵਿਵੇਕ ਕੇ ਅਭਿਮਾਨੀ ਬਨ ਕਰ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਹਸਿਖਾ ਕਹਿਯੇ ਰਾਸੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਵਾਸਤਵ ਜੀਵ ਈਸ੍ਵਰ ਏਕ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਈਸ੍ਵਰ ਕੋ ਕ੍ਰਿਆ ਮੇਂ ਨਿਰਲੇਪ ਮਾਨੋ ਤੈਸੇ ਹਮ ਕੋ ਭੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਲੇਪ ਨਹੀਂ ਸੋ ਨਰ ਕਲਪ ਪ੍ਰਯੰਤ ਨਰਕ ਮੇਂ ਪੜੈਂ ਗੇ ਜਾਂਤੇ ਜੀਵ ਤੇ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕਬ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਬ ਇਸੀ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੧੬੪॥

॥ਦੋਹਰਾ॥ ॥ਸੁਰਸਰਿ ਜਲ ਕ੍ਰਿਤ ਬਾਰੁਨਿ ਜਾਨਾ॥ਕਬਹੁ ਨ ਸੰਤ ਕਰਹਿ ਤਿਹਿ ਪਾਨਾ॥

॥ਸੁਰਸਰਿ ਮਿਲੇ ਸੋ ਪਾਵਨ ਜੈਸੇ॥ਈਸ ਅਨੀਸਹਿ ਅੰਤਰ ਤੈਸੇ॥

॥ਜੈਸੇ ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੇ ਅਲਪ ਜਲ ਸਾਥ ਸੰਬੰਧ ਕ੍ਰਿਤ ਜੋ ਮਦਰਾ ਹੈ ਸੋ ਉੱਤਮੋਂ ਕਰ ਪਾਨ ਕਰਨੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਅਰਥ ਇਹ ਗੰਗਾ ਕਾ ਅਲਪ ਜਲ ਮਦਰਾ ਕੇ ਸਾਥ ਮਿਲਿਆ ਅਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਸੁਰਾ ਕੇ ਅਨੇਕ ਘਟ ਸੁਰਸਰੀ ਕੇ ਬਡੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮੇਂ ਪੜੈਂ ਤਬ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਲਪ ਜੀਵ ਜੈਸੇ ਏਕ ਪਾਪ ਸੇ ਭੀ ਪਾਪੀ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਰਵਗਯ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਅਨੁਚਿਤ ਕਰਮ ਹੋਹਿ ਤੌ ਭੀ ਮਲੀਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੇ ਸਾਥ ਸੇ ਆਪ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਅਨੇਕ ਗੋਪੀਆਂ ਪਰ ਨਾਰੀਆਂ ਸੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਕੇ ਕਲੀਬੀਨ ਕਰ ਸਭੀਆਂ ਉਨ ਕੇ ਸੰਗ ਕਰ ਆਪ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹੋਈਆਂ ਅਰੁ ਕਈ ਇਕ ਅਰਥ ਇਸ ਤ੍ਰਾਂਤ੍ਰਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਗੰਗਾ ਜੀ ਕੇ ਜਲ ਕਰ ਬਣਿਆਂ ਮਦ ਅਪਾਵਨ ਹੈ ਅਰੁ ਮਦ ਕੇ ਅਨੇਕ ਘਟ ਭਾਗੀਰਥੀ ਮੇਂ ਮਿਲ ਕਰ ਪਾਵਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਆਵਿਦਯਾ ਸੇ ਮਿਲ ਕਰ ਜੀਵ ਮਲੀਨ ਭਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਈਸ੍ਵਰ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਦੋਸ਼ ਕਰ ਸੁਧ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਮੇਂ ਭੀ ਦੋਸ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਏਕ ਤੋ ਜੀਵ ਕੀ ਅਭੇਦਤਾ ਬ੍ਰਹਮ ਸੇ ਹੈ ਈਸ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਤ੍ਰਤੀਯ ਮੂਲ ਮੇਂ ਲਿਖਾ ਹੈ ਜੀਵ ਈਸ ਕਾ ਭੇਦ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈ ਅਰੁ ਅਰਥ ਮੇਂ ਜੀਵ ਕੀ ਪਾਵਨਤਾ ਅਪਾਵਨਤਾ ਕਹੀ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਅਵਸਥਾ ਕੁਛ ਭੀ ਕਥਨ ਮੇਂ ਨ ਆਈ ਜਾਂਤੇ ਅਸਿਧਾਂਤ ਹੋਤੀ ਹੈ॥

॥ਤ੍ਰੈ ਸੋਰਠਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

"ਪਾਰਬਤੀ ਵਨ ਕੋ ਜੀ ਤਪ ਕਰਨੇ ਕੋ ਪਧਾਰਤੇ ਭਏ ਤੋ ਮੁਨਿ ਨਾਰਦ ਐਸੇ ਕਹਿ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਲੋਕ ਮੇਂ ਗਏ ਤਦਨੰਤਰ ਇਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੂਆ।

।ਪਤਿਹਿ ਇਕਾਂਤ ਪਾਇ ਕਹਿ ਮੈਨਾ।ਨਾਥ ਨ ਮੈਂ ਸਮਝੇ ਮੁਨਿ ਬੈਨਾ।

"ਪਤਿ ਸਮੀਪ ਇਕਾਂਤ ਬੈਠ ਕੇ ਮੈਨਾ ਕਹਤੀ ਭਈ ਹੇ ਨਾਥ ਮੈਂਨੇ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੀ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ ਤੱਤ੍ਵ ਇਹ ਸਮਸ਼੍ਟ ਮੇਂ ਤੋ ਚਾਹਤਾ ਆਪ ਹੀ ਪਰੰਤੂ ਅਨੇਕ ਸੇ ਭਲੇ ਹੀ ਆਪ ਪਤਿ ਕਾ ਅਰਥ ਸਮਝਿ ਜੇ ਇਨ ਕੋ ਭਾਈ ਹੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਜੋ ਹਿਮਵੰਤ ਕਹੈ ਤੋ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖ ਕਰ ਗਿਰਜਾ ਕੇ ਵਰ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਬਤਾਇ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ"

।ਜੌਂ ਘਰ ਬਰ ਕੁਲ ਹੋਇ ਅਨੂਪਾ।ਕਰਿਅ ਬਿਵਾਹ ਸੁਤਾ ਅਨੁਰੂਪਾ।

"ਜੌਂ ਘਰ ਅਰੁ ਕੁਲ ਅਨੂਪਮ ਹੋਇ ਅਰਥ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹੋਇ ਅਰੁ ਵਰ ਭੀ ਰੂਪ ਕੇ ਅਨੂਪ ਹੋਇ ਅਰਥ ਇਹ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਹੋਇ ਤੌ ਵਿਵਾਹ ਕਰੀਏ" ।ਤਥਾ। "ਘਰ ਵਰ ਕੁਲ ਅਨੂਪਮ ਹੋਇ ਤੌ ਵਿਵਾਹ ਭੀ ਸੁਤਾ ਕੇ ਅਨੁਰੂਪ ਕਰੀਏ ਅਰਥ ਇਹ ਵਰ ਭੀ ਕੰਨਿਆ ਕੇ ਲਾਇਕ ਹੋ"

।ਨਤੁ ਕੰਨਿਆਂ ਵਰ ਰਹੋ ਕੁਮਾਰੀ।ਕੰਤ ਉਮਾ ਮਮ ਪ੍ਰਾਨ ਪਿਆਰੀ।

"ਜੌਂ ਘਰ ਕੁਲ ਸੰਜੋਗ ਨ ਬਨੇ ਤੌ ਕੰਨਿਆ ਕੁਮਾਰੀ ਰਹੈ ਜਾਂਤੇ ਮੁਝ ਕੋ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਸੇ ਪਿਆਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕੁਰੂਪ ਭਰਤਾ ਕੋ ਨ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਏ।

।ਜੌਂ ਨ ਮਿਲੈ ਵਰ ਗਿਰਜਹਿ ਜੋਗੂ।ਗਿਰ ਜੜ੍ਹ ਸਹਿਜ ਕਹੈਂ ਸਭ ਲੋਗੂ।

"ਜੌਂ ਕੁਰੂਪ ਭਰਤਾ ਸੇਂ ਹਮਨੇਂ ਸੁਤਾ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਕਰ ਦੀਆ ਤੌ ਕੰਨਿਆਂ ਦੁਖੀ ਹੋਇਗੀ ਅਰੁ ਲੋਕੋਂ ਮੇਂ ਹਮਾਰੀ ਅਤਿ ਮੂਰਖਤਾ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਗੀ ਤਾਂਤੇ"

।ਸੋ ਵਿਚਾਰ ਪਤਿ ਕਰੋ ਵਿਵਾਹੂ।ਜਿਹ ਨ ਬਹੋਰ ਹੋਇ ਉਰ ਦਾਹੂ।ਸੁਗਮ:।

।ਅਸ ਕਹਿ ਪਰੀ ਚਰਨ ਧਰ ਸੀਸਾ।ਬੋਲੇ ਸਹਿਤ ਸਨੇਹ ਗਿਰੀਸਾ।

"ਪਰੀ ਪਰ ਸੀਸ ਧਰਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤੁਮ ਭੀ ਪ੍ਰਣ ਕਰੋ ਜੌ ਕੁਰੂਪ ਪਤਿ ਸੇ ਉਮਾ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਨ ਕਰਣਾ ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਦੇਖ ਕੇ ਤਿਸ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਹਿਮਾਚਲ ਬੋਲਾ।

।ਵਰੁ ਪਾਵਕ ਪ੍ਰਗਟੈ ਸਸਿ ਮਾਹੀਂ।ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਅਨਜਥਾ ਨਾਹੀਂ।

"ਹੇ ਸੁੰਦਰੀ ਜੌਂ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਮੇਂ ਅਗਨਿ ਸਵੈ ਤੌ ਭੀ ਨਾਰਦ ਕਾ ਵਚਨ ਅਨਜਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਤਬ ਇਹ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਕੀ ਕਛੁ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਤਾਂਤੇ।੬੭।

।ਦੋ:। ।ਪ੍ਰਿਯਾ ਸੋਚ ਪਰਹਰੋ ਅਬ ਸਿਮਰੋ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ।

।ਪਾਰਬਤਿਹਿ ਨਿਰਮਯੋ ਜਿਹ ਸੋਇ ਕਰਹਿ ਕਲਿਆਨ।

।ਸ੍ਰੀ ਸਹਿਤ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਸਿਮਰਣ ਕਰਣੇਂ ਮੋਂ ਹਿਮਵੰਤ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜਿਨਕਾ ਸੁਮਰਣ ਕਰੇ ਮੇਂ ਤੇਰੀ ਸੁਤਾ ਤਿਨੋਂ ਸਾਖਰ ਪਾਵੈਗੀ। ੧੬੮॥

।ਦੋ: ।ਅਬ ਜੋ ਹੋਇ ਸੁਤਾ ਪਰ ਨੇਹੂ। ਤੌ ਅਸ ਜਾਇ ਸਿਖਾਵਨ ਦੇਹੂ।

।ਕਰੈ ਸੁ ਤਪ ਜਿਹ ਮਿਲੈ ਮਹੇਸੂ। ਆਨ ਉਪਾਵ ਨ ਮਿਟਹਿ ਕਲੇਸੂ।

।ਜੌ ਕੰਨਿਆ ਮੇਂ ਤੇਰਾ ਸਨੇਹ ਹੈ ਤਉ ਅਬੀ ਜਾਇ ਕੈ ਉਸਕੋ ਸਿਖਯਾ ਦੇਹੁ ਐਸਾ ਤਪ ਕਰੈ ਜਿਸ ਕਰ ਸੰਕਰ ਜੀ ਮਿਲੈਂ ਉਨਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਬਿਨਾ ਇਸਕਾ ਕਲੇਸ ਨਹੀ ਮਿਟਤਾ ਅਬੀ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਕਾਲ ਉਤ ਮਹੈ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਪੀਛੇ ਤੇਰਾ ਕੈ ਉਸਕਾ ਦੋਊ ਮਤ ਹੋਰ ਦੇਵੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਅਬੀ ਉਪਦੇਸ ਕਰ ਜਿਸੇ ਨਕਹੇ ਨਾਰਦ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ਪਰ ਕੁਰੂਪ ਅਰੁ ਕੁਵੇਸੀ ਭਰਤਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਮੇਂ ਉਮਾ ਕੋ ਤਪ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਕਰੋ। ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

।ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਸਗਰਭ ਸਹੇਤੂ। ਸੁੰਦਰ ਸਭ ਗੁਣ ਨਿਧਿ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੂ।

।ਸਗਰਭ ਕਹਿਯੇ ਜਿਨਕਾ ਆਸਾ ਸੰਯੁਕ੍ਤ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਨਗਨ ਅਮੰਗਲਾਦਿਕ ਪਦ ਸਭੀ ਉਸਤਤਿ ਮੇਂ ਲਗਾਏ ਆਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਹੇਤੁ ਕਹਿਯੇ ਹਮਾਰੇ ਹਿਤ ਕੇ ਸੂਚਕ ਹੈਂ ਆਸਾ ਇਹ ਸਿਵ ਜੀ ਸੇ ਸੰਬੰਧ ਹੋਣੇਂ ਕਰ ਹਮਾਰਾ ਬਡਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੋਵੈਗਾ ਅਰੁ ਇਹ ਭੀ ਭਵਾਨੀ ਹੋਕਰ ਪੂਜੀਏਗੀ ਅਰੁ ਸਿਵ ਭਗਵਾਨ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਅਰ ਸਕਲ ਗੁਣ ਸਿੰਧੁ ਹੈਂ॥

।ਅਸ ਵਿਚਾਰ ਤੁਮ ਤਜਹੁ ਅਸੰਕਾ। ਸਬਹਿ ਭਾਂਤਿ ਸੰਕਰ ਅਕਲੰਕਾ।

।ਰੂਪ ਕੁਲ ਸਰਵਗ੍ਯਤਾਦਿਕ ਸਰਵ ਪ੍ਰਕਾਰੇਂ ਕਰ ਸਿਵ ਜੀ ਨਿਰਦੂਖਨ ਹੈਂ ਤੁਮ ਸੰਕਾ ਨਾ ਕਰੋ॥

।ਸੁਨ ਪਤਿ ਬਚਨ ਹਰਖ ਮਨ ਮਾਂਹੀ। ਤੁਰਤ ਗਈ ਉਠ ਗਿਰਜਾ ਪਾਹੀ।

।ਨਾਰਦ ਕੇ ਵਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਜੋ ਚਿੰਤਾ ਭਈ ਥੀ ਸੋ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਭਈ ਤਬ ਹਰਖਤ ਹੋ ਕੈ ਸੁਤਾ ਨਿਕਟ ਗਈ ਅਰੁ॥

।ਉਮਹਿ ਵਿਲੋਕ ਨੈਨ ਭਰ ਵਾਰੀ। ਸਹਿਤ ਸਨੇਹ ਗੋਦ ਬੈਠਾਰੀ।

।ਵਾਰਹਿ ਵਾਰ ਲੇਤ ਉਰ ਲਾਈ। ਗਦ ਗਦ ਕੰਠ ਨ ਕਛੁ ਕਹਿ ਜਾਈ।

।ਉਮਾਂ ਕੇ ਕੋਮਲਤਾਦਿਕ ਗੁਣ ਦੇਖ ਕੇ ਮਾਤਾ ਕੋ ਸਨੇਹ ਕਰ ਅਸ੍ਰੂ ਪਾਤ ਭਏ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਕੰਠ ਮੇਂ ਗਦਗਦ ਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਤਪ ਕੀ ਆਗਯਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਤੀ ਭਈ॥

।ਜਗਤ ਮਾਤ ਸਰਬਗ੍ਯ ਭਵਾਨੀ। ਮਾਤ ਸੁਖਦ ਬੋਲੀ ਮ੍ਰਿਦ ਬਾਨੀ।

।ਕੰਨਿਆਂ ਕੋ ਮਾਤਾ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਅਪਨੇ ਵਿਵਾਹ ਕੀ ਬਾਤ ਕਰਨੀ ਨਹੀ ਬਣਤੀ ਅਰੁ ਉਮਾਂ ਨੇਂ ਇਸ ਕਰ ਕਹੀ ਜਾਂ ਤੇ ਇਹ ਜਗਤ ਜਨਨੀ ਹੈ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋ ਸੰਤਪ ਕਰਣੇਂ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ਮੇਂ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਥਾ ਸੋ ਸਭ ਜਾਣ ਲੀਆ ਜਾਂ ਤੇ ਸਰਵਗ੍ਯ ਹੈ ਸੰਭੁ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਉਦਮ ਰਚਿਆ ਜਾਂ ਤੇ ਭਵਾਨੀ ਹੈ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸੋ ਮਾਤਾ ਪਾਤੇ ਸੁਖਦਾਇਕ ਗਿਰਾ ਬੋਲੀ॥ ੧੯੯॥

ਦੋਹ: ॥ਸੁਨਹੁ ਮਾਤੁ ਮੈ ਦੀਖ ਅਸ ਸੁਪਨ ਸੁਨਾਵੋਂ ਤੋਹਿ॥
॥ਸੁੰਦਰ ਗੌਰ ਸੁ ਵਿਪ੍ਰ ਵਰ ਅਸ ਉਪਦੇਸਓ ਮੋਹਿ॥

॥ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਅਰੁ ਗੌਰ ਵਰਣ ਸੋ ਵਿਪ੍ਰ ਵਰ ਕਹਿਯੇ ਜੌਨਸਾ ਦ੍ਵਿਜ ਤੁਮਾਰੇ ਪਾਸ ਆਯਾਂ ਥਾ॥

॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਵਿਪ੍ਰ ਵਰੋਂ ਵਿਖੇ ਜੋ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਕੋਈ ਇਕ ਦ੍ਵਿਜ ਹੈ ਤਿਸ ਨੇਂ ਸੁਪਨ ਮੇਂ ਮੁਝੇ ਇਹ ਉਪਦੇਸ ਕੀਆ ਹੈ॥ ੧੭੦॥

ਚੌ: ॥ਕਰੋ ਜਾਇ ਤਪ ਸੈਲ ਕੁਮਾਰੀ॥ਨਾਰਦ ਕਹਾ ਸੁ ਸੱਤ ਵਿਚਾਰੀ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਜੇ ਤੂੰ ਕਹੈਂ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੀ ਆਗਯਾ ਬਿਨਾ ਆਪਣੇ ਪਤਿ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਮੈਂ ਤਪ ਕੈਸੇ ਕਰੋਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤ ਭਯਾ॥

॥ਮਾਤੁ ਪਿਤਹਿ ਪੁਨ ਯਹਿ ਮਤ ਭਾਵਾ॥ਤਪ ਸੁਖ ਪ੍ਰਦ ਦੁਖ ਦੋਖ ਨਸਾਵਾ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਤੌ ਤੇਰੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋ ਯਹਿ ਬਾਤ ਨਥੀ ਭਾਈ ਪਰੰਤੂ ਪੁਨ: ਕਹਿਯੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਪਤਾ ਸੁਣ ਕਰ ਅਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਹ ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ ਤਪ ਕਰ ਸਭ ਸੁਖ ਉਪਜਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦੁਖਾਦਿ ਨਸਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ॥

॥ਤਪ ਬਲ ਰਚੈ ਪ੍ਰਪੰਚ ਬਿਧਾਤਾ॥ਤਪ ਬਲ ਵਿਸ਼ਨੁ ਸਕਲ ਜਗ ਤ੍ਰਾਤਾ॥
॥ਤਪ ਬਲ ਸੰਭੁ ਕਰੈ ਸੰਘਾਰਾ॥ਤਪ ਬਲ ਸੇਖ ਧਰੈ ਮਹਿ ਭਾਰਾ॥
ਤਪ ਅਧਾਰ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਭਵਾਨੀ॥ਕਰੋਂ ਜਾਇ ਤਪ ਅਸ ਜਿਯ ਜਾਨੀ॥ਸੁਗਮ:
॥ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਵਿਸਮਤ ਮਹਤਾਰੀ॥ਸੁਪਨ ਸੁਨਾਯੋ ਗਿਰਹਿ ਹਕਾਰੀ॥

॥ਇਹ ਵਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਮਾਤਾ ਵਿਸਮੈਂ ਭਈ ਜੋ ਬਾਤ ਮੈਨੇ ਕਹਿਣੀ ਥੀ ਸੋ ਇਸ ਨੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਕਹਿ ਦੀਨੀ ਹੈ ਕਿਆ ਇਸ ਕੋ ਅਤਿ ਰਯਾਮਤ ਹੈ ਤਬ ਪਤਿ ਕੋ ਹਕਾਰੀ ਕਹਿਯੇ ਬੁਲਾਇ ਕਰ ਸੁਤਾ ਕਾ ਸੁਪਨ ਸੁਨਾਯਾ

॥ਮਾਤ ਪਿਤਹਿੰ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਮਝਾਈ॥ਚਲੀ ਉਮਾਂ ਤਪ ਹਿਤ ਹਰਖਾਈ

॥ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਕੋਂ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤਿ ਸਮਝਾਯਾ ਜੋ ਸੁਪਨ ਮੇਂ ਦੇਵਤਾ ਨੇਂ ਆਗਯਾ ਦੀਨੀ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰਾ ਮਤ ਭੀ ਇਹੀ ਹੈ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਭੀ ਇਸੀ ਤਰਾਂ ਇਛਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮਨੇਂ ਚਿੰਤਾ ਨਾਂ ਕਰਨੀ ਮੈਂ ਤਪ ਨਿਮਿਤ ਜਾਤੀ ਹੌਂ ਤਬ ਉਮਾਂ ਕਾ ਵਿਯੋਗ ਜਾਨ ਕੈ॥

॥ਪ੍ਰਿਯ ਪਰਵਾਰ ਪਿਤਾ ਅਰੁ ਮਾਤਾ॥ਭਏ ਵਿਕਲ ਮੁਖ ਆਵ ਨ ਬਾਤਾ॥ ਸੁਗਮ: ੧੭੧

ਦੋਹ: ॥ਵੇਦ ਸਿਰਾ ਮੁਨਿ ਆਇ ਤਬ ਸਬਹਿ ਕਹਾ ਸਮਝਾਇ॥
॥ਪਾਰਬਤੀ ਮਹਿਮਾ ਸੁਨਤਿ ਰਹੇ ਪ੍ਰਬੋਧਹਿ ਪਾਇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਦੇਵਰਿਖਿ ਨਾਮ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੈ ਆਇ ਕੈ ਪਾਰਬਤੀ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੂਰਬ ਜਨਮਾਦਿਕ ਸਭੋਂ ਕੋ ਸੁਨਾਯਾ ਤਬ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਭਏ। ੧੭੨॥

।ਦੋਹਾ। ।ਉਰਧਰ ਉਮਾਂ ਪ੍ਰਾਣਪਤਿ ਚਰਨਾ। ਜਾਇ ਬਿਪਨ ਲਾਗੀ ਤਪ ਕਰਨਾ।

।ਉਰਮੇਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਚਰਨ ਹੀ ਨਿਸ਼ਚੇ ਨਿਮਿਤ ਧਾਰੇ ਜਹਾਂ ਚਰਨ ਹੂਏ ਤਹਾਂ ਸਰਬ ਸਰੀਰ ਹੂਆ।
।ਵਾ। ।ਜੋ ਪੂਰਣ ਦੇਹ ਮੇਂ ਪਾਵੇਂ ਕੀ ਪੂਜਾ ਮੁਖ੍ਯ ਹੈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਜੋ ਕੋਈ ਕਿਸੀ ਸੇਂ ਅਪਨਾ ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾਯਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਤਬ ਉਸ ਕੇ ਚਰਨ ਹੀ ਪਕੜਤਾ ਹੈ। ।ਕਿੰਵਾ।
।ਚਰਨ ਕਹੀਏ ਆਚਰਨ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਧਾਰ ਕਰ ਤਪ ਕਰਨੇਂ ਲਾਗੀ।

।ਅਤਿ ਸੁਕੁਮਾਰ ਨ ਤਨ ਤਪ ਜੋਗੂ। ਪਤਿ ਪਦ ਸਿਮਰ ਤਜੇ ਸਭ ਭੋਗੂ।

।ਦੇਵੀ ਤਪ ਕਰਨੇਂ ਕੇ ਲਾਇਕ ਨਹੀ ਜਾਂਤੇ ਤਨ ਸੁੰਦਰ ... ਅਰੁ ਅਵਸਥਾ ਕਰ ਭੀ ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਹੈ ਪਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦੋਂ ਕਾ ਸ਼ੁਭ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਧਾਰ ਕਰ ਭੋਗੋਂ ਕੋ ਸੁਖੋਂ ਤ੍ਯਾਗਦੀਏ। ।ਕਿੰਵਾ।
। ।ਪਤਿ ਪਦ ਸਿਮਰ ਕਹੀਏ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੀ ਪਦਵੀ ਕੋ ਸਿਮਰਣ ਕਰ ਜੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤਪ ਕੀ ਨਿਧਿ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮੈਂ ਭੀ ਤਪਸ੍ਵਨੀ ਹੋਵੌਂ ਤਬ ਉਨ ਕੀ ਅਰਧਾਂਗੀ ਹੋ ਪਾਵੌਂ।

।ਨਿਤ ਨਵ ਚਰਨ ਉਪਜ ਅਨੁਰਾਗਾ। ਬਿਸਰੀ ਦੇਹ ਤਪਹਿ ਮਨ ਲਾਗਾ।
।ਸੰਬਤ ਸਹਿਸ ਮੂਲ ਫਲ ਖਾਏ। ਸਾਗ ਖਾਇ ਸਤ ਬਰਖ ਗਵਾਏ। ਸੁਗਮ।
।ਕਛੁ ਦਿਨ ਭੋਜਨ ਬਾਰ ਬਤਾਸਾ। ਕੀਏ ਕਠਨ ਕਛੁ ਦਿਨ ਉਪਵਾਸਾ।

।ਕਛੁ ਦਿਨ ਜਲ ਪਾਨ ਕੀਆ ਕੇਤੇ ਦਿਨ ਵਾਯੁ ਭਖਣ ਕੀ ਕਠਨ ਉਪਵਾਸ ਸੋ ਕਰੇ ਜਿਨੋਂ ਮੇਂ ਪੌਣ ਕਾ ਭੀ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰਾ।

।ਬੇਲ ਪਾਤ ਮਹਿ ਕਰਹਿ ਸੁਖਾਈ। ਤੀਨ ਸਹਸ ਸੰਬਤ ਸੋ ਖਾਈ। ਸੁਗਮ।
।ਪੁਨ ਪਰਹਰੇ ਸੁਖਾਨੇ ਪਰਨਾ। ਉਮਾਹਿ ਨਾਮ ਤਬ ਭਯੋ ਅਪਰਨਾ।

।ਐਸੀ ਕਰ ਦੇਵੀ ਕਾ ਨਾਮ ਅਪਰਨਾ ਭਯਾ ਜਾਂਤੇ ਸੂਕੇ ਪੱਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਅਹਾਰ ਤ੍ਯਾਗਾ।

।ਦੇਖ ਉਮਹਿ ਤਪ ਖੀਨ ਸਰੀਰਾ। ਬ੍ਰਹਮ ਗਿਰਾ ਭੈ ਗਗਨ ਗੰਭੀਰਾ।

।ਤਪ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਜਬ ਗਿਰਜਾ ਕਾ ਦੇਹ ਅਤਿ ਕ੍ਰਿਸ ਦੇਖਾ ਤਬ ਗੰਭੀਰ ਜੋ ਨਭ ਬਾਣੀ ਹੈ ਸੋ ਭਈ ਗੰਭੀਰ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਕੀ ਸ੍ਵਰ ਸੁਖਦਾਯਕ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਮੇਂ ਵਾਕ ਅਰੁ ਅਰਥ ਅਗਾਧ ਸੋਈ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ। ੧੭੩॥

।ਦੋਹਾ। ।ਭਯੋ ਮਨੋਰਥ ਸਫਲ ਤਵ ਸੁਨ ਗਿਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰਿ।
।ਪਰਹਰ ਦੁਸਹਿ ਕਲੇਸ ਸਬ ਅਬ ਮਿਲਹੈ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ।

॥ਈਸ੍ਵਰੀ ਹੋਣੇਂ ਕਾ ਜੋ ਤੇਰੇ ਮਨ ਵਿਖੇ ਮਨੋਰਥ ਥਾ ਸੋ ਸਫਲ ਹੂਆ ਤਦ੍ਵਾ ਇਹ ਅਬ ਤੇ ਤੇਰਾ ਮਾਨ ਇਨ ਦਿਨ ਥੋੜੇ ਹੀ ਹੋਇਗਾ ਅਰੁ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਭੀ ਗਿਰੋਂ ਮੇਂ ਰਾਜਾ ਪਦਵੀ ਪਾਵੇਗਾ ਅਰੁ ਰਿਖੋਂ ਮੁਨੋਂ ਮੇਂ ਜੋ ਦੂਸਰੇ ਕਸ਼ਟ ਤੈਨੇ ਕਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਤ੍ਯਾਗ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਕਹੀਏ ਸਭ ਬਸਾਤ੍ਰੂ ਸੰਭੂ ਕਹੀਏ ਕਲ੍ਯਾਨ ਕੇ ਮੰਦਰ ਸੋ ਤੁਝੇ ਮਿਲੈਂਗੇ॥ ੧੭੪॥

॥ਚੌ: ॥ਅਸ ਤਪ ਕਾਹੁ ਨ ਕੀਨ ਭਵਾਨੀ॥ ਭਏ ਅਨੇਕ ਧੀਰ ਮੁਨਿ ਗ੍ਯਾਨੀ॥

॥ਐਸਾ ਤਪ ਕਿਸੂ ਮੁਨਿ ਵਰ ਨੇਂ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਦੇਵੀ ਕੀ ਸਲਾਘਾ ਮੇਂ ਹੈ॥
॥ਕਿਵੇਂ॥ ॥ਨਭ ਬਾਣੀ ਨੇਂ ਸਾਚ ਕਹਾ ਹੈ ਜੰਤੇ ਔਰ ਤਪੀਓਂ ਮੇਂ ਥੀਹਾਂ ਇਹ ਅਧਿਕਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਅਬਲਾ ਸਰੀਰ ਪੁਨ: ਪਰਮ ਸੁੰਦਰੀ ਬਹੁੜੇ ਕੁਮਾਰੀ ਅਰੁ ਰਾਜ ਪੁਤ੍ਰੀ ਭੀ ਇਨਹੁ ਗੁਣਹੁ ਸੰਜੁਕਤ ਹੋਇ ਕਰ ਏਤਾ ਫਿਰ ਐਸਾ ਤਪ ਕਿਸੂ ਨੇਂ ਨਹੀਂ ਕਰਾ॥ ॥ਕਿਵੇਂ॥ ॥ਔਰ ਕਾਮ ਨਾਸ਼ਕ ਕਰ ਕਿਸੇ ਨੇਂ ਤਪ ਬਹੁਤੇ ਕੀਏ ਹੈਂ ਸਿਵ ਜੀ ਕੋਂ ਭਰਤਾ ਕਰਣੇਂ ਨਿਮਿਤ ਐਸਾ ਤਪ ਕਿਸੀ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕੀਆ॥ ॥ਅਬ ਉਰ ਧਰੋ ਬ੍ਰਹਮ ਵਰ ਬਾਨੀ॥ ਸਤ੍ਯ ਸਦਾ ਸੰਤਤ ਸੁਚ ਜਾਨੀ॥

॥ਕੈਸੀ ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਨੀ ਹੈ ਜੋ ਸਦਾ ਸਾਚੀ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਰੰਤਰ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਧਾਰੋ ਅਰੁ ਅਬ ਤੁਮ ਕੋ ਇਹ ਕਰਤੱਵ੍ਯ ਹੈ॥

॥ਆਵੈ ਪਿਤਾ ਬੁਲਾਵਨ ਜਬਹੀਂ॥ ਹਠ ਪਰਹਰ ਘਰ ਜਾਇਹੁ ਤਬਹੀਂ॥

॥ਅਬ ਜੋ ਤੁਝੇ ਪਿਤਾ ਬੁਲਾਵਨੇ ਆਯਾ ਤੋ ਤੈਨੇ ਉਸ ਕਾ ਕਹਾ ਨ ਥਾ ਮਾਨਾ ਅਬ ਹਠ ਨ ਕਰਨਾ ਤਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਣਾ ਅਰੁ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਕਥਨ ਪਰ ਤੂੰ ਸੰਦੇਹ ਕਰਤੀ ਹੋਹਿ ਤੋ॥

॥ਮਿਲਹਿ ਤੁਮਹਿ ਜਬ ਸਪਤ ਰਿਖੀਸਾ॥ ਜਾਨਿਹੁ ਤਬ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਾਗੀਸਾ॥

॥ਪ੍ਰਥਮੇਂ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਪਠਾਏ ਹੂਏ ਸਪ੍ਤ ਰਿਖ ਤੁਝੈ ਮਿਲੈਂਗੇ ਅਰੁ ਤੇਰੀ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ ਬਾਤੇਂ ਕਰੇਂਗੇ ਤਬ ਸਰਬ ਬਾਣੀ ਕੀ ਈਸ੍ਵਰੀ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਸੱਤ੍ਯ ਜਾਨਣਾ॥

॥ ॥ਸੁਨਤ ਗਿਰਾ ਬਿਧਿ ਗਗਨ ਬਖਾਨੀ॥ ਪੁਲਕ ਗਾਤ ਗਿਰਜਾ ਹਰਖਾਨੀ॥

॥ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਣੀ ਗਿਰਾ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਗਿਰਜਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈ ਤਦਨੰਤਰ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਜੀ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਉਮਾਂ ਚਰਿਤ ਸੁੰਦਰ ਮੈਂ ਗਾਵਾ॥ ਸੁਨੋ ਸੰਭੁ ਕਰ ਚਰਿਤ ਸੁਹਾਵਾ॥
॥ਜਬ ਤੇ ਸਤੀ ਜਾਇ ਤਨ ਤ੍ਯਾਗਾ॥ ਤਬ ਤੇ ਸਿਵ ਮਨ ਭਯੋ ਬਿਰਾਗਾ॥
॥ਜਪਹਿ ਸਦਾ ਰਘੁਨਾਯਕ ਨਾਮਾ॥ ਜਹ ਤਹ ਸੁਨਹਿ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗ੍ਰਾਮਾ॥

॥ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਮਦਨ ਕੀ ਨਾਰੀ ਕੇ ਵਿਜੋਗ ਕਰ ਕਿਆ ਵਿਰਕਤ ਹੂਏ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ੧੭੫॥

॥ਦੋ॥ ॥ਚਿਦਾਨੰਦ ਸੁਖਧਾਮ ਸਿਵ ਬਿਗਤ ਮੋਹ ਮਦ ਕਾਮ॥
॥ਬਿਚਰਹਿ ਮਹਿ ਧਰਿ ਹ੍ਰਿਦੈ ਹਰਿ ਸਕਲ ਲੋਕ ਅਭਿਰਾਮ॥

॥ਅਰੁ ਸਤਿ ਚਿਦਾਨੰਦ ਸੁਖੋਂ ਕੇ ਨਿਕੇਤ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਮੋਹਾਦਿਕੋਂ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਤੀ ਕੇ ਵਿਯੋਗ ਕਰ ਖਿੰਨ ਨਹੀਂ ਭਏ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਅਰੁ ਨਾਮ ਹ੍ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਧਾਰਤੇ ਜੋ ਵਿਚਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਲੋਗਨ ਕੇ ਹਿਤ ਕਰ ਨਿਮਿਤ॥ ੧੭ ॥ਅਬ ਤਿਨਕੇ ਵਿਚਰਣ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ਅਰਥ ਜਪਤੇ

॥ਚੌ॥ ॥ਕਤਹੁ ਮੁਨਿਨ ਉਪਦੇਸਹਿ ਗ੍ਯਾਨਾ॥ਕਤਹੁ ਰਾਮ ਗੁਨ ਕਰਹਿ ਬਖਾਨਾ॥
॥ਜਦਪਿ ਅਕਾਮ ਤਦਪਿ ਭਗਵਾਨਾ॥ਭਗਤ ਬਿਰਹ ਦੁਖ ਦੁਖਿਤ ਸੁਜਾਨਾ॥

॥ਜੋ ਕੋਊ ਤਤ੍ਵ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਤੌ ਆਤਮ ਗ੍ਯਾਨ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਹਾਂ ਕੋਊ ਉਪਾਸਕ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਗੁਣਾਨੁਵਾਦ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਮਹਾਂਦੇਵ ਯਦਪਿ ਨਿਸਕਾਮ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਭਗਵਾਨ ਹੈਂ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਦੁਖ ਦੇਖ ਕਰ ਦੁਖੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਤ੍ਵ ਇਹ ਸਤੀ ਕੋ ਭੀ ਭਗਤ ਜਾਣ ਕਰ ਉਸ ਕੇ ਵਿਯੋਗ ਕ੍ਰਿਤ ਖੇਦ ਮਾਨਤੇ ਭਏ ਹੈਂ॥

॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਗਯੋ ਕਾਲ ਬਹੁ ਬੀਤੀ॥ਨਿਤ ਨਵ ਹੋਇ ਰਾਮ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ ਸੁਗਮ॥
॥ਨੇਮ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਕਰ ਕਰ ਦੇਖਾ॥ਅਬਿਚਲ ਹ੍ਰਿਦੈ ਭਗਤਿ ਕੀ ਰੇਖਾ॥

॥ਨੇਮ ਸਤੀ ਕੇ ਤ੍ਯਾਗ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਮਿਲ ਕਰ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਗੁਣਾਨੁਵਾਦ ਕਥਨ ਸ੍ਰਵਣ ਕਾ ਭਗਤਿ ਕੀ ਅਚਲ ਰੇਖ ਇਹ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਬਿਨਾ ਸਤੀ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨ ਕਰਨਾ ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਐਸੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਜਾਨ ਕਰ॥

॥ਪ੍ਰਗਟੇ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਤਗ੍ਯ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ਰੂਪ ਸੀਲ ਨਿਧਿ ਤੇਜ ਬਿਸਾਲਾ॥

॥ਰੂਪ ਕੀ ਨਿਧਿ ਅਰਥ ਇਹ ਮਨ ਕੇ ਮੋਹਕ ਸੀਲ ਨਿਧਿ ਕਹਿਯੇ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਸਭ ਬਾਨਰ ਕੋ ਮਿਲ ਕਰ ਭੂੰਚ ਬਕ ਕਰਣੇ ਅਰੁ ਮਹਾਂ ਤੇਜਸ੍ਵੀ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਨ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਦੁਰ ਨਿਰਵਾਰ ਹੈ ਐਸੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਜੋ ਤੇ ਕ੍ਰਿਤਗ੍ਯ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ॥
॥ਕਿਰਪਾ॥ ॥ਸਤੀ ਨੇ ਜੋ ਇਨ ਕੋ ਸ੍ਰਮ ਕਰ ਦੇਹ ਤ੍ਯਾਗ ਆਥਾ ਤਿਸ ਕੀ ਕਰਣੀ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸਤੀ ਕੀ ਅਵਿਗ੍ਯਾ ਕੋ ਸਿਮਰਣ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਪਰੰਤੂ ਤਿਸ ਕੋ ਦੀਨ ਜਾਨ ਕਰ ਸੰਕਰ ਜੂ ਸੇ ਮਿਲਾਵਣਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਜੋਧ੍ਯਾ ਕਾਂਡੇ॥ ॥ਨਹਿ ਕੋਊ ਅਪਕਾਰ ਕੀ ਸੁਮਿਰ ਅਤਿ ਸਵਤਾ॥ ਕਬਹਿ ਹਿਤ ਉਪਕਾਰ ਏਕ ਕ੍ਰਿਤੇ ਨੈ ਕੋਨ ਭੂਸਆਤਿ॥ ॥ਭਗਵੰਤ ਕਾ ਇਹ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਅਨੇਕ ਅਪਰਾਧ ਕਰੇ ਤਬ ਉਨ ਕੋ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਾਖਤੇ ਅਰੁ ਜੋ ਏਕ ਵਾਰ ਭਜਨ ਵਾ ਸੰਤ ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਤਿਸ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਕਰਹਿ ਸਰਾਹਾ॥ਤੁਮ ਬਿਨ ਅਸ ਬ੍ਰਤ ਕੋ ਨਿਰਬਾਹਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਸੁਆਮੀ ਸੇਵਕਾਦਿ ਸਭੀ ਭਾਵ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰੀ ਅਰੁ ਕਹਾ ਸ੍ਵਾਮਿ ਭਕ੍ਤ ਹੇਤੁ ਅਪਣੀ ਸਕ੍ਤਿ ਤਜਾਵਣੀ ਅਰੁ ਹਮਾਰੇ ਕਹੇ ਬਿਨਾ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨ ਕਰਨੀ ਐਸੇ ਬ੍ਰਤ ਤੁਮ ਬਿਨਾ ਕੌਨ ਪੂਰਨ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ॥

॥ਬਹੁਬਿਧਿ ਰਾਮ ਸਿਵਹਿ ਸਮਝਾਵਾ॥ ਪਾਰਬਤੀ ਕਰ ਜਨਮ ਸੁਨਾਵਾ॥

॥ਜੋ ਆਪਣੇ ਸੇਵਕੋਂ ਮੇਂ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇ ਤੌ ਭੀ ਉਨ ਪਰ ਖਿਮਾਂ ਕਰਨੀ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਵਾਰਤਾ ਸੰਕਰ ਕੋਂ ਸਮਝਾਈਆਂ ਅਰੁ ਜੋ ਤੁਮ ਕਹੋ ਉਸਕੇ ਇਸ ਤਨ ਕਾ ਸਪਰਸ ਹਮਨੇਂ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਤੌ ਅਬ ਵਹੁ ਦਾ ਖ੍ਯਾਣੀ ਤਨ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਹਿਮਾਚਲ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਜਨਮੀ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵ ਜੀ ਪੂਛੈਂ ਅਬ ਵਹੁ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਮੇਂ ਹੈ ਤਿਸ ਹੇਤੁ॥

॥ਅਤਿ ਪੁਨੀਤ ਗਿਰਜਾ ਕੀ ਕਰਨੀ॥ ਬਿਸਤਰ ਸਹਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧ ਬਰਨੀ॥

॥ਤੀਬ੍ਰ ਪੂਰਬਕ ਤਪ ਅਰੁ ਸਰਲਤਾ ਆਦਿਕ ਜੋ ਅਤਿ ਪਵਿਤ੍ਰ ਗਿਰਜਾ ਕੀਆਂ ਕਰਣੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਸੰਭੁ ਕੋ ਸੁਨਾਯਾ ਜਾਂਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧ ਹੈਂ ਸੋ ਸਿਵ ਸਤੀ ਕੇ ਮਿਲਾਪ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੋਨੋਂ ਪਰ ਤਿਸ ਹੇਤੁ॥੧੭੩॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਅਬ ਬਿਨਤੀ ਮਮ ਸੁਨੋ ਸਿਵ ਜੌ ਮੋ ਪਰ ਨਿਜ ਨੇਹੁ॥
॥ਜਾਇ ਬਿਵਾਹੋ ਸੈਲਜਹਿ ਯਹਿ ਮੁਹਿ ਮਾਗੇ ਦੇਹੁ॥

॥ਹੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਜੋ ਮੋ ਪਰ ਤੁਮਾਰਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਤੌ ਮੇਰੀ ਬਿਨੈ ਸੁਨ ਕੇ ਇਹ ਦਾਨ ਦੇਵੋ ਗਿਰਜਾ ਕੋ ਜਾਇ ਕੇ ਵਿਵਾਹੋ ਅਤਿ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਕਰ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਤਿ ਪ੍ਯਾਰੇ ਕੋ ਸੋਂਹ ਛੁਡਾਵਨ ਕੀ ਇਹੀ ਰੀਤਿ ਹੈ ਜਾਇ ਵਿਵਾਹੋ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੋ ਤੁਮ ਕਹੋ ਹਮ ਕੋ ਤੁਮਾਰਾ ਵਾਕ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਰੰਤੁ ਗੌਰੀ ਈਹਾਂ ਆਇ ਮਿਲੇ ਸੋ ਨਾਂ ਕਰਨੀ ਹਮਾਰੇ ਕਥਨ ਨਿਮਿਤ ਸਕਲ ਸੁਰੋਂ ਸੰਜੁਤ ਜਾਇ ਕੇ ਉਸਕੋਂ ਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਲ੍ਯਾਵਣਾ ਜਾਂਤੇ ਈਸ੍ਵਰੀ ਹੈ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ॥੧੭੮॥

॥ਚੌ:॥ ॥ਕਹਿ ਸਿਵ ਜਦਪਿ ਉਚਿਤ ਅਸ ਨਾਹੀਂ॥ ਨਾਥ ਬਚਨ ਪੁਨ ਮੇਟ ਨ ਜਾਹੀਂ॥

॥ਤਬ ਕਪਰਦੀ ਨੇਂ ਕਹਾ ਤੁਮਾਰਾ ਬਰ ਪੁਨ: ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਬਹੁਰੇ ਜਨੇਤ ਬਨਾਇ ਕਰ ਵੀਵਾਹ ਕਰਨ ਜਾਵਾਂ ਇਹ ਬਾਤ ਯਦ੍ਯਪਿ ਹਮ ਅਵਧੂਤੋਂ ਕੋ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਥੀ ਪਰੰਤੁ ਆਪਕੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਮੇਟਣੀ ਜਾਂਤੇ॥

॥ਸਿਰ ਧਰ ਆਇਸ ਕਰ ਯ ਤੁਮਾਰਾ॥ ਪਰਮ ਧਰਮ ਯਹਿ ਨਾਥ ਹਮਾਰਾ॥

॥ਤੁਮਾਰੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਣੀ ਇਹ ਸੇਵਕੋਂ ਕੋ ਸਰਬ ਧਰਮੋਂ ਕਾ ਸਿਰੋਮਣ ਧਰਮ ਹੈ॥
॥ਨਨੁ॥ ॥ਸੇਵਕੀ ਮੇਂ ਹਮਾਰਾ ਪਦ ਬਹੁ ਵਚਨ ਕੈਸੇ ਦੀਆ॥ ਉਤ੍ਤਰ॥
॥ਈਹਾਂ ਬਹੁ ਵਚਨ ਸਰਬ ਸੰਤੋ ਮੇਂ ਹੈ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਤੌ ਸਭ ਸੰਤ ਕਾਹਣੇਂ ਥੇ॥
॥ਉਤ੍ਤਰ॥ ॥ਸਿਵ ਜੀ ਭਕ੍ਤ ਰਾਜ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਅੱਪਣਾਂ ਨਾਮ ਲੀਆ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਬ੍ਰਮ

ਤੁ ਪੁਰਾਣੇਂ ਸ਼ਿਵਵਾਕਾ॥ ॥ਯਥਾ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਵੈਸਾਖੀ ਗਾਵੈ ਸ੍ਰਦਾ ਨਾਮਹੀ ਯਥਾ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਯਥ
ਵਿਸ਼ਨੂ: ਵੇਦਾਨਾਂ ਪ੍ਰਣਵੋ ਤਥਾ॥ ॥ਜੈਸੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਂ ਮੇਂ ਗੀਤਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ ਵਿਸ਼ਨੂ ਭਗਤੋਂ ਮੇਂ ਜੈਸੇ ਮਹੇਸ਼ ਹੈਂ
ਜੈਸੇ ਵੇਦਮੰਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਵੀ ਸੋਧ ਹੈ ਤੈਸੇ ਵੇਦੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਣਵ ਹੈਂ॥ ॥ਦੋਹਾ॥ ॥ਰਾਮ ਨਾਮ ਕੇ ਅਹਿਤਾ ਆਗ
ਕਹਿਯੇ ਤਿਸ ਕੇ ਕਾਰਣੇਂ ਹਾਰਾ ਅਰਥ ਹਿ ਸੇਵਕੀ ਧਰਮ ਸੂਧੀ ਤਤੂ ਕੇ ਨਾਸ ਕਰਨੇ ਹਾਰਾ ਹੈ॥

॥ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰ ਪ੍ਰਭੁ ਕੈ ਬਾਨੀ॥ ਬਿਨਹਿ ਬਿਚਾਰ ਕਰਿਅ ਸੁਭ ਜਾਨੀ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਤੁਮ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਪਰਮ ਹਿਤਕਾਰੀ॥

॥ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਹਿਤਕਾਰੀ ਕਹਿਯੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਗੁਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਰਵਗ੍ਯ ਹਮਾਰੇ ਤੁਮ ਹੀ ਹੋ ਤਾਂਤੇ॥

॥ਆਗਿਆ ਸਿਰ ਪਰ ਨਾਥ ਤੁਮਾਰੀ॥ ਸੁਗਮ: ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਤੋਸੇ ਸੁਨ ਸੰਕਰ ਬਚਨਾ॥ ਭਗਤਿ ਬਿਬੇਕ ਧਰਮ ਜੁਤ ਰਚਨਾ॥

॥ਤੀਨੋਂ ਕੀ ਬਿਵਸਥਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸ਼ੀਹਾਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ ਸ੍ਰੀਮਤਿ ਭਗਵਾਨ ਹੈ ਕਹਿ ਸ਼ਿਵ ਯਦਿਅਪਿ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਤੁਕ ਭਗਤਿ ਸਿਰ ਧਰ ਆਗਿਆ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਤੁਕ ਧਰਮ ਮੇਂ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰ ਇਹ ਚਾਰ ਤੁਕ ਬਿਬੇਕ ਮੇਂ ਸ਼ੀਹਾਂ ਔਰ ਵਿਚਾਰੋਂ ਕਾਜੇ ਤਜਾਨਾ ਹੈ ਸੋਈ ਬਿਬੇਕ ਹੈ॥

॥ਕਹਿ ਪ੍ਰਭੁ ਹਰ ਤੁਮਾਰ ਪ੍ਰਨ ਰਹੇਓ॥ ਅਬ ਉਰ ਰਾਖੇਹੁ ਜੋ ਹਮ ਕਹੇਓ॥

॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀਨੇਂ ਕਹਾ ਹੇ ਮਹਾਂਦੇਵ ਉਸ ਭਾਂਤੇ ਜੋ ਉਮਾਂ ਅੰਗੀਕਾਰ ਨ ਕਰੀ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮਾਰਾ ਪ੍ਰਨ ਭੀ ਸਾਚ ਭਯਾ ਅਰੁ ਦੋਸ ਉਸਕਾ ਹਮਾਰੇ ਕਹੇ ਸੇਂ ਖਿਮਾ ਕਰੋ॥

॥ਅੰਤਰ ਧਾਨ ਭਏ ਅਸ ਭਾਖੀ॥ ਸੰਕਰ ਸੋ ਮੂਰਤਿ ਉਰ ਰਾਖੀ॥

॥ਤਬਹਿ ਸਪਤਰਿਖਿ ਸਿਵ ਪਹਿ ਆਏ॥ ਬੋਲੇ ਪ੍ਰਭੁ ਅਤਿ ਬਚਨ ਸੁਹਾਏ॥ ॥
ਸੁਗਮ:੧੦੯

॥ਦੋ: ॥ਪਾਰਬਤੀ ਪਹਿ ਜਾਇ ਤੁਮ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰੀਛਾ ਲੇਹੁ॥
॥ਗਿਰਹਿ ਪ੍ਰੇਰ ਪਠਏਹੁ ਭਵਨ ਦੂਰ ਕਰੇਹੁ ਸੰਦੇਹੁ॥

॥ਹੇ ਰਿਖੋ ਗਿਰਜਾ ਕੇ ਸਮੀਪ ਜਾਇ ਕਰ ਅਪਣੀ ਬੁਧਿ ਦ੍ਵਾਰਾ ਉਸਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਪਰੀਖਿਆ ਕਰਨੀ ਜੋ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕ੍ਰਿਤ ਅਪਰਾਧ ਅਪਣੇ ਮੇਂ ਮਾਨ ਕਰ ਅਬ ਮਰਣ ਭਈ ਹੋਂ ਇਤੇ ਉਸ ਕੇ ਹਮਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀ ਨਿਰਸੰਦੇਹਤਾ ਕਰਾਵਣੀ ਅਰੁ ਹਿਮਵੰਤ ਕੋ ਭੀ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰੇਰਣਾਂ ਅਰੁ ਤਿਸ ਦ੍ਵਾਰਾ ਗਿਰਜਾ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਪਠਾਵਣਾ॥੧੮੦॥

॥ਚੌ: ॥ਤਬ ਰਿਖ ਤੁਰਤ ਉਮਾਂ ਪਹਿ ਆਏ॥ ਦੇਖ ਦਸਾ ਮਨ ਬਿਸਮੈ ਭਏ॥

॥ਤਾ ਸਮਯ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੂਏ ਰਿਖ ਦੇਵੀ ਢਿਗ ਗਏ ਪਰੰਤੁ ਤਿਸਕੀ ਤਪੋ ਮਯ ਮੂਰਤਿ ਦੇਖ ਕੇ ਵਿਸਮਤ ਹੂਏ ਅਰੁ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਬੋਲੇ ਮੁਨਿ ਸੁਨੁ ਸੈਲਕੁਮਾਰੀ॥ਕਰਹੁ ਕਵਨ ਕਾਰਨ ਤਪ ਭਾਰੀ॥

॥ਕਿਹਿ ਅਵਰਾਧਹੁ ਕਾ ਤੁਮ ਚਹਹੂ॥ਹਮ ਸਨ ਸਤ੍ਯ ਮਰਮ ਕਿਨ ਕਹਹੂ॥ਸੁਗਮ॥

॥ਸੁਨਤ ਰਿਖਨ ਕੇ ਬਚਨ ਭਵਾਨੀ॥ਬੋਲੀ ਗੂੜ ਮਨੋਹਰ ਬਾਨੀ॥

॥ਤਿਨਕੇ ਮੁਖਾਦਿਕੋਂ ਲਖਾਣੇਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਅਰੁ ਬਚਨ ਸੁਨਕਰ ਉਮਾ ਨੇਂ ਜਾਣਾ ਇਨੋ ਨੇਂ ਜੋ ਮੁਝੇ ਸੈਲਕੁਮਾਰੀ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਇਨੋਂ ਨੇਂ ਹਿਰਦੇ ਮੈਂ ਜੜ ਕੀ ਪੁਤ੍ਰੀ ਸੂਚਿਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਮੇਰੀ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਅਰਥ ਆਏ ਹੈਂ ਸੋ ਮੈਂ ਇਨਕੇ ਵਚਨ ਕੇ ਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਅਪਨੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਕੇ ਵਚਨ ਕਹੋਂ ਤਾਂਤੇ ਮਨੋਹਰ ਬਾਣੀ ਕਰ ਗੂੜ ਵਾਕ ਬੋਲੀ ਗੂੜ ਕਹਿਯੇ ਜਿਨੋਂ ਵਚਨੋਂ ਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਹਮਾਰੀ ਮੂੜਤਾ ਸਮਝੈਂ ਅਰੁ ਗਮ ਜਥਾਰਥ ਕਰਹੈਂ॥

॥ਕਹਤ ਬਚਨ ਮਨ ਅਤਿ ਸਕੁਚਾਈ॥

॥ਅਤਿ ਸੰਕੋਚ ਦੇਵੀ ਕੋ ਇਸ ਹੇਤੁ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣ ਕਰ ਮਹਤ ਪੁਰਸੋਂ ਸੇ ਹਾਸੀ ਕਰਨੀ ਜੋਗ੍ਯ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੁ ਜੈਸੇ ਸੋ ਤੈਸਾ ਵਰਤਣੇਂ ਬ੍ਯਵਹਾਰ ਕੀ ਰੀਤਿ ਹੈ ਤਥਾਪਿ ਅਪਨੀ ਲਘੁਤਾ ਪੂਰਬਕ ਵਚਨ ਕਹਤੀ ਹੈ॥

॥ਹਸਿਹਹੁ ਸੁਨਿ ਹਮਾਰਿ ਜੜਤਾਈ॥

॥ਜੜਤਾ ਇਸ ਕਰ ਮੈਂ ਯੁਵਤੀ ਜਾਤ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਗਿਰ ਪੁਤ੍ਰੀ ਹੈਂ ਜੈਂ ਵਹੁ ਕਹੈਂ ਹਮ ਤੁਝ ਕੋ ਸਿਖ੍ਯਾ ਦੈਨੇ ਆਏ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਮਨ ਹਠ ਪਰਾ ਨ ਸੁਨੈ ਸਿਖਾਵਾ॥ਸੁਗਮ॥

॥ਜੈ ਵਹੁ ਕਹੈਂ ਤੇਰਾ ਮਨ ਕ੍ਯਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਚਹਿਤ ਬਾਰਿ ਪਰ ਭੀਤਿ ਉਠਾਵਾ॥

॥ਜੈਸੇ ਜਲ ਕੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਪਰ ਭੀਤ ਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਭੀ ਕਠਨ ਹੈ ਤੌ ਉਸਾਰਨੀ ਕਹਾਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਉਰਧਰੇਤਾ ਪਰਮ ਵਿਰਕਤੁ ਕਪਰਦੀ ਤਿਨ ਵਿਖੇ ਪਤਿ ਯੁਵਤੀ ਸੰਬੰਧ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਜੌ ਕਹੋ ਕਿਸ ਕੇ ਕਹੇ ਕਰਤੇ ਸੁਨੋ॥

॥ਨਾਰਦ ਕਹਾ ਸਤ੍ਯ ਸੋਇ ਜਾਨਾ॥ਬਿਨ ਪੰਖਨ ਹਮ ਚਹੈਂ ਉਡਾਨਾ॥

॥ਮਹਾਂ ਕੌਤਕੀ ਜੋ ਨਾਰਦ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੇ ਵਚਨੋਂ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਪਖੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉਡਾ ਚਾਹਤੀ ਹੋਂ ਅਰਥ ਇਹ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜੋਗ ਸਾਧਨ ਮੁਝ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਤਿਨਕੋਂ ਮਿਲਾ ਚਾਹਤੀ ਹੋਂ॥

॥ਦੇਖਹੁ ਮੁਨਿ ਅਬਿਬੇਕ ਹਮਾਰਾ॥ਚਾਹਿਅ ਸਦਾ ਸਿਵਹਿ ਭਰਤਾਰਾ॥

॥ਇਸ ਦਾ ਪਦ੍ਯ ਕਾ ਅਰਥ ਤੌ ਸੁਗਮ ਹੈ ਅਰੁ ਗੂੜ ਪੱਖ ਮੈਂ ਅਰਥ ਇਸ ਭਾਂਤ ਕਰਨਾ ਅਵਿਵੇਕ ਕਹਿਯੇ ਅਤਿ ਵਿਵੇਕ ਜਿਸ ਤੇ ਪਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵਿਵੇਕ ਜਿਸ ਮੈਂ ਪਰੇ ਅਰਥ ਇਹ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਿਵੇਕ ਹਮਾਰਾ ਦੇਖੋ

ਸਦਾ ਅਦ੍ਰਜੀ ਕੋ ਭੁਗਤਾ ਚਾਹਤੀ ਹੈਂ॥ ੧੮੧॥

॥ਦੋ॥ ॥ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਫਿਰ ਸੋ ਰਿਖੀ ਗਿਰ ਸੰਭਵ ਤਦ ਬੋਲਾ॥

॥ਨਾਰਦ ਕਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਨ ਕਹੋ ਵਸੇ ਕਿਹ ਗੇਹਾ॥

॥ਰਿਖੀ ਸ੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਹਸਣਾ ਗਿਰਜਾ ਕੇ ਨਿਰਾਦਰਾਰਥ ਹੈ ਜੇ ਤੂੰ ਪਾਖਾਣ ਕੀ ਬੇਟੀ ਹੈਂ ਤੁਝੇ ਚੇਤਨ ਬੁਧਿ ਕੈਸੇ ਹੋਣੀ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਤੁਝੇ ਗੁਰੂ ਮਿਲਾ ਹੈ ਨਾਰਦ ਤਿਸ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ਸੇਂ ਕਿਸੀ ਕਾ ਗ੍ਰਿਹ ਬਸਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਸਭ ਸਬਦੋਂ ਮੇਂ ਕਲਹਿ ਤਾਰਕੇਤੁ ਹੈ ਅਰੁ ਉਸਤਤ ਪਖ੍ਯ ਮੇਂ ਅਰਥ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਿਖੋਂ ਕਾ ਭਵਾਨੀ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦੇਵੀ ਕੋ ਗਿਰ ਸੰਭਵ ਇਸ ਕਰ ਕਹਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਗਿਰ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਅਰੁ ਗੰਭੀਰ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਤੂੰ ਭੀ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਅਰ ਵਸੇ ਕਿਹ ਗੇਹ ਜੋ ਕਹਾ ਸੋ ਗੇਹ ਨਾਮ ਯਹਾਂ ਦੇਹ ਕਾ ਹੈ ਦੇਵ ਰਿਖੀ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ਸੇਂ ਕਿਸੀ ਕਾ ਦੇਹ ਅਭਿਮਾਨ ਕਬ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਇਸੀ ਪਰ ਮੂਲਕਾਰ ਪੁਰਾਣੋਂ ਕਾ ਉਦਾਹਰਨ ਦੇਤੇ ਹੈਂ॥ ੧੮੨॥

॥ਚੌ॥ ॥ਦੱਛਸੁਤਨ ਉਪਦੇਸੇ ਜਾਈ॥ ਤਿਨ ਫੁਨਿ ਭਵਨ ਨ ਦੇਖਾ ਆਈ॥

॥ਏਕ ਅਰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਸੋ ਨਹੀਂ ਲਿਖਾ ਦੂਸਰੀ ਅਰਥ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਭਵਨ ਅਰੁ ਭ੍ਰਮਨ ਕਾ ਅਰਥ ਦੇਸ ਭਾਖਾ ਕਰ ਏਕ ਹੈ ਸੋ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ਕਰ ਦਛ ਸੁਤੋਂ ਕੋ ਬਹੁਰੋ ਸੰਸਾਰ ਵਿਖੇ ਭ੍ਰਮਣਾ ਨਾ ਹੂਆ॥ ॥ਕਵਿਤ॥ ॥ਭਵਨ ਕਹੀਏ ਗ੍ਰਿਹ ਸੋ ਦੇਹ ਅਰਥ ਇਹ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ਕਰ ਪੁਨਃ ਜਨਮ ਨ ਧਾਰਿਆ॥

॥ਚਿਤ੍ਰਕੇਤੁ ਕਰ ਘਰ ਉਨ ਘਾਲਾ॥

॥ਘਰ ਕਹੀਏ ਸੰਸਾਰ ਅਭਿਮਾਨ ਘਾਲਾ ਕਹੀਏ ਨਾਸ ਕੀਆ ਅਰਥ ਇਹ ਚਿਤ੍ਰਕੇਤੁ ਕੋ ਅਭਿਮਾਨ ਭੀ ਇਨੋਂ ਹੀ ਮਿਟਾਯਾ॥

॥ਕਨਕਕਸਪ ਕਰ ਪੁਨ ਅਸ ਹਾਲਾ॥

॥ਯਹਾਂ ਅਸ ਪਦ ਅਕਾਂਖੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਸੰਗ ਆਸਚਰਜ ਪਦ ਕਾ ਅਧ੍ਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਹਿਰੰਨਕਸਪ ਕੀ ਐਸੀ ਆਸਚਰਯ ਅਵਸਥਾ ਕਰੀ ਜੋ ਉਸ ਕੀ ਰਾਣੀ ਕੋ ਇੰਦ੍ਰ ਸੇਂ ਛੁਡਾਯਾ ਅਰੁ ਉਸ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਭਗਤੀ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਕੀਆ ਜਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੇਂ ਕਨਕ ਕਸਪ ਭੀ ਨਰਸਿੰਘ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਸੇਂ ਨਿਸਤਾਰ ਭਯਾ॥

॥ਨਾਰਦ ਸਿਖ ਜੇ ਸੁਨਹਿ ਨਰਨਾਰੀ॥ ਅਵਸ ਹੋਹਿੰ ਤਜ ਭਵਨ ਭਿਖਾਰੀ॥

॥ਭਿਖਾਰੂ ਨਾਮ ਸੰਨਿਆਸੀ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੇ ਸਿਖ੍ਯਾ ਸਭੀ ਮਿਥ੍ਯਾ ਸੰਪਦਾ ਕੋ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਸਮਦਮ ਸੰਪੰਨ ਸੰਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਮਨ ਕਪਟੀ ਤਨ ਸਜਨ ਚੀਨਾ॥

॥ਜੋ ਮਨਿ ਕਪਟੀ ਪਾਠ ਹੋਵੈ ਤੌ ਅਰਥ ਇਹ ਜੋ ਸਿਰੋਮਣਿ ਕਪਟੀ ਹੈ ਸੋ ਤਨੁ ਕਹੀਏ ਤਨੁਕਾ ਏਕ ਹੀ ਦੇਵ ਰਿਖ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਮੇਂ ਸਜਨ ਚੀਨੀਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਨ ਕਪਟੀ ਪਾਠ ਹੋਵੈ ਤੌ ਪਛਿ ਨਦ

ਦੇਸਕੀ ਭਾਖਾ ਮੇਂ ।ਨਤਾਭੂ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਤਰਨ ਜਾਨੇ ਮਨਾਖਾ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ।ਜਿਸਕੋ ਦ੍ਰਿਸ੍ਰ ਨਾਂ ਆਵੈ ਤੇ ਐਸੀ ਮਨ ਭਾਪਰੀ ਕਹੀਐ ਜੋ ਨਿਹ ਕਪਟ ਹੋਵੈ ਸੋ ਨਾਰਦ ਜੀ ਰਿਦੇ ਸੇਂਤੀ ਸਰਲ ਹੈਂ ਤਨ ਸੇਂਤੀ ਸੰਤ ਦੇਖੀ ਤੇ ਹੈਂ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਅਭਿਰ ਵਾਚਕ ਇਕ ਰੀਤ ਹੈ।

।।ਆਪ ਸਰਸ ਸਭਹਨ ਚਹਿ ਕੀਨਾ।।

।।ਵਹੁ ਇਹੀ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਹਮਾਰੀ ਨਿਆਈ ਸਭੀ ਲੋਕ ਸਰਲ ਚਿਤ ਹੀ ਹੋਵੈਂ।

।।ਤਿਹ ਕੇ ਵਚਨ ਮਾਨ ਵਿਸ੍ਵਾਸਾ ।ਤੁਮ ਚਾਹਹੁ ਪਤਿ ਸਹਿਜ ਉਦਾਸਾ।।

।।ਤਿਹ ਰਿਖੋਂ ਨੇ ਆਗਯਾ ਦਈ ਤਾਂ ਕੇ ਵਚਨਹੁ ਪਰ ਨਿਸਚਾ ਕਰਕੇ ਤੁਮ ਚਾਹਹੁ ਪਤਿ ਕਹੀਏ ਤੁਮ ਆਸਾ ਕਰੋ ਸੰਕਰ ਭੂਪ ਪਤਿ ਕੀ। ।।ਸਹਿਜ। ।।ਜੋ ਸਿਵ ਤਤ ਸਹਿਜ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ। ।।ਉਦਾਸਾ।। ।।ਉਕਾਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਸੋ ਵਿਦਵਤੀ ਜਿਸ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕਾ ਦਾਸ ਹੈ ਜੋ ਵਿਧਿ ਕੇ ਦਾਸ ਕਥਨ ਪਰ ਕੋਊ ਆਸੰਕਾ ਹੋਇ ਤੌ ਇਹ ਬਾਤ ਆਗੇ ਵਿਸਤਾਰ ਸੋਂ ਕਹਿਣੀ ਹੈ ਜਹਾਂ ਕਲਸੁਰੋਂ ਨੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਪਾਸ ਆਵਣਾ ਹੈ ਨਾਰਦ ਵਿਖੇ ਜੋ ਵਚਨ ਵਿਰੁਧ ਕੇਥੇ ਸੋ ਵਿਧਿ ਪੱਖ ਮੇਂ ਥਾ ਜੈਂ ਇਸੀ ਪਕਾਰ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕੋ ਭੀ ਰਿਖੀਸ੍ਵਰੋਂ ਨਿੰਦਕੇ ਵਾਕ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣੇ ਤਾਂਤੇ ਉਸਕਾ ਭੀ ਸੁਗਮ ਅਰਥ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ।

।। ।।ਨਿਰਗੁਣ ਨਿਲਜ ਕੁਵੇਖ ਕਪਾਲੀ ।ਅਕੁਲ ਅਗੇਹ ਦਿਗੰਬਰ ਖਾਲੀ

।।ਨਿਰ ਗੁਣ ।।ਤ੍ਰੈਗੁਣਾਤੀਤ ।।ਨਿਲਜਾ ।।ਜਿਨਕੀ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਮੇਂ ਜਗਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਬ ਲਜਾ ਕਾਹੀ ਹੋਵੈ। ਕੁ ਕਹੀਐ ਧਰਤੀ ਤਿਸਕਾ ਵੇਖ ਦੇਖ ਕਹੀਐ ਧਰਾ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈ ਜਿਨੇਂ ਵਿਖੇ ਖਿਮਾ ਆਦਿਕ ਗੁਣ ਕਪਾਲ ਨਾਮ ਦਸਮ ਦ੍ਵਾਰ ਕਾ ਹੈ ਤਿਸ ਵਿਖੇ ਰਹੈ ਜਿਨਕੀ ਸਮਾਧਿ ਸੋ ਕਪਾਲੀ।

।।ਅਰਿੰਦਾ। ।।ਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਾ ਵਾਚਿਕ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਜੋ ਪਾਲਨ ਕਰੇ ਸੋ ਕਪਾਲੀ।

।।ਯਦਵਾ। ।।ਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਪਾਲ ਪਦ ਸੋਂ ਸਿਧ ਹੂਆ ਪਾਲਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ — ਵਿਸ੍ਨੁ ਸੋ ਵਿਧਿ ਹਰਿ ਜਿਸਕੇ ਹੋਵੈਂ ਜਿਸਕੇ ਕਹੀਐ ਜਿਸਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਪਾਤ੍ਰ ਹੋਵੈਂ ਸੋ ਕਪਾਲੀ। ਅਕੁਲ ਕਹਿਜੇ ਸੁਤਃ ਸਿਧ ।।ਅਗੇਹ ਅਤੇ ਦਿਗੰਬਰ ਇਨ ਪਦੋਂ ਸੋਂ ਮਹਤਤਾ ਸਿਧ ਹੂਈ।

।।ਖਾਲੀ। ।।ਖ ਨਾਮ ਅਕਾਸ ਕਾ ਹੈ ਤਿਸ ਵਿਖੇ ਜਿਨਕਾ ਆਲਾ ਕਹੀਏ ਘਰ ਹੈ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਚਿਦਾਕਾਸ ਮੋਂ ਜਿਨਕੀ ਸਥਿਤਿ ਹੈ। ।।ਅਰਿੰਦਾ। ।।ਖਾ। ਕਹੀਏ ਅਕਾਸ ਆ ਕਹੀਏ ਸਮੰਤਾਦਿ ਆਕਾਸਾਦਿਕ ਪੰਚ ਭੂਤ ਸਰਬ ਉਰਮੇਂ ਜਿਸ ਵਿਖੇ ਲੀਨ ਹੋਵੈਂ ਸੋ ਖਾਲੀ

।।ਕਹੋ ਕਵਨ ਸੁਖ ਅਸ ਵਰ ਪਾਏ।।

।ਤੁਮ ਹੀ ਕਹੋ ਐਸੇ ਵਰ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੂਏ ਇਸ ਮੇਂ ਵਿਸੇਖ ਔਰ ਕਵਨ ਸੁਖ ਹੈ

।ਭਲ ਭੂਲਿਹੁ ਠਗ ਕੇ ਬੌਰਾਏ।।

।ਭੂ ਨਾਮ ਧਰਾ ਕਾ ਹੈ ਲਹਿ ਨਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਣੇ ਕਾ ਸੋ ਭੂਲੀ ।ਇਸ ਥਿਤਿ ਲਹੀ ਹੈ ਤੁਮਨੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

''ਠਗਨਾਮ ਠਗਣ ਹਾਰੇ ਕਾ ਹੈ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕੋ ਠਗਿਆ ਹੈ ਅਪਣੇ ਵਸਿ ਕੀਏ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹੀਏ ਸੰਤ ਨਾਰਦ ਜੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਰਸ਼ੀ ਕਹੀਏ ਤਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰ ਤਨ ਧਨੁ ਮੇਂ ਤੁਮਾਰੀ ਬੁਧਿ ਬਾਵਰੀ ਹੁਈ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕਾ ਸੁਖ ਤਿਆਗ ਦੀਆ ਹੈ ਅਰੁ ਸੰਕਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਮਨ ਕੋ ਥਿਰਤਿ ਕੀਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਧੰਨ ਹੋ ''ਸੰਤਹੁ ਕੋ ਠਗ ਕਥਨ ਪਰਾ'' ''ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥੇ''
''ਰਾਜ ਮਾਲ ਰੂਪ ਜਾਤ ਜੋਬਨ ਪੰਜੇ ਠਗ ਏਨੀ ਠਗੀ ਜਗ ਠਗਿਆ ਕਿਨੈ ਨ ਰਖੀ ਲਜ ਏਨਾ ਠਗਨ ਠਗ ਸੇ ਜਿ ਗੁਰ ਕੀ ਪੈਰੀ ਪਾਹਿ'' ''ਅਥਵਾ'' ''ਠਕਾਰ ਸੰਕਰ ਕਾ ਵਾਚਿਕ ਹੈ ਗਕਾਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਾ ਵਾਚਿਕ ਹੈ ਸੰਕਰ ਵਿਖੇ ਜਿਸ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਵੈ ਸੋ ਠਗ ਨਾਰਦ''
''ਪ੍ਰਮਾਣ'' ''ਠੋ ਮਹੇਸ੍ਵਰ ਆਖ੍ਯਾਤ ਇਤਿ ਏਕਾਖ੍ਯਰ ਨਿਰਘੰਟੇ'' ਗਾ: ''ਪ੍ਰੀਤੌ ਇਤਿ ਮੇਦਨੀ ਕ੍ਰਿਤਿ ਏਕਾਖ੍ਯਰ ਮਾਤ੍ਰ ਕਾ ਕੋਸੇ''

''ਪਰ ਕਹੈਂ ਸਿਵ ਸਤੀ ਬਿਵਾਹੀ'' ''ਪੁਨਿ ਅਵਡੇਰ ਮਰਾਵਾ ਤਾਂਹੀ''

''ਪਰ ਕਹੀਏ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਲੋਗ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇਂ ਸਤੀ ਕੋ ਅਰਧੰਗੀ ਕੀਆ ਥਾ ਅਵਡੇਰ ਕਹੀਏ ਜਬ ਵਹੁ ਬਾਵਰੀ ਭਈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਸੰਦੇਹ ਕੀਆ ਅਰੁ ਪਿਤ੍ਰ ਗ੍ਰਿਹ ਕਾ ਕਹਨ ਮਾਨਾ ਤਬ ਤਾਂ ਕੋ ਮਰਵਾਯਾ ਅਰਥ ਇਹ ਤਿਸ ਕਾ ਤਨ ਛੁਟਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਨਿਜ ਅਪਰਾਧੀ ਪਰ ਕੋਪ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ''੧੮੩''

''ਦੋ: ''ਅਬ ਸੁਖ ਸੋਵਤ ਸੋਚ ਨਹਿ ਭੀਖ ਮਾਂਗ ਭਵ ਖਾਹਿ''

''ਅਵਰਖ੍ਯਣੇਂ ਧਾਤੁ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਕਾਰਖ੍ਯਕ ਜੋ ਭਗਵੰਤ ਹੈ ਤਿਸ ਸੁਖ ਵਿਖੇ ਸੋਵਤੇ ਕਹੀਏ ਸਦਾ ਇਸਥਿਤਿ ਹੈਂ ਸੋਚ ਨਹਿ ਕਹੀਏ ਚਿੰਤਾ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਭੀਖ ਮਾਂਗ ਕਹੀਏ ਜੋ ਕੋਊ ਉਨ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ਪਰ ਭਿਖ੍ਯਕ ਬਨੇ ਭਵ ਕਹੀਏ ਸੰਭੂ ਖਾਹਿ ਕਹੀਏ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਰਥ ਇਹ ਤਿਸ ਯਾਚਿਕ ਕੋਂ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ'' ''ਕਿੰਵਾ'' ''ਜੋ ਤਿਨ ਸੇ ਭੀਖ ਮਾਂਗੇ ਕਹੀਏ ਵਰ ਮਾਂਗੇ ਤਿਸ ਕਾ ਭਵ ਕਹੀਏ ਜਨਮ ਮਰਨ ਤਿਸ ਕੋ ਖਾਹਿ ਕਹੀਏ ਭਛਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ''

'' ''ਸਹਿਜ ਇਕਾਕਿਨ ਕੇ ਭਵਨ ਕਬਹੁ ਕਿ ਨਾਰਿ ਖਟਾਂਹਿ''

''ਸਹਿਜ ਇਕਾਕੀ ਕਹੀਏ ਨਿਰ ਦ੍ਵੰਦ ਸਰੂਪੀ ਤਿਨ ਕੇ ਭਵਨ ਵਿਖੇ ਕਬਹੁ ਕਿ ਕਹੀਏ ਕਿਸੀ ਬਡ ਭਾਗ ਵਸਤੇ ਨਾਰਿ ਖਟਾਹਿ ਕਹੀਏ ਨਾਇਕਾ ਸੰਜੋਗ ਹੋਇ ਹੈ'' ਤਤਪਰਜ ਇਹ ਤੁਮ ਬਡ ਭਾਗਨਿ ਹੋ ਜਿਨ ਕਾ ਐਸੇ ਮਹਾਨ ਭਾਵੇਂ ਸਾਥ ਸੰਜੋਗ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਗੂੜ੍ਹ ਆਸਾ ਰਿਖੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਰਾਖਾ ਜੋ ਆਗੇ ਇਨੋਂ ਨੇਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਤੁਮ ਮਾਯਾ ਹੋ ਸਿਵ ਭਗਵਾਨ ਹੈਂ ਤਬ ਭਵਾਨੀ ਕਹੇ ਅਬੀ ਤੁਮ ਨਿੰਦਾ ਕਰਤੇ ਥੇ ਅਬ ਭਗਵਾਨ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਹਮ ਕਹੈਂਗੇ ਹਮਨੇ ਤੋ ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਸ੍ਤੁਤੀ ਕਰੀ ਥੀ ਤੁਮ ਉਨਹੁ ਪਦਹੁ ਕਾ ਅਰਥ ਵੀਚਾਰ ਦੇਖੋ ''ਅਬ ਪ੍ਰਸੰਗਾਨੁਸਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ''੧੮੪''

''ਚੌ: ''ਅਜਹੂੰ ਮਾਨੋ ਕਹਾ ਹਮਾਰਾ'' ''ਹਮ ਤੁਮ ਕਹੁ ਵਰ ਨੀਕ ਬਿਚਾਰਾ''

''ਪੀਛੇ ਬੀਤੀ ਸੋ ਬੀਤੀ ਜੌਂ ਅਬ ਭੀ ਹਮਾਰਾ ਕਹਾ ਮਾਨੋ ਤੋ ਹਮਨੇ ਤੁਮਾਰੇ ਨਿਮਿਤ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਵਰ ਵੀਚਾਰਾ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੩੮ ਲਾ ਹੈ ਜੌ ਤੂੰ ਪੂਛੇਂ ਕੌਨਸਾ ਵਰ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਵਿਸੇਖਣ ਸੁਨ।

॥ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਸੁਚਿ ਸੁਖਦ ਸੁਸੀਲਾ॥ਗਾਵਹਿ ਬੇਦ ਜਾਸੁ ਜਸ ਲੀਲਾ॥

॥ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਤਿਸਮੇਂ ਪੰਗੁ ਸਿਥਾਦਿਕ ਕੁਰੂਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੁਚਿ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਤਿਸਮੇਂ ਮਸਾਣੇਂ ਕੇ ਭਸਮਾਦਿਕ ਅਪਾਵਨਤਾ ਨਹੀਂ ਸੁਖਦ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰਲੈ ਕਰਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਲਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੁਸੀਲ ਹੈ ਜੈਸਨੇਂ ਭ੍ਰਿਗੁਕੇ ਪਗਕਾ ਪ੍ਰਹਾਰ ਸਹਾਰ ਕਰ ਭੀ ਤਿਸਕਾ ਪੂਜਨ ਕੀਆ ਤਿਸ ਕੇ ਕ੍ਰਿਸਨਾਦਿਕ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕੀਆਂ ਲੀਲਾ ਕੇ ਜਸਕੋ ਆਮਨਾਇ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਭੂਤਗਣ ਨੇਂ ਕਿਆ ਜਸ ਭੀ ਗਾਵੇਂ ਹੈਂ॥

॥ਦੂਖਨ ਰਹਿਤ ਸਕਲ ਗੁਣ ਰਾਸੀ॥ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਪੁਰ ਬੈਕੁੰਠ ਨਿਵਾਸੀ॥

॥ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕੋਂ ਦੋਖੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਰੁ ਦੈਵੀ ਸੰਪਦਾ ਰੂਪੀ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਧਾਰਕ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਤਮੋਗੁਣੀ ਨਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਕਹਿਯੇ ਸੋਭਾ ਤਿਸਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਸਿੰਗਾਰੋਂ ਕਰ ਪਰਮ ਸੋਭਨੀਕ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਗਜੇਂ ਅਰੁ ਬ੍ਯਾਘ੍ਰੋਂ ਕੇ ਚਰਮ ਧਾਰਕ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਬੈਕੁੰਠ ਵਾਸੀ ਹੈਂ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਕੈਲਾਸ ਗਿਰਕੇ ਬਰਤਰੇ ਆਸਣ ਨਹੀਂ ਯਦਪਿ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਲਖਸ਼ਮੀ ਨਾਥ ਕਾ ਵਾਚਿਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਈਹਾਂ ਗੁਣਿ ਵਰਧਣ ਹੇਤੁ ਕਥਨ ਹੈ ਅਰੁ ਇਸ ਅਰਥ ਕੀਏ ਸਪਤਨੀ ਵਾਦ ਦੋਖ ਭੀ ਕੰਡ੍ਯਾ ਹੈ ਪਾਤਕ ਵਾਕ ਹੋਤ ਹੈ॥

॥ਅਸ ਵਰ ਤੁਮਹਿ ਮਿਲਾਵੋਂ ਆਨੀ॥

॥ਅਮੰਗਲ ਰੂਪ ਵਰ ਕੇ ਹੇਤੁ ਤੈਨੇ ਏਤੇ ਕਸ਼ਟ ਸਾਧੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਹੁ ਅਬ ਲੌ ਮਿਲਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਐਸਾ ਪਰਮ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਕੰਤ ਤੁਝੇ ਈਹਾਂ ਅਬੀ ਲ੍ਯਾਇ ਮਿਲਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਇਹ ਵਾਕ ਸੁਨੇ ਤਬ॥

॥ਸੁਨਤ ਬਿਹਸ ਕਹਿ ਬਚਨ ਭਵਾਨੀ॥

॥ਹਾਸ ਸੇਂ ਤਿਨਕਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਤੀ ਹੂਈ ਗਿਰਜਾ ਬੋਲੀ॥

॥ਸਤ੍ਯ ਕਹੇ ਗਿਰਿ ਭਵ ਤਨੁ ਏਹਾ॥ਹਠ ਨਹਿ ਛੁਟੇ ਛੁਟੇ ਵਰ ਦੇਹਾ॥

॥ਹੇ ਰਿਖੇ ਤੁਮਨੇ ਸਾਚ ਕਹਾ ਤੇਰਾ ਤਨ ਅਦ੍ਰਿ ਸੇਂ ਉਪਜਿਆ ਹੈ ਸੋ ਮੈਂ ਭੀ ਪਾਖਾਣ ਵਤ ਹਠ ਨਹੀਂ ਛੋਡੂੰਗੀ ਜੌ ਰਿਖ ਕਹੇਂ ਤੂੰ ਪਾਥਰ ਤੇਂ ਨਹੀਂ ਤਿਸ ਸੇਂ ਉਪਜੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰੀ ਹੈ ਤੂੰ ਹਠ ਤ੍ਯਾਗ ਦੇਹ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਕਨਕੋ ਪੁਨਿ ਪਖਾਨ ਤੇ ਹੋਈ॥ਜਾਰੇ ਸਹਜ ਨ ਪਰਹਰ ਸੋਈ॥

॥ਹੇ ਰਿਖੇ ਕਾਰਣ ਕੇ ਅਨਸਾਰੂ ਹੀ ਕਾਰਜ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਾਹਨ ਸੇਂ ਸ੍ਵਰਨ ਉਤਪਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਯਦਪਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਤਦਪਿ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਜਲਾਯਾ ਹੂਆ ਭੀ ਕਠਨਤਾ ਕੋ ਨਹੀਂ ਤ੍ਯਾਗਤਾ ਉਨੇਂ ਜੋ ਕਹਾ ਥਾ ਨਾਰਦ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ਸੇਂ ਕਿਸੀ ਕਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਵਸਾ ਤਿਸਕਾ ਉਤਰ ਦੇਤੀ ਹੈ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਨ ਮੈ ਪਰਿਹਰਊਂ॥ਬਸੋ ਭਵਨ ਉਜਰੋ ਨਹਿ ਡਰਊਂ॥
॥ਗੁਰੁ ਕੇ ਬਚਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨ ਜੇਹੀ॥ਸੁਪਨਿਹੁ ਸੁਗਮ ਨ ਸੁਖ ਸਿਧਿ ਤੇਹੀ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਉਨੋਂ ਜੋ ਮਹਾਂਦੇਵ ਮੇਂ ਦੋਸ ਕਹੇ ਥੇ ਤਿਸ ਕਾ ਉਤਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥੧੮੫॥

॥ਦੋ॥ ॥ਮਹਾਂਦੇਵ ਅਵਗੁਨ ਭਵਨ ਬਿਸ਼ਨੁ ਸਕਲ ਗੁਣ ਧਾਂਮ॥
॥ਜਾਂ ਕਰ ਮਨ ਰਮ ਜਾਹਿੰ ਸਨ ਤਿਹ ਤੈਹੀ ਸਨ ਕਾਂਮ॥

॥ਹੇ ਰਿਖੋ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਮਹਾਂਦੇਵ ਮੇਂ ਦੋਖ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬਿਸ਼ਨੁ ਮੇਂ ਸਭ ਗੁਣ ਹੈਂ ਸੋ ਤੁਮਾਰੀ ਤੁਮ ਜਾਨੋਂ ਹਮਾਰਾ ਮਨ ਤੋ ਸੰਕਰ ਜੀ ਬਿਖੇ ਲਾਗਾ ਹੈ ਹਮ ਕੋ ਤੋ ਸਭ ਗੁਣ ਉਨ ਮੇਂ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ॥
॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਅਵਰ ਧਰਣੇ ਹੈਂ ਮਹਾਂਦੇਵ ਸਰਬ ਕੇ ਰੱਖਯਕ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਮੰਦਰ ਹੈਂ॥
॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਅਵ ਪ੍ਰਾਪਤੋਂ ਹੈ ਮਹਾਂਦੇਵ ਭੀ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਸੰਮੂਹ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਾਵਣ ਹਾਰੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਭੀ ਸਕਲ ਗੁਣਹੁ ਕੀ ਖਾਂਨ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਜਿਸ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਜਿਸ ਮੇਂ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਵਹੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ॥ਜੌ ਰਿਖ ਕਹੈਂ ਏਕ ਕੋ ਬਰੋ ਦੇਖਹੁ ਵਾਲਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤੈਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੀਆ ਅਰੁ ਹਮਾਰੇ ਸਾਤੋਂ ਕੇ ਕਹੇ ਗੁਣ ਨਿਧ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੋ ਨਹੀਂ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਤੀ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥੧੮੬॥

॥ਚੌ॥ ॥ਜੌ ਤੁਮ ਮਿਲਤਿਹੁ ਪ੍ਰਥਮ ਮੁਨੀਸਾ॥ਸੁਨਤਿਹੁ ਸਿਖ ਤੁਮਾਰਿ ਧਰ ਸੀਸਾ॥
॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਅਬ ਮੈਂ ਜਨਮ ਸੰਭੁ ਹਿਤ ਹਾਰਾ॥ਕੋ ਗੁਣ ਦੂਖਨ ਕਰੇ ਬਿਚਾਰਾ॥

॥ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਜੂਏ ਮੇਂ ਵਸਤੁ ਹਾਰ ਦੇਤਾ ਹੈ ਪੁਨ: ਵਹੁ ਪਦਾਰਥ ਅਪਣਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤਾ ਤੈਸੇ ਹਮ ਨੇ ਸਨੇਹ ਰੂਪੀ ਦ੍ਯੂਤ ਮੇਂ ਜਨਮ ਅਪਣਾਂ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਹਾਥ ਹਾਰ ਦੀਆ ਹੈ ਅਬ ਗੁਨ ਦੂਖਨ ਕੌਨ ਬੀਚਾਰੇ ਜੌ ਰਿਖ ਕਹੈਂ ਹਮ ਪ੍ਰਤਗਯਾ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਜੋ ਕਿਸੁ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰੀ ਕੰਨਯਾਂ ਸੇ ਬਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਕਰਾਵਣਾਂ ਤਾਂਤੇ ਤੁਝੇ ਹਠ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਜੌ ਤੁਮਰੇ ਹਠ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਿਸੇਖੀ॥ਰਹਿ ਨ ਜਾਇ ਬਿਨੁ ਕੀਯੇ ਬਰੇਖੀ॥
॥ਤੌ ਕੌਤਕਿਅਹੁ ਆਲਸ ਨਾਹੀਂ॥ਬਰ ਕੰਨਯਾਂ ਅਨੇਕ ਜਗ ਮਾਂਹੀ॥

॥ਹੇ ਰਿਖੀਸ੍ਵਰੋ ਜੌ ਬਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਕੀ ਬਰੇਖੀ ਕਹੀਏ ਸਗਾਈ ਕਰਾਏ ਬਿਨਾਂ ਤੁਮ ਤੇ ਰਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਤੌ ਤੁਮ ਕੌਤਕੀ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਜਗਤ ਮੇਂ ਫਿਰਨੇ ਕਾ ਤੁਮ ਕੋ ਆਲਸ ਨਹੀਂ ਅਰ ਵਰ ਜੋਗ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੰਨਯਾ ਭੀ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਹੈਂ ਔਰੋਂ ਕੋ ਕਰਾਇ ਦੇਵੋ॥ਏਹਿ ਸੁਨ ਕਰ ਜੌ ਖ੍ਯੁਭਤ ਹੂਏ ਰਿਖੀਸ੍ਵਰ ਕਹੈਂ ਤੂ ਹਮਾਰਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਜਨਮ ਭਰਿ ਤੁਝੈ ਨ ਵਰੈਂ ਗੇ ਤੌ ਕੁਆਰ ਰਹੇਂਗੀ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਜਨਮ ਕੋਟ ਲਗ ਰਗਰ ਹਮਾਰੀ॥ਬਰੌਂ ਸੰਭੁ ਨਤੁ ਰਹੌਂ ਕੁਮਾਰੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸੁਗਮ: ॥ਜੋ ਰਿਖੀਸ੍ਵਰ ਕਹੈਂ ਸ਼ਿਵਜੀ ਕੀ ਬਾਤ ਤੈ ਜਾਣ ਹਮਾਰਾ ਨਾਰਦ ਸੇਂ ਵਿਰੋਧ ਹੈ ਤੂੰ ਉਸ ਕੀ ਸਿਖ੍ਯਾ ਨ ਬਣ। ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

॥ਤੌਜੈਂ ਨ ਨਾਰਦ ਕਰ ਉਪਦੇਸੂ॥ਆਪ ਕਹੈਂ ਸਤਵਾਰ ਮਹੇਸੂ।

॥ਸੁਗਮ: ॥ਅਬ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਪੂਰਬਕ ਤਿਨ ਕੀ ਉਪੇਖ੍ਯਾ ਕਰਤੀ ਹੈ।

॥ ॥ਮੈਂ ਪਗ ਪਰੌਂ ਕਹੈ ਜਗਦੰਬਾ॥ਤੁਮ ਗ੍ਰਿਹ ਗਮਨ ਹੁਤ ਭਯੋ ਬਿਲੰਬਾ॥

॥ਜਗਦੰਬਾ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਰਿਖੋਂ ਕੇ ਵਚਨ ਅਪਣੇਂ ਅਸੰਮਤ ਸੁਨ ਕਰ ਕੋਪ ਕਰਨਾ ਥਾ ਪਰੰਤੂ ਜਗਤ ਜੰਨਨੀ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਨ ਕਰ ਕੋਪ ਨ ਕੀਆ ਰੀਤਿ ਸੇ ਵਿਸਰਜਨ ਕੀਆ ਤਬ।

॥ਦੇਖ ਪ੍ਰੇਮ ਬੋਲੇ ਮੁਨਿ ਗਯਾਨੀ॥ਜੈ ਜੈ ਜਗਦੰਬਕੇ ਭਵਾਨੀ॥ਸੁਗਮ: ੧੭

॥ਦੋ: ॥ਤੁਮ ਮਾਯਾ ਭਗਵਾਨ ਸਿਵ ਸਕਲ ਜਗਤ ਪਿਤ ਮਾਤ॥

॥ਨਾਇ ਚਰਨ ਸਿਰ ਮੁਨਿ ਚਲੇ ਪੁਨ ਪੁਨ ਹਰਖਤ ਗਾਤ।

॥ਗਾਤ ਪਦ ਦੀਹਾਂ ਮਨ ਕਾ ਉਪਲਖ੍ਯਕ ਹੈ। ॥ਕਿਵਾ। ।ਰੋਮਾਂਚਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਤਨ ਕਾ ਹਰਖਣੀ ਬਣਤਾ ਹੈ ਇਤਰ ਸਪਸ਼੍ਟ: ੧੮॥

॥ਸੋ: ॥ਜਾਇ ਮੁਨਿਹ ਹਿਮਵੰਤ ਪਠਾਏ॥ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਗਿਜੋ ਗ੍ਰਿਹ ਲਿਆਏ

।ਆਗੇ ਹਿਮਾਚਲ ਸਨੇਹ ਕਰ ਕਈ ਬੇਰ ਚਾਹਤਾ ਥਾ ਪਰੰਤੂ ਉਮਾਂ ਤਪ ਕਾ ਤਯਾਗ ਨਹੀਂ ਕਰਤੀ ਜਬ ਰਿਖੋਂ ਨੇਂ ਜਾਇ ਸੁਨਾਇਯਾ ਹਮ ਗਿਰਜਾਂ ਕੋ ਸੰਤੁਸ਼੍ਟ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਤੁਮ ਜਾਇਕਰ ਲਿਆਵੋ ਤਬ ਰਿਖੋਂ ਕੋ ਉਹਾਂ ਛੋਡ ਕੇ ਹਿਮਵੰਤ ਗਯਾ ਅਰੁ ਰਿਖੋਂ ਕੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦ੍ਵਾਰਾ ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਤਬ ਪਾਰਬਤੀ ਗ੍ਰਿਹ ਆਈ ਜਬ ਉਮਾਂ ਕੋ ਗ੍ਰਿਹ ਆਈ ਦੇਖ।

॥ ॥ਬਹੁਰ ਸਪ੍ਤ ਰਿਖ ਸਿਵ ਪਹਿ ਜਾਈ॥ਕਥਾ ਉਮਾਂ ਕੀ ਸਕਲ ਸੁਨਾਈ॥

॥ਭਏ ਮਗਨ ਸਿਵ ਸੁਨਤ ਸਨੇਹਾ॥ਹਰਖ ਸਪ੍ਤ ਰਿਖ ਗਵਨੇ ਗੇਹਾ।

॥ਸ਼ਿਵਜੀ ਉਮਾਂ ਕੇ ਸਨੇਹ ਮੇਂ ਮਗਨ ਭਏ ਅਰੁ ਦੋਨੋਂ ਓਰ ਕੀ ਰੁਚਿ ਉਮਗੀ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਰਿਖ ਵਿਧਿ ਲੋਕ ਕੋਂ ਗਏ।

॥ਮਨ ਥਿਰ ਕਰ ਤਬ ਸੰਭੁ ਸੁਜਾਨਾ॥ਲਗੇ ਕਰਨ ਰਘੁਨਾਯਕ ਧਯਾਨਾ॥

।ਤਬ ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤ ਕੋਂ ਨਿਰੋਧ ਕਰਕੇ ਸੰਕਰਜੀ ਸਮਾਧਿ ਸ੍ਥਿਤ ਭਏ ਜੋਂ ਤੇ ਸੁਜਾਨ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਸ ਸਮਯ ਜੋ ਕੀਯਾ ਚਾਹੀਏ ਤਿਸ ਸੇਂ ਚੂਕਤੇ ਨਹੀਂ ਧਯਾਨ ਪਰ ਹੋਵਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਬਹੁਤ ਬਾਤ ਸੁਣਨੇ ਸੁਣਾਵਣੇ ਕਰ ਚਿਤ ਸਮਤ ਭਯਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਕਾਗ੍ਰ ਕੀਆ। ॥ਵਾ।

॥ਬਡੋਂ ਕੀ ਰੀਤਿ ਹੈ ਕਿਸੀ ਬਾਤ ਕਾ ਹਰਖ ਹੋਵੈ ਤਬ ਭਗਵਤ ਕੇ ਧਯਾਨ ਪਰਾਯਣ ਹੋਤੇ

ਜਾਂਤੇ ਹਰਖਕੇ ਅਤਿ ਸੋਕ ਕਾਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਜੈਸੇ ਸੀਤ ਉਸ਼ਨ ਮੇਂ ਬਡੇ ਲੋਕ ਗੁਪਤ ਮੰਦਰੋਂ ਮੇਂ ਬੈਠ ਕਰ ਸੁਖ ਭੋਗਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹਰਖ ਸੋਕਕੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤਜਨ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਧਯਾਨ ਰੂਪੀ ਗੁਪਤ ਭਵਨ ਮੇਂ ਇਸਥਿਤਿ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਤਾਰਕ ਅਸੁਰ ਭਯੋ ਤਿਹ ਕਾਲਾ॥ ਭੁਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਲ ਤੇਜ ਵਿਸਾਲਾ॥

ਤਾਰਕ ਅਸੁਰ ਕੀ ਭੁਜਾ ਕਾ ਬਲ ਅਰੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਹਿਯੇ ਜਿਸ ਪਰ ਸਤ੍ਰ ਕਾ ਤੇਜ ਨ ਪਰੇ ਤੇਜ ਕਹਿਯੇ ਅਪਨਾ ਤ੍ਰਾਸ ਸਤ੍ਰੋਂ ਪਰ ਪੜੇ ਇਹ ਸਭ ਗੁਣ ਤਿਸ ਮੇਂ ਅਧਿਕ॥

॥ਤਿਹਿ ਸਬ ਲੋਕ ਲੋਕ ਪਤਿ ਜੀਤੇ॥ ਭਏ ਦੇਵ ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਰੀਤੇ॥

॥ਰੀਤੇ ਕਹਿਯੇ ਖਾਲੀ ਅਪਰ ਸੁਗਮ॥

॥ਅਜਰ ਅਮਰ ਸੋ ਜੀਤ ਨ ਜਾਈ॥ ਹਾਰੇ ਸੁਰ ਕਰ ਬਿਬਿਧ ਲਰਾਈ॥

॥ਤਿਸਨੇ ਸੁਧਾਪਾਨ ਕੀਆ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਅਜਰ ਅਮਰ ਭਯਾ ਦੇਵਤਯੋਂ ਨੇ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੀਏ ਪਰੰਤੂ ਜੀਤਾ [illegible] ਜਾਏ॥

॥ਤਬ ਬਿਰੰਚ ਸਨ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੇ॥ ਦੇਖੇ ਬਿਧਿ ਸਭ ਦੇਵ ਦੁਖਾਰੇ॥ ਸੁਗਮ॥ ੧੮੯॥

॥ਦੋ॥ ॥ਸਭ ਸਨ ਕਹਾ ਸੁਨਾਇ ਬਿਧਿ ਦਨੁਜ ਨਿਧਨ ਤਬ ਹੋਇ॥

॥ਸੰਭੁ ਸੁਕ੍ਰ ਸੰਭੂਤ ਸੁਤ ਇਹ ਜੀਤੈ ਰਨ ਸੋਇ॥

॥ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਇਸ ਦਨੁਜ ਕੇ ਨਾਸ ਹੇਤੁ ਸੰਭੁ ਕੇ ਬੀਰਜ ਮੇਂ ਉਪਜੇਗਾ ਸ੍ਵਾਮਕਾਰਤਕ ਤਿਸ ਤੇ ਇਹ ਮਰੇਗਾ॥ ੧੯੦ ॥ਜੋ ਸੁਰ ਕਹੈਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੀ ਨਾਰੀ ਜਲ ਮੂਈ ਹੈ ਅਰੁ ਓਹ ਸਮਾਧਿ ਸਥਿਤ ਹੈਂ ਪੁਤ੍ਰ ਕੈਸੇ ਉਪਜੇਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਪਿਤਾਮਾ ਜੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੋ॥ ॥ਮੋਰ ਕਹਾ ਸੁਨ ਕਰਹੁ ਉਪਾਈ॥ ਹੋਇ ਹੈ ਈਸ੍ਵਰ ਕਰੇ ਸਹਾਈ॥

॥ਮੇਰੇ ਕਹੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਮ ਉਦਯੋਗ ਕਰੋ ਦੈਵ ਕੀ ਸਹਾਯਤਾ ਕਰ ਕਾਰਜ ਹੋਵੇਗਾ॥ ਜੋ ਕਹੋ ਕਯਾ ਉਪਾਉ ਹੈ ਤੌ ਸੁਨੋ॥

॥ਸਤੀ ਜੁ ਤਜੀ ਦਛਮਖ ਦੇਹਾ॥ ਜਨਮੀ ਜਾਇ ਹਿਮਾਚਲ ਗੇਹਾ॥

॥ਤਿਹ ਤਪ ਕੀਨ ਸੰਭੁ ਪਤਿ ਲਾਗੀ॥ ਸਿਵ ਸਮਾਧਿ ਬੈਠੇ ਸਭ ਤਯਾਗੀ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਜਦਪਿ ਹੈ ਅਸ ਮਜਿਸ ਭਾਰੀ॥ ਤਦਪਿ ਬਾਤ ਇਕ ਸੁਨਹੁ ਹਮਾਰੀ॥

॥ਜਦਪਿ ਇਹ ਬਾਤ ਅਣ ਬਣਤੀ ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮਹਾਂਦੇਵ ਨੇ ਨਾਰੀ ਤਯਾਗ ਕਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰਕੇ ਸਮਾ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਪ ਕਰੀ ਹੈ ਤਿਨਕੀ ਜਮਾਧ ਛੁਡਾਵਣੀ ਅਰੁ ਤਿਨਕਾ ਵਿਵਾਹ ਕਰਾਵਣਾ ਪਰੰਤੂ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਬਾਤੋਂ ਕੀ ਸੁਗਮਤਾ ਮੇਂ ਤੁਮੇਂ ਕਹਿਤਾ ਹੈਂ।

॥ਪਠਵਹੁ ਕਾਮ ਜਾਇ ਸਿਵ ਪਾਹੀਂ॥ਕਰੇ ਛੋਭ ਸੰਕਰ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥
॥ਤਬ ਹਮ ਜਾਇ ਸਿਵਹਿ ਸਿਰ ਨਾਈ॥ਕਰਵਾਇਬ ਬਿਵਾਹੁ ਬਰਿਆਈ॥

॥ਤੁਮ ਮਦਨ ਕੋ ਪਠਾਵੋ ਵਹੁ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਉਥਾਨ ਕਰਾਵੇਗਾ ਤਬ ਹਮ ਸਭੀ ਜਾਇ ਕੇ ਜਿਸ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਵਿਵਾਹ ਕਰਾਵੈਂਗੇ॥

॥ ॥ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਭਲਹਿ ਦੇਵ ਹਿਤ ਹੋਈ॥ਮਤਿ ਅਤਿ ਨੀਕ ਕਹੈ ਸਬ ਕੋਈ॥

॥ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਅਮਰੋਂ ਕਾ ਅਤਿ ਸ਼ੁਭ ਹੋਇਗਾ ਅਰੁ ਇਸ ਮਤ ਕੋ ਂਭੀ ਲੋਗ ਸਰਾਹੈਂ ਗੇ ਜੋ ਕਿਸੂ ਨੇ ਭਲੀ ਰੀਤਿ ਵਿਚਾਰੀ ਹੈ॥

॥ਅਸਤੁਤਿ ਸੁਰਨ ਕੀਨ ਅਸ ਹੇਤੂ॥ਪ੍ਰਗਟੇ ਵਿਖਮ ਬਾਂਨ ਝਖ ਕੇਤੂ॥

॥ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਜਬ ਵਿਬੁਧੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰੀ ਤਬ ਵਿਖਮ ਵੰਨ ਕਹੀਏ ਸਭੋਂ ਕੇ ਮਨ ਕੋ ਜੋ ਦਿਖਾਤ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਕਠਨ ਹੋਹਿ ਜਿਸ ਕੇ ਬਾਂਨ ਐਸਾ ਜੋ ਮੀਨ ਕੇਤੁ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯਾ॥੧੮੧॥

॥ਦੋ: ॥ਸੁਰਨ ਕਹੀ ਨਿਜ ਬਿਪਤਿ ਤਬ ਸੁਨ ਮਨ ਕੀਨ ਵਿਚਾਰ॥
॥ਸੰਭੁ ਵਿਰੋਧ ਨ ਕੁਸਲ ਮੁਹਿ ਬਿਹਸ ਕਹੇਉ ਅਸ ਮਾਰ॥

॥ਸੁਰੋਂ ਕੀ ਅਪਦਾ ਸੁਨ ਕਰ ਮਦਨ ਨੇਂ ਪਾਰਮਾਰਥਕ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਆ ਜੋ ਦੇਵਤੋਂ ਕੇ ਦੁਖ ਮਿਟਾਵਣ ਕਾ ਉਪਾਉ ਮੁਝ ਸੇਂ ਹੋਵੈ ਤੌ ਸੁਭ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸੰਭੁ ਕਹੀਏ ਜੋ ਸਭੋਂ ਕਾ ਕਲਿਆਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਮੁਝੇ ਕੁਸਲ ਨ ਹੋਇਗਾ ਇਹ ਬਾਤ ਹਸ ਕਰ ਕਹੀ ਹਾਸ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮਆਨੰਦ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੀ ਹੈ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਅਪਣੀ ਸੁਰਤਾ ਕੇ ਗਰਬ ਸੇਂ ਹਸਾ ਜੋ ਇਹ ਕੇਤਾ ਇਕ ਕਾਰਜ ਹੈ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਸੁਰਨ ਕੀ ਸ੍ਵਾਰਥ ਪਰਾਇਣਤਾ ਕੋ ਹਸਾ॥ ॥ਸਰਵ ਸ੍ਵਾਰਥ ਪਰੋ ਲੋਕੋ ਨ ਵੇਦ ਪਰ ਯਾਤਨਾਂ॥ ॥ਸਭ ਲੋਕ ਸ੍ਵਪ੍ਰਯੋਜਨ ਪਰਾਇਣ ਹੈਂ ਪਰ ਪੀੜਾ ਕੋ ਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਤੇ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਜੌ ਮੇਰੀ ਮ੍ਰਿਤੂ ਹੋਵੈਗੀ ਤੌ ਤੁਮ ਭੀ ਤੋਰਕੋ ਕੇ ਸੁਖ ਕੋ ਂ ਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੈਂਗੇ ਇਸ ਕਰ ਵਿਹਸਾ॥
॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਦੇਖੋ ਵਿਬੁਧਨ ਕੀ ਬਾਤ ਆਪ ਪੀਛੇ ਰਹੇ ਹੈਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਂ ਊਪਰ ਧਰੇਤਾ ਅਰੁ ਮੋਕੋਂ ਉਸ ਪੱਖ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਜਾਨਕਰ ਮੁਝੇ ਹੀ ਸਭੋਂ ਨੇਂ ਪ੍ਰੇਰਾ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥
॥ਮੈਂ ਭੀ ਤੋ ਮਨ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਕੋ ਂ ਅਪਣੇਂ ਸਦ੍ਰਿਸ ਨਹੀ ਥਾ ਗਿਣਤਾ ਪਰੰਤੂ ਮੁਝੇ ਭੀ ਇਨੋਂ ਨੇ ਐਸੇ ਇਸ ਥਾਨ ਮੇਂ ਸੰਮੁਖ ਕੀਆ ਹੈ ਜਹਾਂ ਤੇ ਜੀਵਤਾ ਬਚੋਂ ਤਵ ਭੀ ਭਲਾ ਹੈ॥

॥ਨਨੁ॥ ॥ਇਸਤੇ ਸੋਕ ਚਾਹੀਤਾ ਥਾ॥ ॥ਉਤ੍ਰਨੁ॥ ॥ਯੋਧਾ ਹੈਂ ਇਨਕੇ ਪੜੇ ਕੁਣ ਦੇਖ ਕਰ ਹਰਖ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੀਤਾ॥ ॥ਹਤੋ ਵਾ ਪ੍ਰਾਪ ਸ੍ਯਸਿ ਸ੍ਵਰਗੰ ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਭੋਖ੍ਯਸੇ ਮਹੀਮ॥ ॥ਸੂਰੋਂ ਕੋ ਇਸ ਕਰ ਹਰਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਮੂਏ ਤੋ ਸ੍ਵਰਗ ਕੋ ਜੈਂਗੇ ਜੀਤ ਭਈ ਤਬ ਰਾਜ ਕਰੈਂਗੇ ॥੧੯॥ ਅਬ ਉਨਕੋਂ ਧੈਰਜ ਦੇਤਾ ਹੈ॥

॥ਦੋ॥ ॥ਜਦਪਿ ਕਰਬ ਮੈਂ ਕਾਜ ਤੁਮਾਰਾ॥ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕਹਿ ਪਰਮ ਧਰਮ ਉਪਕਾਰਾ॥

॥ਜਦਪਿ ਮੁਝ ਕੋ ਅਸੁਭ ਹੋਇਗਾ ਤੋ ਭੀ ਤੁਮਾਰਾ ਕਾਮ ਕਰੋਂਗਾ ਜਾਂਤੇ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਨੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਕੀ ਬਡੀ ਮਾਹਿਮਾਂ ਕਹੀ ਹੈ॥

॥ਪਰਹਿਤ ਲਾਗਿ ਤਜੈ ਜੋ ਦੇਹੀ॥ ਸੰਤਤ ਸੰਤ ਪ੍ਰਸੰਸੈ ਤੇਹੀ॥ ॥

॥ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਨਿਮਿਤ ਜਿਸਕਾ ਦੇਹ ਛੂਟੇ ਸੋ ਨਿਰੰਤਰ ਹੀ ਸੰਤਹੁ ਕਰ ਸ੍ਤੁਤਿ ਜੋਗ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

॥ ॥ਅਸ ਕਹਿ ਚਲੇਉ ਸਬਨ ਸਿਰ ਨਾਈ॥ ਸੁਮਨ ਧਨੁਖ ਕਰ ਸਹਿਤ ਸਹਾਈ॥

॥ਸਭੋਂ ਕੋ ਸਿਰ ਇਸ ਕਰ ਨਿਵਾਯਾ ਯੁਧ ਕੋ ਮੈਂ ਚਲਾ ਹੋਂ ਕਿਆ ਜਾਣੀਏ ਜੀਵਤੇ ਆਵਣਾਂ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਸਭੋਂ ਨੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਮੇਰੀ ਸਹਾਯਤਾ ਕਰਨੀ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਅਰਥ ਔਰ ਕਰਨਾ॥ ਸਭਨੇਂ ਕਾ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇ ਕਿਆ ਸਭੋਂ ਕੋ ਲੱਜਤ ਕਰ ਚਲਾ ਜੋ ਤੁਮਸੇਂ ਤੋ ਬਾਤ ਰਹੀ ਹੈ ਮੈਂ ਜਾਤਾ ਹੋਂ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਇਹ ਅਰਥ ਨਰਹੁ ਕੀ ਓਰ ਲਗਾਵਣਾ ਸਭੋਂ ਕਾ ਸਿਰ ਨਿਵਾਵਣਾ ਇਹ ਸਰਬ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਜਪੋਂ ਤਪੋਂ ਕਾ ਗਾਰਬ ਖੰਡਨ ਕਰ ਦੀਆ ਸੋ ਆਗੇ ਕਹਿਣਾਂ ਹੈ॥

॥ਚਲਤ ਮਾਰ ਅਸ ਹ੍ਰਿਦੇ ਵਿਚਾਰਾ॥ ਸਿਵ ਵਿਰੋਧ ਧ੍ਰੁਵ ਮਰਨ ਹਮਾਰਾ॥

॥ਸਿਵਜੀ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਧ੍ਰੁਵ ਕਹੀਏ ਨਿਸ਼ਚੇ ਮਰਣਾਂ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਵੀਚਾਰਾ ਮੇਰਾ ਹੈ ਤਾਮਸੀ ਰਾਜਸੀ ਸ੍ਵਰੂਪ ਅਰੁ ਸਿਵ ਹੈਂ ਪਰਮ ਸਾਂਤ ਸ੍ਵਰੂਪ ਸੋ ਸਾਤਕੀਓਂ ਕੀ ਆਗਿਆ ਕਰ ਤਾਮਸੀਓਂ ਕਾ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ॥ਇਸ ਪਰ ਪ੍ਰਮਾਣ॥ ॥ਸਾਧ ਜਨ ਸੰਤਾਪਾਤ ਕਿ ਮਾਸ੍ਚਰਯੰ ਕੁਲਖ੍ਯਃ॥ ॥ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਸੰਤਾਪ ਦੇਣੇਂ ਸੇਂ ਕੁਲ ਕਾ ਖਯ ਹੋਣਾਂ ਆਸਚਰਯ ਨਹੀਂ॥ ਪੁਨਃ ॥ਸ੍ਰੀਭਗਵਤ ਗੀਤਾ॥ ॥ਜੈਸੇ ਕਰੈ ਆਗਿਆ ਜਨਕੀ ਹੋਇ ਗਯਾ ਤਤ ਛਾਰਾ॥

॥ਤਬ ਆਪਨ ਪ੍ਰਭਾਉ ਵਿਸਤਾਰਾ॥ ਨਿਜ ਵਸ ਕੀਨ ਸਕਲ ਸੰਸਾਰਾ॥ ਸੁਗਮਃ

॥ਕੋਪੇਉ ਜਬਹਿ ਵਾਰਿਚਰਕੇਤੂ॥ ਛਿਨਮਾਹਿ ਮਿਟੀ ਸਕਲ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੇਤੂ॥

॥ਆਸ਼ੰਕਾ॥ ॥ਵਾਰਿਚਰਕੇਤੂ ਪਦ ਸੇ ਤੋ ਅਰਥ ਸਿਧ ਹੁਯਾ ਮਕਰ ਧ੍ਵਜਾ ਸੋ ਮੀਨ ਕੇ ਮਨੋਜ ਕੋ ਕੇਤੂ ਸੇ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤ ਕਹਿਆ ਹੈ॥ ॥ਉਤ੍ਰਕੁ॥ ॥ਜੈਸਾ ਕੋਈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੇਂ ਸੰਬੰਧ [illegible] ਮਨਾਜਿਜ [illegible] ਅਰ ਪਤਾਕਾ ਭੀ ਚਪਲ [illegible] ਮੀਨ ਕੋ [illegible] ਜਾਨ ਕੈ ਤਾਹਾਂ [illegible]

[illegible] ॥ਨਨੁ॥ ॥ਜਿਨਕੇ ਸੈਨਾ [illegible]

ਦ੍ਰਵਰ ਕੇਤੁ ਹੀ ਕਿਮਰਥ ਕਹਾ॥ ॥ਉਤ੍ਰ॥ ॥ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੇਤੁ ਮਿਟਾਵਣੇਂ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਮੇਂ ਕਹਾ ਜੰਤੇ ਜਲ ਅਧਃ ਪਥ ਗਾਮੀ ਹੈ ਤਿਸ ਸੰਬੰਧੀ ਮੀਨ ਭੀ ਨੀਚ ਪਥ ਗਾਮੀ ਹੁਏ ਸੋ ਨੀਚ ਮੀਨ ਜਿਸ ਪਾਤਿਤ ਗਾਜ ਨੇਂ ਕੇਤੁ ਮੇਂ ਇਸਥਿਤਿ ਕਰੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਜਹਾਂ ਅਧਮੇਂ ਕਾ ਐਸਾ ਉਦੈ ਹੋਏ ਤਹਾਂ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੇਤੁ ਕਾ ਅਸਤੁ ਹੋਣਾਂ ਕਿਆ ਅਸਚਰਜ ਹੈ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਔਰ ਜਲ ਜੰਤ ਜਲ ਮੇਂ ਬਿਨਾਂ ਭੀ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੀਨ ਜਲ ਮੇਂ ਬਿਨਾਂ ਛਿਨ ਨਹੀ ਰਹਿਤਾ ਸੋ ਜਬ ਮਤਸ ਕੇਤੁ ਮੇਂ ਹੁਯਾ, ਤੌ ਜਲ ਪ੍ਰਜਾ ਪ੍ਰਯੰਤ ਚਾਹਿਯੇ ਜਹਾਂ ਏਤਾ ਜਲ ਚਢਾ ਤਬ ਸੇਤੁ ਮਿਟੀ ਦਾਜਟਾਂਤ ਇਹ ਜਹਾਂ ਅਤਯੰਤ ਕਾਮ ਕਾ ਵੇਗ ਭਯਾ ਤਹਾਂ ਮਰਯਾਦ ਸਭੀ ਉਲੰਘੀ ਜਾਤੀ ਹੈ ਸੋਈ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬ੍ਰਹਮਚਰਜ ਬ੍ਰਤ ਸੰਜਮ ਨਾਨਾ॥ਧੀਰਜ ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਵਿਗਿਆਨਾ॥

॥ਸਦਾਚਾਰ ਜਪ ਜੋਗ ਵਿਰਾਗਾ॥ਸਭੈ ਵਿਵੇਕ ਕਟਕ ਸਭ ਭਾਗਾ॥

ਸੁਗਮਃ੧੯੩॥

॥ਛੰਦ॥ ॥ਭਾਗੇਯੋ ਵਿਵੇਕ ਸਹਾਇ ਸਹਿਤ ਸੁ ਸੁਭਟ ਸੰਜੁਗ ਮਹਿ ਮੁਰੇ॥

॥ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ਵਿਵੇਕ ਭਾਗਯਾ ਅਰੁ ਸਤ ਸੰਤੋਖਾਦਿਕ ਜੋ ਸੇਸ੍ਰ ਸੁਭਟ ਥੇ ਸੋ ਭੀ ਸੰਜੁਗ ਕਹਿਯੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮਹੀ ਸੋਂ ਮੁੜੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਮਿਥਨਾ ਅਰੁ ਲੋਭਾਦਿਕੋਂ ਨੇਂ ਐਸਾ ਬਲ ਪਾਯਾ ਦੈਵੀ ਸੰਪਦ ਕੋਂ ਸਭੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਸੇਂ ਨਿਕਾਸ ਦੀਆ॥

॥ਸਦ ਗ੍ਰੰਥ ਪਰਬਤ ਕੰਦਰਨ ਮਹੁ ਜਾਇ ਤਿਹਿ ਅਵਸਰ ਦੁਰੇ॥

॥ਸੇਸ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥ ਹੈਂ ਸੋਭੀ ਪਰਬਤ ਹੂ ਕੀ ਕੰਦਰਾ ਮਹੁ ਜਾਇ ਛਪੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਇਨ ਕੇ ਪੁਸਤਕ ਰੂਪ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਦੇਹ ਧਾਰੀ ਭੀ ਹੈਂ ਸੋ ਛਪ ਗਏ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਵਿਵੇਕ ਕੇ ਜੋ ਸੁਭਟ ਥੇ ਹੈਂ ਸੋ ਦੋਵੇਂ ਰੂਪੀ ਪਰਬਤੋਂ ਕੀਆਂ ਰਿਦਾ ਰੂਪੀ ਕੰਦਰਾ ਮੇਂ ਜਾਇ ਲੀਨ ਹੁਏ ਤਬ ਇਹਿ ਵਿਵੇਕ ਕੀ ਬਾਤ ਪੁਸਤਕੋਂ ਮੇਂ ਲਿਖੀ ਰਹਿ ਗਈ ਪ੍ਰਗਟ ਕਹੀਂ ਨ ਰਹਾ॥

॥ਹੁਨਹਾਰ ਕਾ ਕਰਤਾਰ ਕੋ ਰਖਵਾਰ ਜਗ ਖਰਭਰ ਪਰਾ॥

॥ਦੁਇ ਮਾਥ ਕੇਹਿ ਰਤਿਨਾਥ ਜਿਹ ਕਹੁ ਕੋਪ ਕਰ ਧਨੁ ਸਰ ਧਰਾ॥

॥ਜਗਤ ਮੇਂ ਖਰਭਰ ਕਹਿਯੇ ਬਡਾ ਸੋਰ ਪੜਾ ਅਰੁ ਲੋਕ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਕੇ ਦੈਵ ਅਬ ਕਿਆ ਹੋਵੈਗਾ ਹਮਾਰਾ ਕੌਨ ਰਖਯਕ ਹੈ ਅਰੁ ਏਕ ਸਿਰ ਵਾਲੇ ਤੌ ਸਭੀ ਇਸ ਨੇਂ ਵਸ ਕੀਏ ਹੂਏ ਹੈ ਅਬ ਜੋ ਧਨੁਖ ਬਾਣ ਪਕੜ ਕਰ ਤਿਸ ਸਹਿਤ ਰਹਤਾ ਹੈਂ ਸੋ ਦੁਗਲ ਸਿਰ ਵਾਲਾ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਵਸ ਕੀਆ ਚਾਹਤਾ ਹੈ॥੧੯੪॥

॥ਦੋਹਾ॥ ॥ਜੇ ਸਜੀਵ ਜਗ ਅਚਰ ਚਰ ਨਾਰਿ ਪੁਰਖ ਅਸ ਨਾਮ॥

॥ਤੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਰਯਾਦ ਤਜ ਭਏ ਸਕਲ ਵਸਿ ਕਾਮ॥

॥ਜਿਨ ਸੇ ਸਜੀਵ ਕਹਿਯੇ ਕ੍ਰਿਆ ਸਹਿਤ ਜੀਵ ਜਗਤ ਮੇਂ ਇਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕਾ ਨਾਮ

ਨਾਰੀ ਪੁਰਖ ਰੂਪੋ ਜੋ ਮਹਾਂਦੇਵ ਪਾਰਬਤੀ ਜਗਤ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕਰ ਕਾਂਮ ਕੇ ਵਸ ਭਏ ਕ੍ਰਿਆ ਸਹਿਤ ਜੀਵ ਕਹਿਤੇ ਬ੍ਰਿਛ ਲਤਾ ਤਲਾਵ ਤਲਾਵੜੀਆਂ ਆਦਿਕ ਇਸ ਬਾਤ ਕੇ ਮੇਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਨਕੀ ਭੁਛਕ ਕ੍ਰਿਆ ਨਹਿ ਸੋ ਸਾਮ੍ਰੀ ਤੇ ਤ੍ਰੀ ਕੇ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥੮੪॥

ਚੌ: ॥ਸਬ ਕੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਮਦਨ ਅਭਿਲਾਖਾ॥ਲਤਾ ਨਿਹਾਰ ਨਿਵਹਿ ਤਰ ਸਾਖਾ॥

॥ਨਦੀ ਉਮਗਿ ਅੰਬੁਧਿ ਕਹਿ ਧਾਈ॥ਸੰਗਮ ਕਰਹਿ ਤਲਾਵ ਤਲਾਈ॥

॥ਜਹ ਅਸ ਦਸਾ ਜੜਨ ਕੈ ਵਰਨੀ॥ਕੋ ਕਹਿ ਸਕੈ ਸਚੇਤਨ ਕਰਨੀ॥ਸੁਗਮ:॥

॥ਪਸੁ ਪੰਛੀ ਨਭ ਜਲ ਥਲ ਚਾਰੀ॥ਭਏ ਕਾਂਮ ਵਸ ਸਮੇ ਵਿਚਾਰੀ॥

॥ਖਗ ਮ੍ਰਿਗਾਦਿਕ ਰਿਤੂ ਕਾਲ ਬਿਨਾ ਤ੍ਰਿਯਾ ਗਾਮਨ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਅਰੁ ਉਨਕੀਆਂ ਗਰਭਵਤੀਆਂ ਨਾਰੀਆਂ ਭੀ ਗਰਭ ਪਾਤ ਕੇ ਭੈ ਸੇਂ ਨਰ ਸੇਂ ਸੰਗ ਨਹੀ ਕਰਤੀਆਂ ਸੋ ਉਨ ਸੇਂ ਭੀ ਸਮੇ ਸੰਕੇਤ ਕਿਸੂ ਕੋਂ ਸਿਮਰਤ ਨਾਂ ਰਹਾ॥

॥ ॥ਮਦਨ ਅੰਧ ਬ੍ਯਾਕੁਲ ਸਬ ਲੋਕਾ॥ਨਿਸ ਦਿਨ ਨਹਿੰ ਅਵਿਲੋਕਹਿੰ ਕੋਕਾ॥

॥ਮਦਨ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਲੋਕ ਵ੍ਯਾਕੁਲ ਅਰੁ ਅੰਧੇ ਐਸੇ ਭਏ ਜੋ ਚਕ੍ਰ ਵਾਕੋਂ ਕੋ ਭੀ ਰਾਤ੍ਰ ਦਿਨ ਕਾ ਵਿਵੇਕ ਨਾਂ ਰਹਾ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਮਦਨ ਕਾ ਦੇਹ ਤੌ ਦੇ ਦੰਡ ਭਰ ਕਹਾ ਰਾਤ੍ਰ ਦਿਨ ਕਾ ਵੀਚਾਰ ਚਕ੍ਰਵਾਕੋਂ ਕੋ ਕੈਸੇ ਬਨੈ॥ ॥ਉਤ੍ਰੁ॥ ॥ਵਹੁ ਦੋ ਘੜੀ ਰਾਤ੍ਰ ਕੀ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਉਨ ਕੀ ਰਾਤ੍ਰੀ ਕਰ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਿਥੀ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਿਸੀ ਮੇਂ ਸਾਯੰਕਾਲ ਕਿਸੀ ਮੇਂ ਮਧ੍ਯਾਨ ਰਹੂੰ ਦਿਸਾਵੀ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਮੇਂ ਕਾਮ ਕੇ ਪ੍ਰਿਤ ਸਕਲ ਰਹੀ ਜਹਾਂ ਰਾਤ੍ਰੀ ਥੀ ਤਹਾਂ ਇਹ ਬਾਤ ਬਨੀ॥

॥ਦੇਵ ਦਨੁਜ ਨਰ ਕਿੰਨਰ ਬ੍ਯਾਲਾ॥ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਸਾਚ ਭੂਤ ਬੈਤਾਲਾ॥

॥ਇਨ ਕੀ ਦਸਾ ਨ ਕਹੇਉਂ ਬਖਾਨੀ॥ਸਦਾ ਕਾਂਮ ਕੇ ਚੇਰੇ ਜਾਨੀ॥ਸੁਗਮ: ॥

॥ਸਿੱਧ ਬਿਰਕਤ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਜੋਗੀ॥ਤੇਪਿ ਕਾਂਮ ਵਸ ਭਏ ਵਿਯੋਗੀ॥

॥ਵਿਯੋਗੀ ਕਹਿਤੇ ਜੋ ਵਿਰਕਤ ਹੋਨਾ ਅਪਨਾ ਸਪਸਟ: ੧੮੬॥

॥ਛੰਦ॥ ॥ਭਏ ਕਾਂਮ ਵਸ ਜੋਗੀਸ ਤਾਪਸ ਪਾਵਰਨ ਕੀ ਕੋ ਕਹੈ॥

॥ਦੇਖਹਿ ਚਰਾਚਰ ਨਾਰਿ ਮਯ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਮਯ ਦੇਖਤ ਰਹੇ॥

॥ਪਾਵਰ ਕਹਿਤੇ ਅਧਮ ਇਤ੍ਯਰ ਸੁਗਮ:॥

॥ ॥ਅਬਲਾ ਵਿਲੋਕਹਿ ਪੁਰਖ ਮਯ ਜਗ ਪੁਰਖ ਸਬ ਅਬਲਾ ਮਯੰ॥

॥ਦੁਇ ਦੰਡ ਭਰ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਭੀਤਰ ਕਾਂਮ ਕ੍ਰਿਤ ਕੌਤਕ ਅਯੰ॥

।ਦੰਡ ਕਹੀਏ ਧਰਕਾ ਅਰੁ ਕਹੀਏ ਇਹ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ।੧੯੭।।

ਸੋ:॥ ।ਧਰੀ ਨ ਕਾਹੂ ਧੀਰ ਸਬਕੇ ਮਨ ਮਨਸਿਜ ਹਰੇ।

।ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਜੀ ਬਾਲਮੀਕ ਜੀ ਕਾ ਅਵਤਾਰ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਇਨਕੋ ਦਿਬ੍ਯ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੈ ਸਭੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੇਖ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਇਹ ਬਾਤ ਪਰੰਪਰਾ ਕਰ ਸੁਨੀ ਹੈ ਜਬ ਇਹ ਪ੍ਰਥਮ ਬਾਰ ਇਸ ਸੋਰਠੇ ਕਾ ਉਚਾਰਣ ਕੀਆ ਤਬ ਪਰਮ ਅਨਰਥ ਮਾਨ ਕਰ ਕੰਠ ਗਦ ਗਦ ਭੁਯਾ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ਜਲ ਚਲਨੇ ਲਗਾ ਅਰੁ ਤੂਸਨੀ ਭਏ ਤਾਹੀ ਸਮੇਂ ਇਨਕੇ ਅਪਣੇ ਦਾਸ ਜਾਨ ਕਰ ਦੁਤੀਯ ਚਰਣ ਹਨੂਮਾਨ ਜੀ ਨੇ ਲਿਖ ਦੀਆ।

।ਜੇ ਰਾਖੇ ਰਘੁਬੀਰ ਤੇ ਉਬਰੇ ਤਿਹ ਕਾਲ ਮਹੁ।

।ਮਹਾਂ ਬੀਰ ਜੀ ਕੇ ਇਸ ਲਿਖਣੇਂ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਾਸਤ ਨਹੀ ਜਿਨਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰਾਖੇ ਸੋ ਬਚੇ ਥੇ ।। ।ਸ਼ੰਕਾ। ।ਈਹਾਂ ਕਹਾ ਰਾਮ ਨੇ ਕਿਸੀ ਕਾ ਹਾਥ ਨਹੀ ਛੋੜਾ ਅਰੁ ਇਨੇਂ ਪਰ ਮਨ ਸਿਜ ਕਾ ਬਲ ਨਹੀ ਪੜਤਾ ਜੋ ਇਨਕੇ ਰਖ੍ਯਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਇਸਕਰ ਕਹਾ ਜੇ ਰਾਖੇ ਰਘੁਬੀਰ ।। ।ਸਮਾਧਾਨ। ।ਹਨੁਮੰਤ ਜੀ ਸਿਵ ਜੀ ਕਾ ਅਵਤਾਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਾਮ ਕਾ ਉਦਯੋਗ ਸ੍ਰੀ ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਓਰ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਕਹਾ ਤੇ ਉਬਰੇ ਤਿਹ ਕਾਲ ਮਹੁ ਅਰਥ ਇਹ ਸਿਵ ਜੀ ਨਿਰ ਵਿਕਾਰ ਰਹੇ ।੧੯੮।। ।ਚੌਪਈ:॥ ।ਉਭੈ ਘਰੀ ਅਸ ਕੌਤਕ ਭਯੋ ਜਬ ਲਗ ਕਾਮ ਸੰਭੁ ਪਹਿ ਗਯੋ।

।ਸੁਗਮ:॥ ।ਸਿਵਹਿ ਬਿਲੋਕ ਸਸੰਕਯੋ ਮਾਰੂ ਭਯੋ ਜਥਾ ਥਿਤਿ ਸਭ ਸੰਸਾਰੂ।

।ਸਿਵ ਜੀ ਕੋਂ ਦੇਖ ਕਰ ਕਾਮ ਭੈ ਵੰਤ ਭਯਾ ਤਬ ਪੀਛੇ ਕੇ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਪੂਰਬ ਵਤ ਵਿਸ੍ਰਾਮ ਭਯਾ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਉਦੰਡ ਰਾਜਾ ਦੇਸੋਂ ਕੋ ਲੂਟਤਾ ਲੈ ਘਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜਬ ਕਿਸੀ ਦੁਰਗਮ ਗੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਥ ਜਾਇ ਅਟਕਤਾ ਹੈ ਤਬ ਮਾਰਗ ਕੇ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਅਰਾਮ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ।

।ਭਏ ਤੁਰਤ ਜਗ ਜੀਵ ਸੁਖਾਰੇ ਜਨੁ ਮਦ ਉਤਰ ਗਏ ਮਤਿ ਵਾਰੇ।

।ਮਾਨੋ ਮਦ ਕੀ ਮਸਤੀ ਉਤਰ ਗਈ ਹੈ ਅਰੁ ਮਤਵਾਰੇ ਕਹੀਏ ਲੋਗ ਬੁਧਿਵਾਨ ਭਏ।

।ਰੁਦ੍ਰਹਿ ਦੇਖ ਮਦਨ ਭੈ ਮਾਨਾ ਦੁਰਾਧਰਖ ਦੁਰਗਮ ਭਗਵਾਨਾ।

।ਰੁਦ੍ਰ ਕੌ ਦੇਖ ਕਰ ਕਾਮ ਭੈ ਭੀਤ ਭਯਾ ਕੈਸੇ ਹੈ ਭਗਵਾਨ ਦੁਰਾਧਰਖ ਕਹੀਏ ਕਠਨ ਹੈ ਜਿਨਕੇ ਬਲ ਕਾ ਧਾਰਨਾ ਅਰੁ ਜਿਨਕੇ ਕੋਪ ਕਾ ਸਹਾਰਨਾ ਅਰੁ ਦੁਰਗਮ ਕਹੀਏ ਜਿਨਕੀ ਸਮੀਪ ਕਾ ਚਲਾਵਨਾ ਕਠਨ ਹੈ ਜੌ ਕਹੋ ਸਿਵ ਜੀ ਕੋਂ ਦੁਰਾਧਰਖ ਅਰੁ ਦੁਰਗਮ ਜਾਣ ਕਰ ਕਾਮ ਹਟ ਜਾਏ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।। ।ਫਿਰਤ ਲਾਜ ਕਛੁ ਕਰ ਨਹਿੰ ਜਾਈ ਮਰਨ ਠਾਨ ਮਨ ਰਚਸ ਉਪਾਈ।

।ਜੌ ਮੁਖ ਮੋੜੇ ਤੌ ਲਜਾ ਆਤੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਬੜਾ ਸੂਰ ਹੈ ਅਰੁ ਆਗੇ ਪ੍ਰਤਿ ਭਟ ਪਰ ਕਿਛੂ ਬਲ ਨਹੀ

ਚਲਤਾ ਤਾਂਤੇ ਆਪਣੀ ਮਾਯਾ ਕਰਕੇ ਕਾਮਕੇ ਸਮਾਧਿ ਖੁਲਾਵਣੇਂ ਕਾ ਉਪਾਉ ਕੀਆ।

॥ ॥ਪ੍ਰਗਟੇਸਿ ਤੁਰਤ ਰੁਚਿਰ ਰਿਤੁਰਾਜਾ॥ਕੁਸਮਿਤ ਨਵ ਤਰ ਜਾਲ ਬਿਰਾਜਾ॥

ਤੁਰਤ ਬਸੰਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਆ ਜਿਸ ਕਰ ਸਭ ਬ੍ਰਿਛ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਅਤੁ ਸੁੰਦਰ ਭਏ ਅਰੁ ਤਿਸ ਬਨਕੇ ਬੀਚ ਜਾਨ ਕਹਿਯੇ ਪੰਗਤ ਸੋਭਾ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ। ।ਸਿਖਾ॥ ॥ਈਹਾਂ ਜਾਲ ਨਾਮ ਹਿੰਡੋਲੇ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਬ੍ਰਿਛੋਂ ਸਾਥ ਬਾਂਧੇ ਹੂਏ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਪਰ ਚੜ੍ਹਕੇ ਅਪਸਰਾ ਝੂਲਤੀਆਂ ਹੈਂ।

॥ਬਨ ਉਪਬਨ ਬਾਪਿਕਾ ਤੜਾਗਾ॥ਪਰਮ ਸੁਭਗ ਸਭ ਦਿਸਾ ਬਿਭਾਗਾ॥
॥ਜਹਂ ਤਹਂ ਜਨੁ ਉਮਗਤ ਅਨੁਰਾਗਾ॥ਦੇਖਿ ਮੁਏਹੁ ਮਨ ਮਨਸਿਜ ਜਾਗਾ॥
॥ਸੁਗਮ॥ ॥੧੮੬॥

॥ਛੰਦ॥ ॥ਜਾਗੈ ਮਨੋਭਵ ਮੁਏਹੁ ਮਨ ਬਨ ਸੁਭਗਤਾ ਨ ਪਰੈ ਕਹੀ॥
॥ਸੀਤਲ ਸੁਗੰਧ ਸੁ ਮੰਦ ਮਾਰੁਤ ਮਦਨ ਅਨਲ ਸਿਖਾ ਸਹੀ॥

॥ਮਿਰਤਕੋਂ ਕੇ ਮਨੋਂ ਮੇਂ ਕਾਮ ਜਾਗਤਾ ਜੋ ਬਨ ਕੀ ਸੋ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਥਨ ਨਹੀਂ ਸਿਤ ਆਤਿ ਸੋਭਾ ਕਾਰਿ ਹੈ।

॥ਟੀਕਾ॥ ॥ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਸਮਾਧਿ ਆਦਿਕੋਂ ਕਰ ਮਨ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਮ ਕਰ ਛੋਡਾ ਥਾ ਤਿਨ ਕੇ ਮਨ ਵਿਖੇ ਭੀ ਸਨ ਮਥ ਜਾਗਤਾ ਐਸੀ ਬਨ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਭਈ ਜੋ ਕਥਨ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਵਤੀ ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਸਮੀਰ ਜੋ ਚਲਤੀ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨਹੁ ਕਾਮ ਰੂਪੀ ਅਗਨਿ ਕੀ ਸਿਖਾ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਕਾਮ ਕੇ ਵਿਸੇ ਖਜਗਾਵਣੇਂ ਵਾਲੀ ਹੈ। ॥ਸਖਾ ਪਾਠ ਅਰਥ॥ ॥ਅਨੇਲ ਰੂਪੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਿ ਕਾ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈ ਸਾਥਾ ਜਾਂਤੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕਾਲ ਮੇਂ ਸੰਗ ਹੋਤਾ ਹੈ।

॥ਬਿਕਸੇ ਸਰਨ ਬਹੁ ਕੰਜ ਗੁੰਜਤ ਪੁੰਜ ਮੰਜੁਲ ਮਧੁਕਰਾ॥
॥ਕਲ ਹੰਸ ਪਿਕ ਸੁਕ ਸਰਸ ਰਵ ਕਰਿ ਗਾਨ ਨਾਚਹਿ ਅਪਸਰਾ॥

॥ਸਰੋਂ ਮੇਂ ਕਮਲ ਬਿਗਸੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਭੌਰ ਸੁੰਦਰ ਗੁੰਜਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਜੋ ਹੰਸ ਕੋਕਲਾ ਹੈ ਸੋ ਰਸੀਲੇ ਸਬਦ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਪਸਰਾ ਨਾਚਤੀਆਂ ਗਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ। ੨੦੦॥

॥ਦੋ॥ ॥ਸਕਲ ਕਲਾ ਕਰਿ ਕੋਟਿ ਬਿਧਿ ਹਾਰੇਉ ਸੈਨ ਸਮੇਤ॥
॥ਚਲੀ ਨ ਅਚਲ ਸਮਾਧਿ ਸਿਵ ਕੋਪੇਉ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨਿਕੇਤ॥

॥ਸਭ ਕਲਾ ਕਹੀਏ ਅਪਸਰਾ ਨੈ ਗਾਵਨ ਕਰ ਸੁਗੰਧਤ ਜਲ ਵਰਖਾਵਣੇਂ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਜੋ ਕਾਮ ਕੀਆਂ ਅਸੰਖ ਸਕੂੰ ਹੈਂ ਸੋ ਕਰਕੇ ਸਹਿਤ ਸੈਨਾ ਹਾਰੇ ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਸਮਾਧ ਨਾਂ ਖੁਲੀ ਤਬ ਹਿਰਦੇ ਨਿਕੇਤ ਕਹੀਏ ਮਨਸਿਜ ਸੋ ਕੋਪਮਾਨ ਭਯਾ॥ ੨੦੧॥

੧੩੯ ॥ਦੋਹਿਰਾ॥ ॥ਦੇਖਤ ਰਸਾਲ ਵਿਟਪ ਵਰ ਸਾਖਾ॥ਤਿਹਿ ਪਰ ਚੜ੍ਹੋ ਮਦਨ ਮਨ ਮਾਖ॥

॥ਸਿਵਜੀ ਕੇ ਬਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਆਂਬ੍ਰ ਕਾ ਬ੍ਰਿਛ ਥਾ ਤਿਸ ਕੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਸਾਖਾ ਦੇਖ ਕਰ ਮਨ ਮੇਂ ਕੋਪ ਕਰ ਤਿਸ ਪਰ ਮਦਨ ਚੜ੍ਹਾ ਜਾਂਤੇ ਊਚੇ ਅਸਥਲ ਕੇ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕ੍ਰਸਸ੍ਰ ਘਾਵ ਅਧਿਕ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਐਸੇ ਭੀ ਜਾਣਿਆਂ ਜਬ ਸਿਵਜੀ ਜਾਗੈਂਗੇ ਤਬ ਇਸੀ ਬ੍ਰਿਛ ਮੇ ਛਪ ਰਹੀ ਜਾਂਵੇਂਗਾ॥

॥ਸੁਮਨ ਚਾਂਪ ਨਿਜ ਸਰ ਸੰਧਾਨੇ॥ਅਤਿ ਰਿਸ ਤਾਕ ਸਦਨ ਲਗ ਤਾਨੇ॥

॥ਪੁਸਪੋਂ ਕੇ ਧਨੁਖ ਪਰ ਅਪਨੇ ਪਾਂਚੇ ਸਾਇਕ ਸਾਧੇ ਅਰੁ ਸੰਭੁ ਜੀਕਾ ਰਿਦਾ ਤਾਕ ਕਰ ਅਤਿ ਕੋਪ ਜੋ ਕਾਨ ਪਰ ਐਂਚ ਖੈਂਚੇ॥ ॥ਅਰਬਿੰਦ ਮਸੋਕੰਚ ਚੂਤੰਚ ਨਵ ਮਾਲਕਾ॥ਨੀਲੋਤਪਲੰਚ ਪੰਚੈਤੇ ਪੰਚ ਬਾਣਸ੍ਯ ਸਾਯਕ: ॥ ॥ਰਕ੍ਤ ਕਮਲ ਅਸੋਕ ਪੁਸਪ ਆਂਬ੍ਰ ਮੌਰ ਚੰਬੇਲੀ ਸੁਮਨ ਇੰਦੀਵਰ ਇਹ ਪਾਂਚੇ ਪੁਸਪ ਕਾਂਮ ਕੇ ਬਾਂਣ ਹੈਂ ਸੋ॥

॥ਛੂਟੇ ਵਿਖਮ ਵਿਸਿਖ ਉਰ ਲਾਗੇ॥ਛੂਟ ਸਮਾਧਿ ਸੰਭੁ ਤਬ ਜਾਗੇ॥

॥ਭਯੋ ਈਸ ਮਨ ਛੋਭ ਵਿਸੇਖੀ॥ਨੈਨ ਉਘਾਰ ਸਕਲ ਦਿਸ ਦੇਖੀ॥ਸੁਗਮ:

॥ਸੌਰਭ ਪੱਲਵ ਮਦਨ ਵਿਲੋਕਾ॥ਭਯੋ ਕੋਪ ਕੰਪੇ ਤ੍ਰੈ ਲੋਕਾ॥

॥ਸੌਰਭ ਨਾਮ ਆਂਬ੍ਰ ਕਾ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਮਰੇ॥ ॥ਆਮ ਸਚੂਤੋ ਰਸਾਲੋਸੌ ਸਹਕਾਰੋਤਿ ਸੌਰਭ: ॥ਤਿਸ ਕੇ ਪਤ੍ਰ ਕੇ ਬੀਚ ਛਿਪਿਆ ਹੂਆ ਮਦਨ ਦੇਖਾ ਤਬ ਐਸਾ ਕੋਪ ਕੀਆ ਜਿਸ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕਾਂਪ ਗਯਾ॥

॥ਤਬ ਸਿਵ ਤੀਸਰ ਨੈਨ ਉਘਾਰਾ॥ਚਿਤਵਤ ਕਾਂਮ ਭਯੋ ਜਰ ਛਾਰਾ॥

॥ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਸੇਂ ਮਾਰਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮਹਾਂਦੇਵ ਨੇਂ ਵੀਚਾਰਿਆ॥ਇਸ ਤੁੱਛ ਪਰ ਸਸਤ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਹਾਰਨਾ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਇਹ ਅਮਰੋਂ ਕਾ ਪਠਾਯਾ ਹੂਆ ਹੈ ਅਰੁ ਆਯੁਧ ਚਲਾਏਂ ਸੇ ਲੋਕੋਂ ਮੇਂ ਸੁਰੋਂ ਸੇਂ ਯੁਧ ਕੀ ਪਤੀਤਿ ਹੋਵੈਗੀ ਅਰੁ ਮਾਰਨਾ ਇਸ ਕੋਂ ਚਾਹੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਹੈ ਸੋ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕਾ ਏਕ ਨੈਨ ਸੂਰਜ ਏਕ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਏਕ ਅਗਨਿ ਤਿਸ ਕੋਂ ਅਗਨ ਰੂਪੀ ਨੈਨ ਸੇਂ ਛਾਰ ਕੀਆ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਏਕ ਨੇਤ੍ਰ ਉਤਪਤਿ ਏਕ॥ਇਸਥਿਤਿ ਏਕ ਸੰਘਾਰ ਸੋ ਸੰਘਾਰ ਰੂਪ ਨੇਤ੍ਰ ਸੇਂ ਜਲਾਯਾ॥

॥ਹਾਹਾਕਾਰ ਭਯੋ ਜਗ ਮਾਹੀਂ॥ਡਰਪੇ ਸੁਰ ਭੇ ਅਸੁਰ ਸੁਖਾਹੀਂ॥

॥ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਡਰਨੇ ਕਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹਮਾਰਾ ਭੇਜਿਆ ਹੂਆ ਕਾਂਮ ਰੁਦ੍ਰ ਨੇਂ ਜਲਾਇ ਦੀਆ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ ਹੋਇਗਾ ਅਰੁ ਇਸੀ ਕਰ ਅਸੁਰ ਸੁਖੀ ਹੂਏ ਜੋ ਦੇਵਤਿਓ ਨੇ ਹਮਾਰੇ ਨਿਮਿਤ ਕਾਮ ਭੇਜਿਆ ਥਾ ਸੋ ਉਨ ਹੀ ਕੇ ਪਰ ਪੜਾ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਸੁਰਾਸੁਰੋਂ ਕੇ ਸੋਕ ਹਰਖ ਮੇਂ ਕਾਮ ਕਾ ਜਲਣਾਂ ਹੀ ਕਾਰਣ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਮਦਨ ਕੇ ਜਲਣੇ ਸੇਂ ਸ੍ਵਾਮ ਕਾਰਤਕ ਕੇ ਜਨਮ ਕਾ ਅਭਾਵ ਸਿਧ ਹੂਆ ਤਬ ਦੈਂਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਜੋ ਹਮ ਕੋਂ ਕਿਸ ਮਾਰਨਾ ਹੈ ਅਰੁ ਦੇਵਤਾ ਭੈਮਾਨ ਹੂਏ ਜੋ ਅਬ ਹਮਾਰੀ ਰਖ੍ਯਾ

ਕਿਸ ਕਰਨੀ ਹੈ।

।ਸਮਸਤ ਕਾਮ ਸੁਖ ਸੋ ਚਾਹਿ ਭੋਗੀ। ਭਏ ਅਕੰਟਕ ਸਾਧਿਕ ਜੋਗੀ॥

।ਸੁਗਮ: ੨੦੨ ।ਛੰਦ। ।ਜੋਗੀ ਅਕੰਟਕ ਭਏ ਪਤਿ ਤਾਤਿ ਸੁਨਤ ਗਤਿ ਮੁਰਛਾ ਭਈ

।ਰੋਦਤ ਵਦਤ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਕਰਨਾ ਕਰਤ ਸੰਕਰ ਪਹਿ ਗਈ॥

॥ ।ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਬਿਬਿਧ ਬਿਧਿ ਜੋਰ ਕਰ ਸਨਮੁਖ ਰਹੀ॥

।ਸੁਗਮ: ।।ਪ੍ਰਭੁ ਆਸ ਤੋਖ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਸਿਵ ਅਬਲਾ ਨਿਰਖ ਬੋਲੇ ਸਹੀ॥

।ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਿਯੇ ਸਾਮਰਥ ਵਰ ਸ੍ਰਾਪ ਸਭੁ ਕੁਛ ਦੇ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਆਸ ਤੋਖ ਜੋ ਸੀਘ੍ਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੈਂ ਜਾਂਤੇ ਕ੍ਰੋਧ ਵੰਤੋਂ ਕੇ ਚਾਰ ਭੇਦ ਹੈਂ ਜਿਨਕੋਂ ਕੋਪ ਉਪਜੇ ਸੀਘ੍ਰ ਅਰੁ ਮਿਟੇ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪੀਛੇ ਸੋ ਅਤਿ ਕਨਿਸ੍ਟ ਜਿਨਕੋਂ ਉਪਜੇ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਕਰ ਅਰੁ ਬਿਨਸੇ ਭੀ ਅਤਿ ਦੇਰ ਕਰ ਸੋ ਕਨਿਸ੍ਟ ਜਾਂਕੋ ਸੀਘ੍ਰ ਹੋਵੈ ਪੁਨ: ਤਤਕਾਲ ਹੀ ਛੈ ਹੋ ਜਾਵੈ ਸੋ ਮਧ੍ਯਮ ਜਿਨਕੋਂ ਉਪਜੇ ਅਤ੍ਯੰਤ ਅਪਿਰਾਧ ਕਰ ਅਰੁ ਦੀਨਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਤਤ ਖਿਣ ਹੋ ਜਾਵੈ ਤੇ ਉਤਮ ਸੋ ਐਸੇ ਪਰਮ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਸਦਾਸਿਵ ਜੀ ਜਿਨਕੀ ਮਨੋਜ ਨੇ ਅਪਿਰਾਧ ਅਤ੍ਯੰਤ ਕਰੀ ਅਰੁ ਰਤਿ ਕਾ ਦੁਖ ਦੇਖ ਕਰ ਤੁਰਤ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਇਸ ਕਰ ਮਨਮਥ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨ ਜੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਵਣੇ ਕਾ ਵਰ ਦੀਆ ਸਿਵ ਕਹਿਯੇ ਮੰਗਲ ਸਰੂਪ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਸਕਲ ਜਗਤ ਮੇਂ ਕਾਮ ਕੇ ਰਾਖਣੇ ਕਰ ਮੰਗਲ ਕੀਆ ਜਾਂਤੇ ਮਨਸਿਜ ਹੋਇ ਤੌ ਸੰਤਾਨ ਕੀ ਉਤਪਤੀ ਤਾਂਕਰ ਆਨੰਦ ਜਗਤ ਮੇਂ ਹੋਇ ਸੋ ਅਬਲਾ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸਤ੍ਯ ਵਾਕ੍ਯ ਬੋਲੇ ਅਬਲਾ ਨਾਮ ਈਹਾਂ ਇਸ ਕਰ ਕਹਾ ਨਾਰੀ ਜਾਤ ਹੀ ਨਿਰਬਲ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਵਿਧਵਾ ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਸੱਤ੍ਰੂ ਕੀ ਸ੍ਤ੍ਰੀ ਰੁਦਨ ਕਰਤੀ ਅਰੁ ਜਿਨੋ ਸਾਵਿਤ੍ਰੀ ਆਦਿਕੋਂ ਨੇਂ ਤਪ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਸੁਰ ਯੋਧੇ ਨਹੀਂ ਹੋਵਣ ਦੀਆ ਤਿਨ ਸਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਖਣੇ ਕੇ ਭੀ ਸਮਰਥ ਨਹੀਂ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਪ੍ਰਕਾਰੋਂ ਸੋਂ ਅਤਿ ਦੀਨ ਦੇਖੀ ਤਬ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੋਇ ਕਰ ਵਰ ਦੀਆ। ੨੦੩॥

।ਦੋ: ।।ਅਬ ਤੇ ਰਤਿ ਤਵ ਨਾਥ ਕਰ ਹੋ ਇਹ ਨਾਮ ਅਨੰਗ॥

।।ਬਿਨ ਵਪੁ ਵ੍ਯਾਪੇ ਸਭ ਹਿ ਪੁਨ ਸੁਨ ਨਿਜ ਮਿਲਨ ਪ੍ਰਸੰਗ॥

।ਹੇ ਰਤਿ ਮੇਰੇ ਕੋਪ ਕਰ ਜਲੇ ਜੋ ਤਵ ਨਾਥ ਕੇ ਅੰਗ ਹੈਂ ਸੋ ਤੌ ਨਹੀਂ ਉਪਜਤੇ ਪਰੰਤੂ ਆਜ ਸੇ ਇਸਕਾ ਨਾਮ ਅਨੰਗ ਹੋਵੈਗਾ ਅਰੁ ਅੰਗੋਂ ਸੇਂ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਸਕਲ ਵਿਸ੍ਵ ਕਾ ਬ੍ਯਵਹਾਰ ਪੂਰਬ ਵਤ ਸਾਧੇਗਾ। ਜੋ ਤੂ ਕਹੇ ਤੁਮਾਰੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਾ ਮੁਝੇ ਕਯਾ ਲਾਭ ਭਯਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਜੋਗ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਭੀ ਸੁਨ। ੨੦੪॥

।ਚੌ: ।ਜਬ ਜਦੁਬੰਸ ਕ੍ਰਿਸ੍ਨ ਅਵਤਾਰਾ। ਵੈ ਹੈ ਹਰਨ ਮਹਾਂ ਮਹਿ ਭਾਰਾ॥

।ਕ੍ਰਿਸ੍ਨ ਤਨੈ ਵੈ ਹੈ ਪਤਿ ਤੇਰਾ। ਬਚਨ ਅਨ੍ਯਥਾ ਹੋਇ ਨ ਮੇਰਾ। ਸੁਗਮ: ॥

॥ ।ਰਤਿ ਗਾਵਨੀ ਸੁਨ ਸੰਕਰ ਬਾਨੀ। ਕਥਾ ਅਪਰ ਅਬ ਕਹੋ ਬਖਾਨੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸੰਕਰਜੀ ਕੇ ਵਚਨਹੁ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਕਰਕੇ ਗਤਿ ਤੈਂ ਨਿਜ ਗ੍ਰਿਹ ਕੋਂ ਗਈ ਹੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਅਬ ਦੁਤੀਯ ਹਿਰ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨੋ।

॥ਦੇਵਨ ਸਮਾਂਚਾਰ ਜਬ ਪਾਏ॥ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਬੈਕੁੰਠ ਸਿਧਾਏ॥
॥ਸਬ ਸੁਰ ਵਿਸ੍ਨੁ ਵਿਰੰਚ ਸਮੇਤਾ॥ਗਏ ਜਹਾਂ ਸਿਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤਾ॥

॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਪੂਰਬ ਰਤਿ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਹੈ ਅਬ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਪਰ ਕਰਨੀ ਹੈ॥

॥ਪ੍ਰਥਕ ਪ੍ਰਥਕ ਤਿਨ ਕੀਨ ਪ੍ਰਸੰਸਾ॥ਭਏ ਪ੍ਰਸੰਨ ਚੰਦ੍ਰ ਅਵਤੰਸਾ॥

॥ਸਭੋਂ ਸੁਰੇਂਦ੍ਰਤ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਸੁਨਕੇ ਚੰਦ੍ਰ ਅਵਤੰਸਾ ਕਹੀਯੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਜਿਨਕੇ ਸਿਰ ਕਾ ਭੂਖਣ ਹੈ ਭਾਵ ਇਹ ਮਨੋਰਥੋਂ ਕੀ ਅਪ੍ਰਾਪਤਿ ਰੂਪੀ ਤਪਤ ਕਰ ਤਪੇ ਹੂਏ ਜੋ ਜੀਵ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋਂ ਸੀਤਲ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ॥

॥ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧੁ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੂ॥ਕਹੋ ਅਮਰ ਆਏ ਕਿਹ ਹੇਤੂ॥

॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਜੋ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੁ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਿਤ ਭਏ ਹੇ ਅਮਰੋ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਆਏ ਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਵਿਬੁਧੋਂ ਪਰ ਅਤਿ ਦਯਾ ਕਰੀ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੁ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਧਰਮ ਰੂਪੀ ਬੈਲ ਜਾਂਕੀ ਧ੍ਵਜਾ ਮੇਂ ਹੈ ਤਾਤ੍ਰ ਇਹ ਧਰਮ ਕੇ ਪਾਲਕ ਹੈਂ ਸੋ ਦੇਵਤਓਂ ਕਾ ਧਰਮ ਰਾਖਣ ਨਿਮਿਤ ਬੋਲੇ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਵਿਸ੍ਨੁਜੀ ਸਭ ਕਾ ਪਰ ਅਰੁ ਸੰਕਰਜੀ ਕੇ ਧੋਇ ਤਿਨਕੇ ਆਏ ਸਿਵਜੀ ਨੇ ਉਥਾਨਾਦਿਕ ਆਦਰ ਨ ਕੀਆ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਕੋ ਸਧਾਰਨ ਅਮਰ ਪਦ ਦੇਕੇ ਪੂਛ ਅਰੁ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇਂ ਭੀ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕੀ ਵਿਸੇਖਤਾ ਰਾਖੀ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧੁ ਅਰੁ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੁ ਦ੍ਵੈ ਵਿਸੇਖਣ ਦੀਏ ਇਸਕਾ ਆਸੈ ਕਹਾ॥ ॥ਉਤਰਯੋ॥ ॥ਈਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਕਾ ਆਸੈ ਐਸੇ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੰਕਰਜੀ ਨੇਂ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਰਘੁਬੀਰਜੀ ਕੋਂ ਸਭ ਕਾ ਪਰ ਪਰਮਤਤ੍ਵ ਰੂਪ ਕਰ ਕਹਾ ਹੈ॥ ॥ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨਿਧਿ ਪ੍ਰਗਟ ਪਰਾਵਰ ਨਾਥ॥ ॥ਇਤਿਆਦਿਕ ਅਰੁ ਪੁਰਾਣੋਂ ਕੇ ਵਚਨੋਂ ਕਰ ਭੀ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਹਾਂ ਪਾਰਬਤੀ ਨੇਂ ਸਿਵਜੀ ਕੋਂ ਕਹਾ ਹੈ ਮੈਂ ਵਿਸ੍ਨੁ ਸਹਸ੍ਰਨਾਮ ਨਿਤਨੇਮ ਸੇਂ ਜਪਕਰ ਭੋਜਨ ਪਾਵਤੀ ਹੋਂ ਤੌ ਸਿਵਨੇਂ ਕਹਾ ਰਾਮ ਰਾਮੇਤਿ ਰਾਮੇਤਿ ਰਾਮੇ ਮਨੋਰਮੇ॥ਸਹਸ੍ਰਨਾਮ ਤਤ ਤੁਲ੍ਯੰ ਰਾਮਨਾਮ ਵਰਾਨਨੇ॥ ॥ਪੁਰਾਂਣਾਂਤ੍ਰੰ ਵਾਕ੍ਯ॥ ਰਕਾਰਾਦੀਨਿ ਨਾਮਾਨਿ ਸ੍ਰਨਵਤੋ ਮਮ ਪਾਰਬਤੀ॥ਮਨਹਿ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾਮੇਤਿ ਰਾਮਨਾਮਾਭਿ ਸੰਕ੍ਯਾ ॥ ॥ਰਾਮ ਤਾਪਨੀ ਉਪਨਿਸਦ ਵਿਖੇ ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ॥ਪ੍ਰਾਣੀ ਕੋਂ ਅੰਤ ਸਮੇਂ ਵਾਰਾਣਸੀ ਵਿਖੇ ਸਿਵਜੀ ਰਾਮ ਖਡਾਖਰ ਤਾਰਕ ਮੰਤ੍ਰ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਇਤਿਆਦਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣੋਂ ਕਰ ਸਿਧ ਹੋਤਾ ਸਿਵਜੀ ਕੀ ਉਪਾਸਨਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਹੀ ਹੈ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਉਪਾਸ੍ਯ ਰੂਪ...

॥ਉਤਰਯੋ॥

।ਸਮਤਾ ਕਾ ਕਥਨ ਭੀ ਈਹਾਂ ਨਹੀਂ ਘਟਤਾ ਜਾਂਤੇ ਸੰਕਰਜੀ ਸੇਂ ਵਿਸ੍ਨੁ ਅਰੁ ਵਿਰੰਚਕੀ ਉਤਪਤਿ ਮਾਨਕੈ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਵਿਸੇਖ ਆਦਰ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਜੌਂ ਐਉਂ ਕਹੋ ਭਾਗਵਤ ਮੇਂ ਰੁਦ੍ਰ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਸੇਂ ਕਹੀ ਹੈ ਤੌ ਸਿਵ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰੁਦ੍ਰ ਉਨਕਾ ਅੰਸ ਹੈ ਸੋ ਅਪਨੇਂ ਅੰਸੋਂ ਕਰ ਸਿਵਜੀ ਕਈ ਏਸਥਾਨੋਂ ਮੇਂ ਅਵਤਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਏਕ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਕੇ ਭੀ ਕੀਆ ਇਸ ਮੇਂ ਕ੍ਯਾ ਹਾਨਿ ਹੈ ਜੌਂ ਕੋਊ ਕਹੈ ਬਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਕੀ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਸਿਵਜੀ ਸੇਂ ਇਸ ਪਰ ਕੌਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਤੌ ਨੀਲਕੰਠ ਭਾਸ੍ਯ ਵਿਖੇ ਲਿਖਾ ਹੈ।

।ਸਦਾਸਿਵ: ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਮੂਰਤਿ: ਸਪਰਸਮੂਰਤਿ ਤਥੇਸ੍ਵਰ: ਰੁਦ੍ਰਸਤੇਜਸਃ ਸਾਖ੍ਯਾਤਰਸ ਮੂਰਤਿਰਜਨਾਰਦਨ: ਗੰਧਮੂਰਤਿਸਚਤੁਰਵਕਤ੍ਰ: ਇਤ੍ਯੇਤ: ਪੰਚਮੂਰਤਯ:। ।ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਸੇਂ ਸਦਾਸਿਵ ਆਤਮਕ ਆਕਾਸ ਭਯਾ ਸਦਾਸਿਵਾਤਮਕ ਆਕਾਸ ਤੇ ਈਸ੍ਵਰਾਤਮਕ ਵਾਯੁ ਭਯਾ ਈਸ੍ਵਰਾਤਮਕ ਵਾਯੁ ਸੇ ਰੁਦ੍ਰਾਤਮਕ ਤੇਜ ਭਯਾ ਰੁਦ੍ਰਾਤਮਕ ਤੇਜ ਸੇਂ ਵਿਸ੍ਨਾਤਮਕ ਜਲ ਭਯਾ ਵਿਸ੍ਨਾਤਮਕ ਜਲ ਸੇਂ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਸ੍ਵਰੂਪ ਪ੍ਰਿਥੀ ਭਈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਦਾਸਿਵ ਜੀ ਸੇਂ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਅਰੁ ਰੁਦ੍ਰ ਕੀ ਅੰਸ ਭੂਤਤਾ ਕਹੀ। ਪੁਨ: ।ਲਿੰਗ ਪੁਰਾਣੇ। ।ਸੁਵਾਂ ਪ੍ਰਸੂਤੇ ਗਾਤ੍ਰਾਤ ਪੁੰਸਾਮਮ ਪੁਰਖੋ ਮਹਾਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਲੋਕਪਿਤਾ ਮਹਾਨ। ।ਵਾਮਪਾਰਸ੍ਵ [illegible] ਮਹਾਤਮਾ। ਵਿਸ੍ਨੁ: ਵਿਸ੍ਵਾਤਮਾ ਹਿਰਦੋਦਭਵ: ।ਏਕ ਸਮੇਂ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਕਾ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਕਾ ਵਿਵਾਦ ਭਯਾ ਤਬ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇਂ ਇਹ ਵਾਕ੍ਯ ਕਹੇ ਤੁਮ ਦੋਨੋਂ ਜੋ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਹੋ ਤੁਮ ਕੋ ਪ੍ਰਥਮ ਮੈਂ ਹੀ ਅਪਨੇਂ ਅੰਗੋਂ ਸੇਂ ਉਪਜਾਵਤਾ ਭਯਾ ਹੌਂ ਯਹ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਲੋਕਪਿਤਾਮਾ ਮੇਰੇ ਦੱਖਣ ਅੰਗ ਸੇਂ ਹੂਆ ਹੈ ਅਰੁ ਵਿਸ੍ਵਾਤਮਾ ਜੋ ਵਿਸ੍ਨੁ ਹੈ ਸੋ ਮੇਰੇ ਵਾਮ ਅੰਗ ਹਿਰਦੇ ਸੇਂ ਭਯਾ ਹੈ। ਪੁਨ: ।ਪਦਮ ਪੁਰਾਣ ਵਿਖੇ ਸਿਵ ਸਹੰਸ੍ਰ ਨਾਮ ਹੈ ਤਹਾਂ ਭੀ ਇਸੀ ਕ੍ਰਮ ਸੇਂ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਕਹੀ ਹੈ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਪ੍ਰਮਾਣੋਂ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸੇ ਅਰੁ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾ ਕਰਨੇਂ ਮੇਂ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਯਹ ਸਮਾਧਾਨ ਈਹਾਂ ਟੀਕਾਕਾਰ ਕਾ ਆਸ਼ਾ ਲੇ ਕਰ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਅਪਣੀ ਸਮਝ ਮੇਂ ਇਸ ਆਸੰਕਾ ਕਾ ਔਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਧਾਰ ਨਹੀਂ ਥਾ ਹੋਤਾ ਕੈ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਹਮਾਰੇ ਪੇਖੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਹਮ ਕੋ ਤੀਨੋਂ ਦੇਵੋਂ ਮੇਂ ਅਭੇਦਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਇਸ ਸੇਂ ਵਿਸੇਖ ਉਤਰ ਕਿਸੂ ਕੀ ਮਤਿ ਮੇਂ ਆਵੈ ਤੌ ਭੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ। ।ਅਲੰ।

।। ।ਕਹਿ ਬਿਧਿ ਤੁਮ ਪ੍ਰਭੁ ਅੰਤਰਯਾਮੀ। ਤਦਪਿ ਭਗਤ ਬਸ ਬਿਨਵੌਂ ਸ੍ਵਾਮੀ।

।ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਯਦ੍ਯਪਿ ਤੁਮ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਹੋ ਤਦਪਿ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਆਧੀਨ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਬੇਨਤੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਅਰੁ ਭਾਗਵਤ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ੰਕਾ ਈਹਾਂ ਅਤਿ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਈ ਜੋ ਵਿਰੰਚ ਨੇਂ ਸੰਭੁ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਦੀਆ ਅਰੁ ਆਪਣੇ ਕੋ ਰਤਾ ਭਗਤ ਮਾਨਾ ਅਰੁ ਆਗੇ ਨਾਥ ਸੰਬੋਧਨ ਹੋਏ ਕੇ [illegible]।

।ਦੋ: ।ਸਕਲ ਸੁਰਨ ਕੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਸ ਸੰਕਰ ਪਰਮ ਉਛਾਹੁ।
।ਨਿਜ ਨੈਨਨ ਦੇਖਾ ਚਹੈਂ ਨਾਥ ਤੁਮਾਰ ਵਿਵਾਹੁ।

।ਹੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਸਭ ਸੁਰੋਂ ਕਾ ਬਾਂਛਿਤ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇਖਨ ਕਾ ਕੈ ਤੁਮ ਹਾਂ ਭੀ ਕੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੨੦੬।।

॥ਦੋ:॥ ਜਾਨਿ ਉਤਸਵ ਦੇਖਿਯ ਭਰ ਲੋਚਨ॥ ਸੋਇ ਕਛੁ ਕਰੋ ਮਦਨ ਮਦ ਮੋਚਨ॥

॥ਹੇ ! ਮਦਨ ਕੇ ਮਦ ਮੋਚਕ ਜਿਸ ਭਾਂਤਿ ਤੁਮਾਰੇ ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਉਤਸਾਹ ਹਮ ਭੀ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਦੇਖੇਂ ਸੋ ਉਪਾਉ ਤੁਮ ਕਰੋ॥ ॥ਸੰਕਾ॥ ॥ਪਾਰਬਤੀ ਜੀ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਆਗੇ ਵਿਵਾਹ ਨਿਮਿਤ ਤਪ ਕਾ ਕਹਿਣਾ ਬਣਤਾ ਥਾ ਅਰੁ ਵਿਸੇਸਨ ਦੀਆ ਮਦਨ ਮਦ ਮੋਚਨ ਇਸ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਕਯਾ॥ ॥ਉਤਰ॥ ॥ਵਿਵਾਹ ਮਦਨ ਮਦ ਮੋਚਨ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਕਾਮ ਰੂਪੀ ਅਗਨਿ ਕੇ ਨਿਵਰਤੇ ਕਾ ਉਪਾਉ ਹੈ ਅਰੁ ਮਦਨ ਕਾ ਮਦ ਇਹ ਹੈ ਸੁਕੀਯ ਪਰਕੀਯ ਸ੍ਰੀ ਮੇਂ ਸੰਕਾ ਨ ਕਰਣੀ ਅਰੁ ਜਬ ਸੰਜਮ ਜੁਤ ਏਕ ਨਾਰੀ ਬ੍ਰਤ ਹੂਆ ਤਬ ਮਦਨ ਕਾ ਮਦ ਨਿਵਿਰਤ ਹੂਆ॥

॥ਸੰਕਾ॥ ॥ਇਤਯਾਦਿਕ ਧਰਮ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਬਣਤੇ॥ ॥ਉਤਰ॥ ॥ਇਸ ਕਾ ਅਰਥ ਪਦਛੇਦ ਕਰ ਔਰ ਭੀ ਹੈ ਮਦਨ ਕਹੀਯੇ ਜਿਸ ਕੋ ਮਦ ਨਾ ਹੋਇ ਐਸੀ ਜਗਤ ਕਾ ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਸਦਾ ਸਿਵ ਅਰੁ ਔਰ ਜੋ ਤਿਨ ਕੀ ਸਰਣਿ ਆਵੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਮਦ ਮੋਚਕ ਹੈਂ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਸਲੋਖਾਨੁਸਾਰ ਏਕ ਉਕਾਰ ਅਧਕ ਮਾਨ ਕਰ ਅਖਰੋਂ ਕਾ ਵਿਵੇਕ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਨਾ॥ ਮਾ॥ ਦਨੁ ॥ਮਕਾਰ ਮਾਤਾ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ॥ ॥ਅਰਥ॥ ਇਹ ਮਾਤਾ ਹੈ ਜਿਨ ਕੀ ਦਨੁ ਐਸੇ ਜੋ ਦਾਨਵ ਹੈਂ ਤੁਮ ਤਿਨ ਕੇ ਮਦ ਮੋਚਕ ਹੋ ਤਾਂ ਤੇ ਤਾਰਕ ਕਾ ਭੀ ਮਦ ਨਾਸ ਕਰੋ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਮਕਾਰ ਮਮਤਾ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਅਰੁ ਦਨੁ ਯਦਯਪਿ ਦਾਨਵੋਂ ਕੀ ਮਾਤਾ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਤਦਪਿ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਪੁਤ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਬਣ ਜਾਤਾ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਪਿਤਾ ਕਾ ਨਾਮ ਭ੍ਰਿਗੁ ਹੈ ਅਰੁ ਸੁਕ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਭ੍ਰਿਗੁ ਹੈ ਸੋ ਤੁਮ ਮਮਤਾ ਰੂਪੀ ਦਾਨਵ ਕੇ ਮਦ ਕੇ ਮੋਚਨ ਹਾਰੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੇ ਤਾਰਕ ਕਾ ਮਦ ਨਿਵਰਤਨ ਕੇਤੀ ਇਕ ਬਾਤ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਕਹੈਂ ਹਮਨੇ ਤੌ ਕਾਮ ਕੋ ਹੀ ਜਲਾਇ ਦੀਆ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਕਾਮ ਜਾਰਿ ਰਤਿ ਕਹੁ ਬਰ ਦੀਨਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਯਹਿ ਅਤਿ ਭਲ ਕੀਨਾ॥

॥ਕਾਮ ਕੇ ਜਲਾਵਣੇ ਤੇ ਉਚਿਤ ਥਾ ਜੋ ਅਪਰਾਧੀ ਥਾ ਪਰੰਤੁ ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਰਤਿ ਕੋ ਬਰ ਦੇਣੇ ਮੇਂ ਅਤਿ ਭਲਾ ਕੀਆ ਕਯੋਂਕਿ ਇਹ ਸ੍ਰਿਸਟੀ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਬਣੀ ਰਹੀ ਅਰੁ॥

॥ਸਾਸਨ ਕੈ ਪੁਨਿ ਕਰਹਿ ਪਸਾਊ॥ ਨਾਥ ਪ੍ਰਭੁਨ ਕਰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਊ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਦੋਸ ਕੀ ਤਾੜਨਾ ਕਰਨੀ ਪੁਨਹ ਸਰਨਾਗਤਿ ਦੇਖ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨੀ ਏਹ ਬਡੋਂ ਕਾ ਨੇਮ ਹੈ॥

॥ਪਾਰਬਤੀ ਤਪੁ ਕੀਨ ਅਪਾਰਾ॥ ਕਰੋ ਤਾਸ ਅਬ ਅੰਗੀਕਾਰਾ॥

॥ਪਾਰਬਤੀ ਪਰ ਭੀ ਤਾੜਨਾ ਬਹੁਤ ਹੂਈ ਹੈ ਅਬ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਤਿਸ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰੋ॥

॥ਸੁਨਿ ਬਿਧਿ ਬਿਨੈ ਸਮਝ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਨੀ॥ ਐਸੇ ਹੋਇ ਕਹਾ ਸੁਖ ਮਾਨੀ॥

॥ਸਿਵ ਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਰਾਮ ਜੀ ਕੀ ਬਾਨੀ ਸਮਝ ਕੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਬਿਨੈ ਸੁਨ ਕਰ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੀਯੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਰਬਤੀ ਕਾ ਵਰਣਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਵਾਰਤਾ ਕੋ ਭੀ

ਸਾਮ੍ਰਥ ਕਹਿਯੇ ਸਿਮਰਣ ਕਰਕੈ ਸੁਖ ਸਿੰਧੁ ਨੈਂ ਕਰਾ ਤਥਾਸ੍ਤੁ। ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਕੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਭਈ ਸੋ ਇਸ ਕੇ ਮੁਖ ਸੈਂ ਸੰਤੁ ਪਤਿ ਜੀ ਨੈ ਕਹੀ ਅਰੁ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਨੇ ਪਭੁ ਪਦ ਦੀਆ।

ਤਬ ਦੇਵਨ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਈ। ਵਰਖ ਸੁਮਨ ਜਯ ਜੈ ਸੁਰ ਸਾਈ।

ਤਬ ਦੇਵਤਿਓਂ ਨੇ ਆਨੰਦ ਕੇ ਸਬਦ ਬਜਾਏ ਅਰੁ ਪੁਸਪ ਵਰਖਾਏ।

ਅਵਸਰ ਜਾਨ ਸਪ੍ਤ ਰਿਖ ਆਏ।

ਅਵਸਰ ਜਾਨਨੇ ਮੈਂ ਤਿਸੈ ਕਾਲ ਵਿਖੇ ਆਏ ਏਕ ਵਾਰ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੂਏ ਰਘੁਮਿਆਂ ਅਰੁ ਜਿਸ ਦਿਤ ਪਾ ਹੁਤਿ ਆਏ ਥੇ ਤਾਂ ਤੇ ਇਸ ਅਵਸਰ ਮੋਂ ਹੀ ਹਮਾਰਾ ਹੀ ਜਾਣਾ ਬਣਤਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਖਜਾ ਤੇ ਅਨੰਦ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈਂਗਾ।

ਸ੍ਰੁਤਿ ਤੈਂ ਸ੍ਰਿਧ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਪਠਾਏ ਸੁਗਮਃ ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਕਾਏ ਜਾਤ ਭਈ ਤਦਨੀ। ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਮਧੁਰ ਛਲ ਸਨੀ।

ਜਾਂ ਉਸਾਂ ਪੀਤਾਂ ਪ੍ਰਥਮ ਕਾਏ ਦਰਸਨ ਨਿਮਿਤ ਅਰੁ ਪਰੀਖਯਾ ਨਿਮਿਤ ਭੀ ਤਬ ਮਧੁਰ ਛਲ ਸੈਂ ਮਿਸ਼ਤ ਵਚਨ ਬੋਲੇ ਮਧੁਰ ਛਲ ਕਾ ਹੇਤ ਏਹ ਹੈ ਵਾਸਤਵ ਛਲ ਨਹੀ ਉਸਕੀ ਪਰੀਖਯਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਿਮਿਤ ਹੈ। ੨੦੭॥

ਦੋ: ਕਹਾ ਧਾਮ ਤਨ ਸੁਨ ਤਜਕ ਨਾਰਦ ਕੇ ਉਪਦੇਸ।
ਅਬ ਭ੍ਰਾਤ ਕੁਮਾਰ ਪੁਨ ਜਾਓ ਮਾਰ ਮਹੇਸ।

ਸੁਗਮਃ ੨੦੮॥

ਦੋ: ਸੁਨ ਬੋਲੀ [illegible] ਉਰ ਚਿਤ ਕਹੋ ਮੁਨਿ ਬਰ ਗਿਆਨੀ

ਭਵਾਨੀ ਕੇ [illegible] ਹਿ ਪੁਰਖ ਵਰ ਗਾਸਤਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। (ਸ੍ਰੁਤਿ) ਗਿਰਜਾ ਕਾ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਕੇ ਨਿਰਾਦਰ ਸੋ ਹੈ ਹੇ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੁਮ ਬੁਧੇ ਗਿਆਨੀ ਹੋ ਤੁਮਕੋ [illegible] ਉਚਿਤ ਹੈ। ਜੋ ਕਹੋ ਧਾਮ ਕੇ ਕਾਮ ਕੇ ਦਰਾ ਪਰੋਣ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਾ ਹੈ ਤੈਂ ਸੁਨੋ।

ਤੁਮਰੇ ਜਾਨ ਕਾਮ ਅਬ ਜਾਰਾ। ਅਬ ਲਗ ਸੰਭੁ ਰਹੇ ਸਵਿਕਾਰਾ।
ਹਮਰੇ ਜਾਨ ਸਦਾ ਸਿਵ ਜੋਗੀ। ਅਜ ਅਨਵਦ ਅਕਾਮ ਅਭੋਗੀ।

ਅਜ ਕਹੀਏ ਅਜਨਮਾ ਅਨਵਦਯ ਕਹੀਏ ਸੁਧ ਅਪਰ ਸਪਸ਼੍ਟ

॥ਜੌ ਮੈਂ ਸਿਵ ਸੇਵੇ ਅਸ ਜਾਨੀ॥ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਮੇਤਿ ਕਰਮ ਮਨ ਬਾਨੀ॥

॥ਤੌ ਹਮਾਰ ਪਨ ਸੁਨਹੁ ਮੁਨੀਸਾ॥ਕਰਿਹੈਂ ਸਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧ ਈਸਾ॥

॥ਜੌ ਮੈਂ ਸਿਵਜੀ ਕੌਂ ਅਜ ਅਨਵਦ੍ਯਾਦਿਕ ਵਿਸੇਖਣੋਂ ਸੰਜੁਤ ਜਾਣਕੇ ਸੇਵ੍ਯਾ ਹੈ ਤਉ ਇਹ ਕੇਵਲ ਕਾਮਾਰਥ ਨਹੀਂ ਸੇਵ੍ਯਾ ਤੌ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਈਸੂਰ ਹਮਾਰਾ ਪ੍ਰਣ ਸਤ੍ਯ ਕਰੈਂਗੇ ਅਰਥ ਇਹ ਮੁਝੇ ਅਪਣੀ ਦਾਸੀ ਕਰੇਂਗੇ ਪੀਛੇ ਜੋ ਉਨੋਂ ਨੇਂ ਹਾਸ ਕਰ ਬਚਨ ਕਹਾ ਥਾ ਕਾਮ ਕੇ ਜਲਣੇਂ ਕਰ ਅਬ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰਣ ਮਿਥ੍ਯਾ ਭਯਾ ਤਿਸ ਕੇ ਉਤਰ ਨਿਮਿਤ ਉਨਕੀ ਮੂਢਤਾ ਕੇਂ ਪ੍ਰਗਟਾਵਤੀ ਹੂਈ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਤੁਮ ਜੁ ਕਹਾ ਹਰ ਜਾਰੇਉ ਮਾਰਾ॥ਸੋ ਅਤਿ ਬਡ ਅਬਿਬੇਕ ਤੁਮਾਰਾ॥

॥ਅਬਿਬੇਕ ਇਹ ਹੈ ਤੁਮਨੇਂ ਕਾਮ ਕਾ ਜਲਾਵਣਾਂ ਸੰਭੁ ਵਿਖੇ ਆਰੋਪਿਆ ਹੈ ਜੌ ਵਹੁ ਕਹੈਂ ਸਿਵ ਬਿਨ ਮਦਨ ਕੋਂ ਕਿਸਨੇਂ ਜਲਾਯਾ ਹੈ ਤੌ॥

॥ਤਾਤ ਅਨਲ ਕਰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਊ॥ਹਿਮ ਤਿਹ ਨਿਕਟਿ ਜਾਇ ਨਹਿ ਕਾਊ॥
॥ਗਏ ਸਮੀਪ ਸੁ ਅਵਸਿ ਨਸਾਈ॥ਅਸ ਮਨਮਥ ਮਹੇਸ ਕੇ ਨਾਈ॥

॥ਹੇ ਤਾਤ ਅਗਨਿ ਕਾ ਸਹਜ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਉਸਕੇ ਨਿਕਟ ਤੁਖਾਰ ਨੇਂ ਨ ਜਾਣਾ ਅਰੁ ਜਾਵੇ ਤੌ ਸੁਤਾ ਵਕ ਨਸ਼ਟ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਮਨੋਜ ਕਪਰਦੀ ਕੇ ਨਿਕਟ ਨਾਈ ਕਹਿਯੇ ਨਹੀਂ ਆਵਤਾ ਤਉ ਇਹ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇਂ ਕਹੋ ਮਾਰਨਾ ਥਾ ਵਹੁ ਆਪਣੀ ਅਵਿਦਯਾ ਕਰ ਦਗਧ ਹੁਯਾ ਹੈ॥
ਪੀਛੇ ਜੋ ਉਨਕੋ ਅਬਿਬੇਕੀ ਕਹਾ ਥਾ ਤਿਨਕੇ ਮਾਨ ਨਿਮਿਤ ਈਹਾਂ ਤਾਤ ਸੰਬੋਧਨ ਦੀਆ॥੨੦੯

॥ਦੋ: ॥ਹੀਯ ਹਰਖੇ ਮੁਨਿ ਬਚਨ ਸੁਨ ਦੇਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਿਸ੍ਵਾਸ॥
॥ਚਲੇ ਭਵਾਨਿਹਿ ਨਾਇ ਸਿਰ ਗਏ ਹਿਮਾਚਲ ਪਾਸ॥

॥ਸਿਰ ਨਿਵਾਯਾ ਭਵਾਨੀ ਜਾਣ ਕਰ॥ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਉਸਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਦੇਖ ਕਰ॥੨੧੦॥

॥ਚੌ: ॥ਸਭੁ ਪ੍ਰਸੰਗ ਗਿਰਪਤਿਹ ਸੁਨਾਵਾ॥ਮਦਨ ਦਹਨ ਸੁਨ ਅਤਿ ਦੁਖ ਪਾਵਾ॥

॥ਜਬ ਹਿਮਾਚਲ ਨੇਂ ਕਾਮ ਕਾ ਦਗਧ ਹੋਣਾਂ ਸੁਨਾ ਤੌ ਅਤਿ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਭਏ ਪਾਰਬਤੀ ਕੋ ਸੰਤਾਨ ਕੀ ਅਪ੍ਰਾਪਤੁ ਜਾਨ ਕਰ॥

॥ ॥ਬਹੁਰ ਕਹੇ ਰਤਿ ਕਰ ਵਰ ਦਾਨਾ॥ਸੁਨਿ ਹਿਮਵੰਤ ਬਹੁਤ ਹਰਖਾਨਾ॥

॥ਅਤਿ ਹਰਖ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਉਮਾਂ ਕੀ ਸੰਤਾਨ ਕਾ ਆਨੰਦ ਹਮ ਦੇਖੇਂਗੇ॥ ॥ਕਿਵਾ॥
॥ਸੰਭੁ ਕੀ ਸਾਮਰਥ ਦੇਖ ਕਰ ਹਰਖਿਆ ਜੋ ਹਰਨ ਭਰਨਾਦਿਕ ਸਕ੍ਤੀ ਸਹਿਤ ਸ੍ਵਾਮੀ ਗਿਰਜਾ ਕੋ ਮਿਲਾ ਹੈ ਜੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਹ੍ਰਿਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭੁ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ॥ ਸਾਦਰ ਮੁਨਿ ਵਰ ਲਏ ਬੁਲਾਈ॥ ੧੫੫ ੧੮੦

॥ਗਿਰਰਾਜ ਜੀ ਕਾ ਸਰਬ ਸਕ੍ਤਿ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਨ ਮੇਂ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਸਪਤ ਰਿਖੀਸ਼ਰ [illegible] ਜੋ ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਮੇਂ ਰਹਿਤੇ ਥੇ ਤਿਨ ਕੋ ਬੁਲਾਯਾ॥

॥ਸੁਦਿਨ ਸੁਨਖਤ ਸੁਘਰੀ ਸੁਧਾਈ॥ ਬੇਗਿ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਲਗਨ ਧਰਾਈ॥
॥ਪਤ੍ਰੀ ਸਪਤ ਰਿਖਨ ਸੋ ਦੀਨੀ॥ ਗਹਿ ਪਦ ਬਿਨੈ ਹਿਮਾਚਲ ਕੀਨੀ॥

॥ਤਿਥ ਵਾਰਾਦਿਕ ਸੋਧ ਕੇ ਅਰੁ ਲਗਨ ਧਰਾਈ [illegible] ਕੈ ਪਤ੍ਰੀ ਦਈ॥ ਅਰ ਤਿਨ ਕੇ ਚਰਣ ਪਕੜ ਕੇ ਬਿਨਤੀ ਕੀਨੀ॥ ॥ਕਿੰਤੂ॥ ॥ਤਿਨ ਨੇ ਕਹਾ ਮੇਰੀ ਤਰਫ ਸੇਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਕੌ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ॥ਈਸ ਭਾਂਤਿ [illegible] ਬਿਨਤੀ ਕਰਨੀ॥

॥ਜਾਇ ਬਿਧਹਿ ਤਿਨ ਦੀਨ ਸੁ ਪਾਤੀ॥ ਬਾਚਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਸਮਾਤੀ॥

॥ਪਾਤੀ ਪਠਨ ਕਰ ਵਿਰੰਚ ਕੇ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਏ ਮਨ ਮੇਂ [illegible] ਅਤਿ [illegible] ਹੁਈ ਇਹ ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਲਗਨ ਸਮੀਪ ਤ੍ਰਿਤੀ ॥ਇਹ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਪਾਸ ਆਈ ਹੈ ਤੋ ਸਭ ਵਿਵਹਾਰ ਭੀ ਮੇਰੇ ਦ੍ਵਾਰਾ ਹੀ ਹੋਇਗਾ॥ ॥ਸ਼ੰਕਾ॥ ॥ਪੂਰਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਪੁਤ੍ਰ ਕਹਾ ਹੈ ਅਰ ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਵਿਵਹਾਰ ਬਡੇ ਸਾਧਤੇ ਹੈਂ ਸ਼ੀਘਰ ਇਹ ਪਾਤ੍ਰ ਕੈਸੇ ਬਨੇ॥ ॥ਉਤਰ॥ ॥ਇਹ ਈਸ਼੍ਵਰੋਂ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ॥ਇਸ ਮੇਂ ਆਸ਼ੰਕਾ ਨਹੀ ਬਨਤੀ [illegible] ਤੀਨੋਂ ਏਕ ਰੂਪ ਹੀ ਹੈਂ ਜਹਾਂ ਜੈਸਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇਖਾ ਤੈਸਾ ਹੀ ਕਹਾ॥

॥ਲਗਨ ਬਾਚ ਅਸ ਸਬਹਿ ਸੁਨਾਈ॥ ਹਰਖੇ ਮੁਨਿ ਸਬ ਸੁਰ ਸਮੁਦਾਈ॥

॥ਲਗਨ ਵਾਚ ਕਹਿਕੇ ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਸਮਾਚਾਰ ਦੇ ਕਰਕੇ ਇਕਠ ਸਭਨੀ॥

॥ਸੁਮਨ ਬ੍ਰਿਸਿ ਨਭ ਬਾਜਹਿ ਬਾਜੇ॥ ਮੰਗਲ ਕਲਸ ਦਸਹੁ ਦਿਸ ਸਾਜੇ॥

॥ਪੁਸ਼ਪ ਵਰਖਾਇ ਕੇ ਦਸੋਂ ਦਿਸੋਂ ਕੇ ਲੋਕ ਪਾਲ ਦਿਕੋਂ ਨੇ ਮੰਗਲ ਕੌਤਕ ਸਾਜ ਕੀਏ॥੨੧੧॥

॥ਦੋ॥ ॥ਲਗੇ ਸਵਾਰਨ ਸਕਲ ਸੁਰ ਵਾਹਨ ਵਿਵਿਧ ਵਿਮਾਨ॥
॥ਹੋਹਿ ਸਗੁਨ ਮੰਗਲ ਸੁਭਦ ਕਰਹਿ ਅਪਸਰਾ ਗਾਨ॥

॥ਸੁਗਮ॥੨੧੨

॥ਚੌ॥ ॥ਸਿਵਹਿ ਸੰਭੁ ਗਨ ਕਰਹਿ ਸਿੰਗਾਰਾ॥ ਜਟਾ ਮੁਕਟ ਅਹਿ ਮੌਰ ਸਵਾਰਾ॥

॥ਅਹਿ ਮੌਲ ਕਹਿਏ ਸਰਪ ਕੀ ਸੁੰਦਰ [illegible] ਇਸ ਤੇ ਆਗੇ ਸੁਗਮ॥

॥ਕੁੰਡਲ ਕੰਕਨ ਪਹਿਰੇ ਬ੍ਯਾਲਾ॥ ਤਨ ਬਿਭੂਤ ਪਟ ਕੇਹਰਿ ਛਾਲਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸਸਿ ਲਿਲਾਟ ਸੁੰਦਰ ਸਿਰ ਗੰਗਾ॥ਨੈਨ ਤੀਨ ਉਪਬੀਤ ਭੁਜੰਗਾ॥

॥ਉਪਬੀਤ ਜਨੇਊ ਅਪਰ ਸਪਾਂ॥

॥ ॥ਗਰਲ ਕੰਠ ਉਰ ਨਰ ਸਿਰ ਮਾਲਾ॥ਅਸਿਵ ਬੇਖ ਸਿਵਧਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥

॥ਦੇਖਣੇ ਮੇਂ ਵੇਖ ਆਮੰਗਲ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਮਾਨਖੋਂ ਕੇ ਮੁੰਡਾਦਿਕ ਧਾਰੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਸਰਬ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਮੰਦਰ ਹੈਂ॥

॥ਕਰ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਅਰੁ ਡਮਰੁ ਬਿਰਾਜਾ॥ਚਲੇ ਬਸਹਿ ਚੜ੍ਹ ਬਾਜਹਿ ਬਾਜਾ॥

ਬਸ ਕਹੀਏ ਬੈਲ ਇਤਰ ਸੁਗਮ॥

॥ਦੇਖ ਸਿਵਹਿ ਸੁਰ ਤ੍ਰਿਯ ਮੁਸਕਾਂਹੀ॥ਬਰ ਲਾਯਕ ਦੁਲਹਨ ਜਗ ਨਾਂਹੀ॥

॥ਸੁਰਨਾਰੀਓਂ ਕਾ ਮੁਸਕਾਨ ਹਾਸ ਨਿਮਿਤ ਹੈ ਜੋ ਐਸੇ ਵਰ ਕੀ ਪਤਨੀ ਤੂੰ ਵਹੁ ਹੋਇ ਜੋ ਐਸੇ ਨਾਗਹੁ ਕੋ ਧਾਰਣੇ ਹਾਰੀ ਹੋਇ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਹਾਸ ਆਨੰਦ ਸੇ ਅਰਥ ਯਹਿ ਇਸ ਵਰ ਕੇ ਯੋਗ ਯੁਵਤੀ ਪਾਰਬਤੀ ਸੇ ਇਤਰ ਕੋਊ ਨਾਹੀਂ॥ਇਤਰ ਪਦ ਕਾ ਅਧਿਆਹਾਰ ਕਰਨਾ॥

॥ਬਿਸ੍ਨੁ ਬਿਰੰਚ ਆਦਿ ਸੁਰ ਬ੍ਰਾਤਾ॥ਚੜ੍ਹ ਚੜ੍ਹ ਬਾਹਨ ਚਲੇ ਬਰਾਤਾ॥

ਬ੍ਰਾਤਾ ਕਹੀਏ ਸਮੂਹ ਇਤਰ ਸਪਸ਼ਟ॥

॥ਸੁਰ ਸਮਾਜ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਅਨੂਪਾ॥ਨਹਿ ਬਰਾਤ ਦੂਲਹਿ ਅਨਰੂਪਾ॥

॥ਸੁਰੋਂ ਸੇ ਦੂਲੇ ਕਾ ਅਘਟਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇਖਕਰ॥੨੧੩॥

॥ਦੋ: ॥ਬਿਸ੍ਨੁ ਕਹਾ ਅਸ ਬਿਹਸ ਤਬ ਬੋਲਿ ਸਕਲ ਦਿਸਰਾਜ॥

॥ ॥ਬਿਲਗ ਬਿਲਗ ਹੁਇ ਚਲਹੁ ਸਬ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜ॥

॥ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਜੋ ਲੋਕ ਪਾਲ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਮੁਸਕਾਇ ਕੇ ਬਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਤੁਮ ਸਭੀ ਅਪਣੀ ਅਪਣੀ ਸੈਨਾ ਕੇ ਜੂਥ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਚਲਾਉ ਜਾਂਤੇ॥੨੧੪॥

॥ਚੌ: ॥ਬਰ ਅਨੁਹਾਰ ਬਰਾਤ ਨ ਭਾਈ॥ਹਾਸ ਕਰੈਹਹੁ ਪਰ ਪੁਰ ਜਾਈ॥

ਸੁਗਮ: ॥ਬਿਸ੍ਨੁ ਬਚਨ ਸੁਨ ਸਿਵ ਮੁਸਕਾਨੇ॥ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੈਨ ਸਹਿਤ ਬਿਲਗਾਨੇ॥

॥ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਹਾਸ ਸੂਚਕ ਜੋ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਕੇ ਬਚਨ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਅਮਰ ਹਸੇ ਅਰੁ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਹੈ ਚਲੇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਅਨਹੀ ਮਨ ਮਹੇਸ ਮੁਸਕਾਹੀਂ॥ ਹਰਿਕੇ ਵ੍ਯੰਗ ਵਚਨ ਨਹਿ ਜਾਹੀਂ॥

॥ਵ੍ਯੰਗ ਕਾਵ੍ਯ ਮੇਂ ਚਮਤਕਾਰਾਰਥ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਚਮਤਕਾਰ ਈਹਾਂ ਇਹ ਭਯਾ ਕਹਿਣਾ ਬਰਾਤ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰ ਨਹੀ ਅਰੁ ਕਹਾ ਵਰਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਰਾਤ ਨਹੀ ਅਰੁ ਕਹਾ ਤੁਮਕੋ ਪਰਾਏ ਪੁਰੋਂ ਮੇਂ ਹਾਸੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਰੁ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਹੈ ਵਰਕੋ ਹਾਸੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਸਮਝਕਰ ਮਨ ਮੇਂ ਮੁਸਕਾਇਕਰ ਸੰਭੁ ਨੇ ਕਹਾ ਹਰਿਕੇ ਜੋ ਵ੍ਯੰਗ ਸੰਯੁਕਤ ਵਚਨ ਹੈਂ ਸੋ ਨ ਜਾਹੀ ਕਾਹਿਤੇ ਵ੍ਯਰਥ ਬਨ ਜਾਵੈਂ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਹਰਿ ਹਮਾਰੇ ਪ੍ਯਾਰੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਨੋਂ ਕੀ ਇਛਾ ਹਮਕੋ ਹਾਸ ਕਰਾਵਣੇ ਕੀ ਭਈ ਹੈ ਤੌ ਹਮਕੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਓਹ ਪ੍ਰਸੰਨ ਰਹੈਂ। ਇਸਮੇਂ ਮਹੇਸ੍ਵਰ ਕੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਸੂਚਨ ਭਈ ਅਰੁ ਕਈ ਇਕ ਅਰਥ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਹਰਿ ਹਮਸੇਂ ਵ੍ਯੰਗ ਕਾਹਿਸੇ ਕੌਂ ਦਿਲਮੇ ਨਾਂਹੀ ਛੋੜਤੇ ਸੋ ਅਰਥ ਨਹੀ ਬਣਤਾ ਜਾਂਤੇ ਅਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਾ ਸੂਚਕ ਹੈ ਅਰੁ ਈਹਾਂ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਵਚਨ ਸੁਨੇ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ ॥ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਬਚਨ ਸੁਨਤ ਪ੍ਰਿਯ ਕੇਰੇ॥ ਭ੍ਰਿੰਗਹਿ ਪ੍ਰੇਰ ਸਕਲ ਗਨ ਟੇਰੇ॥

॥ਪ੍ਯਾਰੇ ਜੋ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਜੋ ਚਮਤਕਾਰੀ ਵਾਕ ਹੈਂ ਸੋ ਜਬ ਮਹਾਂਦੇਵ ਨੇ ਸੁਨੇ ਤਬ ਭ੍ਰਿੰਗੀ ਗਣ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰ ਕਰ ਅਪਣੀ ਸਭ ਸੈਨਾ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰੀ॥

॥ਸਿਵ ਅਨੁਸਾਸਨ ਸੁਨਿ ਸਭ ਧਾਏ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਜਲਜ ਸੀਸ ਤਿਨ ਨਾਏ॥
॥ਨਾਨਾ ਵਾਹਨ ਨਾਨਾ ਵੇਖਾ॥ ਵਿਹਸੇ ਸਿਵ ਸਮਾਜ ਨਿਜ ਦੇਖਾ॥

॥ਅਪਣੇ ਸਮਾਜ ਕੋ ਪ੍ਰਥਕ ਦੇਖ ਕੇ ਸਿਵ ਜੀ ਹਸੇ ਜਾਂਤੇ॥

॥ਕੋ ਮੁਖ ਹੀਨ ਵਿਪੁਲ ਮੁਖ ਕਾਹੂ॥ ਬਿਨੁ ਪਦ ਕਰ ਕੋ ਬਹੁ ਪਦ ਬਾਹੂ॥
॥ਵਿਪੁਲ ਨੈਨ ਕੋ ਨੈਨ ਵਿਹੀਨਾ॥ ਰਿਸ੍ਟ ਪੁਸ੍ਟ ਕੋ ਅਤਿ ਤਨ ਖੀਨਾ॥

॥ਕੇਤੇ ਮੁਖ ਰਹਿਤ ਕਹਿਯੇ ਕਬੰਧ ਆਦਿਕੋਂ ਵਿਖੇ ਮੁਖ ਕੇਤਿਓਂ ਕੇ ਬਹੁਤੇ ਮੁਖ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਸਪਸ੍ਟ॥੨੧੫॥

॥ਛੰਦ॥ ॥ਤਨ ਖੀਨ ਕੋ ਅਤਿ ਪੀਨ ਪਾਵਨ ਕੋ ਅਪਾਵਨ ਗਤਿ ਧਰੇ॥
॥ਭੂਖਨ ਕਰਾਲ ਕਪਾਲ ਕਰ ਸਭ ਸਦ੍ਯ ਸੋਣਿਤ ਤਨੁ ਭਰੇ॥

॥ਕੇਤਿਓਂ ਕੇ ਤਨ ਦੁਰਬਲ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕੇਤੇ ਅਤਿ ਪੁਸ੍ਟ ਹੈਂ ਕਈ ਪਾਵਿਤ੍ਰ ਕਈ ਅਪਾਵਿਤ੍ਰ ਸੁਭਾਵ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ ਭਯਾਨਕ ਭੂਖਣ ਕਹਿਯੇ ਮਾਤ੍ਰਿਓਂ ਅਰੁ ਤੁਰੰਗੋਂ ਕੇ ਮੁੰਡ ਕੰਠਾਦਿਕੋਂ ਮੇਂ ਪਹਿਰੇ ਹੂਏ ਅਰੁ ਨਰੋਂ ਕੇ ਕਪਾਲ ਹਾਥੋਂ ਮੇਂ ਹੈਂ ਸਦ੍ਯ ਸੋਣਿਤ ਕਹਿਯੇ ਤਾਤਕਾਲ ਹੀ ਜੋ ਮਾਰੇ ਹੈਂ ਜੀਵ ਤਿਨ ਕੇ ਰੁਧਰ ਸੇ ਤਨ ਪੂਰੇ ਹੂਏ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਖਰ ਸੂਰ ਸ੍ਵਾਨ ਸ੍ਰਿਗਾਲ ਮੁਖ ਗਨ ਬੇਖ ਅਗਨਿਤ ਕੋ ਗਨੈ।
ਬਹੁ ਜਿਨਸ ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਸਾਚ ਜੋਗਿ ਜਮਾਤ ਬਰਨਤ ਨਹਿ ਬਨੈ॥

ਅਨੇਕੋਂ ਕੇ ਖਰ ਸੂਕਰਾਦਿ ਸ੍ਵਾਨੋਂ ਕੇ ਮੁਖ ਹੈਂ ਔਰ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਵੇਸ ਕਹਿ ਕੌਨ ਗਿਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ਐਸੇ ਜੋਗਨੀਆਂ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀ ਜਮਾਤਿ ਬਰਨਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈਂ ॥੨੧੬॥

ਸੋ: ਨਾਚਹਿ ਗਾਵਹਿ ਗੀਤ ਪਰਮ ਤਰੰਗੀ ਭੂਤ ਸਬ।
ਦੇਖਤੁ ਅਤਿ ਬਿਪ੍ਰੀਤਿ ਬੋਲਹਿ ਬਚਨ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਿਧਿ॥

ਪਰਮ ਤਰੰਗੀ ਕਹੀਏ ਮਨਮੌਜੀ ਹੈਂ ਦੇਖਣੇ ਵਿਖੇ ਤੋ ਅਤਿ ਬਿਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਬਾਣੀ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬੋਲਤੇ ਹੈਂ ॥੨੧੭॥

ਜਸ ਦੂਲਹੁ ਤਸ ਬਨੀ ਬਰਾਤਾ। ਕੌਤਕ ਬਿਬਿਧ ਹੋਹਿ ਮਗ ਜਾਤਾ॥

ਸੁਗਮ: ਅਬ ਹਿਮਵੰਤ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ

ਇਹਾਂ ਹਿਮਾਚਲ ਰਚੇਉ ਬਿਤਾਨਾ। ਅਤਿ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਨਹਿ ਜਾਇ ਬਖਾਨਾ॥ ਸੁਗਮ:
ਸੈਲ ਸਕਲ ਜਹਿ ਲਗਿ ਜਗ ਮਾਹੀ। ਲਘੁ ਬਿਸਾਲ ਨਹਿ ਬਰਨਿ ਸਿਰਾਹੀ॥

ਛੋਟੇ ਬੜੇ ਪਰਬਤ ਜੋ ਸੋ ਕਥਨ ਮੈਂ ਨ ਆਇ ਸਕੇਂ

ਬਨ ਸਾਗਰ ਸਬ ਨਦੀ ਤਲਾਵਾ। ਹਿਮਗਿਰਿ ਸਭ ਕਹੁ ਨਿਵਤ ਪਠਾਵਾ॥

ਸਰ ਕਹੀਏ ਜਿਨ ਮੇਂ ਸਰਿਤਾ ਪ੍ਰਵਾਰੇਂ ਤਲਾਵ ਸੋ ਜੋ ਮੇਘੋਂ ਕੇ ਜਲ ਕਰ ਹੋਇ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:

ਕਾਮਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਧਾਰੀ। ਸਹਿਤ ਸਮਾਜ ਸਹਿਤ ਬਰ ਨਾਰੀ॥

ਤਬ ਗਿਰ ਕਾਮਰੂਪ ਕਹੀਏ ਇਛਾਚਾਰੀ ਜੋ ਹੈਂ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਤ੍ਰਿਯੋਂ ਸਹਿਤ ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਧਾਰ ਕਰ

ਗਏ ਸਕਲ ਤੁਹਿਨਾਚਲ ਗੇਹਾ। ਗਾਵਹਿ ਮੰਗਲ ਸਹਿਤ ਸਨੇਹਾ॥

ਤੁਹਿਨਾਚਲ ਕਹੀਏ ਹਿਮਾਚਲ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:

ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਗਿਰਿ ਬਹੁ ਗ੍ਰਿਹ ਸਵਾਰੇ। ਜਥਾ ਜੋਗੁ ਤਹ ਤਹ ਸਬ ਉਤਾਰੇ॥

ਪ੍ਰਥਮ ਜੋ ਹਿਮਾਚਲ ਨੇ ਬਹੁ ਭਵਨ ਬਨਾਏ ਥੇ ਤਿਨ ਮੇਂ ਜਥਾ ਜੋਗ ਸਭ ਉਤਾਰੇ

ਪੁਰ ਸੋਭਾ ਅਵਲੋਕਿ ਸੁਹਾਈ। ਲਾਗਇ ਲਘੁ ਬਿਰੰਚਿ ਨਿਪੁਨਾਈ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਤੀਕਾ॥ ॥ਲਘੁ ਲਾਗ ਵਿਧਿ ਕੀ ਨਿਪੁਨਤਾ ਅਵਿਲੋਕ ਪੁਰ ਸੋਭਾ ਸਹੀ॥

ਵਨ ਬਾਗ ਕੂਪ ਤੜਾਗ ਸਰਿਤਾ ਸੁਭਗ ਸਭ ਸਕ ਕੋ ਕਹੀ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਮੰਗਲ ਵਿਪੁਲ ਤੋਰਨ ਪਤਾਕਾ ਕੇਤੁ ਗ੍ਰਿਹ ਗ੍ਰਿਹ ਸੋਹਹੀਂ॥

॥ਤੋਰਨ ਕਹੀਏ ਦਰਵਾਜੇ ਪਰ ਲਾਟੂ ਪਤਾਕਾ ਕੇਤੁ ਕਹੀਏ ਧ੍ਵਜਾ ਇਤਯਾਦਿ ਘਰਾਂ ਮੇਂ ਮੰਗਲਾਚਾਰ ਨਿਮਿਤ ਬਹੁਤ ਬਨਾਯਾ ਹੈ॥

॥ਬਨਿਤਾ ਪੁਰਖ ਸੁੰਦਰ ਚਤੁਰ ਛਬਿ ਦੇਖ ਮੁਨਿ ਮਨ ਮੋਹਹੀਂ॥

॥ਐਸੀ ਸੋਭਾ ਕੇ ਅੰਤਰਗਤ ਨਗਰ ਮੇਂ ਹੇਤੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੨੧੪॥

॥ਦੋ: ॥ਜਗਦੰਬਾ ਜਹਿ ਅਵਤਰੀ ਸੋ ਪੁਰ ਵਰਨ ਨ ਜਾਇ॥

॥ਸੁਗਮ॥੨੨੦॥ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸੰਪਤ ਸੁਖ ਸਕਲ ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਅਧਿਕਾਇ॥

॥ਚੌ: ॥ਨਗਰ ਨਿਕਟ ਬਰਾਤ ਸੁਨ ਆਈ॥ ਪੁਰ ਖਰਭਰ ਸੋਭਾ ਅਧਿਕਾਈ॥ ੧॥

॥ਬਰੀ ਸੈਨਾ ਸੰਜੁਤ ਜੋ ਪੁਰ ਮੈਂ ਤਹਾਂ ਪਰੰਤੁ ਕਹਿਏ ਘਨਾ ਕੁਲਾਹਲ ਹੂਆ ਚਲਣੇ ਕਾ ਅਥਵਾ ਖਰਭਰ ਕੀਹੀ ਬਡੀ ਸੋਭਾ ਹੂਈ॥

॥ਕਰ ਬਨਾਵ ਸਜ ਵਾਹਨ ਨਾਨਾ॥ ਚਲੇ ਲੇਨ ਸਾਦਰ ਅਗਵਾਨਾ॥

॥ਅਪਣੇ ਤਨੋਂ ਪਰ ਭੂਖਨ ਵਸਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਬਨਾਵ ਕਰਕੇ ਅਰੁ ਵਾਹਨੋਂ ਕੋ ਸਿੰਗਾਰ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਲੇਨ ਆਗੇ ਗਏ॥

॥ਹਿਯ ਹਰਖੇ ਸੁਰ ਸੈਨ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਹਰਿਹਿ ਦੇਖ ਅਤਿ ਭਏ ਸੁਖਾਰੀ॥

॥ਸਿਵ ਸਮਾਜ ਜਬ ਦੇਖਨ ਲਾਗੇ॥ ਬਿਡਰ ਚਲੇ ਵਾਹਨ ਸਭ ਭਾਗੇ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਧਰ ਧੀਰਜ ਤਹ ਰਹੇ ਸਯਾਨੇ॥ ਬਾਲਕ ਸਬ ਲੈ ਜੀਵ ਪਰਾਨੇ॥

॥ਜੋ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਅਰੁ ਅਸਤ੍ਰਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਵਿਦਯਾ ਮੇਂ ਸਯਾਨੇ ਥੇ ਸੋ ਵਾਹਨੋਂ ਕੋ ਥੰਭ ਕਰ ਅਰੁ ਚਿਤ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੇਕਰ ਰਹੇ ਅਰੁ ਅਧੀਰ ਬਾਲਕ ਸਭ ਜੀਵ ਲੈਕੇ ਭਾਗ ਗਏ॥

॥ਗਏ ਭਵਨ ਪੂਛਹਿ ਪਿਤੁ ਮਾਤਾ॥ ਕਹਹਿੰ ਬਚਨ ਭੈ ਕੰਪਤ ਗਾਤਾ॥ ਸੁਗਮ॥

॥ਕਹਿਐ ਕਾਹ ਕਹਿ ਜਾਇ ਨ ਬਾਤਾ॥ ਜਮ ਕਰ ਧਾਰ ਕਿਧੋਂ ਬਰਿਆਤਾ॥

॥ਹਮ ਸੇ ਬਾਤ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ ਜਮੋਂ ਕੀ ਧਾੜ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਤ ਹੈ ਜੌ ਵਹੁ ਪੂਛੇਂ ਬਰਾਤ ਤੋ ਐਸੀ ਤੋ ਹੀ ਵਰ ਕੈਸਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

੧੫੦ ॥ ।ਵਰ ਬੌਰਾਹ ਬਰਦ ਅਸਵਾਰਾ। ਬ੍ਯਾਲ ਕਪਾਲ ਵਿਭੂਖਨ ਛਾਰਾ ॥੨੨੧

॥ਛੰਦ॥ ।ਤਨ ਛਾਰ ਬ੍ਯਾਲ ਕਪਾਲ ਭੂਖਨ ਜਟਿਲ ਨਗਨ ਭਯੰਕਰਾ॥

।ਸੰਗ ਭੂਤ ਪ੍ਰੇਤ ਪਿਸਾਚ ਜੋਗਨਿ ਵਿਕਟ ਮੁਖ ਰਜਨੀਚਰਾ॥

।ਜੋ ਜਿਯਤ ਰਹੈਂ ਬਰਾਤ ਦੇਖਤ ਪੁੰਨ ਬਡ ਤਿਨ ਕਰ ਸਹੀ॥

।ਦੇਖਿਹਿ ਸੁ ਉਮਾਂ ਵਿਵਾਹ ਘਰ ਘਰ ਬਾਤ ਅਸ ਲਰਕਨ ਕਹੀ। ਸੁਰਠਾ: ੨੨੨

।ਸਮਝ ਮਹੇਸ ਸਮਾਜ ਸਬ ਜਨਨਿ ਜਨਕ ਮੁਸਕਾਹਿ।

।ਬਾਲਕ ਬੁਝਾਏ ਵਿਵਿਧ ਵਿਧਿ ਨਿਡਰ ਹੋਹੁ ਡਰ ਨਾਹਿ।

।ਤਿਨਕੀ ਬਾਲ ਬੁਧਿ ਕੋ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਦੇਖ ਹਸੇ ਅਰੁ ਤਿਨ ਕੋ ਸਮਝਾਯਾ ਜੋ ਸਿਵਜੀ ਕੇ ਸਮਾਜ ਕੋ ਤੁਮਹੀ ਐਸਾ ਹੈ ਦਾਸ ਹੂੰ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੈਂ ਤੁਮ ਭੈ ਨ ਕਰੋ। ੨੨੩॥

॥ਚੌ: ।ਲੈ ਅਗਵਾਨ ਬਰਾਤਹਿ ਆਏ। ਦੀਏ ਸਬਹਿ ਜਨ ਵਾਸ ਸੁਹਾਏ।

।ਮੈਨਾ ਸੁਭ ਆਰਤੀ ਸਵਾਰੀ। ਸੰਗ ਸੁਮੰਗਲ ਗਾਵਹਿ ਨਾਰੀ।

।ਕੰਚਨ ਥਾਰ ਸੋਹ ਵਰ ਪਾਨੀ। ਪਰਿਛਨ ਚਲੀ ਹਰਹਿ ਹਰਖਾਨੀ।

।ਪਰਿਛਨ ਕਹਿਯੇ ਪੂਜਨ ਅਪਰ ਸਮਗ੍ਰੀ।

।ਵਿਕਟ ਵੇਖ ਰੁਦ੍ਰਹਿ ਜਬ ਦੇਖਾ। ਅਬਲਨ ਉਰ ਭੈ ਭਯੋ ਵਿਸੇਖਾ।

।ਭਾਗ ਭਵਨ ਪੈਠੀ ਅਤਿ ਤ੍ਰਾਸਾ। ਗਏ ਮਹੇਸ ਜਹਾਂ ਜਨ ਵਾਸਾ।

।ਅਬਲਾ ਜੋ ਹੈਂ ਕਪਰਦੀ ਕਾ ਵਿਕਰਾਲ ਵੇਖ ਅਰੁ ਸੈਨਾ ਕਾ ਸਮਾਜ ਦੇਖਾ ਤਬ ਮਹਾਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕੋ ਪਾਇ ਕੇ ਭਾਗ ਕਰ ਘਰੋਂ ਮੈਂ ਜਾਇ ਛਿਪੀਆਂ ਤਦਨੰਤਰ ਮਹਾਂਦੇਵ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਜਾਇ ਉਤਰੇ।

।ਮੈਨਾ ਹ੍ਰਿਦੈ ਭਯੋ ਦੁਖ ਭਾਰੀ। ਲੀਨੀ ਬੋਲ ਗਿਰੀਸ ਕੁਮਾਰੀ।

।ਤਬ ਦੁਖਤ ਹੋਇ ਕੈ ਮੈਨਾ ਨੇ ਗਿਰਜਾ ਕੋ ਬੁਲਾਯਾ। ਗਿਰੀਸ ਕੁਮਾਰੀ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਉਮਾ ਕੇ ਪੈਰਯ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਗੋਦ ਬੈਠਾਰੀ। ਸ੍ਯਾਮ ਸਰੋਜ ਨੈਨ ਭਰ ਵਾਰੀ।

॥ ।ਜਿਹ ਬਿਧ ਤੁਮਹਿ ਰੂਪ ਅਸ ਦੀਨਾ। ਤਿਹਿ ਜੜ ਵਰ ਬਾਵਰ ਕਸ ਕੀਨਾ।

।ਪਾਰਬਤੀ ਕਾ ਰੂਪ ਬੁਧਿ ਪੀਰਲਾ ਏਕ ਗੁਣ ਜੋ ਦਿਯ ਵਸਤੁ ਦੀਏ ਤਿਸ ਕਰ ਵਿਧਿ ਪਰ ਦੀਆ ਅਰੁ ਵਰ ਕੀ ਸੋਭਾ ਵਿਲਖਣ ਸਮਝ ਕਰ ਉਸ ਵਿਧਿ ਕੋ ਜੜ ਪਦ ਦੀਆ ਜਾਂਤੇ ਮੈਨਾ ਜੀ ਦੁਖੀ

ਖਾਣੇ ਰੁਸ਼ ਖਾਣੇ ਤੁਸਾਂ ॥੨੨੪

ਤੂਜਾ। ॥ਕਾਮਰੀਨ ਦਰੁ ਬੈਰਾਗ ਬਿਧਿ ਜਿਹ ਤੁਮ ਮਹਿ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦਈ।

॥ਜੋ ਫਲ ਚਾਹਿ ਜਸਰ ਤਰਹਿ ਸੋ ਦਰਦਸ ਬਿਧੂ ਨਹਿ ਲਾਗਈ॥

ਜਿਸ ਦੇਵ ਨੇ ਤੁਮ ਕੋ ਐਸੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੀਨੀ ਥੀ ਤਿਸ ਨੇ ਤੇਰਾ ਦਰ ਕਦਰਤਾ ਕੋ ਉਕੀਆ ਤਾਂ ਤੇ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਫਲ ਕਲਪ ਤ੍ਰੋਂ ਮਤ ਚਾਹੀਏ ਸੋ ਭੂਭੂਰੇ ਕੇ ਅਰੁ ਜੋ ਬਿਭੂਰੇ ਕੇ ਚਾਹੀਏ ਸੋ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ ਕੋ ਬਲ ਕਰ ਦੇ ਵਲ ਕਾਦਤਾ ਹੈ ਦਾਸ ਤਾਂ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਅਰ ਗੁਣ ਵਾਨ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਹੋਵਹਿ ਤਿਨ ਕੇ ਰੂਪ ਅਰੁ ਗੁਣ ਕੀ ਕਰੁਣਤੇ ਮਿਲਣੇ ਅਰੁ ਜੋ ਪਤਿ ਸੇਜ ਹੋਹਿ ਤਿਨ ਕੋ ਨਦੀਆਂ ਜੀਤ ਮਿਲਨੀਆਂ ਸ਼ੋਭਾ ਪਿਰ ਬਿਧਿ ਗਤਿ ਐਸੀ ਹੈ ਤ੍ਰੀਆ ਮੈਂ ਨਹੀ ਦੇਖਣੀ ਤਾਂ ਤੇ।

॥ਤੁਮ ਸਹਿਤ ਗਿਰਤੇ ਗਿਰੇ ਪਾਵਕ ਜੋਰੇ ਜਲ ਨਿਧਿ ਮਹਿ ਪਰੋ ਸੁਗਮ:॥

ਜਿਨਕੇ ਉਕਤੇ ਤੂੰ ਏਤਾ ਤਕ ਕਰਤੀ ਹੈ ਓਹ ਇੰਦ੍ਰ ਹੈ ਤੇਤੀਸ ਕੋਟ ਦੇਵਤਾ ਸੰਗ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋਟ ਦੇਵਤਾ ਸੰਗ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈ।

॥ਮਰ ਜਾਉ ਅਪਜਸ ਹੋਉ ਜਗ ਜੀਵਤ ਵਿਵਾਹ ਨ ਹੈ ਕਰੋ।

ਜੋ ਹਮਾਰ ਪਰ ਲੂਟ ਲੈ ਦੇਵੋਂ ਤੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਰੁ ਜੋ ਹਮ ਨੇ ਉਨ ਕੋ ਭਰਮਾਇ ਦੀਆ ਤੋ ਲੋਗ ਕਹੇਂਗੇ ਇਹ ਜੋ ਹਮਾਰ ਪਰ ਲੂਟ ਲੈਂਦੇ ਨਿੰਦਾ ਸਹਾਰਨੀ ਭੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਵਿਵਾਹ ਨ ਕਰਨਾ ॥੨੨੫॥

ਦੋਹ: ॥ਭਈ ਵਿਕਲ ਅਬ ਲਾਸ ਕਲ ਦੁਖਤ ਦੇਖ ਗਿਰ ਨਾਰਿ।

॥ਕਰਲ ਲਾਪ ਰੋਦਤ ਵਦਤ ਸੁਤਾ ਸਨੇਹ ਸਭਾਰ।

ਕਲਾਪ ਕਹਿ ਐਸਾ ਅਪਾਰ ਸੁਗਮ: ੨੨੬॥

ਦੋਹ: ॥ਨਾਰਦ ਕਰ ਮੈਂ ਕਾਹ ਵਿਗਾਰਾ ਭਵਨ ਮੋਰ ਜਿਨ ਵਸਤ ਉਜਾਰਾ।

ਜੈਸੇ ਉਕਤੇ ਨਾਰਦ ਨੇ ਤੁਮਾਰਾ ਘਰ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਉਜਾਰਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

॥ਅਸ ਉਪਦੇਸ ਉਮਹਿ ਜਿਨ ਦੀਨਾ ਬੌਰੇ ਵਰਹਿ ਲਾਗ ਤਪ ਕੀਨਾ।

ਹਮਾਰੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੇਤੁ ਜਿਸ ਨੇ ਉਮਾਂ ਕੋ ਬਾਵਰੇ ਵਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਉਪਦੇਸ ਕਰ ਕੈ ਤਪ ਕਰਵਾਯਾ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਕਰਮਾ ਦੁਖਤ ਭਈ ਤੇ ਤ੍ਰੀਆ ਦੁਖੀ ਮੈਂ ਜਾਣਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰੇਗਾ ਤੋ ਲੋਕ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਣੀ ਹ ਨਹੀ ਹੁਆ।

॥ਸਾਚੇਹੂ ਉਨ ਕੇ ਮੋਹ ਨ ਮਾਯਾ ਉਦਾਸੀਨ ਧਨ ਧਾਮ ਨ ਜਾਯਾ। ॥

॥ਪਰ ਘਰ ਘਾਲਕ ਲਾਜ ਨ ਭੀਰਾ ਬਾਂਝ ਕਿ ਜਾਨ ਪ੍ਰਸਵ ਕੈ ਪੀਰਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜਿਨ ਦਸੀ ਜਾਂਦੇ ਹੈਂ ਉਨਕੇ ਪਰਤਾਪ ਕਾ ਸੋਹਣੀ [illegible] ਪਰਨ [illegible]
ਹੀ ਸੁਤ ਸੁਤਾ ਜੀ ਹੋਵੇ ਕੇ ਘਰ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਜਿਸ [illegible]
ਵਿਧਿ ਜਨਨੀ ਜਨਕ ਕੀ ਐਸੀ [illegible] ਦੁਖ ਹੋਤ [illegible]
ਇਅਰੁ ਉਸਕੇ ਬਾਦਰ [illegible] ਹੋ ਜੋ [illegible]॥

ਜਨਨਿ ਦੇਵਿ ਕਿਕਲ [illegible] ॥

ਅਬ ਸਖੀ [illegible] ਤਿਸ ਪਰ [illegible]
ਤਾਂ ਕਾ ਵਿਸੇਖ [illegible] ਜੋ ਨਗਰੀ [illegible]
ਰਹੀ ਜਨਨੀ ਹੈ ਐਸੇ [illegible] ॥

ਆਸ ਦਿਆਰ ਸੋਵਾਰਿ [illegible] ॥

ਸ੍ਵੈਯਾ: ਅਰੁ ਤੂੰ ਜੋ ਦੇਵੇ [illegible] ॥

ਕਰਮ ਲਿਖੇ ਜੋ ਬਾ [illegible] ॥

ਜੋ ਮੇਰੇ ਲੇਖ ਵਿਧੇ [illegible] ਅਰੁ ਤੂੰ ਜੋ [illegible]
ਦੇਵੇ [illegible] ॥

ਭ੍ਰਮ ਸਨ ਮਿਟਹਿ [illegible] ॥

ਵਿਧਾਤਾ ਕੇ [illegible]
ਅ ਰਥ ਕਲੇਸ਼ ਭਾਗਨਿ [illegible] ॥੨੨੭॥

ਛੰਦ: ਜਿਨ ਲੇਹੁ [illegible] ਅਹਮਤ ਨਹੀਂ ॥

ਹੇ ਮਾਤ [illegible] ਨਾ ਲੇਟੇ ਹੈਂ [illegible]
[illegible] ॥

ਦੁਖ ਸੁਖ ਜੁ ਲਿਖ੍ਯੋ ਲਿਲਾਟ [illegible] ਹੈਂ ਤਹੀਂ ॥

ਹੇ ਮਾਤਾ ਮੇਰੇ ਲੇਖ [illegible] ॥

ਸੁਨ ਉਮਿ ਬਚਨ ਬਿਨੀਤ [illegible] ਲੋਚ ਹੀ ॥

ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਬਿਧਿ ਹਿਲਕਾਇ ਦੂਖਨ ਨੈਨ ਵਾਰ ਵਿਮੋਚਹੀ ॥

ਜੀਤਿ ਧਰਮ ਮੇਂ [illegible] ਹੂਏ ਅਰੁ [illegible] ਹੂਏ ਜੋ ਉਮਾ ਕੇ ਵਚਨ ਹੈਂ ਸੋ ਸੁਨ ਕਰ ਨਾ
ਰੀਆਂ [illegible] ਚਿੰਤਾ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਜੋ ਕੈਸੇ [illegible] ਮੈਨਾ [illegible]
ਦੇ ਤਬ ਵਿਧਾਤਾ ਪੈ ਰੋਸ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਧਰਕਰ ਰੁਦਨ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ॥੨੨੮॥

॥ਦੋ॥ ॥ਤਿਹ ਅਵਸਰ ਨਾਰਦ ਸਹਿਤ ਅਰੁ ਰਿਖਿ ਸਪਤ ਸਮੇਤ॥
॥ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨ ਤੁਹਨ ਗਿਰ ਗਵਨੇ ਤੁਰਤ ਨਿਕੇਤ॥

॥ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਸੋਕ ਕਾ ਸਮਾਂਚਾਰ ਸੁਨਕਰ ਨਾਰਦਾਦਿ ਰਿਖੋਂ ਸਹਿਤ ਹਿਮਵੰਤ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਆਯਾ॥੨੯॥

॥ਚੌ॥ ॥ਤਬ ਨਾਰਦ ਸਭ ਹੀ ਸਮਝਾਵਾ॥ਪੂਰਬ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਵਾ॥

॥ਸਪ੍ਤ ਰਿਖੋਂ ਕੇ ਸੰਗ ਹੋਤਿਆਂ ਕੇਵਲ ਨਾਰਦ ਨੇਂ ਉਪਦੇਸ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕੀਆ ਜੋ ਉਨਕਾ ਭੇਖ ਨਾਰਦ ਜੀ ਪਰਬਾਤੰਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰਮ ਗਤ ਸਮਝਾਈ ਜਬ ਉਨਕੇ ਚਿਤ ਕਾ ਤੋਖਨ ਦੇਖਾ ਤਬ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਵਣੇ ਲਾਗੇ॥

॥ਮੈਨਾ ਸੰਭ੍ਰਮ ਸੁਨੋ ਮਮ ਬਾਨੀ॥ਜਗਦੰਬਾ ਤਵ ਸੁਤਾ ਭਵਾਨੀ॥ ਸੁਗਮ॥ ॥
॥ਅਜਾ ਅਨਾਦਿ ਸਕ੍ਤਿ ਅਵਿਨਾਸਨਿ॥ਸਦਾ ਸੰਭੁ ਅਰਧੰਗ ਨਿਵਾਸਨਿ॥

॥ਹੇ ਮੈਨਾ ਜਿਸਕੋਂ ਤੂੰ ਬੇਟੀ ਜਾਨਤੀ ਹੈਂ ਸੋ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੀ ਮਾਤਾ ਅਰੁ ਰਖ੍ਯਕ ਹੈ ਅਰੁ ਅਜਨਮਾਂ ਹੈ ਅਨਾਦਿ ਜੋ ਪਰਮੇਸੂਰ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਇਹ ਮਾਯਾ ਰੂਪੀ ਸਕ੍ਤਿ ਹੈ ਅਰੁ ਵਿਨਾਸ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੈ ਪਾਰਬਤੀ ਰੂਪ ਹੈਕਰ ਸਦਾ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਅਰਧੰਗ ਮੇਂ ਵਸਤੀ ਹੈ॥

॥ਜਗ ਸੰਭਵ ਪਾਲਨ ਲੈ ਕਾਰਨਿ॥ਨਿਜ ਲੀਲਾ ਸੁਭਾਵ ਵਪੁ ਧਾਰਨਿ॥

॥ਅਪਣੀ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕੇ ਸੁਭਾਵ ਕਰਿ ਜਗਤ ਕੇ ਉਤਪਾਤਿ ਇਸਥਿਤਿ ਸਿੰਘਾਰ ਨਿਮਿਤ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਸਰੂਪ ਹੀ ਇਨੀ ਧਾਰਤੀ ਹੈ॥

॥ਜਨਮੀ ਪ੍ਰਥਮ ਦਖ੍ਯ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਈ॥ਨਾਮ ਸਤੀ ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਪਾਈ॥
॥ਤੁਹ ਸਤੀ ਸੰਕਰਹਿ ਵਿਵਾਹੀ॥ਕਥਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਕਲ ਜਗ ਮਾਂਹੀ॥

॥ਜੈਸੇ ਹੋਏ ਇਸਕਾ ਸਿਵ ਜੂ ਸੇਂ ਵਿਯੋਗ ਕੈਸੇ ਭਯਾ ਹੈ ਤੋ ਸੁਨੋ॥

॥ਏਕ ਵਾਰ ਆਵਤ ਸਿਵ ਸੰਗਾ॥ਦੇਖੇ ਰਘੁਕੁਲ ਕਮਲ ਪਤੰਗਾ॥

ਪਤੰਗ ਕਹਿਯੇ ਭਾਨੁ ਇਤਰ ਸੁਗਮ॥

॥ਭਯੋ ਮੋਹ ਸਿਵ ਕਹਾ ਨ ਕੀਨਾ॥ਭ੍ਰਮ ਵਸ ਵੇਖ ਸਿਯਾ ਕਰ ਲੀਨਾ॥

॥ਮਨ ਮੇਂ ਜੋ ਮੂੜ੍ਤਾ ਭਈ ਅਰੁ ਬੁਧਿ ਭ੍ਰਮੀ ਤਾਂਤੇ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਕਹੇ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਨ ਕਰੀ ਅਰੁ ਪਰੋਖੇਂ ਕੇ ਛਲਬੇ ਹੇਤੁ ਸੀਤਾ ਕਾ ਰੂਪ ਕਰਾ॥੨੩੦॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੫੪ 105 ਛੰਦ॥ ॥ਜਿਸ ਦੇਖ ਸਤੀ ਜੁ ਕੀਨ ਤਹਿ ਅਪਰਾਧ ਸੰਕਰ ਪਰਹਰੀ॥
॥ਹਨ ਵਿਰਹਿ ਜਾਇ ਬਹੋਰ ਪਿਤ ਕੇ ਜਗ ਮੈ ਜੋਗਾਨਲ ਜਰੀ॥
॥ਅਬ ਜਨਮ ਤੁਮਰੇ ਭਵਨ ਨਿਜ ਪਤਿ ਲਾਗ ਦਾਰੁਣ ਤਪ ਕੀਆ॥
॥ਅਸ ਜਾਨ ਸੰਸੈ ਤਜਹੁ ਗਿਰਜਾ ਸਰਬਦਾ ਸੰਕਰ ਪ੍ਰਿਆ॥੨੩॥
ਦੋ: ॥ਸੁਨ ਨਾਰਦ ਕੇ ਬਚਨ ਤਬ ਸਬ ਕਰ ਮਿਟਾ ਵਿਖਾਦਾ॥
॥ਛਿਨ ਮਹੁ ਬ੍ਯਾਪੋ ਸਕਲ ਪੁਰ ਘਰ ਘਰ ਯਹਿ ਸੰਬਾਦਾ॥
॥ਸੁਗਮ:॥

ਚੌ: ॥ਤਬ ਮੈਨਾ ਹਿਮਵੰਤ ਅਨੰਦੇ॥ ਪੁਨ ਪੁਨ ਪਾਰਬਤੀ ਪਦ ਬੰਦੇ॥
॥ਤਿਸ ਕਾ ਵਾਸਤਵ ਸ੍ਵਰੂਪ ਅਰੁ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨ ਕਰ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਵਾਰੰਵਾਰ ਭਵਾਨੀ ਕੇ ਪਗੋਂ ਲਾਗੇ ਅਰੁ॥

॥ਨਾਰਿ ਪੁਰਖ ਸਿਸੁ ਜੁਬਾ ਸਯਾਨੇ॥ ਨਗਰ ਲੋਕ ਸਬ ਅਤਿ ਹਰਖਾਨੇ॥
॥ਲਗੇ ਹੋਨ ਪੁਰ ਮੰਗਲ ਗਾਨਾ॥ ਸਜੇ ਸਬਹਿ ਹਾਟਕ ਘਟ ਨਾਨਾ॥

॥ਹਾਟਕ ਘਟ ਕਹਿੰਯੇ ਸੁਵਰਨ ਕੇ ਕਲਸ ਅਪਰ ਸਪਸ਼੍ਟ:
॥ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕ ਭਈ ਜਿਵਨਾਰਾ॥ ਸੂਪ ਸਾਸਤ੍ਰ ਜਸ ਕਛੁ ਬ੍ਯਵਹਾਰਾ॥

॥ਸੂਪ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕਹੀਯੇ ਜਿਸ ਮੇਂ ਭੋਜਨ ਬਣਾਵਣੇਂ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲਿਖੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਰਸੋਈ ਭਈ ਤਤ੍ਰ, ਇਹ ਭੋਜਨ ਮੇਂ ਰਸ ਅਤ੍ਯੰਤ ਅਰੁ ਬਹੁਤ ਖਾਏ ਸੇ ਉਜੀਰਣਾਦਿਕ ਨ ਹੋਇ॥
॥ਸੋ ਜਿਵਨਾਰ ਕਿ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ॥ ਵਸੈ ਭਵਨ ਜਿਹ ਮਾਤ ਭਵਾਨੀ॥
॥ਸਾਦਰ ਬੋਲੇ ਸਕਲ ਬਰਾਤੀ॥ ਵਿਸ੍ਨੁ ਵਿਰੰਚਿ ਦੇਵ ਸਬ ਜਾਤੀ॥
॥ਸੁਗਮ: ॥ਵਿਵਿਧਿ ਪਾਂਤਿ ਬੈਠੀ ਜਿਵਨਾਰਾ॥ ਲਾਗੇ ਪਰੋਸਨ ਨਿਪੁਨ ਸੁਆਰਾ॥
॥ਤਿਸ ਜੇਵਨਾਰ ਪਰ ਅਨੇਕ ਪੰਕਤਾਂ ਆਮਰੇਂ ਕੀਆਂ ਬੈਠੀਆਂ ਅਰੁ ਸੁਆਰ ਕਹੀਯੇ ਪਰੋਸਕ ਜੋ ਨਿਪੁਨ ਕਹੀਯੇ ਜੋ ਪਰੋਸਣ ਕੀ ਵਿਦ੍ਯਾ ਮੇਂ ਚਤੁਰ ਹੈਂ ਸੋ ਭੋਜਨੋਂ ਕੋ ਪਰੋਸਣ ਲਾਗੇ॥

॥ਨਾਰਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁਰ ਜੇਵਤ ਜਾਨੀ॥ ਲਗੀ ਦੇਨ ਗਾਰੀ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ॥੨੩॥
ਛੰਦ॥ ॥ਗਾਰੀ ਮਧੁਰ ਸੁਰ ਦੇਹਿੰ ਸੁੰਦਰ ਬ੍ਯੰਗ ਬਚਨ ਸੁਨਾਵਹੀਂ॥
॥ਭੋਜਨ ਕਰਹਿ ਸੁਰ ਅਤਿ ਵਿਲੰਬ ਬਿਨੋਦ ਸੁਨ ਸਚੁ ਪਾਵਹੀਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਫਲਿੰਗ ਵਾਕਅ ਕਹਿਯੇ ਮੁੰਦਾਵਣੀ ਆਦਿਕ ਸਭੁ ਕਹਿਯੇ ਸੁਖ ਅਪਰ ਸੁਗਮ: ॥

॥ਜੇਵਤ ਜੁ ਬਢਿਓ ਅਨੰਦ ਸੋ ਮੁਖ ਕੋਟਹੂੰ ਨ ਪਰੈ ਕਹਯੋ।

॥ਸੁਗਮ: ॥ਅਚਵਾਇ ਦੀਨੇ ਪਾਨ ਬਹੁਨੇ ਵਾਸ ਜਹਿ ਜਾਂਕੇ ਗਹਿਯੋ॥

॥ਭੋਜਨੰਤ ਆਚਮਨ ਕਰਾਏ ਅਰੁ ਤਾਂਬੂਲ ਖਵਾਏ ਪੁਨ: ਜਨਵਾਸੇ ਕੋ ਪਠਾਏ॥੨੩੪॥

॥ਦੋ: ॥ਬਹੁਰ ਮੁਨਿਨ ਹਿਮਵੰਤ ਕੋ ਲਗਨ ਸੁਨਾਯੋ ਆਇ।

॥ਸਮੈ ਬਿਲੋਕ ਵਿਵਾਹ ਕਰ ਪਠਏ ਵੇਦ ਬੁਲਾਇ॥੨੩੫

॥ਚੌ: ॥ਬੋਲ ਸਕਲ ਸੁਰ ਸਾਦਰ ਲੀਨੇ॥ਸਬੈ ਜਥੋਚਿਤ ਆਸਨ ਦੀਨੇ।

॥ਬੇਦੀ ਬੇਦ ਬਿਧਾਨ ਸਵਾਰੀ॥ਸੁਭਗ ਸੁਮੰਗਲ ਗਾਵਹਿ ਨਾਰੀ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਸਿੰਘਾਸਨ ਅਤਿ ਦਿਵਯ ਸੁਹਾਵਾ॥ਬਰਨ ਨ ਜਾਇ ਬਿਰੰਚ ਬਨਾਵਾ॥

॥ਈਹਾਂ ਗੀਅਅ ਉਤਪੇਛਾ ਹੈ ਓਹ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬ੍ਰਹਮਾ ਨੇ ਬਨਾਯਾ ਹੈ। ॥ਕਿੰਵਾ। ॥ਜੋ ਤੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਕਾ ਬਨਾਯਾ ਹੂਆ ਹੈ ਤਿਸ ਸੇ ਉਸ ਸਿੰਘਾਸਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਹੀ ਨਹੀ ਜਾਤੀ।

॥ ॥ਬੈਠੇ ਸਿਵ ਵਿਪ੍ਰਨ ਸਿਰ ਨਾਈ॥ਹ੍ਰਿਦੇ ਸੁਮਿਰ ਨਿਜ ਪ੍ਰਭੁ ਰਘੁਰਾਈ।

॥ਸੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਜਾਨ ਕਰ ਤਿਨ ਕਾ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਧਿਆਨ ਕੀਆ ਅਰੁ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੰਮੁਖ ਬੈਠੇ ਥੇ ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਸਿਭੁ ਆਸਨ ਪਰ ਬੈਠੇ।

॥ਬਹੁਰ ਮੁਨੀਸਨ ਉਮਾਂ ਬੁਲਾਈ॥ਕਰ ਸਿੰਗਾਰ ਸਖੀ ਲੈ ਆਈ।

॥ਦੇਖਤ ਰੂਪ ਸਕਲ ਸੁਰ ਮੋਹੇ॥ਵਰਨੈ ਛਬਿ ਅਸ ਜਗ ਕਵਿ ਕੋ ਹੈ॥ਸੁਗਮ:

॥ਜਗਦੰਬਕਾ ਜਾਨ ਭਵ ਭਾਮਾ॥ਸੁਰਨ ਮਨਹਿ ਮਨ ਕੀਨ ਪ੍ਰਨਾਮਾ।

॥ਦੂਲੋ ਦੁਲਹਨੀ ਵਿਵਾਹ ਸਮੇਂ ਲਖਸ਼ਮੀ ਨਾਰਾਯਣ ਰੂਪ ਜਾਣਨੇ ਕਹੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਇਹ ਤੋ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਜਗਤ ਮਾਤ ਜਾਨ ਕੇ ਅਮਰੋਂ ਨੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਨੀਆਂ ਮਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮਨ ਕੇ ਨੰਮ੍ਰ ਹੋਣੇ ਕਾ ਫਲ ਅਧਕ ਹੈ। ॥ਕਿੰਵਾ। ॥ਮਨ ਹੀ ਮੋਹਤ ਭਏ ਥੇ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਹੀ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਾਏ। ॥ਕਿੰਵਾ। ॥ਪਾਂਨ ਗ੍ਰਹਣ ਕਾ ਸਮਾਂ ਨਿਕਟ ਆਯਾ ਹੈ ਜੋ ਹਮ ਸਭੀ ਉਠ ਕਰ ਪਗੋਂ ਪਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰੇਂ ਤੋ ਬੜੀ ਦੇਰ ਲਗਤੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਮਨ ਮੇਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰੀ।

॥ ॥ਸੁੰਦਰਤਾ ਮਰਯਾਦ ਭਵਾਨੀ॥ਜਾਇ ਨ ਕੋਟਿਹੁ ਬਦਨ ਬਖਾਨੀ॥੨੩੬

॥ਛੰਦ। ॥ਕੋਟਿਹੁ ਬਦਨ ਨਹਿ ਬਨੈ ਵਰਨਤ ਜਗਜਨਨਿ ਸੋਭਾ ਮਹਾਂ।

॥ਅਸੰਖਹੁ ਮੁਖਹੁ ਕਰ ਵਰਨਨ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕੀਤੀ ਜਾਂਤੇ ਅਪਾਰ ਸੋਭਾ ਹੈ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ

੧੫੬ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੋਂ ਕਥਨ ਯੋਗ੍ਯ ਨਹੀ ਸੋ ਇਹ ਜਗਦੰਬਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ॥

154 ॥ਸਕੁਚਹਿ ਕਹਿਤ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੇਖ ਸਾਰਦ ਮੰਦ ਮਤਿ ਤੁਲਸੀ ਕਹਾਂ॥

॥ਛਬਿਖਾਨ ਮਾਤੁ ਭਵਾਨਿ ਗਵਨੀ ਮਧ੍ਯ ਮੰਡਪ ਸਿਵ ਜਹਾਂ॥ਸੁਗਮ:॥

॥ ॥ ॥ਅਵਿਲੋਕ ਸਕਹਿ ਨ ਸਕੁਚ ਪਤਿ ਪਦ ਕਮਲ ਮਨ ਮਧੁਕਰ ਤਹਾਂ॥

॥ਅਨੰਤ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਚਰਣ ਕਮਲੋਂ ਮੇਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੈ ਅਰੁ ਦੇਖਨੇ ਮੇਂ ਸੰਕੋਚ ਦੂਲਹ ਨੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਤਾ ਹੀ ਹੈ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਸਰਬ ਦੇਵਤਿਓਂ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਣੇ ਕਾ ਸੰਕੋਚ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ ॥ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੀ ਅਵਿਗ੍ਯਾ ਸਿਮਰਣ ਕਰ ਸੰਕੋਚ॥੨੩੭॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਮੁਨਿ ਅਨੁਸਾਸਨ ਗਨਪਤਿਹਿ ਪੂਜੇਉ ਸੰਭੁ ਭਵਾਨਿ॥

॥ਕੋਉ ਸੁਨ ਸੰਸੈ ਕਰੈ ਜਿਨ ਸੁਰ ਅਨਾਦਿ ਜੀਯ ਜਾਨਿ॥ਸੁਗਮ:

॥ਚੌ:॥ ॥ਜਸ ਬਿਵਾਹ ਕੈ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰੁਤਿ ਗਾਈ॥ਮਹਾਂ ਮੁਨਿਨ੍ਹ ਸੋ ਸਬ ਕਰਵਾਈ॥

॥ਸੁਗਮ:॥ ॥ਗਹਿ ਗਿਰੀਸ ਕੁਸ ਕੰਨ੍ਯਾ ਪਾਨੀ॥ਭਵਹਿ ਸਮਰਪੀ ਜਾਨਿ ਭਵਾਨੀ॥

॥ਹਿਮਵੰਤ ਨੇ ਕੁਸਾ ਅਰੁ ਉਮਾਂ ਕਾ ਹਾਥ ਲੇਕਰ ਸਿਵਜੀ ਕੋ ਸਮਰਪਨ ਕੀਆ ਭਵਾਨੀ ਜਾਣ ਕਰ ਭਵਾਨੀ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹੁ ਹਿਮਾਚਲ ਨੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਇਹ ਈਸ੍ਵਰੀ ਹੈ ਅਰ ਸਦਾ ਕੀ ਇਨ ਕੀ ਅਰਧੰਗੀ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਣੇ ਨਿਮਿਤ ਕੋਈ ਦਿਨ ਹਮਾਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਬਸੀ ਥੀ ਸੋ ਪੁਨ: ਉਨਕੋ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਈ ਸੋ ਕੰਨ੍ਯਾ ਹੈ ਜੋ ਦਾਨਾਭਿਮਾਨੀ ਬਣੇਂ॥

॥ਪਾਨਿ ਗ੍ਰਹਨ ਜਬ ਕੀਨ ਮਹੇਸਾ॥ਹਿਯ ਹਰਖੇ ਤਬ ਸਕਲ ਸੁਰੇਸਾ॥

॥ਸਤੀ ਕੀ ਅਵਿਗ੍ਯਾ ਅਰੁ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਵੈਰਾਗ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਜੋ ਇਨ ਕੇ ਸੰਯੋਗ ਮੇਂ ਸੰਦੇਹ ਥਾ ਸੋ ਪਾਨ ਗ੍ਰਹਨ ਦੇਖਕਰ ਮਿਟਿਆ ਅਰੁ ਤਾਰਕ ਬਧ ਨਿਮਿਤ ਜੋ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਯਤਨ ਥਾ ਸੋ ਸਫਲ ਜਾਣਿਆ ਤਾਂ ਤੇ ਸੁਰ ਹਰਖੇ॥

॥ਬੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਮੁਨਿਵਰ ਉਚਰਹੀਂ॥ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਸੰਕਰ ਸੁਰ ਕਰਹੀਂ॥

॥ਤੀਨ ਵਾਰ ਜੈ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤ੍ਰਿਸਤ੍ਯਾ ਹਿ ਦੇਵਾ॥ ॥ਇਤਿ ਸ੍ਰੁਤਿ॥ ॥ਤੀਨ ਵੇਰ ਪਰ ਦੇਵ ਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਤੀਨ ਵੇਰ ਕਹਾ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਤੀਨੋਂ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਜੈ ਰੂਪ ਹੋ ਜੋ ਤੁਮ ਤੁਰੀਆ ਰੂਪ ਹੋ ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਪ੍ਰਥਮ ਕਾਮ ਸੇ ਜੈ ਪਾਈ ਦੂਤੀ ਉਮਾਂ ਸੇ ਵਿਜਯ ਪਾਈ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਪੂਰਣ ਕਰੀ॥ਤ੍ਰਿਤੀ ਸ੍ਵਾਮ ਕਰਤਕ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਤਾਰਕ ਸੇ ਜੈ ਪਾਵੋਗੇ॥

॥ਬਾਜਹਿ ਬਾਜਨ ਬਿਬਿਧ ਬਿਧਾਨਾ॥ਸੁਮਨ ਬ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਨਭ ਭੈ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥ਸੁਗਮ:

।ਹਰ ਗਿਰਜਾ ਕਰ ਭਯੋ ਬਿਵਾਹੂ। ਸਕਲ ਭੁਵਨ ਭਰ ਰਹਾ ਉਛਾਹੂ। ੧੫੭
੧੦੬

।ਤਾਰਕ ਕੇ ਮਰਨੇ ਮੇਂ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੋ ਆਨੰਦ ਹੋਣਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਕੇ ਬਧ ਮੇਂ ਇਹ ਵਿਵਾਹ ਮੁਖ ਕਾਰਣ ਕਰ ਸਭ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੂਈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਸੰਮਤ ਭੂਪ ਹੈਂ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੇ ਆਪ ਨੇ ਪ੍ਰਿਥੀ ਮੇਂ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਉਨਕੇ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਸਭ ਕੋ ਹਰਖ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਏ।

।ਦਾਸੀ ਦਾਸ ਤੁਰਗ ਰਥ ਨਾਗਾ। ਧੇਨੁ ਬਸਨ ਮਨਿ ਬਸਤ ਬਿਭਾਗਾ।
।ਅੰਨ ਕਨਕ ਭਾਜਨ ਭਰ ਜਾਨਾ। ਦਾਇਜ ਦੀਨ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨਾ।
।ਸੁਗਮ: ੧੨ ਛੰਦ: ।ਦਾਇਜ ਦਯੋ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਪੁਨ ਕਰ ਜੋਰ ਹਿਮ ਭੂਧਰ ਕਹ੍ਯੋ।
।ਜਥਾ: ।ਕਾ ਦੇਊਂ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਸੰਕਰ ਚਰਨ ਪੰਕਜ ਗਹਿ ਰਹ੍ਯੋ।

।ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੋ ਹੇ ਸ਼ੰਭੂ ਨਿਤ ਤ੍ਰਿਪਤ ਹੋ। ।ਅਥਵਾ। ।ਸਰਬ ਜੀਆਂ ਕਾਮਨਾ ਪੂਰਨ ਕਰਤੇ ਹੋ ਮੈਂ ਤੁਮ ਕੋ ਕਿਆ ਦੇਵੋਂ ਐਸੇ ਕਹਿ ਕੇ ਚਰਣਾਰ ਬਿੰਦ ਗਹੇ।

।ਸਿਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਾਗਰ ਸਸੁਰ ਕਰ ਸੰਤੋਖ ਸਭ ਭਾਂਤਿਹਿ ਕਿਯੋ।
।ਪੁਨ ਗਹੇ ਪਦ ਪਾਥੋਜ ਮੈਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਪੂਰਨ ਹਿਯੋ।

।ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਜੋ ਸ਼ਿਵ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਹਿਮਾਚਲ ਕਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਤੋਖ ਕੀਆ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਪਦਾਰਥ ਸਭ ਸਾਦਰ ਲੀਏ ਅਰੁ ਮਾਨ ਭੀ ਬਹੁਤ ਕੀਆ। ।ਅਥਵਾ। ।ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨਾ ਸਸੁਰ ਜਾਨ ਕੇ ਇਤਨਾ ਦਿਆ ਭਾਵ ਕਰੀ ਤਿਸ ਕੋ ਮਹਾਂ ਮਾਨ ਦੀਆ। ਤਦਨੰਤਰ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਂ ਪੂਰਨ ਜੋ ਮੈਨਾਂ ਹੈ ਤਿਸ ਨੇ ਸ਼ਿਵ ਕੇ ਚਰਣਾਰ ਬਿੰਦ ਗਹਿ ਕੇ ਬਿਨੈ ਕਰੀ। ੨੪੦।

।ਦੋ: ।ਨਾਥ ਉਮਾ ਮਮ ਪ੍ਰਾਨ ਸਮ ਗ੍ਰਿਹ ਕਿੰਕਰੀ ਕਰੇਹੁ।
।ਛਮਿਹੁ ਸਕਲ ਅਪਰਾਧ ਅਬ ਹੋਇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਰ ਦੇਹੁ।

।ਹੇ ਮਹਾਂਦੇਵ ਗਿਰਜਾ ਮੁਝ ਕੋ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਸਮ ਪਿਆਰੀ ਥੀ ਤੁਮ ਨੇ ਅਪਣੀ ਦਾਸੀ ਜਾਨਣੀ ਅਰੁ ਇਸ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਬ ਧਿਆਨ ਕਰਣਾ ਚਾਹੀਏ ਜੈਸੇ ਸਤੀ ਕੇ ਜਨਮ ਮੇਂ ਇਸ ਕੀ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇਖੀ ਥੀ ਤੈਸੇ ਅਬ ਨ ਬੀਚਾਰਨੀ। ੨੪੧।

।ਚੌ: ।ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸੰਭੁ ਸਾਸ ਸਮਝਾਈ। ਗਵਨੀ ਭਵਨ ਚਰਨ ਸਿਰ ਨਾਈ।
।ਜਨਨੀ ਉਮਾ ਬੋਲ ਤਬ ਲੀਨੀ। ਲੈ ਉਛੰਗ ਸੁੰਦਰ ਸਿਖ ਦੀਨੀ।

।ਉਛੰਗ ਕਹੀਏ ਗੋਦ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੫੮
੧੮੮

"ਕਰਿਹੋ ਸਦਾ ਸੰਕਰ ਪਦ ਪੂਜਾ। ਨਾਰਿ ਧਰਮ ਪਤਿ ਦੇਵ ਨ ਦੂਜਾ॥

"ਸ੍ਰੀ ਕੋ ਏਹੀ ਧਰਮ ਹੈ ਪਤਿ ਕੋ ਦੇਵਤਾ ਜਾਨਣਾਂ ਦੂਜਾ ਭਾਵ ਨ ਕਰਨਾ॥ "ਵਾ॥ "ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਪਤਿ ਬ੍ਰਤ ਧਰਮ ਮੇਂ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ ਤਿਸਕੋਂ ਦੂਜਾ ਕਾਹੂ ਸੇ ਔਰ ਧਰਮਕਰ ਸਦ ਗਤਿ ਕੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਤੀ॥

"ਬਚਨ ਕਹਤ ਭਰੇ ਲੋਚਨ ਬਾਰੀ। ਬਹੁਰ ਲਾਇ ਉਰ ਲੀਨਿ ਕੁਮਾਰੀ॥

ਪੁਨਃ ਸੁਤਾ ਕੋ ਕੰਠ ਸਾਥ ਲਗਾਇ ਕੇ ਅਰੁ ਦ੍ਰਿਗ ਭਰ ਕੇ ਇਹ ਬਚਨ ਕਹਿਤ ਭਈ॥

"॥ "ਕਤ ਬਿਧਿ ਸ੍ਰਿਜੀ ਨਾਰਿ ਜਗ ਮਾਹੀ। ਪਰਾਧੀਨ ਸੁਪਨੇਹੁ ਸੁਖ ਨਾਹੀ॥

"ਸੁਗਮ॥ "ਭੈ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਕਲ ਮਹਤਾਰੀ। ਧੀਰਜ ਕੀਨ ਕੁਸਮੇ ਬਿਚਾਰੀ॥

"ਜਬ ਉਮਾਂ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਂ ਮਾਤਾ ਅਤਿ ਮਗਨ ਭਈ ਤਬ ਜਾਣਿਆ ਅਬ ਗਿਰਜਾ ਕੋਂ ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਕੇ ਸੰਗ ਜਾਣ ਕਾ ਔਸਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸੋਕ ਕਰਣਾ ਕਦਾਚਣ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਕਰ ਧੀਰਜ ਕੀਨਾ॥

"॥ "ਪੁਨ ਪੁਨ ਮਿਲਤ ਪਰਤ ਗਹਿ ਚਰਨਾ। ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਕਛੁ ਜਾਇ ਨ ਬਰਨਾ॥

"ਅਤਾ ਜੋ ਪੁਨਃ ਪੁਨਃ ਪਾਰਬਤੀ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਲਾਗਤੀ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਵ੍ਯਾਕੁਲ ਭਈ ਹੈ॥ "ਅਥਵਾ॥ "ਉਸ ਮੇਂ ਈਸ੍ਵਰੀ ਭਾਵ ਕਰਤੀ ਹੈ

"ਸਬ ਨਾਰਿਨ ਮਿਲ ਭੇਟ ਭਵਾਨੀ। ਜਾਇ ਜਨਨਿ ਉਰ ਪੁਨ ਲਪਟਾਨੀ॥ "ਸੁਗਮ॥

"ਛੰਦ॥ "ਜਨਨਿਹਿ ਬਹੁਰ ਮਿਲ ਚਲੀ ਉਚਿਤ ਅਸੀਸ ਸਬ ਕਾਹੂ ਦਈ॥

"ਫਿਰ ਫਿਰ ਬਿਲੋਕਤ ਮਾਤੁ ਤਨ ਤਬ ਸਖੀ ਲੈ ਸਿਵ ਪਹਿ ਗਈ॥

"ਜਬ ਮਾਤਾ ਸੇ ਵਿਦਾ ਭਈ ਅਰੁ ਸਭ ਨੇ ਅਸੀਸਾਂ ਪਾਇ ਕਰ ਸਖੀਓਂ ਕੇ ਸੰਗ ਚਲੀ ਤਬ ਫਿਰ ਫਿਰ ਕਰ ਮਾਤਾ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਤੀ ਜਾਤੀ ਥੀ ਸਖੀਆਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਸਮੀਪ ਲੇ ਪਹੁਚੀਆਂ॥ ਫਿਰ ਫਿਰ ਦੇਖਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਏਹ ਦੁਲਹਨੀ ਕੀ ਰੀਤ ਹੈ ਮਾਤਾ ਸੇ ਸਨੇਹ ਆਧਿਕ ਕਰਨਾ॥ "ਵਾ॥ "ਇਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਦੇਹ ਉਪਜਾਯਾ ਅਰੁ ਇਸ ਨੇ ਪਾਲਨ ਕੀਆ ਤਬ ਮੈਂ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਜੋਗ ਭਈ ਇਸ ਕ੍ਰਿਤਗਤਾ ਸੇ ਵਾਰੰਵਾਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈ॥ "ਵਾ॥ "ਉਮਾਂ ਈਸ਼੍ਵਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਬਿਚਾਰਤੀ ਭਈ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਯਥਾਰਥ ਰੂਪ ਬਿਖੇ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਕੋ ਸੰਦੇਹ ਥਾ ਜਿਸ ਨਿਮਿਤ ਪੀਛੇ ਕੁਛ ਕੁ ਵਚਨ ਕਹੇ ਥੇ ਅਬ ਮੈਂ ਇਸ ਪਰ ਐਸੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰੋਂ ਜੋ ਫੇਰ ਇਸ ਕੋ ਭ੍ਰਮ ਨ ਪੜੇ॥ "ਵਾ॥ "ਦੇਵੀ ਨੇ ਦੀਦਾਰ ਨਾਰਦਾਦਿਕੋਂ ਰਿਖੀ ਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਇਨੋਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਹਾਤਮ ਸੁਨਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅਬ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਦੇਖਕਰ ਕਦਾਚਿਤ ਇਨ ਕੇ ਚਿਤ ਮੇਂ ਆਵੇ ਹਮਾਰੇ ਸੰਦਨ ਸੇਂ ਲਛਮੀ ਚਲੀ ਗਈ ਪੀਛੇ ਇਹ ਸੂਨ ਹੋ ਜਾਏਗਾ ਤਾਂ ਤੇ ਦੇਖਣੇ ਕਰ ਇਹ ਜਤਾਯਾ ਤੁਮਨੇ ਮੁਝ ਕੋ ਸੁਪਤ੍ਰੀਆ ਹੈ ਤੁਮਾਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਬਿਖੇ ਲਛਮੀ ਸਦਾ ਨਿਵਾਸ ਕਰੇਗੀ॥ "ਵਾ॥ "ਮੇਰੇ ਦੇਖਣੇ ਕਰ ਤੌ ਦੇਵ ਰਿਖਿ ਆਦਿਕ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਅਨੇਕ ਇਨ ਕੇ ਘਰ ਮੇਂ ਆਵਤੇ ਥੇ ਅਰੁ ਅਬ ਮੈਂ ਇਨ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰੋਂ ਜੋ ਸਦਾ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਨਿਵਾਸ ਇਨ ਕੇ ਪਾਸ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਤੇ ਇਨ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਕੇ ਦੇਨੇ ਲੋਕ ਸੁਧਰੇ ਸੋ ਉਮੀ [illegible] ਅਹੁਦਿਆਂ ਕੇ ਸੰਤੋ ਕਾਰਿ ਦਸ ਭੁਖਾਂਗਾਦੁ ਮੈਂ ਕੁਧਾ॥

॥ਜਾਚਕ ਸਕਲ ਸੰਤੋਖਿ ਸੰਕਰੁ ਉਮਾ ਸਹਿਤ ਭਵਨ ਚਲੇ॥

॥ਸਬ ਅਮਰ ਹਰਖੇ ਸੁਮਨ ਬਰਖਿ ਨਿਸਾਨ ਨਭ ਬਾਜੇ ਭਲੇ॥

॥ਸੁਗਮ॥੨੪੩॥ਦੋ:॥ ॥ਚਲੇ ਸੰਗ ਹਿਮਵੰਤੁ ਤਬ ਪਹੁੰਚਾਵਨ ਅਤਿ ਹੇਤੁ॥ ॥ਬਿਬਿਧਿ ਭਾਂਤਿ ਪਰਿਤੋਖੁ ਕਰਿ ਬਿਦਾ ਕੀਨ੍ਹ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੁ॥ਸੁਗਮ॥ ੨੪੪॥ਚੌ:॥ ॥ਤੁਰਤ ਭਵਨ ਆਏ ਗਿਰਿਰਾਈ॥ ॥ਸਕਲ ਸੈਲ ਸਰ ਲੀਏ ਬੁਲਾਈ॥

॥ਆਦਰ ਦਾਨ ਬਿਨੈ ਬਹੁ ਮਾਨਾ॥ਸਭ ਕਰ ਬਿਦਾ ਕੀਨ ਹਿਮਵਾਨਾ॥

॥ਜੇਤੇ ਕੀਏ ਕੀਨ੍ਹਾਂ ਅਪਨੇ ਘਰ ਮੈਂ [illegible] ਤਿਨਕੋ [illegible] ਨਦੀਆਂ ਜੋ ਮਧਾਂ [illegible] ਤਿਨਕੋ ਬਿਨੈ ਕਰੀ [illegible] ਹਿਮਵੰਤ ਨੇ ਬਿਦਾ ਕੀਨੇ॥

॥ਜਬੈ ਸੰਭੁ ਕੈਲਾਸਹਿ ਆਏ॥ਸੁਰ ਸਭ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮ ਸਿਧਾਏ॥

॥ਜੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਉਮਾਂ ਮਹੇਸ਼ ਕਾ ਕਛੁ ਬਿਲਾਸ ਵਰਨਨ ਕਰੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜਗਤ ਮਾਤ ਪਿਤ ਸੰਭੁ ਭਵਾਨੀ॥ਤਿਹਿ ਸਿੰਗਾਰ ਨ ਕਹੌਂ ਬਖਾਨੀ॥

॥ਕਰਹਿ ਬਿਬਿਧਿ ਬਿਧ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸਾ॥ਗਨਨ ਸਮੇਤ ਬਸਹਿ ਕੈਲਾਸਾ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਹਰ ਗਿਰਜਾ ਬਿਹਾਰ ਨਿਤ ਨਯੋ॥ਇਹ ਬਿਧ ਬਿਪੁਲ ਕਾਲ ਚਲ ਗਯੋ॥

॥ਸਿਵ ਅਰੁ ਉਮਾਂ ਕਾ ਨਯਾ ਬਿਹਾਰ ਕਾਹੇ ਤੇ ਨਿਤ ਨਵੀਨ ਸਨੇਹ ਕੇ ਧਾਰੇ ਜਬ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬੀਤਿਆ॥

॥ਤਬ ਜਨਮਯੋ ਖਟ ਬਦਨ ਕੁਮਾਰਾ॥ਤਾਰਕ ਅਸੁਰ ਸਮਰ ਜਿਨ ਮਾਰਾ॥

॥ਜੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਖਟ ਮੁਖ ਕਾ ਜਨਮ ਅਰੁ ਤਾਰਕ ਕਾ ਬਧ ਬਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਆਗਮ ਨਿਗਮ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਪੁਰਾਨਾ॥ਖਟ ਮੁਖ ਜਨਮ ਸਕਲ ਜਗ ਜਾਨਾ॥੨੪੫

॥ਛੰਦ॥ ॥ਜਗ ਜਾਨ ਖਟਮੁਖ ਜਨਮ ਕਰਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪੁਰਖਾਰਥ ਮਹਾ॥

॥ਤਿਹਿ ਹੇਤੁ ਮੈਂ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੁ ਸੁਤ ਕਰ ਚਰਿਤ ਸੰਖੇਪਹਿ ਕਹਾ॥

॥ਸ਼ਿਵ ਬਿਧ ਕੇ ਭੇਸੋਂ ਅਰੁ ਮਹਾਂਭਾਰਤਾਦਿਕੋਂ ਬਿਖੇ ਇਹ ਕਥਾ ਬਿਸਥਾਰ ਸੇ ਵਰਨੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਕੇ ਮੈਂ ਨੇ ਇਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੰਖੇਪ ਸੇ ਕਹਾ ਹੈ ਅਬ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੇ ਪਠਨ ਸ੍ਰਵਣ ਕਾ ਫਲ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਯਹਿ ਉਮਾਂ ਸੰਭੁ ਬਿਵਾਹੁ ਜੇ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸੁਨਹਿ ਜਿ ਗਾਵਹੀ॥

॥ਕਲਿਆਨ ਕਾਜ ਬਿਵਾਹ ਮੰਗਲ ਸਰਬਦਾ ਸੁਖ ਪਾਵਹੀਂ॥

॥੨੪੬॥ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਅਰ ਜੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤੁਮਨੇ ਬਡੇ ਬਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਦੋ: ॥ਚਰਿਤ੍ਰ ਸਿੰਧੁ ਗਿਰਜਾ ਰਮਨ ਬੇਦ ਨ ਪਾਵਹਿ ਪਾਰ।

॥ਬਰਨੈ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਕਿਮ ਅਤਿ ਮਤਿ ਮੰਦ ਗਵਾਰ।

॥ਸੁਗਮ: ॥੨੪੭॥

॥ਚੌ: ॥ਸੰਭੁ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਨ ਸਰਸ ਸੁਹਾਵਾ। ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਮੁਨਿ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਵਾ।

॥ਜਿਸ ਕੀ ਰਚਨਾ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਅਰਥ ਸਰਸ ਹੈ ਐਸਾ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਨ ਕਰ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਯਾ ਅਤਿ ਸੁਖ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਭਗਤਿ ਕੀਅ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਮੈਂ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਬਡਾ ਅਨੰਦ ਹੋਤਾ ਹੈ।

।ਅਥਵਾ। ॥ਅਪੂਰਬ ਕਥਾ ਕੇ ਸੁਣਨੇ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ। ॥ਵਾ॥

॥ਯਾਗਯਵਲਕ ਜੀ ਕੇ ਕਥਨ ਕਰਨੇ ਕੀ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤ ਦੇਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਅਤਿ ਸੁਖ ਭਯਾ ਅਰੁ।

॥ਬਹੁ ਲਾਲਸਾ ਕਥਾ ਪਰ ਬਾਢੀ। ਨੈਨ ਨੀਰ ਰੋਮਾਵਲ ਠਾਢੀ। ਸੁਗਮ: ॥

॥ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਵਸ ਮੁਖ ਆਵ ਨ ਬਾਨੀ। ਦਸਾ ਦੇਖ ਹਰਖੇ ਮੁਨਿ ਗਿਆਨੀ॥

॥ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਂ ਤਿਨ ਕੇ ਅਸ੍ਰੁਪਾਤਾਦਿਕ ਦੇਖ ਕਰ ਗਿਆਨੀ ਮੁਨੀ ਜੋ ਯਾਗਯਵਲਕ ਜੀ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭੂਏ। ਗਿਆਨੀ ਪਦ ਕਹਿ ਕਰ ਹਰਖ ਕਹਿਣੇ ਮੇਂ ਭਾਵ ਇਹ ਯਾਗਯਵਲਕ ਜੀ ਨੇ ਬੀਚਾਰਾ ਹਮਨੇ ਰਾਮ ਕਥਾ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਕੋ ਸਰੂਪ ਸਾਖਿਆਤ ਕਾਰ ਕਰਵਾਇ ਦੇਣਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਾਧਨੋਂ ਬਿਨਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਕਠਨ ਹੈ ਸੋ ਤਿਨੋ ਸਾਧਨੋਂ ਵਿਖੇ ਇਕਾਗ੍ਰਤਾ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਣਾ ਇਹੀ ਮੋਖ ਕਾ ਸਾਧਨ ਹੈ ਸੋ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਮੇਂ ਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਅਲਪ ਜਤਨ ਕਰ ਇਸ ਕੀ ਸ੍ਵਰੂਪ ਮੇਂ ਇਸਥਿਤਿ ਹੋਵੇਗੀ ਤਬ ਕਹਿਤ ਭਏ।

॥ਅਹੋ ਧੰਨਯ ਤਵ ਜਨਮ ਮੁਨੀਸਾ। ਤੁਮਹਿ ਪ੍ਰਾਣ ਸਮ ਪ੍ਰਿਯ ਗੌਰੀਸਾ॥

॥ਈਹਾਂ ਅਹੋ ਪਦ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਹੈ ਹੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਤੁਮਾਰਾ ਧੰਨਯ ਜਨਮ ਹੈ ਜਿਨ ਕੀ ਗੌਰੀਸ ਮੇਂ ਐਸੀ ਭਗਤਿ ਹੈ ਗੌਰੀਸ ਕਹਿਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਪਾਰਬਤੀ ਕੇ ਬਿਵਾਹਾਦਿਕ ਬਿਉਹਾਰ ਹਮਨੇ ਤੁਮ ਕੋ ਇਤਨੀ ਨਿਮਿ ਸੁਣਾਏ ਥੇ ਜੋ ਕੇਵਲ ਵਿਰਕਤ ਹੋਵੇ ਗੋ ਤੋ ਇਨ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਮੇ ਰਤਿ ਨ ਹੋਵੇਗੀ ਸੋ ਤੁਮ ਧੰਨਯ ਹੋ ਜਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਕੋ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕੀ ਸਕਲ ਕ੍ਰਿਆ ਪਿਆਰੀ ਹੈ। ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਜਿਨ ਕੋ ਬਿਸ੍ਨੁ ਅਰੁ ਸਿਵ ਵਿਖੇ ਭੇਦ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਹੈ ਸੋ ਭਗਤਿ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀ ਹੋਤੇ ਤੁਮ ਧੰਨਯ ਹੋ ਤੁਮ ਕੋ ਬਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਵਿਖੇ ਤੋ ਭਗਤਿ ਥੀ ਪਰੰਤੂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਤੋ ਪਰਮ ਭਗਤਿ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸਿਵ ਪਦ ਕਮਲ ਜਿਨਹਿ ਰਤਿ ਨਾਹੀ। ਰਾਮਹਿ ਤੇ ਸੁਪਨੇਹੁ ਨ ਸੁਹਾਹੀਂ।

॥ਸੁਗਮ: ॥ਬਿਨ ਛਲ ਬਿਸ੍ਵਨਾਥ ਪਦ ਨੇਹੂ। ਰਾਮ ਭਗਤਿ ਕਰ ਲਛਨ ਏਹੂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

"ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਚਰਣਾਰਬਿੰਦੋਂ ਵਿਖੇ ਜਿਸ ਕਾ ਭਗਤਿ ਹੋਣੀ ਐਸੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਭਗਤਿ ਹੋਵਣ ਕਾ ਲਛਮਣ ਹੈ ਤਾਂਤੇ।"

"ਸਿਵ ਸਮ ਕੋ ਰਘੁਪਤਿ ਬ੍ਰਤ ਧਾਰੀ। ਬਿਨ ਅਘ ਤਜੀ ਸਤੀ ਅਸ ਨਾਰੀ।"

"ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੀਤ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਤ ਕੇ ਧਾਰਣ ਹਾਰਾ ਸੰਕਰ ਜੀ ਸਾ ਕੌਣ ਹੈ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਬਿਨਾ ਪਾਪ ਛੋਡ ਦੀ ਜੈਸੀ ਨਾਰੀ ਤ੍ਯਾਗੀ ਪਰੰਤੂ ਪਾਪ ਬਿਨਾ ਸਤੀ ਕੇ ਤ੍ਯਾਗ ਕਥਨ ਕਰ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਖੇ ਅਕਰਣ ਦੋਖ ਅਰੁ ਮਾਤ੍ਰਾ ਦਤ੍ਰਗ ਦੋਖ ਭੀ ਆਵੇਗਾ ਅਰੁ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਪੂਰਬੋਤਰ ਵਿਰੋਧ ਆਵੇਗਾ ਤਾਂਤੇ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਕਹਿ ਆਏ ਹੈਂ ਸਤੀ ਨੇਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਕਹਾ ਨ ਮਾਨਾ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਰੂਪ ਬਣ ਕਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਕਰੀ ਅਰੁ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਢਿਗ ਆਇ ਕੇ ਮਿਥ੍ਯਾ ਲਾਪ ਕੀਆ ਤੌ ਵਹੁ ਨਿਹਪਾਪ ਕੈਸੇ ਹੁਈ ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਕਾ ਅਰਥ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈ ਬਿਨਾ ਅਘ ਕਹੀਏ ਪਾਪ ਰਹਿਤ ਬ੍ਰਤ ਧਾਰਨ ਹਾਰੇ ਮਹਾਦੇਵ ਤਦ੍ਯ ਇਹ ਲੋਕ ਲੋਕ ਬ੍ਰਤ ਨੇਮ ਲੋਭ ਮਾਨ ਆਦਿ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇਂ ਸਤੀ ਕਾ ਤ੍ਯਾਗ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਤ ਕੇਵਲ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਭਗਤਿ ਨਿਮਿਤ ਧਾਰਿਆ।"

"ਪਨ ਕਰਿ ਰਘੁਪਤਿ ਭਗਤਿ ਦਿਖਾਈ। ਕੋ ਸਿਵ ਸਮ ਰਾਮਹਿ ਪ੍ਰਿਯ ਭਾਈ।"

"ਸਤੀ ਕੇ ਤ੍ਯਾਗ ਕਾ ਪ੍ਰਨ ਕਰਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਭਗਤਿ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਜੋ ਕੋਊ ਭਗਤਿ ਸੇਂ ਵੇਮੁਖ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਕਰਣੀ ਤਾਂਤੇ ਸਿਵ ਜੀ ਸਮ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਯਾਰਾ ਕੌਨ ਹੈ।੨੪੯।"

ਦੋ: "ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਕਹਿ ਮੈ ਸਿਵ ਚਰਿਤ ਬੂਝਾ ਮਰਮ ਤੁਮਾਰ।

"ਸੁਚਿ ਸੇਵਕ ਤੁਮ ਰਾਮ ਕੇ ਰਹਿਤ ਸਮਸ੍ਤ ਬਿਕਾਰ।"

"ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮੇਂ ਤੁਮਾਰੀ ਸਾਚੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਦੇਖਣੇ ਨਿਮਿਤ ਮੈਨੇਂ ਸੰਭੁ ਕਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤੁਮ ਕੋ ਸੁਨਾਯਾ ਥਾ ਸੋ ਜਾਨਿਆ ਤੁਮ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਸੁਚਿ ਸੇਵਕ ਹੋ ਅਰਥ ਇਹ ਨਿਸਕਾਮ ਭਗਤ ਹੋ ਅਰੁ ਰਹਿਤ ਵਿਕਾਰ ਕਹੀਏ ਨਿਰਦੰਭ ਹੋ ਜੋ ਸਕਾਮ ਅਰੁ ਦੰਭੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਕਾਂਤ ਮੇਂ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਆਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਤਿਨ ਕੋ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਮੇਂ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੂਖਮ ਆਸਾ ਇਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਹ ਬਡੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਵਕਤਾ ਹੈਂ ਹਮਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ ਹੋਣੇ ਕਰ ਇਨ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੋਵੈਗੀ ਸੋ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਵਾਸਨਾ ਕ੍ਰਿਤ ਵਿਕਾਰ ਤੁਮਾਰੇ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਪਾਈਤੇ ਤਾਂਤੇ।੨੫੦।"

ਚੌ: "ਮੈ ਜਾਨਾ ਤੁਮਾਰ ਗੁਨ ਸੀਲਾ। ਕਹੌਂ ਸੁਨੋਂ ਅਬ ਰਘੁਪਤਿ ਲੀਲਾ।"

"ਸਰਲਤਾ ਆਦਿਕ ਤੁਮਾਰੇ ਗੁਣ ਅਰੁ ਨੀਮ੍ਰ ਸੁਭਾਵ ਕਾ ਮੈਂ ਗ੍ਯਾਤਾ ਭਯਾ ਹੌਂ ਤਾਂਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਹਿਤਾ ਹੌਂ ਤੁਮ ਸੁਨੋ।"

"ਸੁਨੁ ਮੁਨਿ ਆਜੁ ਸਮਾਗਮ ਤੋਰੇ। ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਜਸ ਸੁਖ ਮਨ ਮੋਰੇ।"

"ਹੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਤੁਮ ਜੈਸੇ ਪੂਰਣ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇ ਮਿਲਣੇ ਕਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੋ ਅਕਹਿ ਸੁਖ ਭਯਾ ਹੈ ਅਰੁ

१६२ ਅਨੇਕ ਕਲਪ ਇਹ ਤੇਰੇ ਬੋਧ ਕਰਣੇ ਸੋਂ ਮੁਝੇ ਸਤਨ ਅਨੇਕ ਪੰਤੋਹਿਤਾ ਅਰੁ ਯਸ ਸਤ ਆਦੇਸਾ ॥ ਸ੍ਰੀ ਅ

।੫੪ ਧਰੀ ਨਿਮਤਾ ਹੇਤੁ ਪੁੱਛਿ ਕੇ ਗੁਣ ਕਥਨ ਮੇਂ ਪਰਿਪਾਟੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਅਤਿ ਅਮਿਤ ਮੁਨੀਸਾ॥ਕਹਿ ਨ ਸਕਹਿ ਸਤ ਕੋਟਿ ਅਹੀਸਾ॥

॥ਤਦਪਿ ਜਥਾ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕਹੌਂ ਬਖਾਨੀ॥ਸੁਮਿਰ ਗਿਰਾ ਪਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਧਨੁਪਾਨੀ॥

॥ਹੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ਤੋ ਅਨੇਕ ਸੇਖਨਾਗ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤੇ ਅਰੁ ਮੈਂ ਨੇ ਜੈਸੇ ਸੁਣੇ ਹੈਂ ਯਥਾ ਮਤਿ ਕਥਨ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਸੋ ਕੈਸੇ ਕਰੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਥਨ ਅਤਿ ਕਠਨ ਹੈ ਅਰੁ ਵਿਘਨ ਅਨੇਕ ਹੈਂ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਕਰ ਪ੍ਰਭੂ ਜੋ ਬਾਣੀ ਕੇ ਪਤਿ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਧਾਰੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਸਿਮਰੋਂ ਕਾਹੇ ਤੇ ਮੇਰੀ ਰਸਨਾ ਪਰ ਸੁਰਸ੍ਵਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰੈਂਗੇ ਅਰੁ ਸਕਲ ਵਿਘਨੋਂ ਕੋ ਨਿਵਾਰੈਂਗੇ ਸੋਈ ਬਿਸਤਾਰ ਕੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸਾਰਦ ਦਾਰੁ ਨਾਰਿ ਸਮ ਸ੍ਵਾਮੀ॥ਰਾਮ ਸੂਤ੍ਰ ਧਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥

॥ਜਿਹਿ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹਿ ਜਨ ਜਾਨੀ॥ਕਵਿ ਉਰ ਅਜਿਰ ਨਚਾਵਹਿ ਬਾਨੀ॥

॥ਸੁਰਸ੍ਵਤੀ ਕਾਸ਼ਟ ਕੀ ਪੁਤਲੀ ਸਮ ਹੈ ਅਰੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤਿਹ ਪੁਤ ਹੈਂ ਸੂਤ੍ਰ ਧਾਰ ਲੇਤ ਕਰ ਪੁਤਲੀ ਕੋ ਨਚਾਵਤੇ ਹੈਂ ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਨਿਜ ਜਨੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਰੂਪੀ ਅੰਙਣ ਮੇਂ ਬਾਣੀ ਕੋ ਵਿਲਾਸ ਕਰਾਵਤੇ ਹੈਂ॥ਅਬ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਜੀ ਨਮਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮੰਗਲ ਕਰਣ ਪੂਰਬਕ ਕਥਾ ਕੀ ਉਥਾਨਕਾ ਬਾਂਧਬੇ ਨਿਮਿਤ ਹਰ ਗਿਰਜਾ ਕੀ ਪ੍ਰਨਲਕਾ ਰਾਖਤੇ ਹੂਏ ਸਾਤੁਕੀ ਇਸਥਾਨ ਅਰੁ ਸਿਵ ਜੀ ਕਾ ਧਯਾਨ ਅਰੁ ਗਿਰਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੁਨਃ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕਾ ਕ੍ਰਮ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਪ੍ਰਣਵੋਂ ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਰਘੁਨਾਥਾ॥ਵਰਨੋ ਬਿਸਦ ਤਾਸ ਗੁਣ ਗਾਥਾ॥ਸੁਗਮ॥

॥ਪਰਮ ਰੰਮ੍ਯ ਗਿਰਵਰ ਕੈਲਾਸੂ॥ਸਦਾ ਜਹਾਂ ਸਿਵ ਉਮਾਂ ਨਿਵਾਸੂ॥

੨੫੧॥ਦੋ॥ ॥ਸਿਧ ਤਪੋਧਨ ਜੋਗਿ ਜਨ ਸੁਰ ਕਿੰਨਰ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ॥

॥ਬਸਹਿ ਤਹਾਂ ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਸਕਲ ਸੇਵਹਿ ਸਿਵ ਸੁਖ ਕੰਦ॥

੨੫੨॥ਚੌ॥ ॥ਹਰਿ ਹਰ ਵਿਮੁਖ ਧਰਮ ਰਤਿ ਨਾਹੀਂ॥ਤੇ ਨਰ ਤਹਿ ਸੁਪਨੇਹੁ ਨਹਿ ਜਾਹੀਂ॥

ਸੁਗਮ॥ ॥ਤਿਹਿ ਗਿਰ ਊਪਰ ਬਟ ਬਿਟਪ ਬਿਸਾਲਾ॥ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਸੁੰਦਰ ਸਭ ਕਾਲਾ॥

॥ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਕਹਿਣੇ ਸੇ ਜਿਸ ਕੇ ਪੱਤ੍ਰ ਸਦਾ ਨਵੀਨ ਰਹੈਂ ਅਰੁ ਸਭ ਕਾਲ ਮੇਂ ਸੁੰਦਰ ਕਹਿਣੇ ਸੇ ਗ੍ਰੀਖਮ ਮੇਂ ਪਾਲਾ ਕਾ ਪਾਲਾ ਮੇਂ ਵਰਖਾ ਕਾ ਭੈ ਨ ਹੋਇ॥

॥ਤ੍ਰਿਬਿਧ ਸਮੀਰ ਸੁਸੀਤਲ ਛਾਯਾ॥ਸਿਵ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਬਿਟਪ ਸ੍ਰੁਤਿ ਗਾਯਾ॥ਸੁਗਮ॥

॥ਏਕ ਬਾਰ ਤਿਹਿ ਤਰ ਪ੍ਰਭੁ ਗਯੋ॥ਤਰੁ ਬਿਲੋਕ ਉਰ ਅਤਿ ਸੁਖ ਭਯੋ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਬੈਠਤੇ ਤੋਂ ਸਿਵਜੀ ਉਹਾਂ ਅਨੇਕ ਵਰ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ [illegible] ਸੋਹ [illegible] ਤਿਸ ਵਰਗੀ ਤਰਾਂ ਗਏ। ।ਦੂਾ। ।ਏਕ ਕਹਿਏ ਏਕ [illegible] ਤੋਂ ਕੈ। ।ਦੂਾ।
।ਏਕ ਕਹਿਏ ਅਦ੍ਵਿਤੀਯ ਸੀਤਾ ਮਹਿੰਦ੍ਰ ਤਿਸ ਵਿਖੇ [illegible] ਤਿਸ ਕੇ [illegible] ਤਾਂ ਕ [illegible] ਤਿਸ ਬ੍ਰਿਛ ਕੇ ਤਲੇ ਜਾਣੇ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ [illegible] ।ਸ਼ੂ੍ਰੀ ਦੂਾ। ।ਾ ਪਾਦਪ ਪਰ ਉਪਕਾਰੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਹੇਸ੍ਵਰ ਭੀ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨੇ [illegible] ਸਮੀਪਤਾ ਕਰੀ ਅਰੁ ਤਰੁ ਕੀ ਰਮਣਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ।

।।ਨਿਜ ਕਰ ਡਾਸ ਨਾਗ ਰਿਪੁ ਛਾਲਾ। ਬੈਠੇ ਸਹਜਹਿ ਸੰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।

।ਆਪਣੇ ਹਾਥੋਂ ਬਾਘੰਬਰ ਬਿਛਾਇ ਕਰ ਸਿਵ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈਂ [illegible] ਬੈਠੇ ਆਪਣੇ ਹਾਥੋਂ ਛਾਲਾ [illegible] ਸ ਨਿਮਿਤ ਵਿਛਾਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਉਨਾਂ ਕੋ ਅਹਿ [illegible] ਮੇਂ [illegible] ਹੈ। ।ਨਿਕਿਦੂਾ। ।ਾ ਈਸ੍ਵਰ ਮਰਯਾਦਾ ਪੁਰਸੋਤਮ ਹੈਂ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਮਨ ਮੇਂ ਨਿਰਮਲਤਾ ਉਪਜਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਉਨਾਂ ਕੇ [illegible] ਲੇਨਾ ਗ ਰਿਪੁ ਕੀ ਵਿਛਾਈ।

।।ਕੁੰਦ ਇੰਦੁ ਸਮ ਗੌਰ ਸਰੀਰਾ। ਭੁਜ ਪ੍ਰਲੰਬ ਪਰਿਧਨ ਮੁਨਿ ਚੀਰਾ।
।ਤਰੁਨ ਅਰੁਨ ਅੰਬੁਜ ਸਮ ਚਰਨਾ। ਨਖ ਦੁਤਿ ਭਗਤ ਹ੍ਰਿਦੈ ਤਮ ਹਰਨਾ।।

।ਕੁੰਦ ਕਹਿਏ ਸ੍ਵੇਤ ਪੁਸਪ ਵਿਸੇਖ ਇੰਦੁ ਕਹੀਏ ਚੰਦ੍ਰਮਾ [illegible] ਸੰਖ ਕਾ ਹੈ ਐਸਾ ਅਤਿ [illegible] ਗੌਰ ਜਿਨਕਾ ਸਰੀਰ ਹੈ ਆਜਾਨ ਬਾਹੂ ਹੈਂ ਬਾਘੰਬਰ [illegible] ਜਿਨਕੇ [illegible] ਹੈਂ ਅਰੁ [illegible] ਨਵ ਤ ਜਿਨਕੇ ਚਰਨ ਹੈਂ [illegible] ਭਗਤੋਂ ਕੇ [illegible] ਹਰਨ ਸਮਰਥ ਹੈਂ।

।ਭੁਜਗ ਭੂਤਿ ਭੂਖਨ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ। ਆਨਨ ਸਰਦ ਚੰਦ ਛਬਿ ਹਾਰੀ।
।ਭੁਜੰਗ ਅਰੁ ਵਿਭੂਤਿ ਜਿਨਕੇ ਭੂਸਨ ਹੈਂ। ।ਕਿਦੂਾ। ।ਭੁਜੰਗ ਅਰੁ ਭੂਤ ਜਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਕਰ ਭ੍ਰਮਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਬਦਨ [illegible] ਸਮਾਨ ਛਬਿ ਕੋ [illegible] ਹੈ।੨੫੩।

।ਦੋ:। ।ਜਟਾ ਮੁਕਟ ਸੁਰਿ ਸਰਿਤ ਸਿਰ ਲੋਚਨ ਨਲਿਨ ਬਿਸਾਲ।
।ਨੀਲਕੰਠ ਲਾਵੰਨ ਨਿਧਿ ਸੋਹ ਬਾਲ ਬਿਧੁ ਭਾਲ।

।ਨਲਿਨ ਕਹਿਏ ਕਮਲ ਲਾਵੰਨ ਨਾਮ ਸੋਭਾ ਕਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ:।।੨੫੪।।

।ਚੌ:। ।ਬੈਠੇ ਸੋਹਿ ਕਾਮ ਰਿਪੁ ਕੈਸੇ। ਧਰੇ ਸਰੀਰ ਸਾਂਤ ਰਸ ਜੈਸੇ।

।ਅਨੇਕ ਵਿਖਯੋਂ ਕਾ ਉਤਪਾਦਕ ਜੋ ਕਾਮ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਨਿਵਾਰਕ ਤਾਂ ਕੈਸੇ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਸਾਂਤ ਰਸ ਤਨ ਧਾਰ ਕਰ ਬੈਠੇ।

ਪਾਰਬਤੀ ਭਲ ਅਵਸਰ ਜਾਨੀ। ਗਈ ਸੰਭੁ ਪੈ ਮਾਤ ਭਵਾਨੀ॥

ਭਲ ਅਵਸਰ ਕਹਿਏ ਇਕਾਂਤ ਅਰੁ ਸਿਵ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਅਰੁ ਅਪਣਾਂ ਚਿਤ ਭੀ ਸ੍ਵਸਥ ਅਰੁ ਓਹੁ ਸਮਾਂ ਭੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਜਾਨ ਤਬ ਉਮਾਂ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਨਿਕਟ ਗਈ।

ਜਾਨ ਪ੍ਰਿਆ ਆਦਰ ਅਤਿ ਕੀਨਾ। ਬਾਮ ਭਾਗ ਆਸਨ ਹਰਿ ਦੀਨਾ।
ਬੈਠੀ ਸਿਵ ਸਮੀਪ ਹਰਖਾਈ। ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕਥਾ ਚਿਤ ਆਈ।

ਜਬ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਪਿਆਰੀ ਜਾਨ ਕੇ ਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਵਾਮ ਓਰ ਬੈਠਾਈ ਤਬ ਯਥੋਚਿਤ ਆਸਨ ਪਾਇ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈ ਅਰੁ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕ੍ਰਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕੀ ਵਿਸੇਖ ਆਸੰਕਾ ਨਿਵਾਰਣ ਨਿਮਿਤ।

ਪਤਿ ਹਿਯ ਹੇਤ ਅਧਿਕ ਮਨ ਮਾਨੀ। ਬਿਹਸ ਉਮਾਂ ਬੋਲੀ ਮ੍ਰਿਦ ਬਾਨੀ।

ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਰਿਦੇ ਕਾ ਅਤਿ ਸਨੇਹ ਦੇਖ ਕਰ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੀ ਕਲ੍ਯਾਨ ਕਰਤੀ ਕਥਾ ਕੀ ਜੋ ਪ੍ਰਸ਼੍ਨ ਪਾਰਬਤੀ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਕੋਮਲ ਬਾਣੀ ਬੋਲੀ ਤਿਸ ਬਾਣੀ ਕਾ ਸਾਰ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਕਥਾ ਜੋ ਸਕਲ ਲੋਕ ਹਿਤਕਾਰੀ। ਸੋ ਪੂਛਨ ਚਹਿ ਸੈਲ ਕੁਮਾਰੀ।

ਸਰਬ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਹਿਤ ਕਰਕੀ ਜੋ ਕਥਾ ਹੈ ਸੋ ਪੂਛਾ ਚਾਹਤੀ ਹੈਂ ਜਾਂ ਤੇ ਸੈਲ ਸੁਤਾ ਹੈ ਅਰਥ ਯਿਹ ਜੈਸੇ ਗਿਰ ਪਰਉਪਕਾਰ ਹੇਤੁ ਅਪਣੇ ਮੈਂ ਔਖਧੀ ਆਦਿਕ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਪਰਉਪਕਾਰ ਨਿਮਿਤ ਇਹ ਭੀ ਸਾਭਿਪ੍ਰਾਇ ਵਿਸੇਖਣ ਦੇਕੇ ਪੂਛਤੀ ਹੈ।

ਬਿਸ੍ਵਨਾਥ ਮਮ ਨਾਥ ਪੁਰਾਰੀ। ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਮਹਿਮਾ ਬਿਦਤ ਤੁਮਾਰੀ।

ਤੁਮ ਵਿਸ੍ਵਨਾਥ ਹੋ ਭਾਵ ਇਹ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟੀ ਕੇ ਸੰਦੇਹ ਮਿਟਾਵਣ ਜੋਗ੍ਯ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਮੇਰੇ ਨਾਥ ਕਹਿਯੇ ਗੁਰੂ ਹੋ ਤਾਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਭ੍ਰਮ ਭੀ ਮਿਟਾਵੋ ਪੁਰਾਰੀ ਹੋ ਭਾਵ ਇਹ ਤੁਮਨੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਕੋ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਤੌ ਸੰਦੇਹੋਂ ਕਾ ਮਿਟਾਵਣਾਂ ਤੁਮਾਰੇ ਆਗੇ ਕੇਤੀਕ ਬਾਤ ਹੈ ਇਹ ਤੁਮਾਰੀ ਮਹਿਮਾਂ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਤੌ।

ਚਰ ਅਰੁ ਅਚਰ ਨਾਗ ਨਰ ਦੇਵਾ। ਸਕਲ ਕਰਹਿ ਪਦ ਪੰਕਜ ਸੇਵਾ। ਸੁਬਾਮ:॥

੨੫੪ ਦੋ: ਪ੍ਰਭੁ ਸਮਰਥ ਸਰਬਗ੍ਯ ਸਿਵ ਸਕਲ ਕਲਾ ਗੁਨ ਧਾਮ।
ਜੋਗ ਗ੍ਯਾਨ ਵੈਰਾਗ ਨਿਧਿ ਪ੍ਰਨਤ ਕਲਪਤਰੁ ਨਾਮ।

ਈਹਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਿਯੇ ਸਰਬ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੋ ਅਰੁ ਸਰਬ ਪਦਾਰਥੋਂ ਸਾਧਨ ਕੇ ਸਮਰਥ ਹੋ ਅਰੁ ਸਰਬ ਬਾਤ ਕੇ ਗ੍ਯਾਤਾ ਹੋ ਅਰੁ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਹੋ ਚੌਸਠ ਕਲਾ ਕੇ ਅਰੁ ਸਰਬ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਧਾਮ ਹੋ ਜੋਗ ਗ੍ਯਾਨ ਵੈਰਾਗ ਕੇ ਨਿਧਿ ਹੋ ਅਰਥ ਇਹ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੀਆਂ ਸਕਤਾਂ ਤੁਮਾਰੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਸਰਣਾਗਤ ਪਾਲਨ ਕੇ ਤੌ ਤੁਮਾਰਾ ਨਾਮ ਦੇਵਤਰ ਸਮ ਹੈ। ੨੫੫॥

ਚੌ: ਜੌ ਮੋ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਸੁਖਰਾਸੀ। ਜਾਨਿਯ ਮੋਹਿ ਸਤ੍ਯ ਨਿਜ ਦਾਸੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਪਲੇ ਜੋ ਮੁਝ ਪਰ ਤੁਮ ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਅਰੁ ਨਿਸ਼ਚੇ ਮੁਝ ਕੋ ਅਪਣੀ ਦਾਸੀ ਜਾਣਤੇ ਹੋ ਤਤ੍ਰ
ਇਸੇ ਮੇਰੇ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੀਆਂ ਅਵਿਦਿਆ ਤੁਮ ਨੇ ਸਭੀ ਬਿਸਾਰ ਦੀਨੀਆਂ ਹੈਂ॥ ੧੧੦

॥ਤੌ ਪ੍ਰਭ ਹਰੋ ਮੋਰ ਅਗਿਆਨਾ॥ਕਹਿ ਰਘੁਨਾਥ ਕਥਾ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥

॥ਸੁਗਮ:॥ ॥ਜੋ ਕਹੋ ਭ੍ਰਮ ਨਿਵਾਰਣ ਮੇਂ ਅਬੀ ਕੋਈ ਸੀਘ੍ਰਤਾ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਜਾਸੁ ਭਵਨ ਮਹਿ ਸੁਰਤਰ ਹੋਈ॥ਸਹਿ ਕਿ ਦਰਿਦ੍ਰ ਜਨਿਤ ਦੁਖ ਸੋਈ॥

॥ਸੁਗਮ:॥ਸਸਿਭੂਖਨ ਅਸ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬੀਚਾਰੀ॥ਹਰਹੁ ਨਾਥ ਮਮ ਮਤਿ ਭ੍ਰਮ ਭਾਰੀ॥

॥ਹੇ ਨਾਥ ਹੇ ਚੰਦ੍ਰਮੌਲਿ ਐਸੀ ਮੇਰੀ ਦੀਨਤਾ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਕਾ ਭ੍ਰਮ ਨਿਵਾਰੋ ਸਸਿਭੂਖਨ ਸੰਬੋਧਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਨੇ ਅਲਪ ਕਲਾਵੰਤ ਅਰੁ ਵਕ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੋ ਮਸਤਕ ਪਰ ਧਾਰਾ ਹੂਆ ਹੈ ਤੈਸੇ ਮੇਰੀ ਅਲਪ ਗੁਣ ਯੁਕ੍ਤ ਅਰੁ ਸੰਸ਼ਯਾਤਮਕ ਹੋਤੇਂ ਭੀ ਆਪ ਤੁਮ ਕਰ ਅੰਗੀਕ੍ਰਿਤ ਹੋ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥
॥ਜੈਸੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਔਖਧੀਓਂ ਕੋ ਰਸ ਦੇਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਮਰ ਭੀ ਹਰਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੁਮ ਮੇਰੀ ਬੁਧ ਵਿਖੇ ਭਗਤਿ ਰੂਪੀ ਰਸ ਦੇਵੋ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਕਾ ਭ੍ਰਮ ਭੀ ਨਿਵਾਰੋ॥ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪੂਛੈਂ ਤੇਰਾ ਕਿਆ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਜੇ ਮੁਨਿ ਪਰਮਾਰਥ ਬਾਦੀ॥ਕਹੈਂ ਰਾਮ ਕਹੁ ਬ੍ਰਹਮ ਅਨਾਦੀ॥

॥ਸੇਖ ਸਾਰਦਾ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਾ॥ਸਕਲ ਕਰਹਿ ਰਘੁਪਤਿ ਗੁਨ ਗਾਨਾ॥

॥ਸੁਗਮ:॥ਤੁਮ ਪੁਨਿ ਰਾਮ ਰਾਮ ਦਿਨ ਰਾਤੀ॥ਸਾਦਰ ਜਪਹੁ ਅਨੰਗ ਅਰਾਤੀ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਮ ਈਸ਼੍ਵਰ ਪੁਨ: ਕਾਮ ਕੇ ਅਰਿ ਮਹਾਂ ਸਾਮਰਥਾ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਔਰ ਸਕਾਮ ਜਪਤੇ ਹੈਂ ਤੁਮ ਨਿ:ਕਾਮ ਤਿਸ ਪਰ ਆਦਰ ਪੂਰਬਕ ਜਪਤੇ ਹੋ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਸੀਤਾ ਕੇ ਵਿਯੋਗ ਕਾਲ ਮੇਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਅਤਿ ਸੋਕਾਤੁਰ ਦੇਖ ਕੈ ਭੀ ਤੁਮਾਰੀ ਸ੍ਰਧਾ ਨ੍ਯੂਨ ਨਹੀਂ ਭਈ॥

॥ ॥ਰਾਮ ਸੁ ਅਵਧ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੁਤ ਸੋਈ॥ਕੈ ਅਜ ਅਗੁਨ ਅਲਖ ਗਤਿ ਕੋਈ॥

॥ਤੁਮਾਰੇ ਕਰ ਧ੍ਯੇਯ ਜੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਏਹੀ ਹੈ ਜੋ ਦਸਰਥ ਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ ਕੈ ਅਜਨਮਾ ਨਿਰਗੁਣ ਅਲਖ ਗਤਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋਈ ਔਰ ਹੈ ਜੋ ਕਹੋ ਏਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਸੁਨੋ॥੨੫੬॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਜੌ ਨ੍ਰਿਪ ਤਨੈ ਤ ਬ੍ਰਹਮ ਕਿਮ ਨਾਰਿ ਬਿਰਹਿ ਮਤਿ ਭੋਰਿ॥
॥ਦੇਖ ਚਰਿਤ ਮਹਿਮਾ ਸੁਨਤ ਭ੍ਰਮਤ ਬੁਧਿ ਅਤਿ ਮੋਰਿ॥

॥ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਸੋ ਪੰਚਭੂਤਾਤਮਾ ਹੋਇ ਕਰ ਕੈਸੇ ਜਨਮਿਆ ਜੋ ਕਹੋ ਭਕ੍ਤ ਵਤਸਲਤਾ ਕਰ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਾ ਤੋ ਤਿਸ ਸਰਬੱਗ੍ਯ ਕੀ ਬੁਧਿ ਸ੍ਤ੍ਰੀ ਕੇ ਵਿਯੋਗ ਕਰ ਕੈਸੇ ਮੋਹਤ ਭਈ ਜਾਂਤੇ ਰੁਦਨਾਦਿਕ ਉਸ ਕੇ ਮੈਨੇ ਆਪਣੇ ਆਂਖੋਂ ਦੇਖੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਹਿਮਾ ਤੁਮਾਰੇ ਮੁਖ ਸੇ ਸੁਣੀ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਨਿਸਚੇ ਹੈ ਇਸੀ ਕਰ ਮੇਰੀ ਬੁਧਿ ਪਰੀ ਭ੍ਰਮਤੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਨੋਂ ਬਾਤੇਂ ਮੇਂ ਸੱਤਿ ਕੌਣ ਸੀ ਹੈ॥੨੫੭॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਚੌ: ॥ਜੌ ਅਨੀਹ ਬ੍ਯਾਪਕ ਬਿਭੁ ਕੋਊ॥ਕਹੋ ਬੁਝਾਇ ਨਾਥ ਮੁਹਿ ਸੋਊ॥

॥ਇਛਾ ਸੇ ਰਹਿਤ ਬ੍ਯਾਪਕ ਅਰੁ ਸਭ ਸੇ ਬਡਾ ਐਸਾ ਦਸਰਥ ਨੰਦਨ ਸੇ ਕੋਊ ਇਤਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈ ਤੌ ਵਹੀ ਸਮਝਾਇ ਕੈ ਕਹੋ॥

॥ਅਗ੍ਯ ਜਾਨ ਰਿਸ ਉਰ ਜਿਨ ਧਰਹੂ॥ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਮੋਹ ਮਿਟੈ ਸੋ ਕਰਹੂ॥

॥ਮੁਝ ਕੋ ਮੂਢ ਜਾਨ ਕਰ ਮੇਰੇ ਕਥਨ ਪਰ ਕੋਪ ਨ ਕਰਨਾ ਮੇਰੀ ਅਗ੍ਯਾਤ ਮਿਟਾਵਣ ਕਾ ਉਪਾਉ ਕਰਨਾ॥ਜੇ ਸਿਵ ਕਹੈਂ ਤੁਝ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਕੁਛ ਗ੍ਯਾਤ ਨਹੀ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਮੈਂ ਬਨ ਦੀਖ ਰਾਮ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ॥ਅਤਿ ਭੈ ਬਿਕਲ ਨ ਤੁਮਹਿ ਸੁਨਾਈ॥
॥ਤਦਪਿ ਮਲਿਨ ਮਨ ਬੋਧ ਨ ਆਵਾ॥ਸੋ ਫਲ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਮੁਹਿ ਪਾਵਾ॥

॥ਮੈਨੇ ਤੁਮਾਰੇ ਪਠਾਯਾਂ ਬਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਅਨੰਤ ਰੂਪ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਭਤਾ ਦੇਖੀ ਅਰੁ ਭੈ ਕਰ ਤੁਮ ਕੋ ਨ ਕਹੀ ਸੋ ਗੋਪ ਰਾਖਣੇ ਕਰ ਤੁਮ ਨੇ ਮਨ ਮੇਂ ਮੇਰਾ ਅਪਮਾਨ ਕੀਆ ਪਰੰਤੂ ਤੌ ਭੀ ਮੇਰੇ ਕਪਟੀ ਮਨ ਕੋ ਸਮਝ ਨ ਆਈ॥ਤੌ ਉਸ ਕਾ ਫਲ ਉਸ ਜਨਮ ਮੇਂ ਅਰੁ ਇਸ ਕੀ ਪੂਰਬ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਭੀ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਟ ਮੈਂ ਦੇਖੇ ਜੋ ਕਹੋ ਬੀਤੀ ਬਾਤ ਕੋ ਅਬ ਕ੍ਯੋਂ ਸਿਮਰਣ ਕਰਤੀ ਹੈਂ ਤੌ॥

॥ਅਜਹੁ ਕਛੁਕ ਸੰਸੈ ਮਨ ਮੋਰੇ॥ਕਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਿਨਵੌਂ ਕਰ ਜੋਰੇ॥

॥ਕੁਛਕ ਸੰਦੇਹ ਅਬ ਭੀ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਜੌ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਕਹੋ ਤੌ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਬਿਨੈ ਕਰੋਂ॥ਜੇ ਹਰ ਕਹੈਂ ਮਨ ਮੇਂ ਭ੍ਰਮ ਹੂਆ ਤੌ ਪੂਛਣ ਕਾ ਕ੍ਯਾ ਦੋਸ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਤਬ ਮੁਹਿ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਬੋਧਾ॥ਨਾਥ ਸੁ ਸਮਝ ਕਰਹੁ ਜਿਨਿ ਕ੍ਰੋਧਾ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਜੇ ਹਰ ਕਹੈਂ ਤਬ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟ ਦੇਖਨ ਕਰ ਅਰੁ ਹਮ ਸੇ ਭੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਹੁਤ ਸੁਨ ਕਰ ਤੇਰਾ ਭ੍ਰਮ ਨਹੀ ਮਿਟਾ ਤੌ ਅਬ ਕੈਸੇ ਮਿਟੈਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਤਬ ਕਰ ਅਸ ਬਿਮੋਹ ਅਬ ਨਾਹੀ॥ਰਾਮ ਕਥਾ ਪਰ ਰੁਚਿ ਮਨ ਮਾਹੀ॥

॥ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਤਬ ਜੈਸਾ ਮੋਹ ਅਬ ਨਹੀ ਤੁਮਾਰੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀਆਂ ਕਥਾਂ ਸੁਣਨੇ ਕੀ ਬਿਸੇਸ ਰੁਚਿ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ

॥ਕਹੋ ਪੁਨੀਤ ਰਾਮ ਗੁਣ ਗਾਥਾ॥ਭੁਜਗਨਾਥ ਭੂਖਨ ਸੁਰ ਨਾਥਾ॥

॥ਹੇ ਭੁਜੰਗ ਨਾਥ ਕੋ ਭੂਖਣ ਧਾਰਨੇ ਹਾਰੇ ਅਰੁ ਹੇ ਅਮਰੋਂ ਕੇ ਨਾਥ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਭਜਨ ਨਿਸ਼ਠ ਜਾਨ ਕਰ ਸਰਪ ਕੋ ਕੰਠ ਮੇਂ ਧਾਰਾ ਹੈ ਤੋ ਤਿਨ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕੀ ਕ੍ਯਾ ਮਹਿਮਾ ਕਹੀਯੇ ਅਰੁ ਸਕਲ ਗੁਣ ਨਿਧ ਦੇਵਤਾ ਜਿਨ ਕੇ ਦਾਸ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਕੋ ਕੌਨ ਜਾਨੈ ਐਸੇ ਤੁਮ ਹੋ ਸੋ ਮੁਝੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਗਾਥਾ ਸੁਨਾਓ॥੨੫੮॥

॥ਦੋ: ॥ਬੰਦੇ ਪਦ ਧਰ ਧਰਨ ਸਿਰ ਬਿਨੈ ਕਰੋਂ ਕਰ ਜੋਰ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਵਰਨੋ ਰਘੁਵਰ ਵਿਸਦ ਜਸ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿਧਾਂਤਿ ਨਿਚੋਰ॥

॥ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਸਿਰ ਧਰਕੇ ਪਰਮ ਬਿਨੈ ਸੰਜੁਤ ਕਹਿਤੀ ਹੈਂ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਯਸ਼ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਕੇ ਸਿਧਾਂਤੇ ਕਾ ਭੀ ਤਤ੍ਵ ਹੈ ਸੋ ਮੁਝੇ ਕਹੋ।੨੫੯॥ਜੋ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਹੈਂ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਰੀਓਂ ਕੋ ਨਹੀਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

॥ਚੌ: ॥ਯਦਪਿ ਯੋਖਤਾ ਅਨ ਅਧਿਕਾਰੀ॥ਦਾਸੀ ਮਨ ਕ੍ਰਮ ਵਚਨ ਤੁਮਾਰੀ॥

॥ਇਸਤ੍ਰੀਓਂ ਵਿਖੇ ਸਾਹਸ ਅਨ੍ਰਿਤ ਚਪਲਤਾਦਿਕ ਦੋਖ ਸੁਭਾਵਕ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

॥ਸ੍ਰੀ ਸੂਦ੍ਰੌ ਵੇਦਮਧੀਯਾਂਤਾ॥ ॥ਇਸਤ੍ਰੀ ਅਰੁ ਸੂਦ੍ਰ ਕੋ ਵੇਦ ਕਾ ਅਧੇਨ ਨ ਕਰਾਵੇ॥ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਕਰ ਨਾਰੀਓਂ ਕੋ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਭੀ ਤਥਾਪਿ ਮੈਂ ਮਨ ਵਚ ਕ੍ਰਮ ਤੁਮਾਰੀ ਦਾਸੀ ਹੌਂ ਅਤ੍ਰਾ।

॥ਗੂਢ ਤਤ੍ਵ ਨਹਿ ਸਾਧ ਦੁਰਾਵਹਿ॥ਆਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਹਿ ਪਾਵਹਿ॥

॥ਆਰਿਤ ਕਹੀਏ ਜੀਸਕੋ ਜਨਮਾਦਿਕੋਂ ਮੇਂ ਸੰਕਾ ਉਪਜੀ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਸ ਕਪਟ ਹੋਇਕਰ ਸਤਿਗੁਰੋਂ ਕੀ ਸਰਣਿ ਆਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ ਸੰਤਜਨ ਗੁਹਜ ਆਸਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਛਪਾਵਤੇ ਤਿਨੋਂ ਵਿਖੇ ਭੀ॥

॥ਅਤਿ ਆਰਤ ਪੂਛੋਂ ਸੁਰਰਾਯਾ॥ਰਘੁਪਤਿ ਕਥਾ ਕਹੋ ਕਰਦਾਯਾ॥

॥ਮੈਂ ਅਤਿ ਆਰਤ ਹੌਂ ਜਾਂਤੇ ਅਬਲਾ ਹੌਂ ਅਰੁ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀ ਮੁਝੇ ਸੰਕਾ ਹੈ ਇਸ ਜਨਮ ਵਿਖੇ ਭੀ ਵਿਵਹਾਰ ਪਰਮਾਰਥ ਤੁਮਾਰੇ ਹੀ ਅਧੀਨ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਸੇਂ ਪੂਛਤੀ ਹੌਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੋ ਜੋ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਹੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਅਨੇਕ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਸੁਕਾਰਨ ਕਹੋ ਬਿਚਾਰੀ॥ਨਿਰਗੁਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸਗੁਨ ਵਪੁ ਧਾਰੀ॥

॥ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੋ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰਾ॥ਬਾਲਚਰਿਤ ਪੁਨ ਕਹੋ ਉਦਾਰਾ॥

॥ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਨਿਰਗੁਣ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਸਗੁਣ ਰੂਪ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਕੀਆ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਅਵਤਾਰ ਦਸਰਥ ਕੇ ਘਰ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਭਯਾ ਅਰੁ ਹੇ ਉਦਾਰ ਬਾਲ ਕ੍ਰੀੜਾ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਕਰੀਆਂ ਭਾਵ ਇਹ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬਹੁਤ ਨ ਜਾਨਣੇ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਮੇਂ ਉਦਾਰਤਾ ਕਰਣੀ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥

॥ਉਦਾਰ ਜੋ ਬਾਲ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਜਿਨ ਮੇਂ ਭੁਸੁੰਡਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਵਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਏ ਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਕਹੋ॥

॥ਕਹੋ ਜਥਾ ਜਾਨਕੀ ਵਿਵਾਹੀ॥ਰਾਜ ਤਜਾ ਸੋ ਦੂਖਨ ਕਾਹੀ॥

॥ਬਨ ਬਸ ਕੀਨੇ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰਾ॥ਕਹੋ ਨਾਥ ਜਿਮ ਰਾਵਨ ਮਾਰਾ॥ਸੁਗਮ:

॥ਰਾਜ ਬੈਠ ਕੀਨੀ ਬਹੁ ਲੀਲਾ॥ਸਕਲ ਕਹੋ ਸੰਕਰ ਸੁਖ ਸੀਲਾ॥

॥ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਤੁਮਾਰਾ ਸੁਭਾਵ ਸਭੋਂ ਕੋ ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਭ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਓ ਸੁਖਦਾਇਕ ਸੀਲ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤੁਮ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰੋਗੇ ਤੌ ਮੈਂ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੇਂਗੀ॥੨੬੦॥

॥ਦੋ: ॥ਬਹੁਰ ਕਹੋ ਕਰੁਣਾਯਤਨ ਕੀਨ ਜੁ ਅਚਰਜ ਰਾਮ॥

।ਪ੍ਰਜਾ ਸਹਿਤ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ਕਿਮ ਗਾਮਨੇ ਨਿਜ ਧਾਮ।

।ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਬਹੁਰੋ ਇਹਭੀ ਕਹੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀਨੇ ਅਚਰਜ ਕੌਤਕ ਕੌਨ ਕੌਨ ਕੀਏ ਅਰੁ ਪ੍ਰਜਾਸਹਿਤ ਵੈਕੁੰਠ ਕੋ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਏ। ਇਸ ਦੋਹਰੇ ਵਿਖੇ ਇਹ ਆਸੰਕਾ ਅਨੇਕੋਂ ਕੋ ਪੜਤੀ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਕੀਆ ਅਰੁ ਉੱਤਰੁ ਕਹੂੰ ਨਹੀਂ ਦੀਆ ਤਿਸ ਪਰ ਕਿਤੇਕ ਮੂਰਖੋਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਕਾਂਡ ਮੇਂ ਵੈਕੁੰਠ ਜਾਨੇ ਕੀ ਕਥਾ ਹੀ ਬਨਾਇਕਰ ਲਿਖ ਧਰੀ ਹੈ ਸੋ ਤੌ ਉਨਕੀ ਬਾਤ ਹੀ ਅਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਪੁਸਤਕੋਂ ਮੇਂ ਹੈ ਨਹੀਂ ਅਰ ਕਈ ਇਕ ਤੁਲੇ ਪੁਰਖ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੌਨਸਾ ਸ਼ਿਵਜੀਨੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀਆ ਹੈ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਜੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਤ ਸੇ ਭਿੰਨ ਤਿਸ ਮੇਂ ਵੈਕੁੰਠ ਜਾਣਾ ਕਹਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਭੀ ਉੱਤਰੁ ਸਿਥਲ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਕੀਆ ਕਿਸੀ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਅਰੁ ਉੱਤਰ ਕਿਸੀ ਔਰ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਦੀਆ ਜੈਸੇ ਬੀਜ ਬੋਈਏ ਹਰਿਦੁਆਰ ਪਰ ਅਰੁ ਫਲ ਲਾਗੇ ਕੁਰਖੇਤ੍ਰ ਮੇਂ ਅਰੁ ਕਈ ਏਕ ਸਾਧੂ ਥੈਸਨਵ ਜਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਯਦਯਪਿ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀਨੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਲਿਖਾ ਹੀ ਥਾ ਤਦਪਿ ਇਨਕਾ ਚਿਤ ਕੋਮਲ ਥਾ ਅੰਤ ਕੇ ਉਪਰਾਮ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹੀ ਨ ਗਈ ਸੋ ਇਹ ਉੱਤਰੁ ਭੀ ਸਿਥਲ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਭਰਤਾਦਿਕ ਮਹਾਂ ਖੇਦ ਨਿਰੂਪਣ ਕਰੇ ਅਰੁ ਇਹ ਪਰਮ ਸੁਖ ਰੂਪ ਵੈਕੁੰਠ ਗਮਨ ਕਹਾ ਨ ਗਯਾ ਸੋ ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀਆਂ ਆਸੰਕਾ ਅਪਣੇ ਮਨ ਮੇਂ ਹੀ ਰਹਿਤੀਆਂ ਥੀਆਂ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਕਾ ਅਰਾਧਨ ਕੀਆ ਤਬ ਉਨੋਨੇਂ ਜੋ ਇਸਕਾ ਉੱਤਰ ਮੇਰੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਦਸਾਯਾ ਸੋ ਯਥਾਬੁਧਿ ਈਹਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸੰਤ ਜਨ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰੈਂ ਇਸ ਦੋਹੇ ਕੇ ਅਰਥ ਕੇ ਦੋ ਭੇਦ ਕਰੈਂ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਅਰਥ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਬਹੁਰੋ ਏਹ ਕਹੋ ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਮੰਦਿਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀਨੇ ਜੋ ਆਸਚਰਜ ਕੀਏ ਹੈਂ ਈਹਾਂ ਆਸਚਰਜ ਦਾਯਕ ਇਤਿਆਦਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਮਝਣੇ ਜੈਸੇ ਉੱਤਰ ਕਾਂਡ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਗਜ ਰਥ ਤੁਰੰਗ ਮੰਗਾਵਾਏ ਦੇਖ ਕਰ ਸਰਾਹੇ ਅਰੁ ਯਥਾਯੋਗ ਮੋਲ ਲੈ ਦਾਨ ਕੋ ਦਏ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਸੁਮੰਤ੍ਰ ਜੈਸੇ ਕੋਟ ਖ੍ਰਾਂਦਮਾਂਤ੍ਰੇ ਕੇ ਨਾਯਕ ਅਰੁ ਏਤੀ ਬਾਤ ਮੇਂ ਧੋਇਮਾਨੇ ਆਗੇ ਪ੍ਰਜਾ ਪਦ ਸੰਤਾਨ ਵਾਚਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਸੋ ਸੰਤਾਨ ਰੂਪ ਈਹਾਂ ਕਹੇ ਸਨਕਾਦਿਕ ਜਾਂਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਹੰਸ ਅਵਤਾਰ ਕੇ ਸਿਖ ਹੈਂ ਪ੍ਰਜਾ ਸਹਿਤ ਕਹਿਣੇ ਤਿਨੋਂ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਹਿਤ ਕਰ ਕਰ ਨਿਜ ਧਾਮ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਗਾਮਨੇ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਵੈਕੁੰਠ ਕਾ ਨਾਮ ਤੌ ਬੀਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਾ ਅਰੁ ਉੱਤਰ ਕਾਂਡ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੇ ਅੰਤ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਪੁਨ ਰਘੁਪਤਿ ਨਿਜ ਮੰਦਰ ਗਏ ਅਰੁ ਰਘੁਬੰਸ ਮਣਿ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੋ ਰਘੁਬੰਸੀ ਐਸੇ ਗੁਣਵਾਨ ਹੈਂ। ।ਆਬ੍ਰਿਤੀ ਅਰਥ। ।ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਮੰਦਰ ਉਤਮੋਂ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਏਤਾ ਆਦਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

ਰ ਇਹ ਬਾਤ ਭੀ ਮੁਝ ਕੋ ਕਹੋ ਜੋ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਨੇ ਆਸਚਰ ਯਕੀਆ ਸੋ ਅਦਭੁਤਿ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਜਾ ਕੇ ਸਹਿਤ ਨਿਜ ਧਾਮ ਕੋ ਕੈਸੇ ਗਾਮਨੇ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਨਗਰ ਕੇ ਸਭ ਲੋਕ ਮੁਕਤਿ ਕੈਸੇ ਭਏ ਜਾਂਤੇ ਆਦਿ ਨੇਤਿ ਹੈ ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ ਬਿਨ ਗਿਆਨ ਨ ਹੋਣਾ ਅਰੁ ਗਿਆਨ ਬਿਨਾ ਮੁਕਤਿ ਨ ਹੋਣੀ। ।ਪੂਰਬ ਜੋ ।ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੁੰਡਕ ਸ੍ਰੁਤਿ। ।ਤਦ੍ਵਿਗਿਆਨਾਰਥੰ ਸ ਗੁਰੁ ਮੇਵਾਭਿਗਛੇਤ। ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮ ਕਾ ਸਰੂਪ ਤਿਸ ਕੇ ਜਾਨਣੇ ਨਿਮਿਤ ਮੁਮੁਖਸ਼ੂ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਹੀ ਸਮੀਪ ਜਾਏ। ।ਸ਼੍ਰੋਤੇ ।ਆਚਾਰਯ ਵਾਨ ਪੁਰਖੋ ਵੇਦ। ।ਇਤਿ ਛਾਂਦੋਗ ਸ੍ਰੁਤਿ। ।ਆਚਾਰਯਾਧੇਵ ਵਿਦਯਾ ਵਿਦਿਤਾ ਸਾਧਿਸ੍ਟੰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ। ਗਾਈ ਜੋ ਹੈ ਆਤਮ ਵਿਦਯਾ ਸੋਈ ਬ੍ਰਹਮ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਾਵਤੀ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਮੁਕਤਿ ਦੇਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਮੁਕਤਿ ਕੇ ਦੋ ਭੇਦ ਹੈਂ ਗਿਆਨ ਵਾਨੋਂ ਕੇ ਮਤ ਕਰ ਸਰੂਪ ਮੇਂ ਅਭੇਦਤਾ ਕਾ ਨਾਮ ਮੁਕਤਿ ਹੈ ਉਪਾਸਕੋਂ ਕੇ ਮਤ ਕਰ ਸਾਰੂਪ ਸਾਮੀਪਾਦਿਕ ਵੈਕੁੰਠ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਮੋਖ ਜੈਸੇ ਅਗਿਆਨ ਕਾ ਅਭਾਵ ਦੋਨੋਂ ਪਖੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ ਈਹਾਂ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਇਸ ਕਹਣੇ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ ਅਰੁ ਸਾਧਨ ਸੰਪੰਨਤਾ ਸਰਬ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਕੈਸੇ ਭਈ ਸੋ ਇਸਕਾ
ਉਤਰੁ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇਂ ਉਤਰਕਾਂਡ ਪ੍ਰਸੰਗਕੀ ਸਮਾਪਤਿਮੇਂ ਦੀਆਹੈ ਜਬ ਭਗਵੰਤ ਔਰ ਪਰਵਾਰ ਸਭ ਕ
ਰ ਰਹੇ ਤਬ ਵੀਚਾਰਾ ਸਰਬ ਲੋਗ ਮੈਨੇ ਮੁਕਤਿ ਕਰਨੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਯਦ੍ਯਪਿ ਬੰਧ ਮੋਖ੍ਯ ਸਭ ਹਮਾਰੀ ਇਛ
ਸੇ ਹੈ ਜੌ ਸਾਧਨੋਂ ਬਿਨਾ ਇਨਕੋ ਮੁਕਤਿ ਕੀਆ ਚਾਹਿਯੇ ਤੌਭੀ ਹਮ ਪਰ ਕੋਈ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਕ ਨਹੀ ਤਥਾਪਿ
ਹਮਾਰਾ ਮਿਰਯਾਦਾ ਪੁਰਸੋਤਮ ਅਵਤਾਰ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਗੁਰੁ ਉਪਦੇਸ ਕਰ ਸਾਧਨੋਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਗਯਾਨ ਹੋਵੈ ਤਿਸ
ਕਰ ਆਵਿਦ੍ਯਾ ਨਾਸ ਹੋਵੈ ਅਵਿਦ੍ਯਾ ਕਾ ਨਾਸ ਸੋਈ ਮੁਕਤਿ ਕਾ ਸਰੂਪ ਇਹੀ ਰੀਤਿ ਕਰਨੇ ਹੇਤੁ ਰਘੁਨਾ
ਥਜੀ ਨੇਂ ਸਰਬ ਲੋਗਨ ਕੋ ਇਕਤ੍ਰ ਬੁਲਵਾਯਾ ਅਰੁ ਆਪਹੀ ਗੁਰੁਰੂਪ ਹੋਇ ਕਰ ਸ੍ਰੀਮੁਖ ਸੇਂ ਸਭ ਕੋ
ਉਪਦੇਸ ਦੀਆ ਜਿਸ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਕਹੋਂ ਕਾ ਕਥਬ ਬਤਾਈ ।ਇਹ ਆਚਰਣ ਬਸ੍ਯ ਮੈਂ ਭਾਈ।
।ਵੈਰ ਨ ਵਿਗ੍ਰਹ ਆਸਨ ਤ੍ਰਾਸਾ।ਸੁਖਮੈ ਤਾਂਹਿ ਸਦਾ ਸਭ ਆਸਾ। ਅਨਾਰੰਭ ਅਨਿਕੇਤ ਅਮਾਨੀ।
ਅਨਘ ਅਰੋਖ ਦਖ੍ਯ ਵਿਗ੍ਯਾਨੀ। ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਦਾ ਸੱਜਨ ਸੰਸਰਗਾ।ਤ੍ਰਿਣ ਸਮ ਵਿਖੈ ਸ੍ਵਰਗ ਅਪ
ਵਰਗਾ।ਭਗਤਿ ਪਛ ਹਠ ਨਹਿ ਸਠਤਾਈ।ਦੁਸ੍ਟ ਤਰਕ ਸਭ ਦੂਰ ਵਿਹਾਈ। ।ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਵ
ਚਨੋ ਕਰ ਭਗਤਿ ਵੈਰਾਗ ਗਯਾਨ ਜੋਗ ਸਭ ਲੋਗਨ ਕੋਂ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਾਏ ਜਾਂਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਪੂਰਣ ਸੰਤੋਂ ਮੇ ਹਾਰੋਂ ਹੀ ਹੈਂ
ਆਗੋ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇਂ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਕਹੀ ਭਗਤਿ ਕੀ ਮੁਖ੍ਯਤਾ ਹੈ ਕਹੀ ਗਯਾਨ ਕੀ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਗੁਰ
ਵੰਤ ਕੇ ਉਪਦੇਸ ਦ੍ਵਾਰਾ ਸਭੀ ਲੋਕ ਮੋਖ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਭਏ। ।ਨਿਜ ਨਿਜ ਗ੍ਰਿਹ ਗਏ ਆਇਸ ਪਾਈ।
।ਬਰਨਤ ਪ੍ਰਭੁ ਬਤ ਕਹੀ ਸੁਹਾਈ।ਪ੍ਰਭੋ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਇਹ ਜਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਸਰਭੁ ਮੇ ਸਨਾ
ਨ ਕਰਕੇ ਵੈਕੁੰਠ ਕੋ ਚਲੋ ਤਬ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਉਪਦੇਸ ਕੋਂ ਵਰਨਤੇ ਕਹਿਯੇ ਵੀਚਾਰਤੇ ਹੂਏ ਨਿਜ ਕਹਿਯੇ
ਅਪਣੇਂ ਅਰੁ ਨਿਜ ਕਹਿਯੇ ਨਿਤ ਜਨ ਨੇ ਨਿਕੇਤ ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ। ।ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੋਰਨੀ।
।ਨਿਜੰ ਨਿਜਨੇ ਰਸ੍ਰੀ ਇਰਾ। ।ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਜਬ ਈਸ੍ਵਰ ਛਕਰ ਸਭੋਂ ਕੇ ਤਨ ਇਕਤ੍ਰ ਹੂਏ ਤਬ ਪ੍ਰ
ਭੁ ਕੇ ਸੰਗਹੀ ਵੈਕੁੰਠ ਕੋਂ ਗਏ ਇਸੀ ਕੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਮੇਂ ਕਹੀ ਹੈ। ।ਉਮਾ ਅਵਧ ਬਾਸੀ ਜੁ ਨਰ ਨਾਰਿ
ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਰੂਪ।ਬ੍ਰਹਮ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਘਨ ਰਘੁਨਾਯਕ ਜਹ ਭੂਪ। ।ਜੋ ਸਤਿਗੁਰੋਂ ਨੇ ਮਤ੍ਰਦੀਨ
ਹੈ ਸੋ ਲਿਖਿ ਦੀਆ ਹੈ। ਆਗੋ ਜੋ ਵਿਸੇਸ ਕਿਸੀ ਕੀ ਬੁਧਿ ਮੇਂ ਆਵੈ ਸੋਈ ਪ੍ਰਮਾਣ। ਇਸੀ ਸੰਬਧ ਮੇਂ ਏ
ਕ ਔਰਭੀ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਸਿਮਤ ਭਯਾ ਹੈ ਉਮਾ ਮਹੇਸ੍ਵਰ ਕਾ ਗਰੁੜ ਭੁਸੁੰਡ ਕਾ ਸੰਬਾਦ ਇਸ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਤੌ ਇਨਕੀ
ਸਮਾਪਤਿ ਤੌ ਕ੍ਰਮ ਪੂਰਬਕ ਕਰੀ ਹੈ ਅਰੁ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਭਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਉਪਕ੍ਰ
ਮ ਕੀਆ ਤਿਸ ਕਾ ਉਪਸੰਘਾਰ ਕਹੀ ਨਹੀ ਲਿਖਾ। ।ਉਤਰੁ। ।ਇਸ ਮੇਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ
ਕਾ ਆਸ਼ਾ ਐਸੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਬ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਜੀ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਪ੍ਰਤਿ ਕਥਨ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ ਹੈਂ ਤਬ
ਉਨੋਂ ਕਹਾ ਹੈ ਜੈਸਨ ਸੀਆ ਸਿਵ ਤੁਮਨੇ ਮੁਝ ਸੇਂ ਪੂਛੀ ਹੈ ਇਹੀ ਗਿਰਜਾ ਨੇਂ ਗਿਰੀਸ ਸੇਂ ਪੂਛੀ ਥੀ ਜੈਸੇ
ਸੰਕਰ ਨੇ ਜੈਸੀ ਪ੍ਰਸ੍ਨਕਾ ਹੈ ਸੋ ਮੈਂ ਤੁਮ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਤਾ ਹੌਂ ਸੋ ਇਸ ਕਰ ਜਾਨਾ ਗੈ ਮੁਨੀਨ੍ਦ੍ਰੋਂ ਕਾ ਸੰਬਾਦ
ਭਰਦ੍ਵਾਜਕੇ ਬੀਚ ਹੀ ਮਿਲਾ ਜਹਾਂ ਉਨੋਂ ਨੇ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰੀ ਤਹਾਂ ਹੀ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਜੀ ਕੀ ਸਮਝ
ਲੇਣੀ ਜੈਸੇ ਜਮੁਨਾ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਪ੍ਰਥਮ ਭਿੰਨ ਚਲਤਾ ਹੈ ਜਬ ਗੰਗਾ ਜੀ ਸੇਂ ਸੰਗਮ ਹੁਆ ਤਬ ਯਦ੍ਯ
ਪਿ ਕਿਸੀ ਸ੍ਥਾਨ ਵਿਖੇ ਚਲਤਿਆਂ ਜਲ ਭਿੰਨ ਭੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਸਾਗਰ ਸੰਗਮ ਮੇਂ ਗੰਗਾ ਨਦੀ
ਨਾਮ ਕਰ ਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰਤੀ ਹੈ ਉਹਾਂ ਜਮੁਨਾ ਕਾ ਨਾਮ ਕੋਊ ਭਿੰਨ ਨਹੀ ਕਹਿਤਾ ਅਰੁ ਕਈ ਇਕ ਐਸੇ
ਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੀ ਸਮਾਪਤਿ ਕਰ ਜੋ ਕਹਾ ਹੈ। ।ਇਹ ਸੁਭ ਸੰਭੁ ਉਮਾ ਸੰਬਾਦ
। ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਚੌਪਾਈ ਮੇ ਯਾਗ੍ਯਵਲਕ ਜੀ ਨੇਂ ਸਮਾਪਤੀ ਕਰੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਇਸ ਉਤਰੁ ਦੀਏ ਤੁਲ

ਸੀਦਾਸ ਜੀ ਕੇ ਮੁਖੋਂ ਸਮਾਪਤਿ ਕਹੂੰ ਨਹੀ ਦੇਖੀਤੀ ਤਾਂਤੇ ਉਹੀ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ।੨੬੧। ਅਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਦੋਹੇਂ: ।ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੋ ਸੁ ਤਤੁ ਬਖਾਨੀ। ਜਿਹ ਵਿਗਯਾਨ ਮਗਨ ਮੁਨਿ ਗਯਾਨੀ।
।ਭਗਤਿ ਗਯਾਨ ਵਿਗਯਾਨ ਵਿਰਾਗਾ। ਪੁਨ ਸਭ ਵਰਨੋਂ ਸਹਿਤ ਵਿਭਾਗਾ। ਸੁਗਮ।
।ਔਰੌਂ ਰਾਮ ਰਹਸਯ ਅਨੇਕਾ। ਕਹੋ ਨਾਥ ਅਤਿ ਵਿਮਲ ਵਿਵੇਕਾ।

।ਰਹਸਯ ਕਹਿਯੇ ਗੁਹਯ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸੋ ਭੀ ਕਹੋ ਜਾਂਤੇ ਤੁਮਾਰਾ ਨਿਰਮਲ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਪਰੇ ਜਨ ਇਹ ਗੁਹਯ ਚਰਿਤ੍ਰ ਔਰੋਂ ਲੋਕੋਂ ਸੇਂ ਗੁਪਤੁ ਹੈਂ ਤੁਮਾਰੇ ਸੇ ਤੌ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਕੁਛ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ।

।ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮੈਂ ਪੂਛਾ ਨਹਿ ਹੋਈ। ਸੋ ਦਯਾਲੁ ਰਾਖਹੁ ਜਿਨ ਗੋਈ। ਸ੍ਰਪਸ੍ਰੀ।

।ਕਦਾਚਿਤ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਹੈਂ ਜੋ ਬਾਤ ਹਮਾਰੇ ਸੇਂ ਛਿਪਾਈ ਜਾਵੈ ਗੀ ਸੋ ਕਿਸੀ ਔਰ ਸੇ ਪੂਛ ਲੇਵੇਂਗੀ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

।ਤੁਮ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਗੁਰੁ ਬੇਦ ਬਖਾਨਾ। ਆਨ ਜੀਵ ਪਾਵਰ ਕਯਾ ਜਾਨਾ।
।ਤੁਮ ਤ੍ਰੈਲੋਕੀ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹੋ ਸਰਵਗਯ ਹੋ ਔਰ ਅਲਪ ਗਤੀ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਪੂਛੇ ਕੇ ਚਾਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਕਯਾ ਗਤਿ ਹੈ।
।ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉਮਾ ਕੇ ਸਹਿਜ ਸੁਹਾਈ। ਛਲ ਬਿਹੀਨ ਸੁਨ ਸਿਵ ਮਨ ਭਾਈ।

।ਦੇਵੀ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪਦ ਰਚਨਾ ਕਰ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ। ।ਕਵਿਤਾ। ।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਗੁਣਾਨੁਵਾਦੋਂ ਕਰ ਮਿਸ੍ਰਤ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸਹਜ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਰਲ ਛਲ ਰਹਤ ਕਹੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੋ ਪਯਾਰੇ ਲਗੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੇ ਚਾਰ ਭੇਦ ਹੈਂ ਏਕ ਆਪਣੀ ਬੁਧਿ ਦਿਖਾਵਣ ਹੇਤੁ ਦੂਤੀਯ ਵਕਤਾ ਕੀ ਬੁਧਿ ਕੀ ਪਰੀਖਯਾ ਨਿਮਿਤ ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਵਿਵਾਦ ਹੇਤ ਚਤੁਰਥ ਸੰਦੇਹ ਨਿਵ੍ਰਿਤਯਰਥ ਸੋ ਉਮਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਤੁਰਥ ਜਾਣੇਂ ਤਬ।

।ਹਰ ਹਿਯ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਸਭ ਆਏ। ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਲਕ ਲੋਚਨ ਜਲ ਛਾਏ।

।ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਆਵਣਾ ਕੀਹਾ ਇਸ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਜੈਸੇ ਜਲਧਰ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਅਨੇ ਕ ਰਤਨ ਧਰੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਕਾ ਕੋਈ ਖਰੀਦਾਰ ਆਵਤਾ ਹੈ ਉਸ ਰਤਨ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਇਸ ਥਾਨ ਮੇਂ ਲੋ ਭੀ ਸਭ ਜਲਧਰ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁਇਆ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸਰਬ ਨਿਗਮੋਂ ਕੇ ਆਸ਼ੇ ਸਿਵ ਜੀ ਕੀ ਬੁਧਿ ਬ੍ਰਿਤੋਂ ਮੇਂ ਥੇ ਜਬ ਰਾਮ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭਵਾਨੀ ਨੇ ਕੀਆ ਤਬ ਉਨ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਭਾਸ ਆਯਾ ਤਬ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਰੋਮਾਂਚ ਹੂਏ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ਜਲ ਛਾਯਾ।

।ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਰੂਪ ਉਰ ਆਵਾ। ਪਰਮਾਨੰਦ ਅਮਿਤਿ ਸੁਖ ਪਾਵਾ।
।ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੇ ਧਯਾਨ ਕਰ ਪਰਮਾਨੰਦ ਹੂਆ।੨੬੨।

ਦੋਹੇ: ।ਮਗਨ ਧਯਾਨ ਰਸ ਦੰਡ ਜੁਗ ਪੁਨ ਮਨ ਬਾਹਰ ਕੀਨਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਰਘੁਪਤਿ ਚਰਿਤ ਮਹੇਸ ਤਬ ਹਰਖਤ ਵਰਨੈ ਲੀਨ॥

॥ਮਹੂਰਤ ਭਰ ਧਯਾਨ ਰਸ ਮੈ ਮਗਨ ਹੋਕੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਰਣਨ ਕਰਬੇ ਨਿਮਿਤ ਸ਼ਿਵ ਕਾ ਉਥਾਨ ਕੀਆ ਧਯਾਨ ਕਰਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਧਯਾਨ ਸੇ ਪੀਛੇ ਵਦਨ ਸਾਗਰ ਹੋਕਰ ਨਿਕਸਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਲਪ ਕਾਲ ਧਯਾਨ ਇਸ ਤੇ ਕੀਆ ਜੋ ਉਮਾਂ ਉਤਕੰਠਾ ਵੰਤ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਉਤਰ ਸੀਘ੍ਰ ਦੇਵਣੇ ਹੈ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਵਰਣਨ ਸਮੇਂ ਹਰਖ ਹੋਣਾ ਇਸ ਕੇ ਵਰਣਨ ਨਿਮਿਤ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਇਸ ਕਥਾ ਕੇ ਸ੍ਰਵਣਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਅਨੇਕ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਹੋਵੈਂਗੇ ਇਸ ਉਪਕਾਰ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਹਰਖ ਹੂਆ॥

॥ਅਬ ਸੰਕਰ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥ ਕੀ ਪੀਠਕਾ ਬਾਂਧਬੇ ਨਿਮਿਤ ਸਗੁਨ ਅਗੁਨ ਕੀ ਅਭੇਦਤਾ ਰੂਪ ਵਸਤੁ ਨਿਰਦੇਸ ਅਰੁ ਪ੍ਰਣਾਮਾਤਮਕ ਮੰਗਲ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਝੂਠੇ ਸਤਯ ਜਾਹਿ ਬਿਨ ਜਾਨੇ॥ ਜਿਮ ਭੁਜੰਗ ਬਿਨੁ ਰਜੁ ਪਹਿਚਾਨੇ॥

॥ਜੇਹਿ ਜਾਨੇ ਜਗ ਜਾਇ ਹਿਰਾਈ॥ ਜਾਗੇ ਜਥਾ ਸੁਪਨ ਭ੍ਰਮ ਜਾਈ॥

॥ਜਿਸ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਸ੍ਵਰੂਪ ਨਾ ਜਾਣਨੇ ਕਰ ਇਹ ਮਿਥਯਾ ਪ੍ਰਪੰਚ ਸਤਯ ਵਤ ਭਾਸਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਰਜੁ ਕੇ ਅਗ੍ਯਾਨ ਕਰ ਸਰਪ ਅਰੁ ਰਜਤ ਸ੍ਰੀ ਲੋਭਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਉਤਪਾਦਕ ਸਤਯ ਵਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜਿਸ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਗਯਾਨ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਜਗਤ ਭ੍ਰਮ ਐਸੇ ਮਿਟਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਜਾਗ੍ਰਤ ਭਏ ਸ੍ਵਪਨ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਭਾਸਤੀ ਹੂਈ ਭੀ ਮਿਥਯਾ ਲਾਗਤੀ ਹੈ॥

॥ਬੰਦੋਂ ਬਾਲ ਰੂਪ ਸੋ ਰਾਮੂ॥ ਸਭ ਸਿਧ ਸੁਲਭ ਜਪਤ ਜਿਹ ਨਾਮੂ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਬਾਲਕ ਰੂਪ ਕੋਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੀ ਇਸੀ ਰੂਪ ਵਿਖੇ ਉਪਾਸਨਾ ਹੈ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਪ੍ਰਥਮ ਆਤਮਾ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਪੁਨਃ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਏਕ ਅਵਸਥਾ ਬਰਨੀ॥ ॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸ਼ਿਵ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਥਮ ਸ੍ਵਰੂਪ ਲਖਣ ਕਰ ਕਹਾ ਹੈ ਪੁਨਃ ਤਟਸਥ ਲਖਣ ਕਰ ਕਹਾ ਹੈ ਸ੍ਵਰੂਪ ਲਖਣ ਕਹੀਏ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀਤ੍ਵ ਜਾਤਿ ਹੈ ਅਰ ਤਟਸਥ ਲਖਣ ਕਹੀਏ ਗੰਧ ਮਤੀ ਧਰਾ ਤੈਸੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਲਖਣ ਕਹੀਏ ਪਰਮਾਤਮਾ ਕਾ ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਅਰੁ ਤਟਸਥ ਲਖਣ ਕਹੀਏ ਤਿਸ ਕਾ ਸਗੁਣ ਰੂਪ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਜਾਂ ਤੇ ਇਸੀ ਰੂਪ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਮੰਗਲ ਭਵਨ ਅਮੰਗਲ ਹਾਰੀ॥ ਦ੍ਰਵੈ ਸੁ ਦਸਰਥ ਅਜਰ ਬਿਹਾਰੀ॥

॥ਦਸਰਥ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਨੇ ਹਾਰਾ ਜੋ ਮੰਗਲੋਂ ਕਾ ਮੰਦਿਰ ਅਰੁ ਦੁਖੋਂ ਕਾ ਨਾਸਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਮੁਝ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ॥

॥ਕਰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਰਾਮਹਿ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ॥ ਹਰਖ ਸੁਧਾ ਸਮ ਗਿਰਾ ਉਚਾਰੀ॥

॥ਨਮਸਕਾਰ ਕੇ ਸਾਥ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਵਿਸੇਸਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤੀਨ ਦੇਵਤਾ ਕੇ ਖੰਡਨ ਕਰ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ ਈਹਾਂ ਭੀ ਉਮਾਂ ਕੇ ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਕੇ ਸੰਸੈ ਰੂਪ ਤੀਨ ਪੁਰ ਖੰਡਨ ਕਰਨੇ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੭੨
੧੮੪

।।ਧੰਨਜਧੰਨਜ ਗਿਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ।।ਤੁਮ ਸਮਾਨ ਨਹਿ ਕੋਊ ਉਪਕਾਰੀ।।
।।ਪੂਛਿਹੁ ਰਘੁਪਤਿ ਕਥਾ ਪ੍ਰਸੰਗਾ।।ਸਕਲ ਲੋਕ ਜਗ ਪਾਵਨ ਗੰਗਾ।।

।।ਹੇ ਹੇਮਵਤੀ ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈਂ ਜੋ ਤੇ ਕੁਮਾਰੀ ਕੁਲ ਕਾ ਸੁਭਾਉ ਹੀ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਔਰ ਆਪਣੇ ਪਰ ਔਰ ਈਆਂ ਆਦਿਕ ਦੂਜਨ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਸੁਖ ਨਿਮਿਤ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਤੁਮਨੇਂ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਕਾ ਜੋ ਮੁਝ ਸੇਂ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨੋ ਜਗਤ ਪਰ ਗੰਗਾ ਕਾ ਆਵਣ ਸਮ ਉਪਕਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਗਿਰਜਾ ਕਹੈ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਮੈਂ ਨੇ ਤੋ ਅਪਣਾ ਸੰਦੇਹ ਨਿਵਾਰਣਾਰਥ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਕਰੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਤਿਸਕੋ ਫਰ ਦੇਖਣੇ ਵਾਲੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਤੁਮ ਰਘੁਬੀਰ ਚਰਨ ਅਨੁਰਾਗੀ।।ਕੀਨੋ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਜਗਤ ਹਿਤ ਲਾਗੀ।। ਸੋ ਵ. ੪।।
ਦੋਹ: ।।ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਪਾਰਬਤਿ ਸੁਪਨਿਹੁ ਤਵ ਮਨ ਮਾਹਿ।
।।ਸੋਕ ਮੋਹ ਸੰਦੇਹ ਭ੍ਰਮ ਮੇ ਵਿਚਾਰ ਕਛੁ ਨਾਹਿ।। ।।ਸੁਗਮ:। ਵ. ੯੫।।
ਚੌਂ: ।।ਤਦਪਿ ਅਸੰਕਾ ਕੀਨਿਹੁ ਸੋਈ।।ਕਹਿਤ ਸੁਨਤ ਸਭ ਕਰ ਹਿਤ ਹੋਈ।।

।।ਯਦਯਪਿ ਤੁਝੇ ਤੋ ਭ੍ਰਮ ਨਹੀ ਤਥਾਪਿ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਤੈਨੇ ਐਸੇ ਕਰੇ ਹੈਂ ਜਿਨਕੇ ਕਹੇ ਸੁਨੇ ਸਭ ਕਾ ਉਪਕਾਰ ਹੋ ਜਾਤਾ।

।।ਜਿਨ ਹਰਿਕਥਾ ਸੁਨੀ ਨਹਿ ਕਾਂਨਾ।।ਸ੍ਰਵਨ ਰੰਧ੍ਰ ਅਹਿਭਵਨ ਸਮਾਨਾ।
।।ਨੈਨਹੁ ਸੰਤ ਦਰਸ ਨਹਿ ਦੇਖਾ।।ਲੋਚਨ ਮੋਰਪੰਖ ਕਰਿ ਲੇਖਾ।

।।ਤਿਨ ਨੇਤ੍ਰਹੁ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੋਰ ਪੰਖੋਂ ਵਤ ਵਿਅਰਥ ਲਖੀਤੀ ਹੈ।

।।ਤੇ ਸਿਰ ਕਟ ਤੂੰਮਰ ਸਮ ਤੂਲਾ।।ਜੇ ਨ ਨਿਵਾਹਿ ਹਰਿ ਗੁਰ ਪਦ ਮੂਲਾ।

।।ਵਹਿ ਸੀਸ ਕੌੜੇ ਤੂੰਬੇ ਕੇ ਸਮਾਨ ਹੈਂ। ।।ਕਵਿਤਾ। ।।ਤੇ ਸਿਰ ਤੂੰਬੜੀ ਸਮ ਕਟੁ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤੂਲ ਸਮ ਤੁਛ ਹੈਂ ਜੋ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਪਦ ਮੂਲ ਮੇਂ ਨੀਮਤੇ ਹੈਂ।

।।ਜਿਨ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨਹੀ ਆਨੀ।।ਜੀਵਤ ਸਵ ਸਮਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਾਨੀ।।
।।ਜੋ ਨਹਿ ਕਰੈ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗਾਨਾ।।ਜੀਹ ਸੁ ਦਾਦਰ ਜੀਹ ਸਮਾਨਾ।।
।।ਕੁਲਿਸ ਕਠੋਰ ਨਿਠੁਰ ਸੋ ਛਾਤੀ।।ਸੁਨਿ ਹਰਿ ਚਰਿਤ ਨ ਜੋ ਹਰਖਾਤੀ।।

।।ਨਿਠੁਰ ਕਹਿਯੇ ਅਤਿ ਨਿਰਦਯ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:।।

।।ਗਿਰਜਾ ਸੁਨਹੁ ਰਾਮ ਕੈ ਲੀਲਾ।।ਸੁਰ ਹਿਤ ਦਨੁਜ ਵਿਮੋਹਨ ਸੀਲਾ।।

।।ਜੈਸ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਲੀਲਾ ਮੇਂ ਸੁਰੋਂ ਕਾ ਹਿਤੁ ਅਰੁ ਦੈਤੋਂ ਕਾ ਵਿਮੋਹਨ ਕਹਿ ਮਿਤ੍ਰ ਮੂਰਛਾ ਵਿਕਾਰ ਹੈ ਸੋ ਸੁਨੋ। ।।ਕਵਿਤਾ। ।।ਸੁਰੋਂ ਸਮ ਸੰਤ ਤਿਨਕੋ ਨਾਸ ਕਰਨੇ ਹਾਰੀ ਅਸੁਰੋਂ ਕ

ਅਧਮ ਤਿਨਕਾ ਵਿਮੋਹ ਨ ਕਰਨਾ ਚਹੀਏ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਸੁਨ ਕਰ ਅਧਮ ਲੋਗ ਭੀ ਈਸ਼੍ਵਰ ਮੇਂ ਪਰ ਕ੍ਰਤਗ੍ਯਤਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੨੬੬॥

॥ਦੋ: ॥ਰਾਮਕਥਾ ਸੁਰਧੇਨ ਸਮ ਸੇਵਤ ਸਬ ਸੁਖਦਾਨ॥
॥ਸੰਤ ਸਭਾ ਸੁਰ ਲੋਕ ਸਬ ਕੋ ਨ ਸੁਨੈ ਅਸ ਜਾਨ॥

॥ਜੈਸੇ ਕਾਮਧੇਨ ਅਪਨੇਂ ਦੂਧ ਕਰ ਦੇਵਤਓਂ ਕੋ ਜਰਾ ਰਹਿਤ ਕਰਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਬਾਂਛਿਤ ਫਲ ਭੀ ਦੇਤੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਬ ਦੇਵਤਾ ਤਿਸ ਕੋ ਸੇਵਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਭਗਤੋਂ ਕੋ ਜਰਾ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਸੇਂ ਰਹਿਤ ਕਰਤੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸਬੀ ਸੰਤ ਇਸ ਕੋਂ ਸੇਵਤੇ ਹੈਂ॥ ੨੬੭॥

॥ਚੌ: ॥ਰਾਮਕਥਾ ਸੁੰਦਰ ਕਰਤਾਰੀ॥ਸੰਸੈ ਵਿਹਗ ਉਡਾਵਨ ਹਾਰੀ॥

॥ਜੈਸੇ ਹਾਥ ਕੀ ਤਾੜੀ ਕੇ ਸਬਦ ਸੇਂ ਪੰਖੀ ਉਡ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਕੇ ਸ੍ਰਵਨ ਸੇਂ ਸੰਸੇ ਰੂਪੀ ਵਿਹਗ ਉਡਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਕੋ ਕਰਤਾਰੀ ਸਮ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਦੋਮ ਹਸਤ ਸਮ ਛੇਦਨੀ ਆਦਿਕ ਸਿਖ੍ਯ ਦਖ੍ਯਣ ਹਾਥ ਵਤ ਸੰਕਰ ਆਦਿਕ ਗੁਰੂ ਜਬ ਤਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਸਬਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਸੰਸੇ ਨਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਰਾਮਕਥਾ ਕਲਿ ਵਿਟਪ ਕੁਠਾਰੀ॥ਸਾਦਰ ਸੁਨ ਗਿਰਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ॥

॥ਕਲਿ ਵਿਟਪ ਕਹਿਯੇ ਅਗ੍ਯਾਨ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਿਛ ਤਿਸ ਕੇ ਕਾਟਣੇਂ ਕੋਂ ਰਾਮਕਥਾ ਕੁਠਾਰਿ ਸਮ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਤੂੰ ਪ੍ਰੀਤ ਪੂਰਬਕ ਸੁਣੇਂਗੀ ਤੌ ਤੇਰੀ ਭੀ ਅਗ੍ਯਾਨਤਾ ਮਿਟੇਗੀ॥

॥ ॥ਰਾਮਨਾਮ ਗੁਨ ਚਰਿਤ ਸੁਹਾਏ॥ਜਨਮ ਕਰਮ ਅਗਿਨਤ ਸੁਖ ਪਾਏ॥
॥ਜਥਾ ਅਨੰਤ ਰਾਮ ਭਗਵਾਨਾ॥ਤਥਾ ਕਥਾ ਕੀਰਤਿ ਗੁਨ ਨਾਨਾ॥

॥ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਜੋ ਨਾਮ ਹੈਂ ਅਰੁ ਭਗਤੋਂ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁਤਾਦਿਕ ਗੁਣ ਹੈਂ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਧਾਰਨਾਦਿਕ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਵਰਾਹਾਦਿਕ ਜਨਮ ਹੈਂ ਰਾਜਪਾਲਨਾਦਿਕ ਕਰਮ ਅਨੇਕ ਹੀ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਨੇ ਕਹੇ ਹੈਂ ਜੋ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਨੰਤ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਉਨ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭੀ ਬਿਅੰਤ ਹੈਂ ਤਉ ਇਹ ਸਭੀ ਤੈ ਕਿਸੂ ਸੇਂ ਕਹੇ ਨਹੀ ਜਾਤੇ॥

॥ ॥ਤਦਪਿ ਜਥਾ ਸ੍ਰੁਤਿ ਜਸ ਮਤਿ ਮੋਰੀ॥ਕਹਿਹੌਂ ਦੇਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਤਿ ਤੋਰੀ॥

॥ਜਥਾ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕਹਿਯੇ ਜੈਸੇ ਵੇਦੋਂ ਨੇ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਜੈਸੇ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਮੈਨੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਰੁ ਜੈਸੇ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਮੇਂ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਿਮਿਤ ਕਹੌਂਗਾ ਇਸ ਮੇਂ ਅਪਣੀ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਲਖਾਈ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਮਰਯਾਦਾ ਨਿਮਿਤ ਕਹਾ ਜਾਂਤੇ ਗੁਰਮੁਖ ਬਾਤ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਥ ਉਮਾ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕੋਂ ਪ੍ਰਸੰਸ ਕਰ ਈਸ਼੍ਵਰ ਪਰ ਆਸ਼ੰਕਤੇ ਕੋਂ ਪਾਪ ਲਿਗਨਾ ਕੈਸੀ ਸੂਡੇ ਦੇਣੇ ਨਿਮਿਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਉਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਵ ਸਹਿਜ ਸੁਹਾਏ॥ਸੁਖਦ ਸੰਤ ਸੰਮਤ ਮੁਹਿ ਭਾਏ॥

॥ਹੇ ਉਮਾਂ ਤੇਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਸਹਿਜ ਸੁਹਾਏ ਹੈਂ ਅੰਤੇ ਪਦ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਅਰਥ ਗੰਭੀਰ ਹੈਂ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਸਹਿਤ ਹੈਂ ਜਿਗ੍ਯਾਸੂਓਂ ਕੋਂ ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੰਤੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮੁਝਕੋਂ ਭੀ ਪ੍ਯਾਰੇ ਲਗੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ॥

॥ਏਕ ਬਾਤ ਨਹਿ ਮੋਹਿ ਸੁਹਾਨੀ॥ਜਦਪਿ ਮੋਹ ਬਸ ਕਹੇਹੁ ਭਵਾਨੀ॥
॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਜੋ ਕਹੈਂ ਵਹੁ ਕੌਨ ਬਾਤ ਹੈ ਤੌ ਸੁਨੁ॥

॥ਤੁਮ ਜੋ ਕਹਾ ਰਾਮ ਕੋ ਆਨਾ॥ਜੇਹਿ ਸ੍ਰੁਤਿ ਗਾਵ ਧਰਹਿ ਮੁਨਿ ਧ੍ਯਾਨਾ॥
ਰਛ੍ਹਾਦੋਹਾ॥ ॥ਕਹੈਂ ਸੁਨਹਿ ਅਸ ਅਧਮ ਨਰ ਗ੍ਰਸੇ ਜੇ ਮੋਹ ਪਿਸਾਚ॥
॥ਪਾਖੰਡੀ ਹਰਿ ਪਦ ਬਿਮੁਖ ਜਾਨਹਿ ਝੂਠ ਨ ਸਾਚ॥

॥ਜੋ ਝੂਠ ਸਾਚ ਕੇ ਦੋਸ਼ ਗੁਣ ਕੋਂ ਕੁਛ ਸਮਝਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਝੂਠ ਬੋਲਤੇ ਹੈਂ ਸਾਚ ਕੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤੇ ਤਿਨ ਆਦਮੀਓਂ ਕੋ ਐਸਾ ਕਥਨ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ ਪੁਨਃ ਵਹੁ ਕੈਸੇ ਹੈਂ॥ ਰਛ੍ਹਾ॥

॥ਚੌ॥ ॥ਅਗ੍ਯ ਅਕੋਬਿਦ ਅੰਧ ਅਭਾਗੀ॥ਕਾਈ ਬਿਖੈ ਮੁਕਰ ਮਨ ਲਾਗੀ॥

॥ਅਗ੍ਯ ਹੈਂ ਜਿਨਕੋਂ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਗ੍ਯਾਤ ਨਹੀਂ ਅਕੋਬਿਦ ਹੈਂ ਜਿਨਕੋ ਸਾਸਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਭੀ ਨਹੀਂ ਅੰਧ ਹੈਂ ਜਿਨਕੇ ਗੁਰੋ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਪਛਾਨਣੇ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਅਭਾਗੀ ਕਹੀਏ ਪੂਰਬ ਜਨਮੋਂ ਕੇ ਕਰਮ ਜਿਨਕੇ ਖੋਟੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਿਖੈ ਰੂਪੀ ਚਿਕਨਾਈ ਕਰ ਮਨ ਰੂਪੀ ਮੁਕਰ ਜਿਨਕਾ ਮਲੀਨ ਹੂਆ ਹੈ॥

॥ ॥ਲੰਪਟ ਕਪਟੀ ਕੁਟਿਲ ਬਿਸੇਖੀ॥ਸੁਪਨੇਹੁ ਸੰਤ ਸਭਾ ਨਹਿ ਦੇਖੀ॥

॥ਪਰਤ੍ਰਨ ਧਨ ਮੇਂ ਲੰਪਟ ਹੈਂ ਰਿਦੇ ਔਰ ਵਾਕ ਔਰ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਕਪਟੀ ਹੈਂ ਬਿਸੇਖ ਕਰ ਕੁਟਲ ਕਹੀਏ ਜਿਨ ਕੀ ਸਰਬ ਬਿਵਹਾਰੋਂ ਮੇਂ ਕੁਟਲਤਾ ਹੈ ਅਰ ਸੰਤ ਸਭਾ ਜੋ ਸਤਸੰਗ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਸੁਪਨੇ ਮੇਂ ਦਰਸਨ ਨਹੀਂ ਕੀਆ॥

ਕਹੈਂ ਤੇ ਬੇਦ ਅਸੰਮਤ ਬਾਨੀ॥ਜਿਨ ਹਿ ਨ ਸੂਝੈ ਲਾਭੁ ਨ ਹਾਨੀ॥
ਸੁਗਮ॥ਮੁਕਰ ਮਲਿਨ ਅਰੁ ਨੈਨ ਵਿਹੀਨਾ॥ਰਾਮ ਰੂਪ ਦੇਖਹਿ ਕਿਮ ਦੀਨਾ॥

॥ਮੁਕਰ ਇਸ ਬਾਨੀ ਮਨ ਜੋ ਜਿਨਕਾ ਮਲਿਨ ਹੈ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰ ਕਹੀਏ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਤਿਨੋਂ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਸੇਂ ਭੀ ਰਹਿਤ ਹੈਂ॥ ॥ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਉਭੈ ਨੇਤ੍ਰੇ ਵਿਪ੍ਰਾਣਾਂ ਪਰਿਕੀਰਤਿਤੇ॥ਏਕੇਨ ਵਿਕਲਃ ਕਾਣੋਃ ਦ੍ਵਾਭ੍ਯਾਮੰਧਾ ਪ੍ਰਕੀਰਤਿਤਾ॥ ॥ਇਤਿ ਵਚਨਾਤ॥ ॥ਦਰਪਨ ਰੂਪ ਕਹੀਏ ਬੁਧ ਸੋ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰ ਰੂਪ ਕਹੀਏ ਮਨ ਬੁਧਿ ਸੋ ਭੀ ਸੁਧਿ ਨਹੀਂ ਤੌ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕੋਂ ਕੈਸੇ ਦੇਖਹਿ॥

॥ ॥ਜਿਨਕੇ ਅਗੁਨ ਸਗੁਨ ਨ ਬਿਵੇਕਾ॥ਜਲਪਹਿ ਕਲਪਤ ਬਚਨ ਅਨੇਕਾ॥

॥ਜਿਨਕੋਂ ਨਿਰਗੁਣ ਸਗੁਣ ਕੇ ਅਰਥ ਮਾਤ੍ਰ ਕਾ ਗ੍ਯਾਨ ਭੀ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਅਨੇਕ ਜੋ ਮਨ ਕਲਪਤ ਜੁਗਤਾਂ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋਂ ਜਲਪਤੇ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਲਾਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੈ ਪਾਪਦਾਇਕ ਜੋ ਕਪੋਲ ਕਲਪਤ ਬ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਿਉ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ਤਿਸਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ ।ਹਰਿ ਮਾਯਾ ਵਸ ਜਗਤ ਭ੍ਰਮਾਹੀਂ। ਤਿਨਹਿ ਕਹਿਤ ਕਛੁ ਅਘਟਤ ਨਾਹੀਂ॥

।ਮਹਾ ਮਾਯਾ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਜੋ ਜਗਤ ਭ੍ਰਮਾਹੈ ਅਰੁ ਬੁਧੀਆਂ ਵਿਪਰਜੈ ਹੋਇ ਗਈਆਂ ਹੈਂ ਤੇ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਹਾਂਹਿ ਤਿਨਕੇ ਬਣਤਾ ਹੀ ਹੈ ਤਿਸਪਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ॥

।ਵਾਤੁਲ ਭੂਤ ਵਿਵਸ ਮਤਵਾਰੇ। ਤੇਨਹਿ ਬੋਲਹਿ ਵਚਨ ਵਿਚਾਰੇ।
।ਜਿਨ ਕ੍ਰਿਤ ਮਹਾਂ ਮੋਹ ਮਦ ਪਾਨਾ। ਤਿਨ ਕਰ ਕਹਾ ਕਰਿਅ ਨਹਿ ਕਾਨਾ॥

।ਜੈਸੇ ਵਿਖਮ ਪਤ ਅਰੁ ਭੂਤਾਵੇਸ਼ ਵਾਲੇ ਅਰੁ ਮਦ ਮੱਤ ਵਾਲਬ ਵਾਦ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਕਹੇ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਤੀ ਤੈਸੇ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਮਹਾਂਮੋਹ ਰੂਪੀ ਮਦ ਪੀਆ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਵਚਨ ਮੇਂ ਸ੍ਰਧਾ ਕਬੀ ਨ ਲਿਆਵਣੀ ॥੨੭੦॥

ਸੋ: ।ਅਸ ਨਿਜ ਹ੍ਰਿਦੈ ਵਿਚਾਰ ਤਜ ਸੰਸੈ ਭਜ ਰਾਮ ਪਦ।
।ਸੁਨ ਗਿਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰਿ ਭ੍ਰਮ ਤਮ ਰਵਿ ਕਰ ਬਚਨ ਮਮ।

।ਹੇ ਗਿਰਜੇ ਤਿਨੋਂ ਹਰਿ ਵਿਮੁਖੋਂ ਕੀ ਐਸੀ ਦੁਰਗਤਿ ਅਪਣੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਤੂੰ ਭ੍ਰਮ ਤਿਆਗ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਸਿਮਰ ਜੋ ਭ੍ਰਮ ਨਿਸੇਧ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਤੋ ਸੰਸੇ ਰੂਪੀ ਤਮ ਨਿਵਾਰਣੇ ਕੋ ਭਾਨੁ ਕੀ ਕਿਰਣ ਸਮ ਮੇਰੇ ਵਾਕ ਸੁਣ॥੨੭੧॥

ਚੌ: ।ਸਗੁਨਹਿ ਨਿਰਗੁਨਹਿ ਨਹਿ ਕਛੁ ਭੇਦਾ। ਗਾਵਹਿ ਮੁਨਿ ਪੁਰਾਣ ਬੁਧ ਬੇਦਾ।
।ਅਗੁਨ ਅਰੂਪ ਅਲਖ ਅਜ ਜੋਈ। ਭਗਤ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਸਗੁਨ ਸੁ ਹੋਈ॥ ਸ਼ੁਕਾ:
॥ ।ਜੋ ਗੁਨ ਰਹਿਤ ਸਗੁਨ ਸੋ ਕੈਸੇ। ਜਲ ਹਿਮ ਉਪਲ ਵਿਲਗ ਨਹਿ ਜੈਸੇ॥

।ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਆਤਮਾ ਕੋ ਗੁਣੋਂ ਸਹਿਤ ਕੈਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਅਰੁ ਜੋ ਗੁਣੋਂ ਰੂਪੀ ਉਪਾਧ ਸਹਿਤ ਹੈ ਸੋ ਨਿਰਮਲ ਕੈਸੇ ਹੋਇਗਾ ਤੌ ਇਸ ਆਸੰਕਾ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਰ ਖੰਡਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਹਿਮ ਕਹੀਏ ਬਰਫ਼ ਉਪਲ ਕਹੀਏ ਓਲੇ ਤਿਨਕਾ ਜਲ ਸੋਂ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਜਬ ਵਹੁ ਭਿੰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਭੀ ਉਨੋਂ ਮੇਂ ਜਲ ਬਿਨਾਂ ਔਰ ਸੱਤਾ ਨਹੀਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਜਬ ਸਗੁਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਭੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਵਤੀ ਹੈ ਤਬ ਭੀ ਆਤਮ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਇਤਰ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀ ਸਤਾ ਰੰਚਕ ਮਾਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੇ ਨਿਰਗੁਣ ਸਗੁਣ ਅਭੇਦ ਹੀ ਹੈਂ।

।ਜਾਸ ਨਾਮ ਭ੍ਰਮ ਤਿਮਰ ਪਤੰਗਾ। ਤਿਹਿ ਕਿਮ ਕਹੀਯੇ ਮੋਹ ਪ੍ਰਸੰਗਾ॥

।ਜਿਸ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਭ੍ਰਮ ਰੂਪੀ ਤਿਮਰ ਕੇ ਭਾਨੁ ਵਤ ਨਸ਼ਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਨਿਰਮਲ ਸ੍ਵਰੂਪ ਵਿਖੇ ਮੋਹ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੀ ਕਹਿਣਾ ਯੋਗ ਨਹੀਂ।

।ਰਾਮ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਦਿਨੇਸਾ। ਨਹਿ ਤਹਿ ਮੋਹ ਨਿਸਾ ਲਵ ਲੇਸਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੰਜਹੈਂ ਤਿਨ ਵਿਖੇ ਮੋਹਰੂਪੀ ਨਿਸਾ ਕਾ ਕਥਨ ਹੀ ਨਹੀ ਬਣਤਾ ਕਈ ਲੋਗ ਕ
ਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੂਰਜ ਰਾਤ੍ਰੀ ਕਾ ਸੱਤ੍ਰੂ ਹੈ ਸੋ ਬਾਤ ਅਸੰਭਵ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਭਾਨੁ ਨੇਂ ਰਾਤ੍ਰੀ ਕਬੀ ਦੇਖੀ ਨਹੀ ਤਬ ਉਸਕਾ ਨਾਸ ਕੈਸੇ
ਕਹਿਯੇ ਤੈਸੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਆਤਮਾਂ ਵਿਖੇ ਤੌ ਅਵਿਦਯਾ ਕਦਾਚਿਤ ਫੁਰੀ ਹੀ ਨਹੀ ਤੌ ਉਸਕੀ ਅਭਾਵ ਕ੍ਰਿਆ ਕੈਸੇ
ਕਹੀ ਜਾਇ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਅਗਿਆਨ ਨਹੀ ਪਰੰਤੂ ਗਿਆਨ ਤੌ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸਹਿਜ ਪ੍ਰਕਾਸ ਰੂਪ ਭਗਵਾਨਾ॥ਨਹਿ ਤਹ ਪੁਨ ਵਿਗਯਾਨ ਵਿਹਾਨਾ॥

॥ਹੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਭੁ ਸਹਜ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਤਿਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਉਪਜਣ ਬਿਨਸਣ
ਵਾਲਾ ਨਹੀ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨ ਮੇਂ ਗਿਆਨ ਕਾ ਹੋਣਾ ਐਸੇ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਹਿਯੇ ਸੂਰਯਾ ਵਿਖੇ ਦਿਨ ਹੈ ਤੌ ਅਸੰਭਵ ਹੈ
ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਜਿਨੇ ਨਿਸਾ ਦੇਖੀ ਹੈ ਤੇ ਦਿਨ ਕੋਂ ਭੀ ਜਾਣਤੇ ਹੈਂ ਜਿਸ ਭਾਨੁ ਮੇਂ ਰਾਤ੍ਰਿ ਕਬੀ ਹੂਈ ਨਹੀ ਤਿਸ ਮੇਂ ਦਿਨ ਕਿਸ
ਕੋਂ ਕਹਿਯੇ ਤੈਸੇ ਜਿਨੇਂ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਬੁਧਿ ਮੇਂ ਅਵਿਦਯਾ ਹੈ ਸੋ ਅਵਿਦਯਾ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤਿ ਦਸ਼ਾ ਕੋਂ ਗਿਆਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ
ਅਰੁ ਜਿਸ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਆਤਮਾਂ ਵਿਖੇ ਅਗਿਆਨ ਕਬੂ ਹੂਈ ਹੀ ਨਹੀ ਤਹਾਂ ਗਿਆਨ ਕਿਸ ਕੋਂ ਹੋਇ ਅਰੁ ਕਿਸ
ਕਾ ਹੋਇ॥ ॥ਹਰਖ ਵਿਖਾਦ ਗਿਆਨ ਅਗਿਆਨਾ॥ਜੀਵ ਧਰਮ ਆਹਿ ਅਤਿ ਅਭਿਮਾਨਾ॥

॥ਹਰਖ ਸੋਕ ਗਿਆਨ ਅਗਿਆਨ ਅਰੁ ਅਹੰ ਬ੍ਰਿਤਿ ਇਹ ਜੋ ਅਭਿਮਾਨ ਹੈ ਇਹ ਆਸੁਰੀ ਸੰਪਦਾ ਅਰੁ ਦੈਵੀ
ਸੰਪਦਾ ਭੀ ਜੀਵ ਮੇਂ ਬਣਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ॥

॥ਰਾਮ ਬ੍ਰਹਮ ਬਿਆਪਕ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ਪਰਮਾਨੰਦ ਪਰੇਸ ਪੁਰਾਨਾ॥

॥ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਭ ਤੇਂ ਸੇਂ ਬਡੇ ਹੈਂ ਸਰਬ ਬਿਆਪਕ ਹੈਂ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੇ ਗਿਆਤਾ ਹੈਂ ਪਰਮਾਨੰਦ ਰੂਪ ਹੈਂ ਸਰਬ
ਕੇ ਕੇ ਈਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ਸਨਾਤਨ ਹੈਂ॥੨੦੨॥

ਦੋਹਾ॥ ॥ਪੁਰਖ ਪ੍ਰਸਿਧਿ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨਿਧਿ ਪ੍ਰਗਟ ਪਰਾਵਰ ਨਾਥ॥
॥ਰਘੁਕੁਲ ਮਣਿ ਮਮ ਸ੍ਵਾਮਿ ਸੋ ਕਹਿ ਸਿਵ ਨਾਯੋ ਮਾਥ॥

॥ਰਾਮ ਪਦ ਸੇਂ ਲੇਕਰ ਪਰਾਵਰ ਨਾਥ ਪਰਯੰਤ ਦ੍ਵਾਦਸ ਵਿਸੇਖਣੋਂ ਸੋ ਨਿਰਗੁਣ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਹਾ ਅਰੁ ਰਘੁਕੁਲ
ਮਣਿ ਇਹ ਏਕ ਵਿਸੇਖਣ ਸਗੁਣ ਰੂਪ ਕਹਾ ਕਹਿ ਕਰ ਅਪਣੀ ਅਭੇਦ ਉਪਾਸਨਾ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ
ਮੇਂ ਲਖਾਇ ਕਰ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਸਮਯ ਮੇਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਪਰਿਸਮਾਪਤਿ ਹੇਤੁ ਇਸ੍ਵਰ ਦੇਵ ਕੋਂ
ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਆ॥੨੦੩॥ ਅਬ ਪੁਨਹ ॥ਪੂਰਬੋਕਤ ਜੋ ਮੂੜ੍ਹੋਂ ਕੀ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਪਰ ਆਸੰਕਾ ਰੂਪੀ ਜੜਤਾ
ਹੈ ਤਿਸ ਕੋਂ ਪ੍ਰਸ੍ਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

ਸੋਰ: ॥ਨਿਜ ਭ੍ਰਮ ਨਹਿ ਸਮਝਹਿ ਅਗਿਆਨੀ॥ਪ੍ਰਭੁ ਪਰ ਮੋਹ ਧਰੈ ਜੜ ਪ੍ਰਾਨੀ॥

॥ਜਿਨ ਹੂ ਮੂੜ੍ਹ ਪ੍ਰਾਨੀਅਹੁ ਕੀ ਬੁਧਿ ਭ੍ਰਮੀ ਹੂਈ ਹੈ ਤੇ ਸੀਤਾ ਕੇ ਵਿਯੋਗਾਦਿਕ ਬਿਵਹਾਰ ਦੇਖ ਕੈ ਸ੍ਰੀਰਾਮ
ਚੰਦ੍ਰ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਵਿਖੇ ਐਸੇ ਮੋਹ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜਥਾ ਗਗਨ ਘਨ ਪਟਲ ਨਿਹਾਰੀ॥ਝਾਪਯੋ ਭਾਨੁ ਕਹੈ ਕੁਬਿਚਾਰੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜੈਸੇ ਗਗਨ ਮੇਂ ਮੇਘ ਕਾ ਪਟਲ ਕਹੀਏ ਪੁੰਜ ਅਬਦਾ ਪੜਦਾ ਦੇਖ ਕਰ ਮੂੰਢ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੂਰਜ ਕੋ ਇਨੋਂ ਨੇਂ ਢਾਂਪ ਲੀਆ ਹੈ ਸੋ ਕਹਾਂ ਸੂਰਜ ਕਹਾਂ ਮੇਘ ਤਤ੍ਰ ਪਤਲਾ ਇਹ ਬਾਦਲ ਕਾ ਪੜਦਾ ਉਨੋਂ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਆ ਜਾਤੇ ਅਰੁ ਉਨੋਂ ਨੇ ਭਾਨੁ ਕੋ ਆਗੇ ਠਹਿਰਾਯਾ ਹੈ ਔਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ।

॥ਚਿਤਵਹਿ ਜੁ ਲੋਚਨ ਅੰਗੁਲ ਲਾਏ॥ਪ੍ਰਗਟ ਜੁਗਲ ਸਸਿ ਤਿਹ ਕੇ ਭਾਏ॥

॥ਜੋ ਆਪਣੇ ਨੇਤ੍ਰ ਕੇ ਨੀਚੇ ਅੰਗੁਲ ਧਰ ਕੇ ਤਿਸ ਕੋ ਦੁਇ ਚੰਦ੍ਰਮੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਉਨਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮੇਂ ਦੋਖ ਹੈ।

॥ਉਮਾਂ ਰਾਮ ਵਿਖੈ ਅਸ ਮੋਹਾ॥ਨਭ ਤਮ ਧੂਰ ਧੂਮ ਜਿਮ ਸੋਹਾ॥

॥ਹੇ ਉਮਾਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਮੋਹ ਕੀ ਕਲਪਨਾ ਐਸੇ ਹੈ ਜੈਸੇ ਆਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਤਮ ਧੂਰ ਧੂਮਾਦਿਕ ਕਹੀਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਏਹ ਸਭੀ ਨਭ ਕੋ ਸਪਰਸ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਤੈਸੇ ਤੀਨੋਂ ਗੁਣ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੋ ਛੂਹਤੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਅਬ ਸੋ ਸ੍ਵਰੂਪ ਲਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

॥ਵਿਖੈ ਕਰਨ ਸੁਰ ਜੀਵ ਸਮੇਤਾ॥ਸਕਲ ਏਕ ਤੇ ਏਕ ਸਚੇਤਾ॥

॥ਸਭ ਕਰ ਪਰਮ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਜੋਈ॥ਰਾਮ ਅਨਾਦਿ ਅਵਧਪਤਿ ਸੋਈ॥

॥ਵਿਖੈ ਕਹੀਏ ਸਬਦ ਸਪਰਸਾਦਿਕ ਕਰਣ ਨਾਮ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਕਾ ਸੁਰ ਕਹੀਏ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਕੇ ਦੇਵਤਾ ਏਹ ਸਭੀ ਜੀਵ ਸਹਿਤ ਏਕ ਕਰ ਏਕ ਪ੍ਰਕਾਸ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜੀਵ ਤੇ ਦੇਵਤਾ ਦੇਵਤਾ ਸੇ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਸੇ ਵਿਖੈ ਅਰੁ ਇਨੋਂ ਸਭੋਂ ਕਾ ਜੋ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਪਰਮ ਸ੍ਵਰੂਪ ਸੁਧ ਚੇਤਨ ਸੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਵਧਪਤਿ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਜਗਤ ਪ੍ਰਕਾਸ੍ਯ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਰਾਮੂ॥ਮਾਯਾਧੀਸ ਗ੍ਯਾਨ ਗੁਨ ਧਾਮੂ॥

॥ਜਗਤ ਜੋ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਕਾਸ੍ਯ ਕਹੀਏ ਅਧਸ੍ਤੂ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਹੀਏ ਆਧਿਸ੍ਠਾਨ ਸੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਮਾਯਾ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈਂ ਗ੍ਯਾਨ ਅਰੁ ਸਰਬ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਧਾਮ ਹੈਂ।

॥ਜਾਸ ਸੱਤਤਾ ਤੇ ਜੜ ਮਾਯਾ॥ਭਾਸ ਸੱਤ੍ਯ ਇਵ ਮੋਹ ਸਹਾਯਾ॥

॥ਜਿਸ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਕੀ ਸੱਤਾ ਕੋ ਆਸ੍ਰਿਤ ਜੜ ਮਾਯਾ ਆਪਿ ਸਤ੍ਯ ਕੀ ਨ੍ਯਾਈਂ ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਮੋਹ ਕਹੀਏ ਅਧਿਸ੍ਠਾਨ ਕਾ ਅਗਿਆਨ ਤਿਸ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਇਸ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥੨੧੪॥

॥ਦੋ: ॥ਰਜਤ ਸੀਪ ਮਹੁ ਭਾਸ ਜਿਮ ਜਥਾ ਭਾਨੁ ਕਰ ਵਾਰ॥

॥ਜਦਪਿ ਮ੍ਰਿਖਾ ਤਿਹੁ ਕਾਲ ਸੋ ਭ੍ਰਮ ਨ ਸਕੈ ਕੋ ਟਾਰ॥

॥ਜੈਸੇ ਸਿਪੀ ਵਿਖੇ ਰੁਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵਤਾ ਹੈ ਸੀਪ ਕੇ ਅਗ੍ਯਾਨ ਕਰ ਜੈਸੇ ਭਾਨੁ ਕੀ ਕਿਰਣਾਂ ਵਿਖੇ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸਨਾ ਕਾ ਜਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵਤਾ ਹੈ ਰੇਤ ਕੇ ਅਗ੍ਯਾਨ ਕਰ ਜਦਪਿ ਵਹ ਕਲਪਤ ਪਦਾਰਥ ਤੀਨੋਂ ਕਾਲ ਮਿ

ਥਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਿਥਿਆ ਨਹੀਂ ਭਾਸਤਾ।

ਾ ।ਇਹਬਿਧਿ ਜਗ ਹਰਿ ਆਸ੍ਰਿਤ ਰਹਈ।ਜਦਪਿ ਅਸਤ ਦੇਤ ਦੁਖ ਅਹਈ।

।ਇਸ ਬਿਧਿ ਕਹਿਏ ਸੁਕ੍ਰਤ ਕਾ ਆਦਿਕੋਂ ਮੇਂ ਜਗ ਭਾਵਿਕੋਂ ਵਤ ਪਲੋਂ ਕੇ ਆਸ੍ਰਿਤ ਹੈ ਸੋ ਯਦ੍ਯਪਿ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਦੁਖ ਸਾਚਾ ਦੇਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਅਸਤ੍ਯ ਹਮਤੂ ਸਾਚਾ ਦੁਖ ਕੈਸੇ ਦੇਵੈ ਤਿਸ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ।

।ਜੌ ਸੁਪਨੈਂ ਸਿਰ ਕਾਟੈ ਕੋਈ।ਬਿਨੁ ਜਾਗੇ ਨ ਦੂਰ ਦੁਖ ਹੋਈ।

।ਜੈਸੇ ਸੁਪਨੇ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਸੱਤ੍ਰਨੇਂ ਜੋ ਕਿਸੂਕਾ ਸੀਸ ਕਾਟਿਆ ਹੈ ਸੋ ਤੋ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਰੁਦਨ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਜੋ ਉਠਤਾ ਹੈ ਸੋ ਨੇਤ੍ਰਹੁ ਮੇਂ ਅਸ੍ਰੁਪਾਤ ਤੋ ਸਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਸਤ੍ਰ ਘਾਤ ਕਾ ਖੇਦ ਜਾਗੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਮਿਟਤਾ ਤੈਸੇ ਮਿਥਿਆ ਪਰਪੰਚ ਮੇਂ ਜਨਮ ਮਰਨ ਰੂਪੀ ਸਾਚਾ ਖੇਦ ਭਾਸਤਾ ਹੈ ਸੋ ਜਾਗ੍ਰਤ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਮਿਟ।

।ਜਾਸੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਸ ਭ੍ਰਮ ਮਿਟ ਜਾਈ।ਗਿਰਜਾ ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਰਘੁਰਾਈ।

।ਜਿਸ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਗੁਰੂ ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਐਸਾ ਭ੍ਰਮ ਮਿਟਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਹੈਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਪਦ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਬ ਤੁਝ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਤੇਰਾ ਭ੍ਰਮ ਭੀ ਮਿਟਾਵੈਂਗੇ।

।ਆਦਿ ਅੰਤ ਕੋਊ ਜਾਸੁ ਨ ਪਾਵਾ।ਮਤਿ ਅਨੁਮਾਨ ਨਿਗਮ ਅਸ ਗਾਵਾ।

।ਜਿਸਕੇ ਆਦਿ ਅੰਤ ਕੋ ਕੋਊ ਜਾਣ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਅਰੁ ਵੇਦ ਭੀ ਅਪਣੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸਕੋ ਵਖਿਆਣ ਰੀਤਿ ਕਰ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ।

।ਬਿਨ ਪਦ ਚਲੈ ਸੁਨੈ ਬਿਨ ਕਾਨਾ।ਕਰ ਬਿਨ ਕਰਮ ਕਰੈ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।

।ਆਨਨ ਰਹਿਤ ਸਕਲ ਰਸ ਭੋਗੀ।ਬਿਨ ਬਾਨੀ ਵਕਤਾ ਬਡ ਜੋਗੀ।

।ਤਨ ਬਿਨ ਪਰਸ ਨੈਨ ਬਿਨ ਦੇਖਾ।ਗਹੈ ਘ੍ਰਾਣ ਬਿਨ ਵਾਸ ਅਸੇਖਾ।

।ਸਭ ਹੀ ਭਾਂਤਿ ਅਲੌਕਕ ਕਰਨੀ।ਮਹਿਮਾਂ ਜਾਸ ਜਾਇ ਨਹਿ ਬਰਨੀ।

।ਇਨੇਂ ਵਚਨੋਂ ਕਰ ਆਤਮਾ ਕੀ ਸਰਬ ਸਕ੍ਰਤਾ ਕਹੀ ਜੋ ਅਪਨੀ ਸਤਾ ਕਰ ਸਰਬ ਵ੍ਯਵਹਾਰੋਂ ਕੋ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਭੀ ਸਦਾ ਅਕਰਤਾ ਹੈ। ।ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਵੇਤਾਸ੍ਵਤਰ ਸ੍ਰੁਤਿ। ।ਅਪਾਣਿਪਾਦੋ ਜਵਨੋ ਗ੍ਰਹੀਤਾ ਪਸ੍ਯਤ੍ਯ ਚਖ੍ਯੁਃ ਸ ਸ੍ਰਿਣੋਤ੍ਯ ਕਰਣਃ ਸਵੇਦ ਵੇਦ੍ਯੰ ਨ ਚ ਤਸ੍ਯਾਸ੍ਤਿ ਵੇਤ੍ਤਾ ਤਮਾਹੁਰਗ੍ਰ੍ਯੰ ਪੁਰਸੰ ਪੁਰਾਣੰ। ।ਹਾਥੋਂ ਸੇ ਬਿਨਾ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਤਾ ਹੈ ਪਾਵੋਂ ਸੇ ਬਿਨਾਂ ਚਲਤਾ ਹੈ ਨੇਤ੍ਰਹੁ ਸੇਂ ਬਿਨਾ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਕਰਣਹੁ ਸੇਂ ਬਿਨਾ ਸੁਨਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਕਾ ਵੇਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਗਿਆਤਾ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤਾ ਤਿਸਕੋ ਸਭ ਕੀ ਆਦਿ ਅਰੁ ਪੁਰਾਣ ਪੁਰਸ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।੨੧੮।

।ਜਿਹਿ ਇਮ ਗਾਵਹਿ ਬੇਦ ਬੁਧਿ ਜਾਹਿ ਧਰੈ ਮੁਨਿ ਧਯਾਨ। ੫

।ਸੋ ਦਸਰਥ ਸੁਤ ਭਗਤ ਹਿਤ ਕੋਸਲ ਪਤਿ ਭਗਵਾਨ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਏਸ ਭਾਂਤਿ ਜਿਸ ਕੋ ਵੇਦ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਜਿਸ ਕੇ ਪਰਾਸ੍ਵਰੂਪ ਕੋ ਮੁਨੀਮਨ ਧਿਆਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤਿ ਕੇ ਵਸ ਹੂਆ ਦਸ਼ਰਥ ਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਅਰ ਅਯੋਧਯਾ ਕਾ ਰਾਜਾ ਆਪਿ ਬਣਿਆ ਹੈ ਜੋ ਗਿਰਜਾ ਕਹੇ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਤੁਮ ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਕਰਤੇ ਹੋ ਪਰੰਤੂ ਤੁਮ ਸੇ ਵਿਸੇਖ ਕੋਊ ਕੈਸੇ ਹੋ ਸਕੇ ਜੋ ਕਾਂਸੀ ਮੇ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਮੋਖ ਦੇਤੇ ਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ੨੨॥

ਸੋਰੰ॥ ॥ਕਾਸੀ ਮਰਤ ਜੰਤ ਅਵਿਲੋਕੀ॥ ਜਾਸ ਨਾਮ ਬਲ ਕਰੋ ਵਿਸੋਕੀ॥

॥ਹੇ ਗਿਰਜੇ ਕਾਂਸੀ ਵਿਖੇ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਹੋਤੇ ਜੰਤੋਂ ਕੀ ਗਤਿ ਤੌਂ ਤੈਨੇ ਦੇਖੀ ਹੈ ਜਿਸ ਰਾਮ ਤਾਰਕ ਮੰਤ੍ਰ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਤਿਨ ਕੌਂ ਅਸੋਕ ਧਾਂਮ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਾਵਤਾ ਹੋਂ ਜੰਤੂ ਪਦ ਕਹਿਣੇਂ ਸੇ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕਾ ਬੋਧ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਾਂਸੀ ਖੰਡੇ॥ ॥ਸ੍ਵਸਕਾ ਮਸਕਾ ਬਕਾ ਸੁਕਾ ਕਲਵਿੰਕਾ ਮਹਾਸ੍ਵ ਜੰਬੁਕਾ ਖਰਾ ਉਰਗਾ ਬਾਨਰਾ ਨਰਾ ਗਿਰਜੇ ਕਾਂਸੀ ਮ੍ਰਿਤਾਯੇ ਪਰਾਮਿਤੋ॥

॥ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਰ ਚਰਾਚਰ ਸ੍ਵਾਮੀ॥ ਰਘੁਵਰ ਸਬ ਉਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥

॥ਤਿਸ ਚਰਾਚਰੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਮੈ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤਾ ਹੋਂ॥

੨॥ ॥ਵਿਵਸਹੁ ਜਾਸ ਨਾਮ ਨਰ ਕਹਹੀਂ॥ ਜਨਮ ਅਨਿਕ ਸੰਚਿਤ ਅਘ ਦਹਹੀਂ॥

॥ਵਿਵਸਹੁ ਕਹਿਯੇ ਪਰਵਸ ਹੋਇ ਕਰ ਅਰਥਾਇਹ ਸੰਤ੍ਰਹੁ ਕੇ ਵਸ ਪਰੇ ਕੈ ਮੂਰਛਾ ਆਦਿ ਕੋ ਮੇਂ ਭੀ ਜਿਸ ਕਾ ਨਾਮ ਜਪਿਆ ਹੂਆ ਅਨੰਤ ਜਨਮੋਂ ਕੇ ਪਾਪੋਂ ਕੋ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ॥

੨॥ ॥ਸਾਦਰ ਸੁਮਰਨ ਜੇ ਨਰ ਕਰਹੀਂ॥ ਭਵ ਵਾਰਧਿ ਗੋਪਦ ਇਵ ਤਰਹੀਂ॥

ਸੁਗਮ॥ ॥ਰਾਮ ਸੁ ਪਰਮਾਤਮਾ ਭਵਾਨੀ॥ ਤਹਿਂ ਭ੍ਰਮ ਅਤਿ ਅਵਿਹਿਤ ਤਵ ਬਾਨੀ॥

॥ਤਿਸੁ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਵਿਖੇ ਭ੍ਰਮ ਕਾ ਵਾਕ ਕਹਿਣਾ ਇਹ ਤੇਰੀ ਬਾਣੀ ਅਤਿ ਅਨੁਚਿਤਿ ਹੈ ਜਾਂਤੇ॥

॥ਅਸ ਸੰਸੇ ਆਨਤ ਉਰ ਮਾਹੀਂ॥ ਗਯਾਨ ਵਿਰਾਗ ਸਕਲ ਗੁਨ ਜਾਹੀਂ॥

॥ਜੋ ਖੁਦ ਗਯਾਨ ਕੇ ਮਾਨ ਕਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਐਸੇ ਸੰਸੇ ਕਰਕੇ ਤਿਨ ਕੋ ਜੀਵ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਮੇਂ ਜੋ ਗਯਾਨ ਵੈਰਾਗ ਆਦਿਕ ਕੋਊ ਗੁਣ ਹੋਵੈ ਸੋ ਭੀ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੁਨਿ ਸਿਵ ਕੇ ਭ੍ਰਮ ਭੰਜਨ ਬਚਨਾ॥ ਮਿਟ ਗੈ ਸਭ ਕੁਤਰਕ ਕੈ ਰਚਨਾ॥

॥ਭ੍ਰਮ ਭੰਜਨ ਬਚਨ ਕਹਿਯੇ ਜਿਨੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਲਖਾਯਾ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥

॥ਜਿਨੋਂ ਮੇ ਰਾਮਨਾਮ ਕੇ ਮਹਾਤਮ ਪਰ ਅਪ੍ਰਤੀਤਿ ਕਾ ਦੋਸ ਦਿਖਾਯਾ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਬ੍ਰਹਮ ਸੰਹਿਤਾ ਮੇਂ ਭਗਵਦ ਵਾਕ॥ ॥ਮੰਨਾਮ ਕੀਰਤਨ ਫਲੰ ਵਿਵਿਧੰ ਨਿਸਮਯ ਨ ਸ੍ਰਦਧਾਤਿ ਮਨੁਤੇ ਚ ਉਤਰਥ ਵਾਦੀ ਯੋ ਮਾਨੁਖ ਸਤਮਿਹ ਪਾਪ ਚਏਖ ਪਾਮਿ ਸੰਸਾਰ ਘੋਰ ਵਿਵਿਧਾਗਤਿ ਨਿਪੀੜਿਤਾ ਵੀ॥ ॥ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਕੀਰਤਨ ਫਲ ਸੁਣ ਕਰਿ ਜੋ ਸ੍ਰਧਾ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਅਰੁ ਨਾਮ ਸੰਕੀਰਤ ਫਲ ਕੋ ਅਰਥ ਵਾਦ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਮੈਂ ਪਾਪੋਂ ਕੇ ਸਮੂਹ ਮੇਂ ਡਾਰਤਾ ਹੋਂ ਪੁਨ॥ ਸੰਸਾਰ ਘੋਰ ਵਿਖੇ ਅਤਿ ਪੀੜਤ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਸਭ ਕੁਤਰਕਾਂ ਮਿਟੀਆਂ ਅਰੁ॥

॥ਭੈ ਰਘੁਪਤਿ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰਤੀਤੀ॥ ਦਾਰੁਨ ਅਸੰਭਾਵਨਾ ਬੀਤੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੮੦ ।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਪਦਾਰ ਬਿੰਦੋਂ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਭਈ ਅਰੁ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਮੇਂ ਜੋ
ਪ੍ਰਸ਼ਨੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਅਗਯਾਤਤਾ ਥੀ ਸੋ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਈ ਤਥਾ ।੨੧੮॥ +ਤਿਨਕੇ

।ਦੋ: ।ਪੁਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਕਮਲ ਗਹਿ ਜੋਰ ਪੰਕਰੁਹ ਪਾਨਿ।
।ਬੋਲੀ ਗਿਰਜਾ ਬਚਨ ਬਰ ਮਨਹੁ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਸਾਨਿ।

।ਈਹਾਂ ਮਾਨੋ ਪਦ ਨਿਸ਼ਚੈ ਸੋਂ ਲਗਾਵਣਾ ਜੋ ਗਿਰਜਾ ਕੇ ਵਾਕ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਮੇਂ ਸਨਿ ਗਏ ਹੀ ਹੈਂ ਵਾਰੰਵਾਰ ਪਦ ਗ੍ਰ
ਹਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਜੋ ਸੰਸ਼ਯਾਤਮਕ ਕੋ ਸ੍ਰਾਪ ਰੂਪ ਨੀਤਿ ਮਯ ਵਾਕ ਤੁਮਨੇਂ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮੁਝ ਪਰ ਨ ਹੋਵੈਂ
ਮੈਂ ਦਾਸੀ ਹੌਂ ਅਰੁ ।੨੧੯॥

।ਸਸਿਕਰ ਸਮ ਸੁਨਿ ਗਿਰਾ ਤੁਮਾਰੀ। ਮਿਟਾ ਮੋਹ ਸਰਦਾਤਪ ਭਾਰੀ॥

।ਸ਼ਰਦ ਰਿਤ ਕੀ ਧਾਮ ਸਮ ਇਸ ਉਤਮ ਜਨਮ ਮੇਂ ਅਵਿਦਯਾ ਰੂਪੀ ਤਾਪ ਜੋ ਥਾ ਸੋ ਤੁਮਾਰੇ ਮੁਖ ਰੂਪੀ ਇੰਦੁ
ਮੇਂ ਵਚਨ ਰੂਪੀ ਸੀਤਲ ਕੋਮਲ ਅਨੰਤ ਜੋ ਕਿਰਣਾਂ ਹੈਂ ਤਿਨੋ ਕਰ ਅਬ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਯਾ।

।ਤੁਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਸਬ ਸੰਸੈ ਹਰੋ। ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਜਾਨ ਮੁਹਿ ਪਰੋ॥

।ਈਹਾਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਪਦ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਦੀਆ ਜੋ ਮੇਰੀ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕੀ ਅਵਿਦਯਾ ਅਰੁ ਇਸ ਜਨਮ ਮੇਂ ਭੀ ਤੁਮ
ਤੇ ਮੈਂ ਅਭਾਵਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਸੋ ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾ ਕਰ ਪੁਨ: ਮੁਝ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਵਾਸਤਵ ਸ੍ਵਰੂਪ
ਲਖਾਯਾ।

।ਨਾਥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਬ ਗਯੋ ਬਿਖਾਦਾ। ਸੁਖੀ ਭਈ ਪ੍ਰਭੁ ਚਰਨ ਪ੍ਰਸਾਦਾ॥

।ਨਾਥ ਪਦ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ।ਮਨੋ ਸੰਦੇਹ ਉਪਜਤਾ ਹੈ ਤੌ ਜਹਾਂ ਕਹਾਂ ਸੇ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਕਰ ਲੇਤਾ ਹੈ ਅ
ਰੁ ਮੇਰਾ ਤੌ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਨ ਥਾ ਔਰ ਸੇਂ ਪੂਛਨੇ ਕੀ ਭੀ ਸੰਕਾ ਥੀ ਪਰੰਤੁ ਮੇਰੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਹੂਏ ਜੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿ
ਪਾ ਸੇਂ ਸੰਦੇਹ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਯਾ।

॥ ।ਅਬ ਮੁਹਿ ਆਪਨ ਕਿੰਕਰ ਜਾਨੀ। ਜਦਪਿ ਸਹਜ ਜੜ ਨਾਰਿ ਅਯਾਨੀ॥

।ਜਦਪਿ ਮੈਂ ਯੁਵਤੀ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਭੀ ਅਯਾਨੀ ਕਹੀਏ ਮੂਰਖ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਸਹਜ ਜੜ ਹੌਂ ਜਾਂ ਤੇ ਪਾਰਬ
ਤੀ ਹੌਂ ਤਦਪਿ ਅਬ ਤੁਮਨੇਂ ਅਪਨੀ ਦਾਸੀ ਜਾਣਨੀ ਤਉ ਇਹ ਮੇਰੀ ਜੜਤਾ ਜਾਨਕਰ ਪੂਰਬਵਤ ਤ੍ਯਾਗ
ਨ ਕਰਨਾ ਅਰੁ ਮੇਰੇ ਸੰਸੇ ਹਰਨ ਨਿਮਿਤ।

।ਪ੍ਰਥਮ ਜੁ ਮੈਂ ਪੂਛਾ ਸੋ ਕਹਹੂ। ਜੌਂ ਮੋ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਅਹਹੂ।

।ਪ੍ਰਥਮ ਜੋ ਮੈਂਨੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਉਤਰੁ ਕਹੋਗੇ ਤਬ ਮੈਂ ਜਾਨੌਂਗੀ ਮੇਰੇ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੌ ਜੋ ਕਹੋ ਕੌ
ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਫਿਰ ਸੁਨਾਵਹੁ ਤੌ ਸੁਨੋ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਰਾਮ ਬ੍ਰਹਮ ਚਿਨਮੈ ਅਬਿਨਾਸੀ॥ ਸਰਬ ਰਹਿਤ ਸਬ ਉਰ ਪੁਰ ਬਾਸੀ॥
॥ਨਾਥ ਧਰੇਉ ਨਰ ਤਨ ਕਿਹ ਹੇਤੂ॥ ਮੁਹਿ ਸਮਝਾਇ ਕਹੋ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੂ॥

॥ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਤੁਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਏਹ ਤੌ ਮੈਂ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮ ਚੇਤਨ ਅਬਿਨਾਸੀ ਸਰਬ ਸੇ ਪਰੇ ਸਰਬ ਕੇ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਭੀ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਤਿਨੋਂ ਨੇਂ ਮਾਨੁਖ ਦੇਹ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਧਾਰਨਾ ਤਿਨ ਕਾ ਸਮੂਹ ਕਾਰਣ ਮੁਝੇ ਸਮਝਾਇ ਕਰ ਕਹੋ ਅਬ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਉਮਾਂ ਬਚਨ ਸੁਨ ਪਰਮ ਬਿਨੀਤਾ॥ ਰਾਮ ਕਥਾ ਪਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪੁਨੀਤਾ॥

॥ਪਾਰਬਤੀ ਕੇ ਬਚਨ ਅਤਿ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਸੇ ਯੁਕਤ ਸੁਣੇ ਜਿਨ ਕਰ ਜਾਣਿਆ ਅਬ ਇਸ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਕੁਤਰਕ ਕਾ ਅੰਸ ਨਹੀਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕਥਾ ਸ੍ਰਵਣ ਮੇਂ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ॥੨੮੦॥

॥ਦੋ: ॥ਹਿਯ ਹਰਖੇ ਕਾਮਾਰਿ ਤਬ ਸੰਕਰ ਸਹਜ ਸੁਜਾਨ॥ ॥
॥ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਉਮਾਹਿ ਪ੍ਰਸੰਸ ਤਬ ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ॥

॥ਪਾਰਬਤੀ ਜੀ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕੀ ਜਿਗਯਾਸਾ ਅਰੁ ਕਥਾ ਸ੍ਰਵਣ ਮੇਂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਦੇਖ ਕਰ ਸੰਕਰ ਜੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਏ ਅਰੁ ਉਮਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰ ਬੋਲੇ ਕਾਮਾਰਿ ਪਦ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤਿਸ ਕੇ ਰੂਪ ਆਦਿਕੋਂ ਪਰ ਰੀਝ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਸੀ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਕਾਮ ਪਦ ਕਰ ਸਮਝ ਲੀਆਂ ਕੁਤਰਕ ਰੂਪੀ ਵਾਸਨਾ ਪਾਰਬਤੀ ਜੀਆਂ ਸੋ ਜੋ ਨਿਵਾਰੀਆਂ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਕਾਮਾਰਿ ਕਹੇ ਸਹਿਜ ਸੁਜਾਨ ਕਹਿਯੇ ਸਰਵਗਯ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਕਹਿਯੇ ਜਿਨੇਂ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦਾਸਹੁ ਕੋਂ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਨਾ॥੨੮੧॥

॥ਸੋ: ॥ਸੁਨ ਸੁਭ ਕਥਾ ਭਵਾਨਿ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਬਿਮਲ॥
॥ਕਹਾ ਭੁਸੁੰਡਿ ਬਖਾਨਿ ਸੁਨਾ ਬਿਹਗ ਨਾਯਕ ਗਰੁੜ॥

॥ਹੇ ਭਵਾਨੀ ਇਹ ਰਾਮ ਚਰਿਤ ਮਾਨਸ ਰੂਪੀ ਜੋ ਸੁਭ ਕਥਾ ਭੁਸੁੰਡ ਨੇਂ ਗਰੁੜ ਪਾਸ ਕਹੀ ਹੈ ਸੋ ਅਬ ਤੂੰ ਸੁਣ ਜੋ ਉਮਾਂ ਪੂਛੇ ਭੁਸੁੰਡ ਨੇਂ ਗਰੁੜ ਕੋਂ ਕਿਸ ਬਿਧਿ ਸੁਨਾਈ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੨੮੨॥

॥ਸੋ: ॥ਸੋ ਸੰਬਾਦ ਉਦਾਰ ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਭਾ ਆਗੇ ਕਹਬ॥
॥ਸੁਨੋ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਚਰਿਤ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਅਨਘ॥

॥ਸੋ ਸੰਬਾਦ ਜੋ ਉਦਾਰ ਕਹਿਯੇ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੇਦਨੀ॥ ॥ਉਦਾਰੋ ਦਾਤ੍ਰ ਮਹਤੋਰ੍ਦਖਿਣੇ ਧਾਤੁ ਪੇਯਤਾ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਉਦਾਰ ਪੁਰਖ ਜੋ ਭੁਸੁੰਡ ਅਰੁ ਗਰੁੜ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕਾ ਜੋ ਸੰਬਾਦ ਹੈ ਸੋ ਜਿਸ ਭਾਂਤਿ ਭਯਾ ਹੈ ਸੋ ਆਗੇ ਉਤਰ ਕਾਂਡ ਮੇਂ ਕਹੈਂਗੇ ਜਾਂ ਤੇ ਈਹਾਂ ਕਹੇ ਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਆਦਿ ਅਤਿ ਬ੍ਰਿਧ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਬ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਕੀ ਜੋ ਪਰਮ ਰਮਯ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਥਾ ਹੈ ਸੋ ਸੁਣਹੁ॥੨੮੩॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸੋ: ॥ਹਰਿ ਗੁਨ ਨਾਮ ਅਪਾਰ ਕਥਾ ਰੂਪ ਅਗਨਿਤ ਅਮਿਤ॥
॥ਮੈਂ ਨਿਜ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹੌਂ ਉਮਾ ਸਾਦਰ ਸੁਨੋ॥

॥ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਗੁਣ ਅਰੁ ਨਾਮ ਅਪਾਰ ਹੈਂ ਕਥਾ ਅਗਨਿਤ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰੂਪ ਅਮਿਤ ਹੈਂ ਅਮਿਤ ਕਹਿਯੇ ਜਿਨਕੇ ਰੂਪ ਬਲਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ ਕਰ ਜਾਤਾ॥ ਤਿਨਕੋ ਮੈਂ ਅਪਣੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹੋਂਗਾ ਤੁਮਨੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰ ਸੁਣਨਾ॥ ੨੮੪॥

ਚੌ: ॥ਸੁਨ ਗਿਰਜਾ ਹਰਿ ਚਰਿਤ ਸੁਹਾਏ॥ਬਿਪੁਲ ਬਿਸਦ ਨਿਗਮਾਗਮ ਗਾਏ॥

॥ਹੇ ਗਿਰਜੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਨਿਰਮਲ ਜੋ ਅਨੰਤ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਸੋ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਸਾਸਤ੍ਰੋਂ ਸੰਤੋਂ ਨੇਂ ਗਾਏ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ

॥ਹਰਿ ਅਵਤਾਰ ਹੇਤੁ ਜਿਹ ਹੋਈ॥ਇਦਮਿਥੰ ਕਹਿ ਜਾਤ ਨ ਸੋਈ॥

॥ਹਰਿ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਕਾ ਕਾਰਣ ਇਦਮਿਥੰ ਕਹਿਯੇ ਇਹ ਬਾਤ ਐਸੇ ਹੀ ਹੈ ਤਥਾ ਇਹ ਏਕ ਕਾਰਣ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਅਵਤਾਰ ਕਰ ਸਿਧ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਰਾਮ ਅਤਰਕ ਬੁਧਿ ਮਨ ਬਾਨੀ॥ਮਤ ਹਮਾਰ ਅਸ ਸੁਨਹਿ ਸਿਆਨੀ॥

॥ਹੇ ਬੁਧਿ ਮਤੀ ਹਮਾਰਾ ਮਤ ਇਹ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਮਨ ਬਾਣੀ ਕਾ ਪਰਾ ਜਾਨਣਾ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੁਤਿ॥ ॥ਯਤੋ ਵਾਚੋ ਨਿਵਰਤੰਤੇ ਅਪ੍ਰਾਪ੍ਯ ਮਨਸਾ ਸਹ॥ ॥ਜਹਾਂ ਸੇ ਬਾਣੀ ਹਟ ਆਵਤੀ ਹੈ ਮਨ ਕੇ ਸਹਿਤ ਜਿਸ ਕੋ ਪਹੁਚ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀ॥

॥ਤਦਪਿ ਸੰਤ ਮੁਨਿ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਾ॥ਜਸ ਕਛੁ ਕਹੈਂ ਸੁਮਤਿ ਅਨੁਮਾਨਾ॥
॥ਤਸ ਮੈਂ ਸੁਮੁਖ ਸੁਨਾਵੌਂ ਤੋਹੀ॥ਸਮਝ ਪਰੈ ਜਸ ਕਾਰਨ ਮੋਹੀ॥

॥ਹੇ ਸੁਮੁਖੇ ਯਦਪਿ ਬ੍ਰਹਮ ਅਨੰਤ ਹੈ ਤਦਪਿ ਜੈਸੇ ਸੰਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਅਪਣੀ ਮਤਿ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੈਸਾ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕਾ ਮੂਲ ਕਾਰਣ ਮੁਝੇ ਜਾਨ ਪੜਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਮੈਂ ਭੀ ਤੁਝੇ ਕਹਿਤਾ ਹੌਂ

॥ਜਬ ਜਬ ਹੋਇ ਧਰਮ ਕੈ ਹਾਨੀ॥ਬਾਢਹਿ ਅਸੁਰ ਅਧਮ ਅਭਿਮਾਨੀ॥
॥ਕਰਹਿ ਅਨੀਤ ਜਾਇ ਨਹਿ ਬਰਨੀ॥ਸੀਦਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਧੇਨੁ ਸੁਰ ਧਰਨੀ॥

॥ਸੀਦਨ ਨਾਮ ਪੀੜਾ ਕਰਨ ਕਾ ਅਪਰ ਸਪਾਸ਼ਟ॥

॥ਤਬ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਧਰ ਬਿਬਿਧ ਸਰੀਰਾ॥ਹਰਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਸੱਜਨ ਪੀਰਾ॥

॥ਤਬ ਤਬ ਵਰਾਹ ਨਰਸਿੰਘਾਦਿਕ ਅਨੇਕ ਤਨ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦਾਸੋਂ ਕੇ ਦੁਖ ਦੂਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਾਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੂ ਹੈਂ॥ ੨੮੫॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਦੋ: ॥ਅਸੁਰ ਮਾਰਿ ਥਾਪਹਿ ਸੁਰਨ ਰਾਖਹਿ ਨਿਜ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੇਤੁ॥
॥ਜਗ ਬਿਸਤਾਰਹਿ ਬਿਸਦ ਜਸ ਰਾਮ ਜਨਮ ਕਰ ਹੇਤੁ॥

॥ਰਾਮਪਦ ਈਹਾ ਸਰਬ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕਾ ਉਪਲਖਣ ਹੈ॥੨੮੬॥

॥ਚੌ: ॥ਸੋ ਜਸ ਗਾਇ ਭਗਤ ਭਵ ਤਰਹੀਂ॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਜਨ ਹਿਤ ਤਨ ਧਰਹੀਂ॥
॥ਸੁਗਮ: ॥ਰਾਮ ਜਨਮ ਕੇ ਹੇਤੁ ਅਨੇਕਾ॥ਪਰਮ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਏਕ ਤੇ ਏਕਾ॥ ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਕੇ ਕਾਰਣ ਅਨੇਕ ਅਰੁ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਅਦਭੁਤ ਰੂਪ ਹੈਂ ਤਿਨ ਮੇਂ॥

॥ਜਨਮ ਏਕ ਦੁਇ ਕਹੋਂ ਬਖਾਨੀ॥ਸਾਵਧਾਨ ਸੁਨ ਸੁਮਤਿ ਭਵਾਨੀ॥

॥ਜਨਮ ਕੇ ਹੇਤੁ ਚਾਰ ਕਹੇ ਹੈਂ ਏਕ ਤੌ ਬ੍ਰਿਜੇ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਏਕ ਜਲੰਧਰ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਏਕ ਰੁਦ੍ਰ ਗਣੋਂ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਏਕ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਆਰੀਮਰਦਨ ਕੇ ਨਿਮਿਤ॥ ਅਰੁ ਤੀਨੋਂ ਹੇਤ ਦੇ ਪਰ ਦੀਆ ਹੈ ਭਾਤੇ ਅਲਪ ਸਾਮਝਣੇ॥

॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਅਰਥ ਕਿਸੂ ਭਾਂਤਿ ਕਾ ਕਹਣਾ ਏਕ ਕਹਿਯੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਦ੍ਵਿਤੀਯ ਪਰਮਾਤਮਾਂ ਦ੍ਵੈ ਕਹਿਯੇ ਦ੍ਵੈਤ ਸਹਿਤ ਰਾਵਣ ਅਰੁ ਕੁੰਭਕਰਣ ਤਿਨਕੇ ਜਨਮੋਂ ਕੇ ਹੇਤੁ ਮੈਂ ਸੋ ਵਖਾਨ ਕਹਿਯੇ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ॥

॥ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਹਰਿ ਕੇ ਪ੍ਰਿਯ ਦੋਊ॥ਜੈ ਅਰੁ ਬਿਜੈ ਜਾਨ ਸਭ ਕੋਊ॥
॥ਬਿਪ੍ਰ ਸ੍ਰਾਪ ਤੇ ਦੋਨੋ ਭਾਈ॥ਤਾਮਸ ਅਸੁਰ ਦੇਹ ਤਿਨ ਪਾਈ॥ਸੁਗਮ:॥
॥ ॥ਕਨਕ ਕਸਪ ਅਰੁ ਹਾਟਕ ਲੋਚਨ॥ਜਗਤ ਬਿਦਤ ਸੁਰ ਪਤਿ ਮਦ ਮੋਚਨ॥
॥ਬਿਜਯੀ ਸਮਰ ਬੀਰ ਬਿਖਯਾਤਾ॥ਧਰ ਬਿਰਾਹ ਬਪੁ ਏਕ ਨਿਪਾਤਾ॥

॥ਹਿਰਨਾਛੁ ਨਾਮਾਂ ਜੁਧ ਮੇਂ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਜੀਤਣ ਹਾਰਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬੀਰ ਸੋ ਬੈਰਾਹ ਰੂਪ ਧੈ ਕਰ ਮਾਰਾ॥

॥ ॥ਹੁਇ ਨਰਹਰਿ ਦੂਸਰ ਪੁਨ ਮਾਰਾ॥ਜਨ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸੁਜਸ ਬਿਸਤਾਰਾ॥
॥ਸੁਗਮ: ੨੯੭॥

॥ਦੋ: ॥ਭਏ ਨਿਸਾਚਰ ਜਾਇ ਤੇ ਮਹਾਂਬੀਰ ਬਲਵਾਨ॥
॥ਕੁੰਭਕਰਨ ਰਾਵਨ ਸੁਭਟ ਸੁਰ ਬਿਜਯੀ ਜਗ ਜਾਨ॥
॥ਸੁਗਮ: ੨੯੮॥

॥ਚੌ: ॥ਮੁਕਤਿ ਨ ਭਏ ਹਤੇ ਭਗਵਾਨਾ॥ਤੀਨ ਜਨਮ ਦ੍ਵਿਜ ਬਚਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ॥

॥ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਕਰੇ ਮਰ ਕੈ ਮੁਕਤਿ॥ਇਸ ਹੇਤੁ ਨ ਭਏ ਜੋ ਸਨਕਾਦਿਕੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਥਾ ਸੁਧ ਕਰ ਤੀਨ ਜਨਮੋਂ ਮੇਂ ਪੁਨ: ਬੈਕੁੰਠ ਪਾਵੇਗਾ॥

।।ਏਕ ਵਾਰ ਤਿਨਕੇ ਹਿਤ ਲਾਗੀ।।ਧਰਿਓ ਸਰੀਰ ਭਗਤ ਅਨੁਰਾਗੀ।।
।।ਕਸ਼ਪ ਅਦਿਤਿ ਤਹਾਂ ਪਿਤ ਮਾਤਾ।।ਦਸਰਥ ਕੋਸਲਿਆ ਵਿਖਯਾਤਾ।।
।।ਸੁਗਾਮ॰ ।।ਏਕ ਕਲਪ ਇਹ ਬਿਧਿ ਅਵਤਾਰਾ।।ਚਰਿਤ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਕੀਏ ਸੰਸਾਰਾ।।

।।ਏਹ ਦ੍ਵੈ ਚਰਨ ਆਖੇਪਕ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ ਜਾਤੇ ਅਰਥ ਪੁਨਰੁਕ੍ਤਿ ਹੈ ਅਰੁ ਚਰਨ ਚਤੁਰਦਸ ਹੈਂ।।

।।ਏਕ ਕਲਪ ਸੁਰ ਦੇਖ ਦੁਖਾਰੇ।।ਸਮਰ ਜਲੰਧਰ ਸਨ ਸਭ ਹਾਰੇ।।
।।ਸਿਵ ਕੀਨ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਅਪਾਰਾ।।ਦਨੁਜ ਮਹਾਂ ਬਲਿ ਮਰੈ ਨ ਮਾਰਾ।।

।।ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਕੇ ਕਰੋਂ ਦੈਂਤ ਨਾਂ ਮਰਣੇਂ ਕਾ ਹੇਤੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।।

।। ।।ਪਰਮ ਸਤੀ ਅਸੁਰਾਧਿਪ ਨਾਰੀ।।ਤਿਹ ਬਲ ਤਾਹਿ ਨ ਜਿਤਹਿ ਪੁਰਾਰੀ।।

।।ਜਲੰਧਰ ਕੀ ਨਾਰੀ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਨਾਮ ਪਰਮ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਥੀ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਤਿਸ ਪਰ ਸਿਵਜੀ ਕਾ ਬਲ ਨਾ ਪਹੁੰ
ਤਾਂਤੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਕਾ ਪਤਿ ਅਜੀਤ ਅਰੁ ਅਮਰਾਦਿਕ ਗੁਣੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਹੋਤਾ ਹੈ।। ।।ਪ੍ਰਮਾਣ ਪਦਮ ਪੁਰਾਣੇ
ਸਕੰਦ ਪੁਰਾਣੇ।। ਯਸ੍ਯ ਪਤਨੀ ਭਵੇਤ ਸਾਧ੍ਵੀ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਪਰਾਇਣਾ।।ਸ ਜਯੀ ਸਰਬ ਲੋਕੇਸੁ ਸੁਖੀ ਸਧਨੀ
ਪ੍ਰਮਾਨਾ।। ।।ਜਿਸ ਪੁਰਖ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੈਂ ਸ਼ੁਭ ਵਤੀ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਧਰਮ ਪਰਾਇਣ ਹੈ ਸੋ ਸਰਬ ਲੋਕੋਂ ਵਿਖੇ
ਜਿੱਤ ਪਾਵਤਾ ਹੈ ਸੰਪਦਾ ਯੁਕ੍ਤ ਹੋਤਾ ਹੈ।। ।।ਕੰਪਤੇ ਸਰਬ ਭੂਤੇਜਾਂ ਸਾਧ੍ਵੀ ਸੁਵਾ ਪਤਿਬ੍ਰਤਿ ਮਹ॰ ਭਰਤਾ
ਸਦਾ ਸੁਖ ਭੁਕ੍ਤੇ ਰਮਮਾਣਾ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾਂ।। ।।ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਕੇ ਤੇਜ ਆਗੇ ਰਵਿ ਆਦਿਕੋਂ ਸਭੋਂ ਕੇ ਤੇਜ ਕਾਂਪਤੇ
ਹੈਂ ਅਰ ਤਿਸਕਾ ਰਮਣ ਸਦਾ ਸੁਖੀ ਰਹਿਤਾ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਨਾਰੀ ਕੇ ਜੀਵਤਿਆਂ ਮਰਤਾ ਨਹੀਂ।।
ਧੰਨ੍ਯਾ ਸਾ ਜਨਨੀ ਲੋਕੇ ਧੰਨ੍ਯੋ ਸੌ ਜਨਕ॰ ਪੁਨ॰ ।।ਧੰਨ੍ਯ॰ ਸਚ ਪਤਿ॰ ਸ੍ਰੀਮਾਨ ਯੇਖਾਂ ਗੇਹੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ।
ਸਪਸ੍ਰੀ।।੨੯੯।।

।।ਦੋ॰ ।।ਛਲ ਕਰ ਟਾਰੋ ਤਾਸ ਬ੍ਰਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਰ ਕਾਰਜ ਕੀਨ।।
।।ਜਬ ਤਿਹ ਜਾਨੋ ਮਰਮ ਤਬ ਸ੍ਰਾਪ ਕੋਪ ਕਰ ਦੀਨ।। ·

।।ਜਬ ਜਲੰਧਰ ਸਾਥ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕਾ ਯੁੱਧ ਭਯਾ ਅਰੁ ਜਲੰਧਰ ਮਰੇ ਨਹੀ ਤਬ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਰ ਪਾਰਥੇ ਹੂਏ
ਭਗਵੰਤ ਨੇਂ ਵੀਚਾਰਿਆ ਨਾਰਦ ਕੇ ਸ੍ਰਾਪ ਕਰ ਲਛਮੀ ਨੇ ਹੈਗ੍ਰੀਵ ਦਾਨਵ ਕੇ ਘਰ ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਿਆ ਥਾ ਸੋ
ਜਲੰਧਰ ਕੀ ਨਾਰੀ ਹੂਈ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਯਿਹ ਮਰਤਾ ਨਹੀ ਤਾਂਤੇ ਉਸਕਾ ਸਤ ਭੰਗ
ਕਰੀਏ ਤਬ ਤਪਸ੍ਵੀ ਬਨਕਰ ਭਗਵਾਨ ਊਹਾਂ ਗਏ ਅਰੁ ਅਪਣੀਆਂ ਸਕ੍ਤਾਂ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਵਿਖਾਈਆਂ ਤਦਨੰਤਰ
ਬ੍ਰਿੰਦਾ ਨੇਂ ਭੀ ਉਨਕੋਂ ਪੂਛਾ ਮੇਰਾ ਭਰਤਾ ਰੁਦ੍ਰ ਸਾਥ ਯੁਧ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਬ ਜੀਤੇਗਾ ਤਬ ਉਸਨੇਂ ਕਹਾ ਤੇਰਾ ਪਤਿ
ਹਤ ਭਯਾ ਹੈ ਸੁਨਕਰ ਬ੍ਰਿੰਦਾਂ ਨੇ ਕਹਾ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਕੇ ਜੀਵਤਿਆਂ ਭਰਤਾ ਮਰਤਾ ਨਹੀ ਤੁਮਾਰਾ ਕਹਿਣਾ ਮਿ
ਥਿਆ ਹੈ ਤਬ ਉਸਨੇਂ ਨਭ ਕੀ ਓਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰੀ ਤਹਾਂ ਸੇ ਦ੍ਵੈ ਬਾਨਰ ਆਏ ਅਰੁ ਤਿਨੋਨੇਂ ਮਾਯਾ ਰਚਿਤ ਜਲੰਧ
ਰ ਕੇ ਅੰਗ ਕਟੇ ਹੂਏ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਊਹਾਂ ਦਿਖਾਏ ਤਬ ਰਾਣੀ ਨੇਂ ਨਿਸ਼ਚੇ ਜਾਣਿਆਂ ਅਰੁ ਰਿਖੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਆਗੇ

ਪਾਰਥਨਾ ਕਰੀ ਜੋ ਇਸਕੋਂ ਜੀਵਾਲੋ ਤਬ ਉਸਨੇਂ ਬਿਦਾਸੇ ਅਲਖ ਅੰਤ ਅਪਣਾ ਪਵੇਸ ਉਸਕੇ ਸਰੀਰਮੇਂ ਕੀਆ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਾਣੀ ਪਸੰਨ ਭਈ ਪੁਨਾ ਪਾਤਿਕੇ ਸਾਥ ਤੇ ਰਾਤ੍ਰੀਆ ਤਬ ਕ੍ਰੀੜਾ ਸਮੇਂ ਤਿਸਕੋ ਵਿਸ਼ਨੂ ਜਾਣਿਆ ਅਰੁ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਆ ਜੈਸੇ ਤੁਮਨੇ ਜਲੰਧਰ ਕੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੋਂ ਛਲ ਕੀਆ ਹੈ ਤੈਸੇ ਜਨਮਾਂਤਰ ਮੇਂ ਜਲੰਧਰ ਭੀ ਰਾਖਸ ਸਰੂਪ ਹੋਇਕਰ ਤੁਮਾਰੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਾਥ ਛਲ ਕਰੇਗਾ ਅਰੁ ਕਪੋਂ ਕੇ ਜੋ ਤੁਮਨੇਂ ਅਪਣੇ ਸਹਾਇਕ ਅਬ ਕੀਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤਬ ਭੀ ਤੁਮਾਰੇ ਕਪ ਹੀ ਸੰਗੀ ਹੋਹਿੰ ਗੇ।੨੯੦॥

ਚੌ: ।ਤਾਸ ਸ੍ਰਾਪ ਹਰਿ ਕੀਨ ਪ੍ਰਮਾਨਾ।ਕੌਤੁਕ ਨਿਧਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਭਗਵਾਨਾ।
।ਤਿਸ ਕਾ ਸ੍ਰਾਪ ਪ੍ਰਭੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੀਆ ਤਾਂਤੇ ਪਰਮ ਕੌਤਕੀ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ।ਤਿਸਕਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਾ ਅਪੁਨ ਰਾਵਣ ਕਾ ਕੌਤਕ ਭੀ ਦੇਖੇਂਗੇ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੈਂ ਜੋ ਤਿਸ ਕੋ ਅਸੁਰ ਦੇਹ ਮੇਂ ਛੁਡਾਇਕਰ ਸੁਖਧਾਮੀ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀਆ ਅਰੁ ਰਾਵਣ ਕੋਂ ਭੀ ਅਧਮ ਦੇਹ ਸੇਂ ਛੁਡਾ ਦੇਂਗੇ ਅਰੁ ਭਗਵਾਨ ਹੈਂ ।ਕਿਸੂ ਭਾਂਤੇ ਕਰ ਭੀ ਦੂਖਤ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ।

।ਤਹਾਂ ਜਲੰਧਰ ਰਾਵਣ ਭਯੋ।ਰਣ ਹਤਿ ਰਾਮ ਪਰਮ ਪਦ ਦਯੋ।

।ਤਹਾਂ ਕਹਿਯੇ ਤਿਸ ਕਾਲਮੇਂ ਜਲੰਧਰ ਕਾ ਅਵਤਾਰ ਰਾਵਣ ਭਯਾ ਤਿਸਕੋ ਮਾਰਕਰ ਮੁਕਤਿ ਕੀਆ ਤੰਤ੍ਰ ਇਹ ਜੀਹਾਂ ਕੁੰਭਕਰਣ ਕੀ ਅਵਤਾਰ ਮੇਂ ਹਾਂ ਨ ਭਯਾ ਕੇਵਲ ਦਸਕੰਠ ਹੀ ਭਯਾ ਸੋ ਕਲਪਾਂਤਰ ਭੇਦ ਮੇਂ ਸਭ ਕੁਛ ਬਣਤਾ ਹੈ।

।ਏਕ ਜਨਮ ਕਰ ਕਾਰਣ ਏਹਾ।ਜਿਹਿ ਲਗ ਰਾਮ ਧਰੀ ਨਰ ਦੇਹਾ।
।।ਪ੍ਰਤਿ ਅਵਤਾਰ ਕਥਾ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇਰੀ।ਸੁਨੁ ਮੁਨਿ ਬਰਨੀ ਕਵਿਨ ਘਨੇਰੀ।
।।ਨਾਰਦ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਨ ਇਕ ਬਾਰਾ।ਕਲਪ ਏਕ ਤਿਹ ਲਗ ਅਵਤਾਰਾ।
।।ਗਿਰਜਾ ਚਕਿਤ ਭਈ ਸੁਨਿ ਬਾਨੀ।ਨਾਰਦ ਵਿਸ਼ਨੁ ਭਗਤ ਪੁਨ ਗਯਾਨੀ।
।ਦੇਵ ਰਿਖ ਪਰਮ ਭਾਗਵਤ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਗਯਾਨਵਾਨ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਰਾਗ ਦ੍ਵੈਖ ਨਹੀਂ ਬਣਤਾ ਹੈ।

।।ਕਾਰਨ ਕਵਨ ਸ੍ਰਾਪ ਮੁਨਿ ਦੀਨਾ।ਕਾ ਅਪਰਾਧ ਰਮਾਪਤਿ ਕੀਨਾ।
।ਰਮਾਪਤਿ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸਰਬ ਉਪਾਧਾਂ ਲਖਮੀ ਉਠਾਵਤੀ ਹੈ ਜੋ ।ਜਿਨਕੀ ਦਾਸੀ ਤੁਈ ਤੌ ।ਤਿਨ ਕੋ ਅਪਰਾਧੀ ਕੌਨ ਕਰੇ।

।ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੁਹਿ ਕਹੋ ਪੁਰਾਰੀ।ਸੁਗਮ: ।।ਮੁਨਿ ਮਨ ਮੋਹ ਆਚਰਜ ਭਾਰੀ।
ਐਸੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਮਨ ਕੋਂ ਮੋਹ ਹੋਣਾ ਇਹ ਬਡਾ ਆਸਚਰਜ ਹੈ। ੨੯੧॥

।ਦੋਹਰਾ। ।ਬੋਲੇ ਬਿਹਸ ਮਹੇਸ ਤਬ ਗਯਾਨੀ ਮੂਢ ਨ ਕੋਇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੮੬ ॥ਜੇਹ ਜਸ ਰਘੁਪਤਿ ਕਰੈਂ ਜਬ ਸੋ ਤਸ ਤਿਹ ਛਿਨ ਹੋਇ॥

੧੮੪

॥ਗਿਰਜਾ ਕੇ ਬਚਨ ਸੁਣ ਕਰ ਮਹੇਸ਼੍ਵਰ ਹਸ ਕਰ ਬੋਲੇ ਹੇ ਪਾਰਬਤੇ ਨ ਕੋਈ ਗਿਆਨੀ ਹੋ ਸਕਤਾ ਹੈ ਨ ਮੂੜ੍ਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਜੈਸਾ ਜਿਸ ਕਾਲ ਮੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਤਿਸ ਕਾਲ ਮੇਂ ਤੈਸਾ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਹਸ ਕਰ ਬੋਲਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤੈਨੇ ਨਾਰਦ ਕੇ ਸ੍ਰਾਪ ਹੀ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਹੈ ਉਸ ਕੇ ਸਾਥ ਤੌ ਬੜੇ ਕੌਤਕ ਭਏ ਹੈਂ ਸੋ ਆਗੇ ਕਹੈਂਗੇ॥ ॥ਦੋ॥

॥ਅਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼੍ਟਾ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਣ ਕਰ ਤੂੰ ਚੰਚਲ ਭਈ ਤੌ ਭਗਤਿ ਗਿਆਨਵੰਤ ਹੈਂ ਅਪਨੀ ਬਾਤ ਤ੍ਯਾਗ ਕੇ ਸਿਮਰਤ ਹੈ ਕਿ ਨਹੀਂ ਤੁਮ ਕੋ ਕੈਸਾ ਮੋਹ ਭਯਾ ਥਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਇਛਾ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ॥੨੮੨॥

॥ਸੋ॥ ॥ਕਹੋਂ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗਾਥ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਸਾਦਰ ਸੁਨਹੁ॥

॥ਭਵ ਭੰਜਨ ਰਘੁਨਾਥ ਭਜ ਤੁਲਸੀ ਤਜ ਮਾਨ ਮਦ॥

॥ਯਾਗਿਆਵਲਕ ਜੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਜੋ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਉਮਾ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਨਾਈ ਹੈ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਗੁਣਾਨੁਵਾਦੋਂ ਕੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਪਾਵਕ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੀ ਕਥਾ ਤੁਮ ਸੇ ਕਹਿਤਾ ਹੌਂ ਤੁਮ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਭਵ ਭੰਜਨ ਜਾਨ ਕਰ ਮਾਨ ਮਦ ਤ੍ਯਾਗ ਕੇ ਭਜਨ ਕਰਨਾ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਮਾਨ ਮਦ ਤ੍ਯਾਗ ਕਹਿਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਾਰਦ ਜੀ ਦੇਵਰਿਖੀ ਪੁਨਃ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋ ਜੀਤਾ ਤਿਨੋਂ ਕੀ ਮਾਨ ਮਦ ਨੇ ਇਹ ਦਸ਼ਾ ਕਰੀ ਤੌ ਅਸਮਦਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ॥੨੮੩॥

॥ਚੌ॥ ॥ਹਿਮਗਿਰਿ ਗੁਹਾ ਏਕ ਅਤਿ ਪਾਵਨ॥ ਬਹਿ ਸਮੀਪ ਸੁਰਸਰੀ ਸੁਹਾਵਨ॥

॥ਆਸ਼੍ਰਮ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਸੁਹਾਵਾ॥ ਦੇਖ ਦੇਵਰਿਖ ਮਨ ਅਤਿ ਭਾਵਾ॥

॥ਪਰਮ ਪਾਵਨ ਕਹਿਯੇ ਜਹਾਂ ਕੇ ਤਪ ਕਾ ਫਲ ਬਡਾ ਅਰੁ ਸੁਹਾਵ ਕਹਿਯੇ ਜਹਾਂ ਚਿਤ ਰਮੇ ਅਪਰ ਸੁਗਮ॥

॥ਨਿਰਖ ਸੈਲ ਸਰ ਵਿਪੁਨ ਵਿਭਾਗਾ॥ ਭਯੋ ਰਮਾਪਤਿ ਪਦ ਅਨੁਰਾਗਾ॥

॥ਗਿਰ ਸਰਿਤਾ ਬਨ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਕੇ ਭਜਨ ਕੀ ਓਰ ਚਿਤ ਲਗਾ ਤਾਤ੍ਪਰਯ ਇਹ ਰਮਣੀਕ ਸਥਾਨ ਦੇਖ ਕਰ ਵਿਖਿਆਰਾਮੀਓਂ ਕੀ ਕਾਮ ਮੇਂ ਰੁਚਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਹਰਿ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਨਾਮ ਮੇਂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ॥

॥ ॥ਸੁਮਿਰਤ ਹਰਿਹਿ ਸ੍ਰਾਪ ਗਤਿ ਬਾਂਧੀ॥ ਸਹਜ ਵਿਮਲ ਮਨ ਲਾਗ ਸਮਾਧੀ

॥ਦਕ੍ਸ਼ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਜੀ ਨੇ ਨਾਰਦ ਕੋ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਆ ਹੂਆ ਥਾ ਜੋ ਦੋ ਘੜੀ ਪ੍ਰਯੰਤ ਤੁਮ ਕਹੂੰ ਠਹਿਰੋਗੇ ਨਹੀਂ ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਭਜਨ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੇਂ ਤਿਸ ਸ੍ਰਾਪ ਕੀ ਗਤਿ ਕੋ ਰੋਕਿਆ ਅਰੁ ਜਿਨ ਕਾ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਨਿਰਮਲ ਮਨ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਮਾਨਸੀ ਸਿਸ਼੍ਟ ਮੇਂ ਉਪਜੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਅਯਤਨ ਹੀ ਸਮਾਧਿ ਲਗਾਈ॥

॥ਮੁਨਿ ਤਪ ਦੇਖ ਸੁਰੇਸ ਡਰਾਨਾ॥ ਕਾਮਹਿ ਬੋਲ ਕੀਨ ਸਨਮਾਨਾ॥

॥ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੇ ਤਪ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸ਼ਕ੍ਰ ਕੋ ਤ੍ਰਾਸ ਭਯਾ ਸੋ ਯਦ੍ਯਪਿ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕਾ ਮਨ ਤੌ ਨਿਹਕਾਮ ਥਾ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਪਰੰਤੂ ਪੀਛੇ ਜੋ ਕਹਾ ਹੈ ਲਖਮਾਂਮੀ ਨਰਾਇਣ ਕੇ ਪਦਾਰਬਿੰਦੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰੀ ਇਸੀਤੇ ਇੰਦ੍ਰ ਕਾਂਪਿਆ ਜੋ ਕਦਾਚਿਤ ਮੇਰੀ ਸ੍ਰੀਕੋਂਹੀ ਚਾਹਤਾ ਹੋਇ ਤਬ ਮਦਨ ਕੋਂ ਕਾਰਜ ਕਰਤਾ ਜਾਨਕੈ ਸਨਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਬੁਲਾਇਕੈ ਕਹਿਤ ਭਯਾ।

।। ।।ਸਹਿਤ ਸਹਾਇ ਜਾਹੁ ਮਮ ਹੇਤੂ।।ਚਲੇਓ ਹਰਖ ਹਿਯ ਜਲਚਰ ਕੇਤੂ।

।ਬਸੰਤਾਦਿਕੋਂ ਸਹਾਇਕੋਂ ਸੰਗ ਲੇਕਰ ਜਾਹੁ ਤਬ ਜਲਚਰ ਧੁਜ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਚਲਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਚਲਣਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾ ਕਾਰਯ ਜਾਨ ਕਰ।   ।ਸ਼ੰਕਾ।।   ।ਰਿਖੋਂ ਕੇ ਤਪ ਨਾਸਨ ਸੀਲ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਹਰਖਨਾ ਜਲਚਰ ਕੇਤੁ ਵਿਸੇਖਣ ਕਥਨ ਕਰਨ ਸੇਂ ਕਾਂਮ ਕੀ ਅਤਿ ਚੰਚਲਤਾ ਅਰੁ ਮਨਕੋਂ ਦ੍ਰਵਣ ਲਖਾਯਾ।

।ਸੁਨਾਸੀਰ ਮਨ ਮਹੁ ਅਤਿ ਤ੍ਰਾਸਾ।ਚਹਿਤ ਦੇਵ ਰਿਖਿ ਮਮ ਪੁਰ ਵਾਸਾ।

।ਸੁਨਾਸੀਰ ਨਾਮ ਇੰਦ੍ਰ ਕਾ ਇਤਰ ਸੁਗਮ॥ ।ਜੋ ਹੋਊ ਕਹੋ ਨਾਰਦ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤੋਂ ਤੇਂ ਭਗਵੰਤ ਪਰਾਇਣ ਥੀ ਇੰਦ੍ਰਕੋਂ ਅਕਾਰਣ ਭੈ ਕਯੋਂ ਹੂਆ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜੇ ਕਾਂਮੀ ਲੋਲਪ ਜਗ ਮਾਂਹੀ।ਕੁਟਿਲ ਕਾਕ ਇਵ ਸਬਹਿ ਡਰਾਹੀ।

।ਜੈਸੇ ਕਾਕ ਸਭੋਂ ਸੇ ਡਰਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਕਾਂਮੀ ਕੁਟਿਲ ਵਿਖਿਆਰਾਮੀ ਜੋ ਕ੍ਰਿਪਣ ਹੈਂ ਤੇ ਸੰਤਹੁ ਸੇਂਭੀ ਸੰਕ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।੨੯੪।।   ਔਰ ਦ੍ਰਿਸਟਾਂਤ।

।ਦੋ॥   ।ਸੂਖ ਹਾਡ ਲੈ ਭਾਗ ਸਠ ਸ੍ਵਾਨ ਨਿਰਖ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਜ।
।ਛੀਨ ਲੇਇ ਜਿਨ ਜਾਨ ਜੜ ਤਿਮ ਸੁਰਪਤਿਹਿ ਨ ਲਾਜ।

।ਜੈਸੇ ਸੂਕੇ ਹਾਡਕੋਂ ਉਠਾਇਕੈ ਸਿੰਘ ਸੇਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰ ਸ੍ਵਾਨ ਭਾਗਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੰਤੋਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮੇਂ ਤੁਸਛ ਅਸਥਿਰ ਜੋ ਸ੍ਵਰਗਾਦਿਕ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਇੰਦ੍ਰ ਸੰਤੋਂ ਸੇ ਦੁਰਾਯਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਨਿਰਲਜ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਨਿਸਕਾਂਮ ਦੇਖਕਰ ਕਈ ਬੇਰ ਲਜਤ ਭਯਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਪੁਨ: ਭੀ ਦੰਪਨ ਕਰਤਾ ਹੀ ਹੈ।੨੯੫।।

।ਚੌ॥ ।ਤੇਹਿ ਆਸ੍ਰਮ ਮਾਹਿ ਮਦਨ ਜਬ ਗਯੋ।ਨਿਜ ਮਾਯਾ ਬਸੰਤ ਨਿਰਮਯੋ।

।ਸੁਗਮ॥।ਕੁਸਮਿਤ ਵਿਵਿਧ ਵਿਟਪ ਬਹੁਰੰਗਾ।ਕੂਜਹਿ ਕੋਕਿਲ ਗੁੰਜਹਿ ਭ੍ਰਿੰਗਾ।

।ਅਨੇਕੋਂ ਜਾਤੋਂ ਅਰੁ ਅਨੇਕੋਂ ਰੰਗੋਂ ਕੇ ਤਰੁ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਭਏ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਪਰ ਕੋਕਲਾ ਬੋਲਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਧੁਪ ਗੁੰਜਾਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਚਲੀ ਸੁਹਾਵਨ ਤ੍ਰਿਬਿਧ ਬਯਾਰੀ।ਕਾਂਮ ਕ੍ਰਿਸਾਨ ਬਢਾਵਨ ਹਾਰੀ।

।ਕਾਂਮ ਰੂਪੀ ਅਨਲ ਕੋਂ ਬਢਾਵਨ ਹਾਰੀ ਜੋ ਸੀਤਲ ਮੰਦ ਸੁਗੰਧ ਸਮੀਰ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਆਸ੍ਰਮ ਮੇਂ ਚਲੀ

।੮੮ 'ਰੰਭਾਦਿਕ ਸੁਰ ਨਾਰਿ ਨਵੀਨਾ' 'ਸਕਲ ਅਸਮਸਰ ਕਲਾ ਪ੍ਰਬੀਨਾ'।

'ਕਰਹਿ ਗਾਨ ਬਹੁ ਤਾਨ ਤਰੰਗਾ' 'ਬਹੁਬਿਧਿ ਕ੍ਰੀੜਹਿ ਪਾਨ ਪਤੰਗਾ'।

''ਅਸਮ ਸਰ ਕਹਿਯੇ ਵਿਸਮ ਹੈਂ ਜਿਸਕੇ ਬਾਣ ਤਿਸ ਕਾਂਮ ਕੀ ਕਲਾ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਜੋ ਰੰਭਾਦਿਕ ਹੈਂ ਸੋ ਤਾਨੋਂ ਕੇ ਤਰੰਗੋਂ ਕਰ ਗਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਤੰਗ ਕਹਿਯੇ ਗੇਂਦੁ ਤਿਨ ਸੰਗ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੀਆਂ ਵਿਚਰਤੀਆਂ ਹੈਂ'।

'ਦੇਖ ਸਹਾਇ ਮਦਨ ਹਰਖਾਨਾ' 'ਕੀਨਸਿ ਪੁਨ ਪ੍ਰਪੰਚ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ'।

'ਜਿਨ ਕਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਕਰ ਮਦਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਯਾ ਪਰ ਨਾਰਦ ਪਰ ਬਲ ਨ ਪੜਾ ਦੇਖਕਰ ਮਨ ਕੇ ਖੋਭ ਕਾਰਕ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਪੰਚ ਥੇ ਸੋ ਪਿ ਕੀਨੇ ਤਬ ਆਪ'।

'ਕਾਮ ਕਲਾ ਕਛੁ ਮੁਨਿਹਿ ਨ ਬ੍ਯਾਪੀ' 'ਨਿਜ ਭੈ ਡਰੇਉ ਮਨੋਭਵ ਪਾਪੀ'।

''ਮਨੋਭਵ ਕਹਿਯੇ ਕਾਂਮ ਇਤਰ ਸੁਗਮ: ''ਜੌਂ ਕੋਊ ਕਹੇ ਮਨਮਥ ਕਾ ਬਲ ਨਾਰਦ ਪਰ ਕਿਉਂ ਨ ਪੜਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ'

'ਸੀਮ ਕਿ ਚਾਪ ਸਕੈ ਕੋ ਤਾਸੂ' 'ਬਡ ਰਖਵਾਰ ਰਮਾਪਤਿ ਜਾਸੂ'।

''ਸੀਮ ਕਹਿਯੇ ਤਿਸ ਕੀ ਹੱਦ ਦਾਸੰਤ ਮੇਂ ਹਦ ਕਹਿਯੇ ਬ੍ਯਾਪਿਕ ਨਿਸਤ੍ਰਾ ਤਿਨ ਕੋ ਕੌਣ ਮਿਟਾਇ ਸਕਤਾ ਹੈ ਜਿਨ ਕਾ ਸੇਸ਼ ਰਖਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਨੂੰਦੇਵ ਹੈ' '੨੯੬'।

'ਦੋ: 'ਸਹਿਤ ਸਹਾਇ ਸਭੀਤ ਅਤਿ ਮਾਨ ਹਾਰ ਮਨ ਮੈਨ'

'ਕਹਸਿ ਜਾਇ ਮੁਨਿ ਚਰਨ ਗਹਿ ਸੁੰਦਰ ਆਰਤ ਬੈਨ'

''ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ਮਨੋ ਹਾਰ ਮਾਨ ਕੇ ਅਤਿ ਸਭੀਤ ਜੋ ਮੈਨ ਹੈ ਸੋ ਮੁਨੀਸੁਰ ਕੇ ਪਦ ਗਹਿਕਰ ਸੁੰਦਰ ਕਹਿਯੇ ਮਿਠੇ ਅਰੁ ਆਰਤ ਕਹਿਯੇ ਆਪਣੀ ਪਰਾਧੀਨਤਾ ਕੇ ਸੂਚਕ ਵਚਨ ਕਹਿਤ ਭਯਾ' '੨੯੭'।

'ਚੌ: 'ਭਯੋ ਨ ਨਾਰਦ ਮਨ ਕਛੁ ਰੋਖਾ' 'ਕਹਿ ਪ੍ਰਿਯ ਬਚਨ ਕਾਮ ਪਰਤੋਖਾ'।

'ਤਿਨ ਕੋ ਅਪਰਾਧੀ ਜਾਨ ਕਰ ਕੋਪ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਥਾ ਪਰੰਤੁ ਦੇਵ ਰਿਖ ਨੇ ਖਿਮਾਂ ਯੁਕਤ ਹੋਕੇ ਪ੍ਰਿਯ ਬਚਨ ਕਾਂਮ ਕੋ ਕੋਮਲ ਵਾਕ ਕਰ ਕੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਆ ਤਦਨੰਤਰ'।

'ਨਾਇ ਚਰਨ ਸਿਰ ਆਇਸ ਪਾਈ' 'ਗਯੋ ਮਦਨ ਤਬ ਸਹਿਤ ਸਹਾਈ' ਸੁਗਮ:

'ਮੁਨਿ ਸੁਸੀਲਤਾ ਆਪਨ ਕਰਨੀ' 'ਸੁਰਪਤਿ ਸਭਾ ਜਾਇ ਸਭ ਵਰਨੀ'

ਕਾਂਮ ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਵਸ ਕਰਨੇ ਰੂਪੀ ਜੋ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੀ ਸੁਸੀਲਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਆਪਣਾਂ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕਾ ਬਲ ਲਗਾਉਣ ਰੂਪੀ ਜੋ ਕਰਣੀ ਹੈ ਸੋ ਇੰਦ੍ਰ ਕੀ ਸਭਾ ਮੇਂ ਜਾਇਕਰ ਵਰਣਨ ਕਰੀ ਤਬ'

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

"ਸੁਨ ਸਭਕੇ ਮਨ ਅਚਰਜ ਆਵਾ ਮੁਨਹਿ ਪ੍ਰਸੰਸ ਹਰਿਹਿ ਸਿਰ ਨਾਵਾ"

"ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕਾ ਜਿਤਣਾ ਅਚਰਜ ਮਾਨਕਰ ਸੁਰੋਂ ਨੇ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕੇ ਧੀਰਜ ਕੀ ਉਸਤਤਿ ਕਰੀ ਅਰ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਆ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਥਾ ਭਗਵਾਨ ਹੀ ਆਪਣੇ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਐਸੀ ਰਖਯਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ"

"ਤਬ ਨਾਰਦ ਗਵਨੇ ਸਿਵ ਪਾਹੀ ਜਿਤਾ ਕਾਮ ਅਹਮਿਤਿ ਮਨ ਮਾਹੀ"

"ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਜੀਤਣੇ ਕਾ ਅਹੰਕਾਰ ਮਨ ਮੇਂ ਆਨ ਕਰ ਤਬ ਨਾਰਦ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਚਲਾ ਗਯਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪੂਰਬ ਵਸਤ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੋ ਕਿਸੀ ਮਿਤ੍ਰ ਪੁਰਖ ਆਪਣੇ ਮਿਤ੍ਰ ਕੋ ਦਿਖਾਯਾ ਸੁਣਾਯਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ" "ਅਥਵਾ" "ਜਿਸ ਵਿਦਯਾ ਮੇਂ ਕੋਈ ਨਿਪੁਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਉਸ ਵਿਦਯਾ ਕੇ ਆਚਾਰਯ ਕੇ ਪਾਸ ਆਪਣੇ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਜਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਾਮ ਕੇ ਜੀਤਣੇ ਮੇਂ ਸਿਵ ਕੋ ਮੁਖ੍ਯ ਜਾਨ ਕੇ ਤਿਨ ਕੇ ਸਮੀਪ ਆਪਣੇ ਬਲ ਕੋ ਦਿਖਾਵਣੇ ਗਏ"

"ਮਾਰ ਚਰਿਤ ਸੰਕਰਹਿ ਸੁਨਾਏ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਜਾਨ ਮਹੇਸ ਸਿਖਾਏ"

"ਪ੍ਰਥਮ ਤੌ ਸੰਤ ਪੁਨਹ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਬਹੁਰੇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੇ ਜੀਤਣੇ ਹਾਰੇ ਇਸ ਤੇ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਜਾਨੇ ਅਰ ਤਿਨ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਅਹੰਕਾਰ ਦੇਖ ਕਰ ਮਹੇਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖ੍ਯਾ ਦੀਨੀ ਸੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ"

"ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਿਨਵੌਂ ਮੁਨਿ ਤੋਹੀ ਜਿਮ ਇਹ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਮੋਹੀ"

"ਤਿਮ ਜਿਨ ਹਰਿਹਿ ਸੁਨਾਵਹੁ ਕਬਹੂੰ ਚਲੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੁਰਾਯਹੁ ਤਬਹੂੰ"

"ਹੇ ਮੁਨਿਵਰ ਮੈਂ ਤੁਝੇ ਵਾਰੰਵਾਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਤਾ ਹੂੰ ਜੰਤੇ ਤੈਨੇ ਬਡਾ ਪੁਰਸਾਰਥ ਕਰਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੈਸੇ ਅ[illegible] ਸਾਤੇ ਮੁਝੇ ਇਹ ਬਾਤ ਸੁਨਾਈ ਹੈ ਤੈਸੇ ਵਿਸ਼ਨੂ ਜੀ ਕੇ ਨਿਕਟ ਨ ਕਹਣੀ ਅਰੁ ਜੇ ਕਬਹੂ ਔਰ ਤਿਹਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਚਲ ਪਵੈ ਤੌ ਭੀ ਤੁਮ ਨੇ ਚੁਪ ਰਹਣਾ ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਪ੍ਰਭੂ [illegible] ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੀ ਹੈ ੧੨੮"

ਦੋ: "ਸੰਭੁ ਦੀਨ ਉਪਦੇਸ ਹਿਤ ਨਹਿ ਨਾਰਦਹਿ ਸੁਹਾਨ"
"ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਕੌਤਕ ਸੁਨਹੁ ਹਰਿ ਇਛਾ ਬਲਵਾਨ"

"ਹਿਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਸੰਭੂ ਜੀ ਕੇ ਨਾਰਦ ਜੀ ਨੇ ਨਹੀਂ [illegible] ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਨ ਕੇ ਬਚਨ ਜੋ ਰੁਚੇ ਨਾ [illegible] ਸੋਈ ਵਿਸਤਾਰ ਕੇ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ੧੨੯"

"ਰਾਮ ਕੀਨ ਚਾਹੈਂ ਜਸ ਹੋਈ ਕਰੈ ਅਨਯਥਾ ਅਸ ਨਹਿ ਕੋਈ"

"ਸੰਭੁ ਬਚਨ ਮੁਨਿ ਮਨ ਨਹਿ ਭਾਏ ਤਬ ਬਿਰੰਚ ਕੇ ਧਾਮ ਸਿਧਾਏ"

ਸੁਗਮ: "ਏਕ ਬਾਰ ਕਰਤਲ ਵਰ ਬੀਨਾ ਗਾਵਤ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਨ ਪ੍ਰਬੀਨਾ"

"ਗਾਨ ਵਿਦਯਾ ਕੇ ਪ੍ਰਬੀਨ ਜੋ ਨਾਰਦ ਹੈਂ ਸੋ ਹਾਥ ਮੇਂ ਬੀਨਾ ਲੇਕੇ — ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਵਤਾ

ਹੂਆ ਏਕ ਵੇਰੀ।

।।ਛੀਰ ਸਿੰਧੁ ਗਵਨੇ ਮੁਨਿ ਨਾਥਾ। ਜਹ ਬਸ ਸ੍ਰੀ ਨਿਵਾਸ ਸ੍ਰੁਤਿ ਮਾਥਾ।

।।ਮੁਨੀਸ਼ਵਰ ਛੀਰ ਨਿਧ ਕੋ ਗਯਾ ਜਹਾਂ ਲਛਮੀ ਜੀ ਕਾ ਆਸ੍ਰੈ ਅਰੁ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਕਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਸ਼ਨੂੰ ਜੀ ਹੈਂ।

।।ਹਰਖ ਮਿਲੇ ਉਠਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤਾ। ਬੈਠੇ ਆਸਨ ਰਿਖਹਿ ਸਮੇਤਾ।

।।ਜਿਸ ਕੋ ਅਭ੍ਯੁਥਾਨ ਕਰਨਾ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਕੋ ਹਰਖ ਸੰਜੁਗਤ ਹੀ ਮਿਲੀਤਾ ਹੈ। ।।ਗੁਹਿਰਦ੍ਵਾ।
।।ਜੋ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਜੀਤੇ ਤਿਸ ਪਰ ਭਗਵਾਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸ ਨੇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਕੋ ਜੀਤਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਹਰਖਤ ਹੁਇ ਮਿਲੇ। ।।ਗੁਢਿਰ੍ਥ।। ।।ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀਚਾਰਿਆ ਮੇਰੇ ਹਰਖ ਸਹਿਤ ਉਥਾਨ ਸੇਂ ਇਸ ਕੋ ਮਾਨ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਹੋਵੈਗਾ ਤਬ ਸੰਭਰ ਜੀ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਇਸ ਕੋ ਵਿਸੇਸ ਕਰ ਭੂਲ ਜਾਵੈਗਾ ਅਰੁ ਹਮ ਇਸ ਕਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖੇਂਗੇ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ।

।।ਬੋਲੇ ਬਿਹਸਿ ਚਰਾਚਰ ਰਾਯਾ। ਬਹੁਤੇ ਦਿਨ ਕੀਨੀ ਮੁਨਿ ਦਾਯਾ।

।।ਈਹਾਂ ਵਿਹਸਣਾ ਉਸ ਕੀ ਮੂੜ੍ਹਤਾ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਹੈ ਜੋ ਸਿਵ ਜੀ ਕਰ ਨਿਵਾਰਣ ਕੀਆ ਹੂਆ ਭੀ ਹਮ ਕੋ ਉਹੀ ਬਾਤ ਸੁਨਾਵਨ ਆਯਾ ਹੈ ਤਬ।

।।ਕਾਮ ਚਰਿਤ ਨਾਰਦ ਸਭ ਭਾਖੇ। ਜਦ੍ਯਪਿ ਪ੍ਰਥਮ ਬਰਜ ਸਿਵ ਰਾਖੇ।

।।ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੈ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕਰ ਨਿਵਾਰਣ ਕਰੇ ਅਰੁ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਭੀ ਗਰਬ ਪ੍ਰਹਾਰੀ ਜਾਨਤੇ ਹੂਏ ਵੈਰਾਗ ਰਖ ਹੰਕਾਰ ਸੰਜੁਤ ਕੈਸੇ ਬੋਲੇ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਗੋਸਾਈਂ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

।।ਅਤਿ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰਘੁਪਤਿ ਕੈ ਮਾਯਾ। ਜਿਹ ਨ ਮੋਹ ਅਸ ਕੋ ਜਗ ਜਾਯਾ।

।।ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਮਾਯਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਕੋ ਮੋਹਤੀ ਹੈ ਸੋ ਨਾਰਦ ਕੋ ਮੋਹਤ ਦੇਖ ਕਰ। ੩੦੦।।

।।ਦੋ: ।।ਰੂਖ ਬਦਨ ਕਰ ਬਚਨ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ।
।।ਤੁਮਰੇ ਸੁਮਰਨ ਤੇ ਮਿਟੈ ਮੋਹ ਮਾਰ ਮਦ ਮਾਨ।

।।ਮੁਖ ਰੂਖਾ ਕਰਕੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗਿਰਾ ਬੋਲੇ ਉਸ ਕੋ ਉਨਮਤ ਜਾਣ ਕਰ ਤੌ ਮੁਖ ਰੂਖਾ ਕੀਆ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੂ ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕ ਅਧੀਨ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਕੋਮਲ ਵਚਨ ਕਹੇ। ।।ਗੁਹਿਰਦ੍ਵਾ। ।।ਉਸ ਕੋ ਗਰਬਤ ਜਾਨ ਕਰ ਮੁਖ ਰੂਖਾ ਕੀਆ ਥਾ ਪਰੰਤੁ ਵੀਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਥਮ ਏਤਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਕੇ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਅਪਮਾਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਇਹਿ ਰੀਤਿ ਬੁਧਿਮਾਨ ਕੀ ਨਹੀਂ। ਤਾਂਤੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਣੀ ਬੋਲੇ। ।।ਗੁਢਿਰ੍ਥ।। ।।ਮੁਖ ਰੂਖਾ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕੀਆ ਜੋ ਇਸ ਕਾ ਗਰਬ ਨਿਵਾਰੀਏ ਅਰੁ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗਿਰਾ ਇਸ ਹੇਤੁ ਬੋਲੇ ਜੋ ਅਬੀ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਤਥਾ ਇਹ ਸਿਵ ਜੀ ਹਮਾਰੇ ਪਰਮ ਪ੍ਯਾਰੇ ਹੈਂ ਇਸ ਨੇ ਉਨ ਕੇ ਹਿਤੂ ਸੂਚਕ ਵਚਨ ਨਹੀ ਮਾਨੇ ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਕੋ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਸੇਂ ਹੀ ਲਜਤ ਕਰਵਾਏ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਭੀ ਇਹੀ ਜੋ ਕਛੁ ਚਾਹੇਂ ਸੋ ਕਰ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੋ ਕਰੈਂ ਤਿਨ ਪਰ ਕਿਸੀ ਕੀ ਤਰਕ ਨਹੀ ਅਰੁ ਵਚਨ ਇਹ ਬੋਲੇ ਹੇ ਨਾਰਦ ਜੀ ਤੁਮ

ਤੇ ਸਿਮਰਣ ਕਰਣ ਹਾਰਿਓਂ ਕੇ ਮੋਹ ਮਾਤਾਦਿਕ ਸਿਮਰਣ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤੇਂ ਤੁਮਾਰੇ ਆਗੇ ਕਿਆ ਵਸਤੁ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਉਸਕੋ ਮਾਨ ਦੀਆ ਅਰੁ ਵਾਸਤਵ ਤੇ ਅਪਮਾਨ ਕੀਆ ਜੋ ਜਿਸ ਕਾ ਪਦ ਕੋ ਸੇਵਕ ਕਤ ਆਵੇ ਵਹੀ ਸ੍ਵਾਮੀ ਆਪ ਜਾਇ ਕਰ ਕਹੇ ਤੌ ਤਿਸ ਕੀ ਕਿਆ ਘਟਾਈ ਹੈ॥ ॥ਦ੍ਵਿਤੀਯਾ॥ ॥ਪਦ ਅਨੇਕ ਰਨ॥

॥ਮੋਹ ਮਾਨ ਮਦ ਮਾਰ ਤੁਮਾਰੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਸਿਧਾਰੇਂਗੇ ਅਰਥ ਇਹ ਜਬ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਸੰਜੁਗਤ ਤੁਮਾਰੇ ਤਤ ਕਾ ਸਿਮਰਣ ਕਰੇ ਗੇ ਤਬ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੋਵੇਗਾ॥ ॥ਅਥ ਤ੍ਰਿਤੀਯਾ॥ ॥ਸਿਮਰਣ ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਏਕ ਵਸਤੁ ਕੇ ਨਾਮ ਹੈਂ ਸੋ ਤੁਮਕੋ ਅਬ ਆਦਿ ਦਾਰਕੀ ਵਿਖੇਪਤਾ ਕਰ ਆਤਮਾ ਕਾ ਵਿਸਿਮਰਣ ਭੁਯਾ ਹੈ ਜਬ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਸਿਮ੍ਰਿਤਿ ਹੋਇਗੀ ਤਬ ਤੁਮਾਰੀ ਅਨੀਤਾ ਮਿਟੇਗੀ॥

ਇਹ ਅਰਥ ਭਗਵੰਨ ਕੇ ਭਾਵ ਕੀ ਆਸੈਕਾ ਹੈ॥ ੩੦੧॥

॥ਦੋਹ॥ ॥ਸੁਨ ਮੁਨਿ ਮੋਹ ਹੋਇ ਮਨ ਤਾਂ ਕੋ॥ ਗਿਆਨ ਵਿਰਾਗ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨਹਿ ਜਾਂ ਕੋ॥

॥ਬ੍ਰਹਮ ਚਰਜ ਬ੍ਰਤਿ ਰਤਿ ਮਤਿ ਧੀਰਾ॥ ਤੁਮਹਿ ਕਿ ਕਰੈ ਮਨੋਭਵ ਪੀਰਾ॥ ਸੁਗਮ॥

॥ਨਾਰਦ ਕਹੇਓ ਸਹਿਤ ਅਭਿਮਾਨਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮਾਰ ਸਕਲ ਭਗਵਾਨਾ॥

॥ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਗਿਰਾ ਸੁਨ ਕਰ ਹੰਕਾਰ ਸੰਜੁਤ ਨਾਰਦ ਬੋਲਿਆ ਹੇ ਮਹਾਂਰਾਜ ਤੁਮਾਰੀ ਹੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸਭ ਕੁਛ ਹੂਆ ਹੈ ਤਬ॥

॥ਕਰੁਨਾ ਨਿਧਿ ਮਨ ਦੀਖ ਵਿਚਾਰੀ॥ ਉਰ ਅੰਕੁਰੇਓ ਗਰਬ ਤਰੁ ਭਾਰੀ॥

॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਿ ਨੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਇਸ ਨੇ ਉਪੇਖਿਆ ਕਰ ਕਹਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸਭ ਕੁਛ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਸ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੈਂ ਬਡੂ ਹੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਿਛ ਹੂਆ ਹੈ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਿ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਬੇਗ ਮਤ ਹੀ ਇਸ ਕਾ ਹੰਕਾਰ ਨਿਬ੍ਰਤ ਹੋਇ ਜਾਇ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬੇਗ ਸੁ ਮੈ ਡਾਰਿਹੌਂ ਉਖਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਨ ਹਮਾਰ ਸੇਵਕ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ॥

॥ਯਦਪਿ ਮਾਨ ਕਾ ਫਲ ਜਨਮ ਮਿਤ੍ਰੁ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਹਮਾਰਾ ਬਿਰਦ ਦਾਸ ਰਖਯਕ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਸ ਗਰਬ ਕੋ ਐਸੀ ਰੀਤਿ ਸੇ ਉਖਾੜੋਂਗਾ ਜੈਸੇ॥

॥ਮੁਨਿ ਕਰ ਹਿਤ ਮਮ ਕੌਤਕ ਹੋਈ॥ ਅਵਸ ਉਪਾਇ ਕਰਬ ਮੈ ਸੋਈ॥

॥ਮੁਝ ਕੋ ਤੋ ਇਸ ਮੇਂ ਕੁਛ ਜਤਨ ਨਹੀ ਅਰੁ ਮੁੰਨੀ ਸ੍ਵਰ ਕਾ ਕਲਿਆਣ ਹੋਵੇਗਾ ਜਾਂ ਤੇ ਮਾਨ ਨਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੇ ਮੁਝ ਕੋ ਇਹ ਉਪਾਉ ਅਵਸਿ ਕਰਤਵ੍ਯ ਹੈ॥

॥ ॥ਤਬ ਨਾਰਦ ਹਰਿ ਪਦ ਸਿਰ ਨਾਈ॥ ਚਲੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਹੰ ਮਿਤਿ ਅਧਿਕਾਈ॥

॥ਆਸੰਕਾ॥ ॥ਨਾਰਦ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਚਲਾ ਥਾ ਉਸ ਕੋ ਵਿਘਨ ਕਿਉਂ ਭਇਆ॥

॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਰੀਤਿ ਐਸੇ ਥੀ ਪ੍ਰਦਖਣਾ ਕਰ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਡੰਡੌਤ ਕਰਨੀ ਸੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨ ਕੀਆ ਉਪੇਖਾ ਕਰ ਸਿਰ ਮਾਤ੍ਰ ਹੀ ਨਿਵਾਇ ਦੀਆ ਤਿਸ ਉਪੇਖਿਆ ਕਾ ਫਲ ਤੌ ਵਿਘਨ ਭਯਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਦਰਸਨ

ਅਰੁ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੇ ਕੇ ਫਲ ਸੇ ਪੁਨਹ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਹੋ ਇਗਈ।

॥ਸ੍ਰੀਪਤਿ ਨਿਜ ਮਾਯਾ ਤਬ ਪ੍ਰੇਰੀ॥ ਸੁਨਹੁ ਕਠਨ ਕਰਨੀ ਤਿਹ ਕੇਰੀ॥

॥ਨਿਜ ਮਾਯਾ ਇਸ ਕਰ ਕਹੀ ਜੋ ਔਰੋਂ ਦੇਵਤੋਂ ਕੀ ਮਾਯਾ ਇਸ ਪਰ ਨਹੀਂ ਪੜਤੀ ਥੀ॥ ਤਿਸ ਮਾਯਾ ਕੀ ਵਿਖਿਤ੍ਰਤਾ ਸੁਨੋ॥੩੦੨॥

॥ਦੋਹ॥ ॥ਵਿਰਚਿਓ ਮਗ ਮਹੁ ਨਗਰ ਤਿਹ ਸਤ ਜੋਜਨ ਵਿਸਤਾਰ॥
॥ਸ੍ਰੀਨਿਵਾਸਪੁਰ ਤੇ ਅਧਿਕ ਰਚਨਾ ਵਿਵਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰ॥

॥ਵੈਕੁੰਠਪੁਰ ਤੇ ਰਚਨਾ ਅਧਿਕ ਕਹਿਣੀ ਅਤਸ਼ੋਕਤਿ ਹੈ॥ ॥ਅਖ੍ਯਦਾ॥ ॥ਮਾਯਾ ਮੇਂ ਕੁਛ ਆਸਚਰਯ ਭੀ ਨਹੀਂ॥੩੦੩॥ ਅਬ ਪ੍ਰਜਾ ਸੰਯੁਤ ਤਿਸ ਨਗਰ ਕੇ ਭੂਪਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਚੌ॥ ॥ਵਸਹਿ ਨਗਰ ਸੁੰਦਰ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ ਜਨੁ ਬਹੁ ਮਨਸਿਜ ਰਤਿ ਤਨੁ ਧਾਰੀ॥
॥ਤਿਹ ਪੁਰ ਬਸੈ ਸੀਲਨਿਧਿ ਰਾਜਾ॥ ਅਗਨਿਤ ਹੈ ਗਜ ਸੈਨ ਸਮਾਜਾ॥ ਸੁਗਮ॥
॥ਸਤ ਸੁਰੇਸ ਸਮ ਵਿਭਵ ਵਿਲਾਸਾ॥ ਰੂਪ ਤੇਜ ਬਲ ਨੀਤ ਨਿਵਾਸਾ॥
॥ਸੋ ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਮਾਨ ਜਿਸ ਕੋ ਸੰਪਦਾ ਕਾ ਆਨੰਦ ਹੈ ਅਰੁ ਰੂਪ ਤੇਜ ਬਲ ਨੀਤਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਮੰਦਿਰ ਹੈ॥

॥ਵਿਸ੍ਵਮੋਹਨੀ ਤਾਸ ਕੁਮਾਰੀ॥ ਸ੍ਰੀ ਵਿਮੋਹ ਜਿਹ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰੀ॥
॥ਈਹਾਂ ਭੀ ਅਤਸ਼ੋਕਤਿ ਹੈ॥ ॥ਅਖ੍ਯਦਾ॥ ॥ਮਾਯਾ ਮੇਂ ਸਭ ਕੁਛ ਬਨਤਾ ਹੈ॥
॥ਸੋ ਹਰਿਮਾਯਾ ਸਬ ਗੁਨ ਖਾਨੀ॥ ਸੋਭਾ ਤਾਸ ਕਿ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ॥
॥ਕਰੈ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਸੋ ਨ੍ਰਿਪ ਬਾਲਾ॥
॥ਨ੍ਰਿਪ ਬਾਲਾ ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਰਾਜਪੁਤ੍ਰੀ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਸਰਬ ਬਾਲਾ ਕੀ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਅੰਤ ਮਨ ਸੋ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਕਹਿਨੇ ਅਪਣੀ ਇਛਾ ਪੂਰਬਕ ਵਰ ਦੇਖ ਲੈਣਾ ਕਰਤੀ ਹੈ ਇਸੀ ਨਿਮਿਤ॥

॥ਆਏ ਤਹਿ ਅਗਨਿਤ ਮਹਿਪਾਲਾ॥ ਸੁਗਮ॥
॥ਮੁਨਿ ਕੌਤਕੀ ਨਗਰ ਤਿਹ ਗਯੋ॥ ਪੁਰਬਾਸਨ ਸਬ ਪੂਛਤ ਭਯੋ॥
॥ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੋ ਨਗਰੋਂ ਮੇਂ ਜਾਣਾ ਅਰੁ ਤਮਾਸੇ ਦੇਖਣ ਮੇਂ ਕਿਆ ਕਾਮ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਨਾਰਦ ਜੀ ਗਾਨ ਵਿਦਯਾ ਮੇਂ ਜੋ ਸੰਪਨ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਕੌਤਕੀ ਹੈਂ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਪੁਰ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕੋਂ ਸੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾ॥
॥ਸੁਨ ਸਭ ਚਰਿਤ ਭੂਪ ਗ੍ਰਿਹਿ ਆਏ॥ ਕਰਿ ਪੂਜਾ ਨ੍ਰਿਪ ਮੁਨਿ ਬੈਠਾਏ॥੩੦੪
॥ਦੋ॥ ॥ਆਨ ਦਿਖਾਈ ਨਾਰਦਹਿ ਭੂਪਤਿ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰਿ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਕਹੋ ਨਾਥ ਗੁਨ ਦੋਖ ਸਭ ਇਹ ਕੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰ।ਸੁਗਮ:

ਚੌਂ: ।ਦੇਖ ਰੂਪ ਮੁਨਿ ਬਿਰਤਿ ਬਿਸਾਰੀ।ਬਡੀ ਬਾਰ ਲਗ ਰਹੇ ਨਿਹਾਰੀ।

।ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਕਾ ਰੂਪ ਦੇਖਤੇ ਹੀ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੋ ਬੈਰਾਗ ਬਿਸਰ ਗਿਆ ਭੂਲ ਗਿਆ ਜਾਂਤੇ ਚਿਰ ਪ੍ਰਯੰਤ ਉਸਕੇ ਮੁਖਕੀ ਛਬਿ ਦੇਖਤਾ ਹੀ ਰਹਾ।

।ਲਛਨ ਤਾਸ ਬਿਲੋਕ ਲੁਭਾਨੇ।ਹ੍ਰਿਦੈ ਹਰਖ ਨਹਿ ਪ੍ਰਗਟ ਬਖਾਨੇ।

।ਜਬ ਲਛਣ ਤਿਸਕੇ ਸੰਪੂਰਨ ਦੇਖੇ ਤਬ ਮੁਨਿਕੋ ਲੋਭ ਹੂਆ ਜੋ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੁਝ ਕੋ ਇਹ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵੇ ਪਰੰਤੂ ਅਪਣਾ ਹਰਖ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਹਾ ਜੋ ਭੂਪ ਕਹੇਗਾ ਮੇਰੇ ਸਿਖ ਜਾਣ ਕਰ ਸਾਧੂ ਹੋਕੇ ਬਿਵਾਹ ਨਿਮਿਤ ਇਸ ਕੋ ਕੰਨਿਆ ਦਿਖਾਈ ਹੈ ਅਰੁ ਇਹ ਆਪ ਹੀ ਇਛਾ ਕਰਨੇ ਲਗਾ ਹੈ ਸੋ ਲਛਣ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜੋ ਇਹ ਬਰੈ ਅਮਰ ਸੋ ਹੋਈ।ਸਮਰ ਭੂਮ ਤਿਹ ਜੀਤੈ ਨ ਕੋਈ।

।ਸੇਵੈ ਸਕਲ ਚਰਾਚਰ ਤਾਹੀ।ਬਰੈ ਸੀਲ ਨਿਧਿ ਕੰਨਿਆ ਜਾਹੀ।

।ਜੋ ਇਸ ਕੋ ਬਰੇਗਾ ਸੋ ਅਮਰ ਅਜੀਤ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਕਰ ਪੂਜਨੀਯ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋ ਇਹ ਰਾਜ ਸੁਤਾ ਬਰੇਗੀ ਸੀਲਾਂ ਕਰ ਕੇ ਪੁਨਰੁਕਤਿ ਕਥਨ ਬਾਹੇਤੁ ਕਾਂਮ ਕੀ ਉਤਕ੍ਰਿਸ਼ਟਤਾ ਹੈ।

।ਲਛਨ ਸਭ ਬਿਚਾਰ ਉਰ ਰਾਖੇ।ਕਛੁਕ ਬਨਾਇ ਭੂਪ ਸਨ ਭਾਖੇ।

।ਸਰਬ ਲਛਣ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਨ ਸੁਨਾਏ ਅਰੁ ਕੁਛ ਇਕ ਬਨਾਇ ਕਹਿ ਦੀਏ ਅਪਨੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕੇ ਸਾਧਕ ਜਿਸਲਾਇ ਕਰ ਭੂਪ ਕੋ ਸੁਨਾਏ ਜਾਂਤੇ ਰਾਜਾ ਇਸ ਕੇ ਸਰਬ ਲਛਣ ਸੁਣੇਗਾ ਤਬ ਹੀ ਮੁਝ ਕੋ ਸਾਧਾਰਣ ਕਹੇਗਾ ਮੁਝ ਕੋ ਅਤੀਤ ਜਾਨ ਕਰ ਨ ਦੇਵੇਗਾ ਅਰੁ ਸਰਬ ਲਛਣ ਕਹਿਣਿਆਂ ਹੀ ਦੇਰ ਲਗੇਗੀ ਅਰੁ ਇਹ ਔਰ ਕਿਸੂ ਸੇ ਸੁਨ ਕਰ ਮੁਝ ਕੋ ਮਿਥਿਆ ਵਾਦੀ ਭੀ ਨ ਜਾਨੇ ਤਾਂਤੇ।

।ਸੁਤਾ ਸੁਲਛਨ ਕਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਹੀ।ਨਾਰਦ ਚਲੇ ਸੋਚ ਮਨ ਮਾਹੀ।

।ਇਹ ਕਹਾ ਹੇ ਰਾਜਨ ਤੇਰੀ ਕੰਨਿਆ ਸੁਭ ਲਛਣੀ ਹੈ ਅਰੁ ਚਿੰਤਾ ਕਰ ਤੂਹਾਂ ਸੇਂ ਚਲਾ।

।ਕਰੌ ਜਾਇ ਸੋ ਜਤਨ ਬਿਚਾਰੀ।ਜਿਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੁਹਿ ਬਰੈ ਕੁਮਾਰੀ।

।ਜੈਕੋ ਰੂਪ ਬਰੈ ਤਪ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਅਪਨਾ ਰੂਪ ਸੁੰਦਰ ਕਰ ਲੋਵੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।। ।ਜਪ ਤਪ ਕਛੁ ਨ ਹੋਇ ਇਹ ਕਾਲਾ।ਹੇ ਬਿਧਿ ਮਿਲੈ ਕਵਨ ਬਿਧ ਬਾਲਾ ○

।ਨਨੁ। ।ਨਾਰਦ ਜੀ ਨੇ ਨਵੀਨ ਤਪ ਕੀ ਅਸਿੱਧਤਾ ਬੀਚਾਰੀ ਅਰੁ ਪੂਰਬ ਜੋ ਵਿਸਾਲ ਤਪ ਕੀਏ ਹੂਏ ਥੇ ਤਿਨ ਕੇ ਬਲ ਸੇਂ ਅਪਣਾ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਕਿਉਂ ਨ ਬਨਾਇ ਲੀਆ। ।ਉਤ੍ਰ॥। ।ਅਖੰਡ ਬ੍ਰਤ ਤੇ ਇਹ ਹੈ ਜੈਸੇ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਨੇਤ੍ਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸਾ ਹੀ ਸੰਕਲਪ ਮਨ ਮੇਂ ਆਵਤਾ ਹੈ। ।ਕਿੰਵਾ।

।ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਨਿਰਮਲ ਹੈਂ ਯਦਾਪਿ ਕਾਮਾਤੁਰ ਭੀ ਭਏ ਤਥਾਪਿ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਤਪ ਕਾ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੯੪ ਫਲ ਮਲੀਨ ਫਲਵਹਾਰਮੇਂ ਲਗਾਵਣਾਂ ਨਾ ਚਾਹਯਾ ਨਵੀਨ ਤਪਕੀ ਬਾਤ ਵੀਚਾਰੀ ਜੌਂ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤੁਮ
੧੧੮ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਹੋ ਤਿਪਸੇਂ ਮਾਂਗ ਲੇਵੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੩੦੬॥

ਦੋਹ: ॥ਇਹ ਅਵਸਰ ਚਾਹਿਯ ਪਰਮ ਸੋਭਾ ਰੂਪ ਬਿਸਾਲਾ॥
॥ਸੋ ਬਿਲੋਕ ਰੀਝੈ ਕੁਵਰ ਤਬ ਮੇਲੈ ਜੈ ਮਾਲਾ॥ ॥

॥ਇਹ ਪਰਮ ਰੂਪ ਵਤੀ ਸ੍ਵਯੰਵਰਾ ਕੁਮਾਰੀ ਰਾਜਾ ਤਿਥੇਂ ਕੋ ਕਸ਼ਟ ਦੇਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਹਮ ਕੋ ਂ ਭੀ ਮਾਂਗ ਕਰ ਲੇਣੇ ਮੇਂ ਸੰਦੇਸ ਨਹੀ ਇਸਕੇ ਵਰਣੇ ਹੇਤੁ ਤੌ ਰੂਪ ਕੀ ਮਹਾਂ ਸੋਭਾ ਹੋਵੈ ਤੌ ਦੇਖਕੇ ਇਹ ਜੈ ਮਾਲਾ ਪਹਿਰਾਵੈ ਤਾਂਤੇ॥੩੦੭॥

ਚੌ: ॥ਹਰਿ ਸਨ ਮਾਂਗੋ ਸੁੰਦਰਤਾਈ॥ਹੋ ਇਹਿ ਜਾਤ ਗਾਹਰ ਅਤਿ ਭਾਈ॥

॥ਹਰਿ ਸੇਂ ਰੂਪ ਮਾਂਗ ਕਰ ਇਹ ਸਮਾਂ ਪੂਰਨ ਕਰੇਂ ਪਰੰਤੁ ਖੀਰ ਸਿੰਧੁ ਮੇਂ ਜਾਤੇ ਗਾਹਰ ਕਹਿਯੇ ਬਹੁਤ ਲਾਗਤਾ ਹੈ ਜੌਂ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਿਸੂ ਔਰ ਦੇਵਤਾ ਸੇਂ ਰੂਪ ਮਾਂਗ ਲਯਾਵੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਮੋਰੇ ਹਿਤੂ ਹਰਿ ਸਮ ਨਾਹਿ ਕੋਊ॥ਇਹ ਅਵਸਰ ਸਹਾਇ ਸੋ ਹੋਊ॥

॥ਵਿਸ੍ਨੂ ਜੀ ਸਮ ਰੂਪ ਕਿਸੂ ਕਾ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਹਿਤੂ ਭੀ ਐਸਾ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀ ਤਾਂਤੇ ਐਸੇ ਸਮੇਂ ਮੇਂ ਓਹੀ ਸਹਾਇ ਹੋਵੈਂਗੇ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕ ਹੋਇ ਇਕਠਾ॥

॥ ॥ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਿਨੈ ਕੀਨ ਤਹਿ ਕਾਲਾ॥ਪ੍ਰਗਟੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੌਤਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥

॥ਕੌਤਕੀ ਕਹਿਯੇ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਨਾਰਦ ਕਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਹਿਯੇ ਅਪਣਾਂ ਬਿਰਦ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਣੀ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਿਯੇ ਸਮਰਥ ਜਿਨੋਂ ਕੀ ਦੋਨੋਂ ਬਾਤੇਂ ਕਰ ਕੋਊ ਅਯੋਗਤਾ ਨਹੀ ਕਹਿ ਸਕਤਾ ਸੋ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਲੋਕ ਮੁਨਿ ਨੈਨ ਜੁੜਾਨੇ॥ਹੁਇਹੈ ਕਾਜ ਹ੍ਰਿਦੇ ਹਰਖਾਨੇ॥

॥ਦਰਸਨ ਕਰਕੈ ਮੁਨਿ ਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਸੀਤਲ ਭਏ ਅਭੁ ਜਾਣਿਆ ਸਮਰਣ ਕਾਲ ਮੇਂ ਹੀ ਜੋ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਹੈਂ ਸੋ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਭੀ ਸਫਲ ਕਰੈਂਗੇ ਤਾਂਤੇ॥

॥ਅਤਿ ਆਰਤ ਕਹਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ਕਰਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪ੍ਰਭੁ ਹੋਹੁ ਸਹਾਈ॥

॥ਅਤਯੰਤ ਦੁਖਤ ਹੋਕੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾਯਾ ਅਰੁ ਕਹਾ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਸੀਘ੍ਰ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ ਜੌਂ ਕਹੋ ਤੇਰਾ ਕੰਮ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਬਣਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ॥

॥ਆਪਨ ਰੂਪ ਦੇਹੁ ਹਰਿ ਮੋਹੀ॥ਆਂਨ ਭਾਂਤਿ ਨਹਿ ਪਾਵੌਂ ਓਹੀ॥

॥ਹੇ ਹਰਿ ਅਪਣਾਂ ਰੂਪ ਮੁਝਕੋ ਦੇਵੈਂ ਜਾਂਤੇ ਔਰ ਭਾਂਤਿ ਕਰ ਓਹ ਮੁਝਕੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਹੀ ਹੋਤੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਅਰਥ॥ ॥ਆਪ ਕਹਿਯੇ ਅਪਣਾ ਆਪ। ਚਤੁਰਭੁਜ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਨ ਦੇਵੋ ਹਰਿ ਰੂਪ ਕਹਿਯੇ ਕਪਿ ਰੂਪ ਮੁਝਕੋ ਦੇਵੋ ਆਨ ਭਾਂਤਿ ਕਹਿਯੇ ਔਰ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰੋ ਜਾਂਤੇ ਨਹਿ ਪਾਵੇਂ ਉਹਦੀ ਆਸ ਇਹ ਉਹ ਕੁਮਾਰੀ ਮੁਝੇ ਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇ ਜਦਪਿ ਇਸ ਅਰਥ ਨਾਰਦ ਕਾ ਅਭ ਲਖਤ ਨਹੀ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਅਰਥ ਉਸਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਇਸ ਲਿਯੇ ਨਿਕਲਾ ਹੈ ਜੋ ਨਾਰਦ ਪੂਛਤਾ ਹੈ ਤੁਮਨੇ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਕਿਉਂ ਭੰਗ ਕੀਆ ਤਬ ਹਮ ਕਹੈਂਗੇ ਹਮਨੇ ਤੁਮਾਰੀ ਹੀ ਬਾਣੀ ਸਫਲ ਕਰੀ ਥੀ ਤੁਮ ਅਪਣੇ ਬਚਨੋਂ ਕਾ ਅਰਥ ਦੀਰਘ ਦੇਖੋ ਆਖੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜੇਹਿ ਬਿਧਿ ਨਾਥ ਹੋਇ ਹਿਤ ਮੋਰਾ॥ ਕਰਹੁ ਸੁ ਬੇਗਿ ਦਾਸ ਮੈਂ ਤੋਰਾ॥

॥ਇਨ ਬਚਨੋਂ ਕਰ ਭੀ ਉਹ ਅਰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਭੁਯਾ ਜਾਂਤੇ ਨਾਰਦ ਨੇਂ ਰੂਪ ਕਰ ਨ ਸਮਾਝਿਆ ਪਰੰਤੂ ਉਸਕਾ ਹਿਤੁ ਤੋ ਕੁਮਾਰੀ ਕੀ ਅਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੇਂ ਹੀ ਹੈ।

॥ਨਿਜ ਮਾਯਾ ਬਲ ਦੇਖ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਹੀਯ ਹਸਿ ਬੋਲੇ ਦੀਨਦਯਾਲਾ॥

॥ਰਾਮ ਨਾਰਦ ਕੇ ਪੂਰਬਲੇ ਹਾਰ ਬਾਕੋਂ ਸਿਮਰ ਕਰਹੈ ਜੋ ਤਬ ਕੈਸਾ ਮਾਨੀ ਬਨਾਥਾ ਅਬ ਕੈਸਾ ਦੀਨ ਭਯਾ ਹੈ। ॥ਟੂਕ॥ ॥ਇਸ ਕਰ ਹਸੇ ਜੋ ਕਾਂਮ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰੇਰੇ ਜਨ ਕੇ ਅਧੀਨ ਹੂਆ ਥਿਨੇ ਕਹਤਾ ਹੈ ਜਬ ਬਾਂਛਤ ਭੰਗ ਹੋਵੇਗਾ ਤਬ ਕੁਪਤ ਹੋਇ ਕਰ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਵੈਗਾ॥ ਅਰੁ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਇਸ ਕਰ ਹਸੇ ਜੋ ਪਰ ਗਟ ਹਸਣੇ ਸੇਂ ਕਦਾਚਿਤ ਇਹ ਸਮਝ ਜਾਤਾ ਹੋਇਗਾ। ॥ਅਰਥ॥ ॥ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਹਸਣਾ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕੇ ਅਰਥ ਮੇਂ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਇਹੁ ਥੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਭਗਤ ਹੈਂ ਜਦਪਿ ਕਾਂਮ ਕਰ ਬਿਹਬਲ ਭੀ ਭਯਾ ਹੈ ਤਦਪਿ ਐਸੀ ਕਹਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਮੇਰਾ ਹਿਤੁ ਹੋਇ ਸੋਈ ਕਰਨਾ ਐਸੀ ਤੇ ਦੀਨ ਦਯਾਲੂ ਕਹੇ ਜੋ ਤਿਸਕੋ ਕਾਂਮ ਆਗੇ ਦੀਨ ਭਯਾ ਦੇਖ ਕਰ ਦਯਾ ਕਰ ਬੋਲੇ॥੩੦੮॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਜੇਹਿ ਬਿਧਿ ਹੋਇ ਹੈ ਪਰਮ ਹਿਤ ਨਾਰਦ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮਾਰ॥
॥ਸੋਇ ਹਮ ਕਰਬ ਨ ਆਨ ਕਛੁ ਬਚਨ ਨ ਮ੍ਰਿਖਾ ਹਮਾਰ॥ਸੁਗਮਃ
॥ਇਸੀ ਅਰਥ ਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥੩੦੯॥

॥ਚੌ:॥ ॥ਕੁਪਥ ਮਾਂਗ ਰੁਜ ਬ੍ਯਾਕੁਲ ਰੋਗੀ॥ ਬੈਦ ਨ ਦੇਇ ਸੁਨਹੁ ਮੁਨਿ ਜੋਗੀ॥

॥ਜੈਸੇ ਰੋਗ ਕੇ ਖੇਦ ਕਰ ਦੁਖਿਤ ਹੂਆ ਰੋਗੀ ਵੈਦ ਸੇਂ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਮੁਝੇ ਵਿਖ ਦੇਵੋ ਮੈਂ ਖਾਇ ਕਰ ਮਰ ਜਾਂਉ॥
॥ਅਰਥ॥ ॥ਅਥਵਾ ਕੁਪਥ ਅਹਾਰ ਮਾਂਗਤਾ ਹੈ ਤੌ ਵੈਦ ਉਸਕੋ ਨਹੀਂ ਦੇਤਾ ਮੁਨਿ ਜੋਗੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੁਦਰਸ਼ਨ ਜੈਸਾ ਜੋਗੀ ਸੁਨੋ ਤੁਮ ਮੁਨੋ ਤੋਂ ਆਪ ਹੀ ਜਾਨਤੇ ਹੋ।

॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਹਿਤ ਤੁਮਾਰ ਮੈਂ ਠਯਊ॥ ਕਹਿ ਅਸ ਅੰਤਰਹਿਤ ਪ੍ਰਭੁ ਭਯਊ॥

॥ਤੈਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੁਮਨੇ ਤੌ ਆਪ ਕੁਰੂ ਮਾਂਗਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਤੁਮ ਆਪਣਾ ਭਲਾ ਚਾਹੋ ਤੌ ਭੀ ਮੈਂ ਤੁਮਾਰਾ ਹਿਤੁ ਹੀ ਕਰੋਂਗਾ ਜੈਸੇ ਮੈਨੇ ਕਰ ਛੋਡਨਾ ਹੈ ਐਸੇ ਕਹਿ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨ ਅੰਤਰਧਾਨ ਭਏ॥

॥ਮਾਯਾ ਬਿਬਸ ਭਏ ਮੁਨਿ ਮੂੜਾ॥ ਸਮਝੀ ਨਹਿ ਹਰਿ ਗਿਰਾ ਨਿਗੂੜਾ॥

੧੯੬ ॥ [illegible] ਮੁਨਿ [illegible] ਤੀ ਤੇ [illegible] ਕੀ ਨਿਗੂਫ਼ ਕਹਿਜੇ ਅਤਿ ਗੂੜ ਬਾਨੀ ਕਾ
੧੫੧ [illegible] ਨੇਂ ਜੋ ਕਰਨਾ ਥਾ ਸੋਈ ਕਰਾ ਅਰੁ ਨਾਰਦਨੇਂ ਸਮਾਇਆ ਮੇਰਾ ਰੂ
ਪ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਕੀਆ ਹੈ॥

॥ [illegible] ਜਹਾ ਸ੍ਵਯੰਵਰ ਭੂਮ ਬਨਾਈ॥
॥ [illegible] ਆਸਨ ਬੈਠੇ ਰਾਜਾ॥ ਬਹੁ ਬਨਾਵ ਕਰ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜਾ॥
॥ ਮੁਨਿ ਮਨ [illegible] ਰੂਪ ਅਤਿ ਮੋਰਾ॥ ਮੁਹਿ ਤਜ ਆਨਹਿ ਵਰੈ ਨ ਭੋਰਾ॥ ਸੁਗਮ॥
॥ ਮੁਨਿ ਹਿਤ [illegible] ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਾਨਾ॥ ਦੀਨ ਕੁਰੂਪ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨਾ॥

॥ ਮੁਨੀ [illegible] ਕ੍ਰਿਪਾ [illegible] ਕਮਾਵਣੇ ਸੇਂ [illegible] ਨਿਮਿਤ ਅਤਿ ਕੁਰੂਪ [illegible]
॥ ਅਤੈ ਹੈ॥

॥ [illegible] ਨ ਪਾਵਾ॥ ਨਾਰਦ ਜਾਨ ਸਬਹਿ ਸਿਰ ਨਾਵਾ॥

॥ [illegible] ਇਹ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਨਾਰਦ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਜੋ [illegible] ਸੋਈ [illegible]
ਅਰੁ [illegible] ਅਪਨਾ ਰੂਪ [illegible] ਅਰੁ ਏਕ ਨ੍ਰਿਪ ਕੰਨ੍ਯਾ ਨੇਂ ਨਾਰਦ ਕਾ [illegible] ਮੁਖ
[illegible] ਹੈ॥ ੩੧੦॥

ਦੋਹਾ॥ ॥ ਰਹੇਂ [illegible] ਜਾਨਤ ਤੇ [illegible] ਸਬ ਭੇਉ॥
॥ [illegible] ਕਰਹਿ ਪਰਮ ਕੌਤੁਕੀ ਤੇਉ॥

॥ [illegible] ਭੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਤਿਸ ਕਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਤੇ ਫਿਰੇਂ ਜਾਂਤੇ
[illegible] ਕੇ ਤਰਾਂ ਹੋਏ ਸੇ ਏਹ ਅਨੁਮਾਨ [illegible] ਨਾਰਦ ਕੇ ਬਿਦਾ
[illegible] ਕਰੀ ਤੁਮ ॥ ਇਸਕੇ ਸਾਥ ਅਲਖ੍ਯ [illegible] ਇਕਰ ਕੈ
[illegible] ਦੇਖਤੇ ਫਿਰੋ ਜੋ [illegible] ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ॥ ਅਥਵਾ॥ ॥ [illegible]
[illegible] ਅਰੁ ਉਸ ਕੇ ਪੂਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਥੇ ॥ ਤਿਸ ਕਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਤੇ ਰਹੇ
॥ ੩੧੧॥

ਚੌਪਈ॥ ॥ ਜਿਹ ਸਮਾਜ ਬੈਠੇ ਮੁਨਿ ਜਾਈ॥ ਹ੍ਰਿਦੇ ਰੂਪ ਅਹਿਮਿਤਿ ਅਧਿਕਾਈ॥

॥ ਜਿਸ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਰੂਪ ਕਾ ਅਹਿਮਿਤ ਕਹਿਜੇ ਹੰਕਾਰ ਬਡਾ ਹੈ ਐਸਾ ਨਾਰਦ ॥ ਜਿਸ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਜਾ
ਇ ਬੈਠਤਾ ਹੈ॥

॥ ਬੈਠੇਂ ਤਹਾਂ ਸੰਭੁ ਗਨ ਦੋਊ॥
॥ ਵਿਪ੍ਰ ਵੇਖ ਗਤਿ ਲਖੈ ਨ ਕੋਊ॥
॥ ਸੁਗਮ॥

।ਕਹੈ ਕੁਟਿਲ ਨਾਰਦਹਿ ਸੁਨਾਈ।ਨੀਕ ਦੀਨ ਹਰਿ ਸੁੰਦਰਤਾਈ॥

ਕੁਟਲਤਾ ਪੂਰਬਕ ਨਾਰਦ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹਰਿ ਨੇ ਇਨ ਕੋ ਬਡੀ ਸੁੰਦਰਤਾਈ ਦੀਨੀ ਹੈ ਅਰਥਾ।

॥ ।ਰੀਝਿ ਹੈ ਰਾਜ ਕੁਅਰਿ ਛਬਿ ਦੇਖੀ।ਇਨਹਿ ਵਰਹਿ ਹਰਿ ਜਾਨਿ ਬਿਸੇਖੀ॥

ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤਾ ਇਨ ਹੀ ਕੀ ਛਬ ਪਰ ਰੀਝੈਗੀ ਅਰ ਇਨ ਕੋ ਹਰਿ ਸੇਂ ਭੀ ਵਿਸੇਖ ਜਾਨ ਕਰ ਵਰੈਗੀ ਅਰ ਵਿੰਗ ਇਹ ਹਰਿ ਨਾਮ ਕਪਿ ਕਾ ਹੈ ਕਪਿ ਜਾਨ ਕਰ ਇਸ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖੇਗੀ ਹੀ ਨਹੀਂ॥

।ਮੁਨਿਹਿ ਮੋਹ ਮਨ ਹਾਥ ਪਰਾਏ।ਹਸਹਿ ਸੰਭੁ ਗਨਿ ਅਤਿ ਸਚੁ ਪਾਏ॥

ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕਾ ਮਨ ਕਾਮ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਹਰਿ ਆਗਯਾ ਹੈ ਅਰ ਸਿਵਜੀ ਕੇ ਗਣ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਇ ਕੇ ਹਸਤੇ ਹੈਂ ਭਾਵ ਇਹ ਇਸ ਕੋ ਕਾਮ ਕੇ ਜੀਤ ਲੇ ਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਥਾ ਸੋ ਅਬ ਅਤਯੰਤ ਕਾਮਾਤੁਰ ਭਯਾ ਹੈ।

।ਜਦਪਿ ਸੁਨਹਿ ਮੁਨਿ ਅਟਪਟ ਬਾਨੀ।ਸਮਝਿ ਨ ਪਰੈ ਬੁਧਿ ਭ੍ਰਮ ਸਾਨੀ॥

ਯਦਪਿ ਨਾਰਦ ਤਿਨ ਕੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕੋ ਅਟਪਟੀਆਂ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕਾਮ ਕਰ ਵ੍ਯਾਕੁਲ ਜੋ ਮਤਿ ਹੈ ਸੋ ਅਪਣੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਹੀ ਸਮਝਤਾ ਹੈ।

।ਕਾਹੁ ਨ ਲਖਾ ਸੁ ਚਰਿਤ ਵਿਸੇਖਾ।ਸੋ ਸਰੂਪ ਨ੍ਰਿਪ ਕੰਨ੍ਯਾ ਦੇਖਾ।

ਨਾਰਦ ਕੀ ਕੁਰੂਪਤਾ ਰੂਪੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਔਰ ਕਿਸੂ ਨੇ ਨ ਸਮਝ੍ਯਾ ਏਕ ਉਸ ਸ੍ਵਯੰਵਰਾ ਨੇ ਦੇਖਾ।

।ਮਰਕਟ ਬਦਨ ਭਯੰਕਰ ਦੇਹੀ।ਦੇਖਤ ਹ੍ਰਿਦੈ ਕ੍ਰੋਧ ਭਾ ਤੇਹੀ।

ਮੁਖ ਕਪਿ ਜੈਸਾ ਅਰੁ ਤਨ ਉਸ ਸੇਂ ਭੀ ਮਹਾਂ ਕੁਰੂਪ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁਮਾਰੀ ਕੋ ਕ੍ਰੋਧ ਭਯਾ ਜੋ ਇਹ ਕਪਿ ਕਿਉਂ ਆਇ ਹੈ ਰੈ ਬੈਠਤਾ ਹੈ।੩੧੨॥

।ਦੋ: ।ਸਖੀ ਸੰਗ ਲੈ ਕੁਆਰਿ ਤਬ ਚਲਿ ਜਨੁ ਰਾਜ ਮਰਾਲਿ।
।ਦੇਖਤ ਫਿਰੈ ਮਹੀਪ ਸਬ ਕਰ ਸਰੋਜ ਜੈ ਮਾਲ।

ਹਸ੍ਤ ਕਮਲੋਂ ਮੇਂ ਜੈਮਾਲਾ ਹੈ   ਕਿੰਵਾ   ਕਮਲ ਰਚੰਤ ਜੈਮਾਲਾ ਹਾਥ ਮੇਂ ਲੀਨੀ ਹੂਈ ਹੈ ਇਤ੍ਯਰਥ ਸੁਗਮੰ:

।ਚੌ: ।ਜਿਹਿ ਦਿਸ ਬੈਠੇ ਨਾਰਦ ਫੂਲੀ।ਸੋ ਦਿਸ ਤਿਹਿ ਨ ਬਿਲੋਕੀ ਭੂਲੀ॥
।ਪੁਨਿ ਪੁਨਿ ਮੁਨਿ ਉਕਸਹਿ ਅਕੁਲਾਹੀਂ।ਦੇਖ ਦਸਾ ਹਰ ਗਨ ਮੁਸਕਾਂਹੀਂ॥

ਜਬ ਉਸ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਇਸ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਾ ਅਰ ਇਨ ਕੀ ਪੰਕਤਿ ਕੋ ਭੀ ਉਲੰਘ ਗਈ ਤਬ ਰੁਦ੍ਰ ਗਣੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰੇ ਹੂਏ ਅਰ ਅਪਣੀ ਮੂਢਤਾ ਕਰ ਭੀ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇ ਜਾਣ੍ਯਾ ਮੇਰੀ ਓਰ ਸ੍ਵਯੰਵਰਾਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨਹੀਂ ਪੜੀ ਤਾਂ ਤੇ ਉਕਸਹਿ ਕਹਿਯੇ ਊਚਾ ਹੋਇ ਬੈਠਤਾ ਹੈ ਅਰ ਊਚੀ ਗ੍ਰੀਵਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਜਹਾਂ ਵਹੁ ਕੁਮਾਰੀ ਗਈ ਹੈ ਤਿਸ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਚਲ ਬੈਠੋਂ ਐਸੀ ਦਸਾ ਦੇਖ ਕਰ ਰੁਦ੍ਰ ਗਣ ਮੁਸਕਾਵਤੇ ਹੈਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਸ੍ਵਾਮੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੯੮ ਕਾ ਇਸਨੇ ਕਹਾ ਨਹੀ ਮਾਨਾ ਅਰ ਉਨ ਪਰ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪ ਕੀਆ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਖ ਨਹੀ ਸਕਤੇ ਤਿਸ ਕਾ ਹੇਤੁ
14^ ਇਸ ਕੀ ਅਵਗ੍ਯਾ ਕਰਨੀ ਸੋ ਬਣਤੀ ਹੈ।

।।ਧਰ ਨ੍ਰਿਪ ਤਨ ਤਹ ਗਏ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।।ਕੁਅਰਿ ਹਰਖ ਮੇਲੀ ਜੈ ਮਾਲਾ।।

ਰਾਜਾ ਕੀ ਦੇਹ ਧਾਰ ਕਰ ਭਗਵਾਨ ਉਹਾਂ ਗਏ ਤਬ ਉਸ ਕੁਮਾਰੀ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਕੰਠ ਮੇ ਜੈਮਾਲਾ ਡਾਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਤਨ ਧਾਰਨ ਮੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੇਰੇ ਚਤੁਰਭੁਜ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਭ ਕੋ ਨਹੀ

।।ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੀਤਾ।। ਸੁਦੁਰਦਰਸ਼ਮਿਦੰਰੂਪੰ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਵਾਨਸਿ ਯਨਮਮ।।ਦੇਵਾ ਅਪ੍ਯਸ੍ਯ ਰੂਪਸ੍ਯ ਨਿਤ੍ਯੰ ਦਰਸ਼ਨਕਾਂਖ੍ਯਣਾ। ।ਹੇ ਅਰਜਨ ਜੋ ਤੈਨੇ ਮੇਰਾ ਇਹ ਰੂਪ ਦੇਖਾ ਇਸ ਕਾ ਦਰਸਨ ਅਤਿ ਕਠਨ ਹੈ ਦੇਵਤਾ ਭੀ ਇਸ ਕੇ ਦੇਖਣੇ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤੇ ਹੈ **ਕਿੰਵਾ** ਭਗਵੰਤ ਨੇ ਜਾਣਾ ਵਿਸ੍ਵਰੂਪ ਕਰ ਜੈ ਮੇ ਉਸ ਦੁਲਹਨੀ ਕੋ ਵਰੋਂ ਤੋ ਆਸਚਰਜ ਨਹੀ ਜਾਤੇ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਹੈ ਤਾਤੇ ਨਰ ਤਨ ਹੀ ਪਰਮੇਸੁਰ ਧਾਰਿਆ।। **ਕਿੰਵਾ** ।ਜੋ ਹਮ ਚਤੁਰਭੁਜ ਸ੍ਵਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਜਾਵੈਂਗੇ ਤਬ ਨਾਰਦ ਸੇ ਲਜਿਤ ਹੋਣਾ ਪੜੇਗਾ ਅਰ ਨਾਰਦ ਭੀ ਬੀਚ ਸਮਾਜ ਕੇ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰੇਗਾ ਤਿਸ ਕਰ ਨਰ ਤਨ ਧਾਰਾ ਜੋ ਨਾਰਦ ਪਛਾਣੇ ਨਹੀ। **ਵਾ** ਸਰਬਗ੍ਯ ਨੇ ਏਹ ਜਾਣਾ ਜੋ ਨਰ ਸ੍ਵਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਮੈ ਉਸ ਦੁਲਹਨੀ ਕੋ ਲਜਾਵੈਂਗਾ ਉਸੀ ਰੂਪ ਮੇ ਅਵਤਾਰ ਹੋਣੇ ਕਾ ਨਾਰਦ ਮੁਝੇ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਵੇਗਾ ਅਰ ਰਾਵਣ ਕੋ ਮਾਨਵ ਤਨ ਕਰ ਮਾਰਨਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਮਨੁਜ ਤਨ ਧਾਰਾ।

।।ਦੁਲਹਨਿ ਲੈਗਏ ਲਛਿ ਨਿਵਾਸਾ।।ਨ੍ਰਿਪ ਸਮਾਜ ਸਭ ਭਯੋ ਨਿਰਾਸਾ।।

ਲਖਸਮੀ ਕਾ ਹੈ ਜਿਨ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਮਾਯਾ ਕੇ ਪਤਿ ਜੋ ਦੁਲਹਨੀ ਕੋ ਲੇ ਗਏ ਤਾਤ੍ਰਯ ਇਹ ਹੈ ਵਹੁ ਕੁਮਾਰੀ ਲਖਸਮੀ ਹੀ ਥੀ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਹੀ ਵਰਨਾ ਥਾ ਜੋ ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਈ ਜਾਨ ਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ਸਭ ਨਿਰਾਸ ਭਏ।

।।ਮੁਨਿ ਅਤਿ ਬਿਕਲ ਮੋਹ ਮਤਿ ਨਾਠੀ।।ਮਨਿ ਗਿਰ ਗਈ ਛੂਟ ਜਨੁ ਗਾਠੀ।।

ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੀ ਮਤਿ ਜੋ ਮੋਹ ਕਰ ਨਸ਼ਟ ਭਈ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਐਸਾ ਵ੍ਯਾਕੁਲ ਭਯਾ ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਗਾਂਠ ਸੇ ਚਿੰਤਾਮਣਿ ਗਿਰ ਪੜੇ।

।।ਤਬ ਹਰਗਨ ਬੋਲੇ ਮੁਸਕਾਈ।।ਨਿਜ ਮੁਖ ਮੁਕਰ ਬਿਲੋਕਹੁ ਜਾਈ।।

ਮੁਕਰ ਮੇ ਮੁਖ ਦੇਖਨ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਦਰਪਨ ਮੁਖ ਦੇਖਨੇ ਕਾ ਮੁਖ੍ਯ ਸਾਧਨ ਹੈ। **ਅਥਵਾ** ਮਰਕਟ ਕੋ ਮੁਕਰ ਮੇ ਸਨਮੁਖ ਔਰ ਰੂਪ ਦੇਖ ਕਰ ਰੋਖ ਉਪਜਤਾ ਹੈ ਤਾਤੇ ਉਸ ਕੋ ਹਾਸ ਕੀਆ। **ਕਿੰਵਾ** ਜਲ ਨਿਕਟ ਹੈ ਇਸ ਮੇਂ ਮੁਖ ਦੇਖੇਗਾ ਤੋ ਕੁਪਤ ਹੋਇ ਕਰ ਅਬੀ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਵੇਗਾ ਅਰੁ ਮੁਕਰ ਖੋਜਤੇ ਦੇਰ ਲਗੇਗੀ ਤਬ ਲੌ ਹਮ ਭਾਗ ਜਾਵੈਂਗੇ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਅਸ ਕਹਿ ਦੋਊ ਭਾਗੇ ਭੈ ਭਾਰੀ।।ਬਦਨ ਦੀਖ ਮੁਨਿ ਬਾਰਿ ਨਿਹਾਰੀ।।

ਯਦਪਿ ਜਲ ਮੇਂ ਮੁਖ ਦੇਖਣਾ [illegible] ਕਰ ਗਯਾਤ ਨ ਰਹੀ ਤਬ ਦੇਖ ਲੀਆ।

।।ਵੇਖ ਬਿਲੋਕ ਕ੍ਰੋਧ ਅਤਿ [illegible] ।।ਤਿਨਹਿ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਨਾ ਅਤਿ ਗਾੜਾ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸੁਗਮਃ॥ ੩੧੪॥

॥ਹੋਹੁ ਨਿਸਾਚਰ ਜਾਇ ਤੁਮ ਕਪਟੀ ਪਾਪੀ ਦੋਇ॥

. ॥ਹਸਿਹੁ ਹਮਹਿ ਸੁ ਲੇਹੁ ਫਲ ਬਹੁਰ ਹਸਿਓ ਮੁਨਿ ਕੋਇ॥

ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਜੋ ਕਪਟੀ ਹੋ ਜਾਂਤੇ ਦ੍ਵਿਜ ਤਨ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ਅਰ ਪਾਪੀ ਹੋ ਜਾਂਤੇ ਮੁਝੇ ਹਾਸ ਕੀਆ ਹੈ ਤਾਤੇ ਦੋਨੋ ਰਾਖਸ ਹੋਵੋ ਜੋ ਫੇਰ ਕੋਊ ਮੇਰੇ ਕੋ ਹਸੇਗਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀ ਹਸੈਗਾ॥ ੩੧੫

ਚੌਂਃ ॥ਪੁਨਿ ਜਲ ਦੀਖ ਰੂਪ ਨਿਜ ਪਾਵਾ॥ਤਦਪਿ ਹ੍ਰਿਦੈ ਸੰਤੋਖ ਨ ਆਵਾ॥

ਏਕ ਵਾਰ ਜਲ ਮੇ ਮਰਕਟ ਮੁਖ ਦੇਖ ਕਰ ਕੋਪ ਭਯਾ ਥਾ ਪੁਨਃ ਜਬ ਫਿਰ ਚੇਕਰ ਦੇਖਣੇ ਲਾਗਾ ਤਬ ਨਾਰਦ ਹੀ ਭਾਸਤਾ ਪਰੰਤੁ ਰਿਦਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਨ ਹੂਆ॥ ਭਾਵ ਇਹ ਜਿਸ ਮੇ ਮੇਰਾ ਕਾਰਜ ਬਣਨਾ ਥਾ ਤਬ ਮੁਖ ਮਰਕਟ ਕਾ ਕੀਆ ਅਬ ਪੂਰਬਵਤ ਭਯਾ ਤੋ ਕਯਾ ਹੂਆ॥

॥ਫਰਕਤ ਅਧਰ ਕੋਪ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ਸਪਦਿ ਚਲੇ ਕਮਲਾਪਤਿ ਪਾਹੀਂ॥

॥ਸੁਗਮਃ॥ਦੈਹੌਂ ਸ੍ਰਾਪ ਕਿ ਮਰਿਹੌਂ ਜਾਈ॥ਜਗਤ ਮੋਰ ਉਪਹਾਸ ਕਰਾਈ॥

ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਕੋ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਵੋਂਗਾ ਕੈ ਮਰ ਰਹੋਂਗਾ ਜਾਂਤੇ ਜਗਤ ਮੇ ਹਾਸੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਐਸੇ ਜੀਵਣੇ ਕਾ ਕਿਆ ਲਾਭ ਹੈ॥

॥ਬੀਚਹਿ ਪੰਥ ਮਿਲੇ ਦਨੁਜਾਰੀ॥

ਪੰਥ ਕੇ ਮਾਰਗ ਮਿਲਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕੋ ਕਾ ਵੇਗ ਚਿਰਕਾਲ ਕਰ ਮਿਟ ਜਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਕਦਾਚਿਤ ਖੀਰ ਸਮੁਦ੍ਰ ਪਹੁੰਚਤੇ ਤਲਕ ਕ੍ਰੋਧ ਨ ਰਹੇ॥ ਵਾ ਪੈਨਿਧਿ ਕੀ ਸੀਤਲਤਾ ਕਰ ਤਾਮਸ ਮਿਟ ਜਾਏ ਅਰੁ ਅਬ ਮਾਰਗ ਕੇ ਸ਼੍ਰਮ ਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੋਖ ਹੋਵੇਗਾ ਤਬ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਵੇਗਾ ਸ੍ਰਾਪ ਲੇਣੇ ਕੀ ਇਛਾ ਇਸ ਕਰ ਕਰੀ ਜਾਂਤੇ ਦਨੁਜਾਰੀ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਵਰਤਮਾਨ ਕਾਲ ਵਿਖੇ ਨਾਰਦ ਕੇ ਹੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਦਾਨਵੋਂ ਕੋ ਮਾਰਣਾ ਹੈ ਅਰ ਭਵਿਖ੍ਯਤ ਵਿਖੇ ਰਾਵਣਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਬਧ ਕਰਨਾ ਹੈ॥

॥ਸੰਗ ਰਮਾਂ ਸੋਇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ॥

ਰਮਾ ਅਰੁ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਕੇ ਸੰਗ ਲੇਣੇ ਮੇ ਆਸ਼ੇ ਨਾਰਦ ਕੋ ਕ੍ਰੋਧ ਉਪਜਾਵਨੇ ਕਾ ਹੈ ਵਿਸ਼੍ਵਮੋਹਨੀ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਤੋ ਉਸ ਕੋ ਈਰਖਾ ਉਪਜਣੀ ਹੀ ਥੀ ਅਰ ਰਮਾ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਵਿਸ਼ੇਖ ਕ੍ਰੋਧ ਉਪਜਾ ਜੋ ਐਸੀ ਲਖਸ਼ਮੀ ਕੇ ਸਮੀਪ ਹੋਤੇ ਤੁਮਨੇ ਮੇਰੇ ਵਿਵਾਹ ਮੇ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧ ਕਯੋਂ ਡਾਰਾ॥

॥ਬੋਲੇ ਮਧੁਰ ਬਚਨ ਸੁਰ ਸਾਂਈ॥ਮੁਨਿ ਕਹ ਚਲੇ ਬਿਕਲ ਕੀ ਨ੍ਯਾਂਈ॥

ਤਿਸ ਕੋ ਉਨਮਤ ਦੇਖ ਕਰ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਕੇ ਸੁਆਮੀ ਮਿੱਠੇ ਬਚਨ ਬੋਲੇ ਜਾਂਤੇ ਸੁਰ ਸਾਂਈ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਪਰਮ ਸਤੋ ਗੁਣੀ ਹੈਂ॥ ਅਥਵਾ॥ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰ ਕਰ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਸੰਕਟ ਨਿਵਾਰਣੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਿਤ ਭਏ ਹੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਖਿੰਨ ਚਿੱਤ ਵਤ ਕਹਾਂ ਚਲੇ ਹੋ॥

॥ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਉਪਜਾ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਧਾ॥ਮਾਯਾ ਬਸ ਨ ਰਹੇ ਮਨ ਬੋਧਾ॥ਸੁਗਮਃ

੨੦੦ ਆਗਾਮੀ ਚਰਣਕਾ ਅਰਥ ਨਿੰਦਾ ਪਦ ਮੈਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਨਾਰਦ ਜੀ ਪਰਮ ਭਗਤ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤ ਦੁਰ ਵਾਕਯ ਕਥਨ ਨਹੀ ਬਨਤੇ ਤਾਂਤੇ ਸਰਦਾਸ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਨੇ ਇਨ ਕੋ ਅਭਾਸ੍ਤੁਤਿ ਪਖ ਮੇਂ ਲਗਾਈ ਹੈ ਸੋ ਦੀਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

।।ਪਰ ਸੰਪਦਾ ਸਕੋ ਨਹਿ ਦੇਖੀ।।

ਪਰ ਨਾਮ ਸਤ੍ਰੂ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਸਤ੍ਰੂ ਸੰਪਦਾ ਕਹੀਏ ਆਸੁਰੀ ਸੰਪਦਾ ਸਤ੍ਰੂ ਕਾ ਅਪਸਾਹਾਰ ਕਰਤਾ ਆਪਨੇ ਭਗਤਾਂ ਵਿਖੇ ਤੁਮ ਆਸੁਰੀ ਸੰਪਦਾ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ।

।।ਤੁਮਰੇ ਇਰਖਾ ਕਪਟ ਵਿਸੇਖੀ।।

ਤੁਮਰੇ ਕਹੀਏ ਤੁਮਾਰੇ ਵਿਖੇ ਇਰਖਾ ਅਰ ਕਪਟ ਸੋ ਵਿਸੇਖਤਾ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਤੁਮ ਮਤਸਰ ਅਰ ਦੰਭ ਸੇਂ ਪਰੇ ਹੋ ਕਿੰਵਾ ਵਿਗਤ ਸੇਖ ਹੋ ਅਰਥ ਇਹ ਇਰਖਾ ਅਰ ਦੰਭ ਕਾ ਅੰਸ ਭੀ ਤੁਮ ਮੇਂ ਨਹੀਂ।

।।ਮਥਤ ਸਿੰਧੁ ਰੁਦ੍ਰਹਿ ਬੌਰਾਇਹੁ।।ਸੁਰਨ ਪ੍ਰੇਰ ਵਿਖ ਪਾਨ ਕਰਾਇਹੁ।।

ਸਿੰਧੁ ਮਥਨ ਕੇ ਕਾਲ ਵਿਖੇ ਰੁਦ੍ਰ ਕੋ ਬੌਰਾ ਕੀਆ ਸੁਰੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰ ਕਰ ਤਿਸ ਕੋ ਵਿਖ ਪਿਲਾਈ ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਸਰਬ ਸਕਤਿਤਾ ਸਿਧ ਭਈ ਜੋ ਤੁਮ ਸੇ ਦੁਹਸਾਧਯ ਕਾਰਜ ਕੋਊ ਨਹੀਂ।੩੧੬।।

।।ਦੋ:। ।।ਅਸੁਰ ਸੁਰਾ ਵਿਖ ਸੰਕਰਹਿ ਆਪ ਰਮਾ ਮਨਿ ਚਾਰ।।

ਦੈਤੋਂ ਕੋ ਮਦ ਪਿਲਾਯਾ ਸੰਕਰ ਕੋ ਵਿਖ ਦੀਨੀ ਲਖਸਮੀ ਅਰੁ ਕੌਸਤਭ ਮਣਿ ਆਪ ਲੀਨੀ ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਯਥੋਚਿਤ ਵਯਵਹਾਰ ਮੇਂ ਨਿਪੁਨਤਾ ਕਹੀ।।

।।ਸ੍ਵਾਰਥ ਸਾਧਿਕ ਕੁਟਿਲ ਤੁਮ ਸਦਾ ਕਪਟ ਬਿਵਹਾਰ।।

ਈਹਾਂ ਪਦ ਅਨ੍ਹੈ ਇਸ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਕਰਨਾ ਜੋ ਨ ਸੇ ਸ੍ਵਾਰਥ ਸਾਧਕ ਕਪਟੀ ਹੈ ਤਿਨ ਮੇਂ ਤੁਮ ਕੁਟਲ ਹੋ ਅਰਥ ਇਹ ਤਿਨ ਕੋ ਦੁਖ ਦਾਇਕ ਹੋ। ਕਿੰਵਾ ।ਜੋ ਨ ਸੇ ਕੁਟਲ ਹੈਂ ਅਰ ਸਦਾ ਜਿਨ ਕਾ ਕਪਟ ਹੀ ਬਯਵਹਾਰ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਭੀ ਸ੍ਵਾਰਥ ਸਾਧਕ ਕਹੀਏ ਮਨੋਰਥੋਂ ਕੋ ਸਿਧ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਹੋ।੩੧੭।।

।।ਚੌ: ।।ਪਰਮ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਨ ਸਿਰ ਪਰ ਕੋਈ।।ਭਾਵੈ ਮਨਹਿ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਸੋਈ।।

ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਸਾਮਰਥਤਾ ਸੂਚੀ।।

।। ।।ਭਲੇਹਿ ਮੰਦ ਮੰਦੇਹਿ ਭਲ ਕਰਹੂ।।ਬਿਸਮ ਯਹਰਖ ਨ ਹੀਯ ਕਛੁ ਧਰਹੂ

ਈਹਾਂ ਸਾਮਰਥਤਾ ਕਾ ਅਰਥ ਹੀ ਹੈ। ਕਿੰਵਾ ।ਜੋ ਨ ਸੇ ਸੁਭ ਕਰਮ ਕਰ ਹੰਕਾਰੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਨੀਚ ਕਰਤੇ ਹੋ ਜੋ ਵਿਕਰਮ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਭੀ ਦੁਹਕਰਮੋਂ ਕੋ ਤਯਾਗ ਕਰ ਤੁਮਾਰੀ ਸਰਨਿ ਪੜਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੋ ਇਸ ਮੇਂ ਤੁਮ ਕੋ ਹਰਖ ਸੋਕ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਜਾਂਤੇ ਉਨੋਂ ਨੇ ਅਪਨੀ ਕਰਣੀ ਕਾ ਫਲ ਪਾਯਾ ਹੈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਡਹਕ ਡਹਕ ਪਰਚਿਹੁ ਸਬ ਕਾਹੂ॥

ਤੀਰਥੋਂ ਬ੍ਰਤੋਂ ਨੇਮਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਜਬ ਪ੍ਰੀਤਿਵਾਨ ਭਗਤ ਕਹਿਜੇ ਅਧਿਕ ਖੇਦ ਕੋ ਪਾਵਤੇ ਹੈ ਤਬ ਤਿਨ ਕੋ ਅਪਨੇ ਭ ਜਨ ਮਾਹਿ ਪਰਚਾਵਤੇ ਹੋ॥

॥ਅਤਿ ਅਸੰਕ ਮਨ ਸਦਾ ਉਛਾਹੂ॥

॥ਕਰਮ ਸੁਭਾਸੁਭ ਤੁਮਹਿ ਨ ਬਾਧਾ॥ਅਬ ਲਗ ਤੁਮਹਿ ਨ ਕਾਹੂ ਸਾਧਾ॥

ਇਹ ਤੀਨੋ ਪਦ ਉਸਤਤਿ ਮੇ ਹੈਂ॥

॥ਭਲੇ ਭਵਨ ਅਬ ਪਾਇਣ ਦੀਨਾ॥ਪਾਵਹੁਗੇ ਫਲ ਆਪਨ ਕੀਨਾ॥

ਭਲਾ ਭੁਵਨ ਹੈ ਸੰਤ ਹੁਕਾ ਤਹਾਂ ਜੋ ਪਾਇਣ ਕਹਿਜੇ ਨਿਉਤਾ ਦੀਆ ਹੈ ਜੋ ਭੁਗ੍ਰੋ ਕੋਂ ਪਾਪ ਜੋਂ ਬਚਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਸੁ ਭੁ ਫਲ ਪਾਓਗੇ ਤਾਤਪਰਜ ਏਹੁ ਰਾਵਣ ਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ਜਸ ਪਾਓਗੇ॥

॥ਬੰਚੇਹੁ ਮੋਹਿ ਜਵਨ ਧਰ ਦੇਹਾ॥ਸੋ ਤਨ ਧਰਹੁ ਸ੍ਰਾਪ ਮਮ ਏਹਾ॥

ਭੂਪ ਤਨ ਧਾਰ ਕਰ ਮੁਝ ਕੋ ਤੁਮ ਨੇ ਠਗਿਆ ਹੈ ਸੋ ਨਰ ਤਨ ਹੀ ਧਾਰੋਗੇ॥

॥ਕਪਿ ਆਕ੍ਰਿਤ ਤੁਮ ਕੀਨ ਹਮਾਰੀ॥ਕਰਿਹੈ ਕੀਸ ਸਹਾਇ ਤੁਮਾਰੀ॥

॥ਮਮ ਅਪਕਾਰ ਕੀਨ ਤੁਮ ਭਾਰੀ॥ਨਾਰਿ ਵਿਰਹਿ ਤੁਮ ਹੋਵ ਦੁਖਾਰੀ॥

ਸ੍ਰਪ ਸਃ॥ਦੋਃ ॥ਸ੍ਰਾਪ ਸੀਸ ਧਰ ਹਰਖ ਹਿਯ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਬਿਨਤੀ ਕੀ॥

॥ ॥ਨਿਜ ਮਾਯਾ ਕੀ ਪ੍ਰਬਲਤ ਕਰਖ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਲੀਨ॥

ਸ੍ਰਾਪ ਲੇਕਰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹੇਤੁ ਤਿਸ ਕੇ ਆਗੇ ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਅਰੁ ਹਰਖੇ ਸੋ ਹਰਖ ਇਸ ਹੇਤੁ ਜੋ ਹਮਾਰਾ ਕਿਸੀ ਕੇ ਦਰ ਸ੍ਰਾਪ ਸੇ ਕੁਛ ਸੁਧਰਤਾ ਵਿਗੜਤਾ ਨਹੀ॥ ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਉਸ ਕੋ ਜੋ ਅਭਿਮਾਨ ਥਾ ਮੈਨੇ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧ ਜੀਤਾ ਅਰੁ ਅਬ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕੇ ਵਰਲੇ ਨਮਿਤ ਕ੍ਰੋਧ ਸੇ ਅਧਰ ਪੜੇ ਫਰਕਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਹਰਖੇ ਜੋ ਇਸੀ ਬਲ ਪਰ ਬੋਲਤਾ ਥਾ॥ ਵਾ॥ ॥ਹਮ ਨੇ ਇਸ ਕੋ ਹਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਥਾ ਸੋ ਤਿਸ ਤੇ ਏਸੇ ਖਹਮ ਕੋ ਇਸ ਨੇ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਆ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਲੇਨੇਦਾਰ ਰਹੇ ਇਸ ਤੇ ਖੁਸੀ॥ ਅਥਵਾ॥ ॥ਇਹ ਮੇਰਾ ਭਗਤੁ ਹੈ ਅਰ ਹੰਕਾਰ ਰੂਪੀ ਮਹਾਂ ਪਿਸਾਚ ਇਸ ਕੋ ਲਾਗਾ ਥਾ ਸੋ ਭਲੀ ਭਈ ਥੋੜੇ ਹੀ ਮੇ ਛਿਬ੍ਰਿਤ ਭਯਾ ਇਸ ਕਰ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਭਏ ਅਰ ਮਾਇਆ ਕੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਉਸ ਕੇ ਮਨ ਸੇਂ ਨਿਵਾਰੀ ਜਾਂਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਾਨ ਹੈਂ॥੩੧੯॥

॥ਚੌਃ ॥ਜਬ ਹਰਿ ਮਾਯਾ ਦੂਰ ਨਿਵਾਰੀ॥ਨਹਿ ਤਹਿ ਰਮਾ ਨ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ॥

ਰਮਾ ਅਰ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਤੌ ਮਨ ਕੇ ਵਿਸੇਖ ਰੂਪ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਯਾ ਕਾ ਬਲ ਮਿਟਣ ਕਰ ਅਦ੍ਰਿਸਟ ਹੋ ਗਯਾ॥

॥ਤਬ ਮੁਨਿ ਅਤਿ ਸਭੀਤ ਹਰਿ ਚਰਨਾ॥ਗਹੇ ਪਾਹਿ ਪ੍ਰਣਤਾਰਤ ਹਰਨਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤਬ ਕਰਿ ਸੇ ਮਾਯਾ ਕਿ ਬ੍ਰਿਤ ਅਨੰਤਰ ਨਾਰਦ ਨੇ ਅਤਿ ਭ੍ਰੈਂਵਾਨ ਹੋਕੇ ਸਰਣਾਗਤੋਂ ਕੇ ਦੁਖਹਾਰਕ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਨ ਕੇ ਦੂਰ ਵਾਦ ਕਥਨਾਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਅਪਰਾਧ ਮਾਨ ਕਰ ਅਰ ਕਹਤ ਭਯਾ॥

॥ਮ੍ਰਿਖਾ ਹੋਹਿ ਮਮ ਸ੍ਰਾਪ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ ਮਮ ਇਛਾ ਕਹਿ ਦੀਨਦਇਆਲਾ॥

ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਮਦਪਾਨੀ ਕਿਸੀ ਕੋ ਦੁਰਵਚਨ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਤੌ ਮਦ ਉਤਰੇ ਤੇ ਪੁਨਃ ਖਿਮਾ ਕਰਾਵਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਨਾਰਦ ਜੀ ਨੇ ਚਰਨ ਪਕੜੇ ਅਰ ਕਹਿਨੇ ਲਗੇ ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮੇਰਾ ਸ੍ਰਾਪ ਮਿਥਯਾ ਹੋ ਜਾਵੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਕਹਿਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੇਰੇ ਦੁਰਵਚਨ ਸਹਾਰਕ ਅਰ ਸਾਮਰਥ ਹੋ ਇਕਰ ਭੀ ਮੇਰੇ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਦੀਨਦਯਾਲੁ ਨੇ ਕਹਾ ਤੁਮ ਚਿੰਤਾ ਮਤ ਕਰੋ ਮੇਰੀ ਇਛਾ ਹੀ ਇਸੀ ਭਾਤ ਥੀ ਦੀਨਦਯਾਲੁ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਭੁਦ੍ਰ ਗਣੋ ਨੇ ਨੀਚ ਜੋਨਿ ਮੇਂ ਪੜ ਕਰ ਦੀਨ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤ ਤਿਨੋ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਉਧਾਰਨਾ ਹੈ ਤਬ ਨਾਰਦ ਬੋਲਤਾ॥

॥ਮੈ ਦੁਰਬਚਨ ਕਹੇ ਬਹੁਤੇਰੇ॥ ਕਹਿ ਮੁਨਿ ਮਿਟਹਿ ਪਾਪ ਕਿਮ ਮੇਰੇ॥

॥ਸੁਗਮਃ॥ ਜਪਹੁ ਜਾਇ ਸੰਕਰ ਸਤਨਾਮਾ॥ ਹੋਇਹਿ ਹ੍ਰਿਦੈ ਤੁਰਤ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ॥

ਸਿਵਜੀ ਕਾ ਸਤਨਾਮ ਜਪੋ ਤਿਸ ਕਰ ਤੁਮਾਰਾ ਚਿਤ ਸ੍ਵਸਥ ਹੋਵੈਗਾ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤੁਮ ਨੇ ਮਹਾਦੇਵ ਵਿਖੇ ਇਰਖਾ ਕਾ ਆਰੋਪ ਕਰਕੈ ਤਿਨ ਕਾ ਵਚਨ ਨ ਮਾਨਣ ਰੂਪੀ ਅਵਗਯਾ ਕਰੀ ਥੀ ਤਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਮਾਯਾ ਦ੍ਵਾਰ ਕਰ ਤੁਮਾਰੀ ਦੁਰਦਸਾ ਕਰਾਈ ਹੈ ਜੈਸੇ ਚੰਦ੍ਰ ਕਹੇ ਭੁਦ੍ਰ ਕੇ ਹੇਤੁ ਮੁਝ ਜੈਸੇ ਸੇਵਕ ਕੀ ਦੁਰਦਸਾ ਤੁਮ ਨੇ ਕਿਉਂ ਕਰਾਈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ ॥ਕੋਊ ਨਹਿ ਸਿਵ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਿਯ ਮੋਰੇ॥ ਅਸ ਪਰਤੀਤਿ ਤਜਹੁ ਜਨਿ ਭੋਰੇ॥

॥ਜਿਹ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨ ਕਰਹਿ ਪੁਰਾਰੀ॥ ਸੋ ਨ ਪਾਵ ਮੁਨਿ ਭਗਤਿ ਹਮਾਰੀ॥ ਸੁਗਮਃ

॥ਅਸ ਉਰ ਧਰ ਮਹਿ ਬਿਚਰਹੁ ਜਾਈ॥ ਅਬ ਨ ਤੁਮਹਿ ਮਾਯਾ ਨਿਅਰਾਈ॥

ਮੁਝ ਕੋ ਅਰ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੋ ਅਭੇਦ ਜਾਨ ਕਰ ਫਿਰ ਸੰਕ ਜਗਤ ਮੇਂ ਵਿਚਰੋ ਅਬ ਤੁਮ ਪਰ ਮਾਯਾ ਕਾ ਬਲ ਨ ਪਵੇਗਾ॥ ੩੨੦॥

॥ਦੋਹਃ॥ ॥ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਮੁਨਹਿ ਪ੍ਰਬੋਧ ਪ੍ਰਭੁ ਤਬ ਭੇ ਅੰਤਰ ਧਾਂਨ॥

॥ਸਤਲੋਕ ਨਾਰਦ ਚਲੇ ਕਰਤ ਰਾਮ ਗੁਨ ਗਾਨ॥ ਸੁਗਮਃ ੩੨੧॥

॥ਚੌਃ ॥ਹਰ ਗਨ ਮੁਨਿਹਿ ਜਾਤ ਪਥ ਦੇਖੀ॥ ਬਿਗਤ ਮੋਹ ਮਨ ਹਰਖ ਬਿਸੇਖੀ॥

ਵਿਗਤ ਮੋਹ ਕਹੀਏ ਰਹਤ ਮੋਹ ਇਤਰ ਸਪਸ਼ਟ॥

॥ਅਤਿ ਸਭੀਤ ਨਾਰਦ ਪਹਿ ਆਏ॥

॥ਗਹਿ ਪਦ ਆਰਤ ਬਚਨ ਸੁਨਾਏ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜਦਪਿ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੀ ਦੇਖਾ ਤਥਾਪਿ ਅਪਨੇ ਅਪਰਾਧ ਕੋ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਅਤਿ ਡਰਤੇ ਆਏ ਅਰ ਚਰਨ ਗਹਿਕੈ ਦੁਖਤ ਗਿਰਾ ਬੋਲੇ।

॥ਹਰਗਨ ਹਮ ਨ ਬਿਪ੍ਰ ਮੁਨਿ ਰਾਯਾ। ਬਡ ਅਪਰਾਧ ਕੀਨ ਫਲ ਪਾਯਾ।

॥ਸੁਗਮ੦ ॥ਸ੍ਰਾਪ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਕਰੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।

ਸ੍ਰਾਪ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਕਹਿਯੇ ਹਮ ਰਾਖਸ ਜੂਨ ਮੇਂ ਕਬ ਅਰੁ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਛੂਟੇਂਗੇ।

॥ਬੋਲੇ ਨਾਰਦ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ। ਸਪਸ਼੍ਟ।

॥ਨਿਸਚਰ ਜਾਇ ਹੋਹੁ ਤੁਮ ਦੋਊ। ਬੈਭਵ ਬਿਪੁਲ ਤੇਜ ਬਲ ਹੋਊ।

ਬੈਭਵ ਕਹਿਯੇ ਸੰਪਦਾ ਤੇਜ ਅਰ ਬਲ ਕੀ ਤੁਮਾਰੇ ਬਿਪੁਲ ਕਹਿਯੇ ਅਧਿਕ ਹੋਇਗਾ।

॥ਭੁਜ ਬਲ ਬਿਸ੍ਵ ਜਿਤਬ ਤੁਮ ਜਹਿਯਾ। ਧਰਿਹੈਂ ਬਿਸ੍ਨੁ ਮਨੁਜ ਤਨੁ ਤਹਿਯਾ।

ਜਹਿਯਾ ਕਹਿਯੇ ਜਬ ਤਹਿਯਾ ਕਹਿਯੇ ਤਬ ਇਤਰ ਸਪਸ਼੍ਟ।

॥ਸਮਰ ਮਰਨ ਹਰਿ ਹਾਥ ਤੁਮਾਰਾ। ਹੁਇਹੋ ਮੁਕ੍ਤ ਨ ਪੁਨ ਸੰਸਾਰਾ। ਸੁਗਮ੦

॥ ॥ਚਲੇ ਜੁਗਲ ਮੁਨਿ ਪਦ ਸਿਰ ਨਾਈ। ਭਏ ਨਿਸਾਚਰ ਅਵਸਰ ਪਾਈ

ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਪਗੋਂ ਪਰ ਸਿਰ ਨਾਇਕੈ ਚਲੇ ਤਬ ਕਾਲ ਪਾਇ ਕਰ ਨਿਸਾਚਰ ਭਏ ਜੌਂ ਨਿਸਾਚਰ ਕੁਲਮ ਹੁ ਜਾਈ ਪਾਠ ਹੋਵੈ ਤੌ ਤੁਮ ਪਦ ਕਾ ਅਧ੍ਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਉਤਮ ਹੈ ਪੁਲਸਤ ਜੀ ਕਾ ਕੁਲ ਹੈ ਤਿਸ ਵਿਖੇ ਰਾਖਸ ਭਏ।੧੨੨॥

॥ਦੋ: ॥ਏਕ ਕਲਪ ਇਹ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਲੀਨ ਮਨੁਜ ਅਵਤਾਰ।

॥ਸੁਰ ਰੰਜਨ ਸੱਜਨ ਸੁਖਦ ਹਰਿ ਭੰਜਨ ਭੁਵ ਭਾਰ।

ਇਹ ਆਗਮ ਰੋਪਾਈ ਹੈ ਰਹੇ ਸਰਿਤੁ ਆਪਨੇ ਪਰ ਕੁ ਲਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਸ ਅਰਥ ਕੀ ਈਹਾਂ ਕੁਛ ਆਕਾਂਖ੍ਯਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਅਰ ਲਿਖਾ ਦੇਖਕਰ ਲਿਖ ਛੋਡੀ ਹੈ।੧੨੩॥

॥ਚੌ: ॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਜਨਮ ਕਰਮ ਹਰਿ ਕੇਰੇ। ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਘਨੇਰੇ।

॥ ॥ਕਲਪ ਕਲਪ ਪ੍ਰਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਤਰਹੀਂ। ਚਾਰੁ ਚਰਿਤ ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਕਰਹੀਂ।

॥ਤਬ ਤਬ ਕਥਾ ਮੁਨੀਸਨ ਗਾਈ। ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਸਬਨ ਸੁਖਦਾਈ।

॥ਬਿਬਿਧ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਨੂਪ ਬਖਾਨੇ। ਕਰਹਿ ਨ ਸੁਨਿ ਆਚਰਜ ਸਯਾਨੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੦੪ ॥ਹਰਿ ਅਨੰਤ ਹਰਿਕਥਾ ਅਨੰਤਾ ।ਕਹੈਂ ਸੁਨਹਿ ਬਹੁਬਿਧਿ ਸਬ ਸੰਤਾ॥

॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਚਰਿਤ ਸੁਹਾਏ ।ਕਲਪ ਕੋਟਿ ਲਗਿ ਜਾਹਿੰ ਨ ਗਾਏ॥

॥ਯਹਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੈ ਕਹਾ ਭਵਾਨੀ ।ਹਰਿ ਮਾਯਾ ਮੋਹੇ ਮੁਨਿ ਗਯਾਨੀ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਕੌਤਕੀ ਪ੍ਰਨਤ ਹਿਤਕਾਰੀ ।ਸੇਵਤ ਸੁਲਭ ਸਕਲ ਦੁਖਹਾਰੀ॥੨੨੪

॥ਸੋ: ॥ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਕੋ ਨਾਹਿ ਜਿਹਿ ਨ ਮੋਹ ਮਾਯਾ ਪ੍ਰਬਲ।

॥ਅਸ ਵਿਚਾਰ ਮਨ ਮਾਹਿੰ ਭਜਿਯ ਮਹਾਂ ਮਾਯਾ ਪਤਿਹਿ ॥ਸੁਗਮ: ੨੨੫

॥ਚੌ: ॥ਅਪਰ ਹੇਤੁ ਸੁਨ ਸੈਲ ਕੁਮਾਰੀ ।ਕਹੌਂ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਕਥਾ ਵਿਸਤਾਰੀ॥

॥ਜਿਹਿ ਕਾਰਣ ਅਜ ਅਗੁਨ ਅਨੂਪਾ ।ਬ੍ਰਹਮ ਭਯੋ ਕੋਸਲਪੁਰ ਭੂਪਾ॥ਸੁਗਮ:

॥ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਵਿਪਿਨ ਫਿਰਤ ਤੁਮ ਦੇਖਾ ।ਬੰਧੁ ਸਮੇਤਿ ਧਰੇ ਮੁਨਿ ਵੇਖਾ॥

॥ਜਾਸੁ ਚਰਿਤ੍ਰ ਅਵਿਲੋਕ ਭਵਾਨੀ ।ਸਤੀ ਸਰੀਰ ਰਹਿਹੁ ਬੌਰਾਨੀ॥

॥ਅਜਹੁ ਨ ਛਾਯਾ ਮਿਟਤ ਤੁਮਾਰੀ ।ਤਾਸ ਚਰਿਤ ਸੁਨ ਭ੍ਰਮ ਰੁਜ ਹਾਰੀ॥

ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਤੈਂ ਮਿਤ੍ਰ ਸੰਯੁਤ ਮੁਨਿ ਵੇਖ ਧਾਰੇ ਹੂਏ ਤੈਨੇ ਬਨ ਮੇਂ ਦੇਖਾ ਥਾ ਅਰ ਜਿਸ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਦੇਖ ਕੈ ਸਤੀ ਸਰੀਰ ਮੇਂ ਤੇਰੀ ਮਤ ਭ੍ਰਮੀ ਥੀ ਸੋ ਛਾਯਾ ਅਬ ਲਗ ਭੀ ਨਹੀ ਮਿਟੀ ਤਿਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਰੋਗ ਕੇ ਨਾਸ ਕਰੈਂ ਸੋ ਸੁਨ।

॥ਲੀਲਾ ਕੀਨ ਜੁ ਤਿਹਿ ਅਵਤਾਰਾ ।ਸੋ ਸਬ ਕਹਿਹੋਂ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰਾ॥

ਤਿਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਕੀ ਲੀਲਾ ਮੈਂ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਨਨ ਕਰੋਂਗਾ।

॥ਭਰੱਦ੍ਵਾਜ ਸੁਨ ਸੰਕਰ ਬਾਨੀ ।ਸਕੁਚ ਸਪ੍ਰੇਮ ਉਮਾਂ ਮੁਸਕਾਨੀ॥

ਯਾਗ ਵਲਕ ਜੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਭਰੱਦ੍ਵਾਜ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਲਯਾਨ ਕਰਨੇਹਾਰੇ ਜੋ ਸਿਵ ਜੀ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸੁਣ ਕੈ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰੁ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਉਮਾ ਮੁਸਕਾਈ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਚਿਤਾਰ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਭਯਾ ਅਰ ਬੌਰਾਨੀ ਪਦ ਸੁਣ ਕਰ ਸੰਕੋਚ ਭਯਾ ਔਰ ਅਬ ਲਗ ਛਾਯਾ ਨਹੀ ਮਿਟਤੀ ਇਹ ਉਪਾਲੰਭ ਸੁਨ ਸੁਨ ਕਰ ਮੁਸਕਾਨੀ

॥ਲਗੇ ਬਹੁਰ ਬਰਨਨ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੂ ।ਸੋ ਅਵਤਾਰ ਭਯੋ ਜਿਹਿ ਹੇਤੂ॥

ਜੋ ਅਵਤਾਰ ਕਹਿਯੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਅਵਤਾਰ ਤਿਸ ਕਾ ਔਰ ਕਾਰਨ ਬਹੁਰੋ ਕਹੀਯੇ ਨਾਰਦ ਕੇ ਸ੍ਰਾਪ ਸੇ ਇਤਰ ਕਹਤ ਭਏ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੁ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਧਰਮ ਪਾਲਕ ਹੈਂ ਧਰਮ ਕੀ ਬ੍ਰਿਧਿ ਨਮਿਤ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਗੁਨ ਵਾਦ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੨੨੬॥

॥ਦੋ: ॥ਸੋ ਮੈ ਤੁਮ ਸੋਂ ਕਹੋਂ ਸਬ ਸੁਨ ਮੁਨੀਸ ਮਨ ਲਾਇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਰਾਮਕਥਾ ਕਲਿ ਮਲ ਹਰਨ ਸਕਲ ਕਥਾਇਨ ਸਾਇ।

ਪਾਠਾਂਤਰ (ਮੰਗਲ ਕਰਨ ਸੁਹਾਇ) ਸੁਗਮ: ੩੨੭

ਚੌ: ਸ੍ਵਾਯੰਭੂ ਮਨੁ ਅਰੁ ਸਤਰੂਪਾ ਜਿਨਤੇ ਭੈ ਨਰ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਅਨੂਪਾ।

ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਸ੍ਵਯੰਭੂ ਮਨੁ ਅਰੁ ਸਤਰੂਪਾ ਜਿਨਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਨੇਂ ਮੈਥੁਨੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਉਪਜਾਈ।

ਦੰਪਤਿ ਧਰਮ ਆਚਰਨ ਨੀਕਾ ਅਜਹੁ ਗਾਵ ਸ੍ਰੁਤਿ ਜਿਨ ਕੈ ਲੀਕਾ।

ਧਰਮ ਕੇ ਆਚਰਣੋਂ ਮੇਂ ਰਾਜਾ ਰਾਣੀ ਐਸੇ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਭਏ ਜਿਨਕੀਆਂ ਲੀਕਾਂ ਕਹੀਏ ਮਰਯਾਦਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹੋਯਾਂ ਵੇਦੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਅਰ ਅਬ ਲਗ ਪ੍ਰਸਸ੍ਤ ਹੈਂ।

ਨ੍ਰਿਪ ਉਤਾਨਪਾਦ ਸੁਤ ਤਾਸੂ ਧ੍ਰੁਵ ਹਰਿਭਗਤ ਭਏ ਸੁਤ ਜਾਸੂ।

ਸੁਗਮ: ਲਘੁ ਸੁਤ ਨਾਮ ਪ੍ਰਿਯਬ੍ਰਤ ਤਾਹੀ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਪ੍ਰਸੰਸਹਿ ਜਾਹੀ।

ਭਾਗਵਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਿਯਬ੍ਰਤ ਬਡਾ ਕਹਾ ਹੈ ਈਹਾਂ ਉਤਾਨਪਾਦ ਬਡਾ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਕਲਪਾਂਤਰ ਭੇਦ ਹੈ।

ਦੇਵਹੂਤਿ ਪੁਨਿ ਤਾਸੁ ਕੁਮਾਰੀ ਜੋ ਮੁਨਿ ਕਰਦਮ ਕੈ ਪ੍ਰਿਯ ਨਾਰੀ ਸੁਗਮ:

ਆਦਿ ਦੇਵ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨਦਯਾਲਾ ਜਠਰ ਧਰੇਉ ਜੇਹਿ ਕਪਿਲ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।

ਜੇਹਿ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਦੇਵਹੂਤੀ ਨੇ ਆਦਿ ਦੇਵ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲੁ ਕਪਲ ਦੇਵ ਕੋਂ ਜਠਰ ਮੇਂ ਧਾਰਿਆ ਹੈ ਤਾਤਪਰਯ ਏਹੁ ਤਿਸਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੋਤੇ ਭਏ।

ਸਾਂਖ ਸਾਸਤ੍ਰ ਜਿਨ ਪ੍ਰਗਟ ਬਖਾਨਾ ਤਤ੍ਵ ਬਿਚਾਰ ਨਿਪੁਨ ਭਗਵਾਨਾ।

ਜਿਸ ਕਪਲ ਦੇਵ ਨੇ ਸਾਂਖ ਸਾਸਤ੍ਰ ਮੇਂ ਚੌਬੀਸ ਤੱਤ੍ਵ ਕਹਿ ਕਰ ਪਚੀਸਵਾਂ ਸਭ ਕਾ ਸਾਖੀ ਆਤਮਾ ਲਖਾਯਾ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ਮੂਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਰ ਵਿਕ੍ਰਿਤਿਰ ਮਹਦਾਦ੍ਯਾਃ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਵਿਕ੍ਰਿਤਯਃ ਸਪਤ ਖੋਡਸ਼ਕਸਤੁ ਵਿਕਾਰੋ ਨ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਰ ਨ ਵਿਕ੍ਰਿਤਿਃ ਪੁਰਸ਼ਃ। ਮੂਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਪਰਮ ਕਾਰਨ ਜੋ ਕਿਸੀ ਕਾ ਵਿਕਾਰ ਨਹੀ ਉਸਕੇ ਵਿਕਾਰ ਮਹਤਤ੍ਵ ਮਹਤਤ੍ਵ ਕੇ ਵਿਕਾਰ ਅਹੰਕਾਰ ਸੋ ਤੀਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਾਤਕ ਰਾਜਸਿ ਤਾਮਸਿ ਸਾਤਕ ਅਹੰਕਾਰ ਤੇ ਮਨ ਗ੍ਯਾਨੇਂਦ੍ਰਿਯ ਅਰੁ ਕਰਮੇਂਦ੍ਰਿਯ ਰਾਜਸ ਹੰਕਾਰ ਸਹਾਇਕ ਤਾਮਸ ਹੰਕਾਰ ਤੇ ਪੰਚ ਤਨਮਾਤ੍ਰ ਸਬਦ ਸਪਰਸ ਰੂਪ ਰਸ ਗੰਧ ਸਬਦ ਤਨਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਅਕਾਸ਼ ਸਪਰਸ ਤਨਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਵਾਯੂ ਰੂਪ ਤਨਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਤੇਜ ਰਸ ਤਨਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਜਲ ਗੰਧ ਤਨਮਾਤ੍ਰ ਤੇ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਏ ਚੌਬੀਸ ਤਤ ਪਚੀਸਵਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਸਭ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸਾਂਖ ਕੇ ਮਤ ਮੇਂ ਤਤੋਂ ਕੀ ਉਤਪਤੀ ਇਸੀ ਭਾਂਤ ਕਹੀ ਹੈ। ਆਕੂਤੀ ਅਰ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਦੋਨੋ ਦੇਵਹੂਤੀ ਕੀਆਂ ਭਗਨੀਆਂ ਥੀਆਂ ਸੋ ਰੁਚਿ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਅਰੁ ਦਖ੍ਯ ਪ੍ਰਜਾਪਤਿ ਕੋਂ ਬਿਵਾਹੀਆਂ ਤਿਨ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਈਹਾਂ ਨਹੀਂ ਕਹਾ।

ਤੇਹਿ ਮਨੁ ਰਾਜ ਕੀਨ ਬਹੁ ਕਾਲਾ ਪ੍ਰਭੁ ਆਇਸ ਸਭ ਬਿਧਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ।

ਤਿਸ ਸ੍ਵੈਭੂ ਮਨੁ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾ ਕਹੀਏ ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਯੰਤ ਰਾਜ ਕੀਆ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕੇ ਧਰਮ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਕੋ ਪ੍ਰਜਾ ਪਾਲਨਾਦਿਕ ਧਰਮ ਜੋ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਭੀ ਵਿਧ ਕਰ ਪੂਰਨ ਕੀਏ। ੩੨੮।

ਸੋ: ਹੋਇ ਨ ਬਿਖੇ ਬਿਰਾਗ ਭਵਨ ਬਸਤ ਭਾ ਚੌਥਪਨ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਹ੍ਰਿਦੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖ ਲਾਗ ਜਨਮ ਗਯੋ ਹਰਿ ਭਜਨ ਬਿਨ॥

ਵਿਖੇ ਮੇਂ ਆਸਕ੍ਤ ਕਹਿਣੀ ਸ੍ਰੀ ਭੂ ਮਨੁ ਕੀ ਬਣਤੀ ਨਹੀਂ। ਤਾਂਤੇ ਅਵਕਾਸ ਪਦ ਕਾ ਅਧ੍ਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਜੋ ਵਿ
ਖਯੋਂ ਜੋ ਵੈਰਾਗ ਕਹੀਏ ਤ੍ਯਾਗ ਕਾ ਅਵਕਾਸ ਨ ਹੋਇ ਗ੍ਰਿਹਸਥ ਮੇਂ ਬ੍ਰਿਧ ਅਵਸਥਾ ਹੋਇ ਗਈ ਤਬ ਤਪ
ਭਜਨ ਸੇਂ ਬਿਨਾ ਜਨਮ ਵ੍ਯਰਥ ਬੀਤਣੇ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਭਈ। ਵੈਰਾਗ ਕੇ ਅਵਕਾਸ ਨ ਪਾਵਣੇ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਏ
ਹੁ ਉਤਾਨਪਾਦ ਤੌ ਮਨੁ ਜੀ ਕੇ ਹੋਤੇ ਹੀ ਅਪਣਾ ਅਧਕਾਰ ਧ੍ਰੂਵ ਕੋ ਦੇ ਕਰ ਤਪ ਕੋਂ ਚਲਾ ਗਯਾ ਅਰ ਧ੍ਰੂਵ ਨੇ
ਭੀ ਅਲਪ ਕਾਲ ਰਾਜ ਕਰਕੇ ਅਮਰ ਪਦ ਪਾਯਾ ਅਰ ਪ੍ਰਿਯਬ੍ਰਤ ਭੀ ਤਪ ਕਰਤਾ ਥਾ ਤਬ ਮਨੁ ਜੀ ਨੇ
ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਕੀ ਇਛਾਨੁਸਾਰ ਵੀਚਾਰਿਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਿਯਬ੍ਰਤ ਕੋ ਦੇਵਹਿ। ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੩੨੧॥

॥ਚੌ: ॥ਵਰਵਸ ਰਾਜ ਸੁਤਹਿ ਤਬ ਦੀਨਾ॥ਨਾਰਿ ਸਮੇਤ ਗਵਨ ਬਨ ਕੀਨਾ॥

ਵਰਵਸ ਕਹੀਏ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਰ ਅਰਥ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਅਰੁ ਮਨੁ ਜੀ ਨੇ ਬਡਾ ਯਤਨ ਕਰ ਪ੍ਰਿਯ
ਬ੍ਰਤ ਕੋ ਰਾਜ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਵਾਯਾ ਅਰ ਮਨੁ ਜੀ ਸਤ ਰੂਪਾ ਸਹਿਤ ਬਨ ਕੋ ਗਏ।

॥ ॥ਤੀਰਥ ਵਰ ਨੈਮਿਖ ਵਿਖ੍ਯਾਤਾ॥ਅਤਿ ਪੁਨੀਤ ਸਾਧਕ ਸਿਧ ਦਾਤਾ॥

ਨੈਮਿਖ ਨਾਮ ਨੈਮਖਾਰਨ ਕਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਏਕ ਸਮੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸੇਂ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਨੇ ਤਪ ਕਾ ਇਸ ਥਾਨ ਪੂਛਾ ਥਾ ਤ
ਬ ਵਿਰੰਚ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਮੈਂ ਚਕ੍ਰ ਚਲਾਵਤਾ ਹੋਂ ਜਹਾਂ ਇਸ ਕਾ ਵੇਗ ਮੰਦ ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਮਨ ਕਾ ਵੇਗ ਭੀ ਨਿਬ੍ਰਿ
ਤ ਹੋਇਗਾ ਸੋ ਉਹਾਂ ਆਇ ਕਰ ਚਕ੍ਰ ਕੀ ਨੇਮਿ ਕਹੀਏ ਧਾਰਾ ਠਹਿਰੀ ਤਾਂਤੇ ਉਸ ਕਾ ਨਾਮ ਨੈਮਿਖਾ ਭਯਾ ਸੋ ਸਾਧਕੋਂ
ਕੋ ਸਿਧ ਦੇਣੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ।

॥ਵਸਹਿ ਤਹਾਂ ਮੁਨਿ ਸਿੱਧ ਸਮਾਜਾ॥ਤਹ ਹਿਯ ਹਰਖ ਚਲੇ ਮਨੁ ਰਾਜਾ॥
॥ਪੰਥ ਜਾਤ ਸੋਹੈਂ ਮਤਿ ਧੀਰਾ॥ਗ੍ਯਾਨ ਭਗਤਿ ਜਨੁ ਧਰੇ ਸਰੀਰਾ॥
॥ਪਹੁੰਚੇ ਜਾਇ ਧੇਨੁ ਮਤਿ ਧੀਰਾ॥ਹਰਖ ਨਹਾਨੇ ਨਿਰਮਲ ਨੀਰਾ॥

ਧੇਨੁ ਮਤਿ ਕਹੀਏ ਗੋਮਤੀ ਨਦੀ ਇਤਰ ਸੁਗਮ ॥

॥ਆਏ ਮਿਲਨ ਸਿਧ ਮੁਨਿ ਗ੍ਯਾਨੀ॥ਧਰਮ ਧੁਰੰਧਰ ਨ੍ਰਿਪ ਰਿਖ ਜਾਨੀ॥

ਰਾਜਾ ਵਿਖੇ ਜੋ ਧਰਮ ਕਾ ਧੁਰੰਧਰ ਥਾ ਤਿਸ ਕੋ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿਤ ਧਾਰੀ ਜਾਨ ਕਰ ਸਭੀ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਮਿਲਣੇ ਆਏ

॥ਜਹ ਜਹ ਤੀਰਥ ਰਹੇ ਸੁਹਾਏ॥ਮੁਨਿਨ ਸਕਲ ਸਾਦਰ ਕਰਵਾਏ॥
॥ਸਪਨੀ ਕ੍ਰਿਸ ਸਰੀਰ ਮੁਨਿ ਪਟ ਧਾਰਿ ਧਾਨਾ॥ਸੰਤ ਸਭਾ ਨਿਤ ਸੁਨਹਿ ਪੁਰਾਨਾ॥

ਬਲਕਲਾਦਿਕ ਪਟ ਜਿਨੋ ਧਾਰੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਬ੍ਰਤੋਂ ਅਰੁ ਤੀਰਥ ਾਟਨੋ ਕਰ ਜਿਨ ਕੇ ਤਨ ਅਤਿ ਦੁਰਬਲ ਭਏ ਹੈਂ
ਕੇਤਾ ਚਿਰ ਤੌ ਸਤਸੰਗ ਮੇਂ ਮਿਲ ਕਰ ਕਥਾ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਤੇ ਰਹੇ ਤਬ ਤਪ ਕਰਨੇ ਕਾ ਉਦ੍ਯਮ ਕਰਤ ਭਏ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੩੩੦।।

ਦੋ: ।।ਦ੍ਵਾਦਸ ਅੱਖਰ ਮੰਤ੍ਰ ਪੁਨਿ ਜਪਹਿ ਸਹਿਤ ਅਨੁਰਾਗਾ।।
।।ਵਾਸੁਦੇਵ ਪਦ ਪੰਕਜ ਨਰਪਤਿ ਮਨ ਅਤਿ ਲਾਗਾ।।

।। ।।ਓਂ ਨਮੋ ਭਗਵਤੇ ਵਾਸਦੇਵਾਯ।। ।।ਇਹ ਦ੍ਵਾਦਸਾਖਯਰ ਮੰਤ੍ਰ ਜਪਤੇ ਰਹੇ ਅਰ ਵਾਸਦੇਵ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪਦਾਰਬਿੰਦੋਂ ਮੇਂ ਮਨ ਲਗਾਏ ਰਹੇ ਤਦਨੰਤਰ।। ੩੩੧।।

ਚੌ: ।।ਕਰਹਿ ਅਹਾਰ ਸਾਕ ਫਲ ਕੰਦਾ।।ਸੁਮਰਹਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦਾ।।

ਸਾਕ ਫਲਾਦਿਕ ਅਹਾਰ ਕਰਕੇ ਬ੍ਰਹਮ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦ ਜੋ ਨਿਰਗੁਣ ਪਰਮਾਤਮਾ ਹੈ ਚਿਤ ਕੇ ਨਿਰੋਧ ਹੇਤੁ ਤਿਸ ਕੋ ਸੁਮਰਤੇ ਰਹੇ ਤਿਸ ਸੇ ਉਪਰੰਤ।।

।।ਪੁਨ ਹਰਿ ਹੇਤੁ ਕਰਨ ਤਪ ਲਾਗੇ।।ਵਾਰ ਅਹਾਰ ਮੂਲ ਫਲ ਤ੍ਯਾਗੇ।।

।।ਹਰਿ ਕਹੀਏ ਮਾਯੋਪਹਿਤ ਚੈਤੰਨ ਪੁਨ: ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਤਪ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਇਨ ਕੋ ਤੌਂ ਦਰਸਨ ਕੀ ਇੱਛਾ ਹੈ ਅਰ ਦਰਸਨ ਯੋਗਯ ਤੌ ਮਾਯਾ ਸਬਲ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਜਲ ਮਾਤ੍ਰ ਅਧਾਰ ਕਰਕੇ ਤਿਸ ਕੋ ਧ੍ਯਾਵਣੇ ਲਾਗੇ।।

।।ਪੁਰ ਆਬ੍ਦ ਲਾਖ ਨਿਰੰਤਰ ਹੋਈ।।ਦੇਖਹਿ ਨੈਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ।।
।।ਅਗੁਨ ਅਖੰਡ ਅਨੰਤ ਅਨਾਦੀ।।ਜਿਹ ਚਿੰਤਹਿ ਪਰਮਾਰਥ ਬਾਦੀ।।
।।ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਜਿਹ ਬੇਦ ਨਿਰੂਪਾ।।ਨਿਜਾਨੰਦ ਨਿਰੁਪਾਧ ਅਨੂਪਾ।।

ਅਗੁਨ ਅਖੰਡਾਦਿਕ ਵਿਸੇਸਣ ਸਭੀ ਅਧ੍ਯਾਸ ਵਿਸੇਸ਼ ਮੇਂ ਭੀ ਬਣਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਮਾਯਾ ਤਿਸ ਮੋਂ ਕਲਪਤ ਹੈ।।

।।ਸੰਭੁ ਵਿਰੰਚ ਵਿਸ੍ਨੁ ਭਗਵਾਨਾ।।ਉਪਜਹਿ ਜਾਸੁ ਅੰਸ ਤੇ ਨਾਨਾ।।

ਯਹਿ ਮਾਯਾ ਸਬਲ ਕੀ ਸਮਸ੍ਰਤਾ ਦਿਖਾਈ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਭੀ ਦੁਰਲਭ ਹੈ ਸਭ ਕਾ ਪਰਾਬ੍ਰਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਕੈਸੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੈਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸੇਵਕ ਵਸ ਅਹਿਹੀਂ।।ਭਗਤ ਹੇਤੁ ਲੀਲਾ ਤਨ ਗਹਹੀਂ।।

ਐਸੇ ਸਰਬ ਸਕ੍ਤਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੇਵਕੋਂ ਕੇ ਅਧੀਨ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਿਮਿਤ ਲੀਲਾ ਮਾਤ੍ਰ ਦੇਹ ਭੀ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ।।

।।ਜੌ ਯਹਿ ਬਚਨ ਸੱਤ੍ਯ ਸ੍ਰੁਤਿ ਭਾਖਾ।।ਤੌ ਹਮਾਰ ਪੂਜਹਿ ਅਭਿਲਾਖਾ।।

੩੩੨ ਦੋ: ।।ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਬੀਤੇ ਖਟ ਸਹਸ ਸੰਬਤ ਵਾਰਿ ਅਹਾਰ।।
।।ਸੰਬਤ ਸਪਤ ਸਹਸ੍ਰ ਪੁਨਿ ਰਹੇ ਸਮੀਰ ਅਧਾਰ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਸੁਗਮ॥੩੩੩॥ਵਰਖ ਸਹਸ ਦਸ ਤਪ ਅਭਿਮੇਸੇ ਊਭਾ ਠਾਢੇ ਰਹੇ ਏਕ ਪਦ ਦੋਊ॥
।ਸੁਗਮ॥ ॥ਬਿਧ ਹਰਿ ਹਰ ਤਪ ਦੇਖ ਅਪਾਰਾ॥ਮਨੁ ਸਮੀਪ ਆਏ ਬਹੁ ਵਾਰਾ॥

॥ਮਾਂਗਹੁ ਵਰ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਲੁਭਾਏ॥
॥ਪਰਮ ਧੀਰ ਨਹਿੰ ਚਲਹਿੰ ਚਲਾਏ॥

ਤਿਨਕਾ ਅਤਿਉਗ੍ਰ ਤਪ ਦੇਖਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਤੀਨੋ ਇਕਤ੍ਰ ਹੀ ਬਹੁਤੇਵਾਰ ਆਏ ਅਰ ਕਹਾ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ਇਛਾ ਹੈ ਸੋ ਹਮ ਪੂਰਨ ਕਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ। ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਪਰਮ ਧੈਰੀਜੀ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮਨ ਕੋ ਨ ਚਲਾਯਾ ਅਰਥ ਇਹ ਤਿਨਸੇਂ ਵਰ ਨ ਮਾਂਗਯਾ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਸੇਂ ਪਰਾਈਸ਼੍ਵਰਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਧਯਾਵਣਾ ਏਹ ਉਪਾਸਨਾ ਕੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੈ।

॥ਅਸਥ ਮਾਤ੍ਰ ਹੁਇ ਰਹੇ ਸਰੀਰਾ॥ਤਦਪਿ ਮਨਾਗ ਮਨਹਿ ਨਹਿ ਪੀਰਾ॥

ਯਦਯਪਿ ਸਰੀਰੋਂ ਕੇ ਅਸਥਮਾਤ੍ਰ ਰਹਿਗਏ ਪਰੰਤੂ ਮਨ ਕੋਂ ਮਨਾਗ ਕਹੀਏ ਰੰਚਕਮਾਤ੍ਰ ਭੀ ਪੀੜਾ ਨਹੀਂ ਹੁਈ ਜਾਂਤੇ ਅਤਯੁਤਮ ਵਰ ਲੇਣੇ ਕੀ ਓਰ ਬ੍ਰਿਤ ਲਗੀ ਹੈ।

॥ਪ੍ਰਭੁ ਸਰਬਗ੍ਯ ਦਾਸ ਨਿਜ ਜਾਨੀ॥ਗਤਿ ਅਨੰਨ੍ਯ ਤਾਪਸ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਨੀ॥

ਸਰਬਵਿਦ ਗਯਾਤਾ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂਨੇ ਰਾਜਾ ਅਰੁ ਰਾਣੀ ਕੋ ਅਨੰਨ੍ਯ ਦਾਸ ਜਾਣਾ ਤਬ॥

॥ਮਾਂਗ ਮਾਂਗ ਵਰ ਭੈ ਨਭ ਬਾਨੀ॥ਪਰਮ ਗੰਭੀਰ ਕ੍ਰਿਪਾਂਮ੍ਰਿਤ ਬਾਨੀ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਰੂਪੀ ਸੁਧਾ ਸੇਂ ਭੀਗੀ ਹੂਈ ਅਰੁ ਪਰਮ ਗੰਭੀਰ ਜਾਕੀ ਧੁਨਿ ਹੈ ਸੋ ਵਰ ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪੀ ਪੁਨਰੁਕਤਿ ਬਾਣੀ ਭਈ ਰਾਜਾ ਰਾਣੀ ਜੋ ਦੋ ਹੈਂ ਤਿਸ ਨਮਿਤ॥ ॥ਵਾ॥ ਰਾਜਾ ਕੇ ਵਿਸੇਖ ਤੇਖ ਹੇਤੁ ਦੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਮ੍ਰਿਤਕ ਜਿਵਾਵਨਿ ਗਿਰਾ ਸੁਹਾਈ॥
॥ਸ੍ਰਵਣ ਰੰਧ੍ਰ ਹੁਇ ਉਰ ਜਬ ਆਈ॥
॥ਰਿਸ੍ਟ ਪੁਸ੍ਟ ਤਨ ਭਏ ਸੁਹਾਏ॥
॥ਮਾਨਹੁ ਅਬਹਿ ਭਵਨ ਤੇ ਆਏ॥ਸੁਗਮ॥ ॥੩੩੪॥

ਦੋ॥ ॥ਸ੍ਰਵਣ ਸੁਧਾ ਸਮ ਬਚਨ ਸੁਨ ਪੁਲਕ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਗਾਤ॥
॥ਬੋਲੇ ਮਨੁ ਕਰ ਦੰਡ ਵਤ ਪ੍ਰੇਮ ਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਸਮਾਤ॥

ਕਰਨੋਂ ਕੋ ਪਯੂਖ ਸਾਦ੍ਰਿਸ ਜੋ ਗਿਰਾ ਹੈ ਸੋ ਸੁਨਕਰ ਜਿਨਕੋ ਅਤਿ ਹਰਖ ਹੂਯਾ ਹੈ ਐਸਾ ਸ੍ਵਯੰਭੂ ਮਨੁ ਗਦਗਦ ਹੂਆ ਦੰਡਵਤ ਕਰ ਸਾਂਤਿ ਪ੍ਰਾਇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੇਕੇ ਕਹਿਤ ਭਯਾ। ੩੩੫

ਚੌ॥ ॥ਸੁਨ ਸੇਵਕ ਸੁਰਤਰ ਸੁਰ ਧੇਨੂ॥ਬਿਧਿ ਹਰਿ ਹਰ ਬੰਦਿਤ ਪਦ ਰੇਨੂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਸੇਵਕ ਸੁਲਭ ਸਕਲ ਸੁਖਦਾਯਕ।।ਪ੍ਰਨਤਪਾਲ ਸਚਰਾਚਰ ਨਾਯਕ।।
।।ਜੌਂ ਅਨਾਥ ਹਿਤ ਹਮ ਪਰ ਨੇਹੂ।।ਤੌ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇ ਯਹਿ ਵਰ ਦੇਹੂ।।

ਹੇ ਸੇਵਕੋਂ ਕੇ ਕਲਪਤਰ ਅਰੁ ਕਾਮਧੇਨੁ ਆਦਿਕੀ ਖਿਨੈ ਸੁਨੈ ਅਰੁ ਬਾਂਛਤ ਸਿਧ ਕਰੇ ਹੇ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਪੂਜਨ ਪਾਦ ਦ੍ਵੈ ਜਿਨ ਕੇ ਪੂਜ੍ਯ ਜਾਨ ਕਰ ਹਮਾਰੇ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਹੇ ਸੇਵਕੋਂ ਕੇ ਸੁਗਮ ਪ੍ਰਨਃ ਸਰਬ ਸੁਖਦ ਅਰੁ ਸਰਨਪਾਲਕ ਜੋ ਨੰਮ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਅਨਾਥੋਂ ਕੇ ਹਿਤੂ ਹਮ ਕੋ ਸਰਣਾਗਤ ਅਰ ਅਰੁ ਅਨਾਥ ਜਾਨ ਕਰ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਸਭ ਸੁਖ ਦੇਵਣ ਨਿਮਿਤ ਇਹ ਵਰ ਦੇਵੋ।

।।ਜੋ ਸਰੂਪ ਬਸ ਸਿਵ ਮਨ ਮਾਹੀਂ।।ਜੇਹਿ ਕਾਰਨ ਮੁਨਿ ਜਤਨ ਕਰਾਹੀਂ।।
।।ਜੋ ਭੁਸੁੰਡਿ ਮਨ ਮਾਨਸ ਹੰਸਾ।।ਸਗੁਨ ਅਗੁਨ ਜਿਹ ਨਿਗਮ ਪ੍ਰਸੰਸਾ।।

ਭੁਸੁੰਡ ਕੇ ਮਨ ਰੂਪੀ ਮਾਨ ਸਰੋਵਰ ਬਿਖੇ ਜੋ ਮਰਾਲ ਰੂਪ ਸੋਭਤਾ ਹੈ ਗੁਣੋਂ ਸਹਿਤ ਅਰ ਗੁਣਾਤੀਤ ਜਾਨਿ ਕਰ ਜਿਸ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਸ੍ਰੁਤੀਆਂ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ।

।।ਦੇਖਹਿ ਹਮ ਸਰੂਪ ਭਰ ਲੋਚਨ।।ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਪ੍ਰਨਤਾਰਤ ਮੋਚਨ।।

ਹੇ ਸਰਣਾਗਤੋਂ ਕੇ ਦੁਖ ਨਿਵਾਰਕ ਤਿਸ ਸਰੂਪ ਕੋ ਹਮ ਦ੍ਰਿਗ ਭਰ ਕੇ ਦੇਖੀਏ। ਕਿਵੇਂ।। ।।ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਕਰ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪਰਯੰਤ ਦਰਸਨ ਕਰੀਏ ਇਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ।

।।ਦੰਪਤਿ ਬਚਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗੇ।।ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਵਿਨੀਤ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਪਾਗੇ।।

ਕੋਮਲ ਅਰੁ ਵਿਨੈ ਸਹਿਤ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਸੰਜੁਗ ਜੋ ਰਾਜਾ ਰਾਣੀ ਕੇ ਬਚਨ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਅਤਿ ਪਯਾਰੇ ਲਗੇ ਤਦਨੰਤਰ।

।।ਭਗਤ ਵਛਲ ਪ੍ਰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ।।ਵਿਸ੍ਵ ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟੇ ਭਗਵਾਨਾ।।

ਭਗਵਾਨ ਭਗਤ ਵਤਸਲ ਹੈ ਅਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨ ਕੋ ਭਗਤ ਜਾਨ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਭਏ ਅਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸਕਾਰੀ ਜੋ ਸਰਬ ਵ੍ਯਾਪਕ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤਹਾਂ ਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ ਅਬ ਤਿਸ ਸਰੂਪ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।੩੩੬।।

।।ਦੋਹਰਾ।। ।।ਨੀਲ ਸਰੋਰੁਹ ਨੀਲ ਮਨਿ ਨੀਲ ਨੀਰਧਰ ਸ੍ਯਾਮ।।

ਨੀਲ ਕਮਲ ਸਮ ਕੋਮਲਤਾ ਨੀਲ ਮਣੀ ਸਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਨੀਲੇ ਮੇਘ ਸਮ ਉਦਾਰਤਾ ਅਰ ਗੰਭੀਰਤਾ।

।।[illegible] ਤਨ ਸੋਭਾ ਨਿਰਖਿ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਸਤ ਕਾਮਾ।।ਸਪਸ਼ਟ।।੩੩੭।।

।।ਚੌਪਈ।। ।।ਸਰਦ ਮਯੰਕ ਬਦਨ ਛਬਿ ਸੀਂਵਾ।।ਚਾਰੁ ਕਪੋਲ ਚਿਬੁਕ ਦਰ ਗ੍ਰੀਵਾ।।

ਸਰਦ ਰਿਤੁ ਕੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਸੇ ਭੀ ਮੁਖ ਸੋਭਾ ਕੀ ਅਵਧਿ ਹੈ ਸੁੰਦਰ ਕਪੋਲ ਅਰੁ ਚਿਬੁਕ ਹੈ ਅਰ ਸੰਖ ਕੇ ਸਮਾਨ ਗ੍ਰੀਵਾ ਹੈ।

।।ਅਧਰ ਅਰੁਨ ਰਦ ਸੁੰਦਰ ਨਾਸਾ।।ਬਿਧੁ ਕਰ ਨਿਕਰ ਬਿਨਿੰਦਕ ਹਾਸਾ।।

ਅਧਰ ਲਾਲ ਹੈਂ ਦੰਤ ਅਰੁ ਨਾਸਕਾ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੀ ਕਿਰਣ ਸਮੂਹੋਂ ਕੋ ਵਿਸੇਖ ਲਜਿਤ ਕਰਨਹਾਰ

੨੧੦ ਜਿਨਕਾ ਹਾਸ ਹੈ।

॥ਨਵ ਅੰਬੁਜ ਅੰਬਕ ਛਬਿ ਨੀਕੀ॥ਚਿਤਵਨ ਲਲਿਤ ਭਾਵਨੀ ਜੀ ਕੀ

ਨਵੀਨ ਕਮਲੋਂ ਸੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਛਬਿ ਨੀਕੀ ਹੈ ਅਰ ਦੇਖਣੇ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਕੋ ਭਾਵਤਾ ਹੈ।

॥ ॥ਭ੍ਰਿਕੁਟਿ ਮਨੋਜ ਚਾਪ ਛਬਿ ਹਾਰੀ॥ਤਿਲਕ ਲਿਲਾਟ ਪਟਲ ਦੁਤਿਕਾਰੀ

ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਮਦਨ ਧਨੁਖ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੋ ਭੀ ਹਰਣੇ ਹਾਰੀ ਹੈ ਅਰ ਮਸਤਕ ਪਰ ਤਿਲਕ ਐਸ ਸੋਭਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਦੁਤਿ ਕਾਰੀ ਕਹੀਏ ਦਾਮਨੀ ਓਕਾ ਪਟਲ ਕਹੀਏ ਪੁੰਜ ਹੋਵੇ। ਕਿੰਵਾ। ॥ਲਿਲਾਟ ਪਟਲ ਕਹੀਏ ਮਸਤਕ ਤਿਸ ਕੀ ਦੁਤਿ ਕਰਤਾ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਤਿਲਕ ਹੈ।

॥ਕੁੰਡਲ ਮਕਰ ਮੁਕਟ ਸਿਰ ਭ੍ਰਾਜਾ॥ਕੁਟਿਲ ਕੇਸ ਜਨੁ ਮਧੁਪ ਸਮਾਜਾ॥

ਮਤਸਾਕ੍ਰਿਤ ਕੁੰਡਲ ਹੈਂ ਅਰ ਮੁਕਟ ਸਿਰ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸਤਾ ਹੈ ਭ੍ਰਮਰੋਂ ਸਮ ਸਯਾਮ ਚਿਕਨੇ ਅਰੁ ਕੁੰਡਲਿਆਰੇ ਕੇਸ ਹੈਂ।

॥ਉਰ ਸ੍ਰੀਵਤਸ ਰੁਚਿਰ ਬਨਮਾਲਾ॥ਪਾਦਿਕ ਹਾਰ ਭੂਖਨ ਮਨਿ ਜਾਲਾ॥

ਰਿਦੈ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀਵਤਸ ਕਹੀਏ ਭ੍ਰਿਗੁਲਤਾ ਕਾ ਅਥਵਾ ਰੋਮਾਵਰਤਕ ਕਾ ਚਿਹਨ ਅਰ ਸੋਭਨੀਕ ਬਨਮਾਲਾ ਹੈ ਪਦਕ ਕਹੀਏ ਜੜਾਊ ਪਟੜੀਆਂ ਤਿਨ ਕਾ ਹਾਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਪੰਜਾਬ ਮੇਂ ਪਚਾਰਿਕੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਔਰ ਭੂਖਣ ਮਣੀਆਂ ਕੇ ਸਿਬ੍ਰੇ ਕੇ ਹੈਂ। ॥ਪਦਕ ਨਾਮ ਕੇਵਲ ਹੀਰੇ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਸੋ ਹੀਰੋਂ ਕਾ ਹਾਰ ਹੈ ਅਰ ਵਤ੍ਰ ਮਣੀਓਂ ਕੇ ਭੂਖਣ ਹੈਂ।

॥ਕੇਹਰ ਕੰਧਰ ਚਾਰੁ ਜਨੇਊ॥ਬਾਹੁ ਬਿਭੂਖਨ ਸੁੰਦਰ ਤੇਊ॥ਸ੍ਰੁਠਾ॥ਅ:

॥ਕਰਿ ਕਰ ਸਰਸ ਸੁਭਗ ਭੁਜ ਦੰਡਾ॥

॥ਕਟਿ ਨਿਖੰਗ ਕਰ ਸਰ ਕੋਦੰਡਾ॥

ਗਜ ਕੇ ਸੁੰਡ ਸਮਾਨ ਸੁੰਦਰ ਭੁਜ ਦੰਡ ਹੈਂ ਕਟ ਮੇਂ ਤੂਨੀਰ ਹੈ ਅਰੁ ਹਾਥੋਂ ਮੇਂ ਧਨਖ ਬਾਣ ਹੈ ਈਹਾਂ ਦੋ ਭੁਜ ਧਨਖ ਧਾਰੀ ਸਰੂਪ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਨੇ ਅਪਣੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਨਿਮਿਤ ਕਹਾ ਹੈ।

॥ਦੋਹਾ॥ ॥ਤੜਤ ਵਿਨਿੰਦਕ ਪੀਤ ਪਟ ਉਦਰ ਰੇਖ ਵਰ ਤੀਨ॥

॥ਨਾਭਿ ਮਨੋਹਰ ਲੇਤ ਜਨੁ ਜਮੁਨ ਭਵਰ ਛਬਿ ਛੀਨ॥

ਦਾਮਨੀ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕੋ ਅਤਿ ਲਜੰਤ ਕਰਨੇ ਹਾਰਾ ਪੀਤਾਂਬਰ ਹੈ ਅਰ ਉਦਰ ਮੇਂ ਸੁੰਦਰ ਤ੍ਰਿਵਲੀ ਹੈ ਨਾਭਿ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਕਾਲਿੰਦੀ ਕੇ ਆਵਰਤੋਂ ਕੀ ਛਬਿ ਨ੍ਯੂਨ ਹੋਤੀ ਹੈ ਈਹਾਂ ਰਵਿਜਾ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕੇਵਲ ਸਯਾਮਤਾ ਹੇਤੁ ਹੈ। ੩੩੯॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਚੌ:॥ਪਦਰਾਜੀਵ ਵਰਨ ਨਹਿ ਜਾਹੀਂ॥ਮੁਨਿ ਮਨ ਮਧੁਪ ਵਸਹਿ ਜਿਹਿ ਮਾਂਹੀਂ॥ ੨੧੧

॥ਸੁਗਮ:॥ਵਾਮ ਭਾਗ ਸੋਭਿਤ ਅਨਕੂਲਾ॥ਆਦਿ ਸਕ੍ਤਿ ਛਬਿ ਨਿਧਿ ਜਗ ਮੂਲਾ ੫॥ ੦

ਸਰਬ ਜਗਤੋਂ ਕੀ ਆਦਿ ਅਰ ਸਰਬ ਸੌਂਦਰਯੋਂ ਕਾ ਸਿੰਧੁ ਸਰਬ ਕਾਰਣੋਂ ਕਾ ਕਾਰਣ ਜੋ ਮਹਾਂ ਮਾਯਾ ਹੈ ਜੋ ਅਨੁਕੂਲਾ ਹੋਇ ਕਰ ਤਿਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਵਾਮ ਭਾਗ ਮੇਂ ਸੋਭਤੀ ਹੈ ਅਨੁਕੂਲਾ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਦਾਸੀ ਸਮ ਤਿਸ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਹਿਤੀ ਹੈ।

॥ਜਾਸੁ ਅੰਸ ਉਪਜਹਿ ਗੁਨਖਾਨੀ॥ਅਗਨਿਤ ਰਮਾ ਉਮਾਂ ਬ੍ਰਹਮਾਨੀ॥

ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਖਾਣੀ ਜੋ ਰਮਾ ਉਮਾ ਆਦਿਕ ਹੈਂ ਸੋ ਅਨੇਕ ਜਿਸ ਕੇ ਅੰਸੋਂ ਸੇ ਉਪਜਤੀਆਂ ਹੈਂ।

॥ਭ੍ਰਿਕੁਟਿ ਵਿਲਾਸ ਜਾਸੁ ਜਗ ਹੋਈ॥
॥ਰਾਮ ਵਾਮ ਦਿਸ ਸੀਤਾ ਸੋਈ॥ ॥ਸੁਗਮ॥

॥ਛਬਿ ਸਮੁਦ੍ਰ ਹਰਿ ਰੂਪ ਵਿਲੋਕੀ॥ਏਕ ਟਕ ਰਹੇ ਨੈਨ ਪਟ ਰੋਕੀ॥

ਨੈਨ ਪਟੋਂ ਕੀ ਕਹਿਯੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਨਿਮੇਖ ਉਨਮੇਖ ਸੇ ਰਹਿਤ ਕੀਆ।

॥ਚਿਤਵਹਿ ਸਾਦਰ ਰੂਪ ਅਨੂਪਾ॥ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਨ ਮਾਨਹਿ ਮਨੁ ਸਤਰੂਪਾ॥

॥ਸੁਗਮ:॥ਹਰਖ ਵਿਵਸ ਤਨ ਦਸਾ ਭੁਲਾਨੀ॥ਪਰੇ ਦੰਡ ਇਵ ਗਹਿ ਪਦ ਪਾਨੀ॥

ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਪਗੋਂ ਕੋ ਹਾਥੋਂ ਸੇ ਪਕੜ ਕਰ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਡੰਡਵਤ ਕਰਤੇ ਹੁਏ।

॥ਸਿਰ ਪਰਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਜ ਕਰ ਕੰਜਾ॥ਤੁਰਤ ਉਠਾਏ ਕਰੁਨਾ ਪੁੰਜਾ॥੩੪੦॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਬੋਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਪ੍ਰਭੁ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੁਹਿ ਜਾਨ॥
॥ਮਾਂਗਹੁ ਵਰ ਜੋ ਭਾਵ ਮਨ ਮਹਾਂ ਦਾਨਿ ਅਨੁਮਾਨ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਿਤ ਭਏ ਹੇ ਦੰਪਤੀ ਮੁਝ ਕੋ ਮਹਾਂ ਦਾਨੀ ਅਰ ਅਪਨੇ ਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਜਾਨ ਕੇ ਜੋ ਇਛਾ ਹੋਇ ਸੋ ਵਰ ਮਾਂਗੋ॥੩੪੧॥

॥ਚੌ:॥ਸੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਬਚਨ ਜੋਰ ਜੁਗ ਪਾਨੀ॥ਧਰ ਧੀਰਜ ਬੋਲੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ॥

ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੀਏ ਸਭ ਕਿਛੁ ਦੇਣੇ ਕੋ ਸਮਰਥ ਤਿਨ ਕੀ ਗਿਰਾ ਸੁਨ ਕੈ ਜੁਗ ਕਹੀਏ ਰਾਜਾ ਰਾਣੀ ਸੋ ਕਰ ਜੋੜ ਕੇ॥ਅਥਵਾ॥ਦੋਨੋ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕੇ ਧੀਰਜ ਸੰਜੁਤ ਕੋਮਲ ਬਾਣੀ ਬੋਲੇ।

॥ਨਾਥ ਦੇਖ ਪਦ ਕਮਲ ਤੁਮਾਰੇ॥ਅਬ ਪੂਰੇ ਸਬ ਕਾਮ ਹਮਾਰੇ॥ਸੁਗਮ:
॥ਇਕ ਲਾਲਸਾ ਬਡ ਉਰ ਮਾਹੀਂ॥ਸੁਗਮ ਅਗਮ ਕਹਿ ਜਾਤ ਸੁ ਨਾਹੀਂ॥

ਜੋ ਸੁਗਮ ਕੀ ਬਿਵਸਥਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ ॥ਤੁਮ॥ਹਿ ਦੇਤ ਅਤਿ ਸੁਗਮ ਗੁਸਾਂਈ॥ ਅਗਮ ਲਾਗ ਮੁਹਿ ਨਿਜ ਕ੍ਰਿਪਨਾਈ॥

ਤਿਸ ਪਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਜਥਾ ਦਰਿਦ੍ਰ ਬਿਬੁਧ ਤਰੁ ਪਾਈ॥ਬਹੁ ਸੰਪਤ ਮਾਂਗਤ ਸਕੁਚਾਈ॥ ॥
॥ਤਾਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਨ ਨਹਿ ਸੋਈ॥ਤਥਾ ਹ੍ਰਿਦੈ ਮਮ ਸੰਸੈ ਹੋਈ॥

ਜੈਸੇ ਪਰਮ ਨਿਰਧਨ ਕੋ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਵੈ ਤੌ ਭੀ ਅਪਨੀ ਦੀਨ ਦਸਾ ਕਰ ਅਲਪ ਧਨ ਮਾਂਗ ਤਾ ਹੈ ਸੋਚਤਾ ਹੈ ਕਹੀਂ ਮੁਝੇ ਬਹੁਤ ਨਾ ਦੇਵੈ ਅਰ ਤਿਸ ਕੇ ਮਹਾਤਮ ਕੋ ਨਹੀ ਸਮਝਤਾ ਤੈਸੇ ਮੈਂ ਭੀ ਅਪਨੀ ਕ੍ਰਿਪਨਤਾ ਕਰ ਮਾਂਗ ਨਹੀ ਸਕਤਾ ਮੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਛੈ ਤੇਰਾ ਕਿਆ ਬਾਂਛਤ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸੋ ਤੁਮ ਜਾਨਹੁ ਅੰਤਰਜਾਮੀ॥ਪੁਰਵਹੁ ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਸ੍ਵਾਮੀ॥

ਸੋ ਮੇਰੀ ਇੱਛਾ ਅਰ ਮਨੋਰਥ ਕੋ ਭੀ ਆਪ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਜਾਤੇ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰੇ ਮਨੋਰਥ ਸਫਲ ਕਰੋ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਬੋਲੇ।

॥ਸਕੁਚ ਬਿਹਾਇ ਮਾਂਗ ਨ੍ਰਿਪ ਮੋਹੀ॥ਮੋਰੇ ਨਹਿ ਅਦੇਇ ਕਛੁ ਤੋਹੀ॥

ਹੇ ਨ੍ਰਿਪ ਅਗਮਤ ਕੀ ਸੰਕਾ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਨਿਸੰਕ ਮਾਂਗ ਜਾਤੇ ਐਸੀ ਕੋਊ ਵਸਤੁ ਨਹੀ ਜੋ ਮੈ ਤੁਮ ਕੋ ਨ ਦੇਵੋਂ ੩੪੨ ਤਬ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਪਨੇ ਪਰ ਦੇਖ ਕੈ ਸਾਭਿਪ੍ਰਾਇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੇਤਾ ਹੂਆ ਰਾਜਾ ਅਪਨਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਹਿਤਾ ਹੈ।

॥ਦੋ: ॥ਦਾਨਿ ਸਿਰੋਮਨਿ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਨਾਥ ਕਹੋਂ ਸਤਭਾਉ॥
॥ਚਾਹੌ ਤੁਮਹਿ ਸਮਾਨ ਸੁਤ ਪ੍ਰਭੁ ਸਨ ਕਵਨ ਦੁਰਾਉ॥

ਮੈ ਅਪਨਾ ਸਤ ਭਾਵ ਕਹਿਯੇ ਸਾਚਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ ਜਾਤੇਂ ਤੁਮ ਦਾਨੀਓਂ ਕੇ ਮੁਕਟ ਮਣਿ ਹੋ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕੇ ਉਦਧਿ ਹੋ ਅਰੁ ਨਾਥ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਮੁਝੇ ਸਨਾਥ ਕਰਬੇ ਹੇਤੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਪਰਮ ਉਤਮ ਦਾਨ ਦੇਵੋ ਜੋ ਤੁਮ ਜੈਸਾ ਪੁਤ੍ਰ ਮੇਰੇ ਘਰ ਹੋਵੈ ਆਪ ਸੇ ਮੇਰਾ ਕਿਆ ਅੰਤਰ ਹੈ॥ ੩੪੩॥

॥ਚੌ: ॥ਦੇਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੁਨ ਬਚਨ ਅਮੋਲੇ॥ਏਵਮਸਤੁ ਕਰੁਣਾਨਿਧਿ ਬੋਲੇ॥

ਨਿਮਤਾ ਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਰੀਤਿ ਸੇ ਜੋ ਕਹੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤਿਸੇ ਅਮੋਲਕ ਵਚਨ। ॥ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਕਰ ਜਾਨਾ ਇਹ ਅਮੋਲਕ ਵਚਨ ਸੋ ਸੁਨ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਬੋਲੇ ਐਸੇ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰੰਤੂ।

॥ਆਪ ਸਰਸ ਖੋਜਹੁ ਕਿਹ ਜਾਈ॥ਨ੍ਰਿਪ ਤਵ ਤਨੈ ਹੋਬ ਮੈ ਆਈ॥ਸੁਗਮ: ॥

।ਸਤਰੂਪਹਿ ਬਿਲੋਕ ਕਰ ਜੋਰੇ। ਦੇਵਿ ਮਾਂਗ ਵਰ ਜੋ ਰੁਚਿ ਤੋਰੇ।

ਪੁਨਾ ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧ ਨੇ ਸਤਰੂਪਾ ਕੋ ਦੇਖਯਾ ਜੋ ਹਾਥ ਜੋੜੇ ਖੜੀ ਹੈ ਤਬ ਕਹਿਤ ਭਏ ਹੇ ਦੇਵੀ ਜੋ ਤੇਰੀ ਰੁਚਿ ਹੈ ਸੋ ਤੂੰ ਭੀ ਮਾਂਗ ਇਹ ਸੁਨਕਰ ਸਤਰੂਪਾ ਨੇ ਬੀਚਾਰਯਾ ਜਿਸ ਕਰ ਰਾਜਾ ਕਾ ਸਨਮਾਨ ਰਹੇ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਬਾਂਛਿਤ ਭੀ ਸਿਧ ਹੋਵੈ ਐਸੀ ਜੁਗਤਿ ਕਰੋਂ ਸੋਈ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

।ਜੋ ਵਰੁ ਨਾਥ ਚਤੁਰ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਂਗਾ। ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਮੁਹਿ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਅ ਲਾਗਾ।

ਹੇ ਨਾਥ ਨ੍ਰਿਪਤ ਬਡਾ ਚਤੁਰ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਆਪ ਕੋ ਰੀਝਾਯਾ ਹੈ ਅਰ ਤੁਮ ਸੇਂ ਸਰਬ ਸੁਖੋਂ ਕਾ ਸਾਧਕ ਵਰ ਪਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਮਾਂਗਨਾ ਹੂਆ ਵਰ ਮੁਝ ਕੋ ਭੀ ਪਯਾਰਾ ਲਾਗਾ ਹੈ ਅਰ ਤੁਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਭੂਪ ਕਾ ਵਾਂਛਤ ਦੈ ਕਰ ਮੁਝ ਪਰ ਭੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਹੈ।

।ਪ੍ਰਭੁ ਪਰੰਤੁ ਸੁਠਿ ਹੋਤ ਢਿਠਾਈ। ਯਦਪਿ ਭਗਤ ਹਿਤ ਤੁਮਹਿ ਸੁਹਾਈ।

ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਇਹ ਬਾਤ ਯਦ੍ਯਪਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮ ਹਮਾਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇ ਅਵਤਾਰ ਧਰੋ ਪਰੰਤੁ ਇਸ ਸੁਠਤਾ ਮੇ ਹਮ ਕੋ ਢੀਠਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮ ਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਨਨਾ ਸੋ ਯਦ੍ਯਪਿ ਭਗਤ ਵਤਸਲਤਾ ਕਰ ਤੁਮ ਕੋ ਸੁਹਾਵੇਗੀ ਤਦਪਿ।

।ਤੁਮ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਜਨਕ ਜਗ ਸ੍ਵਾਮੀ। ਬ੍ਰਹਮ ਸਕਲ ਉਰ ਅੰਤਰਯਾਮੀ।

।ਅਸ ਸਮਝਤ ਮਨ ਸੰਸੈ ਹੋਈ। ਕਹਿਓ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਮਾਨ ਪੁਨ ਸੋਈ।

ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਧੋਇਐ ਜੋ ਤੁਮ ਹੋ ਤਿਸ ਓਰ ਦੇਖ ਕਰ ਚਿਤ ਕੋ ਤੈਸੇ ਸੰਸੈ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਕੈਸੇ ਜਾਣਨਾ ਕਦਾਚਿਤ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੈਂ ਢੀਠਤਾ ਸੇ ਡਰਤੇ ਹੋ ਤੋ ਇਹ ਵਰ ਨ ਲੇਵੋ ਤਿਸ ਹਿਤ ਕਹਿਤੀ ਹੈ ਆਪ ਨੇ ਜੋ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਸਤ ਹੈ ਤੁਮ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੋਵੋਗੇ ਮਾਤਾ ਕਾ ਤਾਤ ਪਰਯ ਇਹ ਹੈ ਇਹ ਵਰ ਤੋ ਤੁਮ ਨੇ ਰਾਜਾ ਕੋ ਦੀਆ ਹੈ ਮੁਝੇ ਭਿੰਨ ਇਹ ਵਰ ਦੇਵੋ।

।ਜੇ ਨਿਜ ਭਗਤ ਨਾਥ ਤਵ ਅਹਹੀਂ। ਜੋ ਸੁਖ ਪਾਵੈ ਜੋ ਗਤਿ ਲਹਹੀਂ।੩੪੪।

ਦੋ: ।ਸੋ ਸੁਖ ਸੋ ਗਤਿ ਭਗਤਿ ਸੋ ਸੋ ਨਿਜ ਚਰਨ ਸਨੇਹ।

।ਸੋ ਬਿਬੇਕ ਸੋ ਰਹਿਨ ਪ੍ਰਭੁ ਹਮਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਦੇਹੁ।੩੪੫।

ਚੌ: ।ਸੁਨ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗੂੜ੍ਹ ਰੁਚਿਰ ਵਰ ਰਚਨਾ। ਕ੍ਰਿਪਾਸਿੰਧੁ ਬੋਲੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਚਨਾ।

ਕੋਮਲ ਬਚਨ ਸੁੰਦਰ ਰਚਨਾ ਯੁਤਿ ਅਰੁ ਜਿਨਕਾ ਆਸਾ ਗੂੜ੍ਹ ਹੈ ਜੋ ਸਿਤਰੂ ਜੈਸੀ ਗਤਿ ਮਾਗੀ ਸੋ ਸੁਨ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਬੋਲੇ।

।ਜੋ ਕਛੁ ਰੁਚਿ ਤੋਰੇ ਮਨ ਮਾਹੀਂ। ਮੈ ਸੋ ਦੀਨ ਸਬ ਸੰਸੈ ਨਾਹੀਂ। ।

।ਮਾਤ ਬਿਬੇਕ ਅਲੌਕਕ ਤੋਰੇ। ਕਬਹੁ ਨ ਮਿਟੈ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਮੋਰੇ।

ਯੁਵਤੀ ਸਰੀਰੋਂ ਕੇ ਤਨੁ ਤਨੈ ਧਨ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਰਾਜਾ ਕਾ ਵਰ ਸਫਲ ਕਰ ਭੀ ਤੁਮਨੇ ਜੋ ਸੈਂਤ੍ਰ ਜੈਸੀ ਗਤਿ ਮਾਂਗੀ ਹੈ ਇਹ ਅਲੌਕਿਕ ਵਿਵੇਕ ਹੈ ਜੋ ਕਬਹੂੰ ਨ ਮਿਟੈਗਾ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਬਨ ਵਾਸ ਕੇ ਸਮੇਂ ਮੇਂ ਸਹਾਇ ਹੋਵੈਗਾ। ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਪ੍ਰਥਮ ਵਰ ਤੌ ਮੇਰਾ ਅਰੁ ਰਾਣੀ ਕਾ ਸਾਂਝਾ ਹੂਆ ਅਰੁ ਏਕ ਵਰ ਰਾਣੀ ਨੇ ਅਧਿਕ ਲੀਆ ਤਾਂਤੇ ਮੈਂ ਭੀ ਔਰ ਲੇਵੋਂ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

''ਬੰਦਿ ਚਰਨ ਮਨੁ ਕਹ੍ਯੋ ਬਹੋਰੀ। ਅਵਰ ਏਕ ਬਿਨਤੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਰੀ।
''ਸੁਤ ਬਿਖੈਕ ਤਵ ਪਦ ਰਤਿ ਹੋਊ। ਮੋਹਿ ਬਡ ਮੂੜ੍ਹ ਕਹੈ ਕਿਨ ਕੋਊ।

ਜੈਸੀ ਪੁਤ੍ਰਹੁ ਵਿਖੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰੇ ਈਸ੍ਵਰ ਰੂਪ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭੀ ਹੋਵੈ ਇਸ ਮਹਿ ਮੁਝੈ ਲੋਗ ਭਾਵੈ ਮੂਰਖ ਭੀ ਕਹੈ ਜੋ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਪੂਜਤਾ ਹੈ। ਅਥਵਾ। ਸੁਤ ਵਿਖੇ ਕਹੀ ਤੇਰੇ ਚਰਨਹੁ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਵੈ ਅਰਥ ਇਹ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਜਾਨ ਕਰ ਹੀ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਸਾਥ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਵੈ ਭਾਵੈ ਲੋਗ ਮੁਝੈ ਮੂੜ੍ਹ ਭੀ ਕਹੈਂ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਨਤਾ ਹੈ।

''ਮਨਿ ਬਿਨ ਫਨਿ ਜਿਮ ਜਲ ਬਿਨ ਮੀਨਾ। ਮਮ ਜੀਵਨ ਤਿਮ ਤੁਮਹਿ ਅਧੀਨਾ।
''ਅਸ ਬਰ ਮਾਂਗ ਚਰਨ ਗਹਿ ਰਹ੍ਯੋ। ਏਵਮਸਤੁ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਿ ਕਹ੍ਯੋ।

ਜਬ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਵਰ ਮਾਂਗ ਕਰ ਚਰਨ ਗਹੇ ਤਬ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਨੇ ਕਹਾ ਜੈਸੇ ਤੁਮਾਰੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ ਐਸੇ ਹੀ ਹੋਇਗਾ ਇਹ ਕਹਿ ਕੈ ਦਯਾ ਨਿਧਿ ਪੁਨਃ ਬੋਲੇ।

''ਅਬ ਤੁਮ ਮਮ ਅਨੁਸਾਸਨ ਮਾਨੀ। ਬਸਹੁ ਜਾਇ ਸੁਰਪਤਿ ਰਜਧਾਨੀ।
੩੪੬। ਸੋਃ ''ਤਹਿ ਕਰਿ ਭੋਗ ਬਿਸਾਲ ਤਾਤ ਗਏ ਕਛੁ ਕਾਲ ਪੁਨ।
''ਹੋਇਹੁ ਅਵਧ ਭੁਆਲ ਤਬ ਮੈਂ ਹੋਬ ਤੁਮਾਰ ਸੁਤ।੩੪੭

ਤਾਤਪਰ ਕਥਨ ਕਰ ਦੂਤੀ ਬੇਰ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਕਰੀ।

ਚੌਃ ''ਇਛਾ ਮੈ ਨਰ ਵੇਖ ਸਵਾਰੋ। ਹੁਇਹੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਨਿਕੇਤ ਤੁਮਾਰੋ।

ਮੈਂ ਅਜਨਮਾ ਹੋਂ ਗਰਭ ਦ੍ਵਾਰਾ ਮੇਰਾ ਜਨਮ ਨਹੀ ਹੋਣਾ ਅਪਣੀ ਇਛਾ ਪੂਰਬਕ ਨਰ ਵੇਖ ਧਾਰ ਕਰ ਤੁਮਾਰੇ ਸਦਨ ਮੇਂ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੋਇ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟੋਂਗਾ।

''ਅੰਸਨ ਸਹਿਤ ਦੇਹ ਧਰ ਤਾਤਾ। ਕਰਿਹੋਂ ਚਰਿਤ ਭਗਤਿ ਸੁਖਦਾਤਾ।

ਸੰਕਰਖਣਾਦਿਕ ਜੋ ਮੇਰੀ ਅੰਸਾ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਸਹਿਤ ਦੇਹ ਧਾਰ ਕਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਰੋਂਗਾ। ਪੁਨਃ ਤਾਤਪਰ ਕਹਿਣੇ ਸੇ ਤ੍ਰਿਤੀ ਬੇਰ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਭਈ।

''ਜੇ ਸੁਨਿ ਸਾਦਰ ਨਰ ਬਡਭਾਗੀ। ਭਵ ਤਰਿਹੈਂ ਮਮਤਾ ਮਦ ਤ੍ਯਾਗੀ।
''ਆਦਿ ਸਕ੍ਤਿ ਜਾਹਿ ਜਗ ਉਪਜਾਯਾ। ਸੋ ਅਵਤਰਹਿ ਮੋਰ ਯਹਿ ਮਾਯਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਪੂਰਵ ਮੈ ਅਭਿਲਾਖ ਤੁਮਾਰਾ।

ਪੂਰਵ ਕਹਿਯੇ ਪੂਰਨ ਕਰੇਂਗਾ।

।ਸਤ ਸਤ੍ਯ ਪਨ ਸਤ੍ਯ ਹਮਾਰਾ।

ਤੀਨ ਵੇਰ ਸਤ ਪਦ ਕਹਿਣਾ ਏਕ ਤੋਂ ਵਿਸੇਸ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਿਮਿਤ। ।।ਕਿੰਵਾ।। ।।ਪੂਰਬ ਜੋ ਤੀਨ ਵੇਰ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਕਰੀ ਥੀ ਈਹਾ ਇਕਤ੍ਰ ਦਿਖਾਈ। ।।ਅਥਵਾ।। ।ਤੀਨੋ ਪ੍ਰਤਗਯਾ ਕਰੀ ਪ੍ਰਥਮ ਅਪਣੇ ਅਵਤਾਰ ਕੀ ।ਪੁਨਃ ਅੰਸ ਸਰੂਪ ਜੋ ਲਖਮਨ ਆਦਿਕ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਕੀ ।ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਆਦਿ ਸ਼ਕ੍ਤਿ ਜੋ ਜਾਨਕੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਉਪਜਣੇ ਕੀ।

।।ਪੁਨ ਪੁਨ ਅਸ ਕਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ।।ਅੰਤਰ ਧਾਨ ਭਏ ਭਗਵਾਨਾ।

ਭਕ੍ਤੋਂ ਕੇ ਤੋਖ ਨਿਮਿਤ ਪੁਨਃ ਪੁਨਃ ਕਹਿ ਕਰ ਅੰਤਰ ਧਾਨ ਭਏ।

।। ।।ਦੰਪਤਿ ਉਰ ਧਰ ਭਗਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।।ਤਿਹਿ ਆਸ੍ਰਮ ਨਿਵਸੇ ਕਛੁ ਕਾਲਾ।
।ਸਮੈ ਪਾਇ ਤਨ ਤਜ ਅਨਯਾਸਾ।।ਜਾਇ ਕੀਨ ਅਮਰਾਵਤਿ ਵਾਸਾ।

ਅਨਯਾਸ ਕਹਿਯੇ ਨਿਰ ਯਤਨ ਇਤਰ ਸਪਸ਼੍ਟ। ੧੪੮।।

ਦੋ: ।।ਏਹਿ ਇਤਿਹਾਸ ਪੁਨੀਤਿ ਅਤਿ ਉਮਹਿ ਕਹਾ ਬ੍ਰਿਖਕੇਤੁ।
।ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਸੁਨ ਅਪਰ ਪੁਨਿ ਰਾਮ ਜਨਮ ਕਰ ਹੇਤੁ।

ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਕਹਿਯੇ ਸੰਭੁ ਮਨੁ ਕੀ ਕਥਾ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਉਮਾ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਨਾਈ ਹੈ ਹੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਅਬ ਇਸ ਅਵਤਾਰ ਕਾ ਔਰ ਕਾਰਣ ਸੁਣੋ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਰਾਵਣ ਹੂਆ ਹੈ ਕਈ ਕਾ ਇਨੋ ਦੋਨੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗੋ ਕੋ ਆਖ੍ਯੇਪਕ ਭੀ ਕਹਤੇ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਸੂਚੀਪਤ੍ਰ ਮੇਂ ਇਨ ਕਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਸੋ ਭਗਵਤ ਜਾਨੈ ਪਰੰਤੁ ਕਹੂੰ ਕਹੂੰ ਅਰਥ ਅਸੰਗਤ ਅਰੁ ਪੁਨਰੁਕ੍ਤਿ ਅਰ ਅਤਿ ਸੁਗਮ ਜੋ ਹੈ ਅਰ ਅਪਨੀ ਸਮਝ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਬਿਨਾ ਤੋ ਆਗੇ ਕੀ ਸੰਗਤ ਨਹੀ ਮਿਲਤੀ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੀ ਹੈ ਬੀਚ ਭੀ ਪਾਯਾ ਆਛੇਪਕ ਕੋਹੈਂ ਹਿਰੀਆ। ੧੪੯।।

ਚੌ: ।।ਸੁਨਿ ਮੁਨਿ ਕਥਾ ਪੁਨੀਤਿ ਪੁਰਾਨੀ।।ਜੋ ਗਿਰਜਾ ਪ੍ਰਤਿ ਸੰਭੁ ਬਖਾਨੀ।

ਹੇ ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਕੇ ਕਾਰਣ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਿਕ ਜੋ ਪਵਿਤ੍ਰ ਅਰੁ ਪੁਰਾਤਨ ਕਥਾ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਉਮਾ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਨਾਈ ਹੈ ਸੋ ਤੂੰ ਭੀ ਸੁਨ।

।।ਵਿਸ੍ਵ ਵਿਦਤ ਇਕ ਕੈਕਯ ਦੇਸੂ।।ਸਤ੍ਯ ਕੇਤੁ ਤਹਿ ਵਸੈ ਨਰੇਸੂ।। ।।

ਕੈਕੈ ਦੇਸ ਕਹਿਯੇ ਕਾਸਮੀਰ ਇਤਰ ਸੁਗਮ।।

।।ਧਰਮ ਧੁਰੰਧਰ ਨੀਤਿ ਨਿਧਾਨਾ।।ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੀਲ ਬਲਵਾਨਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੧੬ ।।ਤਿਹਕੇ ਭਏ ਜੁਗਲ ਸੁਤ ਬੀਰਾ।।ਸਬ ਗੁਣ ਧਾਮ ਮਹਾਂ ਰਣ ਧੀਰਾ।।

ਬੀਰ ਕਹਿਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਮੇ ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਵਿਖਮਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ।ਅਰੁ ਇਨੋਂ ਮੇ ਸਮਤਾ ਥੀ। ।।ਕਿੰਵਾ।। ।। ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਕੇ ਆਪਸ ਮੇ ਮਤਸਰ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਇਨੋਂ ਮੇ ਨ ਥੀ ਤਾਤੇ ਬੀਰ ਕਹੇ। ।।ਕਿੰਵਾ।। ।ਜੋਰਵਰ ਤਾ ਸੇਂ ਭੀ ਦੋਨੋ ਬੀਰ ਥੇ।

।।ਰਜਧਾਨੀ ਜੇਸਟ ਸੁਤ ਆਹੀ।।ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਅਸ ਤਾਹੀ।।
।। ।।ਅਪਰ ਸੁਤਹਿ ਅਰਿ ਮਰਦਨ ਨਾਮਾ।।ਭੁਜ ਬਲ ਅਤੁਲ ਅਚਲ ਸੰਗ੍ਰਾਮ।
।।ਭਾ ਇਹਿ ਭਾਇ ਪਰਸ ਪਰ ਪ੍ਰੀਤੀ।।ਸਪਸ਼ੀ।।ਸਕਲ ਦੋਖ ਛਲ ਵਰਜਤ ਰੀਤੀ

ਲੋਭਾਦਿਕ ਦੋਖੋਂ ਸੇ ਅਰੁ ਛਲ ਸੇਂ ਰਹਿਤ ਤਿਨ ਕੀ ਰੀਤਿ ਥੀ।

।।ਜੇਸ੍ਟ ਸੁਤਹਿ ਰਾਜ ਨ੍ਰਿਪ ਦੀਨਾ।।ਹਰਿ ਹਿਤ ਆਪ ਗਵਨ ਬਨ ਕੀਨਾ।।੩੫੦।।
।।ਦੋ: ।।ਜਬ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਵਿ ਭਏ ਨ੍ਰਿਪ ਫਿਰੀ ਦੁਹਾਈ ਦੇਸ।।
।।ਪ੍ਰਜਾ ਪਾਲ ਅਤਿ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਕਤਹੁ ਨਹੀ ਅਘ ਲੇਸ।।
੩੫੧।।ਚੌ: ।।ਨ੍ਰਿਪ ਹਿਤ ਕਾਰਕ ਸਚਿਵ ਸਯਾਨਾ।।ਨਾਮ ਧਰਮ ਰੁਚਿ ਸੁੱਕ੍ਰ ਸਮਾਨਾ।।
।।ਸਚਿਵ ਸਯਾਨ ਬੰਧੁ ਬਲ ਬੀਰਾ।।ਆਪ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪੁੰਜ ਰਨ ਧੀਰਾ।।
।।ਸੇਨ ਸੰਗ ਚਤੁਰੰਗ ਅਪਾਰਾ।।ਅਮਿਤ ਸੁਭਟ ਸਬ ਸਮਰ ਜੁਝਾਰਾ।।
।।ਸੇਨ ਵਿਲੋਕ ਰਾਉ ਹਰਖਾਨਾ।।ਅਰੁ ਵਾਜੇ ਗਹਿ ਗਹੇ ਨਿਸਾਨਾ।।

ਗਹਿ ਗਹੇ ਨਿਸਾਨਾ ਕਹਿਯੇ ਘੋਰ ਨਗਾਰੇ ਬਾਜੇ।

।।ਵਿਜੈ ਹੇਤੁ ਕਟਕਈ ਬਨਾਈ।।ਸੁਦਿਨ ਸਾਧ ਨ੍ਰਿਪ ਚਲੇ ਬਜਾਈ।।

ਯਦ੍ਯਪਿ ਸੈਨਾ ਤੋ ਆਗੇ ਹੀ ਉਤਮ ਥੀ ਪਰੰਤੂ ਚੜ੍ਹਨੇ ਕੇ ਸਮੇ ਚਤੁਰੰਗ ਕਟਕ ਅਤਿ ਸ੍ਰੇਸਟ ਬਨਾਯਾ ਅਰੁ ਭਲਾ ਨਖੱਤ੍ਰ ਸੁਭ ਮਹੂਰਤ ਸਾਧ ਕਰ ਨਗਾਰਾ ਬਜਾਇ ਕਰ ਚੜ੍ਹਿਆ।

।।ਜਹਿ ਤਹਿ ਪਰੀ ਅਨੇਕ ਲਰਾਈ।।ਜੀਤੇ ਸਕਲ ਭੂਪ ਵਰਿਆਈ।।

ਵਰਿਆਈ ਨਾਮ ਬਲ ਕਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ:।।

।।ਸਪਤ ਦੀਪ ਭੁਜ ਬਲ ਵਸ ਕੀਨੇ।।ਲੈ ਲੈ ਦੰਡ ਛਾਡ ਨ੍ਰਿਪ ਦੀਨੇ।।

ਰਾਜਿਓਂ ਕਾ ਰਾਜ ਨ ਛੀਨਾ ਜੋ ਸ੍ਰੇਸਟ ਪਦਾਰਥ ਥੇ ਸੋ ਉਨ ਸੇ ਲੇਕਰ ਆਨ ਮਨਾਇ ਕਰ ਪੁਨ: ਰਾਜ ਮੇਂ ਇਸਥਿਤ ਕਰ ਦੀਏ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਸਕਲ ਅਵਨਿ ਮੰਡਲ ਤਿਹ ਕਾਲਾ।।ਏਕੁ ਪ੍ਰਤਾਪਭਾਨੁ ਮਹਿਪਾਲਾ।।੩੫੨

ਦੋ: ।।ਸੁਵਸ ਵਿਸ੍ਵ ਕਰ ਬਾਹੁਬਲ ਨਿਜਪੁਰ ਕੀਨ ਪ੍ਰਵੇਸ।।

।।ਅਰਥ ਧਰਮ ਕਾਮਾਦਿ ਸੁਖ ਸੇਵੈ ਸਬੈ ਨਰੇਸ।।

ਸਗਲ ਵਿਸ੍ਵ ਕੋ ਭੁਜਾਂ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਵਸ ਕੀਆ ਅਰ ਇਹ ਫੁਨ ਕਿਸੂ ਸੋਂ ਨ ਕੀਆ ਤਬ ਅਪਨੇ ਕਾਸਮੀਰ ਪੁਰ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੀਆ ਅਰ ਚਾਰੋ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੋ ਰਾਜਾ ਸੇਵਤਾ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਰਥ ਕਾਮ ਕੇ ਸੁਖ ਭੋਗਤਾ ਹੈ ਧਰਮ ਅਰ ਮੋਖ ਕੇ ਸਾਧਨ ਯੱਗ੍ਯ ਅਰੁ ਸਤਸੰਗ ਆਦਿਕ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਅਰਥ ਧਰਮਾਦਿਕ ਜਿਨ ਮੇਂ ਪਾਏ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨੋ ਮਨੁਖਹੁ ਕੀ ਸੰਗਤਿ ਸਦਾ ਰਹਿਤੀ ਹੈ।।੩੫੩।।

ਚੌ: ।।ਭੂਪ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਬਲ ਪਾਈ।।ਕਾਮਧੇਨੁ ਭੈ ਭੂਮਿ ਸੁਹਾਈ।।

।।ਸਬ ਦੁਖ ਵਰਜਤ ਪ੍ਰਜਾ ਸੁਖਾਰੀ।।

ਸਬ ਦੁਖ ਕਹਿਯੇ ਆਧ ਵ੍ਯਾਧ ਉਪਾਧ।।

।।ਧਰਮ ਸੀਲ ਸੁੰਦਰ ਨਰ ਨਾਰੀ।।

।। ।।ਸਚਿਵ ਧਰਮ ਰੁਚਿ ਹਰਿ ਪਦ ਪ੍ਰੀਤੀ।।ਨ੍ਰਿਪ ਹਿਤੁ ਹੇਤੁ ਸਿਖਵ ਨਿਤ ਨੀਤੀ।।

ਹਰ ਭਕ੍ਤੁ ਜੋ ਧਰਮਰੁਚਿ ਨਾਮ ਮੰਤ੍ਰੀ ਹੈ ਸੋ ਰਾਜਾ ਕੇ ਸੁਭ ਨਿਮਿਤ ਨਿਤ੍ਯ ਹੀ ਨੀਤਿ ਉਪਦੇਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਸੇ ਨੀਤਿ ਸੁਨ ਕਰ।।

।।ਗੁਰ ਸੁਰ ਸੰਤ ਪਿਤਰ ਮਹਿਦੇਵਾ।।ਕਰੈ ਸਦਾ ਨ੍ਰਿਪ ਸਬ ਕੀ ਸੇਵਾ।।

।।ਭੂਪ ਧਰਮ ਜੇ ਬੇਦ ਬਖਾਨੇ।।ਸਕਲ ਕਰੈ ਸਾਦਰ ਸੁਖ ਮਾਨੇ।।

ਦਾਨ ਆਦਰ ਸੋਂ ਦੇਤਾ ਹੈ ਅਰ ਯਗ੍ਯਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਖੇਦ ਨਹੀ ਮਾਨਤਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ ਹੈ

।।ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਦੇਇ ਵਿਵਿਧਿ ਵਿਧ ਦਾਨਾ।।ਸੁਨੈ ਸਾਸਤ੍ਰ ਵਰ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਾ।।

।।ਨਾਨਾ ਵਾਪੀ ਕੂਪ ਤੜਾਗਾ।।ਸੁਮਨ ਬਾਟਿਕਾ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗਾ।। ।।

।।ਵਿਪ੍ਰ ਭਵਨ ਸੁਰ ਭਵਨ ਸੁਹਾਏ।।ਸਬ ਤੀਰਥਨ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਬਨਾਏ।।

੩੫੪।।ਦੋ: ।।ਜਹ ਲਗ ਕਹੇ ਪੁਰਾਨ ਸ੍ਰੁਤਿ ਏਕ ਏਕ ਸਬ ਯਾਗ।।

।।ਵਾਰ ਸਹਸ੍ਰ ਸਹਸ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕਿਯੇ ਸਹਿਤ ਅਨੁਰਾਗ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੧੮ ਜਾਂਹ ਲਗ ਕਹੀਐ ਜੇਤੇ ਸਭਸ ਸੁਤੇਂ ਸਿਮ੍ਰਤੇਂ ਨੇ ਕਹੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੇ ਏਕ ਮਖ ਕੋਂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਹਜਾਰ ਹਜਾਰ ਵਾਰ ਕੀਆ ਹੈ ਜਹ ਜਹ ਪਾਠ੍ਹ ਹੋਏ ਹੈਂ ਤੈ ਜਿਸ ਜਿਸ ਤੀਰਥ ਪਰ ਏਕ ਏਕ ਮਖ ਕਰਨਾ ਕਹਾ ਹੈ ਤਹਾਂ ਤਹਾਂ ਸਹਸ੍ਰ ਸ ਹਸ੍ਰ ਕੀਆ ਪ੍ਰ ੩੫੫॥

॥ਚੌ:॥ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨ ਕਛੁ ਫਲ ਅਨੁਸੰਧਾਨਾ॥ ਭੂਪ ਬਿਬੇਕੀ ਪਰਮ ਸੁਜਾਨਾ॥

ਰਿਦੇ ਵਿਖੇ ਕਿਸੀ ਕਰਮ ਕੇ ਫਲ ਕੀ ਕੁਛ ਭੀ ਇਛਾ ਨ ਕਰੀ ਜਾਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਵਿਵੇਕੀ ਹੈ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਸਕਾਮ ਕਰਮ ਫਲ ਦੇਕੇ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਨਾਸ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈ ਤਾਂਤੇ॥

॥ਕਰੈ ਜੁ ਧਰਮ ਕਰਮ ਮਨ ਬਾਨੀ॥ ਬਾਸਦੇਵ ਅਰਪਤ ਨ੍ਰਿਪ ਗਿਆਨੀ॥

॥ਸੁਗਮ:॥ ਚੜ੍ਹ ਬਰ ਬਾਜਿ ਬਾਰ ਇਕ ਰਾਜਾ॥ ਮ੍ਰਿਗਯਾ ਕਰ ਸਭ ਸਾਜ ਸਮਾਜਾ॥

॥ਬਿੰਧਯਾਚਲ ਗੰਭੀਰ ਬਨ ਗਯੋ॥ ਮ੍ਰਿਗ ਪੁਨੀਤ ਬਹੁ ਮਾਰਤ ਭਯੋ॥

ਪੁਨੀਤ ਮ੍ਰਿਗ ਕਹੀਐ ਜਿਨ ਕੀਆਂ ਬਲੀਆਂ ਪਿਤ੍ਰ ਅਰੁ ਦੇਵਤਿਓਂ ਕੋ ਮਿਲਤੀਆ ਹੈ ਅਪਰ ਸੁਗਮ:॥

॥ਫਿਰਤ ਬਿਪਨ ਇਕ ਦੀਖ ਬਰਾਹੂ॥ ਜਨੁ ਬਨ ਦੁਰਯੋ ਸਸਿਹਿ ਗ੍ਰਸਿ ਰਾਹੂ॥

ਐਸਾ ਉਸ ਸੂਕਰ ਕਾ ਰੂਪ ਹੈ ਮਾਨੋਂ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੋ ਗ੍ਰਾਸ ਕਰ ਰਾਹੁ ਬਨ ਮੇਂ ਆਨ ਛੁਪਾ ਹੈ॥

॥ਬਡ ਬਿਧੁ ਨਹਿ ਸਮਾਤ ਮੁਖ ਮਾਂਹੀ॥ ਮਨਹੁ ਕ੍ਰੋਧ ਬਸ ਉਗਿਲਤ ਨਾਂਹੀ॥

॥ਕੋਲ ਕਰਾਲ ਦਸਨ ਛਬਿ ਗਾਈ॥ ਤਨ ਬਿਸਾਲ ਪੀਵਰ ਅਧਿਕਾਈ॥ ਸੁਗਮ:॥

॥ਘੁਰ ਘੁਰਾਤ ਹਯ ਆਰੌ ਪਾਏ॥ ਚਕਤ ਬਿਲੋਕਤ ਕਾਨ ਉਠਾਏ॥

ਆਰੌ ਅਰੁ ਆਰਵ ਪਾਠ ਹੋਏ ਹੈਂ ਤੈ ਦੋਨੋਂ ਸ਼ਬਦ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਨਾਮ ਹੈ ਸੋ ਤੁਰੰਗ ਕੇ ਸਬਦ ਨੋ ਕਾਹੇ ਪੇ ਪਾਟਕੇ ਪਾਇਕਰ ਸੂਕਰ ਘੁਰ ਘੁਰਾਯਾ ਅਰ ਕਾਨ ਉਠਾਇ ਕਰ ਚਕਿਤ ਭਯਾ॥ ਆਰੋਪਾਏ ਪਾਠ ਹੋਏ ਤੋ ਤਿਸ ਸੂਕਰ ਕੇ ਘੁਰ ਘੁਰਾਤੁ ਜੋਂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਆਪ ਕੋ ਆਰੋਪਾਏ ਕਹੀਐ ਆਰੋਪਨ ਕੀਆ ਅਰਥ ਇਹ ਕਿ ਅਰੋਪਨ ਕੀਆ ਕੈਸਾ ਹੈ ਤੁਰੰਗ ਬੋਲ ਕੇ ਸਬਦ ਕਰ ਚਕ੍ਰਤ ਹੂਆ ਕਾਨ ਤੀਖੇ ਕਰਕੇ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਕਿਆ ਕਿਹਾ॥ ਆਰਪਰੁ ਦੇਸ ਦ੍ਰੀਕਾ ਵਾਰ ਕਰੋ ਜੋ ਦੇਸ ਦ੍ਰੀਕਾ ਮੇਂ ਦਾਨੂ ਵਾਲਾ ਸੂਕਰ ਤਿਸ ਆਰੁ ਕ ਖਸਟੀ ਕਰ ਕੇ ਆਰੋ ਸਬਦ ਬਣਤਾ ਹੈ ਸੋ ਰਾਜਾ ਕਾ ਅਨੁ ਆਰੋ ਕਹੀਐ ਸੂਕਰ ਕੇ ਘੁਰ ਘੁਰ ਸਬਦ ਕੋ ਪਾਇ ਕਰ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੂਆ ਅਰ ਕਾਨ ਉਠਾਇ ਕਰ ਦੇਖਤ ਭਯਾ॥ ਆਰੁ: ਪੁਲਿੰਗ ਹੋ ਕਿਰਿਤੁ ਦੇ ਤਥਾ ਕਰਕਟ ਦੇਸ ਦ੍ਰਿਢੇ॥ ਇਤਿ ਮੇਦਨੀ ਕੋਸੇ॥ ੩੫੬॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਨੀਲ ਮਹੀਧਰ ਸਿਖਰ ਸਮ ਦੇਖ ਬਿਸਾਲ ਬਰਾਹੁ॥

॥ਚਪਰ ਚਲਯੋ ਹੈ ਸੁਟਕ ਨ੍ਰਿਪ ਹਾਂਕਿ ਨ ਹੋਇ ਨਿਬਾਹੁ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸਿਕਾਰ ਮੈਂ ਚਪਲ ਜੋ ਰਾਜਾ ਹੈ ਸੋ ਘੋੜੇ ਕਉਂ ਸਟਕਾਇ ਕਰ ਚਲਾ ਜੋ ਇਸ ਸੂਕਰ ਕੋ ਥਕਾਇ ਮਾਰੇਗਾ॥੩੫੭॥

ਚੌ: ॥ਆਵਤ ਦੇਖ ਅਧਿਕ ਵਰ ਵਾਜੀ॥ਚਲਯੋ ਵਰਾਹੁ ਮਹੁਤ ਗਤਿ ਭ੍ਰਾਜੀ॥
॥ਤੁਰਤੁ ਕੀਨ ਨ੍ਰਿਪ ਸਰ ਸੰਧਾਨਾ॥ਮਾਹਿ ਮਿਲ ਗਯੋ ਵਿਲੋਕਤ ਬਾਨਾ॥
॥ਤਕ ਤਕ ਤੀਰ ਮਹੀਪ ਚਲਾਵਾ॥ਕਰ ਛਲ ਸੂਅਰ ਸਰੀਰ ਬਚਾਵਾ॥
॥ਪ੍ਰਗਟਤ ਦੁਰਤ ਜਾਇ ਮ੍ਰਿਗ ਭਾਗਾ॥ਤਿਸ ਵਸ ਭੂਪ ਚਲਯੋ ਸੰਗ ਲਾਗਾ॥

ਜਬ ਰਾਜਾ ਸਨ੍ਮੁ ਪ੍ਰਾਪੇਤਬ ਅਧਹ ਉਰਧ ਹੋਇ ਕਰ ਤਨੁ ਬਚਾਵੈ ਅਰ ਜਬ ਜਾਨੇ ਮੁਝੈ ਮਾਰਣੇ ਲਾਗਾ ਹੈ ਤਬ ਲੋਪ ਹੋਇ ਜਾਇ ਜਬ ਜਾਣੇ ਨਿਰਾਸ ਹੋਇ ਕਰ ਫਿਰਣੇ ਲਾਗਾ ਹੈ ਤਬ ਸਮੀਪ ਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਆਵੈ ਅਰ ਭੂਪ ਭੀ ਕ੍ਰੂਧਤ ਹੂਆ ਉਸ ਕਾ ਪੀਛਾ ਛੋਡੈ ਨਹੀਂ॥

॥ਗਯੋ ਦੂਰ ਬਨ ਗਹਨ ਵਰਾਹੂ॥ਜਾਹਿ ਨਹਿ ਗਜ ਬਾਜੀ ਨਿਰਬਾਹੂ॥ਸੁਗਮ:॥
॥ਅਤਿ ਅਕੇਲ ਬਨ ਵਿਪੁਲ ਕਲੇਸ਼ਾ॥ਤਦਪਿ ਨ ਮ੍ਰਿਗ ਮਗ ਤਜੈ ਨਰੇਸ਼ਾ॥

ਬਡੇ ਕਸ਼ਟ ਹੂਆ ਭੀ ਮ੍ਰਿਗ ਕਾ ਪੀਛਾ ਛੋਡਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਤੇ ਨਰੇਸ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਮਹਾਂ ਹਠੀ ਹੈ॥

॥ਕੋਲ ਵਿਲੋਕ ਭੂਪ ਬਡ ਧੀਨਾ॥ਭਾਗ ਪੈਠ ਗਿਰ ਗੁਹਾ ਗੰਭੀਰਾ॥

ਸੂਕਰ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਰਾਜਾ ਬਡਾ ਧੀਰਜਵਾਨ ਹੈ ਕਸ਼ਟ ਕਰ ਵ੍ਯਾਕੁਲ ਹੋਣੇ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾ ਚਿਤ ਅਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਪੀੜਾ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਸਭ ਪਰਬਤ ਕੀ ਗੁਫਾ ਮੈਂ ਧਸ ਗਿਆ ਤਬ॥

॥ਅਗਮ ਦੇਖ ਨ੍ਰਿਪ ਅਤਿ ਪਛੁਤਾਈ॥ਫਿਰਯੋ ਗਹਨ ਬਨ ਪਰਯੋ ਭੁਲਾਈ॥

ਅਤਿ ਪਛਤਾਵਣੇ ਕਾ ਆਸ਼ਾ ਹੈ ਇਹ ਸ੍ਰਮ ਬਹੁਤ ਹੂਆ ਅਰ ਮ੍ਰਿਗ ਨ ਮੂਆ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਸੁਭਟੋਂ ਮੈਂ ਲਜਾ ਆਵੇਗੀ ਜੋ ਅਤਿ ਸੇਸ਼ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਚੜ੍ਹੇ ਭੀ ਭੂਪਤਿ ਨੇ ਏਕ ਸੂਕਰ ਨ ਮਾਰਾ ਪੁਨ: ਇਸ ਕਰ ਭੀ ਪਸਚਾਤਾਪ ਬਨ ਭੁਲਾਨਕਾ ਹੈ ਸੰਗੀਓਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਕਯਾ ਜਾਣੀਏ ਕਯਾ ਅਵਸਥਾ ਹੋਵੈਗੀ ਜੋ ਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੩੫੯॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਖੇਦ ਖਿੰਨ ਛੁਧਿਤ ਤ੍ਰਿਖਤ ਰਾਜਾ ਵਾਜਿ ਸਮੇਤਿ॥
॥ਖੋਜਤ ਬ੍ਯਾਕੁਲ ਸਰਿਤ ਸਰ ਜਲ ਬਿਨ ਭਯੋ ਅਚੇਤ॥

॥ਸੁਗਮ:॥੩੬੦॥ਚੌ:॥ਫਿਰਤ ਵਿਪਨ ਆਸ੍ਰਮ ਇਕ ਦੇਖਾ॥ਤਹ ਵਸ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕਪਟ ਮੁਨਿ ਵੇਖ॥
॥ਜਾਸੁ ਦੇਸ ਨ੍ਰਿਪ ਲੀਨ ਛੁਡਾਈ॥ਸਮਰ ਸੇਨ ਤਜ ਗਯੋ ਪਰਾਈ॥

ਸਮਰਸੈਨ ਉਸ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾ ਨਾਮ ਥਾ ਕਿਵਾ॥ਸਮਰ ਅਰੁ ਸੈਨ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰ ਭਾਗ ਗਯਾ ਥਾ ਸੋ ਭਾਗਣੇ ਕਾ ਹੇਤੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸਮੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਕਰ ਜਾਨੀ॥ਆਪਨ ਅਤਿ ਅਸਮੈ ਅਨੁਮਾਨੀ॥
॥ਗਯੋ ਨ ਗਿਹ ਮਨ ਬਹੁਤ ਗਿਲਾਨੀ॥ਮਿਲਾ ਨ ਰਾਜਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਅਭਿਮਾਨੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਰਿਸ ਉਰ ਮਾਰ ਰੰਕ ।ਜਿਮ ਰਾਜਾ।।ਵਿਪਨ ਵਸੈ ਤਾਪਸ ਕੇ ਸਾਜਾ।।
।।ਤਾਸ ਸਮੀਪ ਗਵਨ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀਨਾ।।ਇਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਰਵਿ ਤਬ ਤਿਹਿੰ ਚੀਨਾ।।
।।ਰਾਉ ਤ੍ਰਿਖਤ ਨਹਿੰ ਸੋ ਪਹਿਚਾਨਾ।।ਦੇਖ ਸੁਵੇਖ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਜਾਨਾ।।
।।ਉਤਰ ਤੁਰਗ ਤੇ ਕੀਨ ਪ੍ਰਨਾਮਾ।।ਪਰਮ ਚਤੁਰ ਨ ਕਹ੍ਯੋ ਨਿਜ ਨਾਮਾ।।੩੬।।

।।ਦੋ:॥ ।।ਭੂਪਤਿ ਤ੍ਰਿਖਤ ਵਿਲੋਕ ।ਤਿਹ ਸਰਵਰ ਦੀਨ ਦਿਖਾਇ।।
।।ਮੱਜਨ ਪਾਨ ਸਮੇਤ ਹੈ ਕੀਨ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਹਰਖਾਇ।।੩੭।।

।।ਚੌ:॥ ।।ਗਯ ਸ੍ਰਮ ਸਕਲ ਸੁਖੀ ਨ੍ਰਿਪ ਭਯੋ।।ਨਿਜ ਆਸ੍ਰਮ ਤਾਪਸਿ ਲੈ ਗਯੋ।।
।।ਆਸਨ ਦੀਨ ਅਸਤ ਰਵਿ ਜਾਨੀ।।ਪੁਨ ਤਾਪਸ ਬੋਲੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ।।ਸੁਗਮ:॥
।।ਕੋ ਤੁਮ ਕਸ ਬਨ ਫਿਰਹੁ ਅਕੇਲੇ।।ਸੁੰਦਰ ਜੁਵ ਜੀਵ ਪਰ ਹੇਲੇ।।

ਜੀਵੋਂ ਪਰ ਮਾਰਣੇ ਨਿਮਿਤ ਹੇਲੇ ਕਹੀਯੇ ਹੱਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਤੂੰ ਕੌਣ ਹੈ। ।।ਕਿੰਵਾ।। ।।ਸੁੰਦਰ ਤੇਰੀ ਜੁਵ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਅਰੁ ਆਪਣੇ ਜੀਵ ਪਰ ਹੇਲੇ ਕਹੀਯੇ ਜਿਸ ਕੀ ਅਵਗਿਆ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਏਹ ਐਸੀ ਸੁੰਦਰ ਦੇਹ ਸੇਂ ਜੋ ਤੂੰ ਘੋਰ ਬਨ ਏਕਲਾ ਫਿਰਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਤੂੰ ਅਪਣੇ ਸੁਖ ਕੋ ਨਹੀਂ ਚਾਹਤਾ ਜੋ ਰਾਜਾ ਕਹੇ ਤੁਮ ਕੋ ਕ੍ਯਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਮੁਝੇ ਏਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹੇ ਹੈਂ।

।।ਚੱਕ੍ਰ ਵਰਤਿ ਕੇ ਲਖ੍ਯਣ ਤੇਰੇ।।ਦੇਖਤ ਦਯਾ ਲਾਗ ਅਤਿ ਮੋਰੇ।।

ਰਾਜੇ ਕੇ ਸੁਖ ਸੇਂ ਜੰਤੋਂ ਕੋ ਸੁਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਤਨ ਮੇਂ ਮਹਾਰਾਜਾ ਕੇ ਲਖ੍ਯਣ ਦੇਖ ਕੈ ਹਮਾਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਦਯਾ ਭਈ ਹੈ। ਤਬ ਭੂਪਤਿ ਨੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਮੁਝ ਕੋ ਖਿਨ ਦੇਖ ਕਰ ਇਸ ਰਿਖ ਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਹੈ ਅਰੁ ਲਖ੍ਯਣੋਂ ਕਰ ਮੁਝੇ ਪਛਾਣਿਆ ਭੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਐਸੀ ਯੁਗਤਿ ਕਹੋ ਅਪਣਾ ਨਾਮ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਹੋਵੈ ਅਰ ਇਸ ਕੋ ਅਪਣੀ ਬੁਧਿ ਅਰੁ ਵਿਦ੍ਯਾ ਪਰ ਸੰਕਾ ਭੀ ਨ ਆਵੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤਾ ਹੈ।

।।ਨਾਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਅਵਨੀਸਾ।।ਤਾਸ ਸਚਿਵ ਮੈ ਸੁਨਹੁ ਮੁਨੀਸਾ।। ॥
।।ਫਿਰਤ ਅਹੇਰੇ ਪਰੋ ਭੁਲਾਈ।।ਬਡੇ ਭਾਗ ਦੇਖੇ ਪਦ ਆਈ।।
।।ਹਮ ਕੋ ਦੁਰਲਭ ਦਰਸ ਤੁਮਾਰਾ।।ਜਾਨਤ ਹੋ ਕਛੁ ਭਲ ਹੁਨਿਹਾਰਾ।।

ਤੁਮਾਰੇ ਦਰਸਨ ਕਰ ਜਾਂਣੀਤਾ ਹੈ ਕਛੁ ਭਲੀ ਹੋਣੀ ਹੈ।

।।ਕਹਿ ਮੁਨਿ ਤਾਤ ਭਯੋ ਅੰਧਿਯਾਰਾ।।ਜੋਜਨ ਸਤ੍ਰਹਿ ਨਗਰ ਤੁਮਾਰਾ।।

ਕਦਾਚਿਤ ਰਾਜਾ ਕਹੇ ਸਤ੍ਰਹਿ ਜੋਜਨ ਮੇਰੇ ਆਗੇ ਕ੍ਯਾ ਵਸਤੁ ਹੈ ਤੂੰ ਆਰਾਮ ਬਤਾਇ ਦੇਵੇ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਿਮਿਤ ਆਰਾਮ ਤਾਂ ਦਿਖਾਵਤਾ ਹੂਆ ਕਹਿਤਾ ਹੈ।।੩੮।।

ਦੋ: ॥ਨਿਸਾ ਘੋਰ ਗੰਭੀਰ ਬਨ ਪੰਥ ਨ ਸੁਨਹੁ ਸੁਜਾਨ॥
॥ਬਸਹੁ ਆਜ ਅਸ ਜਾਨ ਤੁਮ ਜਾਇਹੁ ਹੋਇ ਵਿਹਾਨ॥੧੬੨॥

ਸੂਕਰੂ ਕਹੈ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਜਾਨ ਥਾ ਇਕਲੇ ਨੇ ਪਰ ਵਿਸਾਸ ਨ ਪਾਨ ਨਹੀ ਥਾ ਰਹਿਣਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

ਦੋ: ॥ਤੁਲਸੀ ਜਸ ਭਵਤਬ੍ਯਤਾ ਤੈਸੀ ਮਿਲੈ ਸਹਾਇ॥
॥ਆਪਨ ਆਵੈ ਤਾਹਿ ਪੈ ਤਾਹਿ ਤਹਾਂ ਲੈ ਜਾਇ॥

ਬੁਧੀ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਰਖ ਦੁਖ ਸੁਖ ਕੇ ਸਮੀਪ ਜਾਤਾ ਹੈ॥ ॥ਵਾ॥ ਦੁਖ ਸੁਖ ਪੁਰਖ ਕੇ ਸਮੀਪ ਆਵਤਾ ਹੈ੧੬੩॥

ਚੌ: ॥ਭਲੇਹਿ ਨਾਥ ਆਯਸ ਧਰ ਸੀਸਾ॥ਬਾਂਧ ਤੁਰਗ ਤਰੁ ਬੈਠ ਮਹੀਸਾ॥

ਬਾਜ ਕੋ ਬ੍ਰਿਛ ਸੇ ਬਾਂਧ ਕਰ ਤਿਸੀ ਤਰੁ ਕੇ ਤਲੇ ਨ੍ਰਿਪ ਬੈਠ ਗਯਾ॥

॥ਨ੍ਰਿਪ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਸੰਸੇਉ ਤਾਂਹੀ॥ਚਰਨ ਬੰਦ ਨਿਜ ਭਾਗ ਸਰਾਹੀ॥

ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਸ੍ਤੁਤਿ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹ ਮੈ ਛਤ੍ਰੀ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੈ ਹਮ ਗ੍ਰਿਹਸਤੀ ਇਹ ਅਤੀਤ ਹਮ ਨਗਰ ਵਾਸੀ ਇਹ ਬਨ ਵਾਸੀ ਹਮ ਸੇ ਆਰਜਾ ਕਰ ਬ੍ਰਿਧ ਕਰ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਸਲਾਘਨ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰੀ॥

॥ਪੁਨ ਬੋਲੇਓ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗਿਰਾ ਸੁਹਾਈ॥ਜਾਨ ਪਿਤਾ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰੋ ਢਿਠਾਈ॥ਸੁਗਮ:॥
॥ਮੁਹਿ ਮੁਨੀਸ ਸੁਤ ਸੇਵਕ ਜਾਨੀ॥ਨਾਥ ਨਾਮ ਨਿਜ ਕਹੋ ਬਖਾਨੀ॥

ਨਾਥ ਨਾਮ ਨਿਜ ਕਹਹੁ ਅਰਥ ਤੋ ਏਤੇ ਮੇਂ ਹੀ ਸਿਧ ਹੋਤਾ ਥਾ ਬਖਾਨ ਪਦ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਦੀਆ ਆਗੇ ਨਾਮ ਕਾ ਅਰਥ ਪੂਛਣਾ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਬਖਾਨ ਪਦ ਵਿਸਤਾਰ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਜੋ ਨਾਮ ਹੀ ਕਹੋ ਅਰ ਔਰ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਭੀ ਕਹੋ॥

॥ਤਿਹਿ ਨ ਜਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਸੁਜਾਨਾ॥ਭੂਪ ਸੁਹ੍ਰਿਦ ਸੋ ਕਪਟ ਸਿਆਨਾ॥

ਰਾਜਾ ਨੇ ਤਿਸ ਕੋ ਨਹੀ ਪਛਾਣਿਆ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਕੋ ਉਸ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾ ਸੁਭਾਵ ਸੁਹ੍ਰਿਦ ਕਹਿਏ ਸੁਧਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਉਸ ਕੀ ਬਾਤਾਂ ਪਰ ਵਿਸ੍ਵਾਸ ਕਰ ਗਿਆ ਅਰ ਵਹੁ ਕਪਟੀ ਸਿਆਨਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਅਪਣਾ ਸੇਵਕ ਹੂਆ ਜਾਨ ਕਰ ਭੀ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਿਮਿਤ ਤਿਸ ਕਾ ਸੰਘਾਰ ਹੀ ਚਾਹਿਆ ਤਿਸ ਕਾ ਹੇਤੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬੈਰੀ ਪੁਨ ਛਤ੍ਰੀ ਪੁਨ ਰਾਜਾ॥ਛਲ ਬਲ ਕੀਨ ਚਹੈ ਨਿਜ ਕਾਜਾ॥ ॥

ਸਤ੍ਰੂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਦਯਾ ਕਹਾਂ ਤਿਸ ਪਰ ਛਤ੍ਰੀਓਂ ਕੇ ਮਹਾ ਕਠਨ ਰਿਦੇ ਤਿਸ ਪਰ ਹੂ ਰਾਜਾ ਜਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਪਰ ਦੇਹ ਕੋ ਭੀ ਪਕਾਰ ਭੁਲਾਇ ਕੈ ਅਪਕਾਰ ਕਰਨੇ ਤਾਂਤੇ ਜਿਉਂ ਕਿਉਂ ਕਾਮ ਸੁਧਾਰਨਾ ਚਾਹਤਾ ਸੋ ਕਾਰਣ ਇਹ॥

॥ਸਮਝ ਰਾਜ ਸੁਖ ਦੁਖਿਤ ਅਰਾਤੀ॥ਅਵਾ ਅਨਲ ਇਵ ਸੁਲਗੈ ਛਾਤੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

[illegible] ਕੇ ਸੁਖ ਅਰ ਸਤ੍ਰੂ ਕੇ ਦੁਖ [illegible] ਅਗਨਿ ਸਮਾਨ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਹੀ ਜਲਤਾ ਥਾ।

॥ਸਰਲ ਬਚਨ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੁਨ [illegible] ਫੇਰ ਸੰਭਾਰ ਰਿਦੈ ਹਰਖਾਨਾ॥

[illegible] ਸੂਧੇ ਵਾਕ ਸੁਨ ਕੇ [illegible] ਫੇਰ ਚਿਤਾਰ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਯਾ ਤਾਤ੍ਰਯ ਇਹ ਜੈਸੇ ਇਸ ਨੇ ਹਮ ਕੋ ਅਪਰਾਧੀਓਂ ਕੇ ਮਾਨਿੰਦ ਥਾ ਤੈਸੇ ਆ [illegible] ਹਮ ਇਸ ਕੋ [illegible] ਗੇ ਤਾਤ੍ਰੇ॥੩੯੫॥

[illegible] ॥ਕਪਟ ਬੋਲ ਬਾਨੀ ਮ੍ਰਿਦੁਲ ਬੋਲਯੋ ਯੁਕਤਿ ਸਮੇਤਿ॥
॥ਨਾਮ ਹਮਾਰ ਭਿਖਾਰ ਅਬ ਨਿਰਧਨ ਰਹਿਤ ਨਿਕੇਤ॥

[illegible] ਬਾਨੀ ਅਰ ਕਪਟ ਸੇ ਭੀਗੀ ਹੁਈ ਯੁਕਤਿ ਪੂਰਬਕ ਬੋਲਯਾ ਅਬ ਤੋ ਹਮਾਰਾ ਨਾਮ ਭਿਖ੍ਯੁਕ ਨਿਰਧ[illegible] ਰਹਿਤ ਹੈ ਇਸ ਮੇ ਯੁਕਤਿ ਇਹ ਜੋ ਅਬ ਪਦ ਦੀਆ ਅਥਵਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਇਹ ਇਸ ਨੇ ਆਗੇ [illegible] ਹੈ ਮੈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸੇ ਉਪਜਯਾ ਹੋਂ ਤਾਂ ਤੇ ਪੂਰਬ ਕਾਲ ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਸਤ੍ਰਾਂ ਮੈਨੇ ਰਚੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰ [illegible] ਤੋ ਸਭ ਕਿਛੁ ਤ੍ਯਾਗ ਬੈਠਾ ਹੋਂ॥੩੯੬॥

[illegible] ॥ਕਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਜੇ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਨਿਧਾਨਾ॥ਤੁਮ ਸਾਰਖੇ ਗਲਿਤ ਅਭਿਮਾਨਾ॥
॥ਸਦਾ ਰਹੈਂ ਅਪਨਪੌ ਦੁਰਾਏ॥ਸਬ ਬਿਧਿ ਕੁਸਲ ਕੁਵੇਖ ਬਨਾਏ॥

[illegible] ਕਹਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੋ ਤੁਮ ਸਾਰਖੇ ਗ੍ਯਾਨ ਵਾਨ ਜੋ ਗਲਤ ਅਭਿਮਾਨ ਕਹੀਏ ਨਿਰਹੰਕਾਰ ਹੈਂ ਸੋ ਸਦਾ ਹੀ ਅਪਣ[illegible] ਛੁਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਯਦ੍ਯਪਿ ਸਰਬ ਵਿਦ੍ਯਾ ਮੇ ਨਿਪੁਨ ਹੋਵੈਂ ਤੋ ਭੀ ਲੋਕ ਦਿਖਾਵੇ ਮੇ ਕੁਵੇਖ ਕਰ ਛੋਡਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਕੋਊ ਮਿਲਤੇ ਨਹੀਂ॥

॥ਤਿਹਿ ਤੇ ਕਹੇ ਸੰਤ ਸ੍ਰੁਤਿ ਟੇਰੇ॥ਪਰਮ ਅਕਿੰਚਨ ਪ੍ਰਿਯ ਹਰਿ ਕੇਰੇ॥

[illegible] ਅਕਿੰਚਨਤਾ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸ੍ਰੁਤਾਂ ਅਰ ਸੰਤ ਜਨ ਤਿਨ ਕੋਂ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਪਰਮ ਪਯਾਰੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਤੁਮ ਸੇ ਅਧਨ ਭਿਖਾਰ ਅਗੇਹਾ॥ਹੋਤ ਵਿਰੰਚ ਸਿਵਹਿ ਸੰਦੇਹਾ॥

[illegible] ਜੋ ਆਪਣੀ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਅਰਥ ਆਪ ਕੋ ਨਿਰਧਨ ਆਦਿਕ ਸਿਰਜਾ ਦੇਤੇ ਹੋ ਸੋ ਮੁਝ ਕੋ ਤੁਮ ਕੋ [illegible] ਦੇਖ ਕਰ ਏਹੁ ਸੰਦੇਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮ [illegible] ਹੋ ਵਾ ਉਨ ਕੇ ਸਮ ਹੋ॥

[illegible] ਮੋ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਅਬ ਸ੍ਵਾਮੀ॥

[illegible]

[illegible] ਆਪ ਵਿਖੇ ਵਿਸ੍ਵਾਸ ਵਿਸੇਖੀ॥

[illegible] ਮੇਰੇ ਵਿਖੇ ਤੋ ਅਧਿ[illegible]

[illegible] ਬੋਲਯੋ ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਜਨਾਈ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨਾਲ ਜੋ ਅਪਣਾਇਆ ਅਰ ਕੋਮਲ ਭਾਸ਼ਾ ਤਿਸ ਪਰ [illegible] ਨਾ ਵੇਖ ਮੋਹ ਨੇ ਖਦੀਖਦਾ [illegible]
ਜਬ ਅਪਨਾ ਕੀਆ ਤਬ ਤਿਸ ਸੋ ਅਪਨਾ ਪ੍ਰੇਮ ਲਖਾਇਕੇ ਕਹਤ ਭਇਆ। ੨੨੨

ਸੁਨ ਸਤਭਾਉ ਕਹੋਂ ਮਹਿ ਪਾਲਾ। ਇਹਾਂ ਬਸਤ ਬੀਤਿ ਬਹੁ ਕਾਲਾ। ਸੁਗਮ:੩੬੭

ਦੋ: ।ਅਬ ਲਗ ਮੋਹਨ ਮਿਲਿਓ ਕੋ ਮੈ ਨ ਜਨਾਵੋਂ ਕਾਹੁ।
।ਲੋਕ ਮਾਨਤਾ ਅਨਲ ਸਮ ਕਰ ਤਪ ਕਾਨਨ ਦਾਹੁ।

ਏਹ ਘੋਰ ਬਨ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਮੁਝ ਕੋ ਅਬ ਲਗ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਮਿਲਾ [illegible] ਕਿਸੂ ਕੋ ਮਿਲਣ ਕੀ ਨਹੀਂ [illegible]
ਭੁਆਨਤ ਏਤਪ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤਿਸ ਕੀ ਇਛਾ ਭੀ ਨਹੀਂ [illegible] ਪਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਿਤੇ ਹੈਂ।

ਸੋ: ।ਤੁਲਸੀ ਦੇਖ ਸੁਵੇਖ ਭੂਲਹਿ ਮੂੜ ਨ ਚਤੁਰ ਨਰ।
।ਸੁੰਦਰ ਕੇਕੀ ਵੇਖ ਵਚਨ ਸੁਧਾ ਸਮ ਅਸਨ ਅਹਿ।

ਕਪਟੀ ਕਾ ਸੁਵੇਖ ਦੇਖ ਦੇਖ ਕਰਕੇ ਕੇਵਲ ਮੂਰਖ ਹੀ ਨਹੀਂ ਭੂਲਤੇ ਹੈਂ ਚਤੁਰ ਭੀ ਭੂਲ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਮੋਰ ਕਾ ਰੂਪ [illegible]
ਹੈ ਅਰ ਬਾਣੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਪਰਿਤੂ ਭੋਜਨ ਸਰਪ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਵੂਸਰੇ ਕੇ ਰੂਪ ਅਰੁ ਬਚਨ ਭਲੇ ਹੈਂ ਕਰਮ ਬੁਰੇ ਹੈਂ
ਅਥ ਪੁਨ: ਪੂਰਬ ਸਿਧਿ ਕਹਿਤਾ ਹੈ। ੩੬੯॥

ਚੌ: ।ਤਾਂਤੇ ਗੁਪਤ ਰਹੋਂ ਜਗ ਮਾਹੀਂ। ਹਰਿ ਤਜ ਕਿਮਪਿ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਾਹੀਂ।

ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਮੈ ਛਿਪਿਆ ਰਹਿਤਾ ਹੋ ਜੋ ਭਗਵੰਤ ਬਿਨਾ ਕਿਸੀ ਸੇ ਕੋਈ ਭੀ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਹੀਂ [illegible]
ਕੇ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਬੇ ਹੇਤੁ ਭੀ ਵਾਹ੍ਯ ਪੂਜਾ ਆਦਿਕ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਚਾਹੀਏ ਹੈ ਤਿਸ ਪ੍ਰ[illegible]
ਹਿਤਾ ਹੈ।

।ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਤ ਸਬ ਬਿਨਹਿ ਜਨਾਏ। ਕਹੋ ਕਵਨ ਸਿਧ ਲੋਕ ਰਿਝਾਏ।

ਵਾਹ੍ਯ ਸਾਮਗ੍ਰੀ ਲੈਕਰ ਜਨਾਨੇ ਹੇਤੁ ਹੈ ਤਿਸ ਸੇ [illegible] ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਹੀਂ [illegible] ਪ੍ਰਭੁ [illegible]
[illegible] ਜਗਤ ਸਾਥ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਨਹੀਂ ਤੋ ਮੁਝ ਸੇ ਏਤੀ ਬਾਤੇਂ [illegible] ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ।

।ਤੁਮ ਸੁਚਿ ਸੁਮਤਿ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਮੋਰੇ। ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਮੋਹਿ ਪਰ ਤੋਰੇ।
।ਅਬ ਜੌਂ ਤਾਤ ਦੁਰਾਵੌਂ ਤੋਹੀ। ਦਾਰੁਨ ਦੋਖ ਬਢੈ ਅਤਿ ਮੋਹੀ। ॥

ਤੁਮਾਰੇ ਆਚਰਣ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਬੁਧ ਉਤਮ ਹੈ ਮੁਝ ਪਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਰ ਅਰ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਅਧਿਕ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਮੁਝੇ ਭੀ
ਪਰਮ ਪਿਆਰੇ ਲਾਗਤੇ ਹੋ ਜੌ ਐਸੇ ਜਾਨਕੇ ਮੈਂ ਅਪਣਾ ਗੁਣ ਤੁਮ ਸੋ [illegible] ਤੋ ਦੋਖਭਾਗੀ ਹੋਤਾ ਹੋਂ [illegible]
ਇਹ ਸਰਲ ਪੁਰਖ ਸੇ ਕਪਟ ਕਰਨਾ ਮਹਾਂ ਪਾਪ ਹੈ।

।ਜਿਮ ਜਿਮ ਤਾਪਸ ਕਹੈ ਉਦਾਸਾ। ਤਿਮ ਤਿਮ [illegible]

ਜਿਉ ਜਿਉ ਤਾਪਸੀ ਅਪਣੀ ਅਲਪਤਾਕੀ ਬਾਤੈਂ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੈਸੇ ਨ੍ਰਿਪਕੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ।

ਦੇਖਾ ਸੁਦਸ ਕਰਮ ਮਨ ਬਾਨੀ। ਤਬ ਬੋਲਾ ਤਾਪਸ ਬਗਧ੍ਯਾਨੀ।
ਨਾਮ ਹਮਾਰ ਏਕਤਨ ਭਾਈ। ਸੁਨਿ ਨ੍ਰਿਪ ਬੋਲਿਓ ਪੁਨਿ ਸਿਰੁ ਨਾਈ।
ਕਹੋ ਨਾਮ ਕਰ ਅਰਥ ਬਖਾਨੀ। ਮੁਹਿ ਸੇਵਕ ਅਤਿ ਆਪਨ ਜਾਨੀ। ੧੭੦

ਇਮ ਸੁਨਕਰ ਕਪਟ ਮੁਨਿ ਬੋਲਾ।

ਦੋ: ਆਦਿ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਉਪਜੀ ਜਬਹਿ ਤਬ ਉਤਪਤਿ ਭੈ ਮੋਰਿ।
ਨਾਮ ਏਕ ਤਨੁ ਹੇਤੁ ਤਿਹ ਦੇਹ ਨ ਧਰੀ ਬਹੋਰਿ।

ਜੋ ਕਹੋ ਏਤਾ ਚਿਰ ਏਕ ਸਰੀਰ ਕੈਸੇ ਰਹੇ ਹੋ। ੧੭੧

ਚੌ: ਜਨਿ ਆਚਰਜ ਕਰਹੁ ਮਨ ਮਾਹੀਂ। ਸੁਤ ਤਪਤੇ ਦੁਰਲਭ ਕਛੁ ਨਾਹੀਂ।
ਤਪ ਬਲ ਤੇ ਜਗ ਸ੍ਰਿਜੈ ਬਿਧਾਤਾ। ਤਪ ਬਲ ਵਿਸ਼੍ਨੁ ਭਏ ਪਰਿਤ੍ਰਾਤਾ।
ਤਪ ਬਲ ਸੰਭੁ ਕਰਹਿ ਸੰਘਾਰਾ। ਤਪ ਬਲ ਸੇਖ ਧਰੈ ਮਹਿ ਭਾਰਾ। ॥
ਭਯੋ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੁਨ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗਾ। ਕਥਾ ਪੁਰਾਤਨ ਕਹੈ ਸੁ ਲਾਗਾ।
ਕਰਮ ਧਰਮ ਇਤਹਾਸ ਅਨੇਕਾ। ਕਰੈ ਨਿਰੂਪਨ ਬਿਰਤ ਬਿਬੇਕਾ।

ਕਰਮੋਂ ਧਰਮੋਂ ਕੇ ਜੋ ਅਨੇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹੇ ਅਰਥਾਤ ਆਮਕੇ ਜੁਗਮੇਂ ਆਮਕੇ ਕਰਮੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਥੀ ਆਮਕੇ ਰਾਜਮੇਂ ਆਮਕੇ ਧਰਮ ਕੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਥੀ ਆਮਕੇ ਸਮੇਂ ਮੇਂ ਆਮਕੇ ਵਿਰਕ੍ਤ ਥੇ ਆਮਕੇ ਸਮੇ ਮੇਂ ਆਮਕੇ ਵਿਵੇਕੀ ਥੇ ਐਸੀਆਂ ਵਾਰਤਾਂ ਕਪੋਲ ਕਲਪਤ ਸੁਨਾਈਯਾਂ।

ਉਦਭਵ ਪਾਲਨ ਪ੍ਰਲੈ ਕਹਾਨੀ। ਕਹਸਿ ਅਮਿਤ ਆਚਰਜ ਬਖਾਨੀ।

ਉਤਪਤਿ ਪ੍ਰਲੈ ਆਦਿਕ ਜੋ ਪ੍ਰਸਿਧ ਪੁਰਾਣੋਂ ਮੇਂ ਸੁਣੇ ਹੂਏ ਥੇ ਸੋ ਭੀ ਅਰੁ ਕੁਛ ਕਪੋਲ ਕਲਪਤ ਭੀ ਆਸਚਰਜ ਰੂਪ ਬਨਾਇਕਰ ਸੁਨਾਏ।

ਸੁਨ ਮਹੀਸ ਤਾਪਸ ਬਸ ਭਯੋ। ਆਪਨ ਨਾਮ ਕਹਨ ਤਬ ਲਯੋ।

ਜਬ ਮੁਨਿ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਆਈ ਅਰੁ ਅਪਣਾ ਵਸ ਹੂਆ ਨਾਮ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਕਹਿਣੇ ਲਗਾ ਤਬ।

ਕਹ ਤਾਪਸ ਨ੍ਰਿਪ ਜਾਨੌ ਤੋਹੀ। ਕੀਨੇਹੁ ਕਪਟ ਲਾਗ ਭਲ ਮੋਹੀ। ੧੭੨

ਸੋ: ਸੁਨ ਮਹੀਸ ਅਸ ਨੀਤਿ ਜਹਿੰ ਤਹਿੰ ਨਾਮ ਨ ਕਹੈਂ ਨ੍ਰਿਪ।
ਮੁਹਿ ਤੁਹਿ ਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੋ ਚਤੁਰਤਾ ਬਿਚਾਰ ਤਵ।

ਹੇ ਰਾਜਨ ਨੀਤ ਕਾ ਮਤ ਐਸੇ ਹੀ ਹੈ ਜੌ ਕਦੀ ਨ੍ਰਿਪ ਏਕਲਾ ਹੋ ਜਾਇ ਤੋ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਅਪਨਾ ਨਾਮ ਨ ਕਹਿਣਾ ਤ ਅਪਿਹ ਐਸੇ ਸੰਤੋ ਕੇ ਆਗੇ ਦੁਰਾਉ ਕਰਣਾ ਦੋਖ ਥਾ ਪਰੰਤੂ ਹਮਾਰੀ ਜੋ ਤੁਝ ਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀ ਓਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਨਹੀ ਕਰੀ ਤੇਰਾ ਚਾਤੁਰਜ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਅਬ ਤੂੰ ਅਪਣਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾ ॥੩੧੪॥

ਚੌ: ॥ਨਾਮ ਤੁਮਾਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਿਨੇਸਾ॥ਸਤ੍ਯਕੇਤੁ ਤਵ ਪਿਤਾ ਨਰੇਸਾ॥
॥ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਾਨਿਯ ਸਭ ਰਾਜਾ॥ਕਹਿਯ ਨ ਆਪਨ ਜਾਨਿ ਅਕਾਜਾ॥

ਅਪਣੇ ਗੁਣ ਅਰੁ ਮਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਣਾ ਸੰਤੋ ਕੋ ਇਹੀ ਅਕਾਜ ਹੈ।

॥ਦੇਖ ਤਾਤ ਤਵ ਸਹਜ ਸੁਧਾਈ॥ਪ੍ਰੀਤਿ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਨੀਤਿ ਨਿਪੁਨਾਈ॥

ਹੇ ਤਾਤ ਤੁਮਾਰੀ ਸੀਧਾ ਦੇਖੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪੁਨਹ: ਹਮਾਰੇ ਵਿਖੇ ਅਤਿ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਜਾਣਕੇ ਪ੍ਰਥਮ ਅਪਣਾ ਨਾਮ ਨ ਕਹਿਣਾ ਇਹ ਨੀਤ ਇਤਿਆਦਿ ਗੁਣੋਂ ਮੇਂ ਤੁਮਕੋ ਨਿਪੁਨ ਅਰੁ ਅਤਿ ਸਰਲ ਦੇਖ ਕਰ।

॥ਉਪਜ ਪਰੀ ਮਮਤਾ ਮਨ ਮੋਰੇ॥ਕਹੀ ਕਥਾ ਨਿਜ ਪੂਛੇ ਤੋਰੇ॥

ਮੇਰੇ ਮਨ ਮੇ ਜੋ ਸਨੇਹ ਉਪਜਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਪੂਛਣੇ ਕੇ ਮਾਨ ਰਾਖਣੇ ਵਾਸਤੇ ਮੈਨੇ ਭੀ ਅਪਣਾ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਤੁਝੇ ਸੁਨਾਯਾ ਹੈ॥ ਬਿਨ ਪੂਛੇ ਪਾਠ ਹੋਵੈ ਤੌ ਅਰਥ ਤੇਰੇ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੇ ਬਿਨ ਪੂਛੇ ਹੀ ਤੁਝ ਕੋ ਪਲੈ ਉਤਪਤਿ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਇ ਦੀਏ ਹੈਂ ਕੈ ਹਮ ਕੋ ਤੋ ਕਿਸੀ ਸੇ ਆਲਾਪ ਬੋਲਣਾ ਭੀ ਨਹੀ ਸੁਹਾਵਤਾ।

॥ਅਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੈਂ ਸੰਸੇ ਨਾਹੀ॥ਮਾਂਗ ਜੁ ਭੂਪ ਭਾਵ ਮਨ ਮਾਹੀ॥
॥ਸੁਨ ਸੁ ਬਚਨ ਭੂਪਤਿ ਹਰਖਾਨਾ॥ਗਹਿ ਪਦ ਬਿਨੈ ਕੀਨ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ॥
॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਮੁਨਿ ਦਰਸਨ ਤੋਰੇ॥ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਕਰਤਲ ਮੋਰੇ॥ ਸੁਗਮ:
॥ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਤਥਾਪਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਬਿਲੋਕੀ॥ਮਾਂਗ ਅਗਮ ਬਰ ਹੋਉਂ ਅਸੋਕੀ॥

॥ਯਦ੍ਯਪਿ ਮੁਝੇ ਕਿਸੁ ਬਾਤ ਕੀ ਇਛਾ ਨਹੀ ਤਥਾਪਿ ਤੁਮ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦੇਖ ਕੇ ਦੁਰਲਭ ਵਰ ਮਾਂਗ ਕੇ ਜਰਾ ਮ੍ਰਿਤੁ ਆਦਿਕੋਂ ਸੇ ਅਸੋਕ ਹੂਆ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੁਨੋ॥੩੧੪॥

ਦੋ: ॥ਜਰਾ ਮਰਨ ਦੁਖ ਰਹਿਤ ਤਨ ਸਮਰ ਜਿਤੈ ਨਹਿ ਕੋਇ॥
॥ਏਕ ਛਤ੍ਰ ਰਿਪੁ ਹੀਨ ਮਹਿ ਰਾਜ ਕਲਪ ਸਤ ਹੋਇ॥ ਸੁਗਮ:॥੩੧੫॥

੩੧੫॥ ॥ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਅਧਿਕ ਲੋਭ ਪਰ ਵਚਨ ਸੁਣ ਕਰ ਅਪਣੇ ਦੁਸ਼ਟ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਕਰ ਕਪਟ ਕੀ ਨੀਂਦ ਬਾਂਧਤਾ ਹੂਆ ਬੋਲਾ॥

ਚੌ: ॥ਕਹਿ ਤਾਪਸ ਨ੍ਰਿਪ ਐਸੇ ਹੋਈ॥ਕਾਰਨ ਏਕ ਕਠਨ ਸੁਨ ਸੋਈ॥
॥ਕਾਲੌ ਤੁਅ ਪਦ ਨਾਇਹਿ ਸੀਸਾ॥ਏਕ ਵਿਪ੍ਰ ਕੁਲ ਛਾਡ ਮਹੀਸਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤਪ ਬਲ ਬਿਪ੍ਰ ਸਦਾ ਬਰਿਆਰਾ। [illegible]

ਜੌਂ ਬਿਪ੍ਰਨ ਬਸ ਕਰਹੁ ਨਰੇਸਾ। [illegible]॥

ਚਲ ਨ ਬ੍ਰਹਮ [illegible]

ਕੇਤੇ ਇਕ ਦੋਸੋਂ ਕਾ [illegible] ਤੁ ਕਹਿਤਾ ਹੌਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ [illegible] ਮੈਂ ਸਤ੍ਯ ਕਹਿਤਾ ਹੌਂ ਭੁਜਾ ਦੋਨੋਂ [illegible]

ਮੇਰੀ ਇ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਹੈ ਤੁਮਾਰੇ [illegible] ਪਿ ਦੂਤੀ ਭੁਜਾ ਕਲ ਕੇਤੁ ਰਾਖਸ ਕੀ ਇੱਛਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬਨਾਯਾ। [illegible] ਸੋਰੇ ਮੈਂ ਸ੍ਰਾਪ ਦੂਤੀ ਆਪਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੇ ਤੁਮਾਰਾ [illegible]॥

ਬਿਪ੍ਰ ਸ੍ਰਾਪ ਬਿਨ ਸੁਨ ਮਹੀ ਪਾਲਾ। ਤੋਰ ਨਾਸ ਨਹਿ [illegible]॥

ਹਰਖੇ ਰਾਉ ਬਚਨ ਸੁਨ ਤਾਸੂ। ਨਾਥ ਨ ਹੋਇ ਮੋਰ ਅਬ ਨਾਸੂ॥

ਤਵ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਪ੍ਰਭੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨਾ। ਮੋ ਕਹੁ ਸਰਬ [illegible]॥

((੩੧੬))

ਦੋ: ਏਵਮਸਤੁ ਕਹਿ ਕਪਟ ਮੁਨਿ ਬੋਲਾ ਕਪਟ ਬਹੋਰਿ।
ਮਿਲਬ ਹਮਾਰ ਭੁਲਾਬ ਨਿਜ ਕਹਹੁ ਤ ਮੋਹਿ ਨ ਖੋਰਿ॥

ਜੋ ਵਰ ਤੈਨੇ ਮਾਂਗਾ ਹੈ ਸੋ ਤੁਝੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਕਹਿਕਰ ਕਪਟੀ ਪੁਨ: ਬੋਲਾ, ਹਮਾਰੇ ਮਿਲਣੇ ਅਰੁ ਅਪਣੇ ਘਰ ਵਿਖੇ ਭੂਲ ਜਾਣੇ [illegible] ਕਿਸੂ ਕੋ ਕਹੀ ਤੋ ਮੈਂ ਨਿਰਦੋਖ ਹੌਂ ਤੇਰਾ ਬੁਰਾ ਹੋ ਵੇਗਾ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਆਸ਼ਯ [illegible] ਕਿਸੂ ਸੇ ਕਹੇ ਅਰੁ ਕੋਊ ਮੇਰਾ ਮਰਮੀ ਇਸ ਕੋ ਮੇਰਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਨਿਰ [illegible] ਤੋ ਤਾਂ ਹੈ ਅਰੁ ਕਥਨ ਮੇਂ ਨਿਰਵਾਰਬ ਨਿਪ ਕੋ ਔਰ ਭ੍ਰਮ [illegible] ॥੩੧੭॥

ਚੌ: ਤਾਂ ਤੇ ਤੁਹਿ ਮੈਂ ਬਰਜੋਂ ਰਾਜਾ। ਕਹੇ ਕਥਾ ਤਵ ਪਰਮ ਅਕਾਜਾ॥

ਛਠੇ ਸ੍ਰਵਨ [illegible]

ਇਹ ਪ੍ਰਗਟੇ ਅਥਵਾ ਦ੍ਵਿਜ ਸ੍ਰਾਪਾ। [illegible]॥

ਆਨ ਉਪਾਯ [illegible]

ਸਤ੍ਯ ਨਾਥ ਪਦ ਗਹਿ ਨ੍ਰਿਪ [illegible]

ਰਾਖੈ ਗੁਰੁ ਜੌਂ ਕੋਪ ਬਿਧਾਤਾ। [illegible]

॥ਜੌਂ ਨ ਚਲਬ ਹਮ ਕਹੇ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਹੋਹਿ ਮਰਨ ਨਹਿ ਸੋਚ ਹਮਾਰੇ॥

॥ਏਕਹਿ ਡਰ ਡਰਪਤ ਮਨ ਮੋਰਾ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਮਹਿਦੇਵ ਸ੍ਰਾਪ ਅਤਿ ਘੋਰਾ॥

੩੭੮॥ਦੋ: ॥ਹੋਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਬਸਿ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਕਹੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸੋਇ॥

॥ਤੁਮ ਤਜ ਦੀਨ ਦਯਾਲ ਨਿਜ ਹਿਤੂ ਨ ਦੇਖੋ ਕੋਇ॥

॥ਰਾਜਾ ਕੇ ਵਚਨ ਸੁਣ ਕਰ ਰਾਜਾ ਕੀ ਰੁਚਿ ਬਧਾਵਤਾ ਅਰੁ ਆਪਣੀ ਅਲਪਗ੍ਯਤਾ ਲਖਾਵਤਾ ਹੂਆ ਬੋਲਿਆ॥

੩੭੯॥ਚੌ: ॥ਸੁਨ ਨ੍ਰਿਪ ਬਿਬਿਧਿ ਜਤਨ ਜਗ ਮਾਹੀਂ॥ ਕਸ਼ਟ ਸਾਧ੍ਯ ਪੁਨਿ ਹੋਹਿਂ ਕਿ ਨਾਹੀਂ॥

॥ਅਹੈ ਏਕ ਅਤਿ ਸੁਗਮ ਉਪਾਈ॥ ਤਹਾਂ ਪਰੰਤੁ ਏਕ ਕਠਨਾਈ॥

॥ਮਮ ਆਧੀਨ ਜੁਗਤਿ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਈ॥ ਮੋਰ ਜਾਵ ਤਵ ਨਗਰ ਨ ਹੋਈ॥

॥ਆਜ ਲਗੇ ਅਰੁ ਜਬ ਤੇ ਭਯੋ॥ ਕਾਹੂ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਗ੍ਰਾਮ ਨ ਗਯੋ॥

ਸੁਗਮ: ॥ਅਬ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੇਤਾ ਹੈ॥

॥ਜੌਂ ਨ ਜਾਉਂ ਤਵ ਹੋਇ ਅਕਾਜੂ॥ ਬਨੈ ਆਇ ਅਸ ਮੰਜਸ ਆਜੂ॥

॥ਜੋ ਤੇਰੇ ਜੈਸੇ ਸਤਸੰਗੀ [illegible] ਕੇ ਵਿਹ ਕਰਤਾ [illegible] ਨ ਜਾਵੈਂ ਤਬ ਤੇਰਾ ਅਕਾਜ ਹੈ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਭੀ ਅਕਾਜ [illegible] ਹਿਯੇ ਮੁਝੇ ਭੀ ਦੋਸ਼ [illegible] ਤਾਂ ਤੇ ਆਜ [illegible] ਅਰਥ ਕਿਛ ਨਹਿ ਸਕਤਾ ਹੋਂ॥

॥ਸੁਨ ਮਹੀਸ ਬੋਲੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ॥ ਨਾਥ ਨਿਗਮ ਅਸ ਨੀਤਿ ਬਖਾਨੀ॥

॥ਬਡੇ ਸਨੇਹ ਲਘੁਨ ਪਰ ਕਰਹੀਂ॥ ਗਿਰਿ ਨਿਜ ਸਿਰਨ ਸਦਾ ਤ੍ਰਿਣ ਧਰਹੀਂ॥

ਸੁਗਮ: ॥ਜਲਧਿ ਅਗਾਧ ਮੌਲ ਬਹਿ ਫੇਨੂ॥ ਸੰਤਤ ਧਰਨਿ ਧਰੈ ਸਿਰ ਰੇਨੂ॥

॥ਅਗਾਧ ਜੋ ਨਦੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ [illegible] ਪਰ [illegible] ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਹਤ ਜੋ ਧਰਤੀ ਹੈ ਸੋ [illegible] ਸਦਾ ਧੂੜ ਕੋ ਸਿਰ ਪਰ ਧਾਰਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੁਮ ਭੀ ਮਹਤ [illegible] ਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਤੇ ਹੀ ਹੋ॥ ੩੮੦॥

॥ਦੋ: ॥ਅਸ ਕਹਿ ਗਹੇ ਨਰੇਸ ਪਦ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੋਹੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲ॥

॥ਮੋਹਿ ਲਾਗ ਦੁਖ ਸਹਿਅ ਪ੍ਰਭੁ ਸੱਜਨ ਦੀਨਦਯਾਲ॥

॥ਪਦ ਗਹਿ ਕਰ ਰਾਜਾ ਕਹਿਤੇ [illegible] ਕੋ ਸਤ ਕੇ [illegible] ਸੋ ਕਾਮਨ ਅਰੁ ਕਾਜ [illegible] ਸੋ ਸੰਬੰਧ [illegible] ਅਰੁ ਆਪ [illegible] ਸਜਨ [illegible] ਕਰਨੇ ਹੀ ਵਾਲੇ ਹੋ॥ ੩੮੧॥

॥ਚੌ: ॥ਜਾਨ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਆਪਨ ਆਧੀਨਾ॥ ਬੋਲਾ ਤਾਪਸ ਕਪਟ ਪ੍ਰਬੀਨਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸਤ੍ਰ ਕਹੋ ਭੂਪਤਿ ਸੁਨਿ ਤੇਹੀ॥ ਜਗ ਮਹਿ ਨਹਿ ਦੁਰਲਭ ਕਛੁ ਮੋਹੀ॥

॥ਅਵਸ ਕਾਜ ਮੈਂ ਕਰਿਹੋਂ ਤੋਰਾ॥ ਮਨ ਤਨ ਬਚਨ ਭਗਤੁ ਤੈਂ ਮੋਰਾ॥

॥ਪੀਛੇ ਜੋ ਕਹਾ ਥਾ ਅਪਨਾ ਬਨ ਮੈਂ ਭੂਲਨਾ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਮਿਲਾਪ ਕਿ ਮੁਝ ਕੋ ਨਾ ਕਹਿਣਾ ਤਿਸ ਕੀ ਸੰਕਾ ਨਿਵਾਰਣਾਰਥ ਯੁਕਤਿ ਪੂਰਬਕ ਕਾਰਣ ਕਹਿਤਾ ਹੈ॥

॥ਜੋਗ ਜੁਗਤਿ ਤਪ ਮੰਤ੍ਰ ਪ੍ਰਭਾਊ॥ ਫਲੈ ਤਬਹਿ ਜਬ ਕਰਿਅ ਦੁਰਾਊ॥

॥ਜੋਗ ਕੀ ਰੀਤਿ ਅਰੁ ਤਪ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਰੁ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਦਯਾ ਅਰਥਾਤ ਦਾਤ ਤਬੀ ਤਬੀ ਸਫਲ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਅਪ੍ਰਗਟ ਹੈ [illegible] ਕਾ ਬਾਂਛਿਤ ਹੈ [illegible] ਕੇ ਵਸ ਕਰਨੇ ਕਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਉਪਾਉ ਕਪਟ [illegible] ਕਹਿਤਾ ਹੈ॥

॥ਜੌ ਨਰੇਸ ਮੈਂ ਕਰੌਂ ਰਸੋਈ॥ ਤੁਮ ਪਰਸਹੁ ਮੋਹਿ ਜਾਨ ਨ ਕੋਈ॥

॥ਅੰਨੁ ਸੋ ਜੋ ਜੋਈ ਭੋਜਨ ਕਰਹੀ॥ ਸੋਇ ਸੋਇ ਤਵ ਆਯਸੁ ਅਨੁਸਰਹੀ॥

॥ਪੁਨਿ ਤਿਨ ਕੇ ਗ੍ਰਹ ਜੇਵੈ ਜੋਊ॥ ਤਵ ਬਸ ਹੋਇ ਭੂਪ ਸੁਨੁ ਸੋਊ॥

॥ਜਾਇ ਉਪਾਇ ਰਚਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਏਹੂ॥ ਸੰਬਤ ਭਰਿ ਸੰਕਲਪ ਕਰੇਹੂ॥

੩੮੨॥ਦੋ: ॥ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਦ੍ਵਿਜ ਸਹਸ ਸਤ ਬਰੇਹੁ ਸਹਿਤ ਪਰਵਾਰ॥

॥ਮੈਂ ਤੁਮਰੇ ਸੰਕਲਪ ਲਗਿ ਦਿਨਹਿ ਕਰਬਿ ਜੇਵਨਾਰ॥

॥ਤੁਮ ਨੇ ਲਖ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕੋ ਕੁਟੰਬ ਸਹਿਤ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਨਿਉਤਾ ਦੇਣਾ ਅਰੁ ਮੈਂ ਏਕਲਾ ਹੀ ਤੁਮਾਰੇ ਸੰਕਲਪ ਕੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਅਰਥਾਤ ਵਰਖ ਭਰ ਰਸੋਈ ਪਾਕ [illegible] ਕਰੋਂਗਾ॥੩੮੩॥

॥ਦੋ: ॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਭੂਪ ਕਸ਼ਟ ਅਤਿ ਥੋਰੇ॥ ਹੋਇਹਹਿਂ ਸਕਲ ਬਿਪ੍ਰ ਬਸਿ ਤੋਰੇ॥

॥ਥੋੜੇ ਕਸ਼ਟ ਕਾ ਅਰਥ [illegible] ਤੇ ਧਨ ਥੋੜ ਨਹੀ ਅਰੁ ਹੋਮ ਜਗ ਸਦਾ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਰਸੋਈ ਮੈਂ ਨੇ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤੁਮ ਕੋ ਪਰੋਸਣ [illegible] ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕਰ ਦ੍ਵਿਜ ਸਭੀ ਵਸ ਵਰਤੀ ਹੋਹਿੰਗੇ ਅਰੁ॥

॥ਕਰਿਹਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਹੋਮ [illegible] ਸੇਵਾ॥ ਤੇਹਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਜਹਿ ਬਸ ਦੇਵਾ॥

॥ਔਰ ਏਕ ਤੋਹਿ ਕਹੌਂ [illegible]॥ ਮੈਂ ਏਹਿ ਬੇਖ ਨ ਆਉਬ ਕਾਊ॥

॥ਤੁਮਰੇ ਉਪਰੋਹਿਤ ਕਹੁ ਰਾਯਾ॥ ਹਰਿ ਆਨਬ ਮੈਂ ਕਰਿ ਨਿਜ ਮਾਯਾ॥

॥ਨਿਜ ਮਾਯਾ ਕਥਨ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ [illegible] ਤੇ ਤੂ ਸੋਚ ਮਤ ਕਰੀਂ ਜਾਤੇ ਤੇਰੇ ਇਹ ਮਤ੍ਰ ਅਤਿ ਗੋਪ ਰਾਖਣਾ ਹੈ ਅਰੁ ਦ੍ਵਿਜ ਕੇ ਲਿਆਵਣੇ ਮੇਂ [illegible] ਨਹੀ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਅਨੰਤ ਸਕਤੀ ਹੈਂ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹੇ ਪਰੋਹਤ ਕੇ ਲਿਆਵਣੇ ਕਾ ਸਿਧ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ॥

॥ਤਪ ਬਲ ਤੇਹਿ ਕਰਿ [illegible] ਬਰਖ ਪ੍ਰਮਾਨ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਈਹਾਂ ਹਮਾਰੇ ਦਰਸਨ ਕੋ ਅਨੇਕ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਆਸਨ ਸੂਨ ਛੋਡੈਂ ਤੌ ਵਹੁ ਮੁਝੇ ਖੋਜਤੇ ਫਿਰੇਂਗੇ ਅਰੁ ਬੀਰ ਗਹਿ ਕਰ ਪਰੋਹਤ ਕਦਾਚਿਤ ਮੁਝਸੇਂ ਕਿ ਸੁਬ੍ਰਤ ਕੀ ਈਰਖਾ ਕਰੈ ਤਾਂਤੇ ਤਿਸਕੋ ਆਪਣਾ ਸਰੂਪ ਬਨਾਇਕਰ ਈਹਾਂ ਰਾਖੌਂਗਾ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹੇ ਪਰੋਹਤ ਕਾ ਦੂਸਨਦਾਰ ਕੌਨ ਸਾਧੇਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ

ਅਸ ਧਰ ਤ੍ਰਾਸ ਦੇਖ ਸੁਨ ਰਾਜਾ। ਸਬ ਬਿਧਿ ਤੋਰ ਸਵਾਰਉਂ ਕਾਜਾ।
ਤੌ ਨਿਸ ਬਹੁਤ ਸੈਨ ਅਬ ਕੀਜੈ। ਮੁਹਿ ਤੁਹਿ ਭੇਟ ਰੂਪ ਦਿਨ ਤੀਜੈ।

ਸੁਗਮ: ਅਬ ਰਾਜਾ ਕੋ ਅਤਿ ਪਤੀਤਿ ਦ੍ਰਿੜਾਵਨ ਹੇਤੁ ਆਪਣੀ ਸਕ੍ਤਿ ਅਰੁ ਸੰਕੇਤ ਕਹਿਤਾ ਹੈ।

ਮੈ ਤਪ ਬਲ ਤੁਹਿ ਤੁਰਗ ਸਮੇਤਾ। ਪਹੁਚੈਹਉਂ ਸੋਵਤ ਹੀ ਨਿਕੇਤਾ।
ਸੁਗਮ: ੩੮੪ ਦੋਹਾ: ਮੈਂ ਆਵੋਂ ਸੋ ਵੇਖ ਧਰ ਪ੍ਰੋਹਿਤ ਤਬ ਸੋਹਿ। " "
" ਜਬ ਏਕਾਂਤ ਬੁਲਾਇ ਸਬ ਕਥਾ ਸੁਨਾਵੈ ਤੋਹਿ।

ਸੋ ਵੇਖ ਕਹਿਏ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤ ਪਰੋਹਤ ਰੂਪ ਧਾਰਕਰ ਮੈਂ ਆਵੋਂਗਾ ਅਰੁ ਜਬ ਤੁਝੇ ਇਸ ਕਾਲ ਕਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸਭ ਸੁਣਾਵੈ ਤਬ ਇਸ ਸੰਕੇਤ ਸੇ ਮੁਝੇ ਨਿਸਚੇ ਕਰਨਾ। ੩੮੫

ਚੌ: ਸੈਨ ਕੀਨ ਨ੍ਰਿਪ ਆਯਸ ਮਾਨੀ। ਆਸਨ ਜਾਇ ਬੈਠ ਛਲ ਠਾਨੀ।
ਸ੍ਰਮਿਤ ਭੂਪ ਨਿੰਦ੍ਰਾ ਅਤਿ ਆਈ। ਸੋ ਕਿਮ ਸੋਵ ਸੋਚ ਅਧਿਕਾਈ।

ਰਾਜਾ ਸ੍ਰਮਤ ਥਾ ਵਰ ਲੇਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਭਈ ਤਾਂਤੇ ਸੋਇ ਗਯਾ ਅਰੁ ਇਸਕੋ ਅਤਿ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਮੰਤ੍ਰ ਮੈਨੇ ਬਡਾ ਠਾਨਿਆ ਹੈ ਜਬ ਲਗ ਪੂਰਨ ਨ ਹੋਵੈ ਤਬ ਲੌ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰਾਣ ਜਾਣੇ ਕਾ ਤ੍ਰਾਸ ਹੈ ਅਰੁ ਕਾਲਕੇਤੁ ਕੋ ਭੀ ਉਡੀਕਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਜਾਗਤਾ ਹੀ ਰਹਾ ਤਬ ਲੌ।

ਕਾਲਕੇਤੁ ਨਿਸਚਰ ਤਹਿ ਆਵਾ। ਜਿਹ ਸੂਕਰ ਹੁਇ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਭੁਲਾਵਾ।
ਪਰਮ ਮਿਤ੍ਰ ਤਾਪਸ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਰਾ। ਜਾਨੈ ਸੋ ਖਲ ਕਪਟ ਘਨੇਰਾ।

ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਪਟੀ ਭੂਪ ਕਾ ਤੌ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦੇਸ ਛੀਨ ਲਯਾ ਥਾ ਕਾਲਕੇਤੁ ਰਾਖਸ ਕਾ ਕਯਾ ਵੈਰ ਥਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਤਿਹ ਕੇ ਸਤ ਸੁਤ ਅਰ ਦਸ ਭਾਈ। ਖਲ ਅਤਿ ਅਜੈ ਦੇਵ ਦੁਖਦਾਈ।
ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਭੂਪ ਸਮਰ ਸਬ ਮਾਰੇ। ਵਿਪ੍ਰ ਸੰਤ ਸੁਰ ਦੇਖ ਦੁਖਾਰੇ। ਸੁਗਮ: " "
ਤਿਹਿ ਖਲ ਪਾਛਲ ਵੈਰ ਸੰਭਾਰਾ। ਤਾਪਸ ਨ੍ਰਿਪ ਮਿਲ ਮੰਤ੍ਰ ਵਿਚਾਰਾ।

ਤਿਸ ਦੁਸਟ ਨੇ ਪੂਰਬਲਾ ਵੈਰ ਚਿਤਾਰ ਕਰ ਇਸ ਕਪਟੀ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਂ ਮੰਤ੍ਰ ਕਰ ਛੋਡਾ ਥਾ ਜੋ ਕਬੀ ਨ੍ਰਿਪ ਮੇਰੇ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਣਾਦ ਮੇ ਆਯਾ ਹੈ ਮੈ ਤੁਝ ਛਲ ਲਾਵੈਂਗਾ ਆਗੇ ਤੂੰ ਉਸਕੇ ਨਾਸ ਕਾ ਉਪਾਉ ਕਰੀਓ।

।।ਜਿਹ ਨ੍ਰਿਪ ਹ੍ਵੈ ਸੋ ਰਚਨਿ ਉਪਾਊ।ਭਾਵੀ ਵਸ ਨ ਜਾਨ ਕਛੁ ਰਾਊ।

।।ਜਿਸ ਭਾਂਤਿ ਰਾਜਾ ਕਾ ਨਾਸ ਹੋਇ ਸੋ ਉਪਾਉ ਉਨੇਂ ਕੀਆ ਅਰੁ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਨੇਤ੍ਰ ਵਸਤੇ ਰਾਜਾ ਕੋਂ ਨਿਕ ਟ ਹੋਤੇ ਭੀ ਕੁਛ ਸੁਧ ਨ ਭਈ। ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸੱਤ੍ਰ ਦ੍ਵੈ ਥੇ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਏਕਲਾ ਥਾ ਪੁਨ: ਸਮਿਤ ਨਿਦ੍ਰਤ ਥਾ ਤਿਸ ਕੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਯੋਂ ਨ ਮਾਰ ਡਾਰਾ। ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੩੯੭।।

ਦੋ: ।।ਰਿਪੁ ਤੇਜਸੀ ਅਕੇਲ ਅਪਿ ਲਘੁ ਕਰਿ ਗਨਯ ਨ ਤਾਹਿ।
।।ਅਜਹੂੰ ਦੇਤ ਦੁਖੁ ਰਵਿ ਸਸਿਹਿ ਸਿਰ ਅਵਿਸੇਖ ਤਰ ਰਾਹੁ।।

।।ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਸੱਤ੍ਰੂ ਯਦਯਪਿ ਏਕਲਾ ਭੀ ਹੋਇ ਤੌ ਭੀ ਤਿਸ ਕੋ ਤੁਛ ਨ ਗਿਨੀਏ ਜੈਸੇ ਰਵਿ ਸਸਿ ਦ੍ਵੈ ਥੇ ਅਰੁ ਰਾਹੁ ਏਕ ਥਾ ਪਰੰਤੁ ਜਬ ਉਨਕੇ ਕਹੇ ਤੇ ਤਾਕਾ ਸਿਰੁ ਭਗਵਾਨ ਨੇਂ ਕਾਟ ਦੀਆ ਤਬ ਧੜ ਕਾ ਨਾਮ ਕੇਤੁ ਭਯਾ ਅਰੁ ਸਿਰ ਕਾ ਨਾਮੁ ਰਾਹੁ ਭਯਾ ਸੋ ਅਬ ਲਗ ਸੂਰਜ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੋਂ ਦੁਖ ਦੇਤਾ ਹੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਇਨੇਂ ਵੀਚਾਰੁ ਕੀਆ ਜੌ ਹਮ ਅਬ ਇਸ ਕੋ ਮਾਰਨ ਲਾਗਹਿ ਅਰੁ ਇਹੁ ਜਾਗ ਉਠੈ ਤੌ ਹਮ ਕੋ ਮਾਰੇਗਾ ਅਰੁ ਜੌ ਏਕਲਾ ਮਾਰਾ ਤੌ ਭੀ ਹਮਾਰਾ ਬਾਂਛਿਤ ਨ ਸਿਧ ਹੁਇਗਾ ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਕੋ ਦ੍ਵਿਜ ਸ੍ਰਾਪ ਕਰ ਸਕੁਲ ਮਰਵਾਵਹਿ।

।।ਨਨੁ।। ।।ਕਬੀ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋਂ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਗਏ ਆਪ ਹੀ ਸੋ ਸੁਧਿ ਹੋਇ ਕਿੰਵਾ ਇਸ ਕੇ ਮੁਖ ਸੋਂ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇ ਅਖਯਰ ਸੁਨ ਕਰ ਕੋਊ ਮਰਮੀ ਪੁਰਖ ਇਸ ਕੋ ਤੁਮਾਰਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਨਾਇ ਦੇਇ ਤਬ ਮੰਤ੍ਰ ਹੀ ਅਫਲ ਹੁਇ ਜਾਇਗਾ।। ।।ਉਤਰੁ।। ।।ਇਹ ਬਾਤ ਭੀ ਸਾਚੀ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਮੈਨੇ ਇਸ ਕੋ ਐਸੇ ਮੋਹ ਮੇਂ ਫਸਾਇਆ ਹੈ ਅਰੁ ਲੋਭ ਮੇਂ ਲੁਭਾਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਭੈ ਦਿਖਾਯਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਾਂ ਭਾਖੇਗਾ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਨ ਤਯਾਗੇਗਾ ਅਰੁ ਮੈਂ ਭੀ ਇਸ ਕੇ ਪਾਸ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਜਾਵੌਂਗਾ ਅਰੁ ਭਾਵੀ ਭੀ ਐਸੀ ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਜੋ ਹਮਾਰਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸਫਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਖੰਡਨ ਮੰਡਨ ਕਰਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕੀਆ ਅਬ ਕਾਲਕੇਤੁ ਕਾ ਮਿਲਾਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੩੯੮।।

ਚੌ: ।।ਤਾਪਸ ਨ੍ਰਿਪ ਤਬ ਸਖਾ ਹਿ ਨਿਹਾਰੀ।ਹਰਖ ਮਿਲਯੋ ਉਠ ਭਯੋ ਸੁਖਾਰੀ।
।।ਮਿਤ੍ਰਹਿ ਕਹਿ ਸਭ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ।ਜਾਤਧਾਨ ਬੋਲਾ ਸੁਖ ਪਾਈ।।
।।ਅਬ ਸਾਧੇਉ ਰਿਪੁ ਸੁਨਹੁ ਨਰੇਸਾ।ਜੌ ਤੁਮ ਕੀਨ ਮੋਰ ਉਪਦੇਸਾ।

।।ਮੋਰ ਉਪਦੇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਿਸਾਚਰ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਭਾਵੀ ਗਯਾਨ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਕਪਟ ਮੁਨਿ ਕੋਂ ਪੂਰਬ ਹੀ ਸਿਖਾਇ ਛੋਡਾ ਥਾ।

।।ਪਰਹਰਿ ਸੋਚ ਰਹੋ ਤੁਮ ਸੋਈ।।ਬਿਨ ਔਖਦ ਹਿ ਬਯਾਧ ਬਿਧ ਖੋਈ।।

।।ਅਬ ਚਿੰਤਾ ਤਯਾਗ ਕੇ ਤੁਮ ਭੀ ਸੋਇ ਰਹੋ ਦੈਵ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਇਹ ਮਹਾਂ ਬਯਾਧ ਔਖਦ ਬਿਨਾਂ ਕਾਹੂ ਸੇ ਅਲਪ ਉਪਾਉ ਕਰ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਈ।

।।ਕੁਲ ਸਮੇਤ ਰਿਪੁ ਮੂਲ ਬਹਾਈ।ਚੌਥੇ ਦਿਵਸ ਮਿਲਵ ਮੈ ਆਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਤਾਪਸ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਬਹੁਤ ਪਰਤੇਖੀ।ਚਲਾ ਮਹਾਂ ਕਪਟੀ ਅਤਿ ਰੋਖੀ।

।ਮਹਾਂ ਕਪਟੀ ਕਹੀਏ ਜੋ ਅਨੇਕ ਛਲ ਜਾਣੇਂ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਧੀ ਕਹੀਏ ਜੋ ਅਧੀਨ ਹੂਏ ਪਰ ਭੀ ਦਯਾ ਨ ਕਰੇ।

।ਭਾਨੁਪ੍ਰਤਾਪਹਿ ਬਾਜ ਸਮੇਤਾ।ਪਹੁਚਾਇਸਿ ਛਿਨ ਮਾਝ ਨਿਕੇਤਾ।

।ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਨਾਰਿ ਪੈ ਸੈਨ ਕਰਾਈ।ਹੈ ਗ੍ਰਿਹ ਬਾਂਧਸਿ ਬਾਜ ਬਨਾਈ।

੩੯੯।ਦੋ: ।ਰਾਜਾ ਕੇ ਉਪਰੋਹਿਤਹਿ ਹਰਿਲੇ ਗਯੋ ਬਹੋਰ।

।ਰਾਜਾ ਕੇ ਉਪਰੋਹਿਤ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤਪ ਕੀ ਨਿਧਾ ਵਿਪ੍ਰ ਹੋਤਾ ਤੌ ਉਸ ਪਰ ਨਿਸਾਚਰ ਕਾ ਬਲ ਨਾ ਪ
ਹੁਤਾ ਰਜੋਗੁਣੀ ਬ੍ਰਿਤ ਵਾਲਾ ਥਾ ਤੌ ਉਸਨੇਂ ਹਰ ਲੀਆ।

।। ।ਲੈ ਰਾਖਿਸ ਗਿਰਿ ਖੋਹ ਮਹੁ ਮਾਯਾ ਕਰਿ ਮਤਿ ਭੋਰ।

।ਮਾਯਾ ਸੇਂ ਉਨਮਤ ਕਰਕੇ ਕੰਦਰਾ ਬੀਚ ਤਿਸਕੋਂ ਦੇ ਛੋੜਾ ਦੋ ਉਪਾਵ ਕਰਨ ਕਾ ਆਸ਼ਯ ਇਹ ਜੌ ਪ੍ਰਮੱਤ ਕਰ
ਕਰ ਇਸਕੋ ਮੈਂ ਛੋਰੋਂ ਤਬ ਕੋਈ ਇਸਕੋ ਕਦਾਚਿਤ ਪਛਾਨ ਲੇਇ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਕੋ ਜਾਇ ਕਹੈ।

।ਕਿੰਵਾ। ।ਇਸੀ ਕੋ ਕੋਈ ਨਗਰ ਮੈ ਲੇ ਆਵੈ ਤਬ ਭੀ ਹਮਾਰਾ ਮੰਤ੍ਰ ਸਫਲ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਅਰੁ ਜੋ
ਨਗ ਖੋਹ ਮੈਂ ਹੀ ਰਾਖੋਂ ਅਰੁ ਊਹਾਂ ਸਿਰ ਫੋੜ ਕਰ ਹੀ ਮਰ ਜਾਏ ਤਬ ਵਿਰਥ ਘਾਤ ਹੋਇ।

।ਅਥਵਾ। ।ਕੰਦਰਾ ਕੇ ਦੁਆਰ ਪਰ ਜਾਇ ਪੁਕਾਰੇ ਅਰੁ ਕੋਈ ਸੁਣ ਲੈਵੇ ਅਰੁ ਦੁਆਰ ਖੋਲ ਦੇਵੈ
ਤਬ ਭੀ ਅਕਾਰਜ ਹੋਇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਦੋਨੋਂ ਉਪਾਵ ਕੀਏ। ੩੯੦।।

।ਚੌ: ।ਆਪ ਬਿਰਚਿ ਉਪਰੋਹਿਤ ਰੂਪਾ।ਪਰੇਉ ਜਾਇ ਤਿਹਿ ਸੇਜ ਅਨੂਪਾ।ਸੁਗਮ:

।ਪ੍ਰੋਹਤ ਕਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਤਿਸ ਕੀ ਸੁੰਦਰ ਸਿਹਜਾ ਪਰ ਵਹੁ ਰਾਖਸ ਜਾਇ ਸੋਯਾ ਯੁਕਤੀ ਦ੍ਰਿਗ ਸੇਵ
ਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਧਰਮ ਨਾਸ ਹੋਵੈ ਤੌ ਸਿਖ੍ਯਨ ਕਾ ਵਿਨਾਸ ਹੋਵੈ।

।ਜਾਗੇ ਨ੍ਰਿਪ ਅਨਭਏ ਬਿਹਾਨਾ।ਦੇਖ ਭਵਨ ਅਤਿ ਅਚਰਜ ਮਾਨਾ।

।ਮੁਨਿ ਮਹਿਮਾ ਮਨ ਮਹੁ ਅਨੁਮਾਨੀ।ਉਠੇ ਗਵਹਿ ਜਹਿ ਜਾਨ ਨ ਰਾਨੀ।

।ਮੁਨੀਸੁਰ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਸਤ੍ਯ ਜਾਨੀ ਜੋ ਉਨੋਂਨੇਂ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਕਰੀ ਥੀ ਸੋ ਸਾਚੀ ਭਈ ਅਰਥ ਮਨੋਰਥ ਭੀ
ਸਫਲ ਹੁਇਗਾ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਉਠੇ ਗਵਹਿ ਕਹੀਏ ਉਠ ਚਲਿਆ ਜਾਂਤੇ ਰਾਣੀ ਭੀ ਨ ਜਾਂਨੇ ਤਾਤ੍ਰ ਇ
ਹ ਰਾਣੀ ਜਾਣੇਂਗੀ ਤੌ ਪੂਛੇਗੀ ਅਰੁ ਮੈਨੇਂ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕਹਿਣਾਂ ਨਹੀ।

।ਕਾਨਨ ਗਯੋ ਬਾਜ ਚੜ੍ਹ ਤੇਹੀ।ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਨ ਜਾਨੇ ਤੇਹੀ।

।ਸਰਬ ਲੋਗੋਂ ਸੇ ਅਗ੍ਯਾਤ ਤਿਸੀ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬਨ ਕੋ ਚਲਾ ਗਯਾ।

।ਗਏ ਜਾਮ ਜੁਗ ਭੂਪਤਿ ਆਵਾ।ਘਰ ਘਰ ਉਤਸਵ ਬਾਜ ਬਧਾਵਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੩੨ ॥ਅਰਥ॥ ਇਨ ਬਾਤੋਂ ਨ੍ਰਿਪ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਆਯਾ ਜੋ ਦੁਇ ਚਾਰ ਘੜੀ ਦਿਨ ਚੜ੍ਹੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਰੈਂਗਾ ਤਬ ਲੋਕ ਜਾਣੈਂਗੇ ਜੋ ਸਿਕਾਰ ਨਗਰ ਕੇ ਦਸ ਪਾਂਚ ਕੋਸ ਪਰ ਤੌ ਸਾਧਾਰਨ ਅੰਸ੍ਵ ਅਸਵਾਰ ਘਰ ਸੇਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀ ਰਹਿਤੇ ਤੌ ਰਾਜਾ ਕੈਸੇ ਰਹਾ ਅਰੁ ਕਦਾਚਿਤ ਊਹਾਂ ਜੇ ਕੋਊ ਜਾਇ ਪੂਛੈ ਤਾਂਤੇ ਦ੍ਵੈ ਜਾਮ ਬੀਤੇ ਆਯਾ॥

॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਉਸ ਕਪਟੀ ਕੀ ਪਰੋਹਿਤ ਰੂਪ ਮੇਂ ਦੇਖਣੇਂ ਕੀ ਆਸਾ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾ ਚਿੱਤ ਉਤਸੀਨ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤਿਸ ਦਿਨ ਕੇ ਬੀਤਾਵਣੇਂ ਨਿਮਿਤ ਦੁਇ ਜਾਮ ਬੀਤੇ ਆਯਾ॥

॥ਉਪਰੋਹਿਤਹਿ ਦੇਖ ਜਬ ਰਾਜਾ॥ ਚਕਿਤ ਵਿਲੋਕਤ ਸੁਮਿਰ ਸੁ ਕਾਜਾ॥

॥ਵਿਪ੍ਰ ਕੋਂ ਜਬ ਨ੍ਰਿਪ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਤਬ ਚਕ੍ਰਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਪਣੇਂ ਕਾਰਜ ਕੋਂ ਸੁਮਰ ਕੇ ਦ੍ਵਿਜ ਕੋਂ ਦੇਖ ਕਰ ਚਕ੍ਰਤ ਹੋਂਵਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਪਰੋਹਤ ਕੋਂ ਹਮ ਜਨਮ ਭਰ ਦੇਖਤੇ ਰਹੇ ਹੈਂ ਇਸ ਜੈਸਾ ਰੂਪ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕਾ ਕੈਸੇ ਬਣੇਂਗਾ ਜਿਸ ਕੋਂ ਕੋਊ ਨ ਪਛਾਣੈਂਗਾ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਇਸ ਕਾ ਤੌ ਸਰੀਰ ਹੀ ਪਰਮ ਬਲਵਾਨ ਨਹੀਂ ਇਸ ਜੈਸਾ ਤਨ ਧਾਰ ਕਰ ਇਕਲਾ ਲਾਖਨ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਕੋਂ ਭੋਜਨ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਦੇਵੈਗਾ॥

॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਕਾਰਜ ਕੋਂ ਸੁਮਰ ਕਰ ਚੱਕ੍ਰਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਰਜ ਮੇਰਾ ਅਤਿ ਬਡਾ ਹੈ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਸਿਧ ਹੋਵੈਗਾ॥

॥ ॥ਜੁਗ ਸਮ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਗਏ ਦਿਨ ਤੀਨੀ॥ ਕਪਟੀ ਮੁਨਿ ਪਦ ਰਹਿ ਮਤਿ ਲੀਨੀ॥ ਸਮੇ ਜਾਨ ਉਪਰੋਹਿਤ ਆਵਾ॥ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਮਤੇ ਮਹਿ ਸਬ ਸਮਝਾਵਾ॥

॥ਮਤੇ ਕਹੀਏ ਇਕਾਂਤ ਮੰਤਾ॥੩੯੦॥

॥ਦੋ: ॥ਨ੍ਰਿਪ ਹਰਖੇ ਪਹਿਚਾਨ ਗੁਰੁ ਭ੍ਰਮ ਵਸ ਰਹਾ ਨ ਚੇਤ॥
॥ਵਰੇ ਤੁਰਤ ਸਤ ਸਹਸ ਵਰ ਵਿਪ੍ਰ ਕੁਟੰਬ ਸਮੇਤ॥

॥ਗੁਰੁ ਕੋਂ ਦੇਖ ਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋਂ ਐਸਾ ਭ੍ਰਮ ਭਯਾ ਜੋ ਚੇਤਨਤਾ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਈਹਾਂ ਚੇਤਨਤਾ ਕਹੀਏ ਜੋ ਕਿਸੂ ਬੁਧਵਾਨ ਸੇਂ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੀਨੀ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਲਾਖਨ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕੋਂ ਸਕੁਟੰਬ ਨਿਉਤਾ ਦੀਆ ॥੩੯੧॥

॥ਦੋ: ॥ਉਪਰੋਹਿਤ ਜਿਵ ਨਾਰਿ ਬਨਾਈ॥ ਛਰਸ ਚਾਰ ਬਿਧਿ ਜਸ ਸ੍ਰੁਤਿ ਗਾਈ॥

॥ਮਧੁਰ ਅੰਮਲ ਲਵਣ ਕਟੁ ਕਖਾਯ ਤ੍ਰਿਕਤ੍ਰ ਖਟ ਰਸ॥ ਭਖ੍ਯ ॥ਭੋਜ ਚੋਸ ਲੇਹ ਪੇਯ ਇਹ ਚਾਰ ਵਿਧਿ ਐਸੇ ਭੋਜਨ ਬਨਾਏ॥

॥ਮਾਯਾ ਮਯ ਤਿਹਿ ਕੀਨ ਰਸੋਈ॥ ਬਿੰਜਨ ਬਹੁ ਗਨਿ ਸਕੈ ਨ ਕੋਈ॥

॥ਮਾਯਾ ਮਯ ਕਹੀਏ ਸੁੰਦਰ ਭੋਜਨ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਪਦਾਰਥ ਲਿਆਵਤਾ ਨ ਦੇਖਾ ਅਰੁ ਰਸੋਈ ਮੇਂ ਸਭ ਕਿਛੁ ਤਿਆਰ ਪੜਾ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਅਲਪ ਸੇਂ ਅਧਿਕ ਹੋ ਜਾਇ ਕਬੂ ਭਾਸੇ ਕਬੂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੀ ਨ ਆਵੈ ਐਸੇ ਮਾਯਾ ਮਯ ਭੋਜਨ ਪਰੰਤੁ ਅਨੇਕ ਏਕ ਸੇਂ ਏਕ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ॥

॥ ॥ਬਿਬਿਧ ਮ੍ਰਿਗਨ ਕਰ ਆਮਿਖ ਰਾਂਧਾ॥ ਤਿਹਿ ਮਹੁ ਵਿਪ੍ਰ ਮਾਸ ਖਲ ਸਾਂਧਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਭੋਜਨ ਕੋ ਸਭ ਬਿਪ੍ਰ ਬੁਲਾਏ। ਪਦ ਪਖਾਰ ਆਸਨ ਬੈਠਾਏ। ਸੁਗਮ॥

ਪਰਸਨ ਜਬਹਿ ਲਾਗ ਮਹਿਪਾਲਾ। ਭੀ ਅਕਾਸ ਬਾਨੀ ਤਿਹ ਕਾਲਾ।

ਭੋਜਨ ਕੇ ਸੇਵਣੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਨਭ ਬਾਣੀ ਹੋਵਣ ਕਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਦ੍ਵਿਜ ਮਾਸ ਕੀ ਰੀਪ ਭੀ ਰਿਖੀ ਸੂੰਘੇ ਕੇ ਪਰਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਕਿਵੇਂ। ਵਿਪ੍ਰ ਪ੍ਰਥਮ ਸੂੰਘ ਕੇ ਬਲੀ ਆਂਦੇ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਨਭ ਬਾਣੀ ਭਈ ਜੋ ਇਹ ਵਸਤੂ ਸੂੰਘ ਕੇ ਭੋਗਣ ਨਹੀਂ।

ਬਿਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਉਠਿ ਉਠਿ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਹੂ। ਹੈ ਬੜਿ ਹਾਨਿ ਅੰਨ ਜਿਨ ਖਾਹੂ।
ਭਯੋ ਰਸੋਈ ਭੂਸੁਰ ਮਾਸੂ। ਸਭ ਦ੍ਵਿਜ ਉਠੇ ਮਾਨਿ ਬਿਸ੍ਵਾਸੂ।
ਭੂਪ ਬਿਕਲ ਮਤਿ ਮੋਹ ਭੁਲਾਨੀ। ਭਾਵੀ ਬਸ ਨ ਆਵ ਮੁਖ ਬਾਨੀ। ਸੁਗਮ॥ ੧੭੩॥

ਦੋ: ਬੋਲੇ ਬਿਪ੍ਰ ਸਕੋਪ ਤਬ ਨਹਿੰ ਕਛੁ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰ।
ਜਾਇ ਨਿਸਾਚਰ ਹੋਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਮੂੜ੍ਹ ਸਹਿਤ ਪਰਵਾਰ।

ਜਬ ਨਭ ਗਿਰਾ ਸੁਨੀ ਤਬ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਨ ਕੀਆ ਜੋ ਦੇਖ ਤਾਂ ਜਾਂ ਮੇਂ ਹੈ ਵਾ ਨਹੀਂ ਸੋ ਮੇਂ ਹੈਂ ਕ੍ਰੋਪ ਕਰ ਇਹੀ ਵਾਕ ਕਹਾ ਹੇ ਮੂੜ੍ਹ ਭੂਪ ਤੂੰ ਸੁਕੁਟੰਬ ਰਾਖਸ ਹੋ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹੈ ਮੂੜ੍ਹ ਪਰ ਤੂ ਮਨੇ ਕੋਪ ਕੀਆ ਪਰ ਕੁਟੰਬ ਕੋ ਸ੍ਰਾਪ ਕਿਉਂ ਦੇਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌ: ਛਤ੍ਰ ਬੰਧੁ ਤੈਂ ਬਿਪ੍ਰ ਬੁਲਾਈ। ਘਾਲੈ ਲੀਏ ਸਹਿਤ ਸਮੁਦਾਈ।
ਈਸੁਰ ਰਾਖਾ ਧਰਮ ਹਮਾਰਾ। ਜੈਹਸਿ ਤੈਂ ਸਮੇਤ ਪਰਵਾਰਾ।

ਹੇ ਛਤ੍ਰੀ ਬੰਧੁ ਮੈਂ ਨੀਚ ਜਾਂਤੇ ਦ੍ਵਿਜੋਂ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਕਰ ਕੁਟੰਬ ਕੇ ਸਹਿਤ ਸਮੇਤ ਕੂੰ ਭ੍ਰਿਸਟ ਕਰਨੇ ਲਾਗਾ ਥਾ ਸੋ ਹਮਾਰਾ ਧਰਮ ਈਸੁਰ ਨੇ ਰਾਖਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਈਸੁਰ ਨੇ ਕਹੀ ਹੈ ਅਰੁ ਤੂੰ ਸਕੁਟੰਬ ਰਾਖਸ ਹੋਵੈਂਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਤੂ ਐਸੇ ਭੋਜਨ ਜਿਵਾਵਣ ਕਾ ਜੋ ਵਰਤ ਖੰਡਨ ਕੀਤੇ ਨੇ ਸੋ ਕਲ ਪਕਰਾਵਾ ਤਾਂ ਤੇ।

ਸੰਬਤ ਮਧ੍ਯ ਨਾਸ ਤਵ ਹੋਊ। ਜਲਦਾਤਾ ਨ ਰਹਿਹਿ ਕੁਲ ਕੋਊ।

ਵਰਖ ਭਰ ਮੇਂ ਤੇਰਾ ਨਾਸ ਹੋਇਗਾ ਅਰੁ ਕੁਲ ਮੇਂ ਜਲ ਦਾਤਾ ਭੀ ਕੋਊ ਨ ਰਹੇਗਾ।

ਾ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਨਿ ਸ੍ਰਾਪ ਬਿਕਲ ਅਤਿ ਤ੍ਰਾਸਾ। ਭਈ ਬਹੁਰਿ ਬਰ ਗਿਰਾ ਅਕਾਸਾ।

ਵਿਕਲ ਅਰੁ ਅਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਇ ਇਸ ਕਿ ਮਤਿ ਦੀਆ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਕੇ ਸ੍ਰਾਪ ਸੇਂ ਮਿਤ੍ਯੁ ਪੁਨਃ ਰਾਖਸ ਜੋਨ ਬਣਨੇ ਜਲ ਦਾਤਾ ਨ ਰਹਣਾ ਪੁਨਃ ਅਲਪ ਕਾਲ ਮੇਂ ਨਾਸ ਹੋਣਾ ਜੋ ਸਰਮਾਇ ਕਿ ਹੋਨਸ ਕਣੇ ਬਹੁਤੇ ਸੋਕ ਮੇਂ ਨਿਰਾਦਰ ਪਾਇ ਕਰ ਮਰਣਾ ਐਸੀ ਦਸਾ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਦੇਖ ਕਰ ਤਬ ਏਹ ਸੋਸ ਅਕਾਸ ਬਾਨੀ ਭਈ।

੨੩੪ ।ਬਿਪ੍ਰਨ ਸ੍ਰਾਪ ਬਿਚਾਰ ਨ ਕੀਨਾ।
੧੩੯ ।ਨਹਿ ਅਪਰਾਧ ਭੂਪ ਕਛੁ ਕੀਨਾ।
।ਚਕਿਤ ਬਿਪ੍ਰ ਸਭ ਸੁਨ ਨਭ ਬਾਨੀ।
।ਭੂਪ ਗਯੋ ਜਹਿ ਭੋਜਨ ਖਾਨੀ।। ।।
।ਤਹਾਂ ਅਸਨ ਨਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਸੁਆਰਾ।
।ਫਿਰਓ ਰਾਉ ਮਨ ਸੋਚ ਅਪਾਰਾ।

ਪੂਰਬ ਜੋ ਮਯਾ ਅਧਰ ਸੋਈ ਕਹੀ ਥੀ ਤਿਸ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਅਬ ਨਿਰਣੈ ਭਯਾ ਜੋ ਨਟ ਕੇ ਸਿਰ ਹੀ ਮਯਾ ਵਰਤਿ ਗਈ ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਅਤਿ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹ੍ਵੈ ਕਰ ਆਯਾ।

।ਸਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਹਿਸੁਰਨ ਸੁਨਾਈ।ਤ੍ਰਸਤ ਪਰਓ ਅਵਨੀ ਅਕੁਲਾਈ।ਸੁਗਮ:

ਤਬ ਤਾਕੀ ਦੁਰਦਸਾ ਦੇਖ ਕੈ ਦ੍ਵਿਜ ਬੋਲੇ। ੩੯੪।।

।ਦੋ: ।ਭੂਪਤਿ ਭਾਵੀ ਮਿਟਹਿ ਨਹਿ ਜਦਪਿ ਨ ਦੂਖਨ ਤੋਰ।
।ਕਿਏ ਅਨਿਥਾ ਹੋਹਿ ਨਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਸ੍ਰਾਪ ਅਤਿ ਘੋਰ।

ਹੇ ਨ੍ਰਿਪ ਜਦਪਿ ਤੇਰਾ ਦੋਖ ਨਹੀਂ ਤਥਾਪਿ ਭਾਵੀ ਐਸੇ ਹੀ ਥੀ ਜੈਂ ਤੂੰ ਕਹੇਂ ਅਬ ਦਯਾ ਕਰੋ ਤੌ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਕਾ ਅਤਿ ਘੋਰ ਸ੍ਰਾਪ ਭਯਾ ਹੈ ਜਤਨ ਕੀਏ ਭੀ ਅੰਨਯਥਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ। ੩੯੫।।

।ਚੌ: ।ਅਸ ਕਹਿ ਸਭ ਮਹਿਦੇਵ ਸਿਧਾਏ।ਸਮਾਚਾਰ ਪੁਰਲੋਗਨ ਪਾਏ।
।ਸੋਚਹਿ ਦੂਖਨ ਦੈਵਹਿ ਦੇਹੀਂ।ਬਿਰਚਤ ਹੰਸ ਕਾਗ ਕਿਯ ਜੇਹੀਂ।

ਜਿਸ ਦੈਵ ਨੇ ਹੰਸ ਰੂਪ ਸਮ ਜੋ ਪਰਮ ਧਰਮੀ ਰਾਜਾ ਥਾ ਤਿਸ ਕੋ ਕਾਗ ਰੂਪ ਸਮ ਜੋ ਰਾਖਸ ਜੋਨ ਹੈ ਸੋ ਦੀਨੀ ਤਿਸ ਪਰ ਦੋਖ ਧਰਤੇ ਹੈਂ।

।। ।ਉਪਰੋਹਿਤਹਿ ਭਵਨ ਪਹੁਚਾਈ।ਅਸੁਰ ਤਾਪਸਹਿ ਖਬਰ ਜਨਾਈ।
।ਤਿਹਿੰ ਖਲ ਜਹਿੰ ਤਹਿੰ ਪਤ੍ਰ ਪਠਾਏ।ਸਾਜਿ ਸਜਿ ਸੈਨ ਭੂਪ ਸਬ ਆਏ।
।ਘੇਰਿਨ ਨਗਰ ਨਿਸਾਨ ਬਜਾਈ।ਬਿਬਿਧਿ ਭਾਂਤਿ ਨਿਤ ਹੋਇ ਲਰਾਈ।
।ਜੂਝੇ ਸਕਲ ਸੁਭਟ ਕਰ ਕਰਨੀ।ਬੰਧੁ ਸਮੇਤ ਪਰਓ ਨ੍ਰਿਪ ਧਰਨੀ।

ਸੋ ਪੂਰਨ ਸੂਰਮੇ ਸੁਭਟ ਦੂਜੀ ਅੰਕਰਨੀ ਆਕਰ ਕਰ ਮੂਏ ਤੇ ਤ੍ਰਿਹ ਸਨਮੁਖ ਹੋਇ ਕਰ ਸਸਤ੍ਰ ਮਾਰਿ ਪ੍ਰੰਤੂ ਸ੍ਰਾਪ ਕੇ ਵਸ ਤੇ ਕਲਾ ਹੀਨੀ ਭਈ ਤਬ ਅਰਿਮਰਦਨ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਭੀ ਮਾਰਿਆ ਗਯਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸਤ੍ਯਕੇਤੁ ਕੁਲ ਕੋ ਨਹਿ ਬਾਚਾ॥ਵਿਪ੍ਰ ਸ੍ਰਾਪ ਕਿਮ ਹੋਇ ਅਸਾਚਾ॥
॥ਰਿਪੁ ਜਿਤ ਸਬ ਨ੍ਰਿਪ ਨਗਰ ਵਸਾਈ॥ਨਿਜ ਪੁਰ ਗਵਨੇ ਜੈ ਜਸ ਪਾਈ॥

ਸਤ੍ਰੂ ਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ਅਰ ਉਸ ਕਪਟੀ ਭੂਪ ਕੋ ਕਾਸਮੀਰ ਨਗਰ ਮੋਂ ਇਸ ਥਾਪ ਕਰ ਰਾਜਾ ਸਭ ਅਪਨੇ ਪੁਰੋਂ ਕੋ ਗਏ॥੩੯੬॥

॥ਦੋਹ: ॥ਭਰਦ੍ਵਾਜ ਸੁਨਿ ਜਾਹਿ ਜਬ ਹੋਇ ਵਿਧਾਤਾ ਵਾਂਮ॥
॥ਧੂਰਿ ਮੇਰੁ ਸਮ ਜਨਕ ਜਮ ਤਾਹਿ ਵ੍ਯਾਲ ਸਮ ਦਾਂਮ॥

ਰਾਜਾ ਕੇ ਪਰਲੋਕ ਮੈਂ ਅਰਥ ਇਸ ਕਾ ਐਸੇ ਹੈ ਜੌਨ ਸੋ ਭੂਪਤਿ ਇਸ ਨੇ ਪੁਤ੍ਰ ਵਤ ਕਰ ਛੋਡੇ ਥੇ ਵਹੀ ਰਿਪੁ ਹੋਏ ਸਭ ਹੋਏ ਜੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਿਤਾ ਸਮ ਕਿਰਪਾ ਕਰਤੇ ਥੇ ਵਹੀ ਜਮ ਤੁਲ ਹੂਏ ਜੋ ਕਾਲਕੇਤੁ ਦਾਸ ਅਰੁ ਮੁਨਿ ਮਨ ਰਹਿਤਾ ਥਾ ਸੋ ਸਰਪ ਕੀ ਨਿਆਈ ਵਿਸ ਤੁਲ ਹੂਆ॥੩੯੭॥

॥ਚੌਪਈ: ॥ਕਾਲ ਪਾਇ ਮੁਨਿ ਸੁਨ ਸੋ ਰਾਜਾ॥ਭਯੋ ਨਿਸਾਚਰ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜਾ॥
॥ਦਸ ਸਿਰ ਤਾਹਿ ਬੀਸ ਭੁਜ ਦੰਡਾ॥ਰਾਵਨ ਨਾਮ ਬੀਰ ਬਰਿਬੰਡਾ॥
॥ਭੂਪ ਅਨੁਜ ਅਰਿ ਮਰਦਨ ਨਾਮਾ॥ਭਯੋ ਸੋ ਕੁੰਭਕਰਨ ਬਲਧਾਮਾ॥
॥ਸਚਿਵ ਜੋ ਰਹਾ ਧਰਮ ਰੁਚਿ ਜਾਸੂ॥ਭਯੋ ਵਿਮਾਤ੍ਰ ਬੰਧੁ ਲਘੁ ਤਾਸੂ॥
॥ਨਾਮ ਵਿਭੀਖਨ ਜਿਹ ਜਗ ਜਾਨਾ॥ਵਿਸ੍ਨੁ ਭਗਤ ਵਿਗ੍ਯਾਨ ਨਿਧਾਨਾ॥ਸੁਗਮ:

ਇਨ ਕੀ ਉਤਪਤਿ ਭਾਰਤ ਮੋਂ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਕਹੀ ਹੈ ਵਿਸ੍ਰਵਾ ਮੁਨਿ ਜੋ ਪਿਤਾ ਤਿਸ ਕੀ ਸੇਵਾ ਨਿਮਿਤ ਕੁਬੇਰ ਨੇ ਥ੍ਰੀਆਂ ਚਤੁਰ ਤੀਨ ਰਾਖਸੀਆਂ ਦੀਨੀਆਂ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਜਬ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਿਰੰਤਰ ਤਪ ਕਰ ਪਰਜਾਪਤਿ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕੀ ਤਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਏ ਤਬ ਵਿਸ੍ਰਵਾ ਤਿਨ ਕੋ ਸੰਤਾਨ ਦੇਤਾ ਭਯਾ ਪੁਸਪੋਤਕਟਾ ਨਾਮ ਤੀ ਸੇਂ ਰਾਵਣ ਅਰੁ ਕੁੰਭਕਰਨ ਉਪਜੇ ਮਾਲਨੀ ਸੇਂ ਵਿਭੀਖਣ ਉਪਜਿਆ ਰਾਕਾ ਸੇਂ ਖਰ ਨਾਮਾ ਪੁਤ੍ਰ ਅਰੁ ਸੂਪਨਖਾ ਨਾਮ ਵਾਲੀ ਸੁਤਾ ਉਪਜੀ ਅਰੁ॥

॥ਰਹੇ ਜੁ ਸੁਤ ਸੇਵਕ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਰੇ॥ਭਏ ਨਿਸਾਚਰ ਘੋਰ ਘਨੇਰੇ॥
॥ਕਾਂਮਰੂਪ ਖਲ ਜਿਨਸ ਅਨੇਕਾ॥ਕੁਟਿਲ ਭਯੰਕਰ ਵਿਗਤ ਬਿਬੇਕਾ॥

ਕਾਮਰੂਪ ਕਹਿਐ ਜੋ ਇਛਾਚਾਰੀ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਤੋਂ ਪਿਸਾਚੋਂ ਵਤ ਜਾਤੋਂ ਕੇ ਭੇਦ ਕਰ ਭਯਾਨਕ ਜਿਨ ਕੇ ਦੇਹ ਅਰ ਹਿਰਦੇ ਸੇ ਕੁਟਿਲ ਅਰ ਵੀਚਾਰ ਰਹਤ॥

॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਹਿਤ ਹਿੰਸਕ ਸਬ ਪਾਪੀ॥ਵਰਨ ਨ ਜਾਇ ਵਿਸ੍ਵ ਪਰਤਾਪੀ॥

ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਹਿਤ ਕਹਿਐ ਜੋ ਸਰਣਾਗਤੋਂ ਪਰ ਭੀ ਦਯਾ ਨ ਕਰਣੀ ਹਿੰਸਕ ਕਹਿਐ ਸਰਬ ਭੁਖੀ ਪਾਪੀ ਕਹਿਐ ਜੋ ਗਊਆਦਿਕੋਂ ਕਰ ਪੂਰਣ ਜੈਸੇ ਵਹੁ ਵਿਸ੍ਵ ਕੋ ਸੰਤਾਪ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਰਾਵਣਾਦਿਕ ਵਿਸ੍ਰਵਾ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਥੇ ਐਸੇ ਕ੍ਰੂਰ ਕਿਉਂ ਭਏ ਤਿਸ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥੩੯੮

॥ਦੋਹ: ॥ਉਪਜੇ ਜਦਪਿ ਪੁਲਸਤ ਕੁਲ ਪਾਵਨ ਅਮਲ ਅਨੂਪ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਤਦਪਿ ਮਹੀਸੁਰ ਸਾਪਵਸ ਭਏ ਸਕਲ ਅਘ ਭੂਪ॥

॥ਸੁਗਮ: ੧੭੫॥ਚੌ:॥ਕੀਨ ਬਿਬਿਧ ਤਪ ਤੀਨਹੁ ਭਾਈ॥ਪਰਮ ਉਗ੍ਰ ਨਹਿ ਬਰਨਿ ਸੋ ਜਾਈ

॥ਗਏ ਨਿਕਟ ਤਪ ਦੇਖਿ ਬਿਧਾਤਾ॥ਮਾਂਗਹੁ ਬਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੈਂ ਤਾਤਾ॥ ਸੁਗਮ: ॥

॥ ॥ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਪਦ ਗਹਿ ਦਸ ਸੀਸਾ॥ਬੋਲੇਉ ਬਚਨ ਸੁਨਹੁ ਜਗਦੀਸਾ॥

॥ਹਮ ਕਾਹੂ ਕੇ ਮਰਹਿ ਨ ਮਾਰੇ॥ਬਾਨਰ ਮਨੁਜ ਜਾਤਿ ਦੁਇ ਬਾਰੇ॥

ਬਿਨੈ ਕਰ ਕੇ ਰਾਵਣ ਨੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਕੋ ਕਹਾ ਹਮ ਕਿਸੂ ਸੇ ਨ ਮਰਹਿ ਤਬ ਫਿਰ ਉਨੇ ਕਹਾ ਆਪ ਨੇ ਤੋ ਕੋਊ ਨਹੀ ਹੈ ਤੂ ਜਿਨ ਕੇ ਨਾਮ ਕਹੇਂਗਾ ਤਿਨ ਸੇ ਨ ਮਰਣੇ ਕਾ ਵਰ ਤੁਝੇ ਦੇਵੇਂਗਾ ਤਬ ਸਿਖਿਆ ਕਰ ਤਿਆਂ ਭਾਵੀ ਵਸ ਤੇ ਉਸ ਸੇ ਨਰ ਬਾਨਰ ਭੂਲ ਗਏ ਤਦਨੰਤਰ॥

॥ਏਵਮਸਤੁ ਤੁਮ ਬਡ ਤਪ ਕੀਨਾ॥ਮੈ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਮਿਲਿ ਤੇਹਿ ਬਰ ਦੀਨਾ॥

ਸਿਵ ਜੀ ਉਮਾ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਅਰੁ ਮੈਨੇ ਮਿਲ ਕਰ ਤਿਨ ਕੋ ਵਰ ਦੀਨਾ ਜੋ ਜੈਸੇ ਤੁਮ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਹੋਇਗਾ॥

॥ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕੁੰਭਕਰਨ ਪਹਿ ਗਯੋ॥ਤੇਹਿ ਬਿਲੋਕਿ ਮਨ ਬਿਸਮੈ ਭਯੋ॥

ਪਾਸ ਜਾਨੇ ਕੇ ਦੇਖ ਕਰ ਵਿਸਮੈ ਇਸ ਹੇਤੁ ਭਏ ਉਸ ਕਾ ਦੇਹ ਅਰ ਉਦਰ ਅਤਿ ਦੀਰਘ ਥਾ ਤਾਂ ਤੇ ਵੀਚਾਰ ਕੀਨਾ॥

॥ਜੌਂ ਏਹਿ ਖਲ ਨਿਤ ਕਰਬ ਅਹਾਰੂ॥ਹੋਇਹਿ ਸਬ ਉਜਾਰ ਸੰਸਾਰੂ॥ਸੁਗਮ:॥

॥ਸਾਰਦ ਪ੍ਰੇਰਿ ਤਾਸੁ ਮਤਿ ਫੇਰੀ॥ਮਾਗੇਸਿ ਨੀਂਦ ਮਾਸ ਖਟ ਕੇਰੀ॥

ਕੁੰਭਕਰਨ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਥੀ ਖਟ ਮਾਸ ਜਾਗਣਾ ਅਰੁ ਏਕ ਦਿਨ ਸੋਵਣਾ ਮੈਂ ਮਾਂਗੇਗਾ ਤਾਂ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰੇਰ ਕਰ ਤਿਸ ਕੀ ਮਤਿ ਅਰੁ ਬਾਣੀ ਫਿਰਾਇ ਦੀਨੀ ਤਿਸ ਨੇ ਖਟ ਮਾਸ ਸੋਵਣਾ ਏਕ ਦਿਨ ਜਾਗਣਾ ਮਾਂਗਿਆ॥ ੪੦੦॥

॥ਦੋ: ॥ਗਏ ਬਿਭੀਖਨ ਪਾਸ ਪੁਨ ਕਹੇਉ ਪੁਤ੍ਰ ਬਰ ਮਾਗੁ॥

॥ਤੇਹਿ ਮਾਂਗੇਉ ਭਗਵੰਤ ਪਦ ਕਮਲ ਅਮਲ ਅਨੁਰਾਗੁ॥

ਵਿਭੀਖਣ ਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਗੁਣ ਵਾਲੇ ਪੁਤ੍ਰ ਵਿਖੇ ਪਿਤਾ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਧਕ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

॥ਟਿੱਪਣੀ॥ ਪੁ ਕਹਿਯੇ ਨਰਕ ਤ੍ਰ ਕਹਿਯੇ ਰਖਿਆ ਅਰਥ ਇਹ ਨਰਕ ਨਿਵਾਰਣ ਜੋ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ। ਤਿਸ ਕੋ ਮਾਂਗਾ ਜੋ ਪੂਤ ਪਾਠ ਹੋਵੈ ਤੌ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਾ ਵਾਚਕ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਤਬ ਤਿਸ ਨੇ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਚਰਣਾਰਬਿੰਦ ਕਾ ਨਿਰਮਲ ਪ੍ਰੇਮ ਮਾਂਗਿਆ ਜਾਂ ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਪਦ ਤੀਨੋ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤੀਨੋ ਹੀ ਸੁਰੋ ਕੀ ਅਭੇਦ ਭਗਤਿ ਮਾਂਗੀ ਜੈ ਭਗਵੰਤ ਪਦ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਮੇਂ ਹੀ ਲਗਾਏ ਤੋ ਭੀ ਬਣਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਦਿਧ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰ ਹੈਂ॥੪੦੧॥

ਦੋ: ॥ਤਿਨਹਿ ਦੇਇ ਵਰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਿਧਾਏ॥ਹਰਖਤ ਤੇ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰਿਹ ਆਏ॥ ੨੩੭

॥ਮੈ ਤਨਜਾ ਮੰਦੋਦਰਿ ਨਾਮਾ॥ਪਰਮ ਸੁੰਦਰੀ ਨਾਰਿ ਲਲਾਮਾ॥

ਮਯ ਦਾਨਵ ਕੀ ਬੇਟੀ ਥੀ ਇਸ ਕਰ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਅਰੁ ਨਾਮ ਮੰਦੋਦਰੀ ਤਾਂ ਤੇ ਭੀ ਸੁੰਦਰ ਅਹ ਦੇਵਲ ਸੁੰਦਰ ਹੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਨ ਹੀ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰੀ ਕਹਿਓ ਸਰ ਬਾਂਗ ਸੁੰਦਰੀ ਹੈ ਅਰੁ ਕੇਵਲ ਸੁੰਦਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਨਾਰੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵਿਖੇ ਲਲਾਮ ਕਹਿਓ ਰਤਨ ਹੈ ਗੁਣੋਂ ਵਿਖੇ ਅਰੁ ਪੰਚ ਕੰਨਿਆ ਜੋ ਹੈਂ ਤਿਨੋ ਵਿਖੇ ਭੀ ਇਸ ਕੀ ਗਿਨਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਭੀ ਲਲਾਮ ਹੈ ਅਹਿਲਿਆ ਦ੍ਰੋਪਤੀ ਤਾਰਾ ਸੀਤਾ ਮੰਦੋਦਰੀ ਤਥਾ॥

॥ਸੋ ਮਯ ਦੀਨ ਰਾਵਨਹਿ ਆਨੀ॥ਹੋਇਹਿ ਜਾਤੁਧਾਨ ਪਤਿ ਜਾਨੀ॥ਸੁਗਮ:॥

॥ਹਰਖਤ ਭਯੋ ਨਾਰਿ ਭਲ ਪਾਈ॥ਪੁਨ ਦੋਊ ਬੰਧੁ ਬਿਆਹਸਿ ਜਾਈ॥

ਪੂਰਬ ਬੇਨ੍ਹ ਗੁਣੋਂ ਸੰਯੁਕਤ ਜੋ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਇਸਤ੍ਰੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਪਾਇ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਆ ਤਬ ਦੋਨੋਂ ਭ੍ਰਾਤੇ ਕਾ ਭੀ ਬਡੇ ਸਥਾਨੋਂ ਮੇਂ ਵਿਵਾਹ ਕੀਆ॥ਅਬ ਲੰਕਾ ਕੀ ਰਚਨਾ ਅਰੁ ਬਿਰਤੀਤ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨ ਕਰ ਰਾਵਣ ਕਾ ਤਿਸ ਪਰ ਧਾਵਣਾ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ ॥ਗਿਰਿ ਤ੍ਰਿਕੂਟ ਇਕ ਸਿੰਧੁ ਮਝਾਰੀ॥ਬਿਧਿ ਨਿਰਮਤ ਦੁਰਗਮ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥

॥ਸੋ ਮਯ ਦਾਨਵ ਬਹੁਰ ਸਵਾਰਾ॥ਕਨਿਕ ਰਚਿਤ ਮਨ ਭਵਨ ਅਪਾਰਾ॥

॥ਭੋਗਾਵਤਿ ਜਸ ਅਹਿਕੁਲ ਬਾਸਾ॥ਅਮਰਾਵਤਿ ਜਸ ਸੱਕ੍ਰ ਨਿਵਾਸਾ॥

॥ਤਿਨ ਤੇ ਅਧਿਕ ਰੰਮ ਅਤਿ ਬੰਕਾ॥ਜਗ ਬਿਖ੍ਯਾਤ ਨਾਮ ਤਿਹ ਲੰਕਾ॥

੪੦੩॥ਦੋ: ॥ਖਾਈ ਸਿੰਧੁ ਗੰਭੀਰ ਅਤਿ ਚਾਰਹੁ ਦਿਸ ਫਿਰ ਆਵ॥

॥ਕਨਕ ਕੋਟ ਮਨਿ ਖਚਿਤ ਦ੍ਰਿੜ ਬਰਨ ਨ ਜਾਇ ਬਨਾਵ॥ਸੁਗਮ:

ਇਹ ਅਰਥ ਮੰਦੋਦਰੀ ਆਦਿ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਰ ਤੀਨ ਤੇ ਤਾ ਹੈ॥ ੪੦੩॥

॥ਦੋ: ॥ਹਰਿ ਪ੍ਰੇਰਤ ਜਿਹਿੰ ਕਲਪ ਜੋ ਜਾਤੁਧਾਨ ਪਤਿ ਹੋਇ॥

॥ਸੂਰ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਅਤੁਲ ਬਲ ਦਲ ਸਮੇਤ ਬਸ ਸੋਇ॥

ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਇੱਛਾ ਸੇ ਜਿਸ ਕਲਪ ਵਿਖੇ ਜੋ ਪ੍ਰਤਿ ਰਾਵਣ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਬਡਾ ਸੂਰ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਦਲ ਸਮੇਤਿ ਲੰਕਾ ਮੇ ਹੀ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ॥੪੦੪

॥ਚੌ: ॥ਰਹੇ ਤਹਾਂ ਨਿਸਚਰ ਭਟ ਭਾਰੇ॥ਤੇ ਸਭ ਸੁਰਨ ਸਮਰ ਸੰਘਾਰੇ॥

॥ਅਬ ਤਹਿ ਰਹੈਂ ਸਕ੍ਰ ਕੇ ਪ੍ਰੇਰੇ॥ਰਛਕ ਕੋਟ ਜਛ ਪਤਿ ਕੇਰੇ॥

॥ਦਸਮੁਖ ਕਤਹੁ ਖਬਰ ਅਸ ਪਾਈ॥ਸੈਨ ਸਾਜ ਗੜ੍ਹ ਘੇਰਸਿ ਜਾਈ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੩੮ ਰਾਵਣ ਨੇ ਇਹ ਖਬਰ ਸੁਣੀ ਲੰਕਾ ਗੜ੍ਹ ਮੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਨਿਸਾ ਚਰ ਵਸਤੇ ਥੇ ਸੋ ਦੇਵਤੇਓਂ ਨੇ ਮਾਰ ਦੀਏ ਅਰ ਭ੍ਰਾਤ

੨੩। ਹ ਅਪਨੇ ਭਾਈ ਕੁਬੇਰ ਕੋ ਆਪ ਭੀ ਹੂਆ ਅਰ ਨਿਸਾ ਚਰੋਂ ਕਾ ਸਿਰੋਮਣੀ ਜਾਨਕਰ ਉਸਕੀ ਸੈਨ

ਲਾਂ ਨੇ ਵਸਾਈ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਥਮ ਪਖਮ ਗੜ੍ਹ ਲੰਕਾ ਹਮਾਰੀ ਅਰ ਆਸੋ ਕੀ ਜਾਨਕਰ ਭੀ ਲੈ ਦੀ ਅਰ ਕੁਬੇਰ

ਕਾ ਦਿਸੇ ਖਆਪ ਮਨ ਬਲ ਹੈ ਤੋ ਸੈਨਾ ਸਾਜ ਕਰ ਗੜ੍ਹ ਕੇ ਘੇਰ ਲੀਆ।

॥ਦੇਖ੍ਯੋ ਦਿਵਸ ਭੂਰ ਬਹੁ ਕਰ ਕਾਈ॥ ਜੀਤਿ ਜੀਵ ਲੈ ਗਏ ਪਰਾਈ॥

॥ਛਿਰ ਸਕਲ ਨਗਰ ਵਸਾਵਨ ਦੇਖਾ॥ ਭਯੋ ਸੋਚ ਸੁਖ ਭਯੋ ਵਿਸੇਖਾ॥ ਸੁਗਮ:॥

॥ਸੁਦਰ ਸਹਜ ਅਗਮ ਅਨੁਮਾਨੀ॥ ਕੀਨ੍ਹ ਤਹਾਂ ਰਾਵਨ ਰਾਜਧਾਨੀ॥

ਸਹਿਜ ਅਗਮ ਕਹਿਏ ਪਰਬਤ ਕੇ ਮਾਰਗ ਕਠਨ ਤਿਸ ਪਰ ਗੜ੍ਹ ਕੀ ਰਚਨਾ ਦੂਰ ਗਮ ਸਿਧੁਰੀ ਅਗਮਤਾ

ਦੇਖ ਕਰ ਤਬ ਤੋ ਤਹਾਂ ਰਾਵਣ ਨੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਰੀ।

॥ਜਹਿੰ ਜਸ ਜੋਗ ਬਾਂਟ ਗ੍ਰਿਹ ਦੀਨੇ॥ ਸੁਖੀ ਸਕਲ ਰਜਨੀ ਚਰ ਕੀਨੇ॥

॥ਏਕ ਬਾਰ ਕੁਬੇਰ ਪਰ ਧਾਵਾ॥ ਪੁਸਪਕ ਜਾਨ ਜੀਤ ਲੈ ਆਵਾ॥੪੦੫

॥ਦੋ: ॥ਕੌਤਕ ਹੀ ਕੈਲਾਸ ਪੁਨਿ ਲੀਨਾ ਜਾਇ ਉਠਾਇ॥

॥ਮਨਹੁ ਤੋਲ ਨਿਜ ਬਾਹੁ ਬਲ ਚਲਾ ਬਹੁਤ ਸੁਖ ਪਾਇ॥ ਸੁਗਮ:

॥੪੦॥ ਮਾਨਹੁ ਰਾਵਣ ਨੀ ਅਪਨਾ ਅਰ ਭੁਜਾਓ ਕੇ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਬ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ਚੌ: ॥ਸੁਖ ਸੰਪਤ ਸੁਤ ਸੈਨ ਸਹਾਈ॥ ਜੈ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਲ ਬੁਧਿ ਬਡਾਈ॥

॥ ॥ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਸਬ ਬਾਢਤ ਜਾਈ॥ ਜਿਮ ਪ੍ਰਤਿ ਲਾਭ ਲੋਭ ਅਧਿਕਾਈ॥

ਸੁਖ ਸੰਪਦਾ ਇਤਯਾਦਿ ਸਬ ਗੁਣ ਜੀ ਜੋ ਰਾਵਣ ਕੀ ਸਮ੍ਰਿਧ ਐਸੇ ਵਧਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਧਨ ਕੇ ਲਾਭ ਭਏ ਲੋਭ ਬਧਤਾ ਹੈ।

॥ਅਤਿ ਬਲ ਕੁੰਭਕਰਨ ਅਸ ਭ੍ਰਾਤਾ॥ ਜੇਹ ਕਹੁ ਨਹਿ ਪ੍ਰਤਿਭਟ ਜਗ ਜਾਤਾ॥

ਜਿਸਕੇ ਸੰਮੁਖ ਹੋਨੇ ਜੋਗ ਸੂਰਮਾ ਕੋਊ ਜਗਤ ਵਿਖੇ ਜਨਮਿਆ ਹੀ ਨਹੀ ਐਸਾ ਅਤਿ ਬਲੀ ਕੁੰਭਕਰਨ

ਭ੍ਰਾਤਾ ਹੈ।

॥ਕਰੈ ਪਾਨ ਸੋਵੈ ਖਟ ਮਾਸਾ॥ ਜਾਗਤ ਹੋਇ ਤਿਹੂੰ ਪੁਰ ਤ੍ਰਾਸਾ॥

॥ਜੌ ਪ੍ਰਤਿ ਦਿਨ ਅਹਾਰ ਕਰ ਸੋਈ॥ ਬਿਸ੍ਵ ਬੇਗ ਸਬ ਚੌਪਟ ਹੋਈ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਸਮਰ ਧੀਰ ਨਹਿ ਜਾਇ ਬਖਾਨਾ॥ ਤੇਹਿ ਸਮ ਅਮਿਤ ਬੀਰ ਬਲਵਾਨਾ॥

ਬਾਕ ਵਿਖੇ ਬਹੁਤ ਸੂਰਮਾ ਉਸਕੇ ਸਮਾਨ ਔਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਤਿਸਕੇ ਇਹ ਤਨ ਮੇਂ ਅਰੁ ਅਹਾਰ ਮੇਂ ਵਡੁ ਅਦੁਤੀ

ਸ ਅਰੁ ਯੋਧੇ ਉਸ ਜੈਸੇ ਔਰ ਭੀ ਤੇ ਨ ਥੇ॥

॥ਵਾਰਿਦ ਨਾਦ ਜੇਠ ਸੁਤ ਤਾਸੂ॥ ਭਟ ਮਹਿ ਪ੍ਰਥਮ ਲੀਕ ਜਗ ਜਾਸੂ॥

॥ਜੇਹਿ ਨ ਹੋਇ ਰਨ ਸਨਮੁਖ ਕੋਈ॥ ਸੁਰਪੁਰ ਨਿਤਹਿ ਪਰਾਵਨ ਹੋਈ॥

ਜਿਸ ਕੇ ਭੈ ਕਰ ਇੰਦ੍ਰ ਪੁਰੀ ਮੇਂ ਸਦਾ ਭਾਜੜ ਹੀ ਰਹਿਤੀ ਹੈ॥ ਅਰ ਸਕਲ ਸੂਰੋਂ ਕਾ ਸਿਰੋਮਣਿ ਹੈ ਐਸਾ ਮੇਘ ਨਾਦ ਜਿਸ ਕਾ ਬਡਾ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈ॥ ੪੦੭॥

॥ਦੋ:॥　॥ਕੁਮੁਖ ਅਕੰਪਨ ਕੁਲਿਸ ਰਦ ਧੂਮਕੇਤੁ ਅਤਿਕਾਇ॥

॥ਏਕ ਏਕ ਜਗ ਜੀਤ ਸਕ ਐਸੇ ਸੁਭਟ ਨਿਕਾਇ॥ ੪੦੮॥

॥ਚੌ:॥　॥ਕਾਮਰੂਪ ਜਾਨਹਿ ਸਬ ਮਾਯਾ॥ ਸਪਨੇਹੁ ਜਿਨ ਕੇ ਧਰਮ ਨ ਦਾਯਾ॥

॥ਦਸ ਮੁਖ ਬੈਠ ਸਭਾ ਇਕ ਬਾਰਾ॥ ਦੇਖ ਅਮਿਤ ਆਪਨ ਪਰਿਵਾਰਾ॥

॥ਸੁਤ ਸਮੂਹ ਜਨ ਪਰਿਜਨ ਨਾਤੀ॥ ਗਨੈ ਕੋ ਪਾਰ ਨਿਸਾਚਰ ਜਾਤੀ॥

॥ਸੈਨ ਬਿਲੋਕਿ ਸਹਜ ਅਭਿਮਾਨੀ॥ ਬੋਲਾ ਬਚਨ ਕ੍ਰੋਧ ਮਦ ਸਾਨੀ॥

ਕਾਮਰੂਪ ਕਹਿਯੇ ਇਛਾ ਚਾਰੀ॥　॥ਇਤਰ ਸੁਗਮ॥

॥ਸੁਨਹੁ ਸਕਲ ਰਜਨੀਚਰ ਜੂਥਾ॥ ਹਮਰੇ ਬੈਰੀ ਬਿਬੁਧ ਬਰੂਥਾ॥

ਹੇ ਰਜਨੀ ਚਰੋ ਦੇਵਤਾ ਹਮਾਰੇ ਸਤ੍ਰੁ ਹੈਂ ਸਮੂਹ ਪਦਵੀਆਂ ਰਾਜ ਪਦ ਕਰ ॥ਰਕੈਟਾ॥ ਸੋ ਕੈਸੇ ਸੁਭਟੋਂ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਨਿਮਿਤ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਕਦਾਚਿਤ ਨਿਸਾ ਚਰੋਂ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਆਵੈ ਸੁਰੋਂ ਕੀ ਅਰੁ ਹਮਾਰੀ ਕੁਲ ਏਕ ਹੈ ਤਿਸ ਹੈ ਤੂੰ ਕਹਾ ਤੁਮ ਰਜਨੀਚਰੋ ਵਹੁ ਦਿਵਾਚਰ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਭਏ॥ ਪੁਨ: ਵਹੁ ਸਾਤਕ ਅੰਗ ਕਰ ਜਗ੍ਯਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਕਰਤਾ ਤੁਮ ਤਮੋ ਗੁਣ ਕਰ ਤਿਨ ਕੇ ਵਿਧ੍ਵੰਸਕ ਤਾਂ ਤੇ ਭੀ ਸਤ੍ਰੁ ਹੀ ਭਏ ਜੈਸੇ ਵਹੁ ਕਰੈਂ ਤੈਸੇ ਆਗਿਆ ਕਰੈ॥ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ॥

॥ਤੇ ਸਨਮੁਖ ਨਹਿ ਕਰਹਿ ਲਰਾਈ॥ ਦੇਖ ਸਬਲ ਰਿਪੁ ਜਾਹਿੰ ਪਰਾਈ॥ ਸੁਗਮ॥

ਜੈਸਾ ਕਹੈ ਹੇ ਮਹਾ ਰਾਜ ਆਪ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਕੁ ਔਰ ਉਪਾਉ ਬਤਾਵੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ॥

॥ਤਿਨ ਕੇ ਮਰਨ ਏਕ ਬਿਧਿ ਹੋਈ॥ ਕਹੌਂ ਬੁਝਾਇ ਸੁਨਹੁ ਅਬ ਸੋਈ॥

॥ਦ੍ਵਿਜ ਭੋਜਨ ਮਖ ਹੋਮ ਸਰਾਧਾ॥ ਸਭ ਕੈ ਜਾਇ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਬਾਧਾ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ੪੦੯॥ ॥ਦੋ:॥　॥ਛੁਧਾ ਛੀਨ ਬਲ ਹੀਨ ਸੁਰ ਸਹਜਹਿ ਮਿਲਿਹੈਂ ਆਇ॥

॥　॥ਤਬ ਮਾਰਿਹੌਂ ਕਿ ਛਾਡਿਹੌਂ ········ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਅਪਨਾਇ॥

ਛੁਧਾ ਕਰ ਨਿਰਮਲ ਹੂਏ ਦੇਵਤਾ ਆਪੇ ਹੀ ਆਇ ਮਿਲੇਂਗੇ ਤਬ ਉਨ ਕੋ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਣੇਂਗਾ ਜੇ ਮੇਰੇ ਦਾ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੪੧ ਸਤ੍ਰੁਏਹੈ ਤਪ ਛੋਡ ਦੇਵੇਗਾ ੪੧੦
੧੮੦

।ਚੌ: ।।ਮੇਘਨਾਦ ਕੋ ਤਬ ਹਕਰਾਵਾ।।ਦੀਨ ਸੀਖ ਬਲ ਬੈਰ ਬਢਾਵਾ।

ਫੇਰ ਰਾਵਣ ਕਹਿਏ ਬੁਲਵਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕੀ ਸਿਖ੍ਯਾ ਦਈ ਅਰੁ ਉਸ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇ ਸੁਰੋ ਸੋਂ ਵੈਰ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਾਯਾ ਅਰੁ ਇਹ ਆਗਿਆ ਦੀਨੀ ਸਾਧਾਰਣ ਦੇਵ ਤੋ ਮੈ ਕੇ ਵਸ ਕਰਣੇ ਨਿਮਿਤ੍ਰ ਸੇਨਾ ਕੋ ਆਗਿਆ ਦਈ ਹੈ ਸੋ ਗਏ ਹੈਂ ਅਰੁ।

।ਜੇ ਸੁਰ ਸਮਰ ਧੀਰ ਬਲਵਾਨਾ।।ਜਿਨ ਕੇ ਲਰਬੇ ਕਰ ਅਭਿਮਾਨਾ।।
।।ਤਿਨਹਿ ਜੀਤ ਰਨ ਆਨ ਸੁ ਬਾਂਧੀ।।
।।ਸਪਜੀ।।ਉਠ ਸੁਤ ਪਿਤ ਅਨਸਾਸਨ ਕਾਂਧੀ।।

ਉਠ ਖੜਾ ਭਯਾ ਪੁਤ੍ਰ ਪਿਤਾ ਕੀ ਆਗਿਆ ਕੋ ਪਰ ਧਰ ਕਰ ਕਹਿਏ ਸਿਰ ਪਰ ਧਰ ਕਰ।

੭।। ।।ਇਹ ਬਿਧਿ ਸਭਹਨ ਆਗਯਾ ਦੀਨੀ।।ਆਪਨ ਚਲੋ ਗਦਾ ਕਰ ਲੀਨੀ
।ਚਲਤ ਦਸਾਨਨ ਡੋਲਤ ਅਵਨੀ।।ਗਰਜਤ ਗਰਭ ਸ੍ਰਵਹਿ ਸੁਰ ਰਵਨੀ।

ਰਾਵਣ ਕੇ ਚਲਤਿਆਂ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕਾਂਪਤੀ ਹੈ ਅਰ ਗਰਜਤਿਆਂ ਦੇਵਾਂਗਨਾ ਕੇ ਗਰਭ ਸ੍ਰਵ ਜਾਤੇ ਹੈਂ।

।ਰਾਵਨ ਆਵਤ ਸੁਨੇ ਸਕੋਹਾ।।ਦੇਵਨ ਤਕੇ ਮੇਰੁ ਗਿਰ ਖੋਹਾ।

ਖੋਹਾ ਕਹਿਏ ਗੁਫਾ ਖਾਤ ਨੀਵੇਂ ਅਸਥਾਨ ਇਤਿ ਗਸਪਮ੍ਰਿ।

।।ਦਿਗਪਾਲਨ ਕੇ ਲੋਕ ਸੁਹਾਏ।।ਸੂਨੇ ਸਕਲ ਦਸਾਨਨ ਪਾਏ।।
।।ਪੁਨ ਪੁਨ ਸਿੰਘਨਾਦ ਕਰ ਭਾਰੀ।।ਦੇਇ ਦੇਵਤਨ ਗਾਰਿ ਪਚਾਰੀ।।ਸੁਗਮ: ।।
।।ਰਨ ਮਦ ਮੱਤ ਫਿਰੈ ਜਗ ਧਾਵਾ।।ਪ੍ਰਤਿਭਟ ਖੋਜ ਕਤਹੁ ਨਹਿ ਪਾਵਾ।

ਪ੍ਰਤਿਭਟ ਕਹਿਏ ਤੁੱਦ ਜੁੱਧ ਕਰਤਾ ਸੋ ਖੋਜ ਰਹਾ ਹੈ ਕੋਈ ਕਹੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਤਾ।

।।ਰਵਿ ਸਸਿ ਪਵਨ ਵਰੁਨ ਧਨੁਧਾਰੀ।।ਅਗਨਿ ਕਾਲ ਜਮ ਸਭ ਅਧਿਕਾਰੀ
।।ਕਿੰਨਰ ਸਿਧ ਮਨੁਜ ਸੁਰ ਨਾਗਾ।।ਹਠ ਸਬਹੀਂ ਕੇ ਪੰਥਹਿ ਲਾਗਾ।

ਅਧਕਾਰੀ ਕਹਿਏ ਜਿਨ ਕੋ ਲੋਕ ਪਾਲ ਪਦਵੀ ਕਾ ਅਧਕਾਰ ਹੈ ਅਰੁ ਕਿੰਨਰਾਦਿਕ ਜੋ ਲਘੂ ਹੈਂ ਹਠ ਕਰ ਸਭ ਕੇ ਪੀਛੇ ਪੜਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੁਕਮ ਸੇ ਬਾਹਰ ਕੋਈ ਨ ਰਹੇ ਤਾਤੇ।

।।ਬ੍ਰਹਮ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਜਹ ਲਗ ਤਨੁਧਾਰੀ।।ਦਸਮੁਖ ਵਸ ਵਰਤੀ ਨਰ ਨਾਰੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਆਇਸ ਕਰਹਿ ਸਕਲ ਭੈਭੀਤਾ। ਨਵਹਿ ਆਇ ਨਿਤ ਚਰਨ ਬਿਨੀਤਾ।

ਸਭ ਲੋਕ ਭੈ ਭੀਤ ਹੋਇ ਕਰ ਰਾਵਣ ਕੀ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਚਰਨੋ ਪਰ ਸੀਸ ਧਰਤੇ ਹੈਂ।੫੧੧॥

।ਦੋ: ।ਭੁਜ ਬਲ ਬਿਸ੍ਵ ਬਸ੍ਯ ਕਰ ਰਾਖਿਸ ਕੋਇ ਨ ਸੁਤੰਤ੍ਰ।
।ਮੰਡਲੀਕ ਮਣਿ ਰਾਵਣ ਨਹਿੰ ਰਾਜ ਕਰੈ ਨਿਜ ਮੰਤ੍ਰ।

ਅਪਣੀ ਭੁਜਾ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਸਭ ਕੋ ਵਸ ਕੀਨਾ ਅਰੁ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣੇ ਦੀਆ, ਅਰੁ ਮੰਡਲੀਕ ਨ੍ਰਿਪ ਰਾਵਣ ਹੋਕੇ ਅਪ ਨਾ ਹੁਕਮ। ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਕਰ ਅਪਣੇ ਅਪਨੇ ਰਾਜ ਕਰਤੇ ਹੁਏ ਭੀ ਅਬ ਮੋਦ ਭੀ ਆਖੇ ਪਰ ਕ੍ਰਮ ਸਤਾ ਹੈ।੫੧੨॥

।ਦੋ: ।ਦੇਵ ਜੱਛ ਗੰਧਰਬ ਨਰ ਕਿੰਨਰ ਨਾਗ ਕੁਮਾਰਿ।
ਜੀਤ ਬਰੀ ਨਿਜ ਬਾਹੁ ਬਲ ਬਹੁ ਸੁੰਦਰ ਬਰ ਨਾਰਿ। ਸੁਗਮ ੫੧੩॥

ਚੌ: ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਸਨ ਜੋ ਕਛੁ ਕਹੇਊ। ਸੋ ਸਭ ਜਨੁ ਪਹਿਲੇ ਕਰ ਰਹੇਊ।
ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਸਤੇ ਪਿਤਾ ਕੀ ਆਗਿਆ ਲੇਕਰ ਜਾਨੇ ਪਰ ਜੋ ਕੁਛ ਕਹਾ ਥਾ ਸੋ ਸਭ ਮਾਨੋ ਪਹਿਲੇ ਹੀ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਹੁਆ।

।ਪ੍ਰਥਮਹਿ ਜਿਨ ਕਹੁ ਆਇਸ ਦੀਨਾ। ਤਿਨ ਕਰ ਚਰਿਤ ਸੁਨਹੁ ਜੋ ਕੀਨਾ।

ਇੰਦ੍ਰਜੀਤ ਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਜਿਨੋਂ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੋ ਆਗਿਆ ਕਰੀ ਥੀ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਧਰਮ ਕੀ ਹਾਨੀ ਕੀਆ ਸੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

।ਦੇਖਤ ਭੀਮ ਰੂਪ ਸਭ ਪਾਪੀ। ਨਿਸਚਰ ਨਿਕਰ ਦੇਵ ਪਰਿਤਾਪੀ।

ਤਿਨੋ ਪਾਪੀਓਂ ਕੇ ਰੂਪ ਭੀ ਭਯਾਨਕ ਅਰੁ ਦੇਵਤਾ ਸਭੀ ਰਾਖਸ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਅਤਿ ਵਿਰੋਧੀ ਥੇ।

।ਕਰਹਿ ਉਪਦ੍ਰਵ ਅਸੁਰ ਨਿਕਾਯਾ। ਨਾਨਾ ਰੂਪ ਧਰਹਿ ਕਰ ਮਾਯਾ।
।ਜੇਹਿ ਬਿਧਿ ਹੋਇ ਧਰਮ ਨਿਰਮੂਲਾ। ਸੋ ਸਭ ਕਰਹਿ ਬੇਦ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲਾ।

ਨਿਕਾਇ ਕਹੀਏ ਸਮੂਹ ਨਾਨਾ ਰੂਪ ਕਰਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੈਸੇ ਇਕ ਪਾਪੀ ਦੁਸਟ ਥੇ ਏਕ ਰਿਖ ਬਣਤਾ ਥਾ ਨਿਮੰਤ੍ਰਣ ਕਰਣ ਵਾਲਾ ਅਰ ਏਕ ਭੋਜਨ ਬਣਤਾ ਥਾ ਜਬ ਰਿਖ ਭੋਜਨ ਕਰਤੇ ਥੇ ਤਬ ਮਨੁਖ ਕੇ ਉਦਰ ਫਾੜ ਕਰ ਨਿਕਸ ਆਵਤਾ ਥਾ ਤਿਨ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੇ ਅਗ੍ਯ ਸੁਣ ਨਿਸਚਰ ਕੀ ਆਗਿਆ ਐਸੀ ਆਵੇ ਦੇਵ ਸੇ ਪ੍ਰਤਿਕੂਲ ਅਰੁ ਧਰਮ ਕੇ ਉਖਾੜਨ ਹਾਰੀ ਆ ਮਜਾ ਦੁਸਟ ਅਨੇਕ ਕਰੈਂ।

ਜਿਹ ਜਿਹ ਦੇਸ ਧੇਨ ਦ੍ਵਿਜ ਪਾਵਹਿ। ਨਗਰ ਗਾਂਵ ਪੁਰ ਆਗ ਲਗਾਵਹਿੰ।
।ਸੁਭ ਆਚਰਨ ਕਤਹੁ ਨਹਿ ਹੋਈ। ਦੇਵ ।ਬਿਪ੍ਰ ਗੁਰ ਮਾਨ ਨ ਕੋਈ।
।ਨਹਿ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਜੱਗ ਤਪ ਗ੍ਯਾਨਾ। ਸੁਪਨੈ ਸੁਨਹਿ ਬੇਦ ਨਹਿ ਕਾਨਾ। ੫੧੪

।ਛੰ: ।ਜਪ ਜੋਗ ਬਿਰਾਗਾ ਤਪ ਮਖ ਭਾਗਾ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਨਹਿ ਦਸ ਸੀਸਾ।
।ਆਪਨ ਉਠ ਧਾਵੈ ਰਹੈ ਨ ਪਾਵੈ ਧਰ ਸਭ ਘਾਲੈ ਖੀਸਾ।

ਜਪ ਜੋਗ ਆਦਿਕ ਸੁਣ ਕਰ ਰਾਵਣ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਉਠ ਦੌੜਤਾ ਹੈ ਸੁਣ ਕਰ ਰਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਗਹ ਕਰ ਸਭਨੋਂ ਕੋ ਖੀਸ ਪ

ਲੈ ਕਹਿਐ ਮਾਰ ਡਾਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਯਗ ਕੀਆਂ ਸਮਾਂ ਭ੍ਰਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ।

।ਅਸ ਭ੍ਰਸਟ ਅਚਾਰਾ ਭਾ ਸੰਸਾਰਾ ਧਰਮ ਸੁਨਿਯ ਨਹਿ ਕਾਨਾ।
।ਤਿਹਿ ਬਹੁਬਿਧਿ ਤ੍ਰਾਸੈਂ ਦੇਸ ਨਿਕਾਸੈਂ ਜੋ ਕਹਿ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨਾ।

ਵੇਦ ਪੁਰਾਨ ਕਹਿਣ ਪੜਨੇ ਕੇ ਅਰਥ ਮੇਂ ਹੈਂ। ਵਾ ਜੋ ਕੋਊ ਸ੍ਰਧਾ ਯੁਕਤ ਵੇਦ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਲੇਵੈ ਤਿਸ ਕੋ ਮਾਰ ਡਾਰਨਾ। ੪੧੫।।

।ਸੋ: ।ਵਰਨਨ ਜਾਇ ਅਨੀਤਿ ਘੋਰ ਨਿਸਾਚਰ ਜੋ ਕਰਹਿ।
।ਹਿੰਸਾ ਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਤਿਨ ਕੇ ਪਾਪਹਿ ਕੌਨ ਮਿਤਾ। ੪੧੬।।

੪੧੬।। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਾ ਸੇਸ ਅਨੁਨੀਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਚੌ: ।ਬਾਢੇ ਖਲ ਬਹੁ ਚੋਰ ਜੁਆਰਾ। ਜੇ ਲੰਪਟ ਪਰਧਨ ਪਰਦਾਰਾ।
।ਮਾਨਹਿ ਮਾਤੁ ਪਿਤਾ ਨਹਿ ਦੇਵਾ। ਸਾਧਨ ਸਨ ਕਰਵਾਵੈਂ ਸੇਵਾ।
।ਜਿਨ ਕੇ ਯਹਿ ਆਚਰਨ ਭਵਾਨੀ। ਤੇ ਜਾਨਹੁ ਨਿਸਚਰ ਸਮ ਪ੍ਰਾਨੀ। ਸੁਗਮ:
।ਅਤਿਸੈ ਦੇਖ ਧਰਮ ਕੀ ਹਾਨੀ। ਪਰਮ ਸਭੀਤ ਧਰਾ ਅਕੁਲਾਨੀ।

ਧਰਮ ਕੀ ਅਤਿ ਹਾਨਿ ਇਹ ਜਗ ਮੇਂ ਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਅਤਿ ਭਈ ਬਡੀ ਦੁਖੀ। ਤਿਹ ਕਾਲ ਹੋਣੇ ਲਾਗੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕਹੇ ਜੋ ਸੇਸ [illegible] ਖਬੋ ਸੋਈ ਰਾਜ ਭੈ ਸੇ ਧਰਮ ਨ ਕਰੈ ਭਤੁ ਸਬ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਦੇਵਤਾ ਥੇ ਸੋ ਅਪਨੇ ਲੋਕ ਹੂ ਕੋ ਭੀ ਤ੍ਰਾਗ ਗਏ ਤਬ ਧਰ[illegible] ਕੁਲ ਹੋਇ ਕੈ ਧਰਾ ਬੋਲੀ।

।ਗਿਰ ਸਰ ਸਿੰਧੁ ਭਾਰ ਨਹਿ ਮੋਹੀ। ਜਸ ਮੁਹਿ ਗਰੁਵ ਏਕ ਪਰਦ੍ਰੋਹੀ।
ਸੁਗਮ: ।ਸਕਲ ਧਰਮ ਦੇਖ ਬਿਪਰੀਤਾ। ਕਹਿ ਨ ਸਕੈ ਰਾਵਨ ਭੈ ਭੀਤਾ।

ਸਕਲ ਲੋਕ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਮਰਯਾਦਾ ਨ ਸਭ ਮੇਂ ਪਰੀ ਭੁਲਾਵਣ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸਾਥ ਕਿਸੀ ਕੇ ਕੋਊ ਬਾਤ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤਾ ਥਾ।

।ਧੇਨ ਰੂਪ ਧਰ ਹ੍ਰਿਦੈ ਵਿਚਾਰੀ। ਗਈ ਤਹਾਂ ਜਹ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਝਾਰੀ।

ਵਿਚਾਰੀ ਕਹਿਯੇ ਅਨਾਥ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਹੈਂ ਅਥਵਾ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਆ ਜੋ ਕੋਊ ਰਿਖ ਮੁਨਿ ਮੁਝ ਸੇ ਸਿਧਾ ਬਾਤ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤਾ ਤਾਂ ਤੇ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰ ਅਪਨਾ ਰੂਪ ਛਿਪਾਇ ਕੈ ਗਊ ਕਾ ਰੂਪ ਬਨਾਇ ਕੇ ਤਹਾਂ ਗਈ ਜਹਾਂ ਸਭੀ ਕਿਰ[illegible] ਦੇਵ ਸੋ ਸੁਰ ਮੁਨ ਛਿਪ ਕੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਨਿਜ ਸੰਤਾਪ ਸੁਨਾਇਸਿ ਰੋਈ। ਕਾਹੂ ਤੇ ਕਿਛੁ ਕਾਜ ਨ ਹੋਈ। ੪੧੭।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਛੰਦ ॥ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਗੰਧਰਬਾ ਮਿਲਿ ਕਰਿ ਸਰਬਾ ਗਏ ਬਿਰੰਚਿ ਕੇ ਲੋਕਾ॥
॥ਸੰਗ ਗੋਤਨੁ ਧਾਰੀ ਭੂਮਿ ਬਿਚਾਰੀ ਪਰਮ ਬਿਕਲ ਭਯ ਸੋਕਾ॥
॥ਬ੍ਰਹਮਾ ਸਭੁ ਜਾਨਾ ਮਨ ਅਨੁਮਾਨਾ ਮੋਰ ਕਛੂ ਨ ਬਸਾਈ॥
॥ਜਾਂ ਕਰਿ ਤੈਂ ਦਾਸੀ ਸੋ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹਮਰੇਉ ਤੋਰ ਸਹਾਈ॥ ੪੭੮ ॥

॥ਸੋ: ਧਰਨਿ ਧਰਹੁ ਮਨ ਧੀਰ ਕਹਿ ਬਿਰੰਚਿ ਹਰਿਪਦ ਸੁਮਿਰੁ॥
ਜਾਨਤ ਜਨ ਕੀ ਪੀਰ ਪ੍ਰਭੁ ਭੰਜਹਿ ਦਾਰੁਨ ਬਿਪਤਿ॥

ਹੇ ਬਸੁਧਾ ਧੀਰਜ ਕੀਏ ਦੇਖਨਿਮਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤੂੰ ਭੀ ਸਮਾ ਲਖਕਰ ਧੀਰਜ ਕਰ ਅਰੁ ਅਪਣੀ ਸਹਾਇਤਾ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਕਾ ਧਿਆਨੁ ਕਰ ਜੋ ਤੂੰ ਕਹੈਂ ਐਤਾ ਚਿਰ ਭਯਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੇ ਸਹਾਈ ਹੂਏ ਤੋ ਤੇਰੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਦ੍ਰਿਪਤ ਹੈਂ ਜਾਤੇ ਰਾਵਣਾਦਿਕੋਂ ਨੇ ਬਡੇ ਤਪ ਕਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨੋ ਨੇ ਤਿਸੀ ਫਲ ਭੋਗਣੇ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਪ੍ਰਭੁ ਦਾਸੋਂ ਕੇ ਦੁਖੋਂ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸਭ ਕਸ਼ਟ ਨਿਵਾਰੇਂਗੇ॥

ਚੌ: ॥ਬੈਠੇ ਸੁਰ ਸਭ ਕਰਹਿ ਬਿਚਾਰਾ॥ਕਹਿ ਪਾਈਅ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰੀਅ ਪੁਕਾਰਾ॥
॥ਪੁਰ ਬੈਕੁੰਠ ਜਾਨ ਕਹਿ ਕੋਈ॥ਕੋਉ ਕਹੈ ਪਯਨਿਧਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ॥
ਸੋਈ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਿਏ ਪੂਰਬ ਕੋ ਬਿਪਤੀ ਭੰਜਨ ਪ੍ਰਭੁ॥ ਕਿਵ: ॥ਸੋ ਈ ਕਾਹੇ ਐਸੇ ਯਾਦੂਆ ਹੈ॥

ਤਿਹਿ ਸਮਾਜ ਗਿਰਜਾ ਮੈਂ ਰਹੇਊ॥ ਅਵਸਰ ਪਾਇ ਬਚਨ ਇਕ ਕਹੇਊ॥
ਪ੍ਰਥਮ ਜੋ ਦੇਵਤਾ ਸਭ ਅਪਣੀ ਅਪਣੀ ਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਥਾਨ ਕਹਿਣੇ ਲਾਗੇ ਥੇ ਜਬ ਉਨਕਾ ਮੌਨ ਭਯਾ ਤਬ ਮੈਨੇ ਅਵਸਰ ਪਾਇਆ॥ ਨਨੁ ॥ਜਬ ਸਿਵਜੀ ਬੀਚ ਹੀ ਬੋਲਾ ਚਾਹਤੇ ਤਬ ਐਸੀ ਕਿਸੇ ਕੀ ਸਕਤ ਥੀ ਜੋ ਬੋਲਤਾ ਹਿਤਾ॥ ਉਤ੍ਰ ॥ਪ੍ਰਥਮ ਮਹੇਸ਼ੂ ਇਸ ਨਮਿਤ ਮੌਨ ਕਰ ਰਹੇ ਥੇ ਜੋ ਇਨ ਕੇ ਬਚਨੋਂ ਸੇਂ ਹੀ ਬਾਤ ਨਿਸਚੇ ਹੋਇ ਜਾਇ ਤੌ ਹਮਨੇ ਕਾਹੇ ਕੋ ਬੋਲਣਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਜਬ ਸਮਝਿਆ ਇਨ ਕੋ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਾ ਨਿਸਚੈ ਨਹੀ ਭਯਾ ਤਬ ਜਾਣਿਆ ਹਮਾਰੇ ਬੈਠੇ ਇਨ ਕੇ ਭਗਵਤ ਕੇ ਸਰੂਪ ਮੇਂ ਸੰਸੇ ਰਹਣਾ ਯੋਗ ਨਹੀ ਤਾਂਤੇ ਬੋਲੇ॥

॥ਜਾਕੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਭਗਤਿ ਜਸ ਪ੍ਰੀਤੀ॥ਪ੍ਰਭੁ ਤਹਿਂ ਪ੍ਰਗਟ ਸਦਾ ਇਹ ਰੀਤੀ॥

ਜਿਸ ਪੁਰਖ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਜੈਸੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਤਿਸੀ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤਹਾਂ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਏਹ ਸਦਾ ਭਗਵਤ ਕਾ ਬਿਰਦ ਹੈ ਇਸੀ ਪਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸਤਿਜੁਗ ਮੇਂ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਇਸੀ ਕੋ ਬਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹੇ ਹੈਂ॥

॥ਹਰਿ ਬ੍ਯਾਪਕ ਸਰਬਤ੍ਰ ਸਮਾਨਾ॥ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਹਿ ਮੈਂ ਜਾਨਾ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਇਸ ਪਦ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਛੰਦ ਪੂਰਣ ਹੇਤੁ ਲਾਯਾ ਹੈ॥
ਦੇਸ ਕਾਲ ਦਿਸ ਬਿਦਿਸਹੁ ਮਾਂਹੀ॥ਕਹਹੁ ਸੁ ਕਹਾਂ ਜਹਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਨਾਹੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੪੪ ੧੮੮ ਅਗ ਜਗ ਮੈਂ ਸਬ ਰਹਿਤ ਵਿਰਾਗੀ। ਪ੍ਰੇਮ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਗਟੈ ਜਿਮ ਆਗੀ।

ਪ੍ਰਭੁ ਸਥਾਵਰ ਜੰਗਮ ਮਯ ਹੈਂ ਕਹਿਯੇ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਸ੍ਰ੍ਰ ਤਿਨ ਕਾ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਸੇਂ ਰਹਿਤ ਕਹਿਯੇ ਜਿਨੋ ਦ੍ਵਿਖੇ ਜਗਤ ਕਾ ਅਤ੍ਯੰਤਾ ਭਾਵ ਹੈ ਅਰ ਵਿਰਕਤ ਰਾਗ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਕਿ ਸੁ ਪਦਾਰਥ ਮੈਂ ਜਿਨੇ ਰਾਗ ਨਹੀ ਐਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਿਯੇ ਇਸ ਭਾਂਤ ਪ੍ਰਤ੍ਯਖ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਦਰਸਨ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਯਤਨ ਕਰੇ ਸੇਂ ਅਨਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਆਵਤਾ ਹੈ।

ਮੋਰ ਬਚਨ ਸਭ ਕੇ ਮਨ ਮਾਨਾ। ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮ ਬਖਾਨਾ।

ਬਚਨ ਮੇਰਾ ਸਭੋਂ ਕੋ ਪਿਆਰਾ ਲਗਾ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਧੰਨ ਹੈ ਧੰਨ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਜੈਸਾ ਮਰਮ ਵੇਤਾ ਤਹਾ ਔਰ ਕੋਈ ਨ ਥਾ। ੪੨੦॥

ਦੋ: ।ਸੁਨਿ ਵਿਰੰਚਿ ਮਨ ਹਰਖ ਤਨ ਪੁਲਕ ਨੈਨ ਵਹਿ ਨੀਰ।
।ਉਸਤਤਿ ਕਰਤ ਸੁ ਜੋਰ ਕਰ ਸਾਵਧਾਨ ਮਤਿਧੀਰ।

ਸਿਵ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤੇ ਹੈ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਮਤਿ ਧੀਰ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਏ ਅਰੁ ਚਿਤ ਬ੍ਰਿਤ ਕੋ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਿਕੇ ਭਗਵੰਤ ਪਰਾਇਣ ਕਰਕੈ ਰੋਮਾਂਚ ਅਰੁ ਗਦ ਗਦ ਬਾਣੀ ਕਰ ਜੋਰ ਪੂਰਬਕ ਸ੍ਤੁਤ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ। ਨਨੁ ।ਸਿਵ ਤੌ ਸਕਲ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਧਰਮ ਸਹਿਤ ਹੀ ਥਾ ਸ੍ਤੁਤ ਏਕ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਹੀ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ ਇਸ ਕਾ ਭਾਵ ਕਿਆ ਹੈ। ਉਤ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸਭੋਂ ਸੇ ਬਡੇ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਸ੍ਤੁਤ ਇਨ ਕੋ ਹੀ ਕਰਨੀ ਯੋਗ ਥੀ। ਕਿੰਵਾ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇ ਸਕਲ ਅਮਰੋਂ ਕਾ ਅਪਣੇ ਸਮੀਪ ਆਵਣੇ ਮੇ ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਯ ਸਮਝਿਆ ਜੋ ਰਾਵਣ ਕੋ ਵਰ ਤੁਮ ਨੇ ਹੀ ਦੀਏ ਹੈ ਅਬ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਆਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨ ਭੀ ਤੁਮ ਹੀ ਕਰੋ ਅਰੁ ਕਰ ਜੋੜਨੇ ਕਰਮਨ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਹੋਏ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰ ਇਕਾਗ੍ਰਤਾ ਭੀ ਹੋਤੀ ਹੈਂ। ਕਿੰਵਾ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਿਮਿਤ ਇਹ ਵਿਸੇਖ ਸਾਧਨ ਹੈਂ ਅੰਸੁ ਭੀ ਪਰਮਾਮੁਦ੍ਰਾਖ ਪੰਦੇਵ ਪਰਸਾਦਨੀ ਗਾਥ ਜੋੜਨ ਜੋ ਹੈਂ ਸੋ ਦੇਵ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਣੇ ਮੇ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਸਾਧਨ ਹੈਂ। ਕਿੰਵਾ੨ ਜੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਛੇ ਤੁਮ ਨੇ ਮੇਰੇ ਹੀ ਆਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਥੀ ਤੌ ਉਸ ਕੋ ਅਮਰ ਹੋਣੇ ਕੇ ਵਰ ਕਿਉਂ ਦੀਏ ਥੇ ਤਾਂ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਹਾਥ ਜੋੜਨ ਮੇ ਇਹ ਸੂਚਿਆ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਜਦਪਿ ਉਸ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਨਿਮਿਤ ਅਮਰ ਹੋਣੇ ਕੇ ਵਰ ਦੀਏ ਹੈਂ ਤਥਾਪਿ ਉਸ ਕੇ ਕਾਲ ਨਿਮਿਤ ਦ੍ਵੈ ਸਥਾਨ ਰਾਖ ਲੀਏ ਹੈ ਏਕ ਮਨੁਖ ਦੇਹ ਅਰੁ ਏਕ ਬਲੀਮੁਖ ਤਨ। ਕਿੰਵਾ ਦ੍ਵੈ ਹਾਥ ਜੋੜਨ ਮੇ ਏਹੁ ਲਖਾਯਾ ਹੈ ਭਗਵੰਤ ਰਾਵਣ ਕੋ ਵਰ ਹਮ ਨੇ ਦੀਏ ਹੈਂ ਅਰ ਸੁਰੋਂ ਨਿਮਿਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਭੀ ਹਮ ਹੀ ਆਏ ਹੈਂ ਅਪਨੇ ਭੀ ਦੋਨੋ ਬਾਤਾਂ ਸੁਧਾਰਨੀਆਂ ਅਬ ਸ੍ਤੁਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ੪੨੧॥

ਛੰਦ। ।ਜੈ ਜੈ ਸੁਰਨਾਯਕ ਜਨ ਸੁਖਦਾਯਕ ਪ੍ਰਨਤਪਾਲ ਭਗਵੰਤਾ।
।ਗੋ ਦ੍ਵਿਜ ਹਿਤਕਾਰੀ ਜੈ ਅਸੁਰਾਰੀ ਸਿੰਧੁਸੁਤਾ ਪ੍ਰਿਯ ਕੰਤਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੋ ਤੁਮਾਰਾ ਜੈ ਹੋਇ ਜੈ ਜੈ ਪਦ ਕੀ ਪੁਨਰੁਕ੍ਤਿ ਸ੍ਰੁਤ ਮੈ ਹੈ ਤੁਮ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਨਾਇਕ ਹੋ ਭਾਵ ਇਹ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਸਿਰਦਾਰ ਹੋ ਸਹਾਇ ਹੋ ਅਰੁ ਜਨ ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੋ ਤਾਤ੍ਪਰਜ ਇਹ ਕੇਵਲ ਦੇਵਤਾ ਹੀ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੂਏ ਰਿਖਿ ਮੁਨਿ ਸੇਤੁ ਅਰੁ ਦਾਸ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਭੀ ਮਹਾ ਕਸ਼ਟ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ ਜੈਸੇ ਕਹੋ ਮੁਸ਼ਕ ਕੋ ਲਿਆ ਪ੍ਰਭੋ ਜਨ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ਰਣ ਕਰੋ ਤੁ ਆਪ ਸਰਣਪਾਲ ਹੋ ਅਰਥ ਇਹ ਹਮ ਸਰਨਾਗਤ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤੁਮ ਧੇਨ ਹਾਰੇ ਹੋ ਜੋ ਗੋ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੋ ਭਾਵ ਇਹ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਇਨ ਕੇ ਮਾਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤੁਮ ਅਸੁ ਹਾਰੀ ਹੋ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੇ ਮਾਰਨਾ ਤੁਮਾਰਾ ਸਦਾ ਕਾ ਸੁਭਾਉ ਹੈ ਅਰੁ ਸਿੰਧੁ ਸੁਤਾ ਪ੍ਰਿਯ ਕੰਤ ਸਕੈ ਕੇਤ ਕਹਿਓ ਪਤਿ ਜੋ ਇੰਦ੍ਰ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਤੁਮ ਪਿਆਰੇ ਕਹਿਓ ਭ੍ਰਾਤਾ ਹੋ ਭਾਵ ਇਹ ਅਬ ਇੰਦ੍ਰ ਕੋ ਅਤਿ ਸੰਕਟ ਹੈ। ।ਗਵਿੰਦਾ। ।ਸਿੰਧੁ ਸੁਤਾ ਜੋ ਲਖਮੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਤੁਮ ਅਤਿ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਭਾਵ ਇਹ ਲਖਮੀ ਕਾ ਪਿਤਾ ਜੋ ਸਿੰਧੁ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਉਸ ਸੇ ਅਤਿ ਦੁਖੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਿਜੀਏ ਤਿਸ ਅਰਥ ਨਹਾਰ ਧਾਰੇ ਹੋ।

।ਪਾਲਨ ਸੁਰ ਧਰਨੀ ਅਦਭੁਤ ਕਰਨੀ ਮਰਮ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਈ॥
।ਜੋ ਸਹਜ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ ਕਰਹੁ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਸੋਈ॥

ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਅਰ ਧਰਨੀ ਕੇ ਪਾਲਨ ਨਿਮਿਤ ਤੁਮ ਅਦਭੁਤ ਕਰਨੀਆਂ ਕਰਤੇ ਹੋ ਕਹਿਓ ਮਛ ਕਛ ਆਦਿਕ ਅਦਭੁਤ ਰੂਪ ਧਰਤੇ ਹੋ ਪਰ ਤੁਮ੍ਹਾਰੇ ਇਸ ਮਰਮ ਕੋ ਕੋਈ ਨਹੀ ਜਾਨਤਾ ਜੋ ਜਿਸ ਕਾ ਏਕ ਲਿਲਤ ਕਾ ਹੇਤੁ ਹੈ ਸੁਰਗ ਨਾਦ ਕੇ ਭੁਜੰਗ ਕਰੈ ਤਿਸ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਆਦਿਕ ਰੂਪ ਕਿਉਂ ਧਾਰਨੇ ਜੋ ਸਹਜ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੋ ਅਰਥ ਇਹ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨੀ ਤੁਮਾਰਾ ਸੁਭਾਵ ਕ ਬਿਰਦ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕਰੋ ਤੋ ਸਭ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਕਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤੁਮ ਦੀਨ ਦਿਆਲ ਹੋ ਅਰੁ ਹਮ ਦੀਨ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ।

।ਜੈ ਜੈ ਅਬਿਨਾਸੀ ਸਭ ਘਟ ਬਾਸੀ ਬ੍ਯਾਪਕ ਪਰਮਾਨੰਦਾ॥
।ਅਬਿਗਤ ਗੋਤੀਤੰ ਚਰਿਤ ਪੁਨੀਤੰ ਮਾਯਾਰਹਿਤ ਮੁਕੰਦਾ॥

ਜੈ ਹੋਇ ਤੁਮਾਰੀ ਤੁਮ ਨਿਵਾਸ ਤੇ ਰਹਿਤ ਹੋ ਅਰੁ ਸਰਬ ਘਟ ਬਾਸੀ ਹੋ ਸਰਬ ਪੁਰਖ ਸਭ ਇਨ ਮੈਂ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਾਤ੍ਪਰਜ ਇਹ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਹੋ ਅਰ ਬ੍ਯਾਪਕ ਹੋ ਅਰਥ ਇਹ ਪੂਰਨ ਹੋ ਅਰੁ ਪਰਮ ਆਨੰਦ ਸਰੂਪ ਹੋ ਅਬਿਗਤਿ ਕਹਿਓ ਗਿਆਨ ਰੂਪ ਹੋ ਅਰੁ ਗੋ ਜੋ ਇੰਦ੍ਰੈ ਗਨ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸੇ ਅਤੀਤ ਹੋ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰੇ ਜਸ ਰੂਪ ਚਰਿਤ੍ਰ ਭੀ ਅਤਿ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਮਾਯਾ ਤੇ ਪਰੇ ਹੋ ਅਰੁ ਮੁਕਤਿ ਦਾਤੇ ਹੋ।

।ਜਿਹ ਲਾਗ ਬਿਰਾਗੀ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੀ ਬਿਗਤ ਮੋਹ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦਾ॥
।ਨਿਸ ਬਾਸਰ ਧਿਆਵਹਿੰ ਗੁਨ ਗਨ ਗਾਵਹਿੰ ਜਯਤਿ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦਾ॥

ਜੋ ਬਿਗਤ ਮੋਹ ਕਹਿਓ ਅਬਿਦਿਆ ਰਹਿਤ ਮੁਨੀ ਸੂਰੋਂ ਕੇ ਪੁੰਜ ਹੈਂ ਸੋ ਜਿਸ ਤੁਮਾਰੇ ਸਰੂਪ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹੂਏ ਹੈਂ ਦਿਨ ਰਾਤ੍ਰੀ ਧਿਆਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਸਮੂਹ ਕੋ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਕੀ ਜੈ ਹੋਵੈ।

।ਜਿਹ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਉਪਾਈ ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਬਨਾਈ ਸੰਗ ਸਹਾਇ ਨ ਦੂਜਾ॥

ਜਿਨ ਨੇ ਤਮ ਰਜ ਸਤ ਗੁਣੀ ਸ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਪਾਈ ਹੈ ਅਰੁ ਦੂਜੀ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀ ਲੀਆ। ਨਨੂ

ਪੰਚੋ ਭੂਤਨ ਕਾ ਜਗਤ ਕੀਆ ਹੈ ਤੁਮ ਕੈਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਸਹਾਇਕ ਨਹੀਂ। ।।ਉਤਰੁ।। ਜੋ ਭੂਤਨ ਸੇ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੀ ਉਤਪਤੀ ਮਾਨੋਂਗੇ ਤਬ ਭੂਤ ਕਿਸ ਸੇ ਉਪਜੇ ਕਹੋਗੇ ਭੂਤੋਂ ਕੀ ਉਤਪਤੀ ਹੰਕਾਰ ਸੇ ਹੰਕਾਰ ਕਿਸ ਸੇ ਉਪਜਿਆ ਮਹਤ ਤਤ ਸੇ ਮਹਤ ਤਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤ ਕਿਸ ਸੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿ ਅਨਾਦਿ ਮਾਨੋਗੇ ਤੋ ਕਲਪਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਰੁ ਆਤਮਾਂ ਅਦ੍ਵਿਤੀਯ ਕੈਸੇ ਹੋਵੈਗਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕਹਿਤੀ ਹੈ "ਏਕ ਮੇਵਾਦ੍ਵਿਤੀਯੰ ਬ੍ਰਹਮ" ਤਾਂ ਤੇ ਉਸ ਕੇ ਸਿਵਾ ਉਪਾਦਾਨ ਨਿਮਿਤ ਕੋਊ ਨਹੀ ਬਣਤਾ।

।।ਐਸੇ ਕਰੋ ਅਧਾਰੀ ਚਿੰਤ ਹਮਾਰੀ ਜਾਨਿ ਸਭ ਗਤਿ ਨ ਪੂਜਾ।

ਸੋ ਪਾਪੋਂ ਕਾ ਅਰਿ ਹਰਿ ਹਮਾਰੀ ਚਿੰਤ ਕਹੀਏ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੋ ਕਦਾਚਿਤ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੈ ਜੈਸੀ ਤੁਮ ਭਗਤਿ ਕਰੋਗੇ ਤੈਸੀ ਹੀ ਮੈ ਰਖਿਆ ਕਰੋਂਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹਮ ਤੋ ਪੂਜਾ ਭਗਤਿ ਕਿਛੁ ਨਹੀ ਜਾਨਤੇ ਤੂ ਅਧੀਨ ਜਾਨ ਕੇ ਹੀ ਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ।।

।।ਜੈ ਭਵ ਭੈ ਭੰਜਨ ਮੁਨਿ ਮਨ ਰੰਜਨ ਗੰਜਨ ਵਿਪਤਿ ਵਿਰੂਥਾ।

।।ਮਨ ਬਚ ਕ੍ਰਮ ਜਾਨੀ ਛਤ੍ਰ ਸਯਾਨੀ ਸਜਨ ਸਕਲ ਸੁਰ ਜੂਥਾ।

ਜੋ ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਭੈ ਕਾ ਨਾਸਕ ਹੈ ਅਰੁ ਸੰਤਨ ਕੇ ਮਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਹੈ ਅਰੁ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਆਪਦਾ ਕੋ ਹਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਐਸਾ ਜਾਨ ਕੈ ਅਰੁ ਸਕਲ ਚਤੁਰਾਈਆਂ ਤਿਆਗ ਕੈ ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਕਰ ਹਮ ਤਿਸ ਕੀ ਸਰਣ ਹਾਂ।

।।ਸਾਰਦ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੇਖਾ ਰਿਖੀ ਅਸੇਖਾ ਜਾਕਹੁ ਕੋਇ ਨ ਜਾਨਾ।

ਸਾਰਦਾ ਸ੍ਰੁਤਾਂ ਸੇਖਾਦਿਕ ਅਨੇਕ ਰਿਖ ਜਿਸ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕੋ ਨਹੀ ਜਾਨ ਸਕਤਾ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੈ ਜਿਨ ਕੋ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਕਾ ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਤਿਨ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮੈਨੇ ਕਿਸ ਨਮਿਤ ਕਰਨੀ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਜਿਹ ਦੀਨ ਪਯਾਰੇ ਬੇਦ ਪੁਕਾਰੇ ਦ੍ਵੈਟੈ ਸੁ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵਾਨਾ।

ਯਦਪਿ ਹਮ ਗਿਆਨ ਰਹਿਤ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਦੀਨ ਹ੍ਵੈ ਕੇ ਸਰਣ ਆਵੈ ਸੋ ਜਿਸ ਕੋ ਪਿਆਰੇ ਲਾਗਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਵੇਦ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਐਸਾ ਪ੍ਰਭੁ ਹਮ ਕੋ ਦੀਨ ਸਰਣਾਗਤ ਜਾਨ ਕੈ ਹਮ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ।

।।ਭਵ ਵਾਰਿਧ ਮੰਦਰ ਸਬ ਬਿਧਿ ਸੁੰਦਰ ਗੁਨ ਮੰਦਰ ਸੁਖ ਪੁੰਜਾ।

।।ਮੁਨਿ ਸਿੱਧ ਸਕਲ ਸੁਰ ਪਰਮ ਭਯਾਤੁਰ ਨਮਤ ਨਾਥ ਪਦ ਕੰਜਾ।

ਭਵ ਰੂਪੀ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਕੇ ਮੰਦ੍ਰਾਚਲ ਸਮ ਖੋਜਕ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਸਰਬ ਵਸਤੂਓਂ ਕੇ ਕਰਤਾ ਹੋ।। ।।ਅਥਵਾ।। ।।ਸੰਸਾਰ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਮੰਦ੍ਰਾਚਲ ਸਮ ਮਥ ਕੈ ਜਿਸ ਨੇ ਗਿਆਨ ਰੂਪੀ ਰਤਨ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹੈਂ ਭਾਵ ਇਹ ਅਬ ਤਿਨੋਂ ਸੰਤੋਂ ਪਰ ਸੰਕਟ ਬਨਾ ਹੈ ਸਹਾਇ ਹੋਵੋ ਅਰੁ ਸਕਲ ਵਿਧੋਂ ਮੇਂ ਸੁੰਦਰ ਹੋਤ ਭਏ ਇਹ ਜੈਸਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਜੈਸੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰੋਗੇ ਤੁਮ ਕੋ ਸਭ ਸੋਭਤੀ ਹੀ ਤੁਮ ਸਕਲ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਮੰਦਰ ਹੋ ਅਰੁ ਸੁਖੋਂ ਕੇ ਸਮੂਹ ਹੋ ਹਮ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਸਭ ਪਰਮ ਤ੍ਰਾਸ ਪਾਇ ਕੈ ਹੇ ਨਾ

ਬਤੁਮਨੋਪਦਾਰਬ੍ਰਿੰਦੋਂਕੋਪ੍ਰਣਾਮਕਰਤੇਹੈਂ।੪੨੨।।

ਦੋਹਾ: ।।ਜਾਨਸਭੈ ਸੁਰਭੂਮਿ ਸੁਨ ਬਚਨ ਸਮੇਤ ਸਨੇਹਾ।
।।ਗਗਨ ਗਿਰਾਗੰਭੀਰ ਭੈ ਹਰਨ ਸੋਕ ਸੰਦੇਹਾ।

ਦੇਵਤੇਅਰੁਪ੍ਰਿਥੀਵੀਕੇਭੈਵਾਨਜਾਨਕੈਅਰੁਪ੍ਰੇਮਸਹਿਤਤਿਨਕੀਬਿਨੈਸੁਨਕੈਜੋਕੋਸੰਸਰੁਕੀਹਰ
ਤੀਹੈਨਭਭਾਰਤੀਗੰਭੀਰਹੈਸੋਪ੍ਰਗਟੀਗੰਭੀਰਤਾਪੁਨਿਸੇਵਾਅਰਥਸੋਜਾਤੇਬਾਂਛਤਦਾਤੀਹੈ।੪੨੩।।

ਸੋਰਠਾ: ।।ਜਿਨ ਡਰਪਹੁ ਮੁਨਿ ਸਿੱਧ ਸੁਰੇਸਾ।ਤੁਮਹਿ ਲਾਗਧਰਹੋਂ ਨਰ ਵੇਸਾ।

ਹੇਮੁਨੀਸੁਰੇਸਿਧੋ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕੋ ਮਤਭੈਕਰੋਤੁਮਾਰੇਸੁਖਨਿਮਿਤਮੈਮਨੁਖਤਨਧਾਰੋਂਗਾਮੁਨੇਅਰੁਸਿਧੋਂ
ਕਾਂਨਾਮਪ੍ਰਥਮਲੈਣਾਤਿਨੋਕੋਸਦਾਕੇਜਿਤੇਂਦ੍ਰੇਜਾਨਕੈਤਿਨਕੇਸਨਮਾਨਹੇਤੁਜੋਤਿਨੋਕੋਅਨੇਆਦੇ
ਪ੍ਰਭ ਇਕਲੋਹੀਪ੍ਰਿਥਵੀਮੰਡਲਪਰਵਿਚਰੇਂਗੇਤਿਸਨਮਿਤਕਹਿਤੇਹੈਂ।

।।ਅੰਸਨ ਸਹਿਤ ਮਨੁਜ ਅਵਤਾਰਾ।ਲੈਹੋਂ ਦਿਨਕਰ ਵੰਸ ਉਦਾਰਾ।

ਸਿਕਰਖਣਸੇਖਰਕਰਾਦਿਕੋਜੋਮੇਰੇਅੰਸਭੂਤਪਾਰਖਦਹੈਂਤਿਨੋਸਹਿਤਨਰਤਨਰਵਿਵੰਸਮੇਂਧਾਰੋਂਗਾਰਵਿ
ਵੰਸਕੋਉਦਾਰਵਿਸੇਖਣਬਣਤਾਹੀਹੈਂ। ।।ਕਿਵਾ।। ।।
ਇਸਹੇਤੁਦੀਆਂਜਾਂਤੇਆਪਰਾਜਾਦਿਕੋਂਕਾਂਤਆਗਕਰਨਹੈਜੋਸੁਰਕਹੈਆਪਕੇਪਿਤਾਮਾਤਾਬਣਨਜੋ
ਗਸਕੌਨਸੋਪ੍ਰੁਨਆਤਮਾਪ੍ਰਗਟੈਂਗੇਤਿਸਪਰਕਹਿਤੇਹੈਂ।

।।ਕੱਸਪ ਆਦਿਤ ਮਹਾਂ ਤਪਕੀਨਾ।ਤਿਨਕਹੁਮੈਂ ਪੂਰਬ ਵਰਦੀਨਾ।
।ਤੇ ਦਸਰਥ ਕੌਸੱਲਿਆ ਰੂਪਾ।ਕੋਸਲ ਪੁਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਨਰਭੂਪਾ।
।।ਤਿਨਕੇ ਗਾਹਿ ਅਵਤਰਹੋਂ ਜਾਈ।ਰਘੁਕੁਲ ਤਿਲਕ ਸੁ ਚਾਰੋ ਭਾਈ।

ਈਹਾਂਪ੍ਰਭੁਕੇਮੁਖੋਕਸਪਆਦਿਤਕਾਅਰੁਨਾਰਦਕਾਨਾਮਕਹਿਣਾਭੀਸੂਚਿਭੂਮਨਕੇਪ੍ਰਸੰਗਕੋਆਖਸੇ
ਪਕਸੂਚਤਾਹੈ। ਸੁਗਮ:

।।ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਸਤ੍ਯ ਸਭ ਕਰਹੋਂ।ਪਰਮ ਸ਼ਕਤਿ ਸਹਿਤ ਅਵਤਰਿਹੋਂ।
ਨਾਰਦਕੀਗਿਰਾਸਤ੍ਯਕਰਬੋਂਹੇਤੁਆਪਣੀਪਰਮਸਕ੍ਤਿਜੋਮਹਾਮਾਯਾਹੈਤਿਸਸਹਿਤਅਵਤਾਰਧਾਰੋਂਗਾ
ਅਰਥਇਹਮਹਾਮਾਯਾਸੀਤਾਰੂਪਹੋਕਰਪ੍ਰਗਟੇਗੀ।

।।ਹਰਿਹੋਂ ਸਕਲ ਭੂਮਿ ਗਰੁਆਈ।ਨਿਰਭੈ ਹੋਹੁ ਦੇਵ ਸਮੁਦਾਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਹੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਤੇਰਾ ਸਭ ਭਾਰ ਉਤਾਰੇਂਗਾ ਤਾਤਪ੍ਰਜ ਇਹ ਜਿਸਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕੋ ਮਾਰਕਰ ਜੋ ਜੋ ਪਾਪੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਭੀ ਮ
ਰੇਗਾ ਅਰੁ ਹੇ ਦੇਵਤਿਓ ਤੁਮ ਕੋ ਭੀ ਨਿਰਭੈ ਕਰੇਗਾ।

॥ਗਗਨ ਬ੍ਰਹਮ ਬਾਣੀ ਸੁਨ ਕਾਨਾ॥ ਤੁਰਤ ਫਿਰੇ ਸੁਰ ਹ੍ਰਿਦੈ ਜੁੜਾਨਾ॥ ਸੁਰਾਮ:॥
॥ਤਬ ਬ੍ਰਹਮਾ ਧਰਣਿਹਿ ਸਮੁਝਾਵਾ॥ ਅਭੈ ਭਈ ਭਰੋਸ ਜਿਯ ਆਵਾ॥

ਤਬ ਵਿਰੰਚ ਨੇ ਧਰਾ ਕੋ ਇਹ ਸਮ ਝਾਯਾ ਤੁਮ ਨੇ ਵ੍ਯਾਕੁਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਦਸ ਰਥ ਕੇ ਘਰ ਰਾਮੇ ਅਮੁਕ ਸਮੇ
ਪੁਤ੍ਰ ਉਪਜੇਂਗੇ ਤਬ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਰਾਖ੍ਯਸਨ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਇਜਾਣਨੇ ਐਸਾ ਸੁਨਕਰ ਧਰਤੀ ਕੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਭਈ ਅਰ
ਤ੍ਰਾਸ ਨਾਸ ਭਯਾ। ੪੨੪॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਨਿਜ ਲੋਕਨ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ ਗੇ ਦੇਵਨ ਇਹੈ ਸਿਖਾਇ॥
॥ਬਾਨਰ ਤਨ ਧਰ ਧਰਮਹੀ ਹਰਿ ਪਦ ਸੇਵਹੁ ਜਾਇ॥

ਤਬ ਵਿਰੰਚਾਦਿਕੋਂ ਨੇ ਸੁਰੋਂ ਕੋ ਭੀ ਐਸੀ ਸਿਖ੍ਯਾ ਦੀਨੀ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਣ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਕਰੀ ਹੈ
ਤੋ ਅਸ ਮਾਦਿਕ ਸੇਵਕ ਭੀ ਸੰਗ ਚਾਹੀਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਰਾਵਣ ਕੇ ਮਾਰਣ ਮੇਂ ਸੰਕੇਤ ਕੀਨਾ ਹੈ ਬਾਨਰੋਂ ਕਾ ਹੈ ਤ
ਤੇ ਤੁਮ ਭੀ ਬਲੀ ਮੁਖ ਤਨੁ ਧਾਰ ਕਰ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਧਿਆਵੋ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਭੂ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰੇਂਗੇ। ੪੨੫॥

॥ਚੌ:॥ ॥ਗਏ ਦੇਵ ਸਭ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮਾ॥ ਭੂਮਿ ਸਹਿਤ ਮਨ ਕਹਿ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ॥
॥ਸੁਰਾਮ:॥ ॥ਜੋ ਕਛੁ ਆਯਸ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੀਨਾ॥ ਹਰਖੇ ਦੇਵ ਬਿਲੰਬ ਨ ਕੀਨਾ॥

ਵਿਧਿ ਕੀ ਆਗਿਆ ਸੁਨਕਰ ਸੁਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਅਰੁ ਕਪਿ ਦੇਹ ਧਾਰਣ ਮੇਂ ਦੇਰ ਨ ਲਗਾਈ ਸੁਰੋਂ ਕੋ
ਕਪਿ ਤਨੁ ਹੋਣਾ ਸੁਨਕੇ ਕਿਉਂ ਹਰਖ ਹੋਵਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮੇ ਕੀ ਆਗਿਆ ਆਨੰਦ ਯੁਕਤ ਮਾਨਣੀ ਉ
ਚਿਤ ਹੈ। ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਅਨੁਸਾ
ਰ ਸੋਕ ਕਾ ਨਾਸ ਹੋਣਾ ਸੁਨ ਕੇ ਹਰਖੇ। ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਜਦਪਿ
ਪਸ਼ੂ ਜੋਨ ਤੋ ਮਧ੍ਯਮ ਹੈ ਪਰ ਤੋ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਧਿਆਨ ਧਾਰੇਂਗੇ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਦਰਸਨ
ਕਰੇਂਗੇ ਤਿਸ ਕਰ ਯਹ ਦੇਹ ਭੀ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਵੈਗੀ ਅਰੁ ॥ਪੁਨ:॥
ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਕੇ ਕੈਂਕਰ ਹੋਵੈਂਗੇ ਇਸ ਕਰ ਹਰਖੇ। ॥ਕਿੰਵਾ॥
ਰਾਵਣ ਨੇ ਜੋ ਕੀਏ ਹੈਂ ਹਮਾਰੇ ਅਪਕਾਰ ਤਿਨ ਕਾ ਬਦਲਾ ਦੇਵ ਸਰੀਰ ਸੇ ਤੋ ਹਮ ਸੇ ਹੋ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ
ਜੋ ਉਸ ਕੋ ਵਰ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਲਵੰਗਮ ਦੇਹ ਮੇਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਸੇ ਉਸ ਕੀ ਨਾਕ ਕਾਨ ਕੇਸ ਖੈ
ਚਨਾਦਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰ ਕੇ ਅਪਨੇ ਮਨ ਕੀ ਤਪਤ ਬੁਝਾਵੈਂਗੇ ਇਸ ਕਰ ਹਰਖੇ।

॥ਬਨਚਰ ਦੇਹ ਧਰੀ ਛਿਨ ਮਾਹੀ॥ ਅਤੁਲਿਤ ਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਤਿਨ ਪਾਹੀ॥
॥ਸੁਰਾਮ:॥ ॥ਗਿਰਿ ਤਰੁ ਨਖ ਆਯੁਧ ਸਭ ਬੀਰਾ॥ ਹਰਿ ਮਾਰਗ ਚਿਤਵਹਿ ਮਤਿ ਧੀਰਾ॥

ਗਿਰਿ ਤਰੁ ਦ੍ਰੁਮ ਆਦਿ ਨਖਾਦਿਕੋਂ ਸਸਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਸੰਭਾਰਕੇ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕਾ ਪੰਥ ਪੜੇ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ।

॥ਗਿਰਿ ਕਾਨਨ ਜਹਿ ਤਹਿ ਭਰਪੂਰੀ॥ ਰਹੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਅਨੀਕ ਰਚਿ ਰੂਰੀ॥

ਪਰਬਤ ਬਨੋਂ ਆਦਿ ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਸੈਨਾਂ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਬਨਾਇ ਰਹੇ ਹੈਂ।

॥ਯਹਿ ਸਭ ਰੁਚਿਰ ਚਰਿਤ ਮੈਂ ਭਾਖਾ॥ ਅਬ ਸੋ ਸੁਨਹੁ ਜੁ ਬੀਚਹਿੰ ਰਾਖਾ॥

ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਆਦਿਕ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਹੈ ਸੋ ਕਹਾ ਅਰੁ ਕਸ੍ਯਪ ਅਦਿਤਿ ਆਦਿਕੋਂ ਨੇ ਜੋ ਦਸਰਥਾਦਿਕ ਤਨੁ ਧਾਰਨੇ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਰਹਾ ਹੂਆ ਅਬ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ।

॥ਅਵਧਪੁਰੀ ਰਘੁਕੁਲਮਣਿ ਰਾਊ॥ ਬੇਦ ਬਿਦਿਤ ਜਿਹਿ ਦਸਰਥ ਨਾਊਂ॥

॥ਧਰਮ ਧੁਰੰਧਰ ਗੁਣ ਨਿਧਿ ਗਯਾਨੀ॥ ਹਿਰਦੈ ਭਗਤਿ ਮਤਿ ਸਾਰੰਗਪਾਨੀ॥ ਸੁਗਮ॥ ੪੨੬

ਦੋਹਾ॥ ॥ਕੌਸਲਯਾਦਿਕ ਨਾਰਿ ਪ੍ਰਿਯ ਸਭ ਆਚਰਣ ਪੁਨੀਤ॥ ੧

॥ਪਤਿ ਅਨੁਕੂਲ ਸਪ੍ਰੇਮ ਦ੍ਰਿੜ ਹਰਿ ਪਦ ਕਮਲ ਬਿਨੀਤ॥

ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਆਦਿਕ ਜੋ ਤਿਸ ਰਾਜਾ ਕੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਹੈ ਸੋ ਪਤਿ ਦੇਵਤਾ ਹੈਂ ਅਰੁ ਆਪਸ ਮੇਂ ਭੀ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਅਰੁ ਹਰਿ ਪਦ ਪੂਜਨ ਪਰਾਇਣ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬਿਨਯ ਆਦਿਕ ਸਭ ਆਚਰਣ ਤਿਨੋਂ ਕੇ ਪੁਨੀਤ ਹੈਂ। ੫੨੭॥

ਚੌਪਈ॥ ॥ਏਕ ਬਾਰ ਭੂਪਤਿ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਭੈ ਗਿਲਾਨਿ ਮੋਰੇ ਸੁਤ ਨਾਹੀਂ॥ ॥

ਏਕ ਬਾਰ ਰਾਜਾ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਚਿੰਤਾ ਹੂਈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਈ ਭੀ ਪੁਤ੍ਰ ਨਹੀਂ ਏਕ ਬਾਰ ਕਾ ਭਾਵ ਯਹਿ ਪੂਰਬ ਯੁਵਾ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਭੋਗ ਪਰਾਇਣ ਥਾ ਅਰੁ ਸੁਤ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀ ਆਸਾ ਭੀ ਰਹਤੀ ਥੀ ਅਬ ਜਬ ਨਿਕਾਰੇ ਆਈ ਜਾਨਕੇ ਦ੍ਰਿੜ ਕੈ ਨਿਸਚੈ ਹੂਆ ਅਰੁ ਗਲਾਨਿ ਹੂਈ ਤਿਸ ਕਾ ਸਰੂਪ ਯਹਿ ਪੁਤ੍ਰ ਸੁਖ ਮੇਂ ਬਿਨਾ ਤਨ ਧਨਾਦਿਕ ਕਿਸ ਕਾਮ ਹੈਂ।

॥ਗੁਰ ਗ੍ਰਿਹ ਗਯੋ ਤੁਰਤ ਮਹਿਪਾਲਾ॥ ਚਰਨ ਲਾਗਿ ਕਰਿ ਬਿਨੈ ਬਿਸਾਲਾ॥

ਦੁਖ ਮੇਂ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਰਥ ਸੋਕ ਬਨੇ ਤੌ ਆਪਣਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਆਗੇ ਨਿਵੇਦਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਨ੍ਰਿਪਤੀ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਇ ਕਰ ਪਗੋਂ ਲਾਗਕੇ ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਮਹਿਪਾਲ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਯਹਿ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕਾ ਪਾਲਨ ਤੌ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਗਮ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਚਿੰਤ ਮੇਂ ਪੁਤ੍ਰ ਵਿਸੇ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ।

॥ਨਿਜ ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਭ ਗੁਰਹਿੰ ਸੁਨਾਯੋ॥ ਕਹਿ ਬਸਿਸ਼ਟ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਮਝਾਯੋ॥

ਤਨ ਧਨ ਤਰੁਣੀ ਆਦਿਕ ਜੋ ਰਾਜ ਅੰਗ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਕਰ ਤੌ ਮੈਂ ਸੁਖੀ ਹੋਂ ਸੰਤਾਨ ਕਾ ਨ ਹੋਣਾ ਯਹਿ ਦੁਖ ਹੈ ਇਹ ਸੁਨਕਰ ਬਸਿਸ਼ਟ ਜੀ ਨੇ ਕਾਲ ਕਰਮ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀ ਗਤਿ ਕਹਿ ਕੇ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤਿ ਸਮਝਾਯਾ ਤਤ੍ਰ ਯਹਿ ਜਿਸ ਪਾਪ ਕਰ ਤੇਰਾ ਚਿਰ ਸੰਤਾਨ ਨ ਥੀ ਉਪਜੀ ਸੋ ਪਾਪ ਨਿਵ੍ਰਿਤ ਭਯਾ ਹੈ ਅਬ।

॥ਧਰਹੁ ਧੀਰ ਹੋਇਹੈਂ ਸੁਤ ਚਾਰੀ॥ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਬਿਦਿਤ ਭਗਤ ਭੈ ਹਾਰੀ॥ ਸੁਗਮ॥ ੧

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸਿੰਗੀ ਰਿਖਹਿ ਵਸਿਸ਼ਟ ਬੁਲਾਵਾ। ਪੁਤ੍ਰ ਕਾਮ ਸੁਭ ਜੱਗਜ ਕਰਾਵਾ।

ਰੋਮਪਾਦ ਨਾਮਾਂ ਭੂਪਤ ਦਸਰਥ ਕਾ ਮਿਤ੍ਰ ਥਾ ਅਰੁ ਤਿਸਨੇਂ ਵਰਖਾ ਕਰਾਵਣ ਹੇਤੁ ਬਡਾ ਜਤਨ ਕਰਕੇ ਸਿੰਗੀ ਰਿਖ ਕੋਂ ਆਣਿਆਂ ਥਾ ਅਰੁ ਪੁਤ੍ਰੇਸ਼ਟੀ ਮੇਂ ਭੀ ਸਿੰਗੀ ਰਿਖ ਅਤਿ ਨਿਪੁਨ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਬਸਿਸ਼ਟ ਜੀਨੇਂ ਤਿਸਕੋਂ ਤਹਾਂ ਸੇ ਬੁਲਵਾਇ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰੇਸ਼ਟੀ ਕਰਵਾਈ।

ਭਗਤਿ ਸਹਿਤ ਮੁਨਿ ਆਹੁਤ ਦੀਨੋ। ਪ੍ਰਗਟੇ ਅਗਨਿ ਚਰੂ ਕਰ ਲੀਨੋ।

ਚਰੂ ਕਹਿਯੇ ਪਾਇਸ ਸੋ ਹਾਥ ਮੇਂ ਲੇਕਰ ਅਗਨਿ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯਾ ਅਰੁ ਭੂਪ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਾ।

ਜੋ ਵਸਿਸ਼ਟ ਕਛੁ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਾ। ਸਕਲ ਕਾਜ ਭਾ ਸਿੱਧ ਤੁਮਾਰਾ।

ਹੇ ਭੂਪਤਿ ਜੋ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਬਸਿਸ਼ਟ ਜੀਨੇਂ ਮਖ ਕਰਵਾਯਾ ਹੈ ਸੋ ਪੁਤ੍ਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰੂਪ ਇਕ ਸਭ ਕਾਰਯ ਤੁਮਾਰੇ ਸਫਲ ਹੋਹਿੰਗੇ ਪਰਿਤ੍ਰਾ।

ਇਹ ਹਵਿ ਬਾਂਟ ਦੇਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਜਾਈ। ਜਥਾ ਜੋਗ ਜੇਹਿ ਭਾਗ ਬਨਾਈ।

ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਆਪਿ ਕਰ ਜੋਗ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਤੈਸਾ ਤੈਸਾ ਭਾਗ ਬਨਾਇਕੇ ਇਹ ਹਵਨ ਤਿਨਕੋਂ ਭੁਗਤਾਇ ਦੇਵੋ। ੪੨੮।

ਦੋਹਾ: ਤਬ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਪਾਵਕ ਭਏ ਸਕਲ ਸਭਹਿ ਸਮੁਝਾਇ।
ਪਰਮਾਨੰਦ ਮਗਨ ਨ੍ਰਿਪ ਤਤਛਨ ਨਾਰੀ ਨਿਕਟ ਸਿਧਾਇ।

ਇਹ ਦੋਹਾ ਭੀ ਅਖੇਪਕ ਭਾਸਤਾ ਹੈ। ੪੨੯

ਚੌ: ਤਬਹਿੰ ਰਾਇ ਪ੍ਰਿਯ ਨਾਰਿ ਬੁਲਾਈ। ਕੌਸਲ੍ਯਾਦਿ ਤਹਾਂ ਚਲਿ ਆਈ।
ਅਰਧ ਭਾਗ ਕੌਸੱਲ੍ਯਹਿੰ ਦੀਨਾਂ। ਉਭੈ ਭਾਗ ਆਧੇ ਕਰ ਕੀਨਾ।
ਕੈਕੇਈ ਕੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋ ਦਯੋ। ਰਹਯੋ ਸੋ ਉਭੈ ਭਾਗ ਪੁਨ ਭਯੋ।
ਕੌਸੱਲ੍ਯਾ ਕੈਕੇਈ ਹਾਥ ਧਰਾ। ਦੀਨ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾਹਿੰ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਾ।

ਕੌਸੱਲ੍ਯਾ ਅਰੁ ਕੈਕੇਈ ਦੋਨੋਂ ਪਟਰਾਣੀਆਂ ਰਾਜਾ ਕੋ ਬਹੁਤ ਪਯਾਰੀਆਂ ਥੀਆਂ ਤਾਂਤੇ ਤਿਸ ਹਵ ਕੇ ਦੋਇ ਵਿਭਾਗ ਕੀਏ ਪ੍ਰਥਮੇਂ ਅਰਧ ਭਾਗ ਕੌਸੱਲ੍ਯਾ ਕੋ ਦੀਆ ਤਦਨੰਤਰ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾਂ ਆਈ ਤਬ ਰਾਜਾ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਆ ਜੋ ਇਸ ਕੋਂ ਨ ਦੀਜੀਏ ਤਬ ਇਸ ਕਾ ਅਪਮਾਨ ਹੋਵੇਗਾ ਇਹ ਦੁਚਿਤੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਅਰਧ ਕੇ ਦ੍ਵੈ ਭਾਗ ਕੀਏ ਏਕ ਕੈਕੇਈ ਕੋਂ ਦੇਕੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਦੂਤੀਯ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾਂ ਕੋ ਦੇਵੋਂ ਤਬ ਕੈਕੇਈ ਇਰਖਾ ਕਰੇਗੀ ਤਾਂਤੇ ਤਿਸ ਕੇ ਦ੍ਵੈ ਭਾਗ ਕਰਕੇ ਕੌਸੱਲ੍ਯਾ ਅਰੁ ਕੈਕੇਈ ਕੇ ਹਾਥ ਪਰ ਹੀ ਧਰ ਦੀਏ ਅਰੁ ਉਨਕੋ [illegible] ਤੁਮ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾਂ ਕੋ ਭੀ ਕੁਛ ਦੇਵੋ ਜਾਂਤੇ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਆਈ ਹੈ ਤਬ ਉਨੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਜੋ ਤੁਮਨੇ ਹਮ ਕੋ ਪੀਛੇ ਦੀਆ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਕੋ ਦੇਵੋਂ ਤਬ ਉਨਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਭੂਪਤਿ ਨੇ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਹਾਥੋਂ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਬਾ:੧ ਸੋ ਉੱਤਰ ਥਾਂਟ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾਂ ਕੋ ਦੀਆ ਸੋ ਕੌਸੱਲਿਆ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਦੀਆ ਥਾ ਤਿਸ ਕਾ ਲਛਮਨ ਭਯਾ ਜੋ ਕੈਕੇਈ ਕੋ
ਹਾਥ ਮੇਂ ਦੀਆ ਥਾ ਤਿਸ ਕਾ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਭੁਯਾ॥

॥ ਮੰਡਲ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਗਰਭ ਸਹਿਤ ਸਭ ਨਾਰੀਂ ਭਈ ਹ੍ਰਿਦੈ ਹਰਖਤ ਸੁਖਭਾਰੀ

ਅਰਥ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਤ੍ਰੈ ਰਾਣੀਆਂ ਗਰਭ ਧਾਰਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭੁਯਾਂ॥

॥ ਦੋਹਾ ॥ ਜਿਨ ਤੇ ਹਰਿ ਗਰਭਹਿੰ ਆਇਓ ਸਕਲ ਲੋਕ ਸੁਖ ਸੰਪਤ ਛਾਏ

॥ ਅਜਨਮਾ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਗਰਭ ਵਿਖੇ ਆਵਣਾ ਸ੍ਰੁਤੋਂ ਸਾਸਤ੍ਰੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਭੀ ਕਹਾ
ਹੈ॥ ਸੋ ਮੁਖ ਜਲਉ ਜਿਤੁ ਕਹਹਿ ਠਾਕੁਰੁ ਜੋਨੀ॥ ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਕੇ ਅਰਥ ਮੇਂ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਇਸ
ਭਾਂਤਿ ਲਖੀਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਆਨਾ ਦਿਖਾਈ ਨਾਰਦ ਹਰਿ ਇਤ੍ਯਾਦੀ ਬਹੁਤੇ ਪਦ ਖਾਸ਼ੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕੋ ਅਥਵਾ
ਕਾ ਅਰਥ ਮੇਂ ਲਗਾਤੇ ਹੈਂ ਸਪਤਮੀ ਅਨਸਾਰ ਵਿਖੇ ਅਰਥ ਮੇਂ ਨਹੀ ਲਗਾਤੇ ਤੈਸੇ ਈਹਾਂ ਗਰਭਹਿ ਕਾ ਹਿ
ਜੋ ਗਰਭ ਜੋ ਨਿਕਟ ਹਰਿ ਕਹੀਏ ਰਹੇ ਹੋਏ ਅਰਥ ਇਹ ਹੂਏ ਕੇ ਗਰਭ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ ਸੋ ਜਾਂ ਦਿਨੋ ਆਏ ਕਹਿਏ ਅਵਤਾ
ਰ ਧਾਰਨ ਕੀਆ ਇਹ ਕਰੀ ਤਬ ਕੀ ਸਭ ਲੋਕੋਂ ਮੇ ਸੰਪਦਾ ਛਾਇ ਰਹੀ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥
ਪ੍ਰਗਟ ਤੋ ਗਰਭ ਸੇ ਹੀ ਆਏ ਤਬ ਮਾਤਾ ਨੇ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਜਾਣਿਆਂ ਪੁਤ੍ਰ ਉਪਜਿਆ ਹੈ॥
॥ਉੱਤਰੁ॥ ॥ਜਬ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਇੱਛਾ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਬ ਪਹਿਲੇ ਦੇਵਤਾ ਉਦਰ
ਮੇਂ ਗਰਭ ਧਾਰਨ ਕਾ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਾ ਦੇਤਾ ਹੈ ਜਬ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਤਬ ਮਾਯਾ ਕਰ ਅਛਾਦਤ ਮਾ
ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਪੁਤ੍ਰ ਹੂਆ ਹੈ ਅਰੁ ਪੌਨ ਦੇਵਤਾ ਆਪਨੇਂ ਵਿਸਤਾਰ ਕੋਂ ਸੰਕੋਚ ਲੇਤਾ ਹੈ ਇਸੀ
ਪਰ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੀਤਾ॥ ॥ਯਦਾਯਦਾਹਿ ਧਰਮਸ੍ਯ ਗ੍ਲਾਨਿਰਭਵਤਿ ਭਾਰਤ॥ ਅਭ੍ਯੁਥਾਨ
ਮਧਰਮਸ੍ਯ ਤਦਾਤ੍ਮਾਨੰ ਸ੍ਰਿਜਾਮ੍ਯਹਮ੍॥ ॥ਹੇ ਭਾਰਤ ਜਿਸ ਜਿਸ ਕਾਲ ਵਿਖੇ ਅਧਰਮ ਕਾ
ਉਦੇ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਧਰਮ ਸੇ ਲੋਕ ਗਲਾਨਿ ਕਰਨੇ ਲਾਗਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਮੈਂ ਅਪਣੇਂ ਆਪ ਕੋਂ ਸਿਰਜਤਾ ਹੋਂ ਕਹੀਏ
ਅਪਣਾਂ ਸਰੂਪ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤਾ ਹੋਂ॥ ਇਸ ਕਥਨ ਸੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਗਰਭਵਾਸ ਨ ਭਯਾ ਤਾਂਤੇ ਆਪਣੇ ਤਨ
ਕੋਂ ਆਪ ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ॥ ਤਥਾ ਚ ਪਾਦਮੇ॥ ॥ਆਯਾਸੇ ਖਾਮਯਾ ਸਸ੍ਰਾ ਯਨਮਾਂ ਪਸ੍ਯਸਿ ਨਾਰਦ॥ ਸਰ
ਬਭੂਤ ਗੁਣੈਰ੍ਯੁਕ੍ਤੰ ਨਤੁ ਮਾਂ ਦ੍ਰਸ੍ਟੁ ਮਰਹਸੀ॥ ॥ਹੇ ਨਾਰਦ ਸਰਬ ਭੂਤੋਂ ਅਰੁ ਸਰਬ ਗੁਣੋਂ ਯੁਕਤ ਕਹੀਏ
ਸਰਬ ਕਾ ਕਾਰਣ ਰੂਪ ਜੋ ਮੈਂ ਹੋਂ ਸੋ ਲੋਕੋਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰ ਦੇਖਣੇਂ ਜੋਗ ਨਹੀ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਜੋ ਮੇਰਾ ਮਾਨਵ
ਤਨ ਤੂੰ ਦੇਖਤਾ ਹੈਂ ਸੋ ਮੈਨੇ ਮਾਯਾ ਰਚੀ ਹੈ॥ ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਭੀ ਪ੍ਰਭੂ ਅਜਨਮਾਂ ਹੀ ਭਏ ਜੋ ਨਰ ਤਨ ਮਾ
ਯਾ ਕਾ ਪਰਦੇ ਕਰ ਸਾਂਗ ਕੀਆ॥ ॥ਤਥਾ ਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਖੰਡੇ॥ ॥ਤਸ੍ਯਾ ਏਵ ਸ੍ਯ ਮੇਂ ਗਰਭੇ ਵਾਯੋ
ਰੂਪੇਣ ਵਰ੍ਧਤੇ॥ ॥ਤਿਸ ਦੇਵਕੀ ਕਾ ਜੋ ਅਜਨਮਾ ਗਰਭ ਹੈ ਸੋ ਵਾਯੂ ਕਰ ਹੀ ਪੂਰਣ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਤਾਂਤੇ
ਇਹ ਸਪ੍ਤ ਗਰਭੋਂ ਮੇਂ ਬਾਲਕ ਆਏ ਥੇ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਜੋਨਿ ਦ੍ਵਾਰਾ ਜਨਮ ਨਹੀ ਧਰਨਾ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਆ
ਦਿਕੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਾਵਣੀ ਥੀ ਤਾਂਤੇ ਗਰਭ ਕੋ ਵਾਯੂ ਦੇਵਤਾ ਪੂਰਣ ਕਰਤਾ ਭਯਾ॥ ਅਰੁ ਆਗੇ ਗ੍ਰੰਥ
ਕਾਰਨੇਂ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟਣ ਸਮੇਂ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਇਹੀ ਬਾਤ ਕਹਿਣੀ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਮਾਤਾ ਕੋ ਚਤੁਰਭੁਜ ਰੂਪ ਕਾ
ਦਰਸਨ ਭਯਾ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਕੇ ਕਹੇ ਸਿਸੁ ਰੂਪ ਭਏ॥

॥ ਮੰਦਿਰ ਮਾਹਿ ਸਭ ਰਾਜਹਿਂ ਰਾਂਨੀ ॥ ਸੋਭਾ ਸੀਲ ਤੇਜ ਕੀ ਖਾਂਨੀ ॥ ੧

॥ਸੁਖਜੁਤ ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਚਲ ਗਯੋ॥ਜਿਹ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਗਟ ਸੁ ਅਵਸਰ ਭਯੋ॥

ਦੋ: ॥ਜੋਗ ਲਗਨ ਗ੍ਰਹਿ ਵਾਰ ਤਿਥ ਸਕਲ ਭੁਏ ਅਨੁਕੂਲ॥

॥ਚਰ ਅਰੁ ਅਚਰ ਸੁ ਹਰਖਜੁਤ ਰਾਮ ਜਨਮ ਸੁਖ ਮੂਲ॥

ਸੁਗਮ: ੪੩੧॥

ਚੌ: ॥ਨੌਮੀ ਤਿਥ ਮਧੁ ਮਾਸ ਪੁਨੀਤਾ॥ਸੁਕਲ ਪਖ੍ਯ ਅਭਜਿਤ ਹਰਿ ਪ੍ਰੀਤਾ॥

॥ਚੇਤ੍ਰ ਮਹੀਨਾ॥ਨੌਮੀ ਤਿਥਾ॥ਪੁਨਰਵਸ ਨਖ੍ਯਤ੍ਰ॥ਸੂਰਜ ਮੰਗਲ ਬ੍ਰਿਹਸਪਤਿ ਸੁਕ੍ਰ ਸਨਿੱਚਰ ਏਹੁ ਪੰਚ ਗ੍ਰਿਹ ਊਚ ਕੇ॥ਕਰਕ ਲਗਨ॥ਬ੍ਰਿਹਸਪਤਿ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਲਗਨ ਮੇਂ ਸੁਕਲ ਪਖ੍ਯ ਅਭਜਿਤ ਮਹੂਰਤਾ ਹਰਿ ਕਾ ਪਿਆਰਾ॥ਜਾਂਤੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਵਤਾਰ ਸਦਾ ਇਸੀ ਮੇਂ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਮੱਧ ਦਿਵਸ ਅਤਿ ਸੀਤ ਨ ਘਾਮਾ॥ਪਾਵਨ ਕਾਲ ਲੋਗ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ॥

॥ਦਿਨ ਕਾ ਮਧ੍ਯਾਨ ਥਾ ॥ਕਿਉਂ॥ ॥ਦਿਨ ਲਘੁ ਦੀਰਘ ਨਹੀਂ ਮਧ੍ਯਸ੍ਥ ਹੈ ਤੀਸ ਘੜੀ ਕੇ ਅਤਿ ਸੀਤ ਅਰੁ ਘਾਮ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਤੇ ਬਸੰਤ ਹੈ ਅਰੁ ਵਹੁ ਕਾਲ ਮਹਾਂ ਪਾਵਨ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਇਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਗਟੇ ਅਰੁ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੋ ਸੁਖ ਹੂਆ ਸੋ ਚਰਾਚਰੋਂ ਕਾ ਹਰਖ ਵਰਨਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੀਤਲ ਮੰਦ ਸੁਰਭ ਵਹਿ ਵਾਊ॥ਹਰਖਤ ਸੁਰ ਸੰਤਨ ਮਨ ਚਾਊ॥ਸੁਗਮ:॥

॥ਬਨ ਕੁਸਮਿਤ ਗਿਰਿਗਨ ਮਨੀਆਰਾ॥ਸ੍ਰਵਹਿੰ ਸਕਲ ਸਰਤਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਧਾਰਾ॥

॥ਦੇਵਤੋਂ ਕੇ ਪੂਜਨ ਨਿਮਿਤ ਬਨ ਸਭ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਭੂਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਦ੍ਰਿ ਰਮਣੀਕ ਭੂਏ ਹੈਂ ਨਦੀਓਂ ਕੇ [illegible] ਨਿਰਮਲ ਅਰੁ ਸੀਤਲ ਚਲਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੋ ਅਵਸਰ ਬਿਰੰਚ ਜਬ ਜਾਨਾ॥ਚਲੇ ਸਕਲ ਸੁਰ ਸਾਜ ਬਿਮਾਨਾਂ॥

॥ਜੋ ਚਿਹਨ ਪੂਰਬ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਦੇਖ ਕਰ ਬਿਧ ਨੇਂ ਜਾਣਿਆ ਅਬ ਹਰਿ ਅਵਤਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਂਨੇ ਕੇ ਲੱਛਣ ਭੂਏ ਹੈਂ ਤਬ ਸਭ ਸੁਰੋਂ ਸੰਜੁਤ ਦਰਸਨ ਕੋ ਆਏ॥

॥ਗਗਨ ਬਿਮਲ ਸੰਕੁਲ ਸੁਰ ਜੂਥਾ॥ਗਾਵਹਿੰ ਗੁਨ ਗੰਧਰਬ ਵਰੂਥਾ॥

॥ਨਭ ਨਿਰਮਲ ਅਰੁ ਸੁਰੋਂ ਕੇ ਬਿਮਾਨੋਂ ਕਰ ਪੂਰਨ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ ਵਰੂਥ ਕਹੀਏ ਸਮੂਹ ਗੰਧਰਬ ਜਸੁ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਵਰਖਹਿੰ ਸੁਮਨ ਸੁ ਅੰਜੁਲ ਸਾਜੀ॥ਗਹਿ ਗਹਿ ਗਗਨ ਦੁੰਦਭੀ ਵਾਜੀ॥

॥ਅਸਤੁਤਿ ਕਰਹਿੰ ਨਾਗ ਮੁਨਿ ਦੇਵਾ॥ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਲਾਵਹਿੰ ਨਿਜ ਕਰ ਸੇਵਾ॥ਸੁਗਮ:॥

ਤੁਕਾਦੋ: ॥ਸੁਰ ਸਮੂਹ ਬਿਨਤੀ ਕਰੀ ਪਹੁੰਚੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮ॥

॥ਜਗਨਿਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟੇ ਪ੍ਰਭੂ ਅਖਲ ਲੋਕ ਬਿਸ੍ਰਾਮ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸਭ ਜਗਤੋਂ ਕਾ ਜਿਸ ਵਿਖੇ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਅਰੁ ਸਭ ਜਗਤ ਕੋ ਆਨੰਦ ਦੇਣੇਂ ਵਾਲੇ ਹੈਂ ਸੋ ਜਬ ਪ੍ਰਗਟੇ ਤਬ ਦੇਵਤਾ ਬਿਨੈ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇਂ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਗਏ ॥੪੩੩॥ ਅਬ ਭਗਵੰਨ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਕ੍ਰਿਤ ਉਸਤਤ ਆਦਿਕ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਛੰ: ॥ਭੈ ਪ੍ਰਗਟ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ਪਰਮ ਦਇਆਲਾ ਕੌਸੱਲਿਆ ਹਿਤਕਾਰੀ॥

ਕੌਸਲਿਆ ਕੇ ਹਿਤਕਾਰੀ ਕਥਨ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਹੈ ਤਾਂ ਕਾ ਹਿਤ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ਵਿਸੇਖ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਕਿਵਾ। ਕੌਸਲਿਆ ਕੇ ਪੂਰਬ ਸਤਰੂਪਾ ਜਨਮ ਮੇਂ ਤਪ ਕਰ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਵਰ ਦੀਆ ਹੂਆ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਵਿਸੇਖ ਹਿਤਕਾਰੀ ਕਹੇ। ਵਾ। ਦਸਰਥ ਜੀ ਕੀ ਸੈਂਕੜੋਂ ਰਾਣੀਆਂ ਹੂੰ ਕੇ ਸੁਖ ਦੇਖਣੇਂ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਕੌਸਲਿਆ ਨੇਂ ਅਦਭੁਤ ਪ੍ਰਥਮ ਦਰਸਨ ਕਰਾਂ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਮਾਤਾ ਕੇ ਹੇਤੁ ਵਿਸੇਸ ਕਹੇ।

॥ਹਰਖਤ ਮਹਤਾਰੀ ਮੁਨਿ ਮਨ ਹਾਰੀ ਅਦਭੁਤ ਰੂਪ ਬਿਚਾਰੀ॥

ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਮਨ ਹਰਨੇਂ ਹਾਰਾ ਜੋ ਅਦਭੁਤ ਚਤੁਰਭੁਜ ਰੂਪ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈ।

॥ਲੋਚਨ ਅਭਿਰਾਮੰ ਤਨ ਘਨ ਸ੍ਯਾਮੰ ਨਿਜ ਆਯੁਧ ਭੁਜ ਚਾਰੀ॥

ਸ੍ਯਾਮ ਨੀਰਦ ਵਤ ਤਨ ਹੈ ਅਰੁ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਨਯਨ ਹੈਂ ਅਰੁ ਚਾਰੋਂ ਹਾਥੋਂ ਮੇਂ ਚਾਰੋਂ ਸਸਤ੍ਰ ਹੈਂ। ਨਨੁ। ਚੱਕ੍ਰ ਅਰੁ ਗਦਾ ਤੌ ਸਸਤ੍ਰ ਹੈਂ ਸੰਖ ਅਰੁ ਪਦਮ ਕੋ ਆਯੁਧ ਕੈਸੇ ਕਹਿਆ। ਉੱਤਰ। ਇਨ ਮੇਂ ਆਯੁਧ ਪਦ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਦੰਡਣੇਂ ਅਰਥ ਹੈ ਲੋਹ ਰੂਪ ਕਰ ਨਹੀਂ। ਚੱਕ੍ਰ ਅਰੁ ਗਦਾ ਇਹ ਬਾਹਰ ਮੁਖੀ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੇ ਘਾਤਕ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੰਖ ਪਦਮ ਇਹ ਅੰਤਰ ਮੁਖੀ ਸਤ੍ਰੂਹੁੰ ਕੇ ਨਾਸਕ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਪਾਂਚ ਜਨ ਸੰਖ ਆਪਣੀ ਵੇਦ ਰੂਪੀ ਧੁਨਿ ਕਰ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਸੇਂ ਅਬਿਬੇਕ ਰੂਪੀ ਦੁਸ਼ਟ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕਮਲ ਅਪਣੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਕਰ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਸੇਂ ਸੋਕ ਰੂਪੀ ਅਸੁਰ ਕੋ ਮਾਰਤਾ ਹੈ।

॥ਭੂਖਨ ਬਨ ਮਾਲਾ ਨੈਨ ਬਿਸਾਲਾ ਸੋਭਾ ਸਿੰਧੁ ਖਰਾਰੀ॥ ॥

ਖਰ ਕਹੀਏ ਖਰਦੂਖਨ। ਕਿੰਵਾ। ਖਲ ਕਹੀਏ ਦੁਸ਼ਟ ਤਿਨੋਂ ਕੇ ਅਰਿ ਕਹੀਏ ਨਾਸਕ ਹੈਂ। ਇਤਿ ਸੁਗਮ:

॥ਕਹ ਦੁਇ ਕਰ ਜੋਰੀ ਅਸਤੁਤਿ ਤੋਰੀ ਕੇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰੌਂ ਅਨੰਤਾ॥

॥ਮਾਯਾ ਗੁਨ ਗ੍ਯਾਨਾਤੀਤ ਅਮਾਨਾ ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਭਨੰਤਾ॥ ॥

ਹੇ ਅਨੰਤ ਦੇਵ ਆਪ ਤੁਮ ਤੋ ਮਾਯਾ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਅਰੁ ਗ੍ਯਾਨ ਤੇ ਅਰੁ ਮਾਨ ਕਹੀਏ ਅਭਿਮਾਨ ਅਥਵਾ ਮਾਨ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਮਾਣ ਇਨ ਸੇ ਪਰੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਮੈਂ ਤੁਮਾਰੀ ਸਤੁਤ ਕੈਸੇ ਕਰ ਸਕੋਂ ਜੌ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੇਂ ਤੂੰ ਮੁਝੇ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਕੈਸੇ ਜਾਣੇਂ ਗੀ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

॥ਕਰੁਣਾ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਸਭ ਗੁਨ ਆਗਰ ਜੇਹਿ ਗਾਵਹਿੰ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੰਤਾ॥

੨੫੪
੧੦੫

'ਜੋ ਮਮ ਹਿਤ ਲਾਗੀ ਜਨ ਅਨੁਰਾਗੀ ਭਇਓ ਪ੍ਰਗਟ ਸ੍ਰੀ ਕੰਤਾ।

ਹੇ ਸ੍ਰੀ ਕੰਤਾ ਤੁਮ ਕ੍ਰਿਪਾ ਅਰੁ ਸੁਖੋਂ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਹੋ ਅਰੁ ਬ ਇਹ ਦਯਾ ਕਰ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਸੁਖ ਦੇਣੇਂ ਹਾਰੇ ਹੋ ਅਰੁ ਸਾ ਕਲ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਸਿਰਜਣੇਂ ਮੇਂ ਰਹੁਤ ਹੋ ਐਸੇ ਜਿਸਕੋਂ ਸ੍ਰੁਤਾਂ ਅਰੁ ਸੰਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਭਗਤ ਵਛਲ ਮੇਰੇ ਕਲਿਆ ਣ ਨਿਮਿਤ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਗਟੇ ਹੋ।

'ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਨਿਕਾਯਾ ਨਿਰਮਤਿ ਮਾਯਾ ਰੋਮ ਰੋਮ ਪ੍ਰਤਿ ਬੇਦ ਕਹੈ।

ਮਾਯਾ ਕਰ ਰਚਿਤ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡੋਂ ਕੇ ਸੰਬ੍ਰਹ ਹੈਂ ਸੋ ਜਿਸਕੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਖੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਵੇਦੋਂ ਕਰ ਹੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਜਸ ਸਕੰਧੇ। 'ਦ੍ਯਪਤਯ ਏਵ ਤੇ ਨ ਯਯੁਰੰਤ ਮਨੰਤਤਯਾ ਤ੍ਵਮਪਿ ਯਦੰਤ ਰਾਂਡ ਨਿਚਯਾ ਨਨੁ ਸਾਵਰਣਾ: ਖ ਇਵ ਰਜਾਂਸਿ ਵਾਂਤਿ ਵਯਸਾ ਸਹ। ਹੇ ਦੇਵ ਸਭ ਬੇਦਤਾ ਤੇਰੇ ਅੰਤ ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਣਤੇ ਅਰੁ ਤੂੰ ਭੀ ਅਪਣੇ ਅੰਤ ਕੋ ਨਹੀਂ ਜਾਣਤਾ ਅਪਣੀ ਅਨੰਤਤਾ ਕਰ ਜਿਸ ਤੇ ਸਪਤ ਵਰ ਣ ਕਰ ਸਹਿਤ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡੋਂ ਕੇ ਸੰਬ੍ਰਹ ਤੇਰੇ ਅੰਤਰ ਉਡਤੇ ਹੈਂ ਕਾਲ ਸਮੇਤ ਅਕਾਸ ਮੇਂ ਧੂਲ ਕੇ ਕਿਨਕੇ ਕੀ ਨਿਆਈ।

'ਮਮ ਉਰ ਸੋ ਵਾਸੀ ਇਹ ਉਪਹਾਸੀ ਸੁਨਤ ਧੀਰ ਮਤਿ ਥਿਰ ਨ ਰਹੈ

ਐਸਾ ਭਗਵੰਤ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਮੇਰੇ ਉਦਰ ਮਹੁ ਨਿਵਾਸ ਕਰੇ ਇਸ ਬਾਤ ਕੋ ਸੁਨਕਰ ਧੀਰ ਜਨੋਂ ਕੀ ਮਤਿ ਭੀ ਭ੍ਰਮਤੀ ਹੈ।

'ਉਪਜਾ ਜਬ ਗਿਆਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਸਕਾਨਾ ਚਰਿਤ ਬਹੁਤ ਬਿਧਿ ਕੀਨ ਚਹੈ।

ਜਬ ਮਾਤਾ ਕੋ ਗਿਆਨ ਦੇਖਾ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਹਸੇ ਜੋ ਹਮਨੇ ਤੌ ਅਬੀ ਬਹੁਤ ਕੌਤਕ ਕਰਨੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸ ਗਿਆਨ ਕੇ ਹੋਤੇ ਕਬ ਹੋ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਮੁਸਕਾਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਬ ਤੌ ਤੂੰ ਕਹਿਤੀ ਹੈਂ ਤੁਮਾਰੀ ਮਾਯਾ ਕੇ ਰੋਮ ਰੋਮ ਮਹਿ ਕੋਟ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਬ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਵ ਕਰ ਹਮ ਤੇਰੇ ਸਮੀਪ ਰਹੈਂ ਗੇ ਤਬ ਕਿਆ ਜਾਣੀਏਂ ਕਿਆ ਕਿਆ ਸਿਖ੍ਯਾ ਹਮਾਰੇ ਪਰ ਕਰੇਂਗੀ ਮਾਯਾ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕਾ ਹਾਸ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਮੁਸਕਾਇ ਕੇ ਮਾਤਾ ਪਰ ਮਾਯਾ ਡਾ ਰੀ ਅਰੁ

'ਕਹਿ ਕਥਾ ਸੁਹਾਈ ਮਾਤ ਬੁਝਾਈ ਜੇਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਲਹੈ।

ਸੁੰਦਰ ਕਥਾ ਕਹਿ ਕੇ ਪੂਰਬ ਜਨਮ ਕਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਸੁਨਾਯਾ ਜੋ ਤੁਮਨੇ ਹਮ ਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਵ ਕਰ ਜਾ ਚਾ ਥਾ ਤਾਂ ਤੇ ਅਬ ਤੁਮਾਰਾ ਬਾਂਛਿਤ ਸਿਧ ਕਰਤਾ ਹੋਂ।

'ਮਾਤਾ ਪੁਨਿ ਬੋਲੀ ਸੋ ਮਤਿ ਡੋਲੀ ਤਜਹੁ ਤਾਤ ਇਹ ਰੂਪਾ। ॥
'ਕੀਜੈ ਸਿਸ ਲੀਲਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਸੀਲਾ ਇਹ ਸੁਖ ਪਰਮ ਅਨੂਪਾ।

ਜਬ ਮਾਤਾ ਪਰ ਮਾਯਾ ਪੜੀ ਤਬ ਹੀ ਸੁਤ ਕੀ ਮਮਤਾ ਬੁਧਿ ਭ੍ਰਮੀ ਅਰੁ ਕਹਿਤ ਭਈ ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋ ਇਹ ਰੂਪ ਕੈਸਾ ਦਿਖਾਯਾ ਹੈ ਕਿਆ ਮੁਝੇ ਸੁਪਨ ਆਯਾ ਹੈ ਪਰਮ ਅਨੁਪਮ ਸੁਖੋਂ ਕਾ ਦਾਤਾ ਜੋ ਬਾਲ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਕ੍ਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਧਾਰ ਕਰ ਸਿਸੁ ਲੀਲ੍ਹਾ ਕੇ ਸੁਖ ਮੁਝੇ ਦੇਵੋ।

॥ਸੁਨ ਬਚਨ ਸੁਜਾਨਾ ਰੋਦਨ ਠਾਨਾ ਹੋਇ ਬਾਲਕ ਸੁਰ ਭੂਪਾ॥ ॥

॥ਸੁਰ ਭੂਪ ਕਹੀਏ ਸਭ ਦੇਵਤਿਓਂ ਕੇ ਜੋ ਰਾਜਾ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਤਾ ਕੀ ਗਿਰਾ ਸੁਨਤੇ ਹੀ ਬਾਲਕ ਹੋਕਰ ਰੁਦਨ ਕਰਤੇ ਭਏ। ॥ਛੰਦ॥ ॥ਸੁਰ ਭੂਪ ਪਦ ਤੇ ਬੈ ਤੁ ਦਨ ਕੀ ਸ੍ਵਰਗ ਦ੍ਵੈਖਣ ਸਮਝ ਜੋ ਪਦ ਤੇਂ ਕੀ ਧਾਨ ਸਰਬ ਸ੍ਵਰੋਂ ਕੀ ਭੂਪ ਕਹੀਏ ਸ੍ਵਾਮ ਬੇਦ ਮਰ ਰਹਾ।

॥ਇਹ ਚਰਿਤ੍ਰ ਜੇ ਗਾਵਹਿੰ ਹਰਿਪਦ ਪਾਵਹਿੰ ਤੇ ਨ ਪਰਹਿੰ ਭਵ ਕੂਪਾ

॥ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਜਨਮ ਆਦਿਕ ਚਰਿਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ਹਰਿ ਪਦ ਜਾਨਕੇ ਜੋ ਨਰ ਪੁਰਖ ਇਸ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੋ ਗਾਵੈਂਗੇ ਤੇ ਭੀ ਜਨਮ ਮਰਣ ਮੇਂ ਨ ਆਵੈਂਗੇ॥੪੩੪॥

ਦੋ: ॥ਬਿਪ੍ਰ ਧੇਨੁ ਸੁਰ ਸੰਤ ਹਿਤ ਲੀਨ ਮਨੁਜ ਅਵਤਾਰ।

॥ਨਿਜ ਇੱਛਾ ਨਿਰਮਿਤ ਤਨੁ ਮਾਯਾ ਗੁਨ ਗੋ ਪਾਰ।

ਮਾਯਾ ਸੇ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਗੁਣੋਂ ਸੇ ਅਰੁ ਬਾਣੀ ਸੇ ਜੋ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭੁ ਹੈ ਸੋ ਦ੍ਵਿਜਾਦਿਕੋਂ ਹੇਤੁ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਕਰ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯਾ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਪੂਰਬ ਗਾਰਤ ਵਾਸ ਮਤ ਕੇ ਖੰਡਨ ਕਾ ਜੋ ਅਰਥ ਥਾ ਸੋ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਹੀ ਸਿੱਧ ਭਯਾ॥੪੩੫॥

ਚੌ: ॥ਸੁਨਿ ਸਿਸੁ ਰੁਦਨ ਪਰਮ ਪ੍ਰਿਯ ਬਾਨੀ॥ ਸੰਭ੍ਰਮ ਚਲਿ ਆਈ ਸਬ ਰਾਨੀ॥

ਰਾਜਾ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਪੁਤ੍ਰ ਜਨਮ ਕੀ ਇੱਛਾ ਸਭੋਂ ਕੋ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਮਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਜੈਸਾ ਰਾਣੀ ਜੋ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੇ ਰੁਦਨ ਰੂਪੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਬਾਣੀ ਗਿਰਾ ਸੁਨਕੇ ਸੰਭ੍ਰਮ ਕਹੀਏ ਕਰਤ ਵ੍ਯਾ ਕਰਤ ਵ੍ਯ ਵਿਚਾਰ ਰਹਿਤ ਸਭੀ ਰਾਣੀਆਂ ਆਇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ॥

॥ਹਰਖਿਤ ਜਹਂ ਤਹ ਧਾਈ ਦਾਸੀ॥ ਆਨੰਦ ਮਗਨ ਸਕਲ ਪੁਰਵਾਸੀ॥

॥ਪਖੌਰ ਪਕਰੇਂ ਸੇ ਉਤਸਵ ਕੀ ਸੁਧਿ ਦੇਬੇ ਨਿਮਿਤ ਦਾਸੀਯਾਂ ਧਾਯਾਂ ਤਿਨਸੇਂ ਸੁਨਕਰ ਸਭ ਲੋਗ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਮਗਨ ਭਏ ਸੂਚੀ ਕਟਾਹ ਨ੍ਯਾਇ ਕਰ ਲੋਗੋਂ ਕਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕਹਾ ਅਬ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਦਸਰਥ ਪੁੱਤ੍ਰ ਜਨਮ ਸੁਨ ਕਾਨਾ॥ ਮਾਨਹੁ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਸਮਾਨਾ॥

॥ਕਿਮਲ੍ਯਾ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਜਨਮ ਜਾਂ ਸੁਨਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਸਮ ਸੁਖ ਹੂਆ ਯਦਪਿ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਹੈਂ ਤਦਪਿ ਰਾਜਾ ਕੋ ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਵ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਉਤਪ੍ਰੇਖ੍ਯਾ ਕਰੀ।

॥ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਪੁਲਕ ਸਰੀਰਾ॥ ਚਾਹਤ ਉਠਨ ਕਰਤ ਮਤਿ ਧੀਰਾ

॥ਮਨ ਮੇਂ ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਹੂਆ ਤਾਂਤੇ ਰੋਮਾਂਚਾਦਿਕ ਭਏ ਤਿਸ ਹਰਖ ਕਰ ਉਠਨੇ ਕੋ ਚਾਹਾ ਜੋ ਚਲਕਰ

।ਸਿਸੁ ਕੇ ਦੇਖੇਂ ਤਬ ਦੀਰਾਘਾ ਦਰਬਾਰ ਮੇਂ ਸਿੰਘਾਸਨ ਪਰ ਬੈਠੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋਂ ਸਮਾਂ ਪੂਰਨ ਕਿਯੋ ਬਿਨਾਂ ਹਿ
ਸੀ ਫਲਦਾਰ ਨਿਮਿਤ ਉਠਨਾਂ ਯੋਗ ਜਨ ਹੀ ਤਬ ਮਾਤਿ ਮੇਂ ਧੈਰਜ ਕਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਔਰੋਂ ਫਲਦਾਰੋਂ ਨੇ
ਤੁਝੂੰ ਠਵਾਂ ਮੁਝੇ ਯੋਗ ਜਨ ਹੀ ਅਰੁ।

।ਜਾਂਕਰ ਨਾਮ ਸੁਨਤ ਸੁਭ ਹੋਈ। ਮੋਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਆਵਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ।

।।ਜੈਸਕਾ ਨਾਂਮ ਜਪ ਕਰ ਜਗਤ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਮੁਝੇ ਦਰਸ਼
ਨ ਕਰ ਬਚਲਣਾਂ ਹੀ ਯੋਗ ਹੈ ਐਸੇ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਉਠ ਅਰੁ।

।।ਪਰਮਾਨੰਦ ਪੂਰ ਮਨ ਰਾਜਾ। ਕਹਾ ਬੁਲਾਇ ਬਜਾਵਹੁ ਬਾਜਾ। ਸੁਗਮ:।।

।ਗੁਰੁ ਬਸਿਸ਼ਟ ਕਾਹਿ ਗਏ ਹਕਾਰਾ। ਆਏ ਦ੍ਵਿਜਨ ਸਹਿਤ ਨ੍ਰਿਪ ਦ੍ਵਾਰਾ।

।ਆਪ ਮੰਦਿਰ ਕੀ ਓਰ ਜਾਤਾ ਹੂਆ ਗੁਰੋਂ ਕੋਂ ਬੁਲਾਵਣੇਂ ਹੇਤੁ ਸਾਦਿਦ ਕੋਂ ਆਗਯਾ ਦੇ ਗਯਾ ਤਬ ਬ੍ਰਾਮ
ਣੋਂ ਸਮੇਤ ਗੁਰੁ ਜੀ ਰਾਜ ਭਵਨ ਮੇਂ ਆਏ ਅਰੁ।

।।ਅਨੁਪਮ ਬਾਲਕ ਦੇਖਨ ਜਾਈ। ਰੂਪ ਰਾਸਿ ਗੁਨ ਕਹਿ ਨ ਸਿਰਾਈ।

।ਐਸਾ ਅਦਭੁਤ ਸਿਸੁ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਰੂਪ ਕੀ ਖਾਂਣ ਹੈ ਅਰੁ ਗੁਣ ਜਿਸਕੇ ਕਹਿ ਨਹੀ ਸਕੀਤੇ।।੪੩੬।।

।ਦੋ: ।।ਨੰਦੀ ਮੁਖ ਸਾਧਾਦਿਕ ਕਰ ਜਾਤ ਕਰਮ ਸਬ ਕੀਨ।

।।ਹਾਟਕ ਧੇਨੁ ਸੁਵਸਨ ਮਨਿ ਨ੍ਰਿਪ ਵਿਪ੍ਰਨ ਕੋ ਦੀਨ।

।ਪੁਤ੍ਰ ਜਨਮ ਮੇਂ ਜਬ ਲਗ ਨਾੜੀ ਨ ਕਾਟੀਏ ਤਬ ਲਗ ਸੂਤਕ ਨਹੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਤਾ ਤੋ ਪਿਤਰ ਤੀਰਥ
ਹੇਤ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇ ਸਵਰਨ ਮੁਕਤਾਦਿਕ ਦਾਨ ਕਾ ਬਡਾ ਫਲੁ ਹੈ ਅਰੁ ਨਾਂਦੀ ਮੁਖ ਸ੍ਰਾਧ ਭੀ ਅਵਸ਼ ਕਰ
ਤਵ ਹੈ ਸੋ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਸਭ ਵਿਧਾਂਨ ਕੀਆ।।੪੩੭।।

।ਚੌ: ।।ਧ੍ਵਜ ਪਤਾਕ ਤੋਰਨ ਪੁਰ ਛਾਵਾ। ਕਹਿ ਨ ਜਾਹਿ ਜੇਹਿ ਭਾਂਤਿ ਬਨਾਵਾ।

।।ਸੁਮਨ ਬ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਆਕਾਸ ਤੇ ਹੋਈ। ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਮਗਨ ਸਬ ਲੋਈ। ਸੁਗਮ:

।।ਬ੍ਰਿੰਦ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਿਲ ਚਲੀ ਲੁਗਾਈ। ਸਹਿਜ ਸਿੰਗਾਰ ਕਿਯੇ ਉਠ ਧਾਈ।

।ਸਹਿਜ ਸਿੰਗਾਰ ਕਹੀਯੇ ਜੈਸੇ ਭੂਖਣ ਬਸਤ੍ਰ ਆਗੇ ਬਨੇ ਹੂਏ ਥੇ ਤੈਸੇ ਹੀ ਰਾਖੇ ਤਰੁ ਇਹ ਬੁਧਿ ਸਿੰਗਾ
ਰ ਰਹੀ। ਅਥਵਾ। ।ਹਮੇਂ ਭੂਖਨਾਦਿਕ ਪਹਿਰਤੇ ਚਿਰ ਲਗ ਜਾਵੇਗਾ ਅਰੁ ਉਹਾਂ
ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਸਮੁਦਾਇ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋ ਜਾਵੈਂ ਤੋ ਹਮ ਕੋ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਨਾਂ ਭੀ ਕਠਨ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂਤੇ ਸਹਜ ਸਿੰ
ਗਾਰ ਹੀ ਰਾਖੇ। ।ਕਿੰਚਾ। ।ਅਤਿ ਸੰਪਦਾ ਕਰ ਸਦਾ ਹੀ ਸਿੰਗਾਰਤ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਵਿਸੇ
ਖ ਸਿੰਗਾਰ ਨ ਕੀਏ। ।ਵਾ। ।ਸੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕ੍ਰਿਤਮ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀ ਤਿਸ ਕਰ ਉਨੇ ਕੋ ਭੀ
ਰੰਗ ਕੀ ਬਣਾਵਤ ਭੂਲ ਗਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਕਨਕ ਕਲਸ ਮੰਗਲ ਭਰ ਥਾਰਾ॥ਗਾਵਤ ਪੈਠਤ ਭੂਪਤਿ ਦ੍ਵਾਰਾ॥

॥ਕਰ ਆਰਤੀ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਹੀਂ॥ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਿਸੁ ਚਰਨਨ ਪਰਹੀਂ॥

॥ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਣਾ ਈਸ੍ਵਰ ਭਾਵ ਕਰ॥ ॥ਇਤਿ ਕੀਟਾ॥ ॥ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤਿ ਜਾਨ ਕਰ॥ ॥ਇਤਿ ਕੀਰਤਾ॥
॥ਜੇਸ਼ਟ ਰਾਜਪੁਤ੍ਰ ਕਾ ਜਾਨ ਕਰ॥

॥ਮਾਗਧ ਸੂਤ ਬੰਦਿ ਗਨ ਗਾਯਕ॥ਪਾਵਨ ਗੁਨ ਗਾਵਹਿ ਰਘੁਨਾਯਕ॥

॥ਮਾਗਧ ਕਹੀਐ ਬੰਸ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਸੂਤ ਕਹੀਐ ਪੁਰਾਣਕ ਬੰਦੀ ਕਹੀਐ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੰਮੁਖ ਕਹੈ ਗਾਇਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ: ਤੇ ਸਭੀ ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਜਸ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸਰਬਸੁ ਦਾਨ ਦੀਨ ਸਬ ਕਾਹੂ॥ਜੇਹਿ ਪਾਵਾ ਰਾਖਾ ਨਹਿ ਤਾਹੂ॥

॥ਸਭੋਂ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਐਸੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਹੂਈ ਜਿਨੋ ਨੇਂ ਦਾਨੁ ਲੀਆ॥ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਭੀ ਆਪਣੇਂ ਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਪਦਾਰਥ ਸਭ ਹੀ ਮਿਲਾਇ ਕਰ ਆਗੇ ਦਾਨ ਕਰ ਦੀਆ॥

॥ਮ੍ਰਿਗ ਮਦ ਚੰਦਨ ਕੁੰਕਮ ਕੀਚਾ॥ਮਚੀ ਸਕਲ ਬੀਥਿਨ ਬਿਚਿ ਬੀਚਾ॥

॥ਕਸਤੂਰੀ ਕੇਸਰ ਅਰੁ ਚੰਦਨ ਲੋਕੋਂ ਨੇ ਘਸ ਕਰ ਐਤਾ ਬਰਖਾਇਆ ਜਿਸ ਕਰ ਬੀਥੀਓਂ ਮੇਂ ਕਰਦਮ ਹੋਇ ਰਹਾ॥੪੩੮॥

ਦੋ: ॥ਗ੍ਰਿਹ ਗ੍ਰਿਹ ਬਾਜ ਬਧਾਵ ਸੁਭ ਪ੍ਰਗਟੇ ਸੁਖਮਾ ਕੰਦ॥
॥ਹਰਖਵੰਤ ਸਭ ਜਹੰ ਤਹਾਂ ਨਗਰ ਨਾਰਿ ਨਰ ਬ੍ਰਿੰਦ॥

॥ਸੁਖਮਾ ਕੰਦ ਕਹੀਐ ਸੋਭਾ ਕੇ ਮੇਘ ਅਥਵਾ ਸੁੰਦਰ ਨੀਲ ਘਨ ਵਤ ਜਿਨ ਕੀ ਆਭਾ ਹੈ॥੪੩੯॥

ਚੌ: –॥ਕੈਕਯ ਸੁਤਾ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਦੋਊ॥ਸੁੰਦਰ ਸੁਤ ਜਨਮਤ ਭੀ ਓਊ॥

॥ਕੈਕੇ ਦੇਸ ਕੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਸੁਤਾ ਕੈਕੇਈ ਅਰੁ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਭੀ ਸੁੰਦਰ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਉਪਜਾਵਤੀ ਭਈਆਂ॥

॥ਵਹਿ ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਸਮੈ ਸਮਾਜਾ॥ਕਹਿ ਨ ਸਕੈ ਸਾਰਦ ਅਹਿਰਾਜਾ॥

॥ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾ ਸੁਖ ਅਰੁ ਸੰਪਦਾ ਅਰੁ ਸਮਾਜ ਸਾਰਦਾ ਅਰੁ ਸਹਸ੍ਰਾਨਨ ਸੇਂ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਜਾਤਾ॥

॥ਅਵਧ ਪੁਰੀ ਸੋਹੈ ਇਹ ਭਾਂਤੀ॥ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਮਿਲਨ ਆਈ ਜਨੁ ਰਾਤੀ॥

॥ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਅਵਧਪੁਰੀ ਮੇਂ ਐਸੀ ਸੋਭਾ ਭਈ ਹੈ ਮਾਨੋਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਨਿਮਿਤ ਨਿਸਾ ਆਈ ਹੈ

॥ਦੇਖ ਭਾਨੁ ਜਨੁ ਮਨ ਸਕੁਚਾਨੀ॥ਤਦਪਿ ਬਨੀ ਸੰਧ੍ਯਾ ਅਨੁਮਾਨੀ॥

॥ਤਿਸ ਯਾਮਿਨੀ ਨੇਂ ਆਗੇ ਭਾਨੁ ਦੇਖਾ ਤਬ ਸੁਕਚੀ ਜੋ ਮੈਂ ਇਸ ਕੇ ਸੰਮੁਖ ਕੈਸੇ ਜਾਵੇਂ ਤਊ ਇਹ ਭਾਨੁ

ਕਿਨਿਵਾਰਣੇ ਕੋ ਸਾਮਰਥ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਦਰਸਨ ਕੀ ਇੱਛਾ ਕਰ ਆਪਭੀ ਨਹੀਂ ਹਟਤੀ ਤਥਾਪਿ ਸੰਧਯਾ ਰੂਪ ਹੈ ਗਈ ਯਾਂਤੇ ਸੰਧਯਾ ਮੇਂ ਦੋਨੋ ਅੰਸ਼ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋਈ ਉਤਪ੍ਰੇਖਯਾ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਅਗਰ ਧੂਪ ਧੂਮ ਜਨੁ ਅੰਧਿਆਰੀ। ਉਡੈ ਅਬੀਰ ਮਨਹੁ ਅਰੁਨਈ।

ਮੰਦਰ ਮਨਿ ਸਮੂਹ ਜਨੁ ਤਾਰਾ। ਨ੍ਰਿਪ ਗ੍ਰਿਹ ਕਲਸ ਸੁ ਇੰਦੁ ਉਦਾਰਾ। ਸੁਗਮ:

ਭਵਨ ਬੇਦ ਧੁਨਿ ਅਤਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ। ਜਨੁ ਖਗ ਮੁਖਰ ਸਮੈ ਸੁਖ ਜਾਨੀ।

ਬੇਦੋਂ ਕੀ ਧੁਨਿ ਮਾਨੋ ਪੰਖੀਓਂ ਕਾ ਸਬਦ ਹੈ ਸੁਖ ਕਾ ਸਮੇਂ ਜਾਨ ਕਰ।

ਕੌਤੁਕ ਦੇਖ ਪਤੰਗ ਭੁਲਾਨਾ। ਏਕ ਮਾਸ ਤਿਹ ਜਾਤ ਨ ਜਾਨਾ।

ਇਸ ਉਤਸਾਹ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸੂਰਜ ਮਗਨ ਭਯਾ ਏਕ ਮਾਸ ਪ੍ਰਯੰਤ ਤਹਾਂ ਹੀ ਇਸਥਿਤ ਰਹਾ ਇਸ ਮੇਂ ਹਰਖ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਸੂਚੀ ਹੈ ਚਲਣਾ ਭੂਲ ਗਯਾ।੪੪੦।

ਦੋ: ਮਾਸ ਦਿਵਸ ਕਰ ਦਿਵਸ ਭਾ ਮਰਮ ਨ ਜਾਨੈ ਕੋਇ।
ਰਥ ਸਮੇਤਿ ਰਵਿ ਥਾਕੇਉ ਨਿਸਾ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਹੋਇ।

ਤੀਸ ਦਿਨ ਕਾ ਦਿਨ ਹੁਆ ਪਰੰਤੂ ਹਰਖ ਰੂਪੀ ਸਿੰਧੁ ਮੇਂ ਮਗਨ ਹੂਏ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਭੀ ਇਸ ਬਾਤ ਕੀ ਸੁਧ ਨਾ ਰਹੀ ਅਰੁ ਆਪਣੀ ਕੁਲ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਕਾ ਅਵਤਾਰ ਮਾਨ ਕੈ ਭਾਨੁ ਕੋ ਹਰਖ ਅਰੁ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹਰਖ ਦੇਖ ਕੌਤੁਕ ਕੋ ਹਰਖ ਕਰ [illegible] ਤਬ ਬਿਭ੍ਰਾਂਤ ਕੈਸੇ ਹੋਇ।੪੪੧।

ਚੌ: ਜਾਤਿ ਭਯੋ ਕਾਹੂ ਨਹਿ ਜਾਨਾ। ਦਿਨ ਮਣਿ ਚਲੇ ਕਰਤ ਗੁਨ ਗਾਨਾ।

ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਮਗਨ ਹੋਣੇ ਕਰ ਬਡਾ ਦਿਨ ਹੋਣੇ ਕਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕਿਸੀ ਨੇ ਨ ਲਖਾ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਗੁਣ ਗਾਵਤਾ ਹੂਆ ਆਦਿਤ ਚਲਾ।

ਦੇਖ ਮਹੋਤਸਵ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਨਾਗਾ। ਚਲੇ ਭਵਨ ਬਰਨਤ ਨਿਜ ਭਾਗਾ।

ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਕੇ ਬਡੇ ਉਤਸਵ ਕੋ ਦੇਖ ਕੇ ਸੁਰ ਆਦਿਕ ਆਪਣੇ ਭਾਗੋਂ ਕੋ ਸਰਾਹਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨੇ ਕਰ। ਕਿੰਵਾ। ਅਬ ਰਾਵਣ ਮਰੇਗਾ ਹਮ ਸੁਖੀ ਹੋਵੈਂਗੇ।

ਔਰੌ ਏਕ ਕਹੌਂ ਨਿਜ ਚੋਰੀ। ਸੁਨਿ ਗਿਰਜੇ ਅਤਿ ਦ੍ਰਿੜ ਮਤਿ ਤੋਰੀ।

ਪਿਛੇ ਭਾਨੁ ਕੀ ਚੋਰੀ ਕਹੀ ਅਬ ਹੇ ਗਿਰਜੇ ਅਬ ਮੈਂ ਤੁਝੇ ਏਕ ਆਪਨੀ ਚੋਰੀ ਕਹੀਏ ਗੁਪਤ ਬਾਤ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ ਜਾਂਤੇ ਤੇਰੀ ਅਤਿ ਦ੍ਰਿਢ ਮਤਿ ਹੈ। ਦ੍ਰਿੜ ਮਤਿ ਕਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਜਾਂਤੇ ਤੂੰ ਅਦ੍ਰਿ ਸੁਤਾ ਹੈਂ।
ਕਿੰਵਾ। ਅਨੇਕ ਦੁਖ ਦੇਖ ਕਰ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਭਗਤਿ ਸੇਂ ਤੇਰੀ ਮਤਿ ਚਲਾਇਮਾਨ ਨਹੀਂ ਭਈ ਤਾਂਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਗੋਪਯ ਸੰਕੇਤ ਕਿਸੂ ਅਨਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤਿ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਕਾਗ ਭੁਸੁੰਡਿ ਸੰਗ ਹਮ ਦੋਊ॥ ਅਨੁਜ ਰੂਪ ਜਾਨੈ ਨਹਿ ਕੋਊ॥

॥ਪਰਮਾਨੰਦ ਪ੍ਰੇਮ ਸੁਖ ਫੂਲੇ॥ ਬੀਥਿਨ ਫਿਰਹਿ ਮਗਨ ਮਨ ਭੂਲੇ

ਹੇ ਉਮਾਂ ਭੁਸੁੰਡ ਅਰ ਹਮ ਪਰਮਾਨੰਦ ਮੇਂ ਮਗਨ ਹੂਏ ਹੂਏ ਬੀਥੀਓ ਮੇਂ ਭੂਲੇ ਫਿਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾਤਪਰਯ ਏਹ ਸਰਬ ਪੁਰ ਮੇਂ ਲੋਗ ਆਨੰਦਤ ਹੂਏ ਰਾਮ ਸੁਜਸ ਕਉ ਨਿਰੰਤਰ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਹਮ ਬੀਥੀ ਬੀਥੀ ਮੇਂ ਭਗਵੰਤ ਕਾ ਜਸ ਸੁਣਤੇ ਫਿਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਯਹਿ ਸੁਭ ਚਰਿਤ ਜਾਨ ਪੈ ਸੋਈ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਾਮ ਕੀ ਜਾਂ ਪਰ ਹੋਈ॥

॥ਇਹ ਸੁਭ ਚਰਿਤ ਕਹੀਏ ਭਗਤਿ ਕੇ ਉਤਸਾਹ ਸੰਜੁਤ ਰਾਮ ਸਰੂਪ ਕਾ ਦੇਖਣਾਂ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸੁਯਸ ਸ੍ਰਵਣ ਕਾ ਰਸ ਸੋ ਜਾਨੈ ਜਿਸ ਪਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੋਵੈਂ॥

॥ਤੇਹਿ ਅਵਸਰ ਜੋ ਜੇਹਿ ਬਿਧਿ ਆਵਾ॥ ਦੀਨ ਭੂਪ ਜੋ ਜੇਹਿ ਮਨ ਭਾਵਾ॥

॥ਜੇਹ ਬਿਧਿ ਕਹੀਏ ਜੋ ਉਪਾਧਿ ਸਾਹਿਤ ਜੋ [illegible] ਆਪ ਮਾਨਾਦਿਕ ਕਰਤਾ ਆਯਾ ਅਰੁ ਜੋ ਕੁਛ ਉਸਕੋਂ ਭਾਯਾ ਸੋਈ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਪਾਤ੍ਰਾਪਾਤ੍ਰ ਦ੍ਰਿਸਟ [illegible] ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਗਜ ਰਥ ਤੁਰਗ ਹੇਮ ਗੋ ਹੀਰਾ॥ ਦੀਨੇ ਨ੍ਰਿਪ ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਚੀਰਾ॥

੪੪੩॥ਦੋਹਿ: ॥ਮਨ ਸੰਤੋਖੇ ਸਬਨ ਕੇ ਜਹ ਤਹ ——— ਦੇਹਿ ਅਸੀਸ॥

॥ਸਕਲ ਤਨੈ ਚਿਰ ਜੀਵਹੁ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਕੇ ਈਸ॥

॥ਯਾਚਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਅਪਨਾਂ ਨਾਮ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਏਹ ਜੋ ਮੈਂਨੇ ਯਾਚਕੋਂ ਕੇ ਔਰ ਬਾਂਛਤ ਸਿੱਧ ਕੀਏ ਅਰੁ ਮੁਝ ਦੀਨ ਕੋਂ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਦੀਨੀ॥੪੪੪

॥ਚੌ: ॥ਕਛੁਕ ਦਿਵਸ ਬੀਤੇ ਇਹ ਭਾਂਤੀ॥ ਜਾਤ ਨ ਜਾਨਿਯ ਦਿਨ ਅਰੁ ਰਾਤੀ॥

॥ਨਾਮ ਕਰਨ ਕਰ ਅਵਸਰ ਜਾਨੀ॥ ਭੂਪ ਬੋਲਿ ਪਠਏ ਮੁਨਿ ਗਿਆਨੀ॥

॥ਗਿਆਨੀ ਕਹੀਏ ਸਕਲ ਸਾਸਤ੍ਰ [illegible] ਤਤ੍ਵ [illegible] ਬਸਿਸਟ ਜੀ ਕੀ ਬਿਸੇਸਤਾ [illegible] ਵੀ ਸੋ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਤਿਸ ਕੀ ਹੀ ਪੂਰਣ [illegible] ਹੈ [illegible]॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਯਥਾਰਥ ਸਰੂਪ ਕੇ ਵੇਤਾ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਗਿਆਨੀ ਕਹੇ॥

॥ਕਰਿ ਪੂਜਾ ਭੂਪਤਿ ਅਸ ਭਾਖਾ॥ ਧਰੀਯ ਨਾਮ ਜੋ ਮੁਨਿ ਗੁਨਿ ਰਾਖਾ॥

॥ਯਹ ਵਚਨ ਰਾਜਾ ਕੇ ਸੁਣ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਬਸਿਸਟ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਫਿਰ ਗੁਣ ਸਗੁਣ ਰੂਪ ਲਖਤੇ ਹੂਏ ਨਾਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਇਨ ਕੇ ਨਾਮ ਅਨੇਕ ਅਨੂਪਾ॥ ਮੈਂ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਬ ਸੁਮਤਿ ਅਨੁਰੂਪਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੬੦ ।ਸੁੱਧ ਸੱਚਿਦਾਨੰਦਾਦਿਕ ।ਇਨਕੇ ਅਨੇਕ ਅਰੁ ਅਨੂਪਮ ਨਾਮ ਹੈਂ ਤਹਾਂ ਜੈਸੀ ਮੇਰੀ ਮਾਤਿ ਪ੍ਰਵਿਸਤੀ ਹੈ ਤੈਸਾ
੪੫ ਨਾਮ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ।

।ਜੋ ਆਨੰਦ ।ਸਿੰਧੁ ਸੁਖ ਰਾਸੀ। ।ਸੀਕਰਤੇ ਤ੍ਰੈਲੋਕ ਪ੍ਰਕਾਸੀ।।
।ਸੋ ਸੁਖ ਧਾਮ ਰਾਮ ਅਸ ਨਾਮਾ। ।ਅਖਲ ਲੋਕ ਦਾਯਕ ।ਵਿਸ੍ਰਾਮਾ।।

।ਜੋ ਆਨੰਦ ਕਾ ਉਦਧ ਅਰੁ ਸੁਖੋਂ ਕਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਹੈ ।ਜਿਸਕੇ ਸੀਕਰ ਕਹੀਯੇ ਅੰਸ ਤੇ ।ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਪ੍ਰਕਾਸਤੀ ਹੈ ਤਿਸ
ਸੁਖ ਧਾਮ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੋਂ ।ਵਿਸ੍ਰਾਮ ਦਾਤੇ ਕਾ ਨਾਮ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈ।

।।ਬਿਸ੍ਵ ਭਰਨ ਪੋਖਨ ਕਰ ਜੋਈ। ।ਤਾਂ ਕਰ ਨਾਮ ਭਰਤ ਅਸ ਹੋਈ।।
।ਜਾਂਕੇ ਸੁਮਰਨ ਤੇ ।ਰਿਪੁ ਨਾਸਾ। ।ਨਾਮ ਸਤ੍ਰੁਹਨ ਵੇਦ ਪ੍ਰਕਾਸਾ।।

।ਜੋ ਬਿਸ੍ਵਕੋਂ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਅਰੁ ਪੁਸ੍ਟ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਨਾਮ ਭਰਤ ਹੈ ਅਰੁ ।ਜਿਸਕਾ ਨਾਮ ਸੁਮਰੇ ਸ਼ਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਨਿ
ਧਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਨਾਮ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਹੈ। ੪੪੫।।

।ਦੋਹ: । ।ਲਖਨ ਧਾਮ ਅਰੁ ਰਾਮ ਪ੍ਰਿਯ ਸਕਲ ਜਗਤ ਆਧਾਰ।।
।ਗੁਰੁ ਬਸਿਸ੍ਟ ਤਿਹ ਰਾਖਿਓ ਲਛਮਨ ਨਾਮ ਉਦਾਰ।।

।ਸਰਬ ਸੁਭ ਲੱਛਣੋਂ ਕਾ ਧਾਮ ਅਰੁ ਸਭਸ ਮੇਂ ਰਮਿਆ ਕਹੀਯੇ ਵਿਆਪਕ ਹੂਆ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਿਯ ਅਰੁ
ਸਰਬ ਜਗਤੋਂ ਕਾ ਆਧਿਸ੍ਠਾਨ ਅਰੁ ਉਦਾਰ ਕਹੀਯੇ ਸਭੋਂ ਕਾ ਬਾਂਛਿਤ ਦਾਤਾ ਜੋ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਨਾਮ ਬਸਿਸ੍ਟ
ਜੀਨੇਂ ਲਛਮਨ ਰੱਖਿਆ ਚਾਰੋਂ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਕੇ ਨਾਮੋ ਮੇ ਬ੍ਰਹਮ ਕੇ ।ਵਿਸੇਖਣ ਹੀ ਦੀਏ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਜਾਂਤੇ ਰਾਮਾਂਸ
ਧ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ। ਤਤ੍ਰਬਾਲੇ ਮੁਨਿ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਪੁਤ੍ਰੇ ਸ੍ਵਾ ਚਤੁਰ: ਸੁਤਾਨ ਪ੍ਰਾਪ੍ਯ ਪੰਕ੍ਤਿਰਥ: ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਹਰਿ
ਬ੍ਰਹਮ ਸਨਾਤਨੇ। ਹੇ ਮੁਨਿਵਰ ਤਹਾਂ ਬਾਲਕਾਂਡ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਸ੍ਰਿੰਗੀ ਰਿਖ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪੁਤ੍ਰੇਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਪੰਕ੍ਤਿਰਥ
ਕਹੀਯੇ ਦਸਰਥ ਚਹੁ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਭਯਾ ਕੈਸੇ ਹੈਂ ਚਾਰੋਂ ਸੁਤ ਸਾਖਸ਼ਾਤ ਸਨਾਤਨ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈਂ। ਨਨੁ
।ਪਦਮ ਪੁਰਾਣ ਮੇ ਲਿਖਾ ਹੈ। ਸੇਸਸ੍ਤੁ ਲਛਮਣੋਂ ਭੂਤ੍ਵਾ ਰਾਮ ਮੇਵਾਨੁ ਪਦ੍ਯਾਤਿ ।ਜਾਤੋ ਭ
ਰਤ ਸਤ੍ਰੁਘ੍ਨੌ ਸੰਖ ਚੱਕ੍ਰ ਗਦਾ ਭ੍ਰਿਤਾ। ।ਸੇਖ ਨਾਗ ਲਛਮਨ ਹੋਤਾ ਭਯਾ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਅਨੁ
ਸਾਰੀ ਹੈ ਅਰੁ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਸੰਖ ਚਕ੍ਰ ਭਰਤ ਸਤ੍ਰੁਘ੍ਨ ਹੋਤੇ ਭੁਏ ਇਹ ।ਵਿਰੋਧ ਕੈਸੇ ਮਿਟੈ ਅਰੁ ਇਸ ਪੱਖ
ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਖ ਮੇਂ ਭਰਣ ਪੋਖਣਾਦਿਕ ਗੁਣ ਕੈਸੇ ਘਟੈਂ। ।ਉਤਰੁ। ।ਸੇਖਾਦਿਕ ਪ
ਭੋਂ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਹੈਂ ਭੇਦ ਨ ਜਾਨਣਾ ਅਰੁ ਸੰਖ ਮੇ ਭਰਣ ਪੋਖਣਾਦਿਕ ਲਛਣ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਜਾਣਨੇ ਅਪ
ਣੇ ਵੇਦ ਰੂਪੀ ਘੋਖ ਕਰ ਜੋ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੋਂ ਭਰੈ ਅਰੁ ਅਪਣੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਧੁਨਿ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਜੋ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਹਿ
ਦੇ ਪੁਸ੍ਟ ਕਰੈ ਚੱਕ੍ਰ ਸੁਦਰਸਨ ਕੇ ਨਾਮ ਸਿਮਰਣਿਆਂ ਸਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਨਾਸ ਹੋਣਾ ਕਯਾ ਅਸਚਰਜ ਹੈ।
ਆਸੰਕਾ। ।ਸਤ੍ਰੁਘ੍ਨ ਕਾ ਨਾਮ ਪ੍ਰਥਮ ਅਰੁ ਲਛਮਣ ਕਾ ਪੀਛੇ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਅਕ੍ਰਮ ਦੋਸ ਆਵਤਾ
ਹੈ। ।ਉਤਰੁ। ।ਕਵਿਤਾ ਕੇ ਕ੍ਰਮ ਕਰ ਕਦਾਚਿਤ ਨਾਮ ਆਗੇ ਪੀਛੇ ਹੋਇ ਤੌ ਨਿਰਦੋਸ
ਹੈ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਵਾ। ।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਆਦਿ ਅਰੁ ਲਛਮਣ ਜੀ ਅੰਤ ਸੰਪਟ ਵਤ ਅਰੁ
ਭਰਤ ਸਤ੍ਰੁਘ੍ਨ ਮਧ੍ਯ ਰਤਨੋਂ ਵਤ ਜੈਸੇ ਸੰਪਟ ਰਤਨ ਕੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ
ਲੱਛਮਣ ਜੀ ਭਰਥ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਰੂਪੀ ਰਤਨੋਂ ਕੀ ਬਨ ਕੇ ਦੁਖੋਂ ਸੇ ਪੁਨਹ ਕੇਕੇਈ ਕੇ ਕਲਿ ਕੋ ਸੇ ਰਖਿ੍ਯਾ
।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਤੌ ਗਾਰਬ੍ਰ ਕੇ ਆਦ ਹੋਨੇ ਹੀ ਅਰੁ ਲਛਮਣ ਜੀ ਸੰਕਰਖਣ ਹੈਂ ਅਰਥ ਉਹ ਸਰਬ ਬਿਸ੍ਵ ਕੋਂ ਆਕਰਖਣ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਹੈਂ
ਤਾਂ ਤੇ ਪੀਛੇ ਕਹੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੪੪੬॥

ਚੌਪ: ॥ਧਰੇ ਨਾਮ ਗੁਰ ਹ੍ਰਿਦੈ ਵਿਚਾਰੀ॥ਬੇਦ ਤਤ੍ਵ ਨ੍ਰਿਪ ਤਵ ਸੁਤ ਚਾਰੀ॥

॥ਹ੍ਰਿਦੈ ਵਿਖੇ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਗੁਰੋਂ ਨੇ ਯਥਾ ਯੋਗ ਨਾਮ ਧਰੇ ਅਰੁ ਕਹਾ ਹੇ ਭੂਪਤਿ ਤੇਰੇ ਚਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਚਾਰ੍ਹੋ ਬੇਦੋਂ ਕਾ ਤੱਤ ਹੈਂ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਸੁਤੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਤਿਪਾਦਯ ਜੋ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਇਹ ਚਾਰੋਂ ਤਦਰੂਪ ਹੈਂ॥

॥ਮੁਨਿ ਧਨ ਜਨ ਸਰਬਸੁ ਸਿਵ ਪ੍ਰਾਨਾ॥ਬਾਲ ਕੇਲ ਰਸ ਤਿਹ ਸੁਖ ਮਾਨਾ

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਧਨ ਹੈਂ ਜਨੋਂ ਕਾ ਸਰਬੰਸੁ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣ ਹੈਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਪ੍ਰਾਣ ਰੂਪੀ ਬਾਣੀ ਹੈ ਸੋ ਪਰਾ ਪਸੰਤੀ ਆਦਿਕ ਚਾਰੋਂ ਬਾਣੀਆਂ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕੀਆਂ ਮਾਨੋ ਏਹੀ ਚਾਰ ਮੂਰਤਾਂ ਹੈਂ ਇਨਕੇ ਬਾਲ ਸਰੂਪ ਕੇ ਕੇਲੋਂ ਮਹਿ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕਾ ਮਨ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਅਬ ਚਾਰੋਂ ਭ੍ਰਾਤ੍ਰੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਕੀ ਰੀਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਵਾਰਿਹਿੰ ਤੇ ਨਿਜ ਹਿਤੁ ਪਤਿ ਜਾਨੀ॥ਲਛਮਨ ਰਾਮ ਚਰਨ ਰਤਿ ਮਾਨੀ॥

॥ਬਾਲਕ ਅਵਸਥਾ ਸੇ ਹੀ ਅਪਨੇ ਹਿਤੂ ਅਰੁ ਸ੍ਵਾਮੀ ਜਾਣਕਰ [illegible] ਨੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰੀਤ ਕਰੀ ਕੌਸ਼ਲਯਾ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਖੋਰ ਜੋ ਹਵਿ ਕਾ ਵਿਭਾਗ ਰਾਜਾ ਨੇ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਕੋ ਦੀਆ ਥਾ ਤਿਸ ਸੇ ਲਛਮਣ ਭਯਾ ਸੋ ਸਨੇਹ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਹਿਤੂ ਜਾਣੇ ਅਰੁ ਈਸ੍ਵਰ ਭਾਵ ਕਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਜਾਣੇ॥

॥ਭਰਤ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਦੋਨੋ ਭ੍ਰਾਈ॥ਪ੍ਰਭੁ ਸੇਵਕ ਜਸ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਡਾਈ॥

॥ਕੈਕੇਈ ਕੇ ਹਾਥ ਸੇਂ ਜੋ ਵਿਭਾਗ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਨੇਂ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਕੋ ਦੀਆ ਥਾ ਸੋ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਭਯਾ ਤਾਂਤੇ ਅਰੁ ਪੀਛੇ ਉਪਜਣ ਕਰ ਭੀ ਭਰਥ ਕਾ ਅਨੁਗਾਮੀ ਭਯਾ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਰਿਪੁਸੂਦਨ ਨੇ ਐਸੇ ਵੀਚਾਰਾ ਹਮ ਦੋਨੋ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਅਨੁਚਰ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਭਰਤ ਮੁਖ੍ਯ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਧਯਾਨ ਮੇਂ ਸਿਖ ਪ੍ਰਥਮ ਕਹੀਤਾ ਹੈ ਚਕ੍ਰ ਪੀਛੇ ਗਿਣੀਤਾ ਹੈ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਸੰਖ ਸਾਤਕੀ ਸਰੂਪ ਹੈ ਚਕ੍ਰ ਤਾਮਸੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਭੀ ਮੁਝ ਕੋ ਇਨਕੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਰਤਵ ਹੈ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਸੰਖ ਕਾ ਸੰਜੋਗ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਮੁਖਾਰਬਿੰਦ ਸੇਂ ਭੀ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਕੇਵਲ ਹਸਤ ਸੇਂ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਭੀ ਏਹ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸੇਵਕੀ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰੀ॥

॥ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਸੁੰਦਰ ਦੋਊ ਜੋਰੀ॥ਨਿਰਖਹਿ ਛਬਿ ਜਨਨੀ ਤ੍ਰਿਣ ਤੋਰੀ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਭਰਤ ਸ੍ਯਾਮ ਜੋਰੀ ਲਛਮਨ ਅਰੁ ਸੱਤ੍ਰੁਘਨੁ ਗੌਰ ਜੋਰੀ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਲਛਮਨ ਭਰਤ ਅਰੁ ਸੱਤ੍ਰੁਘਨੁ ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਜੋਰੀ ਤਿਨਕੀ ਅਪੂਰਬਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਮਾਤਾ ਤ੍ਰਿਣ ਤੋੜਤੀਆਂ ਹੈਂ ਜੋ ਹਮਾਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕ੍ਰਿਤ ਦੋਖ ਇਨ ਪਰ ਨ ਹੋਵੇ॥

॥ਚਾਰਹੁ ਰੂਪ ਸੀਲ ਗੁਨ ਧਾਮਾ॥ਤਦਪਿ ਅਧਿਕ ਸੁਖ ਸਾਗਰ ਰਾਮਾ॥ ਸੁਰਾਮ:

॥ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਇੰਦੁ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥ਸੂਚਿਤ ਕਿਰਣ ਮਨੋਹਰ ਹਾਸਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰਕੇ ਹਿਰਦੇ ਰੂਪੀ ਨਭ ਵਿਖੇ ਅਨੁਗ੍ਰਹ ਰੂਪੀ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੰਜੁਤ ਮੁਸਕਾਂਨ ਰੂਪੀ ਕਿਰਣੋਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਲਖੀਤਾ ਹੈ॥

॥ਕਬਹੂ ਉਛੰਗ ਕਬਹੂ ਵਰ ਪਲਨਾ॥ਮਾਤੁ ਦੁਲਾਰੈ ਕਹਿ ਪ੍ਰਿਯ ਲਲਨਾ॥

॥ਕਬੀ ਗੋਦੀ ਮੇਂ ਬੈਠਾਲ ਕਰ ਕਬੀ ਪਲਨੇ ਪੈ ਪੌੜ੍ਹਾਇ ਕਰ ਪਿਆਰੇ ਲਾਲ ਆਦਿਕ ਵਚਨ ਕਹਿ ਕਰ ਮਾਤਾ ਭਗਵਾਨ ਕੋ ਲਡਾਵਤੀ ਹੈ॥੪੪੭॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਬ੍ਯਾਪਕ ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਰੰਜਨ ਨਿਰਗੁਨ ਵਿਗਤਿ ਵਿਨੋਦ॥
॥ਸੋ ਅਜ ਭਗਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਕੇ ਗੋਦ॥

॥ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪਕ ਸਰਬ ਮੇਂ ਬ੍ਰਧਾ ਮਾਯਾ ਸੇਂ ਪਰੇ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਵਿਸੇਖ ਕਰ ਸਰਬ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਆਨੰਦ ਰੂਪ॥ ॥ਕੀਰਾ॥ ॥ਵਿਸੇਖ ਕਰ ਆਨੰਦ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰਾਵਣੇਂ ਹਾਰੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕੀਦਾ॥
॥ਵਿਨੋਦ ਪਦ ਈਹਾਂ ਸੋਕ ਕਾ ਉਪਲਖਣ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਨਕੇ ਹਰਖ ਅਰੁ ਸੋਕ ਵਿਸੇਖ ਕਰ ਗਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਸੋ ਅਜਨਮਾਂ ਪ੍ਰਭੁ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਵਸ ਹੂਆ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਕੀ ਗੋਦੀ ਮਹਿ ਖੇਲਤਾ ਹੈ॥੪੪੮

॥ਚੌ:॥ ॥ਕੋਟ ਕਾਂਮ ਛਬਿ ਸ੍ਯਾਮ ਸਰੀਰਾ॥ਨੀਲ ਕੰਜ ਵਾਰਿਦ ਗੰਭੀਰਾ॥

॥ਸ੍ਯਾਮ ਰੂਪ ਮੇਂ ਸੋਭਾ ਕੀ ਨ੍ਯੂਨਤਾ ਕੀ ਸੰਕਾ ਨਿਵਰਤਨੀ ਜਾਂਤੇ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਸ੍ਯਾਮ ਸਰੀਰ ਅਨੰਤ ਮਨਮਥ ਕੀ ਸੀ ਸੋਭਾ ਅਰੁ ਇੰਦੀਵਰ ਜੈਸੀ ਸ੍ਯਾਮਤਾ ਅਰੁ ਮੇਘ ਸਮ ਗੰਭੀਰਤਾ ਧਾਰਤਾ ਹੈ॥

॥ਅਰੁਨ ਚਰਨ ਪੰਕਜ ਨਖ ਜੋਤੀ॥ਕਮਲ ਦਲਨ ਬੈਠੇ ਜਨੁ ਮੋਤੀ॥ਸੁਗਮ:॥
॥ਰੇਖ ਕੁਲਿਸ ਧੁਜ ਅੰਕੁਸ ਸੋਹੈਂ॥ਨੂਪੁਰ ਧੁਨ ਸੁਨ ਮੁਨਿ ਮਨ ਮੋਹੈ

॥ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਚਰਨੋਂ ਮੇ ਕੁਲਸ ਕਾ ਚਿੰਨ ਪਾਪ ਰੂਪੀ ਪਰਬਤ ਕੇ ਕਾਟਣੇਂ ਕੋ ਧੁਜਾ ਧਰਮ ਕੇ ਇਸਥਿਤ ਕਰਣੇ ਕੋ ਅੰਕੁਸ ਮਨ ਰੂਪੀ ਮਾਤੰਗ ਵਸ ਕਰਣੇਂ ਕਉ ਹੈ ਅਰੁ ਕੇਤੇ ਪੁਰਾਣੋਂ ਮੇ ਜੋ ਇਕੀਸ ਲਖ੍ਯਣ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਚਰਣੋਂ ਮੇਂ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਈਹਾਂ ਤੀਨ ਲਖ੍ਯਣ ਕਹਿਣ ਕਰ ਇਕੀਸ ਹੀ ਸਮਝਣੇਂ ਜੈਸੇ ਤੀਨ ਲੋਕ ਕਥਨ ਕਰ ਇਕੀਸੋਂ ਲੋਕੋਂ ਕਾ ਬੋਧ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਿਨੋਂ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਨੇ ਸਰਬ ਭੋਗੋਂ ਸੇ ਮਨਕੋਂ ਉਪਰਤ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਨਕੇ ਮਨਕੋਂ ਸ੍ਰੀ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਪਗ ਨੂਪਰੋਂ ਕੀ ਵੇਣ ਰੂਪੀ ਧੁਨ ਮੋਹਤ ਕਰਤੀ ਹੈ॥

॥ਕਟ ਕਿੰਕਨੀ ਉਦਰ ਤ੍ਰੈ ਰੇਖਾ॥ਨਾਭ ਗੰਭੀਰ ਜਾਨ ਜਿਨ ਦੇਖਾ॥

॥ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਅਤਿ ਸੌਂਦਰਯ ਸੂਚਿਆ॥

॥ਭੁਜ ਵਿਸਾਲ ਭੂਖਨ ਜੁਤ ਭੂਰੀ॥ਹਿਯ ਹਰਿ ਨਖ ਅਤਿ ਸੋਭਾ ਰੂਰੀ॥

॥ਆਜਾਨ ਬਾਹੁ ਹੈਂ ਭਾਵ ਇਹ ਦਾਸਹੁ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਿਮਿਤ ਖਤ੍ਰੀਆਂ ਭੁਜਾਂ ਕਰੀਆਂ ਹੈ ਸੋ ਅਨੰਤ ਭੂਖਣਹੁ ਸੰਯੁਕਤ ਹੈਂ ਉਰ ਵਿਖੇ ਸੇਰ ਕੇ ਨਖ ਮਾਤਾ ਨੇਂ ਰਖ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ ਪਹਿਰਾਏ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਅਤਿ ਸੋਭਾ ਹੈ॥

॥ਉਰ ਮਨਿ ਹਾਰ ਪਦਕ ਕੀ ਸੋਭਾ॥ਬਿਪ੍ਰ ਚਰਨ ਦੇਖਤ ਮਨ ਲੋਭਾ॥

॥ਅਣੀਯੋਂ ਕਾ ਹਾਰ ਉਰ ਬਿਖੇ ਹੈ ਪਦਕ ਨਾਮ ਪਦਕ ਨੀਯੋਂ ਕਾ ਜੋ ਜੜਤ ਤੋਕੀਆਂ ਕੀ ਪਚਾਈ ਕੀ ਭੂਸਨ ਛਤੀ ਕੇ ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ਜੋ ਮਾਨੋ ਹਾਰ ਪਾਠਭੇਦ ਤੋ ਮਨਿਹਾਰ ਕਹੀਏ ਸੁੰਦਰ ਜੋ ਏਕ ਪਦਿਕ ਜਾਣੇ ਹੈ ਸੋ ਸੋਭਤਾ ਹੈ॥ ॥ਕਬਿਤਾ॥ ॥ਪਦਕ ਨਾਮ ਹੀਰੇ ਕਾ ਕੰਠ ਬਿਖੇ ਸੁੰਦਰ ਹੀਰੇ ਕੀ ਤੋਰੀ ਹੈ ਆ ਅਰੁ ਭ੍ਰਿਗ ਲਤਾ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਮਨ ਕੋ ਲੋਭ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਅਦਭੁਤ ਕਾ ਲਛਣ ਹੈ॥ ॥ਬਿਦ੍ਰ॥ ॥ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਭਗਤ ਵਤਸਲਤਾ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਮਨ ਮੇ ਲੋਭ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਐਸੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਸੁਆਮੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਹੈਂ॥

॥ਕੰਬੁ ਕੰਠ ਅਤਿ ਚਿਬੁਕ ਸੁਹਾਈ॥ਆਨਨ ਅਮਿਤ ਮਦਨ ਛਬਿ ਛਾਈ॥

॥ਸਪਸ੍ਟ॥ ॥ਦੁਇ ਦੁਇ ਦਸਨ ਅਧਰ ਅਰੁਨਾਰੇ॥ਨਾਸਾ ਤਿਲਕ ਕੋ ਬਰਨੈ ਪਾਰੇ॥

॥ਦੋ ਦੋ ਦਾਂਤ ਸ੍ਵੇਤ ਨਿਕਸੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਓਸ੍ਟ ਲਾਲ ਹੈਂ ਨਾਸਕਾ ਅਰੁ ਤਿਲਕ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੌਨ ਕਹਿ ਸਕਤਾ ਹੈ॥

॥ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਚਾਰ ਕਪੋਲਾ॥ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਮਧੁਰ ਤੋਤਲੇ ਬੋਲਾ॥

॥ਨੀਲ ਕਮਲ ਦ੍ਵੈ ਨੈਨ ਬਿਸਾਲਾ॥ਬਿਕਟਿ ਭ੍ਰਿਕੁਟਿ ਲਟਕਨ ਵਰ ਭਾਲਾ॥

॥ਨੀਲ ਕਮਲ ਸਮ ਸ੍ਯਾਮ ਕੋਮਲ ਅਰੁ ਬਿਸਾਲ ਦ੍ਰਿਗ ਹੈਂ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਬਾਂਕੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਲਟਕਨ ਕਹੀਏ ਭੂਖਨ ਜਿਸ ਕੋ ਛਬਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਥੇ ਪਰ ਸੋਭਤਾ ਹੈ॥

॥ਚਿੱਕਨ ਕਚ ਕੁੰਚਿਤ ਗਭੁਆਰੇ॥ਬਹੁ ਪ੍ਰਕਾਰ ਰਚਿ ਮਾਤੁ ਸਵਾਰੇ॥

॥ਸ੍ਯਾਮ ਅਰੁ ਸਨਿਗਧ ਕੇਸ ਕੁੰਚਿਤ ਕਹੀਏ ਘੁੰਘਰਾਰੇ ਗਭੁਆਰੇ ਕਹੀਏ ਸਯਾਨ ਸੇ ਮਾਤਾ ਨੇ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤਿ ਸੇ ਸਵਾਰੇ ਹੈਂ॥

॥ਪੀਤ ਝਗੁਲੀਆ ਤਨੁ ਪਹਿਰਾਈ॥ਜਾਨੁ ਪਾਨਿ ਬਿਚਰਨਿ ਮੁਹਿ ਭਾਈ॥

॥ਜਾਂਨੂਆਂ ਕਰਕੇ ਅਰੁ ਹਾਥੋਂ ਕਰਕੇ ਆਂਙਣ ਮੇਂ ਵਿਚਰਨਾਂ ਮੁਝ ਕੋ ਭਾਵਤਾ ਹੈ॥

॥ਰੂਪ ਸਕਹਿ ਨਹਿ ਕਹਿ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸੇਖਾ॥ਸੋ ਜਾਨੈ ਸੁਪਨੇਹੁ ਜਿਨ ਦੇਖਾ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਇਸ ਸੇ ਆਗੇ ਸੁਖ ਸੰਦੋਹ ਆਦਿ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਹਿ ਮਾਯਾ ਤੋਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਗ ਅਧਿਕ ਭਾਸਤਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਅਰਥ ਅਤਿ ਸੁਗਮ ਅਰੁ ਅਧਿਕ ਭੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਾਠ ਭੀ ਸਿਥਲ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਪਤ੍ਰ ਦੇਖ ਕੇ ਲਿਖੀ ਹੈ॥ ੪੪੮

॥ਦੋਹਾ॥ ॥ਸੁਖ ਸੰਦੋਹ ਜੁ ਮੋਹ ਪਰ ਗ੍ਯਾਨ ਗਿਰਾ ਗੋਤੀਤ॥
॥ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਦੰਪਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸ ਕਰ ਸਿਸੁ ਚਰਿਤ ਪੁਨੀਤ॥

॥ਸੁਖੋਂ ਕਾ ਸਮੂਹ ਮੋਹ ਸੇ ਪਰੇ ਗ੍ਯਾਨ ਬਾਣੀ ਅਰੁ ਇੰਦ੍ਰੀਆਂ ਤੇ ਅਤੀਤ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਰਾਜਾ ਰਾਣੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ

ਦਸ ਹੂਆ ਉਨੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਿਮਿਤ ਬਾਲਕੋਂ ਕੀ ਨਿਆਈਂ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਰਤਾ ਹੈ।੪੪੯॥

ਚੌਪਈ: ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਰਾਮ ਜਗਤ ਪਿਤੁ ਮਾਤਾ। ਕੋਸਲਪੁਰ ਬਾਸਿਨ ਸੁਖ ਦਾਤਾ॥
ਜਿਨ ਰਘੁਨਾਥ ਚਰਨ ਰਤਿ ਮਾਨੀ। ਤਿਨ ਕੀ ਯਹਿ ਗਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਭਵਾਨੀ॥

ਹੇ ਉਮਾਂ ਜਿਨੋਂ ਪੁਰਸੋਂ ਪੂਰਬ ਜਨਮੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰੀ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਇਹ ਗਤਿ ਭਈ ਹੈ ਜੋ ਅਯੋਧਿਆ ਮੇਂ ਜਨਮ ਪਾਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਮੁਕਤਿ ਹੋਂਏਗੇ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਜੋ ਔਰ ਭੀ ਮੋਖ ਕੇ ਸਾਧਨ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਰਘੁਪਤਿ ਬਿਮੁਖ ਜਤਨ ਕਰ ਕੋਰੀ। ਕਵਨ ਸਕੈ ਭਵ ਬੰਧਨ ਛੋਰੀ॥ ਸੁਗਮ:
ਜੀਵ ਚਰਾਚਰ ਬਸ ਕੈ ਰਾਖੇ। ਸੋ ਮਾਯਾ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਂ ਭੈ ਭਾਖੇ॥

ਜੋ ਸਰਬ ਜੀਵੋਂ ਕੇ ਵਸ ਕਰਨੇ ਹਾਰੀ ਮਾਯਾ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਪ੍ਰਭੋਂ ਸੇ ਭੈ ਵੰਨ ਕਰੀਤੀ ਹੈ।

ਭ੍ਰਿਕੁਟਿ ਬਿਲਾਸ ਨਚਾਵੈ ਤਾਹੀ। ਅਸ ਪ੍ਰਭੁ ਛਾਡਿ ਭਜਿਯ ਕਹੁ ਕਾਹੀ॥
ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਛਾਡਿ ਚਤੁਰਾਈ। ਭਜਤ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿਹੈਂ ਰਘੁਰਾਈ॥
ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਸਿਸੁ ਬਿਨੋਦ ਬਹੁ ਕੀਨਾ। ਸਕਲ ਨਗਰ ਬਾਸਿਨ ਸੁਖ ਦੀਨਾ॥ ਸੁਗਮ:
ਲੈ ਉਛੰਗ ਕਬਹੁਕ ਹੁਲਰਾਵੈ। ਕਬਹੁ ਪਾਲਨੇ ਘਾਲ ਝੁਲਾਵੈ॥

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਗੋਦੀ ਮੇਂ ਲੇਕਰ ਮਾਤਾ ਹਾਥੋਂ ਸੇ ਕਬੀ ਖਿਲਾਵਤੀ ਹੈ ਕਬਹੁ ਝੂਲਨੇ ਮਾਹਿ ਝੁਲਾਵਤੀ ਹੈ।੪੫੦॥

ਦੋਹਾ: ਪ੍ਰੇਮ ਮਗਨ ਕੌਸੱਲਿਆ ਨਿਸ ਦਿਨ ਜਾਤ ਨ ਜਾਨ।
ਸੁਤ ਸਨੇਹ ਬਸ ਮਾਤੁ ਤਬ ਬਾਲ ਚਰਿਤ ਕਰ ਗਾਨ॥

੪੫੧॥ ਚੌ: ਏਕ ਵਾਰ ਜਨਨੀ ਅਨਵਾਏ। ਕਰ ਸਿੰਗਾਰ ਪਲਨਾਂ ਪੌਢਾਏ॥
ਨਿਜ ਕੁਲ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਭਗਵਾਨਾ। ਪੂਜਾ ਹੇਤ ਕੀਨ ਇਸਨਾਨਾ॥
ਕਰ ਪੂਜਾ ਨੈਵੇਦ ਚੜ੍ਹਾਵਾ। ਆਪ ਗਈ ਜਹ ਪਾਕ ਬਨਾਵਾ॥
ਬਹੁਰ ਮਾਤੁ ਤਿਹ ਠਾਂ ਚਲਿ ਆਈ। ਭੋਜਨ ਕਰਤ ਦੀਖ ਸੁਤ ਜਾਈ॥

ਜੋ ਅਪਨੇ ਇਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿਸ਼ਨੁ ਦੇਵ ਕੋ ਮਾਤਾ ਨੇ ਨੈਵੇਦ ਚੜ੍ਹਾਯਾ ਥਾ ਤਿਸੀ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੇ ਭੁਛਿਆ ਤਬ ਮਾਤਾ ਨੇ ਦੇਖਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਗੈ ਜਨਨੀ ਸਿਸੁ ਪਾਹਿ ਭੈ ਭੀਤਾ। ਦੇਖਾ ਬਾਲ ਤਹਾਂ ਪੁਨਿ ਸੂਤਾ।

।ਬਹੁਰ ਆਇ ਦੇਖਾ ਸੁਤ ਸੋਈ। ਹ੍ਰਿਦੈ ਕੰਪ ਮਨ ਧੀਰ ਨ ਹੋਈ।

।ਸਪਸ਼ਟ। ਇਹਾਂ ਉਹਾਂ ਦੁਇ ਬਾਲਕ ਦੇਖਾ। ਮਤਿ ਭ੍ਰਮ ਮੋਰ ਕਿ ਆਨ ਬਿਸੇਖਾ।

।ਮਾਤਾ ਦੀਲਾਕ੍ਰਤੀ ਕੇ ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਅਰੁ ਪਾਲਨੇ ਮੇਂ ਦੋਨੋਂ ਹੀ ਬਾਲਕ ਦੇਖੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਭ੍ਰਮੀ ਹੈ ਅਥਵਾ ਇਸੀ ਕੇ ਵਿਸੇਖ ਕਰ ਦੋ ਰੂਪ ਹੂਏ ਹੈਂ।

।ਦੇਖ ਰਾਮ ਜਨਨੀ ਅਕੁਲਾਨੀ। ਪ੍ਰਭੁ ਹਸ ਦੀਨ ਮਧੁਰ ਮੁਸਕਾਨੀ।

।ਜਬ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਜਾਣਾ ਮਾਤਾ ਵਿਆਕੁਲ ਹੁਈ ਹੈ ਤਬ ਉਨਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੇਤ ਮਧੁਰ ਮੁਸਕਾਇ ਕਰ ਪੁਨਹ ਹਸ ਦੀਨਾ ਹਸ ਕਰ ਕੇ ਬਚਨ ਬੁਲਾਤ ਭਯਾ।੪੫੨।

ਦੋ: ।ਦਿਖਰਾਵਾ ਮਾਤਾਹਿ ।ਨਿਜ ਅਦਭੁਤ ਰੂਪ ਅਖੰਡ।

।ਰੋਮ ਰੋਮ ਪ੍ਰਤਿ ਲਾਗੇ ।ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ।

੪੫੩।ਚੌ। ।ਅਗਨਿਤ ਰਵਿ ਸਸਿ ਸਿਵ ਚਤੁਰਾਨਨ। ਬਹੁ ਗਿਰ ਸਰਿਤ ਸਿੰਧੁ ਮਹਿ ਕਾਨਨ।

।ਸਪਸ਼ਟ। ਕਾਲ ਕਰਮ ਗੁਨ ਗ੍ਯਾਨ ਸੁਭਾਊ। ਸੋਊ ਦੇਖਾ ਜੋ ਸੁਨਾ ਨ ਕਾਊ। ।ਟ

।ਕਾਲ ਕਹੀਏ ਸਮਾਂ ਕਰਮ ਕਹੀਏ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਪਾਪ ਪੁੰਨ ਗੁਨ ਕਹੀਏ ਰਜ ਤਮ ਸਤੁ ਗ੍ਯਾਨ ਕਹੀਏ ਪਰੋਖ੍ਯ ਅਪਰੋਖ੍ਯ ਸੁਭਾਉ ਕਹੀਏ ਸਭ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤਾਂ ਇਹ ਸਭੀ ਸਰੂਪ ਧਾਰੀ ਤਾਂ ਦੇਖੇ ਅਰੁ ਐਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇਖੇ ਜੋ ਕਬੀ ਸੁਨੇ ਭੀ ਨਹੀਂ।

।ਦੇਖੀ ਮਾਯਾ ਸਭ ਬਿਧਿ ਗਾਢੀ। ਅਤਿ ਸਭੀਤ ਜੋੜੇ ਕਰ ਠਾਢੀ।

।ਦੇਖਾ ਜੀਵ ਨਚਾਵੈ ਜਾਹੀ। ਦੇਖੀ ਭਗਤਿ ਜੋ ਛੋਰੈ ਤਾਹੀ।

।ਜੀਵ ਕਾ ਸਰੂਪ ਦੇਖਾ ਜੋ ਮਾਯਾ ਕੇ ਅਧੀਨ ਹੈ ਭਗਤਿ ਕਾ ਸਰੂਪ ਦੇਖਾ ਜੋ ਤਿਸ ਹੀ ਜੀਵ ਕੋ ਮਾਯਾ ਤੇ ਛੁਡਾਵੈ ਹੈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਜਿਸ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਮਾਯਾ ਛੋਡ ਦੇਤੀ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਤਿਸ ਪਰ ਬਲ ਨਹੀਂ ਪੜਤਾ।

।ਤਨ ਪੁਲਕਿਤ ਮੁਖ ਬਚਨ ਨ ਆਵਾ। ਨੈਨ ਮੂੰਦ ਚਰਨਨ ਸਿਰ ਨਾਵਾ।

।ਐਸੇ ਦੇਖ ਕਰ ਮਾਤਾ ਅਤਿ ਭੈਵੰਤ ਅਰੁ ਬਿਸਮਤ ਹੁਈ।

।ਬਿਸਮੈਵੰਤ ਦੇਖ ਮਹਿਤਾਰੀ। ਭਏ ਬਹੁਰ ਸਿਸੁ ਰੂਪ ਖਰਾਰੀ।

।ਅਸਤੁਤਿ ਕਰਿ ਨ ਜਾਇ ਭੈ ਮਾਨਾ। ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਮੈਂ ਸੁਤ ਕਰ ਜਾਨਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੬੬ ਹਰਿ ਜਨਨੀ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਮੁਝਾਈ। ਯਹਿ ਜਨਿ ਕਤਹੂ ਕਹਸਿ ਤੈ ਮਾਈ।੪੫੪

੨੫੫ ਦੋ: ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਬਿਨੈ ਕਰੈ ਕਰ ਜੋਰ।
ਅਬ ਜਨਿ ਕਬਹੂੰ ਬ੍ਯਾਪਈ ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਹਿ ਮਾਯਾ ਤੋਰ।

੪੫੫ ਚੌ: ਬਾਲ ਚਰਿਤ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਹਰਿ ਕੀਨਾ। ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਦਾਸਨ ਕਹੁ ਦੀਨਾ।
ਕਛੁਕ ਕਾਲ ਬੀਤੇ ਸਬ ਭਾਈ। ਸੁਗਮ: ਬਡੇ ਭਏ ਪਰਜਨ ਸੁਖਦਾਈ।

ਪਰਜਨ ਕਹੀਯੇ ਪਰਵਾਰ ਕੇ ਲੋਗ। ਇਤਰ ਸੁਗਮ:

ਚੂੜਾਕਰਨ ਕੀਨ ਗੁਰੁ ਜਾਈ। ਬਿਪ੍ਰਨ ਬਹੁਤ ਦੱਛਨਾ ਪਾਈ।

ਚੂੜਾਕਰਨ ਕਹੀਯੇ ਕਰਨ ਬੇਧਾਦਿਕ ਅਪਰ ਸੁਗਮ:

ਪਰਮ ਮਨੋਹਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਅਪਾਰਾ। ਕਰਤ ਫਿਰਤ ਚਾਰੋ ਸੁਕੁਮਾਰਾ
ਮਨ ਕ੍ਰਮ ਬਚਨ ਅਗੋਚਰ ਜੋਈ। ਦਸਰਥ ਅਜਰ ਬਿਚਰ ਪ੍ਰਭੁ ਸੋਈ

ਅਜਰ ਕਹੀਯੇ ਅੰਙਣ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:

ਭੋਜਨ ਕਰਤ ਬੋਲ ਜਬ ਰਾਜਾ। ਨਹਿੰ ਆਵਤ ਤਜ ਬਾਲ ਸਮਾਜਾ।
ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਜਬ ਬੋਲਨ ਜਾਈ। ਠੁਮਕ ਠੁਮਕ ਪ੍ਰਭੁ ਚਲਹਿੰ ਪਰਾਈ।

ਠੁਮਕ ਠੁਮਕ ਕਹੀਯੇ ਸੁੰਦਰ ਚਾਲ ਮੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਸਨੇ ਸਨੇ ਚਲਨਾ ਪੁਨ: ਸੀਘ੍ਰ ਭਾਗਨਾ।

ਨਿਗਮ ਨੇਤ ਸਿਵ ਅੰਤੁ ਨ ਪਾਵਾ। ਤਾਹਿ ਧਰੈ ਜਨਨੀ ਹਠ ਧਾਵਾ।

ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਸੁਤਹ ਅਰੁ ਸਿਵ ਕਰ ਦੁਰਲਭ ਹੈਂ ਤਾਂ ਕੋ ਮਾਤਾ ਦੌੜ ਕਰ ਬਲ ਸੇ ਹਕਾਰ ਕਰ ਪਕੜਤੀ ਹੈ।

ਧੂਸਰਿ ਧੂਰ ਭਰੇ ਤਨੁ ਆਏ। ਭੂਪਤਿ ਬਿਹਸ ਗੋਦ ਬੈਠਾਏ।

ਧੂੜ ਕੇ ਲਪੇਟਣ ਕਰ ਤਨ ਜਿਨ ਕਾ ਧੂਸਰਾ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ ਆਏ ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਮੁਸਕਾਇ ਕੇ ਗੋਦ ਮੇਂ ਬੈਠਾਏ ਰਾਜਾ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਹਾਸ ਇਹ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਭਯਾ। ਅਥਵਾ
ਜਿਨ ਕੋ ਨੇਤ ਨੇਤ ਕਰ ਬੇਦ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਅਬ ਕੈਸਾ ਸਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ।੪੫੬

ਦੋ: ਭੋਜਨ ਕਰਤ ਸੁ ਚਪਲ ਚਿਤ ਇਤ ਉਤ ਔਸਰ ਪਾਇ।
ਭਾਜ ਚਲੇ ਕਿਲਕਤ ਮੁਖ ਦਧਿ ਓਦਨ ਲਪਟਾਇ।

ਭੋਜਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਚਪਲ ਚਿਤ ਹੈਂ ਇਤ ਉਤ ਜਬ ਅਵਸਰ ਦੇਖਾ ਤਬ ਭਾਗੇ। ਅਥਵਾ
ਭੋਜਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਚਪਲਤਾ ਕਹੀਯੇ ਸੀਘ੍ਰਤਾ ਮੇਂ ਖੇਲਨ ਨਿਮਿਤ ਚਿਤ ਕਹੀਯੇ ਚਿਤਵਕੈ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤੇਤ ਉਨ ਕਹੀਏ ਸਤਸ਼ਾਦਿਸ਼ਾਮੇਂ ਅਰ [illegible] ਦੇਖਤੇ ਰਹੇ ਸ੍ਰੀ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿ ਸ਼੍ਰਿ ਬਚਨੀ ਤਬ ਕਿਲਕ ਕੇ ਦੌਨੋ ਮੁਖਮੇਂ ਦਧ [illegible] ਲਪੇਟੈ ਹੀ ਰਹੇ। ਦਧ ਓਦਨ ਹੀ ਕਥਨ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਬਾਲ ਅਵਸਥਾਮੇਂ ਦਧ ਦੂਧਾਦਿਕ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋਤੇ ਹੈਂ। ਜਹੀਕਾ। ਏਹਾਂ ਕਹਿ ਤੇ ਦਾਲੇ ਭੁਸੁੰਡਜੀ ਹੈਂ ਸੋ ਉਨੋਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਕਾਂਡ ਮੇਂ [illegible] ਪੁਨ ਭੁਸੁੰਡ ਹੀ ਅਜਰਮੇਂ ਮੈ ਭੁੰਚਾਇ ਕਰ ਖਾਂਊ। ਸੋ ਔਰ ਭੋਜਨ ਮੁਖ ਕੈ ਭੀਤਰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਾਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦਧ ਓਦਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰ ਬਾਲਕੋਂ ਕੇ ਮੁਖਮੇਂ ਬਾਹਰ ਲਪਟਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਗਿਰਤੇ ਹੈਂ। ੬੫੭॥

ਚੌ: ॥ਬਾਲ ਚਰਿਤ ਅਤਿ ਸਰਲ ਸੁਹਾਏ। ਸਾਰਦ ਸੇਖ ਸੰਭੁ ਸ੍ਰੁਤਿ ਗਾਏ।

॥ਅਤਿ ਸਰਲ ਕਹੀਏ ਕੁਟਿਲਤਾ ਆਦਿਕ ਦੋਖੋਂ ਸੇਂ ਰਹਿਤ ਜਾਂਤੇ ਤਿਸ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਸਭ ਕੋਊ ਸਰਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਇਹ ਤੋ ਈਸ਼੍ਵਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੁਹਾਏ ਕਹੀਏ ਮਨ ਕੋਂ ਅਤਿ ਭਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋਂ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਾਨ ਕੇ ਸਾਰਦਾਦਿਕ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ।

॥ਜਿਨ ਕਰ ਮਨ ਇਨ ਸਨ ਨਹਿ ਰਾਤਾ। ਤੇ ਜਨ ਬੰਚਿਤ ਕੀਏ ਬਿਧਾਤਾ।

॥ਸੁੰਦਰ ਬਾਲਕੋਂ ਕੇ ਖਿਲੌਣੇ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸਭੋਂ ਕਾ ਮਨ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਬਾਲ ਕ੍ਰੀੜਾ ਮਹਾਂ ਅਦਭੁਤ ਸੋ ਸੁਨ ਕਰ ਭੀ ਜਿਨੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰੀਤ ਨਹੀਂ ਉਪਜਤੀ ਸੋ ਮਾਨੋਂ ਬਿਧਾਤਾ ਨੇ ਠਗੇ ਹੈਂ।

॥ਭਏ ਕੁਮਾਰ ਜਬਹਿ ਸਭ ਭ੍ਰਾਤਾ। ਦੀਨ ਜਨੇਊ ਗੁਰੁ ਪਿਤੁ ਮਾਤਾ।

॥ਕੁਮਾਰ ਕਹੀਏ ਜਬ ਅਸ਼੍ਟ ਵਰਖੋਂ ਸੇ ਬਡੇ ਭਏ ਤਬ ਪਿਤੁ ਆਦਿਕੋਂ ਨੇ ਯਗ੍ਯੋਪਵੀਤ ਦੀਨੇ।

॥ਗੁਰੁ ਗ੍ਰਿਹ ਗਏ ਪੜ੍ਹਨ ਰਘੁਰਾਈ। ਅਲਪ ਕਾਲ ਵਿਦਿਆ ਸਭ ਆਈ।

॥ਅਲਪ ਕਾਲ ਕਹੀਏ ਅਸ਼੍ਟ ਦਿਨ ਮੇਂ ਚੌਸਠ ਕਲਾ ਸੀਖੀਆਂ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਔਰ ਰਾਮਾਯਣੋਂ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਜੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਅਸ਼੍ਟ ਦਿਨੋਂ ਮੇਂ ਸਭ ਵਿਦਿਆ ਸੀਖਣੀਆਂ ਅਸਚਰਜ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ

॥ਜਾਂਕੀ ਸਹਿਜ ਸ੍ਵਾਸ ਸ੍ਰੁਤਿ ਚਾਰੀ। ਸੋ ਹਰਿ ਪਾਠ ਯਹਿ ਕੌਤਕ ਭਾਰੀ।

॥ਤੁਮ ਕੋਂ ਸੀਘ੍ਰ ਵਿਦਿਆ ਸੀਖਣੇਂ ਕਾ ਆਸਚਰਜ ਹੈ ਅਰੁ ਹਮ ਕੋਂ ਏਹੁ ਆਸਚਰਜ ਹੈ ਚਾਰੋਂ ਵੇਦ ਜਿਸ ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਸਹਜ ਸ੍ਵਾਸ ਹੈਂ ਸੋ ਪੜ੍ਹੇ ਕਿਸ ਸੇਂ।

॥ਵਿਦਿਆ ਵਿਨੈ ਨਿਪੁਨ ਗੁਨ ਸੀਲਾ। ਖੇਲਹਿੰ ਖੇਲ ਸਕਲ ਨ੍ਰਿਪ ਲੀਲਾ

॥ਵਿਦਿਆ ਕਾ ਰੂਪਕ ਰਾਜਕ ਗਰਬ ਸਭ ਕੋਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਜਿਨ ਕੋਂ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਜਿਨ ਮੇਂ ਗੁਣ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਖੇਲ ਸੰਪੂਰਣ ਰਾਜਯੋਂ ਕੇ ਖੇਲਤੇ ਹੈਂ ਸਸਤ੍ਰ ਸਸਤ੍ਰ ਘੋੜਿਹੁੰ ਸੇ ਅਰੁ ਪ੍ਰਜਾ ਪਾਲਨ ਮੇਂ ਪ੍ਯਾਰ ਹੈ।

॥ਕਰਤਲ ਬਾਨ ਧਨੁਖ ਅਤਿ ਸੋਹਾ। ਦੇਖਤ ਰੂਪ ਚਰਾਚਰ ਮੋਹਾ।

ਰ ਛੂ੭
੨੫੮

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਜਿਨ ਦੀਬਨ ਨਿਹਰੈਂ ਸਭੁ ਭਾਈ। ਬਕਤ ਹੋਹਿੰ ਲਖਿ ਲੋਗ ਲੁਗਾਈ॥੪੫੮॥

ਦੋ: ।ਕੋਸਲਪੁਰਬਾਸੀ ਨਰ ਨਾਰਿ ਬ੍ਰਿਧ ਅਰੁ ਬਾਲ।
।ਪ੍ਰਾਨਹੁ ਤੇ ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗਤ ਸਭ ਕਹੁ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ।

।ਕੋਸਲਪੁਰ ਬਾਸੀਓਂ ਸਭੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਨੋਂ ਸੇ ਪਿਆਰੇ ਲਾਗਤੇ ਹੈਂ ਜਾਤੇ ਰਾਮ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਸਭ ਕੇ ਆਤਮਾ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦਯਾਵਾਨੋਂ ਮੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਸਭ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਪਾਲਤੇ ਹੈਂ॥੪੫੯॥

ਚੌ: ।ਬੰਧੁ ਸਖਾ ਸੰਗ ਲੇਹਿੰ ਬੁਲਾਈ। ਬਨ ਮ੍ਰਿਗਯਾ ਨਿਤ ਖੇਲਹਿ ਜਾਈ।
।ਪਾਵਨ ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਰਹਿੰ ਜੀਅ ਜਾਨੀ

।ਪਾਵਨ ਮ੍ਰਿਗ ਕਹੀਏ ਜੋ ਨੇਂਦਾ ਰਾਸ ।ਸਿਮਤਹੁ ਨੇਂ ਭਖਅ ਕਹਾ ਹੈ ਤਿਨਕੋ ਮਾਰ ਕਰ।
।ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਨ੍ਰਿਪਹਿੰ ਦਿਖਾਵਹਿ ਆਨੀ।
।ਜੇ ਮ੍ਰਿਗ ਰਾਮ ਬਾਨ ਕੇ ਮਾਰੇ। ਤੇ ਤਨ ਤਜ ਸੁਰਲੋਕ ਸਿਧਾਰੇ॥
।ਅਨੁਜ ਸਖਾ ਸੰਗ ਭੋਜਨ ਕਰਹੀਂ। ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਆਗਯਾ ਅਨੁਸਰਹੀਂ॥

।ਅਨੁਜਹੁ ਅਰੁ ਸਖਾ ਸੇਂ ਮਿਲ ਕਰ ਜੋ ਸਾਥ ਭੋਜਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੇ ਸਨੇਹ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਸੂਚੀ ਜਾਤੇ ਜਿਨਕੇ ਸਾਥ ਅੰਨ ਖਾਨਾ ਹੋ ਤਿਨ ਸੇਂ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਵਹੀ ਯੁਧ ਮੇਂ ਕਾਮ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੀ ਆਗਯਾ ਮਾਨਨੇ ਸੇ ਪਰਮ ਭਗਤਿ ਦਿਖਾਈ।

।ਜਿਹ ਬਿਧਿ ਸੁਖੀ ਹੋਹਿੰ ਪੁਰ ਲੋਗਾ। ਕਰਹਿੰ ਕ੍ਰਿਪਾਨਿਧਿ ਸੋ ਸੰਜੋਗਾ।

।ਜਿਸ ਭਾਂਤਿ ਪੁਰ ਕੇ ਲੋਗ ਸੁਖੀ ਹੋਂ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਨ ਕੇ ਜੋਗ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਕਾਰਜ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਬੇਦ ਪੁਰਾਨ ਸੁਨਹਿੰ ਮਨ ਲਾਈ। ਆਪ ਕਹੈਂ ਅਨੁਜਨ ਸਮੁਝਾਈ॥

।ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਸੇਂ ਸੁਨਕੈ ਤਿਨਕਾ ਅਨੁਵਾਦ ਇਕਾਂਤ ਬੈਠਕੇ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ।ਅਥਵਾ।
ਸ੍ਰਵਣ ਕਾਲ ਮੇਂ ਜੋ ਕਠਨ ਆਸੇ ਹੈਂ ਤੇ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਆਪ ਸਮਝਾਇ ਦੇਤੇ ਹੈਂ।

।ਪ੍ਰਾਤਕਾਲ ਉਠਕੈ ਰਘੁਨਾਥਾ। ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਗੁਰੁ ਨਾਵਹਿੰ ਮਾਥਾ।
।ਆਯਸੁ ਮਾਂਗ ਕਰਹਿੰ ਪੁਰ ਕਾਜਾ। ਦੇਖ ਚਰਿਤ੍ਰ ਹਰਖੇ ਮਨ ਰਾਜਾ॥੪੬੦॥

ਦੋ: ।ਬ੍ਯਾਪਕ ਅਕਲ ਅਨੀਹ ਅਜ ਨਿਰਗੁਣ ਨਾਮ ਨ ਰੂਪ।
।ਭਗਤ ਹੇਤੁ ਨਾਨਾ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਚਰਿਤ੍ਰ ਅਨੂਪ। ॥

।ਜੋ ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪਕ ਕਲਾ ਅੰਸ਼ ਇਛਿਆ ਸੇ ਰਹਿਤ ਅਜਨਮਾ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਨਾਮ ਰੂਪ ਸੇਂ ਪਰੇ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ਸੋ ਭਗਤ ਵਤਸਲਤਾ ਕਰ ਨਾਨ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥੪੬੧॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਚੌ: ॥ਏਹਿ ਸਬ ਚਰਿਤ ਕਹਾ ਮੈਂ ਗਾਈ॥ਆਗਿਲ ਕਥਾ ਸੁਨਹੁ ਮਨ ਲਾਈ॥

॥ਬਾਲ ਮਾਤਾ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੈਨੇ ਕਹੇ ਹੈਂ ਅਬ ਔਰ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਨ ਦੇਕੈ ਸੁਣੋਂ ਇਸ ਵਿਸੇਖ ਮਨ ਦੇ ਣੇਂ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਮੁਝ ਕੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਸੇ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਐਸਾ ਪ੍ਰੇਮ ਰਾਜਾ ਕਾ ਹੈ ਤੌ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਸ ਕੇ ਤਿਹਾਸੋਂ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਭਏ ਹੈਂ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਆਗੇ ਜੁਧ ਕਾ ਵਰਨਨ ਹੈ ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇਂ ਮਨ ਦੇਕੈ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮੇਂ ਕ੍ਰੋਧਾਦਿਕ ਨਹੀਂ ਇਹ ਕ੍ਰੀੜਾ ਸੂਰੋਂ ਸੰਤੋਂ ਕੀ ਰਖਯਾ ਅਰੁ ਅਸੁਰੋਂ ਕੀ ਮੁਕ੍ਤਿ ਹੇਤੁ ਹੈ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਇਸ ਕਥਾ ਮੇਂ ਮਨ ਲਗਾਇਕੇ ਕਰਣੀ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਸਮਝਣਾ ਜੋ ਸਰੀਰ ਕਰ ਤੇ ਕੌਸਕ ਭੀ ਮਾਨਵ ਹੀ ਥਾ ਪਰੰਤੂ ਤਿਸ ਸੇਂ ਰਘੁਵੰਸੀ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਕੈ ਸਾਤ੍ਰਸੁ ਹੋਇਗਾ ਤਾਂ ਤੇ ਇਹ ਉਤਮ ਕਰਣੀ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਕਰਤੱਬ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਗਿਆਨੀ॥ਬਸਹਿਂ ਬਿਪਿਨ ਸੁਭ ਆਸ੍ਰਮ ਜਾਨੀ॥
॥ਜਹ ਜਪ ਜਗ੍ਯ ਜੋਗ ਮੁਨਿ ਕਰਹੀਂ॥ਅਤਿ ਮਾਰੀਚ ਸੁਬਾਹਹੁ ਡਰਹੀਂ॥
॥ਦੇਖਤ ਜਗ੍ਯ ਨਿਸਾਚਰ ਧਾਵਹਿਂ॥ਕਰਤ ਉਪਦ੍ਰਵ ਮੁਨਿ ਦੁਖ ਪਾਵਹਿਂ॥ਸਪਸਿ
॥ਗਾਧਤਨੈ ਮਨ ਚਿੰਤਾ ਬ੍ਯਾਪੀ॥ਹਰਿ ਬਿਨ ਮਰੈ ਨ ਨਿਸਚਰ ਪਾਪੀ॥

॥ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਤਿਨ ਕੇ ਬਧ ਨਿਮਿਤ ਚਿੰਤਾ ਭਈ ਜਾਂ ਤੇ ਗਾਧ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਛਤ੍ਰੀ ਕੀ ਅੰਸ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਆਗਿਆ ਪਰ ਖਿਮਾ ਨ ਕੀਨੀ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਛਤ੍ਰੀ ਕੀ ਅੰਸ ਹੈ ਤੌ ਤਿਨ ਕੋ ਮਾਰੇ ਤੌ ਜਾਣਨਾ ਇਹ ਦੁਸਟ ਭਗਵੰਤ ਬਿਨਾ ਔਰ ਕੇ ਹਾਥ ਨਹੀਂ ਮਰਤੇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ॥

॥ਤਬ ਮੁਨਿਵਰ ਮਨ ਕੀਨ ਬਿਚਾਰਾ॥ਪ੍ਰਭੁ ਅਵਤਰੇ ਹਰਨ ਮਹਿ ਭਾਰਾ॥

॥ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸ੍ਰੇਸਟ ਮੁਨਿਵਰ ਨੇਂ ਬੀਚਾਰ ਕੀਨਾਂ ਜੋ ਸੁਣੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਥਵੀ ਕਾ ਭਗਵੰਤ ਨੇਂ ਦਸਰਥ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਚਤੁਰਬ੍ਯੂਹ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ ਹੈ॥

॥ਏਹਿ ਮਿਸਿ ਦੇਖੌਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਜਾਈ॥ਕਰਿ ਬਿਨਤੀ ਆਨੌਂ ਦੋਊ ਭਾਈ॥

॥ਇਸ ਮਿਸ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪਦਾਰਬਿੰਦ ਦੇਖੋਂ ਤਾਤ੍ਰਯ ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਅਬੀ ਅਪਣਾਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਗਟਾਯਾ ਤਾਂ ਤੇ ਦੈਤੋਂ ਕੇ ਬਧ ਹੇਤੁ ਨ੍ਰਿਪ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹੋਂ ਅਰੁ ਇਸੀ ਮਿਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਚਰਨ ਦੇਖੋਂ ਅਰੁ ਬਿਨੈ ਕਰਕੇ ਦੋਨੋਂ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਕੋ ਲ੍ਯਾਵੋਂ ਅਰਥ ਇਹ ਤ੍ਰਾਸ ਰਾਜਾ ਕੋ ਦੇਣਾਂ ਬਣੇਂਗਾ ਪ੍ਰਭੂ ਆਗੀ ਤੌ ਬਿਵੇਕ ਕਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਦਰਸਨ ਦੇਕੇ ਅਸਮਦਾਦਿਕੋਂ ਕੌ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰੋ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੁਮਾਰ ਹੈਂ ਰਾਜਾ ਨੀਏ ਤੁਮਾਰੇ ਸੰਗ ਆਵੈਂ ਕੈ ਨਾ ਆਵੈਂ ਤਹਾਂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਗਿਆਨ ਬਿਰਾਗ ਸਕਲ ਗੁਨ ਅਯਨਾ॥ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਮੈਂ ਦੇਖਬ ਭਰਿ ਨੈਨਾ॥

।ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਮੇ ਤਿਨ ਕੀ ਮਾਨਵ ਦੇਹ ਹੈ ਅਰੁ ਹਮਤੋ ਤਿਨ ਕੋ ਗਯਾਨ ਵੈਰਾਗਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਧਾਮ ਈਸ੍ਵਰ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਤਊ ਇਹ ਗਯਾਨ ਕੇ ਬਲਕਰ ਸਰਬਗਯ ਹੈਂ ਭਾਵੀ ਤਿਨ ਸੇਂ ਗੋਪਯ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਵੈਰਾਗ ਕੇ ਬਲਕਰ ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਪਿਤਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਤ੍ਯਾਗ ਤਿਨ ਕੇ ਕਠਨ ਨਹੀਂ। ੪੬੨॥

।ਦੋ: ।ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਮਨੋਰਥਾਹਿ ਜਾਤ ਲਾਗ ਨਹਿ ਵਾਰ।
।ਕਰ ਮੱਜਨ ਸਰਯੂ ਜਲਾਂਹਿ ਗਏ ਭੂਪ ਦਰਬਾਰ।

।ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਦਰਸਨ ਨਿਮਿਤ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮਨੋਰਥ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜਾਤਿਆਂ ਦੇਰ ਨਾਂ ਲਗੀ ਜਾਂਤੇ ਨਗਰ ਨਿਕਟ ਥਾ॥ ।ਵਾ। ।ਤਪ ਕੀ ਸਾਮਰਥ ਥੀ ਤਬ ਸਰਯੂ ਮੇਂ ਸਨਾਨ ਕਰ ਕੇ ਰਾਜ ਦਰਬਾਰ ਮੇਂ ਪਹੁਚੇ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰਾਤਸਨਾਨ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਉਚਿਤ ਹੈ। ।ਵਾ। ।ਅਸਨਾਨ ਬਿਨਾ ਸਮੀਪ ਸੇਂ ਗਏ ਤੀਰਥ ਕਾ ਅਪਮਾਨ ਹੋਤਾ ਹੈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਮਾਰਗ ਕਾ ਸ੍ਰਮ ਨਿਵਾਰਣੇ ਕੋ ਮਜਨ ਕੀਨਾ। ।ਅਥਵਾ। ।ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕੋ ਲੋਗ ਪ੍ਰਥਮ ਸੁਧ ਦੇਵੇਂਗੇ ਤਾਂਤੇ ਸਨਾਨ ਕੀਆ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੪੬੩॥

।ਚੌ: ।ਮੁਨਿ ਆਗਮਨ ਸੁਨਾ ਜਬ ਰਾਜਾ। ਮਿਲਨ ਗਏ ਲੇ ਵਿਪ੍ਰ ਸਮਾਜਾ।

।ਸਭਾ ਮੇ ਬੈਠੇ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਖਬਰ ਸੁਨੀ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਆਏ ਹੈਂ ਤਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਲੇਕਰ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਮਿਲਣ ਆਏ ਸੋ ਕੇਵਲ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਸਾਥ ਲਿਆਵਣਾ ਅਪਣੀ ਬ੍ਰਹਮਨਿਸ੍ਠਾ ਲਖਾਵਣੇਂ ਨਿਮਿਤ॥ ।ਵਾ। ।ਜਾਤਿ ਕਾ ਜਾਤਿ ਸੇਂ ਭਾਵ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਉਨ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਿਮਿਤ। ।ਅਥਵਾ। ।ਰਾਜਾ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਯਹਿ ਭਉ ਪਾਯਾ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨਦੀ ਪਰ ਮੁਝੇ ਨਹੀਂ ਉਡੀਕਤੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ਪਰ ਹੀ ਆਨ ਖੜੇ ਹੂਏ ਹੈਂ। ਕਦਾਚਿਤ ਮੇਰਾ ਕਿਸੀ ਦ੍ਵਾਰਪਾਲ ਨੇ ਕੋਊ ਅਪਰਾਧ ਕਰ ਰਿਸਵੰਤ ਹੂਏ ਹੋਹਿਂ ਤਾਂਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕਾ ਆਸ੍ਰਾ ਲੇਕਰ ਗਯਾ॥

।ਕਰਿ ਡੰਡਵਤ ਮੁਨਿਹਿ ਸਨਮਾਨੀ। ਨਿਜ ਆਸਨ ਬੈਠਾਰੇ ਆਨੀ।
।ਚਰਨ ਪਖਾਰ ਕੀਨ ਅਤਿ ਪੂਜਾ। ਮੋ ਸਮ ਆਜ ਧੰਨਯ ਨਹੀਂ ਦੂਜਾ। ਸੁਗਮ:॥
।ਬਿਬਿਧਿ ਭਾਂਤਿ ਭੋਜਨ ਕਰਵਾਵਾ। ਮੁਨਿਵਰ ਹ੍ਰਿਦੈ ਹਰਖ ਅਤਿ ਪਾਵਾ।

।ਹਰਖ ਪਾਵਣੇਂ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਭੋਜਨ ਪਾਇ ਕਰ ਵਿਪ੍ਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ॥ ।ਅਥਵਾ।
।ਐਸੇ ਸਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਪ੍ਰਥਮ ਹਮਕੋ ਆਗੇ ਲੇਣੇ ਗਯਾ ਹੈ ਪੁਨਹ ਅਤਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਪੂਜਾ ਕੀਆ ਹੈ ਅਰੁ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਸੇਂ ਭੋਜਨ ਖਿਲਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਹਮਾਰਾ ਬਾਂਛਿਤ ਭੀ ਸਿਧ ਕਰਵੇਗਾ।

।ਪੁਨ ਚਰਨਨ ਮੇਲੇ ਸੁਤ ਚਾਰੀ। ਰਾਮ ਦੇਖਿ ਮੁਨਿ ਦੇਹ ਬਿਸਾਰੀ।
।ਭਏ ਮਗਨ ਦੇਖਤ ਮੁਖ ਸੋਭਾ। ਜਨੁ ਚਕੋਰ ਪੂਰਨ ਸਸਿ ਲੋਭਾ। ।

।ਸਭ ਛੋਟੇ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਨੇ ਪਗੋਂ ਪਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰੇ ਤਬ ਸੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋਂ ਦੇਖ ਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੋ ਅਪਣੇ ਤਨ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਕੀ ਸੁਧ ਹੀ ਨ ਰਹੀ ਤਿਸ ਪਰ ਮੁਖ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੋਂ ਦੇਖ ਕਰ ਐਸੇ ਮਗਨ ਭਏ ਜੈਸੇ ਪੂਰਣਮਾਸੀ ਕੇ ਸਸੀ ਪਰ ਚਕੋਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰਤਾ ਹੈ।

।ਤਬ ਮਨ ਹਰਖ ਬਚਨ ਕਹਿ ਰਾਊ। ਮੁਨਿ ਅਸ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨ ਕੀਨਿਹੁ ਕਾਊ

।ਕੌਸਿਕ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇਖ ਕਰ ਰੇਖਕਾ ਸੰਦੇਹ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਯਾ ਤਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਰਾਜਾ ਬੋਲਿਆ ਹੇ ਮੁਨਿ ਵਰ ਐਸੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੋ ਆਗੇ ਤੁਮਨੇਂ ਕਬੀ ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਆਸੇ ਏਹੁ ਤੁਮ ਸੇਂ ਰਿਖੋਂ ਕਾ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਆਵਾਹਨ ਬਿਨ ਆਗਮਨ ਬਡੇ ਭਾਗੋਂ ਕਾ ਫਲ ਹੈ ਪਰੰਤੂ।

।ਕਿਹ ਕਾਰਨ ਆਗਮਨ ਤੁਮਾਰਾ। ਕਹੋ ਸੁ ਕਰਤ ਨ ਲਾਵੋਂ ਬਾਰਾ।

।ਸਪਸ਼੍ਟ ।ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਪ੍ਰਤਗਯਾ ਪੂਰਬਕ ਵਾਕ ਸੁਣ ਕਰ ਮੁਨਿਵਰ ਬੋਲਾ।

।ਅਸੁਰ ਸਮੂਹ ਸਤਾਵਹਿ ਮੋਹੀ। ਮੈਂ ਜਾਚਨ ਆਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਤੋਹੀ।। ।

।ਸੁਗਮ; ।ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਕਦਾਚਿਤ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹੇ ਜੋ ਮੁਝ ਕੋਂ ਕਰਤੱਵ ਹੈ ਸੋ ਕਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ

।ਅਨੁਜ ਸਮੇਤ ਦੇਹੁ ਰਘੁਨਾਥਾ। ਨਿਸਚਰ ਬਧ ਮੈਂ ਹੋਵ ਸਨਾਥਾ।। ॥

।ਅਨਾਥ ਕਹਿਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹੁ ਨਿਸਚਰ ਮੁਝੇ ਅਨਾਥ ਜਾਣ ਕਰ ਦੁਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਇਹ ਉਨਕੋ ਮਾਰੇਂਗੇ ਤਬ ਮੁਝ ਕੋਂ ਸਨਾਥ ਮਾਨ ਕਰਿ ਪੁਨਃ ਕੋਊ ਨ ਦੁਖਾਵੇਗਾ ਕੇਵਲ ਲਖ੍ਯਮਣ ਕੋਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਸੰਗ ਲੇ ਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਦੋ ਭ੍ਰਾਤ ਨਿਸਾਚਰ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਬਧ ਨਿਮਿਤ ਚਾਰੋਂ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਕਾ ਲੇਜਾਣਾ ਨੀਤਿ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ।। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਇਹ ਕਾਰਯ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਲਖ੍ਯਮਣ ਜੀ ਨੇ ਹੀ ਕਰਣੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਦੋਊ ਬੀਰ ਮਾਂਗੇ ਅਬ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਅਪਨੀ ਬੁਧਿ ਸੇਂ ਰਾਜਾ ਕੇ ਮੁਖ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਅਦੇਯਤਾ ਕਾ ਆਸ਼ਾ ਲਖ ਕਰ ਆਗੇ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।। ੪੬੪।।

।ਦੋ: ।ਦੇਹੁ ਭੂਪ ਮਨ ਹਰਖ ਜੁਤ ਤਜਹੁ ਮੋਹ ਅਗਯਾਨ।

।ਹੇ ਰਾਜਨ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕਰ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਦੇਵੋ ਅਰੁ ਅਗਯਾਨ ਕਰ ਉਪਜ੍ਯਾ ਹੂਆ ਜੋ ਮੋਹ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਤ੍ਯਾਗੋ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਏਹ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਸਨੇਹ ਸੇਂ ਸੰਤਿ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਅਤਿ ਵਿਸੇਸ ਜਾਣੋ। ।ਅਥਵਾ।। ।ਪੁਤ੍ਰ ਭਾਵ ਕੇ ਮੋਹ ਕਰ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਵਾਸਤਵ ਰੂਪ ਮੇਂ ਜੋ ਤੁਮ ਕੋਂ ਅਗਯਾਨ ਹੈ ਸੋ ਤ੍ਯਾਗੋ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹੇ ਇਸ ਕੀਏ ਮੁਝੇ ਕਯਾ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਧਰਮ ਸੁਯਸ ਪ੍ਰਭੁ ਤੁਮ ਕੋ ਇਨ ਕਰ ਅਤਿ ਕਲਯਾਨ।

।ਪ੍ਰਭ ਕਹੀਏ ਰਾਜਨ ਤੁਮਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰਹੁ ਕਰਿ ਜੋ ਮੇਰੀ ਰਖ੍ਯਾ ਹੋਵੇਗੀ ਅਰੁ ਯਗ੍ਯ ਪੂਰਨ ਹੋਵੈਗਾ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਕੋਂ ਧਰਮ ਅਰੁ ਯਸ ਭੀ ਬਡਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਰੁ ਜੋ ਤੂ ਇਨ ਕੋ ਬਾਲਕ ਜਾਂਨ ਕੇ ਭੈ ਕਰਤੇ ਤੋ ਇਨ ਕਾ ਅਤਿ ਕਲਯਾਨ ਹੋਵੇਗਾ। ।ਅਤਿ ਕਲਯਾਨ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਇ ਇਹ ਰਾਖ੍ਯਸੋਂ ਕੋਂ ਮਾਰ ਕਰ ਜੈ ਆਦਿਕ ਪਾਵੈਂਗੇ। ਏਹ ਦੋਹਾ ਆਖੇਪਕ ਭਾਸਤਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਪਾਠ ਸਿਥਲ ਅਰੁ ਅਰਥ ਅਸੰਗਤ ਹੈ।

੪੬੫ ॥ ਚੌ: ॥ ਸੁਨਿ ਰਾਜਾ ਅਤਿ ਅਪ੍ਰਿਯ ਬਾਨੀ ॥ ਹ੍ਰਿਦੈ ਕੰਪ ਮੁਖ ਦੁਤਿ ਕੁਮਲਾਨੀ ॥

॥ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਬਾਨੀ ਕਹੀਏ ਪੁਤ੍ਰ ਵਿਯੋਗ ਪੁਨਾ ਹੈ ਯੁਗਲ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਵਿਯੋਗ ਬਹੁਰੋ ਪੁਤ੍ਰ ਕੁਮਾਰ ਤਿਸ ਪਰਭੀ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੋ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਸੇ ਪ੍ਯਾਰੇ ਤਿਸ ਪਰਭੀ ਰਾਖਸੋਂ ਸੰਗ ਪ੍ਰਬਲ ਯੁਧ ਨਿਮਿਤ ਲੇ ਜਾਣੇ ਇਹ ਸੁਨਕਰ ਨ੍ਰਿਪਕਾ ਉਰ ਕੰਪਯਾ ਅਰੁ ਬਦਨ ਮੁਰਝਾਯਾ ਅਰੁ ਕਹਿਣੇ ਲਾਗਾ ॥

॥ ਚੌਥੇ ਪਨ ਪਾਏ ਸੁਤ ਚਾਰੀ ॥ ਬਿਪ੍ਰ ਬਚਨ ਨਹਿੰ ਕਹੇਹੁ ਬਿਚਾਰੀ ॥

॥ ਜੌ ਮੁਨਿ ਕਹੈਂ ਅਬ ਐਸੇ ਦੁਖਤ ਹੁਏ ਹੋ ਤੌ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਕਿਉਂ ਕਰੀਥੀ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ॥

॥ ਮਾਂਗਹੁ ਭੂਮਿ ਧੇਨੁ ਧਨ ਕੋਸਾ ॥ ਸਰਬਸੁ ਦੇਉਂ ਆਜੁ ਸਹਿ ਰੋਸਾ ॥

॥ ਸਹਿਰੋਸਾ ਨਾਮ ਨਿਸਚੈ ਕਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ ॥

॥ ਦੇਹ ਪ੍ਰਾਨ ਤੇ ਪ੍ਰਿਯ ਕਛੁ ਨਾਹੀਂ ॥ ਸੋ ਮੁਨਿ ਦੇਉਂ ਨਿਮਖ ਇਕ ਮਾਹੀਂ ॥

॥ ਦੇਹਦਾਨ ਕਹੀਏ ਏਕ ਦੁਇ ਅੰਗੀਕਾਰ ਦੇਣੇ ਪ੍ਰਾਨ ਦਾਨ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੀ ਹੈ ਜੌ ਮੁਨਿ ਕਹੈ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਸੇ ਅਤਿ ਪ੍ਯਾਰਾ ਕੌਣ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ॥

॥ ਸਬ ਸੁਤ ਪ੍ਰਿਯ ਪ੍ਰਾਨਨ ਕੀ ਨ੍ਯਾਂਈ ॥ ਰਾਮ ਦੇਤ ਨਹਿੰ ਬਨੈ ਗੁਸਾਂਈ ॥

॥ ਹੇ ਮੁਨਿਵਰ ਭਰਤਾਦਿਕੋਂ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਮੇਰਾ ਤੌ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਸਮ ਸਨੇਹ ਹੈ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਤੌ ਅਤਿ ਪ੍ਯਾਰੇ ਹੈਂ ਤਥਾ ਇਹ ਜੋ ਤੁਮਾਰਾ ਆਗਮਨ ਹੈ ਤੂੰ ਔਰ ਸੁਤੋਂ ਮੇ ਕੋਊ ਲੇ ਜਾਵੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਨਹੀ ਬਣਤਾ ॥ ਜੌ ਮੁਨਿ ਕਹੈ ਛਤ੍ਰੀਓਂ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਯੁਧ ਨਿਮਿਤ ਹੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੁਮ ਏਤਾ ਸਨੇਹ ਕਿਉਂ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥

॥ ਕਹਂ ਨਿਸਚਰ ਅਤਿ ਘੋਰ ਕਠੋਰਾ ॥ ਕਹਂ ਸੁੰਦਰ ਸੁਤ ਪਰਮ ਕਿਸੋਰਾ ॥

॥ ਹੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਹੇਤੁ ਤੁਮਕੀ ਅਵਸ੍ਥਾ ਦੇਖੀਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਪ੍ਰਬਲ ਦੇਖੀਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮੇਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਕਿਸੋਰ ਅਵਸ੍ਥਾ ਅਰੁ ਸੁਬਾਹੁ ਮਾਰੀਚ ਜੈਸੇ ਰਾਖਸੋਂ ਸੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ॥

॥ ਸੁਨ ਨ੍ਰਿਪ ਗਿਰਾ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਸਾਨੀ ॥ ਹ੍ਰਿਦੈ ਹਰਖ ਮਾਨਾ ਮੁਨਿ ਗ੍ਯਾਨੀ ॥

॥ ਗ੍ਯਾਨੀ ਮੁਨਿ ਕਹੀਏ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਗ੍ਯਾਤਾ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇੰਦ੍ਰ ਰਾਜਕੀ ਪੂਰਬ ਭੂਤਿ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਆਗੇ ਜੋ ਕਛੁ ਹੋਣਾ ਹੈ ਸੋਭੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ॥ ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ॥ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੇ ਯਥਾਰਥ ਗ੍ਯਾਤਾ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਭੂਪਕੀ ਬਿਨੈ ਸੁਨ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖਕਰ ਹਰਖੇ ॥

॥ ਤਬ ਬਸਿਸ੍ਟ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਸਮੁਝਾਵਾ ॥ ਨ੍ਰਿਪ ਸੰਦੇਹ ਨਾਸ ਕਹੁ ਪਾਵਾ ॥

॥ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਯਥਾਰਥ ਸ੍ਵਰੂਪ ਵਸਿਸ੍ਟ ਜੀਨੇਂ ਰਾਜਾ ਕੋ ਲਖਾਯਾ ॥ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਵਸਿਸ਼ਟ ਜੀ ਨੇਂ ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦਿਖਾਯਾ ਜੋ ਇਨਕੇ ਸਾਥ ਹੋਤੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਕਿਸੀ ਕਾ ਭੈ
ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਉਦਮ ਇਨਕਾ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਸੰਗ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਨਿਮਿਤ ਹੈ। ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਵਚਨ ਸੁਨਕਰ ਰਾਜਾ ਕਾ ਸੰਦੇਹ ਨਿਵਿਰਤ ਭਯਾ।

।ਅਤਿ ਆਦਰ ਦੋਊ ਤਨੈ ਬੁਲਾਏ। ਹ੍ਰਿਦੈ ਲਾਇ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ ਸਿਖਾਏ।

।ਜੁਧ ਹੇਤੁ ਪਠਾਵਣੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਿਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਬਡੇ ਸਨਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਬੁਲਾਇਕਰ ਰਣਕੀਆਂ ਅਰੁ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਅਦਬ ਕੀਆਂ ਸਿਖ੍ਯਾ ਦੀਨੀਆਂ ਅਰੁ ਕਹਾ।

।ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਸੁਤ ਦੋਊ। ਤੁਮ ਮੁਨਿ ਪਿਤਾ ਆਨ ਨਹਿ ਕੋਊ। ।

।ਤੁਮ ਦੋਨੋਂ ਸੁਤ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਕੇ ਰੱਖ੍ਯਕ ਹੋ ਪਰੰਤੂ ਅਬ ਤੁਮਨੇਂ ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਵਿਖੇ ਪਿਤਾ ਭਾਵ ਕਰਨਾਂ ਆਪ ਸਮੇਂ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਅਰੁ ਉਨਮੇਂ ਅਤੀਤਾਦਿਕ ਭਾਵ ਨ ਕਰਨੇ। ੪੬੬।

ਦੋ: ।ਸੌਂਪੇ ਭੂਪਤਿ ਰਿਖਿਹਿ ਸੁਤ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਦੇਇ ਅਸੀਸ।
।ਜਨਨੀ ਭਵਨ ਗਏ ਪ੍ਰਭੁ ਚਲੇ ਨਾਇ ਪਦ ਸੀਸ।

ਸੁਗਮ: ।੪੬੭।

ਸੋ: ।ਪੁਰਖ ਸਿੰਘ ਦੋਊ ਬੀਰ ਹਰਖ ਚਲੇ ਮੁਨਿ ਭੈ ਹਰਨ।
।ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਮਤਿ ਧੀਰ ਅਖਿਲ ਵਿਸ਼੍ਵ ਕਾਰਨ ਕਰਨ।

।ਪੁਰਖੋਂ ਵਿਖੇ ਸਿੰਘ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਯਹਿ ਜੈਸੇ ਕੇਹਰ ਕਰੀਓਂ ਕੇ ਮਾਰਨੇਂ ਨਿਮਿਤ ਚਲੈਂ ਤਬ ਸੈਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹਤੇ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸੇਂ ਚਮੂੰ ਨਾ ਮਾਂਗੀ। ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿੰਧੁ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਅਰੁ ਮਤਿ ਧੀਰ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਅਰੁ ਪਿਤਾ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕੇ ਕਰਤਾ ਹਰਤਾ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਅਸੁਰੋਂ ਕਾ ਬਧ ਕੁਛ ਵਸਤੁ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆਂ। ੪੬੮। ਅਬ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਅਰੁ ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਕੇ ਸੰਗ ਪਯਾਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌ: ।ਅਰੁਨ ਨੈਨ ਉਰ ਬਾਹੁ ਬਿਸਾਲਾ। ਨੀਲ ਜਲਜ ਤਨ ਸ੍ਯਾਮ ਤਮਾਲਾ।

।ਇੰਦੀਵਰ ਸ੍ਯਾਮ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਤਮਾਲ ਤਰੁ ਸਮ ਪ੍ਰਭੁ ਤਨ ਹੈ। ਇਤਰ ਸਪਸ਼ਟ।

।ਕਟਿ ਪਟ ਪੀਤ ਕਸੇ ਬਰ ਭਾਥਾ। ਰੁਚਿਰ ਚਾਪ ਸਾਯਕ ਦੁਹੁ ਹਾਥਾ।
।ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਸੁੰਦਰ ਦੋਊ ਭਾਈ। ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਮਹਾਂ ਨਿਧਿ ਪਾਈ। ਸਪਸ਼ਟ। ।
।ਪ੍ਰਭੁ ਬ੍ਰਹਮਨਿਦੇਵ ਮੈਂ ਜਾਨਾ। ਮੋਹਿ ਹਿਤ ਪਿਤਾ ਤਜੇਉ ਭਗਵਾਨਾ।

।ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਮਨ ਮੇਂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਮੈਨੇ ਪ੍ਰਭੋ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮਨਿਦੇਵ ਨਿਸਚੇ ਕੀਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰੇ ਨਿਮਿਤ ਪਿਤਾ ਕੋ ਤ੍ਯਾਗ ਆਏ ਹੈਂ ਤਾਤਪਰਜ ਯਹਿ ਯਦ੍ਯਪਿ ਨ੍ਰਿਪਨੇ ਕਹਾ ਥਾ ਤੁਮ ਰਿਖਿ ਕੇ ਸੰਗ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੭੪ ਜਾਵੈ ਤਦਪਿ। ਇਹ ਕਾਹਿਤੇ ਹਮ ਬਾਲਕ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਗੋਂ ਚਲਣਾਂ ਹੈ ਤੌ ਮੇਰਾ ਕਯਾ ਬਲ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਬ੍ਰਹਮੰਨ ਤਾ ਕਰ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਸਫਲ ਕੀਆ ਹੈ। ।ਨਨੁ। ।ਰਾਖਸੋਂ ਸਾਥ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਸੁਤੋਂ ਕੋ ਪਗ ਗਾਮੀ ਪਠਾਵਣਾ ਇਸਕਾ ਆਸੈ ਕਯਾ। ।ਉਤਰੁ। ।ਭੂਪਤਿ ਨੇ ਕੌਸਿਕ ਕੀ ਆਗਯਾ ਮਾਨਣੀ ਥੀ ਸੋ ਗਾਧ ਸੁਤ ਨੇਂ ਇਹ ਵੀਚਾਰਯਾ ਕਦਾਚਿਤ ਇਨਕੋਂ ਰਥੀ ਅਰ ਸੈਨਾਂ ਸਹਿਤ ਦੇਖ ਕੈ ਨਿਸਚਰ ਨ ਆਵੈ ਅਰੁ ਮਾਰਨਾਂ ਤਿਨਕੋਂ ਅਵਸ੍ਯ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਛਿਪਾਵਣੇਂ ਹੇਤੁ ਤਿਨਕੋਂ ਪਗੋਂ ਚਲਤੇ ਹੀ ਲੇ ਗਏ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਤਿਨ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੋ ਗਰਬਤ ਦੇਖਕੇ ਕਿਸੀ ਮੁਨਿੰਦ੍ਰ ਨੇ ਸ੍ਰਾਪ ਦੀਆ ਥਾ। ਜੋ ਤੁਮ ਬਾਲਕੋਂ ਬਿਰਥੀਓਂ ਸੇ ਮਰੋਗੇ ਤਿਸਕਾ ਵਾਕ੍ਯ ਸਤ ਕਰਬੇ ਹੇਤੁ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਪ੍ਰਭੂ ਪਗੋਂ ਚਲਤੇ ਗਏ।

।ਚਲੇ ਜਾਤ ਮੁਨਿ ਦੀਨ ਦਿਖਾਈ। ਸੁਨਿ ਤਾੜਕਾ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਧਾਈ॥

।ਅਗਾ ਮੇਂ ਜਾਤੇ ਹੁਏ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇਂ ਦਿਖਾਈ। ਜਿਨੇਂ ਮੇਰੇ ਯਗ੍ਯ ਵਿਧੰਸਕੋਂ ਕੌ ਮਾਰਣੇਂ ਤੁਮ ਚਲੇ ਹੋ ਤਿਨੋਂ ਕੀ ਮਾਤਾ ਇਹ ਦੁਸ਼ਟ ਖੜੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਪ੍ਰਿਯ ਵਾਕ ਸੁਣ ਕਰ ਤਾੜਕਾ ਇਨਕੇ ਬਧ ਨਿਮਿਤ ਦੌੜੀ ਤਬ ਉਸ ਪਾਪ੍ਯਵੰਤੀ ਕੌ ਕ੍ਰੋਧ ਸੇ ਆਵਤੀ ਦੇਖਕਰ।

।।ਏਕਹਿ ਬਾਨ ਪ੍ਰਾਨ ਹਰਿ ਲੀਨਾ। ਦੀਨ ਜਾਨਿ ਤਿਹਿ ਨਿਜ ਪਦ ਦੀਨਾ॥

।ਸੁਗਮ: ।ਇਸ ਮੇਂ ਤੀਨ ਆਸੰਕਾ ਹੈਂ ਏਕ ਹੀ ਬਾਨ ਸੇਂ ਤਾੜਕਾ ਕੋ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਮਾਰਾ ਅਰੁ ਯੁਵਤੀ ਅਬਧ੍ਯ ਹੈ ਤਿਸਕਾ ਬਧ ਕਯੋਂ ਕੀਆ ਅਰੁ ਪ੍ਰਥਮ ਪ੍ਰਾਰੰਭ ਯੁਧ ਕਾ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇਂ ਈਹਾਂ ਸੇ ਹੀ ਕੀਆ ਹੈ ਤਾ ਮੇਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਬਧ ਮਹਾਂ ਅਮੰਗਲ ਹੈ ਸੋ ਕਿਉਂ ਕੀਆ। ।ਪ੍ਰਥਮ ਉਤਰੁ। ।ਜਿਹ ਦਸ ਸਹੰਸ੍ਰ ਗਜ ਕਾ ਬਲ ਧਾਰਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਅਰੁ ਸਭੋਂ ਕੋ ਅਪਣਾ ਪੁਰਖਾਰਥ ਦਿਖਾਵਣੇਂ ਨਿਮਿਤ ਏਕ ਬਾਣ ਸੇਂ ਮਾਰੀ। ।ਅਥਵਾ। ।ਬਹੁਤੇ ਬਾਣੋਂ ਕਰ ਪੀੜਤ ਨਾ ਹੋਵੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਏਕ ਬਾਣ ਹੀ ਮਾਰਾ। ।ਅਥਵਾ। ।ਨਾਸ ਇਸਕਾ ਅਵਸ੍ਯ ਕਰਣਾਂ ਹੈ ਬਹੁਤ ਦਿਰ [illegible] ਰਣ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਤੇ ਕਦਾਚਿਤ ਸਰਣ ਪੜ ਜਾਏ ਤਬ ਮਾਰੀ ਨ ਜਾਏਗੀ। ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਯਣੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮੋ ਵਾਚ। ।ਵਿਭੀਖਣੇਂ ਵਾ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਯਾਦਿ ਵਾ ਰਾਵਣੰ: ।ਸ੍ਲੋਕ। ਅਭਯੰ ਸਰਬ ਭੂਤੇਭ੍ਯੋ ਦਦਾਮਿ ਏਤਤ ਬ੍ਰਤੰ ਮਮ। ।ਹੇ ਸੁਗ੍ਰੀਵ ਵਿਭੀਖਣ ਕੇ ਸਰਣ ਰਾਖਣੇਂ ਸੇ ਕਯਾ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ਜੌ ਰਾਵਣ ਆਪ ਸਰਣ ਆਵੈ ਤੌ ਭੀ ਸਭੋਂ ਕੌ ਅਭੈ ਦਾਨ ਦੇਣਾਂ ਮੇਰਾ ਇਹ ਨੇਮ ਹੀ ਹੈ। ।ਅਥ ਦੂਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਉਤਰੁ। ।ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਦੇਣੇਂ ਨਿਮਿਤ ਅਬਧ੍ਯਾ ਕੌ ਮਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਦਸ ਐਸੇ ਜਾਨਤੇ ਥੇ ਜਿਨੇਂ ਨੇ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਦੁਖ ਦੇਣੇਂ ਹਾਰੀ ਨਾਰੀ ਮਾਰੀ ਹੈ ਸੋ ਰਾਖਸੋਂ ਕੌ ਕਬ ਛੋੜਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦੇਵਨ ਕੋਂ ਭੀ ਇਸ ਹੀ ਸੇਂ ਧੀਰਜ ਹੋਵੇਗਾ ਅਰੁ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਆਗਯਾ ਮਾਨ ਕਰ ਮਾਰੀ ਹੈ ਇਸਕੇ ਮਾਰਣ ਕਾ ਦੋਸ ਨ ਹੋਇਗਾ। ।ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਯਣੇ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰੋ ਵਾਚ। ।ਨਹਿ ਤੇ ਸ੍ਤ੍ਰੀ ਬਧ ਕ੍ਰਿਤੇ ਘ੍ਰਿਣਾ ਕਾਰਯਾ ਨਰੋਤਮਾ। ਚਾਤੁਰ ਵਰਣ ਹਿਤਾਰਥੰ ਹਿ ਕਰਤਵ੍ਯੰ ਰਾਜ ਸੂਨਨਾ। ।ਹੇ ਨਰੋਤਮ ਜਿਸ ਨਾਰੀ ਕੇ ਮਾਰਨ ਕਰ ਚਾਰੋਂ ਵਰਣੋਂ ਕਾ ਹਿਤ ਹੋਇ ਤਿਸਕੇ ਮਾਰਨ ਮੇਂ ਤੁਮ ਕੋਂ ਦਯਾ ਕਰਣੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਜਾਂਤੇ ਤੁਮ ਰਾਜ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋ। ।ਅਥਵਾ। ।ਯੁਧ ਮੇ ਪ੍ਰਹਾਰ ਕਰਣੇਂ ਕੋ ਜੋ ਕੋਊ ਸਨਮੁਖ ਆਵੈ ਤਿਸਕੇ ਬਧ ਕਾ ਦੋਸ ਨਹੀਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਮਾਰਕੰਡੇ ਪੁਰਾਣੇ॥ ॥ਅਤ੍ਰਿਰੁਵਾਚ॥ ॥ਮਿਤ੍ਰੰਵਾ ਬਾਂਧਵੰ ਵਾਪਿ ਪਿਤਾ ਵਾ ਯਦਵਾ ਗੁਰੁ: ॥ਪ੍ਰਜਾ ਪਾਲੇਹਿ ਵਿਘਨਾਸਜੇ ਹੰਤਵਿਆ: ॥ਮਭੂਭ੍ਰਿਤ:॥ ॥ਮਿਤ੍ਰ ਹੋਵੈ ਵਾ ਬਾਂਧਵ ਹੋਵੈ ਪਿਤਾ ਹੋਵੈ ਵਾ ਗੁਰੂ ਹੋਇ ਪ੍ਰਜਾ ਕੇ ਪਾਲਨ ਮੇਂ ਜੋ ਵਿਘਨ ਕਰੈ ਸੋ ਰਾਜਾ ਕਰਕੇ ਅਵਸ਼੍ਯ ਬਧ ਯੋਗ ਹੈ॥ ॥ਦ੍ਵਿਤੀਆਖ੍ਯੇਪ ਕਾ ਉਤਰੁ॥ ॥ਆਦਿ ਮੇਂ ਬਧ ਇਸਕਾ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਜਾਨਕੇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕੀਆ ਜੈਸੇ ਆਵਿਦਯਾ ਕੇ ਨਾਸ ਭਏ ਕਾਮਾਦਿਕ ਨਸ਼ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਇਸ ਕੇ ਬਧ ਭਏ ਰਾਖ੍ਯਸ ਸਭ ਨਾਸ ਹੋਵੈਂਗੇ ਇਸੀ ਨਿਮਿਤ ਨਾਮ ਮਹਾਤਮ ਮੇਂ ਤਾੜਕਾ ਕੋਂ ਦੁਰਾਸਾ ਰੂਪ ਆਵਿਦਿਆ ਕੀ ਸਮਤਾ ਦੀਨੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋਂ ਪਾਪਨੀ ਅਰੁ ਅਬਲਾ ਅਰੁ ਵਿਧਵਾ ਆਦਿਕ ਦੋਖੋਂ ਕਰ ਦੀਨ ਜਾਨਕੇ ਪ੍ਰਭੋਂ ਨੇਂ ਮੁਕ੍ਤ ਦੀਨੀ॥

॥ਤਬ ਰਿਖ ਨਿਜ ਨਾਥ ਹਿੰ ਜਿਯ ਚੀਨੀ॥ਦੇ ਦਿਆ ਨਿਧ ਕੋਂ ਵਿਦ੍ਯਾ ਦੀਨੀ

॥ਤਬ ਕਹੀਏ ਤਾੜਕਾ ਬਧ ਕੇ ਅਨੰਤਰ ਰਿਖ ਨੇਂ ਜੀਯ ਮੇਂ ਇਹ ਬਾਤ ਚੀਨੀ ਕਹੀਏ ਸਮਝੀ ... ਸਰਬ ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਥ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਕਰ ਲੀਨੀ ਅਰੁ ਵਿਦਿਆ ਕੇ ਉਧਾਰ ਹੈਂ ਇਨਕੇ ਪੂਜਨ ਨਿਮਿਤ ਮੈਂ ਭੀ ਅਪਣੀਆਂ ਵਿਦਿਆਂ ਪੁਸਪਾਦਿ ਕੋਂ ਵਤ ਦੇਵੋਂ ਤਾਂਤੇ ਬਲਾ ਅਤਿ ਬਲਾ ਦੋਨੋਂ ਵਿਦਿਆ ਦੀਨੀਆਂ ਤਿਨਕਾ ਮਹਾਤਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜਾਂਤੇ ਲਾਗ ਨ ਛੁਧਾ ਪਿਆਸਾ॥ਅਤੁਲਤ ਬਲ ਤਨ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥

॥ਇਨ ਵਿਦ੍ਯਾ ਕੇ ਧਾਰਣ ਕਰੇ ਕੋਂ ਯੁਧਾਦਿਕੋਂ ਵਿਖੇ ਭੂਖ ਤ੍ਰਿਖਾ ਨਹੀਂ ਵ੍ਯਾਪਤੀ ਤਨ ਕਾ ਬਲ ਅਰੁ ਤੇਜ ਪ੍ਰਤਯੁਤ ਵਿਸੇਖ ਹੋਤਾ ਹੈ॥੪੬੯॥

ਦੋ: ॥ਆਯੁਧ ਸਰਬ ਸਮਰਪ ਕੈ ਪ੍ਰਭੁ ਨਿਜ ਆਸ੍ਰਮ ਆਂਨਾ॥
॥ਕੰਦ ਮੂਲ ਫਲ ਭੋਜਨ ਹਿ ਦੀਨ ਭਗਤਿ ਹਿਤ ਜਾਂਨਾ॥

॥ਏਕ ਸਭ ਅਸਤ੍ਰ ਕੇ ਮੰਤ੍ਰ ਰਿਖ ਜਾਨਤਾ ਥਾ ਸੋ ਸਭੀ ਦੀਨੇਂ ਅਰੁ ਭੋਜਨ ਨਿਮਿਤ ਕੰਦ ਮੂਲਾਦਿਕ ਦੀਏ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੋ ਭਗਤੋਂ ਕਾ ਹਿਤੂ ਜਾਨਕੇ ਭਾਵ ਇਹ ਸੇਵਕ ਭਗਤਿ ਪੂਰਬਕ ਪੁਸਪ ਪਤ੍ਰਾਦਿਕ ਜੋ ਅਰਪੈਂ ਤਿਨਕੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੇਖਕੈ ਪ੍ਰਭੁ ਸਭ ਕਿਛ ਗ੍ਰਿਹਣ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥੪੭੦॥

ਚੌ: ॥ਪ੍ਰਾਤ ਕਹਾ ਮੁਨਿ ਸਨ ਰਘੁਰਾਈ॥ਨਿਰਭੈ ਜੱਗ ਕਰਹੁ ਤੁਮ ਜਾਈ॥ਸੁਗਮ:
॥ਹੋਮ ਕਰਨ ਲਾਗੇ ਮੁਨਿ ਝਾਰੀ॥ਆਪ ਰਹੇ ਮਖ ਕੀ ਰਖਵਾਰੀ॥

॥ਜਬ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੀ ਆਗਿਆ ਸੁਨਕੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਪੁੰਜ ਹੋਮ ਕਰਨ ਲਾਗੇ ਤਬ ਤਿਨਕੇ ਰੱਖ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ ਆਪ ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰਿ ਰਥੋਂ ਪਰ ਚੜ੍ਹਕੇ ਸ੍ਥਿਤ ਭਏ॥

॥ਸੁਨਿ ਮਾਰੀਚ ਨਿਸਾਚਰ ਕੋਹੀ॥ਲੈ ਸਹਾਇ ਆਵਾ ਮੁਨਿ ਦ੍ਰੋਹੀ॥ਸੁਗਮ: ॥
॥ਬਿਨ ਫਲ ਰਾਮ ਬਾਨ ਤਿਹ ਮਾਰਾ॥ਸਤ ਜੋਜਨ ਗਾ ਸਾਗਰ ਪਾਰਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੭੬ ॥ਬਿਨ ਫਲ ਬਾਂਨ ਕਹੀਐ ਲੋਹ ਸੇਂ ਰਹਿਤ ਕੇਵਲ ਕਾਨਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਬਾਂਨ ਚਲਣੇ ਕਾ ਫਲੁ
੧੮੫ ਹੈ ਸਤ੍ਰ ਨਾਸ ਸੋ ਉਸ ਫਲ ਸੇਂ ਬਿਨਾਂ ਬਾਂਣ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਮਾਰਾ ਜੋ ਉਸ ਕੋ ਜੀਵਤਾ ਰਖਣਾ ਥਾ ਤਬ ਵਹੁ ਤਿ
ਸ ਬਾਂਣ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਹੂਆ ਸਤ ਜੋਜਨ ਸਿੰਧੁ ਮੈਂ ਪਾਰ ਲੰਕਾ ਦੀਪ ਮੇਂ ਜਾਇ ਪੜਾ॥

॥ਪਾਵਕ ਸਰ ਸੁਬਾਹੁ ਪੁਨ ਮਾਰਾ॥ ਅਨੁਜ ਨਿਸਾਚਰ ਕਟਕ ਸੰਘਾਰਾ॥

॥ਸੁਬਾਹੁ ਕੋ ਅਨਲ ਬਾਂਣ ਸੇਂ ਜਲਾਇ ਦੀਨਾ ਅਰੁ ਲਛਮਣ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਕਟਕ ਮਾਰ ਡਾਰਾ॥

॥ਮਾਰ ਅਸੁਰ ਦ੍ਵਿਜ ਨਿਰਭੈ ਕਾਰੀ॥ ਅਸਤੁਤਿ ਕਰਹਿਂ ਦੇਵ ਮੁਨਿ ਝਾਰੀ॥ ਸੁਭਾਮਃ॥

॥ਤਹ ਪੁਨਿ ਕਛੁਕ ਦਿਵਸ ਰਘੁਰਾਯਾ॥ ਰਹੇ ਕੀਨ ਬਿਪ੍ਰਨ ਪਰ ਦਾਯਾ॥

॥ਰਘੁਰਾਜ ਤੇ ਏਤਾਵੀ ਕਾ ਪਤਿ ਹੂ ਦਿਵਸ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਨੇਹ ਕਰੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਤਿਨੋਂ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਤਹਾਂ
ਕੇਤਕ ਦਿਨ ਰਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਨਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੁਖਦਾਇਕ ਹੈਂ ਕਾ ਕੋਊ ਸਿਤ੍ਰ ਆਇਕੈ ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਦੁਖ
ਨ ਦੇਵੈ॥

॥ਭਗਤਿ ਹੇਤੁ ਬਹੁ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨਾ॥ ਕਹੇ ਬਿਪ੍ਰ ਜਦਪਿ ਪ੍ਰਭੁ ਜਾਨਾ॥

॥ਜਦਪਿ ਪ੍ਰਭੁ ਸਰਬਗ੍ਯ ਹੈਂ ਤਦਪਿ ਭਗਤਿ ਹੇਤੁ ਕਹੀਏ ਜਿਨੋਂ ਪ੍ਰਸੰਗੋਂ ਮੇਂ ਭਗਵਾਨ ਕੀ ਭਗਤ ਵਛ
ਲਤਾ ਅਰੁ ਦੀਨਦਯਾਲੁਤਾ [illegible] ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਕਥਾ ਲੋਕੋਂ ਕੀ [illegible] ਸੋ ਸੁਨਤੇ ਹੈਂ

॥ਤਬ ਮੁਨਿ ਸਾਦਰ ਕਹਾ ਬੁਝਾਈ॥ ਚਰਿਤ੍ਰ ਏਕ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਖੀਅ ਜਾਈ॥

॥ਤਬ ਕੌਸਕ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਜੁਤ ਸਮਝਾਇ ਕਹੀਏ [illegible] ਪ੍ਰਭੋ [illegible] ਨੇ ਤੁਮ ਕੋ
ਦੀਨਾਂ ਤਬ ਲਗ ਆਉਣੇ ਕੀ ਆਗਯਾ ਕਰੀ ਥੀ ਤਬ [illegible] ਮੇਂ ਅਨੇਕ [illegible] ਹੋਵੇਂ ਹੈ ਉਨ
ਤੁਮ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਤਾਪਵਾਨੋਂ ਕਾ ਅਦਰਸ [illegible] ਹੈ ਤੁਮ [illegible] ਦੇਖੋ॥ ਜੋ
ਪ੍ਰਭੂ ਕਹੇਂ [illegible] ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਧਨੁਖ ਜਗ੍ਯ ਕਹਿ ਰਘੁਕੁਲ ਨਾਥਾ॥ [illegible] ਮੁਨਿਵਰ ਕੇ ਸਾਥਾ॥

॥ਹੇ ਰਘੁਕੁਲ ਨਾਥ ਉਹਾਂ ਧਨੁਖ ਜਗ੍ਯ [illegible] ਹੈ [illegible] ਸੇ ਕਨਿਆ
[illegible] ਕਰੀ ਹੈ ਅਰੁ ਉਹਾਂ ਸੰਭੁ ਕਾ [illegible] ਹੈ ਅਰੁ [illegible] ਕੇ ਸਿ
[illegible] ਤੁਮਾਰੇ [illegible] ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਚਲੋ [illegible] ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰ
ਬਕ ਮੁਨਿਵਰ ਕੇ ਸਾਥ ਚਲੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਾ [illegible] ਉਤਕਰ
ਸਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕਬਿਤ॥ [illegible] ਤੇ ਰਾਖ
॥ਕਬਿਤ॥ ॥[illegible] ਮਾਰਿ
ਜਨਕ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਦਰਸਨ ਦੇਵੋ ਇਹ [illegible]॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਆਸ੍ਰਮ ਏਕ ਦੀਖ ਮਗ ਮਾਹੀਂ॥ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਜੀਵ ਜੰਤੁ ਤਹਿਂ ਨਾਹੀਂ॥
॥ਪੂਛਾ ਮੁਨਿਹਿਂ ਸਿਲਾ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਖੀ॥ ਸਕਲ ਕਥਾ ਮੁਨਿ ਕਹੀ ਬਿਸੇਖੀ॥

॥ਜੋ ਸਕਲ ਕਥਾ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਤਿ ਸੁਨਾਈ ਹੈ ਸੋ ਰੈਖ ਬਿਧਿ ਕੇ ਤ੍ਰੈਸੇ ਬਿਸਤਾਰ ਪੂਰਬਕ ਹੇਠੇ ਲਿਖਤੇ ਹੈਂ॥੫੭॥

॥ਦੋ: ॥ਗੌਤਮ ਨਾਰਿ ਸ੍ਰਾਪ ਬਸ ਉਪਲ ਦੇਹ ਧਰ ਧੀਰ॥
॥ਚਰਨ ਕਮਲ ਰਜ ਚਾਹਤੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਹੁ ਰਘੁਬੀਰ॥

॥ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਗੌਤਮ ਜੀ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਅਹਿਲਿਆ ਬਿਰੰਚ ਨੇਂ ਉਪਜਾਈ ਥੀ ਤਬ ਤਿਸ ਕਾ ਅਧਿਕ ਸੌਂਦਰਯ ਦੇਖ ਕਰ ਇੰਦ੍ਰ ਨੇਂ ਚਾਹੀ ਪਰੰਤੂ ਬਿਧ ਨੇਂ ਗੌਤਮ ਕੋ ਹੀ ਦੀਨੀ॥ ਤਦਪਿ ਸੁਰੇਸ ਕੀ ਰੁਚਿ ਪਰਸਪਰ ਰਹੀ ਤਬ ਏਕ ਕਾਲ ਮੇਂ ਗੌਤਮ ਕੇ ਰੂਪ ਕਰ ਤਿਸ ਢਿਗ ਗਯਾ ਅਰੁ ਗੌਤਮ ਜੀ ਨੇਂ ਦੇਖਾ ਤਦਨੰਤਰ ਰਿਖ ਕੇ ਸ੍ਰਾਪ ਕਰ ਤਿਸ ਕੇ ਸਹਸ੍ਰ ਭਗ ਭਏ ਅਰੁ ਇਹ ਸਿਲਾ ਭਈ ਤੁਮਾਰੇ ਚਰਨੋਂ ਕੇ ਸਪਰਸ ਕਰ ਅਪਣਾਂ ਉਧਾਰ ਮਾਨਤੀ ਹੂਈ ਉਡੀਕਤੀ ਥੀ ਸੋ ਅਬ ਇਸ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਚਰਨ ਛੁਹਾਯਾ ਤਬ॥੫੭੨॥

॥ਛੰ: ॥ਪਰਸਤ ਪਦ ਪਾਵਨ ਸੋਕ ਨਸਾਵਨ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਤਪ ਪੁੰਜ ਸਹੀ॥
॥ਦੇਖਤ ਰਘੁਨਾਯਕ ਜਨ ਸੁਖ ਦਾਯਕ ਸਨਮੁਖ ਹੁਇ ਕਰ ਜੋਰਿ ਰਹੀ॥

॥ਸੋਕ ਨਾਸਕ ਜੋ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਪਦਾਰਬਿੰਦ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਸਪਰਸ ਕਰਤਿਆਂ ਹੀ ਤਪ ਪੁੰਜ ਕਹੀਏ ਗੌਤਮ ਰਿਖ ਤਿਸ ਕੀ ਸਹੀ ਕਹੀਏ ਸਖੀ ਅਰਥ ਇਹ ਤਪ ਨਿਧ ਕੀ ਪਯਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਜਨੋਂ ਕੇ ਸੁਖਦਾਤਾ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖਤਿਆਂ ਹੀ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਹੋ ਖੜੀ ਜੋ ਤਪ ਪੁੰਜ ਅਹਿਲਿਆ ਕੋ ਕਹੀਏ ਤੋ ਇਹ ਦੋਖ ਆਵਤਾ ਹੈ ਮਹਾਂ ਤਪਸ੍ਵਨੀ ਥੀ ਤੌ ਬਿਭਚਾਰ ਪਰਾਇਣ ਕਿਉਂ ਭਈ॥

॥ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਅਧੀਰਾ ਪੁਲਕ ਸਰੀਰਾ ਮੁਖ ਨਹਿ ਆਵੈ ਬਚਨ ਕਹੀ॥
॥ਅਤਿਸੈ ਬਡਭਾਗੀ ਚਰਨਨ ਲਾਗੀ ਜੁਗਲ ਨੈਨ ਜਲ ਧਾਰ ਬਹੀ॥ ਸੁਗਮ॥
॥ਧੀਰਜ ਮਨ ਕੀਨਾ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੁ ਚੀਨਾ ਰਘੁਪਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭਗਤਿ ਪਾਈ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਮਨ ਬਿਆਕੁਲ ਭਯਾ ਥਾ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਜਲ ਕਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾ ਥਾ ਤਾਂ ਤੇ ਮਨ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾਂ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਪੋਛ ਕੇ ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕੀਨ ਤਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਿ ਭਗਤਿ ਪਾਈ॥

॥ਅਤਿ ਨਿਰਮਲ ਬਾਨੀ ਅਸਤੁਤਿ ਠਾਨੀ ਗਯਾਨ ਗੰਮਯ ਜੈ ਰਘੁਰਾਈ॥

॥ਭਗਵੰਤ ਕੇ ਜਸ ਮੇਂ ਪਵਿਤ੍ਰ ਨੇਂ ਧਾਰੀ ਜੋ ਅਤਿ ਨਿਰਮਲ ਬਾਣੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਸ੍ਤੁਤਿ ਕੀਨੀ ਹੇ ਰਘੁਰਾਈ ਤੁਮਾਰੀ ਜੈ ਹੋਇ ਕੈਸੇ ਹੋ ਤੁਮ ਮਹਾਂ ਵਿਗਯਾਨਿਓਂ ਜੋ ਗਯਾਨ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤੇ ਹੋ॥

॥ਮੈ ਨਾਰਿ ਅਪਾਵਨ ਪ੍ਰਭੁ ਜਗ ਪਾਵਨ ਰਿਪੁ ਰਾਵਨ ਜਨ ਸੁਖਦਾਈ॥
॥ਰਾਜੀਵ ਬਿਲੋਚਨ ਭਵ ਭੈ ਮੋਚਨ ਪਾਹਿ ਪਾਹਿ ਸਰਨਹਿ ਆਈ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੭੮ ।।ਰਾਵਣ ਕੇ ਰਿਪੁ ।ਇਸ ਕਰ ਕਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਇਸ ਕੋ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਗਮਤਾ ਭਈ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ।।

੪੮੧

।।ਮੁਨਿ ਸ੍ਰਾਪ ਜੁ ਦੀਨਾ ਅਤਿ ਭਲ ਕੀਨਾ ਪਰਮ ਅਨੁਗ੍ਰਹਿ ਮੈਂ ਮਾਨਾ।।

।।ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇਂ ਸ੍ਰਾਪ ਜੋ ਦੀਆ ਥਾ ਸੋ ਅਤਿ ਭਲਾ ਕੀਆ ਥਾ ਅਰਥ ।ਇਹ ਉਸ ਸ੍ਰਾਪ ਕੇ ਹੋਵਣੇ ਕਰ ਔਰੋਂ ਪਾਪੋਂ ਸੇਂ ਮੈਂ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਈ।। ।।ਕਿੰਵਾ।। ।।ਪਾਖਾਣ ਜੋਨਿ ਮੇਂ ਕੇਵਲ ਮੁਨ ਵੈ ਰਹੀ ਤਪ੍ਰ ਥੰਤ੍ਰੋ ਕੇ ਦੁਖ ਸੰਬਧੀ ਇਹ ਭੀ ਮੇਰਾ ਭਲਾ ਕੀਆ ਥਾ ਅਰੁ ਤਿਸ ਸ੍ਰਾਪ ਕੋ ਅਬ ਮੈਨੇਂ ਪਰਮ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਮਾਨਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ।।

।।ਦੇਖੇ ਭਰਿ ਲੋਚਨ ਹਰਿ ਭਵ ਮੋਚਨ ਇਹੈ ਲਾਭ ਸੰਕਰ ਜਾਨਾ।। ।।

।।ਸੰਸਾਰ ਰੂਪੀ ਭੈ ਕੇ ਨਿਵਾਰਕ ਜੋ ਤੁਮ ਹੋ ।ਤਿਨ ਕੋ ਮੈਨੇਂ ਨੇਤ੍ਰ ਭਰ ਕੇ ਦੇਖਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕਾ ਸ੍ਰਾਪ ਅਨੁਗ੍ਰਹੁ ਹੈ ਸੋ ਤੁਮਾਰੇ ।ਇਸ ਦਰਸਨ ਰੂਪੀ ਲਾਭ ਕਾ ਫਲ ਸੰਕਰ ਜੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੌਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੋਂ ਅਬ ਤੇਰੀ ਇਛਿਆ ਕਿਆ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।।

।।ਬਿਨਤੀ ਪ੍ਰਭੁ ਮੋਰੀ ਮੈਂ ਮਤਿ ਭੋਰੀ ਨਾਥ ਨ ਮਾਂਗੌਂ ਵਰ ਆਨਾ।।

।।ਪਦ ਕਮਲ ਪਰਾਗਾ ਰਸ ਅਨੁਰਾਗਾ ਮਮ ਮਨ ਮਧੁਪ ਕਰੈ ਪਾਨਾ।।

।।ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਮੇਰੀ ਮਤਿ ਭੋਰੀ ਕਹੀਏ ਮੂਰਖ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਅਬ ਮੇਰੀ ਬਿਨੈ ਸੁਨੋਂ ਮੈਂ ਔਰ ਵਰ ਨਹੀਂ ਮਾਂਗਤੀ ਤੁਮਾਰੇ ਚਰਣਾਰਬਿੰਦੋਂ ਕੀ ਜੋ ਪਰਾਗ ਕਹੀਏ ਰਜ ਹੈ ।ਤਿਸ ਮੇਂ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਰਸ ਹੈ ।ਤਿਸ ਕੋ ਮੇਰਾ ਮਨ ਰੂਪੀ ਭ੍ਰਮਰ ਸਦਾ ਪੀਵਤਾ ਰਹੈ ।ਇਹ ਦਾਨ ਮਾਂਗਤੀ ਹੋਂ ਕੈਸੇ ਤੁਮਾਰੇ ਚਰਨ ਹੈਂ।।

।।ਜਿਨ ਪਦ ਸੁਰ ਸਰਿਤਾ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਸਿਵ ਸੀਸ ਧਰੀ।।

।।ਸੋਈ ਪਦ ਪੰਕਜ ਜੇਹ ਪੂਜਤ ਅਜ ਮਮ ਸਿਰ ਧਰੇਉ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹਰੀ

।।ਜਿਨੋਂ ਤੁਮਾਰੇ ਪਦਾਰਬਿੰਦੋਂ ਸੇਂ ਉਪਜੀ ਹੁਈ ਸੁਰਸਰੀ ਕੋਂ ਪਰਮ ਪਾਵਨ ਮਾਨ ਕੇ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਸੀਸ ਪਰ ਧਾਰੀ ਅਰੁ ਜਿਨੋਂ ਚਰਣੋਂ ਕੋ ।ਵਿਧਹਰਾਦਿਕ ਪੂਜਤੇ ਹੈਂ ਤੇ ਪਦ ਕਮਲ ਤੁਮ ਨੇਂ ਮੇਰੇ ਸੀਸ ਪਰ ਧਾਰੇ ਜਾਂਤੇ ਤੁਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਹੋ ਜਾਂਤੇ ਮੇਰੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਹੈਂ।।

।।ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸਿਧਾਰੀ ਗੌਤਮ ਨਾਰੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਹਰਿ ਚਰਨ ਪਰੀ।।

।।ਜੋ ਅਤਿ ਮਨ ਭਾਵਾ ਸੋ ਵਰ ਪਾਵਾ ਗੀ ਪਤਿਲੋਕ ਅਨੰਦ ਭਰੀ।।

।।ਸੁਗਮ: ੪੭੩ ਆਦੇ: ।।ਅਸ ਪ੍ਰਭੁ ਦੀਨ ਦਯਾਲੁ ਹਰਿ ਕਾਰਨ ਰਹਿਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ।।

।।ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਸਠ ਤਾਹਿ ਭਜ ਛਾਡਿ ਕਪਟ ਜੰਜਾਲੁ।। ੪੭੪ ।।

।।ਚੌ: ।।ਚਲੇ ਰਾਮ ਲਖਮਨ ਮੁਨਿ ਸੰਗਾ ।ਗਏ ਜਹਾਂ ਜਗ ਪਾਵਨ ਗੰਗਾ।।

।।ਟੀਕਾਂ ਮੇਂ ਆਗੇ ਇਹ ਕਥਾ ਅਧਿਕ ਪਰਤੇ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਸੁੰਦਰ ਜਾਨ ਕੇ ਕੁਛਕ ਪਾਠ ਸੁਧਾਰ ਕੇ ਰਾਖੀ ਹੈ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਪੁਨ ਸੁਰਸਰਿ ਉਤਪਤਿ ਰਘੁਰਾਈ॥ ਕੌਸਿਕ ਪਾਹਿ ਪੂਛਾ ਸਿਰੁ ਨਾਈ॥
॥ਕਹਿ ਮੁਨਿ ਪ੍ਰਭੁ ਤਵ ਕੁਲ ਇਕ ਰਾਜਾ॥ ਨਾਮ ਸਗਰ ਤਿਹੁ ਲੋਕ ਬਿਰਾਜਾ॥
॥ਤਿਹ ਕੇ ਜੁਗ ਭਾਮਨਿ ਸੁ ਕੁਮਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਥਮ ਕੇਸਨੀ ਸੁਮਤਿ ਪਯਾਰੀ॥
॥ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਪਤ ਗੁਨ ਭ੍ਰਾਜਾ॥ ਸੁਤ ਬਿਹੂਨ ਮਨ ਬਿਸਮੇ ਰਾਜਾ॥
॥ਏਕ ਸਮੇਂ ਭਾਮਨਿ ਦੋ ਸਾਥਾ॥ ਗਏ ਬਨਹਿ ਤਪ ਹਿਤ ਰਘੁਨਾਥਾ॥
॥ਸਘਨ ਸੁਫਲ ਤਰੁ ਸੁੰਦਰ ਨਾਨਾ॥ ਤਹਿਂ ਭ੍ਰਿਗੁ ਮੁਨਿ ਬਸ ਤੇਜ ਨਿਧਾਨਾ॥
ਪੂਰਪਾਦੇ: ॥ਸਹਿਤ ਨਾਰਿ ਨ੍ਰਿਪ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਤਹਾਂ ਬਰਖ ਸਤ ਏਕ॥
॥ਕੀਨ ਤਪ ਭਲ ਦੇਖ ਭ੍ਰਿਗੁ ਅਸਤੁਤਿ ਕੀਨ ਅਨੇਕ॥
॥ਰਾਜਾ ਕਾ ਉਗ੍ਰ ਤਪ ਦੇਖ ਕੈ ਭ੍ਰਿਗੁ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਨੇਂ ਰਾਜਾ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰੀ॥ ੪੭੬॥
ਛੰ: ॥ਕਹਿ ਨਿਜ ਦੁਖ ਪ੍ਰਨਾਮ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀਨਾ॥ ਦੇ ਅਸੀਸ ਤਬ ਮੁਨਿ ਬਰੁ ਦੀਨਾ॥
॥ਨ੍ਰਿਪ ਘਰਨੀ ਸਨ ਮੁਨਿ ਅਸ ਭਾਖਾ॥ ਮਾਂਗਹੁ ਬਰ ਜੋ ਜਿਹ ਅਭਿਲਾਖਾ॥
॥ਸੁਨਿ ਮੁਨਿ ਬਚਨ ਸੀਸ ਤਿਨ ਨਾਵਾ॥ ਦੇਹੁ ਨਾਥ ਮੁਖ ਬਦੁ ਜੋ ਭਾਵਾ॥
॥ਏਕਹਿ ਏਕ ਕਹਯੋ ਸੁਤ ਹੋਨਾ॥ ਦੁਸਰਹਿ ਸਹਿਸ ਸਾਠ ਗੁਨ ਲੋਨਾ॥
॥ਹਰਖਤ ਭਈ ਸੁਭਗ ਬਰ ਪਾਈ॥ ਗਾਥ ਜੋਰ ਚਰਨਨਿ ਸਿਰੁ ਨਾਈ॥
॥ਸਹਿਤ ਭਾਮਨਿਨ ਅਵਧਹਿਂ ਆਏ॥ ਹਰਖ ਸਹਿਤ ਕਛੁ ਦਿਵਸ ਬਿਹਾਏ॥
ਸੁਗਮ: ॥ਜਾਨ ਘਰੀ ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਕੇਸਨਿ ਅਸਮੰਜਸ ਭੇ ਆਈ॥
॥ਸੁਮਤਿ ਪ੍ਰਸਵ ਤੂੰਬਨੀ ਏਕ ਸੋਈ॥ ਜੇ ਸੁਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹੇ ਮੁਨਿ ਜੋਈ॥
॥ਕੇਸਨੀ ਰਾਣੀ ਕਾ ਅਸਮੰਜਸ ਨਾਂਮ ਸੁਤ ਹੂਆ ਅਰੁ ਸੁਮਤਿ ਨਾਂਮ ਜੋ ਰਾਣੀ ਥੀ ਤਿਸ ਸੇਂ ਏਕ ਤੂੰਬਰੀ ਪ੍ਰਸੂ
ਤ ਭਈ ਤਿਸ ਬੀਚ ਸਾਠ ਸਹੰਸ੍ਰ ਬੀਜ ਥੇ ਸੋ ਏਕ ਏਕ ਬੀਜ ਏਕ ਏਕ ਪੁਤ੍ਰ ਹੋਗਏ॥
॥ਹਰਖ ਸਹਿਤ ਦਿਯੇ ਦਾਨ ਨਰੇਸ੍ਵਾ॥ ਪੂਜੇ ਪ੍ਰਭੁ ਗੁਰੁ ਗੌਰਿ ਗਨੇਸ੍ਵਾ॥
॥ਘ੍ਰਿਤ ਘਟ ਸੁੰਦਰ ਬਿਬਿਧਿ ਮੰਗਾਏ॥ ਤੇ ਸਬ ਸੁਤ ਨ੍ਰਿਪ ਤਿਨ ਮਹਿ ਨਾਏ॥
॥ਨਾਏ ਨਾਮ ਪਾਵਣੇਂ ਕਾ॥ ੪੭੭॥
ਦੋ: ॥ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਉਪਜੇ ਸਕਲ ਸੁਤ ਪੂਜੇ ਸਬ ਮਨ ਕਾਂਮਾ॥
॥ਜਾਹਿਂ ਦਿਵਸ ਨਿਸ ਹਰਖ ਬਸ ਸੁਨਹੁ ਰਾਮ ਘਨਸ੍ਯਾਮਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੭੮॥ਚੌ: ॥ਪਾਲਨ ਸਬ ਪਰ ਧਰਨਿ ਨਰੇਸੂ॥ਅਤਿ ਅਨੰਦ ਤਨ ਮਿਟਾ ਕਲੇਸੂ॥
॥ਰਹਹਿ ਸੁਰਾਜ ਸਕਲ ਮਨ ਚੀਤੇ॥ਤਿਹ ਸੁਖ ਬਸਤ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਬੀਤੇ॥
॥ਸਰਜੂ ਨਦੀ ਅਵਧ ਪੈ ਜੋ ਅਹਈ॥ਬਿਮਲ ਸਲਲ ਉੱਤਰ ਤਟ ਬਹਈ॥
॥ਪ੍ਰਜਾ ਲੋਕ ਕੇ ਬਾਲਕ ਨਾਨਾ॥ਨਿਤ ਉਠ ਤਹਾਂ ਕਰੈਂ ਅਸਨਾਨਾ॥
॥ਅਸਮੰਜਸ ਤਹ ਤਰਨੀ ਆਨੀ॥ਤਿਨ ਚਢਾਇ ਬੋਰੈ ਨਿਜ ਪਾਨੀ॥
॥ਭਈ ਪ੍ਰਜਾ ਸਬ ਪਰਮ ਦੁਖਾਰੀ॥ਬਾਲਕ ਬਧ ਸੁਨ ਸੁਨਹੁ ਖਰਾਰੀ॥
॥ਸਕਲ ਗਏ ਜਹ ਬੈਠ ਨ੍ਰਿਪਾਲਾ॥ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਨਾਇ ਪਦ ਭਾਲਾ॥
॥ਤੁਮ ਨ੍ਰਿਪ ਹੋਹੁ ਪ੍ਰਜਾ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਾ॥ਸੁਤ ਤੁਮਾਰ ਭਾ ਸਬ ਕਰ ਕਾਲਾ॥
॥ਤਜਹ ਦੇਸ ਹਮ ਸੁਨਹੁ ਨਰੇਸੂ॥ਬਿਨ ਤਜੇ ਨਹਿੰ ਮਿਟਹਿ ਕਲੇਸੂ॥
੪੭੯॥ਦੋ: ॥ਤਵ ਸੁਤ ਕੀਨੇ ਪਾਪ ਬਹੁ ਮਾਰੇ ਬਾਲਕ ਬ੍ਰਿੰਦ॥
॥ਤੁਮ ਕਹੁ ਪ੍ਰਾਨ ਸਮਾਨ ਸੋ ਹਮ ਕਹੁ ਤੋ ਅਤਿ ਮੰਦ॥
॥ਚੌ: ॥ਪ੍ਰਜਾ ਗਿਰਾ ਸੁਨਿ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ॥ਸੁਤਹਿੰ ਦੇਸ ਤੇ ਬਾਹਰ ਕੀਨਾ॥

॥ਅਸਮੰਜਸ ਕੋ ਵੈਰਾਗ ਭਯਾ ਤਬ ਉਸ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਪਿਤਾ ਮੁਝ ਕੋ ਬਨ ਮੇਂ ਜਾਣ ਦੇਇਗਾ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਉਪਾਵ ਕੀਆ ਨਗਰ ਕੇ ਬਾਲਕੋਂ ਕੋ ਕੌਤਕ ਕੇ ਮਿਸ ਨਾਵ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾਵੈ ਅਰੁ ਸਰਤਾ ਮੇਂ ਡੋਬ ਦੇਵੈ। ਇਹ ਅਨਰੀਤ ਦੇਖ ਕਰਿ ਪਿਤਾ ਨੇ ਬਨਬਾਸ ਦੀਆ ਤਬ ਸੰਪੂਰਨ ਬਾਲਕੋਂ ਕੋ ਨਦੀ ਤੇ ਨਿਕਾਸ ਕਰ ਆਪਨੇ ਆਪਨੇ ਗ੍ਰਿਹੋਂ ਮੇਂ ਪਠਾਇ ਦੀਆ ਅਰੁ ਆਪ ਬਨ ਕੋ ਚਲਾ ਗਾਇਆ ਇਹ ਕਥਾ ਪੂਰਬ ਵ੍ਰਿਤਾਂਤ ਮੇਂ ਹੈ॥

॥ ॥ਤਾਸ ਤਨੈ ਜਗ ਵਿਦਤ ਪ੍ਰਭਾਊ॥ਗੁਨ ਨਿਧਿ ਅੰਸੁਮਾਨ ਤਿਹ ਨਾਊ॥
॥ਬਸਤ ਹ੍ਰਿਦੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸੋ ਕੈਸੇ॥ਫਨਿ ਮਨਿ ਮੀਨ ਸਲਿਲ ਰਹਿ ਜੈਸੇ॥
॥ਗਈ ਪ੍ਰਜਾ ਸਬ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮਾ॥ਭੇ ਨਿਸੋਚ ਮਨ ਕਹੁ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ॥
॥ਬਹੁਰ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਮਨ ਕੀਨ ਵਿਚਾਰਾ॥ਅਸ੍ਵਮੇਧ ਪਨ ਹੋਇ ਹਮਾਰਾ॥
॥ਦ੍ਵਿਜ ਮੰਤ੍ਰੀ ਗੁਰ ਸੁਤਨ ਬੁਲਾਏ॥ਹਿਮਗਿਰ ਬਿੰਧ ਮੱਧ ਤਬ ਆਏ॥
॥ਹਿਮਾਚਲ ਅਰੁ ਬਿੰਧਾਚਲ ਕੀ ਜਹਾਂ ਸੰਧ ਮਿਲਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਅਸਥਾਨ ਮੇਂ ਜਗ ਨਿਮਿਤ ਆਏ॥
॥ਰੁਚਿਰ ਬੇਦਕਾ ਏਕ ਬਨਾਈ॥ਦੇਖਤ ਬਨੈ ਬਰਨ ਨਹਿ ਜਾਈ॥
॥ਮਖ ਅਰੰਭ ਛੋਡਿਓ ਤਬ ਤੁਰੰਗਾ॥ਬੇਗਵੰਤ ਦੇਖਿਯ ਜਿਮ ਉਰਗਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ੜੰਗ ਨਾਮ ਈਹਾਂ ਗਰੁੜ ਕੇ ਸਮਸ੍ਰਣਾ। ੪੮੧॥

ਦੋ: ।ਸੁਰਪਤਿ ਸੁਨਿ ਮਖ ਦਾਰ ਨਹਿ ਮਨ ਮਾਹਿ ਕਰ ਅਨੁਮਾਨ।

।ਆਇ ਤੁਰੰਗ ਤਬ ਲੀਨਯੋ ਮਰਮ ਨ ਕੋਊ ਜਾਨ।੪੮੨

ਚੌ: ।ਰਾਖਾ ਜਾਇ ਕਪਲ ਮੁਨਿ ਪਾਹੀ।ਕੌਨ ਜਾਨ ਕਾਹੂ ਕਰ ਮਨ ਨਾਹੀ।

ਆਸੰਕਾ। ।ਔਰ ਇਸਥਾਨ ਸਭੀ ਛੋਡ ਕਰ ਅੱਸ੍ਵ ਕੋ ਕਪਲ ਮੁਨਿ ਪਾਸ ਰਾਖਣਾ ਕਿ ਮਰਥ।
ਉੱਤਰ। ।ਇੰਦ੍ਰ ਨੇ ਦੀਚਾਰਾ ਲੋਕੋ ਨੇ ਅਸ੍ਵ ਹਰਣੇ ਮੇ ਮੇਰੇ ਪਰ ਉਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ।ਤਿਸ ਪਰ ਮੈਂ ਐ
ਸੇ ਇਸਥਾਨ ਮੇਂ ਛਿਪਾਊਂ ਜਹਾਂ ਕਿਸੂ ਕੋ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨ ਹੋਇ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਸੁਰਪਤਿ ।ਬਿਚਾਰ
ਤੇ ਹੈਂ ਇਹ ਜਣਾ ਕਪਲ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਇਹ ਆਸ੍ਵ ਛੁਡਾਵਣ ਜਾਵੈਂਗੇ ਤਬ ਭਸਮ ਹੋਵੈਂਗੇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਉਹਾਂ
ਬੰਧਾ।

।ਜੁਗਵਤ ਰਹੇ ਜਿ ਸੁਭਟ ਸਿਜਾਨਾ।ਲੇਤ ਤੁਰੰਗ ।ਤਿਨਹੂੰ ਨਹਿ ਜਾਨਾ।

।ਤਿਨ ਸਭ ਆਇ ਕਹਾ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਹੀਂ।ਮਹਾਂਰਾਜ ਹਮ ਕਰਤ ਨ੍ਹ ਰਾਹੀਂ।

।ਲੀਨ ਤੁਰੰਗ ਕੇ ਜਾਨ ਨ ਕੋਈ।ਸੋ ਹਮ ਕਹਾਹਿ ਜੁ ਆਯਸੁ ਹੋਈ।

।ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਨ੍ਰਿਪ ।ਬਿਸਮੇ ਪਾਵਾ।ਸਕਲ ਸੁਤਨ ਕਹਿ ਤੁਰਤ ਬੁਲਾਵਾ

।ਜਾਹੁ ਤੁਰੰਗ ਤੁਮ ਹੇਰਹੁ ਜਾਈ।ਸਕਲ ਚਲੇ ਚਰਨਨ ਸਿਰੁ ਨਾਈ।

।ਸੁਰਪਤਿ ਸਮ ਦੇਖਿਯ ਸਭ ਵੀਰਾ।ਸਕਲ ਧਨੁਰ ਧਰ ਅਤਿ ਰਨਧੀਰਾ

।ਤਿਨਹਿ ਚਲਤ ਧਰਨੀ ਅਕੁਲਾਈ।ਬਲਿ ਪਸੁ ਜੀਵ ਭਏ ਸਭ ਆਈ

ਤਿਨ ਕੋ ਮਹਾਂ ਮੂੜ੍ਹ ਅਰੁ ਹੰਕਾਰੀ ਜਾਨ ਕਰ ।ਕਿੰਵਾ। ।ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਦ੍ਵੈਖੀ ਜਾਣ ਕਰ ਤਿਨਕੇ ਚਲ
ਨੇ ਧਰਤੀ ਬਯਾਕੁਲ ਭਈ ਅਰੁ ਦਾਨੂਭੀ ਹਰਖਕਰ ਐਸੇ ਚਲੇ ਜੈਸੇ ਬਲ ਦਾਨ ਕਰਨੇ ਨਿਮਿਤ ਕੋਊ ਪ
ਲੇ ਰਲੇ ਅਰੁ ਦਾਹੁ ਕੂਦਤਾ ਜਾਇ।

।ਸੁਮਨ ਬਾਟਿਕਾ ਉਪਬਨ ਬਾਗਾ।ਸਰਿਤ ਕੂਪ ਵਾਪਿਕਾ ਤੜਾਗਾ।

।ਨਗਰ ਗਾਂਉ ਮੁਨਿਗਨ ਥਲ ਨਾਨਾ।ਗਿਰ ਕਾਨਨ ਕੰਦਰ ।ਇਸਥਾਨਾ।

ਦੋਹਾ: ।।ਇਹਿ ।ਬਿਧਿ ਸੋਧਨ ਜਾਇ ਆਏ ਸਭ ਮਿਲ ਭੂਪ ਪਾਹਿ।

।ਚਰਨਨ ਮਾਥਾ ਨਾਇ ਬੋਲੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੁ ਅੱਸ੍ਵ ਨਾਹਿ।੪੮੪

ਚੌ: ।ਖੋਦਹੁ ਮਹਿ ਸੁਤ ਫੇਰ ਪਠਾਏ।ਚਲੇ ਸਕਲ ਪ੍ਰਭੁ ਬਾਦਿਸ ਆਏ।

।ਤਿਨਕੇ ਕਰ ਜੋ ਕੁਲਸ ਸਮਾਨਾ।ਜੋਜਨ ਭਰ ਖੋਦਹਿ ਬਲਵਾਨਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਦੇਖ ਅਤੁਲ ਬਲ ।ਬਿਬ੍ਰਧ ਤਰਾਨੇ। ਅਰਿਹੈਂ ਕਾਂਹਿ ।ਫਿਰੰਤ ਸਨਮਾਨੇ।
।ਖੋਦਤ ਮਾਹਿ ਪਤਾਲ ਸਭ ਆਏ। ।ਦਿੱਗਜ ਏਕ ਦੇਖ ਸਿਰ ਨਾਏ।
।ਤਿੰਹ ਪੂਛ ਸਭ ਕਥਾ ਸੁਨਾਏ। ਬਹੁਰ ਸਕਲ ਦੱਛਨ ।ਦਿਸ ਆਏ।
।ਇਹ ।ਬਿਧਿ ਪੁਨਿ ਦੂਸਰ ਗਜ ਦੇਖਾ। ਅਤਿ ਉਤੰਗ ਗੁਨ ।ਵਿਮਲ ।ਵਿਸੇਖਾ।
।ਤਾਹੂ ਕਹੁ ਪ੍ਰਨਾਮ ਤਿਨ ਕੀਨੇ। ਚਲੇ ਖਨਤ ਪੱਛਮ ।ਚਿਤ ਦੀਨੇ।
।ਤੀਸਰ ਦੇਖ ਪ੍ਰਦੱਛਨ ਦੀਨਾ। ਪੁਨ ਉਤਰ ।ਦਿਸ ਸੋਧਿਨ ਕੀਨਾ।
।ਦਿੱਗਜ ਚੌਥ ਨਿਰਖ ਸੁਖ ਪਾਏ। ਸਕਲ ਕਪਲ ਮੁਨਿ ਪਾਹਿ ਪੁਨਿ ਆਏ
।ਖੋਦਹਿ ਮਹਿ ਕੋ ਪਾਰ ਨ ਪਾਵਾ। ਜੇਤਾ ਚਹੁ ।ਦਿਸ ਜਲਧ ਸੁਹਾਵਾ।
ਦੋ: ।ਦੇਖਾ ਆਇ ਤੁਰੰਗ ਤਬ ਬਾਧਾ ਮੁਨਿਵਰ ਪਾਸ।
।ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਸਕੋਪ ਹੁਇ ਭ੍ਰਾਤ ਹਹਿ ਸਬ ਕਰ ਨਾਸ।
੪੯੬।ਦੋ: ।ਖੋਦਾ ਮਹਿ ਹਮ ਚਾਰਹੁ ਕੋਧਾ।
।ਕੋਧਾ ਨਾਮ ।ਦਿਸਾ ਕਾ।
।ਰੇਰੇ ਦੁਸ੍ਰ ਬਹੁਤ ਤੁਹਿ ਸੋਧਾ।
।ਬੋ ਕਹਿ ਚੋਰ ਦੀਖ ਬਹੁ ਹੋਈ। ਇਹਿ ਸਮ ਛਲੀ ਅਵਰ ਨਹਿੰ ਕੋਈ
।ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਮੁਨਿ ।ਚਿਤਵ ਜਬਹੀ। ਭਏ ਭਸਮ ਛਿਨ ਮਹੁ ਸਬ ਤਬਹੀ
।ਤਿਨ ਕੇ ਜਲਨੇ ਮੋ ਕਾਰਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।
।ਪਾਵਕ ਜਾਨਿ ਧਰਹਿੰ ਕਰ ਪ੍ਰਾਨੀ। ਜਰਹਿ ਨ ਕਾਹੇ ਤੇ ਅਭਿਮਾਨੀ।
।ਜਾਨ ਗਰਲ ਜੇ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਕਰਹੀਂ। ਸੁਨਹੁ ਰਾਮ ਤੇ ਕਾਹਿ ਨ ਮਰਹੀਂ।
।ਕ੍ਰੋਧ ਕੀਨ ਬਿਨ ਕਰੇ ।ਵਿਚਾਰਾ। ਭਏ ਸਕਲ ।ਤਿ ਚਿੰਤੇ ਜਲ ਛਾਰਾ।
।ਅਸ੍ਵ ਮਾਨ ।ਇਤਿ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਬੁਲਾਯੋ। ਨਾਹਿੰ ਆਏ ਸਬ ਤਿਨੈ ਪਠਾਯੋ।
੪੯੮।ਦੋ: ।ਦੀਨੀ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਅਸੀਸ ਤਬ ਅਤਿ ।ਹਿਤ ਦ੍ਰਵਹਿ ਦ੍ਰਾ।
।ਬੇਗ ।ਫਿਰੋ ਲੈ ਤੁਰੰਗ ਸੁਤ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਾਨ ਅਧਾਰ। ੪੯੯
ਦੋ: ।ਚਲਯੋ ਨਾਇ ਪਦ ਸੀਸ ਕੁਮਾਰਾ। ਵਿਸ੍ਰ ਭਾਤ੍ਰ ਤਿਹੁ ਪੁਰ ਉਜਿਆਰ
।ਜਹ ਤਹ ਨਿਰਖ ਮੁਨਿ ਨਕੋਧਾ। ਪੂਛ ਖਬਰ ਕਰ ਦੈਕੇ ਪ੍ਰਨਾਮ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਚਲੇ ਮੁਨਿਨ ਸਨ ਪਾਇ ਅਸੀਸਾ। ਤਹ ਦਿਗਜਨ ਕੌ ਨਾਵਤ ਸੀਸਾ।।
।ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਸੋਧਿਤ ਮਗ ਮਹੁ ਜਾਤਾ। ਮਿਲਾ ਗਰੁੜ ਸੁਮਤਿ ਕਰ ਭ੍ਰਾਤਾ।।
।ਸੁਮਤਿ ਨਾਮ ਜੋ ਰਾਜਾ ਸਗਰ ਕੀ ਰਾਣੀ ਥੀ ਸੋ ਕਸ਼ਪ ਅਰੁ ਬਿਨਤਾ ਕੀ ਬੇਟੀ ਥੀ ਤਾਂ ਤੇ ਗਰੁੜ ਕੀ ਭਗਨੀ ਥੀ
।ਚਰਨ ਪਰਤ ਤਬ ਆਸਿਖ ਦਯੋ। ਜਰੇ ਸਕਲ ਜਿਹਿ ਬਿਧਿ ਸੋ ਕਹ੍ਯੋ।।
।ਸੁਨ ਤਿਹ ਬਚਨ ਸੋਚ ਭਾ ਭਾਰੀ। ਲੈ ਖਗਪਤਿ ਦਿਖਾਇ ਥਲ ਵਾਰੀ।।
।ਜਲ ਕਾ ਇਸਥਾਨ ਦਿਖਲਾਯਾ।।
।ਅੰਸੁਮਾਨ ਤਿਹ ਮੱਜਨ ਕੀਨਾ। ਕ੍ਰਮ ਕ੍ਰਮ ਸਬਨ ਤਿਲਾਂਜੁਲ ਦੀਨਾ।।
।ਬਹੁਰ ਗਰੁੜ ਬੋਲੇ ਸੁਨ ਤਾਤਾ। ਮੈਂ ਤੁਹਿ ਕਹੌਂ ਕਰੋ ਇਕ ਬਾਤਾ।।
੫੮੯।ਸੋ: ।ਕਰ ਸੁਤ ਸੋਇ ਉਪਾਇ ਗੰਗਾ ਆਵੈ ਅਵਨਿ ਜਿਹਿ।
।ਦਰਸਨ ਤੇ ਅਘ ਜਾਇ ਮੱਜਨ ਕੀਨੇ ਪਰਮ ਸੁਖ।।੫੯੦
ਦੋ: ।ਖਸ੍ਰ ਸਹਸ ਸਬ ਤਰਹਿਂਗੇ ਜਾਹਿ ਬਿਧਾ। ਗੰਗਾ ਪਾਇ ਪਰਮ ਪਾਵਨ ਨਿਧ
।ਖਸ੍ਰ ਕਹੀਏ ਸਤ ਸਹੰਸ੍ਰ ਜੋ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਇਸ ਉਪਾਵ ਸੇ ਸਭ ਤਰੈਂਗੇ।।
।ਸੁਨ ਅਸ ਬਚਨ ਹ੍ਰਿਦੇ ਮਹੁ ਭਾਏ। ਸਹਿਤ ਗਰੁੜ ਮੁਨਿ ਢਿਗ ਪੁਨ ਆਏ
।ਤਬ ਖਗੇਸ ਮੁਨਿ ਚਰਨਨ ਨਾਈ। ਪੂਰਬ ਨ੍ਰਿਪ ਕਰ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ।।
।ਆਸਿਖ ਦੇਇ ਤੁਰੰਗ ਮੁਨਿ ਦੀਨਾ। ਹਰਖਤ ਹ੍ਰਿਦੇ ਗਵਨ ਤਬ ਕੀਨਾ।।
।ਨਗਰ ਸਮੀਪ ਗਰੁੜ ਪਹੁਚਾਈ। ਗਏ ਭਵਨ ਨਿਜ ਤਬ ਖਗ ਰਾਈ।।
।ਦੀਹਾਂ ਤੁਰੰਗ ਲੈ ਨ੍ਰਿਪ ਸਿਰੁ ਨਾਈ। ਖਸ੍ਰ ਸਹਸ ਮੁਨਿ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ।।
।ਵਿਸਮੈ ਹਰਖ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨ੍ਰਿਪ ਭਯੋ। ਕੀਨ ਜੱਗ ਦਾਨ ਬਹੁ ਦਯੋ।।
।ਪੁਤ੍ਰਾਂ ਕਾ ਬਧ ਸੁਨ ਕਰ ਵਿਸਮੇ ਅਰੁ ਪੋਤ੍ਰਾ ਅੱਸ੍ਵ ਸਹਿਤ ਆਯਾ ਮਨ ਦੇਖ ਕਰ ਹਰਖ ਯੁਕਤ ਰਾਜਾ ਭਯਾ।।
।ਕੀਨੋ ਜੱਗ ਦਾਨ ਬਹੁ ਦਯੋ।।
।ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਨ੍ਰਿਪ ਤਿ ਰਾਜ ਬਹੁ ਕੀਨਾ। ਸਕਲ ਪ੍ਰਜਾ ਕਹੁ ਅਤਿ ਸੁਖ ਦੀਨਾ।।
੫੯੧।ਦੋ: ।ਅੰਸੁਮਾਨ ਕੌ ਰਾਜ ਦੈ ਆਪ ਗਯੋ ਸੁਰ ਧਾਮ।
।ਸੁਰਸਰਿ ਬਿਨ ਆਈ ਤਹਾਂ ਲਹੈ ਨ ਮਨ ਬਿਸ੍ਰਾਮ।।
੫੯੨।ਦੋ: ।ਤਾਸੁ ਤਨੈ ਦਿਲੀਪ ਨ੍ਰਿਪ ਭਯੋ। ਮਨ ਤਪ ਹਿਤ ਉਤਰਾਇਨ ਗਯੋ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਅਤਿਹਿ ਅਗਾਮ ਤਪ ਕੀਨ ਨ੍ਰਿਪਾਲਾ। ਭਏ ਕਾਲ ਬਸ ਗੇ ਬਹੁ ਕਾਲਾ।
ਕਹੀਯੇ ਕਹ ਦਿਲੀਪ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ। ਸੇਵ ਜਾਸ ਬਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਗਹਿ ਆਈ।

ਦਿਲੀਪ ਕੀ ਸੇਵਾ ਮੈਂ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕੇ ਗਣੋਂ ਕਾ ਹੇਤੁ ਏਹੁ ਰਾਜਸੂ ਜਗ ਬਹੁਤ ਕੀਏ। ਕਿੰਵਾ।
ਦਿਲੀਪ ਕੋ ਪਰਮ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਮਾਨ ਕਰ ਤਿਸ ਕੇ ਦਿਵ ਦਾਰਸ਼ਨ ਕੋ ਦੇਖਣੇ ਅਰੁ ਸਿਖਿਆ ਲੇਣੇ ਨਿਮਿਤ ਨ੍ਰਿਪ ਆਨ ਕਰ ਸੇਵਤੇ ਥੇ।

ਜੁਗਵਤਿ ਜੀਹਿੰ ਸੁਰਪਤਿ ਨਿਤ ਰਹਈ। ਅਹਿਮਾਂ ਤਿਹਿੰ ਕਹਿ ਕਿਹਿ ਬਿਧ ਕਹੀ।
ਭਗੀਰਥ ਅਸ ਸੁਤ ਭਯ ਜਾਸੂ। ਪਿਤ ਸਮ ਨੀਤਿ ਅਧਿਕ ਉਰ ਤਾਸੂ।

ਭਗੀਰਥ ਨੇਂ ਪਿਤਾ ਕੇ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੀ ਧਰਮ ਆਦਿਕ ਧਰਮ ਕਰੇ ਅਰੁ ਸੁਰਸਰੀ ਕੇ ਲਿਆਵਣ ਆਦਿਕ ਕਰਮ ਪਿਤਾ ਸੇਂ ਅਧਿਕ ਹੀ ਕਰੇ।

ਤਿਨੈ ਬੋਲ ਨ੍ਰਿਪ ਦੀਨੋਂ ਰਾਜਾ। ਆਪ ਚਲੇ ਉਤ ਤਪ ਕੇ ਕਾਜਾ। ॥
ਅਨਮਹੁ ਕਰਤ ਪੰਥ ਅਨੁਮਾਨਾ। ਸੁਰਸਰਿ ਆਵਤੋ ਜੈ ਨਤੁ ਪ੍ਰਾਨਾ।
ਜਿਮ ਮਨੁ ਤਨ ਦੀਨੋ ਤ੍ਰਿਮ ਦੇਊ।

ਜੈਸੇ ਅੰਸ ਮਾਨ ਨੇਂ ਦੇਹ ਤਿਆਗ ਦੀਏ ਤੈਸੇ ਹੀ ਤਪ ਕਰ ਮੈਂ ਭੀ ਤਿਆਗੋਂਗਾ।
ਫਿਰਿ ਨਿਜ ਨਗਰ ਪੁਨਾ ਉਨ ਲੇਊ।

੪੯੩। ਸੋ: ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਕਰਤ ਵਿਚਾਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀਨਾ ਤਬ ਪ੍ਰਬਲ ਤਪ।
ਬੀਤੇ ਕਛੁ ਇਕ ਕਾਲ ਦੇਹ ਤਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹਿ।

੪੯੪। ਦੋਹ: ਸੁਰਸਰਿ ਲਾਗ ਤਜੇ ਤਨ ਭੂਪਾ। ਸੇਤ ਜਸ ਮੁਛ ਪਿਜਹਿ ਜਲ ਕੂਪਾ।
ਇਹਾਂ ਭਗੀਰਥ ਮਨ ਅਸ ਭਯੋ। ਪਿਤ ਨ ਆਵ ਬਹੁ ਦਿਨ ਚਲ ਗਯੋ।
ਕਾਕੁ ਸਥੇਕ ਤਨੈ ਤਿਹਿੰ ਰਹ੍ਯੋ। ਦੀਨ ਰਾਜ ਨੀਤ ਬਹੁ ਕਹ੍ਯੋ।
ਕਹਿ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਥਾ ਸੁਤ ਪਾਹਾ। ਦੀਨ ਅਸੀਸ ਚਲ੍ਯੋ ਨਰਨਾਹਾ।
ਨਿਕਸਤ ਨਗਰ ਸਗੁਨ ਭਲ ਪਾਏ। ਅਤਿਹਿੰ ਨਿਵਡ ਬਨ ਤਹਿੰ ਨ੍ਰਿਪ ਆਏ।
ਦੇਖਤ ਭਗੀਰਥ ਬਨ ਸੁਖ ਪਾਵਾ। ਸੁਰਸਰਿ ਹਿਤ ਤਪ ਕੇ ਮਨ ਲਾਵਾ।
ਏਕ ਚਰਨ ਦੇ ਭੁਜਾ ਉਠਾਏ। ਰਵਿ ਸਨਮੁਖ ਚਿਤ ਵਾਹਿ ਮਨੁ ਲਾਏ।
ਵਰਖ ਸਹਸ ਬੀਤੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ। ਜਾਤ ਨ ਜਾਨੇ ਦਿਨੁ ਅਰੁ ਰਾਤੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਦੇਖ ਉੱਗ੍ਰ ਤਪ ਅਜ ਚਲਿ ਆਏ॥ਬੋਲੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸਨ ਬਚਨ ਸੁਹਾਏ॥
॥ਚਹੌ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁ ਲੇਹੁ ਵਰਦਾਨਾ॥ਬੋਲ੍ਯੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਰ ਅਜਹਿ ਪ੍ਰਨਾਮਾ॥
॥ਜੋ ਮਾਂਗੌਂ ਸੋ ਜਾਨਤ ਅਹਹੂ॥ਮੁਹਿ ਸਨ ਮਾਂਗਨ ਪ੍ਰਭੂ ਕਿਮ ਕਹਹੂ॥
੪੮੫॥ਸੋ: ॥ਤਦਪਿ ਕਹੌਂ ਪ੍ਰਭੁ ਦੇਹੁ ਮਮ ਸੰਤਾਨਕਿ ਬ੍ਰਿਧ ਵਰ॥
॥ਦੂਸਰ ਮਾਂਗੌ ਏਹੁ ਗੰਗਾ ਨਿਧਿ ਪਾਵੈ ਪਰਮ॥

॥ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀਨੈ ਭਗੀਰਥ ਕੌ ਕਹਾ ਵਰ ਮਾਂਗ ਤਬ ਭਗੀਰਥ ਨੇਂ ਕਹਾ ਜੋ ਹਮਰੇ ਮਨ ਕਾ ਮਨੋਰਥ ਹੈ ਸੋ ਤੁਮ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਪਰੰਤੂ ਤੁਮਾਰੇ ਕਹਿਣੇਂ ਸੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਭਯਾ ਤੁਮਾਰੀ ਇੱਛਾ ਕੋਈ ਵਰ ਦੇਣੇਂ ਕੀ ਭੀ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਮੈਂ ਮਾਂਗਤਾ ਹੌਂ ਮੇਰੀ ਸੰਤਾਂਨ ਬ੍ਰਿਧ ਹੋਵੈ ਅਰਥ ਇਹ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਪ੍ਰਯੰਤ ਰਹੇ॥ ॥ਅਥਵਾ॥
॥ਮੇਰੀ ਕੁਲ ਸੋਂ ਬ੍ਰਿਧ ਕਹੀਯੇ ਮਹਾਂਨ ਭਾਵ ਸੰਤ ਰਾਜਾ ਉਪਜੇਂ॥ ਅਰੁ ਦੂਤੀਯ ਵਰ ਦੇਵੋ ਜੋ ਗੰਗਾ ਧਰਾ ਪਰ ਆਵੈ॥ਸੰਤਾਂਨ ਕਾ ਵਰ ਪ੍ਰਥਮ ਯਾਚਣ ਮੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਸੰਤੋਂ ਅਵਤਾਰੋਂ ਕੇ ਕੁਲ ਮੈਂ ਉਪਜਣੇਂ ਕਾ ਗੰਗਾ ਜੀ ਸੇਂ ਭੀ ਅਧਿਕ ਮਹਾਤਮ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਭਗੀਰਥ ਨੇਂ ਐਸੇ ਜਾਣਾਂ ਇਹੁ ਬਾਤ ਤੌ ਬਿਰੰਚ ਜਾਣਤੇ ਹੈਂ ਇਨੋਂ ਨੇ ਵਾਸਤੇ ਗੰਗਾ ਨਿਮਿਤ ਤਪ ਕੀਏ ਹੈਂ ਜੋ ਮੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਏਹੀ ਵਰ ਮਾਂਗੌਂ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਸੀਘ੍ਰ ਹੀ ਏਵਮਸਤੁ ਕਹਿਕਰ ਅੰਤਰਧਿਆਨ ਹੋ ਜਾਏਂ ਤਿਸ ਕਰ ਪ੍ਰਥਮ ਔਰ ਵਰ ਮਾਂਗ ਕਰ ਪੀਛੈ ਏਹੁ ਮਾਂਗਾ॥੪੮੬॥

ਚੌ: ॥ਏਵਮਸਤੁ ਕਹਿ ਪੁਨਿ ਬਿਧਿ ਕਹਈ॥ਸੁਰਸਰਿ ਦੇਉਂ ਤਾਹਿ ਕੋ ਸਹਈ
॥ਛੂਟੇ ਜਾਇ ਪੁਨ ਤੁਰਤ ਰਸਾਤਲਾ॥ਫਿਰਹਿ ਨ ਬਹੁਰ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੁਨਿ ਮਾਤਲ

॥ਮਾਤਲ ਨਾਂਮ ਮਾਤਲੋਕ ਕਾ॥

॥ਤਿਹ ਤੇ ਕਹੋਂ ਭੂਪ ਤੁਹਿ ਪਾਂਹੀ॥ਅਤਿ ਦਯਾਲ ਸੰਕਰ ਮਨ ਮਾਂਹੀ॥

॥ਅਤਿ ਦਯਾਲ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰਤਖ੍ਯ ਹੋਵਣ ਸਮ ਉਨਕੇ ਦਰਸਨ ਹੋਵਣੇ ਮੋਂ ਦੇਰ ਨ ਲਗੇਗੀ॥

॥ਸੋ ਸਕਿ ਰਾਖ ਦੇਵ ਸਰਿ ਆਜੂ॥ਉਨਹਿ ਜਪੇ ਤੁਵ ਹੋ ਇਹ ਕਾਜੂ॥
॥ਅਸ ਕਹਿ ਬਿਧਿ ਅੰਤਰ ਹਿਤ ਭਏ॥ਬਹੁਰ ਭਗੀਰਥ ਸਿਵ ਤਪ ਠਏ॥
॥ਬਿਬੁਧ ਵਰਖ ਅੰਗੁਸ਼ਟ ਅਧਾਰਾ॥ਵਾਰ ਵਾਰਿ ਸਿਵ ਨਾਮ ਉਚਾਰਾ॥
॥ਸਿਵ ਦਯਾਲੁ ਪ੍ਰਗਟੇ ਤਬ ਆਏ॥ਹਾਥ ਜੋਰ ਨ੍ਰਿਪ ਬਿਨੈ ਸੁਨਾਏ॥
॥ਮੋ ਰਾਖਵ ਸੁਰਸਰਿ ਕਹਿ ਪਾਸਾ॥ਅਸ ਕਹਿ ਸੰਕਰ ਗੇ ਕੈਲਾਸਾ॥
੪੮੭॥ਦੋ: ॥ਉਹਾਂ ਦੇਵ ਸਰਿ ਸਿਵ ਬਚਨ ਸੁਨ ਮਨ ਕ੍ਰਿਤ ਹੰਕਾਰ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧੦੫

॥ਜਾਉ ਰਸਾਤਲ ਸਿਵ ਸਹਿਤ ਜਤਨ ਲਾਵਹੁ ਵਾਰ॥

੪੯੮॥ਚੌਪਈ: ॥ਅੰਤ੍ਰਜਾਮਿ ਸਿਵ ਰਚੋ ਉਪਾਈ॥ਨਿਜ ਸਿਰ ਜਟਾ ਸੁ ਅਗਮ ਬਨਾਈ
॥ਇਹਾਂ ਭਗੀਰਥ ਅਸਤੁਤਿ ਕੀਨੀ॥ਸੁਨ ਸਿਵ ਗੀਰਾ ਛਾਡਿ ਬਿਧਿ ਦੀਨੀ
॥ਛੂਟੇ ਸੋਰ ਭਯੋ ਤਬ ਭਾਰੀ॥ਚਕ੍ਰਿਤ ਦੇਵ ਆਹਿ ਦਿੱਗਜ ਚਾਰੀ॥
॥ਸੁਰਸਰਿਆ ਸਿਵ ਜਟਾ ਸਮਾਨੀ॥ਏਕ ਵਰਖ ਲੌ ਰਹੀ ਭੁਲਾਨੀ॥
॥ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਸਕਲ ਸੁਰ ਹਰਖੇ॥ਜਯ ਜਯਾਤਿ ਸੁਮਨ ਤਿਨ ਵਰਖੇ॥
॥ਬਹੁਰ ਭਗੀਰਥ ਉਸਤਤਿ ਕੀਨੀ॥ਸਿਵ ਤਬ ਡਾਰ ਬੂੰਦ ਇਕ ਦੀਨੀ॥
॥ਤਿਹ ਤੇ ਭਈ ਤੀਨ ਤਬ ਧਾਰਾ॥ਗਗਨ ਪਤਾਲ ਏਕ ਮਹਿ ਸਾਰਾ॥
॥ਗਈ ਜੁ ਨਭ ਸੋ ਅਘ ਕੀ ਸਾਪਿਨ॥

॥ਪਾਪੋਂ ਕੇ ਨਾਸ ਕਰਨੇਂ ਕੋ ਸਰਪਨੀ ਸਮੱ ਹੈ॥

॥ਦੇਵਨ ਧਰਾ ਨਾਮ ਮੰਦਾਕਿਨ॥

੪੯੯॥ਸੋ: ॥ਦੂਸਰ ਗਈ ਪਤਾਲ ਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾਵਤਿ ਹਰਨ ਦੁਖ॥
॥ਤੀਸਰ ਗੰਗ ਭੂਤਲ ਸਭ ਸੰਤਨ ਕਹੁ ਕਰਨ ਸੁਖ॥

॥ਭੂਤਲ ਕਹੀਏ ਭੂਮੰਡਲ ਵਿਖੇ ਅਪਰ ਸੁਗਮ: ॥੫੦੦

ਚੌਪਈ: ॥ਆਇ ਭਗੀਰਥ ਤਬ ਸਿਰ ਨਾਵਾ॥ਬੋਲੀ ਸੁਰਸਰਿ ਬਚਨ ਸੁਹਾਵਾ॥
॥ਬੇਗਵੰਤ ਨ੍ਰਿਪ ਰਥ ਤੈਂ ਆਨੂ॥ਤੁਰੰਗ ਮਰੁਤ ਸਮ ਸੁਭ ਜਿਮ ਭਾਨੂ॥
॥ਤਿਹ ਰਥ ਚਢ ਚਲ ਨ੍ਰਿਪ ਮਮ ਆਗੇ॥ਚਲਿ ਹੋ ਮੈਂ ਤਵ ਪਾਛੈ ਲਾਗੇ॥
॥ਸੁਨ ਨ੍ਰਿਪ ਦੇਵਿ ਬੈਨ ਤੁਰਤ ਰਥ ਆਨਾ॥ਚਢੋ ਹ੍ਰਿਦੈ ਸਿਮਰਤ ਭਗਵਾਨਾ॥

॥ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਸਿਮਰਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤੁਰੰਗਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਸਵਾਰ ਹੋਣੇਂ ਕਾਲ ਮੇਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਰਹਿਣੇਂ ਨਮਿਤ ਸੁਮਰਨ ਚਾਹੀਤਾ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਮੇਰੇ ਪਿਤਰੋਂ ਕਾ ਉਧਾਰ ਨਿਰਵਿਘਨ ਹੋਵੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸੁਮਰਨ ਕਰਾ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਅਤਿ ਉਤਮ ਵਸਤੁ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਵਣ ਕਰ ਜੋ ਚਿਤ ਕੋ ਅਤਿ ਉਤਸਾਹ ਭਯਾ ਹੈ ਤਹਾਂ ਹੰਕਾਰ ਕੀ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਹੇਤੁ ਸਿਮਰਣ ਕੀਆ॥

॥ਚਲੀ ਅਗ੍ਰ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਰਸਰੀ॥ਦੇਵਨ ਮੁਦਿਤ ਸੁਮਨ ਝਰਿ ਕਰੀ॥
॥ਚਲਤ ਤੇਜ ਕਛੁ ਵਰਨ ਨ ਜਾਈ॥ਟੂਟਹਿ ਤਰੁ ਗਿਰ ਸਿਲਾ ਸੁਹਾਈ॥
॥ਕਰਹਿ ਕੁਲਾਹਲ ਜੀਵ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ॥ਕਮਠ ਨਕਰ ਝਖ ਨਾਨਾ ਜਾਤੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਮੱਜਨ ਕਰਹਿਂ ਦੇਵ ਤਹਿਂ ਆਈ।।ਮੁਨਿ ਗਨ ਸਿੱਧ ਰਹੈਂ ਸਭ ਛਾਈ।

੫੦੧।।ਸੋ: ।।ਕਰਹਿਂ ਜੱਗ ਮੁਨਿ ਜੋਗ ਹਰਖ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨਹਿਂ ਜਾਇ ਕਹਿ।

।।ਦਰਸਨ ਤੇ ਜਗ ਲੋਗ ਤਰਹਿਂ ਅਸ ਸਭ ਮੁਨਿ ਕਹੈਂ।

੫੦੨।।ਚੌ: ।।ਕਰਹਿਂ ਜੁ ਮੱਜਨ ਤਪ ਮਨ ਲਾਇ ਹਿ।।ਤਿਹਿਂ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਕਹਿ ਨ ਸਕਾਇ ਹਿ।

।।ਸ੍ਯੰਦਨ ਪਰ ਨ੍ਰਿਪ ਸੋਹਤ ਕੈਸੇ।।ਤੇਜਵੰਤ ਰਵਿ ਦੇਖਿਯ ਜੈਸੇ।

।।ਨਾਘਤ ਸੈਲ ਸੁਹਾਵਨ ਦੇਸਾ।।ਪਾਛੈ ਸੁਰਸਰਿ ਅੱਗ੍ਰ ਨਰੇਸਾ।

।।ਹਰਿਦੁਆਰ ਸਮੀਪ ਤਬ ਆਏ।।ਖੇਤ੍ਰ ਦੇਖ ਸੁਰਸਰਿ ਮਨ ਭਾਏ।

।।ਤੀਰਥ ਬਹੁੰ ਮਨ ਭਾ ਸੁਖਕਾਰੀ।।ਆ ਪ੍ਰਯਾਗ ਪਹੁਚੀ ਅਘ ਹਾਰੀ।

।।ਤਹਿਂ ਮੱਜਨ ਕੀਨੇ ਦੁਖ ਜਾਈ।।ਬਹੁਰਿ ਦੇਵ ਸਰਿ ਕਾਂਸੀ ਆਈ।

।।ਜੋ ਸਿਵ ਪੁਰੀ ਸਹਜ ਸੁਖਦਾਈ।।ਵਰਨਿ ਨ ਜਾਇ ਮਨੋਹਰ ਤਾਈ।

।।ਔਰ ਵਿਵਿਧ ਵਿਧ ਤੀਰਥ ਜਾਨੀ।।ਗਈ ਤਹਾਂ ਕਿਮ ਕਰੌਂ ਬਖਾਨੀ।

।।ਅਗ ਲੋਗਨ ਕਹੁ ਕਰਤ ਸਨਾਥਾ।।ਜਾਇ ਰਲੀ ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਰਘੁਨਾਥ

੫੦੩।।ਦੋ: ।।ਮਿਲ ਬਰੋਰ ਉਧਦਹਿਂ ਗਈ ਉਦਧ ਹ੍ਰਿਦੈ ਸੁਖ ਮਾਂਨ।

।।ਲਗਯੋ ਸਰਾਹਨ ਭਗੀਰਥਹਿ ਤੁਮ ਸਮ ਧੰਨਿ ਨ ਆਂਨ।

੫੦੪।।ਚੌ: ।।ਕੀਨੋਂ ਅਸ ਜਸ ਕਰੈ ਨ ਕੋਈ।।ਤਪ ਬਲ ਮਹਿਮਾਂ ਕਸ ਨਹਿ ਹੋਈ।

।।ਸਗਰ ਤਨੈ ਤਾਰੇ ਤਤਕਾਲਾ।।ਹਰਖਵੰਤ ਤਬ ਭਏ ਭੁਵਾਲਾ।

।।ਅਵਰਹੁ ਰਹੇ ਜੁ ਕੁਲ ਮਹੁ ਕੋਊ।।ਤਿਨ ਕੇ ਸੰਗ ਤਰੇ ਅਬ ਓਊ।

।।ਸਕਲ ਸੁਰਨ ਸੰਗ ਤਹਾਂ ਬਿਧਾਤਾ।।ਨ੍ਰਿਪ ਸਨ ਆਇ ਕਹੀ ਅਸ ਬਾਤਾ

।।ਧੰਨਿ ਭਗੀਰਥ ਜਸ ਜਗ ਜਯੋ।।ਤੁਮ ਸਮਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਔਰ ਨ ਭਯੋ।

।।ਆਪਨ ਸਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਗ੍ਯਾ ਕਯੋ।।ਸੰਮਤ ਬੇਦ ਜਿਯਨ ਸੁਖ ਦਯੋ।

।।ਗੰਗਾ ਸਾਗਰ ਸਭ ਕੇ ਕਹਿ ਹੀ।।ਅਘ ਉਲੂਕ ਦੇਖਤ ਰਵਿ ਦਹਿਹੀ।

।।ਭਾਗੀਰਥੀ ਸੁ ਨਾਮ ਕਹੈ ਹੈਂ।।ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਨਾਗ ਸਿੱਧ ਜਸ ਗੈਹੈਂ।

।।ਅਸ ਕਹਿ ਬਿਧਿ ਨਿਜ ਲੋਕ ਹਿਂ ਆਏ।।ਇਹਾਂ ਭਗੀਰਥ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਏ

੫੦੫।।ਛੰ: ।।ਪਾਯੋ ਅਮਿਤ ਸੁਖ ਬਹੁਰ ਪੂਜਾ ਸੁਰਸਰਿਹਿ ਮਨ ਲਾਇ ਕੈ।

॥ਤਬ ਦੀਨ ਆਸਿਖ ਦੇਵ ਸਰਿ ਨਿਪਭਰਦਨਗੇ ਸੁਖ ਪਾਇਕੈ॥ ॥
॥ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਸੁਨ ਗੰਗਾ ਕਥਾ ਤਬ ਰਾਮ ਰਿਖ ਚਰਨਹਿ ਨਏ॥
॥ਕਹਿ ਦਾਸ ਤੁਲਸੀ ਰਾਮ ਲਛਮਨਹਿ ਮਹਾਂਮੁਨਿ ਆਸਿਖ ਦਏ॥

ਪੰ॰ਛਾ॰ਦੋ: ॥ਕੌਸਿਕ ਆਸਿਖ ਸੁਧਾ ਸਮ ਪਾਇ ਹਰਖ ਰਘੁਰਾਜ॥
॥ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਸੇ ਸਬ ਮਿਟ ਗਏ ਲਛਣ ਨਿਰਖ ਜਿਮ ਬਾਜ॥

॥ਆਖੇਪਕ ਕਥਾ ਈਹਾਂ ਰਹੀ॥੫੦੭॥

ਚੌ: ॥ਗਾਧ ਸੂਨ ਸਬ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ॥ਜਿਹ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਰਸਰਿ ਮਹਿ ਆਈ॥
॥ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਰਿਖਨ ਸਮੇਤ ਨਹਾਏ॥ਬਿਬਿਧ ਦਾਨ ਮਹਿਦੇਵਨ ਪਾਏ॥
॥ਹਰਖ ਚਲੇ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸੁਹਾਯਾ॥ਬੇਗ ਬਿਦੇਹ ਨਗਰ ਨਿਅਰਾਯਾ॥
॥ਪੁਰ ਰੰਮਤਾ ਰਾਮ ਜਬ ਦੇਖੀ॥ਹਰਖੇ ਅਨੁਜ ਸਮੇਤ ਬਿਸੇਖੀ॥

॥ਅਨੁਜ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਹਰਖੁ ਹੋਣ ਕਾ ਆਸਾ ਇਹ ਹੈ ਜੋ ਈਹਾਂ ਹਮਾਰੀਆਂ ਸਕਤਾ ਹੈਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਜਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਈਹਾਂ ਅਨੇਕ ਸੰਤ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਅਪਣਾਂ ਪਿਆਰਾ ਪੁਰ ਜਾਣਕੇ ਹਰਖੇ॥ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਪੁਰ ਕੀ ਸਬ ਰਚਨਾਂ ਅਤਿ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਦੇਖਕਰ ਅਨੰਦ ਅਧਕ ਭਯਾ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬਾਪੀ ਕੂਪ ਸਰਿਤ ਸਰ ਨਾਨਾ॥ਸਲਿਲ ਸੁਧਾ ਸਮ ਮਨਿ ਸੋਪਾਨਾ॥

॥ਸੋਪਾਨਂ ਨਾਮ ਪਉੜੀਓਂ ਕਾ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ॥

॥ਗੁੰਜਤ ਮੰਜੁ ਮੱਤ ਰਸ ਭ੍ਰਿੰਗਾ॥ਕੂਜਤ ਕਲ ਬਹੁ ਬਰਨ ਬਿਹੰਗਾ॥

॥ਰਸ ਪਰ ਮੱਤੇ ਹੋਕਰ ਮਨੋਹਰ ਭ੍ਰਮਰ ਗੁੰਜਾਰਤੇ ਹੈਂ ਕੋਕਿਲਾਦਿਕ ਪੰਛੀ ਕੂਜਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬਰਨ ਬਰਨ ਬਿਕਸੇ ਬਨ ਜਾਤਾ॥ਤ੍ਰਿਬਿਧ ਸਮੀਰ ਸਦਾ ਸੁਖਦਾਤਾ॥

॥ਅਨੇਕੋਂ ਰੰਗੋਂ ਕੇ ਕਮਲ ਫੂਲੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੀਤਲ ਮੰਦ ਸੁਗੰਧਤ ਵਾਯੁ ਚਲਤਾ ਹੈ॥੫੦੮॥

ਦੋ: ॥ਸੁਮਨ ਬਾਟਿਕਾ ਬਾਗ ਬਨ ਬਿਪੁਲ ਬਿਹੰਗ ਨਿਵਾਸ॥
॥ਫੂਲਤ ਫਲਤ ਸੁਪੱਲਵਤ ਸੋਹਤ ਪੁਰ ਚਹੁ ਪਾਸ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਜੋ ਕੇਵਲ ਪਸਪਮੇਂ ਸੋ ਸੁਮਨ ਬਾਟਿਕਾ ਜੋ ਮੇਟੇ ਕੇ ਬ੍ਰਿਛੋਂ ਵਾਲੇ ਨਗਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਲਗਾਏ ਹੂਏ ਸੋ ਬਾਗ ਜੋ ਦੂਰ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਤਮ ਅਕ੍ਰਿਤਮ ਜੋ ਬਨ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਫੂਲ ਫਲਾਦਿਕ ਸੁਚੇਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਖਗ ਬੋਲਤੇ ਹੂਏ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਯਦਪਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਤੋ ਅਬੀ ਨਗਰ ਸੇਂ ਬਾਹਰ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਰ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਨਗਰ ਕੇ ਭੀਤਰ ਕੀ ਸ਼ੋਭਾ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੫੦੯॥

॥ਚੌ: ॥ਬਨੈ ਨ ਬਰਨਤ ਨਗਰ ਨਿਕਾਈ॥ ਜਹਾਂ ਜਾਇ ਮਨ ਤਹਾਂ ਲੁਭਾਈ॥

॥ਚਾਰੁ ਬਜਾਰ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਅਟਾਰੀ॥

॥ਸੁਗਮ: ॥ਮਨਿ ਮੇ ਜਨੁ ਬਿਧਿ ਸੁਕਰ ਸੁਧਾਰੀ॥

॥ਮਾਨੋ ਬਿਧਿ ਨੇ ਅਪਣੇਂ ਹਾਥੋਂ ਸੇਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਹੈਂ ਏਹੁ ਉਤਪ੍ਰੇਖ੍ਯਾ ਅਤਿ ਉਸਤਤਿ ਮੇਂ ਹੈ॥

॥ਧਨਿਕ ਬਨਿਕ ਬਰ ਧਨਦ ਸਮਾਨਾ॥ ਬੈਠ ਸਕਲ ਬਸਤੁ ਲੈ ਨਾਨਾ॥

॥ਧਨਵੰਨ ਜੋ ਬਨਿਕ ਹੈਂ ਜਿਨਕਾ ਧਨ ਕੁਬੇਰ ਕੇ ਸਦ੍ਰਿਸ ਹੈ ਸੋ ਹਾਟੋਂ ਪਰ ਅਨੇਕ ਪਦਾਰਥ ਲੀਏ ਬੈਠੇ ਹੈਂ॥

॥ਚੌਹਟ ਸੁੰਦਰ ਗਲੀ ਸੁਹਾਈ॥ ਸੰਤਤ ਰਹੈਂ ਸੁਗੰਧ ਸਿੰਚਾਈ॥

॥ਚੌਰਸਤੇ ਔ ਬਜਾਰੋਂ ਅਰੁ ਬੀਥੀਯੋਂ ਕੀ ਸੁਘੜਤਾ ਐਸੇ ਜਾਣਨੀ ਜੋ ਸ੍ਰਯੰਬਰ ਕਰ ਭਈ ਹੈ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਨਿਰੰਤਰ ਸੁਗੰਧਤਾ ਸੇਂ ਭੀਗੀਆਂ ਰਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ॥

॥ਮੰਗਲਮੇ ਮੰਦਿਰ ਸਭ ਕੇਰੇ॥ ਚਿਤ੍ਰਿਤ ਜਨੁ ਰਤਿ ਨਾਥ ਚਿਤੇਰੇ॥

॥ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸੁਭਗ ਸੁਚਿ ਸੰਤਾ॥ ਧਰਮ ਸੀਲ ਗਿਆਨੀ ਗੁਨਵੰਤਾ॥ ਸੁਗਮ:

॥ਅਤਿ ਅਨੂਪ ਜਹ ਜਨਕ ਨਿਵਾਸੂ॥ ਬਿਥਕਹਿ ਬਿਬੁਧ ਬਿਲੋਕ ਬਿਲਾਸੂ॥

॥ਜਨਕ ਕੇ ਮੰਦਿਰਹੁ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਦੇਵਤਾ ਭੀ ਬਿਸਮੈ ਕਰ ਥਕਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਹੋਤ ਚਕਿਤ ਚਿਤੁ ਕੋਟ ਬਿਲੋਕੀ॥ ਸਕਲ ਭੁਵਨ ਸੋਭਾ ਜਨੁ ਰੋਕੀ॥

॥ਚਿਤ ਮੇਂ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਦੇਵਤਾ ਕੋਟ ਦੇਖਕਰ ਜਿਸ ਕੋਟ ਨੇਂ ਮਾਨੋਂ ਸਰਬ ਮੰਦਿਰੋਂ ਕੀ ਸੋਭਾ ਰੋਕ ਲੀਨੀ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਸਕਲ ਮੰਦਿਰੋਂ ਸੇਂ ਕੋਟ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਮਾਨੋਂ ਉਸ ਗੜ੍ਹ ਨੇਂ ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੀ ਸੋਭਾ ਅਪਣੇਂ ਮੇਂ ਧਾਰੀ ਹੈ॥ ੫੧੦॥

॥ਦੋ: ॥ਧਵਲ ਧਾਮ ਮਨਿ ਪੁਰਟ ਪਟ ਸੁਘਟਿਤ ਨਾਨਾ ਭਾਂਤਿ॥

॥ਸਿਯ ਨਿਵਾਸ ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਸੋਭਾ ਕਿਮ ਕਹਿ ਜਾਤ॥

॥ਮਣੀਓਂ ਕੇ ਸ੍ਵੇਤ ਧਾਮ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੁਵਰਨ ਕੇ ਕਿਵਾੜ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਘੜੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਸਾਖ੍ਯਾਤ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸੀਤਾਜੀਕਾ ਜਹਾਂ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ।ਤਿਸ ਮੰਦਿਰ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੈਸੇ ਕਹੀ ਜਾਇ।।੫੧੧।।

।।ਸੁਭਗ ਦ੍ਵਾਰ ਸਬ ਕੁਲਿਸ ਕਪਾਟਾ।।ਭੂਰ ਭੀਰ ਨਟ ਮਾਗਧ ਭਾਟਾ।।

।।ਸੁਭਗ ਕਹੀਯੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਮੰਦਰੋਂ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰ ਮੁਖ੍ਯ ।ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਬੱਜ੍ਰਸਮ ਅਤਿ ਦ੍ਰਿੜ ਕਪਾਟ ਲਗੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਨਕੇ ਆਗੇ ਯਾਚਿਕੋਂ ਕੀ ਭੀੜ ਹੁਇ ਰਹੀ ਹੈ।।

।।ਬਨੀ ਬਿਸਾਲ ਬਾਜ ਗਜ ਸਾਲਾ।।ਹੈ ਗੈ ਰਥ ਸੰਕੁਲ ਸਬ ਕਾਲਾ।।

।।ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਰਾਜਾ ਕੀ ਅਤਿ ਸਮ੍ਰਿਧ ਲਖਾਈ।।

।।ਸੂਰ ਸਚਿਵ ਸੇਨਪ ਬਹੁਤੇਰੇ।।ਨ੍ਰਿਪ ਗ੍ਰਿਹ ਸਰਸ ਸਦਨ ਸਬ ਕੇਰੇ।।

।।ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਅਤਿ ਸੁਹ੍ਰਿਦਤਾ ਅਰੁ ਉਦਾਰਤਾ ਲਖਾਈ।।

।।ਪੁਰ ਬਾਹਰ ਸਰ ਸਰਿਤ ਸਮੀਪਾ।।ਉਤਰੇ ਜਹ ਤਹ ਵਿਪੁਲ ਮਹੀਪਾ।।

।।ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਦਿਖਾਯਾ।।

।।ਦੇਖ ਅਨੂਪ ਏਕ ਅੰਬਰਾਈ।।ਸਬ ਸੁਪਾਸ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਈ।।

।।ਜਹਾਂ ਸਬ ਸੁਪਾਸ ਕਹੀਯੇ ਸਭ ਸੁਖ ਹੈਂ ਅਰਥ ।ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਮੰਦਰ ਹੈਂ ਸੀਤਲੁ ਅਰੁ ਮਿਸ੍ਟ ਜਲ ਹੈਂ ਸੁੰਦਰ ਛਾਯਾ ਹੈ ਮਨੋਹਰ ਪੁਸਪ ਹੈਂ ਫੁਹਾਰੇ ਛੂਟਤੇ ਹੈਂ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਈ ਕਹੀਯੇ ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਬਾੜੀਆਂ ਸਬਜੀਆਂ ਹੈਂ ।ਨਿਕਟ ਕੋਊ ਮਾਰਗ ਨਹੀ ਤਾਂਤੇ ਪੂਰਕ ਸੇਂ ਰਖ੍ਯਾ ਹੈ ਨਿਕਟਿ ।ਕਿਸੀ ਕਾ ਡੇਰਾ ਨਹੀਂ।। ਤਾਤੇਂ ਊਚੇ ਸਥਦ ਸੇਂ ਰਹੋਂਤ ਹੈ ਨਗਰ ਸੇਂ ਅਤਿ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਅਤਿ ਨਿਕਟ ਭੀ ਨਹੀ ਐਸਾ ਸੁੰਦਰ ਰਸਾਲ ਬਾਗ ਦੇਖ ਕਰ।।

।।ਕੌਸਕ ਕਹਾ ਮੋਰ ਮਨ ਮਾਨਾ।।ਇਹਾਂ ਰਹਿਯ ਰਘੁਬੀਰ ਸੁਜਾਨਾ।।

।।ਸੁਜਾਨ ਕਹੀਯੇ ਤੁਮ ਸੁਸ੍ਟ ਗਿਆਤਾ ਹੋ ਤਤ੍ਰ ।ਇਹ ਰਾਜੇ ਸੇਂ ਦੂਰ ਉਤਰਨਾਂ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ।।
।।ਕਿੰਵਾ।। ।।ਤੁਮਾਰੇ ਪਿਤਾ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰ ਪਰ ਹਮ ਤੁਮਾਰੇ ਦਰਸਨ ਕੇ ਲੋਭ ਨਿਮਿਤ ਆਪ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਥੇ ਅਰੁ ਈਹਾਂ ।ਵਿਦੇਹ ਸੇਂ ।ਇਤਰ ਔਰ ਰਾਜਾ ਬਹੁਤ ਹੈਂ ਰਾਜਾ ਕੇ ਆਏ ਬਿਨਾਂ ਨਗਰ ਮੇਂ ਜਾਣਾ ਯੋਗ੍ਯ ਨਹੀਂ।। ।।ਕਿੰਵਾ।। ।।ਤੁਮ ਰਘੁਬੀਰ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਕੁਲ ਕਰ ਭੀ ਮਾਨ੍ਯ ਹੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਆਗਮਨ ਬਿਨਾਂ ਨਗਰ ਪ੍ਰਵੇਸ ਸੇਂ ਤੁਮਾਰਾ ਮਾਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਤਾ ਅਰੁ ।ਇਨੋਂ ਬਾਤੋਂ ਕੋ ਤੁਮ ਸਮਝਤੇ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਸੁਜਾਨ ਹੋ।।

।।ਭਲੇਹਿੰ ਨਾਥ ਕਹਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤਾ।।ਉਤਰੇ ਤਹਿੰ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਮੇਤਾ।।

।।ਹੇ ਨਾਥ ਬਹੁਤ ਭਲਾ ਐਸੇ ਕਹਿ ਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਸੰਜੁਤ ਊਹਾਂ ਉਤਰੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਕੇਤ ।ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ।ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਕੋ ਬਡਾਈ ਦੇਣੇ ਨਿਮਿਤ ।ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਨਾਥ ਸੰਬੋਧਨ ਦੇ ਕੈ ।ਤਿਨ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਪ੍

ਮਣ ਕਰੀ।

।।ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਮਹਾਂਮੁਨਿ ਆਏ।

।ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਕੋ ਮਹਾਂਮੁਨਿ ਕਹਿਣੇਂ ਕਾ ਭਾਵ ਯਿਹ ਇਸੀ ਦੇਹ ਮੇਂ ਛਤ੍ਰੀ ਸੇਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਏ ਹੈਂ।
।ਕਿੰਵਾ। ।।ਜਿਨਕੇ ਸਾਥ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਹੈਂ ਤੇ ਸਰਬ ਸੇਂ ਮਹਾਨ ਹੈਂ।

।।ਸਮਾਂਚਾਰ ਮਿਥਲਾ ਪਤਿ ਪਾਏ।

।ਇਹਾਂ ਮਿਥਲਾ ਪਤਿ ਵਿਸੇਸਨ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਯੱਦਪਿ ਵਿਦੇਹ ਕੀ ਯਥਾਰਥ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮੇਂ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੇ ਵਕ ਭਾਵ ਨਹੀਂ। ਪਰੰਤੂ ਵ੍ਯਵਹਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮੇਂ ਇਹ ਮਿਥਲਾ ਪੁਰੀ ਕੇ ਪਤਿ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਹ ਇਨਕੇ ਪੁਰ ਮਹਿ ਆਏ ਹੈਂ। ਤਾਂਤੇ। ੫੧੨।।

।ਦੋ: ।।ਸੰਗ ਸਚਿਵ ਸੁਚ ਭੂਰਭਟ ਭੂਸੁਰ ਵਰ ਗੁਰੁ ਗਯਾਤਾ।
।।ਚਲੇ ਮਿਲਨ ਮੁਨਿ ਨਾਯਕਹਿ ਮੁਦਤ ਰਾਉ ਇਹ ਭਾਂਤਿ।।

।ਯਦਪਿ ਰਿਖੀਸ੍ਵਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਚਲੇ ਹੈਂ ਤਥਾਪਿ ਕਿਸੀ ਰਾਜਾ ਕਾ ਹੀ ਮੇਲ ਹੋਜਾਵੇ।
।ਅਥਵਾ। ।ਔਰ ਅਨੇਕ ਵ੍ਯਵਹਾਰ ਹੈਂ ਕੋਈ ਮੰਤ੍ਰ ਪੂਛਣਾ ਹੋਇ ਤਾਂਤੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਸ ਚਿਵ ਸੰਗ ਲੀਏ ਅਰੁ ਕਈ ਦੁਸ਼ਟ ਰਾਜੇ ਭੀ ਈਹਾਂ ਆਏ ਹੁਏ ਹੈਂ ਕਦਾਚਿਤ ਉਨਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਆਵੇ ਰਾਜਾ ਕੇ ਸਾਥ ਅਲਪ ਲੋਗ ਹੈਂ ਇਸ ਕੋ ਬਾਂਧ ਕਰ ਜਾਨਕੀ ਖੋਂਸ ਲੇ ਜਾਵੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸੰਗ ਬਹੁਤ ਸੁਭਟ ਲੀਏ ਅਰੁ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਨਿਮਿਤ ਭੂਸੁਰ ਵਰ ਲੀਏ ਅਰੁ ਗੁਰੁ ਭਕ੍ਤਾ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਪੁਨ: ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਵਿਸੇਸ ਸਨਮਾਨ ਨਿਮਿਤ ਭੀ ਗਯਾਤ ਗੁਰੁ ਕਹੀਏ ਕੁਲ ਸੰਬੰਧੀ ਭੀ ਗੁਰੁ ਸਤਾਨੰਦ ਜੀ ਲੀਏ ਜਾਂਤੇ ਏਹ ਗੌਤਮ ਜੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੰਤਹੁ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰਨ ਕੋ ਹਰਖ ਕਰ ਪੂਰਨ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਸਕ ਹ੍ਰਿਦਾ ਆਯਾ ਤਥਾ। ੫੧੩।।
।ਚੌ: ।।ਕੀਨ ਪ੍ਰਨਾਮ ਚਰਨ ਧਰ ਮਾਥਾ। ਦੀਨ ਅਸੀਸ ਮੁਦਿਤ ਮੁਨ ਨਾਥਾ।

।ਮੁਨਿ ਵਰ ਕੋ ਮੋਦ ਇਸ ਕਰ ਧੰਨ੍ਯ ਨ੍ਰਿਪ ਹੈ ਜਿਸ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਮੇਂ ਜਗਤ ਸਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਤਿਸਨੇਂ ਕੈਸੀ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਰਿਖੋਂ ਕਾ ਮਾਨ ਕੀਆ ਹੈ। ।ਕਿੰਵਾ। ।।ਇਸ ਕੇ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕਰਨੇ ਕੋ ਹਮ ਸੰਗ ਲਿਆਏ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ।

।।ਬਿੱਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਬ ਸਾਦਰ ਬੰਦੇ। ਜਾਨ ਭਾਗ ਬਡ ਰਾਉ ਅਨੰਦੇ। ਸੁਗਮ: ।।
।।ਕੁਸਲ ਪ੍ਰਸਨ ਕਹਿ ਵਾਰਹਿ ਵਾਰਾ। ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਬੈਠਾਰਾ।

।ਵਾਰੰਵਾਰ ਕੁਸਲ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਏ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਸਨਮਾਨ ਹੇਤੁ ਪੈ ਰਾਜਾ ਵਿਸ਼ੇਖ ਕਰ ਸਨਮਾਨ ਅਰੁ ਗਿਆਨਵਾਨ ਜਾਨ ਕਰ ਅਤਿ ਸਨਮਾਨਾ।

।ਤਿਹਿ ਅਵਸਰ ਆਏ ਦੋਊ ਭਾਈ। ਗਏ ਰਹੇ ਦੇਖਨ ਫੁਲਵਾਈ। ਸੁਗਮ:

।ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੈਸ ਕਿਸੋਰਾ। ਲੋਚਨ ਸੁਖਦ ਬਿਸ੍ਵ ਚਿਤ ਚੋਰਾ।

।ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਜਿਨਕੇ ਵਰਣ ਹੈਂ ਮ੍ਰਿਦੁ ਜਿਨਕਾ ਤਨ ਹੈ ਕਿਸੋਰ ਕਹੀਯੇ ਖੋੜਸ ਵਰਸ ਕੀ ਜਿਨਕੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਜਿਨਕਾ ਦਰਸਨ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਸੁਖਦਾਇਕ ਅਰੁ ਸਭ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਮਨ ਕੇਂ ਭੀ ਹਰਤਾ ਹੈ।
।ਕਿੰਵਾ। ।ਨੈਨ ਕੁਅਦਨ ਕੇ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਸੁਖ ਕਾਰਕ ਅਰੁ ਮਨਹਾਰਕ ਹੈਂ।

।ਉਠੇ ਸਕਲ ਜਬ ਰਘੁਪਤਿ ਆਏ। ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਨਿਕਟ ਬੈਠਾਏ।

।ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਉਠਣਾ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਇਛਕਰ ਅਰੁ ਜਨਕ ਕੇ ਲੋਗੋਂ ਕਾ ਉਠਣਾ ਮੁਨੋਂ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਕਰ ਅਰੁ ਤੇਜ ਭੀ ਨਾ ਸਹਾਰਾ ਜਾ ਤਬ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਸਮੀਪ ਬੈਠਾਯਾ।

।ਭੇ ਸਬ ਸੁਖੀ ਦੇਖ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਾ। ਬਾਰ ਬਿਲੋਚਨ ਪੁਲਕਤ ਗਾਤਾ।

।ਪ੍ਰਭੋਂ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਜੋ ਸਭੋਂ ਕੋ ਹਰਖ ਭਯਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਅਸ੍ਰੁਪਾਤ ਅਰੁ ਰੋਮਾਂਚ ਹੋ ਆਏ।

।ਮੂਰਤਿ ਮਧੁਰ ਮਨੋਹਰ ਦੇਖੀ। ਭਯੇ ਬਿਦੇਹ ਬਿਦੇਹ ਬਿਸੇਖੀ।

।ਮਧੁਰ ਮੂਰਤਿ ਕਹੀਯੇ ਜੋ ਬਾਹਜ ਕਰਣਨ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਮਨੋਹਰ ਕਹੀਯੇ ਜੋ ਅੰਤਹਕਰਣਨ ਕੋਂ ਪ੍ਯਾਰੀ ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਖ ਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ਪਰਮ ਬਿਦੇਹ ਭਏ। ਅਰਥ। ਇਹ ਗਜਾਨ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਤੌ ਬਿਦੇਹ ਥੇ ਹੀ ਅਬ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਬਿਸੇਖ ਬਿਦੇਹ ਭਏ। ਚੌਪਈ ਕੇ ਪਦ ਖੋੜਸ। ੧੪।
।ਦੋ: ।ਪ੍ਰੇਮ ਮਗਨ ਮਨ ਜਾਨਿ ਨ੍ਰਿਪ ਕਰ ਬਿਵੇਕ ਧਰ ਧੀਰ।

।ਬੋਲੇ ਮੁਨਿ ਪਦ ਨਾਇ ਸਿਰ ਗਦ ਗਦ ਗਿਰਾ ਗੰਭੀਰ।

।ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਜਬ ਮਨ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈਂ ਬਿਹਬਲ ਦੇਖਾ ਤਬ ਬਿਵੇਕ ਕੇ ਬਲ ਸੇਂ ਧੀਰਜ ਭੀ ਧਰਾ ਤਦਪਿ ਪ੍ਰੇਮ ਰੁਕੇ ਨਹੀ ਤਬ ਗਦਗਦ ਕੰਠ ਹੂਆ ਗੰਭੀਰ ਸ੍ਵਰ ਕਰ ਮੁਨਿਸ੍ਵਰ ਸੇਂ ਪੂਛਣੇਂ ਲਾਗਾ। ੧੫।

।। ।ਕਹਹੁ ਨਾਥ ਸੁੰਦਰ ਦੋਊ ਬਾਲਕ। ਮੁਨਿ ਕੁਲ ਤਿਲਕ ਕਿ ਨ੍ਰਿਪ ਕੁਲ ਪਾਲਕ

।ਹੇ ਨਾਥ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਬਾਲਕ ਹੈਂ ਸੋ ਕਿਸੁ ਮੁਨਿ ਕੇ ਸੁਤ ਹੈਂ ਵਾ ਕਾਹੂ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ। ਇਹਾਂ ਪ੍ਰਭੋਂ ਵਿਖੇ ਬਾਲਕ ਪਦ ਸਨੇਹ ਕਾ ਦ੍ਯੋਤਕ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਪਿਤਾ ਪੁਤ੍ਰ ਕੋ ਬਾਲਕ ਹੀ ਜਾਣਤੇ ਅਰੁ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਸੁਰ ਭੀ ਪਿਤਾ ਕੇ ਸਮ ਹੀ ਕਹਾ ਹੈ ਮੁਨਿ ਕੇ ਸਾਥ ਤਿਲਕ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਸਾਥ ਪਾਲਕ ਪਦ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਦੀਆ ਜੈਸੇ ਤਿਲਕ ਮਸਤਕ ਪਰ ਸੋਭਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਜੋ ਇਹ ਮੁਨਿ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤੌ ਮੁਨੋਂ ਕੇ ਸਿਰੋਮਨ ਹੋਵਹਿੰਗੇ ਅਰੁ ਜੌ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਹੈਂ ਤੌ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕੇ ਸਰਬ ਬੰਸੋਂ ਕੋ ਪਾਲੈਂਗੇ ਐਸਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਹਿਤਾ ਹੈ।

।ਬ੍ਰਹਮ ਜੁ ਨਿਗਮ ਨੇਤ ਕਹਿ ਗਾਵਾ। ਉਭੈ ਬੇਖ ਧਰਕੇ ਸੋ ਆਵਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਸਗਮ; ।ਇਹ ਸੁਨਕਰ ਜੌ ਮੁਨਿਵਰ ਕਹੇ ਹੇ ਰਾਜਨ ਜਿਖੋਂ ਕੇ ਸੰਗ ਕਰ ਮੁਨਿਪੁਤ੍ਰ ਅਰੁ ਸਸ੍ਤ੍ਰ ਵੈਕੋਂ ਲਖਾਣੇਂ ਕਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਇਹ ਅਨੁਮਾਨ ਤੋ ਬਣਤੇ ਥੇ ਤੁਮਨੇ ਇਨਕੋਂ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਕੈਸੇ ਜਾਣਾ। ਤਿਸ ਪਰ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿਤਾ ਹੈ।

।ਸਹਿਜ ਬਿਰਾਗ ਰੂਪ ਮਨ ਮੋਰਾ। ਥਕਤ ਹੋਤ ਜਿਮ ਚੰਦ ਚਕੋਰਾ।
।ਇਨਹਿ ਦੇਖ ਮਨ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗਾ। ਬਰਬਸ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁਖਹਿ ਮਨ ਤ੍ਯਾਗਾ।

।ਮੇਰਾ ਮਨ ਪਦਾਰਥੋਂ ਵਿਖੇ ਰੰਚਕ ਸੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਤਾ ਅਰੁ ਇਨਕੋਂ ਦੇਖਕਰ ਐਸਾ ਆਸਕ੍ਤ ਹੂਆ ਹੈ ਬਲਾਤਕਾਰ ਸੇ ਨਿਰਵਿਕਲਪਤਾ ਕੋ ਛੋਡਕਰ ਇਨਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਮੇਂ ਲਾਗਾ ਹੈ। ਇਸਤੇ ਮੈਨੇ ਇਨ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮ ਨਿਰਣੈ ਕੀਆ ਹੈ।

।ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਭੁ ਪੂਛੌਂ ਸਤਿਭਾਊ। ਕਹੋ ਨਾਥ ਜਿਨ ਕਰਹੁ ਦੁਰਾਊ। ।।

।ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਸੇਂ ਪੂਛਣੇਂ ਮੇਂ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾ ਆਸ਼ੈ ਇਹ ਲਖੀਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਜਵਾਹਰੀ ਅਮੋਲ ਰਤਨ ਕੋ ਆਪ ਪਰਖਤਾ ਹੈ ਤੌ ਆਪਣੀ ਬੁਧਿ ਕੀ ਪਰੀਖ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ ਔਰ ਪਾਰਖੂ ਸੇਂ ਭੀ ਨਿਰਣੈ ਕ ਰਵਤਾ ਹੈ ਤਬ ਭੂਪ ਕੀ ਐਹਾ ਸੁਨਕਰ।

।। ।ਕਹਿ ਮੁਨਿ ਬਿਹਸ ਕਹੋ ਨ੍ਰਿਪ ਨੀਕਾ। ਬਚਨ ਤੁਮਾਰ ਨ ਹੋਇ ਅਲੀਕਾ

।ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਨੇ ਮੁਸਕਾਇਕੇ ਕਹਾ ਹੇ ਰਾਜਨ ਤੁਮਨੇ ਬਹੁਤ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਕਹਾ ਹੈ ਤੁਮਾਰਾ ਬਚਨ ਕਬੀ ਅਲੀਕ ਕਹੀਯੇ ਮਿਥ੍ਯਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਤਾਤ੍ਪਰਯ ਇਹ ਇਹ ਬ੍ਰਹਮ ਹੀ ਹੈ ਮੁਸਕਾਂਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੈਸੇ ਕੋਈ ਦੁਰਲਭ ਵਸਤੁ ਹੋਵੇ ਕਿਸੀ ਪਾਸ ਛਿਪੀ ਹੂਈ ਅਰੁ ਕੋਈ ਔਰ ਦੇਖਕਰ ਉਸਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੋ ਤਤਖ੍ਯਣ ਹੀ ਪਛਾਣ ਲੇਵੈ ਤਬ ਵਹੁ ਪ੍ਰਥਮ ਪੁਰਸ਼ ਉਸਕੀ ਬੁਧਿ ਪਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਵਾਸਤਵ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੋਂ ਪਛਾਨਣੇਂ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਪਰ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ। ।ਵਾ। ।ਭਾਵੀ ਕੋਂ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਹਸੇ ਜੋ ਤੁਮ ਤੋ ਹਮਾਰੇ ਸੇਂ ਪੂਛਤੇ ਹੋ ਅਰੁ ਅਬੀ ਤੁਮਾਰੇ ਇਨਕੇ ਬਡੇ ਸੰਯੋਗ ਅਰੁ ਆਨੰਦ ਹੋਣੇਂ ਹੈਂ।
।ਅਬ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਅਰੁ ਆਪਨੀ ਪੂਰਬੋਕ੍ਤਿ ਕੋਂ ਪੁਸ਼ਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।।ਇਹਿ ਪ੍ਰਿਯ ਸਬਹਿ ਜਹਾਂ ਲਗ ਪ੍ਰਾਨੀ। ਮਨ ਮੁਸਕਾਹਿ ਰਾਮ ਸੁਨ ਬਾਨੀ।

।ਹੇ ਰਾਜਨ ਇਹ ਸਰਬ ਭੂਤੋਂ ਕੋਂ ਪਿਆਰੇ ਹੈਂ ਤਾਤ੍ਪਰਯ ਇਹ ਸਰਬ ਕੇ ਆਤਮਾ ਹੈਂ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਸਕਾਏ ਜੋ ਕੈਸੀ ਕੌਸ਼ਲ ਰੀਤਿ ਸੇ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਨੇਂ ਮੇਰਾ ਯਥਾਰਥ ਸ੍ਵਰੂਪ ਰਾਜਾ ਕੋਂ ਲਖਾਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਹਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕੀਆ ਜਾਂਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਮੇਂ ਦੋਸ਼ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤਬ ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਵ੍ਯਵਹਾਰਕ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਹਿਣੇ ਲਾਗੇ।

।ਰਘੁਕੁਲ ਮਨਿ ਦਸਰਥ ਕੇ ਜਾਏ। ਮਮ ਹਿਤ ਲਾਗ ਨਰੇਸ ਪਠਾਏ।

।ਰਘੁਵੰਸੀਓਂ ਕੇ ਸ਼ਿਰੋਮਣਿ ਹੈਂ। ।ਵਾ। ।ਰਾਘਵੋਂ ਕਾ ਸਿਰੋਮਣਿ ਜੋ ਦਸਰਥ ਹੈ ਤਾਂਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਯਗ੍ਯ ਪੂਰਣ ਕਰਣ ਹੇਤੁ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਭੇਜੇ ਥੇ। ।੫੧੫।।

ਦੋ: ।ਰਾਮ ਲਖਨ ਦੋਊ ਬੰਧੁ ਵਰ ਰੂਪ ਸੀਲ ਬਲ ਧਾਮ॥

।ਮਖ ਰਾਖ੍ਯੋ ਸਭ ਸਾਖਿ ਜਗ ਜੀਤ ਅਸੁਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ॥

।ਬਡੇ ਕਾ ਨਾਮ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈ ਛੋਟੇ ਕਾ ਨਾਮ ਲਖਸ਼ਮਣ ਹੈ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤ ਰੂਪ ਸੀਲ ਅਰੁ ਬਲ ਕਾ ਪੁੰਜ ਹੈਂ ।ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਸੁਬਾਹੁ ਆਦਿਕੋਂ ਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ਮੇਰਾ ਮਖ ਰਾਖਾ ਹੈ ਮੈਂ ।ਇਹ ਬਾਤ ਇਨ ਕੇ ਉਤਕਰਖ ਨਿਮਿਤ ਮਿਥਿਆ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤਾ ।ਇਸ ਬਾਤ ਕੇ ਸਾਖੀ ਅਨੇਕ ਲੋਕ ਹੈਂ। ੫੧੬॥

ਚੌ: ।ਮੁਨਿ ਤਵ ਚਰਨ ਦੇਖਿ ਕਹਿ ਰਾਊ।ਕਹਿ ਨ ਸਕੋਂ ਨਿਜ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਭਾਊ॥

।ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਰਾਜਾ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਹੇ ਮੁਨਿਵਰ ਮੈਂ ਅਪਣੇਂ ਪੁੰਨੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ।ਜਿਨੋਂ ਕਰ ਤੁਮਾਰੇ ਚਰਣਾਰਬਿੰਦ ਦੇਖੇ ਹੈਂ॥

।ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਦੋਉ ਭ੍ਰਾਤਾ।ਆਨੰਦ ਹੂੰ ਕੇ ਆਨੰਦ ਦਾਤਾ॥ ਸੁਗਮ:

।ਇਨ ਕੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪਰਸਪਰ ਪਾਵਨਿ।ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਮਨ ਭਾਵ ਸੁਹਾਵਨਿ॥

।ਹੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ।ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਕੀ ਜੈਸੀ ਆਪਸ ਮੇਂ ।ਨਿਰਦੋਖ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਅਰੁ ਧਰਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪਾਲਨ ਮੇਂ ਜੈਸੇ ।ਇਨ ਕੇ ਮਨ ਕੇ ਭਾਵ ਹੈਂ ਸੋ ਕਥਨ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਵਤੇ॥

।ਸੁਨਹੁ ਨਾਥ ਕਹ ਮੁਦਿਤ ਬਿਦੇਹੂ।

।ਬ੍ਰਹਮ ਜੀਵ ਇਵ ਸਹਜ ਸਨੇਹੂ॥

।ਤਬ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਹੇ ਨਾਥ ।ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਕਾ ਬ੍ਰਹਮ ਅਰੁ ਜੀਵ ਕੀ ਨ੍ਯਾਂਈ ਅਕ੍ਰਿਤਮ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨੀਕੇ ।ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਾਂਤ ਫੁਰਨ ਕਰ ਭਈ॥

।ਪੁਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਚਿਤਵ ਨਰਨਾਹੂ।ਪੁਲਕ ਗਾਤ ਉਰ ਅਧਿਕ ਉਛਾਹੂ॥

।ਪੁਨ: ਪੁਨ: ਦੇਖਣਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਕਰ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਇਨ ਕੇ ਅੰਗੋਂ ਕੀ ਛਬਿ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਪੁਨ: ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਅੰਗੋਂ ਕੀ ਛਬਿ ਦੇਖ ਕਰ ਆਨੰਦ ਉਪਜਤਾ ਹੈ ਜੋ ।ਇਹ ਭੀ ਸੀਤਾ ਵਤ ਸਰਬਾਂਗ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਪੁਨ: ਪੁਨ: ਦੇਖਣੇਂ ਸੇਂ ਮਨੋਰਥ ਕਰਤਾ ਹੈ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਸਫੁਲ ਕਰੇ।

।ਮੁਨਿਹਿ ਪ੍ਰਸੰਸਿ ਨਾਇ ਪਦ ਸੀਸਾ।ਚਲੇ ਲਵਾਇ ਨਗਰ ਅਵਨੀਸਾ॥

।ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੀ ਸ੍ਤੁਤ ਕਰੀ ਤੁਮ ਧੰਨ੍ਯ ਹੋ ।ਜਿਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਮੈਂ ।ਇਨ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕੀਆ ਹੈ ।ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕਰ ਪੁਰ ਭੀਤਰ ਤਿਨ ਕੋ ਲ੍ਯਾਯਾ॥

।ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਸੁਖਦ ਸਭ ਕਾਲਾ।ਤਹਾਂ ਬਾਸ ਲੈ ਦੀਨ ਭੁਆਲਾ॥

।ਸਕਲ ।ਰਿਤੋਂ ਮੈਂ ਜੋ ਸੁਖਦਾਇਕ ਮੰਦਰ ਹੈਂ ।ਤਿਸ ਮੇਂ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਦੇਣੇਂ ਕਰ ਰਾਜਾ ਕੀ ਅਧਿਕ ਰੁਚਿ ਸੂਚੀ ਜੋ ਕੇਵਲ ਸੀਤ ਨਿਵਰਕ ਧਾਮ ਮੈਂ ।ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਦੇਤਾ ਤੌ ਸੀਤ ਕਾਲ ਮਾਤ੍ਰ ਰਾਖਣ ਮੇਂ ਸ੍ਰਧਾ ਜਾਣੀ ਜਾਤੀ॥

।ਅਥਵਾ। ।ਛਿ ਸਰਦ ।ਰਿਤੁ ਥੀ ।ਜਿਸ ਮੇਂ ਕਬੀ ਸੀਤ ਕੀ ਕਬੀ ਉਸਨਤਾ ਕੀ ਚਾਹ ਹੋਤੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸਰਬ ਕਾਲ ਸੁਖਦ ਤੇਰਾ ਦੀਆ।।

।।ਕਰ ਪੂਜਾ ਸਬ ਬਿਧਿ ਸਿਵਕਾਈ। ਗਯੋ ਰਾਉ ਗ੍ਰਿਹ ਵਿਦਾ ਕਰਾਈ।।

।ਪੂਜਾ ਕਰੀਐ ਪਾਦ ਅਰਘਾਦਿਕ ਪੁਨਹ ਕੀਏ ਅਰੁ ਅਸਨ ਬਸਨ ਸੈਨਾਦਿਕ ਸਕਲ ਦ੍ਰਿਵ ਅਰੁ ਸੇਵ ਕਰਤੀ ਸੌਂਪ ਕਰ ਆਪ ਨ੍ਰਿਪ ਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਗਯਾ। ੫੧੮।।

ਦੋ: ।।ਰਿਖਿਨ ਸੰਗ ਰਘੁਵੰਸ ਮਨਿ ਕਰਿ ਭੋਜਨ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ।

।।ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਭੁ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸਹਿਤ ਦਿਵਸ ਰਹਾ ਭਰ ਜਾਮਾ।

।ਰਿਖੋਂ ਸਮੇਤ ਪ੍ਰਭੋਂ ਨੇ ਭੋਜਨ ਕਰਕੇ ਸੈਨਾਦਿਕ ਕਰੇ ਤਦਨੰਤਰ ਉਠਕੇ ਦੋਨੋਂ ਭ੍ਰਾਤ ਬੈਠੇ ਥੇ ਤਦ ਲੌਂ ਪਾਹਰ ਭਰ ਦਿਨ ਕਬਨਕਾ ਆਸੋ ਇਹ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣੇਂ ਕਾ ਸਮਾਂ ਚਤੁਰਥ ਯਾਮ ਹੀ ਹੋਤਾ ਹੈ। ੫੧੯।।

।।ਲਖਨ ਹ੍ਰਿਦੇ ਲਾਲਸਾ ਵਿਸੇਖੀ। ਜਾਇ ਜਨਕਪੁਰ ਆਯੇ ਦੇਖੀ।

।ਲਖਮਣ ਜੀ ਕੋ ਜਨਕਪੁਰ ਦੇਖਣ ਕੀ ਵਿਸੇਖ ਲਾਲਸਾ ਹੈ ਨਵੀਨ ਪੁਰ ਮਾਤ੍ਰ ਕੋ ਦੇਖਣ ਮੇਂ ਲਾਲਸਾ ਥੀ ਅਰੁ ਪੁਰ ਕੇ ਲੋਕ ਜੋ ਸੁੰਦਰਤਾ ਸੁਣੇਂ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਨ ਕੇ ਦੇਖਣੇਂ ਕੀ ਵਿਸੇਖ ਇਛਾ ਭਈ।

।।ਪ੍ਰਭੁ ਭੈ ਬਹੁਰ ਮੁਨਹਿ ਸਕੁਚਾਹੀਂ। ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਹੈਂ ਮਨਹਿ ਮੁਸਕਾਹੀਂ।।

।ਪ੍ਰਭੋਂ ਕਾ ਭੈ ਹੈ ਅਰੁ ਮੁਨੀਸੁਰ ਸੇਂਭੀ ਸੰਕੋਚ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਇਹ ਜਾਣੇਂਗੇ ਬਾਲ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਤਦਪਿ ਅਤਿ ਲਲਸਾ ਕੋ ਮੁਸਕਾਨ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।।ਰਾਮ ਅਨੁਜ ਮਨ ਕੀ ਗਤਿ ਜਾਨੀ। ਭਗਤ ਵਛਲਤਾ ਹਿਯ ਹੁਲਸਾਨੀ।।

।ਅੰਤਰਯਾਮਤਾ ਕਰ ਅਰੁ ਲਖਮਨ ਜੀ ਕੇ ਮੰਦ ਮੁਸਕਾਵਨ ਦ੍ਵਾਰਾ ਭੀ ਉਨਕੇ ਰਿਦੇ ਕੋ ਸਮਝ ਕਰ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਭਗਤ ਵਤਸਲਤਾ ਸੇ ਹੁਲਾਸ ਹੂਆ ਜੋ ਲਖਮਣ ਜੀ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮੁਝੈ ਕਰਣੀ ਹੈ।। ।।ਕਿੰਵਾ।।

।।ਇਹ ਜਨਕਪੁਰ ਕੇ ਈਹਾਂ ਕੇ ਨਿਵਾਸੀ ਲੋਕ ਭੀ ਸਭੀ ਮੇਰੇ ਭਗਤ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਦਰਸਨ ਦੇਕਰ ਉਨਕੀ ਅਭਿਲਾਖਾ ਪੂਰਨ ਕਰ ਭਗਤ ਵਤਸਲਤਾ ਕਹੀ।

।।ਪਰਮ ਵਿਨੀਤ ਸਕੁਚ ਮੁਸਕਾਈ। ਬੋਲੇ ਗੁਰੁ ਅਨੁਸਾਸਨ ਪਾਈ।।

।ਪਰਮ ਵਿਨੀਤ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਰਿਦਾ ਸਕੁਚਿਆ ਸੰਕੋਚ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਤਰਫ਼ ਸੇ ਜੋ ਇਹ ਬਾਂਛਤ ਕੀਏ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰ ਅਪ੍ਰਸੰਨ ਨ ਹੋਵੇਂ।। ।।ਅਥਵਾ।। ।।ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਤਰਫ਼ ਸੇਂ ਸੁਕਚੇ ਹਮ ਗੁਰੋਂ ਸੇ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਕਹੈਂ ਹਮ ਨਗਰ ਦੇਖਣ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾ ਨੀਚੇ ਕਰਕੈ ਮੁਸਕਾਣੇ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਮੁਨੀਸ਼ਰੋਂ ਨੇ ਜਾਣਿਆਂ ਅਰੁ ਪੁਛਾਰਿਆ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤਬ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਆਗਿਆ ਪਾਇਕਰ ਬੋਲੇ।

।।ਨਾਥ ਲਖਨ ਪੁਰ ਦੇਖਨ ਚਹਹੀਂ। ਪ੍ਰਭੁ ਸਕੋਚ ਡਰੁ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਹਹੀਂ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੬ ੧੫ ।ਹੇ ਨਾਥ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਅਤਿ ਇੱਛਾ ਜਨਕ ਪੁਰ ਕੇ ਦੇਖਣ ਮੇਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਭੈ ਕਰ ਸੁਕਚਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ।

।ਜੌ ਰਾਉਰ ਆਯਸ ਮੈਂ ਪਾਵੌਂ। ਨਗਰ ਦਿਖਾਇ ਤੁਰਤ ਲੈ ਆਵੌਂ।।

।।ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਭ੍ਰਾਤ ਸਨੇਹ ਅਰੁ ਗੁਰਭਗਤਿ ਪੁਨਃ ਪੁਰ ਦੇਖਣੇ ਮੇਂ ਅਪਣੀ ਭੀ ਰੁਚਿ ਸੂਚੀ।

।।ਸੁਨ ਮੁਨੀਸ ਕਹਿ ਬਚਨ ਸਪ੍ਰੀਤੀ। ਕਸ ਨ ਰਾਮ ਤੁਮ ਰਾਖਹੁ ਨੀਤੀ।।

।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਵਚਨ ਸੁਨਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਜੁਤ ਬੋਲਿਆ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਤੁਮ ਐਸੀ ਨੀਤਿ ਕਿਉਂ ਨ ਰਾਖਉ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਜੁਤ ਬੋਲਣਾ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਦੇਖਕਰ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਐਸ੍ਵਰਜ ਦੀ ਰਾਰ ਕਰ।

।।ਧਰਮ ਸੇਤੁ ਪਾਲਕ ਤੁਮ ਤਾਤਾ। ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਵਸ ਸੇਵਕ ਸੁਖ ਦਾਤਾ।।

।ਧਰਮ ਸੇਤੁ ਕੇ ਤੁਮ ਪਾਲਕ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਮਾਣ ਰਾਖਣਾ ਤੁਮਕੋ ਯੋਗ੍ਯ ਹੈ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਵਸ ਹੋ ਅਰੁ ਸੇਵਕੋਂ ਕੇ ਸੁਖਦਾਤਾ ਹੋ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਸੇਵਕੋਂ ਕੋ ਮਾਨ ਸਹਿਤ ਸੁਖ ਦੇਤੇ ਹੋ। ।ਕਿੰਵਾ। ।। ਲਛਮਣ ਜੀ ਅਰੁ ਨਗਰ ਕੇ ਲੋਕ ਭੀ ਸਭ ਸੇਵਕ ਹੈਂ ਇਨਕੇ ਬਾਂਛਿਤ ਸਿਧ ਕਰ ਇਨਕੋ ਸੁਖ ਦੇਵਿਂਗੇ ਤਾਂਤੇ। ੫੨੦।।

ਦੋ: ।।ਜਾਇ ਦੇਖ ਆਵਹੁ ਨਗਰ ਸੁਖ ਨਿਧਾਨ ਦੋਊ ਭਾਇ।

।ਦੇਖਣਾ ਅਪੂਰਬ ਵਸਤੁ ਕਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤੌ ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਤੁਮਾਰੀ ਮਾਯਾ ਕਰ ਰਚਿਤ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਤੁਮਾਰਾ ਅਵਤਾਰ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਨਿਮਿਤ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਨਗਰ ਕੇ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਭੀ ਆਪਨੇ ਸੁੰਦਰ ਮੁਖ ਦਿਖਲਾਇਕਰ ਸਫਲ ਕਰ ਆਓ। ੫੨੧।।

ਚੌ: ।।ਮੁਨਿ ਪਦ ਕਮਲ ਬੰਦ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਾ। ਚਲੇ ਲੋਕ ਲੋਚਨ ਸੁਖਦਾਤਾ।

।ਮਰਯਾਦਾ ਰਾਖਬੇ ਨਿਮਿਤ ਮੁਨਿਵਰ ਕੇ ਪਗੋਂ ਪਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਸਭੋਂ ਕੇ ਸੁਖਦਾਤਾ ਜੋ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਾ ਹੈਂ ਸੋ ਪੁਰ ਕੋ ਚਲੇ।

।।ਬਾਲਕ ਬ੍ਰਿੰਦ ਦੇਖ ਅਤਿ ਸੋਭਾ। ਲਗੇ ਸੰਗ ਲੋਚਨ ਮਨ ਲੋਭਾ।

।ਸੁਗਮ: ।।ਅਬ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਪੀਤ ਬਸਨ ਪਰਕਰ ਕਟਿ ਭਾਥਾ। ਚਾਰੁ ਚਾਪ ਸਰ ਸੋਭਤ ਹਾਥਾ।।

।ਪੀਤ ਬਸਨ ਦੋਊ ਭਗਵਾਨੋਂ ਕੇ ਧ੍ਯਾਨ ਮੇਂ ਕਹੇ ਹੈਂ ਅਧਾ ਊਰਧ ਪਰਕਰ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਸੋਂ ਕਮਰ ਬਾਂਧੀਏ ਆਪਰਸਪਰ।

।।ਤਨ ਅਨੁਹਰਤ ਸੁਚੰਦਨ ਖੋਰੀ। ਸ੍ਯਾਮਲ ਗੌਰ ਮਨੋਹਰ ਜੋਰੀ।।

।ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਤਨ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਚੰਦਨ ਕੇ ਤਿਲਕ ਕੀਏ ਹੈਂ ਸ੍ਯਾਮ ਤਨ ਪਰ ਪੀਤ ਤਿਲਕ ਕੀਆ ਹੈ ਗੌਰ ਤਨ ਪਰ ਅਰੁਨ ਤਿਲਕ ਕੀਆ ਹੈ ੨੯੭ ੪੧੮

।ਕੇਹਰ ਕੰਧਰ ਬਾਹੁ ਬਿਸਾਲਾ। ਉਰ ਅਤਿ ਰੁਚਿਰ ਨਾਗਮਨਿ ਮਾਲਾ।

।ਨਾਗਮਨਿ ਮਾਲਾ ਕਹੀਏ ਜੋ ਹਾਥੀਓਂ ਕੇ ਮਸਤਕੋਂ ਸੇ ਮੋਤੀ ਨਿਕਸਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਮਾਲਾ।

।ਸੁਭਗ ਸੋਨ ਸਰਸੀਰੁਹ ਲੋਚਨ। ਵਦਨ ਮਯੰਕ ਤਾਪ ਤ੍ਰੈ ਮੋਚਨ।

।ਸੁੰਦਰ ਅਰੁਨ ਕਮਲੋਂ ਵਤ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤੀਨੋਂ ਤਾਪੋਂ ਕਾ ਖੰਡਕ ਸਸੀ ਸਮ ਮੁਖ ਹੈ। ।ਅਥਵਾ।
।ਤੀਨਹੁ ਕਹੀਏ ਪਾਮਰ ਜਿਗ੍ਯਾਸੂ ਗ੍ਯਾਨੀ ਇਨੋਂ ਕਾ ਤਾਪ ਖੰਡਕ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਪਾਮਰੀਓਂ ਕੋ ਜਗ੍ਯਾਸਾ ਜਗ੍ਯਾਸੀਓਂ ਕੋ ਗ੍ਯਾਨ ਗ੍ਯਾਨੀਓਂ ਕੋ ਜੀਵਨ ਮੁਕ੍ਤਿ ਕੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਕਰਾਵਤਾ ਹੈ।

।ਕਾਨਨ ਕਨਕ ਫੂਲ ਛਬਿ ਦੇਹੀ। ਚਿਤਵਤ ਚਿਤਹਿ ਚੋਰ ਜਨੁ ਲੇਹੀ।

।ਕਾਨੋਂ ਵਿਖੇ ਕਰਨਫੂਲ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋਂ ਦੇਖਣਹਾਰੇ ਕੇ ਚਿਤ ਕੋ ਚੁਰਾਇ ਲੇਤੇ ਹੈਂ।

।ਚਿਤਵਨਿ ਚਾਰੁ ਭ੍ਰਿਕੁਟਿ ਵਰ ਬਾਂਕੀ। ਤਿਲਕ ਰੇਖ ਸੋਭਾ ਜਨੁ ਚਾਂਕੀ।

।ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਦੇਖਣੇਂ ਕੀ ਰੀਤਿ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਲਕ ਕੀ ਰੇਖਾ ਸੋ ਮਾਨੋ ਸੋਭਾ ਕੇ ਚਾਂਕੀ ਕਹੀਏ ਛਾਪਾ ਲਗ ਰਹੇ ਅਰਥ ਇਹ ਸਕਲ ਸੋਭਾ ਮਾਥੇ ਹੀ ਮੇਂ ਰੋਕ ਰਾਖੀ ਹੈ।੫੨੨।

ਦੋ: ।ਰੁਚਿਰ ਚੌਤਨੀ ਸੁਭਗ ਸਿਰ ਮੇਚਕ ਕੁੰਚਿਤ ਕੇਸ। ।
।ਨਖ ਸਿਖ ਸੁੰਦਰ ਬੰਧੁ ਦ੍ਵੈ ਸੋਭਾ ਸਕਲ ਸੁਦੇਸ। ।

।ਸੁੰਦਰ ਚੌਤਨੀ ਕਹੀਏ ਰੰਗੀਨ ਚੀਰਾ ਸਿਰ ਪਰ ਹੈ ਅਰੁ ਮੇਚਕ ਕਹੀਏ ਸ੍ਯਾਮ ਅਰੁ ਕੁੰਚਿਤ ਕਹੀਏ ਕੁੰਡਲਦਾਰੇ ਕੇਸ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਰਬ ਅੰਗੋਂ ਕੀ ਸੋਭਾ ਯਥੋਚਿਤ ਬਣੀ ਹੂਈ ਹੈ। ਅਬ ਨਗਰ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਯੁਵਤੀਓਂ ਕੇ ਪਰਸਪਰ ਕਥਨ ਪੂਰਬਕ ਦੇਵਤ੍ਵੇ ਮੇਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਯੁਕ੍ਤਿ ਪੂਰਬਕ ਲਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।੫੨੩।

ਚੌ: ।ਦੇਖਨ ਨਗਰ ਭੂਪ ਸੁਤ ਆਏ। ਸਮਾਚਾਰ ਪੁਰਵਾਸਨ ਪਾਏ।
।ਧਾਏ ਧਾਮ ਕਾਮ ਸਭ ਤ੍ਯਾਗੇ। ਮਨਹੁ ਰੰਕ ਨਿਧਿ ਲੂਟਨ ਲਾਗੇ।
।ਸੁਗਮ: ।।ਨਿਰਖਿ ਸਹਜ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਵੈ ਭਾਈ। ਹੋਹਿੰ ਸੁਖੀ ਲੋਚਨ ਫਲ ਪਾਈ।

।ਸੁੰਦਰ ਕਹੀਏ ਜਿਨੋਂ ਕੇ ਤਨੋਂ ਕੀ ਭੂਖਨਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਕੁਛ ਵਿਸੇਖ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਹੀਂ ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਫਲ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ।

।ਯੁਵਤੀ ਭਵਨ ਝਰੋਖਨ ਲਾਗੀ। ਨਿਰਖਹਿੰ ਰਾਮ ਰੂਪ ਅਨੁਰਾਗੀ। ਸੁਗਮ:

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਕਹੈਂ ਪਰਸਪਰ ਬਚਨ ਸਪ੍ਰੀਤੀ॥ਸਖਿ ਇਨ ਕੋਟ ਕਾਮ ਛਬਿ ਜੀਤੀ॥

॥ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਜੁਤ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਹੇ ਸਖੀ ਇਨੋਂ ਨੇ ਅਨੰਤ ਕੋਟ ਮਦਨੋਂ ਕੀ ਛਬਿ ਹਰ ਲੀਨੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ॥

॥ਸੁਰ ਨਰ ਅਸੁਰ ਨਾਗ ਮੁਨਿ ਮਾਂਹੀ॥ਸੋਭਾ ਅਸ ਕਹੁ ਸੁਨੀਯਤ ਨਾਂਹੀ॥

॥ਸੁਗਮ:॥ ॥ਜੋ ਕਿਉਂ ਕਹੇ ਤੁਮ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੋ ਸੁਰਾਦਿਕੋਂ ਮੇਂ ਐਸਾ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਵਿਸ਼ਨੂ ਸਿਵ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ॥

॥ਵਿਸ਼ਨੂ ਚਤੁਰਭੁਜ ਬਿਧਿ ਮੁਖ ਚਾਰੀ॥ਬਿਕਟ ਵੇਖ ਮੁਖ ਪੰਚ ਪੁਰਾਰੀ॥

॥ਵਿਸ਼ਨੂ ਜੀ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਤੁਰੇ॥ਇਹ ਕਿ ਸੂ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਏਕ ਛਠੀ ਅੰਗੁਲੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਬ ਹਾਥ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀਂ ਲਾਗਤਾ ਅਰੁ ਜਹਾਂ ਦੁਇ ਭੁਜਾ ਅਧਿਕ ਹੋਵੈਂ ਸੋ ਦੋਭੁਜ ਸਰੀਰ ਜੈਸੀ ਸੋਭਾ ਕੈਸੇ ਪਾਵੈ ਅਰੁ ਸਰੀਰ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਂਣ ਸੇਂ ਕਿਸੂ ਕਾ ਸਿਰ ਅਧਿਕ ਨਾਕ ਭਾਰੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਸਰੀਰ ਕੀ ਸੋਭਾ ਨ੍ਯੂਨ ਹੋ ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਜਹਾਂ ਏਕ ਸਰੀਰ ਪਰ ਚਾਰ ਸਿਰ ਹੂਏ ਤੌ ਏਕ ਸਿਰ ਜੈਸੀ ਆਭਾ ਕੈਸੇ ਹੋਇ ਪੁਨਾਹ ਸਰੀਰ ਸੁੰਦਰ ਭੀ ਹੋਵੈ ਪਰੰਤੂ ਬਸਤ੍ਰ ਮਲੀਨ ਹੋਵੈਂ ਤਬ ਸੁਖਮਾਂ ਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਤੀ ਅਰੁ ਜਹਾਂ ਬ੍ਯਾਘ੍ਰ ਬਿਰ ਸਰਪ ਬਿਭੂਤ ਮੁੰਡ ਮਾਲਾ ਔ ਪੰਚ ਸਿਰ ਹੋਵੈਂ ਸੋ ਪੀਤਾਂਬਰੋਂ ਅਰੁ ਭੂਖਣੋਂ ਯੁਕਤ ਸਰੀਰ ਜੈਸੀ ਛਬਿ ਕਬਿ ਪਾਵ ਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਅਪਰ ਦੇਵ ਅਸ ਕੋਊ ਨਾਹੀਂ॥ਇਹਿ ਛਬਿ ਸਖੀ ਪਟਤਰ ਜਾਹੀਂ॥

॥ਜਿਨ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕੌ ਇਹ ਤੀਨੋਂ ਈਸ਼੍ਵਰ ਭੀ ਨ ਪਾਵੈਂ ਤਬ ਔਰ ਦੇਵਤਾ ਤੌ ਇਨ ਕੇ ਸਮ ਭੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹੇ ਸਖੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਤੁਲਤਾ ਜਿਨ ਕੋ ਦੇ ਈਏ॥ ਪ ੨ ੪॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਵੈ ਕਿਸੋਰ ਸੁਖਮਾ ਸਦਨ ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਸੁਖ ਧਾਂਮ॥
॥ਅੰਗ ਅੰਗ ਪਰ ਵਾਰੀਐ ਯਹਿ ਕੋਟਿ ਕੋਟ ਸਤ ਕਾਂਮ॥

॥ਖੋੜਸ ਵਰਖ ਕੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸੋਭਾ ਕੇ ਮੰਦਰ ਹੈਂ ਸਾਮ ਗੌਰ ਜਿਨ ਕੇ ਵਰਣ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੁਖੋਂ ਕੇ ਸਦਨ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੇ ਏਕ ਏਕ ਅੰਗ ਕੀ ਛਬਿ ਪਰ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਮਨੋਜ ਵਾਰੀਐਂ॥ ਪ ੨ ੫॥ਅਬ ਪਰੋਂ ਕੀ ਅਨੁਪਮਤਾ ਕਥਨ ਪੂਰਬਕ ਪਿਤਾ ਨਾਮਾਦਿਕ ਭੇਦ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ॥

॥ਚੌ:॥ ॥ਕਹੋ ਸਖੀ ਅਸ ਕੋ ਤਨੁ ਧਾਰੀ॥ਜੋ ਜਨ ਮੋਹਿ ਅਸ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰੀ॥
॥ਕੋਸ ਪ੍ਰੇਮ ਬੋਲੀ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ॥ਜੋ ਮੈਂ ਸੁਨਾ ਸੋ ਸੁਨਹੁ ਸਯਾਨੀ॥
॥ਏ ਦੋਊ ਨ੍ਰਿਪ ਦਸਰਥ ਕੇ ਢੋਟਾ॥ਬਾਲ ਮਰਾਲਨ ਕੇ ਕਲ ਜੋਟਾ॥ ਸੁਗਮ:॥
॥ਮੁਨਿ ਕੌਸਕ ਮਖ ਕੇ ਰਖਵਾਰੇ॥ਜਿਨ ਰਨ ਅਜਰ ਨਿਸਾਚਰ ਮਾਰੇ॥

॥ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਯਗ੍ਯ ਕੀ ਰਖ੍ਯਾ ਨਿਮਿਤ ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਰਣ ਰੂਪੀ ਅਜਰ ਕਹੀਏ ਅਜਿਤ ਦਿਖੇ ਰਾਖ੍ਯਸ ਮਾਰੇ ਹੈਂ ਅਜਿਤ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤਿਨ ਕੇ ਬਧ ਮੇਂ ਕਛੁ ਜਤਨ ਨਹੀਂ ਹੂਆ ਬਾਲ ਕ੍ਰੀੜਾ ਵਤ ਮਾਰ ਡਾਰੇ ਹੈਂ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਅਜਰ ਕਹੀਏ ਜੋ ਜਰਾ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਸੇਂ ਭੀ ਨ ਬੇ ਕਰਤੇ ਤਿਨੇਂ ਰਾਖ੍ਯ

ਸੋ ਕੋ ਇਨੋਂ ਮਾਰ ਦੀਨਾ ਹੈ ਆਗੇ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਮੇ ਭੇਦ ਸੁਨੋ॥

॥ਸ੍ਯਾਮ ਗਾਤ ਕਲ ਕੰਜ ਬਿਲੋਚਨ॥ ਜੋ ਮਾਰੀਚ ਸੁਭੁਜ ਮਦ ਮੋਚਨ॥
॥ਕੌਸੱਲ੍ਯਾ ਸੁਤ ਸੋ ਸੁਖ ਖਾਨੀ॥ ਨਾਮ ਰਾਮ ਧਨੁ ਸਾਯਕ ਪਾਨੀ॥
॥ਗੌਰ ਕਿਸੋਰ ਬੇਖ ਬਰ ਕਾਛੇ॥ ਕਰ ਸਰ ਚਾਂਪ ਰਾਮ ਕੇ ਪਾਛੇ॥
॥ਲਛਮਨ ਨਾਮ ਰਾਮ ਲਘੁ ਭ੍ਰਾਤਾ॥ ਸੁਨਿ ਸਖਿ ਤਾਸ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਮਾਤਾ॥
॥ਸੁਗਮ॥ ਪ੨੬॥

ਦੋ: ॥ਬਿਪ੍ਰ ਕਾਜ ਕਰ ਬੰਧੁ ਦੋਊ ਮਗ ਮੁਨਿ ਬਧੂ ਉਧਾਰ॥
॥ਆਏ ਦੇਖਨ ਚਾਂਪ ਮਖ ਸੁਨ ਹਰਖੀ ਸਭ ਨਾਰਿ॥

॥ਏਸਤ੍ਰੀਓਂ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਨੇ ਮੇ ਭਾਵ ਇਹ ॥ਇਹ ਭੀ ਉਤਮ ਕੁਲ ਮੇਂ ਉਪਜੇ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਜਨਕਜਾ ਕੇ ਜੋਗ ਹੈਂ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਸੁਬਾਹੁ ਮਾਰੀਚ ਕਾ ਬਿਧੁੰਸ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕਰ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਬਲੀ ਹੈਂ ਧਨੁਖ ਕੋਂ ਭੀ ਤੋੜੈਂਗੇ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਨਿਸਾਚਰੋਂ ਕਾ ਬਧ ਤੋ ਔਰ ਭੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਇਨੋਂ ਕੇ ਚਰਣ ਛੁਹਿਕਰ ਅਹਿੱਲਿਆ ਤਰੀ ਹੈ ਸੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪਵਾਨ ਹੈਂ ਧਨੁਖ ਕੋ ਤੋੜੈਂਗੇ॥ ਪ੨੭॥
॥ਅਬ ਅਪਣੀ ਬੁਧਿ ਮਤਾ ਕਰ ਬਾਂਛਿਤ ਨਿਮਿਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੇ ਅਰੁ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕੇ ਬਚਨ ਕਹਿ ਤੀਆਂ ਹੈਂ॥

॥ਚੌ: ॥ਦੇਖ ਰਾਮ ਛਬਿ ਕੋ ਇਕ ਕਹਈ॥ ਜੋਗ ਜਾਨਕਿਹਿ ਯਹਿ ਬਰੁ ਅਹਈ॥
॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਜੌਂ ਸਖਿ ਇਨਹਿ ਦੇਖ ਨਰ ਨਾਹੂ॥ ਪਨ ਪਰਹਰ ਹਠ ਕਰੈ ਬਿਵਾਹੂ॥

॥ਹੇ ਅਲੀ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇਂ ਇਨ ਕੋਂ ਦੇਖਾ ਨਹੀਂ ਜੌਂ ਦੇਖੇਗਾ ਤੌ ਪ੍ਰਣ ਕਾ ਹਠ ਤ੍ਯਾਗ ਕੇ ਸੀਤਾ ਸੇਂ ਇਨ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਕਰਾਇ ਦੇਵੈਗਾ॥ ਤਿਸ ਸਖੀ ਕਾ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕਰ॥

॥ਕੋ ਕਹਿ ਏ ਭੂਪਤਿ ਪਹਿਚਾਨੇ॥ ਮੁਨਿ ਸਮੇਤ ਸਾਦਰ ਸਨਮਾਨੇ॥
॥ਸਾਦਰ ਅਰੁ ਸਨਮਾਨੇਂ ਜੋ ਦੁਇ ਪਦ ਹੈਂ ਸੋ ਏਕ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਓਰ ਏਕ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਓਰ ਲਗਾਵਣੇ॥
॥ਸਖਿ ਪਰੰਤੁ ਪਨ ਰਾਉ ਨ ਤਜਈ॥ ਸੁਗਮ॥ ॥ਬਿਧਿ ਬਸ ਹਠ ਅਬਿਬੇਕਹਿ ਭਜਈ॥
॥ਦੈਵ ਨੀਤਿ ਕੇ ਵਸ ਹੂਆ ਨ੍ਰਿਪ ਅਬਿਬੇਕ ਦ੍ਵਾਰਾ ਹਠ ਕੋਂ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ॥

॥ਕੋ ਕਹਿ ਜੌਂ ਭਲ ਅਹੈ ਬਿਧਾਤਾ॥ ਸਭ ਕਹੁ ਸੁਨਿਯ ਉਚਿਤ ਫਲ ਦਾਤਾ॥
॥ਤੌ ਜਾਨਕਿਹਿ ਮਿਲਹਿ ਬਰ ਏਹੂ॥ ਨਾਹਿਨ ਆਲਿ ਇਹਾਂ ਸੰਦੇਹੂ॥
॥ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਇਨ ਕੇ ਸੰਜੋਗ ਭਏ ਤੁਮ ਕੋਂ ਕ੍ਯਾ ਲਾਭ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ॥

੩੦੦ ।ਜੌ ਵਿਧਿਵਸ ਅਸ ਬਨੈ ਸੰਯੋਗੂ। ਤੌ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ੍ਯ ਹੋਹਿੰ ਸਭ ਲੋਗੂ।

।ਜੌ ਦੈਵ ਨੇ ਤਿਕਰ ।ਇਹ ਸੰਯੋਗ ਅਬ ਬਨੈ ਤੌਂ ਹਮ ਸਭ ਇਨ ਕੇ ਦਰਸਣ ਸੰਭਾਖਣਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ।ਕ੍ਰਿਤ ।ਕ੍ਰਿਤ੍ਯ ਹੋਵੈਂ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੈ ਐਸਾ ਤੁਮਾਰਾ ਸਨੇਹ ਇਨ ਕੇ ਦੇਖਣੇਂ ਮੋ ਹੈ ਤਬ ਤੁਮਨੇ ਅਯੋਧਯਾ ਮੇਂ ਜਾਇਕਰ ਦਰਸਨ ਕਰਨਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

।ਸਖਿ ਹਮਰੇ ਆਰਤਿ ਅਤਿ ਤਾਤੇ।

।ਆਸਮੰਤਾਤ ਰਤਿ ਰਯਸ ਮਿਨ ਸਾ ਆਰਤਿ ਅਰਥ ।ਇਹ ਜਿਨ ਮੇਂ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੋਵੈ ਸੋ ਹਮਾਰੇ ਭੂਰਤਾ ਆਤਿ ਤਾਤੇ ਕਹੀਯੇ ਮਹਾਂ ਤਮੋਂ ਗੁਣੀ ਹੈਂ ।ਗ੍ਰਿਹ ਸੇਂ ਹਮਕੋ ਬਾਹਰ ਕਬ ਜਾਣਾਂ ਮਿਲਤਾ ਹੈ।

।ਕਬਹੁਕਿ ਏ ਆਵਹਿ ਇਹ ਨਾਤੇ।

।ਕਬਹੁਕਿ ਕਹੀਯੇ ਸਦੈਵ ਨ ।ਕਿਸੀ ਕਿਸੀ ਸਮੇਂ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਏ ਆਵਹਿੰ ।ਇਹੀ ।ਇਸੀ ਨਗਰ ਮੇਂ ਆਵੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਇਹ ਨਾਤੇ ਕਹੀਯੇ ਜਾਨਕੀ ਸੋਂ ਇਨ ਕਾ ।ਬਿਵਾਹ ਹੋਇ ਅਰੁ ਇਹ ਫੇਰ ਭੀ ਕਬੀ ਆਵੈਂ ਤੌ ਹਮ ਭੀ ਭੋਜਨਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਮਿਸ ਘਰ ਮੇਂ ਬੁਲਾਇ ਕਰ ਦਰਸਨ ਕਰੀਏ। ੫੨੮।

ਦੋ: ।ਨਾਹਿ ਤ ਹਮ ਕਹੁ ਸੁਨਹੁ ਸਖਿ ।ਇਨ ਕਰ ਦਰਸਨ ਦੂਰ।
।ਯਹ ਸੰਘਟ ਤਬ ਹੋਇ ਜਬ ਪੁੰਨ੍ਯ ਪਰਾ ਕ੍ਰਿਤ ਭੂਰ।

।ਹੇ ਸਖੀ ਇਸ ਸੰਯੋਗ ।ਬਿਨਾਂ ਹਮ ਕੋ ।ਇਨ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਹਾਂ ਅਰੁ ।ਇਹ ਸੰਯੋਗ ਭੀ ਤਬ ਹੋਵੈ ਜਬ ਹਮਾਰੇ ਪੂਰਬਲੇ ਕੀਯੇ ਬਹੁਤ ਪੁੰਨ੍ਯ ਹੋਹਿੰ। ੫੨੯।

ਚੌ: ।ਬੋਲੀ ਅਪਰ ਕਹਿਹੁ ਸਖਿ ਨੀਕਾ ।ਯਹਿ ਬਿਵਾਹ ਅਤਿ ਹਿਤ ਸਬਹੀ ਕਾ।
।ਸਜਨੀ ।ਕੋ ਕਹਿ ਸੰਕਰ ਚਾਂਪ ਕਠੋਰਾ ।ਏ ਸ੍ਯਾਮਲ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗਾਤ ਕਿਸੋਰਾ।
।ਸਬ ਅਸਮੰਜਸ ਅਹੈ ਸਯਾਨੀ।

।ਹੇ ਸਯਾਨੀ ਧਨੁਖ ਕਠੋਰ ।ਇਹ ਬਾਲਕ ਰਾਜਕਾ ਪੁਣ ਆਤਿ ਉਗ੍ਰ ਇਨ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰੋਂ ਕਰ ਅਣਬਣਤੀ ਸੀ ਬਾਤ ਭਾਸਤੀ ਹੈ।

।ਯਹ ਸੁਨਿ ਅਪਰ ਕਹੈ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ।
।ਸਖਿ ।ਇਨ ਕਹੁ ਕੋਇ ਕਿ ਅਸ ਕਹਹੀਂ ।ਬਡ ਪ੍ਰਭਾਉ ਦੇਖਤ ਲਘੁ ਅਹਹੀਂ।

।ਹੇ ਸਖੀ ਕਈ ।ਇਕ ਬੁਧਿਵੰਤ ਇਨ ਕੀ ਬਾਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦੇਖਣੇਂ ਮੋ ਇਹ ਛੋਟੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਬਡੇ ਹੈਂ ਤੇ

।ਪਰਸ ਜਾਸ ਪਦ ਪੰਕਜ ਧੂਰੀ ।ਤਰੀ ਅਹਿਲ੍ਯਾ ਕ੍ਰਿਤ ਅਘ ਭੂਰੀ।
।ਸੋ ਕਿ ਰਹੈ ਬਿਨੁ ਸਿਵ ਧਨੁ ਤੋਰੇ ।ਯਹ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਪਰਹਰਿਯ ਨ ਭੋਰੇ। ਸੁਗਮ:

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਅਰੁ ਏਸ ਜੁਗਤਿ ਕਰਭੀ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ।

।ਜੇਹ ਬਿਰੰਚ ਰਚਿ ਸੀਯ ਸਵਾਰੀ।ਤਿਹਿਸ ਆਮਲ ਦਰ ਰਚੇ ਨਿਹਾਰੀ

।ਤਸੁ ਬਚਨ ਸੁਨ ਸਭ ਹਤਖਾਨੀ। ਐਸੇ ਹੋਇ ਕਹੈਂ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ।।੫੩।।

ਦੋ: ।ਹਿਯ ਹਰਖਾਹਿ ਦਰਖਾਹਿ ਸੁਮਨ ਸੁਮੁਖਿ ਸੁਲੋਚਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ

।ਜਾਹਿਂ ਜਹਾ ਜਹ ਬੰਧੁ ਦੋ ਤਹ ਤਹ ਪਰਮਾਨੰਦ। ।।

ਸੁਭਮ: ।। ੫੩੧ ।।

ਚੌ: ।ਪੁਰ ਪੂਰਬ ਦਿਸ ਗੇ ਦੋਊ ਭਾਈ।ਜਹ ਧਨੁ ਮਖ ਹਿਤ ਭੂਮਿ ਬਨਾਈ।

।ਅਤਿ ਵਿਸਤਾਰ ਚਾਰ ਗਚਕਾਰੀ। ਵਿਮਲ ਵੇਦਕਾ ਰੁਚਿਰ ਸਵਾਰੀ।

।ਅਤਿ ਵਿਸਤ੍ਰਤ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਚੌਕੋਣਾ ਸਥਾਨ ਤਿਸਕੇ ਮਧੀਅ ਧਨੁਖ ਰਾਖਣੇ ਕੀ ਸ਼ੁਭ ਵੇਦੀ ਬਨੀ ਹੂਈ।

।ਚਹੁ ਦਿਸ ਕੰਚਨ ਮੰਚ ਵਿਸਾਲਾ।ਰਚੇ ਜਹਾਂ ਬੈਠਹਿ ਮਹਿਪਾਲਾ।

।ਤੇਹਿ ਪਾਛੇ ਸਮੀਪ ਚਹੁ ਪਾਸਾ।ਅਪੰਰ ਮੰਚ ਮੰਡਲੀ ਬਿਲਾਸਾ।

।ਕਛੁਕ ਊਚ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਈ।ਬੈਠਹਿ ਨਗਰਲੋਕ ਜਿਂਹ ਜਾਈ।

।ਤਿਨਕੇ ਨਿਕਟ ਵਿਸਾਲ ਸੁਹਾਏ।ਧਵਲ ਧਾਮ ਬਹੁ ਵਰਨ ਬਨਾਏ।

।ਜਹਿ ਬੈਠੀ ਦੇਖਹਿਂ ਸਭ ਨਾਰੀ।ਜਥਾਜੋਗ ਨਿਜ ਕੁਲ ਅਨੁਹਾਰੀ।

ਅਰਥ ਕ੍ਰਮ ।ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਰੋਵਰ ਕੀ ਪੌੜੀਆਂ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ ਜੋ ਨੀਚੇ ਥਾ ਜੋਕੇ ਬੈਠਣੇ ਕੇ ਸੋ ਆਗੇ ਅਰੁ ਜੋ ਮੰਚ ਜਿਨਕੇ ਕ੍ਰਮ ਸੇ ਪੀਛੇ ਪਰੰਤੂ ਉਨਸੇਂ ਊਚੇ ਤਿਨਸੇਂ ਪੀਛੇ ਅਰੁ ਊ ਬੈਠਣੇ ਕੇ ਚੇ ਮੰਚ ਨਗਰ ਕੇ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਜਥਾ ਅਧਿਕਾਰ ਬੈਠਣੇ ਕੇ ਤਿਨਸੇਂ ਪੀਛੇ ਮੰਦਰ ਜਹਾਂ ਸਭ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਭੀ ਊਤਰੋਤਰ ਆਪਣੇ ਅਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਬੈਠਹਿ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਏਹ ਜਿਨਕਾ ਪੀਛੇ ਬੈਠਣੇ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਇ ਉਨ ਕੋ ਭੀ ਧਨੁਖ ਕਾ ਕੌਤਕ ਸਭੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਵੈ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਧਨੁਖ ਕੀ ਰਾਜੇ ਕੈ ਆ ਗੇ ਕੋਊ ਸੁੰਦਰ ਨਥਾ ਦੇਖਾ ਇਸ ਰਚਨਾ ਕੋ ਕੈਸੇ ਜਾਣਿਆਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਪੁਰ ਬਾਲਕ ਕਹਿ ਕਹਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਚਨਾ।ਸਾਦਰ ਪ੍ਰਭਹਿਂ ਦਿਖਾਵਹਿ ਰਚਨਾ।

ਨਾਥ ਸੁਆਮੀ ਆਦਿਕ ਸੰਬੋਧਨ ਦੇਕੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪੂਰਬਕ ਪੁਰ ਕੇ ਸਿਸੁ ਤਹਾਂ ਕੀ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਭੋ ਕੋ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।।੨੨੨।।

।ਸਭ ਸਿਸੁ ਏਹਿ ਮਿਸ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਪਰਸ ਮਨੋਹਰ ਗਾਤ।

।ਤਨ ਪੁਲਕਹਿ ਅਤਿ ਹਰਖੁ ਹਿਯ ਦੇਖਿ ਦੇਖਿ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤ।

।ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਕੋਮਲ ਤਨ ਕੋ ਬਾਲਕ ਸਪਰਸ ਕੀਆ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਨਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੇ ਸੁਕਚਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਸੁੰਦਰ ਰਚਨਾ ਦਿਖਾਵਨੇ ਕੇ ਮਿਸ ਤਨ ਕੋ ਹਾਥ ਲਗਾਇ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਦੇਖੋ ਇਹ ਕੈਸਾ ਸੁੰਦਰ ਇਸਥਾਨ ਹੈ।੫੩੩

।ਚੌ: ।ਸਿਸੁ ਸਬ ਰਾਮ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਜਾਨੇ।ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਮੇਤ ਨਿਕੇਤ ਬਖਾਨੇ।

।ਨਿਜ ਨਿਜ ਰੁਚਿ ਸਬ ਲੇਹਿੰ ਬੁਲਾਈ।ਸਹਿਤ ਸਨੇਹ ਜਾਹਿੰ ਦੋਊ ਭਾਈ।

।ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕੁਮਾਰ ਸਭੀ ਪ੍ਰੇਮ ਮਗਨ ਦੇਖੇ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਯੁਕਤਿ ਬਾਲਕੋਂ ਨੇ ਉਹੀ ਮੰਦਿਰ। ।ਵਾ। ।ਆਪਨੇ ਆਪਨੇ ਗਿਰਹਿ ਭੀ ਸੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਦਿਖਲਾਏ ਪੁਨ: ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਅਪਨੇ ਮੰਦਿਰ ਮੇਂ ਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਭੀ ਉਨਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੇ ਵਸ ਚਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ।

।ਰਾਮ ਦਿਖਾਵਹਿੰ ਅਨੁਜਹਿੰ ਰਚਨਾ।ਕਹਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਮਧੁਰ ਮਨੋਹਰ ਬਚਨਾ

।ਤਿਨੋ ਬਾਲਕੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਰਚਨ ਪ੍ਰਭੁ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਜਨਕਪੁਰ ਵਾਸੀਓਂ ਕਿ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖੋ ਅਰੁ ਜਨਕਪੁਰ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇਖੋ ਅਬ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਸਾਮਰਥ ਅਰੁ ਭਗਤ ਵਤਸਲਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਲਵ ਨਿਮੇਖ ਮਹੁ ਭੁਵਨ ਨਿਕਾਯਾ।ਰਚੇ ਜਾਸ ਅਨੁਸਾਸਨ ਮਾਯਾ।

।ਭਗਤ ਹੇਤ ਸੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲਾ।ਚਿਤਵਤ ਚਕਿਤ ਧਨੁਖ ਮਖ ਸਾਲਾ।

।ਜਿਨ ਕੀ ਆਗਿਆ ਕਰ ਮਾਯਾ ਨਿਮੇਖ ਮੇਂ ਕੋਟਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਰਚੇ ਸੋ ਦੀਨ ਦਯਾਲੁ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਿਮਿਤ ਧਨੁਖ ਕਾ ਸਥਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਚਲੇ ਗੁਰੁ ਪਾਹੀਂ।ਜਾਨ ਬਿਲੰਬ ਤ੍ਰਾਸ ਮਨ ਮਾਹੀਂ।

।ਸਭ ਕੌਤਕ ਦੇਖਤੇ ਅਤਿ ਅਵਸਰ ਭਯਾ ਤਬ ਜਾਨਾ ਹਮਨੇ ਕਹਾ ਥਾ ਲਖਮਣ ਕੋ ਸੀਘ੍ਰ ਲਿਆਵੈਂਗੇ ਸੋ ਹਮ ਕੋ ਭੀ ਬਡੀ ਦੇਰ ਲਾਗੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਭੈ ਮਾਨ ਕਰ ਚਲੇ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕੋ ਕਿਸ ਕਾ ਤ੍ਰਾਸ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜਾਸੁ ਤ੍ਰਾਸ ਡਰ ਕੋ ਡਰ ਹੋਈ।ਭਜਨ ਪ੍ਰਭਾਉ ਦਿਖਾਵਤ ਸੋਈ।

।ਜਿਨ ਕੇ ਭੁਜ ਕਰ ਕਾਲ ਭੀ ਕੰਪਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਮਹਿਮਾ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਾਤ੍ਰਯ ਇਹ ਜੋ ਮੇਰਾ ਭਜਨ ਕਰੇ ਮੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਐਸਾ ਅਧੀਨ ਹੋਤਾ ਹੋਂ।

।ਕਹਿ ਬਾਤੇਂ ਮ੍ਰਿਦੁ ਮਧੁਰ ਸੁਹਾਈ।ਕਿਏ ਬਿਦਾ ਬਾਲਕ ਬਰਿਆਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਵਡਿਆਈ ਨਾਮ ਬਲਾਤਕਾਰ ਕਾ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ॥੫੩੪॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਸਭੈ ਸਪ੍ਰੇਮ॥ ਵਿਨੀਤ ਅਤਿ ਸਕੁਚ ਸਹਿਤ ਦੋਊ ਭਾਇ॥
॥ਗੁਰ ਪਦ ਪੰਕਜ ਨਾਇ ਸਿਰੁ ਬੈਠੇ ਆਯਸ ਪਾਇ॥ ॥

ਭੈ ਸੇ ਮੁਖ ਸੂਕ ਗਯਾ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਨੈਨ ਸਜਲ ਹੂਏ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਅਤਿ ਨਿਮ੍ਰ ਭਏ ਹੈਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਦੂਰ ਸੇਂ ਹੀ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰ ਕਰ ਆਗਯਾ ਪਾਇ ਕੈ ਬੈਠੇ॥੫੩੫॥

॥ਚੌ:॥ ॥ਨਿਸ ਪ੍ਰਵੇਸ ਮੁਨਿ ਆਯਸੁ ਦੀਨਾ॥ ਸਭਹੂੰ ਸੰਧਯਾ ਬੰਦਨ ਕੀਨਾ॥
॥ਕਹਿਤ ਕਥਾ ਇਤਿਹਾਸ ਪੁਰਾਨੀ॥ ਰੁਚਿਰ ਰਜਨਿ ਜੁਗ ਜਾਮ ਸਿਰਾਨੀ॥
॥ਮੁਨਿਵਰ ਸੈਨ ਕੀਨ ਤਬ ਜਾਈ॥ ਲਗੇ ਚਰਨ ਚਾਪਨ ਦੋਊ ਭਾਈ॥
॥ਸੁਗਮ:॥ ॥ਜਿਨ ਕੇ ਚਰਨ ਸਰੋਰੁਹ ਲਾਗੀ॥ ਕਰਤ ਬਿਬਿਧ ਜਪ ਜੋਗ ਬਿਰਾਗੀ॥

ਜਿਨ ਕੇ ਚਰਣਾਰਬਿੰਦੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਹੇਤੁ ਪੁਰਖ ਸੁਖ ਸੇਂ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਕੋ ਤਯਾਗ ਕੇ ਜਪ ਜੋਗ ਕਰਤੇ ਹੈਂ

॥ਤੇਊ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰੇਮ ਜਨੁ ਜੀਤੇ॥ ਗੁਰ ਪਦ ਕਮਲ ਪਲੋਟਤ ਪ੍ਰੀਤੇ॥

॥ਸੋ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਭਗਤੋਂ ਕੀ ਭਗਤਿ ਕਰ ਵਸ ਹੂਏ ਕੌਸਕ ਕੋ ਗੁਰੁ ਮਾਨ ਕੇ ਤਿਨ ਕੇ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਮਲਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੁਨਿ ਆਯਸੁ ਦੀਨਾ॥ ਰਘੁਬਰ ਜਾਇ ਸੈਨ ਤਬ ਕੀਨਾ॥ ਸੁਗਮ:॥
॥ਚਾਂਪਤ ਚਰਨ ਲਖਨ ਉਰ ਲਾਏ॥ ਸਭੈ ਸਪ੍ਰੇਮ ਪਰਮ ਸਚੁ ਪਾਏ॥

॥ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਪਗੋਂ ਕੋ ਸਹਿਤ ਭਯ ਕੇ ਅਰੁ ਸਹਿਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਸੇ ਲਛਮਨ ਜੀ ਚਾਂਪੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਈਸ੍ਵਰ ਜਾਨ ਕਰ ਭੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਭ੍ਰਾਤ ਭਾਵ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰਮ ਸਚੁ ਕਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਆਨੰਦ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਪੁਨ ਪੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹਿ ਸੋਵਹੁ ਤਾਤਾ॥ ਪੌਢੇ ਧਰਿ ਉਰ ਪਦ ਜਲਜਾਤਾ॥

॥ਜਬ ਵਾਰੰਵਾਰ ਪ੍ਰਭੋ ਕਹਾ ਭਾਈ ਸੈਨ ਕਰਹੁ ਤਬ ਪਦ ਅਰਬਿੰਦਹੁੰ ਕਾ ਧਯਾਨ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਧਾਰ ਕਰ ਸੋਇ ਰਹੇ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਚਰਨ ਹਿਰਦੇ ਕੇ ਸਾਥ ਲਗਾਇ ਕਰ ਉਹਾਂ ਹੀ ਸੈਨ ਕਰਤੇ॥੫੩੬॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਉਠੇ ਲਖਨ ਨਿਸ ਬਿਗਤ ਸੁਨ ਅਰੁਨਸਿਖੀ ਧੁਨ ਕਾਂਨ॥
॥ਗੁਰ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਗਤ ਪਤਿ ਜਾਗੇ ਰਾਮ ਸੁਜਾਨ॥ ॥

॥ਅਰੁਣਸਿਖੀ ਕਹੀਏ ਕੁਕੜ ਤਿਸ ਕੀ ਧੁਨਿ ਸੁਨ ਕੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਸੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜਾਗੇ ਅਰੁ ਗੁਰੋਂ ਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜਾਗੇ ਜਾਂਤੇ ਸੁਜਾਨ ਹੈਂ ਤਾਤ੍ਰ ਇਹ ਸੇਵਕ ਕੋ ਪੀਛੇ ਸੋਵਣਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਥਮ

ਭੋਜਨ ਬਣਤਾ ਹੈ ॥੫੩੭॥

ਚੌ: ॥ ।ਸਕਲ ਸੌਚ ਕਰ ਜਾਇ ਨਹਾਏ।

।ਸਕਲ ਸੌਚ ਕਰੀਏ ਕਰ ਪੱਖਆਲਨ ਆਦਿਕ।

।ਨਿਤ੍ਯ ਨਿਬਾਹਿ ਮੁਨਿਹਿੰ ਸਿਰ ਨਾਏ।

।ਨਿਤ੍ਯ ਨਿਬਾਹਿ ਕਰੀਏ ਨਿਤ੍ਯ ਕਰਮ ਗਾਯਤ੍ਰੀ ਸੰਧਯਾਦਿਕ ਕਰ ਕਰ।

।ਸਮੈ ਜਾਨ ਗੁਰ ਆਯਸੁ ਪਾਈ ।ਲੇਨ ਪ੍ਰਸੂਨ ਚਲੇ ਦੋਊ ਭਾਈ। ਸੁਗਮ: ॥

।ਭੂਪ ਬਾਗ ਬਰ ਦੇਖੇ ਜਾਈ ।ਜਹ ਬਸੰਤ ਰਿਤੁ ਰਹੀ ਲੁਭਾਈ।

।ਔਰ ਬਾਗੋਂ ਮੈਂ ਬਸੰਤ ਰਿਤੁ ਮੇਂ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਸ ਬਾਗ ਪਰ ਮੋਹਤ ਹੋਇ ਕਰ ਮਾਨੋਂ ਬਸੰਤ ਰਿਤੁ ਰਹੀ ਸਦਾ ਰਹਿਤੀ ਹੈ

।ਲਾਗੇ ਬਿਟਪ ਮਨੋਹਰ ਨਾਨਾ ।ਬਰਨ ਬਰਨ ਬਰ ਬੇਲ ਬਿਤਾਨਾ।

।ਬ੍ਰਿਛੋਂ ਕੇ ਅਰੁ ਬੇਲੋਂ ਕੇ ਜੋ ਆਪਸ ਮੇਂ ਸੰਜੋਗ ਹੂਏ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋਂ ਨਾਨਾ ਰੰਗੋਂ ਕੇ ਚੰਦੋਏ ਬਣੇ ਹੈਂ।

।ਨਵ ਪੱਲਵ ਫਲ ਸੁਮਨ ਸੁਹਾਏ ।ਨਿਜ ਸੰਪਤ ਸੁਰ ਰੂਖ ਲਜਾਏ।

।ਈਹਾਂ ਅਤਸ੍ਯੋਕਤਿ ਅਲੰਕਾਰ ਹੈ।

।ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਕੋਕਲ ਕੀਰ ਚਕੋਰਾ ।ਕੂਜਤ ਬਿਹਗ ਨਚਤ ਕਲ ਮੋਰਾ। ਸੁਗਮ: ॥

।ਮਧ੍ਯ ਬਾਗ ਸਰ ਸੋਹ ਸੁਹਾਵਾ ।ਮਨਿ ਸੋਪਾਨ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਨਾਵਾ।

।ਜਿਸ ਸਰੋਵਰ ਕੀਆਂ ਮਣਹੁ ਕਰ ਰਚਿਤ ਸੁੰਦਰ ਪਉੜੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਬਾਗ ਕੇ ਬੀਚ ਸੋਭਤਾ ਹੈ।

॥ਬਿਮਲ ਸਲਿਲ ਸਰਸਿਜ ਬਹੁ ਰੰਗਾ ।ਜਲ ਖਗ ਕੂਜਤ ਗੁੰਜਤ ਭ੍ਰਿੰਗਾ॥

।ਨਿਰਮਲ ਜਲ ਮਹੁ ਅਨੇਕ ਰੰਗੋਂ ਕੇ ਕਮਲ ਹੈਂ ਤਿਨਹੁ ਕੇ ਪਤ੍ਰੋਂ ਪਰ ਭੌਰੇ ਜਲ ਖਗ ਕੂਜਤੇ ਹੈਂ ॥੫੩੮

ਦੋ: ।ਬਾਗ ਤੜਾਗ ਬਿਲੋਕ ਪ੍ਰਭੁ ਹਰਖੇ ਬੰਧ ਸਮੇਤ।

।ਪਰਮ ਰੰਮ੍ਯ ਆਰਾਮ ਯਹਿ ਜੋ ਰਾਮਹਿ ਸੁਖ ਦੇਤ।

।ਸਭੋਂ ਕੋ ਰਮਾਵਣੇ ਹਾਰੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਤਿਨਕੋ ਜਿਸਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕੀਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗ ਹੈ

॥੫੩੯॥

ਚੌ: ।ਚਹੁ ਦਿਸ ਚਿਤੇ ਪੂਛ ਮਾਲੀ ਗਨਾ ।ਲਗੇ ਲੇਨ ਦਲ ਫੂਲ ਮੁਦਤ ਮਨਾ।

।ਪ੍ਰਥਮ ਚਾਰੋਂ ਦਿਸਾ ਬਾਗ ਕੀਆਂ ਦੇਖਕਰ ਜਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਪੁਸਪ ਦੇਖੇ ਤਬ ਮਾਲੀ ਸੇਂ ਪੂਛ ਕਰ ਲੇਣੇ ਲਗੇ ਜਾਂਤੇ ਮਾਲੀ ਅਪ੍ਰਸੰਨ ਨ ਹੋਵੈ ਮੁਦਤ ਮਨ ਕਾ ਕਾਰਣ ਪੁਸਪੋਂ ਕਾ ਦੇਖਣ ਮਾਤ੍ਰ। ।ਅਥਵਾ। ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਪੀਛੇ ਬਨਮੇਂ ਫੂਲ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਨਹੀ ।ਮਿਲੇ ਥੀਏ ਰਾਜਾਕੇ ਬਾਗਮੇਂ ਸੁੰਦਰ ਪੁਸਪ ਪਾਏ ਹੈਂ।　　।ਰਵੈਯਾ।
ਸ੍ਰੀ ਦ੍ਰਿਸਟ ਲਖਕਰ ਹਰਖ ਹੂਆ ਜੋ ਥੀਏ ਹਮੋਂਕੋਂ ਜਾਨਕੀ ਜੀਕਾ ਦਰਸਨ ਹੋਣਾ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ

।ਤਿਹ ਅਵਸਰ ਸੀਤਾ ਤਹ ਆਈ।

।ਜੋ ਕਹੋ ਜਾਨਕੀ ਕਿਸ ਹੇਤੁ ਆਈ ਤੌ।

।ਗਿਰਜਾ ਪੂਜਨ ਜਨਨਿ ਪਠਾਈ।ਸੁਗਮ॥

।ਸੰਗ ਸਖੀ ਸਭ ਸੁਭਗ ਸਯਾਨੀ।ਗਾਵਹਿ ਗੀਤ ਮਨੋਹਰ ਬਾਨੀ।

।ਸਿਆਨੀ।ਆਦਰਸਤਾ ਕਰ ਅਰੁ ਬੁਧ ਕਰ ਹੀ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ।

।ਸਰ ਸਮੀਪ ਗਿਰਜਾ ਗ੍ਰਿਹ ਸੋਹਾ।ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਇ ਦੇਖ ਮਨ ਮੋਹਾ।
।ਮਜਨ ਕਰ ਸਰ ਸਖਿਨ ਸਮੇਤਾ।ਸੁਗਮ॥ ।ਗਈ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਗੌਰਿ ਨਿਕੇਤਾ।
।ਮੁਦਤ ਮਨ ਹੋਣੇਕਾ ਹੇਤੁ ਸਨਾਨ ਕਰਣਾ।　　।ਅਥਵਾ।　　।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਜੋ ਕਰਣਾ
ਹੈ ਤਿਸ ਬਾਤ ਕੋਂ ਵੀਚਾਰਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਨ ਹੈ।　　।ਅਥਵਾ।　　।ਦੇਵੀ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨੇ ਜੋ ਚਲੀ ਹੈ
ਅਰੁ ਵਰ ਲੇਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਮਨ ਮੇਂ ਆਗੇ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਰੂਪੀ ਸਗੁਨ ਲਖਾਯਾ ਹੈ।

।ਪੂਜਾ ਕੀਨ ਅਧਿਕ ਅਨੁਰਾਗਾ।ਨਿਜ ਅਨੁਰੂਪ ਸੁਭਗ ਵਰ ਮਾਂਗਾ।
।ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਦੇਵੀ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕੀਆ ਅਰੁ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਕਰ ਅਪਨੇਂ ਯੋਗਯ ਵਰ ਚਾਹਾ ਅਬ ਸ੍ਰੀ
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਦੇਖਨੇ ਕਾ ਹੇਤੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਏਕ ਸਖੀ।ਸਿਯ ਸੰਗ ਵਿਹਾਈ।ਗਈ ਰਹੀ ਦੇਖਨ ਫੁਲਵਾਈ।
।ਤਿਨਿ ਦੋਊ ਬੰਧੁ ਵਿਲੋਕੇ ਜਾਈ।ਪ੍ਰੇਮ ਵਿਵਸ ਸੀਤਾ ਪਹਿ ਆਈ।
ਮਹਾਂਦੋਹਾ॥　।ਤਾਸੁ ਦਸਾ ਦੇਖੀ ਸਖਿਨ ਪੁਲਕ ਗਾਤ ਜਲ ਨੈਨ।
।ਕਹੁ ਕਾਰਨ ਨਿਜ ਹਰਖ ਕਰ ਪੂਛਤ ਸਭ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੈਨ।

।ਤਿਨਕੇ ਵਚਨ ਸੁਨਕੇ ਵਹ ਸਖੀ ਬੋਲੀ।੫੪੧।
ਚੌ॥　।ਦੇਖਨ ਬਾਗ ਕੁਵਰ ਦ੍ਵੈ ਆਏ।ਵੈ ਕਿਸੋਰ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਏ।

।ਕਿਸੂ ਰਾਜਾਕੇ ਦ੍ਵੈ ਪੁਤ੍ਰ ਬਾਗ ਦੇਖਨ ਆਏ ਹੈਂ ਖੋੜਸ ਵਰਖਾਂਤਰ ।ਤਿਨਕੀ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਭ ਭਾਂਤਿ
ਸਗਲੇ ਸਰੀਰੋ ਕਰ ਭੂਖਨੋ ਕਰ ਬਸਤ੍ਰੋਂ ਸਸਤ੍ਰੋਂ ਕਰ ਬੁਧ ਬਲ ਕਰ ਬਲਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਜੋ ਸੀਤਾ

ਸ੍ਰੀ ਤਿਨਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰ ਤਿਸ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਥਮਹੀ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

।ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਕਿਮ ਕਹੌਂ ਬਖਾਨੀ। ਗਿਰਾ ਅਨੈਨ ਨੈਨ ਬਿਨ ਬਾਨੀ।

ਸ੍ਯਾਮ ਅਰੁ ਗੌਰ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤਾਂ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੈਸੇ ਵਰਨਨ ਕਰੌਂ ਕਹਿਣੇਵਾਲੀ ਜੀਹਵਾ ਕੇ ਤੋ ਸਦੇ ਨੇਤ੍ਰ ਨਹੀ ਅਰੁ ਦੇਖਣੇ ਵਾਲੇ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਰਸਨਾ ਨਹੀ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਜਿਸ ਵਸਤ ਕੋ ਕੋਈ ਦੇਖੇ ਅਰੁ ਤਿਸੀ ਕਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰੇ ਤਬ ਜਥਾਰਥ ਕਹਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਦੇਖੇ ਕੋਊ ਔਰ ਅਰੁ ਕਹਿਣੇ ਵਾਲਾ ਹੋਵੈ ਕੋਈ ਔਰ ਤਬ ਵਹੁ ਜਿਉਂਕੀ ਤਿਉਂ ਨਹੀ ਕਹੀ ਜਾਤੀ ਸੋ ਈਹਾਂ ਪੇਖਣੇ ਵਾਲੇ ਨੇਤ੍ਰ ਤਿਨਕਾ ਸਰੂਪ ਸ੍ਰੁਨ ਇਸਥਾਨ ਬਿਨ ਕ੍ਰਿਆ ਬਿਨ ਦੇਵਤਾ ਬਿਨ ਕਥਨ ਨਹੀ ਕਰਤੇ ਤਿਸਕੇ ਇਸਥਾਨਾਦਿਕ ਸਭ ਉਨ ਸੇ ਬਿਨ ਜਬ ਪੇਖਣੇ ਵਾਲੋਂ ਕਾ ਅਰੁ ਕਥਨ ਵਾਲੋਂ ਕਾ ਸੰਬੰਧ ਹੀ ਨ ਹੂਆ ਤਬ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੈਸੇ ਕਹਾ ਜਾਵੈ। ।ਸੰਕਾ। ।ਸਰਬ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕਾ ਅਧਿਸ੍ਟਾਨ ਮਨ ਹੈ ਸੋ ਏਕ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਥਨ ਮੇਂ ਆਵਣਾ ਚਾਹੀਏ। ।ਉਤਰੁ। ।ਸ੍ਵਰੂਪ ਚਖ੍ਯੁ ਇੰਦ੍ਰੀਨੇ ਦੇਖਾ ਉਸਨੇ ਆਗੇ ਮਨ ਕੋ ਕਹਾ ਮਨਨੇ ਜਿਹ੍ਵਾ ਇੰਦ੍ਰੀ ਕੋ ਕਹਾ ਐਸੀ ਬਹੁਤੇ ਇਸਥਾਨੋਂ ਮੇ ਬਾਤ ਪਸਰੀ।

।ਸੁਨ ਹਰਖੀ ਸਭ ਸਖੀ ਸਯਾਨੀ। ਸਿਯ ਹਿਯ ਅਤਿ ਉਤਕੰਠਾ ਜਾਨੀ

ਸਯਾਨੀਆਂ ਸਖੀਆਂ ਕੋ ਹਰਖ ਇਸ ਕਰ ਹੂਆ ਜੈਸਾ ਰੂਪ ਇਸਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਜੌ ਤੈਸਾ ਹੋਇ ਤੌ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਜੋਗ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਯਾਮ ਏਕਾਂਤ ਮੇ ਈਹਾਂ ਦੇਖਣੇ ਕੀ ਰੀਤੀ ਪੂਰਬਕ ਹੋਇਗਾ ਇਹ ਜਾਣ ਕਰ ਜਬ ਸੀ ਤਾ ਕੀ ਤਰਫ ਦੇਖਾ ਤਬ ਉਸਕੋ ਭੀ ਦਰਸਨ ਕੀ ਅਤਿ ਰੁਚ ਦੇਖੀ ਤਾਸਮਯ।

।ਏਕ ਕਹੈ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤ ਤੇ ਆਲੀ। ਸੁਨੇ ਜੋ ਮੁਨਿ ਸੰਗ ਆਏ ਕਾਲੀ।
।ਜਿਨ ਨਿਜ ਰੂਪ ਮੋਹਨੀ ਡਾਰੀ। ਕੀਨੇ ਸ੍ਵਬਸ ਨਗਰ ਨਰ ਨਾਰੀ।

।ਚਤੁਰਾ ਸੁਭਾਮਃ ।ਜੋ ਕਹੋ ਤੈਨੇ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਜਾਣਿਆਂ ਹੈ ਜੋ ਸਭੀ ਲੋਗ ਵਸ ਭਏ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ — ਕਹਿਤੀ ਹੈ। ।ਬਰਨਤ ਛਬਿ ਜਹਿ ਤਹਿ ਸਭ ਲੋਗੂ। ਅਵਸ ਦੇਖਿ ਆਹਿ ਦੇਖਨ ਜੋਗੂ।

ਹੇ ਆਲੀ ਮੈਨੇ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਜਹਾਂ ਜਾਈਤਾ ਹੈ ਤਹਾਂ ਸਭ ਲੋਗ ਉਨਹੀਕੇ ਗੁਣਾਨੁਵਾਦ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨਕਾ ਦਰਸਨ ਅਵਸਯ ਕਰਤਵ੍ਯ ਹੈ।

।ਤਾਸੁ ਬਚਨ ਅਤਿ ਸਿਯਹਿੰ ਸੁਹਾਨੇ। ਦਰਸਨ ਲਗਿ ਲੋਚਨ ਅਕੁਲਾਨੇ।

ਤਿਸਕੇ ਬਚਨ ਸੀਤਾ ਕੋ ਅਤਿ ਪ੍ਯਾਰੇ ਲਗੇ ਜਾਂਤੇ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਅਰੁ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀਕੇ ਸੰਗ ਅਰੁ ਸੰਭੂਕਰ ਪ੍ਰਸੰਸਤ ਸੁਨੇ ਤਬ ਦਰਸਨ ਨਿਮਿਤ ਲੋਚਨ ਆਤੁਰ ਭਏ ਈਹਾਂ ਲੋਚਨ ਪਦ ਮਨ ਕਾ ਉਪਲਖ੍ਯਕ ਹੈ।

।ਚਲੀ ਅਗ੍ਰ ਕਰ ਪ੍ਰਿਯ ਸਖਿ ਸੋਈ। ਪ੍ਰੀਤਿ ਪੁਰਾਤਨ ਲਖੈ ਨ ਕੋਈ।

।ਤਿਸ ਸਖੀ ਕੋ ਆਗੇ ਕਰਕੇ ਐਸੀ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਚਲੀ ਜੈਸੇ ਮੇਰੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੋਂ ਕੋਊ ਨ ਜਾਣੈ। [illegible]। ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਪੁਰਾਤਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੋ ਸਖੀਆਂ ਨਹੀ ਲਖ ਸਕਤੀਆਂ ਯਥਾ [illegible] ਪੁਰਖ ਜੀ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਣਾਈ ਹੈ।੫੪੨

ਦੋ: ।ਸਿਮਰ ਸੀਯ ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਉਪਜੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪੁਨੀਤ।
।ਚਕਿਤ ਬਿਲੋਕਤ ਸਕਲ ਦਿਸ ਜਨੁ ਸਿਸੁ ਮ੍ਰਿਗੀ ਸਭੀਤ

।ਯਦਪਿ ਨਾਰਦ ਜੀ ਕਾ ਸੰਭਾਖਣ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਤਥਾਪਿ ਪੁਰਾਣਾਂਤਰੋਂ ਕੀ ਕਥਾ ਹੈ ਨਾਰਦ ਜੀ ਨੇ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਕਹਾ ਥਾ ਤੁਝੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਬਾਗ ਮੇਂ ਹੋਵੇਗਾ ਵਹੁ ਬਚਨ ਚਿਤਵਨ ਸਿਮਰਣ ਕਰਕੇ ਪਤਿ ਰੂਪ ਜਾਣ ਕਰ ਪਾਵਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰਤੀ ਭਈ ਤਬ ਸਿਸੁ ਮ੍ਰਿਗੀ ਵਤ ਸਭੀਤ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੋ ਕਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕੋਊ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋ ਮੇਰੀ ਇਹ ਬਾਤ ਨ ਜਾਇ ਸੁਨਾਵੈ।੫੪੩

ਅਬ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਓਰ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌ: ।ਕੰਕਨਿ ਕਿੰਕਨਿ ਨੂਪਰ ਧੁਨ ਸੁਨਿ। ਕਹਤ ਲਖਨ ਸਨ ਰਾਮ ਹ੍ਰਿਦੈ ਗੁਨਿ।

।ਕਿੰਕਨੀ ਔਰ ਨੂਪਰੋਂ ਕੇ ਸਬਦ ਸੁਨ ਕਰ ਪ੍ਰਭੂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਵੀਚਾਰ ਕੈ ਅਨੁਜ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਤ ਭਏ।

।ਮਾਨਹੁ ਮਦਨ ਦੁੰਦਭੀ ਦੀਨੀ। ਮਨਸਾ ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਜੈ ਕਹੁ ਕੀਨੀ। ।।

।ਹੇ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਇਹ ਧੁਨਿ ਮਾਨਹੁ ਕਾਮਦੇਵ ਕੀ ਦੁੰਦਭੀ ਬਾਜਤੀ ਹੈ ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਜੈ ਕਰਬੇ ਨਿਮਿਤ ਜੈਸੇ ਭੂਪੋਂ ਕੇ ਸੈਨ ਸਮਾਜ ਜਬ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਦਿਗ ਬਿਜੈ ਕੀਆ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਸੁੰਦਰ ਯੁਵਤੀਆਂ ਮਦਨ ਕੀ ਸੈਨਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਭੂਖਣਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਸਬਦ ਦੁੰਦਭੀਆਂ ਤਿਨੋਂ ਕਰ ਇਸ ਤੇ ਮਾਨੋ ਜੋ ਹਮ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਹਮਾਰੇ ਜੀਤਣੇ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰੀ ਹੈ।

ਚੌ। ।ਅਸ ਕਹਿ ਫਿਰ ਚਿਤਏ ਤਿਹ ਓਰਾ। ਸਿਯ ਮੁਖ ਸਸਿ ਭਏ ਨੈਨ ਚਕੋਰਾ।

।ਐਸੇ ਕਹਿ ਕੇ ਜਬ ਫਿਰ ਕੇ ਤਿਸ ਓਰ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕਰੀ ਤਬ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਮੁਖ ਮਯੰਕ ਮੇਂ ਨੇਤ੍ਰ ਚਕੋਰ ਸਮ ਲੁਭਾਇ ਰਹੇ।

।ਭਏ ਬਿਲੋਚਨ ਚਾਰੁ ਅਚੰਚਲ। ਮਨਹੁ ਸਕੁਚ ਨਿਮ ਤਜੇ ਦ੍ਰਿਗੰਚਲ।

।ਚਾਰੋਂ ਨੇਤ੍ਰ ਸਥਿਰ ਭਏ ਸੋ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਮਾਨੋ ਨਿਮ ਰਾਜੇ ਨੇ ਦ੍ਰਿਗੋਂ ਕੇ ਅੰਚਲ ਤਿਆਗ ਦੀਏ ਹੈਂ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਪਤਿ ਤ੍ਰਿਯ ਕੇ ਸੰਜੋਗ ਸਮੇਂ ਬਡੇ ਕਿਨਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਨਿਮ ਰਾਜਾ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਕਾ ਪਿਤਾਮਾ ਹੈ ਅਰੁ ਬਸਿਸਟ ਜੀ ਕੇ ਸ੍ਰਾਪ ਕਰ ਤਿਸ ਕਾ ਸਰੀਰ ਕੀ ਨਿਮਖਾਂ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਹੈ ਤਿਸ ਨੇ ਸੀਤਾ ਕੋ ਅਪਣੀ ਸੁਤਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਤਿਸ ਕਾ ਮਿਲਾਪ ਜਾਨ ਕਰ ਨਿਮੇਖੋਂ ਮੇਂ ਆਪਣਾ ਸ੍ਥਾਨ ਛੋਡ ਦੀਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਨਿਮੇਖ ਨਹੀ ਲਾਗਤੇ।

।ਦੇਖਿ ਸੀਯ ਸੋਭਾ ਸੁਖ ਪਾਵਾ। ਹ੍ਰਿਦੈ ਸਰਾਹਤ ਬਚਨ ਨ ਆਵਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

"ਸੀਤਾ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਪਰੰਤੂ ਤਿਸ ਕੋ ਮਨ ਮੈਂ ਸਰਾਹਤੇ ਹੈਂ ਜਿਹਾ ਕਰ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ ਜਾਂਤੇ ਤਿਸ ਕੀ ਸੋਭਾ ਬਾਣੀ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ॥ "ਕਿੰਵਾ॥ "ਲੱਜਾ ਕਰ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ ਅਰੁ ਮਨ ਮੇਂ ਇਹ ਬੀਚਾਰਤੇ ਹੈਂ।

"ਜਨੁ ਬਿਰੰਚਿ ਸਬ ਨਿਜ ਨਿਪੁਨਾਈ॥ ਬਿਰਚਿ ਬਿਸ੍ਵ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਾਈ॥ ਸੁਗਮ:

"ਸੁੰਦਰਤਾ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਕਰਈ॥ ਛਬਿ ਗ੍ਰਿਹ ਦੀਪ ਸਿਖਾ ਜਨੁ ਬਰਈ॥

"ਸੀਤਾ ਸਕਲ ਮੈਂ ਦਰਸੋ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਕਰਨਹਾਰੀ ਹੈਂ ਸੰਪੂਰਣ ਜਗਤ ਕੀਆਂ ਜੋ ਛਬੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਮੰਦਰ ਸਮ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਦੀਪ ਸਿਖਾ ਸਮ ਸਬ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸਤੀ ਹੈ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸੀਤਾ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰੀ ਹੈ ਤਥਾਪਿ ਔਰੋਂ ਕੀ ਉਪਮਾਂ ਕਥੀ ਬਨਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

"ਸਬ ਉਪਮਾਂ ਕਬਿ ਰਹੇ ਜੁਠਾਰੀ॥ ਕੇਹਿ ਪਟਤਰਿਯ ਬਿਦੇਹ ਕੁਮਾਰੀ॥

"ਸਸੀ ਸਮ ਮੁਖ ਕੀਰ ਸਮ ਨਾਸਾ ਕਪੋਤ ਸਮ ਕੰਠਾਦਿਕ ਉਪਮਾਂ ਕਵੀਸ੍ਵਰੋਂ ਨੇ ਆਗੇ ਇਸ ਤਰਿਯੋਂ ਕੋ ਦੇਕਰ ਉਛਿਸ਼ਟ ਕਰ ਡਾਰੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਸਪ ਅਥਵਾ ਬਸਤ੍ਰ ਕਿਸੀ ਕੇ ਅੰਗੋਂ ਮੇਂ ਪਹਿਰਾਏ ਹੂਏ ਉਤਮੋਂ ਕੇ ਪਹਿਰਨੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਰਹਿਤੇ ਤੈਸੇ ਉਛਿਸ਼ਟ ਉਪਮਾਂ ਬਿਦੇਹ ਰਾਜ ਕੀ ਅਜੋਨਿਜਾ ਪੁਤ੍ਰੀ ਪ੍ਰਤਿ ਕੈਸੇ ਦੀਨੀਆਂ ਜਾਹਿਂ॥੫੪॥

ਦੋ: "ਸਿਯ ਸੋਭਾ ਹਿਯ ਬਰਨ ਪ੍ਰਭੁ ਆਪਨ ਦਸਾ ਬਿਚਾਰ॥

"ਬੋਲੇ ਸੁਚਿ ਮਨ ਅਨੁਜ ਸਨ ਬਚਨ ਸਮੈਂ ਅਨੁਹਾਰ॥

"ਪ੍ਰਥਮ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕੋ ਹਿਰਦੇ ਮੈਂ ਜਾਣਿਆਂ ਪੁਨ: ਅਪਨੇ ਮਨ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਾ ਜੋ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਰੂਪ ਪਰ ਮੋਹਤ ਭਯਾ ਹੈ ਤਬ ਸੁਚਿ ਮਨ ਕਹੀਏ ਨਿਹਕਪਟ ਮਨ॥ "ਕਿੰਵਾ॥ "ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਕਬੀ ਬਿਕਾਰ ਨ ਉਪਜੇ ਸੋ ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਮੇਂ ਜੈਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕਥਨ ਉਚਿਤ ਥਾ ਤੈਸੀ ਭਾਂਤਿ ਲਛਮਣ ਪ੍ਰਤਿ ਬੋਲੇ॥੫੫॥

ਚੌ: "ਤਾਤ ਜਨਕ ਤਨਯਾ ਯਹਿ ਸੋਈ॥ ਧਨੁਖ ਜਗ੍ਯ ਜਿਹ ਕਾਰਨ ਹੋਈ॥

"ਯਦਪਿ ਜਨਕ ਕੇ ਕੰਨ੍ਯਾ ਔਰ ਭੀ ਸੁਨੀਤੀਆਂ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਿਸ ਕੇ ਹੇਤੁ ਧਨੁਖ ਜਗ੍ਯ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਏਹੀ ਭਾਸਤੀ ਹੈ॥ ਜੈਸੇ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕਹੈਂ ਇਸ ਕੇ ਯਹਾਂ ਆਵਨੇ ਕਾ ਕ੍ਯਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਤਤ੍ਰਾਹ॥

"ਪੂਜਨ ਗੌਰਿ ਸਖੀ ਲੈ ਆਈ॥ ਕਰਤ ਪ੍ਰਕਾਸ ਫਿਰਹਿ ਫੁਲਵਾਈ॥

"ਦੇਵੀ ਕੀ ਪੂਜਾ ਨਿਮਿਤ ਇਸ ਕੋ ਸਖੀਆਂ ਲੈ ਆਈਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਫੁਲਵਾੜੀ ਕੋ ਪ੍ਰਕਾਸਤੀ ਫਿਰਤੀ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਪਰਯਾਇ ਇਹ ਔਰੋਂ ਕੇ ਸਰੀਰ ਫੂਲ ਪਹਿਰ ਕਰ ਸੁੰਦਰ ਲਾਗਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਸਮੀਪ ਹੋਣੇ ਕਰ ਪੁਸਪ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ॥

"ਜਾਸੁ ਬਿਲੋਕ ਅਲੌਕਿਕ ਸੋਭਾ॥ ਸਹਜ ਪੁਨੀਤ ਮੋਰ ਮਨ ਛੋਭਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜਗਤ ਪੁਨੀਤ ਕਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਵਿਕਾਰ ਕਬੀ ਨ ਉਪਜੇਂ ਤਿਸ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੋ ਂ ਜਿਸ ਕੀ ਅਲੌਕਿਕ ਸੋਭਾ ਦੇਖਣੇਂ ਕਰ ਛੋਭ ਭਯਾ ਹੈ।

॥ਜੋ ਨਾਥ ਕਾਰਨ ਜਾਨਾ ਬਿਧਾਤਾ॥ ਫਰਕਹਿ ਸੁਭਗ ਅੰਗ ਸੁਨ ਭ੍ਰਾਤਾ॥

॥ਹੇ ਭ੍ਰਾਤਾ ਇਸ ਕਾਰਣ ਕੋ ਂ ਦੈਵ ਜਾਣੇ ਜੋ ਮੇਰੇ ਮਨ ਕੋ ਂ ਉਦਵੇਗ ਕਿਉਂ ਹੁਆ ਹੈ ਅਰੁ ਸੁਭ ਸੂਚਕ ਮੇਰੇ ਸਭੀ ਅੰਗ ਫੁਰਕਤੇ ਹੈਂ॥ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਪਰ ਦ੍ਰਿਗਾਦਿਕੋਂ ਕਾ ਮੋਹਤ ਹੋਣਾਂ ਸੁਭਾਵ ਹੀ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ:

॥ਰਘੁਬੰਸਿਨ ਕਰ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਊ॥ ਮਨ ਕੁਪੰਥ ਪਗ ਧਰੈ ਨ ਕਾਊ॥

॥ਮੁਹਿ ਅਤਿਸੈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਮਨ ਕੇਰੀ॥ ਜੇਹਿ ਸੁਪਨੇਹੁ ਪਰਨਾਰਿ ਨ ਹੇਰੀ

॥ਹਮਾਰੇ ਰਘੁਕੁਲ ਕਾ ਇਹ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਤਨ ਕੀ ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ ਮਨ ਨੇ ਭੀ ਪਰਨਾਰੀ ਆਦਿਕੋਂ ਵਿਖੇ ਗਮਨ ਕਰਨਾ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਤੋ ਮੁਝ ਕੋਂ ਆਪਣੇਂ ਮਨ ਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੈ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਕੀ ਓਰ ਕਬੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤਣੇਂ ਵਾਲਾ ਨਹੀ ਇਸ ਮੈਂ ਬਖਯਮਾਣ ਨੀਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜਿਨਕੇ ਲਹੈਂ ਨ ਰਿਪੁ ਰਨ ਪੀਠੀ॥ ਨਹਿਂ ਪਾਵਤ ਪਰ ਤ੍ਰਿਯ ਮਨ ਡੀਠੀ॥

॥ਮੰਗਨ ਲਹੈਂ ਨ ਜਿਨਕੇ ਨਾਹੀਂ॥ ਤੇ ਨਰ ਵਰ ਥੋਰੇ ਜਗ ਮਾਹੀਂ॥ ॥

ਜਿਨ ਪੁਰਸੋਂ ਕੀ ਪੀਠ ਕਾ ਐਸੇ ਸਤ੍ਰੋਂ ਨੇ ਕਬੀ ਖਸਟ ਨਹੀ ਦੇਖੀ ਅਰੁ ਇਕ ਸਧਾਰਣ ਦ੍ਰਿਸਟ ਹੈ, ਏਕ ਮਨ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟ ਹੈ ਸੋ ਕਿਸੂ ਸ੍ਥਾਨ ਮੇ ਏਕ ਵਾਰ ਦ੍ਰਿਸਟ ਸੁੰਦਰ ਯੁਵਤੀ ਪਰ ਪੜਜੀ ਜਾਏ ਤੌ ਦੋਸ ਨਹੀ ਅਰੁ ਮਨ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਕਹੀਏ ਤਿਸ ਕੋਂ ਪੁਨ: ਰਾਗ ਪੂਰਬਕ ਦੇਖਣਾਂ ਸੋ ਦੋਖ ਉਤਪਾਦਕ ਹੈ ਅਥਵਾ ਮਨ ਕੀ ਕਹੀਏ ਮਨ ਕਾ ਸੰਕਲਪ ਸੋ ਭੀ ਜਿਨਕਾ ਪਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਓਰ ਨਹੀ ਪਹੁੰਤਾ ਅਰੁ ਭਿਖਕੋਂ ਨੇ ਜਿਨਕੇ ਦੁਆਰੇ ਮੇਂ ਨਕਾਰ ਕਬੀ ਨਹੀ ਸੁਨਾ ਐਸੇ ਉਤਮ ਨਰ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਦੁਰਲਭ ਹੈਂ॥ ੫੪੬॥

ਦੋ: ॥ਕਰਤ ਬਾਤ ਕਹੀ ਅਨੁਜ ਸਨ ਮਨ ਸਿਯ ਰੂਪ ਲੁਭਾਨ॥

॥ਮੁਖ ਸਰੋਜ ਮਕਰੰਦ ਛਬਿ ਕਰੈ ਮਧੁਪ ਇਵ ਪਾਨ॥

॥ਬਾਤ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਸੇਂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਨ ਜੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਰੂਪ ਪਰ ਲੋਭਤਾ ਹੈ ਸੋ ਉਸ ਕੇ ਮੁਖ ਰੂਪੀ ਕਮਲ ਕੀ ਛਬਿ ਰੂਪੀ ਰਸ ਕੋਂ ਭ੍ਰਮਰੇ ਸਮ ਨੈਨਹੁੰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਨ ਕਰਤਾ ਹੈ॥ ੫੪੭॥

॥ਤਾਂ ਸਮੇ ਸੁਮਨ ਚੁਨਤੇ ਹੂਏ ਪਭੁ ਕੁਛਕ ਆਗੇ ਚਲੇ ਜਬ ਸੀਤਾ ਸੇਂ ਅਦ੍ਰਿਸ ਭਏ ਤਬ॥

ਚੌ: ॥ਚਿਤਵਤ ਚਕਿਤ ਚਹੂੰ ਦਿਸ ਸੀਤਾ॥ ਕਹਿ ਗੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕਿਸੋਰ ਮਨ ਜੀਤਾ॥

॥ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਅਪਨਾ ਮਨ ਜੀਤਾ ਹੂਆ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਮੇਰੇ ਰੂਪ ਪਰ ਲੁਭਾਇਮਾਨ ਨਹੀ ਭਏ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥

॥ਜਿਨੋਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਜੀਤ ਲੀਆ ਹੈ ਸੋ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਕਹਾਂ ਗਏ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਜਹ ਵਿਲੋਕ ਮ੍ਰਿਗ ਸਾਵਕ ਨੈਨੀ॥ ਜਨੁ ਤਹਿੰ ਬਰਸ ਕਮਲ ਸਿਤ ਸ੍ਰੈਨੀ

॥ਮ੍ਰਿਗ ਸਾਵਕ ਨੈਨੀ ਜੋ ਸੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਓਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਕਰਤੀ ਹੈ ਮਾਨੋਂ ਤਹਾਂ ਸੁੰਦਰ ਸ਼ਿਆਮ ਕਮਲੋਂ ਕੇ ਸਮੂਹ ਪੜੇ ਬਰਸਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਲਤਾ ਓਟ ਤਬ ਸਖਿਨ ਲਖਾਏ॥ ਸ੍ਯਾਮਲ ਗੌਰ ਕਿਸੋਰ ਸੁਹਾਏ॥
॥ਦੇਖ ਰੂਪ ਲੋਚਨ ਲਲਚਾਨੇ॥ ਹਰਖੇ ਜਨੁ ਨਿਜ ਨਿਧਿ ਪਹਿਚਾਨੇ॥

॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕੋ ਲਤਾ ਕੀ ਓਟ ਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਦੇਖ ਕਰ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਐਸਾ ਹਰਖ ਹੂਆ ਜੈਸੇ ਕਿਸੀ ਕੀ ਨਿਧਿ ਗਵਾਤੀ ਹੂਈ ਫੇਰ ਉਸਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਵੇ॥

॥ਥਕੇ ਨੈਨ ਰਘੁਪਤਿ ਛਬਿ ਦੇਖੇ॥ ਪਲਕਨ ਹੂੰ ਪਰਹਰੀ ਨਿਮੇਖੇ॥

॥ਨੇਤ੍ਰ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਰੂਪ ਮੇਂ ਆਸਕਤ ਹੂਏ ਅਰੁ ਨਿਮੇਖ ਭੀ ਅਚਲ ਭਏ॥

॥ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਭਈ ਮਤਿ ਭੋਰੀ॥ ਸਰਦ ਸਸਿਹਿ ਜਨੁ ਚਿਤਵ ਚਕੋਰੀ

॥ਅਤਿਅੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਬੁਧਿ ਮੇਂ ਮੁਗਧਤਾ ਆਈ ਅਰਥ ਯਿਹ ਕਪਟ ਚਪਲਤਾਦਿਕ ਨ ਰਹੇ ਜੈਸੇ ਸਰਿਤ ਪਰਬ ਕੇ ਮਯੰਕ ਕੇ ਦੇਖਨੇ ਹੇਤੁ ਚਕੋਰੀ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤ ਔਰ ਓਰ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ॥

॥ਲੋਚਨ ਮਗ ਰਾਮਹਿੰ ਉਰ ਆਨੀ॥ ਦੀਨੇ ਪਲਕ ਕਪਾਟ ਸਯਾਨੀ॥

॥ਜਬ ਸੀਤਾ ਜੂ ਨੇਂ ਅਪਨੀ ਬ੍ਰਿਧਿ ਭਤ ਪਛਾਇਣ ਦੇਖੀ ਜੋ ਦਰਸਨ ਬਿਨਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਰਹਿਤਾ ਅਰੁ ਲੋਕ ਲਜਾ ਹੈ ਤਬ ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਨਖ ਸਿਖ ਪਵਿਤ੍ਰ ਧ੍ਯਾਨ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਲ੍ਯਾਇ ਕਰ ਪਲਕ ਕਪਾਟ ਦੀਨੇ ਕਹੀਏ ਨੈਨ ਮੂੰਦ ਲੀਏ ਜਾਂਤੇ ਸਿਆਨੀ ਹੈ ਸਿਆਨੀ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਉਤਮ ਪਦਾਰਥ ਜਿਸਕੋ ਹਾਥ ਆਵੇ ਤਬ ਚਾਹੀਏ ਕਿਵਾੜ ਦੇਕਰ ਜਤਨ ਸੋਂ ਰਾਖਣਾ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਨੇਤ੍ਰ ਮੂੰਦ ਕਰ ਭਗਵੰਨ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕਾ ਆਨੰਦ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਅਨਭਵ ਕਰੋਂ ਲੋਕੋਂ ਮੇਂ ਅਧਿਕ ਦਿਖਲਾਵਾ ਯੋਗ੍ਯ ਨਹੀਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਜਬ ਮੈ ਸਨਮੁਖ ਦੇਖਤੀ ਰਹੋਂਗੀ ਤਬ ਸਖੀਆਂ ਜਾਣੈ ਗੀਆਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਹੀ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਜੌ ਨੇਤ੍ਰ ਮੂੰਦੇ ਹੋਏ ਹੈਂ ਗੇ ਤਬ ਗੌਰੀ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਧ੍ਯਾਨ ਕੇ ਭੀ ਅਨੁਮਾਨ ਕਰੈਂਹਿ ਗੀਆਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਸਯਾਨਪ ਕਾ ਇਹ ਅਪਨੀ ਬਾਤ ਜੇਤੀ ਗੁਪਤੁ ਰਹੇ ਤੇਤੀ ਭਲੀ ਹੈ॥

॥ਜਬ ਸਿਯ ਸਖਿਨ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸ ਜਾਨੀ॥ ਕਹਿ ਨ ਸਕੇ ਕਛੁ ਮਨ ਸਕੁਚਾਨੀ॥

॥ਸੀਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਦੇਖ ਕਰ ਉਸਕੇ ਭੈ ਸੇਂ ਤੌ ਸਖੀਆਂ ਕੁਛ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀਆਂ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਕੀ ਓਰ ਸੇਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮਾਤਾ ਸੁਣੈਂਗੀ ਤੌ ਹਮਾਰੇ ਪਰ ਰੋਸ ਕਰੈਂਗੀ॥ ੫੪੯॥

॥ਦੋ: ॥ਲਤਾ ਭਵਨ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਭੇ ਤਿਹ ਅਵਸਰ ਦੋਊ ਭਾਇ॥ ॥
॥ਨਿਕਸੇ ਜਨੁ ਜੁਗ ਬਿਮਲ ਬਿਧੁ ਜਲਦ ਪਟਲ ਬਿਲਗਾਇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਐਸੇ ਸਮ ਤੁਰੇ ਕੇ ਸਮਾਨ ਪਾਨ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਤੇ ਦਰਕਤ ਜੁਗਲ ਇੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਮਾਨ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਲਖਮਨ ਪ੍ਰਗਟ ਭਏ॥੫੪੯॥

।।ਅਬ ਪੁਨ: ਧਿਆਨ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

ਦੋ: ।ਸੋਭਾ ਸੁਭਗ ਸੀਵ ਦੋ ਬੀਰਾ ।ਨੀਲ ਪੀਤ ਜਲ ਜਾਤ ਸਰੀਰਾ॥

।ਸੋਭਾ ਕਹੀਏ ਅਧਿਕ ਕੀਆਂ ਤਿਨਾਂ ਤਿਨ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰਤਾਈ ਕਹੀਏ ਸਮੂਹ ਕਾਂਤ ਤਿਸਕੀ ਸੀਵ ਹੈ ਦੋਨੋ ਭਾਈ ਨੀਲ ਅਰੁ ਪੀਤ ਕਮਲੋਂ ਕੇ ਸਮਾਨ ਜਿਨੋਂ ਕੇ ਸਰੀਰੋਂ ਕੀ ਆਭਾ ਹੈ।

।ਮੋਰਪਖਿਅ ਸਿਰ ਸੋਹਤ ਨੀਕੇ ।ਗੁੱਛ ਬੀਚ ਵਿਚ ਕੁਸਮ ਕਲੀਕੇ।

।।ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਮੋਰਪਖਿਅ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀਨੇਂ ਧਾਰੇ ਹੂਏ ਥੇ ਅਰੁ ਸੀਸ ਮੇਂ ਪਗੜੀ ਕੀ ਲਖਮਣਾ ਕਰਣੀ ਜਾਂਤੇ ਸੀਸ ਕੇ ਬੀਚ ਮੋਰਪਖਿਅ ਪੁਸਪ ਅਰੁ ਕਲੀਆਂ ਗੁੰਥਤ ਕਹੀਆਂ ਹੈਂ। ।। ਅਥਵਾ। ।।ਮੋਰਪਖਿਅ ਸੰਜੁਤ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਧਿਆਨ ਕਹੂੰ ਲਿਖਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਪਰੰਪਰ ਕਾਰ ਕੇ ਮੁਖੋਂ ਲਗਾਵਣਾ ਮੋਰੇ ਪਖਿਅ ਕਹੀਏ ਤੁਲਸੀ ਕੀਆਂ ਮੰਜਰੀਆਂ ਸੋ ਭਗਵਾਨ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਸੋਭਾ ਪਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਹੀਰੇ ਕੇ ਬੀਚ ਕੁਸਮ ਅਰੁ ਕਲੀਆਂ ਬਨਾਯ ਕਰ ਧਰੀਆਂ ਹੈਂ। ।ਅਥਵਾ। ।।ਰਾਮਾਯਣ ਕੇ ਕਥਨ ਹਾਰੇ ਭੁਸੁੰਡ ਜੀ ਹੈਂ ਇਹ ਵਾਕ ਉਨਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਲੀਜੀਏ ਮੋਰਪਖਿਅ ਕਹੀਏ ਮੇਰੇ ਪੰਖੋਂ ਸੇਂ ਕਾਕ ਪਖਿਅ ਅਰੁ ਕਾਕਪਖਿਅ ਪਾਨ ਹੋਏ ਤੌਭੀ ਅਰਥ ਇਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਰਾਮਾਯਣ ਮੇਂ ਕਾਕਪਖਿਅਧਰ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਕਹੀਂ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਅਰੁ ਉਨਕੇ ਬੀਚ ਫੂਲੋਂ ਕਾ ਗੁੰਥਨ ਅਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਅਰੁ ਪੂਰਬ ਦੇਸ ਕੀ ਚਾਲ ਮੇਂ ਭੀ ਲੋਕ ਦੀਰਘ ਪਟੇ ਨਹੀਂ ਰਾਖਤੇ ਅਰੁ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇਂ ਏਕ ਔਰ ਬਡਾ ਦੋਸ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਸੀਸ ਨਗਨ ਕਹਿਣਾਂ ਬਣੇਂਗਾ ਜਾਂਤੇ ਧਿਆਨ ਮੇਂ ਈਹਾਂ ਮੁਕਟ ਪਗੜੀ ਕੁਛ ਲਿਖਾ ਨਹੀਂ ਆਗੇ ਜੋ ਅਰਥ ਬਾਕੀ ਸੁਬੇਂ ਭਾਵੇ ਸੋ ਭਲਾ॥

।।ਭਾਲ ਤਿਲਕ ਸ੍ਰਮ ਬਿੰਦੁ ਸੁਹਾਏ ।ਸ੍ਰਵਨ ਸੁਭਗ ਭੂਖਨ ਛਬਿ ਛਾਏ

।ਤੁਰੇ ਮੇਂ ਫਿਰਨੇ ਕਰ ਜੋ ਭੁਜਾ ਹੈ ਸ੍ਰਮ ਤਿਸ ਕਰ ਸ੍ਵੇਦ ਕੇ ਬਿੰਦੂ ਸੰਜੁਗਤ ਤਿਲਕ ਮਸਤਕ ਪਰ ਸੋਭਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕੁੰਡਲਾਦਿਕ ਜੋ ਭੂਖਨ ਹੈਂ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਕਰਨਹੁ ਮੇਂ ਛਬਿ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ।

।।ਵਿਕਟ ਭ੍ਰਿਕੁਟਿ ਕਚ ਘੂੰਘਰਵਾਰੇ ।ਨਵ ਸਰੋਜ ਲੋਚਨ ਰਤਨਾਰੇ॥

।ਬਾਂਕੀ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਹੈ ਕੇਸ ਕੁੰਡਲੀਆਰੇ ਹੈਂ ਨਵੀਨ ਲਾਲ ਕਮਲੋਂ ਸਮ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈਂ।

।ਚਾਰੁ ਚਿਬੁਕ ਨਾਸਕਾ ਕਪੋਲਾ ।ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਲੇਤ ਮਨ ਮੋਲਾ॥

।।ਮੁਖ ਛਬਿ ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਮੁਹਿ ਪਾਹੀਂ ।ਜੋ ਬਿਲੋਕ ਬਹੁ ਕਾਮ ਲਜਾਹੀਂ ।ਸੁਗਮ:

।।ਉਰ ਮਨਿ ਮਾਲ ਕੰਬੁ ਕਲ ਗੀਵਾ ।ਕਾਮ ਕਰਭ ਕਰ ਭੁਜ ਬਲ ਸੀਵਾ॥

।ਉਰ ਵਿਖੇ ਮਣੀਓਂ ਕੀ ਮਾਲਾ ਹੈ ਸੰਖ ਜੈਸੀ ਸੁੰਦਰ ਗ੍ਰੀਵਾ ਹੈ ਕਾਮਦੇਵ ਕੇ ਮਾਤੰਗ ਕਾ ਜੋ ਕਰਭ

ਕਰੀਯੇ ਬਾਲਕ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੇ ਸੁੰਦ੍ਰ ਸ਼ਾਮ ਬਰਨ ਕੀ ਸੀਮਾ ਭੂਜਾ ਹੈ।

।ਸੁਮਨ ਸਮੇਤ ਦਾਮ ਕਰ ਦੋਨਾਂ। ਸਾਵਰ ਕੁਵਰ ਸਖੀ ਸੁਠ ਲੋਨਾਂ।

।ਪੁਸਪੋਂ ਕੇ ਸੰਯੁਕਤਿ ਦਾਮ ਕਰ ਪਰ ਦੋਨਾ ਧਰਾ ਹੂਆ ਹੈ ਸਖੀਆਂ ਆਪਸ ਮਹਿ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਸਾਂਵਲਿ ਕੁਵਰ ਤੌ ਦੋਨੋਂ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਸਾਂਵਰਾ ਕੁਵਰ ਅਤਿ ਮਨੋਹਰ ਹੈ। ੫੫੦।।

।ਦੋ: ।ਕੇਹਰ ਕਟਿ ਪਟ ਪੀਤ ਧਰ ਸੁਖਮਾ ਸੀਲ ਨਿਧਾਨ।
।ਦੇਖ ਭਾਨੁ ਕੁਲ ਭੂਖਨਹਿ ਬਿਸਰਾ ਸਖਿਨ ਅਪਾਨ।

।ਸਿੰਘ ਜੈਸਾ ਕਟ ਅਰੁ ਪੀਤ ਪਟ ਅਰੁ ਸੋਭਾ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਅਰੁ ਸੀਲ ਕੇ ਨਿਧਾਨ ਭਾਨੁ ਬੰਸ ਕੇ ਭੂਸਣ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸਖੀਓਂ ਕੋ ਅਪਣੇ ਤਨ ਕੀ ਸੁਧ ਭੂਲ ਗਈ। ।ਕਿੰਵਾ।
।ਅਪਾਨ ਪਦ ਸਾਥ ਗਤ ਬਾਚਕ ਅਧ੍ਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਤਿਨ ਕੇ ਮਨਾ ਦੇਖੇ ਜੋ ਆਪਨੀ ਸੀਤਾ ਕੇ ਰੂਪ ਕਾ ਗਰਬ ਥਾ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸਰੂਪ ਦੇਖੇ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਯਾ ਜਾਂ ਸਭੇ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਧ੍ਯਾਨ ਧਰਾਣੇ ਅਰੁ ਸੰਤੋਸ ਖੀਚ ਕੇ ਪ੍ਰਭੋ ਕੇ ਰੂਪ ਪਰ ਹੀ ਟਿਕਣ ਦੇਖਾ ਜਾਂ ਸਭੇ। ੫੫੧।।

।ਦੋ: ।ਧਰ ਧੀਰਜ ਇਕ ਆਲਿ ਸਿਆਨੀ। ਸੀਤਾ ਸਨ ਬੋਲੀ ਗਹਿ ਪਾਨੀ।

।ਆਲੀ ਕੋ ਸਿਆਨੀ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹਾ ਅਵਸਥਾ ਕਰ ਬਡੀ ਥੀ ਤਰੁਣੀ ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਬਿਸੇਖ ਆਤੁਰਤਾ ਜੁਵਾ ਸਰੀਰ ਮੇਂ ਹੋਤੀ ਹੈ ਜਰਾ ਮੇਂ ਐਸੀ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਤਾਂ ਤੇ ਧੀਰਜ ਸੰਜੁਤ ਬੋਲੀ।
।ਕਿੰਵਾ। ।ਜੈਸੇ ਔਰ ਸਖੀਆਂ ਸਾਧਾਰਣ ਵਾਕ ਕਹੈਂਗੀਆਂ ਜੋ ਗਹਿਰ ਭਈ ਹੈ ਤੈਸੇ ਨ ਕਹਾ ਹਾਥ ਪਕੜ ਕਰ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਕੋ ਸਮਝਾਯਾ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਐਸੇ ਜਾਨ ਸੀਤਾ ਨੇਤ੍ਰ ਮੂੰਦ ਕਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦੇਖਣਾ ਹਮਾਰੇ ਮੇਂ ਛਿਪਾਵਤੀ ਹੈ ਸੋ ਹਮ ਭੀ ਏਕ ਜੁਗਤਿ ਸੇਤੀ ਲਖਾਵੈਂ ਇਸ ਕਰ ਸਿਆਨੀ ਸੋਈ ਕਹਿਤੀ ਹੈ।

।ਬਹੁਰ ਗੌਰਿ ਕਰ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰੇਹੂ। ਭੂਪ ਕਿਸੋਰ ਦੇਖ ਕਿਨ ਲੇਹੂ।

।ਹੇ ਸੀਤੇ ਦੇਵੀ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਪੁਨ: ਕਰੀਓ ਅਬ ਇਨ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੋਂ ਕੋ ਦੇਖੋ।

।ਸਕੁਚ ਸੀਯ ਤਬ ਨੈਨ ਉਘਾਰੇ। ਸਨਮੁਖ ਦੋਉ ਰਘੁ ਸਿੰਘ ਨਿਹਾਰੇ।

।ਸੰਕੋਚ ਸਹਿਤ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਖੋਲਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਸਖੀਆਂ ਲਖ ਗਈਆਂ ਹੈਂ।
।ਕਿੰਵਾ। ।ਐਸੇ ਜਾਣਾ ਧ੍ਯਾਨ ਮੇਂ ਤੌ ਸੁੰਦਰ ਮੂਰਤ ਮੁਝੇ ਪ੍ਰਤੱਖ ਥੀ ਕਦਾਚਿਤ ਅਖੀਆਂ ਮੇਂ ਵਹੁ ਗਏ ਹੋਵੈਂ ਅਰੁ ਧ੍ਯਾਨ ਭੀ ਤਜੋਂ ਦੋਨੋ ਪ੍ਰਕਾਰੋਂ ਸੇ ਕਿਲੇਸ਼ ਪੜੇ ਇਸ ਕਰ ਸੰਕੋਚ ਮੇਂ ਦ੍ਰਿਗ ਖੋਲੇ ਕਰੀਯੇ ਪ੍ਰਥਮ ਥੋੜੀ ਸੀ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟ ਖੋਲੀ ਜਿਸ ਮੇਂ ਦੋਨੋ ਕਾਮ ਬਣੇ ਰਹੈਂ ਅਰੁ ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਦੇਖਲੀਆ ਤਬ ਸੰਪੂਰਣ ਨੇਤ੍ਰ ਉਘਾਰੇ ਤਬ ਰਘੁਬੰਸ ਮੇਂ ਸਿੰਘ ਕਰੀਯੇ ਰਾਘਵੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਜੋ ਪ੍ਰਭੁ ਹੈਂ ਸੋ ਸਨਮੁਖ ਦੇਖੇ ਪ੍ਰਭੋ ਕੋ ਸਿੰਘ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਕਿਸੂ ਕੇ ਮਨ ਮਹਿ ਇਹ ਨ ਆਵੈ ਔਰ ਨ੍ਰਿਪ ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ਹੈਂ

ਅਰੁ ਰਘੁਬੀਰਜੀ ਇਕਲੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕੈਸੇ ਇਕਲੇ ਹੀ ਅਨੇਕੋਂ ਕਰੀਓਂ ਕੋ ਮਾਰਣੇ ਖਿੰਡਾਵਣੇ ਕੋਂ ਸਮਰਥ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

॥ਨਖਸਿਖ ਦੇਖ ਰਾਮ ਕੀ ਸੋਭਾ॥ ਸਿਮਰ ਪਿਤਾ ਪਨੁ ਮਨ ਅਤਿ ਛੋਭਾ॥

॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਸੋਭਾ ਦੇਖ ਕਰ ਮਨ ਤੋਂ ਪਰਵਸ ਹੁਆ ਅਰੁ ਪਿਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਨ ਕੋਂ ਸਿਮਰ ਕਰ ਤਿਤੇ ਕੋਂ ਖੋਭ ਹੁਕਰੀ ਸੋ ਉਦਵੇਗ ਹੂਆ ਜੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਤੋ ਅਗਮ ਜਾਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਅਰੁ ਪਿਤਾ ਕਾ ਵਚਨ ਭੀ ਉਲੰਘਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ॥

॥ਪਰਵਸ ਸਖਿਨ ਲਖੀ ਜਬ ਸੀਤਾ॥ ਭਈ ਗਹਿਰ ਸਭ ਕਹੈਂ ਸਭੀਤਾ॥

॥ਸੀਤਾ ਕੋਂ ਪਰਵਸ ਜਾਨ ਕਰ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਭੈ ਮੇਂ ਸਖੀਆਂ ਉਠੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤੀਆਂ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਕੇ ਭੈ ਮੇਂ ਮੌਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੀਆਂ ਤਾਂਤੇ ਸਨੇ ਸਨੇ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਬਹੁ ਬਿਲੰਬ ਹੂਆ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਏਕ ਸਖੀ ਸੀਤਾ ਕੀ ਅਧਿਕ ਪਿਆਰੀ ਬੋਲੀ॥

॥ਪੁਨਿ ਆਉਬ ਇਹ ਬਿਰੀਆਂ ਕਾਲੀ॥ ਅਸ ਕਹਿ ਮਨ ਬਿਹਸੀ ਇਕ ਆਲੀ॥

॥ਹੇ ਸਖੀ ਅਬ ਚਲੋ ਕਲ ਇਸੀ ਸਮੇਂ ਫੇਰ ਆਵੈਂਗੀਆਂ ਐਸੇ ਕਹਿ ਕੇ ਏਕ ਸਖੀ ਮਨ ਮੇਂ ਹਸੀ ਕਹੀ ਏ ਮੰਦ ਮੁਸਕਾਈ॥ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਸੀਤਾ ਕਾ ਬਾਂਛਿਤ ਸਿਧ ਕੀਨਾ ਜੋ ਕਲ ਭੀ ਫੇਰ ਦਰਸਨ ਕਰਾਵੈਂਗੀਆਂ ਅਰੁ ਪਤੇ ਕੋ ਭੀ ਸੁਨਾਯਾ ਤੁਮਨੇਂ ਭੀ ਇਸੀ ਵਖਤ ਆਵਣਾ ਸੋ ਗੂੜ੍ਹਾ ਵਚਨ ਸਖੀ ਭਾਵ ਕਰ ਕਹਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਹਸੀ ਸੀਤਾ ਕੇ ਭੈ ਮੇਂ ਤ੍ਰਾਸ ਕਰ ਜਾਤੇ ਵਹੁ ਰਾਜ ਸੁਤਾ ਹੈ॥

॥ਗੂੜ੍ਹ ਗਿਰਾ ਸੁਨ ਸਿਯ ਸਕੁਚਾਨੀ॥ ਭਯੋ ਬਿਲੰਬ ਮਾਤ ਭੈ ਮਾਨੀ॥

॥ਗੂੜ੍ਹ ਬਾਣੀ ਕਹੀ ਜੋ ਜਿਸ ਕਾ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਇਹ ਮੇਰੀ ਆਸਕਤਤਾ ਇਸ ਨੇ ਲਖ ਲੀਨੀ ਹੈ ਸੋ ਸੁਨ ਕਰ ਸੀਤਾ ਮਾਤਾ ਕੇ ਭੈ ਮੇਂ ਆਸੰਕਤ ਭਈ॥

॥ਧਰ ਬਡ ਧੀਰ ਰਾਮ ਉਰ ਆਨੇ॥ ਫਿਰੀ ਅਪਨਪੌ ਪਿਤੁ ਬਸ ਜਾਨੇ॥

॥ਚਲਣੇਂ ਕੀ ਇਛਾ ਤੋਂ ਹੈ ਰਕਭੀ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਸਖੀਓਂ ਕੀ ਚਿਰ ਦੇਖ ਕਰ ਅਰੁ ਨੀਤਿ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਅਰੁ ਅਪਣੇ ਆਪ ਕੋਂ ਪਿਤਾ ਕੇ ਬਸ ਜਾਣ ਕਰ ਧੀਰਜ ਧਾਰ ਕੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਮੂਰਤ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਟਿਕਾਇਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਕੋਂ ਚਲੀ॥ ੫੫੨॥

ਦੋ: ॥ਦੇਖਨ ਮਿਸ ਮ੍ਰਿਗ ਬਿਹਗ ਤਰ ਫਿਰੈ ਬਹੋਰ ਬਹੋਰ॥

॥ਨਿਰਖ ਨਿਰਖ ਰਘੁਬੀਰ ਛਬਿ ਬਾਢੈ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਥੋਰਿ॥

॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਮੇਂ ਸੀਤਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਜੋ ਕੋਈ ਪੰਛੀ ਬ੍ਰਿਛ ਮ੍ਰਿਗ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋਂ ਧਿਆਨ ਮੇਂ ਕਰ ਕਰ ਆਗੇ ਲੈਯ ਜਾਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸਖੀਓਂ ਕੇ ਦਿਖਲਾਵਣੇਂ ਨਿਮਿਤ ਫਿਰ ਕਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ ਯਹ ਕੈਸਾ ਸੁੰਦਰ ਮ੍ਰਿਗ ਹੈ ਇਤਿਆਦਿਕ ਵਚਨ ਕਹਿ ਕਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰ ਲੇਤੀ ਹੈ॥ ੫੫੩॥

੧੧੪ ॥ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਜਾਨ ਕਠਨ ਸਿਵ ਚਾਂਪ ਬਿਸੂਰਤਿ ਚਲੀ ਰਾਖਿ ਉਰ ਸਯਾਮਲ ਮੂਰਤਿ॥ ॥੫

॥ਸਿਵਜੀਕੇ ਧਨੁਖਕੋਂ ਕਠਨ ਜਾਨਕਰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਤੀ ਹੂਈ ਜਾਨਕੀ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀਕੀ ਸਯਾਮ ਮੂਰਤਿ ਕਾ ਧਯਾਨ ਹਿਰਦੇ ਮਹਿ ਧਾਰਕਰ ਦੇਵੀਕੇ ਮੰਦਰਕੀ ਓਰ ਚਲੀ ਜੋ ਇਸ ਸਯਾਮ ਸੁੰਦਰ ਸੇਂ ਧਨੁਖ ਤੂਟਨੇ ਕਾ ਵਰ ਗਿਰਜਾ ਸੇ ਲੇਵੋਂ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਜਬ ਜਾਤ ਜਾਨਕੀ ਜਾਨੀ॥ ਸੁਖ ਸਨੇਹ ਸੋਭਾ ਗੁਨ ਖਾਨੀ॥

॥ਸੁਖੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਸੋਭਾ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਕਾ ਪੁੰਜ ਜੋ ਸੀਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਜਬ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਗਿਰਜਾ ਕੀ ਓਰ ਗਵਨ ਜਾਣਾ ਤਬ॥ ॥ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਮੈ ਮ੍ਰਿਦ ਮਸ ਕੀਨੀ॥ ਚਾਰ ਚਿੱਤ ਭੀਤਹਿ ਲਿਖ ਲੀਨੀ॥

॥ਪਰਮ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪ ਕੋਮਲ ਸਯਾਹੀ ਸੇਂ ਚਾਰ ਕਹੀਯੇ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਹੰਸਵਤ ਗਾਤ ਸੇਂ ਚਿੱਤ ਰੂਪੀ ਭੀਤ ਵਿਖੇ ਲਿਖ ਲੀਨੀ ਤਾਤ੍ਰੇ ਇਹ ਧਯਾਨ ਰਿਦੇ ਮਹਿ ਧਾਰ ਲੀਆ ਅਬ ਸੀਤਾ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਗਈ ਭਵਨੀ ਭਵਨ ਬਹੋਰੀ॥ ਬੰਦ ਚਰਨ ਬੋਲੀ ਕਰ ਜੋਰੀ॥

॥ਬਹੋਰੀ ਕਹੀਯੇ ਦੁਤੀਯ ਬੇਰ ਦੇਵੀ ਕੇ ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਗਈ ਅਰੁ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਸਾਂਤਿ ਪ੍ਰਾਇ ਵਿਸੇਖਣ ਦੇਤੀ ਹੂਈ ਬੋਲੀ॥ ॥ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਗਿਰਰਾਜ ਕਿਸੋਰੀ॥ ਜੈ ਮਹੇਸ ਮੁਖ ਚੰਦ ਚਕੋਰੀ॥

॥ਤੀਨ ਬੇਰ ਜੈ ਜੈ ਕਹਿਣੇ ਕਾ ਆਸਾ ਇਹ ਤੁਮਨੇ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤਮਕ ਹੋਕਰ ਤੀਨੋਂ ਦੇਵੀਆਂ ਕੇ ਰੂਪ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ॥ਤਾਂਤੇ ਸਰਬ ਸਕ੍ਤੀ ਹੋ ਮੇਰਾ ਬਾਂਛਤ ਸਿਧ ਕਰੋ ਅਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਚ ਕਾਇਕੀ ਜੈ ਕਰਾਵੋ ਜੋ ਵਿਯੋਗ ਰੂਪੀ ਸਤ੍ਰ ਕੋਂ ਜੀਤ ਕੇ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਮਿਲੋਂ ॥ਗਿਰ ਰਾਜ ਕਿਸੋਰੀ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਜੈਸੇ ਹਿਮਾਚਲ ਨੇ ਤੇਰਾ ਪਾਲਨ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੋ ਕਰਵਾਯਾ ਥਾ ਤੈਸੇ ਹੀ ਰੂਪਾਤਿ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋਂ ਮੇਰਾ ਪਾਣਿ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਾਵੈਂ ਅਰੁ ਜੈਸੇ ਸਿਵਜੀ ਕੇ ਮੁਖ ਰੂਪੀ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੀ ਤੂੰ ਚਕੋਰੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਬਦਨ ਰੂਪੀ ਸਸੀ ਸੇ ਮੇਰਾ ਸਨੇਹ ਹੋਵੈ॥

॥ਜੈ ਗਜ ਬਦਨ ਖੜਾਨਨ ਮਾਤਾ॥ ਜਗਤ ਜਨਨਿ ਦਾਮਨਿ ਦੁਤਿ ਗਾਤਾ

॥ਹੇ ਜਗਦੰਬੇ ਹੇ ਦਾਮਨੀ ਸਮ ਦੁਤਿਵਾਨ ਜੈਸੇ ਗਣੇਸ ਅਰੁ ਸ੍ਵਾਮਿ ਕਾਰਤਕ ਤੇਰੇ ਦੋਨੋਂ ਪੁਤ੍ਰ ਜਗਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮਾਣੀਕ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਭੀ ਹੋਵੈਂ॥

॥ਨਹਿ ਤਵ ਆਦਿ ਮਧਯ ਅਵਸਾਨਾ॥ ਅਮਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੇਦ ਨਹਿ ਜਾਨਾ॥ ਸੁਗਮ॥

॥ਅਪਿ ਭਵ ਭਵ ਬਿਭਵ ਪਰਾਭਵ ਕਾਰਨਿ॥ ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਮੋਹਨਿ ਸੁਵਸ ਬਿਹਾਰਨ

॥ਅਪਿ ਕਹੀਯੇ ਨਿਸਚੇ ਕਰ ਭਵ ਕਹੀਯੇ ਸੰਸਾਰ ਕੇ ਵਿਭਵ ਅਰੁ ਪਰਾਭਵ ਕੇ ਕਰਨੇ ਹਾਰੀ ਹੈਂ ਜੋ ਭਵ ਕੁਵਧਾਨ ਹੋਵੈ ਤੌ ਭਵ ਕਹੀਯੇ ਸੰਸਾਰ ਤਿਸ ਕਾ ਭਵ ਕਹੀਯੇ ਜਨਮ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ॥ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇ

ਤੇ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰੀ ਕੇ ਸਖਿਆਤਿ ਸੰਘਾਰ ਕਰਤੀ ਤੂੰਹੀ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮੇਰਾ ਸੰਜੋਗ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਸੇਂ ਕਰ ਦੇਹ ਅਰੁ ਜਗਤ੍ਰ ਵਿਸ੍ਵ ਮੇਂ ਮੋਹਨ ਮਾਤ੍ਰ ਤੂੰਹੈਂ ਤਾਂਤੇਂ ਜੋ ਦੁਸ਼ਟ ਮੇਰੇ ਸੰਜੋਗ ਮੇਂ ਵਿਘਨ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੈਂ ਤਿਨਕੇ ਮੁਢ ਕਰ ਦੇਹ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰਾ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਬਿਹਾਰ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਸ੍ਵਤੰਤ੍ਰ ਕਰ ਦੇਹੁ ॥੫੫੪॥

ਦੋਹਾ: ॥ਪਤਿ ਦੇਵਤਾ ਸੁਤੀਯ ਮਹੁ ਮਾਤ ਪ੍ਰਥਮ ਤਵ ਰੇਖਾ॥

॥ਮਹਿਮਾ ਅਮਿਤ ਨ ਸਕਹਿ ਕਹਿ ਸਹਸ ਸਾਰਦਾ ਸੇਖਾ॥

ਹੇ ਦੇਵੀ ਪਤਿਬ੍ਰਤਾ ਵਿਖੇ ਤੂੰ ਮੁਖ੍ਯ ਹੈਂ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸ਼ਾ ਇਹ ਹੈ ਮੇਰੀ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਿਖੇ ਤੇਰੇ ਜੈਸੀ ਪਤਿ ਭਗਤਿ ਹੋਇ ਅਰੁ ਤੇਰੀ ਮਹਿਮਾ ਸਹਸ ਸੇਖ ਅਰੁ ਸਾਰਦਾ ਕੇ ਕਥਨ ਸੇਂ ਭੀ ਅਮਿਤ ਹੈ ਸੋ ਮੈਂ ਕੈਸੇ ਕਹੋਂ ॥੫੫੫॥

ਚੌ: ॥ਸੇਵਤ ਤੋਹਿ ਸੁਲਭ ਫਲ ਚਾਰੀ ॥ਵਰਦਾਯਨੀ ਪੁਰਾਰਿਹਿ ਪਿਆਰੀ॥

॥ਦੇਵਿ ਪੂਜ ਪਦ ਕਮਲ ਤੁਮਾਰੇ ॥ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਸਬ ਹੋਹਿਂ ਸੁਖਾਰੇ॥ ਸੁਗਮ:

॥ਮੋਰ ਮਨੋਰਥ ਜਾਨਹੁ ਨੀਕੇ ॥ਬਸਹੁ ਸਦਾ ਉਰ ਪੁਰ ਸਬਹੀਂ ਕੇ॥

॥ਕੀਨੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਕਾਰਨ ਤੇਹੀ ॥ਅਸ ਕਹਿ ਚਰਨ ਗਹੇ ਵੈਦੇਹੀ॥

ਜਾਂਤੇ ਤੂੰ ਸਰਬ ਕੇ ਉਰੋਂ ਰੂਪੀ ਪੁਰੋਂ ਮੇਂ ਬਸਤੀ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਆਗੇ ਅਪਨਾ ਮਨੋਰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਤੀ ਤਾਤਪਰਜ ਏਹ ਕੁਲਵੰਤੀ ਕੰਨਿਆ ਕੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਿਣੇ ਤੇ ਲਜਾ ਆਵਤੀ ਹੈ ਚਰਣ ਗਹਿ ਕੇਂ ਕਹਾ ਇਹ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਪੂਰਨ ਕਰ॥

॥ਵਿਨੈ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਭਈ ਭਵਾਨੀ ॥ਖਸੀ ਮਾਲ ਮੂਰਤਿ ਮੁਸਕਾਨੀ॥

॥ਸਾਦਰ ਸਿਯ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਿਰ ਧਰੇ ॥ਬੋਲੀ ਗੌਰਿ ਹਰਖ ਹਿਯ ਭਰੇ॥

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰੁ ਬਿਨੈ ਕਰ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈ ਤਬ ਉਮਾ ਕੇ ਸੀਸ ਪਰ ਜੋ ਪੁਸਪ ਮਾਲਾ ਥੀ ਸੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਓਰ ਗਿਰ ਪੜੀ ਅਰੁ ਦੇਵੀ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਮੁਸਕਾਈ ਸੋ ਪੁਸਪ ਰੂਪ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸੀਤਾ ਸਿਰ ਪਰ ਧਾਰਨਾ ਜਾਂਤੇ ਐਸੇ ਕਹਾ ਹੈ ਦੇਵਤਾ ਪਰ ਪੁਸਪਾਦਿਕ ਭੇਟ ਚੜਾਈਏ ਅਰੁ ਉਸ ਮੇਂ ਤੇ ਕੁਛ ਆਪਣੀ ਓਰ ਆ ਪੜੇ ਤਬ ਜਾਣੀਏ ਦੇਵਤਾ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਦੀਆ ਹੈ ਤਬ ਦੇਵੀ ਹਰਖ ਕਰ ਬੋਲੀ ਹਰਖ ਸਹਿਤ ਬੋਲਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਵਰ ਹਰਖ ਸੇਂ ਹੀ ਦੀਆ ਜਾਤਾ ਹੈ॥ ॥ਕੈਵਾ॥ ॥ਸੀਤਾ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਹੈਂ ਇਨੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪ ਕਰ ਔਰੋਂ ਕੇ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਹਮਾਰੇ ਸੇਂ ਵਰ ਜਾਚਨੇ ਲਾਗੀ ਹੈ ਇਸ ਲੀਏ ਅਤਿ ਹਰਖ ਸੇਂ ਬੋਲੀ॥

॥ਸੁਨੁ ਸਿਯ ਸਤ੍ਯ ਅਸੀਸ ਹਮਾਰੀ ॥ਪੂਜਹਿ ਮਨ ਕਾਮਨਾ ਤੁਮਾਰੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੧੬ ।ਨਾਰਦ ਬਚਨ ਸਦਾ ਸੁਚਿ ਸਾਚਾ। ਸੋ ਬਰੁ ਮਿਲਿਹਿ ਜਾਹਿੰ ਮਨ ਰਾਚਾ।

।ਨਾਰਦ ਜੀ ਕਾ ਬਚਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇ ਗੁਣਾਂ ਨਦਾ ਮਿਸ੍ਰਤ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸਦਾ ਸਾਚਾ ਹੈ ਕਬੀ ਅਨਿ੍ਰਥਾ ਹੋਵਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਤੇ ਤਿਨ ਕੋ ਕਾਦੀ ਸਮਾਨ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਜੋ ਕਹਾ ਥਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਤੁਝੇ ਬਾਗ ਮੇਂ ਦਰਸਨ ਹੋਇਗਾ ਪੁਨਃ ਧਨੁ ਤੋੜ ਕਰ ਤੁਝੇ ਵਰੇਂਗੇ ਸੋਈ ਬਾਤ ਤੈਨੇ ਸਿਖੀ ਜਾਣਨੀ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਪੀਛੇ ਭੀ ਅਰੁ ਭੀਹੰ ਭੀ ਪੁਰਾਣਾਂਤਰ ਮੇਂ ਸਮਝਣਾ।੫੫੬।

।ਛੰ: ।ਮਨੁ ਜਾਹਿੰ ਰਾਚੇਉ ਮਿਲਿਹਿ ਸੋ ਬਰੁ ਸਹਜ ਸੁੰਦਰ ਸਾਂਵਰੋ।
।ਕਰੁਨਾ ਨਿਧਾਨ ਸੁਜਾਨ ਸੀਲੁ ਸਨੇਹ ਜਾਨਤ ਰਾਵਰੋ।

।ਜੋ ਕਰੁਣਾਂ ਨਿਧਾਨ ਹੈਂ ਜਾਂ ਤੇ ਤੁਝੇ ਬਾਗ ਮੇਂ ਆਇ ਕੇ ਦਰਸਨ ਦੀਆ ਹੈ ਅਰੁ ਸੁਜਾਨ ਹੈਂ ਜਾਂ ਤੇ ਤੇਰੇ ਮਿਤ੍ਰ ਸੀਲ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੈਸਾ ਸ੍ਯਾਮ ਰੂਪ ਮੇਂ ਭੀ ਸਹਜ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਿਸ ਮੇਂ ਤੇਰਾ ਮਨ ਲਗਾ ਸੋਈ ਕੰਤ ਤੁਝੇ ਮਿਲੇਗਾ।

।ਏਹਿ ਭਾਂਤਿ ਗੌਰਿ ਅਸੀਸ ਸੁਨਿ ਸਿਯ ਸਹਿਤ ਹਿਯ ਹਰਖੀ ਅਲੀ।
।ਤੁਲਸੀ ਭਵਾਨਿਹਿ ਪੂਜਿ ਪੁਨ ਪੁਨਿ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਮੰਦਿਰ ਚਲੀ।
੫੫੭।ਸੋ: ।ਜਾਨਿ ਗੌਰਿ ਅਨੁਕੂਲ ਸਿਯ ਹਿਯ ਹਰਖੁ ਨ ਜਾਇ ਕਹਿ। ।
।ਮੰਜੁਲ ਮੰਗਲ ਮੂਲ ਬਾਮ ਅੰਗ ਫਰਕਨ ਲਗੇ।ਸੁਗਮ:

।੫੫੮।ਅੱਗੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।
।ਚੌ: ।ਹ੍ਰਿਦੈ ਸਰਾਹਤ ਸਿਯ ਲੋਨਾਈ। ਗੁਰੁ ਸਾਮੀਪ ਗਵਨੇ ਦੋਊ ਭਾਈ।

।ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕੋਂ ਮਨ ਮੇਂ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਸਰਾਹਤੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਲਛਮਣ ਜੀ ਮਾਤਾ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪਿਤਾ ਕੋ ਕੈਸੇ ਸੁਨਾਵੈਂ ਅਰੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਆਪਣੀ ਭਾਣੀ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੁਖ ਪਰ ਕੈਸੇ ਕਹੈਂ ਤਬ ਗੁਰੋਂ ਢਿਗ ਪਹੁਚੇ।

।ਰਾਮ ਕਹਾ ਸਬੁ ਕੌਸਿਕ ਪਾਂਹੀ। ਸਰਲ ਸੁਭਾਉ ਛੁਆ ਛਲ ਨਾਂਹੀ।

।ਅਪਣੀ ਦੇਰ ਲਗਾਵਣੇ ਕਾ ਹੇਤੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਸੁਨਾਇ ਦੀਆ ਜਾਂ ਤੇ ਅਤਿ ਸਰਲ ਚਿੱਤ ਹੈਂ ਤਦਨੰਤਰ।

।ਸੁਮਨ ਪਾਇ ਮੁਨਿ ਪੂਜਾ ਕੀਨੀ। ਪੁਨਿ ਅਸੀਸ ਦੁਹੁ ਭਾਇਨ ਦੀਨੀ।
।ਸੁਫਲ ਮਨੋਰਥ ਹੋਹੁ ਤੁਮਾਰੇ। ਰਾਮ ਲਖਨ ਸੁਨਿ ਭਏ ਸੁਖਾਰੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਵਚਨ ਸੱਤ ਜਾਣ ਕਰ ਜਾਨਕੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੇਤੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਅਰੁ ਲਛਮਨ ੩੧੭
ਭੀ ਜੀ ਕੋ ਆਨੰਦਤ ਦੇਖ ਕੇ। ॥ਛੰਦ॥ ॥ਤੁਮਾਰੇ ਪਦ ਕੋ ਬਹੁ ਵਚਨ ਗੁਰੋਂ ਨੇ ਦੀਆ ਹੈ
ਤਾਂ ਤੇ ਅਪਨੇਂ ਮਨੋਰਥ ਕੀ ਸਫਲਤਾ ਜਾਣ ਕਰ ਸੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਭੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ।

॥ਕਰ ਭੋਜਨ ਮੁਨਿਵਰ ਵਿਗਿਆਨੀ॥ ਲਗੇ ਕਹਨ ਕਛੁ ਕਥਾ ਪੁਰਾਨੀ।

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਬਿਗਤ ਦਿਵਸ ਗੁਰੁ ਆਯਸੁ ਪਾਈ॥ ਸੰਧਿਆ ਕਰਨ ਚਲੇ ਦੋਊ ਭਾਈ

ਕਥਾ ਸ੍ਰਵਣਾਨੰਤਰ ਸੰਧਿਆ ਹੁਈ ਜਾਨ ਕੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਧਿਆ ਬੰਦਨਾਦਿ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਚਲੇ ਤਬ ਕੋ।

॥ਪ੍ਰਾਚੀ ਦਿਸ ਸਸਿ ਉਗਉ ਸੁਹਾਵਾ॥ ਸਿਯ ਮੁਖ ਸਰਿਸ ਦੇਖ ਸੁਖ ਪਾਵਾ॥ਸੁਗਮ॥

॥ਬਹੁਰ ਬਿਚਾਰ ਕੀਨ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਸੀਯ ਬਦਨ ਸਮ ਹਿਮਕਰ ਨਾਹੀਂ

ਸੂਖਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰਕੇ ਵੀਚਾਰਿਆ॥ ਇਹ ਹਿਮਕਰ ਹੈ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਅਤਿ ਜਾਡ੍ਯ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਮੁਖ ਸਮ ਨਹੀਂ ਅਰ ਕੇਵਲ ਜਾਡ੍ਯ ਕਰਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਔਰ ਦੋਖ ਭੀ ਹੈ॥੫੫੯॥

ਦੋ॥ ॥ਜਨਮ ਸਿੰਧੁ ਪੁਨ ਬੰਧੁ ਬਿਖ ਦਿਨ ਮਲੀਨ ਸਕਲੰਕ॥

॥ਸਿਯ ਮੁਖ ਸਮਤਾ ਪਾਵ ਕਿਮ ਚੰਦ੍ਰ ਬਾਪੁਰੋ ਰੰਕ॥

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕੋ ਇੰਦੁ ਕੈਸੇ ਪਾਵੈ ਜਾਂ ਤੇ ਸੋ ਖੀਣੀ ਔਰ ਕਲੰਕੀ ਹੈ ਜਾਣੇਂ ਕਰ ਭੀ ਸਹਿਤ ਦੂਖਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਕਾ ਪਿਤਾ ਸਿੰਧੁ ਸਮੁਦ੍ਰ ਹੈ ਇਸ ਕਾ ਪਿਤਾ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਪਰਮ ਗਿਆਨੀ ਹੈ ਇਸ ਕਾ ਭੀ ਭ੍ਰਾਤਾ ਬਿਖ ਸੀਤਾ ਕੀ ਭਗਨੀ ਉਰਮਲਾ ਜਿਸ ਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਸੁਖਦਾਇਨੀ ਦਿਨ ਮੇਂ ਮਲੀਨ ਜਾਨਕੀ ਸਦਾ ਏਕ ਰਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪ ਇੰਦੁ ਕਲੰਕੀ ਸੀਤਾ ਸਦਾ ਅਕਲੰਕ ਸੀਤਾ ਮਹਾਂ ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਮਾਯਾ ਕਰ ਕਲਪਿਤ ਏਕੁ ਬਪੁਰਾ ਜੀਵ ਰੰਕ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਕੋ ਦਿਨ ਮੇਂ ਸਦਾ ਆਪਦਾ ਰਹੇ ਤਿਸ ਪਰ॥੫੬੦॥

ਚੌ॥ ॥ਘਟੈ ਬਢੈ ਬਿਰਹਨ ਦੁਖਦਾਈ॥ ਗ੍ਰਸੈ ਰਾਹੁ ਨਿਜ ਸੰਧਹਿ ਪਾਈ॥

॥ਇਕ ਇਕ ਪਖ ਮੇਂ ਘਟਤਾ ਹੈ

ਏਕ ਪਖ ਮੇਂ ਵਧਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜਨਕ ਜਾ ਆਦਿ ਸਾਕ੍ਰਿਤਾ ਤੇ ਦੋਨੋਂ ਪਖੋਂ ਮੇਂ ਸਮ ਹੈ ਬਿਧੁ ਬਿਰਹਨੀਓਂ ਕੋ ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈ ਇਹ ਚਿਦ ਸਕ੍ਤਿ ਸਰਬਾਨੰਦ ਸਰੂਪ ਹੈ ਪ੍ਰਗਮਣਾਂ ਵਿਖੇ ਪਤ ਪਰਾ ਕਾ ਸੰਧ ਪਾਇ ਜਬ ਕੋ ਰਾਹੁ ਗ੍ਰਸਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਇਸ ਕੇ ਰਾਹੁ ਆਦਿਕ ਸਭ ਡਰੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਇਸ ਕੋ ਕੌਣ ਗ੍ਰਸ ਸਕੈ।

॥ਕੋਕ ਸੋਕ ਪ੍ਰਦ ਪੰਕਜ ਦ੍ਰੋਹੀ॥ ਅਵਗੁਣ ਬਹੁਤ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਤੋਹੀ॥

॥ਵੈਦੇਹੀ ਮੁਖ ਪਟਤਰ ਦੀਨੇ॥ ਹੋਇ ਦੋਖ ਬਡ ਅਨੁਚਿਤ ਕੀਨੇ॥

ਚਕ੍ਰਵਾਕ ਅਰੁ ਕਮਲ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਸੇ ਦੁਖਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਇਤਿਆਦਿਕ ਦੋਸ ਹੂੰ ਕਰ ਗ੍ਰਸਿਤ ਜੋ ਇੰਦੁ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਵੈਦੇਹੀ ਕੇ ਮੁਖ ਕੇ ਸਾਦ੍ਰਿਸ ਕਹਿਣਾ ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਬਡਾ ਦੋਸ ਹੋਤਾ ਹੈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

३१८ ॥ਸਿਯ ਮੁਖ ਛਬਿ ਬਿਧੁ ਬ੍ਯਾਜ ਬਖਾਨੀ॥ਗੁਰ ਪਹਿ ਚਲੇ ਨਿਸਾ ਬੜਿ ਜਾਨੀ॥
٣١٨

॥ਸਸੀ ਕੇ ਮਿਸ ਕਰ ਸੀਤਾ ਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਛਬਿ ਕਹੀ ਤਬ ਲੌ ਰਾਤ੍ਰੀ ਬਹੁਤ ਬਿਤੀਤ ਭਈ ਜਾਨ ਕਰ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਸਮੀਪ ਗਏ॥

॥ਕਰ ਮੁਨਿ ਚਰਨ ਸਰੋਜ ਪ੍ਰਨਾਮਾ॥ਆਇਸ ਪਾਇ ਕੀਨ ਬਿਸ੍ਰਾਮਾ॥

॥ਬਿਗਤ ਨਿਸਾ ਰਘੁਨਾਯਕ ਜਾਗੇ॥ਬੰਧੁ ਬਿਲੋਕ ਕਹਨ ਅਸ ਲਾਗੇ॥

॥ਸ੍ਰੀਰਾਮ: ॥ਉਇਓ ਅਰੁਨ ਬਿਲੋਕਹੁ ਤਾਤਾ॥ਪੰਕਜ ਕੋਕ ਲੋਕ ਸੁਖ ਦਾਤਾ॥

॥ਹੇ ਲਛਮਨ ਦੇਖਹੁ ਅਰੁਣ ਕਹੀਏ ਭਾਨੁ ਉਦੇ ਭਯਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕਮਲ ਅਰੁ ਚਕ੍ਰਵਾਕ ਔਰ ਸਭੀ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਮੇਦਨੀ॥ ॥ਅਰੁਣੋਂ ਦਕੁਭਾਰੋ ਰਕੇ ਸੰਧਿਜਾ ਰਾਗੇ ਰਕ ਸਾਰਥੀ॥ ॥ਸ੍ਰੀਰਾਮ: ॥ਐਹ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਬੀਚਾਰਿਆ ਭਾਨੁ ਕੇ ਮਿਸ ਕਰ ਕਿਸੂ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤਿ ਸੋਂ ਮੈ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਹੋਂ ਤੌ ਭਲੋ॥

॥ਬੋਲੇ ਲਖਨ ਜੋਰ ਜੁਗ ਪਾਨੀ॥ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਭਾਉ ਸੂਚਕ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ॥

॥ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਦ੍ਯੋਤਕ ਜੋ ਕੋਮਲ ਬਾਣੀ ਹੈ ਸੋ ਲਛਮਨ ਜੀ ਦੋਨੋਂ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕੈ ਬੋਲੇ॥ ਦੋਨੋਂ ਹਾਥ ਜੋੜਨ ਕਰ ਆਤਿ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਮੈਂ ਮਾਨੋਂ ਐਹ ਸੂਚਿਆ ਤੁਮ ਕਹੁ ਬੇਦ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਕਹਿ ਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਹਮਾਰੇ ਕਹਣੇ ਸੇ ਜੇ ਕੁਛ ਨ੍ਯੂਨਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਆਪ ਖਿਮਾ ਕਰਨੀ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਤੁਮਾ ਰੀ ਉਸਤਤਿ ਮੈਂ ਭਾਨੁ ਕੋ ਉਪਮਾਨ ਕਰ ਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟਾਂਤ ਕਹਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਅਨੰਤ ਹਮਾਰਾ ਕਲ ਬ੍ਰਿਧ ਹੈ ਤੁਮ ਪਰਮੇ ਸੂਰ ਹੋ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਪਛ ਮੈਂ ਜੋ ਕੋਊ ਬਾਕ ਅਨੁਚਿਤ ਹੋਇ ਸੋ ਮੇਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੋਨੋਂ ਨੇ ਖਿਮਾ ਕਰਨਾ ਪਏ॥

॥ਦੋ: ॥ਅਰੁਨੋਦੈ ਸੁਕਚੇ ਕੁਮੁਦ ਉਡਗਨ ਜੋਤ ਮਲੀਨ॥ ॥

॥ਤਿਮ ਤੁਮਾਰ ਆਗਮਨ ਸੁਨ ਭਏ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਬਲਹੀਨ॥

॥ਜੈਸੇ ਅਰਕ ਕੇ ਉਦੈ ਭਏ ਤੇ ਕੁਮਦ ਪੁਸਪ ਸੁਕਚੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਾਰਾ ਗਨ ਮਲੀਨ ਭਏ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਤੁਮਾਰ ਆਗਮਨ ਸੁਨ ਕਰ ਕੁਟਿਲ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਸੁਕਚੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਨ ਕੀਆਂ ਸੈਨਾ ਕੀ ਛਬਿ ਛੀਨ ਭਈ ਹੈ ਪ॥

॥ਚੌ: ॥ਨ੍ਰਿਪ ਸਭ ਨਖਤ ਕਰਹਿ ਉਜਿਆਰੀ॥ਟਾਰ ਨ ਸਕਹਿ ਚਾਪ ਤਮ ਭਾਰੀ॥

॥ਨ੍ਰਿਪ ਰੂਪੀ ਨਿਛਤ੍ਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥ ਐਹ ਭੂਪਤਿ ਮੁਖ ਕੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰ ਅਪਣੇ ਉਤਕ੍ਰਖਣ ਜਣਾਵਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਧਨੁਖ ਰੂਪੀ ਤਿਮਰ ਕੋ ਨਹੀ ਟਾਰ ਸਕਤੇ ਸੋ ਤੁਮ ਟਾਰੋ ਗੇ॥

॥ਕਮਲ ਕੋਕ ਮਧੁਕਰ ਖਗ ਨਾਨਾ॥ਹਰਖੇ ਸਕਲ ਨਿਸਾ ਅਵਸਾਨਾ॥

॥ਜੈਸੇ ਕਮਲ ਚਕ੍ਰਵਾਕਾਦਿਕ ਨਿਸਾ ਕਾ ਅੰਤ ਭਯਾ ਦੇਖ ਕਰ ਹਰਖੇ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਭੁ ਸਤਕਾਰ ਕੀਆ॥ ਜੋ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿ ਕੈ ਟੂਟੇ ਧਨੁਖ ਸੁਧਾਰੇ॥ ਸੁਗਮ: ॥

॥ਉਗਿਓ ਭਾਨੁ ਬਿਨੁ ਸ੍ਰਮ ਤਮ ਨਾਸਾ॥ ਦੁਰੇ ਨਖਤ ਜਗ ਤੇਜ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥

॥ਜੈਸੇ ੨ ਦਿਨ ਕੇ ਉਦੈ ਹੁਏ ਬਿਨਾ ਜਤਨ ਹੀ ਤਮ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਖਤ੍ਰ ਲੋਪ ਹੋ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰ ਸੋਤੇਂ ਕਾ ਦੁਖ ਮਿਟਿ ਜਾਵੈਗਾ ਅਰੁ ਦੁਰਜਨ ਭੂਪ ਰੂਪੀ ਤਾਰੇ ਮਾਨ ਹੀਨ ਹੋਵੈਂਗੇ॥

॥ਰਬਿ ਨਿਜ ਉਦੈ ਬ੍ਯਾਜ ਰਘੁਰਾਯਾ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭ ਨ੍ਰਿਪਨ ਦਿਖਾਯਾ॥

॥ਹੇ ਰਘੁਰਾਜ ਯਾਰਈ ਭਾਨੈ ਆਪਣੇ ਉਦੈ ਹੋਣ ਕੇ ਮਿਸ ਕਰ ਤੁਮਾਰਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਭ ਭੂਪਤੀਓਂ ਕੋ ਦਿਖਾਯਾ ਹੈ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਜੈਸੇ ਮੈ ਉਦੈ ਹੂਆ ਹੌਂ ਤੈਸੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਉਦੈ ਹੋਇਆ ਚਾਹਤੇ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਤੂਟੈਗਾ॥

॥ਤਵ ਭੁਜ ਬਲ ਮਹਿਮਾ ਉਦਘਾਟੀ॥ ਪ੍ਰਗਟੀ ਧਨੁ ਬਿਘਟਨ ਪਰਪਾਟੀ॥

॥ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਤੁਮਾਰੀ ਭੁਜਾ ਬਲ ਕੇ ਮਹਾਤਮ ਕੋ ਉਦਘਾਟਨ ਕਰੀਏ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰਕੇ ਨਿਮਿਤ ਪ੍ਰਗਟ ਭਈ ਹੈ ਪੁਨ ਬਿਘਟਨ ਕਰੀਏ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨੇ ਕੀ ਪਰਪਾਟੀ ਕਰੀਏ ਰੀਤਿ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਸੇ ਚਾਂਪ ਉਠਾਯਾ ਭੀ ਨਹੀ ਜਾਣਾ ਅਰੁ ਤੁਮਕੋ ਤੋੜ ਡਾਰਨੇ ਸੇ ਤੁਮਾਰਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੈਗਾ॥

॥ਬੰਧੁ ਬਚਨ ਸੁਨ ਪ੍ਰਭੁ ਮੁਸਕਾਨੇ॥ ਹੋਇ ਸੁਚਿ ਸਹਜ ਪੁਨੀਤ ਨਹਾਨੇ॥

॥ਲਛਮਣ ਜੀ ਨੇ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਬੀਰਤਾ ਸੇ ਭਰੀ ਹੁਈ ਰਚਨਾ ਕਰੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਸੁਨਕਰ ਪ੍ਰਭੁ ਹਸੇ ਅਰੁ ਸਹਜ ਪਾਵਨ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨੋ ਨੇ ਸੋਚ ਕਰ ਸਨਾਨ ਕੀਆ॥

॥ਨਿਤ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰ ਗੁਰੁ ਪਹਿ ਆਏ॥ ਚਰਨ ਸਰੋਜ ਸੁਭਗ ਸਿਰ ਨਾਏ॥ ਸੁਗਮ:

॥ਸਤਾਨੰਦ ਤਬ ਜਨਕ ਬੁਲਾਏ॥ ਕੌਸਕ ਮੁਨਿ ਪਹਿ ਤੁਰਤ ਪਠਾਏ॥

॥ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਕੇ ਸਮੀਪ ਗਏ ਕੋ ਸੀਘ੍ਰ ਭੇਜਣੇ ਸੇ ਰਾਜਾ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਥਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਉਨ ਕੋ ਦੇਖਣ ਲਾਗੇ ਤੋ ਸਭ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਆਵੈਂ ਅਰੁ ਰੀਤਿ ਪੂਰਬਕ ਉਨ ਕੋ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਇ ਕੈ ਬੈਠਾਏ॥

॥ਜਨਕ ਬਿਨੈ ਤਿਨ ਆਇ ਸੁਨਾਈ॥ ਹਰਖੇ ਬੋਲ ਲਏ ਦੋਊ ਭਾਈ॥

॥ਜਬ ਜਨਕ ਕੀ ਬਿਨੈ ਸਤਾਨੰਦ ਜੀ ਸੇ ਕੌਸਕ ਨੇ ਸੁਨੀ ਤਬ ਰਾਜਾ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਰੁ ਬੁਧਮਤਾ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਮੁਦਿਤ ਭਏ॥ ॥ਕਿਉਂ॥ ॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਬਿਜੈ ਕਾ ਹੇਤੁ ਜਾਣ ਕਰ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਭਏ ਤਬ ਦੋਨੋ ਭ੍ਰਾਤਨ ਕੋ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਯਾ॥੫੬੩॥

॥ਦੋ: ॥ਸਤਾਨੰਦ ਪਦ ਬੰਦਿ ਪ੍ਰਭੁ ਬੈਠੇ ਗੁਰੁ ਪਹਿ ਜਾਇ॥ ॥

॥ਚਲਹੁ ਤਾਤ ਮੁਨਿ ਕਹਯੋ ਤਬ ਪਠਵ ਜਨਕ ਬੁਲਾਇ॥

॥ਸੁਗਮ: ੫੬੪॥ ਜੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਬੁਲਾਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੨੦ ਚੌ: ।ਸੀਯ ਸ੍ਵਯੰਵਰ ਦੇਖਿਯ ਜਾਈ।ਈਸ ਕਾਹਿ ਧੌਂ ਦੇਇ ਬਡਾਈ। ॥
੫੪੦

।ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੀਤਾ ਕਾ ਸ੍ਵਯੰਵਰ ਦੇਖਣੇ ਕੌ ਚਲੋ ਜੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕਿਸਕੋ ਬਡਾਈ ਦੇਤਾ ਹੈ ਤੱਤ੍ਵ ਇਹ ਕਦਾਚਿਤ ਤੁਮਕੋਂ ਹੀ ਦੇਵੈ। ਇਹ ਵਾਕ ਤ੍ਰਿਕਾਲਦਰਸੀ ਮੁਨਿ ਨੇਂ ਜੀ ਵਿਸ਼ੇਸ ਕਹਾ ਬਾਤ ਗੋਪਯ ਰਾਖਣੇਂ ਹੇਤੁ।
।ਅਥਵਾ। ।ਪ੍ਰਭੋ ਕੋ ਸਰਵੱਗਯ ਜਾਨਕੇ ਤਥਾ।

।ਲਖਨ ਕਹਾ ਜਸ ਭਾਂਜਨ ਸੋਈ।ਨਾਥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤਵ ਜਾਂਪਰ ਹੋਈ।

।ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਜਿਸ ਪਰ ਤੁਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ ਸੋਈ ਯਸ ਕਾ ਭਾਂਜਨ ਹੈ ਤੱਤ੍ਵ ਇਹ ਤੁਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਪਰ ਹੀ ਹੈ।

।ਹਰਖੇ ਮੁਨਿ ਸਬ ਸੁਨਿ ਵਰ ਬਾਨੀ।ਦੀਨ ਅਸੀਸ ਸਬਨ ਸੁਖ ਮਾਨੀ

।ਵਰ ਬਾਨੀ ਕਹੀਯੇ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਆਦਿਕੋਂ ਸਹਿਤ ਬਾਨੀ ਅਪਰ ਸਪਸ਼੍ਟ

।ਪੁਨਿ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਸਮੇਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ।ਦੇਖਨ ਚਲੇ ਧਨੁਖ ਮਖ ਸਾਲਾ।

।ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਵਿਸੇਖਣ ਦੇਣੇਂ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸਾਮਰਥ ਈਸ੍ਵਰ ਆਪਤਕਾਮ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤਦਪਿ ਕਰੁਣਾਂ ਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਰਾਖਨ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਕੋਂ ਮਾਨ ਦੇਨ ਲੋਗਹੁ ਕੋਂ ਦਰਸਨ ਦੇਕੇ ਨਿਹਾਲ ਕਰਨ ਨਿਮਿਤ ਧਨੁਖ ਯਗ੍ਯ ਕੌ ਦੇਖਨ ਚਲੇ।

।ਰੰਗਭੂਮਿ ਆਏ ਦੋਊ ਭਾਈ।ਅਸ ਸੁਧ ਸਭ ਪੁਰਵਾਸਿਨ ਪਾਈ।

।ਚਲੇ ਸਕਲ ਗ੍ਰਿਹ ਕਾਜ ਵਿਸਾਰੀ।ਬਾਲਿਕ ਜੁਵਾ ਜਰਠ ਨਰ ਨਾਰੀ।ਸੁਗਮ ॥

।ਦੇਖੀ ਜਨਕ ਭੀਰ ਭੀ ਭਾਰੀ।ਸੁਚਿ ਸੇਵਕ ਸਬ ਲੀਯੇ ਹਕਾਰੀ। ॥

।ਸੁਚਿ ਸੇਵਕ ਕਹੀਯੇ ਜੋ ਅਪਣੇਂ ਵਰਣ ਧਰਮ ਮਾਹਿ ਨਿਪੁਨ ਹੋਵੈਂ ਅਰੁ ਸਭ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕੇ ਭੀ ਗਿਆਤਾ ਹੋਵੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਕਹਾ।

।ਤੁਰਤ ਸਕਲ ਲੋਕਨ ਪਹਿ ਜਾਹੂ।ਆਸਨ ਉਚਿਤ ਦੇਹੁ ਸਭ ਕਾਹੂ।੫੬੫

ਦੋ: ।ਕਹਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਵਚਨ ਵਿਨੀਤ ਤਿਨ ਬੈਠਾਰੇ ਨਰ ਨਾਰਿ।
।ਉੱਤਮ ਮੱਧਮ ਨੀਚ ਲਘੁ ਨਿਜ ਨਿਜ ਥਲ ਅਨੁਹਾਰਿ।

।ਉਨੋਂ ਨੇ ਸਰਬ ਵਰਣ ਆਸ੍ਰਮੋਂ ਕੋ ਯਥਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕੋਮਲ ਵਚਨ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਸਹਿਤ ਕਹਿ ਕਰ ਆਸਨੋਂ ਪਰ ਬੈਠਾਰ ਦੀਆ ਜਾਤੇ ਸੁਚਿ ਸੇਵਕ ਥੇ।੫੬੬।

ਚੌ: ।ਰਾਜ ਕੁਵਰ ਤਿਹ ਅਵਸਰ ਆਏ।ਮਨੋ ਮਨੋਹਰਤਾ ਤਨ ਛਾਏ।

।ਰਾਜ ਕੁਵਰ ਕਹੀਯੇ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ। ।ਅਥਵਾ। ।ਸਰਬ ਸੁੰਦਰ ਕੁਮਾਰੋਂ ਕੇ ਸਿਰੋਮ

ਣ ਤੁਹਾਂ ਆਏ ਹੈਂ ਔਰੋਂ ਕੇ ਅੰਗਾਮੇਂ ਮਨੋਹਰਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਇਨਕੇ ਤਨ ਹੀ ਮਾਨੋਂ ਮਨੋਹਰਤਾ ਕੋ ਬਢੋਂ ਭੂ ਏਹੈਂ॥

॥ਗੁਨ ਸਾਗਰ ਨਾਗਰ ਵਰ ਬੀਰਾ॥ ਸੁੰਦਰ ਸਯਾਮਲ ਗੌਰ ਸਰੀਰਾ॥

॥ਦਯਾ ਖਿਮਾਂ ਆਦਿਕ ਜੋ ਗੁਣ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕੇਵਲ ਸਤੋਗੁਣੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵਯਵਹਾਰ ਮੇਂ ਭੀ ਨਾਗਰ ਕਹੀਏ ਚਤੁਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕੇਵਲ ਵਯਵਹਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੂਰਬੀਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੂਰੇਂ ਵਤ ਕਠੋਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਜਿਨਕੇ ਤਨ ਹੈਂ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ॥

॥ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਬਿਰਾਜਤ ਰੂਰੇ॥ ਉਡਗਨ ਮਹੁ ਜਨੁ ਜੁਗ ਬਿਧੁ ਪੂਰੇ॥

॥ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਮੇਂ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਐਸੇ ਸੁੰਦਰ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਤਾਰਾ ਮੰਡਲ ਮੇਂ ਦ੍ਵੈ ਸਸੀ ਪੂਰਨਮਾਂਸੀ ਕੇ ਹੋਵੇਂ॥

॥ਜਿਨਕੇ ਰਹੀ ਭਾਵਨਾ ਜੈਸੀ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਮੂਰਤਿ ਤਿਨ ਦੇਖੀ ਤੈਸੀ॥ ॥

॥ਤੈਸੀ ਕੋ ਬਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ਪਰੰਤੁ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਆਖੇਪਕ ਭਾਸਤਾ ਹੈ ਜੌ ਕਵਿ ਕਾ ਬਾਂਛਿਤ ਹੈ ਇਨ ਦੋਨੋਂ ਚਰਣੋਂ ਮੇਂ ਸਿਧ ਹੋਤ ਹਾ ਹੈ॥

॥ਦੇਖਹਿ ਭੂਪ ਮਹਾਂ ਰਣ ਧੀਰਾ॥ ਮਨਹੁ ਬੀਰ ਰਸ ਧਰੇ ਸਰੀਰਾ॥

॥ਡਰੇ ਕੁਟਿਲ ਨ੍ਰਿਪ ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਮਨਹੁ ਭਯਾਨਕ ਮੂਰਤਿ ਭਾਰੀ॥

॥ਰਹੇ ਅਸੁਰ ਛਲ ਕੈ ਨ੍ਰਿਪ ਵੇਖਾ॥ ਤਿਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਗਟ ਕਾਲ ਸਮ ਦੇਖਾ॥

॥ਪੁਰਬਾਸਿਨ ਦੇਖੇ ਦੋਉ ਭਾਈ॥ ਨਰ ਲੋਚਨ ਭੂਖਨ ਸੁਖਦਾਈ॥ ਸੁਗਮ॥ ੫੬੭॥

॥ਦੋ: ॥ਨਾਰਿ ਬਿਲੋਕਹਿੰ ਹਰਖ ਹਿਯ ਨਿਜ ਨਿਜ ਰੁਚਿ ਅਨੁਰੂਪ॥

॥ਜਨੁ ਸੋਹਤ ਸਿੰਗਾਰ ਧਰ ਮੂਰਤਿ ਪਰਮ ਅਨੂਪ॥ ॥

॥ਨਾਰੀ ਤਿਨਕੀ ਅਪਣੀ ਅਪਣੀ ਰੁਚਿ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਭੂ ਭਾਸੇ ਜਨੋ ਮਾਨੋਂ ਸਿੰਗਾਰ ਰਸ ਮੂਰਤਿ ਧਾਰ ਕਰ ਆਯਾ ਹੈ ਤਾਤ੍ਰ ਇਹ ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਸਿੰਗਾਰੋਂ ਮੇਂ ਤਿਨਕੀ ਰੁਚਿ ਥੀ ਤੈਸਾ ਤੈਸਾ ਰੂਪ ਤਿਨਕੋ ਭਾਸੇ।

॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਜੈਸੀ ਜੈਸੀ ਤਿਨਕੀ ਰੁਚਿ ਹੈ ਤਿਸਾ ਤਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ ਤਾਤ੍ਰ ਇਹ ਕਿਸੂ ਕੋ ਪਤਿ ਕਿਸੀ ਕੋ ਸੁਤ ਕਿਸੂ ਕੋ ਭ੍ਰਾਤਾ ਆਦਿਕ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਦੇਖਤੀ ਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੋ ਸਿੰਗਾਰ ਧਰ ਕਾਮ ਕਾ ਨਾਮ ਕਹਿ ਕਰ ਅਰਥ ਕਰੀਏ ਤੌ ਨਿਜ ਨਿਜ ਰੁਚਿ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਬਣਤਾ॥ ੫੬੮॥

॥ਚੌ: ॥ਬਿਦੁਖਨ ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਰਾਟ ਮੇਂ ਦੀਸਾ॥ ਬਹੁ ਮੁਖ ਕਰ ਪਗ ਲੋਚਨ ਸੀਸਾ॥

॥ਵਿਦੁਖ ਕਹੀਏ ਪੰਡਿਤ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੋ ਵਿਰਾਟ ਰੂਪ ਦੇਖਾ॥ ਸਹਸ੍ਰਹੀ ਜਿਸਕੇ ਸਿਰ ਚਰਣਾਦਿਕ ਹੈਂ॥ ॥ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੁਤਿ॥ ॥ਸਹਸ੍ਰ ਸੀਰਖਾ ਪੁਰਖਃ ਸਹਸ੍ਰਾਖਃ ਸਹਸ੍ਰਪਾਤ॥

॥ਜਿਸ ਪੁਰਖ ਕੇ ਸਹਸ੍ਰ ਸਿਰ ਹੈਂ ਸਹਸ੍ਰ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈਂ ਸਹਸ ਕਰ ਚਰਣ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਜਨਕ ਜਾਤਿ ਅਵਲੋਕਹਿ ਕੈਸੇ॥ਸਜਨ ਸਗੇ ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗਹਿ ਜੈਸੇ॥

॥ਜੋ ਜਨਕ ਕੇ ਜਾਤ ਸੰਬੰਧੀ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਜੈਸੇ ਮਾਤ ਭ੍ਰਾਤ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਿਯ ਲਗਤੇ ਹੈਂ

॥ਸਹਿਤ ਬਿਦੇਹ ਬਿਲੋਕਹਿ ਰਾਨੀ॥ਸਿਸੁ ਸਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ॥

ਰਾਣੀਓਂ ਸੰਯੁਕਤ ਜਨਕ ਕੋ ਦੋਨੋ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਦੀਸਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕੇ ਜਾਤਾ ਗੁਰ ਜਾਨ ਕਰ ਜੀ ਹੈ॥

॥ਜੋਗਿਨ ਪਰਮ ਤਤੁ ਮੈ ਭਾਸਾ॥ਸਾਂਤ ਸੁਧ ਸਮ ਸਹਿਜ ਪ੍ਰਕਾਸਾ॥

॥ਜੋਗੀ ਜਨ ਆਤਮਾਂ ਕੇ ਸਾਂਤ ਸੁਧ ਆਦਿਕ ਗੁਣੋ ਸਨ ਹੈਂ ਜੋਗੀਓਂ ਕੋ ਪਰਮ ਤਤ ਰੂਪ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਏਕ ਅਰਥ ਮੇਂ ਹੈਂ॥

॥ਹਰਿ ਭਗਤਨ ਦੇਖੇ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਾ॥ਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਇਵ ਸਬ ਸੁਖ ਦਾਤਾ॥

॥ਹਰਿ ਭਗਤ ਜਨ ਜੋ ਥੇ ਤਿਨਕੋ ਗੁਰ ਬੀਰ ਰੂਪ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਦੇਤ ਹੈਂ ਸਬ ਕੇ ਅਰਥ ਜੋ ਹੈਂ ਪੂਰਨ ਕਰ ਰਾਮ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨਰਸਿੰਘਾਦਿਕੋਂ ਰੂਪੋਂ ਮੇਂ ਜਿਸਕੀ ਉਪਾਸਨਾ ਥੀ ਸੋਈ ਰੂਪ ਤਿਸਕੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਯਾ॥

॥ਰਾਮਹਿ ਚਿਤਵ ਭਾਇ ਜੇਹਿ ਸੀਆ॥ਸੋ ਸਨੇਹ ਸੁਖ ਨਹਿ ਕਥਨੀਆ॥ ਸੁਗਮ॥

॥ਉਰ ਅਨੁਭਵਤਿ ਨ ਕਹਿ ਸਕ ਸੋਊ॥ਕਵਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹੈ ਕਬਿ ਕੋਊ॥

॥ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਹ੍ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ ਸੋ ਆਪ ਜਾਨਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀ ਤੋ ਕਵਿ ਕੈਸੇ ਕਹੇ ਇਸਕਾ ਆਸ਼ਯ ਯਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵ ਕੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਸੰਜੋਗ ਕਾ ਸੁਖ ਅਕਥਨੀਯ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸਰੂਪ ਕਰ ਤਾਂ ਕਿਨਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਜਿਸ ਕਿਨ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸਾਮਾਨ੍ਯ ਕਰ ਕਹਾ ਹੈ॥

॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਰਹਾ ਜਾਹਿ ਜਸ ਭਾਊ॥ਤਿਹ ਤਸ ਦੇਖੇਊ ਕੋਸਲ ਰਾਊ॥੫੬॥

ਦੋ॥ ॥ਰਾਜਤ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਮਹੁ ਕੋਸਲ ਰਾਜ ਕਿਸੋਰ॥

॥ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਯਾਮਲ ਗੌਰ ਤਨ ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਲੋਚਨ ਚੋਰ॥

॥ਪ੍ਰਭੋ ਕੋ ਸਭੋਂ ਕੇ ਦ੍ਰਿਗਨ ਕੇ ਚੋਰ ਇਸ ਕਰ ਕਹਾ ਇਕ ਤੌ ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਤੀ ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਰੂਪ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋਤਿ ਬਿਸੇਸ ਅਲਪ ਜੋਤਿ ਕਾ ਭਾਵ ਆਪਣੇ ਮੇਂ ਖੈਂਚ ਲੇਤੀ ਹੈ ਸੋ ਇਨਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਸਭੋਂ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਇਨਕੇ ਓਰ ਲਾਗ ਰਹੀ ਹੈ॥੫੦॥

ਚੌ॥ ॥ਸਹਜ ਮਨੋਹਰ ਮੂਰਤਿ ਦੋਊ॥ਕੋਟਿ ਕਾਮ ਉਪਮਾ ਲਘੁ ਸੋਊ॥

॥ਸਰਦ ਚੰਦ ਨਿੰਦਕ ਮੁਖ ਨੀਕੇ॥ਨੀਰਜ ਨੈਨ ਭਾਵਤੇ ਜੀ ਕੇ॥ ਸੁਗਮ॥

॥ਚਿਤਵਨ ਚਾਰੁ ਮਾਰ ਮਨ ਹਰਨੀ॥ਭਾਵਤ ਹ੍ਰਿਦੈ ਜਾਤ ਨਹਿੰ ਬਰਨੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਦੇਖਣੇ ਕੀ ਰੀਤਿ ਬਡੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਜੋ ਕਾਂਮਦੇਵ ਕੇ ਮਨ ਕੋ ਭੀ ਮੋਹਤੀ ਹੈ ਜਿਨਕੀ ਛਬਿ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਸੁਖ ਕੋ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮਾਹੀ ਜਾਣਤਾ ਹੈ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ।

॥ ।ਕਲ ਕਪੋਲ ਸ੍ਰੁਤਿ ਕੁੰਡਲ ਲੋਲਾ। ਚਿਬੁਕ ਅਧਰ ਸੁੰਦਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੋਲਾ।

।ਦੋਨੋਂ ਕਪੋਲ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਤਿਨ ਪਰ ਕਾਨਹੁੰ ਕੇ ਕੁੰਡਲ ਚੰਚਲ ਸੋਹਤੇ ਹੈਂ ਚਿਬੁਕ ਅਰੁ ਅਧਰ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕੋਮਲ ਬਚਨ ਹੈਂ।

।ਕੁਮਦ ਬੰਧੁ ਕਰ ਨਿੰਦਕ ਹਾਸਾ। ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਬਿਕਟ ਮਨੋਹਰ ਨਾਸਾ।

।ਕੁਮਦ ਬੰਧੁ ਜੋ ਇੰਦੁ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਕੇ ਲਜਾਵਨੇ ਵਾਲਾ ਭਗਵਾਨ ਕਾ ਹਾਸ ਹੈ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਬਾਂਕੀ ਬਡੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਨਾਸਕਾ ਰੁਚਿਰ ਹੈਂ।

।ਭਾਲ ਬਿਸਾਲ ਤਿਲਕ ਝਲਕਾਹੀਂ। ਕਚ ਬਿਲੋਕਿ ਅਲਿ ਅਵਲਿ ਲਜਾਹੀ

।ਸੁੰਦਰ ਮਸਤਕ ਪਰ ਤਿਲਕ ਸੋਭਤਾ ਹੈ ਕੇਸੋਂ ਕੀ ਸਾਚਿਕਨ ਸ੍ਯਾਮਤਾ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਭ੍ਰਮਰੋਂ ਕੇ ਸੰਮੂਹ ਲੱਜਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।ਪੀਤ ਚੌਤਨੀ ਸਿਰਹਿ ਸੁਹਾਈ। ਕੁਸਮ ਕਲੀ ਬਿਚ ਬੀਚ ਬਨਾਈ।

ਚੌਤਨੀ ਨਾਮ ਚਿਕਾਰਦਾਰ ਪਗੜੀ ਕਾ ਸੋ ਸਿਰ ਪਰ ਸੋਭਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਬੀਚ ਫੂਲ ਅਰੁ ਕਲੀਆਂ ਬਨਾਈ ਹੂਈਆਂ ਹੈਂ ਕਈ ਇਕ ਚੌਤਨੀ ਟੋਪੀ ਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਕੀ ਅਵਸਥਾ ਅਰੁ ਰਾਜਸਮਾਜ ਮੇਂ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਤਿਲਕ ਕੇ ਸੀਸ ਪਰ ਟੋਪੀ ਕਹਿਣੀ [illegible] ਹੀ ਅਤਬ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈਂ। ਅਰੁ ਪੂਰਬਲੇ [illegible] ਪਾਗ ਜੀ ਸਿਰ ਸੁਭਾ [illegible] ਚੌਤਨੀ ਮੇਂ ਕਹੇ।

।ਰੇਖੇਂ ਰੁਚਿਰ ਕੰਬੁ ਕਲ ਗੀਵਾ। ਜਨੁ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਸੁਖਮਾ ਕੀ ਸੀਵਾ। ।

।ਸੰਖ ਸਮਾਨ ਗ੍ਰੀਵਾ ਮੇਂ ਸੁੰਦਰ ਜੋ ਤੀਨ ਰੇਖਾ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨਹੁੰ ਤੀਨ ਭੁਵਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਤਿਨ ਮਾਹਿ ਸਮਾਇ ਰਹੀ ਹੈ।੫੨॥

।ਦੋ: ।ਕੁੰਜਰ ਮਨਿ ਕੰਠਾ ਕਲਿਤ ਉਰਨਿ ਤੁਲਸਿਕਾ ਮਾਲ।

।ਬ੍ਰਿਖਭ ਕੰਧ ਕੇਹਰਿ ਠਵਨਿ ਬਲ ਨਿਧਿ ਬਾਹੁ ਬਿਸਾਲ।

।ਗਜਹੁੰ ਕੇ ਮਸਤਕੋਂ ਸੇ ਜੋ ਮੋਤੀ ਨਿਕਸਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਹੁ ਕਾ ਸੁੰਦਰ ਕੰਠਾ ਹੈ ਉਰ ਮਾਹਿ ਤੁਲਸੀ ਮਾਲਾ ਹੈ ਬ੍ਰਿਖਭ ਕੇ ਕੰਧ ਸਿੰਘ ਕੇ ਸਮਾਨ ਗਮਨ ਹੈ ਭੁਜਾਂ ਲੰਬੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬਲਵਾਨ ਹੈਂ।੫੨॥

।ਚੌ: ।ਕਟਿ ਤੂਨੀਰ ਪੀਤ ਪਟ ਬਾਂਧੇ। ਕਰ ਸਰ ਧਨੁਖ ਬਾਮ ਬਰ ਕਾਂਧੇ।

।ਪੀਤਾਂਬਰ ਸਾਥ ਕਟਿ ਮੇਂ ਨਿਖੰਗ ਬਾਂਧਾ ਹੂਆ ਹੈ ਚਾਪ ਬਾਮ ਕਾਂਧੇ ਮੇਂ ਪਾਯਾ ਹੂਆ ਹੈ ਅਰੁ ਸਾਇਕ ਹਾਥੋਂ ਮੇਂ ਹੈ।

।ਪੀਤ ਜਗ੍ਯ ਉਪਬੀਤ ਸੁਹਾਏ। ਨਖ ਸਿਖ ਮੰਜੁ ਮਹਾਂ ਛਬਿ ਛਾਏ। ਸੁਗਮ:॥

।ਦੇਖਿ ਲੋਗ ਸਬ ਭਏ ਸੁਖਾਰੇ। ਏਕ ਟਕ ਲੋਚਨ ਚਲਤ ਨ ਤਾਰੇ। ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤਾਰੇ ਕਰੀਏ ਲੋਚਨੋ ਕੇ ਮਧ ਜੋ ਸ੍ਯਾਮ ਪੁਤਲੀਆਂ ਸੋ ਸ੍ਯਾਮ ਮੂਰਤਿ ਦੇਖ ਦੇਖਨੇ ਮੇ ਅਚਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹੈਂ॥

।ਹਰਖੇ ਜਨਕ ਦੇਖ ਦੋਊ ਭਾਈ। ਮੁਨਿ ਪਦ ਕਮਲ ਗਹੇ ਤਬ ਜਾਈ॥

ਜਨਕ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇਤੁ ਜੈਸੇ ਦੋ ਭਾਈ ਹੈਂ ਤਿਨਹੂ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਚਰਨ ਕਮਲ ਪਕੜੇ॥ ॥ ਕਿੰਵਾ ।ਦੋਨੋ ਭਾਈ ਜੋ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਲਛਮਣ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਯਾ ਤਾਂ ਤੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਚਰਨ ਪਕੜੇ ਭਾਵ ਇਹ ਭਲੇ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਕਿੰਵਾ ॥ ਜਿਨੋ ਨੇ ਐਸੀ ਅਦਭੁਤ ਮੂਰਤਿ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਾਯਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ ਦੋਨੋ ਪਗ ਪਕੜਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਮਹਾਰਾਜ ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਭੀ ਦੋਨੋਂ ਸੁਤਾ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਪਤਿ ਏ ਦੋਨੋਂ ਭੂਪ ਹੋਵੈਂ॥ ਕਿੰਵਾ ॥ ਦੋਨੋ ਪਗ ਪਕੜਨੇ ਮੇਂ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦੋ ਆਸੇ ਸੂਚੇ ਹੈਂ ਮਨ ਰਾਜ ਹੈ ਗ ਭੂਮਿ ਦੇਖੋ ਅਰ ਮੇਰਾ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਭੀ ਸੁਨੋ ਜੋ ਧੀ ਕਾ ਰੋਣੁ ਹੈ॥

।ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਨਿਜ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ। ਰੰਗ ਅਵਨਿ ਸਭ ਮੁਨਿਹਿ ਦਿਖਾਈ॥

ਬਿਨੈ ਕਰ ਕੇ ਅਪਨੀ ਇਹ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਹੈ ਪ੍ਰਭੂ ਜਬ ਦਛ ਕੇ ਜਗ ਮੇਂ ਸਤੀ ਦਗਧ ਹੁਈ ਹੈ ਤਬ ਸਿਵ ਜੀ ਇਹੀ ਧਨੁਖ ਲੇ ਕਰ ਧਾਏ ਹੈਂ ਅਰ ਕੋਪ ਕਰ ਸੁਰੋਂ ਕਾ ਵਿਧ੍ਵੰਸ ਕੀਆ ਜੋ ਤੁਮ ਨੇ ਜਗ ਮੇਂ ਹਮਾਰਾ ਭਾਗ ਨਹੀਂ ਰਖਯਾ ਤਬ ਸਭ ਅਮਰੋਂ ਨੇ ਉਸਤਤਿ ਕਰ ਕੇ ਸਿਵ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰ ਲੀਆ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਨਿਮਕਾ ਜੇਸ਼ਟ ਪੁਤ੍ਰ ਦੇਵਰਾਤ ਨਾਮ ਹਮਾਰਾ ਬਡਾ ਹੂਆ ਥਾ ਤਬ ਤ੍ਰਿਦਸੋਂ ਕੇ ਸਿਮਤ ਕਰ ਕਹਿਯੇ ਦੇਵਤਿਓਂ ਕੇ ਕਹੇ ਮਹਾਦੇਵ ਨੇ ਧਨੁਖ ਦੇਵਰਾਤ ਕੋ ਦੀਆ ਅਰੁ ਕੋਪ ਨਿਵਾਰਾ ਤਬ ਕਾ ਚਾਪ ਹਮਾਰੀ ਕੁਲ ਮੇਂ ਪੂਜੀਤਾ ਹੈ ਕੂਰਮ ਪੁਰਾਣ ਮੇਂ ਭੀ ਐਸੇ ਹੀ ਲਿਖਾ ਹੈ ਅਧਯਾਤਮ ਮੇ ਅਰ ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਐਸੇ ਕਹਾ ਹੈ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਦੈਤ ਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ਸਿਵ ਜੀ ਮਿਥਲਾ ਪੁਰ ਮੇ ਧਨੁਖ ਧਰ ਗਏ ਥੇ ਸੋ ਕਲਪਾਂਤ ਭੇਟ ਜਾਵਨਾ ਅਰ ਏਕ ਸਮੇਂ ਜਾਨਕੀ ਨੇ ਖੇਲਤੇ ਹੂਏ ਸਖੀਓਂ ਕੇ ਬੀਚ ਹੀ ਸੁਭਾਵਕ ਹੀ ਧਨੁਖ ਕੋ ਉਠਾਇ ਲੀਆ ਅਰ ਕੇਤਨਾਂ ਸੇ ਅਧਿਕ ਬਲੀ ਪਤਿ ਕੀ ਪਰੀਛਯਾ ਨਿਮਿਤ ਮੈਨੇ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨੇ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਕਰੀ ਥੀ ਸੋ ਮੇਰਾ ਮਨੋਰਥ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸਫਲ ਹੋਇਗਾ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਕਥਾ ਸੁਨਾਇ ਕਰ ਰੰਗ ਭੂਮਿ ਕੀ ਰਚਨਾ ਸਭ ਸੰਗ ਹੋਇ ਕਰ ਦਿਖਾਈ॥

।ਜਹੰ ਜਹੰ ਜਾਹਿੰ ਕੁਅਰ ਬਰ ਦੋਊ। ਤਹੰ ਤਹੰ ਚਕਿਤ ਚਿਤਵ ਸਭ ਕੋਊ॥

ਜੁਗਲ ਕੁਮਾਰੋਂ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੋਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸਰੂਪ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਅਧਿਕ ਹੈ ॥ ਕਿੰਵਾ ।ਸਭੀ ਲੋਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਧਨੁਖ ਤੋੜੈਂਗੇ ਅਰ ਇਨ ਕੀ ਕੁਮਾਰ ਅਵਸਥਾ ਅਰ ਪਰਮ ਕੋਮਲ ਦੇਹ ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਆਵਤੀ ਹੈ ਇਹ ਬਾਤ ਕੈਸੇ ਬਨੇਗੀ॥

।।ਨਿਜ ਨਿਜ ਰੁਖ ਰਾਮਹਿ ਸਭ ਦੇਖਾ। ਕੋਉ ਨ ਜਾਨ ਕਛੁ ਮਰਮ ਬਿਸੇਖਾ॥

ਸਭ ਲੋਕੋਂ ਨੇ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਓਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਮੁਖ ਦੇਖਯਾ ਅਰੁ ਏਹੁ ਮਰਮ ਕਿਸੀ ਨੇ ਨ ਜਾਨਿਆ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਮੁਖ ਏਕ ਓਰ ਹੈ ਵਾ ਸਰਬ ਓਰ ਹੈ॥

।ਭਲਿ ਰਚਨਾ ਮੁਨਿ ਨ੍ਰਿਪ ਸਨ ਕਹੇਉ। ਰਾਜਾ ਮੁਦਿਤ ਮਹਾਂ ਸੁਖ ਲਹੇਉ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਅਰਥ ਸੁਖ ਕਾ ਭੂਪ ਇਹ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਦੀਆ ਥਾ ਜਿਸ ਮੰਦਿਰ ਪਰ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਜੀਤਨ ਕੀ ਸਾਮਰਥ ਹੋਇ ਸ ਨੇ ਮੈਂ
ਮੇਰੇ ਇਸ ਥਾਨ ਸਜਾਏ ਹੈਂ ਤਾਤੇ ਮੇਰਾ ਜਤਨ ਸਫਲ ਭਯਾ ਅਰ ਹੋਵੈਗਾ॥ ੫੧੩॥

ਦੋਹਰਾ: ॥ਸਭ ਮੰਚਨ ਤੇ ਮੰਚ ਇਕ ਸੁੰਦਰ ਦਿਜਬ ਵਿਸਾਲਾ।
।ਮੁਨਿ ਸਮੇਤ ਤਿਹ ਪੈ ਪ੍ਰਭੂ ਤਾਹਿੰ ਬੈਠਾਰੇ ਮਹਿਪਾਲਾ।

ਜੋ ਮੰਚ ਸੁੰਦਰ ਅਧਿਕ ਅਰੁ ਸਭ ਤੇ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸਾਲ ਥਾ ਤਹਾਂ ਤਿਨੈਂ ਇਕਤ੍ਰ ਬੈਠਾ॥ ੫੧੪॥

ਚੌਪਈ: ॥ਪ੍ਰਭੁਹਿੰ ਦੇਖ ਸਭ ਨ੍ਰਿਪ ਹਿਯਹਾਰੇ॥ ਜਨੁ ਰਾਕੇਸ ਉਦੈ ਭੇ ਤਾਰੇ। ਸੁਗਮ:॥
॥ਅਸ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਸਭ ਕੇ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਰਾਮ ਚਾਪ ਤੋਰਬ ਸਕ ਨਾਹੀਂ।

ਸਭ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਤੁਲਸੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਭਈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਧਨੁਖ ਤੋੜੈਂਗੇ ਇਸ ਬਾਤ ਮੇਂ ਸੰਦੇਹ ਨਹੀਂ ਜੋ
ਜਿਨ ਨਹੀ ਜੈਸੇ ਜਿਨ ਕਾ ਧਨੁਖ ਹੈ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੇਂ ਭੀ ਨ ਟੂਟੇਗੋ ਕਿਆ ਸਰ ਰਹਸੈਂ ਇਹ ਪਰਕਾਰ

॥ਬਿਨੁ ਭੰਜੇ ਭਵ ਧਨੁਖ ਬਿਸਾਲਾ॥ ਮੇਲਹਿ ਸੀਅ ਰਾਮ ਉਰ ਮਾਲਾ॥
।ਅਸ ਬਿਚਾਰ ਗਵਨਹੁ ਘਰ ਭਾਈ॥ ਜਸ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਲ ਤੇਜ ਗਵਾਈ॥ ਸੁਗਮ:

ਇਹ ਮਰਮ ਦੇਵੀ ਵਾਕ ਭੂਪ ਤੋਂ ਕੀ ਪਰੀਖਯਾ ਨਿਮਿਤ ਜਬ ਕਿਸੁ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਕਹਾ ਤਬ।
॥ਬਿਹਸੇ ਅਪਰ ਭੂਪ ਸੁਨਿ ਬਾਨੀ॥ ਜੇ ਅਵਿਵੇਕ ਅੰਧ ਅਭਿਮਾਨੀ।
ਜੋ ਨ ਸੇ ਅਭਿਮਾਨੀ ਮੂਢਤਾ ਕਰ ਅੰਧੇ ਥੇ ਤੇ ਹਾਸ ਸੋਂ ਤਿਨ ਕਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰ ਕਹਿਤ ਭਏ।

।ਤੋਰਹੁ ਧਨੁਖ ਬ੍ਯਾਹੁ ਅਵਗਾਹਾ॥ ਬਿਨੁ ਤੋਰੇ ਕੋ ਕੁਅਰਿ ਬਿਆਹਾ।

ਜੋ ਧਨੁਖ ਕੋ ਤੋੜੈਂਗੇ ਸੋ ਬਿਵਾਹ ਕਰਕੇ ਸੀਤਾ ਕੋ ਅਵਗਾਹੇ ਅਰਥਾਤ ਇਹ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਸੁਖ ਭੋਗੈਗਾ।
॥ ਅਥਵਾ ।ਅਵਗਾਹਨ ਪਦ ਨਦੀ ਤਰਨ ਕੇ ਅਰਥ ਵਿਖੇ ਹੈ ਸੋ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਚਾਪ
ਕੋ ਤੋੜੈਂਗੇ ਤੌ ਭੀ ਹਮ ਸੁਭਟ ਨਰੂਪੀ ਸੰਡਿਤਾ ਕੋ ਅਵਗਾਹ ਕਰਿਕੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮੇਂ ਜੀਤ ਕਰ ਸੀਤਾ ਵਰੈਂ ਅਰ
ਕਾਮੁਕ ਤੋੜੇ ਬਿਨਾ ਸੀਤਾ ਕਾ ਵਰਨਾ ਕਹਾਂ

।ਏਕ ਬਾਰ ਕਾਲਹੁ ਕਿਨ ਹੋਊ॥ ਸਿਯ ਹਿਤ ਸਮਰ ਜਿਤਬ ਹਮ ਸੋਊ॥
ਏਕ ਵਾਰ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸ਼ਾਇ ਹ ਕਈ ਤੋ ਕਾਲ ਨੇ ਸਰੀਰ ਕੋ ਜੀਤਣਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਅਬ ਕੀ ਬੇਰ ਤੋ ਸੀ
ਤਾ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਹਮ ਕਾਲ ਕੋ ਭੀ ਜੀਤੈਂਗੇ।
॥ਇਹ ਸੁਨ ਅਵਰ ਮਹਿਪ ਮੁਸਕਾਨੇ॥ ਧਰਮ ਸੀਲ ਹਰਿ ਭਗਤਿ ਸਿਆਨੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੨੬ ਤਿਨ ਮੂੜ੍ਹੋਂ ਕੇ ਵਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਜੋ ਧਰਮਾਤਮਾ ਅਰ ਭਗਵਤ ਕੇ ਭਗਤ ਰਾਜਾ ਥੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਇ ਕਰ ਬੋਲੇ

੮੨੫

੫੨੫ ਸੋ: ।ਸੀਤਾਹਿ ਬ੍ਯਾਹਿ ਰਾਮ ਗਰਬ ਤੋਰ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪਨ ਕੇ।

।ਜੀਤ ਕੁਸਲ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਦਸਰਥ ਕੇ ਰਨ ਬਾਂਕੁਰੇ।

ਬਾਂਕਰੇ ਨਾਮ ਬਾਂਕੇ ਕਾ ਅਰ ਚਤੁਰ ਕਾ ਭੀ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ। ੫੨੬।

ਚੌ: ।ਬ੍ਯਰਥ ਮਰਹੁ ਜਿਨ ਗਾਲ ਬਜਾਈ। ਮਨ ਮੋਦਕਨ ਕਿ ਭੂਖ ਬਿਤਾਈ।

ਬਕਵਾਦ ਕਰ ਕੇ ਵ੍ਯਰਥ ਕਾਹੇ ਕੋ ਮਰਤੇ ਹੋ ਜੈਸੇ ਕਹੋ ਹਮ ਸੀਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਮਨ ਕੇ ਸੰਕਲਪ ਕਰ ਚਿਤ ਜੋ ਮਿਸ਼ਟ ਭੋਜਨ ਹੈਂ ਤਿਨੋ ਕਰ ਤਨ ਕੀ ਭੂਖ ਨਹੀ ਮਿਟਤੀ ਹੈ ਕਹੋ ਤੁਮਾਰੇ ਮਤ ਮੇਂ ਕ੍ਯਾ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਸਿਖ ਹਮਾਰ ਸੁਨ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤਾ। ਜਗਦੰਬਾ ਜਾਨਹੁ ਜਿਯ ਸੀਤਾ।

।ਜਗਤ ਪਿਤਾ ਰਘੁਪਤਿਹਿ ਬਿਚਾਰੀ। ਭਰ ਲੋਚਨ ਛਬਿ ਲੇਹੁ ਨਿਹਾਰੀ। ਸੁਗਮ:

।ਸੁੰਦਰ ਸੁਖਦ ਸਕਲ ਗੁਨ ਰਾਸੀ। ਏ ਦੋਊ ਬੰਧੁ ਸੰਭੁ ਉਰ ਬਾਸੀ। ।

।ਸੁਧਾ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਸਮੀਪ ਬਿਹਾਈ। ਮ੍ਰਿਗ ਜਲ ਨਿਰਖ ਮਰਹੁ ਕਤ ਧਾਈ।

ਪ੍ਰਥਮ ਜਿਨ ਕਾ ਰੂਪ ਮਨੋਹਰ ਤਿਸ ਪਰ ਸੋਭਾ ਕੇ ਸੁਖਦਾਇਕ ਅਰ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਤਿਸ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਮੋਹਨ ਐਸੇ ਸੁਧਾ ਕੇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਵਤ ਸਰਬ ਕ੍ਰਾਂਤਿ ਅਨੰਦ ਦਾਇਕ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਮਿਲਾਪ ਕਾ ਸੁਖ ਤ੍ਯਾਗ ਕੈ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕੇ ਜਲ ਵਤ ਜੋ ਸੀਤਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਤੁਮਾਰਾ ਹਾਥ ਸਪਰਸ਼ ਭੀ ਨਹੀ ਹੋਣਾ ਤਿਸ ਹੇਤੁ ਮੂੜ੍ਹੋ ਮਿਥ੍ਯਾਵਤ ਕਿਉਂ ਜਤਨ ਕਰ ਕੇ ਮਰਤੇ ਹੋ ਮ੍ਰਿਗਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਸੀਤਾ ਕੇ ਦੇਵਨ ਕਾ ਭਾਵ ਯਹਿ ਸੀਤਾ ਮਾਯਾ ਰੂਪ ਹੈ ਜੋ ਦਾਰੁ ਕਹੋ ਹਮ ਤੁਮਾਰਾ ਕਹਿਆ ਨਹੀ ਮਾਨਤੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ।ਕਰੋ ਜੋ ਜਾਇ ਜਾਂ ਕੇ ਜੋ ਭਾਵਾ। ਹਮ ਤੋ ਆਜ ਜਨਮ ਫਲ ਪਾਵਾ।

।ਅਸ ਕਹਿ ਭਲੇ ਭੂਪ ਅਨੁਰਾਗੇ। ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਬਿਲੋਕਨ ਲਾਗੇ।

।ਦੇਖਹਿ ਸੁਰ ਨਭ ਚੜੇ ਬਿਮਾਨਾ। ਬਰਖਹਿ ਸੁਮਨ ਕਰਹਿੰ ਕਲ ਗਾਨਾ। ਸੁਗਮ: ੫੨੭

ਦੋ: ।ਜਾਨ ਸੁਅਵਸਰ ਸੀਯ ਤਬ ਪਠਈ ਜਨਕ ਬੁਲਾਇ।

।ਚਤੁਰ ਸਖੀ ਸੁੰਦਰ ਸਕਲ ਸਾਦਰ ਚਲੀ ਲਵਾਇ।

ਸੁਅਵਸਰ ਜਾਨ ਕੈ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਜੀ ਨੇ ਬੁਲਾਇ ਪਠਾਯਾ ਤਬ ਚਤੁਰ ਸਖੀਆਂ ਤਿਸ ਕੋ ਸਨਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਕਹਿਤੀ ਸ਼ਿੰਗਾਰਤ ਕਰ ਆਪ ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਹੋ ਕੈ ਲੇ ਆਈ ਸੁਅਵਸਰ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਯਹਿ ਰਾਜਾ ਆਇ ਬੈਠੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਸੀਤਾ ਕੇ ਦੇਖੇ ਬਿਨਾ ਧਨੁਖ ਕੋ ਬਲ ਨਹੀ ਲਗਾਵਤੇ ਤਾਂ ਤੇ ਬੁਲਾਵਨੇ ਕਾ ਅਬ ਅਵਸਰ ਹੈ। ।ਕਬਿਤਾ। ।ਮਾਰਗੋਂ ਕੀ ਭੀੜ ਨਿਬਿੜ ਭਈ ਹੈ ਜਾਤੇ ਸਮ

ਕਵਿ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਬ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਆਵਨੇ ਕਾ ਅਵਸਰ ਹੈ। ॥ਦੋਹਾ॥ ॥ਸਲੋਕ ਦੂਤ੨੧
ਤੇਤਨ ਤੇ ਸੁਭਾਵੇ ਇਸ ਸਮੇ ਮੇ ਆਈ ਸੀਤਾ ਕੀ ਅਤਿ ਲਾਖ ਅਵਸਰ ਪੂਰਨ ਹੋਣੇ ਲਗੀ। ੫੧੮॥ ੨੧੮
ਅਬ ਜਾਨਕੀ ਅਨੁਪਮਤਾ ਅਰ ਤਿਸਕਾ ਹੇਤੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌਪਈ॥ ॥ਸਿਯ ਸੋਭਾ ਨਹਿੰ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ। ਜਗਦੰਬਿਕਾ ਰੂਪ ਗੁਨ ਖਾਨੀ॥

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਹੀ ਨਹੀ ਜਾਤੀ ਜਾਂਤੇ ਜਗਤ ਜਨਨੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਮਾਤਾ ਕੇ ਰੂਪ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਥਨ ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ ਅਰ ਕਥਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਪਰੇ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਰੂਪ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਕਾ ਸਿੰਧੁ ਹੈ ਅਰ ਔਰ ਹੇਤ ਭੀ ਹੈ।

॥ਉਪਮਾਂ ਸਕਲ ਮੋਹਿ ਲਘੁ ਲਾਗੀ। ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ ਨਾਰਿ ਅੰਗ ਅਨੁਰਾਗੀ॥
॥ਸਿਯ ਬਰਨਿ ਤੇਇ ਉਪਮਾਂ ਦੇਈ। ਕੁਕਬਿ ਕਹਾਇ ਅਜਸ ਕੋ ਲੇਈ॥

ਸਸਿ ਸਮ ਮੁਖ ਮ੍ਰਿਗੀ ਵਤ ਨੈਨ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਜੋ ਉਪਮਾ ਹੈਂ ਸੋ ਕਵੀਸ੍ਵਰੋਂ ਨੇ ਆਗੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤੀਓਂ ਨਾਰੀਓਂ ਮੇਂ ਦੀਨੀ ਹੂਈ ਹੈਂ ਅਰ ਮੁਝਕੋ ਤੁਛ ਭੀ ਭਾਸਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤੇ ਲਘੁ ਅਰ ਉਛਿਸ਼੍ਟ ਉਪਮਾ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਦੇਕਰ ਅਪਨੇ ਕੋ ਕੁਕਵੀ ਕੌਨ ਕਹਾਵੈ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੇ ਸੁਕਨਾਸਾ ਆਦਿਕ ਉਪਮਾ ਤੁਮ ਨਹੀ ਦੇਤੇ ਤਬ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਭੂਖਾਂ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਤੁਲ੍ਯਤਾ ਕਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

॥ਜੌ ਪਟਤਰਿਯ ਤੀਯ ਸਮ ਸੀਆ। ਜਗ ਅਸ ਜੁਵਤੀ ਕਹਾਂ ਕਮਨੀਯਾ॥

ਜੋ ਔਰ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਕਾ ਪਟਤਰਾ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋਂ ਦੀਜੀਏ ਤੌ ਜਗਤ ਮੈਂ ਐਸੇ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮਾਂਹਿ ਸੀਤਾ ਜੈਸੀ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਕਹਾਂ ਹੈ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੇ ਮ੍ਰਿਤ੍ਯੁ ਸਰੀਓਂ ਕੀ ਸੋਭਾ ਨਹੀ ਦੇਤੇ ਤੌ ਭਾਰਤੀ ਆਦਿਕੋਂ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਵੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਗਿਰਾ ਮੁਖਰ ਤਨ ਅਰਧ ਭਵਾਨੀ॥

ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੀ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਮੁਖਰ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਸਰਬ ਕੀ ਰਸਨਾ ਪਰ ਬੋਲਤੀ ਹੈ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਅਧਿਕ ਬੋਲਨ ਹਾਰਾ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀ ਲਾਗਤਾ ਅਰ ਪਾਰਬਤੀ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਕਹੋ ਤੋ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਤੌ ਨਿਸਚੇ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਅਰਧੰਗ ਮੇਂ ਸਦਾ ਰਹਿਤੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਦਾਹਨਾ ਅੰਗ ਤੌ ਉਮਾਂ ਕਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੀ ਨਹੀ ਆਵਤਾ ਏਕ ਵਾਮ ਅੰਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਜਾਨਕੀ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕੈਸੇ ਦੀਜੀਏ।

॥ਰਤਿ ਅਤਿ ਦੁਖਤ ਅਤਨ ਪਤਿ ਜਾਨੀ॥

ਰਤਿ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਕਹੋ ਤੌ ਵਿਧਵਾ ਕੀ ਸੋਭਾ ਪੂਰਨ ਨਹੀ ਰਹਿਤੀ ਤਾਂਤੇ ਵਹ ਭੀ ਅਤਿ ਦੁਖਿਤ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਸੀਤਾ ਕੇ ਤੁਲ੍ਯ ਕੈਸੇ ਕਹੀਏ ਜੌ ਕਹੋ ਲਛਮੀ ਤੌ ਸਰਬ ਗੁਣੋਂ ਸੰਪੰਨ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਬਿਖ ਵਾਰੁਣੀ ਬੰਧੁ ਪ੍ਰਿਯ ਜੇਹੀ। ਕਹਿਯ ਰਮਾ ਸਮ ਕਿਮ ਬੈਦੇਹੀ॥

ਯਦ੍ਯਪਿ ਰਮਾ ਸੁੰਦਰਿ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਸਹੋਦਰ ਕੇ ਸੁਭਾਵ ਅਵਸ਼੍ਯ ਪਰਤੇ ਹੈ ਜੋ ਲਛਮੀ ਕੀਆਂ ਭਰਾ

ਦੂ੩੯ ਨੀਆਂ ਦੇਖਣ ਵਾਰਣੀ ਤਿਸ ਕੋ ਉੱਤਮ ਭੂਗਣੀਓਂ ਵਾਲੀ ਜੋ ਸੀਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀ ਉਪਮਾ ਕੈਸੇ ਦੀਨੀ ਜਾਵੈ ਹੈ
੩੪੦ ਜੇਹੀ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਪਿਤਾ ਕਰ ਭੀ ਸਮਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂਤੇ ਉਸ ਕਾ ਪਿਤਾ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਤਿਸ ਇਸ ਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਭਸਮਾਨ ਦਾਨੋਂ ਕਾ ਮਿਤੇ ਮ੍ਰਿਤ ਜੋ ਕਹੇ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸੋਭਾ ਸੋ ਅਤਿ ਕਿਸੀ ਕਾ ਪਟੰਤਰ ਤੌ ਦੀਆ ਚਾਹੀਏ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਜੌਂ ਛਬਿ ਸੁਧਾ ਪਯੋਨਿਧਿ ਹੋਈ। ਪਰਮ ਰੂਪਮੈ ਕੱਛਪ ਸੋਈ। ॥

ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੀਆਂ ਛਬਾਂ ਰੂਪੀ ਜੋ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਹੋਇ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਅਰ ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੇ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਹੈਂ ਸੋਈ ਹੋਇ ਕੂਰਮਾ।

॥ਸੋਭਾ ਰਜੁ ਮੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰੂ। ਮਥੈ ਪਾਨ ਪੰਕਜ ਨਿਜ ਮਾਰੂ।॥

ਸਰਬ ਜਗਤ ਕੀ ਜੋ ਸੋਭਾ ਹੈ ਸੋ ਹੋਵੈ ਰਜੁ ਅਰੁ ਸਿੰਗਾਰ ਰਸ ਹੋਵੈ ਮੰਦ੍ਰਾ ਚਲ ਅਰ ਕਾਮ ਦੇਵ ਅਪਨੇ ਹਸਤ ਕਮਲੋਂ ਕਰ ਮਥੈ। ੫੧੯॥

॥ਦੋ: ॥ਏਹ ਬਿਧਿ ਉਪਜੈ ਲੱਛਿ ਜਬ ਸੁੰਦਰਤਾ ਸੁਖ ਮੂਲ।
॥ਤਦਪਿ ਸੰਕੋਚ ਸਮੇਤ ਕਬਿ ਕਹਹਿਂ ਸੀਅ ਸਮ ਤੂਲ।॥

ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਸੇ ਸਰਬ ਸੌਂਦਰਜ ਅਰੁ ਸੁਖੋਂ ਕੀ ਮੂਲ ਜਬ ਲਛਮੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋਵੈ ਤਬ ਭੀ ਕਵੀਸ਼ਰ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਤਿਸ ਕੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸਮਤਾ ਦੇਵੈਂ ਸਮ ਤੁਲ ਜੋ ਪੁਨ ਤੁਲ੍ਯ ਪਦ ਹੈ ਸੋ ਦੇਸ ਭਾਖਾ ਹੈ ਅਰ ਈਹਾਂ ਪਦ ਪੂਰਣ ਨਿਮਿਤ ਰਾਖਾ ਹੈ। ੫੨੦॥

॥ਚੌ: ॥ਚਲੀ ਸੰਗ ਲੈ ਸਖੀ ਸਯਾਨੀ। ਗਾਵਤ ਗੀਤ ਮਨੋਹਰ ਬਾਨੀ।॥

ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਵਿਵਹਾਰ ਸਮੂਹ ਮੇਂ ਜੋ ਸਿਆਨੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਸਖੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਗੀਤ ਗਾਵਤੀਆਂ ਹੂਈਆਂ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਸੰਗ ਲੇ ਚਲੀਆਂ।

॥ਸੋਹਤ ਨਵਲ ਤਨ ਸੁੰਦਰ ਸਾਰੀ। ਜਗਤ ਜਨਨਿ ਅਤੁਲਤਿ ਛਬਿ ਭਾਰੀ।॥

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕਾ ਜੋ ਨਵੀਨ ਤਨ ਹੈ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਬਸਤ੍ਰ ਕਰ ਸੋਭਤ ਹੈ। ॥ਕਿੰਵਾ। ॥
ਤਨ ਪਰ ਸੁੰਦਰ ਪਟ ਸੋਭਿਤ ਹੈ ਵਿਸੇਸ ਛਬਿ ਇਸ ਕਰ ਨਹੀਂ ਕਹੀ ਜੋ ਜਗਤ ਕੀ ਜਨਨੀ ਹੈ ਪੁਨਃ ਛਬ ਭੀ ਅਤੁਲ ਤੇ ਹੈ ਕਥਨ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਆਂਵਤੀ।

॥ਭੂਖਨ ਸਕਲ ਸੁਦੇਸ ਸੁਹਾਏ। ਅੰਗ ਅੰਗ ਰਚਿ ਸਖਿਨ ਬਨਾਏ।॥

ਸੁ ਦੇਸ ਕਹਿਏ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਚਾਹੀਤੇ ਹੈਂ। ॥ਅਥਵਾ। ॥ਸਰਬ ਸੁੰਦਰ ਦੇਸੋਂ ਕੇ ਜੋ ਵੇਸ ਭੂਖਨ ਹੈਂ ਸੋ ਸਖੀਓਂ ਨੇ ਸਰਬ ਅੰਗੋਂ ਮੇਂ ਪਹਿਰਾਏ ਹੈਂ।
॥ਰੰਗ ਭੂਮਿ ਜਬ ਸਿਯ ਪਗ ਧਾਰੀ। ਦੇਖ ਰੂਪ ਮੋਹੇ ਨਰ ਨਾਰੀ।॥ ਸੁਗਮ: ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਹਰਖ ਸੁਰਨ ਦੁੰਦਭੀ ਵਜਾਈ॥ਵਰਖ ਪ੍ਰਸੂਨ ਅਪਛਰਾ ਗਾਈ॥

ਸਕਲ ਅਪਸਰੋਂ ਕੇ ਅਤਿ ਹਰਖ ਹੋਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਏਹ ਅਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਸੇਂ ਜਾਨਕੀ ਕਾ ਬਿਵਾਹੂ ਹੋਵੇਗਾ ਤੌ ਹਮਾਰੇ ਸੰਕਟ ਹਰਣ ਕਾ ਉਪਾਉ ਭੀ ਹੋਇਗਾ

॥ਪਾਨ ਸਰੋਜ ਸੋਹ ਜੈ ਮਾਲਾ॥

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਹਸਤ ਕਮਲੋਂ ਮੇਂ ਜੈ ਮਾਲਾ ਸੋਹਤੀ ਹੈ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਕਮਲੋਂ ਕੀ ਜੋ ਜੈ ਮਾਲਾ ਹੈ ਸੋ ਕਰੋਂ ਮੇਂ ਸੋਭ੍ਤੀ ਹੈ॥

॥ਅਬਚਟ ਚਿਤਏ ਸਕਲ ਭੂਆਲਾ॥

ਅਬਚਟ ਕਹੀਏ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਕੈ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਅਧਕ ਸੁੰਦਰਤਾਂ ਕੋਂ ਨ੍ਰਿਪ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੀਯ ਚਕਿਤ ਚਿਤ ਰਾਮਹਿ ਚਾਹਾ॥ਭਏ ਮੋਹ ਬਸ ਸਬ ਨਰਨਾਹਾ॥

ਸੀਤਾ ਕੋਂ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਨਹੀ ਆਏ ਤਾਂ ਤੇ ਚਕ੍ਰਿਤ ਹੈ ਕੈ ਸਰਬ ਓਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਤਬ ਰਾਜੇ ਆਪਣੀ ਓਰ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਪਰਤ ਦੇਖ ਕਰ ਮੋਹ ਬਸ ਕਹੀਏ ਜੜ੍ਹ ਵਤ ਹੈ ਗਏ॥

॥ਮੁਨਿ ਸਮੀਪ ਦੇਖੇ ਦੋ ਭਾਈ॥ਲਗੇ ਲਲਕ ਲੋਚਨ ਨਿਧਿ ਪਾਈ॥

ਤਬ ਸੀਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕੌਸਕ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਦੋਨੋ ਭਾਈ ਦੇਖੇ ਤਬ ਨੇਤ੍ਰ ਲਲਕ ਕਹੀਏ ਉਮੰਗ ਕੈ ਨੇਤ੍ਰ ਪਲਕੋਂ ਕਰ ਦਰਸਨ ਕੀ ਓਰ ਲਗੇ ਜੈਸੇ ਕਿਸੂ ਕੋਂ ਨਿਧਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ॥੫੮ ੧॥

ਦੋ: ॥ਗੁਰਜਨ ਲਾਜ ਸਮਾਜ ਬਡ ਦੇਖ ਸੀਯ ਸਕੁਚਾਨਿ॥

॥ਲਾਗੀ ਬਿਲੋਕਨ ਸਖਿਨ ਤਨ ਰਘੁਬੀਰਹਿ ਉਰ ਆਨ

ਬਡੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਜੋ ਸੰਗ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਲਜਾ ਕਰ ਅਰੁ ਬਡੇ ਸਮਾਜ ਕੀ ਸੰਕਾ ਕਰ ਜਾਨਕੀ ਸੰਕੁਚਿਤ ਭਈ ਤਬ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਧਿਆਨ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਧਾਰ ਕਰ ਜੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਾ ਥਾ ਤਿਸੀ ਰੀਤੀ ਸੇਂ ਸਖੀ ਓਂ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਣੇ ਲਗ ਗਈ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕੇ ਛਿਪਾਵਨੇ ਨਿਮਿਤ ਸਖੀਓਂ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਏਹ ਧਨੁਖ ਟੂਟੇ ਬਿਨਾ ਤੌ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਮਿਲਾਪ ਨਹੀ ਹੋਤਾਂ ਤਬ ਲਗ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਗਿਲਾਨਤਾ ਤੌ ਰੋਕੋਂ॥੫੮ ੨॥

ਚੌ: ॥ਰਾਮ ਰੂਪ ਅਰੁ ਸਿਯ ਛਬਿ ਦੇਖੇ॥ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਪਰਹਰੀ ਨਿਮੇਖੇ॥ਸੁਰਮ:

॥ਸੋਚਹਿੰ ਸਕਲ ਕਹਿਤ ਸਕੁਚਾਹੀ॥ਬਿਧਿ ਸਨ ਬਿਨੈ ਕਰੈ ਮਨ ਮਾਹੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੩੦ ਇਤ ਵਨੀ ਤੈ ਲੋਕ ਇਹ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਧਨੁਖ ਕੋ ਕੋਈ ਐਸਨ ਤੋੜੈ ਜਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਸੀਤਾ ਕੇ ਜੋਗ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕੋਈ ਐਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਕਰ ਸੁਕਚਤੇ ਹੈਂ ਰਾਜਾ ਕੀ ਬੇਟੀ ਕੀ ਬਾਤ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਇਧ ਕੋ ਆਰੋ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਹਰ ਬਿਧ ਬੇਗ ਜਨਕ ਜੜਤਾਈ॥ ਮਤਿ ਹਮਾਰ ਅਸ ਦੇਇ ਸੁਹਾਈ॥

ਹੇ ਦੈਵ ਚਾਪ ਤੋੜੇ ਬਿਨਾ ਸੀਤਾ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਨਾ ਦੇਣ ਰੂਪੀ ਜੋ ਜਨਕ ਕੀ ਜੜਤਾ ਕਹੀਏ ਹਠ ਹੈ ਸੋ ਨਿਵਾਰ ਕੈ ਇਸ ਕੋ ਭੀ ਹਮਾਰੇ ਜੈਸੀ ਬੁਧਿ ਦੇਹ ਜੋ ਕਿ ਹੈ ਤੁਮਾਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਤਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬਿਨ ਵਿਚਾਰ ਪਨ ਤਜ ਨਰਨਾਹੂ॥ ਸੀਯ ਰਾਮ ਕਰ ਕਰੈ ਵਿਵਾਹੂ॥

ਹਾਨਿ ਲਾਭ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਰਾਜਾ ਕੁਛ ਨ ਕਰੈ ਹਠ ਤਿਆਗ ਕਰ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਸੀਤਾ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇ ਜੋ ਕੋਈ ਕਹੈ ਰਾਜਾ ਬੀਚਾਰਤਾ ਹੈ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਸੀਤਾ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਕਰ ਤੋ ਲੋਕਾਪਵਾਦ ਸੇ ਡਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜਗ ਭਲ ਕਹੈ ਭਾਵ ਸਬ ਕਾਹੂ॥ ਹਠ ਕੀਨੇ ਅੰਤਹਿ ਉਰ ਦਾਹੂ॥

ਅਸ ਖ੍ਯਾਤ ਜੋ ਲੋਕ ਈਹਾਂ ਹਮ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸਭ ਕੋ ਇਹੀ ਬਾਤ ਭਾਵਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਸਰਬ ਜਗਤ ਭਲਾ ਹੀ ਕਹੇਗਾ ਅਰੁ ਜੋ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਕਾ ਹਠ ਕੀਆ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਕੋ ਜਥਾ ਜੋਗ ਵਰ ਨਾ ਮਿਲਾ ਤਬ ਉਸ ਕਾ ਭੀ ਰਿਦਾ ਜਲਤਾ ਰਹੇਗਾ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਐਸੇ ਸਮਾਜ ਮੈਂ ਭੀ ਜੇ ਧਨੁਖ ਕਿਸੀ ਨੇ ਤੋੜਿਆ ਅਰੁ ਕੰਨਿਆਂ ਕੁਆਰੀ ਰਹੀ ਤਬ ਭੀ ਰਿਦੇ ਕੋ ਦਾਹ ਰਹੇਗਾ॥

॥ਏਹਿ ਲਾਲਸਾ ਮਗਨ ਸਬ ਲੋਗੂ॥ ਵਰੁ ਸਾਂਵਰੋ ਜਾਨਕੀ ਜੋਗੂ॥ ਸੁਗਮ॥

॥ਤਬ ਬੰਦੀਜਨ ਜਨਕ ਬੁਲਾਏ॥ ਬਿਰਦਾਵਲੀ ਕਹਤ ਚਲਿ ਆਏ॥

॥ਕਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਜਾਇ ਕਹੋ ਪਨੁ ਮੋਰਾ॥ ਸੁਗਮ॥ ॥ਚਲੇ ਭਾਟ ਹਿਯ ਹਰਖ ਨ ਥੋਰਾ॥

ਸ੍ਵਾਮੀ ਨੇ ਜੋ ਨਿਜ ਮੁਖ ਸੇ ਸੇਵਾ ਫੁਰਮਾਈ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਭਾਟੋਂ ਕੋ ਅਤਿ ਹਰਖ ਹੂਆ॥ ਕਿਵਾ॥ ਆਹਾਂ ਹਮਾਰੇ ਮੈਂ ਜੋ ਆਪਣੇ ਭੂਪ ਕੀ ਸਤ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਸੋ ਢ੍ਰਿੜ ਪਦ ਹੂਕਰ ਕਹਿਣੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਅਤਿ ਅੰਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਏ॥ ਕਿਵਾ॥ ॥ਬੰਦੀ ਚਿਤ ਮਨ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਸੀਤਾ ਕੇ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਉਤਸਾਹ ਰੂਪੀ ਸਗੁਨ ਜਾਨਿਆ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਵਤ ਹੂਏ॥ ੫੮੩॥

ਦੋ: ॥ਬੋਲੇ ਬੰਦੀ ਵਚਨ ਵਰ ਸੁਨੋ ਸਕਲ ਮਹਿਪਾਲ॥

॥ਪਨ ਬਿਦੇਹ ਕਰ ਕਹੈਂ ਹਮ ਭੁਜਾ ਉਠਾਇ ਬਿਸਾਲ॥

ਤ੍ਰਿਪਤੇ ਹੁਏ ਜਾਤੇ ਐਸ ਸਮਾਜ ਮੇ ਸਰਬ ਲੋਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਹਮ ਕੋ ਦੁਖ ਛਡੀ ਹਰੇ ਤਿਨ ਮੇ ਸ੍ਰੀ ਭੂਪ ਤੇ ੩੩੧
ਤ੍ਰੇਤੇ ਕਾ ਪਣ ਸੁਨਤੇ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਤਰਕ ਕੀ ਬਾਤ ਸੁਨ ਕਰ ਮਹੀਕੇ ਪਾਲਣ ਹਾਰੋਂ ਕੋ ਹੀਤਮਕਰ ਤੇ ਤੀ
ਜਨੁ ਉਠਾਕਰਿ ਜਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੀ ਉਤਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਿਮਿਤ ਕੇ ਅਪਣੀ ਬ੍ਰਿਧ ਕੀ ਸਤੀ ਹੋ ਕੇ ਵਚਨ ਕੀ ਅ
ਤੇ ਮਧੁਰ ਤਾ ਨੇ ਅਤੁ ਦੇਵੋ ਪਣ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਗਮਾਨੀ ਹੈ ਕੇ ਪੁਨ ਅਣ ਭੀ ਜਾਤੇ ਹੈ ਅਣਗਮਾ
ਨੀ ਜਗਜਾਤ ਪੁਰ ਖ਼ਬਰ ਪਰ ਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਨਹੀ ਹੋਤਾ। ੫੮੪॥ ਅਬ ਪ੍ਰਣ ਕੇ ਕਥਨ ਮੇਂ
ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਸੁਤ ਬ੍ਯਾਜ ਛਪੁਤਾ ਅਰੁ ਰਾਪ ਕੀ ਅਤਿ ਮਹਿਮਾ ਅਰ ਧਨੁਖ ਕੀ ਗੌਰਵਤਾ ਬਾਤ ਦੇਖਾਵ
ਤੇ ਹੁਏ ਕਹਿਤੇ ਹੈ। ॥

ਚੌ: ॥ਨ੍ਰਿਪ ਭੁਜ ਬਲ ਬਿਧੁ ਸਿਵ ਧਨੁ ਰਾਹੂ। ਗਰੂਅ ਕਠੋਰ ਬਿਦਿਤ ਸਬ ਕਾਹੂ।

ਭੂਪਨ ਕੇ ਭੁਜਾ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਬਲ ਰੂਪੀ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੇ ਆਛਾ ਦਨ ਕੋ ਸਿਵ ਧਨੁ ਰਾਹੁ ਕੇ ਤੁਲ ਹੈ ਜਿਸ ਕੀ
ਗੌਰਵਤਾ ਅਰੁ ਕਠੋਰਤਾ ਕੋ ਸਭ ਜਾਨਤੇ ਹੈ ਜਾਂਤੇ

॥ਰਾਵਣ ਬਾਣੁ ਮਹਾ ਭਟ ਭਾਰੇ। ਦੇਖਿ ਸਰਾਸਨ ਗਵਹਿ ਸਿਧਾਰੇ।

ਰਾਵਣ ਅਰੁ ਬਾਣਾਸੁਰ ਕਾ ਪੂਰਬ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਆਗਮਨ ਭਯਾ ਹੈ ਇਹ ਬਾਤ ਭਾਸ਼ ਚਿਤ੍ਰ ਕਾ ਮੇਂ ਲਿ
ਖੀ ਪੁਰਾਣ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸੇ ਕਹੀ ਹੈ ਸੋ ਸਰਾਸਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਹੀ ਗਵਹਿ ਸਿਧਾਰੇ ਕਹਿਯੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹੈ ਤਨ
ਕੋ ਚਾਪ ਕੋ ਹਾਥ ਨਹੀ ਛੁਹਾਯਾ।

॥ਸੋਇ ਪੁਰਾਰਿ ਕੋਦੰਡ ਕਠੋਰਾ। ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਆਜੁ ਜੋਇ ਤੋਰਾ। ॥

॥ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਜੈ ਸਮੇਤ ਬੈਦੇਹੀ। ਬਿਨਹਿ ਬਿਚਾਰ ਬਰੈ ਹਠ ਤੇਹੀ।

ਤਿਸ ਕਠਨ ਭਟ ਧਨੁਖ ਕੋ ਜੋ ਕੋਊ ਤੋਰੇ ਤਿਸ ਕੋ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਕੀ ਜੈ ਸਹਿਤ ਬੈਦੇਹੀ ਬਿਨਾ ਬਿਚਾਰ ਬਰੈਗੀ
ਅਰਥ ਇਹ ਤਿਸ ਕਾ ਰੂਪ ਸੀਲਾ ਦਿਕ ਕਛੁ ਨਾ ਬਿਚਾਰੇਗੀ।

॥ਸੁਨਿ ਪਨ ਸਕਲ ਭੂਪ ਅਭਿਲਾਖੇ। ਭਟ ਮਾਨੀ ਅਤਿਸੈ ਮਨ ਮਾਖੇ।

ਜੋ ਸੂਰ ਤਾਂ ਕੇ ਮਾਨੀ ਹੈਂ ਅਰ ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਮੇ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਔਰ ਕਾ ਉਤ ਕਰਖ ਨਹੀ ਸ
ਹਾਰਤੇ ਸੋ ਇਹ ਬਾਤ ਸੁਨ ਕਰ ਇਛਾ ਕਰਤ ਭਏ ਅਰੁ

॥ਪਰਿਕਰ ਬਾਂਧਿ ਉਠੇ ਅਕੁਲਾਈ। ਚਲੇ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵਨ ਸਿਰ ਨਾਈ।

ਕਟੋਂ ਮੇਂ ਬਸਤ੍ਰ ਬਾਂਧ ਕੈ ਅਰੁ ਅਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਕੋ ਮਨਾਇ ਕੈ ਬਿਕਲ ਹੋਇ ਕਰ ਉਠੇ ਅਰਥ ਇਹ ਬਡੇ

ਤਿਨੇ ਆਗੇ ਪੀਛੇ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਨਾ ਕੀਆ। ।ਕਿੰਵਾ। ਜਿਉ ਉਠੇ ਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਸਭੀ ਧਨੁਖ ਕੋ ਉਠਾਵੈਂ। ਅਥਵਾ। ਸੀਤਾਂ ਕੇ ਰੂਪ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਮਨ ਮੈ ਹਤ ਭਯਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਆਕੁਲ ਹੁਏ ਹੈਂ ਜੋ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਾਨਕੀ ਮਿਲੇ। ਨਨੌ। ਰਾਜੇ ਤੋ ਅਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਦੇਵ ਨੇ ਕੈਸ ਨਾ ਇਕਰ ਚਲੇ ਥੇ ਉਨਕਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿਧ ਕੈਸੇ ਨ ਭਯਾ। ਉਤ੍ਰ। ਧਨੁਖ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਕਾ ਤਿਸ ਕੇ ਤੋੜਨੇ ਨਿਮਿਤ ਉਦਿਓਗ ਕੀਆ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਈਸ਼੍ਵਰ ਤਿਨ ਕੇ ਵਿਦਮਾਨ ਹੋਤੇ ਅਪਣੇ ਇਸ਼ਟ ਜੋ ਸਮਾਨ ਦੇਵਤਾ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਬੰਦਨਾ ਕਰ ਅਪਣੇ ਕਾਰਜ ਕੀ ਸਫਲਤਾ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਕੋਈ ਜਲਨਿਧ ਕੋ ਤਰਾ ਚਾਹੇ ਅਰੁ ਅਪਨੀ ਮੂੜ੍ਹਤਾ ਸੇ ਅਲਪ ਜਲ ਵੰਨ ਜੋ ਤ੍ਰਣ ਗਹੈ ਤਿਨ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕਰੇ

।ਤਮਕ ਤਮਕ ਤਕ ਸਿਵ ਧਨੁ ਧਰਹੀ। ਉਠੈ ਨ ਕੋਟਿ ਭਾਂਤਿ ਬਲ ਕਰਹੀ

ਤਮਕ ਕੈ ਕਰਿਕੇ ਕੁਪਤ ਹੁਇ ਕਰ ਕੇ ਧਨੁਖ ਕੋ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਉਠਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਏਕ ਹਾਥ ਸੇ ਨਹੀ ਉਠਤਾ ਤਬ ਦੋਊ ਹਾਥ ਲਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਦੂਹੂੰ ਕਰਨ ਸੇ ਭੀ ਨਹੀ ਉਠਤਾ ਤਬ ਪੌਰਖਾ ਬਲ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾ ਬਲ ਲਗਾਉਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ।

।ਜਿਨ ਕੇ ਕਛੁ ਵਿਚਾਰ ਮਨ ਮਾਹੀਂ। ਚਾਂਪ ਸਮੀਪ ਮਹੀਪ ਨ ਜਾਹੀਂ।

ਜਿਨ ਨ੍ਰਿਪੋ ਕੇ ਮਨ ਮੈਂ ਕਛੁ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਪਾਂਡਤ ਪਰਪੂਸਿਨ ਹੈਂ। ਕਿੰਵਾ। ਚਾਂਪ ਕੋ ਅਪਣੇ ਬਲ ਸੇ ਗਰਿਸ਼ਟ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਕੈ ਔਰੋਂ ਕੇ ਬਲ ਦੇਖਣ ਪੂਰਬਕ ਵੀਚਾਰ ਭਯਾ ਹੈ ਵਾ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਕਛੁ ਦੇਖਤਾ ਹੈਂ ਤੇ ਆਸਨੋਂ ਸੇ ਉਠੇ ਹੀ ਨਹੀ। ੫੮੫।।

।ਦੋ: ।ਤਮਕ ਧਰਹਿ ਧਨੁ ਮੂੜ੍ਹ ਨ੍ਰਿਪ ਉਠੈ ਨ ਚਲਹਿੰ ਲਜਾਇ।
।ਮਨਹੁ ਪਾਇ ਭਟ ਬਾਹੁ ਬਲ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕ ਗਰੁਆਇ।

ਮੂੜ੍ਹ ਰਾਜਾ ਤਮਕ ਕੈ ਧਨੁਖ ਕੋ ਪਕੜਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਨਹੀ ਉਠਤਾ ਤਬ ਲਜਤੇ ਹੋ ਕਰ ਚਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਸੂਰੋਂ ਕੀ ਭੁਜਾ ਕਾ ਬਲ ਧਨੁਖ ਕੇ ਬੀਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਧਨੁਖ ਭਾਰੀ ਹੋਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸ਼ੋ ਇਹ ਹੈ ਅਧਾਤਮ ਮੇ ਕਹਾ ਹੈ ਪੰਚ ਹਜਾਰ ਮਲ ਧਨੁਖ ਕੋ ਉਠਾਇ ਲਿਆਏ ਥੇ ਸੋ ਇਹਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੫੮੬।।

।ਚੌ: ।ਭੂਪ ਸਹਸ ਦਸ ਏਕਹਿ ਬਾਰਾ। ਲਗੇ ਉਠਾਵਨ ਟਰੈ ਨ ਟਾਰਾ।

ਦਸ ਸਹਸ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪ ਏਹ ਵੀਚਾਰ ਕਰਿ ਉਠਾਵਣ ਲਗੇ ਥੇ ਜੋ ਪ੍ਰਥਮੇ ਧਨੁਖ ਤੋੜ ਕਰ। ।ਪੁਨਾ। ਆਪਸ ਮੇਂ ਜੁਧ ਕਰੈਂਗੇ ਜੋ ਜੀਵਤਾ ਬਚੇਗਾ ਸੋ ਸੀਤਾ ਕੋ ਵਰੇਗਾ ਤਦਪਿ।

।ਡਗੈ ਨ ਸੰਭੁ ਸਰਾਸਨ ਕੈਸੇ। ਕਾਮੀ ਬਚਨ ਸਤੀ ਮਨ ਜੈਸੇ।
।ਸਬ ਨ੍ਰਿਪ ਭਏ ਜੋਗ ਉਪਹਾਸੀ। ਜੈਸੇ ਬਿਨ ਬਿਰਾਗ ਸੰਨਿਆਸੀ। ਸੁਗਮ: ।।
।ਕੀਰਤਿ ਵਿਜੈ ਬੀਰਤਾ ਭਾਰੀ। ਚਲੇ ਚਾਂਪ ਕਰ ਬਰ ਬਸ ਹਾਰੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤੇਪੀਛੇ ਦਾਨਹੁ ਧਰਾਂਹੂ ਕਰ ਇਨਕਾ ਜਸ ਥਾ ਅਰੁ ਹ੍ਰਿਦੇ ਮੈ ਜੈ ਪਾਈ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਭੀ ਜੋ ਪੂਰਬ ਮੰਤ੍ਰ ਥਾ ਜੋ ਬਲ ਥਾ ਤਿਸ ਕੇ ਦਿਖਾਯਾ ਚਾਹਤੇ ਥੇ ਸੋ ਮੁਨੀਨਾ ਕੇ ਬਚਨ ਸੇ ਧਨੁਖ ਕੇ ਹਾਥ ਦੇਖ ਸਭ ਸੋ ਹਾਰ ਗਏ॥

॥ਸ੍ਰੀਹਤ ਭਏ ਹਾਰ ਹਿਯ ਰਾਜਾ॥ ਬੈਠੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਜਾਇ ਸਮਾਜਾ॥

ਤੇਵੋਂ ਕਾ ਉਤਸਾਹ ਜਿਨ ਕਾ ਨਾਸ ਭਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਮੁਖ ਕੀ ਛਬਿ ਦੂਰ ਭਈ ਹੈ ਸੋ ਸਿਰ ਨੀਚਾ ਕਰਕੇ ਅਪਨੇ ਸੰਗੀਓਂ ਮੈ ਜਾਇ ਬੈਠੇ॥

॥ਨ੍ਰਿਪਨ ਬਿਲੋਕ ਜਨਕ ਅਕੁਲਾਨੇ॥ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਰੋਖ ਜਨੁ ਸਾਨੇ॥

ਰੋਖਸਾਂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਥਾ ਮਾਨੋ ਪਦ ਮਿਸ਼੍ਰਿਤ ਕੀਆ॥ ਅਉਤਰੁ॥ ॥ਦੇਵੋ ਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦੇਖੇ ਜਗਤ ਜੀ ਨਹੀ ਤਬ ਰੋਖ ਕੈਸੇ ਹੋਵੈ ਪਰੰਤੂ ਤਿਸ ਕੀ ਵਾਣੀ ਰਖ ਉਕ੍ਰਿ ਕਹੀ ਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੀਪ ਦੀਪ ਕੇ ਭੂਪਤਿ ਨਾਨਾ॥ ਆਏ ਸੁਨ ਹਮ ਜੋ ਪਨ ਠਾਂਨਾ॥
॥ਦੇਵ ਦਨੁਜ ਧਰ ਮਨੁਜ ਸਰੀਰਾ॥ ਬਿਪੁਲ ਬੀਰ ਆਏ ਰਨ ਧੀਰਾ॥

ਹੇ ਭਾਈ ਸਭੋ ਸਾਤੋਂ ਦੀਪੋਂ ਕੇ ਨ੍ਰਿਪ ਅਨੇਕ ਅਪਣੀ ਅਪਣੀ ਬਕ੍ਰਾਂ ਕਰ ਆਏ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਹਮਾਰਾ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨ ਰੂਪੀ ਪ੍ਰਣ ਸੁਣ ਕਰ ਆਏ ਅਰੁ ਦੇਵਤਾ ਮਾਨਵ ਹੀ ਨਹੀ ਸੁਰਾਸੁਰ ਜੋ ਬਡੇ ਬੀਰ ਅਰੁ ਰਣਧੀਰ ਹੈਂ ਤੇ ਭੀ ਮਨੁਜ ਤਨ ਧਾਰ ਕਰ ਆਏ॥ ੫੭॥ ਅਰੁ ਅਲੱਪ ਲਾਭ ਸੇਂ ਭੀ ਬਡੇ ਪੁਰਖ ਉਪੇਖਯਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥

ਦੋਂ: ॥ਕੁਅਰਿ ਮਨੋਹਰ ਬਿਜੈ ਬਡਿ ਕੀਰਤਿ ਅਤਿ ਕਮਨੀਯ॥
॥ਪਾਵਨਹਾਰ ਬਿਰੰਚਿ ਜਨੁ ਰਚੇਉ ਨ ਧਨੁ ਦਮਨੀਯ॥ ॥

ਸੀਤਾ ਰੂਪੀ ਕੁਅਰ ਭੀ ਬਡੀ ਮਨੋਹਰ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਧਨੁਖ ਰਾਵਣਾਦਿਕੋਂ ਸੇਂ ਨਹੀ ਟੂਟਾ ਤਿਸ ਕੇ ਤੋੜਨੇ ਕਰ ਬਿਜੈ ਬਡੀ ਹੈ ਅਰੁ ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਕੀਰਤਿ ਭੀ ਸਭ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਨੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੇ ਪਾਵਣੇ ਹਾਰਾ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਕੇ ਤੋੜਨੇ ਹਾਰਾ ਬਿਧਾਤਾ ਨੇ ਅਜੇ ਕੋਈ ਰਚਿਆ ਨਹੀ॥ ੫੮॥

ਚੌਂ: ॥ਕਹਹੁ ਕਾਹਿ ਯਹਿ ਲਾਭੁ ਨ ਭਾਵਾ॥ ਕਾਹੁ ਨ ਸੰਕਰ ਚਾਪ ਚਢਾਵਾ॥
ਸੁਗਮ: ॥ਰਹੋ ਚਢਾਉਬ ਤੋਰਬ ਭਾਈ॥ ਤਿਲ ਭਰ ਭੂਮਿ ਨ ਸਕੇ ਛੁਡਾਈ॥

ਤੋੜਨਾ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਚੜਾਵਣਾ ਤੋ ਰਹਾ ਥਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਸੇਂ ਉਚਾ ਭੀ ਕਿਸੂ ਸੇ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਤਬ ਤਿਲ ਭਰ ਛਡੀ ਐਸੇ ਨਿਰਬਲ ਭੁਏ ਹੈਂ ਤੌ ਰਾਖਸੋਂ ਨੇ ਕਿਸੀ ਜੀਤ ਲੀਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੋ॥

॥ਅਬ ਜਨਿ ਕੋਉ ਭਾਖੈ ਭਟਮਾਨੀ॥ ਬੀਰ ਬਿਹੀਨ ਮਹੀ ਮੈਂ ਜਾਨੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੩੪ ।ਤਜਹੁ ਆਸ ਨਿਜ ਨਿਜ ਗ੍ਰਿਹ ਜਾਹੂ। ਲਿਖਾ ਨ ਬਿਧਿ ਬੈਦੇਹਿ ਬਿਵਾਹੂ। ਸੁਗਮ:

ਜੋ ਮੈਂ ਭੂਪਤੀ ਕੋ ਨਿਰਪਨ ਸੇ ਪ੍ਰਣ ਕਰ ਚੁਕਾ ਤੋ ਚਾਪ ਟੂਟਣੇ ਕਾ ਹਠ ਤੁਮ ਹੀ ਤ੍ਯਾਗ ਦੇਵੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

।ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਜਾਇ ਜੌ ਪਨ ਪਰਿਹਰਊਂ। ਕੁਅਰਿ ਕੁਆਰਿ ਰਹਉ ਕਾ ਕਰਊਂ।

ਮੁਝੇ ਅਸਮੰਜਸ ਬਨਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਣ ਕਾ ਤ੍ਯਾਗ ਕਰੋਂ ਤੋ ਧਰਮ ਨਾਸ਼ ਹੋਇ ਅਰ ਜੋ ਪ੍ਰਣ ਰਾਖੋਂ ਤੋ ਕੰਨ੍ਯਾ ਕੁ
ਆਰੀ ਰਹੇ ਗੀ ਤਾਂ ਤੇ ਮੈਂ ਕ੍ਯਾ ਉਪਾਵ ਕਰੋਂ। ।ਕਿਵਾ। ।ਕੰਨ੍ਯਾ ਕੁਆਰੀ
ਰਹੋ ਤੋ ਰਹੋ ਮੈਂ ਪ੍ਰਣ ਨਹੀ ਤ੍ਯਾਗਤਾ ਪਰੰਤੂ।

।ਜੌ ਜਾਨਤ ਬਿਨ ਭਟ ਮਹਿ ਭਾਈ। ਤੌ ਪਨ ਕਰਿ ਹੋਤਿਉਂ ਨ ਹਸਾਈ।

ਹੇ ਭਾਈ ਜੋ ਮੈਂ ਜਾਨਤਾ ਬਸੁੰਧਰਾ ਮੇਂ ਬੀਰ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਤੋ ਪ੍ਰਣ ਕਰਕੇ ਆਪਕੋ ਹਾਸੀ ਨ ਕਰਾਵਤਾ।

।ਜਨਕ ਬਚਨ ਸੁਨਿ ਸਬ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਦੇਖਿ ਜਾਨਕਿਹਿ ਭਏ ਦੁਖਾਰੀ।

ਜਨਕ ਕੇ ਦੀਨ ਵਾਕ ਸੁਨ ਕਰ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਕੀ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਨਵੀਨ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਪਤਿ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਾ
ਸੰਦੇਹ ਦੇਖ ਕਰ ਸਭੀ ਲੋਗ ਅਤਿ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਭਏ।

।ਮਾਖੇ ਲਖਨੁ ਕੁਟਿਲ ਭਇ ਭੌਂਹੈਂ। ਰਦਪਟ ਫਰਕਤ ਨੈਨ ਰਿਸੌਹੈਂ।

ਲਛਮਨ ਜੀ ਕੋਪੇ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਕੁਟਿਲ ਭਈ ਅਰੁ ਅਧਰ ਫਰਕਨੇ ਲਾਗੇ ਨੇਤ੍ਰ ਲਾਲ ਭਏ।੫੮੯।

।ਦੋ: ।ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਰਘੁਬੀਰ ਡਰ ਲਗੇ ਬਚਨ ਜਨੁ ਬਾਨ।
।ਨਾਇ ਰਾਮ ਪਦ ਕਮਲ ਸਿਰ ਬੋਲੇ ਗਿਰਾ ਪ੍ਰਮਾਨ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਡਰ ਕਰ ਲਛਮਨ ਜੀ ਬੋਲ ਨਹੀ ਸਕਤੇ ਪਰੰਤੂ ਵਚਨ ਜੋ ਵਿਸਖੇ ਸਮ ਲਗੇ ਤਬ ਪ੍ਰ
ਭੂ ਕੇ ਪਗੋਂ ਪਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਗਿਰਾ ਬੋਲੇ ਬਾਣ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਰਮ ਦੇਖੀ ਸਾਇਕ
ਲਗੇ ਹਾ ਹਾ ਕਾਰ ਕੀਏ ਬਿਨਾ ਕਿਸੂ ਸੇ ਰਹਾ ਨਹੀ ਜਾਤਾ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਸਮੀਪ ਨ ਬਾਛੀ ਬੋਲਣਾ ਤਥਾਪਿ
ਇਨ ਸੇ ਰਹਾ ਨ ਗਯਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਪ੍ਰਭੋ ਮੇਰੀ ਅਵਗ੍ਯਾ ਖਿਮਾ ਕਰਣੀ ਜਾਂ ਤੇ
ਮੈਂ ਆਗ੍ਯਾ ਬਿਨਾ ਬੋਲਤਾ ਹੂੰ ਤਬ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਾਕ੍ਯ ਕਹਿਏ ਜਿਸ ਮੇਂ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾ ਸਨਮਾਨ ਰਹੇ ਅਰੁ ਅਪਣੇ ਬ
ਲ ਸੇ ਅਧਿਕ ਭੀ ਹੋਤੇ ਸੋਈ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।੫੯੦।

।ਚੌ: ।ਰਘੁਬੰਸਿਨ ਮਹੁ ਜਹਿ ਕੋਉ ਹੋਈ। ਤੇਹਿ ਸਮਾਜ ਅਸ ਕਹੈ ਨ ਕੋਈ।
।ਕਹੀ ਜਨਕ ਜਸ ਅਨੁਚਿਤ ਬਾਨੀ। ਬਿਦ੍ਯਮਾਨ ਰਘੁਕੁਲ ਮਨਿ ਜਾਨੀ।
ਸੁਗਮ: ।ਸੁਨਹੁ ਭਾਨੁਕੁਲ ਪੰਕਜ ਭਾਨੂ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਹੇ ਸ੍ਰਵਣਕ ਭ੍ਰਾਤਾ ਹੋ ਜੈਸੇ ਭਾਨੁ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਕਮਲ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਹਮਾਰਾ ਭੀ ਹਸਾਹ ਮਨ ਖਿਲਣਾ ਹੂਆ ਹੈ।

।ਕਹੌਂ ਸੁਭਾਉ ਨ ਕਛੁ ਅਭਿਮਾਨੂ।

ਸੁਭਾਉ ਕਹਿਏ ਪਰਮ ਸਬ ਰਬ ਵਾਕ ਜੋ ਮੈ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ ਹੰਕਾਰ ਕਰ ਕੇ ਕਛੁ ਭੀ ਮੈਂ ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਕਹੌਂਗਾ।

।ਜੌਂ ਰਾਉਰ ਅਨੁਸਾਸਨ ਪਾਵੌਂ। ਕੰਦੁਕ ਇਵ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਉਠਾਵੌਂ।

ਕੰਦੁਕ ਨਾਮ ਗੇਂਦੁ ਕਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ॥

।ਕਾਚੇ ਘਟ ਜਿਮ ਡਾਰੌਂ ਫੋਰੀ। ਸਕੌਂ ਮੇਰੁ ਮੂਲਕ ਜਿਮ ਤੋਰੀ।

।ਤਵ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮਹਿਮਾਂ ਭਗਵਾਨਾ। ਕੋ ਬਾਪੁਰੋ ਪਿਨਾਕ ਪੁਰਾਨਾ।

ਕੋਵ ਕਹਿਏ ਕਾ ਹੈ ਪੁਰੋ ਕਹਿਏ ਸਨਮੁਖ ਜੀਵਨ ਪਨੁਖ। ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਕੋ ਕਹਿਏ ਕਯਾ ਬਾਪੁਰੋ ਕਹਿਏ ਤੁਛ ਹਾਈ ਹੈ ਪਿਨਾਕ ਪਦ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਧਨੁਖ ਕਾ ਵਾਚਕ ਹੈ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ॥

।ਨਾਥ ਜਾਨ ਅਸ ਆਯਸੁ ਹੋਊ। ਕੌਤਕ ਕਰੌਂ ਬਿਲੋਕਿਅ ਸੋਊ।

ਹੇ ਨਾਥ ਇਸ ਧਨੁਖ ਕਾ ਸਬਬ ਐਸਾ ਬਲ ਜਾਨ ਕਰ ਜੋ ਆਗਯਾ ਹੋਵੇ ਤੋ ਮੈ ਏਕ ਔਰ ਕੌਤਕ ਦਿਖਾਊਂ ਸੋ ਸੁਨੋ।

।ਕਮਲ ਨਾਲ ਜਿਮ ਚਾਪ ਚਢਾਵੌਂ। ਜੋਜਨ ਸਤ ਪ੍ਰਮਾਨ ਲੈ ਧਾਵੌਂ। ਸੁਗਮ॥ ਪ:੧

ਦੋ: ।ਤੋਰੌਂ ਛਤ੍ਰਕ ਦੰਡ ਜਿਮ ਤਵ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਲ ਨਾਥ। ।।
।ਜੌਂ ਨ ਕਰੌਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਸਪਥ ਕਰ ਨ ਧਰੌਂ ਧਨੁ ਭਾਥ।

ਛਤ੍ਰਕ ਕਹਿਏ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਵਰਖਾ ਰਿਤੁ ਮੇਂ ਸ੍ਵੇਤ ਛਤ੍ਰੀਆਂ ਉਪਜਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਇਸ ਚਾਪ ਕੋ ਤੋੜੂੰ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਅਰੁ ਜੈ ਇਹ ਕੁਛ ਸਾਚੀ ਨ ਕਰੋਂ ਤੋ ਫੇਰ ਧਨੁਖ ਬਾਣ ਨ ਧਾਰਨਾ॥ ਪ:੨॥

ਚੌ: ।ਲਖਨ ਸਕੋਪ ਬਚਨ ਜਬ ਬੋਲੇ। ਡਗਮਗਾਨਿ ਮਹਿ ਦਿਗਜ ਡੋਲੇ।

ਧਰਤੀ ਕਾ ਅਰੁ ਦਿਗਜੋਂ ਕਾ ਕਾਂਪਣਾ ਲਖਸ਼ਮਣ ਜੀ ਕੇ ਬਚਨ ਕੀ ਪ੍ਰਸਿਧਤਾ ਹੇਤੁ।

।ਸਕਲ ਲੋਕ ਸਭ ਭੂਪ ਡਰਾਨੇ।

ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਸਹਿਤ ਸਭ ਲੋਕ ਡਰੇ ਜੋ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਫਟ ਗਈ ਤੋ ਹਮਾਰਾ ਕਯਾ ਬਲ ਚਲੇਗਾ।

।ਸਿਯ ਹਿਯ ਹਰਖੁ ਜਨਕ ਸਕੁਚਾਨੇ।

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਹਰਖ ਇਸ ਕਰ ਭਯਾ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਸਹਾਇਕ ਪਤਿ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਨਕ ਕੋ ਸੰਕੋਚ ਇਸ ਕਰ ਭਯਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੈਨੇ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਸੇ ਸੁਣਾ ਥਾ ਪੁਨਹ ਆਪ ਭੀ ਨਿਸਚੇ ਕੀਆ ਥਾ ਤੋ ਭੀ ਮੈਨੇ ਐਸੀ ਬਾਤ ਅਨੁਚਿਤ ਕਹੀ ਜੋ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੇਂ ਬੀਰ ਕੋਊ ਨਾਹੀ।

।ਗੁਰ ਰਘੁਪਤਿ ਸਬ ਮੁਨਿ ਮਨ ਮਾਹੀਂ। ਮੁਦਿਤ ਭਏ ਪੁਨਿ ਪੁਨਿ ਪੁਲਕਾਹੀਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੩੬ ਇਨ ਸਤ੍ਰੁਨ ਕੋ ਹਰਖ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਤਿ ਬਡਾ ਜਾਨਾ ਜਾਥਾ ਅਰ ਲਛਮਣ ਜੀ ਕੁਮਾਰ ਥੇ ਪਰੰਤੁ ਯਥਾ ਯੋਗ ਬੋਲੇ ਹੈਂ।
੨੨੫

।।ਸੈਨਹਿਂ ਰਘੁਪਤਿ ਲਖਨ ਨਿਵਾਰੇ।।

ਸੈਨਤ ਸੈਂ ਨਿਵਾਰਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੋ ਹਮ ਮੁਖ ਸੇਂ ਕਹੈਂ ਤੁਮ ਬੋਲੋ ਮਤ ਤਬ ਇਨ ਕਾ ਨਿਰਾਦਰ ਹੋਤਾ ਹੈ। ।।ਕਿੰਵਾ।। ।।ਜੋ ਹਮ ਅਨੁਜ ਕੋ ਕਹਿ ਕਰ ਬੈਠਾਵੈਂਗੇ ਤਬ ਲੋਗ ਜਾਣਹਿਗੇ ਅਪਨਾ ਬਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਣੇ ਨਿਮਿਤ ਇਨੋਨੇ ਹੀ ਕਹਿ ਕਰ ਬੁਲਾਯਾ ਹੈ ਤਬ ਗੰਭੀਰਤਾ ਮੈਂ ਦੂਸਨ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤਾਤੇ ਸੈਨਤ ਹੀ ਸੇਂ ਬੈਠਾਇ ਦੀਏ। ।।ਅਥਵਾ।। ।।ਸਰਬ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕੋ ਐਸੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਵਾਯਾ ਯਦ੍ਯਪਿ ਲਛਮਨ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨਾ ਬਲ ਐਤਾ ਕਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਦਿਗਜ ਕਾਂਪਣੇ ਲਗੇ ਹੈਂ ਅਰ ਸਭ ਰਾਜਾ ਭੀ ਸਹਿਮ ਗਏ ਹੈਂ ਤਦ੍ਯਪਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਐਸੇ ਬਲ ਨਿਧਿ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੀ ਸੈਨਤ ਹੀ ਸੇਂ ਵਹੁ ਬੈਠ ਗਿਆ। ।।ਵਾ।। ।।ਇਨ ਕੇ ਵਾਕ ਸੁਨ ਕਰ ਕੋਤੇ ਦੁਸੋਂ ਗਣੋ ਕੋ ਮਨ ਮੇ ਹਰਖ ਭਯਾ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਥਮ ਲੋਕੋਂ ਮੇ ਪ੍ਰਸਿਧ ਥਾ ਧਨੁਖ ਭੰਗ ਅਰੁ ਜਾਨਕੀ ਵਰਨਾ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਰ ਅਬ ਉਨ ਕਾ ਅਨੁਜਾ ਹੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਮੀ ਬੋਲਾ ਹੈ ਅਬ ਦੋਨੋ ਭਾਈਓਂ ਕਾ ਆਪਸ ਮੇਂ ਯੁੱਧ ਹੋ ਪੜੇਗਾ ਇਹ ਜੋ ਰਾਜ੍ਯੋਂ ਕਾ ਕੁਭਾਉ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਨਿਵਾਰਨੇ ਨਿਮਿਤ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸੂਚਨ ਕੀਆ ਅਨੁਜ ਹਮਾਰਾ ਐਸਾ ਆਗ੍ਯਾ ਕਾਰੀ ਹੈ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਸੈਨਤ ਸਮਝ ਕਰ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੈ।

।।ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੇਤਿ ਨਿਕਟ ਬੈਠਾਰੇ।।

ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੇਤ ਬੈਠਾਲਣੇ ਮੇਂ ਅਤਿ ਆਦਰ ਜਨਾਯਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਜੋ ਤੁਮਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਸਤ੍ਯ ਹੈ ਅਰੁ ਯੋਗ੍ਯ ਥਾ।

।।ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਸਮੇਂ ਸੁਭ ਜਾਨੀ। ਬੋਲੇ ਅਤਿ ਸਨੇਹ ਮੇ ਬਾਨੀ।।

ਸੁਭ ਸਮੇ ਕਹਿਏ ਓਹ ਘੜੀ ਨਿਛਤ੍ਰ ਲਗਨ ਨਿਮਖ ਵਿਜੈ ਦਾਯਕ ਵਿਸੇਸ ਥਾ। ਅਥਵਾ ।।ਜਬ ਰਾਜ੍ਯੋਂ ਨੇ ਅਪਣੀ ਇਛਾ ਸੇ ਅਰੁ ਜਨਕ ਕੇ ਮਰਮ ਵੇਧੀ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਭੀ ਪੀਛੇ ਬਲ ਰਾਖ ਨਹੀ ਲੀਆ ਤਿਸ ਪਰ ਰਾਮਾਨੁਜ ਨੇ ਅਪਣੇ ਬਲ ਕੇ ਵਾਕ ਭੀ ਕਹੇ ਹੈਂ ਅਬ ਦੇਰ ਕਰਨੀ ਯੋਗ੍ਯ ਨਹੀ ਇਹ ਔਸਰ ਜਾਣ ਕਰ ਕਹਾ।

।।ਉਠਹੁ ਰਾਮ ਭੰਜਹੁ ਭਵ ਚਾਪਾ।।

ਭਵ ਚਾਪ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜੋ ਕਿਸੀ ਮਨੁਖ ਕਾ ਧਨੁਖ ਹੋਇ ਤੌ ਉਸ ਕੇ ਤੋੜਨੇ ਮੇਂ ਤੁਮ ਕੋ ਲਘੁਤਾ ਹੈ ਜਾਤੇ ਤੁਮ ਈਸ੍ਵਰ ਹੋ ਅਰ ਏਹ ਈਸ੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਚਾਪ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਤੋੜਨੇ ਮੇਂ ਤੁਮਾਰੀ ਲਘੁਤਾ ਨਹੀ ਜੋ ਤੁਮ ਕਹੋ ਲਘੁਤਾ ਨ ਭਈ ਤੌ ਭਈ ਹਮਾਰੇ ਜੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮਿਕ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕਾ ਕੋਦੰਡ ਹਮ ਕਾਹੇ ਖੰਡੀਏ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

।।ਮੇਟਹੁ ਤਾਤ ਜਨਕ ਪਰਤਾਪਾ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤੇ ਪਯਾਰੇ ਜਨਕ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਜੋ ਸੰਤਾਪ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰਤਿਗਯਾ ਪੂਰਨ ਨਾ ਭਈ ਅਰ ਸੀਤਾ ਕਾ ਵਿਵਾਹੁ ਨ ਭਯਾ
ਸੋ ਇਹੁ ਖੇਦ ਇਸ ਕੇ ਰਿਦੇ ਕਾ ਨਿਵਾਰੋ ਜਾਂਤੇ ਇਹ ਭੀ ਤੁਮਾਰਾ ਪਰਮ ਪਯਾਰਾ ਸੇਵਕ ਹੈ।

॥ਸੁਨ ਗੁਰ ਬਚਨ ਚਰਨ ਸਿਰ ਨਾਵਾ॥ਹਰਖ ਬਿਖਾਦ ਨ ਕਛੁ ਉਰ ਆਵਾ॥
॥ਠਾਢ ਭਏ ਉਠ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਏ॥ਠਵਨ ਜੁਬਾ ਮ੍ਰਿਗਰਾਜ ਲਜਾਏ॥

ਇਹ ਗੁਰ ਬਚਨ ਆਗਯਾ ਰੂਪ ਪਰਕਾਸ਼ਤ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਇਨ ਮੇਂ ਅਰਥ ਅਸਿੱਧ ਹੈ ਜੋ ਇਨ ਮੇਂ [illegible]
ਤਾਂ ਅਰੁ ਆਗੇ ਦੋਹੇ ਚੌਪਾਈ ਮੇਂ ਕਰ [illegible] ਉਠਨਾ ਅਰੁ ਆਗਯਾ ਮਾਂਗਣੀ॥੫੯੩॥

ਦੋ: ॥ਉਦਤ ਉਦੈ ਗਿਰ ਮੰਚ ਪਰ ਰਘੁਬਰ ਬਾਲ ਪਤੰਗ॥
॥ਬਿਕਸੇ ਸੰਤ ਸਰੋਜ ਸਬ ਹਰਖੇ ਲੋਚਨ ਭ੍ਰਿੰਗ॥

ਉਦਯਾਚਲ ਅਖਾੜਾ ਰੂਪੀ ਜੋ ਮੰਚ ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਰੂਪੀ ਬਾਲ ਸੂਰਜ ਉਦੇ ਭਏ ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ
ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਮੁਖ ਰੂਪੀ ਕਮਲ ਬਿਗਸੇ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਭ੍ਰਿੰਗ ਹਰਖੇ ਅਰਥ॥੫੯੪॥

ਚੌ: ॥ਨ੍ਰਿਪਨ ਕੇਰ ਆਸਾ ਨਿਸ ਨਾਸੀ॥ਬਚਨ ਨਖਤ ਅਵਲੀ ਨ ਪ੍ਰਕਾਸੀ॥

ਰਾਜਿਓਂ ਕੀ ਸੀਤਾ ਗ੍ਰਹਣ ਕੀ ਆਸਾ ਰੂਪੀ ਜੋ ਰਾਤ੍ਰੀ ਥੀ ਸੋ ਨਿਰਾਸ ਭਈ ਅਰੁ ਆਪਸ ਮੇਂ ਰਾਜਿਓਂ ਕੇ ਬੋਲਣ
ਰੂਪੀ ਜੋ ਨਿਛਤ੍ਰ ਥੇ ਤਿਨ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਵਲੀ ਨ ਕਹੀਏ ਨਿਸਚਿਤ ਭਯਾ ਤਉ ਇਹ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੈ ਦੇਖ ਕੈ ਮੌਨ
ਹੋ ਗਏ। ਕਿਵਾ। ॥ਨਿਛਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਅਵਲੀ ਕਹੀਏ ਪੰਕਤ
ਸੋ ਨ ਪ੍ਰਕਾਸੀ ਅਰਥ ਇਹ ਲੀਨ ਭਈ।

॥ਮਾਨੀ ਮਹਿਪ ਕੁਮਦ ਸਕੁਚਾਨੇ॥ਕਪਟੀ ਭੂਪ ਉਲੂਕ ਲੁਕਾਨੇ॥

ਮਾਨੀ ਮਹਿਪ ਕਹੀਏ ਹੰਕਾਰੀ ਰਾਜੇ ਜੋ ਕਮੋਦਨੀ ਵਤ ਸੁਕਚ ਗਏ ਕਪਟੀ ਭੂਪ ਕਹੀਏ ਜੋ ਦੈਂਤ ਰਾਖਸ਼ ਛਲ
ਕਰ ਆਏ ਥੇ ਸੋ ਉਲੂਕੋਂ ਵਤ ਛਪ ਗਏ ਕਹੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਹੀ ਨ ਆਏ।

॥ਭਏ ਬਿਸੋਕ ਕੋਕ ਮੁਨਿ ਦੇਵਾ॥ਬਰਖਹਿੰ ਸੁਮਨ ਜਨਾਵਹਿ ਸੇਵਾ॥

ਪੁਸਪ ਕੀ ਵਰਖਾ ਕਰ ਕਰ ਦੇਵਤੇ ਅਪਨੀ ਸੇਵਾ ਆਪਣੀ ਜਣਾਵਣੀ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਹੇ ਮਹਾਂਰਾਜ
ਹਮ ਤੁਮਾਰੇ ਸੇਵਕ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਾਵਣ ਸੇ ਦੁਖੀ ਹੈਂ ਤਿਸ ਦੁਸ਼ਟ ਕੇ ਮਾਰਣੇ ਕਾ ਉਦਮ ਰਾਜ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਸੇ
ਆਗੇ ਹੀ ਕਰਨਾ।

॥ਗੁਰ ਪਦ ਬੰਦ ਸਹਿਤ ਅਨੁਰਾਗਾ॥ਰਾਮ ਮੁਨਿਨ ਸਨ ਆਯਸ ਮਾਂਗਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਭ੍ਰਮ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਚਰਨੋਂ ਪਰ ਬਡੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਆ ਜੋ ਹੇ ਮਹਾਂਰਾਜ ਜੀ ਤੁਮਾ ਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਮੈਂ ਜੈ ਪਾਵੋਂਗਾ। ।ਪੁਨਃ ।ਐਸੇ ਸਰਬ ਵਿਖੇ ਸੇ ਆਗ੍ਯਾ ਮਾਂਗੀ ਜੋ ਤੁਮਨੇ ਭੀ ਸਦਾ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨੀ। ।ਨਨੁ। ।ਕੌਸਕ ਕੇ ਅਰੁ ਮੁਨੋਂ ਕੇ ਵਰ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਨੇ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨਾਂ ਥਾ। ।ਉੱਤਰ। ।ਪ੍ਰਭੁ ਮਰਯਾਦਾ ਪੁਰਸੋਤਮ ਹੈਂ ਅਰੁ ਲੋਕ ਰੀਤ ਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਇਸ ਤੇ ਕੇਂ ਬਡਾਈ ਦੇਣੀ। ।ਪ੍ਰਮਾਣ ਭਾਗਵਤੇ। ।ਸਨਕਾਦਿਕੋਂ ਪ੍ਰਤਿ ਵੈਕੁੰਠ ਵਾਕ੍ਯ। ਯਤ ਸੇਵਯਾ ਚਰਨ ਪਦਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਰੇਣੁੰ ਸਦ੍ਯਃ ਖ੍ਯਾਤ ਖਿਲ ਮਲ ਪ੍ਰਤਿ ਲਬ ਧ ਸੀਲਾ। ਨ ਸ੍ਰੀ ਵਿਰਕਤ ਮਪਿ ਯਾਂ ਵਿਜਹਾਤਿ ਯਸ੍ਯਾ ਪ੍ਰੇਖ੍ਯਾ ਲਵਾਰਥ ਇਤਰੇ ਨਿਯਮਾਨ ਵਹੰਤਿ। ਜਿਨ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਮੇਰੇ ਚਰਨ ਪਦਮ ਕੀ ਰੇਣੁ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਈ ਅਰੁ ਜਿਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਮੈਂ ਸਭ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਪਾਪ ਨਾਸਕ ਭਯਾ ਜਿਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਤੇ ਮਝੈ ਸੁਭ ਸੀਲ ਭਯਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖ੍ਯ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੋਣੇ ਕੈ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਨਿਯਮ ਕੋ ਧਾਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਲਖ੍ਯਮੀ ਜੋ ਮੈਂ ਵਿਰਕਤ ਭੀ ਹੌਂ ਪਰੰਤੁ ਜਿਨ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੇ ਵਹੁ ਲਖ੍ਯਮੀ ਮੁਝ ਕੋ ਨਹੀਂ ਤਿਆਗਤੀ।

।ਸਹਿਜਹਿੰ ਚਲੇ ਸਕਲ ਜਗ ਸ੍ਵਾਮੀ। ਮਤ ਮੰਜੁ ਵਰ ਕੁੰਜਰ ਗਾਮੀ।

ਉਨਮਤ ਗਜ ਕੇ ਗਮਨ ਵਤ ਪ੍ਰਭੁ ਧੀਰਜ ਸੇਂ ਚਲੇ। ।ਕਿਵਾ। ।ਸਕਲ ਵਿਸ੍ਵ ਕੇ ਨਾਥ ਹੈਂ ਉਨ ਕੋ ਕਿਸੁ ਨਵੀਨ ਵਸਤ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਤੌ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਤਾਂ ਤੇ ਸਹਿਜ ਕਹਿਏ ਆਪਣੇ ਅਨੰਦ ਮੈਂ ਮਗਨ ਚਲੇ।

।ਚਲਤ ਰਾਮ ਸਬ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਪੁਲਕ ਪੂਰਤਨ ਭਏ ਸੁਖਾਰੀ

ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਹਰਖ ਇਸ ਕਰ ਭਯਾ ਭਲੀ ਭਈ ਪ੍ਰਥਮ ਸਰਬ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਨੇ ਬਲ ਲਗਾਇਆ ਅਰੁ ਉਨ ਸੇ ਧਨੁਖ ਨ ਟੂਟਾ ਅਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਉਠੇ ਹੈਂ ਇਨ ਤੇ ਟੂਟੇਗਾ। ।ਨਨੁ। ।ਜੋ ਇਨ ਸੇ ਭੀ ਨ ਟੂਟੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਾਂ ਹੈ।

।ਬੰਦਿ ਪਿਤਰ ਸੁਰ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸੰਭਾਰੇ। ਜੌਂ ਕਛੁ ਪੁਨ੍ਯ ਪ੍ਰਭਾਉ ਹਮਾਰੇ।
।ਤੌ ਸਿਵ ਧਨੁ ਮ੍ਰਿਨਾਲ ਕੀ ਨਾਈਂ। ਤੋਰਹੁ ਰਾਮ ਗਨੇਸ ਗੁਸਾਈਂ।

ਲੋਗ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਗਣੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਿਵ ਕਰ ਜੀ। ।ਕਿਵਾ। ।ਗਣੇਸ ਜੀ ਹਮਾਰੀ ਬਿਨੈ ਸੁਨੋ ਜੋ ਕਛੁ ਦੇਵ ਪਿਤਰ ਪੂਜਨ ਆਦਿਕ ਧਨ ਹਮਾਰੇ ਸੰਚਤ ਹੈਂ ਤੌ ਤਿਨ ਕੇ ਫਲ ਕਾ ਬਲ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਭੁਜਾ ਮੇਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਸ ਕਰ ਧਨੁਖ ਮ੍ਰਿਣਾਲ ਵਤ ਟੂਟੇ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਅਰੁ ਆਤਮ ਨੈਵੇਦਨ ਭਗਤਿ ਸੂਚੀ। ੫੯੫ ॥ ਅਬ ਰਾਣੀ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਦੋ: ।ਰਾਮਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੇਤਿ ਲਖ ਸਖਿਨ ਸਮੀਪ ਬੁਲਾਇ।
।ਸੀਤਾ ਮਾਤ ਸਨੇਹ ਵਸ ਵਚਨ ਕਹੇ ਵਿਲਖਾਇ। ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਸੀਤਾ ਕੇ ਜੋਗ ਮਨ ਦੇਖਿਆ ਤਬ ਸਖੀਓਂ ਕੋ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ਕਰ ਸੀਤਾ ਕੀ ਮਾਤਾ ਦੁਖਿਤ ਹੋਇ ਕਰ ਵਾਕ ਕਹਿਤੀ ਭਈ ਸੀਤਾ ਮਾਤ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜਨਕ ਕੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਤੋ ਬਹੁਤ ਥੀਆਂ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਜਿਸਨੇਂ ਸੀਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਸੂਤੀ ਕੀਆ ਹੁਆ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਕੈ ਵਿਸੇਖ ਖੇਦ ਭੁਆ।

।ਕਿੰਵਾ। ।ਜਬ ਬੇਟੀਓਂ ਬੇਟਿਓਂ ਕੋ ਖੇਦ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ ਹਿਰਦੇ ਕੇ ਸਨੇਹ ਕਰ ਮਾਤਾ ਕੋ ਭੀ ਅਕਸਮਾਤ੍ਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਚਿੰਤਾ ਭਈ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਮਾਤਾ ਭੀ ਦੁਖਿਤ ਭਈ ਅਰੁ ਬੋਲੀ। ੫੯੬ ॥

ਚੌ: ।ਸਖਿ ਸਬ ਕੌਤਕ ਦੇਖਨਹਾਰੇ। ਜੇਉ ਕਹਾਵਤ ਹਿਤੂ ਹਮਾਰੇ।
।ਕੋਨ ਬੁਝਾਇ ਕਹੈ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਹੀਂ। ਏ ਬਾਲਕ ਅਸ ਹਠ ਭਲ ਨਾਹੀਂ। ਸਪਸ਼੍ਟ:

ਜੋ ਕੋ ਇਹੁ ਕਮਾਣ ਹੈ ਤੌ ਧਨੁਖ ਭੀ ਜੀਰਣ ਹੈ ਤਹਾਂ ਸੁਨੇਂ।

।ਰਾਵਨ ਬਾਨ ਛੁਵਾ ਨਾਹਿੰ ਚਾਂਪਾ। ਹਾਰੇ ਸਕਲ ਭੂਪ ਕਰ ਦਾਪਾ।
।ਸੋ ਧਨੁ ਰਾਜ ਕੁਅੰਰ ਕਰ ਦੇਹੀਂ। ਬਾਲ ਮਰਾਲ ਕਿ ਮੰਦਰ ਲੇਹੀਂ।

ਰਾਵਣ ਅਰੁ ਬਾਣਾਸੁਰ ਜਿਸ ਧਨੁਖ ਕੋ ਉਠਾਵਣ ਮੇਂ ਆਪ ਕੋ ਅਸਮਰਥ ਮਾਨ ਕਰ ਚਾਪ ਕੋ ਛੂਹੇ ਨਹੀਂ ਥੇ ਅਰ ਔਰ ਭੂਪਤਿ ਭੀ ਗਰਬ ਕਰ ਹਾਰ ਪਰੇ ਥੇ ਤਿਸ ਚਾਪ ਕਾ ਉਠਾਵਣਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪਰ ਕਹਨਾ ਤੋ ਐਸਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਹੰਸ ਕੇ ਬਾਲਕ ਪਰ ਮੰਦ੍ਰਾਚਲ ਕਾ ਭਾਰ ਧਰੇ ਪੂਛੇ ਜਨ ਇਹ ਜਿਸ ਆਦਿ ਕੋ ਬਡੇ ਮਰਾਲ ਆਦਿਕ ਖਗ ਨਾ ਉਠਾਇ ਸਕੇਂ ਤਿਸ ਕੋ ਬਾਲਕ ਕੈਸੇ ਉਠਾਵੇਂ।

।। ।ਭੂਪ ਸਯਾਨਪ ਸਕਲ ਸਿਰਾਨੀ। ਸਖਿ ਬਿਧਿ ਗਤਿ ਕਛੁ ਜਾਤ ਨ ਜਾਨੀ।

ਸਬ ਮਹਾਂ ਧੀਮਤੋਂ ਸੇਂ ਆਦਿ ਹੋਤ ਭ੍ਰਾਤੁ ਹੋਏ ਤਬ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਦੈਵ ਨੇਤ ਪ੍ਰਤਕੂਲ ਹੈ ਸੋ ਰਾਜਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰਬੁਧਿ ਅਰੁ ਅਬ ਤਿਸ ਕੀ ਮਤਿ ਮੇਂ ਜਬ ਐਸੀ ਉਚਿਤ ਬਾਤ ਨਹੀਂ ਆਵਤੀ ਤਾਂ ਤੇ ਕਿਆ ਜਣੀਏ ਹੋਤਿ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਹੈ।

।ਬੋਲੀ ਚਤੁਰ ਸਖੀ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ। ਤੇਜ ਵੰਤ ਲਘੁ ਗਨਿਯ ਨ ਰਾਨੀ।

ਕੋਮਲ ਬਾਣੀ ਕਰ ਏਕ ਸਖੀ ਕਹਿਤ ਭਈ ਹੇ ਰਾਣੀ ਤੇਜ ਵਾਨੋਂ ਕੋ ਛੋਟੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀਤਾ ਸਖੀ ਕੇ ਚਤੁਰ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਰਾਣੀ ਕੇ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਬੈਨ ਸੁਨ ਕੇ ਔਰ ਸਖੀਓਂ ਤੋ ਮੌਨ ਹੋ ਰਹੀ ਉਤਰ ਦੇਣੇ ਕੋ ਉਦਿਤ ਭਈ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਵਿਚਲਣੇ ਕੀ ਰਚਨਾ ਐਸੀ ਜੁਗਤ ਹੈ ਕਿ ਸਾਤ੍ਹਕ ਕਰ ਕਹੀ ਰਾਣੀ ਜੀ ਕੇ ਚਿਤ ਕੇ ਤੋਖਕ ਵੀਆਂ। ।ਕਿੰਵਾ। ।। ਇਹ ਜੋ ਕਹਿਤੀ ਹੈ ਹਮਾਰੇ ਹਿਤਕਾਰੀ ਰਾਜਾ ਕੋ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਵਤੇ ਸੋ ਭੀ ਹਮ ਕੋ ਹੀ ਸੁਨਾਵਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮਾਰੇ ਪਤਿ ਮੰਤ੍ਰੀ ਹੈਂ ਵਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਕਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਇਸ ਅਵਸਰ ਮੇਂ ਹਮਾਰਾ ਕਥਨ ਅਪਨੇ ਸੰਬੰਧੀਓਂ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

 ਕੈ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਤਾਂਤੇ ਰਾਣੀ ਕੇ ਤੋਖ ਨਿਮਿਤ ਅਰ ਜਥਾਰਥ ਵਾਕ ਕਰਤੀ ਈਹਾਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਵਰਨਨ ਕਰਨਾ ਜੋਗ ਹੈ ਸੋਈ ਕਥਨ ਕਰਨੇ ਲਾਗੀ ਤਾਂਤੇ ਚਤੁਰ ਕਹੀ।

।।ਜਿਹ ਕੁੰਭਜ ਕਹ ਸਿੰਧੁ ਅਪਾਰਾ। ਸੋਖ੍ਯੋ ਸੁਜਸ ਸਕਲ ਸੰਸਾਰਾ।।

ਅਗਸਤ ਕਾ ਆਨਦ ਪ੍ਰਸਤੋਤ੍ਰੀ ਕੁੰਭ ਮੈਂ ਉਪਜਿਆ ਹੂਆ ਤਿਸਨੇ ਸੋਖ ਲੀਆ ਸਮੁੰਦ੍ਰ [illegible] ਤਿਸਕੇ ਸਰਬ ਜਗਤ ਜਾਨਤਾ ਹੈ।

।।ਰਵਿ ਮੰਡਲ ਦੇਖਤ ਲਘੁ ਲਾਗਾ। ਉਦੈ ਤਾਸ ਤ੍ਰਿਭੁਵਨ ਤਮ ਭਾਗਾ।।

ਮਾਰਤੰਡ ਕਾ ਮੰਡਲ ਛੋਟਾ ਸਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਵਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਸਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਰ ਤ੍ਰਿਭਵਨ [illegible] ਅਕਾਸ [illegible] ਤਿਨੋ ਕਾ ਤਮ ਨਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੋ ਉਸਕੋ ਲਘੁ ਕੈਸੇ ਕਹਿਆ। ੫੯੧ ।।

।।ਦੋ: ।।ਮੰਤ੍ਰ ਪਰਮ ਲਘੁ ਜਾਸ ਬਸ ਬਿਧਿ ਹਰਿ ਹਰ ਸੁਰ ਸਰਬ।
।।ਮਹਾਂ ਮੱਤ ਗਜਰਾਜ ਕਹੁ ਬਸ ਕਰ ਅੰਕੁਸ ਖਰਬ।।

ਪਰਮ ਲਘੁ ਮੰਤ੍ਰ ਕਹਿਐ ਦੋਇ ਅਖਰ ਹੈਂ [illegible] ਅਖਰ ਪ੍ਰੀਤ ਕ੍ਰੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਨ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਪ੍ਰਤਖ ਦਰਸਨ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਉਨਕੋ ਲਘੁ ਕੈਸੇ [illegible] ਅੰਕਸ ਅਤਿ ਛੋਟਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਏਤੇ ਬਡੇ ਗਜ ਕੋ ਬਸ ਕਰਤਾ ਹੈ ਉਸਕੋ ਲਘੁ ਕੈਸੇ ਕਹਿਏ। ੫੯੨।।

।।ਚੌ: ।।ਕਾਮ ਕੁਸਮ ਧਨੁ ਸਾਯਕ ਲੀਨੇ। ਸਕਲ ਭੁਵਨ ਅਪਨੇ ਬਸ ਕੀਨੇ।
।।ਦੇਵਿ ਤਜਿਅ ਸੰਸੈ ਅਸ ਜਾਨੀ। ਭੰਜਬ ਧਨੁਖ ਰਾਮ ਸੁਨਿ ਰਾਨੀ।।

ਏਕ ਕਾਮ ਦੇਵ [illegible] ਅਰ ਤਿਸਕੇ ਹਾਥ ਮੈਂ ਪੰਚ [illegible] ਕਾ ਧਨੁਖ ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਕੋ ਜੀਤ ਲੀਆ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਲਘੁ ਕੈਸੇ [illegible] ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ [illegible] ਧਨੁਖ ਕੇ ਤੋੜਨੇ ਮੈਂ [illegible] ਹੋਗਾ।

।।ਸਖੀ ਬਚਨ ਸੁਨ ਭਈ ਪ੍ਰਤੀਤੀ। ਮਿਟਾ ਬਿਖਾਦ ਬਢੀ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤੀ।

ਤਿਸ ਸਖੀ ਕੀ ਚਤੁਰਤਾ ਸੰਜੁਤ ਗਿਰਾ ਸੁਨ ਕੇ ਧਨੁਖ ਭੰਗ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਭਈ ਅਰੁ ਨਿਸ [illegible] ਕੇ ਤਿਸ ਸੋਂ ਅਤਿ ਸਨੇਹ ਕੀਆ।

।।ਤਬ ਰਾਮਹਿ ਬਿਲੋਕ ਬੈਦੇਹੀ। ਸਭੈ ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਿਨਵਤਿ ਜੇਹ ਤੇਹੀ।

ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਛਬਿ ਦੇਖ ਕੇ ਸੀਤਾ ਧਨੁਖ ਟੂਟਨੇ ਕੇ [illegible] ਆਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਤੀ ਹੈ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਮਨਹੀ ਮਨ ਮਨਾਵ ਅਕੁਲਾਨੀ। ਹੋਹੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਮਹੇਸ ਭਵਾਨੀ।

।ਕਰਹੁ ਸਫਲ ਆਪਨ ਸੇਵਕਾਈ। ਕਰ ਹਿਤੁ ਹਰਹੁ ਚਾਪ ਗਰੁਆਈ।

।ਗੌਰੀ ਸੰਕਰ ਗਾਮਨ ਦੇਖੇ ਮਨਾਵਣਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਹਾ ਹੈ ਮਨ ਵਿਸ਼ੇ ਭਗਤਿ ਕਾ ਫਲ ਦਿਖਲਾਵਤੇ ਹੈਂ। ਕਿਵਾ।

।ਉੱਤਮ ਕੁਲ ਕੀ ਕੰਨਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਿਣੇ ਮੇ ਲੱਜਾ ਕਰਤੀ ਹੈ।

।ਗਨ ਨਾਯਕ ਬਰ ਦਾਯਕ ਦੇਵਾ। ਆਜ ਲਗੇ ਤੁਵ ਕੀਨੋ ਸੇਵਾ। ।

।ਬਾਰ ਬਾਰ ਸੁਨ ਬਿਨਤੀ ਮੋਰੀ। ਕਰਹੁ ਚਾਪ ਗੁਰਤਾ ਅਤਿ ਥੋਰੀ।

ਹੇ ਗਣੇਸ਼ ਕੇ ਨਾਥ ਸਰਬ ਵਰੋਂ ਕੇ ਦਾਤੇ ਦੇਵ ਸਭ ਸੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪੂਜਨੇ ਜੋਗ ਮੈਂ ਨੇ ਗਿਰਜਾ ਪਤਿ ਕਾ ਪੂਜਨ ਕਰ ਲੀਆ ਹੈ ਤੀਥੀ ਤਬ ਪ੍ਰਥਮੇ ਤੁਮਾਰਾ ਪੂਜਨ ਕਰ ਲੇਤੀ ਥੀ ਤਾਂ ਤੇ ਵਾਰੰਵਾਰ ਮੈਂ ਬੇਨਤੀ ਕਰਤੀ ਹੋਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸੁਨੋ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਕੀ ਗੁਰਤਾ ਦੇਵੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਆਗੇ ਚਾਪ ਅਤਿ ਹਲੂਆ ਹੋਵੇ ... ਜੀ ਕੇ ਨਾਮ ਬਰਤੇ ਹੈਂ ਪਰਿਤ੍ਰ ... ਨਾਇਕ ਜੀ ਇਸ ਨੇ ਮਿਤ ਕਰ ਕੇ ... ਤਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ... ਦਾਨ ਹੂਏ ਹੋ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤਿ ਕਰ ਕਾਮਨਾ ਕਾ ... ਦੇਵੋ। ਅਥਵਾ।

ਸੀ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਥਮ ... ਤਾਂ ਤੇ ... ਦੇਵੋ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ... ਕੇ ਸਾਥ ਹੀ ਧਨੁਖ ... ਉਠਾਇ ਲੇਵੈਂ। ਇਸ ਸੇ ਧਨੁਖ ਕੀ ਗੁਰਤਾ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੇ ਅਤਿ ਹਲਵੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੇ ਯਹ ਪਰਿਓ।

।ਦੋ: ।ਦੇਖ ਦੇਖ ਰਘੁਬੀਰ ਤਨ ਸੁਰ ਮਨਾਵ ਧਰ ਧੀਰ।
।ਭਰੇ ਬਿਲੋਚਨ ਪ੍ਰੇਮ ਜਲ ਪੁਲਕਾਵਲੀ ਸਰੀਰ।

।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਕੋਮਲਤਾ ਔਰ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ... ਅਰੁ ਪਾਤਾਲ ... ਹੈ ਸੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਧੀਰਜ ਧਾਰ ਕਰ ਪੂਰਬੋਕਤ ਦੇਵ ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਮਨਾਵਤੀ ਹੈ ... ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੋਭਨ ਵਿਸ਼ੇਖ ਧਾਰੇ। ੨੦੩।

।ਚੌ: ।ਨੀਕੇ ਨਿਰਖ ਨੈਨ ਭਰ ਸੋਭਾ। ਪਿਤ ਪਨ ਸਿਮਰ ਬਹੁਰ ਮਨ ਛੋਭਾ।

।ਨੀਕੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੈਨ ਭਰ ਕਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ... ਸੁੰਦਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਪਿਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰਣ ਕੋ ਸਿਮਰ ਕਰ ਫੇਰ ਮਨ ਮੇ ਛੋਭ ਹੋਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ... ਤੋ ਮੈਂ ਕਿਆ ਕਰੋਂਗੀ।

।ਅਹਹ ਤਾਤ ਦਾਰੁਨ ਹਠ ਠਾਨੀ। ਸਮਝਤ ਨਹਿ ਕਛੁ ਲਾਭ ਨ ਹਾਨੀ।

ਅਹਹ ਇਹ ਅਤਿ ਖੇਦ ਹੈ ਪਿਤਾ ਨੇ ਦਾਰੁਣ ਹਠ ... ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੈਸੇ ਸੁੰਦਰ ਹੋਵਣ ... ਲਾਭ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਟੂਟੇ ਬਿਨਾ ... ਇਨ ਕੋ ਨਹੀ ਭਾਸਤੀ ... ਹੈ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ... ਤੋ ਭੀ ...।

।। ।ਸਚਿਵ ਸਭੈ ਸਿਖ ਦੇਤ ਨ ਕੋਈ। ਬੁਧ ਸਮਾਜ ਬਡ ਅਨੁਚਿਤ ਹੋਈ।

੨੫੨ ॥ਜਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਣ ਤੇ ਇਸ ਬ੍ਯਾਸ ਸਭਾ ਮੈਂ ਕੋਈ ਇਹ ਬਾਤ ਕਹਿ ਨਹੀਂ ਸਕਤੇ ਜੋ ਇਹ ਦੇਖੋ ਭੂਪਿਤੋਂ ਕੀ ਸਭਾ ਮੈਂ ਕੈਸੀ ਅਜੋਗ ਬਾਤ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਅਜੋਗਤਾ ਕਾ ਸਰੂਪ ਕਹਤੀ ਹੈ॥

॥ਕਹਿ ਧਨੁ ਕੁਲਿਸਹੁ ਚਾਹਿ ਕਠੋਰਾ ਕਹਿ ਸ੍ਯਾਮਲ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗਾਤ ਕਿਸੋਰਾ॥

ਕਹਾਂ ਤੋ ਇਹ ਸ਼ੋਰ ਸ਼ਿਵ ਧਨੁ ਆਦਿਕ ਤਾਂ ਬਤੇ ਜੁਦ ਕੇ ਅਰਥ ਮੇਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਚਾਹ ਨਾਮ ਈਹਾ ਕਥਨ ਕਾ ਹੈ ਕਹਾਂ ਤੋ ਹ ਚਾਪ ਜੋ ਕੁਲਿਸ ਸੇ ਕਠੋਰ ਹੈ ਅਰੁ ਕਹਾਂ ਇਹ ਸ੍ਯਾਮ ਕੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗਾਤ੍ਰ ਅਰੁ ਕਿਸੋਰ ਅਵਸਥਾ।
ਅਥਵਾ। ॥ਇਸ ਅਰਥ ਮੈਂ ਅਧ੍ਯਾਹਾਰ ਕਰਨਾ ਤੋੜਨੇ ਵਾਲੇ ਕਾ ਕਹਾਂ ਤੋ ਇਹ ਧਨੁ ਜਿਸ ਕੇ ਤੋੜਨੇ ਵਾਲੇ ਕਾ ਸਰੀਰ ਬਜ੍ਰ ਸੇ ਭੀ ਕਠੋਰ ਚਾਹੀਏ ਅਰੁ ਕਹਾਂ ਏਹ ਕੋਮਲ ਗਾਤ੍ਰ ਜੋ ਕਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਭੋਗ ਸਕਤਾ ਕਿਆ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਧਨੁਖ ਕੇ ਤੋੜਨੇ ਸੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੀ ਹੈ।

॥ਬਿਧਿ ਕਿਹਿ ਭਾਂਤਿ ਧਰੌਂ ਉਰ ਧੀਰਾ ਸਿਰਸ ਸੁਮਨ ਕਨ ਬੇਧਿਯ ਹੀਰਾ॥

ਹੇ ਦੇਵ ਮੈਂ ਕੈਸੇ ਧੀਰਜ ਧਾਰੂੰ ਦੇਖੋ ਸੇ ਕਨ ਬੇਧਿਯ ਸੋ ਸਰਸੋਂ ਕੇ ਸੁਮਨ ਸੇ ਕਥ ਬੇਧਿਆ ਜਾਤਾ ਹੈ।

॥ਪਾਠਾਂਤਰ। ਸਿਰਸ ਸੁਮਨ ਕਨ ਬੇਧਿਯ ਹੀਰਾ। ॥

ਸਿਰਸ ਸੁਮਨ ਨਾਮ ਫੂਲ ਕੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸਰੀਹ ਕੇ ਬ੍ਰਿਛ ਕਾ ਫੂਲ ਜੋ ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਅਰੁ ਲਘੁ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਕਨ ਕਰਿ ਕੇ ਹੀਰਾ ਤਿਸ ਸੇ ਕਿਆ ਹੀਰਾ ਬੇਧਿਆ ਜਾਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸ਼ਿਵ ਧਨੁਖ ਕੋ ਦਸ ਸਹਸ੍ਰ ਭੂਪ ਇਕਠਾ ਹੋਇ ਕਰਨੇ ਉਠਾਇ ਸਕਾ ਸੋ ਇਸ ਕੋਮਲ ਤਨ ਸੇ ਕੈਸੇ ਟੂਟੇ ਗਾ ਤਾਂ ਤੇ ਮੁਝ ਕੋ ਕੈਸੇ ਧੀਰਜ ਆਵੇ॥

॥ਸਕਲ ਸਭਾ ਕੀ ਮਤਿ ਭੈ ਭੋਰੀ ਅਬ ਮੁਹਿ ਸੰਭੁ ਚਾਪ ਗਤਿ ਤੋਰੀ॥

॥ਸਭਾ ਕੇ ਸਰਬ ਲੋਗਾਂ ਕੀ ਮਤਿ ਮੂਢ ਭਈ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਭੂਪਤਿ ਕੋ ਨਹੀਂ ਸਮਝਾਵਤੇ ਹੇ ਸ਼ਿਵ ਚਾਪ ਅਬ ਮੁਝ ਕੋ ਤੇਰੀ ਗਤਿ ਕਾ ਹੀ ਜੋ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਸਰਣਿ ਹੂੰ ਜੋ ਧਨੁਖ ਕੋ ਮੈਂ ਕਿਆ ਕਹੋਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੀ ਹੈ।

॥ਨਿਜ ਜੜਤਾ ਲੋਗਨ ਪਰ ਡਾਰੀ ਹੋਹੁ ਹਰੂਅ ਰਘੁਪਤਿਹਿ ਨਿਹਾਰੀ॥

ਹੇ ਚਾਪ ਤੁਝ ਮੈਂ ਜੋ ਜੜਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਤੁਝੇ ਕੋਊ ਉਠਾਇ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ ਸੋ ਤੂ ਦੂਸਰੇ ਲੋਗੋਂ ਪਰ ਡਾਰ ਦੇਹ ਜੋ ਵਹੁ ਉਠ ਕਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਸੇ ਵਿਰੋਧ ਨ ਕਰ ਸਕੇ ਅਰ ਤੂੰ ਹਰੁਆ ਹੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਤਨ ਕੀ ਕੋਮਲਤਾ ਦੇਖ ਕੇ। ਅਥਵਾ। ਤੂੰ ਹੇ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਚਾਪ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕਾ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਨਬੰਧ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਆਪਣੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੀ ਮੇਰੀ ਕੀ ਓਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰ ਕਰ ਤੂੰ ਹਰੂਆ ਹੋਹੁ।

॥ਅਤਿ ਪਰਤਾਪ ਸੀਯ ਮਨ ਮਾਹੀਂ ਲਵ ਨਿਮੇਖ ਜੁਗ ਸਤ ਸਮ ਜਾਹੀਂ

॥ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਮੈਂ ਅਤਿ ਸੰਤਾਪ ਹੈ ਪ੍ਰਭੁ ਤੇ ਸੇ ਅਪ੍ਰਾਪਤਿ ਰਹਿਣੇ ਕਾ। ਕਿਵਾ। ॥ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਅਤਿ ਸੰਕਰ ਪਰਤਾਪ ਕਾਹਿ ਜੋ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਹੈ ਜੋ ਜਬ ਬਾਗ ਮੈਂ ਮੈਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕੀਆ ਥਾ ਤਬੀ ਪੁਸ਼ਪ ਮਾਲਾ ਇਨ ਕੇ ਕੰਠ ਮੈਂ ਡਾਰ ਦੇਣੀ ਥੀ ਜੋ ਅਵਸਰ ਚੂਕ ਅਬ ਕਿਆ ਜਾਣੀਏ ਕਿਆ ਹੋਇਗਾ ਏਕ ਏਕ ਲਵ ਅਨੇਕ ਜੁਗੋਂ ਸਮ ਬੀਤਤਾ ਹੈ। ੬੦੧॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਦੋਹਾ: ।।ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਚਿਤੈ ਪੁਨਿ ਚਿਤਵ ਮਹਿ ਰਾਜਤ ਲੋਚਨ ਲੋਲ।।

।।ਖੇਲਤ ਮਨਸਿਜ ਮੀਨ ਜੁਗ ਜਨੁ ਬਿਧੁ ਮੰਡਲ ਡੋਲ।।

ਪਹਲੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਪੁਨਾ: ।ਜੋ ਧਰਨੀ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਚੰਚਲਤਾ ਐਸੇ ਸੋਭ ਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਕੇ ਮੰਡਲ ਮੇਂ ਦੋਇ ਮੀਨ ਕਲੋਲ ਕਰੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕਰ ਧਰਨੀ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ [illegible] ਭਾਵ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਦੇਖਣੇ ਕੀ ਉਤਕੰਠਾ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਦੇਖਤੀ ਹੂਈ ਲਾਜ ਸੇ ਲਜਾਤੀ ਹੈ ਤਬ ਧਰਨੀ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਣ ਲਗ ਜਾਤੀ ਹੈ। ਅਥਵਾ। ।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਦੇਖ ਕੇ ਕੋਮਲ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਕੋ [illegible] ਦੇਖਾ ਹੈ ਅਤਿ ਗਰਿਸ਼ਟ ਤਾਂ ਤੇ ਧਰਤੀ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਨੇ ਸੇਂ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਤੀ ਹੈ ਹੇ ਮਾਤਾ ਸਭ ਪਦਾਰਥੋਂ ਮੇਂ ਬੋਝ ਤੇਰੀ ਹੈ ਧਨੁਖ ਕੀ ਗਰੁਵਾਈ ਕੋ ਤੁਮ ਖੈਂਚ ਲੇਹੁ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਐਸੇ ਕਹੀ ਭੂਮ ਜ [illegible] ਨਹੀ ਸਕਤੇ ਤਬ ਕਿਸੀ ਭੁਜਾ ਮੇਂ ਲਖਾਵਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ [illegible] ਅਤੇ ਮੇਰ ਤੁਲਾ ਹੈ ਅਰੁ ਬਹੀ ਸੀਤਾ ਕੀ ਮਾਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਲਜਾ ਕਰ [illegible] ਨਹੀ ਸਕਤੀ ਪਰੰਤੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰ ਨ: ਭੂਮੀ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਣੇ ਸੇਂ ਇਹ ਲਖਾਵਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰਾ ਮਨ [illegible] ਹੇ ਮਾਤਾ [illegible] ਦੇਣਾ। ਤਤਭਾਵ। ।ਪ੍ਰਭੁ [illegible] ਸਮਰਥ ਤਾ ਕੇ ਨਿਮਿਤ ਹੇ ਮਾਤਾ [illegible] ਤੁਮ ਕੋ ਮੈਨੇ ਅਪਣੇ ਮਨ ਕਰ ਸੁਆਮੀ ਕੀਆ ਹੈ [illegible] ਸਮਰਥ ਹੈ ਅਰੁ ਧਰਨੀ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਜੋ ਤੂ ਮੇਰੀ ਮਾਤਾ ਹੈ ਤੂੰ ਭੀ ਸਮਰਥ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਮਹਿ [illegible] ਕੇ [illegible] ਹੋਤੇ ਐਸੇ [illegible] ਐਸਾ ਕਹਤੀ ਹੈ। ਪੰਚਮਾ। ।[illegible] ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਧਨੁਖ ਤੋ [illegible] ਇਨ ਕੋ ਦੋਨੋਂ ਕੀ ਕਦਾਚਿਤ [illegible] ਹੇ ਮਾਤਾ ਤੁਮਨੇ ਮੁਝ ਕੋ [illegible] ਧਰਨੀ [illegible] ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਵੋ। ।ਖਿਟਾ। ।[illegible] ਇਸ ਬਸੁਮਤੀ ਕੀ ਪ੍ਰਾਰ ਨਾ ਸੁਨ ਕਰ ਤੁਮਨੇ ਇਸ ਕੀ [illegible] ਨਿਮਿਤ [illegible] ਪ੍ਰਸੰਨ ਮੈਨਾ ਦੇਖ [illegible] ਅਪਨੀ ਚਰਨੀ [illegible] ਸਕਲ [illegible] ਕੋ ਸੁਖੀ ਕਰਨ ਮੇਂ [illegible] ਅਪਨਾ ਦੁਖ ਸੀਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ [illegible] ਹੈਂ। ੨੦੨

ਚੌਪਈ: ।।ਗਿਰਾ ਅਲਿਨਿ ਮੁਖ ਪੰਕਜ ਰੋਕੀ।।ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਲਾਜ ਨਿਸਾ ਅਵਲੋਕੀ

ਬਾਣੀ ਰੂਪੀ ਮਧੁਪੀ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਮੁਖ ਪੰਕਜ ਮੇਂ [illegible] ਲਜਾ ਰੂਪੀ [illegible] ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀ ਹੋਤੀ।

।।ਲੋਚਨ ਜਲ ਰਹ ਲੋਚਨ ਕੋਨਾ।।ਜੈਸੇ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਨ ਕਰ ਸੋਨਾ।।

ਲੋਚਨੋਂ ਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰੁ ਸੋਕ ਕਰ ਜਲ ਉਪਜਿਆ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਲੋਕ ਲਾਜ ਕੇ [illegible] ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਕੋਣੋ ਮੇਂ ਐਸੇ ਰੁਕਿਆ ਹੈ ਜੈਸੇ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਣ ਸੁਵਰਨ ਕੋ ਹਾਥ ਮੇਂ ਦ੍ਰਿੜ ਕਰਤਾ ਹੈ।

।।ਸਕੁਚੀ ਬ੍ਯਾਕੁਲਤਾ ਬਡਿ ਜਾਨੀ।।ਧਰਿ ਧੀਰਜ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਉਰ ਆਨੀ।।

ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਜਲ ਹੋਣੇ ਮੇਂ ਅਪਣੇ ਮਨ ਕੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬ੍ਯਾਕੁਲਤਾ ਲਖ ਕਰ [illegible] ਸੰਕੁਚੀ ਤਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਕੇ ਰਿਦੇ ਕੋ ਧੀਰਜ ਦੀਨਾ ਅਰ ਐਸੇ ਕਹਾ।

੩੪੪ ॥ਤਨ ਮਨ ਬਚਨ ਮੋਰ ਪ੍ਰਨ ਸਾਚਾ॥ਰਘੁਪਤਿ ਪਦ ਸਰੋਜ ਚਿਤੁ ਰਾਚਾ॥ਸੁ ਭਾਮ:

॥ਤੌ ਭਗਵਾਨੁ ਸਕਲ ਉਰ ਬਾਸੀ॥ਕਰਿਹਿ ਮੋਹਿ ਰਘੁਬਰ ਕੈ ਦਾਸੀ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਭਗਵਾਨ ਪਦ ਰਘੁਬਰ ਮੇਂ ਜੋ ਤਿਨ ਕਾ ਧਾਮ ਹੈ ਸੋ [illegible] ਦਸਮੇਂ ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤੂ ਹੈ ਸਾਖੀ [illegible] ਜੈਸੇ [illegible] ਤਿਸ ਪਰ ਨੀਤਿ ਕਹਿਤੀ ਹੈ॥

॥ਜੇਹਿ ਕਰ ਜੇਹਿ ਪਰ ਸਤ੍ਯ ਸਨੇਹੂ॥ਸੋ ਤਿਹਿ ਮਿਲੈ ਨ ਕਛੁ ਸੰਦੇਹੂ॥

॥ਜਿਸ ਕਾ ਜਿਸ ਪਦਾਰਥ ਮੇਂ ਸਾਚਾ ਪ੍ਰੇਮ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਮੇਂ ਕੁਛ ਸੰਸੈ ਨਹੀਂ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਤਨ ਚਿਤੈ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਠਾਨਾ॥ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਰਾਮ ਸਬ ਜਾਨਾ॥

॥ਪ੍ਰਭੋ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕੈ [illegible] ਜੀ ਨੇ ਮਨ [illegible] ਤਬ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ ਇਸ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਦਸਾ ਕੋ ਜਾਨਾ ਜਾਤੇ ਕਿਰਪਾ ਨਿਧਿ ਹੈਂ ਅਤ॥

॥ਸੀਯਹਿ ਬਿਲੋਕਿ ਤਕੇਉ ਧਨੁ ਕੈਸੇ॥ਚਿਤਵ ਗਰੁੜ ਲਘੁ ਬ੍ਯਾਲਹਿ ਜੈਸੇ॥

॥ਸੀਤਾ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਰੁ ਸੰਦੇਹ ਦੇਖ ਕੈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਹੈਂ ਤਾਤੇ ਧਨੁਖ ਕੋ ਐਸਾ ਤੁਛ ਜਾਨ ਕੇ ਦੇਖਾ ਜੈਸੇ ਗਰੁੜ ਤੇ [illegible] ਦੇਖੈ ਤਾਤ ਪਰਜ [illegible] ਤੋੜ੍ਹ ਡਾਰਤੇ ਹੈਂ [illegible]

੯੦੩॥ਦੋ: ॥ਲਖਨ ਲਖੇਉ ਰਘੁਬੰਸਮਨਿ ਤਾਕੇਉ ਹਰ ਕੋਦੰਡੁ॥

॥ਪੁਲਕਿ ਗਾਤ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਚਰਨ ਚਾਪਿ ਬ੍ਰਹਮੰਡੁ॥

॥ਜਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਦੇਖਾ ਧਨੁਖ ਅਬ ਪ੍ਰਭੋ ਨੇ [illegible] ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਤੋੜ੍ਹ ਡਾਰੈਂਗੇ ਤਬ [illegible] ਤੇ ਕੇ [illegible] ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਪੂਰਬਕ ਬੋਲੇ ਸੋ ਬੋਲਣਾ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਥਨ ਹੇਤੁ ਅਰ [illegible] ਕੋ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰਨੇ ਨਿਮਿਤ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੯੦੪

ਚੌਪੈ: ॥ਦਿਸਿ ਕੁੰਜਰਹੁ ਕਮਠ ਅਹਿ ਕੋਲਾ॥ਧਰਹੁ ਧਰਨਿ ਧਰਿ ਧੀਰ ਨ ਡੋਲਾ॥

॥ਰਾਮ ਚਹੈਂ ਸੰਕਰ ਧਨੁ ਤੋਰਾ॥ਹੋਹੁ ਸਜਗ ਸੁਨਿ ਆਯਸੁ ਮੋਰਾ॥

॥ਦਿਸ਼ਾ [illegible] ਸੇ ਜੋ ਹਾਥੀ ਚਾਰ ਰਾਜ ਧਰਾ ਕੋ ਉਪਰ ਧਾਰੇ ਕੋ ਖੜੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਹਿ ਕਹਿਐ [illegible] ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੋ [illegible] ਨ ਧਰਾ ਉਠਾਈ ਹੂ ਹੀ [illegible] ਲਛਮਣ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ [illegible] ਹੈ ਅਰੁ ਤੋੜ੍ਹਨੇ ਕੀ ਇਛਾ ਭੀ ਪ੍ਰਗਟੀ ਹੂਈ [illegible] ਤਾਤੇ ਤੁਮ ਨੇ ਸੁਚੇਤ ਰਹਿਣਾ ਮੇਰ ਆਗ੍ਯਾ ਸੁ ਕਥਨ ਕਾ [illegible] ਜੋ ਸੇਸ਼ ਸਰੂਪ [illegible] ਕੇ ਸਰੋਮਣ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਇਨ ਕੋ ਅਪਨੇ ਅਧਿ [illegible] ਆਗ੍ਯਾ ਕਰਨੀ ਉਚਿਤ ਹੈ॥

॥ਚਾਪ ਸਮੀਪ ਰਾਮ ਜਬ ਆਏ॥ਨਰ ਨਾਰਿਨ ਸੁਰ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਮਨਾਏ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਦੇਖਨੇ [illegible] ਸਭ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਅਪਣੇ [illegible] ਆਗੇ ਇਸ ਕਾਲ [illegible] ਧਨੁਖ ਤੋੜਨੇ [illegible] ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਮਨਾਏ ਹੈਂ॥

॥ਸਬ ਕਰ ਸੰਸੈ ਅਰੁ ਅਗ੍ਯਾਨੂ॥ ਮੰਦ ਮਹੀਪਨ ਕਰ ਅਭਿਮਾਨੂ॥

ਸਭ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਧਨੁਖ ਟੂਟਣ ਵਿਖੇ ਸੰਸੈ [illegible] ਅਰੁ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਰੂਪ ਵਿਖੇ ਅਗ੍ਯਾਨ ਥਾ [illegible] ਜਿਨਕੋ ਧਨੁਖ ਨਹੀਂ ਟੂਟਾ [illegible] ਕਾ ਅਭਿਮਾਨ ਥਾ [illegible]

॥ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਕੇਰ ਗਰਬ ਗਰੁਆਈ॥ ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਬਰਨ ਕੇਰ ਕਦਰਾਈ॥

ਜਾਮਦਗਨ ਕੋ ਜੋ [illegible] ਕਾ ਮਾਨ ਥਾ ਅਰ ਸਹਸ ਬਾਹੁ ਆਦਿਕੋਂ [illegible] ਤਿਸ ਕੀ ਬਡਿਆਈ ਥੀ [illegible] ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਚਾਪ ਟੂਟਣਾ ਹੋਇ [illegible] ਮੁਨੀ [illegible] ਕਾਤੁਰਤਾ ਥੀ॥

॥ਸਿਯ ਕਰ ਸੋਚ ਜਨਕ ਪਛਤਾਵਾ॥ ਰਾਨਿਨ ਕਰ ਦਾਰੁਨ ਦੁਖ ਦਾਵਾ॥

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਜੋ ਸੋਚ ਥਾ [illegible] ਕੀ ਅਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਾ ਜਨਕ ਕੋ ਜੋ ਪਸਚਾਤਾਪ ਥਾ [illegible]

॥ਅਥਵਾ॥ ਧਨੁਖ ਟੂਟਣੇ ਕੀ ਪ੍ਰਤਿਗ੍ਯਾ ਕਰਣ ਕਾ [illegible] ਰਾਣੀ [illegible] ਧਨੁਖ ਨ ਟੂਟੇ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਕੁਆਰੀ ਰਹੇ [illegible]

॥ਸੰਭੁ ਚਾਪ ਬਡ ਬੋਹਿਥ ਪਾਈ॥ ਚਢੇ ਜਾਇ ਸਭ ਸੰਗ ਬਨਾਈ॥ [illegible]

॥ਰਾਮ ਬਾਹੁ ਬਲ ਸਿੰਧੁ ਅਪਾਰੂ॥ ਚਹਤ ਪਾਰ ਨਹਿ ਕੋਉ ਕੜਹਾਰੂ॥

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਭੁਜਾ ਕਾ ਬਲ ਰੂਪੀ ਅਗਾਧ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਪਾਰ ਉਤਾਰਨ [illegible] ਕੇ ਕਰਨ [illegible] ਸੋ ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਤਾਤੇ [illegible] ਧਨੁਖ [illegible] ਕਾ ਬਲ ਰੂਪੀ ਜਲ ਮੇਂ [illegible] ਕੋਊ ਨਹੀਂ ਤਾਤੇ ਡੂਬੇ [illegible] ਹੈਂ॥ ੨੦੫॥

ਦੋਹਾ॥ ॥ਰਾਮ ਬਿਲੋਕੇ ਲੋਗ ਸਬ ਚਿਤ੍ਰ ਲਿਖੇ ਸੇ ਦੇਖ॥
॥ਚਿਤਈ ਸੀਯ ਕ੍ਰਿਪਾਯਤਨ ਜਾਨੀ ਬਿਕਲ ਬਿਸੇਖ॥

ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਸਭ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਚਿਰ ਦੀਖਿਆ [illegible] ਹਮਾਰੇ ਵਿਖੇ [illegible] ਅਰੁ ਚਾਪ ਟੂਟਣੇ ਦੇਖਣੇ [illegible] ਚਿਤ੍ਰ ਸਮ ਜੜ ਹੈ ਰਹੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਦੇਖੀ ਤੋ ਮਹਾ ਬ੍ਯਾਕੁਲ ਹੈ [illegible] ਰਹੇ ਹੈਂ॥ ੨੦੬॥

ਚੌ॰ ॥ਦੇਖੀ ਬਿਪੁਲ ਬਿਕਲ ਬੈਦੇਹੀ॥ ਨਿਮਖ ਬਿਹਾਤ ਕਲਪ ਸਮ ਤੇਹੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੪੬ ॥ਅਪਨੇ ਧੈਰਯ ਯੁਤ ਗਮਨ ਕਰ ਕੈ ਦੇਰ ਕੇ ਹੂਟਣੇ ਅਰੁ ਜੋ ਦੇਰ ਲਗੀ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਸੀਤਾ ਕੇ ਅਤਿ ਵ੍ਯਾ
r/4 ਕੁਲ ਜਾਨ ਕਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਪ੍ਰਭੂ ਵੀਚਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ਤ੍ਰਿਖਤ ਵਾਰਿ ਬਿਨੁ ਜੋ ਤਨੁ ਤਿਆਗਾ॥ ਮੁਏ ਕਰੈ ਕਾ ਸੁਧਾ ਤੜਾਗਾ॥

ਸਮਾਨ ਜਲ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਕੋਊ ਤ੍ਰਿਖਾ ਵੰਤ ਜੋ ਮਰ ਜਾਏ ਤੋ ਪੁਨਹ ਸੁਧਾ ਸਰੋਵਰ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਸੇ ਉਸਕੋ ਕਯਾ ਸਿਧ ਹੋਤਾ ਹੈ। ਸੁਧਾ ਪਦ ਯਹਾਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਾ ਵਾਚਿਕ ਨਹੀ ਲੇਣਾ ਜਾਂਤੇ ਅਤਿ ਦੂਖਨ ਆਵਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਲਖਯਣਾ ਕਰ ਅਤਿ ਨਿਰਮਲ ਅਰੁ ਮਿਸ਼੍ਰ ਜਲ ਕਾ ਵਾਚਕ ਜਾਣਨਾ।　　　　ਅਥਵਾ।
॥ਸੁਧਾ ਨਾਮ ਚੂਨੇ ਕਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੂ ਤ੍ਰਿਖਤ ਕੋ ਪੋਖਰ ਕਾ ਜਲ ਲਗੀ ਨਾ ਮਿਲਾ ਅਰੁ ਉਸੀ ਮੂਏ ਹੂਏ ਕੋ ਚੂਨੇ ਕਾ ਜਲ ਤਲਾਵ ਮੇਂ ਤਗੀਏ ਤੋ ਕਿਆ ਸਿਧ ਹੈ। ਸੁਧਾ ਲੇਪੇ ਅਤੇ ਸ੍ਰਗੀ ਇਤਿ ਅਮਰ ਕ੍ਰਿਤੀਕਾਂਡੇ ਨਾਨਾਰਥ ਵਰਗੇ।
ਟੀਕਾ। ਵਾਰਦਅ ਇਛੇਨ ਦੇ ਦੇਰ ਗਾਵਣਿਆਂ ਲਿਆ ਤੇ ਤਲੇ ਅਭ੍ਰਣੇ ਸੁਧਾ ਤੇ ਜੋ ਤ੍ਰਿਖਾਵੰਤ ਸਮ ਸੀਤਾ ਜੋ ਤਿਸਕੇ ਜੀਵਤੇ ਪੋਖਰ ਜਲ ਵਤ ਧਨੁਖ ਕਾ ਉਠਾਵਣ ਨਾ ਕੀਆ ਅਰੁ ਮਿਤ੍ਯ ਹੂਈ ਪੀਛੇ ਧਨੁਖ ਕੋ ਤੋੜ ਦੀਆ ਤੋ ਉਸਕੇ ਕਿਸ ਕਾਮ ਕਾ।

॥ਕਾ ਬਰਖਾ ਸਬ ਕ੍ਰਿਖੀ ਸੁਖਾਨੇ॥ ਸਮੈ ਚੁਕੇ ਪੁਨਿ ਕਾ ਪਛੁਤਾਨੇ॥

ਜੌ ਖੇਤੀਆਂ ਸੁਕ ਜਾਹਿ ਤੋ ਪੀਛੇ ਵਰਖਾ ਕਿਸ ਕਾਮ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਸਮਾ ਬੀਤ ਜਾਇ ਤੋ ਪੁਨਹ ਉਸ ਕਾਰਜ ਨਿਮਿਤ ਪਸ਼ਚਾਤਾਪ ਕਿਸੇ ਕਾਮ ਹੋਤਾ ਹੈ।　　　　॥ਕਿਵਾ॥　　　　॥ਪੀਛੇ ਰੋਨੇ ਤੇ ਸੰਤਾਪ ਤਭਏ ਅਰੁ ਸਮੇ ਚੂਕੇ ਇਸ ਚਰਨ ਕੇ ਦਾਸ਼ਟਾਂਤ ਮਹਿ ਲਗਾਵਣਾ।

॥ਅਸ ਜੀਯ ਜਾਨ ਜਾਨਕੀ ਦੇਖੀ॥ ਪ੍ਰਭੁ ਪੁਲਕੇ ਲਖਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਿਸੇਖੀ॥ ਸੁਗਮ:
॥ਗੁਰਹਿ ਪ੍ਰਨਾਮ ਮਨਹਿ ਮਨ ਕੀਨਾ॥ ਅਤਿ ਲਾਘਵ ਉਠਾਇ ਧਨੁ ਲੀਨ॥

ਪੀਛੇ ਕੌਸਕ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਿਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਅਬ ਮਨ ਸੇ ਹੀ ਕਰੀ　　　　॥ਕਿਵਾ॥　　　　॥
ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਬ ਧਨਖ ਕੀ ਓਰ ਸੇ ਮੁਖ ਫੇਰ ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਣੇ ਲਾਗਿਆਂ ਕਦਾਚਿਤ ਕਹੀ ਲੋਗ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦੇਵੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮਨ ਸੇ ਹੀ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰੀ।　　ਦੋ:　　॥ਅਨ੍ਯ ਹੈ ਮਨ ਤੇ ਧਨੁ ਜੋ ਦੀਏ ਹੈਂ ਸੋ ਏਕ ਬਸਿਸ਼੍ਟ ਜੀ ਕੋ ਕਹੀ ਜਾਂਤੇ ਉਨ ਸੇ ਸਭ ਵਿਦਿਆ ਸੀਖੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦੂਤੀਯ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਗੁਰ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਆ ਜੋ ਧਨੁਖ ਉਠਾਵਣੇ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵਹੁ ਅਰੁ ਅਤਿ ਸੀਘ੍ਰ ਧਨੁਖ ਕੋ ਉਠਾਇ ਲੀਆ।

॥ਦਮਕਿਓ ਦਾਮਿਨਿ ਜਿਉਂ ਜਬ ਲਯੋ॥ ਪੁਨ ਧਨੁ ਨਭ ਮੰਡਲ ਸਮ ਭਯੋ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਦਾਮਨੀ ਕੀ ਨਿਆਈ ਧਨੁਖ ਕਾ ਅਕਾਰ ਦੇਖ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਯਾ ਪੁਨਹ ॥ਚੜ੍ਹਨੇ ਅਰ ਖੈਂਚਣੇ ਕਰ ਮੰਡਲਾਕਾਰ ਭਯਾ।

॥ਲੇਤ ਚਢਾਵਤ ਖੈਂਚਤ ਗਾਢੇ॥ ਕਾਹੁ ਨ ਲਖਾ ਦੇਖ ਸਬ ਠਾਢੇ॥ ॥

ਚਾਪ ਕੇ ਭੰਜਨਾਦਿਕ ਕਰਮ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਐਸੀ ਸੀਘ੍ਰਤਾ ਕਰੀ ਧਨੁਖ ਦਿਆ ਕੀ ਵਿਸੇਖਤਾ ਕੇ ਤੋਖ ਨੇਮ ਤਭੀ। ੩੫੭

॥ਤਿਹਿੰ ਛਿਨ ਰਾਮ ਮਧ੍ਯ ਧਨੁ ਤੋਰਾ॥ ਭਰੇ ਭੁਵਨ ਧੁਨਿ ਘੋਰ ਕਠੋਰਾ॥ ਸੁਗਮ:॥

੬੦੭॥ ਛੰਦ: ॥ਭਰੇ ਭੁਵਨ ਘੋਰ ਕਠੋਰ ਰਵ ਰਵਿ ਬਾਜਿ ਤਜਿ ਮਾਰਗੁ ਚਲੇ॥

॥ਚਿੱਕਰਹਿੰ ਦਿੱਗਜ ਡੋਲ ਮਹਿ ਅਹਿ ਕੋਲ ਕੂਰਮ ਕਲਮਲੇ॥

॥ਤਿਸ ਘੋਰ ਕਠੋਰ ਸਬਦ ਕਰ ਤੀਨੋ ਲੋਕ ਪੂਰੇ ਅਰੁ ਤਿਸ ਕਰ ਤ੍ਰਾਸ ਹੂਏ ਭਾਨੁ ਕੇ ਕਿਰਨ ਭੀ ਮਾਰਗ ਕੋ ਛੋਡ ਚਲੇ ਦਿਸਾ ਕੇ ਮਤਿੰਗ ਚੀਕਾਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕਾਂਪਤੀ ਹੈ ਸੇਖਨਾਗ ਅਰੁ ਵਾਰਾਹ ਅਰ ਕੂਰਮ ਆਦਿਕ ਜੋ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੇ ਅਧਾਰ ਹੈਂ ਸੋ ਕਲਮਲੇ ਕਹਿਯੇ ਵ੍ਯਾਕੁਲ ਭਏ।

॥ਸੁਰ ਅਸੁਰ ਮੁਨਿ ਕਰ ਕਾਨ ਦੀਨੇ ਸਕਲ ਬਿਕਲ ਬੀਚਾਰਹੀਂ॥

॥ਕੋਦੰਡ ਖੰਡ੍ਯੋ ਰਾਮ ਤੁਲਸੀ ਜਯਤਿ ਬਚਨ ਉਚਾਰਹੀਂ॥ ॥

ਸੁਰ ਅਸੁਰੋਂ ਨੇ ਘੋਰ ਸਬਦ ਸੁਨਾ ਤਿਸ ਕਰ ਕਾਨੋਂ ਮੇਂ ਕਰ ਬ੍ਯਾਕੁਲ ਹੂਏ ਬੀਚਾਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਇਹ ਕਹਾਂ ਸੇ ਐਸਾ ਅਧਿਕ ਸਬਦ ਭਯਾ ਹੈ ਸਭ ਸੋਚੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕਰ ਧਨੁਖ ਟੂਟਾ ਹੈ ਤਬ ਜੈ ਜੈ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ।

ਸੰਕਾ॥ ॥ਸੁਰੋਂ ਅਸੁਰੋਂ ਨੇ ਜੈ ਜੈ ਸਬਦ ਕੀਨਾ ਅਸੁਰੋਂ ਨੇ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਕੀਆ॥ ॥ਉੱਤਰੁ॥ ॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਸਭ ਕੇ ਆਤਮਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਨ ਕੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਸਭ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਵਿਦਤ ਜੈ ਜੈ ਸਬਦ ਭਯਾ॥ ੬੦੮ ॥

॥ਸੋ:॥ ॥ਸੰਕਰ ਧਨੁਖ ਜਹਾਜ ਸਾਗਰ ਰਘੁਬਰ ਬਾਹੁ ਬਲ॥

॥ਬੂਡ ਸੋ ਸਕਲ ਸਮਾਜ ਚਢਾ ਜੁ ਪ੍ਰਥਮਹਿੰ ਮੋਹਬਸ॥

॥ਰਘੁਬਰ ਕੀ ਭੁਜਾ ਕਾ ਬਲ ਸਾਗਰ ਹੈ ਧਨੁਖ ਰੂਪੀ ਜਹਾਜ ਪਰ ਪਾਂਪ ਰੂਪੀ ਸਮਾਜ ਚਢਾ ਥਾ ਅਰੁ ਪਾਰ ਉਤਰਨੇ ਕਾ ਸਾਧਨ ਕੋਈ ਨਾ ਹੋਯਾ ਸੋ ਸਭ ਡੂਬ ਗਿਆ॥ ੬੦੯ ॥

॥ਚੌ:॥ ॥ਪ੍ਰਭੁ ਦੋਉ ਚਾਪ ਖੰਡ ਮਹਿ ਡਾਰੇ॥ ਦੇਖਿ ਲੋਗ ਸਭ ਭਏ ਸੁਖਾਰੇ॥ ਸੁਗਮ:॥

॥ਕੌਸਿਕ ਰੂਪ ਪਯੋਨਿਧਿ ਪਾਵਨ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਬਾਰਿ ਅਵਗਾਹ ਸੁਹਾਵਨ॥

॥ਰਾਮ ਰੂਪ ਰਾਕੇਸ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਬਢਤ ਬੀਚਿ ਪੁਲਕਾਵਲਿ ਭਾਰੀ॥

ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਜਲ ਕਰ ਅਗਾਧ ਅੰਬੁ ਸੇ ਪੂਰਨ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਤਨ ਰੂਪੀ ਸਿੰਧੁ ਹੈ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਰੂਪੀ ਪੂਰਨ ਸਸੀ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਰੋਮਾਂਚ ਰੂਪੀ ਬੀਚੀ ਆਦਿ ਕਰ ਪੂਰਨ ਪਰਮਾਨੰਦ ਯੁਕਤ ਹੂਆ ਹੈ।

॥ਬਾਜੇ ਨਭ ਗਹਿਗਹੇ ਨਿਸਾਨਾ॥ ਦੇਵ ਬਧੂ ਨਾਚਹਿੰ ਕਰ ਗਾਨਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਸੁਰ ਸਿਧ ਮੁਨੀਸਾ। ਪ੍ਰਭੁਹਿ ਪ੍ਰਸੰਸਹਿਂ ਦੇਹਿਂ ਅਸੀਸਾ॥
ਬਰਖਹਿਂ ਸੁਮਨ ਰੰਗ ਬਹੁ ਮਾਲਾ। ਗਾਵਹਿਂ ਕਿੰਨਰ ਗੀਤ ਰਸਾਲਾ॥
ਰਹੀ ਭੁਵਨ ਭਰ ਜੈ ਜੈ ਬਾਨੀ। ਧਨੁਖ ਭੰਗ ਧੁਨਿ ਜਾਤ ਨ ਜਾਨੀ॥ ॥
ਮੁਦਿਤ ਕਹੈਂ ਜਹਿਂ ਤਹਿਂ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਭੰਜੇਉ ਰਾਮ ਸੰਭੁ ਧਨੁ ਭਾਰੀ॥
ਦਸਕ ਸੁਭਾਮ: ਦੋ: ਬੰਦੀ ਮਾਗਧ ਸੂਤ ਗਨ ਬਿਰਦ ਬਦਹਿਂ ਮਤ ਧੀਰ। ॥੮
ਕਰਹਿਂ ਨਿਛਾਵਰ ਲੋਗ ਸਬ ਹੈ ਗੈ ਧਨ ਮਨਿ ਚੀਰ॥

ਬੰਦੀ ਕਹਿਯੇ ਜੋ ਰਾਜਿਓਂ ਕਾ ਜਸ ਵੰਸ ਕੇ ਕਹੈਂ ਮਾਗਧ ਕਹਿਯੇ ਜੋ ਵੰਸ ਕਾ ਵਰਨਨ ਕਰੈਂ ਸੂਤ ਕਹਿਯੇ ਜੋ ਪੁਰਾਣੋਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਯਾ ਸੋ ਕਹੈਂ ਸੋ ਸਮਦਾਯ ਨਾਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਲੋਗ ਤਿਨ ਕੋ ਤੁਰੰਗ ਮਾਤੰਗ ਵਸਤ੍ਰਾਦਿਕ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ... ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਸੋਂ ਧੀਰ ਬਾਣੀ ਸਿਖਲਾਨੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ... ਪ੍ਰਨ: ਸਭੈ ਸਮਾਜ ਮੈਂ ਸੋਭੈ ... ਪੂਰਨ ਕਰਕੇ ਚਿਤ ਵਚਨ ... ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ੬੧॥

ਚੌ: ਝਾਂਝ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਸੰਖ ਸਹਨਾਈ। ਭੇਰਿ ਢੋਲ ਦੁੰਦਭੀ ਸੁਹਾਈ॥
ਬਾਜਹਿਂ ਬਹੁ ਬਾਜਨੇ ਸੁਹਾਏ। ਜਹਂ ਤਹਂ ਜੁਬਤਿਨ ਮੰਗਲ ਗਾਏ॥ ਅਰਥ:
ਸ਼ਬਦ ਸੇ ਆਦਿ ਪਾਂਚ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਕਾ ਅੰਤਰ ਕਹੇ ਹੈਂ।

ਸਖਿਨ ਸਹਿਤ ਹਰਖੀ ਅਤਿ ਰਾਨੀ। ਸੂਖਤ ਧਾਨ ਪਰਾ ਜਨੁ ਪਾਨੀ॥
ਜਨਕ ਲਹੇਉ ਸੁਖ ਸੋਚ ਬਿਹਾਈ। ਪੈਰਤ ਥਕੇ ਥਾਹ ਜਨੁ ਪਾਈ॥
ਸ੍ਰੀਹਤ ਭਏ ਭੂਪ ਧਨੁ ਟੂਟੇ। ਜੈਸੇ ਦਿਵਸ ਦੀਪ ਛਬਿ ਛੂਟੇ॥ ॥
ਸੀਯ ਸੁਖਹਿਂ ਬਰਨਿਯ ਕੇਹਿ ਭਾਂਤੀ। ਜਨੁ ਚਾਤ੍ਰਿਕੀ ਪਾਇ ਜਲ ਸ੍ਵਾਂਤੀ॥
ਰਾਮਹਿ ਲਖਨ ਬਿਲੋਕਹਿਂ ਕੈਸੇ। ਸਸਿਹਿਂ ਚਕੋਰ ਕਿਸੋਰਕ ਜੈਸੇ॥

ਦਸਕ ਸੁਭਾਮ: ... ਤਬ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਆਗਿਆ ਕਰ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਢਿਗ ਸੁੰਦਰ ਸਖੀ ਸੰਜੁਤ ... ਸੋਭਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਸਤਾਨੰਦ ਤਬ ਆਇਸ ਦੀਨਾ। ਸੀਤਾ ਗਮਨ ਰਾਮ ਪਹਿ ਕੀਨਾ॥

... ਸ਼ਤਾਨੰਦ ਜੀ ਗੁਰੂ ਨੇ ਅਰੁ ਪਰਮ ਪ੍ਰਗਾਮ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ... ਸਮਾਂ ਜਾਨ ਕੇ ਜਨਕ ਜੀ ਕੇ ... ਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਕੰਠ ਮੇਂ ਜੈਮਾਲ ਪਾਇ ਬਾਦਨੇ ਕੀ ਆਗਿਆ ਕਰੀ ਤਬ ਸੀਤਾ ... ਪਧਾਰੀ। ੬੨॥

ਦੋ: ਸੰਗ ਸਖੀ ਸੁੰਦਰ ਚਤੁਰ ਗਾਵਹਿਂ ਮੰਗਲਚਾਰ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਗਵਨੀ ਬਾਲ ਮਰਾਲ ਗਤਿ ਸੁਖਮਾ ਅੰਗ ਅਪਾਰ॥

ਅਪਾਰ ਸੋਭਾ ਕੀ ਸੀਮਾ ਰੂਪ ਜੋ ਸੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸੁੰਦਰੀ ਉ ਮੰਗਲ ਗਾਵਤੀ ਜੋ ਸਖੀ ਤਿਨ ਸੰਜੁਗਤ ਬਾਲ ਹੰਸ ਕੀ ਚਾਲ ਚਲੀ ॥੨੬੩॥
ਅਬ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਛਬਿ ਸਾਰੂ ਸਖੀ ਹੈ ਤੇ ਕਹੇ ਪੁੰਤੇ ਕੇ ਜੈਮਾਲ ਪਹਿਰਾਵਣੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌ: ॥ਸਖਿਨ ਮੱਧ ਸਿਯ ਸੋਹਤ ਕੈਸੀ॥ਛਬਿ ਗਨ ਮੱਧ ਮਹਾਂ ਛਬਿ ਜੈਸੀ॥
॥ਕਰ ਸਰੋਜ ਜੈਮਾਲ ਸੁਹਾਈ॥ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਜੈ ਸੋਭਾ ਜਿਹਿੰ ਛਾਈ॥ ਸੁਗਮ:
॥ਤਨ ਸਕੋਚ ਮਨ ਪਰਮ ਉਛਾਹੂ॥ਗੂੜ੍ਹ ਪ੍ਰੇਮ ਲਖ ਪਰੈ ਨ ਕਾਹੂ॥

ਤਨ ਵਿਖੇ ਸੰਕੋਚ ਹੈ ਨਾਰੀ ਸੁਭਾਵ ਕਰ ਅਰੁ ਮਨ ਵਿਖੇ ਉਤਸਾਹ ਹੈ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਮਿਲਣੇ ਕਾ ਗੂੜ੍ਹ ਪ੍ਰੇਮ ਕਹਿਐ ਸਨਾਤਨ ਪ੍ਰੇਮ ਤਿਸ ਕੋ ਕੋਊ ਲਖ ਨਹੀਂ ਸਕਤਾ। ਵਾ। ॥ਅਨਮੋਲ ਪਰਮੋਤ ਸਾਹ ਭਏ ਹੈਂ ਤਨ ਕੋ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਸੁਕਚਾਵਤੀ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੇ ਗੂੜ੍ਹ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਕੋਊ ਲਖੇ ਨਹੀਂ।

॥ਜਾਇ ਸਮੀਪ ਰਾਮ ਛਬਿ ਦੇਖੀ॥ਰਹਿ ਜਨੁ ਕੁਅਰਿ ਚਿਤ੍ਰ ਅਵਰੇਖੀ॥

ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਸੋਭਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸੀਤਾ ਐਸੇ ਭਈ ਜੈਸੇ ਮੂਰਤਿ ਲਿਖੀ ਹੋਇ।

॥ਚਤੁਰ ਸਖੀ ਲਖ ਕਹਾ ਬੁਝਾਈ॥ਪਹਿਰਾਵਹੁ ਜੈਮਾਲ ਸੁਹਾਈ॥

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਂ ਮਗਨ ਲਖ ਕਰ ਸਖੀ ਨੇ ਨੈਨਨ ਕੀ ਸੈਨ ਸੇ ਬੁਝਾਇ ਕਰ ਕਹਾ ਜੈਮਾਲ ਪਹਿਰਾਵਣੇ ਮੇਂ ਦੇਰ ਨਾ ਕਰੋ ਜਾਂਤੇ ਇਹ ਅਵਸਰ ਸੁਭ ਹੈ ਬੁਝਾਇ ਕਰ ਇਸ ਹੇਤੁ ਕਹਾ ਜੋ ਸਖੀ ਚਤੁਰ ਹੈ।

॥ਸੁਨਤ ਜੁਗਲ ਕਰ ਮਾਲ ਉਠਾਈ॥ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਬਸ ਪਹਿਰਾਇ ਨ ਜਾਈ॥

ਦੋਨੋਂ ਹਾਥੋਂ ਕਰ ਮਾਲਾ ਇਸ ਹੇਤੁ ਉਠਾਈ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਅੰਗ ਸਿਥਲ ਭਏ ਹੈ ਏਕ ਹਾਥ ਸੇ ਉਠਾਈ ਨਹੀਂ ਗਈ। ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਏਕ ਹਾਥ ਕਰ ਈਸ੍ਵਰ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿਕ ਚੜ੍ਹਾਵਨੇ ਕਰ ਲੀਆ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਪਹਿਰਾਵਣੇ ਮੇਂ ਦੇਰ ਇਸ ਕਰ ਕਰੀ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਮੁਖ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਪਰ ਕੇ ਕੁਛ ਆਵਰਨ ਹੋਵੈਗਾ ਸੋ ਐਸਾ ਏਤਾ ਵਿਦਮਾਨ ਭੀ ਦੇਖ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀ। ਕਿਵਾ।
॥ਜਿਸ ਕਰ ਸਾਥ ਮੈਂ ਮਿਲਨਾ ਥਾ ਤਿਸ ਕਰ ਸਾਥ ਪ੍ਰਥਮੇ ਮਾਲਾ ਮਿਲਨੇ ਲਗੀ ਹੈ ਇਸ ਸਪਤ੍ਨੀਕ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਪਹਿਰਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ ਅਬ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਭੁਜਾ ਕੇ ਅਰੁ ਕਰੋਂ ਕੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਮੁਖ ਕੀ ਉਪਮਾ ਉਤਪ੍ਰੇਖਿਆ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸੋਹਤ ਜਨੁ ਜੁਗ ਜਲਜ ਸਨਾਲਾ॥ਸਸਿਹਿੰ ਸਭੀਤ ਦੇਤ ਜੈਮਾਲਾ॥

॥ਸੁੰਦਰ ਨਾਲਾ ਸੰਜੁਗਤ ਮਾਨੋ ਦੋ ਸਤ ਪਤ੍ਰ ਹੈਂ ਸੋ ਤੌ ਸੰਜੁਗਤ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਕੋ ਮਾਲਾ ਅਰਪਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹਾ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਭਏ ਪਦਮ ਸੁਕਚਤੇ ਹੀ ਹੈਂ ਸੋਈ ਹਾਂ ਭੀ ਮਾਲਾ ਪਕੜਨੇ ਕਰ ਹਾਥ ਸੁਕੜਤੇ ਹੈਂ।
॥ਗਾਵਹਿੰ ਛਬਿ ਅਵਲੋਕ ਸਹੇਲੀ॥ਸੀਯ ਜੈਮਾਲ ਰਾਮ ਉਰ ਮੇਲੀ॥ਸੁਗਮ: ॥੨੬੪॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੫੦ ਸੋਰਠਾ॥ ॥ਰਘੁਬਰ ਉਰ ਜੈਮਾਲ ਦੇਖਿ ਦੇਵ ਬਰਖਹਿੰ ਸੁਮਨ॥ ॥

॥ਸਕੁਚੇ ਸਕਲ ਭੁਆਲ ਜਨੁ ਬਿਲੋਕਿ ਰਬਿ ਕੁਮੁਦਗਨ॥

॥ਰਘੁਵੀਰ ਜੀ ਕੇ ਉਰ ਮੇਂ ਜੈਮਾਲਾ ਦੇਖ ਕਰ ਦੇਵਤਾ ਪੁਸਪ ਬਰਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਸੋਭਾ ਅਤਿ ਨੀਕੀ ਭਈ ਹੈ। ।ਕਿੰਵਾ। ॥ਅਬ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕਾ ਸੰਜੋਗ ਪ੍ਰਭੂ ਸੇ ਹੂਆ ਹੈ ਹਮਾਰਾ ਕਾਰਜ ਸੀਘ੍ਰ ਹੋਵੈਗਾ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਇਸ ਕਰ ਸੁਕਚੇ ਜੋ ਹਮ ਨੇ ਇਨ ਸੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀਆ ਥਾ ਅਰੁ ਇਨ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਭਾਨੁ ਵਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਯਾ ਹੈ ਹਮ ਕੁਮੁਦ ਵਤ ਮੁਰਝਾਵੈਂਗੇ॥ ੬੧੫

॥ਚੌ:॥ ॥ਪੁਰ ਅਰੁ ਬ੍ਯੋਮ ਬਾਜਨੇ ਬਾਜੇ॥ਖਲ ਭਏ ਮਲਿਨ ਸਾਧੁ ਸਭ ਰਾਜੇ॥

ਨਗਰ ਮੇਂ ਅਰੁ ਨਭ ਮੇਂ ਜਬ ਆਨੰਦ ਦੋਤਕ ਬਜੰਤ੍ਰ ਬਜੇ ਤਬ ਸੁਨ ਕੈ ਦੁਸ਼ਟੋਂ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮਲੀਨ ਭਏ ਅਰੁ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਗਸੇ ਕਾਹਿਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ।

॥ਸੁਰ ਕਿੰਨਰ ਨਰ ਨਾਗ ਮੁਨੀਸਾ॥ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਕਹਿ ਦੇਹਿੰ ਅਸੀਸਾ॥ ਸੁਗਮ:

॥ਨਾਚਹਿੰ ਗਾਵਹਿੰ ਬਿਬੁਧ ਬਧੂਟੀ॥ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੁਸਮਾਂਜੁਲਿ ਛੂਟੀ॥

॥ਦਿਵ੍ਯ ਬਧੂਟੀ ਕਾਹਿਤੇ ਅਪਸਰਾ ਸੋ ਨਿਰਤ ਗਾਨ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਾਰੰਵਾਰ ਪੁਸਪੋਂ ਕੀਆਂ ਅੰਜੁਲੀਆਂ ਬਰਖਾਵਤੀ ਹੈਂ।

॥ਜਹੰ ਤਹੰ ਬਿਪ੍ਰ ਬੇਦ ਧੁਨਿ ਕਰਹੀਂ॥ਬੰਦੀ ਬਿਰਦਾਵਲੀ ਉਚਰਹੀਂ॥ ॥ਸੁ

॥ਮਹਿ ਪਾਤਾਲ ਨਾਕ ਜਸੁ ਬ੍ਯਾਪਾ॥ਰਾਮ ਬਰੀ ਸਿਯ ਭੰਜੇਉ ਚਾਪਾ॥

॥ਨਾਕ ਕਹਿ ਸ੍ਵਰਗ ਇਤਿ ਰਸਪਸਿ।

॥ਕਰਹਿੰ ਆਰਤੀ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰੀ॥ਦੇਹਿੰ ਨਿਛਾਵਰ ਬਿੱਤ ਬਿਸਾਰੀ॥

॥ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੋ ਵਾਰਤੇ ਹੂਏ ਲੋਕ ਅਪਨੇਂ ਧਨ ਕੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੋ ਨਹੀਂ ਦੇਖਤੇ ਬਹੁਤ ਦੇਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸੋਹਤ ਸੀਯ ਰਾਮ ਕੈ ਜੋਰੀ॥ਛਬਿ ਸਿੰਗਾਰ ਮਨਹੁੰ ਇਕ ਠੌਰੀ॥

॥ਸੀਤਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਇਕਠੇ ਐਸੀ ਸੋਭਾ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਮਾਨੋ ਸੋਭਾ ਅਰੁ ਸਿੰਗਾਰ ਸਮੂਹ ਇਕਠੇ ਧਰੇ ਹੈਂ

॥ਸਖੀ ਕਹੈਂ ਪ੍ਰਭੁ ਪਦ ਗਹੁ ਸੀਤਾ॥ਕਰਤ ਨ ਚਰਨ ਪਰਸ ਅਤਿ ਭੀਤਾ॥

॥ਸਖੀਓਂ ਨੇ ਕਹਾ ਹੇ ਸੀਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਪਗੋਂ ਪਰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰ॥

॥ਤਬ ਬਡੇ ਭੀਤ ਹੂਈ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਣ ਸੇ ਸੁਕਚੀ ਸੋ ਤੌ ਭੀਤ ਕਾ ਆਭਿਪ੍ਰਾਇ ਤੋ ਗੁਸਾਈਂ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅਹਿਲ੍ਯਾ ਜੋ ਬੁੱਧਿ ਮੇਂ ਆਈ ਸੋ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਸੀਤਾ ਜੀ ਨੇ ਸਰਵਗ੍ਯਤਾ ਕਰ ਬਿਚਾਰਾ ਮੇਰਾ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਥਮ ਪਰਸ ਅਰੁ ਇਸ ਕਾਲ ਮੇਂ ਸਪਰਸ ਹੋ ਇਤੋ ਸਦਾ ਵਿਯੋਗ ਰਹੇਗਾ ਤਾਂਤੇ ਸੰਕੋਚ ਕਰ ਉਸ ਕਾਲ ਕੋ ਬੀਤਾਇਆ ਭੀ ਤਥਾਪਿ ਕਛੁਕ ਉਸ ਕਾ ਨਿਰਬਲਾਂਸੁਰ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਅਲਪ ਵਿਯੋਗ ਭਯਾ।

॥ਕਿੰਵਾ। ॥ਕਦਾਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਹੈਂ ਤੂ ਹਮਾਰੀ ਆਗਿਆ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤ੍ਰਿ ਅਰੁ ਹਮਾਰੋ ਦੇਖਕਰ ਆਪਮੇਂ ਆਨੰ ਕਰਨਾ ਮਿਲੀ ਹਮਾਰਾ ਬਲ ਦੇਖਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸਖੀ ਚਿੰਕੇ ਕਰ ਕੇ
ਅਬ ਰਟਨ ਸਪਰਸ ਕਰਨੇ ਲਾਗੀ ਹੈ ਇਸ ਰੂਪਾ ਛਿਬ੍ਰ ਕੇ ਕੈਸੇਂ ਅਤਿ ਭੀਤ ਭਈ।
॥ਅਥਵਾ॥ ।ਦੂੰ ਦੇਵੀਨੇ ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਜਬ ਮੈਂ ਨਾਸ ਕਾਰ ਕਰੋਂਗੀ ਤਬ ਹੀ
ਸਖੀਆਂ ਮੁਝੇ ਗਿਰਾ ਕੀ ਛੋੜ ਲੇਂਗੀ ਇਸ ਬਿਧ ਇਸ ਵਿਯੋਗ ਸੇਂ ਅਤਿ ਭੀਤ ਹੋਇਕਰ ਸੁਕਚੀ।
੬੧੯॥ ।ਅਬ ਮੁਕਤ ਹੋਨੇ ਕਾ ਭੇਦ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਦੋਹਰਾ॥ ।ਸੌਂਤ ਮਿ੍ਰਗ ਗਤਿ ਸੁਗਤਿ ਕਰ ਨਾਹਿ ਪ੍ਰਕਾਸਤ ਪਗ ਪਾਨ।
।ਰਹਿਤ ਰਖੇ ਤਪੁਰੰਸ ਆਣਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਲੌਕਿਕ ਜਾਨ।

।ਸ੍ਰੀ ਮਤੀ ਜੀ ਨੇ ਅਤਿ ਭਯ ਸੇਂ ਆਸਚਰਜ ਕੋ ਜਾਨਕਰ ਪਰਸਕਰ ਆਕਾਸ ਕੋ ਚਲੀ ਗਈ ਇਸ ਕਿਮਤੂ
ਤਾਸ ਭੂਮਾਰੀ ਨੇ ਭੀ ਸੋਹ ਧਾਰੀ ਤਬ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਕੀ ਅਲੌਕਿਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਹੀਏ ਜਿਸਕਰ ਪਰਮ ਗਤਿ ਆ
ਦਿ ਕੀ ਭੀ ਇਛਾ ਨਹੀ ਕਰਤੀ ਤਿਨਕੋ ਦੇਖਕਰ ਪ੍ਰਭੂ ਵਿਗਸੇ ਸੋ ਮਨ ਮੇਂ ਇਸ ਹੇਤੁ ਸਕਾਏ ਜੋਸ
ਆਸ ਮੇ ਭੂਮਿ ਹਸਨ ਹੋਇ ਸਨਹੀ॥ ੬੧੦॥

।ਤਬ ਸਿਯ ਦੇਖ ਰੂਪ ਅਤਿ ਲਾਯੋ। ਕੂਰ ਕਪੂਤ ਮੂਢ ਮਨ ਮਾਯੋ॥

।ਪਾਪਰ ਬੌਰਾ ਦੇਖਕਰ ਸ੍ਰੀ ਸਿਯ ਕੇ ਸੀਸ ਹੈ ਤਬ ਕੀ ਇਛ ਕੈਨਾ ਭਈ ਪਤਿਤ ਜਿਨੋਂ ਕੇ ਕੂ ਕਹੀਏ ਦ੍ਰ
ਸੁ ਸੁਭਾਵ ਹੈ ਅਤਿ ਜੋਤੀ ਹਾਥਿਨ ਕੇ ਸੁਤ ਹੈ ਸੋ ਸੂਪ ਹੀਨ ਹੈ ਜਿਨ ਕੇ ਮਨ ਮੂਢ ਪਕਰ ਪੂਰਨ ਹੈ ਆਗੇ
ਤਿਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਅਰੁ ਕਹਿ ਸੁਨਾਤੇ ਹੈਂ।

।ਉਠਿ ਉਠਿ ਪਾਹਿ ਸਨਾਹ ਅਭਾਗੇ। ਸਹੰ ਤੁਹੰ ਗਾਲ ਬਜਾਵਨ ਲਾਗੇ

ਅਰਿ ਭਾਗੀ ਸਬ ਲੋਕ ਉਠਿ ਖੜੇ ਹੁਏ ਅਰੁ ਕਵਚ ਸਨ ਧਾਰਿ ਕੇ ਗਾਲ ਬਜਾਵਨ ਕਹੀਏ ਬਕਬਾ
ਦ ਕਰਨ ਲਾਗੇ ਤਿਸ ਕਾ ਸਰੂਪ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।
।ਲੇਹੁ ਛੁਡਾਇ ਸੀਯ ਕਹਿ ਕੋਊ। ਧਰਿ ਬਾਂਧਹੁ ਨ੍ਰਿਪ ਬਾਲਕ ਦੋਊ। ਸੁਗਮ॥
।ਤੋਰੇ ਧਨੁ ਚਾਹ ਨਹਿ ਸਰਈ। ਜੀਵਤ ਹਮਹਿ ਕੁਅਰਿ ਕੋ ਬਰਈ

।ਧਨੁਖ ਤੋੜਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸੀਤਾਂ ਕੇ ਵਰਨੇ ਕੀ ਭਾਵ ਕਹੀਏ ਇਛਾ ਇਨ ਕੀ ਪੂਰਨ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਜਾਂ ਤੇ ਹਮਾਰੇ ਜੀਵ
ਤਿਆਂ ਸੀਤਾ ਕੋ ਕੌਨ ਵਰੇਗਾ ਜਾ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੇ ਆਗੇ ਤੇ ਵਹੁ ਦੋਨੋ ਕੁਤਹੀ ਥੇ ਅਬ ਤੋਗ
ਸਾ ਜਨਕ ਜੀ ਕਿਨਕਾ ਸਿਵੀ ਹੋਇਗਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜੌ ਬਿਦੇਹ ਕਛੁ ਕਰੈ ਸਹਾਈ। ਜੀਤਹੁ ਸਮਰ ਸਹਿਤ ਦੋਉ ਭਾਈ।

।ਇਸ ਤੇ ਤਿਸ ਬ ਤਿਨੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਸਾਧ ਭੂਪ ਬੋਲੇ ਸੁਨ ਬਾਨੀ। ਰਾਜ ਸਮਾਜਹਿ ਲਾਜ ਲਜਾਨੀ।

ਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬੀਰਤਾ ਬਡਾਈ। ਨਾਕ ਪਿਨਾਕਹਿ ਸੰਗ ਸਿਧਾਈ।

ਜੋ ਬਲਵਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਥੇ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ਹੇ ਤੁਮਨੇ ਤੋ ਸਰਬ ਮਹੀਪਤੋਂ ਕੋ ਲਜਤ ਕੀਆ ਹੈ ਤੇਰੀ ਹੇ ਤੁਮਾਰਾ ਬਲ ਤਾਪ ਸੂਰਤਾ ਬਡਿਆਈ ਅਰੁ ਨਾਕ ਧਨੁਖ ਕੇ ਸਾਥ ਹੀ ਚਲੀ ਗਈ।

ਸੋ ਸੂਰਤਾ ਕਿ ਕਹੁੰ ਅਬ ਪਾਈ। ਅਸ ਬੁਧਿ ਤੌ ਬਿਧਿ ਮੁਹ ਮਸਿ ਲਾਈ।

ਜਿਸ ਬਲ ਕਰ ਦਸ ਸਹਸ੍ਰ ਨ੍ਰਿਪ ਏਕਠੇ ਹੋਇ ਕਰ ਧਨੁਖ ਕੋ ਉਠਾਇ ਭੀ ਨ ਸਕੇ ਸੋਈ ਬਲ ਹੈ ਕੇ ਜਨਕ ਕੇ ਅਰੁ ਦੂਹੂੰ ਭ੍ਰਾਤਨ ਕੇ ਜੀਤਨ ਕਾ ਬਲ ਕਹੂੰ ਸੇਂ ਅਬ ਔਰ ਲਿਆਏ ਹੋ ਜੋ ਐਸੀ ਤੁਮਾਰੀ ਬੁਧਿ ਹੈ ਤੋ ਬੀ ਬਿਧਾਤੇ ਨੇ ਤੁਮਾਰੇ ਮੁਖ ਕਾਲੇ ਕੀਏ ਹੈਂ। ੬੧੭॥

ਦੋ: ਦੇਖਹੁ ਰਾਮਹਿ ਨੈਨ ਭਰ ਤਜ ਇਰਖਾ ਮਦ ਕੋਹ ॥
ਲਖਨ ਰੋਖ ਪਾਵਕ ਪ੍ਰਬਲ ਜਾਨ ਸਲਭ ਜਿਨ ਹੋਹੁ।

ਜੋ ਹਮਾਰੀ ਸਿਖਿਆ ਮਾਨੋ ਤੋ ਈਰਖਾਦਿਕ ਦੋਸ ਤਿਆਗ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰੋ ਨਹੀਂ ਤੋ ਜਾਨ ਬੂਝ ਕਰ ਲਛਮਣ ਜੀ ਕੇ ਕੋਪ ਰੂਪੀ ਅਗਨਿ ਵਿਖੇ ਕਿਉਂ ਜਲਤੇ ਹੋ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਵਰਨੇ ਮੇਂ ਅਬ ਤੁਮਾਰੀ ਇਛਾ ਐਸੀ ਹੈ। ੬੧੮ ॥

ਚੌ: ਬੈਨਤੇਯ ਬਲਿ ਜਿਮ ਚਹਿ ਕਾਗੂ। ਜਿਮ ਸਸਿ ਚਹੈ ਨਾਗ ਅਰਿ ਭਾਗੂ।
ਜਿਮ ਚਾਹਿ ਕੁਸਲ ਅਕਾਰਨ ਕੋਹੀ। ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਚਾਹੈ ਸਿਵ ਦ੍ਰੋਹੀ।
ਲੋਭੀ ਲੋਲ ਕਲਿ ਕੀਰਤਿ ਚਹਈ। ਅਕਲੰਕਤਾ ਕਿ ਕਾਮੀ ਲਹਈ।
ਹਰਿ ਪਦ ਬਿਮੁਖ ਪਰਮ ਗਤਿ ਚਾਹਾ। ਤਸ ਤੁਮਾਰ ਲਾਲਚ ਨਰਨਾਹਾ।

ਜੈਸੇ ਗਰੁੜ ਕੇ ਭੋਜਨ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਦੇਖ ਕਰ ਕਾਗ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਆ ਚਾਹੈ ਅਰੁ ਜੈਸੇ ਗਜ ਕੇ ਮਾਰਨੇ ਹਾਰਾ ਸਿੰਘ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਅਹਾਰ ਕੋ ਜੈਸੇ ਸਸਾ ਖਾਇਆ ਚਾਹੇ ਜੋ ਅਕਾਰਥ ਕ੍ਰੋਧੀ ਹੈ ਸੋ ਜੈਸੇ ਸੁਖ ਕੋ ਚਾਹੇ ਜੈਸੇ ਸ਼ਿਵ ਕਾ ਦ੍ਵੇਖੀ ਸੁਖ ਸੰਪਦਾ ਚਾਹੇ ਜੈਸੇ ਲੋਭੀ ਅਰ ਚਪਲ ਅਪਨੀ ਸੁੰਦਰ ਕੀਰਤ ਚਾਹੇ ਜੈਸੇ ਕਾਮ ਭੁਚਾਰੀ ਅਪਨੀ ਅਕਲੰਕਤਾ ਚਾਹੇ ਜੈਸੇ ਭਗਵੰਤ ਸੇਂ ਵਿਮੁਖ ਮੁਕਤੀ ਕੀ ਇਛਾ ਕਰੇ ਤੈਸੇ ਤੁਮ ਸੀਤਾ ਕੋ ਚਾਹਤੇ ਹੋ।

ਕੋਲਾਹਲ ਸੁਨ ਸੀਯ ਸਕਾਨੀ। ਸਖੀ ਲਵਾਇ ਗਈ ਜਹਿ ਰਾਨੀ।

ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕਾ ਖਰਭਰ ਸੁਨ ਦੇਖ ਕੇ ਸੀਤਾ ਅਰ ਸਖੀਆਂ ਸਹਿਤ ਭਯਾਤੁਰ ਹੋਇ ਕੋਊ ਦੁਸ਼ਟ ਸੀਤਾ ਪਰ ਸਸਤ੍ਰ ਘਾਤ ਨਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਤੇ ਰਾਣੀ ਨਿਕਟਿ ਲੇ ਗਈਆਂ।

ਰਾਮ ਸੁਭਾਏ ਚਲੇ ਗੁਰ ਪਾਹੀਂ। ਸਿਯ ਸਨੇਹ ਬਰਨਤ ਮਨ ਮਾਹੀਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤਦਨੰਤਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਸੀਤਾ ਇਸ ਚਿੰਤ ਹੋਣਾ ਤੋਂ ਹੋਤੇ ਕਠਨ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੀ ਬਣਤਾ ਥਾ ਤਬ ਸੁਭਾਇ ਕਰਿ ਕੇ ਅਪਨੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਧਨੁਖ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖੇ ਪਰੰਤੂ ਸੀਤਾ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੋ ਮਨ ਮੋਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਤੌ ਭੀ ਤੂੰ ਇਹ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕੇ ਬਕਬਾਦ ਕੀ ਓਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨ ਕਰੀ ਐਸੇ ਗਜ ਰਾਜ ਕੂਕਰੋਂ ਕੇ ਸਬਦ ਕੋ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਜਾਨਤਾ।

।। ।ਰਾਨਿਨ ਸਹਿਤ ਸੋਚ ਵਸ ਸੀਯਾ। ਅਬ ਧੌਂ ਬਿਧਹਿੰ ਕਾਹਿ ਕਰਨੀਯਾ।।

।ਜੀਹੋ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਲਾਪ ਸੁਨ ਕਰ ਜਨਕ ਕੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਅਰੁ ਜਾਨਕੀ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਹੁਈ ਜੋ ਹਮਨੇ ਜਾਣਿ ਆਥਾ ਅਬ ਲਾਖ ਪੂਰੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਇਨੋ ਸਭੋਂ ਨੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੀਆ ਤੋ ਕਿਆ ਜਾਣੀਏ ਦੈਵ ਕਿਆ ਕਰੇ ਤਾਸਮੇਂ ਕਾ ਲਛਮਣ ਜੀ ਕਾ ਸਰੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਭੂਪ ਬਚਨ ਸੁਨ ਇਤ ਉਤ ਤਕਹੀਂ। ਲਛਮਨ ਰਾਮ ਡਰ ਬੋਲ ਨ ਸਕਹੀਂ।।

ਲਛਮਣ ਜੀ ਕਾ ਇਤ ਉਤ ਦੇਖਣਾ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਕੇ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਭੈ ਸੇ ਮੁਖ ਤੇ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਬੋਲਤਾ ਥਾ।

।ਦੋ: ।।ਅਰੁਨ ਨੈਨ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਕੁਟਿਲ ਚਿਤਵਤ ਨ੍ਰਿਪਨ ਸਕੋਪ।
।।ਮਨਹੁੰ ਮੱਤ ਗਜ ਗਨ ਨਿਰਖ ਸਿੰਘ ਕਿਸੋਰਹਿ ਚੋਪ।। ਸੁਗਮ: ੨੭੦

।।ਅਬ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਪਰ ਲੋਗਾਂ ਕਾ ਕੋਪ ਅਰੁ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕਾ ਆਗਮਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਚੌ: ।ਖਰਭਰ ਦੇਖ ਬਿਕਲ ਪੁਰ ਨਾਰੀ। ਸਭ ਮਿਲ ਦੇਹਿੰ ਮਹੀਪਨ ਗਾਰੀ।
।।ਤਿਹਿੰ ਅਵਸਰ ਸੁਨ ਸਿਵ ਧਨੁ ਭੰਗਾ। ਆਯੋ ਭ੍ਰਿਗੁਕੁਲ ਕਮਲ ਪਤੰਗਾ।

।ਸਿਵ ਜੀ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕਾ ਧਨੁਖ ਕਿਸ ਨੇ ਤੋੜਾ ਹੈ ਇਹ ਸੁਨ ਕੇ ਹੀ ਭ੍ਰਿਗ ਬੰਸੀ ਰੂਪੀ ਪਦਮੋਂ ਕੋ ਸਦਾ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਸੂਰਜ ਪਰਸੁਰਾਮ ਜੀ ਸੋ ਤਤਕਾਲ ਆਏ ਭ੍ਰਿਗ ਬੰਸੀ ਕੇ ... ਦਤੇ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤਾਸਮੇਂ ... ਹੋਤੇ ਥੇ।

।ਦੇਖ ਮਹੀਪ ਸਕਲ ਸਕੁਚਾਨੇ। ਬਾਜ ਝਪਟ ਜਨੁ ਲਵਾ ਲੁਕਾਨੇ। ਸੁਗਮ:

ਅਬ ਪਰਸ ਧਰ ਕਾ ਬੀਰ ਰਸ ਮੈ ਰੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਗੌਰਿ ਸਰੀਰ ਭੂਤਿ ਭਲ ਭ੍ਰਾਜਾ। ਭਾਲ ਬਿਸਾਲ ਤ੍ਰਿਪੁੰਡ ਬਿਰਾਜਾ।

।ਤ੍ਰਿਪੁੰਡ ਨਾਮ ਸੈਂਟੀ ਤਿਲਕ ਕਾ।

।ਸੀਸ ਜਟਾ ਸਸਿ ਬਦਨ ਸੁਹਾਵਾ। ਰਿਸ ਬਸ ਕਛੁਕ ਅਰੁਨ ਹੁਇ ਆਵਾ।
।ਸੁਗਮ: ।।ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਕੁਟਿਲ ਨੈਨ ਰਿਸ ਰਾਤੇ। ਸਹਜਹਿੰ ਚਿਤਵਤ ਮਨਹੁ ਰਿਸਾਤੇ।

।ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਕੁਟਿਲ ਹੈ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਕੇ ... ਦੇਖੇ ਤੋ ਭੀ ਕ੍ਰੋਧ ਹੀ ਜਾਣੀਤੇ ਹੈਂ।

।।ਬ੍ਰਿਖਭ ਕੰਧ ਉਰ ਬਾਹੁ ਬਿਸਾਲਾ। ਚਾਰੁ ਜਨੇਊ ਮਾਲ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩ ਪ੍ਰਸ਼ ੪੦੪ ਕੋਮਲ ਤੇ ਕਠ ਭਾਰੀ ਕੌਦੰਡ ਤੋੜਿ ਅਰ ਭੂਪਾਂ [illegible] ਜਨੋ [illegible] ਅਸ਼ਾਅਤੇ ਮ੍ਰਿਗ ਛਾਲਾ ਸੁੰਦਰ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ।

।ਕਟਿ ਮੁਨਿ ਬਸਨ ਤੂਨ ਦੁਇ ਬਾਂਧੇ। ਧਨੁ ਸਰ ਕਰ ਕੁਠਾਰੁ ਕਲ ਕਾਂਧੇ।

ਬਲਕਲ ਕੋ ਕਟਿ ਮੇਂ ਪਹਿਰੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਦੁਇ ਭੱਥੇ ਬਾਂਧੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਬਾਨ [illegible] ਹਾਥ ਮੇਂ ਪਕੜਿਆ ਹੂਆ ਹੈ ਕਾਂਧੇ ਪਰ ਕੁਠਾਰ ਧਾਰਿਆ ਹੂਆ ਹੈ ॥੨੧॥

ਦੋ: ।ਸਾਂਤ ਬੇਖ ਕਰਨੀ ਕਠਿਨ ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਇ ਸਰੂਪ।

।ਧਰਿ ਮੁਨਿ ਤਨ ਜਨੁ ਬੀਰ ਰਸੁ ਆਯੋ ਜਹਾਂ ਸਭ ਭੂਪ।

।ਗੌਰ ਤਨ ਅਰੁ ਬਿਭੂਤਿ [illegible] ਸਾਂਤ ਬੇਖ ਹੈ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਕਰਨੀ [illegible] ਕਠਿਨ [illegible] ਸਰੂਪ ਬਰਨਨ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ ਮਾਨੋ ਬੀਰ ਰਸ ਹੀ [illegible] ਮੁਨਿ ਕਾ ਤਨ ਧਾਰ ਕਰ ਜਿਥੇ ਰਾਜੇ ਬੈਠੇ ਥੇ ਤਿਥੇ ਆਯਾ ਹੈ ॥੨੨॥

।ਚੌ: ।ਦੇਖਤ ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਬੇਖ ਕਰਾਲਾ। ਉਠੇ ਸਕਲ ਭੈ ਬਿਕਲ ਭੁਆਲਾ।

ਪ੍ਰਥਮ ਪਰਸੁਰਾਮ ਪ੍ਰਤਿ: ਸਸਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ਅਰੁ ਅਤਿ ਕ੍ਰੂਰ ਬੇਖ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸਭ ਭੂਪ [illegible] ਸੇ ਭ੍ਯਕਰ ਕਾਂਪਤੇ ਹਾਥ ਜੋੜਕੇ ਉਠ ਖੜੇ ਹੂਏ ਅਰੁ।

।ਪਿਤੁ ਸਮੇਤ ਕਹਿ ਕਹਿ ਨਿਜ ਨਾਮਾ। ਲਗੇ ਕਰਨ ਸਭ ਦੰਡ ਪ੍ਰਨਾਮਾ।

।ਸੁਗਮ: ।ਜਿਹ ਸੁਭਾਇ ਚਿਤਵਹਿ ਹਿਤੁ ਜਾਨੀ। ਸੋ ਜਾਨੈ ਜਨੁ ਆਇ ਖੁਟਾਨੀ।

।ਜਿਸਕੀ ਓਰ [illegible] ਕਰ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਸੋਈ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਆਗੇ ਮੌਤ ਆਈ।

।ਜਨਕ ਬਹੋਰਿ ਆਇ ਸਿਰ ਨਾਵਾ। ਸਿਯਹਿ ਬੁਲਾਇ ਪ੍ਰਨਾਮ ਕਰਾਵਾ। ਸੁਗਮ:

।ਆਸਿਖ ਦੀਨ ਸਖੀ ਹਰਖਾਨੀ। ਨਿਜ ਸਮਾਜ ਲੈ ਗਈ ਸਿਆਨੀ।

।ਪਰਸੁਰਾਮ ਜੀ ਨੇ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਆਸੀਸਾ ਦੀਨੀ ਤਬ ਸਖੀਆਂ ਜੋ ਸਿਆਨੀਆਂ ਥੀਂ ਸੋ ਪਰਸੰਨ ਹੋ ਕਰ ਤਤਕਾਲ ਹੀ ਸੀਤਾ ਕੋ ਰਾਣੀਆਂ ਪਾਸ ਲੈ ਗਈਆਂ ਕ੍ਯੋਂ ਕਿ [illegible] ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਆ ਹੈ ਕਦਾਚਿਤ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨੇ ਵਾਲੇ ਇਸੀ ਕੋ ਸਮਝ ਕੈ ਕੋਪ ਕਰੇ ਤਾਂ ਤੇ ਹਮਾਰਾ ਇਹਾਂ [illegible] ਹੋਣਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ।

।ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਮਿਲੇ ਪੁਨਿ ਆਈ। ਪਦ ਸਰੋਜ ਮੇਲੇ ਦੋ ਭਾਈ।

।ਅਰਥ: [illegible] ਤਿਸਕੇ ਉਪਰਾਂਤ ਬਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਤੌ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕੋ ਆਨ ਮਿਲੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਅਰੁ ਲਛਮਨ ਜੀ [illegible] ਕੇ ਚਰਨਾਰਬਿੰਦ ਪਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਵਾਏ [illegible]

।ਰਾਮ ਲਖਨ ਦਸਰਥ ਕੇ ਢੋਟਾ। ਦੀਨ ਅਸੀਸ ਦੇਖ ਭਲ ਜੋਟਾ। ਸੁਗਮ: ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਰਾਮਾਹਿ ਚਿਤ੍ਰੇ ਰਹੇ ਚਕ ਲੋਚਨਾ॥ਰੂਪ ਅਪਾਰ ਮਾਰ ਮਦ ਮੋਚਨਾ॥

॥ਆਸਿਰ ਵਾਦ ਤੇ ਦੋਨੋ ਕੋ ਦਈ ਪਰੰਤੂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਦੇਖਕੈ ਚਿਤ੍ਰੋਂ ਕੀਆਂ ਪੁਤਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਇ ਗਏ ਜੋ ਮਨੋਜ ਕੇ ਮਦ ਹਰਨੇ ਹਾਰਾ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਅਪਾਰ ਰੂਪ ਹੈ॥ ੬੨੩॥

॥ਦੋ: ॥ਬਹੁਰ ਵਿਲੋਕ ਵਿਦੇਹ ਮਨ ਕਹੋ ਕਾਹਿ ਮਤਿ ਕੀਨ॥
॥ਪੂਛਤ ਜਾਨ ਅਜਾਨ ਜਿਮ ਬਿਆਪੇਉ ਕੋਪ ਮਲੀਨ॥

॥ਜਦ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨ ਕੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਕੋ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਤੁਰਤ ਆਪਣੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕਾ ਧਨੁਖ ਟੂਟਾ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣੇ ਵਤ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਕੋ ਪੂਛਤੇ ਹੈਂ ਜਿਹ ਕੈਸੀ ਭੀੜ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਕਹੋ ਕਿਸਨੇ ਤੁਮ ਮਤ ਕ੍ਰੋਧ ਕੇ ਸ਼ਾਮਿਲ ਜਾਣਦੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤਬ॥੬੨੪॥

॥ਚੌ: ॥ਸਮਾਚਾਰ ਕਹਿ ਜਨਕ ਸੁਨਾਏ॥ਜਿਹਿ ਕਾਰਨ ਮਹੀਪ ਸਬ ਆਏ॥

॥ਜਨਕ ਨੇ ਇਹ ਸਮਾਚਾਰ ਸੁਨਾਯਾ ਤੁਮ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਸੀਤਾ ਕੇ ਵਰ ਨਿਮਿਤ ਧਨੁਖ ਚੜ੍ਹਾਵਣੇ ਕੀ ਸੋਈ ਪ੍ਰਤਿਗਿਆ ਥੀ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਦੇਸ਼ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਇਕਠੇ ਆਏ ਥੀਏ ਅਬ ਸਿਵ ਜੀ ਕਾ ਧਨੁਖ ਟੂਟ ਗਿਆ॥

॥ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਫਿਰ ਅਨਤ ਨਿਹਾਰੇ॥ਦੇਖੇ ਚਾਪ ਖੰਡ ਮਹਿ ਡਾਰੇ॥

॥ਅਨਤ ਨਿਹਾਰੇ ਕਾਹਿਏ ਧਨੁਖ ਕੀ ਤਰਫ ਦੇਖਿਆ ਅਰ ਜਾਣਿਆ ਟੂਟਾ ਹੈ ਤਬ॥

॥ ॥ਅਤਿ ਰਿਸ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਕਠੋਰਾ॥ਕਹੁ ਜੜ ਜਨਕ ਧਨੁਖ ਕਿਹ ਤੋਰਾ॥

॥ਅਤਿ ਰਿਸ ਉਪਜਣ ਕਾ ਹੇਤੁ ਛਤ੍ਰੀਓਂ ਕਾ ਸਮੂਹ ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਫੇਰ ਦੇਖਣਾ॥ ਅਥਵਾ॥
॥ਧਨੁਖ ਤੋੜਾ ਦੇਖ ਕਰ ਅਤਿ ਰਿਸ ਭਈ ਕਿ ਛਤ੍ਰੀਓਂ ਮੇਂ ਐਸਾ ਬਲਵਾਨ ਕੌਣ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਅਰੁ ਅਤਿ ਰਿਸ ਕਾ ਕਾਰਨ ਏਹੁ ਜਿਸ ਜਨਕ ਕਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਕੋ ਜੜ ਕਹਾ ਅਗਾਂਹ ਸ੍ਰੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਬੇਗ ਦਿਖਾਉ ਮੂੜ ਨਤੁ ਆਜੂ॥ਉਲਟੋਂ ਮਹਿ ਜਹਿ ਲਗ ਤਵ ਰਾਜੂ॥

॥ਹੇ ਮੂੜ ਚਾਪ ਤੋੜਨ ਹਾਰਾ ਮੁਝੇ ਸੀਘ੍ਰ ਦਿਖਾਉ ਕੈ ਜਿਸ ਨਿਮਿਤ ਤੇਰਾ ਸਨਮਾਨ ਥਾ ਸੋ ਧਨੁਖ ਤੋ ਟੂਟ ਗਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਤੇਰੀ ਸਗਲੀ ਧਰਤੀ ਉਲਟਾਇ ਦੇ ਤਾਹੂ ਅਰਥ ਇਹ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੋ ਉਲਟਾ ਕਰਤਾ ਹੋ ਅਥਵਾ ਰਾਜ ਔਰ ਕੋ ਦੇਤਾ ਹੋ॥

॥ਅਤਿ ਡਰ ਉਤਰ ਦੇਤ ਨ੍ਰਿਪ ਨਾਹੀ॥ਕੁਟਲ ਭੂਪ ਹਰਖੇ ਮਨ ਮਾਹੀ॥

॥ਅਤਿ ਡਰ ਕਰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਉਤਰ ਨਾ ਦੀਆ ਅਤਿ ਤੇ ਇਹ ਜੋ ਮੈਂ ਮੁਖ ਬੋਲੋਂ ਅਰੁ ਜੋ ਨਾ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰੈ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਨਾਮ ਬਤਾਵੇਂ ਤੋ ਉਨ ਕੋ ਮਾਰ ਡਾਰੈ ਅਰੁ ਕੁਟਲ ਭੂਪ ਇਸੀ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਏ ਜੋ ਪਰਸੁਰਾਮ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਮਾਰ ਡਾਰੇਗਾ॥

੩੫੬ ॥ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਨਾਗ ਨਗਰ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਸੋਚਹਿ ਸਕਲ ਤ੍ਰਾਸ ਉਰ ਭਾਰੀ॥
੪੦੫

ਸੁਰ ਮੁਨਿ ਆਦਿਕ ਇਸ ਹੇਤੁ ਚਿੰਤਾ ਕਰਹੈਂ ਇਹ ਸਹਸ ਬਾਹੁ ਕਾ ਘਾਤਕ ਹੈ ਇਸ ਆਗੇ ਕੌਨ ਠਹਿਰ ਸਕਤਾ ਹੈ।

॥ਮਨ ਪਛਤਾਤ ਸੀਯ ਮਾਹਿਤਾਰੀ। ਬਿਧਿ ਅਬ ਸਵਰੀ ਬਾਤ ਬਿਗਾਰੀ॥

ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਮਾਤਾ ਅਤਿ ਪਸ਼੍ਚਾਤਾਪ ਕਰ ਕਹਿਤੀ ਹੈ ਭਲੀ ਬਾਤ ਬਨੀ ਥੀ ਪਰੰਤੂ ਅਬ ਦੈਵ ਨੇ ਬਿਗਾੜ ਦੀਨੀ। ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਔਰ ਨ੍ਰਿਪ ਲੜਤੇ ਤਬ ਉਪਾਦ੍ਰਵ ਹੋ ਸਕਤਾ ਥਾ ਇਸਕੇ ਆਗੇ ਕੇਸੂ ਕਾ ਬਾਲਕ ਬਚ ਸਕਤਾ ਹੈ॥

॥ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਕਰ ਸੁਭਾਉ ਸੁਨਿ ਸੀਤਾ। ਆਧਾ ਨਿਮਖ ਕਲਪ ਸਮ ਬੀਤਾ॥

ਜਬ ਜਾਨਕੀ ਜੀ ਨੇ ਪਰਸੁਧਰ ਕਾ ਸੁਭਾਵ ਸੁਨਾ ਜੋ ਇਕੀਸ ਵੇਰ ਛਤ੍ਰੀ ਮਾਰਕੇ ਅਰੁ ਛਤ੍ਰਾਣੀਆਂ ਕੇ ਗਰਭ ਛੇਦ ਕੈ ਇਸ ਨੇ ਪਿਤਰੋਂ ਕੋ ਰੁਧਰ ਕਾ ਤਰਪਣ ਕੀਆ ਹੈ ਤਬ ਵਹੁ ਅਰਧ ਖਾਣ ਕਲਪ ਸਮ ਬੀਤਿਆ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਕਿਆ ਕਰੇਗਾ ਤਦ ਨੰਤਰ ॥੨੫॥

ਦੋ: ॥ਸਭੈ ਬਿਲੋਕੇ ਲੋਗ ਸਭ ਜਾਨ ਜਾਨਕੀ ਭੀਰ।
॥ਹਿਰਦੈ ਨ ਹਰਖ ਬਿਖਾਦ ਕਛੁ ਬੋਲੇ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਬੀਰ॥

ਕੈਸੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੋ ਧਨੁਖ ਭੰਗ ਕਰਨੇ ਕਾ ਕੁਛ ਹਰਖ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕੇ ਆਗਮਨ ਕਾ ਕੁਛ ਬਿਖਾਦ ਅਰਥਾਤ ਖੇਦ ਨਹੀਂ ਤਿਨ ਨੇ ਜਬ ਸਭ ਲੋਕ ਭੈਵਾਨ ਦੇਖੇ ਅਰੁ ਜਾਨਕੀ ਕੋ ਅਤਿ ਕਾਤੁਰ ਜਾਣਿਆ ਤਬ ਧਨ ਇਵ ਗੰਭੀਰ ਹੋਕਰ ਬੋਲੇ ਰਘੁਬੀਰਤਾ ਧਨੁ ਮੈਂ ਕੀਟਾ ਅਰਥ ਮੋ॥੨੮੪॥

ਚੌ: ॥ਨਾਥ ਸੰਭੁ ਧਨੁ ਭੰਜਨ ਹਾਰਾ। ਹੁਇਹੈ ਕੋਇ ਇਕ ਦਾਸ ਤੁਮਾਰਾ॥

ਹੇ ਨਾਥ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਣ ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਕੇ ਚਾਪ ਕਾ ਖੰਡਕ ਕੋਊ ਤੁਮਾਰਾ ਦਾਸ ਹੀ ਹੋਇਗਾ ਕਤ੍ਰੇ ਇਹ ਛਤ੍ਰੀ ਬ੍ਰਹਮਣੋਂ ਕੇ ਦਾਸ ਹੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

॥ਆਇਸ ਕਾਹ ਕਹਿਯ ਕਿਨ ਮੋਹੀ। ਸੁਨ ਰਿਸਾਇ ਬੋਲੇ ਮੁਨਿ ਕੋਹੀ॥

ਤਿਸ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨ ਹਾਰੇ ਕੋ ਕਿਆ ਆਗਿਆ ਹੈ ਸੋ ਮੁਝੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤੇ ਤੇ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੋਪ ਸੰਜੁਕਤ ਬੋਲਾ।

॥ਸੇਵਕ ਸੋ ਜੋ ਕਰੈ ਸਿਵਕਾਈ। ਅਰਿ ਕਰਨੀ ਕਰ ਕਰੈ ਲਰਾਈ॥

ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੇਵਕ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਹਾਰਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕੈ ਸਤ੍ਰੂ ਕੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਕਰਨ ਹਾਰਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਕਦਾਚਿਤ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਹੈਂ ਤੁਮਾਰੇ ਸਾਥ ਕਿਸੀ ਨੇ ਕਿਆ ਸਤ੍ਰੁਤਾ ਕਰੀ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸੁਨਹੁ ਰਾਮ ਜਿਹਿ ਸਿਵ ਧਨੁ ਤੋਰਾ। ਸਹਸਬਾਹੁ ਸਮ ਸੋ ਰਿਪੁ ਮੋਰਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਸਹਸ ਬਾਹੁ ਸਮ ਇਸਕਰ ਕੈ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਕੀ ਅਵਿਗਿਆ ਕਰੀ ਥੀ ਇਸਨੇ ਮੇਰੇ ਗੁਰੋ ਕੀ ਅਵਿਗਿਆ ਕਰੀ ਹੈ।

।ਸੋ ਵਿਲਗਾਇ ਵਿਹਾਇ ਸਮਾਜਾ।ਨਤੁ ਮਾਰੇ ਜੈਹੈਂ ਸਬ ਰਾਜਾ।

ਸੋ ਪੁਰਖ ਸਮਾਜ ਕੋ ਛੋੜ ਕਰ ਭਿੰਨ ਹੋਇ ਖੜੇ ਦੇ ਨਹੀ ਤੌ ਸਭ ਨ੍ਰਿਪੋ ਕੋ ਮਾਰ ਡਾਰੋਂਗਾ।

।ਸੁਨ ਮੁਨਿ ਬਚਨ ਲਖਨ ਮੁਸਕਾਨੇ।ਬੋਲੇ ਪਰਸੁਧਰਹਿ ਅਪਮਾਨੇ।

।ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਬੈਨ ਸੁਨ ਕਰ ਲਛਮਣ ਜੀ ਮੰਦ ਮੁਸਕਾਏ ਤਬ ਇਹ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇ ਸਸਤ੍ਰੀ ਬੰਧੇ ਤੋ ਕਿਆ ਛਤ੍ਰੀ ਐਕੇ ਸੇ ਮੁਖ ਹੋ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਹਾਸ ਕਰ ਤਿਸ ਕਾ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਆ ਬਾਪਰ ਨਾਃ ਤਿਸ ਕੋ ਅਪਮਾਨ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਬੋਲੇ।

।ਬਹੁ ਧਨੁਹੀ ਤੋਰੀ ਲਰਕਾਈ।ਕਬਹੁੰ ਨ ਤੁਮ ਰਿਸ ਕੀਨ ਗੁਸਾਂਈ।
।ਏਹ ਧਨੁ ਪਰ ਮਮਤਾ ਕਿਹ ਹੇਤੂ।ਸੁਨ ਰਿਸਾਇ ਕਹਿ ਭ੍ਰਿਗੁ ਕੁਲ ਕੇਤੂ।

।ਹੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਐਸੀਆਂ ਧਨੁਖੜੀਆਂ ਤੋ ਬਾਲਕ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਹਮਨੇ ਅਨੇਕ ਤੋੜੀਆਂ ਹੈ ਆਗੇ ਤੋ ਤੁਮ ਕਬੀ ਨਹੀ ਰਿਸਾਏ ਤੁਮ ਪਦ ਈਹਾ ਐਰੋਂ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਕਾ ਉਪਲਖਣ ਕਰੀ ਹੈ ਇਸ ਧਨੁਖ ਪਰ ਤੁਮ ਹਾਸਨੇਹ ਕਿਸ ਨਿਮਤ ਹੈ ਤਬ ਆਪਣੇ ਵਿਖੇ ਵਿਪ੍ਰ ਸੰਬੋਧਨ ਅਰੁ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਚਾਪ ਕਾ ਧਨੁਖੜੀ ਵਿਸੇਖਣ ਸੁਨ ਕਰ ਭ੍ਰਿਗ ਵੰਸ ਕੇ ਕੇਤੂ ਅਤਿ ਹੀ ਰਸਾਏ ਹੁਏ ਬੋਲੇ। ੬੨੭।

।ਦੋਃ ।ਰੇ ਨ੍ਰਿਪ ਬਾਲਕ ਕਾਲ ਵਸ ਬੋਲਤ ਤੋਹਿ ਨ ਸੰਭਾਰ।
।ਧਨੁਹੀ ਸਮ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾਰਿ ਧਨੁ ਵਿਦਤ ਸਕਲ ਸੰਸਾਰ

।ਹੇ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਕਾਲ ਕੇ ਵਸ ਤੇਰਾ ਪਰਾ ਹੁਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤੂੰ ਸੰਭਾਰ ਕਰ ਵਚਨ ਨਹੀ ਕਹਿਤਾ ਜੋਨ ਸੇ ਸਭੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਲੈ ਕਰਤਾ ਮਹਾਂ ਦੇਵ ਤਿਨ ਕਾ ਤ੍ਰਿਪੁਰ ਦੈਤ ਕੇ ਮਾਰਨੇਹਾਰਾ ਇਹ ਚਾਪ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮੇ ਪ੍ਰਗਟ ਤਿਸ ਕੋ ਧਨੁਹੀ ਸਮ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਅਤਿ ਕ੍ਰੁਧਤ ਹੂਏ ਨੇ ਜੋ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਨ੍ਰਿਪ ਬਾਲਕ ਸਨਮਾਨ ਕਾ ਵਾਚਕ ਕਹਾ ਸੋ ਖਤ੍ਰੀ ਰਥ ਪਖਮ ਮੇ ਤੋ ਤੇਜ ਘਟਾ ਅਰ ਵਿਵਹਾਰ ਮੇਂ ਤਿਸ ਕੀ ਅਵਿਗਿਆ ਜਾਨ ਕਰ ਰੇ ਤੂੰ ਆਦਿਕ ਪਦ ਕਹੇ ਅਰੁ ਗਾਧ ਸੁਤ ਨੇ ਜੋ ਤਿਸ ਕੋ ਮਿਲਾਯਾ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਰਾਜਪੁਤ੍ਰ ਕਹਾ ਅਰ ਤੂੰ ਸੰਭਾਰ ਕਰ ਨਹੀ ਬੋਲਤਾ ਤਿਸ ਕਥਨ ਕਾ ਪ੍ਰਗਟ ਤਬ ਇਹ ਚਾਪ ਕੋ ਧਨੁਹੀ ਕਹਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸੂਖਮ ਆਸਾ ਇਹ ਮੁਝ ਕੋ ਵਿਪ੍ਰ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਇਹ ਆਪ ਕੋ ਪਰਮ ਸਸਤ੍ਰਧਾਰੀ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਇਸੀ ਲੀਏ ਪਿਤਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਸੇ ਜਨਮ ਤੇ ਹੀ ਚਲੇ ਗਏ ਥੇ ਅਰੁ ਇਨ ਕੇ ਉਪਜਾਵਣੇ ਮੇ ਸੌਮੀ ਕਰਿਖ ਨੇ ਵਿਸ੍ਨੁ ਜੀ ਕੇ ਛਤ੍ਰੀ ਰੂਪ ਕਾ ਆਵਾਹਨ ਅਰੁ ਵਿਸ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਰ ਕੇ ਉਪਜਾਵਣੇ ਮੇਂ ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਤਪੋ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਾ ਆਵਾਹਨ ਕੀਆ ਥਾ ਪਰੰਤੂ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਮਾਤਾ ਨੇ ਫਲ ਬਦਲਾਇ ਕੇ ਖਾਏ ਤਾਂਤੇ ਵਿਪ੍ਰ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਪਰ ਸੁਰਾਮ ਜੀ ਜਨਮੇ ਅਰੁ ਛਤ੍ਰੀ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜਨਮੇ ਤਿਸ ਕਰ ਪਰਸੁਰਾਮ ਜੀ ਵਿਪ੍ਰ ਸੰਬੋਧਨ ਪਰ ਰੋਖ ਕਰਤੇ ਹੈਂ। ੬੨੮

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੫੮ ੪੦੧ ਚੌ: ।।ਲਖਨ ਕਹਾ ਹਸ ਹਮਰੇ ਜਾਨਾ।।ਸੁਨਹੁ ਦੇਵ ਸਬ ਧਨੁਖ ਸਮਾਨਾ।।

।।ਸ੍ਰੀ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀਨੇ ਜਾਣਿਆ ਹਮਕੋ ਮੁਸਕਾਦ ਭਾ ਦੇਖਕਰ ਅਰੁ ਗੁਸਾਂਈ ਸੰਬੋਧਨ ਸੁਨਕਰ ਇਹ ਲਛਮਨ ਹੂਆ ਹੈ ਤਬ ਤਿਸਕਾ ਵਿਸੇਖਤੋ ਪਰੇਖਣੇ ਹੇਤੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਦੇਵ ਅਰਥ ਇਹ ਹੈ ਭੂ ਦੇਵ ਹਮਾਰੀ ਸਮਸ੍ਰ ਮੈਂ ਤੋ ਸਭ ਧਨੁਖ ਸਮਹੀ ਹੈਂ ਤਉ ਇਹ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਹਾਥੋਂ ਕਰ ਨ ਟੂਟੇ ਤਿਸ ਕੋ ਬਡਾ ਜਾਨੀਏ ਅਰੁ।।

।।ਕਾ ਛਤਿ ਲਾਭੁ ਜੂਨ ਧਨੁ ਤੋਰੇ।। ।।

।।ਰਾਜਾ ਲੋਗ ਧਰਾ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕੋ ਬਡਾ ਪਦਾਰਥ ਮਾਨਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸ ਜੀਰਨ ਧਨੁ ਤੋੜੇ ਸੇ ਕ੍ਯਾ ਹਮ ਕਉ ਛਿਤ ਲਾਭੁ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਈ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਛਤ ਲਾਭੁ ਇਸ ਨਿਰਬਲ ਧਨੁ ਤੋੜਨੇ ਮੈਂ ਅਰੁ ਛੋੜਨੇ ਮੇਂ ਹਮ ਕੋ ਛਤ ਕਹੀਏ ਹਾਨਿ ਕ੍ਯਾ ਅਰੁ ਲਾਭੁ ਕ੍ਯਾ ਜੈ ਕਹੋ ਲਾਭ ਨ ਥਾ ਤੋ ਕਿਉਂ ਤੋੜਿਆ ਤਹਾਂ ਸੁਨੋ।।

।।ਦੇਖਾ ਰਾਮ ਨ ਏਕੋ ਭੋਰੇ।।

।।ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਤਿਸਕੋ ਨਯਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਬਲ ਜਾਨ ਕੈ ਖੇਦ ਕਰ ਦੇਖਣ ਲਗੇ ਥੇ ਸੋ।।

।।ਛੁਅਤ ਟੂਟ ਰਘੁਪਤਿਹਿ ਨ ਦੋਸੂ।।ਮੁਨਿ ਬਿਨੁ ਕਾਜ ਕਰਿਯ ਕਤ ਰੋਸੂ

।।ਹਾਥ ਲਗਾਵਤੀ ਵਹ ਟੂਟ ਗਯਾ ਇਸ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਭੀ ਕਿਆ ਅਪਰਾਧ ਅਰੁ ਹੇ ਮੁਨਿ ਤੁਮ ਭੀ ਐਸੀ ਨਿਕਾਰੀ ਬਾਤੋਂ ਕੇ ਬਿਗਾੜਨੇ ਮੇਂ ਕਿਸੀ ਬੁਧਿ ਕਰ ਰੋਖ ਕਰਨੇ ਲਗੇ ਹੋ ਜਬ ਐਸੇ ਨਿਧੜਕ ਅਰੁ ਅਪਮਾਨਕੇ ਵਾਕ ਸੁਨੇ ਤਬ।।

।।ਬੋਲੇ ਚਿਤੇ ਪਰਸੁ ਕੀ ਓਰਾ।।ਰੇ ਸਠ ਸੁਨੇਹਿ ਸੁਭਾਵ ਨ ਮੋਰਾ।।

।।ਪਰਸੁ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕੈ ਅਰਥ ਇਹ ਕੁਠਾਰ ਕੀ ਤੀਖਣ ਧਾਰ ਤਿਸ ਕੋ ਦਿਖਾਇ ਕੇ ਕਹਿਣੇ ਲਾਗੇ ਰੇ ਮੂਰਖ ਤੈਨੇ ਮੇਰਾ ਛਤ੍ਰ ਘਾਤਕ ਸੁਭਾਵ ਨਹੀ ਸੁਨਾ।।

।।ਬਾਲ ਬਿਲੋਕ ਬਧੌਂ ਨਹਿ ਤੋਹੀ।।ਕੇਵਲ ਮੁਨਿ ਜੜ ਜਾਨਸਿ ਮੋਹੀ।।

।।ਐ ਤੁਝੇ ਬਾਲਕ ਜਾਨਕਰ ਅਬ ਲਗ ਨਹੀ ਮਾਰਾ ਰੇ ਜੜ ਤੂੰ ਮੁਝੇ ਕੇਵਲ ਸਤੋ ਗੁਣੀ ਮੁਨੀ ਸਮਝ ਰਹਾ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕਹੈਂ ਤੁਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਹੀ ਮੁਝ ਕੋ ਹੀ ਭ੍ਰਮ ਪੜਾ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈ।।

।।ਬਾਲ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਹੀ।।ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਦਿਤ ਛਤ੍ਰੀ ਕੁਲ ਦ੍ਰੋਹੀ

।।ਭੁਜ ਬਲ ਭੂਮਿ ਭੂਪ ਬਿਨੁ ਕੀਨੀ।।ਬਿਪੁਲ ਬਾਰ ਮਹਿਦੇਵਨ ਦੀਨੀ

।।ਐ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੌ ਹੋ ਬਾਲਕ ਅਵਸਥਾ ਸੇ ਹੀ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਹੋਂ ਪਰਿਤੂ ਛਤ੍ਰੀਓਂ ਪਰ ਮੇਰਾ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ਮੁਝ ਕੋ ਛਤ੍ਰੀਓਂ ਕਾ ਘਾਤਕ ਸਰਬ ਸ੍ਰਿਸਟਿ ਜਾਨਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਕੇਵਲ ਅਪਨੀ ਹੀ ਭੁਜੋਂ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਕਈ ਬੇਰ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕੋ ਨਿਰਛਤ੍ਰ ਕਰ ਕੈ ਮੈਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਪ੍ਰਤ ਦਈ ਹੈ ਤਉ ਇਹ ਮੈਂ ਮਹਾ ਜਿਤੇਂਦ੍ਰੀ ਅਰੁ ਪਰਮ ਉਦਾਰ ਹੋਂ ਅਰੁ ਜੋ ਤੂ ਜਾਨਤਾ ਹੋਏ ਇਨੋਨੇ ਨਿਰਬਲ ਨ੍ਰਿਪ ਮਾਰੇ ਹੋਹਿਗੇ ਤੋ।।

।।ਸਹਸ ਬਾਹੁ ਭੁਜ ਛੇਦਨ ਹਾਰਾ।।ਪਰਸੁ ਬਿਲੋਕ ਮਹੀਸ ਕੁਮਾਰਾ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸਾਸ ਬ੍ਰਹੁ ਅਰ ਜਨਨ ਹਾਰੇ ਰਾਜਾ ਦਤਾ ਤ੍ਰੇਕਰ ਦਰਲਭ੍ਭ ਧਕੀਨੁ ਜਾਕੇ ਕਾਟਣ ਹਾਰਾ ਮੇਰਾ ਇਹ ਕੁਠਾਰ ਦੇਖ ਮੇਰੇ ਬਲ ਆਗੇ ਤੂੰ ਨ੍ਰਿਪ ਬਾਲਕ ਕਿਆ ਵਸਤੂ ਹੈਂ। ੬੩੦॥

ਦੋ: ॥ਮਾਤ ਪਿਤਾਹਿੰ ਜਿਨ ਸੋਚ ਬਸਿ ਕਰਸ ਮਹੀਸ ਕਿਸੋਰ॥
॥ਗਰਭਨਿ ਕੇ ਅਰਭਕ ਦਲਨ ਪਰਸੁ ਮੋਰ ਅਤਿ ਘੋਰ॥

ਹੇ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰ ਤੂੰ ਦਸ ਰਥ ਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਜਾਨ ਕੇ ਮੈਂ ਦਯਾ ਕਰਤਾ ਹੋਂ ਤੂੰ ਉਨ ਕੋ ਆਪਣੇ ਸੋਕ ਕਰ ਪੀੜਤ ਨਾ ਕਰ ਅਰੁ ਜੋ ਤੂੰ ਜਾਣੇ ਮੁਝੇ ਬਾਲਕ ਜਾਨ ਕੈ ਕੁਛ ਨਾ ਕਹੇਗਾ ਤੋ ਮੇਰਾ ਕੁਠਾਰ ਛਤ੍ਰ ਰਾਣੀਓਂ ਕੇ ਗਰਭ ਕੇ ਬਾਲਕੋਂ ਕੋ ਛੇਦਣੇ ਹਾਰਾ ਹੈ ਤਬ ਲਛਮਣ ਜੀ ਨੇ ਲਖਿਆ ਮਹੀਸ ਕਿਸੋ ਰਾਦਿਕ ਸੰਬੋਧਨ ਦੇ ਕੇ ਮਾਤ ਪਿਤਾ ਕੇ ਮਾਨ ਕਰਨ ਪੂਰਬਕ ਹਮ ਕੋ ਨਿਵਾਰਤਾ ਹੈ ਅਬ ਇਸ ਕਾ ਤੇਜ ਘਟਾ ਹੈ ਤੋ ਤਿਸ ਕੇ ਦਿ ਸੇਖ ਘਟਾਵਣੇ ਹੇਤੂ। ੬੩੧॥

ਚੌ: ॥ਬਿਹਸ ਲਖਨ ਬੋਲੇ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ॥

ਲਛਮਣ ਜੀ ਕਾ ਵਿਹਸਣਾ ਉਨ ਕੇ ਕ੍ਰੋਧ ਦੂਰ ਨਿਮਿਤ ਅਰੁ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਣੀ ਕਹਿਣੀ ਮਹੀਸ ਕਿਸੋ ਰਸੰਬੋਧਨ ਕੇ ਬਦਲੇ ਅਰੁ ਵਿਪ੍ਰ ਜਾਣ ਕਰ ਕੁਛ ਨਮਸਕਾਰ ਮਾਨ ਅਬ ਭੀ ਸੋ ਨਿਰਾਦਰ ਕੇ ਪ੍ਰਥਮ ਕਠੋਰ ਵਚ ਪੀਛੇ ਚਰਨ ਮਾਹਿ ਕੋਮਲ ਵਾਕ ਹੋਨੇ ਕੇ ਪੂਰ ਬਾਰਧ ਸਹਿਤ ਸਦ ਚਰਨ ਮੇਂ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

॥ਅਹੋ ਮੁਨੀਸ ਮਹਾਂ ਭਟ ਮਾਨੀ॥

ਅਹੋ ਆਸਚਰਜ ਹੈ ਤੂੰ ਮੁਨੀ ਸੂਰ ਹੋ ਕੇ ਸੂਰਤਾ ਕਾ ਮਹਾਂ ਗਰਬ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ।

॥ਪੁਨ ਪੁਨ ਮੋਹਿ ਦਿਖਾਵ ਕੁਠਾਰੂ॥ਚਹਤ ਉਡਾਵਨ ਫੂਕ ਪਹਾਰੂ॥

ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੁਝੇ ਕੁਠਾਰ ਦਿਖਾਵਤਾ ਹੈਂ ਸੋ ਕੁਠਾਰ ਰੂਪੀ ਫੂਕ ਸੇਂ ਕਿਆ ਮੁਝ ਗਿਰ ਵਰ ਕੋ ਉਡਾਯਾ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜੋ ਡਰੇ ਮਨ ਮੇਂ ਹੋਇ ਮੇਰੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਸੁਨ ਕਰ ਅਰੁ ਕੁਠਾਰ ਦੇਖ ਕਰ ਇਹ ਡਰ ਜਾਇਗਾ ਤੋ

॥ਇਹਾਂ ਕੁਮੰਡਵ ਤਿਯ ਕੋਊ ਨਾਹੀਂ॥ਜੋ ਤਰਜਨੀ ਦੇਖ ਮਰ ਜਾਂਹੀ॥

ਕੁਮੰਡ ਵਤੀਆ ਕੋਊ ਕੀਟ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਥਵਾ ਕੁਮੰਡ ਵਤਿਆ ਨਾਮ ਕਾਸੀ ਫਲ ਕਾ ਉਸ ਕੀ ਪ੍ਰਥਮ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਤਰਜਨੀ ਉਂਗਲੀ ਉਸ ਕੋ ਛੁਹਣੀ ਹੈ ਤਬ ਵਹੁ ਸੁਕ ਜਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਹਮ ਉਸ ਕੀ ਨਿਆਈਂ ਪ੍ਰਸੁ ਦੇਖ ਕਰ ਮਰ ਜਾਣੇ ਵਾਲੇ ਨਹੀ ਅਥਵਾ ਕੋਮਲ ਵਚਨ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਓਹ ਭੀ ਉਸ ਕੇ ਕੋਪ ਉਪਜਾਵਣ ਹਾਰੇ।

॥ਦੇਖ ਕੁਠਾਰ ਸਰਾਸਨ ਬਾਨਾ॥ਮੈਂ ਕਛੁ ਕਹਾ ਸਹਿਤ ਅਭਿਮਾਨਾ॥
॥ਭ੍ਰਿਗੁ ਕੁਲ ਸਮਝ ਜਨੇਊ ਬਿਲੋਕੀ॥ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਹੋ ਸਹੋਂ ਰਿਸ ਰੋਕੀ॥

ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਕੁਠਾਰ ਵਿਕ ਸਸ੍ਤ੍ਰ ਅਰੁ ਅਭਿਮਾਨ ਸਹਿਤ ਤੁਮ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਤੋ ਤੁਮ ਕੋ ਮੈਂ ਨੇ ਸੁਭਟ ਜਾ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਆਬਾਤਬ ਕੁਠ ਵਚਨ ਕਾਹੇ ਬੋ। "ਕਿਵਾ" ।ਐਅਬ ਮਾਨ ਸਿਜੁਤ ਬੋਲ
ਥਾ ਅਰ ਅਬ ਜਨੇਊ ਆਦਿਕ ਚਿਨ ਦੇਖਕਰ ਤੁਮਕੋ ਦ੍ਵਿਜ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਸੋ ਯਦਿ ਪਿਕੁ ਵਚਨ ਸੁਨਕਰ
ਅਛਤ੍ਰੀ ਜੋ ਕੋ ਕੋਪ ਤੋ ਉਪਜਤਾ ਹੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋ ਕੀ ਰੀਤਾ ਜਾਨਕੇ ਅਰ ਅਪਨਾ ਕੋਪ ਰੋਕਕੇ
ਸੁਨੇਗਾ ਜਾਤੇ।

।ਬਧੇ ਪਾਪ ਅਪਕੀਰਤਿ ਹਾਰੇ। ਮਾਰਤਹੂੰ ਪਾਂ ਪਰਿਯ ਤੁਮਾਰੇ।

।ਜੋ ਤੁਮਕੋ ਮਾਰੀਏ ਤੋ ਪਾਪ ਅਰੁ ਜੋ ਤੁਮ ਸੇ ਹਾਰੀਏ ਤੋ ਆਪ ਕਹਿਯੇ ਨਿਸ਼ਚੈ ਕਰ ਕੀਰਤਿ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੋ
ਤੋ ਤੁਮ ਮਾਰੋ ਤੋ ਭੀ ਹਮਨੇ ਪਗੋਂ ਲਾਗਣੋ ਅਰੁ ਕਈ ਇਕ ਇਸਕਾ ਅਰਥ ਐਸੇ ਭੀ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਤੁਮ
ਕੋ ਮਾਰੀਏ ਤੋ ਪਾਪ ਜੋ ਹਾਰੀਏ ਤੋ ਅਪਕੀਰਤ ਜੋ ਛਤ੍ਰੀ ਹੋਇਕੇ ਭਿਖਯਾ ਕੇ ਸੋ ਨਿਰਬਲ ਹੈਂ ਤਿਸਪ
ਰ ਹਮਾਰਾ ਕੁਲਾਚਾਰ ਹੈ।

।ਸੁਰ ਮਹਿਸੁਰ ਹਰਿਜਨ ਅਰੁ ਗਾਈ। ਹਮਰੇ ਕੁਲ ਇਨ ਪਰ ਨ ਸੁਰਾਈ।

।ਜੋ ਸੁਰਾਈ ਪਾਠ ਹੋਵੈ ਤੋ ਸੂਰਤਾ ਸੰਗ੍ਰਾਮ: ॥

।ਕੋਟਿ ਕੁਲਿਸ ਸਮ ਬਚਨ ਤੁਮਾਰਾ। ਬ੍ਯਰਥ ਧਰੋ ਧਨੁ ਬਾਨ ਕੁਠਾਰਾ।

।ਤਾਤ ਪਰਜ ਇਹ ਸ੍ਰਾਪ ਦੇਕਰ ਮਾਰੋ ਤੋ ਸਾਚ ਹੈ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰੇ ਕੁਠਾਰ ਸੇ ਹਮ ਕਬ ਮਰਤੇ ਹੈਂ।੬੨॥

।ਦੋ: ।ਜੋ ਬਿਲੋਕ ਅਨੁਚਿਤ ਕਹੇ ਛਮਹੁ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਧੀਰ।
।ਸੁਨ ਸਰੋਖ ਭ੍ਰਿਗੁ ਬੰਸ ਮਣਿ ਬੋਲੇ ਗਿਰਾ ਗੰਭੀਰ।

।ਜਸ ਤੁਹ ਸਿਜੁਤਿ ਤੁਮ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਜੋ ਮੈਨੇ ਕੈਹੀ ਅਯੋਗ ਠਾ ਕਹਾ ਹੋਇ ਤੋ ਭੀ ਤੁਮਨੇ ਖਿਮਾ ਕਰਨਾਂ
ਕੇ ਤੁਮ ਮਹਾਂ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਧੀਰਜਦੇਤ ਹੋ ਇਮ ਭ੍ਰਗੂ ਕੇ ਵਚਨ ਸੁਨਕੈ ਸਰੋਖ ਜੋ ਪਰਸਰਾਮ ਜੀ ਹੈਂ ਸੋ
ਗੰਭੀਰ ਬਾਣੀ ਮੇਂ ਏਹ ਜੋ ਜਿਸਮੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਭ੍ਰਮ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਹੋਇ ਅਰੁ ਰਿਦਾ ਉਨਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ
ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਭਯ ਸੇ ਨਿਸ਼੍ਚਿਤ ਹੂਆ ਹੋਇ ਅਰੁ ਅਪਨਾ ਭੈ ਦਿਖਾਇ ਕਰ ਕਿਸੀ ਦ੍ਵਾਰੇ ਉਨਕੇ ਆ
ਪਨੇ ਆਰੋ ਨਿਸ਼ਕਰਣੇ ਕਾ ਆਸਾ ਹੋਇ ਸੋਈ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।੬੩॥

।ਚੌ: ।ਕੌਸਕ ਸੁਨੋ ਮੰਦ ਯਹਿ ਬਾਲਕ। ਕੁਟਿਲ ਕਾਲ ਬਸ ਨਿਜ ਕੁਲ ਘਾਲਕ।

।ਕੌਸਕ ਸੰਬੋਧਨ ਦੇਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਏਹ ਜਬ ਮੈ ਕੁਸ ਦੇਸੀ ਰਿਖਿ ਕੋ ਮਾਰਨੇ ਲਾਗਾ ਥਾ ਤਬ ਕਿਤੇਕ ਰਾਜ
ਜੋ ਕੋ ਅਪਣੀ ਕੁਲ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰ ਤੁਮਨੇ ਬਚਾਇਆ ਥਾ ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਇਸ ਬਾਲਕ ਕੇ ਨਿਮਿਤ
ਭੀ ਜੋ ਤੁਮਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨੀ ਹੋਇ ਤੋ ਅਬ ਇਸਕੋ ਨਿਵਾਰੋ ਪੀਛੇ ਕ੍ਰੋਧ ਮੇ ਆਏ ਹਮ
ਇਸਕੋ ਛੋਡੈਂਗੇ ਨਹੀ।

।ਭਾਨੁ ਬੰਸ ਰਾਕੇਸ ਕਲੰਕੂ। ਨਿਪਟ ਨਿਰੰਕੁਸ ਅਬੁਧ ਅਸੰਕੂ।

ਸੂਰਜ ਬੰਸ ਰੂਪੀ ਪੂਰਣ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਇਹ ਮੂੜ ਕਲੰਕ ਰੂਪ ਦੂਖਣ ਦੇਣੇ ਹਾਰਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਅਤਿ ਨਿਰੰਕੁ

ਜਹੈ ਤਤੂ ਇਹ ਬਡੋ ਕ੍ਰਾਤ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਪਾਛਾਹੀ ਨਹੀ ਦੇਖਤਾ ਅਰੁ ਕੁਬੁਧੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਬਨ੍ਹਿਓ ਕਾ ਨੇਹ ਦਰ ਕਰਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅਸਿਕ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਮੁਝ ਸੇ ਨਹੀ ਡਰਤਾ ਭ੍ਰਾਨੁ ਦੇਸ ਕੇ ਪੂਰਣੇਂਦੂ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜਨਕ ਰਵੀ ਬੰਸੀ ਹੈ ਅਰੁ ਹਮ ਚੰਦ੍ਰ ਬੰਸੀ ਭ੍ਰਾਨੁ ਦੇਸੀ ਹੈਂ ਇਹ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਮੇਂ ਭੀ ਜਾਣਕੇ ਇਸਕੋ ਧਿਕਾਰ ਹੈ॥

॥ਕਾਲ ਕਵਲ ਹੈ ਹੈ ਖਿਨ ਮਾਹੀਂ॥ ਕਹੌਂ ਪੁਕਾਰ ਖੋਰ ਮੁਹਿ ਨਾਹੀਂ॥

॥ਏਹੁ ਬਾਲਕ ਖਿਨ ਮੇਂ ਕਾਲ ਕਾ ਕਵਲ ਕਹਿਯੇ ਗ੍ਰਾਸ ਹੋਇ ਜਾਇਗਾ ਮੈਂ ਪੁਕਾਰ ਕਰ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ ਤੁਮਨੇਂ ਮੁਝੇ ਦੋਸ ਨਹੀ ਦੇਣਾ ਹਮਨੇਂ ਏਹ ਬਾਲਕ ਅਲਾਇ ਥੇ ਅਰੁ ਇਨੇ ਨੇ ਮਾਰ ਦੀਆ ਹੈ।

॥ਅਬ ਹਟਕਹੁ ਜੌਂ ਚਹੋ ਉਬਾਰਾ॥ ਕਹਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬਲ ਰੋਖ ਹਮਾਰਾ॥

॥ਹੇ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਜੋ ਇਸਕਾ ਜੀਵਣਾ ਚਾਹਤੇ ਹੋ ਤੋ ਅਬ ਇਸਕੋ ਮੌਨ ਕਰਾਵੋ ਅਰੁ ਜੋ ਕਹੋ ਹਮਾਰਾ ਕਹਾ ਨਹੀ ਮਾਨਤਾ ਤੋ ਇਕੀਸ ਬੇਰ ਧਰਾ ਕੋ ਨਿਰਛਤ੍ਰੀ ਕਰਨ ਰੂਪੀ ਜੋ ਮੇਰਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅਰੁ ਬਲ ਅਰੁ ਕ੍ਰੋਧ ਹੈ ਸੋ ਇਸਕੋ ਸੁਨਾਓ ਜਾਂਤੇ ਛਤ੍ਰੀਓ ਕੇ ਨਿਪਾਤ ਕਾ ਬਧ ਸੁਨ ਕਰ ਡਰ ਜਾਵੇਗਾ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਜੋ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸਕੋ ਅਤਿ ਨਿਰਬਲ ਲਖਿਆ ਤੋ।

॥ਲਖਨ ਕਹਯੋ ਮੁਨਿ ਸੁਜਸ ਤੁਮਾਰਾ॥ ਤੁਮਹਿ ਅਛਤ ਕੋ ਬਰਨੈ ਪਾਰਾ॥

॥ਅਪਨੇ ਮੁਖ ਤੁਮ ਆਪਨ ਕਰਨੀ॥ ਬਾਰ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ ਬਹੁ ਬਰਨੀ॥

॥ਨਹਿ ਸੰਤੋਖ ਤ ਪੁਨਿ ਕਿਛੁ ਕਹਹੂ॥ ਜਨਿ ਰਿਸ ਰੋਕ ਦੁਸਹਿ ਦੁਖ ਸਹਹੂ॥

॥ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਹੇ ਮੁਨੀ ਸ੍ਵਰ ਤੁਮ ਜੋ ਇਨਕੋ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਹਮਾਰਾ ਪ੍ਰਤਾਪਾਦਿਕ ਸੁਨਾਇ ਕੇ ਇਸੇ ਡਰਾਵੋ ਸੋ ਤੁਮਾਰੇ ਜਸ ਕਾ ਵਕਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਜੈਸਾ ਔਰ ਕੌਨ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਆਪਣੇ ਗੁਣ ਕਹਿਣੇ ਧ੍ਰਿਸ਼ਟੋਂ ਕਾ ਕਾਮ ਹੈ ਸੋ ਤੋ ਸਹਸ੍ਰਬਾਹੁ ਕੇ ਜੀਤਨ ਅਰ ਗਰਬ ਛੇਦਨਾਦਿਕ ਆਪਣੇ ਗੁਣ ਤੁਮਨੇ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤ ਕਰ ਆਪ ਹੀ ਸੁਨਾਏ ਹੈਂ ਜੋ ਕਛੁ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤੋ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਪੁਨਹ ਆਪ ਹੀ ਸੁਨਾਇ ਦੇਵੋ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਅਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੇ ਕਾ ਕ੍ਰੋਪ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਰੋਕ ਕਰ ਤਿਸ ਅਗਨਿ ਸੇ ਆਪਣਾ ਰਿਦਾ ਨਾ ਜਲਾਵੋ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਤੁਮਾਰਾ ਰੋਖ ਰੂਪੀ ਪਾਵਕ ਹਮਾਰਾ ਤੋ ਕੁਛ ਬਿਗਾੜ ਨਹੀ ਸਕਤਾ ਤੁਮਾਰੇ ਉਰ ਕੋ ਹੀ ਦਾਹੇਗਾ।

॥ਬੀਰ ਬ੍ਰਤੀ ਤੁਮ ਧੀਰ ਅਛੋਭਾ॥ ਗਾਰੀ ਦੇਤ ਨ ਪਾਵਹੁ ਸੋਭਾ॥

॥ਤੁਮਾਰੇ ਵਾਕੋਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤੁਮ ਬੀਰ ਰਣ ਧੀਰ ਹੋ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮਚਰਜਾਦਿਕ ਬ੍ਰਤੋਂ ਕੇ ਧਾਰਣ ਹਾਰੇ ਸਾਚ, ਜੌਂ ਤੁਮਾਰਾ ਰਿਦਾ ਅਖੋਭ ਚਾਹੀਤਾ ਹੈ ਦੁਰਵਚਨ ਬੋਲਤੇ ਤੁਮ ਭਲੇ ਨਹੀ ਲਾਗਤੇ ਅਰ ਜੋ ਰਣ ਧੀਰ ਹੈਂ ਤੋ ਭੀ ਬਕਵਾਦ ਭਲਾ ਨਹੀ ਜਾਤਾ। ੬ ੩੪॥

॥ਦੋ: ॥ਸੂਰ ਸਮਰ ਕਰਣੀ ਕਰਹਿ ਕਹਿ ਨ ਜਨਾਵਹਿ ਆਪ॥

॥ਬਿਦ੍ਯਮਾਨ ਰਣ ਪਾਇ ਰਿਪੁ ਕਾਯਰ ਕਥਹਿ ਪ੍ਰਲਾਪ॥

॥ਸੂਰ ਬੀਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮੇਂ ਅਪਣੀ ਕਰਣੀ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਮੁਖ ਕੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਕਰ ਜੋਪੇ ਨਹੀ ਬਣਤੇ ਤਿ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸ ਪਰ ਭੀ ਸਤ੍ਰੁ ਕੇ ਸੰਮੁਖ ਹੂਆ ਦੇਖਕਰ ਪ੍ਰਛਾਪ ਕਰਨਾ ਤੋ ਅਤਿ ਕਾਦਰੋਂ ਕਾ ਕਾਮ ਹੈ। ੬੩੫ ॥

ਚੌ: ।ਤੁਮ ਤੌ ਕਾਲੁ ਹਾਂਕ ਜਨੁ ਲਾਵਾ। ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੋਹਿ ਲਾਗ ਬੁਲਾਵਾ।

।ਹੇ ਮੁਨਿ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹਤੇ ਹੋ ਤੇਰਾ ਕਾਲੁ ਆਯਾ ਹੈ ਸੋ ਤੁਮਨੇ ਤੌ ਮਾਨੋ ਕਾਲ ਕੋ ਹਾਂਕ ਕਰ ਲਗਾਈ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਵਾਰੰ ਵਾਰ ਬੁਲਾਵਤੇ ਹੋ ਪਰੰਤੁ ਤੁਮਾਰਾ ਬੁਲਾਯਾ ਕਾਲ ਆਵਤਾ ਨਹੀਂ।

।ਸੁਨਤ ਲਖਨ ਕੇ ਬਚਨ ਕਠੋਰਾ। ਪਰਸੁ ਸੁਧਾਰ ਧਰੇਉ ਕਰ ਘੋਰਾ।
।ਅਬ ਜਿਨ ਦੇਇ ਦੋਸੁ ਮੋਹਿ ਲੋਗੂ। ਕਟੁਬਾਦੀ ਬਾਲਕ ਬਧ ਜੋਗੂ।

।ਤੇਜ ਸੇ ਅਤਿ ਹੀਣ ਭਏ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਅਬ ਲੋਗੋਂ ਪਰ ਨਿਹੋਰਾ ਦੀਆ ਹੈ ਅਪਰ ਸੁਗਮ ॥

।ਬਾਲ ਬਿਲੋਕ ਬਹੁਤ ਮੈਂ ਬਾਚਾ। ਅਬ ਇਹ ਮਰਨਹਾਰ ਭਾ ਸਾਚਾ।

।ਇਸ ਕੋ ਸਿਸੂ ਜਾਨ ਕੈ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਬਚਿਆ ਥਾ ਅਰਥ ਇਹ ਕ੍ਰੋਧ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਕੀਆ ਥਾ ਪਰੰਤੁ ਇਹ ਅਤਿ ਗਮਾ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਅਬ ਨਿਸਚੈ ਮਰਤਾ ਹੈ।

।ਕੌਸਕ ਕਹਾ ਛਮਿਯ ਅਪਰਾਧੂ। ਬਾਲ ਦੋਖ ਗੁਨ ਗਨਹਿੰ ਨ ਸਾਧੂ

।ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਇਸ ਕੀ ਅਵਿਦਿਆ ਖਿਮਾ ਮੇਂ ਜਾਤੇ ਭਏ ਲੋਗ ਬਾਲਕੋਂ ਕੇ ਦੋਖ ਅਰੁ ਗੁਣੋਂ ਕੋ ਨਹੀਂ ਗਿਣਤੇ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਪੁਨਹ ।ਉਨੋ ਪਰ ਉਪਕਾਰ ਜਤਾਵਤਾ ਹੂਆ ਬੋਲਾ।

।ਕਰ ਕੁਠਾਰ ਮੈਂ ਅਕਰਨ ਕੋਹੀ। ਆਗੇ ਅਪਰਾਧੀ ਗੁਰੁਦ੍ਰੋਹੀ।
।ਉਤਰ ਦੇਤ ਛੋਡੌਂ ਬਿਨ ਮਾਰੇ। ਕੇਵਲ ਕੌਸਿਕ ਸੀਲ ਤੁਮਾਰੇ॥ ॥

।ਛੁਰੀ ਪਰ ਤੋ ਮੇਰਾ ਅਦਗਮਾ ਬਿਨਾ ਭੀ ਰੋਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਚਾਪ ਕਾ ਖੰਡਨ ਕਰਤੇ ਦੇਤਰ ਅਪਰਾਧੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਸੰਮੁਖ ਬੋਲਿਆ ਤਿਸ ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਚਨ ਸੁਨ ਕਰ ਭੀ ਸੰਮੁਖ ਉਤਰ ਦੇਤਾ ਹੈ ਅਰ ਮੈਂ ਹੂ ਕਿਸੂ ਤਪ ਜਪ ਮੇਂ ਤਤਪਰ ਨਹੀਂ ਹਾਥ ਮੇਂ ਕੁਠਾਰ ਧਰੇ ਖੜਾ ਹੋਂ ਅਰੁ ਇਸ ਕਾ ਅਬ ਲੋ ਮੈਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਾਟ ਡਾਰੀਆ ਸੋ ਹੇ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇਵਲ ਤੁਮਾਰੇ ਸੰਬੰਧ ਅਰੁ ਸੀਲ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕਰ।

।ਨ ਤੁ ਇਹ ਕਾਟ ਕੁਠਾਰ ਕਠੋਰੇ। ਗੁਰਹਿੰ ਉਰਿਨ ਹੋਤੇ ਸ੍ਰਮ ਥੋਰੇ।

।ਜੋ ਤੁਮਾਰਾ ਸੰਕੋਚ ਕਰਤਾ ਤੋ ਇਸ ਕਾ ਮੂੰਡ੍ਹ ਅਪਨੇ ਉਗਰ ਕੁਠਾਰ ਸੇ ਕਾਟ ਕੈ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਰਿਣ ਉਤਾਰ ਦੇਤਾ ਅਰੁ ਇਸ ਕੇ ਬਧ ਮੇਂ ਮੁਝੇ ਯਤਨ ਕਛੁ ਨ ਥਾ। ੬੩੬।

ਦੋ: ।ਗਾਧ ਸੂਅਨ ਕਹਿ ਹ੍ਰਿਦਯ ਹਸ ਮੁਨਿਹਿ ਹਰੀਅਰ ਸੂਝ
।ਅਯਮਯ ਖਾਂਡ ਨ ਊਖਮਯ ਅਜਹੁ ਨ ਬੂਝ ਅਬੂਝ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਗਾਧਸੁਤ ਨੇ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਹੈ ਸੋ ਹਸ ਕਰ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਕਹਿਤ ਭਏ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜੋ ਪਰਸੁਰਾਮ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਹਰੀ ਅਰਕ ਕਹਿਏ ਹਰਿਆਵਲ ਅਰਥ ਇਹ ਸਭ ਸਬਜ਼ ਖੇਤ ਹੀ ਦਿਸ ਆਵੇ ਤਤ੍ਵ ਇਹ ਇਨਕੋਂ ਐਸੇ ਛਤ੍ਰੀ ਐਸਾ ਜਾਣਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੇਊ ਕਹੇ ਇਨਕਾ ਨਾਮ ਭੀ ਛਤ੍ਰੀ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਨਾਮ ਤੋ ਸਮ ਹੈ ਪਰ ਵਸਤੂ ਮੇਂ ਬਡਾ ਭੇਦ ਹੈ ਜੈਸੇ ਲੋਹ ਮਯ ਭੀ ਖੰਡ ਕਹੀਏ ਖੜਗ ਅਰੁ ਈਖ ਮਯ ਭੀ ਨਾਮ ਤੋ ਖੰਡ ਸੋ ਮਿਠਾਈ ਤਤ੍ਵ ਇਹ ਨਾਮ ਤੋ ਇਨਕੇ ਸਮ ਭਏ ਪਰੰਤੂ ਈਖ ਮਯ ਜੋ ਖੰਡ ਕਾ ਖਾਣਾ ਸੁਖਦ ਅਰੁ ਲੋਹ ਮਯ ਖੰਡੇ ਕੋ ਮੁਖ ਮੇਂ ਪਾਏ ਮੁਖ ਫਟ ਜਾਏ ਤੈਸੇ ਇਹ ਛਤ੍ਰੀ ਇਸ ਕੀ ਦੁਰਦਸਾ ਕਰਨਹਾਰੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਸਮਝਤਾ ਨਹੀ। ।ਕਿਵਾ। ।ਕਈ ਇਕ ਅਰਥ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਖੰਡ ਨਾਮ ਟੁਕੜੇ ਕਾ ਜੋ ਲੋਹੇ ਕੇ ਟੁਕੜੇ ਜੋ ਸਸਤ੍ਰ ਹੈਂ ਇਹ ਤਿਨੋਂ ਸਮ ਹੈਂ ਈਖ ਕੇ ਟੁਕੜੇ ਜੋ ਗਨੇਰੀਆਂ ਹੈ ਤਿਨੇ ਸਮ ਨਹੀ ਦੁਤੀਯ ਇਕਹੀ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੋਈ ਹੈ ਗਾਧਸੁਤ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਛਤ੍ਰੀ ਲੋਕਾਂ ਊਚੇ ਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਹੁ ਮਹਾਂ ਹੰਕਾਰੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਗਰਬ ਖੰਡਨ ਦੇਖ ਕਰ ਭੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਅਰੁ ਮਨ ਮੇਂ ਵਿਹਸਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਇਨਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹਸੇ ਉਸ ਕਾ ਅਤਿ ਅਪਮਾਨ ਹੋਤਾ ਥਾ ਅਰੁ ਇਨ ਕੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਮੇਂ ਦੋਸ ਆਵਤਾ ਥਾ। ਦ੍ਵ ੨੭। ਪੀਛੇ ਜੋ ਪਰਸੁਰਾਮ ਨੇ ਕਹਾ ਥਾ ਮੈਂ ਅਕਾਰਣ ਕ੍ਰੋਧੀ ਹੋਂ ਅਰੁ ਇਸ ਕਾ ਸਿਰ ਕਾਟ ਕਰ ਮੈਂ ਗੁਰੋਂ ਸੇ ਉਰਿਨ ਹੋਤਾ ਤਿਸ ਕਾ ਉਤਰੁ।

ਚੌ: ।ਕਹਯੋ ਲਖਨ ਮੁਨਿ ਸੀਲੁ ਤੁਮਾਰਾ। ਕੋ ਨਹਿੰ ਜਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਸੰਸਾਰਾ

।ਮਾਤ ਪਿਤਾਹਿੰ ਉਰਿਨ ਭੈ ਨੀਕੇ। ਗੁਰ ਰਿਨ ਰਹਾ ਸੋਚ ਬਡ ਜੀਕੇ।

।ਇਹ ਵਿੰਗ ਵਚਨ ਹੈ ਹੇ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਤੁਮ ਆਪਣੇ ਮੁਖੋਂ ਆਪ ਕੋ ਅਕਾਰਣ ਕ੍ਰੋਧੀ ਕਿਉਂ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤੁਮਾਰਾ ਸੀਲ ਤੌ ਸਭ ਜਗਤ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਿਧ ਹੈ ਅਰੁ ਤੀਨ ਰਿਣ ਸਭੋਂ ਕੇ ਸਿਰ ਪਰ ਹੈਂ ਤਿਨੋ ਕੇ ਉਤਾਰੇ ਸੇ ਸੁਪੁਤ੍ਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤੁਮ ਹਏ ਹੋ ਜਾਂਤੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕਾ ਰਿਣ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸੇ ਉਤਾਰਿਆ ਹੈ ਤਾਤ ਪਰਜ ਏਹ ਮਾਤਾ ਕੋ ਆਪਣੇ ਹਾਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਹੈ ਅਰੁ ਛਤ੍ਰੀ ਜੋ ਸੈਂ ਵੈਰ ਕਰਕੈ ਪਿਤਾ ਕੋ ਮਰਵਾਇਆ ਹੈ ਦੋਇ ਰਿਣ ਤੌ ਉਤਰੇ ਅਬ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਰਿਣ ਉਤਾਰਨੇ ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ।

।ਸੋ ਜਨੁ ਹਮਰੇ ਮਾਥੇ ਕਾਢਾ। ਦਿਨ ਚਲ ਗਏ ਬਯਾਜ ਬਡੁ ਬਾਢਾ।

।ਅਬ ਆਨਿਯ ਬਯਵਹਰੀਯਾ ਬੋਲੀ। ਤੁਰਤੁ ਦੇਉਂ ਮੈ ਥੈਲੀ ਖੋਲੀ।

।ਸੋ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਰਿਣ ਮਾਨੋ ਹਮਾਰੇ ਮਸਤਕ ਪਰ ਕਾਢਿਆ ਹੈ ਅਰੁ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਬੀਤਣੇ ਕਰ ਬਯਾਜ ਭੀ ਬਹੁਤ ਬਢਾਯਾ ਹੈ ਅਬ ਕਿਸੀ ਸਰਾਫ ਕੋ ਬੁਲਾਓ ਮੈ ਥੈਲੀ ਖੋਲ ਦੇਉਂ ਜਬ ਲਖਸਮਣ ਜੀ ਨੇ ਅਤਿ ਅਨਾਦਰ ਕਾ ਵਚਨ ਇਹ ਕਹਾ ਤਬ।

।ਸੁਨ ਕਟ ਬਚ ਕੁਠਾਰ ਸੁਧਾਰਾ। ਹਾਇ ਹਾਇ ਸਭ ਸਭਾ ਪੁਕਾਰਾ।

।ਪਰਸੁਧਰ ਕੋ ਹਣਨੇ ਹੇਤੁ ਉਦਤ ਹੂਆ ਦੇਖ ਕਰ ਲਖਸਮਣ ਜੀ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰ ਬੋਲੇ।

।ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਪਰਸੁ ਦਿਖਾਵੈ ਮੋਹੀ। ਵਿਪ੍ਰ ਵਿਚਾਰ ਬਚੇ ਨ੍ਰਿਪ ਦ੍ਰੋਹੀ।

।ਹੇ ਨ੍ਰਿਪ ਘਾਤੀ ਤੂੰ ਔਰ ਰਾਜਿਓਂ ਕਾ ਭੁਲਾ ਹੂਆ ਮੁਝੇ ਕੁਠਾਰ ਦਿਖਾਵਤਾ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਮੈਨੇ ਵਿਪ੍ਰ ਅਰੁ ਭਾਰਗ ਵ ਜਾਨ ਕੈ ਤੁਝੇ ਅਬ ਲੌ ਛਾਡਿਆ ਹੈ।

।ਮਿਲੇ ਨ ਕਬਹੁ ਸੁਭਟ ਰਨ ਗਾਢੇ।ਦ੍ਵਿਜ ਦੇਵਤਾ ਘਰਹਿ ਕੇ ਬਾਢੇ।

।ਗਾੜ੍ਹੇ ਸੁਭਟ ਕਹਿਏ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਸੂਰ ਤੁਝੇ ਕਭੀ ਮਿਲੇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਦ੍ਵਿਜ ਤੈਨੇ ਘਰ ਕੇ ਦੇਵਤਾ ਬਾਢੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਜੋ ਤੈਨੇ ਮਾਰੇ ਹੈਂ ਵਹੁ ਜੋਧਾ ਨਹੀਂ ਥੇ ਘਰੋਂ ਮੇਂ ਬੈਠ ਕਰ ਸੁਰੇਂਦ੍ਰ ਪੂਜਾ ਮੇਂ ਪੂਜਾ ਕਰਾਵਣੇ ਵਾਲੇ ਥੇ।

ਅਰੁ ਤ੍ਰਿਯੋ ਸੇ

।।ਅਨੁਚਿਤ ਕਹਿ ਸਭ ਲੋਗ ਪੁਕਾਰੇ।ਰਘੁਪਤਿ ਸੈਨਹਿ ਲਖਨ ਨਿਵਾਰੇ

।ਤਬ ਸਭੋਂ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਲਛਮਣ ਜੀ ਅਯੋਗ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਪਰਸ ਰਾਮ ਜੀ।ਵਡੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਵਿਪ੍ਰ ਪ੍ਰਤਾਪੀ ਵਹੁ ਅਪਣੀ ਹਿਰਸੇਂ ਮਿਟਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਹ ਵਾਰੋ ਵਾਰ ਤਿਨ ਕੋ ਛੇੜਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਨੈਨੋਂ ਸੈਨ ਕਰ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਨਿਵਾਰਿਆ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੬੩੮।।

ਦੋ: ।ਲਖਨ ਉਤ੍ਰ ਆਹੁਤ ਸਰਸ ਭ੍ਰਿਗੁਵਰ ਕੋਪ ਕ੍ਰਿਸਾਨ।

।ਬਢਤ ਦੇਖ ਜਲ ਸਮ ਬਚਨ ਬੋਲੇ ਰਘੁਕੁਲ ਭਾਨੁ।

।ਲਖਮਣ ਜੀ ਕੇ ਵਚਨ ਆਹੁਤੀਆਂ ਸਮ ਹੈ ਅਰੁ ਪਰਸੁ ਰਾਮ ਕਾ ਕ੍ਰੋਧ ਅਨਲ ਸਮ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਚੰਡ ਹੋਤਾ ਦੇਖ ਕੈ ਜਲ ਸਮ ਵਚਨ ਪ੍ਰਭੁ ਬੋਲੇ ਜਾਂਤੇ ਰਘੁ ਕੁਲ ਮੇਂ ਭਾਨੁ ਸਮ ਹੈਂ ਭਾਵ ਇਹ ਤਪਤ ਕਾ ਨਾਸ ਕਰਤਾ ਭੀ ਭਾਨੁ ਹੀ ਹੈ।।੬੩੯।।

ਚੌ: ।ਨਾਥ ਕਰੋ ਬਾਲਕ ਪਰ ਛੋਹੂ।ਸੂਧ ਦੂਧ ਮੁਖ ਕਰਿਯ ਨ ਕੋਹੂ।

।ਹੇ ਨਾਥ ਇਹ ਬਾਲਕ ਸੁਧਾ ਹੈ ਅਰੁ ਦੂਧ ਪਾਨ ਕਰਨ ਹਾਰੇ ਸਿਸੂ ਸਮ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਅਤਿ ਅਜਾਨ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੋ ਕੋਪ ਨ ਕਰੋ ਜੋ ਪਰਸ ਰਾਮ ਜੀ ਕਹੈਂ ਏਤੇ ਬਡੇ ਕੋ ਤੁਮ ਸਥਨਪਾਨੀ ਸਮ ਕੈਸੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈ।

।ਜੌਂ ਪੈ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਭਾਉ ਕਛੁ ਜਾਨਾ।ਤੌ ਕਿ ਬਰਾਬਰਿ ਕਰੈ ਇਯਾਨਾ।

।ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਵਰਖੋਂ ਕੀ ਬਹੁਲਤਾ ਕਰ ਬਡੇ ਨਹੀਂ ਗਣੀਤੇ ਬੁਧਿ ਕਰ ਬਡੇ ਹੋਂਹਿ ਤੋ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੋਤੇ ਹੈ ਸੋ ਜੋ ਇਸ ਕੋ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਨਣ ਕੀ ਬੁਧਿ ਹੋਤੀ ਤੌ ਬਰਾਬਰੀ ਕਿਉਂ ਕਰਤਾ ਤਾਂਤੇ ਇਯਾਨਾ ਹੀ ਹੈ ਜੌ ਪਰਸੁ ਰਾਮ ਜੀ ਕਹੈਂ ਇਸ ਕੀ ਮੁਗਧ ਅਵਸਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭੀ ਕੁਛ ਕ ਦੇਣੁ ਚਾਹੀਏ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈ।

।ਜੌਂ ਲਰਕਾ ਕੁਛ ਅਚਗਰਿ ਕਰਹੀਂ।ਗੁਰ ਪਿਤ ਮਾਤੁ ਮੋਦ ਮਨ ਭਰਹੀ

।।ਅਚਿਗਰਿ ਕਹਿਏ ਅਯੋਗ ਮਹਾ ਚਪਲਤਾ ਜੋ ਬਾਲਕ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੌ ਭੀ ਗੁਰੁ ਅਰੁ ਪਿਤਾ ਮਾਤਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੀ ਹੋਤੇ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਅਦ੍ਰਸ ਥਾ ਕੇ ਸ੍ਵ ਭਾਵ ਕਰ ਅਬ੍ਰ ਇਨ ਕੀ ਬੁਧਿ ਚਪਲ ਹੈ ਬਡੇ ਭਏ ਬੁਧਿ ਠਹਿਰੇਗੀ ਤਬ ਸਰਬ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਧੀਰਜ ਸੇਂ ਕਰੇਂਗੇ।

।ਕਰੈਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਿਸੁ ਸੇਵਕ ਜਾਨੀ।ਤੁਮ ਸਮ ਸੀਲ ਧੀਰ ਮੁਨਿ ਗਯਾਨੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਸਾਰਖੇ ਸੀਲਵੰਤ ਧੀਰਜਵਾਨ ਅਰੁ ਗਿਆਨੀ ਮੁਨਿ ਐਸੋਂ ਕੋ ਬਾਲਕ ਅਰੁ ਦਾਸ ਜਾਨ ਕੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

॥ ।ਰਾਂਮ ਬਚਨ ਸੁਨ ਕਛੁਕ ਜੁੜਾਂਨੇ। ਕਹਿ ਕਛੁ ਲਖਨ ਬਹੁਰ ਮੁਸਕਾਨੇ

।ਜੈਸੇ ਘਾਮ ਕਰ ਧਰਾ ਤਪਤ ਅਧਿਕ ਹੋਇ ਤਬ ਪ੍ਰਥਮ ਵਰਖਾ ਕਰ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀਤਲਤਾ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕ੍ਰੋਧ ਪਰਸੁਰਾਮ ਜੀ ਕੋ ਬਹੁਤ ਥਾ ਅਰੁ ਸਾਂਤ ਕੇ ਵਾਕ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇਂ ਅਬੀ ਅਲਪ ਕਹੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕਰ ਕਛੁਕ ਜੁੜਾਂਨੇ। ।ਵਾ। ।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੇਂ ਇਸ ਕੀ ਸਾਂਤ ਨਿਮਿਤ ਸਨਮਾਨ ਕੇ ਵਾਕ ਤੌ ਬਹੁਤ ਕਹੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਕਹੂੰ ਮੁਨਿ ਆਦਿਕ ਸੰਬੋਧਨ ਜੋ ਕਹੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਵਾਕ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਭਈ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਰਾਮ ਕਹਿਐ ਪਰਸੁਰਾਮ ਸੋ ਯਦਯਪਿ ਰਾਮ ਸਬਦ ਰਮਾਵਣੇ ਕਾ ਬੋਧਕ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਨ ਕੋ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਚਾਹੀਤੀ ਥੀ ਪਰੰਤੂ ਇਨ ਕੇ ਆਦਿ ਜੋ ਰਾਂਮ ਸਬਦ ਸੇਂ ਬੜਾ ਪਰਸੁ ਸਬਦ ਤਮੋਗੁਣ ਕਾ ਬੋਧਕ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਹੀ ਕ੍ਰੋਧੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਵਾਕ ਸੁਨ ਕਰ ਭੀ ਅਲਪ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਤਬ ਕਛੁ ਹਰੂਏ ਬਚਨ ਕਹਿ ਕਰ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਪੁਨਹ ਮੁਸਕਾਏ।

।ਹਸਤ ਦੇਖ ਨਖ ਸਿਖ ਰਿਸ ਬਿਆਪੀ। ਰਾਮ ਤੋਰ ਭ੍ਰਾਤਾ ਬਡ ਪਾਪੀ॥ ਸੁਗਮ:

।ਗੌਰ ਸਰੀਰ ਸ੍ਯਾਮ ਮਨ ਮਾਹੀਂ। ਕਾਲਕੂਟ ਮੁਖ ਪੇ ਮੁਖ ਨਾਂਹੀ॥

।ਵਰਣ ਇਸ ਕਾ ਗੌਰ ਹੈ ਅਰੁ ਰਿਦਾ ਸ੍ਯਾਮ ਹੈ ਅਰੁ ਤੁਮ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਇਸ ਕੇ ਮੁਖ ਮੇਂ ਦੂਧ ਹੈ ਸੋ ਨਹੀਂ ਇਸ ਕੇ ਮੁਖ ਮੇਂ ਕਾਲਕੂਟ ਹੈ।

।ਸਹਜ ਟੇਢ ਅਨੁਸਰੈ ਨ ਤੋਹੀ। ਨੀਚ ਮੀਚ ਸਮ ਦੇਖ ਨ ਮੋਹੀ॥ ॥

।ਸਦਾ ਕਾ ਕੁਟਲ ਹੈ ਤੇਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਭੀ ਨਹੀ ਅਰੁ ਇਹ ਨੀਚ ਮੁਝ ਕੋ ਮੀਚ ਸਮ ਨਹੀ ਦੇਖਤਾ ਪਰਸੁਰਾਮ ਨੇ ਕਹਾ ਥਾ ਲਖਮਣ ਬੜਾ ਪਾਪੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਉਤਰ। ੬੪੦॥

।ਦੋ: ।ਲਖਨ ਕਹਿਓ ਹਸ ਸੁਨੋ ਮੁਨਿ ਕ੍ਰੋਧ ਪਾਪ ਕਰ ਮੂਲ।

।ਜਿਹ ਬਸ ਜਨ ਅਨੁਚਿਤ ਕਰਹਿ ਚਰਹਿੰ ਵਿਸ੍ਵ ਪ੍ਰਤਕੂਲ

।ਇਸ ਕਥਨ ਕਰ ਇਹੁ ਲਖਾਯਾ ਜਿਸ ਕੋ ਕੋਪ ਅਧਿਕ ਹੋਇ ਸੋ ਪਾਪੀ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਾਰਬ ਕ੍ਰੋਧੀ ਤੁਮ ਹੋ ਤਦਨੰਤਰ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਕੁਛ ਕੋਮਲਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਇਹ ਭੀ ਮ੍ਰਿਦੁ ਗਿਰਾ ਬੋਲੇ ਪਰੰਤੂ ਵ੍ਯੰਗ ਮਿਸ੍ਰਤਾ। ੬੪੧॥

।ਚੌ: ।ਮੈਂ ਤੁਮਾਰ ਅਨੁਚਰ ਮੁਨਿ ਰਾਯਾ। ਪਰਹਰਿ ਕੋਪ ਕਰਿਯ ਅਬ ਦਾਯਾ।

।ਸੁਗਮ: ।ਟੂਟ ਚਾਂਪ ਨਹਿ ਜੁਰੇ ਰਿਸਾਨੇ। ਬੈਠਿਯ ਹੋਇ ਪਾਂਉ ਪਿਰਾਨੇ।

।ਹੇ ਮੁਨਿ ਧਨੁਖ ਜੋ ਟੂਟਾ ਹੈ ਸੋ ਨੇਤ੍ਰ ਲਾਲ ਕੀਯੇ ਅਰੁ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਕੁਟਿਲ ਕਰੇ ਤੇ ਜੁੜਤਾ ਨਹੀ ਆਪ

ਬੈਠੀਏ ਖੜੇ ਹੂਏ ਪਾਂਉ ਦੁਖਨੇਂ ਲਗੇ ਹੋਹਿੰਗੇ ਜੌ ਕਹੋ ਹਮਨੇਂ ਚਾਂਪ ਪੂਰਬ ਜੈਸਾ ਬਨਵਾਇ ਲੈਣਾ ਹੈ ਤਬ ਕਿਸ ਉਤਾਰਨੀ ਹੈ ਸੁਨਾਂ ਸੁਨੋਂ।

॥ਜੌ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਤੌ ਕਰਿਯ ਉਪਾਈ॥ਜੋਰਿਯ ਕੋਉ ਬਡ ਗੁਨੀ ਬੁਲਾਈ॥

॥ਜੌ ਕਾਰਮੁਕ ਮੇਂ ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਹੈ ਤੌ ਕੋਊ ਕਾਰੀਗਰ ਬੁਲਵਾਇ ਕਰ ਇਸ ਕੋਂ ਜੁੜਵਾਇ ਗੰਢਵਾਈ ਕਾ ਮੋਲ ਹਮਾਰੇ ਸੇਂ ਲੇਣਾ॥

॥ਬੋਲਤ ਲਖਨਹਿੰ ਜਨਕ ਡਰਾਹੀ॥ਮਸ਼ ਕਰਹੁ ਅਨੁਚਿਤ ਭਲ ਨਾਹੀ
॥ਥਰ ਥਰ ਕਾਂਪਹਿੰ ਪੁਰਨਰ ਨਾਰੀ॥ਛੋਟ ਕੁਮਾਰ ਖੋਟ ਅਤਿ ਭਾਰੀ॥ਸੁਗਮ:
॥ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਸੁਨ ਸੁਨ ਨਿਰਭੈ ਬਾਨੀ॥ਰਿਸ ਤਨ ਜਰੈ ਹੋਇ ਬਲ ਹਾਨੀ॥

॥ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਲਖਮਣ ਜੀ ਕੇ ਨਿਰਭੈ ਬਚਨ ਪਰਸਧਰ ਸੁਨਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੈਸੇ ਕੋਪ ਸੇਂ ਤਨ ਸੁਕਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਬਲ ਪ੍ਰਤਾਪ ਘਟਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ ਪੀਛੇ ਜਿਨੇਂ ਪਰ ਨਿਹੋਰਾ ਦੀਆ ਥਾ ਉਨਕੋਂ ਤੌ ਕਹਣਾਂ ਬਣਤਾ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਅਪਣੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਬੀ ਛੋਡਣੀ ਨਹੀ ਤਾਂਤੇ॥

॥ਬੋਲੇ ਰਾਮਹਿੰ ਦੇਇ ਨਿਹੋਰਾ॥ਬਚੌ ਵਿਚਾਰ ਬੰਧੁ ਲਘੁ ਤੋਰਾ॥

॥ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਤੇਰਾ ਭ੍ਰਾਤ ਵੀਚਾਰਕੇ ਮੈਨੇਂ ਅਬ ਲੌ ਇਹ ਛੋੜਿਆ ਹੈ ਕੋ॥

॥ਮਨ ਮਲੀਨ ਤਨ ਸੁੰਦਰ ਕੈਸੇ॥ਵਿਖ ਰਸ ਭਰਾ ਕਨਕ ਘਟ ਜੈਸੇ॥ਸੁਗਮ: ੬੪੨

ਦੋਹਾ: ॥ਸੁਨ ਲਛਮਨ ਬਿਹਸੇ ਬਹੁਰ ਨੈਨ ਤਰੇਰੇ ਰਾਮ॥
॥ਗੁਰ ਸਮੀਪ ਗਵਨੇ ਸਕੁਚ ਪਰਹਰ ਬਾਨੀ ਬਾਮ॥

॥ਲਖਮਨ ਕੇ ਹਸਤੇ ਦੇਖ ਕਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੇਂ ਕੋਪ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਕਰੀ ਤਬ ਲਖਮਣ ਜੀ ਸਕੁਚ ਗਏ ਅਰੁ ਟੇਢਾ ਬਚਨ ਤਿਆਗ ਕਰ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਇ ਖੜੇ ਭੂਏ ਸੰਕੋਚ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਭੰਗ ਕੀਆ॥ ॥ਕਵਿਤਾ॥ ॥ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕਰ ਸਕੁਚੇ ਜੋ ਇਨੋਂ ਨੇ ਹਮਕੋ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕੇ ਆਗੇ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਾਈ ਥੀ ਅਰੁ ਹਮਨੇਂ ਉਨਕੋ ਨਿਰਾਦਰ ਕੇ ਬਾਕ ਕਹੇ ਹੈਂ ਕਦਾਚਿਤ ਗੁਰੁ ਕੁਛ ਮਨ ਮੇਂ ਲਿਆਵਤੇ ਹੋਵੈਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਪਰਸੁਰਾਮ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਦਿਜ ਈ ਹੈ ਅਰੁ ਹਮਨੇਂ ਉਸ ਕਾ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਨਿਰਾਦਰ ਕੀਆ ਹੈ ਇਸ ਬਾਤ ਕਾ ਕੁਛ ਅਪਨੇਂ ਮਨ ਮੇਂ ਅਹੰਕਾਰ ਨ ਆਵੇ ਤਾਂਤੇ ਸੁਕਚੇ॥ ੬੪੩॥

ਦੋਹਾ: ॥ਅਤਿ ਬਿਨੀਤਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਸੀਤਲ ਬਾਨੀ॥ਬੋਲੇ ਰਾਮ ਜੋਰ ਜੁਗ ਪਾਨੀ॥

॥ਜਿਸ ਮੇਂ ਵਿਸੇਖ ਨੀਤਿ ਹੈ ਅਰੁ ਅਤਿ ਕੋਮਲ ਅਰੁ ਸੀਤਲ ਹੈ ਐਸੀ ਬਾਣੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਬੋਲੇ ਹਾਥ ਜੋੜਨ ਕਾ ਭਾਵ ਅਤਿ ਨੰਮ੍ਰਤਾ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਦੋਨੋ ਹਾਥ ਜੋੜਨੇਂ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜੇ ਏਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਾਯਾ ਹਮ ਆਪ੍ਰਪ ਛੋਡਕਰ ਆਧੀਨ ਭੁਏ ਹੈਂ। ।ਕਿੰਦਾ। ।ਭਾਈ ਭੁਜਾ ਹੋਤੇ
ਹੈਂ ਜੋ ਮੈਂ ਅਪਨੀ ਓਰਸੇਂ ਅਰੁ ਲਛਮਨ ਕੀ ਓਰਸੇਂ ਭੀ ਹਾਥ ਜੋੜਤਾ ਹੋਂ। ।ਅਥਵਾ। ।ਦੋਊ
ਕਰ ਜੋੜਨੇ ਸੇ ਇਹ ਦਿਖਾਯਾ ਦੋਨੋਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੁਮ ਤੁਮ ਪੂਜਨੇ ਯੋਗਯ ਹੋ ਜਾਂਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹੋ ਅਰੁ ਅਵਸਥਾ ਕਰ
ਬਡੇ ਹੋ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਸਿਵਜੀ ਕੇ ਸਿਖਯ ਹੋ ਤਿਸ ਕਰ ਹਮਾਰੇ ਗੁਰੁਭਾਈ ਭੂਏ ਅਰੁ ਵਿਸ਼ਾਮਿ
ਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਸੰਬੰਧੀ ਹੋ ਇਨੇ ਦੋਨੋਂ ਨਿਮਿਤੋਂ ਸੇਂ ਦੋਊ ਹਾਥ ਜੋੜੇ ਅਰੁ ਨਮ੍ਰੀਭੂਤ ਭਏ।

।ਸੁਨਹੁ ਨਾਥ ਤੁਮ ਸਹਜ ਸੁਜਾਨਾ। ਬਾਲਕ ਬਚਨ ਕਰਿਅ ਨਹਿ ਕਾਨਾ।

ਸਹਿਜ ਸੁਜਾਨ ਪਦ ਸਾਧਾਰਨ ਅਰਥ ਮੇਂ ਤੌ ਉਨਕੀ ਬੁਧਿ ਮਤਾ ਕੋ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਾਵਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸੂਖ
ਮ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਇਹ ਤੁਮ ਈਸ੍ਵਰ ਅੰਸ ਹੋ ਇਸ ਕੋ ਬਾਲਕ ਜਾਣਕਰ ਇਸਕੇ ਬਚਣ ਨਹੀ ਸੁਣਨੇ ਦਰ
ਸੌਂ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਸਮਝਣਾ ਭਾਵ ਪਰਯਾਇਹ ਸਮਾਂ ਤੁਮਾਰਾ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ ਅਬ ਤੁਮ ਬਨਮੇਂ ਜਾਇਕਰ
ਤਪ ਕਰੋ।

।ਬਰਰੇ ਬਾਲਕ ਏਕ ਸੁਭਾਊ। ਇਨਹਿ ਵਿਦੂਖਹਿ ਵਿਦੁਖਨ ਕਾਊ।

ਵਿਦੁਖ ਕਹੀਏ ਬੁਧਵੰਨ ਸੋ ਬਾਵਰੇ ਔ ਅਰੁ ਬਾਲਕੋਂ ਕੋ ਸਮ ਜਾਨਕੈ ਇਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪਰ ਰੋਸ ਨਹੀਂ
ਕਰਤੇ ਜੌ ਪਰੁਸੁਰਾਮ ਕਹੈ ਬੋਲਣੇ ਕੀ ਆਗਿਯਾ ਤੌ ਹਮ ਸਿਸੁ ਜਾਨਕਰ ਖਮੀ ਪਰੰਤੁ ਧਨੁਖ ਭੰਗ ਕਾ
ਦੋਖ ਹਮਕੋ ਆਦਿਕ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਤਿਹਿੰ ਨਾਹੀ ਕਛੁ ਕਾਜ ਵਿਗਾਰਾ। ਅਪਰਾਧੀ ਮੈਂ ਨਾਥ ਤੁਮਾਰਾ।
।ਕੋਪ ਕ੍ਰਿਪਾ ਬਧੁ ਬੰਧ ਗੁਸਾਈਂ। ਮੋ ਪਰ ਕਰਿਅ ਦਾਸ ਕੀ ਨਾਈਂ।

ਧਨੁਖ ਭੰਗ ਤੋੜਨਕਾ ਕੋਪ ਤੌ ਉਸ ਪਰ ਨਾ ਕਰੋ ਜਾਂਤੇ ਉਸ ਕਰਜਕਾ ਅਪਰਾਧੀ ਮੈਂ ਹੋਂ ਤਾਂਤੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕ
ਰੋ ਅਥਵਾ ਕੋਪ ਕਰੋ ਬੰਧੋ ਮਾਰੋ ਜੋ ਇਛਾ ਹੋਇ ਸੋ ਮੋ ਪਰ ਕਰੋ ਜੈਸੇ ਦਾਸੋਂ ਪਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸਿਖਯਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦਾਸ ਕਥਨ ਕਾ ਤਤ੍ਵ
ਮੁਝਕੋ ਵਿਰੋਧੀ ਨ ਜਾਣੋ ਦਾਸ ਜਾਨਕੈ ਮਿਤ੍ਰਤਾ ਸੇਂ ਸਿਖਯਾ ਕਰੋ।

।ਕਹਿਯ ਬੇਗ ਜੇਹਿਂ ਬਿਧਿ ਰਿਸ ਜਾਈ। ਮੁਨਿ ਨਾਯਕ ਸੋ ਕਰੌ ਉਪਾਈ।

ਮੁਨਿੰਦ੍ਰ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਆਪਕਾ ਕੋਪ ਨਿਵ੍ਰਿਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸ਼ੀਘ੍ਰ ਕਹੋ ਮੈਂ ਉਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕਰਤਾ ਹੋਂ।

।ਕਹਿ ਮੁਨਿ ਰਾਮ ਜਾਇ ਰਿਸ ਕੈਸੇ। ਅਜਹੁ ਅਨੁਜ ਤਵ ਚਿਤਵ ਅਨੈਸੇ।

ਪਰਸ਼ੁਰਾਮ ਬੋਲਯਾ ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਤੁਮਾਰੇ ਕਹੇ ਤੌ ਮੈਂ ਰੋਖ ਨਿਵਾਰੋਂ ਪਰੰਤੂ ਭ੍ਰਾਤ ਤੇਰਾ ਅਬ ਭੀ ਅਨਸੇ
ਕਹੀਏ ਅਨੀਤਿ ਸੇਂ ਮੇਰੀ ਓਰ ਦੇਖਤਾ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਉਸਕੀ ਕੁਟਿਲਤਾ ਜਬ ਲੌ ਮੈਂ ਨਾ ਮਿਟਾਊਂ ਤਬ ਲੌ
ਕੈਸੇ ਧਰਾਵੇਂ ਅਰੁ।

।ਏਹਿ ਕੇ ਕੰਠ ਕੁਠਾਰ ਨ ਦੀਨਾ। ਤੌ ਮੈਂ ਕੋਪ ਕਾਹੁ ਕਰ ਕੀਨਾ। ॥

ਤੁਮਨੇ ਜੋ ਕਹਾ ਕੋਪ ਨਿਵਾਰੋ ਸੋ ਇਸਕਾ ਕੰਨ ਇਸ ਕੁਠਾਰ ਸਾਥ ਮੈਨੇਂ ਨਾਕਾਇਆ ਤੌ ਮੈਨੇ ਕੋਪ ਕੀਆ ਕੀ
ਆ ਜੰਤੇ॥ ੬੪੪॥

ਦੋਹ॥ ॥ਗਰਭ ਸ੍ਰਵਾਹਿੰ ਅਵਨਿਪ ਰਵਨਿ ਸੁਨ ਕੁਠਾਰ ਗਤਿ ਘੋਰ॥
॥ਪਰਸ ਅਛਤ ਦੇਖੋਂ ਜਿਯਤ ਬੈਰੀ ਭੂਪ ਕਿਸੋਰ॥ ॥

ਭੂਪਤੋਂ ਕੀ ਰਵਣੀਓਂ ਕੇ ਗਰਭ ਜਿਸ ਕੁਠਾਰ ਕਾ ਆਗਮਨ ਸੁਨਕਰ ਗਿਰ ਪੜਤੇ ਥੇ ਤਿਸ ਪਰਸੁ ਕੇ ਸਮੀਪ ਹੋਤੇ ਰਾਜਪੁਤ੍ਰ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਸ਼ਤ੍ਰੁ ਸੰਮੁਖ ਜੀਵਤਾ ਖੜਾ ਹੈ ਤੌ ਮੈਨੇ ਦੇਖ ਕਬ ਕੀਆ ਹੈ ਅਵਨਿ ਪਰਵਨਿ ਕਥਨ ਕਾ ਤਤ੍ਵ ਇਹ ਜੈਸੇ ਅਵਨੀ ਕਹੀਯੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਕਠੋਰ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਤਿਸ ਕੇ ਪਤਿ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕਠਨ ਹੈਂ ਅਰ ਤਤ ਸਦ੍ਰਿਸ ਹੀ ਰਵਣੀਓਂ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕਠਨ ਹੈਂ ਸੋ ਜਿਸ ਪਰਸੁ ਕੇ ਠੋਕਰ ਫਟ ਜਾਤੇ ਥੇ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੇ ਤੁਮ ਕੁਠਾਰ ਕਿਓਂ ਨਹੀਂ ਮਾਰਤੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ੬੪੫॥

ਚੌ॥ ॥ਬਧੈ ਨ ਹਾਥ ਦਹੈ ਰਿਸ ਛਾਤੀ॥ਭਾ ਕੁਠਾਰ ਕੁੰਠਤ ਨ੍ਰਿਪਘਾਤੀ॥
॥ਭਯੋ ਬਾਮ ਬਿਧਿ ਫਿਰੇਉ ਸੁਭਾਊ॥ਮੋਰੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਸ ਕਾਊ॥

ਕ੍ਰੋਧ ਸੇ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਜਲਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਹਾਥ ਨਹੀ ਉਠਤਾ ਤਾਂਤੇ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ ਕੁਠਾਰ ਕੁੰਠਤ ਭਯਾ ਹੈ॥ ॥ਦੈਵ ਕੀ ਪ੍ਰਤਕੂਲਤਾ ਕਰ ਮੇਰਾ ਸੁਭਾਵ ਹੀ ਬਦਲ ਗਯਾ ਹੈ ਕੈ ਤੌ ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ॥ਅਬ ਦਾ॥ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਹਾਂ॥

॥ਆਜ ਦਯਾ ਦੁਖ ਦੁਸਹਿ ਸਹਾਵਾ॥ਸੁਨਿ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਬਿਹਸ ਸਿਰ ਨਾਵਾ

ਆਜ ਦਯਾ ਕਰ ਮੈਂ ਬਡਾ ਦੁਖੀ ਭਯਾ ਹੈਂ ਇਹ ਸੁਨਕੇ ਮੁਸਕਾਇ ਕਰ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਜੀਨੇਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਆ ਹੇ ਮਹਾਂਰਾਜ ਤੁਮ ਧੰਨ ਹੋ ਅਰੁ ਕਹਿਤ ਭਏ॥

॥ਬਾਉ ਕ੍ਰਿਪਾ ਮੂਰਤਿ ਅਨੁਕੂਲਾ॥ਬੋਲਤ ਬਚਨ ਝਰਤ ਜਨ ਫੂਲਾ

ਜੈਸੀ ਤੁਮਾਰੀ ਸੌਮ ਮੂਰਤਿ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੋਇਗੀ ਅਰੁ ਤੈਸੇ ਹੀ ਮ੍ਰਿਦੁ ਵਚਨ ਬੋਲਤੇ ਹੋ ਪੁਸਪੋਂ ਸਮਾਨ ਝੜਤੇ ਹੈਂ ਉਸਨੇਂ ਜੋ ਕਹਾ ਥਾ ਦਯਾ ਕਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਅਤਿ ਤਪ ਯਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਉਤਰ

॥ਜੌਪੈ ਕ੍ਰਿਪਾ ਜਰਹਿੰ ਮੁਨਿ ਗਾਤਾ॥ਕ੍ਰੋਧ ਭਏ ਤਨੁ ਰਾਖ ਬਿਧਾਤਾ॥

ਹੇ ਮੁਨਿ ਜੌ ਦਯਾ ਸੰਗ ਤੁਮਾਰਾ ਤਨ ਜਲਣੇਂ ਲਾਗਾ ਤੌ ਕੁਪਤ ਭਏ ਭਗਵੰਤ ਹੀ ਰਾਖੇ ਅਰਥ ਕ੍ਰੋਧ ਸੰਗ ਭਸਮ ਹੂਆ ਚਾਹੀਯੇ ਪੀਛੇ ਕਹਾ ਥਾ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਕੂਕਾਏ ਹੂਏ ਲਖ੍ਯਮਣ ਜੀ ਤੂਸਨੀ ਭੇ ਅਰ ਅਬ ਪੁਨਹ ਬੋਲੇ ਸੋ ਅੰਤਰਯਾਮੀ ਕੀ ਇਛਾ ਮੇਂ ਹੀ ਜਾਣਨੇਂ ਤਬ ਤੇਜਹੀਨ ਹੂਏ ਜੋ ਪਰ ਮਜੀ ਹੈਂ ਸੋ ਜਨਕ ਪਰ ਨਿਹੋਰਾ ਦੇਕੇ ਬੋਲੇ॥

ਬ. ।ਦੇਖ ਜਨਕ ਹਠ ਬਾਲਕ ਏਹੂ। ਕੀਨ ਚਹਤ ਜੜ ਜਮਪੁਰ ਗੇਹੂ।

।ਦੇਖ ਜਨਕ ਹਠ ਬਾਲਕ ਏਹੂ। ਕੀਨ ਚਹਤ ਜੜ ਜਮਪੁਰ ਗੇਹੂ।
।ਬੇਗ ਕਰਹੁ ਕਿਨ ਆਂਖਨ ਓਟਾ। ਦੇਖਤ ਛੋਟ ਖੋਟ ਨ੍ਰਿਪ ਢੋਟਾ।

।ਹੇ ਜਨਕ ਤੁਮਨੇ ਮੇਰੇ ਪਰ ਦੋਖ ਨ ਧਰਨਾ ਇਸ ਬਾਲਕ ਕੀ ਮੂਢਤਾ ਦੇਖੋ ਯਿਹ ਕਿਸੂ ਕਾ ਕਹਾ ਨਹੀਂ ਮਾਨਤਾ ਮਰਨ ਹੀ ਚਾਹਤਾ ਹੈ ਦੇਖਣੇ ਮੇਂ ਲਘੁ ਹੈ ਅਰੁ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਮਹਾਂ ਮਲੀਨ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮਨੇਂ ਇਸੇ ਬਚਾਵਣਾ ਹੈ ਤੋ ਮੇਰੇ ਦ੍ਰਿਗੋਂ ਸੇ ਦੂਰ ਲੇ ਜਾਵੋ ਇਸ ਕੋ ਆਂਖ ਕਰਤਹੁ ਕੋਨਾਹੀਂ।

ਕਥਾ। ।ਬਿਹਸੇ ਲਖਨ ਕਹਾ ਮੁਨਿ ਪਾਹੀਂ। ਮੂੰਦੇ ਆਂਖ ਕਤਹੂ ਕੋਨਾਹੀਂ।

।ਲਖਮਣ ਜੀਨੇਂ ਹਸਕਰ ਨਿਕਟ ਆਇਕੇ ਹਰੂਏ ਸੇ ਕਹਾ ਹੇ ਦੀਆ ਤੁਮ ਅਪਣੇਂ ਨੈਨ ਮੂੰਦ ਛੋਡੋ ਤੁਮਕੋਂ ਕੋਊ ਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਆਵੇਗਾ ਤਬ ਪਰਸੁਰਾਮ ਨੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਯੁਧ ਤੋ ਹਮਨੇ ਕਰਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤੇ ਏਹੁ ਮਹਾਂ ਬਲੀ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਚਨੋਂ ਸੇ ਲਖਮਣ ਹਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੰਮ੍ਰ ਬੋਲਤੇ ਹੈਂ ਇਨਕੋ ਭੈਦਾਯਕ ਬਚਨ ਕਹਿਕਰ ਆਨ ਮਨਾਵੇਂ ਤੌ ਭੀ ਮੇਰੀ ਬਾਤ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਰਹਿ ਆਵਤੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ। ੬੪੬।

।ਦੋ: ।ਪਰਸਰਾਮ ਤਬ ਰਾਮ ਪ੍ਰਤਿ ਬੋਲੇ ਉਰ ਅਤਿ ਕ੍ਰੋਧ।
।ਸੰਭੁ ਸਰਾਸਨ ਤੋਰ ਸਠਿ ਕਰਸ ਹਮਾਰ ਪ੍ਰਬੋਧ।

।ਸੁਰਾਮ: ੬੪੭। ਚੌ: ।ਬੰਧੁ ਕਹੇ ਕਟੁ ਸੰਮਤ ਤੋਰੇ। ਤੂੰ ਛਲਿ ਬਿਨੈ ਕਰਸਿ ਕਰ ਜੋਰੇ।

।ਹੇ ਰਘੁਵਰ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਤੇਰੇ ਸੰਮਤ ਮੇਂ ਹੀ ਮੁਝੇ ਅਪਮਾਨਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਤੂੰ ਮਹਾਂ ਛਲੀ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਕਰ ਜੋਰਕੇ ਨੰਮ੍ਰ ਵਚਨ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਸੋ ਮੁਝੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਨਹੀਂ।

।ਕਰ ਪਰਤੋਖ ਮੋਰ ਸੰਗ੍ਰਾਮਾ। ਨਾਹਿੰ ਤ ਛਾਡੁ ਕਹਾਵਨ ਰਾਮਾ।

।ਦੋਨੋਂ ਭਾਈ ਤੁਮ ਸਨੱਧ ਹੋਵੋ ਅਰੁ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮੇਂ ਮੇਰਾ ਤੋਖ ਕਰੋ ਅਰਥ ਇਹ ਮੁਝੇ ਜੀਤੋ ਤੋ ਭਲਾ ਕੈ ਤੇਨੇ ਅਪਨਾ ਨਾਮ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾਹੇ ਧਰਾਯਾ ਹੈ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਰਾਮ ਅਵਤਾਰ ਮੇਰਾ ਤੂੰ ਕਾਹੇ ਬਨਤਾ ਹੈਂ।

।ਛਲ ਤਜ ਕਰਹੁ ਸਮਰ ਛਲ ਦ੍ਰੋਹੀ। ਬੰਧੁ ਸਹਿਤ ਨਤੁ ਮਾਰੌ ਤੋਹੀ।

।ਹੇ ਸ਼ਿਵ ਦ੍ਰੋਹੀ ਇਹ ਮੀਠੀ ਗਿਰਾ ਰੂਪੀ ਛਲ ਛੋਡਕੇ ਮੁਝਸੇਂ ਯੁੱਧ ਕਰ ਨਹੀਂ ਤੋ ਦੋਨੋਂ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਕੋ ਅਬੀ ਮਾਰਤਾ ਹੋਂ।

ਦਾ। ।ਭ੍ਰਿਗੁ ਪਤਿ ਬਕਹਿ ਕੁਠਾਰ ਉਠਾਯੇ। ਮਨ ਮੁਸਕਾਹਿੰ ਰਾਮ ਸਿਰ ਨਾਏ।

।ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਕੋ ਬਕਤਾ ਦੇਖਕਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੀਸ ਨਿਵਾਇ ਕਰ ਮਨੋਂ ਮੁਸਕਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੀਸ ਨਿਵਾਵਣਾ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਕੇ ਅਰਥ ਹੈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਹਮਾਰਾ ਮੁਸਕਾਵਣਾ ਪਰਸੁਰਾਮ ਨੇ ਭੀ ਦੁਆਰਾ ਨ ਲਖੇ ਮੁਸਕਾਵਣੇਂ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਬ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕਾ ਬਕਬਾਦ ਮਾਤ੍ਰ ਹੈ ਸੰਕਰਖਣ ਜੀਨੇਂ ਵਚਨੋਂ ਦੁਆਰਾ ਇਨਕਾ ਬਲ ਆਕਰਖਣ ਕਰ ਲੀਆ ਹੈ ਇਹ ਜਾਨ ਕਰ ਬੋਲੇ।

।ਗੁਨਹਿ ਲਖਣ ਕਰ ਹਮ ਪਰ ਰੋਖੂ। ਕਤਹੁ ਸੁਧਾ ਇਹੁ ਤੇ ਬਡ ਦੋਖੂ।

।ਹੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਦੋਸ ਲਖਮਣ ਜੀ ਕਾ ਅਰੁ ਹਮਕੋ ਸੂਧਾ ਜਾਨਕੇ ਕੋਪ ਹਮਾਰੇ ਪਰ ਕਰਤੇ ਹੋ ਕਥਹੁ ਸੂ

ਧੀਆਹੂੰ ਤੇਰੀ ਦੋਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਨੀਤਿ ਮੇਂ ਸਾਚ ਕਹਾ ਹੈ।

"ਟੇਢ ਜਾਨ ਸੰਕਾ ਸਭ ਕਾਹੂ। ਵਕ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਮੇ ਗ੍ਰਸੇ ਨ ਰਾਹੂ।" ॥

"ਜੈਸੇ ਵਕ੍ਰ ਚੰਦ੍ਰਮੇ ਕੋਂ ਰਾਹੁ ਨਹੀ ਗ੍ਰਸਤਾ ਅਰੁ ਸੂਧਤ ਹੋਏ ਕੋਂ ਗ੍ਰਸਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਲਖਮਣ ਪਰ ਤੁਮਾਰਾ ਬਲ ਨਹੀ ਪਰਤਾ ਅਰੁ ਹਮਾਰੇ ਪਰ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਤੇ ਹੋ ਈਹਾਂ ਪ੍ਰਸਨੋਂ ਕੇ ਉਤਰ ਕ੍ਰਮ ਪੂਰਬਕ ਨਹੀ ਬਿਦਤ ਲਗਾਇ ਲੇਣੀ ਪਰਸੁਰਾਮ ਨੇ ਜੋ ਕਹਾ ਥਾ ਤੇਰੇ ਭ੍ਰਾਤ ਕਾ ਮੂੰਡ ਕਾਟੇ ਬਿਨਾਂ ਮੇਰਾ ਕੋਪ ਕੈਸਾ ਹੈ ਅਰੁ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਕੈਸੇ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕਾ ਉਤਰੁ।"

"ਰਾਮ ਕਹੈ ਰਿਸ ਤਜਿਅ ਮੁਨੀਸਾ। ਕਰਿ ਕੁਠਾਰ ਆਗੇ ਯਹਿ ਸੀਸਾ॥"

"ਜੇਹਿਂ ਰਿਸ ਜਾਇ ਕਰਿਅ ਸੋ ਸ੍ਵਾਮੀ। ਮੋਹਿ ਜਾਨ ਆਪਨ ਅਨੁਗਾਮੀ।"

"ਹੇ ਸੁਆਮੀ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਕੋ ਕਿਆ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤੁਮਾਰੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਕੁਠਾਰ ਹੈ ਅਰੁ ਮੈਨੇਂ ਆਗੇ ਆਪਨਾਂ ਸੀਸ ਧਰਾ ਹੈ ਤੁਮ ਕੋਪ ਨਿਵਾਰਣ ਕਰ ਲੇਵੇ ਪਰੰਤੁ ਮੁਝ ਕੋਂ ਦਾਸ ਜਾਂਨ ਕਰ ਮਾਰੋ ਤਾਤ ਪਰਯ ਇਹ ਸੋ ਭ੍ਰਾਤਾ ਨਾ ਕਰੇ ਜੋ ਹਮ ਸਤ੍ਰੂ ਕੇ ਆਗੇ ਸਿਰ ਨਹੀ ਧਰਤੇ ਪਰਸੁਰਾਮ ਨੇ ਜੋ ਕਹਾ ਥਾ ਤੂੰ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮੇ ਮੇਰਾ ਤੇਜ ਕਰ ਅਰੁ ਲਖਮਣ ਤੇਰੇ ਸੰਮਤ ਬੋਲਤਾ ਹੈ ਤਿਨ ਦੋਨੋਂ ਕਾ ਉਤਰੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।" ੬੫੮ ॥

ਦੋ:

"ਪ੍ਰਭੁਹਿਂ ਸੇਵਕਹਿਂ ਸਮਰ ਕਸ ਤਜਹੁ ਬਿਪ੍ਰ ਵਰ ਰੋਖ।"

"ਬੇਖ ਬਿਲੋਕੇ ਕਹਸਿ ਕਛੁ ਬਾਲਕਹੂੰ ਨਹਿਂ ਦੋਖ।" ॥

"ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਤੁਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਸੁਆਮੀ ਹਮ ਛਤ੍ਰੀ ਸੇਵਕ ਹਮਾਰਾ ਤੁਮਾਰਾ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੈਸੇ ਬਨੇਂ ਤਾਂਤੇ ਰੋਖ ਤਿਆਗੋ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰਾ ਸਸ੍ਤ੍ਰ ਧਾਰੀ ਭੇਖ ਦੇਖ ਕਰੇ ਲਖਮਣ ਬੋਲਿਆ ਹੈ ਉਸ ਕੋਂ ਭੀ ਦੋਸ ਨ ਦੇਵੋ।" ੬੫੯। ਅਬ ਉਸ ਕਾ ਤੇਜ ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇਨੇਂ ਹੇਤੁ ਇਹੀ ਵਾਕ ਬਿਸਤਾਰ ਕੈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਚੌ:

"ਦੇਖ ਕੁਠਾਰ ਬਾਂਨ ਧਨੁ ਧਾਰੀ। ਭੇ ਲਰਕਹਿ ਰਿਸ ਬੀਰ ਬਿਚਾਰੀ॥"

"ਤੁਮਾਰੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਕੁਠਾਰਾਦਿਕ ਸਸ੍ਤ੍ਰ ਦੇਖ ਕੈ ਬਾਲਕ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਇਹ ਕੋਈ ਜੋਧਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਕੋ ਰਿਸ ਚੜੀ ਤੇ ਸੰਮੁਖ ਬੋਲਾ ਜੌ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕਹੈਂ ਇਹ ਮੁਝ ਕੋਂ ਨਹੀ ਜਾਨਤਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।"

"ਨਾਮ ਜਾਨ ਪੈ ਤੁਮਹਿ ਨ ਚੀਨਾ। ਬੰਸ ਸੁਭਾਇ ਉਤਰ ਤਿਹਂ ਦੀਨਾ।"

"ਤੁਮਾਰਾ ਨਾਮ ਤੋ ਸੁਨਾ ਹੂਆ ਥਾ ਪਰੰਤੁ ਦਰਸਨ ਨਹੀ ਕਰਾ ਹੂਆ ਅਰੁ ਹਮਾਰੇ ਬੰਸ ਕਾ ਸੁਭਾਵ ਕਿਸੂ ਕੀ ਅਵਗਿਆ ਸਹਾਰਨ ਕਾ ਨਹੀਂ। ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਇਹ ਕੁਮਾਰ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਸ ਨੇਂ ਉਤਰੁ ਦੀਨੇ ਅਰੁ।" " " " " ,,

" "ਜੌ ਤੁਮ ਅਵਤੇਹੁ ਮੁਨਿ ਕੀ ਨਾਈਂ। ਪਦ ਰਜ ਸਿਰ ਸਿਸੁ ਧਰਤ ਗੁਸਾਈਂ।"

ਜੌ ਤੁਮ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਵਤ ਦੰਡ ਕਮੰਡਲਾਦਿ ਧਾਰਿ ਆਵਤੇ ਤੋ ਅਨਜਾਨ ਸਿਸੁ ਭੀ ਤੁਮਾਰੀ ਚਰਣ ਰਜ

ਤੋਂ ਸੀਸ ਪਰ ਧਰਤਾ ਪਰੰਤਰ ਹੋਤਿਹੁ ਸੁਗਮ॥ ॥ਤੰਤੋ॥

॥ਛਮਹੁ ਚੂਕ ਅਨਜਾਨਤ ਕੇਰੀ॥ਚਹਿਅ ਬਿਪ੍ਰ ਉਰ ਕ੍ਰਿਪਾ ਘਨੇਰੀ॥

॥ਸੁਗਮ॥ ॥ਉਸਨੇ ਜੋ ਕਹਾ ਥਾ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਹੈ ਤੈ ਅਪਣਾ ਨਾਮ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮੇਰੀ ਸਮਤਾ ਕਰ ਨੇ ਹੇਤੁ ਧਰਾ ਥਾ ਹੈ ਸੋ ਦੂਰ ਕਰ ਤਿਸਕਾ ਉਤਰੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਹਮਹਿ ਤੁਮਹਿ ਸਰਿਬਰਿ ਕਸਿ ਨਾਥਾ॥ਕਹਹੁ ਨ ਕਹਾਂ ਚਰਨ ਕਹ ਮਾਥਾ

॥ਰਾਮ ਮਾਤ੍ਰ ਲਘੁ ਨਾਮ ਹਮਾਰਾ॥ਪਰਸੁ ਸਹਿਤ ਬਡ ਨਾਮ ਤੁਮਾਰਾ॥

॥ਹੇ ਨਾਥ ਤੁਮਸੇਂ ਹਮਾਰੀ ਸਮਤਾ ਕੈਸੇ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੁਮਹੀਂ ਕਹੋ ॥ ਸਿਰ ਅਰ ਪਗ ਸਮ ਕੈਸੇ ਹੋਇ ਸੋ ਤੁਮ ਸੀਸ ਸ੍ਥਾਨੀ ਭਾਰਗਵ ਪਰਮ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਹਮ ਛੋਟੇ [illegible] ਤੁਮਾਰੇ ਦਾਸ ਅਰੁ ਨਾਮ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹੋ ਤੌ ਹਮਾਰਾ ਨਾਮ ਰਾਮ ਤਿਸਕੇ ਦੁਇ ਅੱਖਰ ਤੁਮਾਰਾ ਨਾਮ ਪਰਸਰਾਮ ਤਿਸਕੇ ਪਾਂਚ ਅਖਰ ਇਸ ਕਰਕੀ ਤੁਮਾਰੀ ਸਮਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਤੀ ਅਰੁ॥

॥ਦੇਵ ਏਕ ਗੁਨ ਧਨੁਖ ਹਮਾਰੇ॥ਨੌ ਗੁਨ ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਤੁਮਾਰੇ॥

॥ਹੇ ਦੇਵ ਹਮਾਰੇ ਵਿਖੇ ਧਨੁਖ ਵਿਦਯਾ ਰੂਪੀ ਏਕ ਗੁਣ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰੇ ਵਿਖੇ ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਨਵ ਗੁਣ ॥ਰਿਜੁਸਤ ਪਸੀ [illegible] ॥ਦਾਤਾ ਵਿਦ੍ਵਾਂਸ੍ਚ ਸੁਕਲ੍ਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋ ਨਵਭਿਰਗੁਣੈ॥ ॥ਸਰਲਤਾ ਤਪ [illegible] ਮਨਕੋ ਵਸ ਕਰਨਾ॥ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਰਚਨਾਇੰਦ੍ਰੀ ਕਰਮਾਇੰਦ੍ਰੀ [illegible] ॥ਉਦਾਰਤਾ॥ ॥ਵਿਦ੍ਵਾਨ॥ ਕਾਮਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਜੀਤਣੇਂ ਵਿਖੇ ਸੂਰ ਇਹ ਨਵ ਗੁਣ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੇ ਹੈਂ॥

॥ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਮ ਤੁਮ ਸਨ ਹਾਰੇ॥ਛਮਹੁ ਬਿਪ੍ਰ ਅਪਰਾਧ ਹਮਾਰੇ॥

॥ਹੇ ਵਿਪ੍ਰ ਹਮ ਤੁਮਾਰੀ ਬਰੋਬਰੀ ਕਿਸੀ ਭਾਂਤਿ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਤੇ ਹਮਾਰੇ ਵਿਖੇ ਜੋ ਸੰਮੁਖ ਬੋਲਣ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨ ਰੂਪੀ ਦੋਸ ਭੀ ਭਯਾ ਹੈ ਤੌ ਭੀ ਤੁਮ ਛਿਮਾਂ ਕਰੋ॥੨੫੦॥

॥ਦੋ॥

॥ਬਾਰ ਬਾਰ ਮੁਨਿ ਬਿਪ੍ਰ ਬਰ ਕਹਾ ਰਾਮ ਸਨ ਰਾਮ॥
॥ਬੋਲੇ ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਸਰੁਖ ਹਸ ਤਹੂੰ ਬੰਧੁ ਸਮ ਬਾਂਮ॥

॥ਮੁਨਿ ਵਿਪ੍ਰਾਦਿਕ ਸੰਬੋਧਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੇਂ ਕਹੇ ਤਿਸ ਕਰ ਤੌ ਹੁਆ ਰੋਖ ਅਰੁ ਆਪ ਕੌ ਅਬਲ ਜਾਣਿਆ ਤਾਂਤੇ ਹਸੇ ਜੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਭੀ ਲਖਮਣ ਵਤ ਕ੍ਰੁਪ੍ਤ ਨ ਹੋਹਿ ਅਰੁ ਮੁਸਕਾਨ ਪੂਰਬਕ ਕਹਿਤ ਭਏ ਤੂੰ ਭੀ ਭ੍ਰਾਤ ਸਮ ਹੈਂ ਤਾਤ੍ਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਸਰਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਤਾ॥੨੫੧॥

॥ਚੌ॥ ॥ਨਿਪਟਹਿਂ ਦ੍ਵਿਜ ਕਰ ਜਾਨਹਿ ਮੋਹੀ॥ਮੈਂ ਜਸ ਵਿਪ੍ਰ ਸੁਨਾਵੌ ਤੋਹੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

'ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਤੂੰ ਮੁਝਕੋਂ ਕੇਵਲ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਯਜਨ ਯਾਜਨਾਦਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਾਵਣੇ ਹਾਰਾ ਜਾਨਤਾ ਹੋਵੈਂ ਗਾ ਸੋ ਮੈਂ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਤੋ ਹੌਂ ਪਰੰਤੂ ਆਪਣਾਂ ਬ੍ਰਾਮੰਤ੍ਰ ਤੁਝਕੋ ਸੁਨਾਵਤਾ ਹੋਂ।

'ਚਾਂਪ ਸ੍ਰੁਵਾ ਸਰ ਆਹੁਤਿ ਜਾਨੂ। ਕੋਪ ਮੋਰ ਅਤਿ ਘੋਰ ਕ੍ਰਿਸਾਨੂ।
'ਸਮਿਧ ਸੈਨ ਚਤੁਰੰਗ ਸੁਹਾਈ। ਮਹਾਂ ਮਹੀਸ ਭਏ ਪਸੁ ਆਈ।

'ਧਨੁਖ ਰੂਪੀ ਸ੍ਰੁਵਾ ਹੈ ਬਾਣ ਰੂਪੀ ਆਹੁਤੀਆਂ ਮਰਮਾਰਾਦਿਕ ਸਬਦੇਂ ਰੂਪੀ ਮੰਤ੍ਰਹੁੰ ਕਰ ਪੜਤੀਆਂ ਹੈਂ ਮੇਰੇ ਕ੍ਰੋਪ ਰੂਪੀ ਘੋਰ ਅਨਲ ਮਹੁ ਚਤੁਰੰਗਨੀ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕੀ ਚਮੂੰ ਹੈ ਸੋ ਈਂਧਨ ਸਥਾਨੀ ਹੈ ਅਰੁ ਬਡੇ ਰਾਜੇ ਮਹਾਂ ਪਸ਼ੋਂ ਸਥਾਨੀ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸੀ ਪਰ ਸੁਸੋਂ ਕਾਟ ਕੇ ਬਲ ਦੇ ਕੇ ਮੈਨੇਂ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਰੂਪੀ ਅਨੇਕ ਮਖ ਕੀਏ ਹੈਂ ਯਦਯਪਿ ਮੁਖ੍ਯ ਪਸ਼ੁ ਕੋ ਮਖ ਵਿਖੇ ਸਸਤ੍ਰ ਕਰ ਨਹੀ ਮਾਰੀਤਾ ਤਦਪਿ ਕਈ ਪਸ਼ੁ ਸਸਤ੍ਰੇਂ ਕਰ ਭੀ ਕਾਟੀਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਹੂੰ ਇਕ ਯਗੵੋਂ ਮੇ ਖੜਗ ਕਰ ਕਾਟਨਾ ਮੁਖ੍ਯ ਪਸ਼ੁ ਕਾ ਭੀ ਵਿਧਾਨ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਈਹਾਂ ਭੀ ਕਹਾ ਹੈ।

'ਮੋਰ ਪ੍ਰਭਾਉ ਬਿਦਿਤ ਨਾਹਿ ਤੋਰੇ। ਬੋਲਸ ਨਿਦਰ ਬਿਪ੍ਰ ਕੇ ਭੋਰੇ।

'ਮੇਰੇ ਐਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੋਂ ਤੂੰ ਨਹੀ ਜਾਨਤਾ ਤਾਂਤੇ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਤਾ ਹੂਆ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਕੇ ਭੁਲਾਵੇ ਕਰ ਹੀ ਯੇ ਸਮਾਨ ਦਿਜੋਂ ਵਤ ਮੁਝੇ ਬੁਲਾਵਤਾ ਹੈਂ ਅਰੁ ਇਹ ਭੀ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ।

'ਭੰਜੇਉ ਚਾਪ ਦਾਪ ਬਡ ਬਾਢਾ। ਅਹਿਮਿਤ ਮਨਹੁ ਜੀਤ ਜਗ ਠਾਢਾ।

'ਧਨੁਖ ਤੋੜਨੇ ਕਰ ਤੁਝਕੋਂ ਬੜਾ ਗਰਬ ਭਯਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤੂੰ ਆਪਕੋਂ ਸਭੋਂ ਸੇ ਵਿਸੇਖ ਜਾਨਤਾ ਹੈਂ ਤੁਝਕੋ ਅਹੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਮਾਨੋ ਮੈਨੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਿਥ੍ਵੀ ਜੀਤੀ ਹੈ ਇਹ ਸੁਨਕੇ।

'ਰਾਮ ਕਹਾ ਮੁਨਿ ਕਹੋ ਬਿਚਾਰੀ। ਰਿਸ ਅਤਿ ਬਡ ਲਘੁ ਚੂਕ ਹਮਾਰੀ।
'ਛੁਅਤਹਿ ਟੂਟ ਪਿਨਾਕ ਪੁਰਾਨਾ। ਮੈਂ ਕਿਹਿ ਹੇਤ ਕਰੌਂ ਅਭਿਮਾਨਾ।

'ਹੇ ਮੁਨਿਵਰ ਹਮਾਰੇ ਅਤਿ ਅਲਪ ਅਪਰਾਧ ਪਰ ਅਵਿਚਾਰਤ ਹੀ ਏਤਾ ਕੋਪ ਕਰਤੇ ਜਾਤੇ ਹੋ ਦੀਰਘ ਕਰ ਤੋਂ ਬੋਲਣ ਸੀਖੇ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤੁਝੇ ਚਾਂਪ ਤੋੜਨੇ ਕਾ ਗਰਬ ਭਯਾ ਹੈ ਜੀਰਣ ਧਨੁ ਹਾਥ ਛੁਹਾਵਤੇ ਹੀ ਟੂਟ ਗਿਆ ਮੈਨੇ ਉਸ ਪਰ ਕਿਆ ਗਰਬ ਕਰਨਾ ਥਾ ਅਰੁ ਤੁਮ ਜੋ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤੂੰ ਹਮਕੋ ਨਿਰਾਦਰ ਗਰਬ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਹਿਤਾ ਹੈਂ ਤੌ। ੨੫੨।

ਦੋ: ॥ 'ਜੌ ਹਮ ਨਿਦਰਹਿ ਬਿਪ੍ਰ ਬਦ ਸਤ੍ਯ ਸੁਨਹੁ ਭ੍ਰਿਗੁ ਨਾਥ।
'ਤੌ ਅਸ ਕੋ ਜਗ ਸੁਭਟ ਜਿਹ ਭੈ ਬਸ ਨਾਵਹਿ ਮਾਥ।

'ਹੇ ਭ੍ਰਿਗੁਨਾਥ ਸਾਚੀ ਬਾਤ ਸੁਨਹੁ ਜੌ ਹਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨਾਮ ਤੁਮਕੋ ਨਿਰਾਦਰ ਅਗਰਬ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਤੌ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਨਮਸਕਾਰ ਕਿਸ ਕਰ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾਤਪਰਜ ਏਹੁ ਹਮਰੋ ਜੋਧਾ ਕਾ ਤੋ ਭੈ ਨਹੀ ਸੰਤੋ ਕਾ ਅਦਬ ਹੈ ਸੋਈ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ। ਦ੫੩॥

ਦੋ: ॥ਦੇਵ ਦਨੁਜ ਭੂਪਤਿ ਭਟ ਨਾਨਾ। ਸਮ ਬਲ ਅਧਿਕ ਹੋਹਿੰ ਬਲਵਾਨਾ।

॥ਜੌਂ ਰਣ ਹਮਹਿੰ ਪ੍ਰਚਾਰੈ ਕੋਊ। ਲਰਹਿ ਸੁਖੇਨ ਕਾਲ ਕਿਨ ਹੋਊ।

॥ਦੇਵਤਾ ਦਾਨਵਾਦਿਕ ਏਕ ਭਟ ਹੋਇਕੈ ਅਨੇਕ ਹੋਹਿ ਅਪਨੇਂ ਸਮ ਬਲੀ ਹੋਹਿੰ ਕੈ ਅਧਿਕ ਹੋਹਿੰ ਹਮ ਰਘੁਬੰਸੀਓਂ ਕੇ ਜੌਂ ਕੋਊ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਚਾਰੈ ਤੌ ਹਮਹਿੰ ਜੁਧ ਕਰਤਆਂ ਸੰਕਾ ਨਹੀ ਆਵਤੀ ਜੌ ਕਾਲ ਭੀ ਸੰਮੁਖ ਆਵੈ ਜਾਤੇ ਨੀਤਿ ਸਾਸ਼੍ਰੋਂ ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ।

॥ਛਤ੍ਰੀ ਤਨ ਧਰ ਸਮਰ ਸਕਾਨਾ। ਕੁਲ ਕਲੰਕ ਤਿਹਿ ਪਾਵਰ ਆਨਾ।

॥ਜੋ ਛਤ੍ਰੀਓਂ ਕੀ ਕੁਲ ਮੇਂ ਉਪਜ ਕਰ ਜੁਧ ਸੇਂ ਡਰਤਾ ਹੈ ਸੋ ਨੀਚ ਅਪਨੀ ਕੁਲ ਮੇਂ ਕਲੰਕ ਲਗਾਵਤਾ ਹੈ ਪ੍ਰਮਾਣ। ॥ਸ਼ਲੋਕ: ਸੁਭਜਾਤਿਸੁਭਤਦਵੈਨਸਾਂਪਰਾਂਮੁਖਾਨਾਂਸਮਰੇਭੂਪੁੰਸਾਂ ਪਤਨਜੋਪਿਤੇਖਾਂਨ ਤ੍ਰਿਆਮੁਖਾਨਿਪੁਰ: ਸਖੀਨਾਮਪਿਵਰਸਯੰਤਿ। ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਪਿਸ਼ਟ ਦੇਨੇ ਵਾਲੇ ਜੋ ਪੁਰਖ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਔਰ ਸੁਭ ਲੋਕੋਂ ਕੀ ਬਾਤ ਕਿਆ ਕਹਿਣੀ ਸਖੀਓਂ ਕੇ ਸੰਮੁਖ ਲਜਾ ਕਰ ਤਿਨ ਕੀਆਂ ਜੁਵਤੀਆਂ ਮੁਖ ਨਹੀ ਦਿਖਾਇ ਸਕਤੀਆਂ। ॥ਸਾਂਤਿਲਾਸਿਮਤੌ। ਖਾਤ੍ਰੀਧਸਮੇਤਿਸਿਖਅਤ੍ਰੀਪਿ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮ ਵਾਦਿਸ਼ਕਤੌ ਤੇਨਪਿਸ਼ਟਿਨਦਾਤਵ੍ਯਾਂ ਪਿਸ਼ਟਦੋ ਬ੍ਰਹਮਹਾਭਵੇਤ। ॥ਛਤ੍ਰੀ ਕੀ ਛਾਤੀ ਵਿਖੇ ਛਤ੍ਰ ਧਰਮ ਵਸਤਾ ਹੈ ਸੁਭਤਾ ਨਿਮਿਤ ਅਰੁ ਬ੍ਰਹਮੰਤੁ ਪਿਸ਼ਟ ਵਿਖੇ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਸਹਾਇਤਾ ਹੇਤੁ ਤਾਂਤੇ ਛਤ੍ਰੀ ਸਤ੍ਰੋਂ ਆਗੇ ਪਿਸ਼ਟ ਨ ਦੇਵੈ ਜਾਤੇ ਪਿਸ਼ਟ ਦੀਏ ਬ੍ਰਹਮਹਤਿਆਰਾ ਹੋਤਾ ਹੈ।

॥ਕਹੌ ਸੁਭਾਉ ਨ ਕੁਲਹਿ ਪ੍ਰਸੰਸੀ। ਕਾਲਹੁ ਡਰਹਿ ਨ ਰਣ ਰਘੁਬੰਸੀ

॥ਹੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਮੈ ਕੁਲ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਹੇਤੁ ਨਹੀਂ ਕਹਿਤਾ ਸਾਚ ਕਹਿਤਾ ਹੌਂ ਭਾਨੁਬੰਸ ਮੇਂ ਉਪਜਣ ਹਾਰੇ ਭੂਪ ਯਮਰਾਜ ਕਾ ਭੀ ਤ੍ਰਾਸ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਵਿਖੇ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਜੌਂ ਪਰਸੁਧਰ ਕਹੈਂ ਕਾਲ ਸੇਂ ਭੀ ਨ ਡਰਾਂ ਤੋ ਹਮਾਰੇ ਆਗੇ ਕਿਉਂ ਸੀਸ ਧਰਤੇ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਬਿੱਪ੍ਰ ਬੰਸ ਕੈ ਅਸ ਪ੍ਰਭੁਤਾਈ। ਅਭੈ ਹੋਇ ਜੋ ਤੁਮਹਿ ਡਰਾਈ। ।

॥ਤੁਮਾਰੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕੇ ਬੰਸ ਕੀ ਐਸ ਵਡਾਈ ਹੈ ਜੋ ਤੁਮ ਸੇਂ ਤੋ ਸੋ ਡਰੈਂ ਤਿਸ ਕੇ ਸਭ ਤੇ ਨਿਭੈ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਸੇਵਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸੁਨ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਚਨ ਗੂੜ੍ਹ ਰਘੁਪਤਿ ਕੇ। ਉਘਰੇ ਪਟਲ ਪਰਸੁਧਰ ਮਤਿ ਕੇ

॥ਮ੍ਰਿਦੁ ਕਹੀਐ ਕੋਮਲ ਜੋ ਕਠਣੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਵਾਕ। ॥ਹਮਹਿ ਤੁਮਹਿ ਸਰਵਰ ਕਸ ਨਾਥਾ। ॥ਇਤਿਆਦਿ। ॥ਗੂੜ੍ਹ ਕਹੀਐ ਜੋ ਅਪਨੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੋਂ ਗੁਪਤ ਕਰ ਲਖਾਵਨੇ ਹਾਰੇ। ॥ਜੌਂ ਹਮ ਨਿਦਰਹਿੰ ਬਿਪ੍ਰ ਵਦ। ॥ਇਤਿਆਦਿਕ ਸੁਨ ਕਰ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕੀ ਬੁਧਿ ਪਰ ਜੋ ਪੜਦਾ

ਪਦਾਰਥ ਸੋ ਨਿਸ਼੍ਚਿਤ ਭਯਾ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਯਦਯਪਿ ਇਨ੍ਹਭੀ ਈਸ਼੍ਵਰ ਅੰਸ਼ ਥਾ ਤਦਪਿ ਮਾਯਾ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਮੇਂ ਜੋ ਅਗ੍ਯਾਤ ਭਈ ਥੀ ਸੋ ਮਿਟ ਗਈ ਤਬ ਕਹਿਣੇ ਲਗਾ॥

॥ਰਾਮ ਰਮਾਪਤਿ ਕਰ ਧਨੁ ਲੇਹੂ॥ ਖੈਂਚਹੁ ਮਿਟੈ ਮੋਰ ਸੰਦੇਹੂ॥

॥ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਮੇਰੇ ਕਰ ਵਿਖੇ ਜੋ ਚਾਪ ਹੈ ਸੋ ਰਮਾਪਤਿ ਕੇ ਹਾਥ ਕਾ ਹੈ ਸੋ ਤੁਮ ਲੇਕਰ ਖੈਂਚੋਗੇ ਤਬ ਮੈਂ ਤੁਮਕੋ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਈਸ਼੍ਵਰ ਜਾਨੋਂਗਾ॥ ਇਸ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਾਯਣ ਵਿਖੇ ਆਖ੍ਯਾਨ ਹੈ ਏਕ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼੍ਵਕਰਮਾਂ ਨੇ ਦੋ ਧਨੁਖ ਬਨਾਏ ਏਕ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਕੋ ਦੀਆ ਏਕ ਮਹਾਂਦੇਵ ਕੋ ਦੀਆ ਪੁਨਃ ਕਿਸੀ ਕਾਲ ਮੇਂ ਦੇਵ ਸਭਾ ਇਕਤ੍ਰ ਭਈ ਤਹਾਂ ਤੀਨੋਂ ਈਸ਼੍ਵਰ ਭੀ ਥੇ ਤਬ ਕਿਸੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦ੍ਵਾਰਾ ਸਿਵ ਜੀ ਅਰੁ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਕੁਪਤ ਵਤ ਭਏ ਤਬ ਵੇ ਧਨੁਖ ਦੋਨੋਂ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਥੇ ਜਬ ਸਿਵ ਜੀ ਨੇ ਧਨੁਖ ਚਢਾਯਾ ਤਬ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਨੇ ਹੁੰਕਾਰ ਕਰ ਵਹੁ ਚਾਪ ਸਿਥਲ ਕਰ ਦੀਆ ਪੁਨਃ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨਾ ਇਹੁ ਧਨੁਖ ਦਿਖਾਯਾ ਤਬ ਮਹਾਂਦੇਵ ਸੇ ਇਹ ਧਨੁਖ ਸਿਥਲ ਨਾ ਭਯਾ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਧਨੁਖ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ ਇਸਕੋ ਤੁਮ ਖੈਂਚੋਗੇ ਤੋ ਮੈਂ ਤੁਮਕੋ ਨਿਰਸੰਦੇਹ ਵਿਸ਼ਨੁ ਰੂਪ ਜਾਨ ਕਰ ਪੂਜੋਂਗਾ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਉਸਕੇ ਹਾਥ ਸੇ ਧਨੁਖ ਪਕੜ ਲੀਆ॥

॥ਦੇਤ ਚਾਪ ਆਪਹਿੰ ਚਲਿ ਗਯੋ॥ ਪਰਸੁਰਾਮ ਮਨ ਵਿਸਮੈ ਭਯੋ॥

॥ਏਕ ਸਿਰੇ ਸਰਾਸਨ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਥਾ ਦੂਸਰੀ ਸਿਰੇ ਸੇਂ ਜਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੀ ਓਰ ਖੈਂਚਾ ਤਬ ਪਰਸੁਰਾਮ ਸਾਥ ਹੀ ਖੈਂਚਾ ਹੂਆ ਚਲਾ ਆਯਾ ਐਸਾ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਦੇਖਕੈ ਅਤਿ ਆਸਚਰਜਤ ਭਯਾ ਕੇ ਭਲੀ ਭਈ ਜੋ ਮੈਂ ਇਨਸੇ ਯੁੱਧ ਨਹੀਂ ਕੀਆ॥ ੨੮੪॥

॥ਦੋ: ॥ਜਾਨਾ ਰਾਮ ਪ੍ਰਭਾਉ ਤਬ ਪੁਲਕ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਗਾਤ॥
॥ਜੋਰ ਪਾਨਿ ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਨ ਪ੍ਰੇਮ ਸਮਾਤ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੋ ਜਾਨ ਕਰ ਹਰਖ ਮੇਂ ਰੋਮਾਂਚ ਹੂਏ ਅਰੁ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਕਹਿਤ ਭਯਾ ਦੋਨੋਂ ਹਾਥ ਜੋੜਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹੁ ਹੈ ਦੋਨੋ ਭਾਈਓਂ ਕੋ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਬਿਨਤੀ ਕਰਤਾ ਹੋਂ॥ ॥ਕਬਿੱਤ॥
॥ਤੁਮਾਰੀ ਆਗਿਆਕਾਰ ਅਬੀ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਮੰਡਲ ਮੇਂ ਮੈਨੇ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਸੋ ਈਹਾਂ ਭੀ ਮੇਰੀ ਤੁਮਨੇ ਪਾਤਸਾ ਰਾਖਣੀ ਅਰੁ ਅੰਤ ਕੋ ਭੀ ਅਪਣੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਮੇਂ ਮੁਝਕੋ ਸਾਜੁਜ ਕਰਨਾ॥ ੨੮੫॥

॥ਚੌ: ਜੈ ਰਘੁਬੰਸ ਬਨਜ ਬਨ ਭਾਨੂ॥ ਗਹਨ ਦਨੁਜ ਕੁਲ ਦਹਨ ਕ੍ਰਿਸਾਨੂ॥
॥ਤੁਮਾਰੀ ਜੈ ਹੋਇ ਜੋ ਰਘੁਕੁਲ ਰੂਪੀ ਕਮਲੋਂ ਕੇ ਬਨੋਂ ਕੋ ਆਦਿਤ੍ਯ ਹੋ ਅਰੁ ਦਾਨਵੋਂ ਕਾ ਕੁਲ ਰੂਪੀ ਜੋ ਗਹਨ ਬਨ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਦਾਹਨ ਹਾਰੇ ਅਨਲ ਹੋ॥
॥ਜੈ ਸੁਰ ਧੇਨੁ ਵਿਪ੍ਰ ਹਿਤਕਾਰੀ॥ ਜੈ ਮਦ ਮੋਹ ਕੋਹ ਭ੍ਰਮ ਹਾਰੀ॥ ਸਪਸ੍ਟ ਹੈ॥
॥ਬਿਨੈ ਸੀਲ ਕਰੁਨਾ ਗੁਨ ਸਾਗਰ॥ ਜਯਤ ਬਚਨ ਰਚਨਾ ਅਤਿ ਨਾਗਰ॥
॥ਜੋ ਹੋਵੈ ਤੁਮਾਰੀ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਸਦਾਚਾਰ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਪਾ ਆਦਿਕ ਗੁਣ ਕੇ ਸਿੰਧੁ ਅਰੁ ਬਚਨੋਂ ਕੀ ਰਚਨਾ ਮੇਂ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਅਤਿ ਨਿਪੁਨ ਹੋ ਵਾਕ ਕਥਨ ਮੇਂ ਅਤਿ ਨਿਪੁਨਤਾ ਇਹ ਵਚ ਕਠੋਰ ਨ ਹੋਇ ਅਥਆਨੁ ਹੋਇ ਅਪਣੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੋ ਲਖਾਇਕੇ ਰਿਪੋਂ ਕੇ ਰਿਦੇ ਕੋ ਭੀਤ ਕਰੈ ਅਰੁ ਆਤਮ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਭੀ ਜਿਸ ਮੇ ਪ੍ਰਗਟ ਨ ਲਖੀਏ ਅਰੁ ਅਰਥ ਬਹੁਤ ਹੋਵੈ ਅਖਰ ਅਲਪ ਹੋਂਹਿ॥

।ਸੇਵਕ ਸੁਖਦ ਸੁਭਗ ਸਭ ਅੰਗਾ। ਜੈ ਸਰੀਰ ਛਬਿ ਕੋਟਿ ਅਨੰਗਾ।

।ਜਯ ਹੋਇ ਤੁਮਾਰਾ ਜੋ ਭਗਵਤ ਸਲਹੋ ਅਰੁ ਸਰਬ ਅੰਗ ਜਾਂਕੇ ਮਨੋਹਰ ਹੈਂ। ।ਕਿਵਾ। ।ਹੀ ਸ੍ਰਵਣ ਤਾ ਜੀਵ ਭ੍ਰਾਦ ਰੂਪ ਰੂਪ ਇਤਿਆਦਿ ਸਰਬ ਅੰਗਨ ਕੀਨੀ ਕੀ ਬਿਧਿ ਧਾਰਤ ਹੋ ਅਰੁ ਕੋਟਿਕ ਮਦਨ ਸਮ ਜਿਨ ਕੇ ਤਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਹੈ।

।ਕਰੋਂ ਕਾਹਿ ਮੁਖ ਏਕ ਪ੍ਰਸੰਸਾ। ਜੈ ਮਹੇਸ ਮਨ ਮਾਨਸ ਹੰਸਾ।

।ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਰੂਪੀ ਮਾਨਸਰ ਮੇਂ ਜੋ ਤੁਮ ਮਰਾਲੋਂ ਸਮ ਸੋਭਤੇ ਹੋ ਤਿਨ ਕੀ ਮੈਂ ਏਕ ਜਿਹਵਾ ਕਰ ਕਿਆ ਉਪਮਾਂ ਕਰੋਂ।

।ਅਨੁਚਿਤ ਬਹੁਤ ਕਹੇਉ ਅਗਯਾਤਾ। ਛਮਹੁ ਛਮਾ ਮੰਦਿਰ ਦੋਉ ਭ੍ਰਾਤਾ।

।ਤੁਮਾਰੇ ਮਹਾਤਮ ਕੀ ਮੁਝੇ ਅਗਿਆਤ ਰਹੀ ਤਾਂ ਤੇ ਮੈ ਬਹੁਤ ਕੁਵਚਨ ਬੋਲਿਆ ਸੋ ਮੇਰੀ ਅਵਿਦਿਆ ਤੁਮ ਦੋਊ ਕ੍ਰਿਪਾ ਖਮੋ ਜਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਛਮਾ ਕੇ ਧਾਮ ਹੋ।

।ਕਹਿ ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਰਘੁਕੁਲ ਕੇਤੂ। ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਗਏ ਬਨਹਿੰ ਤਪ ਹੇਤੂ।

।ਤੀਨ ਵਾਰ ਜੈ ਪਦ ਕਹਿਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਲੋਕ ਐਸੇ ਨ ਜਾਣਹਿ ਇਨ ਕਾ ਅਪਮਾਨ ਹੂਆ ਹੈ ਭ੍ਰਿਗੁਪਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਕਰ ਕਹਾ। ।ਅਥਵਾ। ।ਤੀਨੋ ਲੋਕੋਂ ਮੇ ਤੁਮਾਰੀ ਜੈ ਹੋਵੈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਤੀਨੋ ਕਾਲੋਂ ਮੇਂ ਤੁਮਾਰੀ ਜੈ ਹੋਵੈ ਸੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਭੂਤ ਕਾਲ ਮੇ ਸੁਬਾਹੁ ਮਾਰੀਚਾਦਿਕੋ ਕੋ ਮਾਰ ਕਰ ਜੈ ਪਾਈ ਹੈ ਵਰਤਮਾਨ ਮੇਂ ਧਨੁਖ ਭੰਗ ਕੀਆ ਅਰੁ ਮੁਝ ਕੌ ਜੀਤਾ ਹੈ ਭਵਿਖਤ ਮੇਂ ਰਾਵਣਾਦਿਕੋਂ ਸੇਂ ਜੈ ਪਾਵੈਂਗੇ॥

।ਆਪਭੈ ਕੁਟਿਲ ਮਹੀਪ ਡਰਾਨੇ। ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇਖਤ ਸਕੁਚਾਨੇ।

।ਜੋ ਕੁਟਲ ਨ੍ਰਿਪ ਥੇ ਸੋ ਨਿਸ਼ੰਗ ਕਰਕੇ ਭੈਵਾਨ ਭਏ ਜੌ ਅਪ ਪਾਠ ਹੋਇ ਤੌ ਆਪ ਭੈ ਕਹਿਯੇ ਕ੍ਰਿਤ ਸੰਤ੍ਰਾਸ ਕਰ ਅਰਥ ਇਹ ਸਰਵਸੁ ਨਾਸ ਹੋਣੇ ਕੇ ਭੈ ਕਰ ਰਾਜਾ ਡਰੇ। ।ਕਿਵਾ। ।ਆਪਨੇ ਬੋਲਣੇ ਕੇ ਭੈ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਡਰੇ ਜਾਂ ਤੇ ਤਿਨ ਕਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰਤਾਪ ਦੇਖਾ ਜੋ ਇਨੋਂ ਨੇ ਪਰਸਰਾਮ ਕੋ ਜੀਤਾ ਹੈ ਤੌ ਕਿਆ ਜਾਨੀਏ ਹਮਾਰੀ ਕਿਆ ਦਸਾ ਕਰੈਂਗੇ॥ ੨੫੬ ॥

॥ਦੋ: ।ਦੇਵਨ ਦੀਨੀ ਦੁੰਦਭੀ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰ ਵਰਖਹਿੰ ਫੂਲਾ।
।ਹਰਖੇ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸਬ ਮਿਟੀ ਮੋਹ ਭੈ ਸੂਲਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜੋ ਕਹਿਐ ਮੁਕਤਾ ਤਿਸ ਕਰ ਜੋ ਛੈ ਅਰੁ ਸੂਲ ਉਪਜੈਬੇ ਸੋ ਮਿਟੇ ਇਤਰ ਸੁਗਮਾ: ॥੬੫੭॥

ਚੌ: ॥ਅਤਿ ਗਹਗਹੇ ਬਾਜਨੇ ਬਾਜੇ। ਸਬਹਿ ਮਨੋਹਰ ਮੰਗਲ ਸਾਜੇ।
ਜੂਥ ਜੂਥ ਮਿਲਿ ਸੁਮੁਖਿ ਸੁਨੈਨੀ। ਕਰਹਿੰ ਗਾਨ ਕਲਿ ਕੋਕਿਲ ਬੈਨੀ। ਸੁਗਮ ॥
ਸੁਖ ਬਿਦੇਹ ਕਰ ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਈ। ਜਨਮ ਦਰਿਦ੍ਰ ਮਨਹੁ ਨਿਧਿ ਪਾਈ॥

ਜੈਸੇ ਜਨਮ ਭਰ ਜੋ ਦਰਿਦ੍ਰੀ ਰਹਾ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੋ ਨਿਧਿ ਪਾਇ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਸੀਤਾ ਕੇ ਅਨੁਰੂਪ ਵਰ ਕੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਕਾਲ ਸੇ ਜਨਕ ਕੋ ਚਿੰਤਾ ਥੀ ਸੋ ਸਰਬ ਗੁਣ ਸੰਪੰਨ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤਿਸ ਕਾ ਦੇਖ ਕਰ ਅਨੰਤ ਅਨੰਦ ਹੂਆ ਈਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕੀ ਤੁਲਤਾ ਓਰ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਦੇਣੀ ਏਕ ਅੰਗ ਲੇਣਾ। ਅਥਵਾ।
ਜਨਮ ਦਰਿਦ੍ਰ ਕਹਿਐ ਜਹਾਂ ਜਨਮੇਂ ਕਾ ਦਰਿਦ੍ਰ ਹੋਇ ਅਰਥ ਇਹ ਜਨਮੇਂ ਕਾ ਅਭਾਵ ਹੋਇ ਐਸੇ ਵਿਦੇਹ ਰਾਜਾ ਕੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਾ ਸਾਖ੍ਯਾਤਕਾਰ ਦਰਸਨ ਮਾਨੋ ਨਿਧ ਮਿਲੀ ਉਤਪ੍ਰੇਖਿਆ ਇਸ ਕਰ ਕਰਾਂ ਜੋ ਸ੍ਵਰੂਪ ਨਿਤ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੈ।

ਬਿਗਤ ਤ੍ਰਾਸ ਭਈ ਸੀਯ ਸੁਖਾਰੀ। ਜਨੁ ਬਿਧੁ ਉਦੈ ਚਕੋਰਕੁਮਾਰੀ॥

ਸਰਬ ਤ੍ਰਾਸ ਨਿਵਾਰ ਕੇ ਸੀਤਾ ਐਸੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈ ਜੈਸੇ ਪ੍ਰਾਚੀ ਮੇਂ ਇੰਦੁ ਕੇ ਉਦੇ ਭਏ ਚਕੋਰ ਕੀ ਸੁਤਾ ਅਨੰਦ ਹੋਤੀ ਹੈ।

ਜਨਕ ਕੀਨ ਕੌਸਿਕਹਿ ਪ੍ਰਨਾਮਾ। ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਧਨੁ ਭੰਜੇਉ ਰਾਮਾ। ਸੁਗਮ: ॥
ਮੋਹਿ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ੍ਯ ਕੀਨ ਦੁਹੁ ਭਾਈ। ਅਬ ਜੋ ਉਚਿਤ ਸੁ ਕਹਿਯ ਗੁਸਾਂਈ॥

ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ੍ਯ ਕਹਿਐ ਇਨ ਕੇ ਦਰਸਨ ਸੇਂ ਮੈਂ ਪਰਮਾਨੰਦ ਕੋ ਉਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੂਆ ਹੌ। ਕਿਵਾ।
ਜੋ ਰੀਆਂ ਜੋ ਕੈਨਿਆਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਲਛਮਣ ਕੇ ਚਰਨੀ ਲਾਗੇ ਗਈਆਂ ਤਿਸ ਕਰ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਤ ਕ੍ਰਿਤ੍ਯ ਹੂਆ ਅਬ ਜੋ ਬਿਵਹਾਰ ਕੀ ਰੀਤਿ ਹੈ ਸੋ ਆਪ ਪੂਰਣ ਕਰਾਵੋ।

ਕਹ ਮੁਨਿ ਸੁਨੁ ਨਰਨਾਥ ਪ੍ਰਬੀਨਾ। ਰਹਾ ਬਿਵਾਹ ਚਾਪ ਆਧੀਨਾ॥

ਰਾਜਾ ਕੋ ਪ੍ਰਬੀਨ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜਿਸ ਨੇ ਆਤਮ ਆਪ ਦੇਖ ਕੀਆ ਤਿਸ ਕੇ ਆਗੇ ਬਿਵਹਾਰ ਕਾ ਜਾਨਣਾ ਕੇਤੀਕ ਬਾਤ ਹੈ। ਕਿਵਾ। ਬੁਧਿਮਤਾ ਕਰ ਭੀ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਪ੍ਰਤਬੰਧ ਤੋ ਧਨੁਖ ਟੂਟਣ ਪਰ ਹੀ ਥਾ ਸੋ।

ਟੂਟਤਹੀ ਧਨੁ ਭਯਉ ਬਿਵਾਹੂ। ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਗ ਬਿਦਿਤ ਸਬ ਕਾਹੂ। ਸੁਗਮ: ॥੬੫੮
ਦੋਹਾ: ॥ਤਦਪਿ ਜਾਇ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਅਬ ਜਥਾ ਬੰਸ ਬਿਵਹਾਰ।
ਬੂਝਿ ਬਿਪ੍ਰ ਕੁਲ ਬ੍ਰਿਧ ਗੁਰ ਬੇਦ ਬਿਦਿਤ ਆਚਾਰ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜਦਪਿ ਇਵਾਹ ਤੋ ਪੈ ਰਹਾ ਹੈ ਤਥਾਪਿ ਵਿਪ੍ਰੋ ਸੇ ਕੁਲ ਬ੍ਰਿਧੋਂ ਸੇਂ ਗੁਰੋਂ ਸੇਂ ਪੂਛ ਕਰ ਲੋਕਕ ਵੇਦ ਕਾ ਜ਼ਵਹਾ ਰ ਰੀਤ ਭਾਂਤਿ ਕਰ ਕਰੋਂ ਜੰਤੇ ਭਗਵੰਤ ਨੇ ਕਾਰਜ ਸਿਧ ਵਿਘਨ ਕੀਆ ਹੈ ਅਰਾ। ੬੫੯ ॥

ਦੋ: ॥ ਦੂਤ ਅਵਧਪੁਰ ਪਠਵਹੁ ਜਾਈ ॥ ਆਨੈ ਨ੍ਰਿਪ ਦਸਰਥਹਿਂ ਬੁਲਾਈ ॥

॥ ਸੁਗਮ: ॥ ਮੁਦਿਤ ਰਾਉ ਕਹਿ ਭਲੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲਾ ॥ ਪਠਏ ਦੂਤ ਬੋਲ ਤਿਹ ਕਾਲਾ ॥

॥ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਕਰ ਕਹਾ ਹੇ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਆਪਨੇ ਬਹੁਤ ਭਲਾ ਕਹਾ ਹੈ ਅਰੁ ਤਿਸੀ ਸਮੇਂ ਦੂਤ ਬੁਲਾਇ ਕੈ ਰਾਜੇ ਦਸਰਥ ਕੀ ਓਰ ਪਠਾਇ ਦੀਨੇ ਮੁਨੀ ਸੇ ਰਾਜੇ ਕੋ ਕ੍ਰਿਪਾਲੁ ਵਿਸੇਖਨ ਇਸ ਹੇਤੁ ਦੀਆ ਜੈਸੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਲਿਆਏ ਅਰ ਮੇਰੇ ਬਾਂਛਤ ਸਿਧ ਕਰਾਏ ਤੈਸੇ ਧੀਰਜ ਸੇ ਵਿਵਾਹ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦੇਨੇ ਮੇਂ ਭੀ ਮੇਰਾ ਸੁਖੁ ਅਰੁ ਜਸ ਬਾਂਛਿਆ ਅਰੁ ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਇਹ ਦਸਰਥ ਕੇ ਆਗਮਨ ਕਾ ਲੋਕ ਕੀਰਤਿ ਸੇਂ ਤੌ ਆਨੰਦ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਦਸਰਥ ਜੀ ਪਰਮ ਵਿਵੇਕੀ ਆਵੈਂਗੇ ਤਿਸ ਸੇਂ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਹੋਇਗਾ॥

॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ ਇਨ ਕੇ ਆਵਨੇ ਜਾਵਨੇ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਕਾ ਅਰ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਜਾਈ ਹਾਂ ਰਹਨਾ ਹੋਵੈਗਾ ਤਿਸ ਦਰਸਨ ਕਾ ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਹੋਵੈਗਾ॥

॥ ਬਹੁਰ ਮਹਾਜਨ ਸਕਲ ਬੁਲਾਏ ॥ ਆਇ ਸਭਨ ਸਾਦਰ ਸਿਰ ਨਾਏ ॥

॥ਮਹਾਜਨ ਕਹੀਏ ਨਗਰ ਕੇ ਪੰਚ ਇਤਰ ਸੁਗਮ॥ ॥

॥ ਹਾਟ ਬਾਟ ਮੰਦਰ ਸੁਰ ਬਾਸਾ ॥ ਨਗਰ ਸਵਾਰਹੁ ਚਾਰੋ ਪਾਸਾ ॥

॥ ਹਾਟ ਬਾਟ ਅਰੁ ਸੁਰ ਬਾਸ ਕਹੀਏ ਦੇਵਾਲੇ ਆਦਿਕ ਭੀ ਸੁਧਾਰੋ ਅਰ ਨਗਰ ਕੋ ਭੀ ਚਾਰੋਂ ਓਰ ਸੇ ਸਾਵਧਾਨ ਕਰ ਸੁਧ ਕਰੋ। ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ ਹਾਟ ਬਾਟ ਮੰਦਰ ਅਰ ਦੇਵਾਲੇ ਏਹ ਸਭ ਤਰਨ ਪੁਰ ਕੇ ਚਾਰੋ ਓਰ ਕਰੋ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਜਹਾਂ ਜਨੇਤ ਕੇ ਲੋਕ ਉਤਰੇ ਤਹਾਂ ਹੀ ਉਨ ਕੋ ਸਭ ਸੁਖ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ।

॥ ਹਰਖ ਚਲੇ ਨਿਜ ਨਿਜ ਗ੍ਰਿਹ ਆਏ ॥

॥ ਰਾਜਾ ਕੀ ਆਗਿਆ ਸੁਨ ਕਰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਜੁਤ ਅਪਨੇ ਘਰੋਂ ਮੇਂ ਆਇ ਕਰ ਸਭੇ ਭੂਤ ਕਾਰਜੋਂ ਮੇਂ ਤਤਪਰ ਭਏ।

॥ ਪੁਨ ਪਰਚਾਰਕ ਬੋਲ ਪਠਾਏ ॥

॥ ਰਚਹੁ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਿਤਾਨ ਬਨਾਈ ॥ ਸਿਰ ਧਰ ਬਚਨ ਚਲੇ ਸਚੁ ਪਾਈ

॥ ਪਰਚਾਰਕ ਕਹੀਏ ਫਰਾਸ ਜਿਨ ਕੋ ਫਰਸ ਕਰਨੇ ਕੀ ਅਰ ਵਿਤਾਨ ਲਗਾਵਨੇ ਕੀ ਮੁਖ ਤਾ ਹੀ ਹੈ ਤਿਨ ਕੋ ਬੁਲਾਇ ਕਰ ਕਹਾ ਆਪ ਚਮਤਕਾਰ ਵਿਤਾਨ ਬਨਾਵੈਂ ਤਬ ਓਹ ਆਗਿਆ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕਰ ਸਭ ਕਰਨੇ ਸੁਖ ਪਾਇ ਕਰ ਚਲੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਾ ਆਸਾ ਇਹ ਸ੍ਵਾਮੀ ਨੇ ਸੇਵਾ ਬਤਾਈ ਹੈ। ॥ਕਿੰਵਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੭੮ ਸ਼੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੀਤਾ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਹੈ ਵਾ ਜਨਕਪੁਰ ਕਾ ਆਗਮਨ ਹੈ ਈਹਾਂ ਅਸੰਖ੍ਯਾਤ ਲੋਕ ਇਕਤ੍ਰ ਹੋਣੇ ਹੈਂ ਸੋ ਹਮਾਰੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਦੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਵੈਂਗੇ।

।।ਪਠਏ ਬੋਲ ਗੁਨੀ ਤਿਨਿ ਨਾਨਾ। ਜੋ ਵਿਤਾਨ ਵਿਧਿ ਕੁਸਲ ਸੁਜਾਨਾ।।

।ਤਿਨ ਫਰਾਸੋਂ ਨੇ ਗੁਨੀ ਬੁਲਾਏ ਜੋ ਵਿਤਾਨ ਕੇ ਛੱਤ੍ਰ ਅਰ ਥੰਭਾਦਿਕ ਰਚਨੇ ਮੇਂ ਕੁਸਲ ਕਹੀਏ ਕਾਰੀਗਰੀ ਕੇ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਚਤੁਰ ਹੈਂ ਸੁਜਾਨ ਕਹੀਏ ਆਪਣੇ ਰਿਦੇ ਸੇਂ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੀ ਆ ਰਚਨਾ ਬਨਾਇ ਕਰ ਕਰਨੇ ਹਾਰੇ ਹੈਂ।

।।ਬ੍ਰਿਧਾਹਿੰ ਬੰਦਿ ਤਿਨ ਕੀਨ ਅਰੰਭਾ। ਵਿਰਚੇ ਕਨਕ ਕਦਲਿ ਕੇ ਖੰਭਾ।।

।ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰ ਅਰੰਭ ਕਰਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹੁ ਵਿਰੰਚ ਜੀ ਸਰਬ ਪਦਾਰਥ ਕੀ ਰਚਨਾ ਕੇ ਉਤਪਾਦਕ ਹੈਂ ਸੋ ਹਮਾਰੀ ਏਹ ਕ੍ਰਿਤ ਭੀ ਸਫਲ ਕਰੈਂ ਤਬ ਸ੍ਵਰਣ ਮੈ ਕਦਲੀ ਕੇ ਬ੍ਰਿਛ ਬਨਾਏ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਕੇ ਰੰਗ ਕਰ ਕੈ ਜੈਸੇ ਦੇਹੀ ਮੇਂ ਕੇਲੇ ਕੇ ਤਰਲ ਗਾਵਣੇ ਜੋਗ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਆਗੇ ਤਿਨ ਕਾ ਸਰੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੬ ੬੦।।

।ਦੋ: ।ਹਰਿਤ ਮਨਿਨ ਕੇ ਪਤ੍ਰ ਫਲ ਪਦਮ ਰਾਗ ਕੇ ਫੂਲ।
।ਰਚਨਾ ਦੇਖਿ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਅਤਿ ਮਨ ਵਿਚਿਤ੍ਰਕ ਭੂਲ।

।ਕਦਲੀ ਕੇ ਪਤ੍ਰ ਅਰ ਫਲ ਸਬਜ਼ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਹਰੇ ਰੰਗ ਕੀ ਮਣੀ ਜੋ ਪੰਨੇ ਤਿਨ ਕੋ ਚੀਰ ਕਰ ਪਤ੍ਰ ਫਲ ਬਨਾਏ ਪਦਮ ਰਾਗ ਕਹੀਏ ਰਕਤ ਮਣਿ ਉਨ ਕੋ ਚੀਰ ਕਰ ਫੂਲ ਬਨਾਏ ਪਰੰਤੂ ਐਸੀ ਰਚਨਾ ਕਰੀ ਜਿਸ ਕੋ ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਨ ਸਕੈ ਜੋ ਇਹ ਪਤ੍ਰ ਪੁਸਪ ਫਲ ਕ੍ਰਿਤਮ ਹੈਂ ਔਰ ਐਸੀ ਕਾਰੀਗਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਚਿਤ੍ਰਕ ਭੀ ਭ੍ਰਮ ਹੋਇ ਇਹਾਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਕਾਰੀਗਰੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਸੇ ਹੈ। ੬ ੬੧।।

।ਚੌ: ।ਬੇਨੁ ਹਰਿਤ ਮਨਿ ਮੈ ਸਭ ਕੀਨੇ। ਸਕਲ ਸਪਰਬ ਪਰਗਟਿ ਨਗੀਨੇ।

।ਸਬਜ਼ ਮਣੀਆਂ ਕੇ ਬਾਂਸ ਬਨਾਏ ਹਰੇ ਸੁਪੇ ਅਰੁ ਗਾਂਠਾਂ ਕੇ ਰੂਪ ਭੀ ਐਸੇ ਬਨਾਏ ਹੂਏ ਪਛਾਣੇ ਨ ਜਾਂਹਿ ਜੋ ਕ੍ਰਿਤਮ ਹੈਂ।

।। ।ਕਨਕ ਕਲਿਤ ਅਤਿ ਬੇਲ ਬਨਾਈ। ਲਖਿ ਨਹਿੰ ਪਰਤ ਸਪਰਸ ਸੁਹਾਈ।
।।ਤਿਹਿ ਕੇ ਰਚ ਪਚ ਬੰਧ ਬਨਾਏ। ਬਿਚਿ ਬਿਚਿ ਮੁਕਤਾ ਦਾਮ ਸੁਹਾਏ।।

।ਸ੍ਵਰਨ ਕੋ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਕੇ ਰੰਗ ਕਰ ਨਾਨਾ ਬੇਲਾਂ ਬਨਾਯਾ ਤਿਨ ਬੇਲਾਂ ਕੇ ਬੰਧਨ ਅਰੁ ਪੇਚ ਸਾਂਗੋਪਾਂਗ ਵਾਂਸਾਂ ਸਾਥ ਕਰੇ ਜਹਾਂ ਉਨ ਕੀਆਂ ਸੇਤ ਮੰਜਰੀਆਂ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤਹਾਂ ਮੋਤੀਆਂ ਕੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਬਨਾਯਾਂ।

।।ਮਾਨਕ ਮਰਕਤ ਕੁਲਿਸ ਪਿਰੋਜਾ। ਹੀਰ ਕੇਰ ਪਚ ਰਚੇ ਸਰੋਜਾ।
।।ਕੀਏ ਭ੍ਰਿੰਗ ਬਹੁ ਰੰਗ ਬਿਹੰਗਾ। ਗੁੰਜਹਿੰ ਕੂੰਜਹਿੰ ਪਵਨ ਪ੍ਰਸੰਗਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜਾਮਨੂੰਕੇਪੰਨੇਸੇਂ ਹੀ ਮੋਤੀਪੰਨੇ ਜਿਨੇਕੇ ਚੀਰ ਕਰ ਕਾਰੀਗਰੋਂ ਨੇ ਤਿਨਕੇ ਕੋਂਟੇ ਨਿਕਾਸਕਰਕੇ ਤੇ ਸਰਲ ਰਾਖਕਰ ਕੇਤੇ ਏਕਦੂਸਰੇ ਬੀਚ ਖਚਤ ਅਰੂਦ ਕਰਕਰ ਅਨਿਤ ਰੰਗੋਂਕੇ ਪਦਮ ਬਨਾਏਂ ਤਿਨੋਂ ਕੇ ਊਪਰ ਰਤਨੋਂ ਹੀਰੇ ਭ੍ਰਿੰਗ ਅਰੁ ਵਿਹੰਗ ਬਸਾਏ ਉਨ ਵਿਹੰਗੋਂ ਕੇ ਬੀਚ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਛਿਦ੍ਰ ਰਾਖੇ ਜੋ ਪਵਣ ਕੇ ਚਲਨੇ ਕਰ ਭ੍ਰਮਰੋਂ ਕਾ ਗੁੰਜਾਰ ਅਰੁ ਪੰਖੀਓਂ ਕਾ ਸਬਦ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਜਾਤ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਤੱਖ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਵੈ।

।ਸੁਰ ਪ੍ਰਤਮਾਂ ਖੰਡਨ ਗਢਕਾਢੀ। ਮੰਗਲ ਦ੍ਰਬ ਲਿਯੇ ਸਬ ਠਾਢੀ।

।ਜਾਗਾ ਕਟ ਲੀਆਂ ਦਿਓਂ ਕੇ ਥੰਭ ਥੇ ਤਿਨੋਂ ਕੀ ਬੀਚ ਸੋਂ ਹੀ ਸੁਰੋਂ ਕੀਆਂ ਪ੍ਰਤਮਾ ਬਨਾਯਾਂ ਜਿਨੋਂ ਕੇ ਹਾਥੋਂ ਵਿਖੇ ਮੰਗਲ ਦ੍ਰਬ ਧੂਪ ਪਾਤ੍ਰ ਦਿਕ ਲੀਏ ਹੂਏ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋਊ ਉਨਕੀ ਛਬਿ ਦੇਖੇ ਤਿਨਕੋਂ ਸਭ ਪਦਾਰਥ ਦੇਤੀਆਂ ਹੈਂ। ਮਾਨੋ

।ਚੌਂਕੇ ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕ ਪੁਰਾਏ। ਸਿੰਧੁਰ ਮਾਣਿ ਮੇ ਸਹਜ ਸੁਹਾਏ।

ਅਰੁ ਦੇਸ
।ਜਹਾਂ ਦ੍ਰਿਪ੍ਰ ਚੌਕ ਪੂਰਤੇ ਹੈਂ ਗਣੇਸਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪੂਜਨ ਨਿਮਿਤ ਤਿਨਕੇ ਨ੍ਯਾ ਭੇਦ ਕਰ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈਂ ਸੋ ਕਾਰੀਗਰੋਂ ਨੇ ਜੈਸੇ ਬ੍ਰਤ ਚੌਕ ਗਜ ਮੋਤੀਆਂ ਅਰੁ ਰਤਨੋਂ ਕੇ ਤਿਸ ਇਸ ਥਾਨ ਬੀਚ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਬਨਾਏ ਰਾਖੇ। ੬੬੨ ।ਅਬ ਬੰਦਨਵਾਰੋਂ ਕਾ ਸਰੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਦੋ: ।ਸੌਰਭ ਪੱਲਵ ਸੁਭਗ ਸੁਠ ਕੀਏ ਨੀਲ ਮਣਿ ਕੇਰ।
।ਹੇਮ ਬੌਰ ਮਰਕਤ ਘਵਰ ਲਸਤ ਪਾਟ ਮਯ ਡੋਰ।।

।ਸੌਰਭ ਪੱਲਵ ਕਹਿਏ ਆਂਬ ਪਤ੍ਰ ਸੋ ਨੀਲਮਣੋਂ ਕੇ ਕੀਏ ਬੌਰ ਕਹਿਏ ਬੂਰ ਸੋ ਸ੍ਵਰਨ ਕਾ ਕੀਆ ਘਵਰ ਕਹਿਏ ਗੁੱਛੇ ਆਂਬ ਫਲ ਸੋ ਮਰਕਤ ਕਹਿਏ ਸਬਜ ਮਣੀ ਤਿਨ ਕੇ ਕੀਏ ਰੇਸਮ ਕੀਆਂ ਡੋਰ ਸਾਥ ਬਾਂਧ ਕੇ। ੬੬੩।।

ਦੋ: ।ਰਚੇ ਰੁਚਿਰ ਵਰ ਬੰਦਨਵਾਰੇ। ਮਾਨੋ ਮਨੋਭਵ ਫੰਧ ਸਵਾਰੇ। ।।

।ਐਸੇ ਬੰਧਨਵਾਰ ਕੈਸੀਆਂ ਬਨੀਆਂ ਹੈਂ ਮਾਨੋ ਕਾਮ ਕੇ ਫਸਾਵਣੇ ਹਾਰੀਆਂ ਫਾਸੀਆਂ ਹੈਂ।
।ਅਥਵਾ। ।ਕਾਮ ਰੂਪੀ ਬਧਕ ਨੇ ਮਾਨੋ ਫਾਸੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਹੈਂ ਫਾਸੀਆਂ ਕੀ ਸਮਤਾ ਇਸ ਕਰ ਜੋ ਪਾਸੀਆਂ ਭੀ ਪੰਛੀ ਫਿਰਕੇ ਮਾਰਨੇ ਮੇ ਲਗਤੀਆਂ ਹੈਂ ਏਹ ਭੀ ਦ੍ਰਿਸਟੀ ਮੇ ਹੈ ਫਾਸੀਆਂ ਭੀ ਦਾਮ ਮਯ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ ਏਹ ਭੀ ਪਾਟ ਮੇ ਡੋਰੇਂ ਕਰ ਅਤਿ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੈਂ ਫਾਸੀਆਂ ਮੇ ਕਛੁ ਲੋਭ ਧਰੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਨੋ ਮੇ ਭੀ ਆਂਬੋਂ ਕੇ ਗੁੱਛੇ ਹੈਂ ਫਾਸੀਆਂ ਬੰਧਨ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਏਹ ਭੀ ਮਨ ਕੋ ਬਸ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ।

।ਮੰਗਲ ਕਲਸ ਅਨੇਕ ਬਨਾਏ। ਧੁਜ ਪਤਾਕ ਪਟ ਚਮਰ ਸੁਹਾਏ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਚੌ:੬੦ ।।ਅੰਗਨ ਦੂੰਢੋ ਕੇ ਕਲਸ ਅਰੁ ਲਪਦੀਰ ਅਧ੍ਰਜਾ ਅਰੁ ਵਸਤ੍ਰ ਅਰੁ ਚਾਮਰ ਯਥਾ ਜੋਗ ਸਥਾਨੋਂ ਮੇਂ ਧਰੇ।

੩੯੦ ।।ਦੀਪ ਮਨੋਹਰ ਮਣਿਮੇ ਨਾਨਾ ।ਜਾਇ ਨ ਵਰਨ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਵਿਤਾਨਾ।

।ਵਿਤਾਨ ਕੀ ਅਕਥਤਾ ਮੇਂ ਕਾਰਣ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਜੇਹਿੰ ਮੰਡਪ ਦੁਲਹਨਿ ਵੈਦੇਹੀ ।ਤਿਹਿ ਵਰਨੈ ਅਸ ਮਤਿ ਕਵਿ ਕੇਹੀ
।ਦੂਲਹੁ ਰਾਮ ਭੂਪ ਗੁਨ ਸਾਗਰ ।ਸੋ ਵਿਤਾਨ ਤਿਹੁ ਲੋਕ ਉਜਾਗਰ ।ਸੁਗਮ:
੨। ।।ਜਨਕ ਭਵਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਜੈਸੀ ।ਗ੍ਰਿਹ ਗ੍ਰਿਹ ਪਾਤਿ ਪੁਰ ਦੇਖਿਯਤ ਤੈਸੀ

।ਜੈਸੀ ਸੋਭਾ ਜਨਕ ਕੇ ਮੰਦਰ ਕੀ ਕਹੀ ਹੈ ਤੈਸੀ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਗ੍ਰਿਹੋਂ ਮੇਂ ਸਭ ਨੇ ਬਨਾਈ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਜਨਕ ਕੇ ਰਾਜ ਮੇਂ ਲੋਗ ਐਸੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕਾ ਕਾਰਜ ਅਪਨਾ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ।
।ਕਿਵਾ। ।ਸੀਤਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਸਭ ਕੇ ਆਤਮਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਉਤਸਵ ਕਾ ਸਭ ਕੋ ਅਨੰਦ ਭਯਾ।
੩। ।।ਜੇਹਿੰ ਤਿਰਹੁਤ ਤਿਹਂ ਸਮੇਂ ਨਿਹਾਰੀ ।ਤਿਹਿੰ ਲਘੁ ਲਾਗ ਭਵਨ ਦਸਚਾਰੀ

।ਤਿਰਹੁਤ ਕਹਿਯੇ ਜਨਕ ਕਾ ਦੇਸ ਕਿਵਾ ਪੁਰੀ ਤਿਸ ਕੋ ਜਿਸ ਨੇ ਤਾਸਮੇ ਦੇਖਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਕੀ ਸੰਪਦਾ ਤੁਛ ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ।

।।ਜੋ ਸੰਪਦਾ ਨੀਚ ਗ੍ਰਿਹ ਸੋਹਾ ।ਤਿਹਿੰ ਵਿਲੋਕ ਸੁਰ ਨਾਯਕ ਮੋਹਾ।

।ਇਸ ਵਾਕ ਕੀ ਅਤਿ ਸਜੋਕਤਿ ਮਿਟਾਵਨੇ ਨਿਮਿਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ਛੰਦ ੪।।
।ਦੋ: ।।ਬਸੈ ਨਗਰ ਜੇ ਲਛਕਰ ਕਪਟ ਨਾਰਿ ਵਰ ਵੇਖ।
।।ਤਿਹਿ ਪੁਰ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਹਿਤ ਸਕੁਚਾਹਿੰ ਸਾਰਦ ਸੇਖ।

।।ਅਪਣਾ ਆਪ ਛਿਪਾਇ ਕੈ ਜਗਾ ਸੁੰਦਰ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਰੂਪ ਬਨਾਇ ਕੈ ਲਛਮੀ ਬਸਤੀ ਤਿਸ ਪੁਰ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਥਨ ਕੋ ਸਾਰਦਾ ਸੇਖ ਭੀ ਸਾਮਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ।। ੬ ੨੫ ।।ਅਬ ਦੂਤ ਜੋ ਪਠਾਏ ਥੇ ਤਿਨ ਕੀ ਬਾਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।
।ਚੌ: ।।ਪਹੁਚੇ ਦੂਤ ਰਾਮ ਪੁਰ ਪਾਵਨ ।ਹਰਖੇ ਨਗਰ ਵਿਲੋਕ ਸੁਹਾਵਨ।
।।ਭੂਪ ਦ੍ਵਾਰ ਤਿਨ ਖਬਰ ਜਨਾਈ ।ਦਸਰਥ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਨ ਲਿਯੇ ਬੁਲਾਈ ।ਸੁਗਮ।
।।ਕਰ ਪ੍ਰਨਾਮ ਤਿਨ ਪਾਤੀ ਦੀਨੀ ।ਮੁਦਿਤ ਮਹੀਪ ਆਪ ਉਠਿ ਲੀਨੀ।

।ਜਬ ਦੂਤ ਪਾਤੀ ਦੇਨ ਲਗੇ ਤਬ ਰਾਜਾ ਨੇ ਜਨਕ ਜੀ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਨਿਮਿਤ ਉਠਕਰ ਇਦ ਪੈਂਡਾ ਅਪਨੀ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾ ਆਗੇ ਕਰ ਕਰ ਲੀਨੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਵਾਰਿ ਵਿਲੋਚਨ ਵਾਚਤ ਪਾਤੀ। ਪੁਲਕ ਗਾਤ ਆਈ ਭਰ ਛਾਤੀ।

ਇਸ ਮੋਂ ਪ੍ਰੇਮਾਨੰਦ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਕਹੀ।

ਰਾਮ ਲਖਨ ਉਰ ਕਰ ਵਰ ਚੀਠੀ। ਰਹਿ ਗਏ ਕਹਤ ਨ ਖਾਟੀ ਮੀਠੀ।

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਲਖਮਣ ਕੇ ਓਰ ਕੀ ਜੋ ਪਾਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਸ੍ਵਾਦ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਖਾਟਾ ਮੀਠਾ ਕਛੂ ਨ ਕਹਾ। ਤਿਸ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹ ਪਾਤੀ ਮੇਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਹੈ ਸੋ ਤਿਨ ਕਾ ਸੁਖ ਅਨਿਰਵਾਚ੍ਯ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਚੁਪ ਹੀ ਭਏ। ਵਾ। ਬਡੋਂ ਕੀ ਰੀਤਿ ਹੈ ਜਬ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਇ ਤਬ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਰਨੀ ਲਖਾਵਣਾਂ ਨਹੀਂ। ਪ੍ਰਮਾਣ ਗੀਤਾ। ਨ ਪ੍ਰਹਰਸ਼ੇਤ ਪ੍ਰਿਯੰ ਪ੍ਰਾਪ੍ਯ ਨੋਦ੍ਵਿਜੇਤ ਪ੍ਰਾਪ੍ਯ ਚਾਪ੍ਰਿਯੰ। ਬਾਂਛਿਤ ਕੋ ਪਾਇ ਕਰ ਹਰਖ ਨ ਕਰਨਾ ਅਪ੍ਰਿਯ ਵਸਤ ਕੋ ਪਾਇ ਕਰ ਅਪ੍ਰਸੰਨ ਨਾ ਹੋਣਾ। ਆਸ਼ੰਕਾ। ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਚਿਠੀ ਕੋ ਖਾਟੀ ਕਾਹਿ ਤੇ ਕਹਾ। ਉਤਰ। ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਨੀਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਕੇ ਵੀਚਾਰ ਸੋਂ ਸਮਝਾ ਹਮਾਰੇ ਜੋ ਤੌ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਅਪਣੇਂ ਯਗ੍ਯ ਕੀ ਪੂਰਣਤਾ ਨਿਮਿਤ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਲਖਮਨ ਕੋਂ ਲੇ ਗਏ ਥੇ ਅਰੁ ਹਮਾਰੇ ਪੂਛੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਧਨੁਖ ਯਗ੍ਯ ਮੇਂ ਚਲੇ ਗਏ ਅਬ ਤੌ ਸੁਭ ਭਯਾ ਪਰੰਤੂ ਊਹਾਂ ਰਾਜੋਂ ਕਾ ਸਮੁਦਾਯ ਥਾ ਅਰੁ ਪਰਸੁਰਾਮ ਜੀ ਭੀ ਆਏ ਥੇ ਕਦਾਚਿਤ ਕੋਈ ਵਿਘਨ ਬਾਲਕੋਂ ਕੋ ਹੋਤਾ ਤਬ ਹਮ ਕ੍ਯਾ ਕਰਤੇ ਇਸ ਕਰ ਖਾਟੀ ਕਾਹਣੀ ਥੀ ਪਰੰਤੂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਕਰ ਨ ਕਹੀ।

ਪੁਨ ਧਰ ਧੀਰ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਬਾਚੀ। ਹਰਖੀ ਸਭਾ ਬਾਤ ਸੁਨ ਸਾਚੀ।

ਸਾਚੀ ਬਾਤ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸਾ ਇਹ ਬੁਧਵਾਨੋਂ ਕਾ ਨੇਮ ਹੈ ਮੁਖ ਕੇ ਕਥਨ ਮੇਂ ਲਿਖੀ ਹੂਈ ਬਾਤ ਕੋਂ ਪਰਪਕ ਜਾਣਨਾ।

ਖੇਲਤ ਰਹੇ ਤਹਾਂ ਸੁਧ ਪਾਈ। ਆਏ ਭਰਤ ਸਹਿਤ ਲਘੁ ਭ੍ਰਾਈ।

ਹਿਤ ਵੰਤ ਭ੍ਰਾਤਾ ਜੋ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਹੈਂ ਤਿਸ ਸੰਜੁਤ ਭਰਤ ਜੀ ਕ੍ਰੀੜਾ ਸਕ੍ਤ ਥੇ ਤਹਾਂ ਕਿਸੂ ਨੇਂ ਜਾਇ ਕਹਾ ਰਾਮ ਕੇ ਕਹੂੰ ਸੇ ਪਤ੍ਰਕਾ ਆਈ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਬਡੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਪਢਤਾ ਹੈ ਤਬ ਅਨੁਮਾਨ ਕੀਆ ਕਦਾਚਿਤ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਓਰ ਸੇਂ ਹੀ ਆਈ ਹੋਇ ਤਾਂਤੇ ਪੂਛਣੇਂ ਹੇਤੁ ਆਏ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਪੂਛਤ ਅਤਿ ਸਨੇਹ ਸਕੁਚਾਈ। ਤਾਤ ਕਹਾਂ ਤੇ ਪਾਤੀ ਆਈ। ॥੧॥

ਪਿਤਾ ਕੇ ਰੂਬਰੂ ਬੋਲਣੇਂ ਕੀ ਸਕੁਚ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਬਲ ਕਰ ਪੂਛਾ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਇਹ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕਹਾਂ ਸੇ ਕਹੀਏ ਕਿਸ ਕੀ ਆਈ ਹੈ। ੨੨੬।

ਦੋ: ਕੁਸਲ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਯ ਬੰਧੁ ਦੋ ਅਹੈਂ ਕਹੋ ਕਿਹ ਦੇਸ।

ਭੂਪਤਿ ਨੇ ਕਹਾ ਕੁਸਲ ਕਹੀਏ ਚਤੁਰ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਯ ਕਹੀਏ ਪਰਸਪਰ ਜਿਨ ਦੋਨੋਂ ਭਾਈਓਂ ਕਾ ਪ੍ਰਾਨੋਂ ਸਮ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਕੈਂਵਾ। ਮੁਝ ਕੋਂ ਜੋ ਪ੍ਰਾਨੋਂ ਸਮ ਪਿਆਰੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤਿਸਮੇਂ ਆਣੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਸੁਨ ਕਰ ਭਰਤ ਨੇਂ ਕਹਾ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਤੋ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੇ ਸੰਗ ਗਏ ਥੇ ਅਥ ਕਿਸ ਦੇਸ ਮੇਂ ਹੈਂ।

॥ਸੁਨਿ ਸਨੇਹ ਸਾਨੇਂ ਬਚਨ ਬਾਂਚੀ ਬਹੁਰਿ ਨਰੇਸ॥

॥ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਜੋ ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਕੇ ਅਖ੍ਯਰੋਂ ਕੀ ਰਚਨਾਂ ਅਤਿ ਪਿਆਰੀ ਲਗੀ ਹੈ ਅਰੁ ਉਨਕਾ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਦੇਖਾ ਤਾਂਤੇ ਬਾਤ ਨ ਸੁਨਾਈ ਪੁਨਾ: ਪਤ੍ਰਿਕਾ ਹੀ ਪੜਕਰ ਸੁਨਾਈ। ੬੬ ੭॥

ਚੌਪ: ॥ਸੁਨਿ ਪਾਤੀ ਪੁਲਕੇ ਦੋਉ ਭ੍ਰਾਤਾ॥ਅਧਿਕ ਸਨੇਹ ਸਮਾਤ ਨ ਗਾਤਾ॥

॥ਪ੍ਰਗਾਸ: ॥ਪ੍ਰੀਤਿ ਪੁਨੀਤਿ ਭਰਤ ਕੈ ਦੇਖੀ॥ਸਕਲ ਸਭਾ ਸੁਖ ਲਹੇ ਬਿਸੇਖੀ॥

॥ਪੁਨੀਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਹੀਯੇ ਜੋ ਸੁਆਰਥ ਰਹਿਤ ਹੋਇ ਤਾਤੇ ਇਹ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸੁਨ ਕਰ ਇਸ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕੋ ਐਸਾ ਆਨੰਦ ਹੂਆ ਜੈਸਾ ਅਪਨੇਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਾ ਹੋਇ ਤਾਂਤੇ ਸਭ ਸਭਾ ਕੋ ਹਰਖ ਹੁਆ ਜੋ ਜੈਸਾ ਇਹ ਮੈਂ ਭ੍ਰਾਤ ਅਮਤ ਸਰ ਹੋਵੈਂ ਤਿਨਕਾ ਬਿਵਹਾਰ ਪਰਮਾਰਥ ਭਲੀ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਬਨਤਾ ਹੈ।

॥ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਦੂਤ ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਾਰੇ॥ਮਧੁਰ ਮਨੋਹਰ ਬਚਨ ਉਚਾਰੇ॥

॥ਭੈਯਾ ਕਹਹੁ ਕੁਸਲ ਦੋਉ ਬਾਰੇ॥ਤੁਮ ਨੀਕੇ ਨਿਜ ਨੈਨ ਨਿਹਾਰੇ॥ ॥

॥ਤਬ ਸਮੇਂ ਭੂਪਤਿ ਨੇਂ ਦੂਤੋਂ ਕੋ ਸਿੰਘਾਸਨ ਕੇ ਨਿਕਟਿ ਬੈਠਾਯਾ ਅਰੁ ਮਧੁਰ ਕਹੀਯੇ ਮਿਠੇ ਬਚਨ ਜੋ ਦੂਤੋਂ ਕੋ ਪੂਜਾ ਕਰਣਾ ਅਰੁ ਬਹੁ ਧਨ ਦੇਣਾ ਮਨੋਹਰ ਕਹੀਯੇ ਸੁੰਦਰ ਜਿਨ ਮੇਂ ਅਪਨੀ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਹੋਇ ਤਾਂਤੇ ਅਪਨੇਂ ਮਹਾਂਬੀਰੋਂ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਦੋ ਬਾਰ ਕਰ ਪੂਛਾ ਜੋ ਮੇਰੇ ਦੋਨੋ ਕੁਮਾਰ ਕੁਸਲੀ ਹੈਂ ਤੁਮਨੇ ਅਪਨੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਦੇਖੇ ਥੇ ਜੈਸੇ ਦੂਤ ਕਹੈਂ ਉਹਾਂ ਅਨੇਕ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਥੇ ਤੁਮ ਅਪਨੇਂ ਸੁਤੋਂ ਕਾ ਲਛਨ ਕਹੋ ਤਾਂਤੇ ਨਿੰਮ੍ਰਤਾ ਪੂਰਬਕ ਪ੍ਰਸਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

॥ਸ੍ਯਾਮਲ ਗੌਰ ਧਰੇ ਧਨੁ ਭਾਥਾ॥ਬੈ ਕਿਸੋਰ ਕੌਸਿਕ ਮੁਨਿ ਸਾਥਾ॥

॥ਪਹਿਚਾਨਹੁ ਤੁਮ ਕਹਹੁ ਸੁਭਾਊ॥ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਬਸ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਹਿ ਰਾਊ॥

॥ਏਕ ਸ੍ਯਾਮ ਏਕ ਗੌਰ ਬਰਣ ਹੈ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਬਾਣ ਧਾਰੀ ਹੈਂ ਇਹ ਕਹਾ ਜੋ ਤੁਮ ਨੇ ਸੁਨੇ ਪਰੰਤੂ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਬੋਲ ਕਹਤੇ ਕੀਚ ਮਾਤ੍ਰ ਬੋਲਣਾ ਸੋ ਤਿਨ ਕੋ ਤੁਮ ਨੀਕੇ ਦੇਖ ਕਰ ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਬਸ ਨ੍ਰਿਪ ਬਾਰੰਬਾਰ ਪੂਛਤਾ ਹੈ ਤੁਮਨੇ ਸੁਭਾਉ ਕਹੀਯੇ ਕਹਿਣਾ ਮੇਰੇ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਪਛਾਣਤੇ ਹੋ ਦੇਖੇ ਥੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਥੇ ਜੋ ਦੂਤ ਕਹੈਂ ਤੁਮ ਐਸੇ ਕਿਹ ਕਹੋ ਕੇ ਤਿਸ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਸਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

॥ਜਾ ਦਿਨ ਤੇ ਮੁਨਿ ਗਏ ਲਵਾਈ॥ਤਬ ਤੇ ਆਜ ਸਾਚ ਸੁਧ ਪਾਈ॥

॥ਜਿਸ ਦਿਨ ਕੇ ਤਿਨ ਕੋ ਕੌਸਿਕ ਮੁਨਿ ਲੇ ਗਏ ਹੈਂ ਤਿਸ ਦਿਨ ਕੀ ਸਾਚੀ ਸੁਧ ਕਹੀਯੇ ਪਤ੍ਰਕਾ ਆਜ

ਹੀ ਆਈ ਹੈ ਮੁਨਿ ਗਏ ਲਵਣੀ ਕਾਹਣੇਂ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਮੈਂ ਰਾਜਾ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੀ [illegible]
ਤੁ ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਕੀ ਆਗਿਆ ਦੂਰ ਕਰਿਣੇ ਕਰ ਬੀ ਓਹ ਲੇਗਾ ਹੈ॥

॥ਕਹੋ ਵਿਦੇਹ ਕਵਨ ਵਿਧ ਜਾਨੇ॥ ਸੁਨਿ ਪ੍ਰਿਯ ਬਚਨ ਭੂਪ ਮੁਸਕਾਨੇ॥

॥ਤੌ ਤੁਮ ਇਹ ਬਾਤ ਸੁਨਕੇ ਵਿਦੇਹ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇਂ ਤਿਨਕੋ ਆਪਣੇਂ ਹੀ [illegible] ਪਛਾਨਣਾ ਕੈ ਕਾਹੁ ਮੈਂ ਪੂਛੇ ਇਹ ਕੀ ਸਹੈ ਪ੍ਰਭ ਹੈ ਐਸੇ [illegible] ਮੁਸਕਾਨ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹ ਆਨੰਦ ਸੇਂ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਹੁਆ ਹੈ [illegible] ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਜੋ ਵਿਦੇਹ ਪਦਵੀਆ ਹੈ [illegible] ਦੇਹ ਕੀ ਸੁਧ ਨਹੀਂ ਤਿਸ ਨੇਂ ਕ ਮਹਿੰਦ੍ਰ ਕੇ [illegible] ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਜਾਨਕਾ ਸੁਨਕਰ ਭੂਪ ਹਸੇ ਜੰਤੇ ਨਾਤੇ ਕਾ ਹੀ [illegible]॥ ॥[illegible]॥ ॥[illegible] ਕਦਰ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਬਾਤ ਪੂਛੀ ਹੈ ਤਿਸਕਾ [illegible] ॥ਕਿੰਵਾ॥
॥ਰਾਜਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ [illegible] ਕਰ ਪੂਛਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਸਬ ਹੈ ਗ੍ਯਾਨ ਰੂਪ ਸਰੂਪ ਹੈ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ [illegible] ਪਵਿਤ੍ਰ ਜੋ ਸੋ [illegible] ਪ੍ਰਕਾਸ਼ [illegible] ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਭੀ ਪ੍ਰਭੋ ਮੇਂ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਹੂਈ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਮੁਸਕਾਨੇ ਅਰੁ ਕਹਿਤੁ ਹੂਏ॥ ੨੧੬॥

ਦੋ: ॥ਸੁਨਹੁ ਮਹੀਪਤਿ ਮੁਕਟਮਣਿ ਤੁਮ ਸਮ ਧੰਨਿ ਨ ਕੋਇ॥
॥ਰਾਮ ਲਖਨ ਜਾਂ ਕੇ ਤਨਯ ਜਗ ਹਿਤ ਭੂਖਨ ਦੋਇ॥ ॥

॥ਹੇ ਰਾਜਾ [illegible] ਸੁਣੋਂ ਹੇ ਸਰਬ ਰਾਜਿਓਂ ਕੇ ਸਿਰੋਮਣਿ ਜੈਸੇ [illegible] ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਲਛਮਣ ਜਗਤ ਕੇ ਹਿਤ ਕਰ ਭੂਖਨ ਕਰਣਹਾਰੇ ਹੈ ਸੋ ਜਿਸਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਤੁਮ ਜੈਸਾ ਪੁੰਨ [illegible] ਨਹੀਂ ਪੀਛੇ ਜੋ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਕੌਸਿਕ ਕੇ [illegible] ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਕੁਸਲ ਪੂਛਾ ਥਾ ਤਿਸਕਾ ਉਤਰੁ ਭੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥ ੨੧੭॥

ਚੌ: ॥ਪੂਛਨ ਜੋਗ ਨ ਤਨਯ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਪੁਰਖ ਸਿੰਘ ਤਿਹੁੰ ਪੁਰ ਉਜਿਆਰੇ॥

॥ਹੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਤੁਮਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕਿਸੀ ਸੇਂ ਬੂਝਕਰ ਜਾਨਣੇਂ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੁਰਖੋਂ ਮੇਂ ਕੇਹਰੀ ਸਮ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮੇਂ ਵਿਦਤ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਜਿਸ [illegible] ਜਾਣੈਂ ਤਾਂ ਪੂਛਨੇਂ ਨਹੀਂ ਪੜਤੇ॥

॥ਜਿਨਕੇ ਜਸ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੇ ਆਗੇ॥ ਸਸਿ ਮਲੀਨ ਰਵਿ ਸੀਤਲ ਲਾਗੇ॥

॥ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਜਿਨਕੇ ਜਸ ਕੀ ਉਜਲਤਾ ਆਗੇ ਸਸਿ ਮਲੀਨ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕੇ ਤੇਜ ਆਗੇ ਰਵਿ ਸੀਤਲ॥

॥ਤਿਨਕੋ ਕਹਿਯ ਨਾਥ ਕਿਮ ਚੀਨੇ॥ ਦੇਖਿਯ ਰਵਿ ਕਿ ਦੀਪ ਕਰ ਲੀਨੇ॥

॥ਹੇ ਨਾਥ ਆਪ ਜੋ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਨੇਂ ਤਿਨਕੋ ਕੈਸੇ ਪਛਾਣਾ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਜੈਸੇ ਦੀ[illegible] ਕਰ ਪਛਾਣੇਂ ਜੋਗ ਹੈਂ ਸੋ [illegible] ਮੁਨੀਸ਼੍ਵਰ ਤੇਜਾਦੀ ਹੈਂ ਤਦਪਿ ਤੁਮਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਆਗੇ ਤੈਂ ਤਿਸ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੨੮੪ ਕਾ ਤੋਨਾ ਐਸਾ ਭ੍ਰਾਮਤਾ ਹੈ ਜੈਸਾ ਭਾਨੁ ਆਗੇ ਦੀਪਕ ਅਬ ਸਰਬ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨੋ।

॥ਜੀਤ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਭੂਪ ਅਨੇਕਾ॥ਸਿਮਟੇ ਸੁਭਟ ਏਕਤੇ ਏਕਾ॥ ॥

॥ਅਨੇਕ ਨ੍ਰਿਪ ਤਿਨ ਮੇਂ ਏਕ ਸੇ ਏਕ ਵਿਸੇਖ ਬਲੀ ਸਿਮਟੇ ਕਹੀਏ ਏਕਠੇ ਭਏ ਤਉ, ਇਹ ਬਲੀ ਉਨ ਕੋਂ ਦੇਖ ਕੈ ਬਲੀ ਅਤਿ ਸ਼ਰਮ ਲਗਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਜਾਨਕੀ ਕਾ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਜਾਨ ਕੈ ਬਲ ਲਗਾਵਤੇ ਪਰੰਤੂ॥

॥ਸੰਭੁ ਸਰਾਸਨ ਕਾਹੁ ਨ ਟਾਰਾ॥ਹਾਰੇ ਸਕਲ ਬੀਰ ਬਰਿਆਰਾ॥

॥ਧਨੁਖ ਮਹਾਦੇਵ ਕਾ ਥਾ ਤਾਂਤੇ ਕਿਸੂ ਸੇ ਉਠਾਯਾ ਨਾ ਗਯਾ ਸਕਲ ਸੁਭਟ ਵਰਵਸ ਹਾਰੇ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ॥

॥ਤੀਨਿ ਲੋਕ ਮਹਿੰ ਜੇ ਭਟਮਾਨੀ॥ਸਭ ਕੈ ਸਕ੍ਤਿ ਸੰਭੁ ਧਨੁ ਭਾਨੀ॥

॥ਜਿਨ ਸੇ ਸੁਬਾਹੁ ਅਰੁ ਰਾਵਣ ਆਦਿਕ ਜੋਧਾ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮੇਂ ਅਪਣੇ ਸਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਿਸੀ ਕੋ ਨਹੀ ਗਿਣਤੇ ਥੇ ਤਾਂਤੇ ਰਾਵਣ ਬੁਧ ਅਨੰਤਰ ਅਸ੍ਵਮੇਧ ਮੇਂ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੀ ਚਮੂੰ ਸਾਥ ਲੜੈਂਗੇ ਈਹਾਂ ਤਿਨ ਕੀ ਸਕ੍ਤਿ ਭੀ ਟੂਟ ਗਈ ਤਾਂਤੇ ਸਿਵ ਜੀ ਕਾ ਧਨੁਖ ਥਾ॥

॥ਸਕੈ ਉਠਾਇ ਸੁਰਾਸੁਰ ਮੇਰੂ॥ਤੇ ਹਿਯ ਹਾਰ ਗਏ ਕਰ ਫੇਰੂ॥ ॥

॥ਸੁਰਹੁ ਅਸੁਰਹੁੰ ਸਹਿਤ ਸੁਮੇਰੂ ਕੋਂ ਜੋ ਉਠਾਇ ਸਕਤੇ ਥੇ॥ ॥ਕੈਂਦਾ॥ ॥ਜੋ ਅਮਰ ਦਾਨੋਂ ਬਲੀ ਫੇਰਨਾ ਗਿਰਕੇ ਉਠਾਵਣੇ ਮੇਂ ਸਾਮਰਥ ਥੇ ਇਸ ਮੇਂ ਬਾਨਾਸੁਰ ਕੀ ਬਾਤ ਲਖਾਈ ਜਾਂਤੇ ਬਾਨਾਸੁਰ ਅਸੁਰ ਤੋ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਸੁਰੋਂ ਸਮ ਭੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਕਾ ਪ੍ਰਪੋਤ੍ਰ ਹੈ ਸੋ ਬਾਨਾਸੁਰ ਕਈ ਬੇਰ ਮੇਰ ਜੀ ਕੇ ਪਾਸ ਜਾਇ ਕਰ ਆਪਣੀਆਂ ਭੁਜਾਂ ਪਰ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੋ ਉਠਾਇ ਲੇਤਾ ਥਾ ਸੋ ਭੀ ਫਿਰੇ ਸੇ ਹਾਰ ਕਰ ਫੇਰ ਕਹੀਏ ਮਿਸ ਕਰ ਗਯਾ ਜੋ ਹਮ ਤੀ ਕੁਲ ਭੁਗਤੇਂ ਕੀ ਹੈ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਕੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਵਰਨਾਂ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਭਗਵੰਤ ਕੀ ਵਸਤੂ ਹਮ ਕੈਸੇ ਗਹੈਂ॥ ॥ਨਨੁ॥ ॥ਇਹ ਬਾਤ ਤੋ ਉਸਨੇਂ ਤ੍ਰਿਕਾਲ ਗਿਆਤਾ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਯਥਾਰਥ ਕਹੀ ਇਸ ਮੇਂ ਮਿਸ ਕਯਾ ਹੂਆ॥ ॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਯਥਾਰਥ ਕਹਿਤਾ ਤੋ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਵੀਚ ਕਿਉਂ ਆਵਤਾ ਤਾਂਤੇ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ ਧਨੁਖ ਕੋ ਗਰੂਆ ਦੇਖ ਕਰ ਮਨ ਭੀਤਿ ਮੇਂ ਮਿਸ ਕਰ ਚਲਾ ਗਯਾ॥

॥ਜੇਹਿੰ ਕੌਤੁਕ ਸਿਵ ਸੈਲ ਉਠਾਵਾ॥ਤੇਨ ਤਿਹਿੰ ਸਭਾ ਪਰਾਭਵ ਪਾਵਾ॥

॥ਇਸ ਮੇਂ ਰਾਵਣ ਕੀ ਬਾਤ ਲਖਾਈ ਜੋ ਪੂਰਬ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਮੇਂ ਦਸਕੰਠ ਭੀ ਆਯਾ ਥਾ ਤਬ ਬਾਨਾਸੁਰ ਨੇ ਰਾਵਣ ਕੋ ਕਹੇ ਉਸਨੇਂ ਭੀ ਮਿਸ ਕੀਆ ਜੋ ਮੇਰੇ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਧਨੁਖ ਹੈ ਤਬ ਲੋਗਹੁ ਨੇ ਉਸ ਕੋਂ ਕਹਾ ਗੁਰੋ ਸਮੇਤ ਕੈਲਾਸ ਕੋ ਉਠਾਯਾ ਥਾ ਤਬ ਅਵਿਗਯਾ ਨਾ ਭਈ ਅਰੁ ਧਨੁਖ ਕੋ ਉਠਾਵਤੇ ਅਵਿਗਯਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਤਯਾਦਿਕ ਵਚਨੋਂ ਕਾ ਤਿਰਸਕਾਰ ਪਾਇ ਕਰ ਵਹੁ ਭੀ ਚਲਾ ਗਯਾ॥੬੧॥

॥ਦੋਹਾ॥ ॥ਤਹਾਂ ਰਾਮ ਰਘੁਬੰਸ ਮਨਿ ਸੁਨਿਯ ਮਹਾਂ ਮਹਿਪਾਲਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਭੰਜਿਓ ਚਾਂਪ ਪ੍ਰਯਾਸ ਬਿਨ ।ਜਿਮ ਗਜ ਪੰਕਜ ਨਾਲ॥

।ਹੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਹੇ ਰਘੁਵੰਸੀਓਂ ਕੇ ਸਿਰੋਮਣਿ ।ਤਿਸ ਸਥਾਨ ਮੇਂ ਅਰੁ ।ਤਿਸ ਜਨਕ ਕੇ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ।ਤਿਸ ਕੋਦੰਡ ਕੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਐਸਾ ਤੁਛ ਜਾਨ ਕੈ ਦੁਟੂਕ ਕੀਆ ਜੈਸੇ ਉਨ ਮਤ ਗਜ ਕਮਲ ਕੀ ਕੋਮਲ ਨਾੜੀ ਕੋ ਤੋੜਤਾ ਹੈ॥੬੭॥

।ਸੋਰ: ॥ਸੁਨ ਸਰੋਖ ਭ੍ਰਿਗੁਨਾਯਕ ਆਏ ।ਬਹੁਤ ਭਾਂਤਿ ।ਤਿਨ ਆਂਖ ਦਿਖਾਏ॥

।ਛਤ੍ਰੀ ਨੇ ਸਿਵ ਧਨੁਖ ਤੋੜਾ ।ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਪਰਸੁਰਾਮ ਜੀ ਬਡੇ ਕੋਪ ਸੇ ਆਏ ਅਰੁ ਰਕਤ ਨੇਨ ਦਿਖਾਇ ਕਰ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤਿ ਸੇ ਭੈ ਦੇਣੇ ਨਿਮਿਤ ਵਚਨ ਕਹੇ ਪਰੰਤੁ॥

।ਦੇਖ ਰਾਮ ਬਲ ਨਿਜ ਧਨੁ ਦੀਨਾ ।ਕਰ ਬਹੁ ।ਬਿਨੈ ਗਵਨ ਬਨ ਕੀਨਾ॥

।ਜਬ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੋ ਅਤਿ ਰਣਧੀਰ ਜਾਨਾ ਤਬ ਅਪਣਾ ਚਾਂਪ ਭੀ ।ਤਿਨ ਕੋ ਦੀਆ ਅਰੁ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੋਲਣ ਕੀ ਆਗਿਆ ਖਿਮਾਇ ਕੈ ਬਨ ਕੋ ਗਏ॥

।ਰਾਜਨ ਰਾਮ ਅਤੁਲ ਬਲ ਜੈਸੇ ।ਤੇਜ ਨਿਧਾਨ ਲਖਨ ਪੁਨ ਤੈਸੇ॥

।ਕੰਪਹਿ ਭੂਪ ਬਿਲੋਕਤ ਜਾਂਕੇ ।ਜਿਮ ਕਰਿ ਹਰਿ ।ਕਿਸੋਰ ਕੇ ਤਾਕੇ॥

।ਹੇ ਭੂਪਤਿ ਕੋਦੰਡ ਖੰਡਣ ਅਰੁ ਪਰਸੁਧਰ ਕੇ ਜੀਤਨ ਕਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਬਲ ਤੌ ਪ੍ਰਗਟ ਭਯਾ ਪਰੰਤੁ ਲਛਮਣ ਜੀ ਭੀ ।ਤਿਨ ਕੇ ਸਦ੍ਰਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈਂ ।ਤਿਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕੇ ਤਹਾਂ ਰਾਜੇ ਐਸੇ ਕਾਂਪਤੇ ਥੇ ਜੈਸੇ ਹਰਿ ਕਿਸੋਰ ਕਹੀਏ ਜੁਵ ਕੇਹਰ ।ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਖ ਕੇ ਕਰੀ ਕਾਂਪੇਂ॥

।ਦੇਵ ਦੇਖਤਵ ਬਾਲਕ ਦੋਊ ।ਅਵਰ ਆਂਖ ਤਰ ਆਵਤ ਕੋਊ॥ "

।ਹੇ ਦੇਵ ਤੁਮ ਕਹਿਤੇ ਹੋ ਤੁਮ ਕਹੁ ਮੇਰੇ ਪੁਤ੍ਰਹੁੰ ਕੀ ਪਛਾਣ ਹੈ ਕੈ ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਹਮ ਬਿਨੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਜਬ ਕੇ ਤੁਮਾਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹਮ ਨੇ ਦੇਖੇ ਹੈਂ ਤਬ ਕਾ ਔਰ ਕੋਊ ਹਮਾਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਤਰੇ ਆਵਤਾ ਹੈ ਅਰ ਕਤ ਨਹੀਂ ਆਵਤਾ॥

।ਦੂਤ ਵਚਨ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗੀ ।ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਤਾਪ ਬੀਰ ਰਸ ਪਾਗੀ॥

।ਦੂਤੋਂ ਕੇ ਵਚਨੋਂ ਕੀ ਰਚਨਾ ਜੋ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੇਂ ਬੀਰ ਰਸ ਮੇਂ ਮਿਲੀ ਹੂਈ ਹੈ ਸੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਪਿਆਰੀ ਲਾਗੀ ।ਤਿਸ ਕਾ ਕ੍ਰਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥　　।ਸੁਨਹੁ ਮਹੀਪਤਿ ਮੁਕਟ ਮਣਿ ।ਇਹ ਦੋਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇਂ ।ਇਸ ਸੇ ਆਗੇ ਪੂਛਨ ਜੋਗ ਨ ਤਨਯ ਤੁਮਾਰੇ॥ ਇਤਆਦਿ ਸਗਰੀ ਚੌਪਾਈ ਦੋਹਾ ਅਰਥਾਤ ਚੌਪਾਈ ਕੇ ਚਾਰ ਚਰਨ ਕਰ ਬਹੁ ।ਬਿਨੈ ਗਵਨ ਬਨ ਕੀਨਾ ਈਹਾਂ ਪਰਯੰਤ ਬਾਈਸ ਤੁਕਹੁ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਮੇਂ ਵਾਕ ।ਇਸ ਸੇ ਆਗੇ ਰਾਜਨ ਆਦਿ ਅਵਰ ਆਂਖ ਤਰ ਆਵਤ ਕੋਊ ਪਰਯੰਤ ਚਾਰ ਚਰਨਹੁ ਮੇਂ ਬੀਰ ਰਸ ਮੇਂ ਵਾਕ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੯੬ ॥ਸਾਧੋ ਸਾਧੋਤਿ ਕਹੈ ਅਨੁਰਾਗੋ॥ਸੁਤਨ ਏਨ ਨਿਛਾਵਰ ਲਾਗੋ ਸੁਕਾਮ: ॥
੩੨੫

॥ਕਹਿ ਅਨੀਤਿ ਤੇ ਸੂਰਿ ਕਲਾਪ੍ਰਯ ਮਨ ਵਿਚਾਰ ਸਕਨ ਸੁਖਆਲਾ॥

॥ਗੰਮ ਸੂਰਿਕੇ ਅਰਅਨੀਤਿ ਕਥਨ ਕਰੀ ਅਤਿ ਤ੍ਰਾਸ ਗਏ ਪਾਵ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਬੇਰੀ ਕਾ ਸ੍ਰੀਰ ਤੁਮਾਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਭਯਾ ਹਮ ਤੁਮਾਰਾ ਦੁੱਖ ਕੈਸੇ ਲੇਵੈਂ ਤਬ ਉਨਕੋਂ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਜਾਨਕੇ ਸਭ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ॥੬੧੨॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਤਬ ਉਠ ਭੂਪ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਕੇਂ ਦੀਨ ਪੋਸ਼ਿਕ ਜਾਇ॥
॥ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਗੁਰ ਹਿਂ ਸਭ ਸਾਦਰ ਦੂਤ ਬੁਲਾਇ॥

॥ਤਦਨੰਤਰ ਅਪਨੇ ਮਿਤ੍ਰ ਅਰੁ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਨਿਮਿਤ ਰਾਜਾਨੇਂ ਬ੍ਰਾਹਮਨ ਜੀਕੇ ਗ੍ਰਾਹ ਮੇਂ ਜਾਇਕਰ ਪਤ੍ਰਕਾ ਆਪ ਦੀਨੀ ਅਰੁ ਦੂਤ ਬੁਲਾਇਕਰ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸਭ ਤਿਨਕੇ ਮੁਖੋਂ ਸਾਦਰ ਕਰ ਸਾਰੇ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਸਿਮੁਖ ਆਪਨੇ ਮੁਖੋਂ ਕਹਿਆਂ ਕੋਊ ਰੰਚਕ ਕਾ ਫਰਕ ਨ ਰਹਿ ਜਾਇ॥੬੧੩॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਸੁਨ ਬੋਲੇ ਗੁਰੁ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਈ॥ਪੁਨਿ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੋਲੇ ਮਾਹਿ ਸੁਖ ਛਾਈ॥

॥ਰਾਜਾ ਕੀ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਦੇਖਕੇ ਅਰੁ ਦੂਤੋਂ ਸੇ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਕੇ ਗੁਰੂ ਅਧਿਕ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਇਕਰ ਕਹਿਣ ਲਗੇ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਪੁਰਖੋਂ ਪਰ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਮਹਾਂ ਕਿਰਪਾ ਸੁਖ ਹੋਇ ਕਰਿਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹਿਤ ਹੋਇ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਪਰਸੂਟਾਂਮਕੇ ਜੀਤਨਾਦਿਕ ਸੰਕਲਪੋਂ ਸੇ ਤੇ ਮਨਮੇਂ ਨਥੇ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਜਿਮ ਸਰਿਤਾ ਸਾਗਰ ਮਹੁ ਜਾਹੀਂ॥ਯਦਪਿ ਤਾਹਿਂ ਕਾਮਨਾ ਨਾਹੀਂ॥
॥ਤਿਮ ਸੁਖ ਸੰਪਤਿ ਬਿਨ ਬੁਲਾਯੋ॥ਧਰਮਸੀਲ ਪਹਿ ਆਵਹਿ ਧਾਯੋ॥

॥ਹੇ ਨ੍ਰਿਪ ਤੁਮਨੇਂ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੇਂ ਵਿਸ਼ਾਮਿਤ੍ਰ ਕੇ ਯਗ੍ਯ ਕੀ ਪੂਰਣਤਾ ਨਿਮਿਤ ਪਠਾਯਾ ਥਾ ਕੇਵਲ ਤ੍ਰਿਸਨਾਦਿਕੋਂ ਹੇਤੁ ਨਥੇ ਪਠਾਏ ਪਰੰਤੁ ਤੁਮਾਰੇ ਧਰਮ ਕੇ ਬਲਕਰ ਸਤ੍ਯਾਦਿਕ ਭੀ ਵਿਜੈ ਆਦਿਕ ਬਹੁ ਸੁਫਲ ਹੋ ਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭੁਏ ਕਦਾਚਿਤ ਨ੍ਰਿਪ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਕਰ ਕਹੈ ਮੈਨੇ ਐਸਾ ਕੌਨ ਧਰਮ ਕੀਆ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਆਗੇ ਹੀ ਗੁਰੂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਤੁਮ ਗੁਰੁ ਵਿਪ੍ਰ ਧੇਨੁ ਸੁਰ ਸੇਵੀ॥ਤਿਮ ਪੁਨੀਤ ਕੌਸਲ੍ਯਾ ਦੇਵੀ॥
॥ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਤੁਮ ਸਮਾਨ ਜਗ ਮਾਹੀਂ॥ਭਯੋ ਨ ਹੈ ਕੋ ਹੋਨੋ ਨਾਹੀਂ॥ ॥

॥ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਕਹੈ ਹੇ ਪ੍ਰਭੋ ਆਗੇ ਮਨੁ ਤਾਦਿਕ ਐਸੇ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਭੁਏ ਹੈਂ ਸੋ ਤਿਨਕੇ ਅਗ੍ਰ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਗੁਰੂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਤੁਮਤੇ ਅਧਿਕ ਪੁੰਨਿ ਵੰਤ ਕੋ ਹੈ ਜਿਨ ਰਾਮ ਸਰਸ ਸੁਤ ਜੰਮੇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਹੇ ਭੂਪਤਿ ਮਰੁਤਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪੂਜਨ ਯੋਗ ਜੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੁਮਾਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੈਂ ਪ੍ਰਗਟੇ ਹੈਂ ਅਤਿ ਤੁਮਾਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੈਂ ੪੦। ੨੮੬
ਸੋ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਤਮਹਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਗੋਚਰ ਪੁਤ੍ਰਰੂਪ ਹੋਕਰ ਉਤਪੰਨ ਹੋਏ ਹੈਂ॥

॥ਸ੍ਰੀਰ ਵਿਨੀਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬ੍ਰਤ ਧਾਰੀ॥ਗੁਨ ਸਾਗਰ ਵਰ ਮੰਗਲਕਾਰੀ॥

॥ਕਿਸੀਕੇ ਪੁਤ੍ਰਮੇਂ ਏਕ ਗੁਣ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਤਾ ਹੈ ਵਹੁ ਆਪਨੇਂ ਧਨਿ ਭਾਗ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜਿਨਕੇ ਪੁਤ ਬਹੁਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਮੇਂ ਕੋਊ ਭਲਾ ਕੋਊ ਦੋਸਵੰਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਤੇਰੇ ਐਸੇ ਭਾਗ ਹੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਤੇਰੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸਰੀਰ ਬਿਨੀਤ ਪੁਨਃ ਗੁਣੋਂ ਕੇ ਸਾਗਰ ਬਹੁਰੋ ਆਪ ਸਮੇਂ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਨਃ ॥ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਨੇਮੋਂ ਕੇ ਧਾਰਣ ਹਾਰੇ ਐਸੇ ਸਰਬ ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਨਿਧ ਹੋਵੇਂਗੀ ਪੁਤ੍ਰ ਇਕ ਸਾਥ ਹੀ ਇਹ ਸੁਲਛਣ ਕਦਾ ਚਿਤ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਮਨਮੇਂ ਆਵੈ ਐਸੇ ਹਰਖ ਪਰ ਕੋਊ ਵਿਘਨ ਨਾ ਪਰ ਜਾਏ ਤਾਂਤੇ ਤਿਸਕੋ ਤੋਖ ਦੇਤੇ ਹੂ ਗੁਰੂ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਤੁਮਕੋ ਮੰਗਲ ਕਾਲ ਕਲ੍ਯਾਨਾ॥ਸਦਾ ਹੀ ਬਰਤਤ ਬਨ੍ਯੋ ਨਿਧਾਨਾ॥ਸੁਗਮ॥੭੪

ਦੋਹ: ॥ਚਲਹੁ ਬੇਗ ਸੁਨ ਗੁਰੂ ਬਚਨ ਭੂਲ ਹੀਂ ਨਾਥ ਸਿਰ ਨਾਇ॥
॥ਭੂਪਤਿ ਗਵਨੇ ਭਵਨ ਤਬ ਭੂਤਨ ਦਾਸ ਦਿਵਾਇ॥ ॥

॥ਜਬ ਗੁਰੋਂ ਨੇ ਰਹਾ ਸਮਾਜ ਸਾਜਕੇ ਸੀਘ੍ਰ ਚਲਨੇਂ ਕੀ ਆਗ੍ਯਾ ਕਰੀ ਤਬ ਸੁਨਕੇ ਨ੍ਰਿਪਨੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਭਲੀ ਬਾਤ ਅਰੁ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਆ ਤਬ ਉਠਕੇ ਦੂਤੋਂ ਕਾ ਡੇਰਾ ਕਰਵਾਯਾ ਅਰੁ ਆਪ ਅਤਿਃ ਪ੍ਰਸੰਨ ਆਯਾ ਤਬ ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਬੈਠਕੇ॥ ੭੫॥

ਦੋਹ: ॥ਰਾਜਾ ਸਭ ਰਨਵਾਸ ਬੁਲਾਈ॥ਜਨਕ ਪਤ੍ਰਕਾ ਵਾਚ ਸੁਨਾਈ॥ ॥
॥ਸੁਨ ਸੰਦੇਸ ਸਕਲ ਹਰਖਾਨੀ॥ਸੁਗਮਃ ॥ਅਪਰ ਕਥਾ ਸਭ ਭੂਪ ਵਖਾਨੀ॥

॥ਅਪਰ ਕਥਾ ਕਹੀਏ ਪਤ੍ਰਕਾ ਸੇਂ ਇਤਰ ਪਰਸਰਾਮ ਸੇ ਪਰਾਜੈ ਆਦਿਕ ਪ੍ਰਸੰਗ ਜੋ ਦੂਤੋਂ ਨੇ ਮੁਖ ਰਾਹ ਕਹੇ ਥੇ ਸੋ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਆਪ ਕਹੇ ਜਾਂਤੇ ਅਤਿ ਸੁਖਮੇਂ ਪਰਪੂਰਨੋਂ ਕਾ ਆਦਰ ਉਚਿਤ ਨ ਥਾ॥

॥ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਫੁਲਿਤ ਰਾਜਹਿੰ ਰਾਨੀ॥ਮਨਹੁ ਸਿਖਨਿ ਸੁਨ ਬਾਰਿਦ ਬਾਨੀ॥

॥ਸਭ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਕਰ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਰੋਮਾਂਚਿਤ ਹੂਈ ਹਾਂ ਰਾਣੀਆਂ ਐਸੇ ਸੋਭਤੀਆਂ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਮੇਘਾਂ ਕੀ ਗੰਭੀਰ ਧੁਨਿ ਸੁਨਿਕੈ ਮੋਰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ॥

॥ਮੁਦਿਤ ਅਸੀਸ ਦੇਹਿੰ ਗੁਰੁ ਨਾਰੀ॥ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਮਗਨ ਮਹਤਾਰੀ॥

॥ਬਸ਼ਿਸ਼ਟ ਇਸਤ੍ਰੀਓਂ ਸੇ ਬਾਂਛਿਤ ਆਸੀਸੇਂ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪਰਾਕ੍ਰਮ ਸੁਨਕਰ ਮਾਤਾ ਕੋ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਹੁਯਾ॥

॥ਲੇਹਿੰ ਪਰਸਪਰ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਪਾਤੀ॥ਹ੍ਰਿਦੇ ਲਗਾਇ ਜੁੜਾਵਹਿੰ ਛਾਤੀ॥

ਰਾਮ ਲਖਨ ਕੀ ਕੀਰਤਿ ਕਰਨੀ। ਵਾਰਹਿੰ ਵਾਰ ਭੂਪਵਰ ਵਰਨੀ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਲਛਮਣ ਜੀ ਕੀ ਅਹਿਲਿਆ ਤਾਰਨਾਦਿਕ ਕੀਰਤਿ ਅਰੁ ਕੋਦੰਡ ਖੰਡਨ ਆਦਿਕ ਕਰਨੀ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇਂ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਮੇਂ ਵਾਰੰਵਾਰ ਕਹੀ।

ਮੁਨਿ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਹਿ ਦ੍ਵਾਰ ਸਿਧਾਏ।

ਮੁਨਿ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸ਼ਾ ਇਹ ਮਨ ਮੇਂ ਹੰਕਾਰ ਨ ਹੋਵੈ।

ਰਾਨਿਨ ਤਬ ਮਹਿਦੇਵ ਬੁਲਾਏ।

ਦਿਯੇ ਦਾਨ ਆਨੰਦ ਸਮੇਤਾ। ਚਲੇ ਵਿਪ੍ਰਵਰ ਆਸਿਖ ਦੇਤਾ। ੬੭੬।

ਸੋ: ਜਾਚਕ ਲੀਏ ਹਕਾਰ ਦੀਨ ਨਿਛਾਵਰ ਕੋਟਿ ਬਿਧਿ।
ਚਿਰ ਜੀਵਹੁ ਸੁਤ ਚਾਰ ਚਕ੍ਰਵਰਤਿ ਦਸਰੱਥ ਕੇ।

ਚੌ: ਕਹਤ ਚਲੇ ਪਹਿਰੇ ਪਟ ਨਾਨਾ। ਹਰਖ ਹਨੇ ਗਹਿ ਗਹੇ ਨਿਸਾਨਾ।

ਚਕ੍ਰਵਰਤੀ ਜੋ ਦਸਰਥ ਹੈ। ਟੀਕਾ। ਦਸਰਥ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਜੋ ਚਕ੍ਰਵਰਤੀ ਹੈਂ ਸੋ ਚਿਰਜੀਵੈਂ ਐਸੇ ਕਹਿਤੇ ਅਰੁ ਭੂਖਣ ਵਸਤ੍ਰ ਪਹਿਰੇ ਯਾਚਿਕ ਗ੍ਰਿਹੋਂ ਕੋਂ ਗਏ ਤਬ ਦੁੰਦਭੀਆਂ ਬਾਜੀਆਂ।

ਸਮਾਂਚਾਰ ਸਬ ਲੋਗਨ ਪਾਏ। ਲਾਗੇ ਘਰ ਘਰ ਹੋਨ ਬਧਾਏ। ਸੁਗਮ॥
ਭੁਵਨ ਚਤੁਰ ਦਸ ਭਰਾ ਉਛਾਹੂ। ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਵਾਹੂ।

ਨਨੁ। ਜਾਨਕੀ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਸੇਂ ਤਿਰਹੁਤ ਅਰੁ ਕੌਸਲ ਦੇਸ ਮੇਂ ਆਨੰਦ ਹੋਇ ਚਤੁਰਦਸ ਭਵਨ ਮੇਂ ਕੈਸੇ ਬਣੇ। ਉਤਰ। ਜਾਨਕੀ ਮਾਯਾ ਹੈ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਹੈਂ ਜਿਨ ਸੇਂ ਭਿੰਨ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਕੀ ਸਤਾ ਭੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਨਕੇ ਆਨੰਦ ਸੇਂ ਸਭੋਂ ਕੋ ਆਨੰਦ ਹੂਆ ਚਾਹੀਏ।

ਸੁਨਿ ਸੁਭ ਕਥਾ ਲੋਗ ਅਨੁਰਾਗੇ। ਮਗ ਗ੍ਰਿਹ ਗਲੀ ਸਵਾਂਰਨ ਲਾਗੇ।

ਚਾਂਪ ਕੇ ਤੋਰਨ ਕੇ ਪਰਸਰਾਮ ਕਾ ਮੁਖ ਮੋੜਨ ਕੈ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਜਨਕ ਸੁਤਾ ਸੇਂ ਬਿਵਾਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਹ ਸ਼ੁਭ ਕਥਾ ਸੁਨਕੈ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਜੋ ਬਡਾ ਹਰਖ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ ਜਨੇਤ ਕੀ ਸੋਭਾ ਹੇਤੁ ਮਗ ਮੰਦਿਰਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਲੇਪਨਾਦਿਕ ਕਰਨੇਂ ਲਾਗੇ ਜੋ ਕਿ ਸੁਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਆਵੈ ਆਗੇ ਨਗਾਰਕੇ ਬਾਜਾਰਾਦਿਕ ਮਲ ਆਵ੍ਰਿਤ ਰਹਿਤੇ ਥੇ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

ਜੱਦ੍ਯਪਿ ਅਵਧ ਸਦੈਵ ਸੁਹਾਵਨਿ। ਰਾਮਪੁਰੀ ਮੰਗਲਮੈ ਪਾਵਨਿ।
ਤਦਪਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੈ ਰੀਤਿ ਸੁਹਾਈ। ਮੰਗਲ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਬਨਾਈ।

ਯਦਪਿ ਅਯੋਧਯਾ ਸਦਾ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੈ ਜਾਂ ਤੇ ਇਖ੍ਵਾਕ ਵੰਸੀਓਂ ਕੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਹੈ ਤਿਸ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਪੁਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਜਨਮਪੁਰੀ ਮੇਂ ਘਰ ਘਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਥਾਪਿ ਆਪਨੇ ਭਿਤਰੇ ਅਨੇਕ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਮੰਗ-
ਲਾਚਾਰ ਵਿਸੇਖ ਕਰਨ ਲਗੇ ਜੈਸਾ ਉਤਸਾਹ ਸਰੂਪ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਧੁਜ ਪਤਾਕ ਪਟ ਚਾਮਰ ਚਾਰੂ। ਛਾਵਾ ਪਰਮ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਜਾਰੂ। ਸੁਗਮ: ॥

॥ਕਨਕ ਕਲਸ ਤੋਰਨ ਮਨਿ ਜਾਲਾ। ਹਰਦ ਦੂਬ ਦਧਿ ਅਛਤ ਮਾਲਾ॥

॥ਸੁਵਰਨ ਕੇ ਕਲਸ ਅਰੁ ਮਣੀਓਂ ਕੇ ਤੋਰਨ ਬਨਾਏ ਹੈਂ ਕਲਸੋਂ ਪਰ ਹਲਦੀ ਦੂਬ ਦਧਿ ਅਛਤ
ਅਰੁ ਪੁਸਪਮਾਲਾ ਧਰਤ ਹੈਂ। ਤੁਕਾਂਮੇਲ। ੬੭੯॥

ਦੋ: ॥ਮੰਗਲਮੈ ਨਿਜ ਨਿਜ ਭਵਨ ਲੋਗਨ ਰਚੇ ਬਨਾਇ।

॥ਬੀਥੀ ਸੀਂਚ ਸੁਗੰਧ ਸਭ ਚੌਕੈਂ ਚਾਰ ਪੁਰਾਇ।

॥ਪੂਰਬੋਕਤ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਰ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰਿਹ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਮੰਗਲਮਯ ਬਨਾਏ ਹੈਂ ਅਰੁ ਚੰਦਨ ਸੁਗੰਧ ਯੁਤ
ਜਲੋਂ ਸੇ ਛਿੜਕਾਈਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਗਲੀਓਂ ਮੇਂ ਗਣਪਤਾਦਿਕੋਂ ਕੀ ਪੂਜਾ ਹੇਤੁ ਚੌਕ ਪੂਰੇ ਹੈਂ ਜੋ ਚਾਰੁ ਕਹੀਏ
ਦਿਵਾਰਦੀ ਨਿਰਾਲੇ ਧਨਤਾ ਨਿਮਿਤ। ੬੭੯॥

ਚੌ: ॥ਜਹ ਤਹ ਜੂਥ ਜੂਥ ਮਿਲ ਭਾਮਿਨਿ। ਸਜ ਨਵ ਸਪਤ ਸਕਲ ਦੁਤਿ ਦਾਮਿਨਿ।

॥ਨਵ ਸਪਤ ਕਹੀਏ ਸੋਲਾਂ ਸਿੰਗਾਰ।

॥ਬਿਧੁ ਬਦਨੀ ਮ੍ਰਿਗ ਸਾਵਕ ਲੋਚਨ। ਨਿਜ ਸਰੂਪ ਰਤਿ ਮਾਨ ਬਿਮੋਚਨ।

॥ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਜੈਸੇ ਮੁਖ ਅਰੁ ਮ੍ਰਿਗ ਬੱਚੇ ਜੈਸੇ ਚੰਚਲ ਅਰੁ ਸਿਆਮ ਅਰੁ ਕੋਮਲ ਜਿਨਕੇ ਨੇਤ੍ਰ ਅਰੁ ਅਪ-
ਨੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕਰ ਰਤੀ ਕਾ ਮਾਨ ਹਰਤੀਆਂ ਸੋ ਜੁਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ।

॥ਗਾਵਹਿ ਮੰਗਲ ਮੰਜੁਲ ਬਾਨੀ। ਸੁਨਿ ਕਲ ਰਵ ਕਲਕੰਠ ਲਜਾਨੀ।

॥ਮਨੋਹਰ ਬਾਣੀ ਕਰ ਗੀਤ ਗਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਜਿਨਕੇ ਕਲਰਵ ਕਹੀਏ ਸੁੰਦਰ ਸਬਦ ਸੁਨਕੇ ਕਲਕੰਠ ਕ-
ਹੀਏ ਕੋਕਲਾਂ ਸੋ ਭੀ ਲਜਾਤ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ।

॥ਭੂਪ ਭਵਨ ਕਿਮ ਜਾਇ ਬਖਾਨਾ। ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਮੋਹਨ ਰਚੇਉ ਬਿਤਾਨਾ।

॥ਮੰਗਲ ਦ੍ਰਬ ਮਨੋਹਰ ਨਾਨਾ। ਰਾਜਤ ਬਾਜਤ ਬਿਪੁਲ ਨਿਸਾਨਾ।

॥ਮੰਗਲਾਚਾਰੋਂ ਕੇ ਅਨੇਕ ਦ੍ਰਬ ਸੁਹਾਵਣੇ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਨੇਕ ਨਗਾਰੇ ਬਾਜਤੇ ਹੈਂ ਅਪਰ ਸੁਗਮ: ॥

॥ਕਤਹੁ ਬਿਰਦ ਬੰਦੀ ਉਚਰਹੀ। ਕਤਹੁ ਬੇਦ ਧੁਨਿ ਭੂਸੁਰ ਕਰਹੀ।

॥ਗਾਵਹਿ ਸੁੰਦਰ ਮੰਗਲ ਗੀਤਾ। ਲੈ ਲੈ ਨਾਮ ਰਾਮ ਅਰੁ ਸੀਤਾ। ਸੁਗਮ: ॥

॥ਬਹੁਤ ਉਛਾਹ ਭਵਨ ਅਤਿ ਥੋਰਾ। ਮਾਨਹੁ ਉਮਗ ਚਲਾ ਚਹੁ ਓਰਾ।

੩੯੦ ਜਾਤ ਬਾਤਮਾਂ ਸਾਂਢਦਾਨਿਰ ਰੂਪ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸੰਬੰਧੀ ਉਤਸਾਹ ਜੋ ਹੋਰ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਮੇਂ ਨ ਸਮਾਵੇ ਸੋ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਮੇਂ ਕੈਸੇ ਸਮਾਵੈ ਤਾਂਤੇ ਮਾਨੋਂ ਸਬਦ ਰੂਪ ਹੋਕਰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਸਾ ਹੈ। ੬੮੦॥

ਦੋਹਰਾ: ਸੋਭਾ ਦਸਰਥ ਨੰਦਨ ਜੀ ਕੇ ਜਾਏ ਵਰਨੇ ਪਾਰ। ॥

ਜਹਾਂ ਸਕਲ ਸੁਰ ਜੀਅ ਮਨਿ ਕਾਮ ਲੀਨ ਅਵਤਾਰ।

ਸਪਤੀਆ ॥੮੧॥ ਚੌਪ: ਭੂਪ ਭਰਤ ਪੁਨ ਲਿਯੇ ਬੁਲਾਈ। ਹੈ ਬਰ ਜਾ ਸਦਿਨ ਸਾਜਹੁ ਜਾਈ।

ਤਲਵ ਸੈਨ ਰਘੁਬੀਰ ਬਲ ਭ੍ਰਾਤਾ। ਸੁਨਤ ਪੁਲਕ ਪ੍ਰਭੁ ਹੈਂ ਭ੍ਰਾਤਾ। ਸੁਗਮ: ॥

ਭਰਤ ਸਕਲ ਸਾਹਨੀ ਬੁਲਾਏ। ਆਇਸੁ ਦੀਨ ਮੁਦਿਤ ਉਠ ਧਾਏ।

ਸਾਹਨੀ ਕਹੀਏ ਤੁਰੰਗੋਂ ਕੇ ਰਖਵਾਲੇ ਤੇ ਭਰਤ ਨੇ ਬੁਲਾਏ ਅਰੁ ਉਨੇ ਕੋ ਸਿੰਗਾਰਨ ਕੀ ਆਗਿਆ ਤਿਨ ਕੋ ਦਈ ਤਬ ਵਹੁ ਹਿਰਦਾ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਸੀਘ੍ਰ ਗਏ ਅਰੁ

ਰਚਿ ਰੁਚਿ ਜੀਨ ਤੁਰੰਗ ਤਿਨ ਸਾਜੇ। ਬਰਨ ਬਰਨ ਬਹੁ ਬਾਜੀ ਬਿਰਾਜੇ।

ਜੈਸੇ ਰੰਗ ਕੇ ਬਾਜੀ ਤੈਸੇ ਤੈਸੇ ਰੰਗ ਕੀ ਤਿਨ ਕੇ ਊਪਰ ਜੀਨੇ ਸਾਜੀ ਤਿਨ ਕਰ ਤਿਨੇ ਕੀ ਸੋਭਾ ਅਤਿ ਹੁਈ। " " " " " "

ਸੁਭਗ ਸਕਲ ਸੁਠ ਚੰਚਲ ਕਰਨੀ। ਅਗਾਇਵ ਜਰਤ ਧਰਤ ਪਗ ਧਰਨੀ

ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਰੰਗੋਂ ਕਰ ਸੁਭਗ ਅਰੁ ਅਤਿ ਚੰਚਲ ਸੁਠ ਅਰੁ ਜਾਤਿ ਆਦਿਕ ਕਰਨੀਆਂ ਤਿਨ ਕੀਆਂ ਅਤਿ ਚਪਲ ਜੈਸੇ ਅਗਾਰ ਕਰ ਜਲੀ ਹੁਈ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਕੋਊ ਪੈਰ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇ ਸਕਤਾ ਤੈਸੇ ਉਨ ਕਾ ਸੁੰਮ ਧਰਤੀ ਮੇਂ ਛੁਹਤਾ ਨਹੀਂ ਪਾਠਾਂਤਰ ਅਗਾਰ ਜਰਤ ਤਿਸ ਕਾ ਅਰਥ ਜੈਸੇ ਜਲਤੇ ਕੋਲੇ ਪਰ ਕੋਈ ਪਾਉਂ ਧਰੇ ਤੈਸੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਪਾਉਂ ਧਰਤੇ ਹੈਂ।

ਨਾਨਾ ਜਾਤ ਨ ਜਾਹਿੰ ਬਖਾਨੇ। ਨਿਦਰ ਪਵਨ ਜਨੁ ਚਹਤ ਉਡਾਨੇ। ॥

ਕੇਤੇ ਸਿੰਧੁ ਕੇ ਕਾਬਲ ਕੇ ਅਰਬ ਆਦਿਕ ਦੇਸੋਂ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰਕੀ ਤਾਜੀ ਜਿਨ ਕੀਆਂ ਅਨੇਕ ਜਾਤਾਂ ਅਰੁ ਵੇਗ ਸੇ ਪਵਨ ਕੋ ਪੀਛੇ ਛੋਡ ਕਰ ਮਾਨੋਂ ਉਡਤੇ ਹੈਂ।

ਤਿਨ ਪਰ ਛੈਲ ਭਏ ਅਸਵਾਰਾ। ਭਰਤ ਸਰਸ ਹੈ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰਾ।

ਤਿਨੇਂ ਤੁਰੰਗੋਂ ਪਰ ਬਾਂਕੇ ਸੂਰ ਚਢੇ ਜਿਨੋਂ ਕੀ ਅਵਸਥਾ ਭਰਤ ਕੇ ਤੁਲਯ ਹੈ ਅਵਸਥਾ ਕੀ ਸਮਤਾ ਕਥਨ ਕਾ ਆਸਾਇ ਹੈ ਬਡੇ ਚਪਲੋਂ ਅਸ੍ਵੋਂ ਪਰ ਨਵੀਨ ਅਵਸਥਾ ਵਾਲੇ ਪੁਰਖ ਹੀ ਰੁਚਿ ਕਰ ਚਢਤੇ ਹੈਂ। ਕਿੰਵਾ। ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ ਆਰਜਾ ਕੀ ਸਮਤਾ ਵਾਲੋਂ ਸੰਗੀ ਸਭੋਂ ਕਾ ਸਨੇਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਭਰਤ ਨੇ ਭੀ ਆਪਨੇ ਸਮੇਂ ਕੇ ਸੰਗੀ ਸੇਸ੍ਰ ਅਸ਼੍ਵੋਂ ਪਰ ਆਰੂਢ ਕੀਆ ਤਿਨ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

ਸੁੰਦਰ ਸਭ ਭੂਖਨ ਬਰ ਧਾਰੀ। ਕਰ ਸਰ ਚਾਪ ਤੂਨ ਕਟ ਧਾਰੀ। ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸਰੀਰੋਂ ਕਰ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ [illegible] ਕਰ ਸਜੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਜੋ ਤੁਰੰਗੋਂ ਪਰ [illegible] ਸਾਜ਼ [illegible] ਛੇਦਨ [illegible] ਦੇਨਹਾਰੇ ਭੀ ਨਹੀਂ। ੬੮੨॥

ਦੋ: ॥ਛੂਟੇ ਛਬੀਲੇ ਛੈਲ ਸਭ ਸੁਭਟ ਸੁਜਾਨ ਨਵੀਨ। ॥

॥ਸੁਭਗ ਪ੍ਰਬਲ ਅਸਵਾਰ ਪੁਨਿ ਜੇ ਆਸਨ ਕਲਾ ਪ੍ਰਬੀਨ॥

॥ਪ੍ਰਬਲ [illegible] ਸਭ ਅਰੁ [illegible] ਤਿਨ [illegible] ਛੂਟੇ ਤੁਰੰਗੋਂ ਕੇ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਬਨਤ [illegible] ਜਿਨ ਕੇ ਛਬੀਲੇ [illegible] ਤ ਨਹੀਂ ਹੁਏ [illegible] ਨਿਮਿਤ [illegible] ਬਾਂਧੇ ਹੂਏ [illegible] ਸੁੰਦਰ ਜੋ ਸੁਭਟ [illegible] ਜੋ ਸੁਜਾਨ ਅਰੁ [illegible] ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਰੁ [illegible] ਸੁਭਗ ਅਰੁ [illegible] ਪ੍ਰਬਲ [illegible] ਅਸਵਾਰ [illegible] ਆਸਨ [illegible] ਪ੍ਰਬੀਨ ਹੈਂ [illegible] ਹੋਤਾ ਹੈ। [illegible] ॥ਤਿਨ ਕਾ [illegible] ਅਸਵਾਰ [illegible] ਤਬ [illegible] ਅਬ ਤਿਨ ਕੇ [illegible] ਕਹਤੇ ਹੈਂ। ੬੮੩॥

॥ਛਾਏ ਬਿਰਦ ਬੀਰ ਰਣ ਗਾਢੇ ॥ਨਿਕਸ ਭਏ ਪੁਰ ਬਾਹਰ ਠਾਢੇ॥

॥ਬਿਰਦ [illegible] ਜਿਨ ਕੇ [illegible] ਪੁਰ ਤੇ ਬਾਹਰ [illegible] ਖਰੇ ਹੂਏ।

॥ਫੇਰਹਿੰ ਚਤੁਰ ਤੁਰੰਗਮ ਗਾੜੇ ਜਾਨਾ ॥ਕਰਹਿੰ ਸੁਨ ਸੁਨ ਪਵਨ [illegible]॥

॥ਫੇਰੇਂ ਨਗਾਰੋਂ ਕੇ [illegible] ਸਬਦੋਂ ਕੇ [illegible] ਤਬ [illegible] ਕਰ [illegible] ਫੇਰਤੇ ਹੈਂ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਰਥੋਂ ਕੀ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

॥ਰਥ ਸਾਜ ਬਿਨ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਬਨਾਏ ॥ਧੁਜ ਪਤਾਕ ਮਾਨੋ ਭੂਖਨ ਛਾਏ ॥ਸੁਗਮ:

॥ਚਮਕਤ ਚਾਰੁ [illegible] ਪੁਨਿ ਕਰਹੀਂ ॥ਭਾਨੁ ਭਾਨੁ ਸੋਭਾ ਅਪਹਰਹੀਂ॥

॥ਚਮਕ [illegible] ਸਮੇਂ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਤੁਰੰਗ [illegible] ਅਰੁ ਰਥੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਭਾਨੁ ਕੇ [illegible] ਸੋਭਾ [illegible]।

॥ਸਾਵਕਰਨ ਅਸ਼ਵਨ ਕੇ ਜੋਤੇ ॥ਤੇ ਤਿਨ ਕਥਨ ਸਕਲ [illegible] ਜੋਤੇ॥

॥ਸ਼ਿਆਮ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੇ ਕਰਨ ਅਰੁ ਸ੍ਵੇਤ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੇ [illegible] ਐਸੇ ਅਸ਼੍ਵ ਜੋ [illegible] ਤੁਰੰਗੋਂ [illegible] ਸਭ ਕੇ ਜੋਤੇ

੩੯੩
੩੧੪

ਨ ਹੋਵੇ ਸੋ ਜੇਤਾ।

॥ਸੁੰਦਰ ਸਕਲ ਅਟਾਰੀ ਚਿਤ੍ਰ ਸੋਹੇ। ਜਿਨ ਮਹਿ ਚਿਤ੍ਰਕਾਰੀ ਮੁਨਿ ਮਨ ਮੋਹੇ।ਸੁਗਮ।

॥ਜੇ ਜਲ ਤਲਾਇ ਬਡਾਇ ਕੀ ਨਾਂਈ। ਦਪਨ ਬੂੰਦ ਬੇਗ ਅਧਿਕਾਈ।

॥ਜੋ ਮਿਕਾਨ ਜਲ ਕੇ ਮੈਂ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਦਰ ਚਲਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜਦਪਿ ਫੁਹਾਰੇ ਨਦੀ ਮੈਂ ਛਿਪੇ ਹੂਏ ਨਹੀਂ ਤਦਪਿ ਬੇਗ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਸੈਂ ਟਾਪ ਕਰਿ ਕੇ ਪਾਂਦ ਉਨ ਕਾ ਜਲ ਸੋਂ ਬੂੰਦ ਤਾ ਨਹੀਂ॥

॥ਅਸ੍ਵ ਸਜ੍ਵ ਸਥ ਸਾਜ ਬਨਾਏ। ਰਥੀ ਸਾਰਥਿਨ ਲਏ ਬੁਲਾਏ।

॥ਅਸ੍ਵ ਸਜ੍ਵਾਇਕ ਸਾ ...ਰੀਆਂ ਰਥੋ ਮੈਂ ਰਥ ਕੇ ਸਾਰਥੀ ਜਿਨੇ ਰਥੀ ਜਿਆ ਹੋ ਬੈਠੇ ਕਰਕੇ ਰਥੋਂ ਪਰ ਚਢਾ ਏ॥ ੬੮੪॥

॥ਦੋ: ॥ਚਢ ਚਢ ਰਥ ਬਾਹਿਰ ਨਗਰ ਲਾਗੀ ਜੁਰਨ ਬਰਾਤ।

॥ਹੋਤ ਸਗੁਨ ਸੁੰਦਰ ਸਕਲ ਜੇ ਜਿਹਿ ਕਾਰਜ ਜਾਤ।ਸੁਗਮ:

॥ ੬੮੫ ॥ਆਗੇ ਗਜੋਂ ਕਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਚੌ: ॥ਕਲਸ ਕਲਿਨ ਵਰ ਧਰੀ ਅੰਬਾਰੀ। ਕਹਿਨ ਜਾਇ ਜਿਹ ਕ੍ਰਾਂਤਿ ਸਦਾਰੀ।

॥ਕਲਸ ਕਹੀਏ ਸ਼ਿਖਰ ਗਜਨ ਪਰ ਅਨੁਪਮ ਅੰਬਾਰੀਆਂ ਪੜੀਆਂ ਹੈਂ।

॥ਚਲੇ ਮੱਤ ਗਜ ਘਟਾਂ ਬਿਰਾਜੇਂ। ਅਨਹੁ ਸੁਭਗ ਸਾਵਨ ਘਨ ਗਾਜੇ।

॥ਹਾਥੀਓਂ ਕੀ ਘਟਾ ਦੇਤ ਸਮਾਨ ਬਾਰਨ ਚਲਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਦਰਖਾ ਕਾਲ ਕੇ ਮੇਘੋਂ ਸਮ ਗਾਰਜਤੇ ਹੈਂ ਘਟਾਂ ਤੋਂ ਭਾਂ ਦਰਨਨ ਗੁਸਾਈਂ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਆ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਕੇ ਉਤਸਾਹ ਕਰ ਭੂਪਤਿ ਨੇਂ ਪਾਂਤੇ. ਕੋਂ ਭੀ ਬਾਰਨ ਕੀ ਐਸ ਵਰਨਨ ਕਿਆ ਹੈ ਕਹੇ ਕੋਕ੍ਰੀ।

॥ਬਾਹਨ ਅਪਰ ਅਨੇਕ ਬਿਧਾਨਾ। ਸਿਵਕਾ ਸੁਭਗ ਸੁਖਾਸਨ ਜਾਨਾ।

॥ਔਰ ਕੋ ਸਾਰੀ ਕੀ ਬੇ ਭੇਦ ਹੈਂ ਜਿਨ ਪਰ ਛਤਰੀਆਂ ਅਰੁ ਪੜਦੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸਿਵਕਾ ਅਰੁ ਜਿਨ ਕਾ ਦਰਵਾਜਾ ਹੋਵੇ ਅਰੁ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ ਸੋ ਸੁਖਾਸਨ।

॥ਤਿਨ ਚਢ ਚਲੇ ਬਿਪ੍ਰ ਬਰ ਬ੍ਰਿੰਦਾ। ਜਨੁ ਤਨ ਧਰੇ ਸਕਲ ਸ੍ਰੁਤਿ ਛੰਦਾ।

॥ਜਾਨੋ ਵੇਦੋਂ ਕੀ ਰਿਚਾ ਨੇ ਵਿਪ੍ਰ ਰੂਪ ਤਨ ਧਾਰੇ ਹੈਂ ਇਤਰ ਸਪਸ਼ਟ।

॥ਮਾਗਧ ਸੂਤ ਬੰਦਿ ਗੁਨ ਗਾਇਕ। ਚਲੇ ਜਾਨ ਚਢ਼ ਜੋ ਜਿਹ ਲਾਇਕ।

॥ਮਾਗਧ ਜੋ ਪੁਰਾਨੋਂ ਕੇ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰ ਕਥਨ ਕਰਤੇ ਸੂਤ ਕਹੀਏ ਜੋ ਪੌਰਾਣ ਕ ਇਤਿਹਾਸ ਕਹੇਂ ਬੰਦੀ ਕਹੀਏ ਜੋ

ਪਕਾ ਸੀਸੁ ਲਖਨ ਰਘੁਵਰ ਇਤ ਸਲੋਕ ਬਹਾਇ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤੇਰੀ ਆਪਨੇ ਅਪਨੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜੋਗ
ਵਾਹਨੋ ਪਰ ਚੜ੍ਹ ਚਲੇ ਗੁਨ ਗਾਇਕ ਸੋਭਾ ਇਨ ਸਭੋਂ ਕੀ ਹੈ ਅਰੁ ਵੇਦ ਤ ਗਾਵੈ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈਂ॥

ਬੇਸਰ ਊਂਟ ਬ੍ਰਿਖਭ ਬਹੁ ਜਾਤੀ। ਚਲੇ ਬਸਤੁ ਭਰਿ ਅਗਨਿਤ ਭਾਂਤੀ॥

ਖੋਤਰ ਨਾਮ ਬਲਦ ਇਤ੍ਯਾਦਿ ਪ੍ਰਸਿਧ:

ਕੋਟਿ ਨਿਕਾਵਰ ਚਲੇ ਕਹਾਰਾ। ਬਿਬਿਧ ਬਸਤੁ ਕੋ ਬਰਨੈ ਪਾਰਾ॥

ਕੋਟਨ ਉਪਰ ਇਕ ਲਕੜੀ ਕਾ ਦੋ ਨਾਮ ਦਾ ਜੀ ਹਿੰਗਾ॥ ਕੋਰਾ॥ ਬਹੁਤ ਨਿਕਾਵਰ
ਭੀ ਵਹਿੰਗੀ ਕੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਮੇਂ ਉਪ ਭਰਿ ਕਿ ਅਨੇਕ ਬਸਤਾਂ ਧਰ ਕਰ ਅਨੇਕ ਕਹਾਰ ਚਲੇ॥

ਚਲੇ ਸਕਲ ਸੇਵਕ ਸਮੁਦਾਈ। ਨਿਜ ਨਿਜ ਸਾਜ ਸਮਾਜ ਬਨਾਈ॥

ਜੋ ਵਸਤਾਂ ਪੀਛੇ ਕਹੀਆਂ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਰਾਖਣੇ ਕਰ ਚਲੇ ਆਇਕ ਸਾਜ ਸਮਾਜ ਬਨਾਇ ਕਰ ਸੇਵਕ ਉਨ
ਕੇ ਸਾਥ ਚਲੇ॥ ੨੯੯॥

ਦੋ: ਸਭ ਕੇ ਉਰ ਨਿਰਭਰ ਹਰਖੁ ਪੂਰਤ ਪੁਲਕ ਸਰੀਰ॥
ਕਬਹਿ ਦੇਖਬੇ ਨੈਨ ਭਰ ਰਾਮ ਲਖਨ ਦੋਊ ਬੀਰ॥

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਲਛਮਨ ਜੀ ਕੋ ਕਬ ਨੇਤ੍ਰ ਭਰ ਕੈ ਦੇਖੇਂਗੇ ਇਸ ਬਾਤ ਕਾ ਸੋਚ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਭਰ ਕਹਿਯੇ ਪੂ-
ਰਨ ਹਰਖ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਰੋਮਾਂ ਚਿਤ ਤਨ ਹੂਏ ਹੈਂ॥ ੩੦੦॥

ਚੌ: ਗਰਜਹਿ ਗਜ ਘੰਟਾ ਧੁਨਿ ਘੋਰਾ। ਸੁਗਮ: ਰਥ ਰਵ ਬਾਜਿ ਹਿੰਸ ਚਹੁ ਓਰ

ਰਥੋਂ ਕੇ ਚਲਣੇ ਕੇ ਧੁਨੀ ਅਰੁ ਹਿਕਣੀ ਘੋੜੇ ਪਸ ਪਰਦੇ ਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਹਾਥੀ ਚਿੰਘਾਰਤੇ ਹੈਂ॥

ਨਿਦਰ ਘਨਹਿ ਘੁੰਮਰਹਿੰ ਨਿਸਾਨਾ। ਨਿਜ ਪਰਾਇ ਕਛੁ ਸੁਨਿਯਨ ਕਾਨਾ॥

ਨਿਸਾਨ ਕਹਿਯੇ ਦੁੰਦਭੀ ਆਸੇ ਮੇਘੋਂ ਕੇ ਸਬਦ ਕੋ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਤੀਆਂ ਹੂਈਆਂ ਘੁਮਾਰਤੀਆਂ ਕਹਿਯੇ
ਵਜਤੀਆਂ ਹੈ ਜਿਨ ਕੇ ਘੋਰ ਸਬਦ ਕਰ ਅਪਣੀ ਪਰਾਈ ਬਾਤ ਸੁਨੀ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ॥

ਮਹਾਂ ਭੀਰ ਭੂਪਤਿ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰੇ। ਰਜ ਸਮ ਹੋਹਿੰ ਪਖਾਨ ਪਵਾਰੇ॥

ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਦ੍ਵਾਰੇ ਪਰ ਐਸੀ ਭੀੜ ਭੜ ਭਈ ਹੈ ਜਿਨ ਕੇ ਪਰੋ ਸੇ ਪਖਾਣ ਜੋ ਪਦਾਰ ਕਹਿਯੇ ਪਤ੍ਰ ਥੇ॥
ਹੀਰਾ॥ ਪਵਾਰੇ ਕਹਿਯੇ ਪੈਰਤੇ ਆਦਿ ਦ੍ਵਾਰੇ ਕੇ ਪਾਥਰ ਥੇ ਸੋ ਰਜ ਸਮ ਹੈ ਗਏ ਹੈਂ॥

ਚੜੀ ਅਟਾਰਿਨ ਦੇਖਹਿੰ ਨਾਰੀ। ਲੀਏ ਆਰਤੀ ਮੰਗਲ ਥਾਰੀ॥
ਗਾਵਹਿੰ ਗੀਤ ਮਨੋਹਰ ਨਾਨਾ। ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨਾ॥ ਸੁਗਮ:॥
ਤਬ ਸੁਮੰਤ ਦੁਇ ਸ੍ਯੰਦਨ ਸਾਜੀ। ਜੋਤੇ ਹੈਂ ਰਵਿ ਨਿੰਦਕ ਬਾਜੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਤਿਸ ਐਸੇ ਸਮੇਂ ਦਸਰਥ ਨਾਮੇ ਸਾਰਥੀ ਨੇ ਦੁਇ ਰਥ ਤਯਾਰ ਕਰਾਏ ਪਰੰਤੂ ਜਿਨਕੇ ਆਗੇ ਸੂਰਜ ਕੇ ਘੋੜੇ ਜੈਸੀ ਵਿਸੇਖ ਤੁਰੰਗ ਜੋੜੇ।

ਦ੍ਵੈ ਰਥ ਰੁਚਿਰ ਅਨੂਪ ਪਹਿ ਆਨੇ। ਨਾਹਿਂ ਸਾਰਦ ਪੈ ਜਾਹਿਂ ਬਖਾਨੇ।

ਈਹਾਂ ਅਤਿ ਸੋਭ ਕੂ ਹੈ।੬੮੩॥

ਦੋ: ਤਿਹਿਂ ਰਥ ਰੁਚਿਰ ਬਸਿਸ਼ਟ ਕੋ ਹਰਖ ਚਢਾਇ ਨਰੇਸ।
ਆਪ ਚਢੇ ਬੰਦਨ ਸਿਮਰ ਹਰਿ ਗੁਰ ਗੌਰਿ ਗਨੇਸ।

ਸੰਕਾ। ਇਥੇ ਸ੍ਰੀ ਗਣੇਸ਼ ਜੀ ਕਾ ਪੂਜਨ ਆਦਿ ਕਹਾ ਹੈ ਈਹਾਂ ਗਣਪਤਿ ਕਾ ਨਾਮ ਪੀਛੇ ਕਹਾ।
ਉਤਰ। ਜਹਾਂ ਪੂਜਨ ਕਾ ਵਿਧਾਨ ਹੋਇ ਤਹਾਂ ਗਣਪਤਿ ਕਾ ਆਦਿ ਹੋਇ ਈਹਾਂ ਤੋ ਨਾਮ ਸਿਮਰਣ ਕਹਾ ਹੈ ਸੋ ਨਾਮ ਆਦਿ ਅੰਤ ਕਾਹੀ ਸਿਮਰਨ ਜੋਗ ਹੈ। ੬੮੪॥

ਚੌ: ਸਹਿਤ ਬਸਿਸ਼ਟ ਸੋਹ ਨ੍ਰਿਪ ਕੈਸੇ। ਸੁਰ ਗੁਰ ਸਹਿਤ ਪੁਰੰਦਰ ਜੈਸੇ।
ਕਰ ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਰਾਊ। ਦੇਖ ਸਗਨ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਬਨਾਊ। ਸੁਗਮ:
ਸਿਮਰ ਰਾਮ ਗੁਰ ਆਇਸੁ ਪਾਈ। ਚਲੇ ਮਹੀਪਤਿ ਸੰਖ ਬਜਾਈ।

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸਿਮਰਣ ਕਰਕੇ ਅਰੁ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਆਗਿਆ ਪਾਇ ਕਰ ਅਰੁ ਸੰਖ ਕੀ ਧੁਨਿ ਕਰ ਕੈ ਰਾਜਾ ਚਲਾ। ਸੰਕਾ। ਰਾਜਾ ਅਪਨੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕੇ ਨਾਮ ਕਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਚਢਾ।
ਉਤਰ। ਰਾਮ ਨਾਮ ਦੇਵਤੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰਮਾਨ ਸਦਾ ਪੂਜਨੀਕ ਹੈ। ਕਿੰਵਾ॥
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਸਨੇਹ ਪੂਰਬ ਬਰਜੀ ਸਿਮਰਨ ਕੀਆ ਕਿ ਅਬ ਜਲਦੀ ਕੇ ਉਨਕੋ ਦੇਖੋਂਗਾ।

ਹਰਖੇ ਵਿਬੁਧ ਬਿਲੋਕ ਬਰਾਤਾ। ਬਰਖਹਿਂ ਸੁਮਨ ਸੁਮੰਗਲ ਦਾਤਾ।
ਭਯੋ ਕੁਲਾਹਲ ਹੈ ਗਜ ਗਾਜੇ। ਬ੍ਯੋਮ ਬਰਾਤ ਬਾਜਨੇ ਬਾਜੇ।
ਸੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸੁਮੰਗਲ ਗਾਈ। ਸੁਗਮ: ਸਰਸ ਰਾਗ ਬਾਜਹਿ ਸਹਿਨਾਈ।

ਸਹਨਾਈਓਂ ਕਾ ਸਬਦ ਬਡਾ ਹੋਤਾ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਛੂਟਾ ਐਸੇ ਬਜੰਤ੍ਰੀ ਹੈਂ ਜੋ ਉਨਕੀ ਧੁਨ ਕੋ ਮਿਦ੍ਰ ਕਰ ਕਰ ਰਾਗ ਕੇ ਸਮ ਬਜਾਵਤੇ ਹੈਂ।

ਘੰਟ ਘੰਟਿ ਧੁਨਿ ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਈ।

ਘੰਟੋਂ ਕੀ ਜੋ ਮਹਾਂ ਧੁਨਿ ਹੈ ਸੋ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ।

ਸਰੈਂ ਕਰਹਿਂ ਪਾਇਕ ਫਹਰਾਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜੋ ਕਹੀਏ ਸਨਮੁਖ ਨਿਪਕੇ ਪਜਾ ਲੈਕੇ ਪਾਇਕ ਫਹਿਰਤੇ ਹੈਂ। ਕਿੰਵਾ ਜੋ ਨਾਮ ਸਤੂ ਚਕ ਸਤੂ ਚਕੇ ਅਕਾਰ ਮੋਰਪੰਖੋਂ ਕੇ ਬਨਾਇ ਕਰ ਭੀ ਪਾਇਕ ਹਾਥੋਂ ਮੇਂ ਰਾਖਤੇ ਹੈਂ ਵਿਵਾਹ ਕੇ ਸਮੇ ਆਗੇ ਚਲਤੇ ਹੈਂ। ਅਥਵਾ। ਜੋ ਕਰਨ ਨਾਮ ਕੂਦਨੇ ਫਾਂਧਨੇ ਕਾ ਹੈ ਪਾਇਕ ਕੂਦਤੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਧੁਜਾ ਤਿਨਕੇ ਹਾਥੋਂ ਮੈਂ ਫਹਿਰਤੀਆਂ ਹੈਂ।

ਕਰਹਿੰ ਵਿਦੂਖਕ ਕੌਤਕ ਨਾਨਾ। ਹਾਸ ਕੁਸਲ ਕਲ ਗਾਨ ਸੁਜਾਨਾ।

ਵਿਦੂਖਕ ਨਾਮ ਨਕਲੀਏ ਕਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕੀ ਵਿਸੇਸਤਾ ਇਹੀ ਹੈ ਹਾਸ ਕੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਬਹੁਤ ਜਾਨੇਂ ਅਰ ਗਾਨ ਵਿਦਿਆ ਮੇਂ ਭੀ ਨਿਪੁਨ ਹੋਵੈਂ। ੩੦੦॥

ਦੋ: ਤੁਰੰਗ ਨਚਾਵਹਿੰ ਕੁਅਰ ਵਰ ਅਕਨ ਮ੍ਰਿਦੰਗ ਨਿਸਾਨ।
ਨਾਗਰ ਨਟ ਚਿਤਵਹਿੰ ਚਕਿਤ ਡਗਹਿ ਨ ਤਾਲ ਬੰਧਾਨ।

ਅਕਨ ਨਾਮ ਸੁਣਨੇ ਕਾ ਤੀਨ ਇਸਥਾਨੋਂ ਮੇਂ ਇਸ ਗ੍ਰੰਥ ਮੇਂ ਇਹ ਪਦ ਆਵੇਗਾ ਜੋ ਇਸੀ ਅਰਥ ਮੇਂ ਬੂਝੋਗਾ ਜਬ ਜਨੇਤੀ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਨਗਾਰੇ ਬਜਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਸੁੰਦਰ ਸਵਾਰ ਅਸ੍ਵੋਂ ਕੋ ਨਚਾਵਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੂ ਵਹੁ ਤੁਰੰਗ ਐਸੇ ਪਾਉਂ ਧਰਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਨਗਾਰੇ ਕੇ ਤਾਲ ਸੇਂ ਉਨ ਕਾ ਪਗ ਬਿਤਾਰ ਨਹੀਂ ਪੜਤਾ ਇਸ ਚਤੁਰਤਾ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਨਟ ਭੀ ਚਕ੍ਰਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ। ੩੦੧॥

ਚੌ: ਬਨੈ ਨ ਬਰਨਤ ਬਨੀ ਬਰਾਤਾ। ਹੋਹਿੰ ਸਗੁਨ ਸੁੰਦਰ ਸੁਭਦਾਤਾ।
ਸੁਗਮ: ਚਾਰਾ ਚਾਖ ਵਾਂਮ ਦਿਸ ਲੇਹੀਂ। ਮਨਹੁ ਸਕਲ ਮੰਗਲ ਕਹਿ ਦੇਹੀਂ।

ਚਾਰਾ ਨਾਮ ਭੋਜਨ ਕਾ ਚਾਖ ਨਾਮ ਗਰੁੜ ਪਖੀ ਕਾ ਜੋ ਦਿਸੈਂਦ ਸਾਮੀ ਕੋ ਦੇਖੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਵਾਮ ਦਿਸ ਸੁਭ ਹੈ।

ਦਾਹਿਨ ਕਾਗ ਸੁਖੇਤ ਸੁਹਾਵਾ।

ਕਾਗ ਦਾਹਨੇ ਭਲਾ ਪਰੰਤੂ ਸੁੰਦਰ ਖੇਤ ਮੇਂ ਸ੍ਰੇਸਟ ਰੀਤਿ ਸੇਂ ਬੈਠਾ ਹੋਇ।

ਨਕੁਲ ਦਰਸ ਸਭ ਕਾਹੂ ਪਾਵਾ।

ਨਕੁਲ ਕਹੀਏ ਜੋ ਸਰਪੋਂ ਕੋ ਮਾਰਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕਾ ਦਾਏ ਦਾਹਨੇ ਕੋਈ ਨੇਮ ਨਹੀਂ। ਕਹੀਂ ਦਿਸ ਆਵੇ।

ਸਾਨੁਕੂਲ ਬਹਿ ਤ੍ਰਿਬਿਧਿ ਬਯਾਰੀ। ਸਘਟ ਸਬਾਲ ਆਵ ਵਰ ਨਾਰੀ

ਸੀਤਲ ਮੰਦ ਸੁਗੰਧਿ ਵਾਯੂ ਅਪਨੇ ਜੋ ਰਾਹ ਚਲੇ ਪੁਨਹ ਪਤਿ ਵੰਤੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਘਟ ਕੋ ਪੂਰ ਕਰ ਸਿਰ ਪਰ ਉਠਾਇਆ ਅਰ ਬਾਲਕ ਕੋ ਗੋਦ ਮੇਂ ਲੈਕਰ ਆਗੇ ਮਿਲੇ। ਕਿੰਵਾ। ॥
ਘਟ ਅਥਵਾ ਬਾਲਕ ਏਕ ਪਦਾਰਥ ਹੋਇ ਤੋ ਭੀ ਪ੍ਰਮਾਣ।

ਲੋਵਾ ਫਿਰ ਫਿਰ ਦਰਸ ਦਿਖਾਵਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਰਾ: ਬਾ:

੩੯੬
੪੧੫

ਜਿਵੇਂ ਨਾਮ ਕੁਬਜੀ ਕਾ ਉਸਕੀ ਦੇਖਣਾ ਹੀ ਸੁਭ ਹੈ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇ ਕਾਜ ਹੋਵਤ ਨਹੀ।

"ਸੁਰਕੀ ਸਨਮੁਖ ਸਿਰ ਪੈ ਧਾਰਾ।"

ਦਤ੍ਰ ਸੋਂ ਕੈ ਭੁਖ ਦਾਂਤੀ ਕੂਲੀ ਪੈਂਡ ਸਨਮੁਖ ਆਏ।

"ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਲਾ ਫਿਰਿ ਦਾਹਨ ਆਈ। ਮੰਗਲ ਮਾਨ ਜਨੁ ਦੀਨ ਦਿਖਾਈ।"

ਮ੍ਰਿਗ ਮਾਲਾ ਪ੍ਰਦਖਣਾ ਕੀ ਦਾਹਨੇ ਮੇਂ ਆਈ ਇਹ ਸਭ ਮੰਗਲ ਕਾ ਮੂਲ ਹੂਆ।

"ਖੇਮ ਕਰੀ ਕਹਿ ਛੇਮ ਵਿਸੇਖੀ। ਸ਼ਿਆਮਾ ਵਾਮ ਸੁਭ ਪਰ ਦੇਖੀ।"

ਖੇਮ ਕਰੀ ਨਾਮ ਕੋਲ ਲਾਲ ਅਰੁ ਚਾਂ ਕੁਰਪੰਖੀ ਕਾ ਜੀ ਹੈ ਉਸਕੀ ਬਾਣੀ ਸੁਣਨੀ ਸੁਭ ਹੈ ਸਿਆਮਾ ਕਾਲੀ ਚਿੜੀ ਜੋ ਕਾਲੀ ਬ੍ਰਾਹਮ ਮਹੂਰਤ ਮੇਂ ਬੋਲਤੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੇ ਸੁਣਨੇ ਵਾਲੀ ਹੈ ਬਾਮ ਓਰ ਸੁੰਦਰ ਇਹ ਭੀ ਪ ਰਦੇਖਨੇ ਤੇ ਸੁਭ ਹੈ।

"ਸਨਮੁਖ ਆਏ ਦਧ ਅਰੁ ਮੀਨਾ। ਕਰ ਪੁਸਤਕ ਦੈ ਦਿਪ੍ਰ ਪ੍ਰਬੀਨਾ।"

ਜੀਨਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਕਾ ਆਪਣਾ ਹਾਰ ਕਰਨਾ ਦਧ ਅਰੁ ਮੀਨ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਧਰ ਕਰ ਕੋਈ ਪੁਰਸ਼ ਸਨਮੁਖ ਆਏ ਹੈ ਅਰੁ ਪੁਸਤਕ ਕੋਈ ਹਾਥ ਮੇਂ ਲੇਕਰ ਦੋ ਦਿਪ੍ਰ ਆਏ ਹੈਂ ਤੇ ਸੁਭ। ਕਿਵੇਂ। ਦਿਨੇਹ ਦੇ ਮੇਂ ਪੁਸਤਕ ਧਰ ਕਰ ਏਕ ਦਿਪ੍ਰ ਆਏ ਹੈਂ ਤੇ ਭੀ ਸੁਭ ਹੈ। ੯੯੨ ॥

ਦੋਹਰਾ: "ਮੰਗਲ ਮੈ ਕਲ੍ਯਾਨ ਮੈ ਅਭਿਮਤ ਫਲ ਦਾਤਾਰ।
ਜਨੁ ਸਭ ਸਾਂਚੇ ਹੋਨ ਹਿਤ ਭਏ ਸਗੁਨ ਇਕ ਬਾਰ।"

ਮੰਗਲ ਮਯ ਹੈਂ ਜਾਂ ਤੇ ਕਲ੍ਯਾਨ ਮਯ ਕਹਿਏ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਹੈਂ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਇਸ ਕਰ ਹੈਂ ਜਾਂ ਤੇ ਬਾਂਛਤ ਫਲ ਦੇਨੇ ਵਾਲੇ ਹੈਂ ਜੋ ਸਗੁਨ ਸਭ ਏਕੇ ਵਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹੈਂ ਨਿਮਿਤ ਏਕਠੇ ਹੀ ਹੂਏ ਹੈਂ ਸਾਚਾ ਹੋਵਣਾ ਇਹ ਆਪ ਕੇ ਵਿਖੇ ਸੁਭ ਫਲ ਦੇਵਣ ਕੀ ਸ਼ਕਤਿ ਹੋਵੇ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਕਰਾਵਣੀ ਇਸੀ ਨਿਮਿਤ ਸਭ ਹੂਏ ਹੈਂ ਕੋਈ ਏਕ ਦੋ ਇਸੇ ਹੀ ਕਾਰਜ ਕੀ ਸਿਧ ਹੋਤੀ ਸਾਂਦੀ ਮਨ ਹੂਆ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕਰ ਸਭ ਇਕੱਠੇ ਹੂਏ ਸਗੁਨ ਸਭ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਹੈਂ। ੯੯੩ ॥

ਦੋਹਰਾ: "ਮੰਗਲ ਸਗੁਨ ਸੁਗਮ ਸਭ ਤਾਂਕੇ। ਸਗੁਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁੰਦਰ ਸੁਤ ਜਾਂਕੇ।"

ਸਗੁਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸੁੰਦਰ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਜਿਨਕਾ ਪੁਤ੍ਰ ਰੂਪ ਭਯਾ ਹੈ ਤਿਨ ਕਾ ਸਭ ਕੋਂ ਲਗ ਕਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕੋਈ ਕੈ ਸਗੁਨ ਦਿਵਾਵ ਕੀ ਜਿਹ ਦਿਧਾਨ ਤਾ ਅਰੁ ਜਸ ਹੇਤੁ ਚਾਹਿਏ ਤਿਸ ਹੇਤੁ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

"ਰਾਮ ਸਰਿਸ ਵਰ ਦੁਲਹਨਿ ਸੀਤਾ। ਸਮਧੀ ਦਸਰਥ ਜਨਕ ਪੁਨੀਤਾ।"

"ਸੁਨਿ ਅਸ ਬ੍ਯਾਹ ਸਗੁਨ ਸਭ ਨਾਚੇ। ਅਬ ਕੀਨੇ ਬਿਰੰਚਿ ਹਮ ਸਾਚੇ।"

ਇਸ ਲਗਨ ਕਾ ਆਸਾ ਇਹ ਜਿਸ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਏਕ ਪੁਰਖ ਲਖਸ਼ਣ ਬ੍ਰਹਮੀ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਰ ਸਭ ਕੇ ਕਾਰ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜ ਸਿਧ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਈਹਾਂ ਤੋਂ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਦੂਲੇ ਅਰੁ ਜਾਨਕੀ ਦੁਲਹਨੀ ਦਸਰਥ ਅਰੁ ਜਨਕ ਸਮ
ਧੀ ਇਨਕੇ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਸਭੀ ਸੁਫਲ ਹੋਣੇ ਹੈਂ ਤਬ ਸਭੋਨੇਂ ਨੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਹਮ ਅਪਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਕੋ ਏਨ ਕ
ਰਾਏ ਲੇਵੈਂ ਜੋ ਇਨਕੇ ਹੋਣੇਂ ਕਰ ਹੀ ਸਿਪਕੋਂ ਪਰਮ ਮੰਗਲ ਭਇਆ ਹੈ।

॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਕੀਨ ਬਰਾਤ ਪਯਾਨਾ। ਹਯ ਗਜ ਗਾਜਹਿੰ ਹਨੇ ਨਿਸਾਨਾ। ਸੁਗਮ॥

।ਅਬ ਜਨਕ ਕੀ ਬਧ ਅਰੁ ਉਦਾਰਤਾ ਪੂਰਬਕ ਵਿਵਹਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਆਵਤ ਜਾਨ ਭਾਨੁ ਕੁਲ ਕੇਤੂ। ਸਰਤਨ ਜਨਕ ਬੰਧਾਏ ਸੇਤੂ। ਸੁਗਮ॥
।ਬੀਚ ਬੀਚ ਵਰ ਬਾਸ ਬਨਾਏ। ਸੁਰਪੁਰ ਸਰਸ ਸੰਪਦਾ ਛਾਏ॥

।ਮਿਥਲਾ ਅਰੁ ਅਯੋਧਯਾ ਕੇ ਬੀਚ ਬੀਚ ਕਹੀਏ ਜਹਾਂ ਮਜਲ ਕਾ ਵਿਸ੍ਰਾਮ ਸਰਬ ਸਮਾਜ ਕੋਂ ਕਰ
ਨਾਂ ਉਚਿਤ ਹੈ ਤਹਾਂ ਤਹਾਂ ਨਿਵਾਸ ਜੋਗ੍ਯ ਡੇਰੇ ਬਨਾਇ ਦੀਏ। ਪੁਨਾ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਸ੍ਵਰਗ ਸਮ ਸੰਪਦਾ ਪੂ
ਰਨ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਅਸਨ ਸੈਨ ਵਰ ਬਸਨ ਸੁਹਾਏ। ਪਾਵਹਿ ਸਬ ਨਿਜ ਨਿਜ ਮਨ ਭਾਏ।

।ਅਸਨ ਕਹੀਏ ਭੋਜਨ ਸੈਨ ਕਹੀਏ ਸਿਹਜਾ ਅਰੁ ਵਸਤ੍ਰਾਦਿਕ ਜੈਸੀ ਸਭੀ ਇਛਾ ਹੋਇ ਤੈਸਾ ਉਹਾਂ ਕੇ
ਲੋਕੋਂ ਸੇ ਲੇਵੈਂ।

॥ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਸੁਖ ਲਖ ਅਨੁਕੂਲੇ। ਸਕਲ ਬਰਾਤਿਨ ਮੰਦਰ ਭੂਲੇ॥

।ਅਪਣੇਂ ਤਨ ਕੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੋਂ ਕੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਿਤਪ੍ਰਤ ਨਵੀਨ ਕਹੀਏ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਸੁਖ ਜੋ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਮਿਲਤੇ
ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਅਪਨੇ ਘਰੋਂ ਕੇ ਸੁਖ ਸਭੋਂ ਕੋ ਭੂਲ ਗਏ ਹੈਂ। ਛੰ੯੪॥
।ਅਬ ਬਰਾਤ ਕਾ ਜਨਕਪੁਰ ਮੇਂ ਪਹੁਚਣਾਦਿਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।
।ਦੋ: ॥ਆਵਤ ਜਾਨ ਬਰਾਤ ਵਰ ਸੁਨ ਗਹਿ ਗਹੇ ਨਿਸਾਨ।
।ਸਜ ਗਜ ਰਥ ਪਦਚਰ ਤੁਰੰਗ ਚਲੇ ਲੇਨ ਅਗਵਾਨ।
।ਸੁਗਮ: ਛੰ੯੫। ਚੌ: ॥ਕਨਕ ਕਲਸ ਅਰੁ ਕੇਪਰ ਥਾਰਾ। ਭਾਜਨ ਲਲਤ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰਾ।
।ਭਰੇ ਸੁਧਾ ਸਮ ਸਭ ਪਕਵਾਨੇ। ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਨਹਿੰ ਜਾਹਿੰ ਵਖਾਂਨੇ।

।ਸ੍ਵਰਨ ਕੀ ਗਾਗਰੇਂ ਅਰੁ ਕੋਪਰ ਕਹੀਏ ਤਬਲਬਾਜ ਅਰੁ ਥਾਲ ਅਰੁ ਔਰ ਭੀ ਅਨੇਕ ਪਾਤ੍ਰ ਤਿਨੋਂ
ਮੇਂ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤੇ ਕੀਆਂ ਮਿਠਾਈਆਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੂਈਆਂ ਜਿਨਕੀ ਸੰਖ੍ਯਾ ਨ ਹੋਇ ਅਰੁ।

।ਫਲ ਅਨੇਕ ਵਰ ਵਸਤੁ ਸੁਹਾਈ। ਹਰਖ ਭੇਟ ਹਿਤ ਭੂਪ ਪਠਾਈ। ਸੁਗਮ:
॥ ।ਭੂਖਨ ਬਸਨ ਮਹਾਂ ਮਨਿ ਨਾਂਨਾ। ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਹੈ ਗਜ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਜਾਨਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੩੯੮ ੪੧੧ ''ਖਗ ਬਾਜ ਜੁੱਰੇ ਕੁਹੀਆਦਿਕ ਮ੍ਰਿਗ ਗੈਂਡੇ ਕਿਦਾ ਕਸਤੂਰੀਕੇ ਮ੍ਰਿਗਾਦਿਕ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ''

''ਮੰਗਲ ਸਗੁਨ ਸੁਗੰਧ ਸੁਹਾਏ॥ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤਿ ਮਹਿਪਾਲ ਪਠਾਏ

''ਮੰਗਲ ਸਕੂਨੋਂ ਕੇ ਵਸਤ੍ਰਾਦਿਕ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਸੁਗੰਧਤ ਅਨੇਕ ਰਾਜਾ ਨੇਂ ਭੇਜੇ''

''ਦਧਿ ਚਿਉੜ੍ਹ ਵਿਬਿਧ ਪਹਾਰ ਅਪਾਰਾ॥ ਭਰ ਭਰ ਕਾਂਵਰ ਚਲੇ ਕਹਾਰਾ''

''ਉਪਹਾਰ ਕਹੀਐ ਭੋਜਨ ਕਿਵਾ'' ''ਜੋ ਭੋਜਨ ਕੇ ਸਮੇਂ ਪੀਛੇ ਅਹਾਰ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਜਿਸ ਮੇਂ ਚੁਲ੍ਹੇ ਕਾ ਨੇਮ ਨ ਹੋਵੈ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ''

''ਅਗਵਾਨਨ ਜਬ ਦੇਖ ਬਰਾਤਾ॥ ਉਰ ਅਨੰਦ ਪੁਲਕ ਭਰ ਗਾਤਾ॥''

''ਅਗਵਾਨੋਂ ਨੇ ਜਬ ਜਨੇਤ ਕੀ ਬਨਾਵਟ ਦੇਖੀ ਹੈ ਤਬ ਆਨੰਦ ਸੇ ਤਨ ਮਨ ਪੂਰਨ ਭਏ ਹੈਂ ਤੱਤ੍ਰ ਇਹ ਜੈਸੀ ਹਮਾਰੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸੇਵਾ ਕੀ ਤਯਾਰੀ ਕਰੀ ਥੀ ਤੈਸੇ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਜਨੇਤ ਹੈ''

''ਦੇਖ ਬਨਾਵ ਸਹਿਤ ਅਗਵਾਨਾ॥ ਮੁਦਿਤ ਬਰਾਤਿਨ ਹਨੇ ਨਿਸਾਨਾ''

''ਜਬ ਬਹੁਤੀਆਂ ਸਮਗ੍ਰੀਆਂ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਸਮਾਜ ਅਗਵਾਨੋਂ ਕਾ ਦੇਖਾ ਤਬ ਬਰਾਤੀਓਂ ਨੇ ਭੀ ਦੁੰਦਭੀਆਂ ਬਜਾਈਆਂ ਤੱਤ੍ਰ ਇਹ ਰਾਜਾ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰ ਪੂਰਬਕ ਪਦਾਰਥ ਲੇ ਕੈ ਮਿ ਲਆਏ ਹੈਂ'' ੬੯੬''

ਦੋ: ''ਹਰਖ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਨ ਹਿਤ ਕਛੁਕ ਚਲੇ ਬਗਮੇਲ''
''ਜਨੁ ਆਨੰਦ ਸਮੁਦ੍ਰ ਦੁਇ ਮਿਲਤ ਬਿਹਾਇ ਸੁਬੇਲ''

''ਕੇਤੇ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਆਗੇ ਆਪਸ ਮੇਂ ਜਾਨ ਪਛਾਨ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਨੇ ਨਿਮਿਤ ਦਹੁ ਪਖ ਮੇਂ ਹੀ ਵਗਾਮੇਲ ਕਹੀਏ ਵਾਹਨ ਚਲਾਇ ਕੈ ਆਗੇ ਭਏ ਤਬ ਲੌਂ ਸਭ ਸਮਾਜ ਭੀ ਨਿਕਟ ਹੋਕੇ ਉਮੰਗਾ ਜੈਸੇ ਦੋ ਸਮੁਦ੍ਰ ਉਛਲ ਕੇ ਮਿਲੇਂ'' ੬੯੭''

ਚੌ: ''ਬਰਖ ਸੁਮਨ ਸੁਰ ਸੁੰਦਰ ਗਾਵਹਿ॥ ਮੁਦਿਤ ਦੇਵ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਵਹਿ''

''ਅਮਰ ਪੁਸਪ ਵਰਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਜੋ ਅਪਸਰਾਂ ਹੈ ਸੋ ਗਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕਿੰਨਰ ਨਾਮੀ ਦੇਵਤਾ ਬਾਦਿਤ੍ਰ ਬਜਾਵਤੇ ਹੈਂ''

''ਵਸਤ ਸਕਲ ਰਾਖੀ ਨ੍ਰਿਪ ਆਗੇ॥ ਬਿਨੈ ਕੀਨ ਤਿਨ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੇ''

''ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਜਨਕ ਨੇਂ ਪਠਾਏ ਥੇ ਸੋ ਦਸਰਥ ਕੇ ਆਗੇ ਧਰ ਕੇ ਤਿਨੋਂ ਅਗਵਾਨੋਂ ਨੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਅਰੁ ਅਪਨੀ ਓਰ ਸੇਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਤਬ''

''ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੇਤ ਰਾਇ ਸਭੁ ਲੀਨੀ॥ ਭੈ ਬਕਸੀਸ ਜਾਚਕਨ ਦੀਨੀ'' ''

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਈਆਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰੀਯੇ ਆਦਰ ਸੰਜੁਤ ਨਿਪਨੇਂ ਤਿਨੋਂ ਸੇ ਸਭ ਵਸਤੁ ਲੇਕੈ ਕੁਛਕ ਬਕਸੀਸ ਕਰੀ ਕਰੀ ਯੇ ਸੰਬੰਧੀਓਂ ਅਰੁ ਸੂਰੋਂ ਕੋ ਦੀਨੀ ਅਰੁ ਔਰ ਵਸਤੁ ਜਾਚਿਕਨ ਕੌ ਦੀਨੀ॥

॥ਕਰ ਪੂਜਾ ਮਾਨਤ ਬਡਾਈ॥ਜਨਵਾਸੇ ਕੌ ਚਲੇ ਲਵਾਈ॥ ॥

॥ਬਹੁਤ ਭਾਂਤਿ ਸੇ ਮਾਨ ਪੂਜਾ ਆਦਿਕ ਕਰਕੇ ਬਰਾਤ ਕੋ ਜਨਵਾਸ ਕਰੀਯੇ ਡੇਰੇ ਕੀ ਓਰ ਲੇ ਚਲੇ ਅਬ ਪ ਗੋਂ ਚਲਣ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ

॥ਵਸਨ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਪਾਂਵੜੇ ਪਰਹੀਂ॥ਦੇਖ ਧਨਦ ਧਨ ਮਦ ਪਰਹਰਹੀ

॥ਜਹਾਂ ਵਾਹਨੋਂ ਸੇਂ ਉਤਰ ਕਰ ਭੂਪਾਦਿਕ ਚਲਣੇਂ ਲਗੇ ਹੈਂ ਤਹਾਂ ਐਸੇ ਬਸਤ੍ਰ ਬਿਛਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜਿਨਕੋ ਦੇਖ ਕੇ ਕੁਬੇਰ ਬੀ ਧਨ ਕਾ ਮਦ ਤਿਆਗ ਦੇਵੈ॥

॥ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਦੀਨੋ ਜਨੁ ਵਾਸਾ॥ਜਾਹਿੰ ਸਭ ਕੋ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਸੁਪਾਸਾ॥

॥ਡੇਰੇ ਐਸੇ ਸੁੰਦਰ ਦੀਏ ਹੈਂ ਜਹਾਂ ਸਭ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਾ ਸੁਪਾਸ ਕਰੀਯੇ ਸੁਖ ਅਪਨੇ ਅਪਨੇ ਡੇਰੋਂ ਮੇ ਹੀ ਹੋਵਹਿ॥

॥ਜਾਨੀ ਸਿਯ ਬਰਾਤ ਪੁਰ ਆਈ॥ਕਛੁ ਨਿਜ ਮਹਿਮਾ ਪ੍ਰਗਟ ਜਨਾਈ

॥ਸੀਤਾ ਜੀਨੇਂ ਜਾਣਿਆਂ ਜਨੇਤ ਈਸੁਰੋਂ ਕੀ ਹੈ ਕਦਾਚਿਤ ਹਮਾਰੇ ਸੰਬੰਧੀਓਂ ਸੇਂ ਇਨਕੀ ਪੂਰਣ ਸੇਵਾ ਨ ਹੋਇ ਸਕੇ ਤਾਂ ਤੇ ਕੁਛ ਅਪਣੀ ਮਹਿਮਾ ਭੀ ਦਿਖਾਈ ਅਲਪ ਮਹਿਮਾਂ ਦਿਖਾਵਣ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹ ਜਿਸਕੀ ਭ੍ਰਿਕੁਟੀ ਦ੍ਰਿਸ੍ਟਿ ਕਰ ਕੋਟ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਸਿਰਜੀਅਹਿ ਤਿਸਕੇ ਆਗੇ ਏਕ ਜਨੇਤ ਕਾ ਪਾਲਨ ਕੇਤੀਕ ਬਾਤ ਹੈ ਤਿਸ ਮਹਿਮਾਂ ਦਿਖਾਵਨ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਹਿਰਦੇ ਸੁਮਿਰ ਸਭ ਸਿੱਧਿ ਬੁਲਾਈ॥ਭੂਪ ਪਹੁਨਾਈ ਕਰਨ ਪਠਾਈ॥

॥ਸੀਤਾ ਜੀਨੇਂ ਸਿਧੋ ਕੋ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਸਿਮਰਿਆ ਜਬ ਵਹੁ ਸੰਮੁਖ ਆਯਾਂ ਤਬ ਕਹਾ ਸਮਾਜ ਸੰਜੁਤ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਸੇਵਾ ਕਰੋ॥ ਤੁਕਾ ਸੇਹਤਾ॥੬੯੮॥

॥ਦੋ: ॥ਸਿੱਧਿ ਸਭ ਸਿਯ ਆਇਸ ਅਕਨ ਗਈਂ ਜਹਾਂ ਜਨਵਾਸ॥
॥ਲਿਯੇ ਸੰਪਦਾ ਸਕਲ ਸੁਖ ਸੁਰ ਪੁਰ ਭੋਗ ਬਿਲਾਸ॥ ॥
॥ਅਕਨ ਨਾਮ ਸ੍ਰਵਨ ਕਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ:॥੬੯੯॥

॥ਚੌ: ॥ਨਿਜ ਨਿਜ ਵਾਸ ਬਿਲੋਕ ਬਰਾਤੀ॥ਸੁਰ ਸੁਖ ਸਕਲ ਸੁਲਭ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ॥
॥ਸੁਗਮ: ॥ਵਿਭਵ ਭੇਦ ਕਛੁ ਕੇ ਨਹਿ ਜਾਨਾ॥ਸਕਲ ਜਨਕ ਕਰ ਕਰਹਿੰ ਵਖਾਨਾ॥

॥ਵਿਭਵ ਭੇਦ ਕਰੀਯੇ ਜੋ ਸੰਪਦਾ ਰੂਪ ਸਿਧਾਂ ਸੀਤਾ ਨੇਂ ਪਠਾਯਾਂ ਹੈਂ ਤਿਨਕਾ ਭੇਦ ਕੋਊ ਨਹੀ ਜਾਨਤਾ ਸਭ

ਜਨਕ ਕੀ ਮਹਿਮਾਂ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸਿਧ ਮਹਿਮਾਂ ਰਘੁਨਾਯਕ ਜਾਨੀ॥ਹਰਖੇ ਹ੍ਰਿਦੈ ਹੇਤੁ ਪਹਿਚਾਨੀ॥

॥ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਵਿਵੇਕ ਸਨੇਹ ਅਪਨੇ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੇਂ ਇਸ ਭੇਦ ਸੇਂ ਜਾਣਿਆਂ ਜੋ ਇਸਨੇਂ ਪਿਤਾ ਸੇਂ ਭਿੰਨ ਅਰੁ ਗੁਪਤ ਜਨੇਤ ਕੀ ਸੇਵਾ ਹਮਾਰੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਨਿਮਿਤ ਕਰੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਹਰਖੇ।

॥ਪਿਤ ਆਗਮਨ ਸੁਨਤ ਦੋਊ ਭਾਈ॥ਹ੍ਰਿਦੈ ਅਮਿਤ ਆਨੰਦ ਨ ਮਾਈ॥ਸੁਗਮ:

॥ਸਕੁਚਤ ਕਹਿ ਨ ਸਕਤ ਗੁਰੁ ਪਾਹੀਂ॥ਪਿਤ ਦਰਸਨ ਲਾਲਸ ਮਨ ਮਾਹੀਂ॥

॥ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਗੁਰੁ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨਕੇ ਸਮੀਪ ਬੋਲਨੇਂ ਸੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੁਕਚਤੇ ਹੈਂ। ॥ਕਿੰਵਾ॥ ਗੁਰੂ ਸਰਬਗ੍ਯ ਹੈਂ ਹਮਕੋ ਜੋ ਇਨੋਨੇ ਆਪ ਸੇਂ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਤਿਸ ਕਰ ਜਾਣੀਤਾ ਹੈ [illegible] ॥ਅਥਵਾ॥ ਜੇ ਹਮ ਕਹੈਂ ਤੌ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ [illegible] ਕਰ ਕਹੈਂ ਗੇ ਪਿਤਾ ਹਮਾਰੇ ਸੇਂ ਅਧਿਕ ਪਿਆਰਾ ਲਗਾ ਤਾਂਤੇ ਸਕੁਚਤੇ ਹੈਂ।

॥ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਬਿਨੈ ਬੜਿ ਦੇਖੀ॥ਉਪਜਾ ਉਰ ਸੰਤੋਖ ਬਿਸੇਖੀ॥

॥ਹਰਖ ਬੰਧੁ ਦੋਉ ਹ੍ਰਿਦੈ ਲਗਾਏ॥ਪੁਲਕ ਅੰਗ ਅੰਬਕ ਜਲ ਛਾਏ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਅਤਿ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਦੇਖਕਰ ਕੌਸਕ ਮਹਾਂ ਸੰਤੁਸ੍ਟ ਭਏ [illegible] ਪ੍ਰਭੁ ਸੰਤੋਂ ਕੇ ਵਿਵਹਾਰ ਪਰਮਾਰਥ ਕੋ ਸਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਦੋਊ ਭ੍ਰਾਤਨ ਕੋ ਹ੍ਰਿਦੇ ਸੇਂ ਲਗਾਯਾ ਅਰੁ [illegible] ਭਏ ਕੰਠ ਲਗਾਵਣ ਕਾ [illegible] ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਾਇਆ ਦੋਨੋਂ ਬੰਧੁ ਹ੍ਰਿਦੇ ਸੇਂ ਧਾਰਨ ਜੋਗ ਹੈਂ ਤਬ [illegible] ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਅਰੁ [illegible]

॥ਚਲੇ ਜਹਾਂ ਦਸਰਥ ਜਨਵਾਸੇ॥ਮਨਹੁ ਸਰੋਵਰ ਤਕ੍ਯੋ ਪਿਆਸੇ॥ਸੁਗਮ:॥

ਦੋਹਰਾ: ॥ਭੂਪ ਬਿਲੋਕੇ ਜਬਹਿ ਮੁਨਿ ਆਵਤ ਸੁਤਨ ਸਮੇਤ॥

॥ਉਠੇ ਹਰਖ ਸੁਖ ਸਿੰਧੁ ਮੇਂ ਚਲੇ ਥਾਹ ਸੀ ਲੇਤ॥ ॥

॥ਭੂਪਾਦਿਕਾਂ ਕਾ ਉਠਨਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ: ॥ਅਰੁ ਕਹਿਆ ਇਕ ਥਾਹ ਸੀ ਨਾਮ ਜਲ ਕੀ ਥਾਹ ਕਾ ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ [illegible] ਥਾਹ ਅਲਪ ਜਲ ਮੇਂ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ [illegible] ਸੁਖੋਂ ਕੀ ਅਲਪਤਾ [illegible] ਇਹ ਕਥਨ ਨਹੀਂ ਬਣਤਾ ॥੬੯੯॥ ਅਬ ਮਿਲਣ ਕੀ ਰੀਤਿ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

॥ਮੁਨਿਹਿੰ ਦੰਡਵਤ ਕੀਨ ਮਹੀਸਾ॥ਬਾਰ ਬਾਰ ਪਦ ਰਜ ਧਰ ਸੀਸਾ॥

॥ਕੌਸਕ ਰਾਉ ਲਏ ਉਰ ਲਾਈ॥ਕਹਿ ਅਸੀਸ ਪੂਛੀ ਕੁਸਲਾਈ॥

॥ਪੁਨ ਦੰਡਵਤ ਕਰਤ ਦੋਊ ਭਾਈ॥ਦੇਖ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਉਰ ਸੁਖ ਨ ਸਮਾਈ॥ਸੁਗਮ:॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸੁਤ ਉਰ ਲਾਇ ਦੁਸਹਿ ਦੁਖ ਮੇਟੇ॥ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਪ੍ਰਾਣ ਜਨੁ ਭੇਟੇ॥

॥ਦੁਸਹਿ ਦੁਖ ਕਹੀਏ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਵਿਯੋਗ ਸੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਲਛਮਨ ਕੇ ਕੰਠ ਮਿਲਨੇਂ ਸੇਂ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਯਾ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਅਰਥ ਬਾਈਸ ਭਾਂਤਿ ਕਰਨਾ ਦੁਸਹਿ ਦੁਖ ਕਹੀਯੇ ਸੰਪੂਰਨ ਰਾਜਲੋਕ ਕਾ ਤੌ ਪਰਸੁਰਾਮ ਜੀ ਕਾ ਭੈ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਜਨਮਾਦਿਕ ਠੇ ਸੋ ਜਿਨੋਨੇਂ ਮੇਟਿਆ ਹੈ ਐਸੇ ਪੁਤ੍ਰਹੁ ਕੋਂ ਉਰਸਾਥ ਲਗਾਯਾ ਤਬ ਐਸਾ ਹਰਖ ਭਯਾ ਜੈਸੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਕੋਂ ਪ੍ਰਾਨ ਮਿਲਨੇਂ ਸੇਂ ਹਰਖ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

॥ਪੁਨ ਬਸਿਸ੍ਟ ਪਦ ਸਿਰ ਤਿਨ ਨਾਏ॥ਪ੍ਰੇਮ ਮੁਦਿਤ ਮੁਨਿਵਰ ਉਰ ਲਾਏ॥

॥ਰਾਜਾ ਸੇਂ ਪੀਛੇ ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਕਾ ਮਿਲਣਾ ਇਸ ਹੇਤੁ ਕਹਾ ਗੁਰੋਂ ਸੇਂ ਪਿਤਾ ਕਾ ਸਨਮਾਨ ਵਿਸੇਖ ਦਿਖਾਯਾ ਹੈ॥

॥ਬਿੱਪ੍ਰ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬੰਦੇ ਦੁਹ ਭਾਈ॥ਮਨਭਾਵਤੀ ਅਸੀਸੇਂ ਪਾਈ॥ ॥
॥ਭਰਤ ਸਹਾਨੁਜ ਕੀਨ ਪ੍ਰਨਾਮਾ॥ਲਿਯੇ ਉਠਾਇ ਲਾਇ ਉਰ ਰਾਮਾ॥ਸੁਗਮ:
॥ਹਰਖੇ ਲਖਨ ਦੇਖ ਦ੍ਵੈ ਭ੍ਰਾਤਾ॥ਮਿਲੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਪੂਰਨ ਗਾਤਾ॥

॥ਲਖਮਣ ਕੋਂ ਦੇਖਕਰ ਭਰਤ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਹਰਖੇ॥ ॥ਯਦਵਾ॥ ॥ਤਿਨਕੋਂ ਵਿਲੋਕ ਕਰ ਸੌਮਿਤ੍ਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇਂ ਪੂਰਣ ਹੋਕਰ ਮਿਲੇ॥੨੦੦॥

॥ਦੋ: ॥ਪੁਰਜਨ ਪਰਜਨ ਜਾਤ ਜਨ ਜਾਚਿਕ ਮੰਤ੍ਰੀ ਮੀਤਿ॥ ॥
॥ਮਿਲੇ ਯਥਾਵਿਧ ਸਭਨ ਪ੍ਰਭੁ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਵਿਨੀਤ॥

॥ਸਭੋਂ ਕੋ ਯਥੋਚਤ ਮਿਲੇ ਜਾਂਤੇ ਪਰਮ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਿਸੇਖ ਕਰ ਨੀਤਿ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਨੀਤਿ ਸਾਸਤ੍ਰੋਂ ਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਮਿਰਯਾਦਾ ਕਬ੍ਹੂੰ ਨ ਛਾਡਣੀ॥੨੦੧॥

॥ਚੌ: ॥ਰਾਮਹਿ ਦੇਖ ਬਰਾਤ ਜੁੜਾਨੀ॥ਪ੍ਰੀਤਿ ਕੀ ਰੀਤਿ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨੀ॥

॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋਂ ਬਡੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੰਜੁਤ ਦੇਖ ਕੇ ਸਭ ਲੋਕੋਂ ਕਾ ਹਿਰਦਾ ਸੀਤਲ ਭਯਾ ਅਰੁ ਐਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਮਿਲਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕਹਾ ਨ ਜਾਇ॥

॥ਨ੍ਰਿਪ ਸਮੀਪ ਸੋਹੈਂ ਸੁਤ ਚਾਰੀ॥ਜਨੁ ਧਰਮਾਦਿ ਪ੍ਰਗਟ ਤਨ ਧਾਰੀ॥

॥ਰਾਜਾ ਕੀ ਸੋਭਾ ਚਾਰੋਂ ਸੁਤੋਂ ਕਰ ਐਸੀ ਬਨੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਬਡਭਾਗੀ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖ ਕੋ ਪਾਇ ਕਰ ਸੋਭੇ॥

॥ ॥ਸੁਤਨ ਸਮੇਤ ਦਸਰਥਹਿੰ ਦੇਖੀ॥ਮੁਦਿਤ ਨਗਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਵਿਸੇਖੀ

॥ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਯੁਕਤ ਰਾਜਾ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਨਰ ਨਾਰੀਆਂ ਸਭ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਭਾਵ ਇਹ ਰਾਜਾ ਤੋ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਪੁਤ੍ਰ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

 ਸ੍ਰੀ ਮਨੋਹਰ ਹੈਂ ਇਕਤ੍ਰ ਬੈਠੇ ਬਹੁਤ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕੰਦ੍ਵਾ॥ ॥ਵਿਦੇਹ ਕੀ ਚਾਰ ਕੰਨਿਆਂ ਬੀਆਂ
ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਚਾਰੋਂ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਇਨ ਸਭੋਂ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਈਹਾਂ ਹੀ ਹੋਇ ਤੌ ਬਡਾ ਹਰਖ ਹੋਇ॥ ॥ਅਥਵ
॥ ॥ਅਵਧ ਐਸੇ ਕਰਨਾ ਪੁਰਖੋਤੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਪਰੰਤੁ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਵਿਸੇਖ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈਆਂ
ਸੋ ਆਗੇ ਕਹੈਂਗੇ॥

॥ਸੁਮਨ ਵ੍ਰਖ ਸੁਰ ਹਨਹਿੰ ਨਿਸਾਨਾ॥ਨਾਕ ਨਟੀ ਨਾਚਹਿੰ ਕਰਿ ਗਾਨਾ॥

॥ਨਾਕ ਕਹੀਯੇ ਸ੍ਵਰਗ ਤਹਾਂ ਕੀਆਂ ਨਟੀਆਂ ਕਹੀਯੇ ਅਪਸਰਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ॥

॥ਸਤਾਨੰਦ ਅਰੁ ਵਿਪ੍ਰ ਸਚਿਵ ਗਨ॥ਮਾਗਧ ਸੂਤ ਵਿਦੁਖ ਬੰਦੀਜਨ॥

॥ਵਿਦੁਖ ਕਹੀਯੇ ਪੰਡਿਤ ਅਪਰ ਸੁਗਮ॥

॥ਸਹਿਤ ਬਰਾਤ ਰਾਉ ਸਨਮਾਨਾ॥ਆਇਸ ਮਾਂਗ ਫਿਰੇ ਅਗਵਾਨਾ॥

॥ਜਨੇਤ ਸੰਜੁਤ ਆਤਿ ਆਦਰ ਸੋਂ ਨ੍ਰਿਪਕਾ ਡੇਰਾ ਕਰਾਇਕੇ ਸਤਾਨੰਦਾਦਿਕ ਜੋ ਅਗਵਾਨ ਥੇ ਸੋ ਆਗਿਆ
ਲੈਕੇ ਅਪਨੇਂ ਡੇਰੇ ਕੋਂ ਆਏ॥

॥ਪ੍ਰਥਮ ਬਰਾਤ ਲਗਨ ਤੇ ਆਈ॥ਤਾਂਤੇ ਪੁਰ ਪ੍ਰਮੋਦ ਅਧਿਕਾਈ॥
॥ਲਗਨ ਹੋਣਾ ਹੈ ਮਾਰਗ ਸੀਰਖ ਮੇਂ ਅਰੁ ਜਨੇਤ ਆਈ ਹੈ ਕਾਰਤਕਿ ਮੇਂ ਤਾਂਤੇ ਪੁਰ ਮੇਂ ਬਡਾ ਆਨੰਦ ਹੈ
ਜੋ ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਇਕੱਤ੍ਰ ਰਹਿਣਾਂ ਹੋਇਗਾ॥

॥ ॥ਬ੍ਰਹਮਾਨੰਦ ਲੋਗ ਸਭ ਲਹਹੀ॥ਬਢਹੁ ਦਿਵਸ ਨਿਸ ਵਿਧ ਸਨ ਕਹਹੀ

॥ਸਬ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਵਿਦੇਹ ਪੁਰੀ ਕੇ ਨਿਵਾਸ ਕਰ॥ ॥ਕੰਦ੍ਵਾ॥ ॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼
ਕਰ॥ ॥ਵਾ॥ ॥ਦਰਸਨ ਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਜੋ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਗਿਆਤ ਭਈ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾ
ਨੰਦ ਸਮ ਸੁਖ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਇਹ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਵਿਵਾਹ ਮੇਂ ਹੈ ਅਲਪ ਦਿਨ ਤਾਂਤੇ ਦਿਨ ਰਾਤ੍ਰਿ
ਸ੍ਵਭਗਵਾਸੀਓਂ ਜੈਸੇ ਹੋਹਿੰ ਜੋ ਹਮ ਕੋਂ ਅਧਿਕ ਕਾਲ ਦਰਸਨ ਹੋਤਾ ਰਹੇ॥੩੦੨॥

॥ਦੋ: ॥ਰਾਮ ਸੀਯ ਸੋਭਾ ਅਵਧ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਅਵਧ ਦੋਉ ਰਾਜ॥ ॥
॥ਜਹਿੰ ਤਹਿੰ ਪੁਰਜਨ ਕਹੈਂ ਅਸ ਮਿਲ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸਮਾਜ॥

॥ਸਭ ਪੁਰਖ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਮਿਲਕੇ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਸੇ ਅਧਿਕ ਸੁੰਦਰਤਾ ਕਿ ਸੂਕੀ
ਨਹੀਂ ਅਰੁ ਦਸਰਥ ਜਨਕ ਸੇ ਬਡੇ ਪੁੰਨਿ ਕਿ ਸੂਕੇ ਨਹੀਂ ਤਿਸੀ ਕੋ ਇਸਤਾਰ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੩੦੩॥

॥ਚੌ: ॥ਜਨਕ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਮੂਰਤਿ ਵੈਦੇਹੀ॥ਦਸਰਥ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਰਾਮ ਧਰ ਦੇਹੀ॥

॥ਵਿਦੇਹ ਕੇ ਪੁੰਨੋਂ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਸੀਤਾ ਹੈ ਦਸਰਥ ਕੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤੋਂ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ
ਆਸਯ ਇਹ ਇਨੋਂ ਕੇ ਪੁੰਨਿ ਅਸੰਖ ਹੈਂ ਸੋ ਇਸ ਜਨਮ ਮੇਂ ਭੋਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਤੇ ਅਰੁ ਇਨੋਂ ਨੇ ਮੁਕਤਿ
ਹੋਣਾਂ ਹੈ ਫੇਰ ਜਨਮ ਪਾਵਣਾਂ ਨਹੀਂ॥ ਤਾਂਤੇ ਸਭ ਸੁਖ ਇਸੀ ਜਨਮ ਮੇਂ ਭੁਗਾਵਣੇਂ ਹੇਤੁ ਲਖਮੀ ਨਾਰ

ਵਟ ਇਨਕੇ ਬਿਰ ਉਪੰਜੇ।

॥ਇਨ ਸਮ ਕਾਹੁ ਨ ਸਿਵ ਆਰਾਧੇ। ਕਾਹੁ ਨ ਇਨ ਸਮਾਨ ਫਲ ਲਾਧੇ।
॥ਇਨ ਸਮ ਕੋਊ ਨ ਭਯੋ ਜਗ ਮਾਹੀਂ। ਹੈ ਨਹਿੰ ਕਤਹੂੰ ਹੋਨੇ ਨਾਹੀਂ। ਸੁਗਮ: ॥
॥ਹਮ ਸਭ ਸਕਲ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਕੇ ਰਾਸੀ। ਭੈ ਜਗ ਜਨਮ ਜਨਕ ਪੁਰ ਵਾਸੀ।

॥ਅਰੁ ਹਮ ਸਭੋਂ ਨੇ ਭੀ ਪੂਰਬ ਪੁੰਨਿ ਕਰੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਭਾਰਤ ਖੰਡ ਮੇਂ ਮਾਨੁਖ ਜਨਮ ਪੁਨ: ਜਨਕ ਜੈਸੇ ਗਯਾਨਵਾਨ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪੁਰ ਮੇਂ ਤਨੁ ਧਾਰੇ ਹੈਂ। ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ॥

॥ਜਿਨ ਜਾਨਕੀ ਰਾਮ ਛਬਿ ਦੇਖੀ। ਕੋ ਸੁਕ੍ਰਿਤੀ ਹਮ ਸਰਸ ਵਿਸੇਖੀ।

॥ਅਬ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਹਮ ਸੇਂ ਅਧਿਕ ਅਰੁ ਹਮ ਸਾਰਖਾ ਪੁੰਨਿਵਾਨ ਕਵਨ ਹੈ

॥ਪੁਨ ਦੇਖਹੁ ਰਘੁਬੀਰ ਵਿਵਾਹੂ। ਲੇਵ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਲੋਚਨ ਲਾਹੂ।
॥ਕਹੈ ਪਰਸਪਰ ਕੋਕਿਲ ਬੈਨੀ। ਇਹਿ ਵਿਵਾਹੁ ਬਡ ਲਾਭ ਸੁਨੈਨੀ। ਸੁਗਮ:

॥ਤਿਸ ਲਾਭ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

॥ਬਡੇ ਭਾਗ ਬਿਧਿ ਬਾਤ ਬਨਾਈ। ਨੈਨ ਆਥਿਤ ਹੋਹੈਂ ਦ੍ਵੌ ਭਾਈ।

॥ਹਮਰੇ ਭਾਗਾਂ ਕਰ ਵਿਧਾਤਾ ਨੇਂ ਇਹ ਸੰਜੋਗ ਕੀਆ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਇਹ ਦੋਊ ਭਯਾ ਹਮਾਰੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਅਤਿਥਿ ਕਹੀਏ ਦਰਸਨ ਯੋਗ ਹੋਹਿੰਗੇ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੈ ਅਬ ਕੋਊ ਕਾਲ ਦਰਸਨ ਭਯਾ ਤੌ ਬਡਾ ਲਾਭ ਕਯਾ ਭਯਾ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ। ੨੦੪॥

ਦੋਹਾ: ॥ਵਾਰ ਵਾਰ ਸਨੇਹ ਵਸ ਜਨਕ ਬੁਲਾਇਹ ਸੀਯ।
॥ਲੇਨ ਆਇ ਹੈਂ ਬੰਧੁ ਦ੍ਵੈ ਕੋਟ ਕਾਮ ਕਮਨੀਯ।

॥ਜਾਨਕੀ ਮੇਂ ਜਨਕ ਕਾ ਬਡਾ ਸਨੇਹ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਤਾ ਕੋਂ ਬੁਲਾਇ ਪਠਾਯਾ ਕਰੈਗਾ ਅਰੁ ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਭਯਾ ਜੋ ਅਸੰਖ ਕਾਮਦੇਵੋਂ ਸੇਂ ਕਮਨੀਯ ਕਹੀਏ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ ਸੋ ਸੀਤਾ ਕੇ ਲੇਨੇ ਹੇਤੁ ਈਹਾਂ ਆਯਾ ਕਰੈਂਗੇ ਤਬ॥ ੨੦੫॥

ਚੌਪੈ: ॥ਵਿਵਿਧ ਭਾਂਤਿ ਹੋਇਹੈ ਪਹੁਨਾਈ। ਪ੍ਰਿਯ ਨ ਕਾਹਿ ਅਸ ਸਾਸੁਰ ਮਾਈ।

॥ਹਮ ਅਪਨੇਂ ਅਪਨੇਂ ਗ੍ਰਿਹੋਂ ਮੇਂ ਬੁਲਾਇ ਕਰ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤਿ ਕੀ ਪਹੁਨਾਈ ਕਹੀਏ ਭੋਜਨ ਜਿਵਾਵੈਂਗੀਆਂ ਰਾਜਾ ਕੇ ਜੋ ਜਾਮਾਤਾ ਹੂਏ ਤੌ ਹਮ ਸਭੋਂ ਕੇ ਭੀ ਹੂਏ ਜੌ ਕੋਊ ਕਹੈ ਕਯਾ ਜਾਨੀਏ ਆਵੈਂ ਕਿ ਨ ਆਵੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਹੇ ਮਾਈ ਐਸੇ ਧਨੀ ਸਸੁਰਾਰ ਕਿਸ ਕੋਂ ਪ੍ਰਿਯ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਅਰਥ ਇਹ ਸਭੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਉਨਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਬਾਸ ਕਰਕੇ ਸੁਖ ਭੋਗਣੇ ਨਿਮਿਤ ਜਾਮਾਤਾ ਅਵਸ਼੍ਯ ਆਵਤੇ ਹੈਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੦੪ ।।ਤਬ ਤਬ ਰਾਮ ਲਖਨਹਿ ਨਿਹਾਰੀ ।ਹੁਇਹੈਂ ਸਭ ਪੁਰ ਲੋਗ ਸੁਖਾਰੀ ।

।।ਸੁਗਮ: ।।ਅਬ ਨ੍ਰਿਪ ਦਸਰਥ ਕੀ ਓਰ ਕਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਹਿਤੀ ਹੈਂ।

।।ਸਖਿ ਜਸ ਰਾਮ ਲਖਨ ਕਰ ਜੋਟਾ।।ਤੈਸੇ ਭੂਪ ਸੰਗ ਦੁਇ ਢੋਟਾ।।
।।ਸ੍ਯਾਮ ਗੌਰ ਸਭ ਅੰਗ ਸੁਹਾਏ।।ਤੇ ਸਬ ਕਹੈਂ ਦੇਖ ਜੇ ਆਏ।।
।।ਤੇ ਸਬ ਕਹੀਯੇ ਹਮਾਰੇ ਪਾਤੈ ਜਾਂਤੇ ਕੌਤੁਕ ਨਾਮ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀ ਲੇਣਾ ਆਪਰ ਸਪਸ੍ਟ।।
।।ਕਹਾ ਏਕ ਮੈਂ ਆਜ ਨਿਹਾਰੇ ।ਜਨੁ ਵਿਰੰਚ ਨਿਜ ਹਾਥ ਸਵਾਰੇ ।ਸੁਗਮ: ।।
।।ਭਰਤ ਰਾਮਹੀ ਕੀ ਅਨੁਹਾਰੀ।।ਸਹਸਾ ਲਖਨ ਸਕੈਂ ਨਰ ਨਾਰੀ।।
।।ਭਰਤ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਤੌ ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਾਰਖੀ ਹੀ ਹੈ ਜਬ ਭਰਤ ਕੋ ਦੇਖੀਏ ਤਬ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਭ੍ਰਮ ਪੜਤਾ ਹੈ ਜਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋਂ ਦੇਖੀਏ ਤਬ ਭਰਤ ਕਾ ਭ੍ਰਮ ਪੜਤਾ ਹੈ ਜਬ ਏਕਠੇ ਬੈਠੇ ਹੋਵੈਂ ਤਬ ਭੀ ਸਪਟ ਨਹੀ ਜਾਣੇ ਜਾਤੇ ਬੁਧਵਾਨ ਲੋਗ ਬੈਠਣੇ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ।
।।ਲਖਨ ਸਤ੍ਰੁ ਸੂਦਨ ਇਕ ਰੂਪਾ।।ਨਖ ਸਿਖ ਤੇ ਸਬ ਅੰਗ ਅਨੂਪਾ।।
।।ਮਨ ਭਾਵਹਿ ਮੁਖ ਬਰਨ ਨ ਜਾਹੀਂ।।ਉਪਮਾ ਕੋ ਤ੍ਰਿਭਵਨ ਕੇ ਨਾਹੀਂ।।ਸੁਗਮ:
੭੦੧ਛੰ: ।।ਉਪਮਾ ਨ ਕੋਉ ਕਹਿ ਦਾਸ ਤੁਲਸੀ ਕਤਹੁ ਕਬਿ ਕੋਵਿਦ ਕਹੇ।।
।।ਚਾਰੋਂ ਭ੍ਰਾਤਾਓਂ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਣੇ ਕੋ ਕਹੂੰ ਭੀ ਕੋਊ ਪਦਾਰਥ ਉਪਮਾਨ ਨਹੀ ਐਸੀ ਭਾਂਤਿ ਕਵੀ ਅਰੁ ਪੰਡਿਤ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਬਲ ਬਿਨੈ ਵਿਦ੍ਯਾ ਸੀਲ ਸੋਭਾ ਸਿੰਧੁ ਇਨ ਸੇ ਇਹ ਅਹੇਂ।।
।।ਜਿਸ ਮੇਂ ਬਲ ਅਧਿਕ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਹਾਂ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਜਹਾਂ ਦੋਨੋਂ ਹੋਹਿੰ ਤਹਾਂ ਵਿਦ੍ਯਾ ਕੀ ਪੂਰਣਤਾ ਨਹੀ ਹੋਤੀ ਜੋ ਵਿਦ੍ਯਾ ਮੇਂ ਨਿਪੁਨ ਭੀ ਹੋਇ ਸੋ ਰੂਪ ਕਰ ਐਸਾ ਸੁੰਦਰ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਜੌ ਏਕ ਸਤ ਗੁਣੋਂ ਯੁਕ੍ਤ ਭੀ ਹੋਇ ਤੌ ਚਾਰ ਭ੍ਰਾਤਾ ਏਕ ਸੇ ਨਹੀ ਹੋਤੇ ਤਾਂਤੇ ਸਰਬ ਗੁਣੋਂ ਕੀ ਨਿਧਿ ਇਨ ਕੇ ਸਮ ਇਹੀ ਹੈਂ।
।।ਪੁਰ ਨਾਰਿ ਸਕਲ ਪਸਾਰ ਅੰਚਲ ਬਿਧਿਹਿ ਬਚਨ ਸੁਨਾਵਹੀ।।
।।ਬ੍ਯਾਹਿਯਹਿ ਚਾਰੋ ਭਾਇ ਇਹਿ ਪੁਰ ਹਮ ਸੁਮੰਗਲ ਗਾਵਹੀਂ।।
।।ਸੁਗਮ: ੭੦੨।।ਸੋ: ।।ਕਹੈਂ ਪਰਸਪਰ ਨਾਰਿ ਵਾਰ ਵਿਲੋਚਨ ਪੁਲਕ ਤਨ।।
।।ਸਖਿ ਸਬ ਕਰਬ ਪੁਰਾਰਿ ਪੁਨਿ ਪਯੋਨਿਧਿ ਭੂਪ ਦੋ।।

।।ਅੰਬੁ ਸੇ ਅੰਬਕ ਪੂਰੇ ਅਰੁ ਤਨ ਰੋਮਾਂਚਿਤ ਹੂਏ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੇ ਤੇ ਯੁਵਤੀਆਂ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਹੇ ਸਖੀ ਮਹਾਂਦੇਵ ਹਮਾਰੇ ਸਭ ਮਨੋਰਥ ਸਫਲ ਕਰੈਂਗੇ ਜਾਂਤੇ ਦੋਨੋਂ ਨ੍ਰਿਪ ਪੁੰਨ੍ਯੋਂ ਕਾ ਸਿੰਧੁ ਹੈਂ ਅਸੁਪਾਤਾਦਿ

ਤਿਸ ਮੇ ਅਭਿਮਾਨ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੁਸੀਲਤਾ ਦੁਰਲਭ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇਂ ਇਹ ਸਭੀ ਹੋਇ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਕਰੇਂਣੇ ਕਾ ਹੇਤੁ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕਥਨ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ।ਕਿੰਵਾ ਭਾਵੀ ।ਵਿਯੋਗ ਕੀ ਵਯਾਕੁਲਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਕ ੯੦
ਹੈਂ ਕਾ ਭਾਵ ।ਇਹ ਮਹਾਂਦੇਵ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਸੋ ਅਪਨੇਂ ਅਭਿਪ੍ਰਾਯ ਕਰ ਨਾਰੀਯੋਂ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇਂ ਭੀ
ਕਹਾ ਹੈ। ।।ਕਿੰਵਾ।। ।।ਇਹ ਕਪਰਦੀ ਕਾ ਚਾਂਪ ਭਜ ਜੋ ਦੂਜਾ ਨ ਚਾਹਤੇ ਤੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨਾ
ਤੋੜਤੇ ਸੋ ਜਾਂਤੇ ਧਨੁਖ ਤੁੜਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਇਹ ਮਨੋਰਥ ਭੀ ਹਮਾਰਾ ਸਫਲ ਕਰੇਂਗੇ।੩੦੯।।

ਦੋ: ।।ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਕਲ ਮਨੋਰਥ ਕਰਹੀਂ ।ਆਨੰਦ ਉਮਗਿ ਉਮਗਿ ਉਰ ਭਰਹੀਂ।

।।ਇਸ ਭਾਂਤੇ ਕੇ ਮਨੋਰਥ ਯੁਵਤੀਆਂ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੀ ਓਰ ਉਮਗੇ ਹੂਏ ਜੋ ਰਿਦੇ ਹੈਂ
ਤਿਨ ਕੋ ਆਨੰਦ ਸੇਂ ਪੂਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ।।ਅਬ ਸਾਧੁ ਭੂਪਤੋਂ ਕਾ ਗਮਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਜੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸੀਯ ਸ੍ਵਯੰਬਰ ਆਏ ।ਦੇਖਿ ਬੰਧੁ ਸਭ ਤਿਨ ਸੁਖ ਪਾਏ।
।ਕਹਤ ਰਾਮ ਜਸ ਵਿਸਦ ਵਿਸਾਲਾ ।।ਨਿਜ ਨਿਜ ਗ੍ਰਿਹ ਗਏ ਮਹਿਪਾਲਾ ।।ਗਏ
।ਗਏ ਬੀਤ ਕੁਛ ਦਿਨ ਇਹ ਭਾਂਤੀ ।।ਪ੍ਰਮੁਦਤ ਪੁਰਜਨ ਸਕਲ ਬਰਾਤੀ

।।ਜੇਤੇ ।ਦਿਨ ਜਨੇਤ ਆਗੇ ਆਈ ਥੀ ਸੋ ।ਦਿਨ ।ਬਿਤੀਤ ਭਏ ਪੁਰ ਕੇ ਲੋਗ ਬਰਾਤੀਓਂ ਕੀ ਓਰ ਸੇਂ ਅਰੁ
ਬਰਾਤੀ ਪੁਰਵਾਸੀਓਂ ਕੀ ਓਰ ਸੇਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈਂ ਤਉ ਇਹ ਵਿਯੋਗ ਨਹੀ ਚਾਹਤੇ। ਤਬ ਲੋ।

।ਮੰਗਲ ਮੂਲ ਲਗਨ ਦਿਨ ਆਵਾ ।।ਹਿਮ ।ਰਿਤੁ ਅਗਹਨ ਮਾਸ ਸੁਹਾਵਾ

।।ਹਿਮ ਰਿਤੁ ਮੇਂ ਅਗਹਨ ਕਹੀਯੇ ਮੰਘਰ ਕਾ ਸੁੰਦਰ ਮਾਸ ਅਗਹਨ ਕੇ ਸੁੰਦਰ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ।ਇਹ
ਪੋਖ ਕਾ ਮਾਸ ਮੰਗਲ ਕਾਰਯੋਂ ਮੇਂ ਨਹੀ ਲੀਆ। ।।ਕਿੰਵਾ। ।।ਅਗਹਨ ਮੇਂ ਸੀਤ ਅ
ਲਪ ਹੋਤਾ ਹੈ ।ਤਿਸ ਕਰ ਰੁਚਰ। ।।ਕਿੰਵਾ। ।।ਭਗਵਾਨ ਨੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਮਾਸਾਨਾਂ ਮਾਰਗ
ਸੀਰਖੋਹੰ ਤਾਂਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ।।

।।ਗ੍ਰਹਿ ਤਿਥ ਨਖਤ ਜੋਗ ਵਰ ਵਾਰੂ ।ਲਗਨ ਸੋਧ ਵਿਧਿ ਕੀਨ ਵਿਚਾਰੂ
।।ਪਠੈ ਦੀਨ ਨਾਰਦ ਸਨ ਸੋਈ ।ਗਨੀ ਜਨਕ ਕੇ ਗਨਕਨ ਜੋਈ। ।।

।।ਜੋ ਲਗਨ ਜਨਕ ਕੇ ਜੋਤਸੀਓਂ ਨੇਂ ਗਨਾ ਥਾ ਸੋਈ ਤਿਥ ਵਾਰ ਗ੍ਰਹਿ ਨਖਤ੍ਰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇਂ ।ਲਿਖਕ
ਰ ਨਾਰਦ ਕੇ ਹਾਥ ਪੱਤ੍ਰ ਪਠਾਯਾ।

।।ਸੁਨੀ ਸਕਲ ਲੋਕਨ ।ਇਹ ਬਾਤਾ ।ਕਹੈਂ ਜੋਤਕੀ ਭੀ ਪਿ ।ਬਿਧਾਤਾ।।

।।ਜਬ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ।ਇਹ ।ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਸੁਨਾ ਤੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਜੋਤਸੀਓਂ ਕੀ ਭ੍ਰਾਪਿ ।ਵਿਧਾਤ ਸਦਰਸ ਹੈ
੩੧੦।।ਅਬ ।ਤਿਸ ਲਗਨ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ।ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ।

ਦੋ: ।।ਧੇਨੁ ਧੂਰ ਵੇਲਾ ।ਵਿਮਲ ਸਕਲ ਸੁਮੰਗਲ ਮੂਲਾ।

ਪ੍ਰੰ੦੬
੫੦੫

।।ਬਿਪ੍ਰਨ ਕਹੇਉ ਬਿਦੇਹ ਸਨ ਜਾਨ ਸਗੁਨ ਅਨਕੂਲ।।

।।ਸ੍ਰੀਪਰਸ਼ਰਾਮ ਸ੍ਰਮਾਸ ਪ੍ਰਰਥਾਂ ਛੁਦ੍ਰਪਦਾਂ ਨਿਖਅਤ੍ਰ ਪੰਚਮੀ ਤਿਥ ਗੋਧੂਲ ਅਵਸਰ ਤਿਸਮੇਂ ਔਰ ਭੀ ਸ਼ੁਭ ਯੋਗਾਦਕਾਦਿਕ ਸ਼ੁਭ ਵੀਚਾਰ ਕੈ ਜੋਤਸੀਓਂ ਨੇ ਜਨਕ ਪ੍ਰਤ ਕਹਾ ਇਸਮੇਂ ਪਾਨ ਗ੍ਰਹਣ ਕਰਾਓ।।
।।ਆਸੰਕਾ।। 　　।।ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਨੇਂ ਲਗਨ ਸੋਧਕਰ ਵਿਵਾਹ ਲਿਖਾ ਤੋ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਕੋ ਬਨਵਾਸਾਦਿਕ ਕਿਉਂ ਹੂਏ।। 　　।।ਉੱਤਰੁ।। 　　।।ਵਿਵਾਹ ਕੇ ਲਗਨ ਕਾ ਫਲ ਯੇਹ ਹੈ ਵਿਵਾਹਾਦਿਕ ਮੰਗਲ ਨਿਰਵਿਘਨ ਹੋਵੈਂ ਅਰੁ ਆਪਸ ਮੇਂ ਪਤਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਸਨੇਹ ਰਹੈ ਸੰਤਾਨ ਸ਼ੁਭ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਬਨਬਾਸਾਦਿਕ ਕਸ਼ਟ ਤੌ ਜਨਮ ਗ੍ਰਹੋਂ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।। 　　।।ਨਨੁ।।
।।ਕੇਤੇ ਰਾਮਾਇਣੋਂ ਮੇਂ ਪਰਸੁਰਾਮ ਜੀ ਕਾ ਆਵਣਾ ਵਿਵਾਹ ਸੇਂ ਉਪਰੰਤ ਕਹਾ ਹੈ ਤੌ ਨਿਰਵਿਘਨ ਮੰਗਲ ਕੈਸੇ ਹੂਆ ਸੀਤਾ ਕੋ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇ ਬਨਬਾਸ ਦਿਵਾਯਾ ਅਰੁ ਲਵਕੁਸ਼ ਨੇ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਕੀਆ ਤਉ ਸਨੇਹ ਕਿਆ ਰਹਾ।। 　　।।ਉੱਤਰੁ।। 　　।।ਏਹ ਬਾਤ ਯਦਯਪਿ ਹੈ ਤੌ ਭੀ ਬਿਚਾਰ ਪਰ ਦੋਸ ਨਹੀ ਆਵਤਾ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀ ਸਰਬਗ੍ਯ ਹੈਂ ਜੋ ਜੋ ਕਾਰਜ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਅਵਤਾਰ ਮੇਂ ਹੋਣੇ ਥੇ ਸੋ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਤਿਨ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਲਗਨ ਸੋਧਾ ਥਾ ਸੋ ਤਿਸੀ ਭਾਂਤਿ ਹੂਏ ਇਸੀ ਨਿਮਿਤ ਗ੍ਰੰਥਕਾਰ ਨੇਂ ਵਿਚਾਰ ਪਰ ਮੂਲ ਮੇਂ ਰਖਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਪੂਰਣ ਬ੍ਰਿਤਾਂਤ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਨੇਂ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਲੀਆ ਥਾ ਅਰੁ ਨਾਰਦ ਕੇ ਹਾਥ ਭੀ ਪਠਾ ਇਸੀ ਹੇਤ ਪਠਾਯਾ ਥਾ ਜੋ ਨਾਰਦ ਭਗਵੰਤ ਕਾ ਮਨ ਹੈ।।
।।ਆਸੰਕਾ।। 　　।।ਪਿਤਾਮਾ।। ਨੇਂ ਤੋ ਭਾਵੀ ਸਤ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਲਗਨ ਸੋਧਾ ਜਨਕ ਕੇ ਜੋਤਸੀਓਂ ਨੇ ਕਿਸ ਨਾ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਰਾਜਾ ਕੋ ਕਹਾ ਇਨ ਗ੍ਰਹੋਂ ਨਖਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਫਲ ਕਰ ਸੀਤਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋਂ ਕਸ਼ਟ ਹੋਵੈਂਗੇ।। 　　।।ਉੱਤਰੁ।। 　　।।ਜੋ ਵਿਵਹਾਰ ਸਮਸ੍ਰਿ ਬੁਧਿ ਮੇਂ ਫੁਰੇ ਹੈਂ ਸੋਈ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਬੁਧਿ ਮੇਂ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਪਾਂਚ ਭੌਤਿਕ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਵਿਧਿ ਨੇਂ ਸ੍ਰਿਜੀ ਹੈ ਅਰੁ ਦਸਹੁ ਇੰਦ੍ਰੀਓਂ ਕਰ ਸਰੀਰੋਂ ਕਾ ਵਿਵਹਾਰ ਸਿਧ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋ ਔਰ ਉਪਜਾਵਣੇ ਤੌ ਭਿੰਨ ਰਹਾ ਕੋਊ ਬੁਧਵੰਤ ਨਾਮ ਭੀ ਨਹੀ ਕਹਿ ਸਕਤਾ ਜੋ ਅਮਕਾ ਤਤ ਅਮਕੀ ਇੰਦ੍ਰੀ ਔਰ ਅਮਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਨਿਮਿਤ ਚਾਹੀਤੇ ਥੇ ਤੈਸੇ ਹੀ ਜੋ ਵਿਧਾਤਾ ਨਹੀ ਬਨਾਯਾ ਸੋ ਜੀਵੋਂ ਕੀ ਬੁਧਿ ਵਿਖੇ ਆਵਤਾ ਹੀ ਨਹੀ ਤੈਸੇ ਹੀ ਜੋਤਸੀਓਂ ਨੇਂ ਭੀ ਗ੍ਰਹੋਂ ਨਖਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਗਤਿ ਵਿਧਿ ਕੀ ਇੱਛਾ ਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਜਾਨੀ ਤਦਨੰਤਰ ੩੧੧।।

।।ਚੌ: ।।ਉਪਰੋਹਿਤਹਿ ਕਹੇਉ ਨਰਨਾਹਾ।।ਅਬ ਬਿਲੰਬ ਕਰ ਕਾਰਨ ਕਾਹਾ।।
।।ਸਤਾਨੰਦ ਤਬ ਸਚਿਵ ਬੁਲਾਏ।।ਮੰਗਲ ਸਕਲ ਸਾਜ ਸਬ ਲਿਆਏ।।
।।ਸੰਖ ਨਿਸਾਨ ਪਨਵ ਬਹੁ ਬਾਜੇ।।ਮੰਗਲ ਸਗੁਨ ਸਾਜ ਸਬ ਸਾਜੇ।।ਸੁਗਮ:
।।ਸੁਭਗ ਸੁਆਸਨ ਗਾਵਹਿੰ ਗੀਤਾ।।ਕਰੈਂ ਵੇਦ ਧੁਨਿ ਵਿਪ੍ਰ ਪੁਨੀਤਾ।।
।।ਸੁਆਸਨ ਨਾਮ ਸੁਭਾਗਵਤੀ ਅਹੁ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਕਾ ਇਤਰ ਸੁਗਮ:।।
।।ਲੇਨ ਚਲੇ ਸਾਦਰ ਇਹੁ ਭਾਂਤੀ।।ਗਏ ਜਹਾਂ ਜਨਵਾਸ ਬਰਾਤੀ।।
।।ਸਤਾਨੰਦ ਜੀ ਸਾਚਿਵਹੁ ਇਸਤ੍ਰੀਆਹੁ ਵਿਪ੍ਰਹੁ ਸਾਹਿਤ ਲਿਆਵਣੇਂ ਹੇਤੁ ਰਾਜਾ ਕੇ ਸਮੀਪ ਗਏ।।

॥ਕੌਸਲਪਤਿ ਕਰ ਦੇਖ ਸਮਾਜੂ॥ ਅਤਿ ਲਘੁ ਲਾਗ ਤਿਨਾਹਿੰ ਸੁਰ ਰਾਜੂ

॥ਰਾਜੇ ਦਸਰਥ ਕਾ ਸਮਾਜ ਦੇਖ ਕੇ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਤਿਨਕੋ ਇੰਦ੍ਰ ਕੀ ਸੰਪਦਾ ਭੀ ਅਤਿ ਲਘੁ ਭਾਸਤੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਇੰਦ੍ਰਾਦਿਕ ਤਹਾਂ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣ ਆਏ ਹੈਂ

॥ਭਯੋ ਸਮੇਂ ਅਬ ਧਾਰਿਯ ਪਾਊ॥ ਯਹਿ ਸੁਨ ਪਰਾ ਨਿਸਾਨੇ ਘਾਊ॥

॥ਬ੍ਰਿਨੈ ਕਰ ਕਹਾ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਲਗਨ ਸਮੇ ਸਮੀਪ ਆਯਾ ਹੈ ਅਬ ਰਾਜ ਭਵਨ ਮੇਂ ਚਰਨ ਧਰੀਏ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਨਿਸਾਨੇ ਘਾਉ ਕਰੀਯੇ ਨਗਾਰੇ ਪਰ ਚੋਟ ਪਰੀ॥

॥ਗੁਰਹਿ ਪੂਛ ਕਰ ਕੁਲ ਬਿਧਿ ਰਾਜਾ॥ ਚਲੇ ਸੰਗ ਮੁਨਿ ਸਾਧ ਸਮਾਜਾ॥

॥ਗੁਰੋਂ ਕੋ ਪੂਛ ਕਰ ਵੈਦਕ ਲੌਕਕ ਬਿਵਹਾਰ ਜੋ ਉਚਿਤ ਥੇ ਸੋ ਕਰ ਕੇ ਰਿਖੀਂ ਮੁਨੀਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਸੰਗ ਲੇ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਚਲਾ॥ ॥ਆਸੰਕਾ॥ ॥ਉਸ ਉਤਸਾਹ ਮੇ ਸਾਥ ਜਨੇਤ ਕਾਹਿਣੀ ਬਣਤੀ ਥੀ ਸੋ ਨਹੀਂ ਕਰੀ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਅਰੁ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਸਾਥ ਕਾਹੇ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਥਾ॥ ॥ਉਤਰੁ॥

॥ਜਹਾਂ ਰਾਜਾ ਕੀ ਜਾਤ੍ਰਾ ਕਰੀਤੀ ਹੈ ਤਹਾਂ ਸੈਨਾਂ ਕਾ ਕਥਨ ਅਵੰਤਰ ਹੀ ਆਇ ਜਾਤਾ ਹੈ॥ ਜਾਂਤੇ ਸੈਨਾਂ ਆਪ ਸੇਂ ਪਹੁੰਚਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਰਿਖੀਂ ਮੁਨੀਂ ਕਾ ਨਾਮ ਕਹੇ ਬਿਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਤਾ ਜਾਂਤੇ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਸਤਕਾਰ ਬਿਨਾ ਸੰਗ ਜਾਣੇ ਕਾ ਕਿਆ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਤਿਸ ਕਰ ਸੈਨਾਂ ਕਾ ਨਾਮ ਨਾ ਕਹਾ ਅਰੁ ਰਿਖੀਂ ਕਾ ਕਹਾ ਜੋ ਸੰਤੋਂ ਕੋ ਸਨਮਾਨ ਕਰ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਸੰਗ ਲੀਆ ਅਰੁ ਤਿਨਕੇ ਸੰਗ ਲੇਣੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹੁ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦੀਰਘਾ ਏਹ ਹੈ ਮੰਗਲ ਇਨੋਂ ਮੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ੍ਰੀ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਕੇ ਨਿਰਬਾਹੇ ਨਿਮਿਤ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਚਾਹੀਤਾ ਹੈ॥

॥ਵਾ॥ ॥ਰਾਜਾ ਕੇ ਮਨ ਐਸੀ ਆਈ ਧਨੁਖ ਭੰਗ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕਾ ਜੀਤਣ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਜਾਨਕੀ ਸੇਂ ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਹਰਖ ਭਯਾ ਹੈ ਬਡਾ ਕਦਾਚਿਤ ਮੁਝੇ ਹੰਕਾਰ ਆਇ ਜਾਤਾ ਹੋਇ ਤਿਸ ਕੀ ਨਿਵ੍ਰਿਤ ਨਿਮਿਤ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਸਾਥ ਲੀਆ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਯਹਿ ਵਿਵਾਹ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਮੰਗਲ ਅਤਿ ਉਤਸਾਹ ਦਾਯਕ ਹੈ ਜਵਾ ਅਵਸਥਾ ਮੇ ਸੁੰਦਰ ਲਾਗਤੇ ਹੈਂ ਹਮਾਰੀ ਬ੍ਰਿਧ ਅਵਸਥਾ ਹੈ ਅਰੁ ਚਲਣਾ ਭੀ ਅਵਸ੍ਯ ਬਣਤਾ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਅਰੁ ਜਨਕ ਸੇ ਸਨਬੰਧ ਪਰੰਤੁ ਐਸੀ ਰੀਤਿ ਸੇ ਚਲੀਏ ਲੌਕਕ ਬਿਵਹਾਰ ਪੂਰਨ ਰਹੇ ਅਰੁ ਮਨ ਕੀ ਉਪਾਸਮ ਰਹੇ ਇਸੁ ਨਿਮਿਤ ਸੰਤੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਸਾਥ ਲੀਆ॥੭੧੨॥

ਦੋ: ॥ਭੂਪ ਵਿਭਵ ਅਵਧੇਸ ਕਰ ਦੇਖ ਦੇਵ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿ॥ ॥

॥ਲਗੇ ਸਰਾਹਨ ਸਹਸ ਮੁਖ ਜਾਨ ਜਨਮ ਨਿਜ ਬਾਦ॥

॥ਦਸਰਥ ਕੇ ਭਾਗੋਂ ਕਾ ਵਿਭਵ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੋ ਦੇਖ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਅਪਨੇ ਜਨਮ ਕੋ ਬਿਰਥ ਮਾਨਤ ਭਏ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਜੀਸ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਚਰਣੋਂ ਕੀ ਹਮ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੇ ਪਿਤਾ ਭਾਵ ਕਰ ਦਸਰਥ ਅਬ ਸਿਰ ਪਰ ਪੁਸਪ ਚੜ੍ਹਾਵੇਗਾ ਅਰੁ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖੇਗਾ॥ ॥ਆਸੰਕਾ॥ ॥ਵਿਰੰਚ ਸੇਂ ਦਸਰਥ ਕੋ ਆਨੰਦ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਕਾਹਿ ਤੇ ਕੈਸੇ ਬਨੈ॥ ॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਗ੍ਰੰਥਕਾਰੋਂ ਕੀ ਰੀਤਿ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਕਹਿਣਾ ਹੋਤਾ ਹੈ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੦੮ ਤਿਸਕੇ ਆਗੇ   ਔਰੋਂ ਕੀ ਲਘੁਤਾ ਕਹਿਜਾਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਈਹਾਂ ਭੀ ਦਸਰਥਕੇ ਉਤਕਰਖ ਕਥਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਯੋ
੯.੧ ਜਨ ਹੈ ਵਿਧਕੀ ਨ੍ਯੂਨਤਾ ਮੇਂ ਨਹੀਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਈਹਾਂ ਭਾਗ੍ਯ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਕਹੀ ਜੋ ਦਸ
ਰਥਕੀ ਭਾਗ੍ਯਕੇ ਫਲ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਕਰ ਵਿਰੰਚਾਦਿਕ ਆਪਕੋਂ ਨ੍ਯੂਨ ਮਾਨਤੇ ਭਏ ਜੈਸੇ ਦਸਮ ਸਕੰਧ
ਮੇਂ ਕਹਾ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀਨੇ॥ ॥ਅਹੋ ਭਾਗ੍ਯਮ ਅਹੋ ਭਾਗ੍ਯਮ ਨੰਦ ਗੋਪ ਬ੍ਰਿਜੌਕਸਾਂ॥ ਯਨਮਿਤ੍ਰੰ ਪਰ
ਮਾਨੰਦ ਪੂਰਣੰ ਬ੍ਰਹਮ ਸਨਾਤਨੰ॥ ॥ਨੰਦ ਗੋਪਕੇ ਬ੍ਰਿਜ ਵਾਸੀਓਂ ਕਾ ਬਡਾ ਉਤਮ ਭਾਗ
ਹੈ ਜਿਨਕਾ ਪਰਮ ਮਿਤ੍ਰ ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪਕ ਸੱਚਦਾਨੰਦ ਸਨਾਤਨ ਬ੍ਰਹਮ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦੇਵ ਦ੍ਰਿਪਕਰ ਇਸ
ਥਿਤ ਹੈਂ॥ ॥ਅਹੋਤਿ ਧੰਨ੍ਯਾ ਬ੍ਰਿਜ ਗੋਰਮੰਨ੍ਯਾ ਸ੍ਤਨ੍ਯਾਂਮ੍ਰਿਤੰ ਪੀਤਮਤੀਵ ਤੇ ਮੁਦਾ॥ ਯਾਸਾਂ ਵਿ
ਭੋ ਵਤ੍ਸਤਰਾਤਮਜਾਤਮਨਾ ਯਤ੍ਰਿਪ੍ਤਯੇਦ੍ਯਾਪਿ ਨ ਚਾਲਮਧ੍ਵਰਾ॥ ॥ਆਸਚਰਯ ਹੈ
ਧੰਨ੍ਯ ਹੈਂ ਬ੍ਰਿਜਕੀ ਧੇਨੁ ਅਰੁ ਤਰਨੀਆਂ ਹੈ ਵਿਭੋ ਵਤਸ ਅਰੁ ਸਿਸ਼ੁ ਰੂਪ ਧਰਕੇ ਜਿਨਕੇ ਸ੍ਤਨੋਂ ਕਾ
ਦੁਗਧ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰ ਤੁਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਏ ਜਿਸ ਤੁਮਾਰੀ ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਕੋਂ ਅਬ ਪਰਯੰਤ ਯਗਮਾ
ਭੀ ਸਾਮਰਥ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ॥੭੧੩॥

॥ਦੋ:॥ ॥ਸੁਰਨ ਸੁਮੰਗਲ ਅਵਸਰ ਜਾਨਾ॥ ਬਰਖਹਿ ਸੁਮਨ ਬਜਾਇ ਨਿਸਾਨਾ॥

॥ਸਿਵ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕ ਬਿਬੁਧ ਬਰੂਥਾ॥ ਚਢੇ ਬਿਮਾਨਨਿ ਨਾਨਾ ਜੂਥਾ॥ ਸੁਗਮ:

॥ਪ੍ਰੇਮ ਪੁਲਕ ਤਨ ਹ੍ਰਿਦੈਂ ਉਛਾਹੂ॥ ਚਲੇ ਬਿਲੋਕਨ ਰਾਮ ਬਿਆਹੂ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀਕੇ ਵਿਵਾਹ ਦੇਖਨੇ ਕਾ ਜੋ ਭਯਾ ਹੈ ਰਿਦੇਕੋਂ ਉਤਸਾਹ ਤਿਸਕਰ ਤਨਪਰ ਰੋਮਾਂਚਾਂਦਿ
ਕ ਭਏ ਹੈਂ॥

॥ਦੇਖਿ ਜਨਕਪੁਰ ਸੁਰ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਲੋਕ ਸਬਹਿਂ ਲਘੁ ਲਾਗੇ॥

॥ਦੇਵਤਿਓਂ ਕੋਂ ਅਪਨੇ ਲੋਗਨ ਕੀ ਸੰਪਦਾ ਲਘੁ ਲਾਗਤੀ ਭੀ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਜਨਕਪੁਰ ਕੀ ਮਹਿ
ਮਾਂ ਜਾਣਨੀ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਸੁਰੋਂਨੇ ਇਹ ਬੀਚਾਰਾ ਹਮਾਰੇ ਲੋਕੋਂ ਮੇਂ ਅਪਨੀ ਅਪਨੀ
ਵਿਭੂਤ ਹੈ ਅਰੁ ਈਹਾਂ ਇਸ ਕਾਲ ਮੇਂ ਸਰਬ ਵਿਸ੍ਵਕੀ ਵਿਭੂਤ ਹੈ॥

॥ਚਿਤਵਹਿਂ ਚਕਿਤ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਬਿਤਾਨਾ॥ ਰਚਨਾ ਸਕਲ ਅਲੌਕਿਕ ਨਾਨਾ॥

॥ਜਿਸ ਵਿਤਾਨ ਕਾ ਪੀਛੇ ਵਰਣਨ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਤਿਸਕੋਂ ਦੇਖਕਰ ਸਭ ਅਮਰ ਭੀ ਚੱਕ੍ਰਿਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੋ
ਐਸਾ ਵਿਤਾਨ ਸਰਬਾਂਗ ਸੁੰਦਰ ਕਬੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖਾ॥

॥ਨਗਰ ਨਾਰਿ ਨਰ ਰੂਪ ਨਿਧਾਨਾ॥ ਸੁਘਰ ਸੁਧਰਮ ਸੁਸੀਲ ਸੁਜਾਨਾ॥

॥ਪੁਰਕੇ ਨਾਰੀ ਨਰ ਰੂਪ ਮੇਂ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਬ੍ਯਵਹਾਰ ਮੇਂ ਚਤੁਰ ਵਰਣਾਸ੍ਰਮੋਂ ਕੇ ਧਰਮ ਮੇਂ ਨਿਪੁਨ ਸੌ
ਮ੍ਯ ਸੁਭਾਵ ਅਰੁ ਸੁਜਾਨ ਕਹੀਏ ਗ੍ਯਾਨਵਾਨ॥

॥ਤਿਨਹਿ ਦੇਖਿ ਸਬ ਸੁਰ ਸੁਰਨਾਰੀ॥ ਭਏ ਨਖਤ ਜਨੁ ਬਿਧੁ ਉਜਿਆਰੀ॥

॥ਤਿਨਕੇ ਗ੍ਯਾਨਾਦਿਕ ਗੁਣ ਦੇਖਕੈ ਦੇਵਤਾ ਅਰੁ ਦੇਵਬਧੂਆਂ ਆਪਕੋਂ ਇੰਦੁ ਆਗੇ ਉਡਗਣੋਂ—

ਸਮ ਜਾਨਤ ਭੁਏ॥

॥ਬਿਧਿਹਿੰ ਭਯੋ ਅਸਚਰਜ ਬਿਸੇਖੀ॥ਨਿਜ ਕਰਨੀ ਕਛੁ ਕਤਹੁ ਨ ਦੇਖੀ

॥ਈਹਾਂ ਕਹਾ ਬਿਰੰਚਜੀਨੇਂ ਆਪਨੀ ਕਰਣੀ ਕਹੂੰ ਨ ਦੇਖੀ ਸੋ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀਕੀ ਰਚਨਾ ਬਿਨਾ ਬਿਚਾਰ ਕੈਸੇ ਬਨੇ॥ ॥ਉੱਤਰੁ॥ ॥ਬ੍ਰਹਮਾਂਜੀਨੇਂ ਸ਼੍ਰਾਵਣ ਜੰਗਾਮ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟਿ ਸਭ ਕਰੀ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਮਰਕਤ ਮਣੀਓਂਕੇ ਆਂਬ੍ਰਪੜ ਤੌ ਨਹੀ ਰਚੇ ਇਤਨਾ ਦੇਖਕਰ ਚਨੰ ਦੇਖਕਰ ਆਸਚਰਯ ਭਯਾ॥

॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਜੈਸੇ ਵਤਸਹਰਨ ਸਮੇ ਬ੍ਰਹਮਾਂ ਜੀਨੇਂ ਅਪਣੀ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟਿ ਸੇਂ ਵਿਲਖਣ ਵਤਸ ਗੋਪਾਲ ਦੇਖੇ ਥੇ ਤੈਸੇ ਈਹਾਂ ਭੀ ਅਪੂਰਬ ਰਚਨਾ ਦੇਖੀ ਤਾਤਪਰਯ ਇਹ ਲਖਯਾਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਕ੍ਰਿਤ ਸ੍ਰਿਸ਼੍ਟਿ ਹੈ ਮੇਰੀ ਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਨਿਜ ਕਰਣੀ ਕਹੀਯੇ ਅਪਣੇ ਕਰਣਹਾਰੀ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਸ ਆਵਿਦ੍ਯਾ ਰੂਪ ਮਾਯਾ ਕਰ ਬ੍ਰਹਮਾਂਜੀ ਭੀ ਰਚੇ ਹੈਂ ਸੋ ਕਤਹੂ ਨ ਦੇਖੀ ਤਤ੍ਰ ਇਹ ਜਨਕਪੁਰ ਕੇ ਲੋਕ ਸੋ ਪਿਸਭੀ ਰਾਮਾਨੰਦ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸਮਾਜ ਭੀ ਪਹਲੇ ਕੇ ਦਰਸਨ ਅਰੁ ਵਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਕੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਰਮਾਤਰੋ ਆਵਿਦ੍ਯਾ ਕਿਸੂ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਨ ਦੇਖੀ॥

॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਨਿਜ ਕਰਨੀ ਕਾ ਅਰਥ ਇਹ ਜੋ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਕਰਤਾ ਹੈ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਮੈਨੇ ਕੀਆ ਸੋ ਐਸਾ ਹੰਕਾਰੀ ਈਹਾਂ ਕਹੂੰ ਨਹੀ ਦੇਖਾ ਸਭੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਭਗਵੰਤ ਨੇ ਕੀਆ ਹੈ ਐਸੇ ਭਗਵੰਤ ਪਰਾਇਣ ਲੋਕ ਦੇਖਕਰ ਬਿਧਿ ਕੋ ਆਸਚਰਜ ਰੂਪ ਹਰਖ ਭਯਾ॥੩੧੪॥

॥ਦੋ: ॥ਸਿਵ ਸਮੁਝਾਏ ਦੇਵ ਸਬ ਜਿਨ ਅਸਚਰਜ ਭੁਲਾਹੁ॥

॥ਹ੍ਰਿਦੈ ਬਿਚਾਰਹੁ ਧੀਰਧਰਿ ਸਿਯ ਰਘੁਬੀਰ ਬਿਵਾਹੁ॥

॥ਸੰਕਰਜੀਨੇਂ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਸਮਝਾਯਾ ਤੁਮ ਆਸਚਰਜਮਾਨ ਕਰ ਭੂਲੋ ਨਹੀ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਦੇਖੋ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਰੂਪ ਜੋ ਸੀਤਾ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਇਹੀ ਤਿਨਕਾ ਬਿਵਾਹ ਹੈ ਬ੍ਰਹਮਾਦਿਕੋਂ ਪਰ ਬਿਕਾਰ ਕੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਕਬੀ ਕਬੀ ਭ੍ਰਮ ਪੜ ਜਾਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੋ ਸਦਾ ਨਿਰਵਿਕਲਪਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਨਿਰ ਸੰਦੇਹ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੩੧੫॥

॥ਚੌ: ॥ਜਿਨ ਕਰ ਨਾਮ ਲੇਤ ਜਗ ਮਾਂਹੀ॥ਸਕਲ ਅਮੰਗਲ ਮੂਲ ਨਸਾਂਹੀ॥ ੧

॥ਕਰਤਲ ਹੋਹਿੰ ਪਦਾਰਥ ਚਾਰੀ॥ਤੇਈ ਸੀਯ ਰਾਮ ਕਹੇ ਕਾਮਾਰੀ॥ ॥

॥ਜਿਸ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਨਾਮ ਜਪਣ ਮਾਤ੍ਰ ਕਰ ਸਰਬ ਉਪਦ੍ਰਵ ਨਾਸ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਈਹਾਂ ਸਾਖ੍ਯਾਤ ਹੈਂ ਕਾਮਾਰਿ ਵਿਸੇਖਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸਰਬ ਵਿਕਾਰੋਂ ਮੇਂ ਕਾਮ ਮੁਖ੍ਯ ਹੈ ਤਿਸਕੇ ਜੀਤਣੇਂ ਕਰ ਜੋ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੋ ਯਥਾਰਥ ਰਮਾਤਾ ਹੈਂ॥

॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਸੰਭੁ ਸੁਰਨ ਸਮੁਝਾਵਾ॥ਪੁਨ ਆਗੇ ਬਰ ਬਸਹੁ ਚਲਾਵਾ॥

॥ਦੇਵਤਾ ਜੋ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਸੇਂ ਵਾਰਤਾ ਕਰਨੇ ਸੇ ਸਮਾਪਤ ਕਰ ਭੂਤ ਪੜੇ ਥੇ ਤਿਨਕੋਂ ਸਿਵ ਜੀਨੇਂ ਸਮਝਾਇ ਕਰ ਅਰੁ ਦਰਸਨ ਕਰੀਯੇ ਸੁਨਾ ਕਰ ਆਗੇ ਚਲਾਯਾ॥ ॥ਕੈਸਾ॥ ॥ਦਸ ਨਾਮ

੪੨੦ ਬੋਲਕਾ ਅਪਨਾ ਜੋ ਸੇਸ਼ ਬੋਲ ਹੈ ਤਿਸਕੋ ਦੇਵਤਾਓਂ ਸਮੀਪ ਹੋਣੇ ਨਿਮਿਤ॥
੯।० ॥ਦੇਵਨ ਦੇਖ ਸੁਦਸਰਥ ਜਾਤਾ॥ ਮਹਾਂ ਮੋਦ ਮਨ ਪੁਲਕਤ ਗਾਤਾ॥ ॥

॥ਆਮਰੋਂ ਨੇ ਦੇਖਾ ਜੋ ਦਸਰਥ ਕਾ ਗਮਨ ਜੋ ਮਨਤ ਨਕਤ ਪਰਮਾਨੰਦ ਤੇ ਪੁਨ: ਹਾਸ੍ਯ ਸੋਭੀ ਕਰੀ ਹੈ॥

॥ਸਾਧ ਸਮਾਜ ਸੰਗ ਮਹਿ ਦੇਵਾ॥ ਜਨੁ ਤਨੁ ਧਰੇ ਕਰਹਿ ਸੁਕ੍ਰਤ ਸੇਵਾ॥

॥ਰਾਜਾ ਕੇ ਸੰਗ ਸੰਤੋਂ ਅਰੁ ਬ੍ਰਾਹਮਣੋਂ ਕਾ ਸਮਾਜ ਕੈਸਾ ਹੈ ਮਾਨੋਂ ਦੇਹ ਧਾਰ ਕਰ ਨਿਪਕੇ ਛੰਦ ਸੇਵਤੇ ਹੈਂ ਈਹਾਂ ਸੇਵਣਾ ਸੋਭਾ ਦੇਨ ਕੇ ਅਰਥ ਮੇਂ ਹੈ॥

॥ਸੋਹਤ ਸਾਥ ਸੁਭਗ ਸੁਤ ਚਾਰੀ॥ ਜਨੁ ਅਪਵਰਗ ਸਕਲ ਤਨੁ ਧਾਰੀ

॥ਅਰੁ ਚਾਰੋਂ ਪੁਤ੍ਰ ਸੰਗ ਕੈਸੇ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਮਾਨੋਂ ਸਲੋਕਾਦਿਕ ਚਾਰੋਂ ਮੁਕ੍ਤੋਂ ਨੇ ਦੇਹ ਧਾਰੇ ਹੈਂ॥

॥ਮਰਕਤ ਕਨਕ ਵਰਨ ਕਾ ਜੋਰੀ॥ ਦੇਖ ਸੁਰਨ ਭੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਥੋਰੀ॥

॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰੁ ਭਰਤ ਨੀਲਮਣੀਓਂ ਕੀ ਜੋੜੀ ਲਖਮਣ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਕਨਕਮਣੀਓਂ ਕੀ ਜੋੜੀ ਤਿਨਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਦੇਖਕੇ ਆਮਰੋਂ ਕੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਭਯਾ॥

॥ਪੁਨ ਰਾਮਹਿ ਵਿਲੋਕ ਹਿਯ ਹਰਖੇ॥ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਸਰਾਹਿ ਸੁਮਨ ਤਿਨ ਵਰਖੇ॥
ਸੁਗਮ:॥੩੧੬॥ ਦੋ: ॥ਰਾਮ ਰੂਪ ਨਖ ਸਿਖ ਸੁਭਗ ਵਾਰਹਿ ਵਾਰ ਨਿਹਾਰ॥
॥ਪੁਲਕ ਗਾਤ ਲੋਚਨ ਸਜਲ ਉਮਾ ਸਮੇਤਿ ਪੁਰਾਰਿ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਰੂਪ ਕਾ ਨਖ ਸਿਖ ਧ੍ਯਾਨ ਕਰਨੇ ਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਉਪਜਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਸ਼ਿਵਜੀ ਸਹਿਤ ਸਿ ਵਜੀ ਕੇ ਰੋਮਾਂਚਾਦਿਕ ਹੂਏ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹਿ ਬਾਲ ਆਦਿ ਸਭ ਕਾ ਧ੍ਯਾਨ ਤੋ ਸਭ ਕੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਹੈ ਪਰੰਤੁ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੀ ਇਹਿ ਮੂਰਤਿ ਭੀ ਚਿਤ ਕੋ ਅਤਿ ਭਾਈ ਹੈ॥ ॥ਕਵਿਤਾ॥ ॥ਏਹੁ ਵੀਚਾਰ ਜਿਸਕੋ ਵੇਦ ਨੇਤਿ ਨੇਤਿ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਭਕ੍ਤ ਵਤਸਲਤਾ ਕਰ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀਆ ਦੇਖਕ ਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਧ੍ਯਾਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੩੧੬॥

॥ਚੌ: ॥ਕੇਕਿ ਕੰਠ ਦੁਤਿ ਸ੍ਯਾਮਲ ਅੰਗਾ॥ ਤੜਿਤ ਵਿਨਿੰਦਕ ਵਸਨ ਸੁਰੰਗਾ॥

॥ਮੋਰ ਕੀ ਗ੍ਰੀਵਾ ਸਮ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਵਰਣ ਹੈ ਅਰ ਦਾਮਨੀ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕੇ ਨ੍ਯੂਨ ਕਰਣ ਹਾਰਾ ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਪੀਤਾਂਬਰ ਹੈ॥

॥ਬ੍ਯਾਹ ਵਿਭੂਖਨ ਵਿਬਿਧ ਬਨਾਏ॥ ਮੰਗਲਮੈ ਸਭ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਏ॥

॥ਬ੍ਯਾਹ ਵਿਭੂਖਨ ਕਹੀਏ ਮੁਕਟਾਦਿਕ ਸੋ ਗਣੇਸਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਪੂਜਨ ਕਰ ਮੰਗਲਮਯ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਤਨੋਂ ਕਰ ਜੜਤ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁੰਦਰ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਸਰਦ ਬਿਮਲ ਬਿਧੁ ਬਦਨ ਸੁਹਾਵਨ। ਨੈਨ ਨਵਲ ਰਾਜੀਵ ਲਜਾਵਨ

।।ਸਰਦ ਰਿਤੁ ਕੀ ਪੂਰਨਮਾਸੀ ਕੇ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਨਿਰਮਲ ਮੁਖ ਹੈ ਅਰੁ ਨਵੀਨ ਇੰਦੀਵਰੋਂ ਕੋ ਲਜਤ ਕਰ ਨਹਾਰੇ ਦ੍ਰਿਗ ਹੈਂ।।

।।ਸਕਲ ਅਲੌਕਿਕ ਸੁੰਦਰਤਾਈ। ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਮਨਹੀ ਮਨ ਭਾਈ।।

।।ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲੋਕੋਂ ਸਮ ਨਹੀਂ ਤਾਂਤੇ ਮਨਹੀ ਮਨ ਕਹੀਏ ਮਨ ਕਾ ਮਨ ਸੋ ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਚਿਤ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਏਹੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਰੂਪ ਅਤਿ ਗੁਹਜ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਅੰਤ੍ਰਾਮਨ ਸੂਖਮ ਹੋਇ ਤਬ ਉਸ ਕੋ ਦੇਖ ਸਕਤਾ ਹੈ।। ।।ਅਥਵਾ।। ।।ਮਨਹੀ ਮਨ ਕਹੀਏ ਮਨ ਨ ਨਿਧਾਸਨ ਕੀਏ ਸੇ ਸਰੂਪ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ।।
ਮਨਕੇ

।।ਬੰਧੁ ਮਨੋਹਰ ਸੋਹੈਂ ਸੰਗਾ। ਜਾਤ ਨਚਾਵਤ ਚਪਲ ਤੁਰੰਗਾ।।ਸੁਗਮ:

।।ਰਾਜਕੁਅਰ ਬਰ ਬਾਜਿ ਦਿਖਾਵਹਿਂ। ਬੰਸ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਬਿਰਦ ਸੁਨਾਵਹਿਂ।।

।।ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਕਹੀਏ ਰਾਵੋਂ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਸੋਂ ਇਤਰੋਂ ਸੇ ਅੱਛੇ ਕੇ ਘੋੜੇ ਦਿਖਾਵਤੇ ਹੈਂ। ਬੰਸ ਪ੍ਰਸੰਸਕ ਮਾਗਧ ਜਨ ਸੋ ਬਿਰਦ ਕਹੀਏ ਬਡਿਆਈਆਂ ਸੁਭ ਕਰਣੀਆਂ ਸੁਨਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਬ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੀ ਸਵਾਰੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।।

।।ਜੇਹਿ ਤੁਰੰਗ ਪਰ ਰਾਮ ਬਿਰਾਜੇ। ਗਤਿ ਬਿਲੋਕ ਖਗਨਾਯਕ ਲਾਜੇ

।।ਔਰ ਰਾਜਪੁਤ੍ਰ ਸਭ ਤੁਰੰਗੋਂ ਕੋ ਨਚਾਵਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਘੋੜੇ ਕੀ ਚਾਲ ਹੀ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਚਲਾਵਤੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਅਵਾਂਕਾਰ ਸੁਭਾਵ ਕਰ ਬਿਦਾਨ ਹੈ ਜੈਸੇ ਕਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਹੀ ਚਾਹੀਤਾ ਹੈ।।

।।ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਵਾ। ਬਾਜਿ ਬੇਖ ਜਨੁ ਕਾਮ ਬਨਾਵਾ।।

।।ਤਿਸ ਕੇ ਤਨ ਕੀ ਆਰੁ ਭੂਖਣੋਂ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਤੀ ਮਾਨੋਂ ਮਦਨ ਤੁਰੰਗ ਕਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਸੋਭਤਾ ਹੈ।।੭੧੭।।

।।ਛੰ: ।।ਜਨੁ ਬਾਜਿ ਬੇਖ ਬਨਾਇ ਮਨਸਿਜ ਰਾਮ ਹਿਤ ਅਤਿ ਸੋਹਈ।।ਸੁਗਮ:

।।ਆਪਨੇ ਬੈ ਬਲ ਰੂਪ ਗੁਨ ਗਤਿ ਸਕਲ ਭੁਵਨ ਬਿਮੋਹਈ।।

।।ਵਹੁ ਤੁਰੰਗ ਅਪਨੀ ਜੁਆਨੀ ਕਰ ਬਲ ਰੂਪ ਗਤੀ ਆਦਿਕ ਗੁਣੋਂ ਕਰ ਸਭ ਜਗਤ ਕੋ ਮੋਹਤਾ ਹੈ।।

।।ਜਗਮਗਤ ਜੀਨ ਜਰਾਇ ਜੋਤਿ ਸੁਮੋਤਿ ਮਨਿ ਮਾਨਿਕ ਲਗੇ।।

।।ਜੜਾਊ ਜੋ ਜੀਨ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀ ਜੋਤ ਜਗਮਗਾਤ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰਕਾਸਤੀ ਹੈ ਕੈਸੀ ਜੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਮੇ ਮੋਤੀ ਮਣੀਆਂ ਮਾਨਕ ਲਗੇ ਹੂਏ ਹੈਂ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੧੨
੬੧੪

॥ਕਿੰਕਨਿ ਲਲਾਮ ਲਗਾਮ ਲਲਤ ਬਿਲੋਕ ਸੁਰ ਨਰ ਮੁਨਿ ਠਗੇ॥

॥ਕਿੰਕਨੀ ਕਹੀਯੇ ਜੋ ਤੁਰੰਗ ਕੇ ਕੰਠ ਮੇਂ ਹੋਤੀ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਆਗੇ ਕੇ ਪਾਂਵ ਮੇਂ ਹੋਤੀ ਹੈ ਸੋ ਲਲਾਮ ਕਹੀਯੇ ਅਤਿ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈ ਲਗਾਮ ਜੋ ਮੁਖ ਮੇਂ ਹੈ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਇਤਰ ਸੁਗਮ॥ ॥੭੧੮॥

॥ਦੋ: ॥ਪ੍ਰਭੁ ਮਨ ਮਾਹਿ ਲੈ ਲੀਨ ਮਨ ਚਲਤ ਬਾਜਿ ਛਬਿ ਪਾਵ॥
॥ਭੂਖਤ ਉਡਗਨ ਤੜਤ ਘਨ ਜਨੁ ਵਰ ਵਾਰਿਹ ਨਚਾਵ॥ ।

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਜਿਸ ਕਾ ਮਨ ਲੀਨ ਭਯਾ ਹੈ ਸੋ ਤੁਰੰਗ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰਤ ਚਲਤਾ ਹੂਆ ਐਸੇ ਸੋਭਤਾ ਹੈ ਜੈਸੇ ਨਿਖੜੇਂ ਅਰੁ ਤੜਤਾ ਕਰ ਸੋਭਤ ਜੋ ਮੇਘ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕਰ ਪ੍ਰੇਰਤ ਮਯੂਰ ਨਿਰਤ ਕਰੈਂ - ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਅਸ੍ਵ ਕੇ ਮਨ ਲੀਨ ਹੋਵਨ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹ ਹੈ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੋ ਹਾਥ ਪਾਂਵ ਹਲਾਵਣਾਂ ਨਾ ਪੜੈ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਸਪ੍ਰਸ਼ਾਵੈਕੋਂ ਕਰ ਤੁਰੰਗ ਭੀ ਮੁਕਤ ਹੂਆ ਚਾਹੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਤਿਸ ਕਾ ਮਨ ਪ੍ਰਭੋਂ ਵਿਖੇ ਲੀਨ ਭਯਾ ਅਰਥਾਤ ਮਨੋਨਾਸ ਭਯਾ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਹੈ ਤੁਰੰਗ ਕੀ ਏਤੀ ਮਾਹਿਮਾਂ ਕਾਹੇਤੇ ਹੋ ਰਹਾ ਹੈ॥ ॥੭੧੯॥

॥ਚੌ: ॥ਜੇਹਿੰ ਵਰ ਵਾਜਿ ਰਾਮ ਅਸਵਾਰਾ॥ ॥ਤਿਹਿੰ ਸਾਰਦੌ ਨ ਵਰਨੈ ਪਾਰਾ॥ ॥
॥ਸੰਕਰ ਰਾਮ ਰੂਪ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ ॥ਨੈਨ ਪੰਚਦਸ ਅਤਿ ਪ੍ਰਿਯ ਲਾਗੇ॥

॥ਇਸ ਕਾ ਤਾਤਪਰਜ ਇਹ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਜਾਨਾ ਔਰ ਦੇਵਤਾਓਂ ਤੇ ਨੇਤ੍ਰ ਭੀ ਅਧਿਕ ਰਖਤੇ ਹੈਂ ਪੰਚ ਦਸ ਨੈਨਹੁ ਕੇ ਹੋਣੇਂ ਕਾ ਫਲ ਮੇਰੇ ਕੋ ਆਜ ਵਿਸੇਖ ਲਾਭ ਭਯਾ॥

॥ਹਰਿ ਹਿਤ ਸਹਿਤ ਰਾਮ ਜਬ ਜੋਹੇ॥ ॥ਰਮਾ ਸਮੇਤ ਰਮਾਪਤਿ ਮੋਹੇ॥

॥ਉਪਾਸਨਾ ਕੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਕਰਕੇ ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ਼ਨੁ ਮਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਖੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋਂ ਵਿਸ਼ਨੁ ਜੀ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਰਮਾਪਤਿ ਮੋਹਤ ਹੋਣੇਂ ਬਣਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਜੋ ਅਭੇਦਤਾ ਲੀਜੀਯੇ ਤੋ ਭਗਵਤ ਨੇਂ ਵੀਚਾਰਾ ਮਤਸ ਕੂਰਮਾਦਿਕ ਅਵਤਾਰ ਮੇਰੇ ਸਭੀ ਪਰਮ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਹੈਂ ਪਰੰਤੁ ਇਸ ਅਵਤਾਰ ਕੀ ਇਸ ਸਮੇਂ ਛਬਿ ਅਧਿਕ ਹੀ ਬਣੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਮੋਹਤ ਭਏ॥

॥ਦੇਖ ਰਾਮ ਛਬਿ ਬਿਧਿ ਹਰਖਾਨੇ॥ ॥ਆਠੈਂ ਨੈਨ ਜਾਨ ਪਛੁਤਾਨੇ॥

॥ਵਿਧਿ ਕਾ ਪਸਚਾਤਾਪ ਸੰਕਰ ਜੀ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਦੇਖ ਕਰ॥

॥ਸੁਰ ਸੇਨਪ ਮਨ ਬਹੁਤ ਉਛਾਹੂ॥ ॥ਵਿਧਿ ਤੇਂ ਡਿਉਢ ਲੋਚਨ ਲਾਹੂ॥

॥ਸੁਰੋਂ ਕਾ ਸੇਨਾ ਪਤਿ ਸ੍ਵਾਮਕਾਰਤਕ ਤਿਸ ਕੋ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਹੈ ਵਿਰੰਚ ਸੇਂ ਅਪਣੀ ਅਧਿਕਤਾ ਦੇਖ ਕਰ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨੇਤ੍ਰ ਦ੍ਵਾਦਸ ਹੈਂ॥

॥ਰਾਮਹਿ ਚਿਤਵ ਸੁਰੇਸ ਸੁਜਾਨਾ॥ਗੌਤਮ ਸ੍ਰਾਪ ਪਰਮ ਹਿਤ ਮਾਨਾ॥

॥ ॥ਦੇਵ ਸਕਲ ਸੁਰਪਤਿਹਿ ਸਿਹਾਹੀਂ॥ਆਜ ਪੁਰੰਦਰ ਸਮ ਕੋਉ ਨਾਹੀਂ॥

॥ਸਿਹਾਹੀਂ ਨਾਮ ਉਸਤਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਸਪਰਧਾ ਸਹਿਤ॥ ॥ਅਰਥ॥ ॥ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜੀ ਕੇ
ਰੂਪ ਕੋ ਤੋ ਤੀਨੋ ਹੀ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਹਮ ਤੋ ਏਕ ਹੀ ਨੇਤ੍ਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈ॥ ॥ਉਤਰ॥ ॥ਜੈਸੇ ਏਕ ਹੀ
ਸੈਂ ਦੂੰ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੀ ਇਸ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹੀ ਅਨੇਕੋਂ ਕੀ ਸਮਸ੍ਰਿਣੀ॥ ॥ਇੰਦ੍ਰ॥
॥ਕਈ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਚਮਤਕਾਰ ਤੇ ਜੀਸਮੇਂ ਕਾ ਸਾਰੀ ਕੁਛ ਰਤਾ ਹੋਇ ਸੋ ਜਾਣੈ॥

॥ਮੁਦਿਤ ਦੇਵਗਨ ਰਾਮਹਿਂ ਦੇਖੀ॥ਨ੍ਰਿਪ ਸਮਾਜ ਦੁਹ ਹਰਖ ਬਿਸੇਖੀ॥

॥ਪ੍ਰਭੋ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਦੇਵਤਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈਂ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਪੋਂ ਕੇ ਦੋਨੋਂ ਸਮਾਜੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਭੋਂ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਰ
ਅਰੁ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕੇ ਸ੍ਵਾਦ ਬਣਨੇਂ ਕਰ ਬਡਾ ਹਰਖ ਹੈ॥੨੦॥

॥ਛੰ: ॥ਅਤਿ ਹਰਖ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਦੁਹ ਦਿਸ ਦੁੰਦਭੀ ਬਾਜਹਿ ਘਨੀ॥
॥ਬਰਖਹਿ ਸੁਮਨ ਸੁਰ ਹਰਖ ਕਹਿ ਜੈ ਜੈਤ ਜੈ ਰਘੁਕੁਲਮਨੀ॥
॥ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਜਾਨ ਬਰਾਤ ਆਵਤ ਬਾਜਨੇਂ ਬਹੁ ਬਾਜਹੀਂ॥ ਸੁਗਮ:
॥ਰਾਨੀ ਸੁਆਸਨ ਬੋਲ ਪਰਛਨ ਹੇਤੁ ਮੰਗਲ ਸਾਜਹੀਂ॥

॥ਸੁਆਸਨ ਨਾਮ ਸੌਭਾਗਵਤੀ ਅਰੁ ਕਾ ਪਰਛਨ ਨਾਮ ਪੂਜਨ ਕਾ॥੨੧॥

॥ਦੋ: ॥ਸਜ ਆਰਤੀ ਅਨੇਕ ਬਿਧਿ ਮੰਗਲ ਸਕਲ ਸਵਾਰ॥
॥ਚਲੀਂ ਮੁਦਿਤ ਪਰਛਨ ਕਰਨ ਗਜ ਗਾਮਨਿ ਬਰ ਨਾਰਿ॥

੨੨ ਚੌ: ॥ਬਿਧਿ ਬਦਨੀ ਮ੍ਰਿਗ ਸਾਵਕ ਲੋਚਨਾ॥ਸਬ ਨਿਜ ਤਨ ਛਬਿ ਰਤਿ ਮਦ ਮੋਚਨਿ॥

॥ ॥ਪਹਿਰੇਂ ਬਰਨ ਬਰਨ ਬਰ ਚੀਰਾ॥ਸਕਲ ਬਿਭੂਖਨ ਸਜੇ ਸਰੀਰਾ॥

॥ਸਕਲ ਸੁਮੰਗਲ ਅੰਗ ਬਨਾਏ॥ਸੁਗਮ: ॥ਕਰਹਿ ਗਾਨ ਕਲ ਕੰਠ ਲਜਾਏ॥
॥ਜਿਨਕੇ ਗਾਨ ਕੀ ਸ੍ਵਰ ਸੁਨਕਰ ਕੋਇਲ ਭੀ ਲਜਤ ਹੋਤੀ ਹੈ॥

॥ਕੰਕਨ ਕਿੰਕਨ ਨੂਪਰ ਬਾਜਾਹਿ॥ਚਾਲ ਬਿਲੋਕ ਕਾਮ ਗਜ ਲਾਜਹਿ॥

॥ਕਾਮ ਗਜ ਕਰੀਯੇ ਸੁੰਦਰ ਮਾਤੰਗ॥ ॥ਤੀਕਾ॥ ॥ਕਾਮਦੇਵ ਕਾ ਜੋ ਦੂਰਦ ਹੋਤੇ ਸੋ ਭੀ
ਜਿਨਕੇ ਗਮਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਲਜਤ ਹੋਤੇ॥

॥ਬਾਜਹਿ ਬਾਜਨ ਬਿਬਿਧ ਪ੍ਰਕਾਰਾ॥ਨਭ ਅਰੁ ਨਗਰ ਸੁਮੰਗਲ ਚਾਰਾ॥

੪੧੪ ॥ਸਚੀ ਸਾਰਦਾ ਰਮਾਂ ਭਵਾਨੀ॥ ਜੇ ਸੁਰਤ੍ਰਿਯ ਸੁਚਿ ਸਹਜ ਸਿਆਨੀ॥

॥ਕਪਟ ਨਾਰਿ ਬਰ ਬੇਖ ਬਨਾਈ॥ ਮਿਲੀਂ ਸਕਲ ਰਨਵਾਸਹਿ ਜਾਈ॥

॥ਸਚੀ ਉਮਾਂ ਆਦਿਕ ਜੋ ਦੇਵੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਸ੍ਵਭਾਵ ਕਰ ਹੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਅਰ ਚਤੁਰ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਛਲ ਕਾ ਇਸਤ੍ਰੀ ਭੇਖ ਕਰਿ ਕੇ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਕੇ ਰਨਵਾਸ ਮੇਂ ਕੌਸ਼ਲਯਾ ਕੇ ਨਾਲ ਮਿਲੀਆਂ ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਕੋਈ ਨ ਬੂਝ ਸਕਾ ਜੋ ਤੁਮ ਕੌਨ ਹੋ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਕਰਹਿੰ ਗਾਨ ਕਲ ਮੰਗਲ ਬਾਨੀ॥ ਹਰਖ ਬਿਵਸ ਸਭ ਕਾਹੁ ਨ ਜਾਨੀ॥

॥ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਤਿਨਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਆਦਿਕ ਅਰ ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਗੀਤਿ ਤਿਨੋਂ ਗਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰ ਕੋਊ ਬੂਝ ਨ ਸਕੀ॥ ॥ਕਬਿੱਤ॥ ॥ਆਪਣੇ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਸਭ ਮਗਨ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਕਿਸੂ ਕੋ ਬੂਝਣੇ ਜਾਣਨੇ ਕਾ ਅਵਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਕਹਤੇ ਹੈਂ॥੩੨੩॥

॥ਛੰ: ॥ਕੋ ਜਾਨ ਕੇਹਿ ਆਨੰਦ ਬਸ ਸਭ ਬ੍ਰਹਮ ਬਰ ਪਰਿਛਨ ਚਲੀ॥

॥ਬ੍ਰਹਮ ਰੂਪੀ ਦੂਲਹੇ ਕੋ ਜੋ ਪਰਿਛਨ ਚਲੀਆਂ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਸਭੀ ਆਨੰਦ ਮੇਂ ਮਗਨ ਹੈਂ ਔਰੋਂ ਕੀ ਪਛਾਣ ਕਹਾਂ ਕਰੈ॥

॥ਕਲ ਗਾਨ ਮਧੁਰ ਨਿਸਾਨ ਬਰਖਹਿ ਸੁਮਨ ਸੁਰ ਸੋਭਾ ਭਲੀ॥

॥ਤਾਂ ਸਮਯ ਸੁੰਦਰ ਰਾਗ ਕੀ ਧੁਨਿ ਅਰੁ ਨਗਾਰੋਂ ਕੀ ਮਧੁਰ ਧੁਨਿ ਹੋਇ ਰਹੀ ਹੈ ਅਰੁ ਦੇਵਤਾ ਪੁਸਪ ਬਰਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨਕੀ ਸੋਭਾ ਅਤਿ ਭਲੀ ਹੈ॥

॥ਆਨੰਦਕੰਦ ਬਿਲੋਕ ਦੂਲਹੁ ਸਕਲ ਹਿਯ ਹਰਖਤ ਭਈ॥

॥ਅੰਭੋਜ ਅੰਬਕ ਅੰਬੁ ਉਮਗੋ ਅੰਗ ਪੁਲਕਾਵਲਿ ਛਈ॥

॥ਆਨੰਦ ਕਾ ਕੰਦ ਕਹੀਏ ਮੇਘ ਜੋ ਦੂਲਹੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨਕੋ ਦੇਖਕੇ ਸਭ ਯੁਵਤੀਆਂ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈਆਂ ਅੰਭੋਜ ਕਹੀਏ ਕਮਲ ਤਿਨੇਂ ਸਮ ਜੋ ਅੰਬਕ ਕਹੀਏ ਨੇਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਮੇਂ ਅੰਬੁ ਕਹੀਏ ਜਲ ਸੋ ਉਮਗਿਆ ਅਰੁ ਤਨ ਪਰ ਰੋਮਾਂਚ ਹੂਏ॥੩੨੪

॥ਦੋ: ॥ਜੋ ਸੁਖ ਭਾ ਸਿਯ ਮਾਤੁ ਮਨ ਨਿਰਖ ਰਾਮ ਬਰ ਬੇਖ॥

॥ਸੋ ਨ ਸਕਹਿ ਕਹਿ ਕਲਪ ਸਤ ਸਹਸ ਸਾਰਦਾ ਸੇਖ॥

॥ਮਾਤਾ ਕੋ ਅਤਿ ਸੁਖ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਪ੍ਰਥਮ ਚਿੰਤਾਤੁਰ ਥੀ ਪੁਨ: ਬਾਂਛਿਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਤਾ ਕੇ ਜੋਗ ਬਰ ਦੇਖਾ ਤਾਂਤੇ ਅਨਿਰਬਚ ਸੁਖ ਕਹਾ॥ ॥ਕਬਿੱਤ॥ ॥ਜਨਕ ਕੀ ਅਰਧੰਗੀ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੋ ਜਥਾਰਥ ਜਾਨਤੀ ਥੀ ਤਾਂਤੇ ਉਸਕਾ ਸੁਖ ਅਨਿਰਬਚ ਕਹਾ॥੩੨੫॥

॥ਚੌਂ: ॥ਨੈਨ ਨੀਰ ਹਟਿ ਮੰਗਲ ਜਾਨੀ॥ ਪਰਛਨ ਕਰਹਿ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਰਾਨੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਰਖ ਅਰੁ ਸੋਰ ਠਿਦਾ ਵਦੀ ਸੁਤ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਬ [illegible] ਸੇ ਜਨਕ ਉਨਕੇ ਨੈਨ ਭਏ ਤੋ ਹ
ਰਖ ਸੈਵੀ ਜਲ ਸਦਿਆ ਬਾਤ [illegible] ਅਪਸਰੁ [illegible] ਕੇ ਰੋਕਿਆ ਅਰੁ ਪ੍ਰਸਿਨ ਹੈ
ਅਰਤੀ ਕਤ ਨ ਲਾਗੀਆਂ ਤਦਨੈਤਰ।

।ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਿਮ੍ਰਤਿ ਅਗ੍ਰ [illegible] ਭਾਨੂ। ਕੀਨ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਸਭ ਬਿਦਹਾਨੂ।
ਸੁਗਮ:।ਪੰਚ ਸਬਦ [illegible] ਮੰਗਲ ਨਾਨਾ। ਪਟ ਪਾਵਡੇ ਪਰਹਿ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।

।ਪੰਚ ਸਬਦ ਬਜਨੇ ਤਤ [illegible] ਅਥਵਾ। ।ਤਤ ਤੰਤੀ [illegible] ਘਨ ਕਾਂਸੀ ਕੇ ਜਾ
ਨ ਨਾਦ ਸਬਦ ਪਦ [illegible] ਪੂਰਬ ਕਰ ਮੰਗਲ ਗਾਨੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰ ਜਹਾਂ
ਭੂਪਤਿ ਪਗੋਂ ਚਲਤੇ [illegible] ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਪਾਵਡੇ ਬਿਛਾਵਤੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ।

।ਕਰ ਆਰਤੀ [illegible] ਤ੍ਰਿਨ ਦੀਨਾ। ਭਾਮ ਬਾਦਨ ਮੰਤ੍ਰ ਪਤਛ ਕੀਨਾ।

।ਪ੍ਰਿਥਮ ਆਰਤੀ ਕਰੀ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਜਲ ਜੁਲੀ ਦੀਨੀ ਇਸ
ਭਾਂਤਿ ਸਤਕਾਰ ਕਰਕੇ ਪੌਤ੍ਰੇ ਨੇ ਇਸ ਦ੍ਰਿਤਨ ਮੇ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੀਨਾ।

।ਦਸਰਥ ਸਹਿਤ [illegible] ਜੈਂ। ਦੇਖਿ ਵਿਲੋਕ ਲੋਕ ਪਤਿ ਲਾਜੈਂ।
ਸੁਗਮ:।ਸਮੇ ਸਮੇ ਸੁਰ ਬਰਖਹਿ ਫੂਲਾ। ਸਾਂਤ ਪਠਹਿ ਮਹਿਸੁਰ ਅਨਕੂਲਾ।
।ਸਮੇ ਸਮੇ ਕਰਿ [illegible] ਕੇ ਪੂਜਨ ਮੇ ਅਬ ਵਿਪ੍ਰ ਅਛਤ [illegible] ਸੁਠ ਸੁਮਨ ਡਾਰੇ
ਅਰੁ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਨੇ ਸਾਤ ਪੜੀ।
।ਨਭ ਅਰੁ ਨਗਰ ਕੁਲਾਹਲ ਹੋਈ। ਆਪਨ ਪਰ ਕਛੁ ਸੁਨੈ ਨ ਕੋਈ।
।ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਰਾਮ ਮੰਡਪਹਿੰ ਆਏ। ਅਰਘ ਦੇਇ ਆਸਨ ਬੈਠਾਏ।੭੨ਦ।
ਛੰ:।ਬੈਠਾਰ ਆਸਨ ਆਰਤੀ ਕਰ ਨਿਰਖਵਰ ਸੁਖ ਪਾਵਹੀ।
।ਮਨਿ [illegible] ਨਾਰਿ ਮੰਗਲ ਗਾਵਹੀ।
ਸੁਗਮ:।ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿ ਸੁਰ ਬਰ ਬਿਪ੍ਰ ਵੇਖ ਬਨਾਇ ਕੌਤਕ ਦੇਖਹੀਂ।
।ਨਨ੍ਹਾ। ।ਤੇ [illegible] ਸਾਖਯਾਤ [illegible] ਬਿਪ੍ਰੋਂ ਕੇ ਤਨ ਧਾਰ ਆਏ
।ਉਤਰ। [illegible] ਪ੍ਰਮਾਣ। ।ਦੋ। ।ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੀਆ ਜੋ ਹਮ
ਅਪਨੇ ਸਰੂਪ ਕਰ [illegible] ਕੈਤਕ [illegible] ਸੇ ਸੰਕੋਚ ਕਰਨਾ ਪੜੇਗਾ ਅਰੁ ਵਿਪ੍ਰ
ਵੇਖ ਹੋਇਗਾ ਤੋ ਭਲੀ [illegible] ਸਭ ਕੌਤਕ ਦੇਖੇਂਗੇ।

।।ਆਦਿ [illegible] ਮੰਗਲ [illegible] ਸਫਲ ਜੀਵਨ ਲੇਖਹੀਂ

੪੧੬ ਜਪ ਜੋਗ ਦਾਨ ਦੋਹਾ॥ ਜਨਕ ਦੀ ਭੂਮਿ ਭਾਗ ਨਰ ਨਾਰਿ। ਜਿਨ ਦੇਖੇ ਰਘੁਨਾਥ॥
੭੫ ॥ਪੂਰਨ ਕਰਿ ਆਸੀਸ ਸਹਿਤ ਆਨੰਦ ਮਿਲੁ ਰਘੁਨਾਥ ਨਿਜ ਦੇਸ ਜਨ ਜਾਹੀ॥
॥ਤਾਕੂੰ ਕਹਿਤੇ ਜਿਨਕੇ ਹੈਂ ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਜਨਕ ਜੀ ਮਾਨੋ ਕਰ ਭਾਗ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰ ਕੇ ਦੇਵਤਾ ਫੂਲ ਵਰਖਾ ਕਰਤੇ ਭਏ। ॥ਸੁਗਮ॥ ੧੨੯ ॥ਜਨਕ ਪੁਰ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਆਦਿਕ ਵਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੋ॥ ॥ਸਿਰ ਜਨਕ ਸਮਧ ਆਗੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਭੇਦ ਬੰਦਨ ਲੋਕ ਸਬ ਰੀਤਿ॥
ਸੁਗਮ॥ ॥ਮਿਲਤ ਮਹਾ ਮੁਨਿ ਜਨਾਦਿਕ ਆਗੇ ਉਪਮਾ ਜੋ ਸਮੇਂ ਕਵਿ ਕਹਿ ਲਾਗੇ॥

॥ਅਹੰ ਰਾਜੇ ਕਹਿਯੇ ਜੋ ਪੜੇ ਪਤਾ ਕਰ ਕਾਜੇ ਹੋਇ॥ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਰਾਜਪਦਵੀ ਅਰੁ ਦਿਦੇ ਗੇਤਾ ਹੋਰ ਤਿਨੋਂ ਮਿਲਾਪ ਦੇਖਕਰ ਅਨੇਕ ਕਵੀ ਸੋਚਨੇ ਉਪਮਾ ਖੋਜੀਆਂ ਪਰਤੀ॥

॥ਲਗੀ ਨਗਰ ਪੁਰ ਹਾਟ ਬਿਸਾਲੀ॥ ਇਨ ਸਮ ਏਹ ਉਪਮਾ ਮਨ ਆਨੀ॥ ਸੁਗਮ
॥ਜਨਪੀ ਦੇਖ ਦੇਵ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ ਸੁਮਨ ਵਰਖ ਜਸ ਗਾਵਨ ਲਾਗੇ॥

॥ਸਮਧੀ ਕਹਿਯੇ ਸੰਬੰਧੀ ਤਿਨੋਂ ਕੋ ਦੇਖਕਰ ਸੁਰੋਂ ਕੋ ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਹੂਆ ਤਬ ਪੁਸਪ ਵਰਖਾਇਕੈ ਤਿਨਕਾ ਜਸ ਕਹਿਨੇ ਲਾਗੇ॥

॥ਜਗ ਬਿਰੰਚਿ ਉਪਜਾਵਾ ਜਬ ਤੇ। ਦੇਖੇ ਸੁਨੇ ਬ੍ਯਾਹ ਬਹੁ ਤਬ ਤੇ॥ ਸੁਗਮ
॥ਸਕਲ ਭਾਂਤਿ ਸਮ ਸਾਜ ਸਮਾਜੂ॥ ਸਮ ਸਮਧੀ ਦੇਖੇ ਹਮ ਆਜੂ॥
॥ਰਾਜ ਧਨ ਹਾਰ ਅਰ ਸੋਭਾ ਰੂਪ ਬੁਧਿ ਬਿਦੇਕ ਕੁਲ ਉਸਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਪਰਮੇਸ੍ਵਰ ਉਸਕੀ ਕੰਨ੍ਯਾ ਲਛਮੀ ਇਤ੍ਯਾਦਿਕ ਸਭੀ ਸਾਜੇ ਸਮਾਜੇ ਸੰਜੁਤ ਸਮ ਸਮਧੀ ਆਜ ਦੇਖੇ ਹੈਂ॥

॥ਦੇਵ ਗਿਰਾ ਸੁਨ ਸੁੰਦਰ ਸਾਚੀ॥ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਲੌਕਿਕ ਦੁਹੁ ਦਿਸ ਮਾਚੀ

॥ਅਮਰੋਂ ਕੀ ਬਾਣੀ ਸੁੰਦਰ ਪਦ ਰਚਨਾ ਕਰ ਕਿਵਾ ਤਤ ਦੇਤਾ ਜੋਆ ਪਟੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਜਸ ਮਿਸ਼੍ਰਤ ਅਰ ਸਾਚੀ ਇਹ ਜੋ ਵਿਸੇਖਤਾ ਇਨੋਂ ਕਹੀ ਹੈ ਸੋ ਸਭੀ ਇਨ ਮੇਂ ਹੈ ਅਰੁ ਸੁਰੋਂ ਕੋ ਮਿਥ੍ਯਾ ਵਾਦ ਕਾ ਕਿਆ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਐਸੇ ਜਾਨ ਕੇ ਦੋਨੋ ਠਿਕਾਨੇ ਲੋਗੋਂ ਮੇਂ ਅਤਿ ਅੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਬਢਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਰਾਜਾ ਅਰ ਤੋ ਕੋ ਐਸੇ ਭਲਾ ਧਨ੍ਯ ਹੈ ਤੌ ਹਮ ਲੋਗ ਭੀ ਕ੍ਯਾ ਦੇਹ ਮੁਲਕ ਭਾਗੀ ਹੋਇ ਹੈਂ॥

॥ਦੇਤ ਪਾਵੜੇ ਅਰਘ ਸੁਹਾਏ॥ ਸਾਦਰ ਜਨਕ ਮੰਡਪਹਿ ਲ੍ਯਾਏ॥
॥ਸੁਗਮ॥ ॥੩੨੯॥

ਛੰ॥ ॥ਮੰਡਪ ਵਿਲੋਕ ਵਿਚਿਤ੍ਰ ਰਚਨਾ ਰੁਚਿਰਤਾ ਮੁਨਿ ਮਨ ਹਰੇ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਨੇ ਮੰਤ੍ਰੀ ਪਠੀ ਸਿਰ ਤਰਨ ਟੇਪੀ ਹੈ ਐਸੇ ਸੁੰਦਰ ਤਾ ਮੁਨੀ ਸਰੇ ਕੇ ਮਨੋ ਕੇ ਗਹਲੇ ਦੈਂ ਤਰਾ।

॥ਨਿਜ ਪਾਨ ਜਨਕ ਸੁਜਾਨ ਸਭੇ ਸੌਂ ਆਨ ਸਿੰਘਾਸਨ ਧਰੇ

।ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਨੇ ਅਪਨੇ ਹਾਥੋਂ ਭੂਪਤਾਦਿਕੋਂ ਕੇ ਬੈਠਨੇ ਹੇਤੁ ਸਿੰਘਾਸਨ ਬਿਛਾਏ ਜਾਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਸੁਜਾਨ ਹੈਂ ਤੁ
[illegible] ਕਿਸੁ [illegible] ਸੋਊ ਕਹੇ [illegible] ਨਹੀ ਹੈਂ [illegible] ਜੇ ਹਮਾਰੇ ਪਖਅ ਸੁਜਾਨ
ਤੇ ਅਰੁ ਇਹ ਸਮ ਦੂਲਹੁ ਹੈ ਅਰੁ ਜੈਸਾ ਇਨਕਾ ਸਤਕਾਰ ਕਰਨਾ ਯੋਗ
ਥਾ ਸੋ ਹੈ ਤੈਸਾ [illegible] ਜਾਨੇ ਥੇ ਸਭੋ ਤੰਤ੍ਰ ਸੋ ਕੇ ਆਪ ਮੰਚੋ ਪਰ ਬੈਠਾਂ ਜਾਤੁ ਨਹੀ ਤਰਾ।

॥ਕੁਲ ਇਸ਼ਟ ਸਮ ਵਸਿਸ਼ਟ ਪੂਜੇ ਬਿਨੈ ਕਰ ਆਸਿਖ ਲਹੀ ॥ਸੁਗ॥ :

।ਕੌਸਕਾਦਿ ਪੂਜਤ ਪਰਮ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਿ ਰੀਤਿ ਤੌ ਨ ਪਰੈ ਕਹੀ।

।ਕੌਸਕ ਕੀ ਪੂਜਾ ਮੇਂ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ [illegible] ਕਹੀ ਨ [illegible] ਸਾਥ [illegible] ਮੇਂ ਤਿਸ
ਕੁ ਮਨੋਰਥ ਪਾਏ।੭੩੦॥

।ਦੋ: ॥ਬਾਮਦੇਵ ਆਦਿਕ ਰਿਖੀ ਪੂਜੇ ਮੁਦਿਤ ਮਹੀਸ।

॥ਦੀਏ ਦਿਬ੍ਯ ਆਸਨ ਸਬੈ ਸਬ ਸਨ ਲਹੀ ਅਸੀਸ

੭੩੧।ਚੌ: ।ਬਹੁਰਿ ਕੀਨ ਕੋਸਲ ਪਤਿ ਪੂਜਾ। ਜਾਨਿ ਈਸ ਸਮ ਭਾਉ ਨ ਦੂਜਾ

।ਰਿਖੋਂ ਕੇ ਪੂਜਨ ਕੇ ਉਪਰਾਂਤ ਕੋਸਲਪਤਿ ਕੀ ਪੂਜਾ [illegible] ਕੇ ਅਰਥ ਇਹ ਰਾਜਾ ਕੋ [illegible] ਸਰੂਪ
ਰਚਵਾਇਆ। ।ਸੰਕਾ। ।ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਸੇ ਪੀਛੇ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪੂਜਨ ਕਾ ਭਾਵ ਕਹਾ।
।ਉਤਰ। ।ਸਮਧੀ ਜਨ ਬਿਧ [illegible] ਮੇਂ ਅਰਘ ਪਾਦ੍ਯ ਆਦਿਕ ਦੇਕਰ ਸ
ਜਾ ਕੇ ਪੂਜਨਾ ਹੈ ਅਰੁ ਰਿਖੀਆਂ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰੋਂ ਕਾ ਪੂਜਨ ਪ੍ਰਥਮ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕੀਆ [illegible] ਜੀ ਰਾਜਾ ਕੇ ਗੁਰ ਹੈਂ
ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਬਾਮਦੇਵਾਦਿਕ [illegible] ਅਰੁ [illegible] ਉਤਮ ਦਸ਼ਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕੋਟ
[illegible] ਉਨਕਾ ਪੂਜਨ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਉਚਿਤ ਹੈ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਕੀ ਇਸ ਸੇ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੋ ਰਹੀ
ਥੀ

।। ।ਕੀਨ ਬਹੁਤ ਬਿਧਿ ਬਿਨੈ ਬਡਾਈ। ਕਹਿ ਨਿਜ ਭਾਗ੍ਯ ਬਿਭਵ ਬਹੁਤਾਈ

।ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਕਰਕੇ ਤਿਨ ਕੀ ਬਹੁਤ ਬਡਾਈ ਕਰੀ ਅਰੁ ਅਪਨੇ ਭਾਗੋਂ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧਿਕ ਵਰਨਨ ਕੀਆ।

।ਪੂਜੇ ਭੂਪਤਿ ਸਕਲ ਬਰਾਤੀ। ਸਮਧੀ ਸਮ ਸਾਦਰ ਸਬ ਭਾਂਤੀ।

।ਦਸਰਥ ਕੇ ਸਭੀ ਬਰਾਤੀ ਜਨਕ ਨੇ ਪੂਜੇ ਅਰੁ ਤਿਨ ਕੋ ਨ੍ਰਿਪ ਸਮਧੀ ਜਾਨ ਕੇ ਪੂਜਾ।

॥ਆਸਨ ਉਚਿਤ ਦੀਏ ਸਬ ਕਾਹੂ। ਕਹੌਂ ਕਹਾਂ ਮੁਖ ਏਕ ਉਛਾਹੂ।

।ਉਚਿਤ ਆਸਨ [illegible] ਜੈਸੇ ਜੈਸੇ ਬਰਾਤੀ ਥੇ [illegible] ਤੈਸੇ ਆਸਨ ਦੀਏ।
।ਕਿਵਾ। ।ਬਿਭੂਆਨ ਸਾਰਾ। ।ਸੰਕਾ। ।ਉਨਕੇ ਅਧਕਾਰ ਜੋਗ ਜੈਸੇ ਚਾਹੀ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੧੮ ਤੋ ਸੇ ਤੈਸੇ ਆਸਨ ਰੀਟੇ ਸੋਣਾ ਏਕ ਮੁਖਿ ਨੇ ਕੇਤਾ ਕਰੇ।　॥ਅਥਵਾ।　॥ਐਸੀ ਆਂਤ੍ਰ ਭੂਤਿ
ਅਨੇਕ ਸਮਾਜਿਆਂ ਏਕ ਆਸਨੋਂ ਕਾ ਅਨੰਦ ਲੀਆ ਕਰੋ।

॥ਸਕਲ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਜਨਕ ਸਨਮਾਨੀ। ਜਿਨ ਆਸਨ ਪ੍ਰਿਸ੍ਰਤੀ ਵਰ ਬਾਨੀ।

॥ਸਕਲ ਸੁਤੰਤ੍ਰ ਜਨਕ ਨੇ ਛੱਤੀਸ ਸੋਲਾਂ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਕੇ ਤਿਨ ਕਰ ਕੀ ਦਾਨ ਮਾਨ ਗੀਤ ਬੋਲਨ ਬਿਨੈ ਆਦਿ ਕਰਕੇ ਆਦਰ ਕੀਆ ਬਿਸ਼੍ਰਾਮ ਅਰੁ ਜਿਨ ਬ੍ਰਹਮਨ ਕਾ ਭੇਦ ਇਹ ਦੇਸ ਸੁਣ੍ਹੈ ਆਗੇ ਹਾਥ ਜੋੜੇ ਅਰੁ ਜਿਨੇ ਆਸਨਾਂ ਤੇ ਕੇ ਸਪਰਸਨ ਕਰਨ ਦਿਤਾ ਹੈ ਦੂਰ ਸੀਹੇ ਵਚਨ ਕਹੇ।

॥ਸ੍ਰੀ ਪਿਤ ਰਚਾਹੋ ਤਿਹ ਦੇਸਪਤਿ ਦਿਨ ਕਰੁ ਭਿਆ ਜਾਨਿ ਰਘੁਬੀਰ ਪ੍ਰਭਾਉ

॥ਜਨਕ ਨੇ ਇਹ ਪਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦਿਕੋਂ ਪਰਤੀਤਾ।　॥ਅਥਵਾ।　॥ਉਨੋਂ ਨੇ ਇਤਰ ਔਰ ਭੀ ਸੁਰ ਗੁਰਾਂ ਦਿਕ ਨੇ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸਰੂਪ ਤੇ ਦੇਤੇ ਥੇ।

॥ਕਪਰ ਦੀਪ ਫਿਰ ਦੇਖ ਬਨਾਏ। ਕੌਤਕ ਦੇਖਹਿ ਅਤਿ ਸਚੁ ਪਾਏ।

॥ਕਪਰ ਦੀਪ ਕਾ ਜੋ ਆਸਾ ਕਾ ਦਿਖਾਂ ਕੀ ਸਾਂਈ ਭੀ ਤੇ ਬਨਾ ਕਰ ਕੌਤਕ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ।

॥ਪੂਜੇ ਜਨਕ ਦੇਵ ਸਮ ਜਾਨੇ। ਜਿਨੋ ਸੁ ਆਸਨ ਬਿਨੁ ਪਹਿਚਾਨੇ।

॥ਜਦਪਿ ਵਹੁ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਬਣੇ ਤਥਾਪਿ ਉਨਕਾ ਪ੍ਰਤਾਪ ਛਿਪਿਆ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੇ ਜਨਕ ਨੇ ਸੁਰੇ ਸਮ ਜਾਣ ਕੇ ਪੂਜੇ ਅਰੁ ਪਛਾਣੇ ਬਿਨਾ ਹੀ ਜੋ ਆਸਨੋਂ ਪਰ ਬੈਠੇ ਥੇ ਸੋ ਕੋਊ ਭੀ ਜਨਕ ਆਦਿ ਜਾਨਤਾ ਥਾ ਉਨ ਕੇ ਜਥਾਰਥ ਕੋ ਕੋਊ ਨ ਜਾਣਿਆ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ॥੨੩੨॥

॥ਦੋ: ॥ਪਹਿਚਾਨੇ ਕੋ ਬਿਨ ਜਾਨੇ ਜਤਨ ਅਮਾਨ ਸੁ ਪਾਹਿ ਤੇ ਰੀਤ ਭਈ।
॥ਆਨੰਦ ਕੰਦ ਦਿਸ਼ੋ ਜਨ ਭੂਪਲ ਹੂ ਉਤੇ ਦੇਸ ਅਨੰਦ ਮਈ।

॥ਜਬ ਸੰਤੋ ਕੇ ਅਪਨੀ ਦੇਹ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਮਤ ਨਾਹੀ ਹੈ ਐਸੇ ਤੇ ਕੈਸੇ ਪਛਾਣਤੇ ਕੈ ਅਨੰਦ ਕਾ ਮੇਘ ਐਸੇ ਸੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਜਨਕ ਲੋਕ ਅਨੰਦ ਮੈ ਹੂਏ।

॥ਸੁਰ ਲਖੇ ਰਾਮ ਸੁਜਾਨ ਪੂਜੇ ਮਾਨ ਸਕ ਆਸਨ ਦਏ। ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਸਭ ਦਾਤਾ ਕੇ ਸੁਜਾਨ ਜਾਨਤਾ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਜਾਣਿਆ ਦੇਵਤੇ ਮੋਕਾ ਪੂਜਨ ਨ ਕਰੀਏ ਤੋ ਇਨ ਕਾ ਜਿਗਾ ਦੁਖੇਗਾ ਤਾਂ ਤੇ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਆਪਣੀ ਮਾਨਸੀ ਆਸਨਾਂ ਦਿਕੋਂ ਕਰ ਪੂਜਾ ਕਰੀ ਤਾਂ ਦ ਇਹ ਲੋਗੋਂ ਮੇਂ ਸੁਰੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਗਟਤਾ ਨਹੀ ਕਰਨੀ ਸੋ ਦਾਨਵ ਕੇ ਭੈ ਸੇ ਛਿਪ ਕਰ ਆਏ ਥੇ।　॥ਅਥਵਾ।
॥ਦਿਵਾਨ ਕੇ ਸਮੇ ਆਸਨ ਮੈ ਉਠਣਾ ਨਹੀ ਬਣਤਾ ਤਾਂ ਤੇ ਮਨ ਕਰ ਹੀ ਪੂਜਨ ਕੀਆ।
॥ਕਿੰਵਾ।　॥ਮਾਨਸੀ ਪੂਜਾ ਕਾ ਫਲ ਵਿਸੇਸ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਕਰੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ [illegible] ॥

[illegible] ॥ ੭੩੩ ॥

ਦੋ: [illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ ੭੩੪ ॥

ਦੋ: [illegible]

[illegible]

[illegible]

ਸੁਗਮ: [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

੪੨੦ ਸੁਗਮ: ॥ਵਾਰਵਾਰ ਸਨਮਾਨੈ ਰਾਨੀ। ਉਮਾ ਰਮਾ ਸਾਰਦ ਸਮ ਜਾਨੀ॥

॥ਰਾਖਵਾਸ ਹੂਈ ਰਾਨੀ ਤਿਨੋਂ ਕੋਂ ਉਮਾ ਰਮਾ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਜਾਨਤੀ ਪਰੰਤੂ ਤਿਨ ਕੋ ਸਮ ਜਾਨ ਕਰ ਵਾਰੇ ਵਾਰ ਸਨਮਾਨ ਕਰਤੀ ਹੈ॥

॥ਸੀਯ ਸਵਾਰ ਸਮਾਜ ਬਨਾਈ॥ ਮੁਦਿਤ ਮੰਡਪਹਿ ਚਲੀ ਲਵਾਈ॥

॥ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋਂ ਸਵਾਰ ਕਹਿਯੇ ਸਿੰਗਾਰ ਕਰਾ ਦੀਕੇ ਅਰੁ ਸਖੀ ਚਿਤ ਸੁੰਦਰ ਸਮਾਜ ਬਨਾਇ ਕੇ ਸੀਤਾ ਕੋਂ ਮੰਡਪ ਕੀ ਓਰ ਲੇ ਚਲੀਆਂ। ੭੩੫॥

॥ਛੰ: ॥ਚਲੀ ਲ੍ਯਾਇ ਸੀਤਾਹਿ ਸਖੀ ਸਾਦਰ ਸਜ ਸੁਮੰਗਲ ਭਾਮਿਨੀ।
ਸੁਗਮ: ॥ਨਵ ਸੱਤ ਸਾਜੇ ਸੁੰਦਰੀ ਸਬ ਮੱਤ ਕੁੰਜਰ ਗਾਮਨੀ॥ ॥ ॥

॥ਨਵ ਸਾਤ ਕਹਿਯੇ ਸੋਲਹ ਸਿੰਗਾਰ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਸਨਾਨ ਸੁਭ ਮਜਨ ਅਮਲ ਬਾਸ ਜਾਵਕ ਸੁ ਦੇਸ ਕੇਸ ਪਾਸ ਕੋ ਸੁਧਾਰਬੋ। ਅੰਗ ਰਾਗ ਭੂਖਨ ਵਿਵਿਧ ਮੁਖ ਬਾਸ ਰਾਗ ਕਜਲ ਕਲਿਤ ਲੋਲ ਲੋਚਨ ਨਿਹਾਰਬੋ। ਬੋਲਨ ਹਸਨ ਚਿਤ ਚਾਤੁਰੀ ਚਲਨ ਚਾਲ ਪਲ ਪਲ ਪ੍ਰਤਿ ਪਤਿਬ੍ਰਤ ਪਾਰਬੋ। ਐਸੇ ਦਾਸ ਦੇ ਬਾਸ ਕਰ ਕੁਦਰ ਨਾਧੇ ਇਹ ਬਿਧਿ ਸੋਲਹ ਸਿੰਗਾਰ ਨਾਰ ਧਾਰਬੋ।

॥ਕਲ ਗਾਨ ਸੁਨ ਮੁਨ ਧ੍ਯਾਨ ਤ੍ਯਾਗਹਿ ਕਾਮ ਕੋਕਲ ਲਾਜਹੀ

॥ਕਾਮ ਜੀ ਜੋ ਕੋਊ ਕੋਕਲਾ ਹੋਵੈਗੀ ਤਿਸ ਕੀ ਧੁਨੀ ਤੇ ਅਤਿ ਮਨੋਹਰ ਹੋਵੈਗੀ ਐਸੀ ਜਿਨ ਕੀ ਸੁਨ ਕਰ ਲਾਜ ਹੋਤੀ ਹੈ।

॥ਮੰਜੀਰ ਨੂਪਰ ਕਲਤ ਕੰਕਨ ਤਾਲ ਗਤਿ ਵਰ ਵਾਜਹੀ॥

॥ਮੰਜੀਰ ਅਰੁ ਨੂਪਰ ਦੋਨੋ ਚਰਨ ਭੂਖਨ ਹੈਂ ਅਰੁ ਕੰਕਨ ਪਹੁੰਚੀ ਕਲਿਤ ਕਹਿਯੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ ਅਰੁ ਰਾਗ ਕੇ ਤਾਲ ਸਮੇਂ ਤਿਨ ਕੀ ਧੁਨੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਇਨ ਚਿਹਨੋ ਇਸ ਰੀਤਿ ਕੋ ਗਮਨ ਕਾ ਚਾਤੁਰਤਾ। ੭੩੬॥

॥ਦੋ: ॥ਸੋਹਤ ਬਨਿਤਾ ਬ੍ਰਿੰਦ ਮਹੁ ਸਹਿਜ ਸੁਹਾਵਨ ਸੀਯ॥
॥ਛਬਿ ਲਲਨਾ ਗਨ ਮਧ ਜਨੁ ਸੁਖਮਾ ਤਿਯ ਕਮਨੀਯ

॥ਸਹਿਜ ਸੁ ਸੁੰਦਰ ਕਹਿਯੇ ਜਿਸ ਕੀ ਸੋਭਾ ਭੂਖਣਾਦਿਕੋਂ ਬਿਨਾ ਭੀ ਐਸੀ ਜੋ ਸੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਤਿਨੋ ਜੁਵਤੀਓਂ ਮੇਂ ਐਸੀ ਸੋਭਤੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸਕਲ ਛਬਿ ਰੂਪੀ ਜੁਵਤੀ ਆਇ ਕਠੀ ਹੋਇ ਅਰੁ ਤਿਨ ਮੇਂ ਸੁਖਮਾ ਕਹੀਏ ਮਹਾਂ ਛਬਿ ਰੂਪੀ ਏਕ ਸੁੰਦਰ ਤਰੁਨੀ ਹੋਵੇ। ੭੩੭

॥ਚੌ: ॥ਸਿਯ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਰਨ ਨ ਜਾਈ। ਲਘੁ ਮਤਿ ਅਧਿਕ ਮਨੋਹਰਤਾਈ॥
ਸੁਗਮ: ॥ਆਵਤਿ ਪੇਖ ਬਰਾਤਿਨ ਸੀਤਾ। ਰੂਪ ਰਾਸ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਪੁਨੀਤਾ॥

ਸੀਤਾ ਰੂਪ ਕੀ ਨਿਧਿ ਹੈ ਅਰੁ ਪਾਵਨ ਪਵਿਤ੍ਰਾ ਹੈ ਸਭ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪੁਨੀਤ ...
ਬਰਾਤੀਓਂ ਨੇ ਆਵਤੀ ਦੇਖੀ ਤਬ॥

॥ਸਭਨ ਮਨਹਿ ਮਨ ਕੀਨ ਪ੍ਰਨਾਮਾ॥

॥ਸਭਨੇ ਸੀਤਾ ਕੋ ਮਨ ਮੈਂ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰੇ ਜੋ ਕਹੋ ਮਨ ਕੀ ਕ੍ਰਿਆ ਕਿਉਂ ਕਹੀ ਹੈ॥ ॥ਕਿੰਤੂ॥
ਪ੍ਰਗਟ ਨਮਸਕਾਰ ਸਾਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭੂ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨੇ ਸੇ ਦੋਸ਼ ਹੋਤਾ ਅਰੁ ਅਸਮ
ਰਚਨਾ ਹੋਇ ਤਾਂ ਤੇ ਮਨ ਮੈਂ ਹੀ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਆ॥

॥ਦੇਖਿ ਰਾਮ ਭਏ ਪੂਰਨ ਕਾਮਾ॥

॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪੂਰਣ ਕਾਮ ਕਹਿਣਾ ਅਯੋਗ ਹੈ ਕਿਉਂ ਕਹੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕਿੰਤੂ॥
ਇਸ ਪਦ ਕਾ ਅਰਥ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਓਰ ਲਗਾਵਣਾ ਪ੍ਰਥਮ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਪ੍ਰਤਾਪ॥
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਕਹਿਏ ਲੋਗ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਏ ਜੋ ਕੁਛ ਲੋਗੋਂ ਕੀ ਇੱਛਾ ਥੀ॥
॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਸੀਤਾ ਬ੍ਰਹਮ ਵਿਦਿਆ ਹੈ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸਚਿਦਾਨੰਦ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕਾ ਦਰਸ
ਨ ਕਰ ਸਭ ਲੋਗ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਹੂਏ॥

॥ਹਰਖੇ ਦਸਰਥ ਸੁਤਨ ਸਮੇਤਾ॥ ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਉਰ ਆਨੰਦ ਜੇਤਾ

॥ਦਸਰਥ ਕੋ ਸੁਤੋਂ ਸਹਿਤ ਹਰਖ ਹੋਣੇ ਕਾ ਕਾਰਣ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੇ ਵਿਆਹ ਕੀ ਨਿਕਟਤਾ ਦੇਖਕਰ

॥ਸੁਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰ ਬਰਖਹਿ ਫੂਲਾ॥ ਮੁਨਿ ਅਸੀਸ ਧੁਨ ਮੰਗਲ ਮੂਲਾ ੦
॥ਗਾਨ ਨਿਸਾਨ ਕੁਲਾਹਲ ਭਾਰੀ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਗਨ ਨਰ ਨਾਰੀ॥
॥ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਸੀਯ ਮੰਡਪਹਿ ਆਈ॥ ਸੁਗਮ॥ ॥ਪ੍ਰਮੁਦਤ ਸਾਂਤ ਪੜਹਿ ਮੁਨਿਰਾਈ॥

॥ਸਾਂਤ ਕਹੀਏ ਵੇਦ ਪਾਠ ਜੋ ਸਾਂਤ ਕੇ ਹੇਤ ਰਿਖ ਰਹੇ ਸਾਂਤਾ ਵਿਆਹ ਮੇਂ ਵੇਦ ਮੰਤ੍ਰ ਜਿਤਨੇ ਪੜ੍ਹਨੇ
ਉਚਿਤ ਥੇ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੈ ਕੇ ਮੁਨੀ ਪੜ੍ਹਨੇ ਲਗੇ॥

॥ਤੇਹਿ ਅਵਸਰ ਕਰ ਬਿਧਿ ਬਿਵਹਾਰੂ॥ ਦੁਹੂੰ ਕੁਲ ਗੁਰੂ ਸਭ ਕੀਨ ਅਚਾਰੂ

॥ਆਚਾਰ ਕਹੀਏ ਕੁਲ ਕੇ ਚਿਤ ਕਰਮ ਅਰੁ ਬਿਵਹਾਰ ਕਹੀਏ ਲੋਕ ਕੇ ਰੀਤ ਸੋ ਦੋਨੋ ਗੁਰੋਂ ਨੇ ਕੀਆ॥
੭੩੮॥

॥ਛੰਦ॥ ॥ਆਚਾਰ ਕਰ ਗੁਰ ਗੌਰਿ ਗਣਪਤਿ ਮੁਦਿਤ ਬਿਪ੍ਰ ਪੁਜਾਵਹੀ॥
ਸੁਗਮ॥ ॥ਸੁਰ ਪ੍ਰਗਟ ਪੂਜਾ ਲੇਹਿ ਦੇਹਿ ਅਸੀਸ ਅਤਿ ਸੁਖ ਪਾਵਹੀ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਟੀਕਾ ੪੩੩

ਜੋ ਕੋ ਵਿਵਾਹ ਮੇਂ ਤੋ ਪੂਜਾ ਕ੍ਰਿਤਮ ਇਸ ਬਾਤੇ ਪਰ ਪਰੀਤਾ ਹੈ ਦੀਰਘ ਗਣੇਸ਼ ਆਦਿਕ ਦੇਵਤਾ ਸਰੂਪ ਧਾਰਕੇ
ਪਾਇ ਰਧਾਰਿ ਆਰੁ ਚਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਾਵਤੇ ਹੈਂ।

।ਮਧੁਪਰਕ ਮੰਗਲ ਦ੍ਰਬ ਜੋ ਜੋ ਜਿਹਿ ਸਮੇ ਮੁਨਿ ਮਨਿ ਮਾਹੂ ਚਹੇਂ
।ਭਰੇ ਕਨਕ ਕੋਪਰ ਕਲਸ ਸੋ ਸੋ ਸਬ ਲਿਯੇ ਪਰਚਾਰਕ ਰਹੇਂ।

ਦਧਿ ਦੀਪ ਮਧੁ ਮਿਸ਼ਰਤ ਜਿਹਾ ਕੇ ਸੋ ਮਧੁਪਰਕ ਕਹਿਤ ਆਦਿਕ ਜੋ ਮੰਗਲ ਦ੍ਰਬ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਸੁਵਰਨ ਕੇ ਕੁੰਡੇ
ਅਰੁ ਤਬਲ ਬਾਜੇ ਮੇਂ ਭਰ ਕਰ ਸੇਵਕ ਮੁਨੀ ਜੋ ਰੋ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਤੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਸਬ ਦੇਤੇ ਜਾਤ ਦੇਤੀ ਹੈ।

।ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਮੇਤ ਰਵਿ ਕਹਿ ਦੇਤ ਸਬ ਸਾਦਰ ਕੀਯੋ।

।ਜੈਸੇ ਸੋ ਸੂਰਜ ਰੀਤਿ ਜੋ ਸਬ ਰੀਤਿ ਬਤਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋਈ ਤਾਂ ਦੋਨੋ ਕੁਲੋਂ ਕਾ ਬਤਾ ਸਾਨਾ ਹੈ ਸੋਈ ਸਭ ਰੀਤਿ
ਕਰਿਤਾ ਹੈ ਤਿਸੀ ਭਾਂਤਿ ਸਭ ਲੋਕ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਇਹ ਭਾਂਤਿ ਦੇਵ ਪੁਜਾਇ ਸੀਤਹਿ ਸੁਭਗ ਸਿੰਘਾਸਨ ਦੀਯੋ।

ਸਿੰਘਾਸਨ ਦੀਯੋ ਕਹਿਯੇ ਦੇਸ ਭਾਖਾ ਮੇ ਜਿਨ ਕੋ ਪਾਣੋ ਪਰ ਬੈਠਾਵਣਾ ਕਹਤੇ ਹੈਂ।

।ਸਿਯ ਰਾਮ ਅਵਲੋਕਨ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਾਹੁ ਨ ਲਖ ਪਰੈ

।ਸੀਤਾ ਅਰੁ ਰਾਮ ਜੀ ਕਾ ਪਰਸਪਰ ਦੇਖਣਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਐਸੀ ਗੁਪਤ ਰੀਤਿ ਸੇ ਹੈ ਜੋ ਔਰ ਕੋਊ ਨਹੀ
ਜਾਨ ਸਕਤਾ ਜਾਂਤਾ।

।ਮਨ ਬੁਧ ਬਰ ਬਾਨੀ ਅਗੋਚਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਵਿ ਕੈਸੇ ਕਰੈ। ॥

।ਲੋਕੋਂ ਕੀ ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਵਹ ਪ੍ਰੇਮ ਰਸ ਮਨ ਬੁਧਿ ਸੇ ਪਰੇ ਹੈ ਤੋ ਕਵਿ ਕੀ ਬਾਣੀ ਕੈਸੇ ਕਹੈ ॥੫੪॥

ਦੋ:॥ ।ਹੋਮ ਸਮੇਤ ਨ ਧਰ ਅਨਲ ਅਤਿ ਹਿਤ ਆਹੁਤਿ ਲੇਤ।
।ਬਿਪ੍ਰ ਬੇਖ ਧਰ ਬੇਦ ਸਬ ਕਹਿ ਬਿਵਾਹ ਬਿਧਿ ਦੇਤ। ਸੁਗਮ॥ ੨੪੧॥

ਚੌ:॥ ।ਜਨਕ ਪਾਟ ਮਹਿਖੀ ਜਗ ਜਾਨੀ। ਸੀਯ ਮਾਤ ਕਿਮ ਜਾਇ ਵਖਾਨੀ।

।ਜਨਕ ਕੀਆਂ ਰਾਣੀਆਂ ਅਨੇਕ ਥੀਆਂ ਤਿਨੋ ਮੇਂ ਪਾਟ ਮਹਖੀ ਕਹਿਯੇ ਪਟਰਾਣੀ ਜੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ
ਮਾਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੇ ਗੁਣ ਅਨੁਪਮ ਹੈਂ।

।ਸੁਜਸ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸੁਖ ਸੁੰਦਰਤਾਈ। ਸਬ ਸਮੇਟ ਬਿਧਿ ਰਚੀ ਬਨਾਈ।

।ਪਤਿ ਬ੍ਰਤਾ ਦਿਕ ਧਰਮ ਦਾਨਾਦਿਕ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਪਤਿ ਕੀ ਆਗਿਆ ਮਾਨਣਾ ਦਿਕ ਸੁਖ ਅਰੁ ਰੂਪ ਕੀ ਸੁੰਦ

ਰਤਾ ਇਹ ਸਭ ਇਕਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਮਾਨੋ ਇਸਤ੍ਰੀਨੇ ਭਸਮ ਕਰਨਗੀਆਂ।

।।ਸਮੈ ਜਾਨਿ ਮੁਨਿਬਰਨ ਬੁਲਾਈ।।ਸੁਨਤ ਸੁਆਸਨਿ ਸਾਦਰ ਲ੍ਯਾਈ।

।।ਰਾਜਾ ਰਾਣੀਨੇ ਇਕਤ੍ਰ ਬੈਠ ਕੈ ਸੀਤਾ ਕਾਪਾਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਾਵਣਾ ਹੈ ਸੋ ਸਮਾ ਸਮਿਪ ਜਾਣਕੇ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟੋਂਨੇ ਰਾਣੀ ਕੇ ਬੁਲਵਾਯਾ ਤਬ ਸੁਆਸਨੀ ਕਾ ਜੋ ਸੈਭਾਗਵਤੀਆਂ ਤਰਨੀਆਂ ਸੀਆਂ ਸੋ ਤਿਸਕੋ ਲੇ ਆਈਆਂ।

।।ਜਨਕ ਬਾਮ ਦਿਸ ਸੋਹ ਸੁਨੈਨਾ।।ਹਿਮਗਿਰ ਸੰਗ ਬਨੀ ਜਿਮ ਮੈਨਾ।।ਸ੍ਰੁਤ ਜਾਸ।

।।ਕਨਕ ਕਲਸ ਮਨਿ ਕੋਪਰ ਰੂਰੇ।।ਸੁਚਿ ਸੁਗੰਧ ਮੰਗਲ ਜਲ ਪੂਰੇ।।

।।ਸੁਵਰਣ ਕੇ ਅਰ ਮਣੀਆਂ ਕੇ ਕਲਸ ਅਰੁ ਤਬ ਲਕ ਸਪਵਿਤ੍ਰ ਅਰੁ ਸੁਗੰਧਤ ਅਰੁ ਮੰਗਲ ਰੂਪ [illegible] ਸੰਧੀਆਂ ਜੋ ਜਲ ਹੈ ਤਿਨੋਂ ਕਰ ਪੂਰਤ।

।।ਨਿਜ ਕਰ ਮੁਦਿਤ ਰਾਇ ਅਰੁ ਰਾਨੀ।।ਧਰੇ ਰਾਮ ਕੇ ਆਗੇ ਆਨੀ।

।।ਅਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਲਸ ਸੇਵਕੋਂ ਨੇ ਲਿਆਂਦੇ ਥੇ ਪਰੰਤੂ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਸੇਵਾ ਸਾਂਝ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੁਏ ਜੋ ਰਾਜਾ ਰਾਣੀ ਹੈਂ ਤਿਨੋਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭੁਜਾਓਂ ਨਾਲ

।। ।।ਪੜਹਿ ਬੇਦ ਮੁਨਿ ਮੰਗਲ ਬਾਨੀ।ਗਗਨ ਸੁਮਨ ਝਰਿ ਅਵਸਰੁ ਜਾਨੀ।

।।ਪਿਛੋਂ ਤੇ ਆਕਾਸ਼ ਮਾਰਗ ਦਾ ਦੇਵਤਾ ਪੁਸ਼ਪ ਵਰਖਾ ਕਰਤੇ ਥੇ ਅਬ ਸੁਆਗਤ ਸਮੇਂ ਦੇਖਕਰ ਸ੍ਵਾਮੀ ਨੇ ਕੀ ਝੜੀ ਲਗਾਈ।

।। ।।ਬਰੁ ਬਿਲੋਕ ਦੰਪਤਿ ਅਨੁਰਾਗੇ।ਪਾਇ ਪੁਨੀਤ ਪਖਾਰਨ ਲਾਗੇ।

ਦੰਪਤਿ ਕਹੀਏ ਪਤਿ ਇਸਤ੍ਰੀ ਇਕਠੇ ਸੁਭਾਗ: ੩੪੨।।

।ਛੰ: ।ਲਾਗੇ ਪਖਾਰਨ ਪਾਇ ਪੰਕਜ ਪ੍ਰੇਮ ਤਨੁ ਪੁਲਕਾਵਲੀ।।

।। ।ਨਭ ਨਗਰ ਗਾਨ ਨਿਸਾਨ ਜੈ ਧੁਨਿ ਉਮਗਿ ਜਨੁ ਚਹੁ ਦਿਸਿ ਚਲੀ।

।।ਆਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਅਰੁ ਪੁਰ ਵਿਖੇ ਜੋ ਰਾਗ ਕੇ ਅਲਾਪ ਅਰੁ ਵਾਜਿਆਂ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਹੁਏ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੀ ਧੁਨੀਆਂ ਨੇ ਚਾਰੋਂ ਦਿਸਾ ਮੇਂ ਉਮਗ ਚਲੀਆਂ ਹੈਂ ਈਹਾਂ ਜਨੁ ਪਦ ਕਥਕ ਆਯਾ ਹੈ ਇਹ ਬਾਜਿਤ੍ਰੀ ਧੁਨੀਆਂ [illegible] ਪਸਰੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਛਾ ਕਰ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਖੁਸ਼ੀ ਕੀ ਖਬਰ ਦੇਣੇ ਚਲੀਆਂ ਹੈਂ।

।।ਜੋ ਪਦ ਸਰੋਜ ਮਨੋਜ ਅਰਿ ਉਰਿ ਸਰ ਸਦੈਵ ਬਿਰਾਜਹੀਂ।

।। ।।ਜੇ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸੁਮਿਰਤ ਬਿਮਲਤਾ ਮਨ ਸਕਲ ਕਲਿ ਮਲ ਭਾਜਹੀਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਉ ੩੪ ਜਿਨ ਕਮਲੋ ਕੇ ਬਿਖੈ ਭ੍ਰਮਰ ਰੂਪੀ ਸੰਤ [illegible] ਬਿਖੇ ਨਾਮ ਰੂਪੀ ਪਦ ਬਿਰਾਜਤੇ ਹੈਂ ਅਤੇ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਹੀ ਤਿ
ਨੋ ਕਾ ਧਿਆਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੇ ਮਨ ਨਿਜ ਪਾਪ ਅਰੁ ਨਿਰਮਲ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਮਨ ਅਰੁ ਬਚਨ ਸੇ
ਸਿਵ ਜੀ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਸੀਤਲਤਾ ਰੂਪੀ ਜਿਤੇ ਨਿਸਕਾਮ ਬਿਦੇਹੀ ਸੀਤਲ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ੩ ਤੁ ੪੩

॥ ਛੰ: ॥ ਜੇ ਪਦਮ ਮੁਨਿ ਪੰਡਤਨੀ ਸੁਰੀ ਗਤਿ ਰਗੀ ਜੋ ਪਾਤਕ ਮਣੀ ॥ ਸੁਗਮ:

॥ ਮਕਰੰਦ ਜਿਨ ਕੋ ਸੰਭੁ ਸਿਰ ਸੁਚਤਾ ਅਵਧਿ ਸੁਰ ਬਰਨਨੀ ॥

॥ ਜਿਨ ਚਰਨ ਕਮਲੋ ਕੀ ਰਸ ਰੂਪੀ ਮਕਰੰਦ ਗੰਗਾ ਰੂਪ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇ ਸਿਰ ਪਰ ਧਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋ ਦੇਵ
ਤਾ ਪਵਿਤ੍ਰਤਾ ਕੀ ਅਵਧਿ ਬਰਨਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥

॥ ਕਰ ਮਧੁਪ ਮਨ ਮੁਨਿ ਜੋਗ ਜਨ ਜਿਨ ਸੇਇ ਅਭਿਮਤ ਗਤਿ ਲਹੈਂ ॥
॥ ਤੇ ਪਦ ਪਖਾਰਤ ਭਾਗ ਭਾਜਨ ਜਨਕ ਜੈ ਜੈ ਸਭ ਕਹੈਂ ॥ ॥

॥ ਗਿਆਨੀ ਮੁਨਿ ਅਰੁ ਜੋਗੀ ਮੁਨਿ ਅਪਣੇ ਮਨੋ ਕੋ ਭ੍ਰਮਰ ਕਰ ਕੇ ਜਿਨ ਚਰਨ ਕਮਲੋ ਕੋ ਸੇਵਤੇ ਹੈਂ
ਅਰੁ [illegible] ਪਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਬਡ ਭਾਗੀ ਜਨਕ ਧੋਵਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਭ ਲੋਗ ਜੈ ਜੈ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੪੪ ॥

॥ ਬਰੁ ਕੁਅਰਿ ਕਰਤਲ ਜੋਰ ਸਾਖਾ ਚਾਰ ਦੋਉ ਕੁਲ ਗੁਰੁ ਕਰੈਂ ॥
॥ ਭਯੋ ਪਾਨ ਗਹਨ ਬਿਲੋਕ ਬਿਧਿ ਸੁਰ ਮਨੁਜ ਮੁਨਿ ਆਨੰਦ ਭਰੈਂ ॥

॥ ਦੂਲੇ ਅਰੁ ਦੁਲਹਨਿ ਜੀ ਕੇ ਕਰਤਲ ਜੋੜ ਕਰ ਦੋਨੋ ਕੁਲ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੁਲ ਕੇ ਸਾਖ ਪੜ੍ਹਤੇ ਭਏ [illegible]
ਕਰ ਧਰਾ ਤਿਸ ਪਰ [illegible] ਤਿਸ ਪਰ [illegible]
ਸ਼ਿਕਸ਼ ਕੀਏ ਤਬ ਦੋਨੋ ਗੁਰੋ ਨੇ [illegible] ਦੇਖ ਕਰ ਸਭ ਕੇ
ਆਨੰਦ ਹੂਆ ॥

॥ ਸੁਖ ਮੂਲ ਦੂਲਹ ਦੇਖ ਦੰਪਤਿ ਪੁਲਕ ਤਨ ਪੁਲਕ੍ਯੋ ਹੀਯੋ ॥
॥ ਕਰ ਲੋਕ ਬੇਦ ਬਿਧਾਨ ਕੰਨਿਆ ਦਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਭੂਖਨ ਕੀਯੋ ॥ ॥

॥ ਪੁਨੇ ਪਤਿ [illegible] ਕੰਨਿਆ ਦਾਨ [illegible] ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥ ੭੪੫ ॥

॥ ਹਿਮਵੰਤ ਜਿਮ ਗਿਰਜਾ ਮਹੇਸਹਿ ਹਰਿਹਿ ਸ੍ਰੀ ਸਾਗਰ ਦਈ ॥ ਸੁਗਮ:
॥ ਤਿਮ ਜਨਕ ਰਾਮਹਿ ਸਿਯ ਸਮਰਪੀ ਬਿਸ੍ਵ ਕਲ ਕੀਰਤਿ ਮਈ

॥ ਜੈਸੀ ਹੈ ਸੰਸਾਰ ਮੇਂ ਬਿਸ੍ਵ ਬਿਖੈ [illegible] ਅਰੁ ਕੀਰਤਮਯ ਹੈ ਅਪਰ ਸਪਰੀ ॥

॥ ਕ੍ਯੋ ਕਰੈ ਬਿਨੈ ਬਿਦੇਹ ਕਿਯੋ ਬਿਦੇਹ ਮੂਰਤਿ ਸਾਵਰੀ ॥ ॥

॥ ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਕੋ ਬਿਨੈ ਕਰਨੀ ਉਚਿਤ ਥੀ ਪਰੰਤੁ ਸਾਵਰੀ ਮੂਰਤਿ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਰਾਜਾ ਬਿਸੇ
ਖ ਕਰ ਬਿਦੇਹ ਹੋਇ ਗਯਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਬਿਨਤੀ ਕੈਸੇ ਕਰੈ ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਕਰ ਹੋਮ ਵਿਧਿ ਪੂਰਵਕ ਗਾਂਠ ਜੋਰੀ। [illegible] ਬਾਮ:੭੬੪

ਦੋ: ।ਜੈ ਧੁਨ ਬੰਦੀ ਬੇਦ ਧੁਨ ਮੰਗਲ ਗਾਨ ਨਿਸਾਨ॥

।ਸੁਨ ਹਰਖਹਿ ਬਰਖਹਿ ਬਿਬੁਧ ਸੁਰਤਰ ਸੁਮਨ ਸੁਜਾਨ॥

ਆਗੇ ਤੇ ਦੇਵਤਾ ਔਰ ਪੁਸਪ ਬਰਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸਭ ਸੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਦੇਖ ਕੇ ਤਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕਰ [illegible] ਪਬ੍ਰਿਛ ਕੇ ਫੂਲ ਬਰਖਾਵਣੇ ਲਗੇ ਸੰਤ ਸੁਜਾਨ ਹੈਂ ॥੩੪੧॥

ਚੌ: ।ਕੁਆਰਿ ਕੁਆਰ ਕਲ ਭਾਵਰ ਦੇਹੀਂ ।ਨੈਨ ਲਾਭ ਸਭ ਸਾਦਰ ਲੇਹੀਂ॥

ਦਰ ਦੂਲਹਾ ਨੀਕੀ ਪ੍ਰਦਖਣਾ ਕਰਣੇ ਕੀ ਰੀਤਿ ਦੇਖ ਕਰ ਸਭ ਨੈਨੋਂ ਕਾ ਲਾਭ ਲੇਤੇ ਹੈਂ।

।ਜਾਇ ਨ ਬਰਨ ਮਨੋਹਰ ਜੋਰੀ ।ਜੋ ਉਪਮਾ ਕਛੁ ਕਹੋਂ ਸੁ ਥੋਰੀ॥

ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਜੋੜੀ ਜੁੜੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕੀ ਉਪਮਾ ਲਾਇਕ ਤੋ ਕੋਊ ਹੈ ਨ [illegible] ਪਰੰਤੂ ਕਾਵ੍ਯ ਕੀ ਚਤੁਰਤਾ ਹੇਤ ਤਿਨ ਕੇ ਥੰਮੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਕੀ ਉਪਮਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਰਾਮ ਸੀਯ ਸੁੰਦਰ ਪਰਛਾਹੀਂ ।ਜਗਮਗਾਤ ਮਨਿ ਖੰਭਨ ਮਾਂਹੀਂ

।ਮਨਹੁ ਮਦਨ ਰਤਿ ਧਰ ਬਹੁ ਰੂਪਾ ।ਦੇਖਤ ਰਾਮ ਬਿਵਾਹ ਅਨੂਪਾ॥

ਖੰਭੋਂ ਮੇਂ ਜੋ ਅਨੇਕ ਮਣੀਆਂ ਲਗੀਆਂ ਹੂਈਆਂ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸਭੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਦੇਖੀਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਕਾਮਦੇਵ ਅਰੁ ਰਤਿ ਬਹੁਤੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰ ਪ੍ਰਭੁ ਕੇ ਬਿਵਾਹ ਕਾ ਕੌਤਕ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਜੇ ਕੋਊ ਕਹੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਕਰ ਦਰਸਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰਤੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਦਰਸ ਲਾਲਸਾ ਸਕੁਚ ਨ ਥੋਰੀ ।ਪ੍ਰਗਟਤ ਦੁਰਤ ਬਹੋਰ ਬਹੋਰੀ॥

ਉਨ ਕੋ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੀ ਲਾਲਸਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਿਵ ਜੀ ਜੋ ਤਹਾਂ ਬੈਠੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸੇ ਡਰਤੇ ਹੈਂ ਤਾਂਤੇ ਮਾਨੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਸੰਗ ਫਿਰਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਇਹ ਜਿਸ ਓਰ ਪ੍ਰਭੁ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸੀ ਓਰ ਮਣੀ ਮੇਂ ਭਾਸਤੇ ਹੈਂ ਦੂਜੀ ਓਰ ਗੁਪਤ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।ਭਏ ਮਗਨ ਸਭ ਦੇਖਨਹਾਰੇ ।ਜਨਕ ਸਮਾਨ ਅਪਾਨ ਬਿਸਾਰੇ।

ਐਸੇ ਕੌਤਕ ਦੇਖ ਕੇ ਸਭੀ ਮਗਨ ਭਏ ਮਾਨੋ ਜਨਕ ਵਤ ਸਭੀ ਬਿਦੇਹ ਹੂਏ ਹੈਂ।

।ਪ੍ਰਮੁਦਤ ਮੁਨਿਨ ਭਾਂਵਰੀ ਫੇਰੀ ।ਨੇਗ ਸਹਿਤ ਸਭ ਰੀਤਿ ਨਿਬੇਰੀ

ਨੇਗ ਕਹੀਏ ਜੋ ਪ੍ਰੋਹਤਾਦਿਕੋਂ ਕੋ ਲਾਗ ਦਾਨ ਮਿਲਤਾ ਹੈ ਸੋ ਸਭ ਦੇ ਕੇ ਫਿਰ ਕਾਰਜ ਸਮਾਪਤ ਕੀਆ।

।ਰਾਮ ਸੀਯ ਸਿਰ ਸੇਂਧੁਰ ਦੇਹੀਂ ।ਸੋਭਾ ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਬਿਧਿ ਕੇਹੀਂ।

੪੩੬ ।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਜੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਸੀਸ ਪੈ ਸੰਧੂਰ ਚੜਾਵਤੇ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਿਸੁ ਭਾਂਤਿ ਕਹੀ ਨਹੀ ਜਾ
੯੨੫ ਤੀ ਜੈਸੇ ਕੋਊ ਕਹੇ ਆਗੇ ਸੋਭਾ ਕਿਉਂ ਕਹੀ ਹੈ ਤੌ ਪੂਰਣ ਪਦ ਕਾ ਅਧਿਆਹਾਰ ਕਰਕੇ ਅਰਥ ਕਰਣਾ ਪੜੇਗਾ ਕੇ
ਸੰਧੂਰ ਚੜ੍ਹਾਵਨੇ ਕੀ ਜੋ ਸੰਪੂਰਣ ਸੋਭਾ ਹੈ ਸੋ ਕਿਸੁ ਬਿਧਿ ਕਹੀ ਨਹੀ ਜਾਤੀ। ।ਕਿੰਵਾ। ।।
।ਤਿਸ ਸੋਭਾ ਕਥਨੇ ਕੇ ਬਿਧਿ ਕੋਈ ਹਉ ਬਿਸੇਖੀ ਜਾਈ ਕਹਿ ਜੋ ਸਥਾਨ ਨਹੀ ਤੌ ਮੈਂ ਕੈਸੇ ਕਹੋਂ ਪਰੰਤੂ ਤਨਕ ਇਕ ਸੋ
ਭਾ ਕਵਿਤਾ ਕੀ ਰੁਚਕਤਾ ਹੇਤੁ ਗੋਸਾਈ ਉਤ੍ਰੇਖਿਆ ਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਅਰੁਨ ਪਰਾਗ ਜਲਜ ਭਰ ਨੀਕੇ। ਸਸਿਹਿ ਭੂਖਿ ਯਹਿ ਲੋਭ ਅਮੀਕੇ

।ਮਾਨੋ ਅਰੁਨ ਪਰਾਗ ਕੋ ਆਪਨੇ ਮੇਂ ਭਰ ਕਰ ਨੀਕੀ ਭਾਂਤਿ ਕਮਲ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਕੋ ਭੂਖੀ ਅਹਿ ਕਹੀਏ ਭੂਖਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਪੂਜਤੇ ਹੈਂ ਅਮ੍ਰਿਤ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ। ।ਅਥਵਾ। ।। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਜਲ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਭਾਵ ਪਦ ਅਨੇਕ ਰਥ ਪਰੰਤੂ ਦੂਰ ਨੈ ਹੈ ਨੀਕੇ ਜਲ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਕਮਲ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਕੋ ਪੂਜਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜਲ ਇਹ ਸਮਾਂਨ ਜਲ ਮੇਂ ਤੌ ਹਮ ਸਦਾ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਨੀਕੇ ਕਹਿਯੇ ਵਿਸੇਖ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜੋ ਕਬੀ ਸੂਕੇ ਨਹੀ ਤਿਸ ਕੀ ਇਛਾ ਸਸੀ ਸੇਂ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਹਸਤ ਕਮਲ ਪੂਰਕੇ ਰਸ ਰੂਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕੇ ਲੋਭ ਕਰ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਮੁਖ ਰੂਪੀ ਸਸਿ ਕੋ ਮਾਨੋ ਭੂਸਤ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਕਈ ਏਕ ਅਹਿ ਨਾਮ ਸਰਪ ਕਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਕਮਲ ਪਦ ਹਾਥ ਕਾ ਭਿੰਨ ਅਹਿ ਪਦ ਭੁਜਾ ਕਾ ਭਿੰਨ ਸੋ ਬਣਤਾ ਨਹੀ ਜੋ ਵਿਵਾਹ ਮੰਗਲ ਕਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਥਮ ਸਪਰਸ ਹੈ ਭੀਹਾਂ ਨਾਗੋਂ ਕੀ ਉਪਮਾ ਦੇਣੀ ਭੁਜਾ ਕੋ ਕਿਆ ਜੋਗ ਤਾ ਹੈ।

।ਬਹੁਰ ਬਸਿਸ੍ਟ ਦੀਨ ਅਨੁਸਾਸਨਾ। ਵਰ ਦੁਲਹਨਿ ਬੈਠੇ ਇਕ ਆਸਨਾ।
੩੪੯। ਛੰ:।ਬੈਠੇ ਵਰਾਸਨ ਰਾਮ ਜਾਨਕਿ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਦਸਰਥ ਭਏ। ਸੁਗਮ
।ਤਨ ਪੁਲਕ ਪੁਨ ਪੁਨ ਦੇਖ ਆਪਨ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸੁਰਤਰ ਫਲ ਨਏ।

।ਆਪਨੇ ਪੁੰਨ ਰੂਪੀ ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛ ਕੇ ਫਲ ਜੋ ਹੈਂ ਪੁਤ੍ਰ ਅਰੁ ਸੁਨੁਖਾ ਸੋ ਦੇਖ ਕਰ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ।

।ਭਰ ਭੁਵਨ ਰਹਾ ਉਛਾਹ ਰਾਮ ਵਿਵਾਹ ਭਾ ਸਭ ਹੀ ਕਹਾ। ।।
।ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਬਰਨ ਗਿਰਾ ਤ ਰਸਨਾ ਏਕ ਏਹ ਮੰਗਲ ਮਹਾਂ।

।ਸਰਬ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਮੇਂ ਉਤਸਾਹ ਪੂਰਿਆ ਜਾਂਤੇ ਸਭ ਕੋ ਰਾਮ ਦੇਵ ਹਾਰੇ ਅਰੁ ਸਰਬ ਮੇ ਰਮੇ ਹੂਏ ਜੋ ਸੀਤਾ ਮ ਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਭਯਾ ਇਹ ਬਾਤ ਸਭ ਲੋਕ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਜੇਤਾ ਇਹ ਮਹਾਂ ਮੰਗਲ ਹੂਆ ਹੈ ਸੋ ਮੈਂ ਏਕ ਰਸਨਾ ਵਾਲਾ ਕੈਸੇ ਕਹਿ ਸਕਤਾ ਹੂੰ ਜਬ ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋ ਇਰਹਾ ਤਬ ਬਸਿਸ਼ਟ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਕੋ ਕਹਾ ਤੁਮਾਰੇ ਗ੍ਰਹ ਵਿਖੇ ਤੀਨ ਕੰਨਿਆ ਔਰ ਹੈਂ ਅਰੁ ਹਮਾਰੇ ਭੀ ਤੀਨੋ ਪੁਤ੍ਰ ਔਰ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਐਸਾ ਸੰਜੋਗ ਕਹਾਂ ਬਣਤਾ ਹੈ ਅਬੀ ਉਨ ਕੋ ਭੀ ਬਰ ਵਾਰਿ ਅਰੁ ਮੰਗਲ ਕਰੋ। ੩੪੯।।

।ਤਬ ਜਨਕ ਪਾਇ ਬਸਿਸ੍ਟ ਆਇਸ ਬ੍ਯਾਹ ਸਾਜ ਸਵਾਰਕੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਮਾਂਡਵੀ ਸ੍ਰੁਤਿਕੀਰਤਿ ਉਰਮਿਲਾ ਕੁ ਵਰਲਈ ਰਾਜਕੁਮਾਰਕੋ।

।ਇਨਕਾ ਨਾਮ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਥਾ ਮਾਂਡਵੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੁਤਿਕੀਰਤਿ ਇਹ ਦੋਨੋ ਬੇਟੀਆਂ ਰਾਜਾ ਕੇ ਭ੍ਰਾਤ ਕੁਸਧੁਜ ਕੀਆਂ ਅਰੁ ਉਰਮਿਲਾ ਬੇਟੀ ਰਾਜਾ ਕੀ ਪੁਨਹ ਸੀਤਾ ਜੀ ਸੇ ਲਘੁ ਮਾਂਡਵੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੇ ਲਘੁ ਭਰਤ ਮਾਂਡਵੀ ਸੇ ਲਘੁ ਉਰਮਿਲਾ ਭਰਤ ਸੇ ਲਘੁ ਲਖਮਣ ਉਰਮਿਲਾ ਸੇ ਲਘੁ ਸ੍ਰੁਤਿਕੀਰਤਿ ਲਖਮਣ ਸੇ ਲਘੁ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਐਸੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਕੁਸਕੇਤ ਕੰਨਿਆ ਪ੍ਰਥਮ ਜੋ ਗੁਣ ਸੀਲ ਸੁਖ ਸੋਭਾਮਈ।
।।ਸਭ ਰੀਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਮੇਤ ਕਰ ਸੋ ਬਿਆਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਭਰਤ ਹਿ ਦਈ।
੧੫੦
।।ਜਾਨਕੀ ਲਘੁ ਭਗਨੀ ਸਕਲ ਸੁੰਦਰ ਸਿਰੋਮਣਿ ਜਾਨਿ ਕੈ।
।।ਸੋ ਜਨਕ ਦੀਨੀ ਬਿਆਹਿ ਲਖਨ ਹਿ ਸਕਲ ਬਿਧਿ ਸਨਮਾਨਿ ਕੈ।
।।ਜੇਹਿ ਨਾਮ ਸ੍ਰੁਤਿਕੀਰਤਿ ਸੁਲੋਚਨ ਸੁਮੁਖ ਸਭ ਗੁਨ ਆਗਰੀ।
।।ਸੋ ਦਈ ਰਿਪੁਸੂਦਨ ਹਿ ਭੂਪਤਿ ਰੂਪ ਸੀਲ ਉਜਾਗਰੀ।।

।।ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਅਵਸਥਾ ਕਾ ਕ੍ਰਮ ਮਿਲਾ ਪੁਨਹ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰ ਲਖਮਣ ਦੋਨੋ ਜਨਕ ਕੇ ਘਰ ਬਿਵਾਹੇ ਭਰਤ ਅਰੁ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਕੋ ਕੁਸਕੇਤ ਕੀਆਂ ਕੰਨਿਆ ਬਿਵਾਹੀਆਂ ੧੫੧।।
ਕ੍ਰਿਤੀ ਕ੍ਰਮ ਔਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।।ਅਨਰੂਪ ਵਰੁ ਦੁਲਹਿਨਿ ਪਰਸਪਰ ਲਖ ਸਕੁਚਹਿ ਹਿਯ ਹਰਖਹੀ।

।।ਅਨੁਰੂਪ ਕਹਿਯੇ ਮਿਲਤ ਰੂਪ ਤਾ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਅਰ ਭਰਤ ਸ੍ਯਾਮ ਵਰਣ ਸੀਤਾ ਅਰੁ ਮਾਂਡਵੀ ਗੌਰ ਵਰਣ ਲਖਮਣ ਅਰੁ ਰਿਪੁਸੂਦਨ ਗੌਰ ਵਰਣ ਉਰਮਿਲਾ ਅਰੁ ਸ੍ਰੁਤਿਕੀਰਤਿ ਅਲਸੀ ਕੇ ਸੁਮਨ ਵਤ ਸ੍ਯਾਮ ਵਰਣ ਸੋ ਆਪਸ ਮੇਂ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਥਕੇ ਸਾਜ ਕਰ ਸੁਕਚਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਹਮਾਰੇ ਭਲੇ ਸੰਜੋਗ ਭਏ। ।।ਵਾ।। ।।ਅਨਰੂਪ ਕਹੀਏ ਜੈਸੇ ਪਾਤਿ ਸੁੰਦਰ ਤੈਸੀ ਅੰਹੀ ਜੁਵਤੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਤਿਨ ਕੋ ਪਰਸਪਰ ਦੇਖ ਕਰ ਕਹਿਯੇ ਕਬੀ ਕੁਮਾਰੋਂ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਣਾ ਕਬੀ ਕੁਮਾਰੀਓਂ ਕੀ ਓਰ ਪੁਰਲੋਗ ਦੇਖ ਕਰ ਰਾਜਾ ਕੇ ਤੈਸੇਂ ਸਕੁਚਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮਨ ਮੇਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ।

।।ਸਭ ਮੁਦਿਤ ਸੁੰਦਰਤਾ ਸਰਾਹਹਿਂ ਸੁਮਨ ਸੁਰਗਨ ਬਰਖਹੀ ਸੁਰਾਮ:
।।ਸੁੰਦਰੀ ਸੁੰਦਰ ਵਰਨ ਜੁਤ ਸਭ ਏਕ ਮੰਡਪ ਰਾਜਹੀ।।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜਨੁ ਜੀਵ ਉਰ ਚਾਰੋ ਅਵਸਥਾ ਵਿਭੁਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿਰਾਜਹੀ

ਜੈਸੇ ਅਵਸਥਾ ਕਹੀਏ ਜਾਗ੍ਰਤ ਸੁਪਨ ਸੁਖੋਪਤ ਤੁਰੀਆ ਤਿਨਕੇ ਵਿਭੁ ਕਹੀਏ ਸ੍ਵਾਮੀ ਵਿਸ਼੍ਵ ਤੈਜਸ ਪ੍ਰਾਗ੍ਯ ਸ
ਹਿਤ ਜੈਸੇ ਸਭ ਜੀਵ ਕੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਵਿਰਾਜਤੇ ਹੈਂ ਤੈਸੇ ਚਾਰੋ ਕੁਮਾਰ ਚਾਰੋ ਸਖੀਓਂ ਸਹਿਤ ਮੰਡਪ ਮੇਂ ਸੋ
ਭਤੇ ਹੈਂ ਐਸੇ ਉਪ੍ਰੇਖ੍ਯਾ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ॥੭੫੨॥

ਦੋਹਾ ॥ ਮੁਦਿਤ ਅਵਧ ਪਤਿ ਸਕਲ ਸੁਤ ਬਧੁਨ ਸਮੇਤ ਨਿਹਾਰ
ਜਨੁ ਪਾਏ ਮਹਿ ਪਾਲ ਮਨਿ ਕ੍ਰਿਯਨ ਸਹਿਤ ਫਲ ਚਾਰ ॥

ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਕਹੀਏ ਧਰਮ ਅਰਥ ਕਾਮ ਮੋਖ ਕ੍ਰਿਆ ਕਹੀਏ ਤਿਨਕੇ ਸਾਧਨ ਈਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਕਾ ਏਕ ਅੰ
ਗ [illegible] ਫਲ ਰੂਪ ਕੁਮਾਰ ਅਰੁ ਕ੍ਰਿਯਾ ਰੂਪ ਦੁਲਹਨੀਆਂ ॥ ਅਥਵਾ ॥ ਧਰਮ
[illegible] ਕ੍ਰਿਯਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਭੀ ਜਾਨੀ ॥

ਚੌ: ਜਸ ਰਘੁਬੀਰ ਬ੍ਯਾਹ ਬਿਧਿ ਬਰਨੀ ਸਕਲ ਕੁਅਰ ਬ੍ਯਾਹੇ ਤਿਹ ਕਰਨੀ ॥

ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਏਕ ਹੀ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਈਹਾ ਸੰਖੇਪ ਕੀਆ ਹੈ ॥

ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਕਛੁ ਦਾਇਜ ਭੂਰੀ ਰਹਾ ਕਨਕ ਮਨਿ ਮੰਡਪ ਪੂਰੀ ॥
ਕੰਬਲ ਬਸਨ ਬਿਚਿਤ੍ਰ ਪਟੋਰੇ ਭਾਂਤਿ ਭਾਂਤਿ ਬਹੁ ਮੋਲ ਨ ਥੋਰੇ ॥

ਚਿਤ੍ਰਿਤ ਬਸਤ੍ਰ ਜਿਨਕੇ ਉਤਮ ਪਸ਼ਮੀਨੇ ਕਾ ਭੇਦ ਹੈ ਔਰ ਸੁੰਦਰ ਪਟੰਬਰ ਅਨੇਕ ਭਾਂਤ ਕੇ ਅਰ ਥੋੜੇ ਮੋਲ ਕੇ ॥
ਗਜ ਰਥ ਤੁਰਗ ਦਾਸ ਅਰੁ ਦਾਸੀ ਧੇਨੁ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਕਾਮਦੁਹਾ ਸੀ ॥
ਕਾਮਦੁਹਾ ਜੋ ਕਾਮਧੇਨੁ ਹੈ ਤੈਸੀਆਂ ਇਤਿ ਸੁਗਮ ॥

ਵਸਤੁ ਅਨੇਕ ਕਰਿਯ ਕਿਮ ਲੇਖਾ ਕਹਿ ਨ ਜਾਇ ਜਾਨੈ ਜਿਨ ਦੇਖਾ ॥
ਲੋਕਪਾਲ ਅਵਲੋਕ ਸਿਹਾਨੇ ॥

ਸਿਹਾਨੇ ਨਾਮ ਸੀਤਲ ਹੋਣ ਕਾ ਅਰੁ ਸਲਾਹਣ ਕਾ ਭੀ ॥

ਲੀਨ ਅਵਧ ਪਤਿ ਸਭ ਸੁਖ ਮਾਨੇ ॥
ਦੀਨ ਜਾਚਕਨ ਜੋ ਜਿਹ ਭਾਵਾ ਉਬਰਾ ਸੋ ਜਨਵਾਸਹਿ ਆਵਾ ॥
ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਬਚਾ ਥਾ ਜਾਚਕੋਂ ਸੋ ਭਿਕੋਂ ਦੀਏ ਜੋ ਰਹਾ ਸੋ ਡੇਰੇ ਕੋ ਪਠਾਇ ਦੀਏ ॥
ਤਬ ਕਰ ਜੋਰ ਜਨਕ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ ਬੋਲੇ ਸਭ ਬਰਾਤ ਸਨਮਾਨੀ ॥੭੫੪॥
ਛੰ: ਸਨਮਾਨ ਸਕਲ ਬਰਾਤ ਆਦਰ ਦਾਨ ਬਿਨੈ ਬਡਾਇ ਕੈ ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਪ੍ਰਮੁਦਤ ਮਹਾਂ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬੰਦੇ ਪੂਜ ਪ੍ਰੇਮ ਲੜ੍ਹਾਇ ਕੈ॥

॥ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੇ ਜੋ ਦੇਵਣੇ ਜੋਗ ਥੇ ਸੋ ਮਾਨ ਪੂਰਬਕ ਅਰੁ ਬਿਨੈ ਪੂਰਬਕ ਦੀਆ ਤਬ ਜੋ ਸ੍ਰੇਸਟ ਸੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਹਾਥੇ ਤਿਨਕੋ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਪਦਾਰਥ ਦੀਏ ਅਰੁ ਪੂਜਾ ਕਰੀ॥

॥ਸਿਰਨਾਇ ਦੇਵ ਮਨਾਇ ਸਬ ਸਨ ਕਹਿਤ ਕਰ ਸੰਪੁਟ ਕੀਏ॥

॥ਦੇਵਨ ਕੋ ਮਨਾਇ ਕਰ ਪੁਨਹ ਹਾਥ ਜੋਰ ਸਭ ਕੋ ਸਿਰ ਨਿਵਾਇਕਰ ਰਾਜਾ ਕਹਿਤਾ ਹੈ ਦੇਵਨ ਕੋ ਮਨਾਵਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਤੁਮਨੇ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਸਭ ਕਾ ਚਿਤ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਣਾ॥ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥

ਸਿਰ ਕੋ ਦੇਵੋਂ ਸਮ ਮਨਾਇ ਕਰ ਅਰੁ ਹਾਥ ਜੋਰਕੈ ਕਹਿਤਾ ਹੈ॥

॥ਸੁਰ ਸਾਧ ਚਾਹਤ ਭਾਵ ਸਿੰਧੁ ਕਿ ਤੋਖ ਜਲ ਅੰਜੁਲਿ ਦਿਏ॥

॥ਜੈਸੇ ਸਿੰਧੁ ਸਮੁੰਦ੍ਰ ਜਲ ਕੀ ਅੰਜੁਲੀ ਸੇ ਤ੍ਰਿਪਤ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਪਰੰਤੂ ਸੇਵਕ ਕਾ ਭਾਵ ਲੇਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਤੁਮ ਭੀ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰੀਤ ਵਾਲੇ ਹੋ ਕਰਣੀ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੀ ਤੁਮਕੋ ਚਾਹ ਨਹੀਂ ਕਿੰਤੂ ਦੇਖਣੇ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਸਭ ਦੇਵਤਾ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕਰਿ ਕਰ॥

॥ਕਰਜੋਰ ਜਨਕ ਬਹੋਰ ਬੰਧੁ ਸਮੇਤ ਕੋਸਲਰਾਇ ਸੋ॥ ॥
॥ਬੋਲੇ ਮਨੋਹਰ ਬੈਨ ਸਾਨ ਸਨੇਹ ਸੀਲ ਸੁਭਾਇ ਸੋ॥ ॥ਸੁਗਮ॥
॥ਸੰਬੰਧ ਰਾਜਨ ਰਾਵਰੇ ਹਮ ਬਡੇ ਅਬ ਸਬ ਬਿਧ ਭਏ॥
॥ਇਹ ਰਾਜ ਸਾਜ ਸਮੇਤ ਸੇਵਕ ਜਾਨਬੇ ਬਿਨ ਗਥ ਲਏ॥

॥ਹੇ ਭੂਪ ਸ੍ਰੇਸਟ ਮਣ ਆਪ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਕਰਕੇ ਸਾਥ ਜੋ ਹਮਾਰਾ ਨਾਤਾ ਛੋਟਾ ਥਾ ਅਬ ਹਮਾਰੀ ਸਰਬ ਭਾਂਤਿ ਕਰ ਬਡਿਆਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਰਾਜ ਕੇ ਸਾਜ ਇਸ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪਦਾਰਥੋਂ ਸੰਜੁਤ ਤੁਮਨੇ ਹਮ ਕੋ ਬਿਨੁ ਮੋਲ ਲੀਆ ਹੈ॥

॥ਏਦਾਰਕਾ ਪਰਚਾਰਕਾ ਕਰ ਪਾਲਣੀ ਕਰੁਣਾ ਮਈ॥

॥ਦਾਰਕਾ ਨਾਮ ਇਸਤ੍ਰੀ ਕਾ ਹੈ ਤਿਨਮੇ ਦਾਰਕਾ ਪਦ ਲਘੁਤਾ ਨਿਮਿਤ ਕੰਨਿਆ ਕਾ ਨਾਮ ਕਹਾ ਚਾਰਕਾ ਨਾਮ ਚਾਕਰ ਕਾ ਹੈ ਕਰੁਣਾ ਮੇ ਇਹ ਚਾਰੋਂ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀਆਂ ਹੈਂ ਪਰਪਾਲਨੀ ਕਰਿਹੋ ਇਨਕੀ ਭੂਲੀ ਰੀਤਿ ਸੋ ਪਾਲਨ ਕਰਨੀ॥ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਪਰਚਾਰਕਾ ਨਾਮ ਸ੍ਰੀ ਕਿੰਕਰੀ ਚਾਕਰ ਹੈ ਇਹ ਜੋ ਤੁਮਰੀਆਂ ਦਾਸੀਆਂ ਹੈਂ ਇਨਕੋ ਰਾਜ ਕੁਮਾਰੀ ਜਾਨ ਕਰ ਮਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਅਪਨੇ ਮੋਲ ਲੀਨੀਆਂ ਕਿੰਕਰੀਆਂ ਦਾਸੀਆਂ ਜਾਨ ਕਰ ਇਨਕਾ ਪਾਲਨ ਕਰਨਾ॥

॥ਅਪਰਾਧ ਛਿਮਿਬੋ ਬੋਲ ਪਠਏ ਬਹੁਤ ਹੀ ਢੀਠੀਓ ਕਈ॥

॥ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਜੋ ਉਚਿਤ ਥਾ ਸੋ ਹਮ ਸੇ ਕੀਨਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਰੁ ਢੀਠਪਨਾ ਬਹੁਤ [illegible]

ਪ੍ਰ ੩੦ ਦੇਤੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਲੋਕਾ ਚਾਰ ਨਿਮਿਤ ਤੁਮਾਰੇ ਈਹਾਂ ਬੁਲਾਏ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸਾਂ ਹਮਾਰਾ ਅਪਰਾਧ ਛਿਮਾ ਕਰਨ
੧੩੦ ਔਰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਬੀਨਤੀ ਕਹਿਕੇ ਬਡਾਈ ਦਈ॥

॥ਪੁਨ ਭ੍ਰਾਨੁਕੂਲ ਭੂਖਨ ਸਕਲ ਸਨ ਮਾਨ ਨਿਧਿ ਸਮਧੀ ਕਿਯੋ॥
॥ਕਹਿ ਜਾਤ ਨਹਿ ਬਿਨਤੀ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਪੂਰਨ ਹਿਯੋ॥

॥ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਨੇ ਭੀ ਸਮਧੀ ਕਿਸਨ ਮਾਨ ਕਾ ਸਮੁੰਦਰ ਕੀਆ ਜੋ ਹਮ ਤੁਮਾਰੇ ਸਬੰਧ ਕਰ ਛਤ੍ਰੀ ਚੱਕ੍ਰੀ ਗਿਨਤੀ ਮੇਂ ਆਜ ਭਏ ਹੈਂ ਇਤਆਦਕ ਅਤਿ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਕਰੀ॥੨੫੭॥

॥ਬ੍ਰਿੰਦਾਰਕਾ ਗਨ ਸੁਮਨ ਬਰਖਹਿਂ ਰਾਉ ਜਨ ਵਾਸਹਿਂ ਚਲੇ॥
॥ਦੁੰਦਭੀ ਜੈ ਧੁਨ ਬੇਦ ਧੁਨ ਨਭ ਨਗਰ ਕੌਤੂਹਲ ਭਲੇ॥ ॥

॥ਬ੍ਰਿੰਦਾਰਕ ਕਹਿਏ ਦੇਵਤਾ ਅਪਰ ਸੁਗਮ:

॥ਤਬ ਸਖੀ ਮੰਗਲ ਗਾਨ ਕਰਤ ਮੁਨੀਸ ਆਇਸ ਪਾਇਕੈ॥
॥ਦੂਲਹ ਦੁਲਹਨਨਿ ਸਹਿਤ ਸੁੰਦਰ ਚਲੀ ਕੋਹਬਰ ਲਾਇਕੈ॥

॥ਕੋਹਬਰ ਨਾਮ ਹਾਸ ਭਵਨ ਕਾ ਜਹਾਂ ਬੈਠ ਕਰ ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਤਹਾਂ ਸਖੀਆਂ ਵਰ ਕੰਨਿਆਂ ਕੋ ਲਾਇਕੈ ਕਹਿਏ ਲੈ ਕੇ ਗਈਆਂ॥੨੫੮॥

॥ਦੋਹਾ: ॥ਪੁਨਿ ਪੁਨਿ ਰਾਮਹਿ ਚਿਤਵ ਸਿਯ ਸਕੁਚਤ ਮਨ ਸਕੁਚੈ ਨਾ॥
॥ਹਰਤ ਮਨੋਹਰ ਮੀਨ ਛਬਿ ਪ੍ਰੇਮ ਪਿਆਸੇ ਨੈਨਾ॥

॥ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਸੀਤਾ ਵਾਰ ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖਤੀ ਹੈਂ ਸਖੀ ਇਸਤ੍ਰੀ ਸਮਾਜ ਜਾਨ ਕੇ ਤਨ ਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਸਪਰਸ ਸੇ ਸੁਕਚਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਮਨ ਨਹੀ ਸੁਕਚਤਾ ਸੰਤੇ ਖੁਸੀ ਹੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਪਿਆਸੇ ਜੋ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੇ ਦ੍ਰਿਗ ਹੈਂ ਸੋ ਸੁੰਦਰ ਮੀਨੋਂ ਕੀ ਚਪਲਤਾ ਕੋ ਭੀ ਹਰਤੇ ਹੈਂ॥ ੨੫੯ ॥ਅਬ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾ ਧਿਆਨ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਚੌ: ॥ਸ੍ਯਾਮ ਸਰੀਰ ਸੁਭਾਏ ਸੁਹਾਵਨਾ ਸੋਭਾ ਕੋਟਿ ਮਨੋਜ ਲਜਾਵਨਾ॥
॥ਸੁਗਮ: ॥ਜਾਵਕ ਜੁਤ ਪਦ ਕਮਲ ਸੁਹਾਏ ਮੁਨਿ ਮਨ ਮਧੁਪ ਰਹਤ ਜਿਨ ਛਾਏ॥

॥ਜਾਵਕ ਕੇ ਲਗਾਵਣੇ ਕਰ ਚਰਨ ਅਤਿ ਲਾਲ ਸੁੰਦਰ ਕਮਲੋਂ ਵਤ ਭਏ ਹੈਂ ਜਿਨ ਮੇਂ ਮੁਨੀਸ਼ਰੋਂ ਕੇ ਮਨ ਭ੍ਰਮਰ ਸਮ ਵਸਤੇ ਹੈਂ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪: ॥ਪ੍ਰੀਤ ਪੁਨੀਤ ਮਨੋਹਰ ਪੈਂਡੋ॥ ਹਰਤ [illegible] ਮਾਨ ਜੈਤੀ॥ (੩)

[illegible] ਪ੍ਰੀਤ [illegible] ਕਰਤਾ ਕੀ ਜੈਤ [illegible] ਜਾਵਤੀ ਹੈ॥

ਬਲ [illegible] ਕਾਹਿਤੇ ਪ੍ਰੀਤ [illegible] ਕੀ [illegible]

॥[illegible] ਲਾਇ ਸੂਤ ਮਨੋਹਰ॥

॥ਕਟ ਸੂਤ ਕਾਹਿਤੇ [illegible]॥ ॥[illegible]॥ ॥ਕਟ ਸੂਤ [illegible] ਭੂਖਨ ਜੀ ਹੋਤਾ ਹੈ॥

॥[illegible]॥

॥ਪ੍ਰੀਤ ਜਨੇਊ ਅਤਿ [illegible] ਚਿਤ ਲੇਈ॥

॥ਸੋਹਤ [illegible] ਆਈਤ [illegible] ਭੂਖਨ ਰਾਜਾ॥

॥ਆਈਤ ਕਹਿਤੇ [illegible]॥

॥ਪਿਆਰ [illegible] ਅਤਿ [illegible] ਮਾਣ ਮੋਤੀ॥

॥ਪ੍ਰੀਤ [illegible] ਮੋਤੀ ਕਹਿਤੇ [illegible] ਪਰਧਾਨ ਹੂਆ ਹੈ ਅਰੁ ਦੋਨੋ [illegible]

[illegible] ਮਣੀਆਂ ਅਰੁ [illegible] ਹੂਏ ਹੈਂ॥

॥ਨੈਨ ਕਮਲ [illegible] ਸਕਲ [illegible] ਨਿਧਾਨ

॥[illegible] ਮਨੋਹਰ [illegible] ਨਿਦਾਨ ਸੁਗਾ॥:

॥ਸੋਹਤ [illegible] ਮਨੋਹਰ [illegible] ਮੁਕਤਾ ਮਾਨਿ ਗਾਥੇ॥

॥[illegible] ਭੂਖ ਮਣੀ [illegible] ਹੂਏ ਹੈਂ

[illegible] ਕਹਿਤੇ [illegible] ਹੂਤਾ ਹੈ॥ ੭ ਛੰ:॥

॥ਛੰ: ॥ਗਾਥੇ ਮਹਾਮਨਿ [illegible] ਸਖਾ ਚਿਤ ਚੋਰਹੀਂ॥

॥ਪੁਰਨਾਰਿ [illegible] ਲੋਕ ਸਭ ਤਿਨ ਤੋਰਹੀਂ॥

॥ਸੁੰਦਰ ਸਰੂਪ ਦੇਖ ਕਰ [illegible] ਹਮਾਰੀ [illegible] ਹੋ ਜਾਵੈ ਗਾ

ਤਿਸ ਦੇਸ ਕੇ [illegible] ਨਾਰੀਆਂ ਅਰੁ [illegible] ਰਮਣੀਆਂ [illegible]

ਆਹੇ॥ ॥ਵਾ॥ ॥[illegible] ਦੇਖ ਕਰ [illegible]

[illegible] ਕਰ ਤਿਨ [illegible] ਦੇਖਾ ਹੈ [illegible]

ਤੇ ਜਨਮ [illegible] ਅਰਥ ਹੈ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਦੇਖ ਕਰ

[illegible] ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੀ [illegible] ਨਮਿਤ॥

।ਆਨਿ ਬਸਨ ਭੂਖਨ ਭੂਰ ਪਾਵਹਿ ਨਾਰਿ ਮੰਗਲ ਗਾਵਹੀਂ।
।ਸੁਰ ਸੁਮਨ ਬਰਖਹਿਂ ਸੂਤ ਮਾਗਧ ਬੰਦਿ ਸੁਜਸੁ ਸੁਨਾਵਹੀਂ।ਸੁਗਮ:
੭੬।।ਕੁਹਵਰਹਿ ਆਨੇ ਕੁਆਰਿ ਕੁਵਰ ਸੁਆਸਨਨ ਸੁਖ ਪਾਇਕੈ।।

।ਜਿਸ ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਹਲਦੀ ਕਾ ਛਾਪਾ ਲਗਾਇ ਕਰ ਗਣਪਤਿ ਕਾ ਇਸਥਾਪਨ ਕਰਨਾ ਅਰੁ ਤਹਾਂ ਵਰ ਕੰਨਿਆਂ ਕੋ ਲੌਕਕ ਰੀਤਿ ਨਿਮਿਤ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਾਇਕੇ ਬੈਠਾਰਨਾ ਸੋ ਮੰਦਰ ਕਹਿਜੇ ਕੁਹਬਰ ਤਹਾਂ ਸੁਆਸਨ ਕਹਿਜੇ ਸੌਭਾਗਵਤੀਆਂ ਤਰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਕੈ ਪੂਤ੍ਰੋਂ ਕੋ ਲੀ ਲੈਆਈਆਂ ਅਰੁ।

।ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਲੌਕਕ ਰੀਤਿ ਲਾਗੀ ਕਰਨ ਮੰਗਲ ਗਾਇਕੈ।।

।ਅਤਿ ਪ੍ਰੇਮ ਸੋਂ ਤਿਸ ਸਮੇਂ ਕੇ ਗੀਤ ਗਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਲੌਕਕ ਰੀਤਿ ਕਹਿਜੇ ਉਚਿਤ ਅਨੁਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਹਾਸ ਅਨੇਕ ਅਤਿ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਪ੍ਰਥਮ ਗੀਤ ਇਹ ਗ੍ਰਾਸ ਦੇਤੀਆਂ ਹੈ ਦੋਨੋ ਕੋ ਜੋ ਤੁਮ ਪਰਸਪਰ ਮੁਖ ਮੇਂ ਦੇਵਹੁ ਤੀ ਰੀਤਿ ਇਹ ਪਾਤ੍ਰ ਮੇਂ ਪਰੋਖਿਆ ਕੇ ਆਰੋ ਮੁਖ ਮੇਂ ਖੇਪੇ ਕੀ ਗਰੀ ਕੋ ਗ੍ਰਾਸ ਦੈ ਕਰ ਸਮਝਾਇ ਛੋਡਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤੂ ਇਸ ਕੇ ਦਾਂਤੋ ਮੇਂ ਪੀਸ ਕਰ ਮੁਖ ਮੇਂ ਧਰ ਤਬ ਦੂਲਹੁ ਕੋ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤੁਮ ਇਸ ਕਾ ਘੂੰਘਟ ਖੋਲ੍ਹ ਕਰ ਮੁਖ ਦੇਖੋ ਜਬ ਵਹੁ ਮੁਖ ਦੇਖਣ ਲਾਗਤਾ ਹੈ ਤ ਬ ਦੁਲਾਹਿਨੀ ਚ ਹਠ ਸਕੇ ਮੁਖ ਪਰ ਡਾਰ ਦੇਤੀ ਹੈ ਤਬ ਬਡਾ ਹਾਸ ਹੋਤਾ ਹੈ ਦੂਸਰੀ ਰੀਤਿ ਇਹ ਹੈ ਜਲ ਦੂਧ ਮਿਲਾਇ ਕਰ ਬਡੇ ਪਾਤ੍ਰ ਮੇਂ ਡਾਰਤੀਆਂ ਹੈ ਪੁਨਹ: ਉਸ ਮੇਂ ਅੰਗੂਠੀ ਡਾਰ ਦੇਤੀਆਂ ਹੈ ਅਰੁ ਵਰ ਕੰਨਿਆਂ ਕੋ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤੁਮ ਦੋਨੋ ਹਾਥ ਡਾਰ ਕਰ ਨਿਕਾਸੋ ਤਬ ਵਹੁ ਹਾਥ ਡਾਰਤੇ ਹੈਂ ਜੈ ਸੇ ਆਂ ਨੇ ਮੁੰਦਰੀ ਨਿਕਾਸ ਲੀਨੀ ਤੌ ਉਸ ਕੀ ਜੀਤ ਭਈ ਜੌ ਦੂਲਹੁ ਨੇ ਨਿਕਾਸ ਲੀਨੀ ਤਬ ਉਸ ਕੀ ਜੀਤ ਭਈ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਸੰਥ ਬੇਰ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਸਖੀਆਂ ਭੀ ਦੋਨੋ ਪਖੋਂ ਕੀਆਂ ਹਸਤੀਆਂ ਹੈਂ ਜੈ ਜੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਲਹਿ ਕੌਰ ਗੌਰਿ ਸਿਖਾਵ ਰਾਮਹਿ ਸੀਯ ਸਨ ਸਾਰਦ ਕਹੈਂ।
।ਰਨਵਾਸ ਹਾਸ ਵਿਲਾਸ ਰਸ ਵਸ ਜਨਮ ਕੋ ਫਲ ਸਭ ਲਹੈਂ।

।ਪ੍ਰਥਮ ਰੀਤਿ ਕੀ ਟੀਕਾ ਲਹਿ ਕਹਿਜੇ ਦੇਖ ਕਰ ਕੌਰ ਕਹਿਜੇ ਗ੍ਰਾਸ ਸੁੰਦਰ ਭੋਜਨ ਕੇ ਆਗੇ ਆਨ ਧਰਾ ਹੈ ਗੌਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਸਿਖਾਵਤੀ ਹੈ ਤੁਮ ਗ੍ਰਾਸ ਸੀਤਾ ਕੇ ਮੁਖ ਮੇਂ ਦੇਵਹੁ ਸਾਰਦਾ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਪ੍ਰੀਤਿ ਪੂਰਬਕ ਕਹਿਤੀ ਹੈ ਤੁਮ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਬਦਨ ਮੇਂ ਕੌਰ ਦੇਵੋ ਜਬ ਪਰਸਪਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਤਬ ਸਖੀਆਂ ਸਭ ਬਡੇ ਅਨੰਦ ਕੋ ਪਾਵਤੀਆਂ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਕਰ ਪ੍ਰਥਮ ਰੀਤਿ ਸਿਧ ਭਈ।

।ਦੂਜਾ। ।ਲਹਿ ਕਹੀਏ ਜਾਨਕੀ ਕੇ ਮੁਖ ਮੇਂ ਗਰੀ ਕਾ ਗ੍ਰਾਸ ਦੇਖ ਕਰ ਭਵਾਨੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਸਿਖਾਵਤੀ ਹੈ ਜਬ ਤੁਮ ਘੂੰਘਟ ਖੋਲੋਗੇ ਤਬ ਦੁਲਾਹਿਨੀ ਤੁਮਾਰੇ ਮੁਖ ਪਰ ਗ੍ਰਾਸ ਡਾਰ ਦੇਵੇਗੀ ਤੁਮ ਨੇ ਐਸੀ ਵਿਧਿ ਕਰਨੀ ਮੁਖ ਭੀ ਦੇਖੋ ਅਰੁ ਉਛਿਸ਼ਟ ਭੀ ਮੁਖ ਪਰ ਨਾ ਪਰੇ ਅਰੁ ਸਾਰਦਾ ਦੇਵੇਗੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਹਿਤੀ ਹੈ ਜਬ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਨੇ ਘੂੰਘਟ ਖੋਲਾ ਅਰੁ ਮੁਖ ਸਨਮੁਖ ਕੀਆ ਤਬ ਤੁ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਅਨੇ ਐਸੀ ਸੀਘ੍ਰਤਾ ਕਰਨੀ ਜੋ ਉਛਿਸ਼ਟ ਉਨਕੇ ਮੁਖ ਪਰ ਹੀ ਪੜੇ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਜਬ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਨੇ ਮੁਖ ਖੋਲਾ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕੁਰ ਕਣ ਚਲਾਯਾ ਕੁਛਕ ਦੂਲਹੁ ਕੇ ਮੁਖ ਪਰ ਪੜਾ ਤਬ ਬੜਾ ਹਾਸ ਬਿਲਾਸ ਭਯਾ ਇਸ ਅਰਥ ਕਰਕੇ ਦੂਤੀ ਕ੍ਰੀੜਾ ਸਿਧ ਭਈ। 'ਕ੍ਰਿਯਾ' 'ਕੌਰ ਨਾਮ ਅੰਕਕਾਰੇ ਕੋ ਹੈ ਕੌਰ ਕਾਰਿਕੇ ਦੇਖ ਕਰ ਅਪਨੀ ਗੋਦ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਅਨੇਕ ਮੂਰਤਿ ਗੌਰੀ ਸਿਖ੍ਯਾ ਦੇਤੀ ਹੈ ਇਸ ਦੂਧ ਮਹਿ ਅੰਗੂਠੀ ਡਾਰੀ ਹੈ ਇਸ ਕੋ ਤੁਮ ਸੀਘ੍ਰ ਕਰ ਪ੍ਰਥਮ ਪਕੜ ਲੇਵੇ ਜੋ ਤੁਮਾਰੀ ਜੀਤ ਹੋਵੇ ਅਰੁ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਸਾਰਦਾ ਸਿਖਾਵਤੀ ਹੈ ਸੁੰਦਰੀ ਸੀਘ੍ਰਤਾ ਕਰ ਪ੍ਰਥਮ ਤੁਮ ਪਕੜੋ ਜਬ ਦੋਨੋ ਹਾਥ ਡਾਰਤੇ ਹੈਂ ਕਬੀ ਏਕ ਕੇ ਹਾਥ ਮੇ ਆਵਤੀ ਹੈ ਕਬੀ ਏਕਠ ਦੋਨੋ ਕਾ ਹਾਥ ਪੜਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਆਪਸ ਮੇ ਖੈਂਚਾ ਖੈਂਚੀ ਕਰਤੇ ਹੈ ਤਬ ਬੜਾ ਹਾਸ੍ਯ ਰਸ ਹੋਤਾ ਹੈ।

'ਨਿਜਪਾਨ ਮਨ ਮਾਹਿ ਦੇਖ ਪ੍ਰਤਿ ਮੂਰਤਿ ਸਰੂਪ ਨਿਧਾਨ ਕੀ'
'ਚਾਲਤ ਨ ਭੁਜਵਲੀ ਵਿਲੋਕਨ ਵਿਰਹਿ ਵਸਭੈ ਜਾਨਕੀ'

ਜਬ ਅੰਗੂਠੀ ਸੀਤਾ ਜੀ ਨੇ ਹਾਥ ਮੇਂ ਧਰੀ ਤਬ ਉਸਕੀ ਮਣਿ ਮੇ ਜੋ ਪਰਾ ਹੈ ਸਨਮੁਖ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਤਿ ਬਿੰਬ ਤਿਸ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੋ ਭਯਾ ਹੈ ਅਨੰਦ ਅਰੁ ਮੁਖ ਦਰਸਨ ਕੀ ਲਜਾ ਹੈ ਅਰੁ ਅੰਗੂਠੀ ਕੀ ਮਣਿ ਮੇ ਮੂਰਤਿ ਪ੍ਰਗਟ ਦੇਖਤੀ ਹੈ ਤਬ ਸੀਤਾ ਸੁੰਦਰੀ ਕੋ ਹਾਥ ਮੇਂ ਹੀ ਧਰ ਰਾਖਾ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇ ਸਖੀਆਂ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਸੁੰਦਰੀ ਦੂਧ ਮੇਂ ਭੂਲੇ ਤੂੰ ਡਰਨੇ ਪਰ ਜਾਨਕੀ ਕੀ ਭੁਜਾ ਵਲੀ ਚਲਤੀ ਨਹੀ ਕੋ ਉਸ ਪ੍ਰਤਿ ਬਿੰਬ ਕੇ ਦੇਖਣੇ ਕਾ ਮੋਬ ਲੀ ਕੋ ਵਿਰਹਿ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸ ਅਰਥ ਮੇ ਤ੍ਰਿਤੀਯ ਕ੍ਰੀੜਾ ਸਿਧ ਭਈ।

'ਕੌਤਕ ਬਿਨੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਪ੍ਰੇਮ ਨ ਜਾਇ ਕਹਿ ਜਾਨਹਿ ਅਲੀ'
'ਵਰ ਕੁਆਰਿ ਸੁੰਦਰ ਸਕਲ ਸਖੀ ਲਵਾਇ ਜਨਵਾਸਹਿ ਚਲੀ

ਤਿਸ ਸਮੇ ਕੇ ਕੌਤਕੋਂ ਕੇ ਜੋ ਅਨੰਦ ਹੈ ਸੋ ਔਰ ਕੀ ਸਕ੍ਯ ਕਥਨ ਕੀ ਨਹੀ ਵਹੁ ਸਖੀਆਂ ਹੀ ਜਾਨਤੀ ਆਂ ਹੈਂ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਤਾਂ ਕ੍ਰੀੜਾ ਕਰਾਇ ਕੇ ਰਾਜਾ ਕੇ ਡੇਰੇ ਕੀ ਓਰ ਵਰ ਦੂਲਹਨੀ ਕੋ ਚਰਣਧ ਰਾਵਣ ਨਿਮਿਤ ਲੇ ਚਲੀਆਂ।੭੬੩॥

'ਤਿਹਿ ਸਮੇਂ ਸੁਨਿਯ ਅਸੀਸ ਜਹਿ ਤਹਿ ਨਗਰ ਨਭ ਆਨੰਦ ਮਹਾਂ
'ਚਿਰ ਜਿਅਹੁ ਜੋਰੀ ਚਾਰ ਚਾਰੇ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਸਭਹੀ ਕਹਾ'
'ਜੋਗੀਂਦ੍ਰ ਸਿਧ ਮੁਨੀਸ ਦੇਵ ਵਿਲੋਕ ਨਭ ਦੁੰਦਭੀ ਹਨੀ'
'ਚਿ ਹਰਖ ਵਰਖ ਪ੍ਰਸੂਨ ਨਿਜ ਨਿਜ ਲੋਕ ਜੈ ਰਘੁਕੁਲ ਭਨੀ' ਸੁਗਮ:
ਦੋ: 'ਸਹਿਤ ਬਧੂਟਨ ਕੁਅਰ ਸਭ ਤਬ ਆਏ ਪਿਤੁ ਪਾਸ'

॥ਸੇਤ੍ਰਾ ਮੰਗਲ ਮੋਦ ਭਰ ਉਮਗੀ ਜਨੁ ਜਨਵਾਸਾ॥

ਦੂਲਹਾ ਕੇ ਸੀਆਂ ਜਾਨਿ ਤੁਰਤ ਡੇਰੇ ਜਬ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਆਏ ਤਬ ਸੋਭਾ ਮੰਗਲ ਮੋਦ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮਾਨੋ ਜਨੇਤ
ਉਮਗੀ ਦੇ ਜੋਹਾਂ ਉਤ ਪ੍ਰੇਮ ਆਨੰਦ ਹੋਇ ਸਰੀਰ ਕਰਕੇ ਸਭ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਰਿਦੇ ਸਭ ਕੇ ਉ
ਮਗੇ ਹੈਂ॥ ੧੬੫॥

ਚੌ: ॥ਪੁਨਿ ਜੇਵਨਾਰ ਭਈ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ॥ ਪਠਏ ਜਨਕ ਬੁਲਾਇ ਬਰਾਤੀ
ਸੁਗਮ: ॥ਪਰਤ ਪਾਂਵੜੇ ਬਸਨ ਅਨੂਪਾ॥ ਸੁਤਨ ਸਮੇਤ ਗਮਨ ਕਿਯ ਭੂਪ

॥ਅਨੂਪਮ ਜੋ ਬਸਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਪਾਵੜੇ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰਥ ਇਹ ਤਿਨ ਪਰ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਸੰਜੁਤ ਰਾਜਾ ਪਗ ਧਾ
ਰਤਾ ਜਾਤਾ ਹੈ।

॥ਸਾਦਰ ਸਬਕੇ ਪਾਂਇ ਪਖਾਰੇ॥ ਜਥਾਜੋਗ ਪੀਠਨ ਬੈਠਾਰੇ॥

॥ਜਨਕ ਜੀ ਨੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਚਰਨ ਧੋਇ ਕਰ ਪ੍ਰਥਮ ਸਭੇ ਕੇ ਤਿਨ ਪਰ ਬੈਠਾਇ ਦੀਆ॥

॥ਧੋਏ ਜਨਕ ਅਵਧਪਤਿ ਚਰਨਾ॥ ਸੀਲ ਸਨੇਹ ਜਾਇ ਨਹਿ ਬਰਨਾ॥

ਸੋਭਾ ਜੁਗਤਿ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਨੇ ਨ੍ਰਿਪ ਦਸਰਥ ਕੇ ਚਰਨ ਧੋਏ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾਤਾ॥

॥ਬਹੁਰ ਰਾਮ ਪਦ ਪੰਕਜ ਧੋਏ॥ ਜੇ ਹਰ ਹ੍ਰਿਦੈ ਕਮਲ ਮਾਹਿ ਗੋਏ॥

ਸ਼ਿਵ ਜੀ ਨੇ ਕਰਕੇ ਛਿਪਾਇ ਹੋਏ ਅਪਰ ਸਪਾਈ।

॥ਤੀਨੋ ਭਾਇ ਰਾਮ ਸਮ ਜਾਨੀ॥ ਧੋਏ ਚਰਨ ਜਨਕ ਨਿਜ ਪਾਨੀ॥ ਸੁਗਮ:

॥ਆਸਨ ਉਚਿਤ ਸਬਨ ਨ੍ਰਿਪ ਦੀਨੇ॥ ਬੋਲ ਸੂਪਕਾਰੀ ਸਬ ਲੀਨੇ॥

॥ਤਬ ਭੋਜਨ ਕੇ ਜੋ ਰਾਜਾ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਪਰ ਆਸਨ ਦੀਏ ਅਰੁ ਸੂਪਕਾਰ ਰਸੋਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰੇ—
ਸੇ ਬੁਲਾਏ।

॥ਸਾਦਰ ਲਗੇ ਪਰਨ ਪਨਵਾਰੇ॥ ਕਨਕ ਕੀਲ ਮਨਿ ਪਾਨ ਸਵਾਰੇ॥

॥ਭੋਜਨ ਨਿਮਿਤ ਪਤਲਾਂ ਕੂਨੇ ਆਗੇ ਧਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਜਨਕ ਨੇ ਪਤ੍ਰ ਬਨਾਏ ਮਨਿ ਛਿਕੇ ਜਾਤੇ ਪਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਤੋ
ਰਾ ਸਬਜ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਬੀਚ ਕੀਲ ਲਗਾਏ ਸੁਵਰਨ ਕੇ ਜਾਂਤੇ ਕੀਲੋਂ ਕਾ ਰੰਗ ਜਰਦ ਹੋਤਾ ਹੈ॥੧੬੬॥

ਦੋ: ॥ਸੂਪੋਦਨ ਸੁਰਭੀ ਸਰਪਿ ਸੁੰਦਰ ਸ੍ਵਾਦ ਪੁਨੀਤ॥ ॥
॥ਛਿਨ ਮਾਹਿ ਸਭ ਕੇ ਪਰਸਗੇ ਚਤੁਰ ਸੁਆਰ ਵਿਨੀਤ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

[illegible] ਭੋਜਨ [illegible] ੪੩੫

[illegible]

[illegible]

[illegible] ਭੋਜਨ [illegible]

ਦੋ: ਪੰਚ ਕਵਲ ਕਰ ਜੇਵਨ ਲਾਗੇ। [illegible]

[illegible]

[illegible] ਜੇਵਨ [illegible]

[illegible]

ਭਾਂਤਿ ਅਨੇਕ ਪਰੇ ਪਕਵਾਨੇ। ਸੁਧਾ ਸਰਿਸ ਨਹਿਂ ਜਾਹਿਂ ਬਖਾਨੇ।

ਪਕਵਾਨ ਪਰੋਸੇ [illegible] ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਮ [illegible] ਅਰੁ ਅਨੇਕ [illegible]

ਪਰੁਸਨ ਲਗੇ ਸੁਆਰ ਸੁਜਾਨਾ। ਬਿੰਜਨ ਬਿਬਿਧ ਨਾਮ ਕੋ ਜਾਨਾ।

ਚਾਰ ਭਾਂਤਿ ਭੋਜਨ ਬਿਧਿ ਗਾਈ। ਏਕ ਏਕ ਬਿਧਿ ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਈ।

[illegible] ਭੋਜਨ ਕੇ [illegible] ਏਕ ਏਕ ਕੇ ਅਨੇਕ ਭੇਦ [illegible]

[illegible] ਜਿਨ ਕਾ [illegible] ਕਥਨ ਮੇਂ ਨ ਆਵੇ।

ਛਰਸ ਰੁਚਿਰ ਬਿੰਜਨ ਬਹੁ ਜਾਤੀ। ਏਕ ਏਕ ਰਸ ਅਗਨਿਤ ਭਾਤੀ।

[illegible] ਦੇਖਣੇ ਵਿ

ਖੇ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਅਨੇਕੋਂ ਜਾਂਤੋਂ ਕੇ [illegible] ਤਿਨ ਮੇਂ [illegible] ਹੂਏ [illegible] ਏਕ ਏਕ ਰਸ ਕੇ [illegible] ਅਨੇ

ਕ ਭੇਦ ਕੀਏ ਹੂਏ।

ਜੇਵਤ ਦੇਹਿ ਮਧੁਰ ਧੁਨਿ ਗਾਰੀ। ਲੇ ਲੇ ਨਾਮੁ ਪੁਰਖ ਅਰੁ ਨਾਰੀ।

ਸਮੇ ਸੁਹਾਵਨ ਗਾਰ ਬਿਰਾਜਾ। ਹਸਤ ਰਾਉ ਸੁਨ ਸਹਤ ਸਮਾਜਾ।

ਏਹਿ ਬਿਧਿ ਸਬਹਨ ਭੋਜਨ ਕੀਨਾ। ਆਦਰ ਸਹਿਤ ਆਚਮਨ ਦੀਨਾ।

੨੬੮॥

ਦੋ: ਦਏ ਪਾਂਨ ਪੂਜੇ ਜਨਕ ਦਸਰਥ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜ।

ਜਨਵਾਸੇ ਗਵਨੇ ਮੁਦਿਤ ਸਕਲ ਭੂਪ ਸਿਰਤਾਜ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੩੬ ।ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਨ ਖਵਾਇ ਅਰੁ ਪੀਛੇ ਜੋ ਕੁਛ ਦ੍ਰਬ ਆਦਿਕ ਦੇਸ ਰੀਤਿ ਥੀ ਸੋ ਦੇਕੈ ਸੰਤੋਂ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੀ ਤਬ ਹ
੬੪੫ ਰਖਤ ਹੂਆ ਨ੍ਰਿਪ ਸਮਾਜ ਸਹਿਤ ਡੇਰੇ ਕੋ ਚਲਾ।੭੬੮।

।ਚੌ: ।ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਮੰਗਲ ਪੁਰ ਮਾਹੀਂ। ਨਿਮਖ ਸਮਾਨ ਦਿਨ ਜਾਮਨਿ ਜਾਹੀਂ।
।ਬੀਤੇ ਭੋਰ ਭੂਪਤਿ ਮਹਿ ਜਾਗੈ। ਜਾਚਕ ਗੁਣ ਗਣ ਗਾਵਣ ਲਾਗੈ।

।ਇਹ ਚੌਪਈ ਕਾ ਅਖਰੇ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਤੀ ਆਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਜਿਸ ਸਿਧਾਂਤ ਸੋਂ ਬਿਆਹ ਹੂਆ ਤਿਸੀ ਰਾਤ੍ਰ ਮੇਂ ਭੋਜਨ ਕੀਆ ਪੁਨ: ਡੇਰੇ ਜਾਇਕੈ ਪ੍ਰਭੂ ਸਨੁਖ ਜੁਤ ਦੇਖੇ ਤਬ ਲਗ ਰਾਤ੍ਰ ਬੀਤੀ ਪੀਛੇ ਪ੍ਰਾਤ ਹ੍ਰਿਤ ਕੀਨੀ ਇਸ ਕੇ ਪ੍ਰਥਮ ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਮੰਗਲ ਅਰੁ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ੍ਰ ਭੂਪਤਿ ਕਾ ਨਿਤ ਜਾਗਣਾ ਕਹਣਾ ਕੈਸੇ ਬਣੇ। ਅਰੁ ਤੁਕਾਂ ਨ੍ਰਿਰਨ ਧਾਰੇ ਨੇ ਇਹੀ ਸ੍ਰੁਨਿਤਾ ਦੇਖੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹਾਂ ਸੈਨ ਸਾਵਧਤ ਕਥਨ ਕਰਨੀ ਥੀ ਸੋ ਉਸਨੇ ਪੂਰਬ ਪ੍ਰਸੰਗ ਨਹੀਂ ਵੀਚਾਰਿਆ ਅਰੁ ਰੀਥ ਕਾਰਣੇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕਹਾ ਜੋ ਰਾਜਾ ਕੈਸਾ ਰੀਤੀ ਹੋਣੇ ਉਤਸਵ ਮੇਂ ਬੀਤੀ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਪ੍ਰਥਮ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਹੂਆ। ਤੀਨਹੁ ਭ੍ਰਾਤਾਂ ਕਾ ਪੁਨ: ਭੋਜਨ ਦੇਵਣਾ ਬਹੁਤੇ ਆਪਣੇ ਡੇਰੇ ਜਾਇ ਕਰ ਸੁਤ ਸਨੁਖਾ ਦੇਖਣੇ ਸੋ ਜੋ ਏਕ ਏਕ ਪਹਰ ਚਾਰੋਂ ਕ੍ਰਿਆ ਮੇਂ ਗਣੀਏ ਤੌ ਭੀ ਰਾਤ੍ਰ ਬੀਤ ਜਾਤੀ ਹੈ ਤੌ ਜਾਗਣਾ ਸੋਵਣਾ ਕਹਾ ਹੋਇ।

।ਦੇਖ ਕੁਅਰ ਵਰ ਬਧੁਨ ਸਮੇਤਾ। ਕਿਮ ਕਹਿ ਜਾਇ ਭਯੋ ਸੁਖ ਜੇਤਾ।
।ਪ੍ਰਾਤ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰ ਗੇ ਗੁਰੁ ਪਾਹੀਂ। ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਮੋਦ ਪ੍ਰੇਮ ਮਨ ਮਾਹੀਂ।
।ਕਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਪੂਜਾ ਕਰ ਜੋਰੀ। ਬੋਲੇ ਗਿਰਾ ਸੁਧਾ ਜਨੁ ਬੋਰੀ। ।
।ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਨਹੁ ਮੁਨਿ ਰਾਜਾ। ਭਯੋ ਆਜ ਮੈ ਪੂਰਨ ਕਾਜਾ।
ਸੁਗਮ: ।ਅਬ ਸਬ ਵਿਪ੍ਰ ਬੁਲਾਇ ਗੁਸਾਂਈ। ਦੇਹੁ ਧੇਨੁ ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਸੁਹਾਈ।

।ਇਹਾਂ ਸਰਬ ਵਿਪ੍ਰ ਕਹਿਕੈ ਜੋ ਦਾਨ ਕੇ ਪਾਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤੇ ਸਰਬ ਬੁਲਾਇਕੈ ਗਊਆਂ ਦੇਵੋ ਜਾਂਤੇ ਗੋ ਦਾਨ ਕੇ ਪਾਤ੍ਰ ਵਿਰਲੇ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦਾਨ ਧਰਮੋਂ ਸਮ ਪਯਾ ਆਦ੍ਯੰ ਸੁਧਿ ਯੋਨੇ ਪ੍ਰਸਾਂਤ ਦੇਤਾਨ ਸ੍ਥੇ ਪਾਪ ਭੀਰੁ ਬਹੁ ਗਮੀ ਗੋਖੁ ਖਯੰ ਤੇਨ ਤਿਤੀਖਣ ਸਰਨਾਂ ਬ੍ਰਿਤਿ ਗਲਾ ਨੇਤਾ ਦ੍ਵਿਜ ਪਾਤ੍ਰ ਮਾਹੁ। ਵੇਦ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੋਵੈ ਪਿਤ੍ਰ ਮਾਤ੍ਰ ਕੁਲ ਸੁਧ ਹੋਵੈ ਸਮਾਨ ਕਰਮ ਵਿਖੇ ਸਿਥਤ ਹੋਵੈ ਪਾਪ ਤੇ ਭੈ ਕਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਜਾਨਣੇ ਵਾਲਾ ਹੋਵੈ ਗਊ ਵਿਖੇ ਖਿਮਾ ਕਰ ਜੁਕਤਿ ਹੋਵੈ ਅਤਿ ਤੀਖਣ ਨ ਹੋਵੈ ਸਰਨਾਗਤ ਕੀ ਪਾਲਨਾ ਕਰਨੇ ਵਾਲਾ ਹੋਵੈ ਜੀਵਕਾ ਕਰ ਖਿਨ ਹੋਵੈ। ।ਕਿਵਾ। ।ਥ੍ਰਿਤਾ ਵਿਖੇ ਜਿਸ ਕਾ ਧਿਆਨ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀਚਾਰ ਕੈ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੋ ਅੰਗੀਕਾਰ ਕਰੇ ਸੋ ਗੋਦਾਨ ਕਾ ਪਾਤ੍ਰ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕਹਿਣਾ ਸਨਮਾਨ ਨਿਮਿਤ। ।ਯਥਾ। ।ਗੋਦਾਨ ਕੇ ਪਾਤ੍ਰ ਲੇ ਗੁਰੂ ਕੁਟੰਬੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹੇ ਤਾ ਹੈ।

੭ ।ਸੁਨਿ ਗੁਰੁ ਕਰਿ ਮਹਿਪਾਲ ਬਡਾਈ। ਪੁਨਿ ਪਠਏ ਮੁਨਿ ਬ੍ਰਿੰਦ ਬੁਲਾਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਈਹਾਂ ਮਹੀਪਾਲ ਪਦ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਕਹਾ ਜਿਨ ਕੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਪਰਮ ਪਰਾਯਣ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਨੋ ਰਾਜਿਓਂ ਸੇਹੀ ਮਹੀ ਕੀ ਪਾਲਨਾ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਿਸਕੀ ਬਡਾਈ ਕਰਨੇ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਏਤਾ ਹਰਖ ਪਾਇ ਕਰ ਜਿਸਕੀ ਬ੍ਰਿਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਦੀਨਤਾ ਸਿਤਹੁ ਕੇ ਪੂਜਨ ਅਰੁ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਮਹੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ॥੭੧੦॥ ਪ੍ਰ੩੭ ੧੮੮

॥ਦੋ: ॥ਬਾਮਦੇਵ ਅਰੁ ਦੇਵ ਰਿਖ ਬਾਲਮੀਕ ਜਾਬਾਲਾ॥

॥ਆਏ ਮੁਨਿਬਰ ਨਿਕਰ ਤਬ ਕੌਸਕ ਆਦਿ ਤਪਸਾਲਾ॥

॥ਨਿਕਰ ਕਹਿਣੇ ਸੇ ਸਮੂਹ ਤਪਸਾਲ ਕਹਿਣੇ ਤਪ ਕੇ ਮੰਦਰ ਇਨਕਾ ਸੁਭਾਅ॥ ੭੧੧॥

॥ਚੌ: ॥ਦੰਡ ਪ੍ਰਨਾਮ ਸਬਨ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀਨੇ॥ਪੂਜ ਸਪ੍ਰੇਮ ਬਰਾਸਨ ਦੀਨੇ॥ਸੁਗਮ:

॥ਚਾਰ ਲਾਖ ਬਰ ਧੇਨੁ ਮੰਗਾਈ॥ਕਾਮ ਸੁਰਭਿ ਸਮ ਸੀਲ ਸੁਹਾਈ

॥ਕਾਮਧੇਨੁ ਸਮ ਸੁਸੀਲਾ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰੀ॥

॥ ॥ਸਬ ਬਿਧਿ ਸਕਲ ਅਲੰਕ੍ਰਿਤ ਕੀਨੀ॥ਮੁਦਿਤ ਮਹਿਪ ਮਹਿਦੇਵਨ ਦੀਨੀ॥

॥ਦਾਨ ਦੇਣੇ ਕੇ ਸਮੇਂ ਜੋ ਦਾਤਾ ਕ੍ਰੋਧ ਕਰਤਾ ਹੈ ਤੌ ਦਾਨ ਕਾ ਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਇ ਕਰ ਦੀਆਂ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਕ੍ਰਿਪਣ ਦਾਨ ਦੇਇ ਕਰ ਪਸਚਾਤਾਪ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮੁਦਿਤ ਪਦ ਕਹਿਣੇ ਸੇਂ ਰਾਜਾ ਕੀ ਉਦਾਰਤਾ ਸੂਚੀ॥ ॥ਅਸੰਕਾ॥ ॥ਜਿਸਕਾ ਵਿਵਾਹ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾਨ ਲੈਣੇ ਕੇ ਪਾਤ੍ਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦਾਨ ਨਿਮਿਤ ਉਸ ਸੇ ਗਊਆਂ ਦਾਨ ਕਰਾਈ ਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਆਦਿਕੋਂ ਸੇਂ ਦਾਨ ਕਰਵਾਵਨਾ ਬਨਤਾ ਥਾ ਰਾਜਾ ਕੇ ਕਰਨੇ ਕਾ ਕਿਆ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ॥ ॥ਉਤਰੁ॥ ॥ਇਸਕਾ ਉਤਰੁ ਕਹੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਤੇ ਹੈਂ ਚਾਰ ਲਾਖ ਗਊ ਚਾਰੋਂ ਭ੍ਰਾਤਿਓਂ ਸੇ ਹੀ ਕਰਾਈ ਅਰੁ ਦੀਨੀ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪਰੰਤੂ ਜੋ ਇਹਾਂ ਤੌ ਏਤਾ ਪਦ ਲਿਖੇ ਸੰਖਿਆ ਰੀਝ ਬ੍ਰਿਧ ਹੋਤਾ ਥਾ ਤਾਂ ਤੇ ਥੋੜੀ ਲਿਖਤੇ ਇਸ ਕਰ ਇਹ ਜਿਧਾ ਭੁਯਾ ਸੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਪਰਮੇ ਸਰ ਅਰੁ ਜਾਨਕੀ ਲਖਮੀ ਸਦਾ ਕੀ ਅਰ ਧਾਰੀ ਤਿਨੋ ਵਿਖੇ ਪਾਤ੍ਰ ਗ੍ਰਿਹਣ ਕਹਿਣਾ ਨਹੀ ਬਣਤਾ ਅਰੁ ਭ੍ਰਾਤ ਭੀ ਤਦਰੂਪ ਹੈਂ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਪ੍ਰਥਮੇ ਸੇਂ ਨ ਕਰਾਯੇ ਤੌ ਅਨੁਜੋਂ ਸੇ ਕਰਾਇ ਰੀਤਿ ਬਿਗਰ ਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਮਰਯਾਦਾ ਪਾਲਣ ਨਿਮਿਤ ਕਰਨਾ ਬਣਤਾ ਥਾ ਤਾਂ ਤੇ ਉਨਕੇ ਸਥਾਨ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਕੀਨੀਆਂ॥

॥ਕਰਤ ਬਿਨੈ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਨਰਨਾਹੂ॥ਲਹਹੁੰ ਆਜ ਜਗ ਜੀਵਨ ਲਾਹੂ॥

॥ਪਾਇ ਅਸੀਸ ਮਹੀਸ ਅਨੰਦਾ॥ਲਿਯੇ ਬੋਲਿ ਪੁਨਿ ਜਾਚਕ ਬ੍ਰਿੰਦਾ॥ਸੁਗਮ

॥ਕਨਕ ਬਸਨ ਮਨਿ ਹੈ ਗਜ ਸ੍ਯੰਦਨ॥ਦਿਯੇ ਬੂਝ ਰੁਚਿ ਰਵਿਕੁਲਨੰਦਨ॥

॥ਬੂਝ ਰੁਚਿ ਕਹਿਯੇ ਜਾਚਿਕੋਂ ਕੀ ਇਛਾ ਪੂਛ ਕਰ ਕਨਕਾਦਿਕ ਦੀਏ ਜਾਂ ਤੇ ਰਘੁਕੁਲ ਕੇ ਅਨੰਦ ਦਾਤਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਤੇ ਇਨਕੇ ਦਾਨੋ ਕਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਕੌਨ ਕਰ ਸਕਤਾ ਹੈ॥

॥ਚਲੇ ਮੁਦਿਤ ਬਰਨਤ ਗੁਨ ਗਾਥਾ॥ਜੈ ਜੈ ਜੈ ਦਿਨਕਰ ਕੁਲ ਨਾਥਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੫੩੮ ।।ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਰਾਮ ਬਿਵਾਹ ਉਛਾਹੂ।।ਸਕੈ ਨ ਬਰਨਿ ਸਹਸ ਮੁਖ ਜਾਹੂ।।

।।ਸੁਗਮ: ੭੭੩।।ਦੋਹਾ: ।।ਬਾਰ ਬਾਰ ਕੌਸਿਕ ਚਰਨ ਸੀਸ ਨਾਇ ਕਹਿ ਰਾਉ।।

।।।ਇਹਿ ਸੁਖ ਸਭੁ ਮੁਨਿਰਾਜ ਤਵ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖ ਪ੍ਰਭਾਉ।।

।।ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੁਨੀ ਸ੍ਵਰ ਕੇ ਚਰਣੋਂ ਪਰ ਸਿਰ ਨਿਵਾਵਣਾ ਅਤਿ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਹੇਤੁ।। ।ਕਿਵਾ।। ।। ਅਪਣਾ ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾ ਕਰਾਵਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਮਹਾ ਰਾਜ ਜਬ ਤੁਮ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕੋ ਲੈਣੇ ਆਏ ਥੇ ਤਬ ਮੈਂ ਤੁਮਾਰੇ ਸਾਥ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੋ ਦੀਆ ਨ ਥਾ ਚਾਹਤਾ ਅਬ ਤੁਮਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਮੁਝੇ ਏਤਾ ਅਨੰਦ ਭਯਾ ਹੈ ਜੋ ਕੁਛ ਵਰਨਨ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਾ ਮੇਰਾ ਅਪਰਾਧ ਖਿਮਾ ਕਰਨਾ।੭੭੩।।

।।ਚੌ: ।।ਜਨਕ ਸਨੇਹ ਸੀਲ ਕਰਤੂਤੀ।।ਨ੍ਰਿਪ ਸਬ ਭਾਂਤ ਸਰਾਹਿ ਬਿਭੂਤੀ।

।।ਜਨਕ ਕੇ ਸੀਲ ਸਨੇਹ ਕਰਣੀਓਂ ਕੋ ਅਰੁ ਬਿਭੂਤੀ ਕੋ ਰਾਜਾ ਸਹਿਤ ਬਰਾਤ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਸ ਤੇ ਹੈਂ।

।ਕਿਵਾ। ।।ਦੂਸਰੀ ਰਾਤ੍ਰਿ ਵਿਵਾਹ ਕੀ ਭਈ ਸੋ ਸਬ ਰਾਤਿ ਕਹਿ ਰਹੇ ਤਿਸ ਸਗਰੀ ਰਾਤ੍ਰਿ ਮੇਂ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਮਿਥਲਾ ਪਤਿ ਕੇ ਗੁਣੋਂ ਕੋ ਸਰਾਹਤਾ ਰਹਾ ਜਬ ਤੀਸਰਾ ਦਿਨ ਭਯਾ ਤਬ ਦਸਰਥ ਨੇ ਬੀਚਾਰਿਆ ਜਨੇਤ੍ਰ ਕਾ ਰਹਿਣਾ ਤੀਨ ਦਿਨ ਲੋਕ ਰੀਤਿ ਹੈ ਅਰੁ ਹਮ ਕੋ ਤੋ ਪ੍ਰਥਮ ਹੀ ਰਹਿਤਿਆ ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਭਏ ਹੈ ਤਾਂਤੇ।

।। ।।ਦਿਨ ਉਠਿ ਬਿਦਾ ਅਵਧ ਪਤਿ ਮਾਗਾ।।ਰਾਖਹਿ ਜਨਕ ਸਹਿਤ ਅਨੁਰਾਗਾ।

।।ਪ੍ਰਾਤ ਸਮੇਂ ਉਠਕੇ ਸਹਿਦੇ ਕੋ ਪਠਾਯਾ ਜੋ ਰਾਜਾ ਸੋਂ ਵਿਦਾ ਮਾਂਗੋ ਤਬ ਬਡਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਕੇ ਜਨਕ ਨੇ ਕਹਾ ਐਸੀ ਕਿਆ ਸੀਘ੍ਰਤਾ ਹੈ ਵਿਦਾ ਮਾਂਗਣੇ ਕੇ ਸੰਗ ਰਾਜਾ ਕੋ ਅਵਧ ਪਤਿ ਵਿਸੇਖਣ ਦੇਣ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਅਯੋਧਿਆ ਅਤਿ ਪਿਆਰੀ ਹੈ ਅਰੁ ਉਹਾਂ ਸੇ ਆਏ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਭਏ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੋ ਸ਼ੀਘ੍ਰਤ ਕਰਸੀਘ੍ਰ ਵਿਦਾ ਮਾਂਗੀ। ।ਅਥਵਾ। ।।ਅਵਧ ਨਾਮ ਭਾਖਾ ਮੇਂ ਆਯੁ ਕਾ ਭੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਪ੍ਰਜਾ ਕੇ ਸੁਖ ਦੁਖ ਕੀ ਸਭੁ ਸੁਧ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤੈਸੇ ਰਾਜਾ ਕੋ ਅਪਨੇ ਸਰੀਰ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਥੀ ਜੋ ਆਯੁ ਅਬ ਥੋੜੇ ਦਿਨ ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ ਸੀਘ੍ਰ ਵਿਦਾ ਮਾਂਗੀ।

।।ਨਿਤ ਨੂਤਨ ਆਦਰ ਅਧਿਕਾਈ।।ਦਿਨ ਪ੍ਰਤਿ ਸਹਸ ਭਾਂਤਿ ਪਹੁਨਾਈ

।।ਨਿਤ ਨਵ ਨਗਰ ਅਨੰਦ ਉਛਾਹੂ।।ਦਸਰਥ ਗਮਨ ਸੁਹਾਤ ਨ ਕਾਹੂ।।

।। ।ਸੁਗਮ: ।।ਪੂਰਬਲੀ ਚੌਪਾਈ ਕੇ ਆਦਿ ਮੇਂ ਜੋ ਚਾਰ ਤੁਕਾਂ ਆਖੀ ਏਕ ਕਹਿ ਜਾਬੀਆਂ ਸੋ ਬਾਤ ਈਹਾ ਨਿਸਰੇ ਭਈ ਜੋ ਓਹੀ ਅਰਥ ਈਹਾਂ ਰਹਾ ਅਰੁ ਈਹਾਂ ਕਹਿਣਾ ਤਾਥਾ ਜੋ ਤੀਨ ਦਿਨ ਸੇ ਉਪਰਾਤ ਰਹਿਣਾ ਕਾ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਕੁਛ ਖੇਦ ਨ ਮਾਨਿਆ ਪ੍ਰਤ੍ਯੁਤ ਅਤਿ ਆਨੰਦ ਭਏ।ਪਣ

।।ਬਹੁਤ ਦਿਵਸ ਬੀਤੇ ਇਹਿ ਭਾਂਤੀ।।ਜਨੁ ਸਨੇਹ ਰਜ ਬਧੇ ਬਰਾਤੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਉਹਾਂ ਵਿਵਾਹ ਨੰਤਰ ਭੀ ਜਨੇਤ ਕੋਂ ਰਹਿਤਿਆਂ ਬਹੁਤ ਦਿਨ ਭਏ ਤਿਨ ਕੇ ਗਿਣਤ ਕਰ ਪੁਰ ਲੋਗਨ ਤੇ ਪ੍ਰੀਤ ਪਰਿ ਪਤ੍ਰੇ ੨੨੧
ਤੂ ਜਨੇਤੀ ਭੀ ਮਾਨੋ ਤਿਨ ਕੇ ਸਨੇਹ ਰੂਪੀ ਬੰਧਨ ਕਰ ਬਾਂਧੇ ਗਏ ਜਾਂ ਤੇ ਰਜ਼ ਹੋਨੇ ਮੋਂ ਚਿਤ ਕਿਸੂ ਕਾ ਨ ਹੋਇਆ।

'ਕੌਸਕ ਸਤਾਨੰਦ ਤਬ ਜਾਈ। ਕਹਾ ਬਿਦੇਹ ਨ੍ਰਿਪਹਿ ਸਮੁਝਾਈ।'

ਤਬ ਵਿਸ਼੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਅਰੁ ਸਤਾਨੰਦ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਕੋਂ ਸਮੁਝਾਇ ਕੈ ਕਹਾ ਜਦਪਿ ਤੁਮਾਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਵਸ
ਦਾਸ ਛਡਿ ਨਹੀਂ ਪੜਤੀ ਜਾਂ ਤੇ ਤੁਮ ਵਿਦੇਹ ਹੋ ਤਥਾਪਿ ਯਹ ਵਿਹਾਰ ਵਰਤਣਾ ਉਚਿਤ ਜਾਨਕੇ।

'ਅਬ ਦਸਰਥ ਕੋਂ ਆਇਸ ਦੇਹੂ। ਜਦਪਿ ਛਾਡਿ ਨ ਸਕਹੁ ਸਨੇਹੂ।'

'ਭਲੇਹਿੰ ਨਾਥ ਕਹਿ ਸਚਿਵ ਬੁਲਾਏ। ਕਹਿ ਜੈ ਜੀਵ ਸੀਸ ਤਿਨ ਨਾਏ।'

ਦੋ: 'ਅਵਧਨਾਥ ਚਾਹਤ ਚਲਨ ਭੀਤਰ ਕਰਹੁ ਜਨਾਉ।'
'ਭਏ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਸਚਿਵ ਸੁਨਿ ਵਿਪ੍ਰ ਸਭਾਸਦ ਰਾਉ।'

ਹੇ ਮੰਤ੍ਰੀਓ ਅੰਤ: ਪੁਰ ਮੇ ਸੁਧ ਦੇਕੇ ਦੁਲਹਾ ਹਨੀ ਚਿੰਕੇ ਚਲਨੇ ਕੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਵਾਓ ਜਾਂ ਤੇ ਰਾਜਾ ਦਸ
ਰਥ ਜੀ ਚਲਾ ਚਾਹਤੇ ਹੈਂ ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਅਮਾਤ੍ਯ ਅਰੁ ਮੁਸਾਹਬ ਅਰੁ ਵਿਪ੍ਰ ਅਰੁ ਰਾਉ ਕਹਿਏ ਜੋ ਜਨਕਪੁਰ
ਕੇ ਜੇ ਉਹਾਂ ਥੇ। ਇਤ੍ਯਾਦਿ। ਆਪ ਰਾਜਾ ਭੀ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਵ੍ਯਾਕੁਲ ਭਏ ਸਭ ਸਚਿ
ਵੋਂ ਨੇ ਇਹ ਬਾਤ ਲੋਗੋਂ ਮੇ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਤਬ। ੧੭੫॥

ਚੌ: 'ਪੁਰਵਾਸੀ ਸੁਨਿ ਚਲਿਹਿ ਬਰਾਤਾ। ਬੂਝਹਿ ਬਿਕਲ ਪਰਸਪਰ ਬਾਤਾ।'

ਸਗਮ: 'ਸਤ੍ਯ ਗਵਨੁ ਸੁਨਿ ਸਬ ਬਿਲਖਾਨੇ। ਮਨਹੁ ਸਾਂਝ ਸਰਸਿਜ ਸਕੁਚਾਨੇ।'

ਬਰਾਤ ਕਾ ਨਿਸ਼ਚੈ ਗਮਨ ਸੁਨਕੇ ਪੁਰਵਾਸੀ ਤਿਨ ਕੇ ਮੁਖ ਐਸੇ ਮੁਰਝਾਏ ਹੈਂ ਜੈਸੇ ਨਿਸਾ ਮੇਂ ਕਮਲ ਕੁਮਲਾਵੈਂ।

'ਜਹ ਜਹ ਆਵਤ ਬਸੇ ਬਰਾਤੀ। ਤਹ ਤਹ ਸੀਧ ਚਲਾ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ।'

'ਬਿਬਿਧ ਭਾਂਤਿ ਮੇਵਾ ਪਕਵਾਨਾ। ਭੋਜਨ ਸਾਜੁ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨਾ।'

'ਭਰਿ ਭਰਿ ਬਸਹ ਅਪਾਰ ਕਹਾਰਾ। ਪਠਈ ਜਨਕ ਅਨੇਕ ਸੁਆਰਾ।'

ਜਿਨੋ ਜਿਨੋ ਸਥਾਨੋਂ ਮੇਂ ਆਵਤੀ ਬੇਰ ਬਰਾਤੀ ਲੋਕ ਠਹਿਰੇ ਨ੍ਰਿਪ ਜਨਕ ਨੇ ਕਰਾਏ ਥੇ ਤਿਨੋਂ ਸਥਾਨੋਂ ਮੇਂ ਸੀਧ
ਜਾਇਕੇ ਦਾਲ ਘ੍ਰਿਤਾ ਦਿਕ ਕਚਾ ਅੰਨ ਸੋ ਵਸਹਿ ਕਾਹਿਏ ਬੈਲੋਂ ਪਰ ਲਾਦ ਪਠਾਏ ਪਕ੍ਵਾਨ ਅਰੁ ਮੇਵੇ
ਆਦਿਕ ਕਹਾਰੋਂ ਪਾਸ ਭਾਰ ਦੇਕਰ ਭੇਜੇ ਅਰੁ ਸੁਆਰ ਪਠਾਏ ਜੋ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਭੋਜਨ ਯਥਾ ਯੋ
ਗ੍ਯ ਵਰਤਾਇ ਦੇਵੈਂ ਪੀਛੇ ਜੋ ਦਾਇਜ ਜਨਕ ਜੀ ਨੇ ਦੀਨਾ ਥਾ ਸੋ
ਤੋ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਨੇ ਉਹਾਂ ਹੀ ਬਾਂਟ ਦੀਆ ਥਾ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ।

'ਤੁਰਗ ਲਾਖ ਰਥ ਸਹਸ ਪਚੀਸਾ। ਸਕਲ ਸਵਾਰੇ ਨਖ ਅਰੁ ਸੀਸਾ।'

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੪੦ ॥ਮੱਤ ਸਹਸ ਦਸ ਸਿੰਧੁਰ ਸਾਜੇ। ਜਿਨਹਿ ਦੇਖਿ ਦਿਸ ਕੁੰਜਰ ਲਾਜੇ।

[illegible] ॥ਕਨਕ ਬਸਨ ਮਨਿ ਭਰਿ ਭਰਿ ਜਾਨਾ। ਮਹਿਖੀ ਧੇਨੁ ਵਸਤੁ ਬਿਧਿ ਨਾਨਾ।

॥ਈਹਾਂ ਜਾਨ ਕਹਿਏ ਗਾਡੇ ਅਰੁ ਭੂਤਿਆ ਵਿਚ ਅਪਰਸ ਪਸ਼ੂ ॥੧੧੬॥

ਦੋ: ॥ਦਾਇਜ ਅਮਿਤ ਨ ਸਕਿਅ ਕਹਿ ਦੀਨ ਬਿਦੇਹ ਬਹੋਰਿ।
॥ਜੋ ਅਵਲੋਕਤ ਲੋਕਪਤਿ ਲੋਕ ਸੰਪਦਾ ਥੋਰਿ।

ਲੋਕਪਾਲੋਂ ਕੀ ਸੰਪਦਾ ਸੇ ਉਹ ਪਦਾਰਥ ਅਧਿਕ ਕਹਿਣੇ ਇਹ ਅਤਿ ਸੁਖੇ ਕਾਂਤੇ ਹੈ ਅਪਰਸ ਸੁਗਮ: ॥੩੩੩

ਚੌ: ॥ਸਭੁ ਸਮਾਜੁ ਏਹਿ ਭਾਂਤਿ ਬਨਾਈ। ਜਨਕ ਅਵਧਪੁਰ ਦੀਨ ਪਠਾਈ।

॥ਲਾਖ ਤੁਰੰਗਾ ਵਿਚ ਜੋ ਪਦਾਰਥ ਤਯਾਰ ਕੀਨੇ ਥੇ ਸੋ ਰਾਜਾ ਨੇ ਪਠਿਆ ਅਵਧ ਪੁਰੀ ਕੀ ਓਰ ਪਠਾਇ ਦੀਏ ਜਾਂ ਤੇ ਗ੍ਰਿਹ ਕੇ ਲੋਗ ਭੀ ਦਾਇਜ ਕੋ ਦੇਖੇਂ।

॥ਚਲਹਿ ਬਰਾਤ ਸੁਨਤ ਸਭ ਰਾਨੀ। ਬਿਕਲ ਮੀਨ ਗਨ ਜਨੁ ਲਘੁ ਪਾਨੀ।

ਪੁਨ ਪੁਨ ਸੀਯ ਗੋਦ ਕਰਿ ਲੇਹੀ। ਦੇਇ ਅਸੀਸ ਸਿਖਾਵਨ ਦੇਹੀ। ਸੁਗਮ:

॥ਹੋਇਹੁ ਸੰਤਤ ਪਿਅਹਿ ਪਿਆਰੀ। ਚਿਰੁ ਅਹਿਵਾਤ ਅਸੀਸ ਹਮਾਰੀ।

॥ਤ੍ਰਿਪਤਿ ਕੇ ਸਨੇਹ ਸਹਿਤ ਨਿਰੰਤਰ ਪਿਤ ਸੁਹਾਗਣ ਨੂੰ ਹੋਹੁ ਇਹ ਹਮਾਰੀਆ ਸਿਖ ਹੈ ਅਬ ਸਿਖਾਵਤੀ ਹੈਂ।

॥ਸਾਸੁ ਸਸੁਰ ਗੁਰ ਸੇਵਾ ਕਰੇਹੂ। ਸੁਗਮ: ॥ਪਤਿ ਰੁਖ ਲਖਿ ਆਇਸੁ ਅਨੁਸਰੇਹੂ।

॥ਪ੍ਰਥਮੇ ਤੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਕੇ ਮਸਤਕ ਵਿਚੋ ਰੁਖ ਆਸ਼ਾ ਲਖ ਕਰ ਮਨ ਕਾਰਜ ਕਰਨੇ ਅਰੁ ਆਗਿਆ ਤ੍ਰੇਗੋ ਤੋ ਕਦਾਚਿਤ ਨ ਕਰਨੀ।

॥ਅਤਿ ਸਨੇਹ ਬਸ ਸਖੀ ਸਿਆਨੀ। ਨਾਰਿ ਧਰਮ ਸਿਖਵਹਿ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬਾਨੀ।

॥ਜਦਪਿ ਸੀਤਾਂ ਕੋ ਵਹੁ ਪਰਮ ਬੁਧਿ ਮਤੀ ਭੀ ਜਾਨਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤਥਾਪਿ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਹੋਇ ਕਰ ਯੁਵਤੀਆ ਕੇ ਧਰਮ ਸਿਖਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ।

॥ਸਾਦਰ ਸਕਲ ਕੁਅਰਿ ਸਮਝਾਈ। ਰਾਨਿਨ ਬਾਰ ਬਾਰ ਉਰ ਲਾਈ।

ਬਹੁਰ ਬਹੁਰਿ ਭੇਟਹਿ ਮਹਤਾਰੀ। ਕਹਹਿ ਬਿਰੰਚਿ ਰਚੀ ਕਤ ਨਾਰੀ। ਸੁਗਮ: ੭੮

ਦੋ: ॥ਤੇਹਿ ਅਵਸਰ ਭਾਇਨ ਸਹਿਤ ਰਾਮੁ ਭਾਨੁ ਕੁਲ ਕੇਤੁ।
॥ਚਲੇ ਜਨਕ ਮੰਦਿਰ ਮੁਦਿਤ ਬਿਦਾ ਕਰਾਵਨ ਹੇਤੁ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਸੂਰਜ ਬੰਸ ਕੇ ਕੇ ਤੁਮ ਸੋਭਾ ਦੇਨ ਹਾਰੇ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਾਤਿ ਸਮੇਂ ਵਿਦਾ ਹੋਣੇ ਨਿਮਿਤ ਰਾਜ ਭਵਨ ਮੇਂ ਆਏ॥ ੨੨੯॥

ਚੌ: ॥ਭੋਰੇ ਭਾਇ ਸੁਭਾਇ ਸੁਹਾ[illegible] ਨਾਰਿ ਨਰ ਦੇਖਨ ਧਾਏ॥

॥ਸੁਭਾਇ ਸੁਹਾਇ ਕਹੀਏ ਜਿਨਕੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਭੂਖਨੋਂ ਬਸਤ੍ਰੋਂ ਨਾਨਾ ਹੀਨ ਹੋਏ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੋਵਹਿ ਤਿਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੁਧ ਭਾਇ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਯਾਣ ਸਮੇਂ ਮੇਂ ਆਜਾ ਸੁਨਕੇ ਸਭ ਲੋਗ ਦਰਸਨ ਹੇਤੁ ਆਏ ਤਥਾ॥

॥ਕਹਹਿ ਚਲਨ ਚਹਤ ਹੈਂ ਆਜੂ॥ ਕੀਨ ਬਿਦੇਹ ਬਿਦਾ ਕਰ ਸਾਜੂ॥

॥ਕਿਤੇ ਲੋਗ ਬੋਲੇ ਆਜ ਇਹ ਨਗਰ ਕਾ ਸੈਰ ਕਰਨੇ ਨਹੀ ਆਏ ਵਿਦਾ ਹੋਣੇ ਆਏ ਹੈਂ ਇਸ ਬਾਤ ਸੇ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਸਿ ਵਿਰਹ ਦੇਖਕਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਆਗੇ ਏਤੇ ਦਿਨ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਚਿੰਨ ਕਰ ਰਾਖੇ ਥੇ ਅਬ ਤਿਸਨੇ ਭੀ ਬਿਦਾ ਕੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰੀ ਹੈ॥

॥ਲੇਹੁ ਨੈਨ ਭਰ ਰੂਪ ਨਿਹਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਿਯ ਪਾਹੁਨੇ ਭੂਪ ਸੁਤ ਚਾਰੀ॥

ਸੁਗਮ ਹੈ॥ ॥ਅਬ ਨਾਰੀ ਉਨਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਮੇ ਭਿੰਨੀ ਕਹਿਤੇ ਹੈ॥

॥ਕੋ ਜਾਨੈ ਕਿਹ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸਯਾਨੀ॥ ਨੈਨ ਅਤਿਥਿ ਕੀਨੇ ਬਿਧਿ ਆਨੀ॥

ਕੌਨ ਜਾਨ ਸਕਤਾ ਹੈ ਹੇ ਸਖੀ ਕਿਸ ਪੁੰਨ ਕੇ ਵਾਸਤੇ ਵਿਧਾਤਾ ਨੇ ਇਨੇ ਹਮਕੋਂ ਨੈਨੋਂ ਕੇ ਮਹਿਮਾਨ ਕੀਏ ਥੇ ਸੋ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਥੇ॥

॥ਮਰਨ ਸੀਲ ਜਿਮ ਪਾਇ ਪਿਯੂਖਾ॥ ਸੁਰ ਤਰੁ ਲਹੈ ਜਨਮ ਕਰ ਭੂਖਾ॥

॥ਪਾਵ ਨਾਰਕੀ ਹਰਿ ਪਦ ਜੈਸੇ॥ ਇਨ ਕਰ ਦਰਸਨ ਹਮ ਕਹੁ ਤੈਸੇ॥

॥ਇਨ ਤੀਨੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤੋਂ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਆਗੇ ਜੋ ਬਡੇ ਬਲੀ ਆਏ ਅਰੁ ਚਾਪ ਤ੍ਰਿਸੂਲ ਭੀ ਨਾ ਹਿਲਾ ਸਕੇ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਪ੍ਰਣ ਨਾ ਤਿਆਗਿਆ ਤੌ ਸੀਤਾ ਕੇ ਅਵਿਵਾਹਤ ਰਹਿਣੇ ਕੇ ਤ੍ਰਾਸ ਸੇ ਹਮ ਲੋਗ ਐਸੇ ਥੇ ਜੈਸੇ ਮਰਤੇ ਥੇ ਕੋਊ ਭੂਖਾ ਪਤਾ ਵਿਰਹ ਸੇ ਦੁਖਾ ਛਤੀ ਭੀ ਧਨੁਖ ਤੋੜਨੇ ਤੇ ਭੀ ਭਲੀ ਬਾਤ ਹੈ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਨੇ ਐਸੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰੀ ਅਬ ਸੁਖ ਕੀ ਨਿਧਿ ਸ੍ਵਾਮੀ ਸੀਤਾ ਕੋਂ ਮਿਲਾ ਅਰੁ ਐਸਾ ਸੁੰਦਰ ਵਿਵਾਹ ਹੂਆ ਅਰੁ ਹਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ਹੂਏ ਤਾਂ ਤੇ ਹਮਾਰੇ ਬਡੇ ਪੁੰਨ ਥੇ॥

॥ਨਿਰਖ ਰਾਮ ਸੋਭਾ ਉਰ ਧਰਹੂ॥ ਨਿਜ ਮਨ ਫਨਿ ਮੂਰਤਿ ਮਨਿ ਕਰਹੂ॥

॥ਪ੍ਰਭੁ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਹੀਏ ਜਸ ਵਿਚ ਸੌਂਦਰਜ ਤਿਸ ਕੋ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਧਾਰੋ ਅਰੁ ਜੈਸੇ ਸਰਪ ਮਣੀ ਕੋ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸਿ ਯੁਕਤਿ ਰਾਖਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਆਪਨੇ ਮਨ ਮੇਂ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੀ ਮੂਰਤਿ ਕੋ ਰਾਖੋ॥

॥ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਬਨ ਨੈਨ ਫਲ ਦੇਤਾ॥ ਗਏ ਕੁਅਰ ਸਭ ਰਾਜ ਨਿਕੇਤਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਅੱਗੇ ਭੌ ਵਿਯੋਗ ਕਾ ਫਲ ਦੇਣਾ ਇਸ ਭ੍ਰਾਂਤਿ ਜੋ ਰਥ ਪਰ ਆਰੂੜ੍ਹ ਹੋਕਰ ਸ੍ਰੀ ਪੁਰ ਤਾਮੇਂ ਜਾਂਤੇ ਤੁਮ ਲੋਕੋਂ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਾ ਅਨੰਦ ਕੈਸੇ ਹੋਤਾ ਸੋ ਸਨੇ ਸਨੇ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਜੋ ਨਿਰਾ ਵਰਣ ਚਲਤੇ ਹੈਂ ਇਸ ਕਰ ਸਭ ਕੋ ਨੈਨ ਫਲ ਦੇਤਾ ਕਹੈ ਹੈ।੩੪੦

ਦੋ:॥ ਰੂਪ ਸਿੰਧੁ ਸਬ ਬੰਧੁ ਲਖਿ ਹਰਖਿ ਉਠੇ ਰਨਿਵਾਸੁ।
। ਕਰਹਿ ਨਿਛਾਵਰ ਆਰਤੀ ਮਹਾ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਸਾਸੁ। ੩੪੧॥

ਚੌ:। ਦੇਖ ਰਾਮ ਛਬਿ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੀ। ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਬਸ ਪੁਨਿ ਪੁਨਿ ਪਦ ਲਾਗੀ।
। ਰਹੀ ਨ ਲਾਜ ਪ੍ਰੀਤਿ ਉਰ ਛਾਈ। ਸਹਜ ਸਨੇਹ ਬਰਨਿ ਕਿਮ ਜਾਈ।

। ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਬਿਹਬਲ ਭੂਯਾਂ ਜੋ ਰਾਣੀਆਂ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਸੰਭਾਰ ਨਾ ਰਹੀ ਤਾਂਤੇ ਪੁਨਹ ਪੁਨਹ ਪਗ ਲਾਗੀਆਂ ਅਰੁ ਅਪਣੇ ਅੰਗੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਗਟ ਦਿਖਾਵਨੇ ਕੀ ਭੀ ਕੁਛ ਲਜਾ ਨਹੀ ਇਹ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਅਧਿਕਤਾ ਕੇ ਲਛਣ ਹੈਂ।

। ਭਾਇਨ ਸਹਿਤ ਉਬਟ ਅਨਵਾਏ।

। ਉਬਟ ਕਹੀਏ ਵਟਣਾ ਮਲ ਕਰ ਸਨਾਨ ਕਰਾਯਾ।

। । ਛੈ ਰਸ ਅਸਨ ਅਤਿ ਹੇਤੁ ਜਿਵਾਏ। ਸੁਗ੍ਰਮ:॥ ॥
। ਬੋਲੇ ਰਾਮ ਸੁਅਵਸਰ ਜਾਨੀ। ਸੀਲ ਸਨੇਹ ਸਕੁਚ ਮੈ ਬਾਨੀ।

। ਸੁਅਵਸਰ ਕਹੀਏ ਜਬ ਰਾਣੀ ਹਿ ਭੋਜਨਾਦਿਕ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰ ਆਪਨੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਕਰ ਲੀਨੀ ਤਬ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਸੀਲ ਸਨੇਹ ਕਹੀਏ ਪ੍ਰੇਮ ਕੇ ਸੁਭਾਵ ਵਾਲੀ ਅਰੁ ਸੁਕੁਚ ਮਯ ਕਹੀਏ ਸੰਕੋਚ ਸਹਿਤ ਗਿਰਾ ਬੋਲੇ ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

। ਰਾਉ ਅਵਧਪੁਰ ਚਹਿਤ ਸਿਧਾਏ। ਵਿਦਾ ਹੋਨ ਹਮ ਈਹਾਂ ਪਠਾਏ।

। ਇਨੋਂ ਮੇ ਸੰਕੋਚ ਇਹ ਗਮਨ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਮੇ ਰਾਜਾ ਕਾ ਨਾਮ ਲੀਆ ਅਪਣਾ ਨਾਮ ਨ ਕਹਾ ਅਰੁ ਸਨੇਹ ਮਯ ਆਗੇ ਕੇ ਦੋ ਚਰਨ।

। ਮਾਤੁ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਆਇਸ ਦੇਹੂ। ਬਾਲਕ ਜਾਨ ਕਰਬ ਨਿਤ ਨੇਹੂ। ਸੁਗ੍ਰਮ:॥
। ਸੁਨਤ ਬਚਨ ਬਿਲਖੇ ਰਨਵਾਸਾ। ਬੋਲ ਨ ਸਕਹਿ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸ ਸਾਸਾ।
। ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਕੰਠ ਗਦ ਗਦ ਭਏ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕਰ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀ ਜਾਤਾ। । ਕਿਵਾ। ॥
। ਵਿਯੋਗ ਕੌਨ ਸਹਾਰ ਤੀਆ ਹੂਯਾ ਇਹ ਨਹੀ ਕਹਿ ਸਕਤੀਆਂ ਭ੍ਰਮ ਜਾਂਦਾ। । ਕਿਵਾ। ॥
ਪਤਿ ਬ੍ਰਤਾ ਹੈਂ ਪਤਿ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਓਰ ਦੇਖ ਕਰ ਰਹਿਣਾ ਨਹੀ ਕਹਿ ਸਕਤੀਆਂ ਜੋ ਸ੍ਵਾਮੀ ਨੇ ਇਨ ਕੋ ਬਿ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

'ਹ੍ਰਿਦੈ ਲਗਾਇ ਉਭਦ ਭਆਠਿ ਸਥਲੀਨੀ॥ ਪਤਿਹਿ ਸੌਂਪ ਬਿਨਤੀ ਅਤਿ ਕੀਨੀ॥'

ਛੰਦ: 'ਕਰ ਬਿਨੈ ਸਿਯ ਰਾਮਹਿ ਸਮਰਪੀ ਜੋਰ ਕਰ ਪੁਨ ਪੁਨ ਕਹੈ॥'
'ਬਲ ਜਾਂਉਂ ਤਾਤ ਸੁਜਾਨ ਤੁਮ ਕੋ ਵਿਦਤ ਗਤ ਸਭ ਕੀ ਅਹੈ॥' ਸੁਗਮ:
'ਪਰਵਾਰ ਪੁਰਜਨ ਮੋਹ ਰਾਜਹਿ ਪ੍ਰਾਨ ਪ੍ਰਿਯ ਸਿਯ ਜਾਨਵੀ॥'
'ਤੁਲਸੀ ਸੁਸੀਲ ਸਨੇਹ ਲਖ ਨਿਜ ਕਿੰਕਰੀ ਕਰ ਮਾਨਵੀ॥'

ਹੇ ਰਾਮ ਸਭੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰਾਣੋਂ ਸੇ ਭੀ ਸੀਤਾ ਪਿਆਰੀ ਹੈ ਐਸੇ ਜਾਨਣੀ ਕਹਿ ਕੇ ਸਮਣ ਕਰਾ ਅਰੁ ਹਮਾਰੇ ਸੀਲ ਸਨੇਹ ਕੀ ਰੀਤਿ ਦੇਖ ਕਰ ਇਸ ਕੋ ਤੁਮਨੇ ਅਪਣੀ ਦਾਸੀ ਜਾਣ ਕਰ ਮਾਨ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰਭੋ ਜਨ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਵਿਖੇ ਮਹਾ ਸੁਖੀ ਰਹੀ ਹੈ ਤੁਮਨੇ ਭੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨਾਲ ਰਖਣੀ ਜੇ ਪ੍ਰਭੁ ਕਹੋ ਸਕਲ ਗੁਣੋਂ ਸੰਜੁਗਤ ਜੋ ਸੀਤਾ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਹਮ ਮਾਨ ਕਿਉਂ ਨ ਦੇਵੈਂਗੇ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੀ ਆ ਹੈਂ॥੨੮੩॥

ਸੋਰਠਾ: 'ਤੁਮ ਪਰਪੂਰਣ ਕਾਮ ਗਿਆਨ ਸਿਰੋਮਣ ਭਾਵ ਪ੍ਰਿਯਾ॥'
'ਜਨ ਗੁਨ ਗਾਹਕ ਰਾਮ ਦੋਖ ਦਲਨ ਕਰੁਣਾਯਤਨ॥'

ਹੇ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਤੁਮਨੇ ਬਹੁਤ ਸੀਤਾ ਕੇ ਸੈ ਦਰਜਾ ਪਰ ਅਖਦਾ ਹਮਾਰੇ ਧਨ ਦਾਨ ਪਰ ਨਹੀਂ ਰੀਝਣਾ ਜੋਂ ਤੇ ਪਰਿਪੂਰਣ ਕਾਮ ਹੋ ਬਹੁਤੇ ਰਾਜਾ ਸਭੀ ਜਨੋਂ ਕੋ ਸਨਮਾਨ ਦਾਨ ਜਾਨ ਕੇ ਇਨ ਕਾ ਸਨਮਾਨ ਵਿਸੇਸ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਤੁਮ ਗਿਆਨਵਾਨੋਂ ਕੇ ਸਿਰੋਮਣਿ ਹੋ ਜਾਂਤੇ ਰੀਝਣਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਹਮਾਰੇ ਇਸ ਗੁਣ ਕਰ ਭੀ ਤੁਮਨੇ ਨਹੀਂ ਰੀਝਣਾ ਪਰੰਤੂ ਏਕ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਤੁਮ ਭਾਵ ਪ੍ਰਿਯ ਹੋ ਅਰੁ ਜਨਹੁ ਕੇ ਨਿਮ੍ਰਤਾ ਰੂਪੀ ਗੁਣਹੁ ਕੇ ਗਾਹਕ ਹੋ ਅਰੁ ਕਰੁਣਾ ਨਿਧਿ ਹੋ ਸੋ ਆਪਣੇ ਇਨ ਗੁਣ ਵਿਸੇਸ਼ਣੋਂ ਕੋ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਸੀਤਾ ਮੇਂ ਜੋ ਕਦਾਚਿਤ ਕੋਊ ਦੋਖ ਹੋਇ ਤੋ ਭੀ ਖਿਮਾ ਕਰਨਾ॥੨੮੪॥

ਚੌ: 'ਅਸ ਕਹਿ ਰਹੀ ਚਰਨ ਗਹਿ ਰਾਨੀ॥ ਪ੍ਰੇਮ ਪੰਕ ਜਨੁ ਗਿਰਾ ਸਮਾਨੀ॥'

ਇਸ ਸੇ ਉਪਰੰਤ ਰਾਣੀ ਸੇ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰੇਮ ਰੂਪੀ ਕਰਦਮ ਮੇਂ ਬਾਣੀ ਨਿਕਸ ਨਹੀਂ ਸਕਤੀ॥

'ਸੁਨ ਸਨੇਹ ਸਾਨੀ ਬਰ ਬਾਨੀ॥ ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਰਾਮ ਸਾਸ ਸਨਮਾਨੀ॥' ਸਪਸ਼੍ਟ॥
'ਰਾਮ ਵਿਦਾ ਮਾਂਗੀ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ ਕੀਨ ਪ੍ਰਣਾਮ ਬਹੋਰ ਬਹੋਰੀ॥'

॥

ਤਬ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕਰ ਵਿਦਾ ਮਾਂਗੀ ਅਰੁ ਵਾਰੰਵਾਰ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕੀਆ ਭਾਵ ਇਹ ਜਨਕ ਪੁਰੀ ਸੇ ਤੌਂ ਨ ਥਾ ਕਹਿਣਾ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਹੀ ਸੂਚਿਆ ਜੋ ਤੁਮਾਰਾ ਸਭ ਕਥਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਹੈ

'ਪਾਇ ਅਸੀਸ ਬਹੁਰ ਸਿਰ ਨਾਈ॥ ਭਾਇਨ ਸਹਿਤ ਚਲੇ ਰਘੁਰਾਈ॥' ਸੁਗਮ:

੪੪੪ ॥ਅੰਸੁ ਮਧੁਰ ਮ੍ਰਿਦੁ ਮੂਰਤਿ ਉਰ ਆਨੀ। ਭਈ ਸਨੇਹ ਸਿਥਲ ਸਭ ਰਾਨੀ।

॥ਅੰਸੁ ਕਹੀਏ ਵਿਭਾਗ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਮਧੁਰ ਕਹੀਏ ਜਿਹ੍ਵਾ ਕੇ ਮੀਠੀ ਅਰਥ ਇਹ ਜਿਨ ਤੋਂ ਜੋ ਸੋਭਾ ਖਣ ਰਸ ਰਿਤ ਤਿਸ ਮੂਰਤਿ ਕੋ ਰਿਦੇ ਮੈਂ ਧਾਰ ਕਰ ਰਾਣੀਓਂ ਕੇ ਅੰਗ ਵਿਭਾਗ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਸਿਥਲ ਭਏ।

॥ਪੁਨ ਧੀਰਜ ਧਰ ਕੁਅਰ ਹਕਾਰੀ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਭੇਟੀ ਮਹਿਤਾਰੀ।
ਪਹੁਚਾਵਹਿ ਫਿਰ ਮਿਲਹਿ ਬਹੋਰੀ। ਬਢੀ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਥੋਰੀ। ਸੁਗਮ:
॥ਪੁਨ ਪੁਨ ਮਿਲਤ ਸਖਿਨ ਬਿਲਗਾਈ। ਬਾਲ ਬਛ ਜਿਮ ਧੇਨੁ ਲਵਾਈ।

॥ਫੇਰ ਫੇਰ ਮਿਲਤੀ ਹੈ ਸਖੀਓਂ ਨੇ ਪ੍ਰਿਥਕ ਪ੍ਰਿਥਕ ਜੈਸੇ ਬਾਲ ਵਛਿਲ ਦੇਰੀ ਧੇਨੂ ਕੋ ਪ੍ਰਮ੍ਹ ਪੁਨ ਮਿਲਤੀ ਹੈ ਈਹਾਂ ਭਿ ਸ੍ਵਾਂਤ ਕਾ ਏਕ ਅੰਗ ਲੇਣਾ॥੨੮੫॥

ਦੋ: ॥ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਵਸ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸਬ ਸਖਿਨ ਸਹਿਤ ਰਨਵਾਸ।
॥ਮਾਨਹੁ ਕੀਨ ਵਿਦੇਹ ਪੁਰ ਕਰੁਨਾ ਵਿਰਹਿ ਨਿਵਾਸ।

॥ਕਰੁਣਾ ਵਿਰਹਿ ਕਹੀਏ ਕਾਤੁਰਤਾ ਅਰੁ ਵਿਯੋਗ ਨੇ ਪੁਰੀ ਮੇਂ ਨਿਵਾਸ ਕੀਆ ਹੈ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥੨੮੬

ਚੌ: ॥ਸੁਕ ਸਾਰਿਕ ਜਾਨਕੀ ਜਿਆਏ। ਕਨਕ ਪਿੰਜਰ ਰਾਖ ਪਢਾਏ।
॥ਬਿਆਕੁਲ ਕਹੈਂ ਕਹਾਂ ਵੈਦੇਹੀ। ਸੁਨ ਧੀਰਜ ਪਰਹਰੈ ਨ ਕੇਹੀ।
॥ਭਏ ਵਿਕਲ ਖਗ ਮ੍ਰਿਗ ਇਹ ਭਾਂਤੀ। ਮਨੁਜ ਦਸਾ ਕੈਸੇ ਕਹਿ ਜਾਤੀ॥
ਬੰਧੁ ਸਮੇਤ ਜਨਕ ਤਬ ਆਏ। ਪ੍ਰੇਮ ਉਮਗ ਲੋਚਨ ਜਲ ਛਾਏ। ਸੁਗਮ:
॥ਸੀਯ ਵਿਲੋਕ ਧੀਰਤਾ ਭਾਗੀ। ਰਹੇ ਕਹਾਵਤ ਪਰਮ ਵਿਰਾਗੀ।

॥ਯਦਪਿ ਰਾਜਾ ਪਰਮ ਵਿਰਕ੍ਤ ਅਰੁ ਗਿਆਨਵਾਨ ਭੀ ਥਾ ਤਦਪਿ ਸੀਤਾ ਮਹਾਂ ਮਾਇਆ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਚੇ ਕੋ ਅਰਥ ਕੀਆ ਪ੍ਰਮਾਣ ਦੇਵੀ ਮਹਾਤਮੇ ਗਿਆਨੀ ਨਾਮ ਪਿਚੇਤਾਂ ਸਿ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਹਿ ਸਾ ਬਲਾਦਾ ਕ੍ਰਿਸ਼ ਮੋਹਾਯਾ ਪ੍ਰਯਛਤਿ ਯਦਪਿ ਗਿਆਨੀ ਓਂ ਕੇ ਚਿਤ ਵ੍ਰਿਤੀ ਹੈ ਤਥਾਪਿ ਦੇਵੀ ਭਗਵਤੀ ਮਹਾਂ ਮਾਯਾ ਬਲਾਤਕਾਰ ਸੇ ਤਿਨ ਕੋ ਖੈਂਚ ਕਰ ਮੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਕਰ ਦੇਤੀ ਹੈ ਤਦਨੰਤਰ।

॥ਲੀਨ ਰਾਇ ਉਰ ਲਾਇ ਜਾਨਕੀ। ਮਿਟੀ ਮਹਾਂ ਮਰਯਾਦ ਗਿਆਨ ਕੀ।

॥ਗਿਆਨ ਕੀ ਮਰਯਾਦਾ ਕਹੀਏ ਸੋਕ ਨ ਹੋਣਾ ਸੋ ਸੋਕ ਹੋਣੇ ਕਰ ਮਰਯਾਦਾ ਮਿਟੀ ਹੈ ਜੈਸੇ ਆਂਧੀ ਕੇ ਬਲ ਕਰ ਸਚ ਅਰੁ ਇਗਾਮ [illegible] ਲੀਨ ਹੈ ਜਾਂਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸਮਝਾਵਤ ਸਭ ਸਚਿਵ ਸਿਆਨੇ। [illegible] ਵਿਚਾਰ ਅਨਵਸਰ ਜਾਨੇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਅਨ ਦਸਰਥ ਕਹਿਓ ਅਸ਼ਟਕ ਕਾ ਅਵਲੰਬਨ ਨਹੀਂ ਜਾ ਤੇ ਇਨਕੇ ਚਲਣੇ ਕਾ ਮਹੂਰਤ ਤਾਮਸੀ ਪਹੈ ਅਰੁ ਮੈਂ ਗੰਭੀਰ ਦੇਖਕਰ ਐਸੋ ਕੈਹਨਾ ਸ੍ਰੀ ਸੇਵਕਨ ਤੇ ਤਬ ਚਿਰਕਾਲ ਦੇ ਜਾਵੈਗਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਧੀਰਜ ਕੀਨਾ॥

॥ ॥ਵਿਰਹਾ ਹੈ ਵਿਰ ਸੁਤਾ ਉਠਲਾਈ॥ਸਜ ਸੁੰਦਰ ਪਾਲਕੀ ਮੰਗਾਈ॥

੧੮੭॥ਦੋ: ॥ਪ੍ਰੇਮਾ ਵਿਵਸ ਪਰਵਾਰ ਸਭ ਜਾਨ ਸੁਭ ਗਾਨ ਨੇਹ॥

॥ ॥ਕੁਅਰਿ ਚੜ੍ਹਾਈ ਪਾਲਕੀ ਕਿਨ ਸੁਮਿਰੇ ਸਿਧ ਗਨੇਸ॥

॥ਸੰਨਿਪਦਵਾ ਅਹੈ ਹੋਣੇ ਚਿਰਕਾਲ ਸਭ ਪਰਵਾਰਕੇ ਰਾਜਾਨੇ ਸੀਤਾ ਕੇ ਵਿਛੋੜੇ ਕਰ ਵਿਆਕੁਲ ਅਰੁ ਭਗਵਾਨ ਸਮੀਪ ਜਾਣਾ ਜਾਣ ਕੇ ਸਿੱਧ ਸਹਿਤ ਗਣੇਸ਼ ਕੋ ਸਿਮਰਕਰ ਕੁਆਰੀ ਕੋ ਪਾਲਕੀ ਪਰ ਚੜ੍ਹਾ ਦਿਤੀਆ॥ ੧੮੮॥

ਚੌ: ॥ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਭੂਪ ਸੁਤਾ ਸਮਝਾਈ॥ਨਾਰਿ ਧਰਮ ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਸਿਖਾਈ॥ਸਪਨੇ

॥ਦਾਸੀ ਦਾਸ ਦੀਏ ਬਹੁਤੇਰੇ॥ਸੁਚਿ ਸੇਵਕ ਜੇ ਪ੍ਰਿਯ ਸਿਯ ਕੇਰੇ॥

॥ਸੁਚਿ ਸੇਵਕ ਕਹਿਓ ਜਿਨਕੇ ਭਲੇ ਅਤਰ ਹੈਂ ਪ੍ਰਿਯ ਸਿਯ ਕੇ ਜੋ ਜਿਨਕੀ ਸੀਤਾ ਜੀ ਕੀ ਸੇਵਾ ਐਸ ਦੀਕੇ ਬਹੁਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਦਾਸੀਆਂ ਅਰੁ ਦਾਸ ਸੰਗ ਦੀਨੇ॥

॥ਸੀਯ ਚਲਤ ਵਿਆਕੁਲ ਪੁਰਵਾਸੀ॥ਹੋਹਿ ਸਗੁਨ ਸਭ ਮੰਗਲ ਰਾਸੀ॥

ਸਪ ਸੀ ਭੂਸੁਰ ਸਚਿਵ ਸਮੇਤੇ॥ਸਮਾਜਾ॥ਸੰਗ ਚਲੇ ਪਹੁ ਚਾਵਨ ਰਾਜਾ॥

॥ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਅਰੁ ਸਚਿਵ ਵਾਦਿ ਕੋ ਕੇ ਸਮਾਜ ਸਿਹਤ ਸੋ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਹੈ ਸੋ ਸੰਗ ਪਹੁ ਚਾਵਨ ਚਲਾ ਵਿਪ੍ਰੋਂ ਕਾ ਸਿਰਜਨਾ ਲੋਕ ਕਦਮ ਦਾਰ ਨਿਮਿਤਾ॥ ॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਰਾਜਾ ਕੇ ਨਿਕਟ ਸਤਾ ਇਖ ਸੁਨਿ ਰਹੇ ਤੇ ਹੋਤੇ ਸ ਹੋਤਾ॥ ॥ਜਦਵ॥ ॥ਵਿਪ੍ਰਪਦ ਈਨਾਂ ਜੋ ਵਰਣੇ ਕਾ ਉਪਨਿਆਸ ਆਗਸਾਟਨਾ ਸੰਤੇ ਆਗੇ ਮਹਾ ਜਨੋ ਕਾ ਫਿਰਣਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ॥

॥ਸਮੇ ਵਿਲੋਕ ਬਾਜਨੇ ਬਾਜੇ॥ਰਥ ਗਜ ਬਾਜਿ ਬਰਾਤਨ ਸਾਜੇ॥

॥ਦਸਰਥ ਵਿਪ੍ਰ ਬੋਲ ਸਭ ਲੀਨੇ॥ਦਾਨ ਮਾਨ ਪਰਿਪੂਰਨ ਕੀਨੇ॥

॥ਚਰਨ ਸਰੋਜ ਧੂਰ ਧਰ ਸੀਸਾ॥ਮੁਦਿਤ ਮਹੀਪਤਿ ਪਾਇ ਅਸੀਸਾ॥

॥ਸੁਮਿਰ ਗਜਾਨਨ ਕੀਨ ਪਯਾਨਾ॥ਮੰਗਲ ਮੂਲ ਸਗੁਨ ਭਏ ਨਾਨਾ॥

॥ਗਣੇਸ਼ ਜੀ ਕੋ ਸਿਮਰਕਰ ਈਹਾਂ ਕਹਿਓ ਪੁਤ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਕੀਆਂ ਅਰੁ ਸੁਭ ਕੇ ਨਾਮ ਪਹਿਲੇ ਕਹਿਆ ਹੈ ਸੋ ਸਗਨ ਈਹਾਂ ਸਮਝੇ ਲੈਣੇ॥ ੧੮੯॥

ਦੋ: ॥ਸੁਰ ਪ੍ਰਸੂਨ ਵਰਖਹਿ ਹਰਖ ਕਰਹਿ ਅਪਸਰਾ ਗਾਨ॥

੪੫੬
੬੬੫

॥ ॥ਚਲੇ ਅਵਧਪਤਿ ਅਵਧਪੁਰ ਮੁਦਿਤ ਬਜਾਇ ਨੀਸਾਨ॥

॥ਰਾਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਤਾ ਹੋਣੀ ਆਗੇ ਕੇ ਪੁਨਾ ਪ੍ਰਸਥਾਨ ਕਾ ਇਕ ਮੰਗਲ ਦੇਖ ਕਰ॥ ॥ਕਿਵਾ ਪੁਤ੍ਰੀ ਕੇ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦੀਏ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਕੀ ਓਰ ਚਲਨੇ ਲਗਾ ੯੦

ਚੌ ॥ਬਹੁਰਿ ਬਿਪ੍ਰ ਕਿਨੈ ਮਹਾਜਨ ਫੇਰੇ॥ਸਾਦਰ ਸਕਲ ਮਾਂਗਨੇ ਟੇਰੇ॥

॥ਮਹਾਜਨ ਲੋਗੋਂ ਨ ਗਰ ਕੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਕਲੇ ਗਏ ਬਿਨੈ ਕਰ ਕੇ ਫੇਰ ਅਰੁ ਭਿਖ੍ਯਕੋਂ ਕੋ ਆਦਰ ਪੂਰਬਕ ਬੁਲਾਯਾ॥

॥ਭੂਖਨ ਬਸਨ ਬਾਜਿ ਗਜ ਦੀਨੇ॥ਪ੍ਰੇਮ ਪੋਖਿ ਠਾਢੇ ਸਭ ਕੀਨੇ॥

॥ਭੂਖਨਾਦਿਕ ਦੇ ਕੇ ਅਰੁ ਪ੍ਰੇਮ ਪੋਖਕ ਹਾਦਿਕ ਸਨਮਾਨ ਸੇ ਪੁਸ੍ਟ ਕਰ ਕੇ ਸਭੋਂ ਕੋ ਠਾਢਾ ਕੀਆ॥

॥ਬਾਰ ਬਾਰ ਬਿਰਦਾਵਲਿ ਭਾਖੀ॥ਫਿਰੇ ਸਕਲ ਰਾਮਹਿ ਉਰ ਰਾਖੀ॥

॥ਅਰੁ ਆਤਮਾ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਕੋ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਰਖ ਕੇ ਫਿਰੇ ਹੈਂ॥

॥ਬਹੁਰਿ ਬਹੁਰਿ ਕੋਸਲਪਤਿ ਕਹਹੀ॥ਜਨਕ ਪ੍ਰੇਮ ਬਸ ਨ ਫਿਰਿ ਚਹਹੀ॥
ਪੁਨਿ ਕਹਿ ਭੂਪਤਿ ਬਚਨ ਸੁਹਾਏ॥ਫਿਰਿਅ ਮਹੀਸ ਦੂਰਿ ਬੜਿ ਆਏ॥

॥ਜਬ ਦਸਰਥ ਨੇ ਜਾਣਾ ਜਨਕ ਕਹੇ ਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਨਹੀਂ ਹੋਤੇ ਤਬ॥

॥ਰਾਉ ਬਹੋਰਿ ਉਤਰਿ ਭਏ ਠਾਢੇ॥ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਵਾਹ ਬਿਲੋਚਨ ਬਾਢੇ॥

॥ਯਾਨ ਸੇ ਉਤਰ ਕੇ ਹਾਥ ਜੋੜ ਕੇ ਰਾਜਾ ਦਸਰਥ ਤਹਾਂ ਖੜਾ ਹੋਇ ਰਹਾ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਜਾਨ ਕੇ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਸੇ ਜਲ ਕਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਚਲਾ॥

॥ਤਬ ਬਿਦੇਹ ਬੋਲੇ ਕਰ ਜੋਰੀ॥ਬਚਨ ਸਨੇਹ ਸੁਧਾ ਜਨੁ ਬੋਰੀ॥
॥ਕਰੌਂ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਬਿਨੈ ਬਨਾਈ॥ਮਹਾਰਾਜ ਮੋਹਿ ਦੀਨ ਬਡਾਈ॥

ਦੋ॥ ॥ਕੋਸਲਪਤਿ ਸਮਧੀਸ ਜਨ ਸਨਮਾਨੇ ਬਹੁ ਭਾਂਤਿ॥
॥ਮਿਲਨ ਪਰਸਪਰ ਬਿਨੈ ਅਤਿ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਸਮਾਤਿ॥

॥ਮਿਥਲੇਸ ਕੇ ਅਤਿ ਬਿਨੈ ਸੰਜੁਤ ਦੇਖ ਕੇ ਰਾਜੇ ਦਸਰਥ ਨੇ ਭੀ ਵਿਦੇਹ ਕਾ ਭੀ ਬਡਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਆ ਤਬ ਪਰਸਪਰ ਮਿਲਨ ਬਿਨੈ ਅਰੁ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਤਿਅੰਤ ਤਬ ਭੀ ਜੋ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਸਮਾਇ ਨ ਸਕੀ ਰੁਦਨਾਦਿਕੋਂ ਦ੍ਵਾਰਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇ ਰਹੀ॥ ੩੯੨॥

ਚੌ: ॥ਮੁਨੀ ਮੰਡਲਹਿ ਜਨਕ ਸਿਰ ਨਾਵਾ॥ਆਸਿਰਬਾਦ ਸਬਹਿ ਸਨ ਪਾਵਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।।ਸਾਵਰ ਕੁਅਰ ਛੋਟੇ ਜਾਮਾਤਾ ਰੂਪ ਸੀਲ ਗੁਨ ਨਿਧਿ ਸਭ ਭ੍ਰਾਤਾ ।।ਅਗਾ:।। ਛ ੪੩
੫੫੮

।।ਜੋਰ ਪੰਕਰੁਹ ਪਾਨਿ ਸੁਹਾਏ। ਬੋਲੇ ਬਚਨ ਪ੍ਰੇਮ ਜਨੁ ਜਾਏ।

।ਹਸਤ ਕਮਲ ਜੋੜ ਕਰ ਰਾਜਾ ਬਚਨ ਕਹਿਤੇ ਭਏ ਕੈਸੇ ਬਚਨ ਹੈਂ ਮਾਨੋ ਪ੍ਰੇਮ ਸੇ ਉਪਜੇ ਹੈਂ।

।।ਰਾਮ ਕਰੌਂ ਕਿਹ ਭਾਂਤਿ ਪ੍ਰਸੰਸਾ। ਮੁਨਿ ਮਹੇਸ ਮਨ ਮਾਨਸ ਹੰਸਾ।

।ਹੇ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਮੈਂ ਤੁਮਾਰੀ ਉਸਤਤਿ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਕਰੋਂ ਮੁਨਿ ਕਹੀਏ ਮਨਨ ਸੀਲ ਜੋ ਸਿਵ ਕਰ ਜੀਤਾ ਮਨ ਹੈ। 'ਕਿਵਾ' ।ਮੁਨੀ ਸ੍ਰੇਸ਼ਟ ਅਰੁ ਸਿਵ ਜੀ ਕਾ ਮਾਨਰੂਪੀ ਜੋ ਤਾਲ ਹੈ ਤਿਸ ਮੈਂ ਹੰਸ ਰੂਪ ਹੋ

ਵਿਖੇ ਹੰਸਵਤ ਵਿਚਰਨੇ ਹਾਰੇ ਹੋ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹਿ ਸਿਵ ਭਗਵਾਨ ਜਿਨਕਾ ਧਿਆਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਮੇਰੇ ਸੇ ਤਿਨਕੀ ਉਸਤਤੀ ਕੈਸੇ ਹੋ ਸਕਤੀ ਹੈ।

।ਕਰਹਿ ਜੋਗ ਜੋਗੀ ਜਿਹ ਲਾਗੀ। ਕੋਹੁ ਮੋਹੁ ਮਮਤਾ ਮਦੁ ਤਿਆਗੀ।

।ਜਿਸ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਿਮਿਤ ਅਤਿ ਪਿਆਰੇ ਜੋ ਕ੍ਰੋਧ ਮੋਹ ਮਮਤਾ ਆਦਿਕ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੋ ਤਿਆਗ ਕੇ ਜੋਗੀ ਅਸ਼ਟਾਂਗ ਜੋਗਾਦਿਕ ਉਪਾਵ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।।ਬ੍ਯਾਪਕ ਬ੍ਰਹਮ ਅਲਖ ਅਬਿਨਾਸੀ। ਚਿਦਾਨੰਦ ਨਿਰਗੁਨ ਗੁਨ ਰਾਸੀ।

।ਸਰਬ ਬ੍ਯਾਪਕ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਹੈ ਸਭ ਸੇ ਬਡੇ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਅਲਖ ਹੈ ਕੋਊ ਤਿਨ ਕੋ ਲਖ ਨਹੀ ਸਕਤਾ ਜਾਂਤੇ ਅਬਿਨਾਸੀ ਹੈ ਤਿਨ ਕਾ ਬਿਨਾਸ ਕਿਸੀ ਕਰ ਨਹੀ ਹੋਤਾ ਜਾਂਤੇ ਚਿਦਾਨੰਦ ਹੈ ਸਤ ਚਿਤ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਇਸ ਕਰ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਨਿਰਗੁਣ ਹੈ ਤ੍ਰਿਗੁਣਾਤੀਤ ਇਸ ਕਰ ਹੈਂ ਜਾਂਤੇ ਸੁਖਰਾਸ ਹੈ ਅਰਥ ਇਹ ਕੇਵਲ ਆਨੰਦ ਰੂਪ ਹੈ।

।।ਮਨ ਸਮੇਤ ਜਿਹ ਜਾਨ ਨ ਬਾਨੀ।

।ਜੋ ਮਨ ਕੇ ਸੰਕਲਪ ਮੇਂ ਅਰੁ ਬਾਣੀ ਕੇ ਕਥਨ ਮੇਂ ਨਹੀ ਆਵਤਾ ਪ੍ਰਮਾਣ ਸ੍ਰੁਤਿ ਜਤੋ ਵਾਚੋ ਨਿਵਰਤੰਤਿ ਅਪ੍ਰਾਪ੍ਯ ਮਨਸਾ ਸਹਾ ਜਿਸ ਸ੍ਵਰੂਪ ਕੇ ਕਥਨ ਸੇ ਬਾਣੀ ਫਿਰ ਆਵਤੀ ਹੈ ਮਨ ਸਹਿਤ ਜਿਸ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਤੀ।

।। ।।ਤਰਕ ਨ ਸਕਹਿ ਸਕਲ ਅਨੁਮਾਨੀ। ।।

।ਅਨੁਮਾਨੀ ਕਹੀਏ ਅਨੁਮਾਨ ਪ੍ਰਮਾਣ ਵਾਲੇ ਜੋ ਨਿਆਇਕ ਹੈਂ ਸੋ ਜਿਸ ਕੋ ਤਰਕ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤੇ ਅਰਥ ਹੇਤ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਕਾ ਨਿਰਣੇ ਨਹੀ ਕਰ ਸਕਤੇ ਜੈਸੇ ਪਰਬਤ ਵਿਖੇ ਧੂਮ ਧੂਮ ਕੇ ਦੇਖਣ ਕਰ ਜਾਣੀਆਂ ਇਸ ਪਰਬਤ ਮੇਂ ਅਨਲ ਹੈ ਤੈਸੇ ਕਿਸੁ ਹੇਤ ਕਰ ਤੁਮਾਰਾ ਜਾਣਨਾ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਤਾ ਜਾਂਤੇ ਅਗਨਿ ਵਿਕਾਰੀ ਹੋਕੇ ਧੂਮ ਰੂਪ ਕੁਫਾ ਹੈ ਅਰੁ ਤੁਮ ਨਿਰਵਿਕਾਰ ਹੋ।

।।ਮਹਿਮਾ ਨਿਗਮ ਨੇਤਿ ਜਿਹ ਕਹਈ। ਜੋ ਤਿਹੁ ਕਾਲ ਏਕਰਸ ਅਹਈ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜਿਸ ਕੋ ਦੇਵਤਾ ਭੀ ਇਛਤੇ ਹੈਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤੇ ਹੈਂ ਤਿਨ ਤੇ ਜਾਦੇ ਕਹਿ ਸਕਤੇ ਥੇ ਜੋ ਤਿਨੋ ਕਾ ਤੁਮ ਮੇ ਏਕ [illegible] ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਹੈ ਸੋ ਸਭ [illegible] ਵਿਕਾਰੋਂ ਸੇ ਰਹਿਤ ਹੈਂ। ੨੬੨

ਦੋਃ "ਨੈਨ ਬਿਖੈ ਮੋ ਕੋ ਭਯੋ ਸੋ ਸਮਸਤ ਸੁਖ ਮੂਲਾ"
"ਸਭੈ ਲਾਭ ਜਗ ਜੀਵ ਕਹੁ ਭਏ ਈਸ ਅਨੁਕੂਲਾ" ॥

ਜਿਸ ਕਾ [illegible] ਮੂਲ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਕੋ ਨੇਤ੍ਰ ਗੋਚਰ ਭਏ ਹੋ ਤੇ ਪ੍ਰਭੋ ਸਭੀ ਸੁਖ ਜੀਵੋਂ ਕੋ ਈਸ੍ਵਰ ਕੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਕਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਈਸ੍ਵਰ ਤੁਮ ਮੇਰੇ ਪਰ ਕ੍ਰਿਪਾਲੂ ਹੋ ਕਰ ਸਭ ਸੁਖ ਦਾਤਾ ਹੂਏ ਹੋ। ੨੬੩॥

ਚੌਃ "ਸਬ ਭਾਂਤਿ ਮੁਹਿ ਦੀਨ ਬਡਾਈ ਨਿਜ ਜਨ ਜਾਨ ਲੀਨ ਅਪਨਾਈ"।

ਪ੍ਰਭੋ ਤੁਮ ਸਭ ਭਾਂਤ ਸੇ ਮੇਰੀ ਬਡਾਈ ਕਰੀ [illegible] ਪੁਨਃ ਸਭ੍ਯ ਮੇਂ [illegible] ਸੇਵਕ ਮਾਨ [illegible] ਤੁਮ ਨੇ ਬਡਾਈ ਦਈ ਹੈ [illegible] ਤੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੁਮ ਨੇ ਕਰੀ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਏਕ ਜਿਹ੍ਵਾ ਕਰ [illegible] ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤਾ ਹੋਂ।

"ਹੋਹਿ ਸਹਸ ਦਸ ਸਾਰਦ ਸੇਖੀ ਕਰਹਿ ਕਲਪ ਕੋਟਕ ਭਰ ਲੇਖਾ"
"ਮੋਰ ਭਾਗ ਰਾਵਰ ਗੁਨ ਗਾਥਾ ਕਹਿ ਨ ਸਿਰਾਹਿ ਸੁਨਹੁ ਰਘੁਨਾਥਾ"

ਅਨੇਕ ਸਾਰਦਾ ਅਰੁ ਸੇਖ ਅਨੇਕ ਕਲਪ ਪ੍ਰਯੰਤ ਕਹਿਤੇ ਹੂਏ ਭੀ ਤੁਮਾਰੀ ਕ੍ਰਿਪਾ [illegible] ਕਰ ਮੇਰੇ ਭਾਗ ਕਾ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰੇ ਗੁਣੋਂ ਕਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਤੇ ਤਥਾਪਿ ਹਮ ਅਪਣੀ ਸਮਰਥਤਾ ਕਰ ਤੁਮਾਰੇ ਗੁਣ [illegible] ਕਹਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ।

"ਮੈਂ ਕਛੁ ਕਹੌਂ ਏਕ ਬਲ ਮੋਰੇ ਤੁਮ ਰੀਝਹੁ ਸਨੇਹ ਸੁਠ ਥੋਰੇ"

ਜੋ ਮੈਂ ਤੁਮਾਰੇ ਗੁਣ ਕਹਿਤਾ ਹੋਂ ਸੋ ਮੇਰੇ ਵਿਖੇ ਏਕ ਤੁਮਾਰੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਥੋੜ੍ਹੇ [illegible] ਪਰ ਭੀ ਤੁਮ ਰੀਝਤੇ ਹੋ।

"ਬਾਰ ਬਾਰ ਮਾਂਗੋ ਕਰ ਜੋਰੇ ਮਨ ਪਰਹਰੇ ਚਰਨ ਜਿਨ ਭੋਰੇ"

ਮੈਂ ਦੋਨੋ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਇਹ ਦਾਨ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮਾਂਗਤਾ ਹੋਂ ਜੋ ਕਿਸੁ ਸੁਖ ਮੇਂ ਪ੍ਰਮਾਦੀ ਹੋ ਕਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਤੁਮਾਰੇ [illegible] ਕੋ ਨ ਤਿਆਗੇ ਦੋਨੋ ਕਰ ਜੋਰਨ ਕਾ ਭਾਵ ਯਾਤ੍ਰੇ ਨਿਮਿਤ। "ਅਥਵਾ"
ਦੋਨੋ ਕਰ ਜੋਰਨ ਮੇਂ ਦ੍ਵੈ ਭਾਵ ਲਖਾਏ ਏਕ ਤੋ ਤੁਮ ਮੁਝ ਕੋ ਪਿਤਾ ਸਮ ਜਾਨਤੇ ਹੋ ਅਰੁ ਤੁਮਾਰਾ ਨਿਜ [illegible] ਬਲ ਕਰ ਭੀ ਇਹ ਮਾਂਗਤਾ ਹੋਂ।

"ਸੁਨ ਬਰ ਬਚਨ ਪ੍ਰੇਮ ਜਨੁ ਪੋਖੇ ਪੂਰਨ ਕਾਮ ਰਾਮ ਪਰਤੋਖੇ"

ਜਨਕ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਪੁਸ਼ਟ ਹੂਏ ਜੋ ਵਚਨ ਹੈਂ ਤਿਸ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਪੂਰਨ ਕਾਮ [illegible] ਔਰ ਕਿਸੀ ਪਦਾਰਥ ਕੀ ਜਿਨ ਕੋ ਕਾਮਨਾ ਨਹੀਂ ਏਕ ਭਗਤੋਂ ਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਹੀ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਭੁ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੂਏ।
"ਕਰ ਬਰ ਬਿਨੈ ਸਸੁਰ ਸਨਮਾਨੇ ਪਿਤੁ ਕੌਸਕ ਬਸਿਸ਼ਟ ਸਮ ਜਾਨੇ"

ਪੁਨਾ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਸ੍ਰੀ ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਜਨਕ ਕੇ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਤੇ ਆਗੇ [illegible] ਬਿਨੈ ਕਰੀ [illegible] ੪੫੯
ਦੀਆ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸਰਤ ਜਾਣੇ ਜੋ ਧਰਮ [illegible] ਹੈ [illegible] ੪੪੧
ਜੋ ਦਿਸ੍ਟ ਅਰ ਜੀ ਤਪ ਕਰੀ ਜਿਧਿ ਤੇ ਤੈਸੇ ਰਾਜਾ ਕੇ ਪੁਰਖ [illegible]
[illegible] ਸ੍ਰੀ ਵਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜਾਣੇ [illegible]
ਖਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਹੀ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਜੀ ਹੈ ਤਬ [illegible]

'ਬਿਨਤੀ ਬਹੁਤ ਭਰਤ ਸਨ ਕੀਨੀ। ਮਿਲ ਸਪ੍ਰੇਮ ਪੁਨਿ ਆਸਿਖ ਦੀਨੀ।'

ਪੁਨਾ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਨੈ ਭਰਤ ਕੇ ਆਗੇ [illegible] ਬਹੁਤ ਬਿਨੈ ਕਰੀ [illegible]
ਰ ਅਸੀਸਾ ਦੀਨੀ। ੨੯੪॥

ਦੋ: 'ਮਿਲੇ ਲਖਨ ਰਿਪੁਸੂਦਨਹਿ ਦੀਨਿ ਅਸੀਸ ਮਹੀਸ।

'ਭਏ ਪਰਸ ਪਰ ਪ੍ਰੇਮ ਵਸ ਪੁਨ ਪੁਨ ਨਾਵਹਿ ਸੀਸ।'

ਪੁਨਾ ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਜੀ ਲਖਨ ਅਰ ਸਤ੍ਰੁਘਨ ਕੋ ਮਿਲੇ [illegible]
[illegible] ਸਤ੍ਰੁਘਨ [illegible] ੨੯੪॥

ਚੌ: 'ਵਾਰ ਵਾਰ ਕਰ ਬਿਨੈ ਬਡਾਈ। ਰਘੁਪਤਿ ਚਲੇ ਸੰਗ ਸਭ ਭਾਈ।'

'ਜਨਕ ਗਹੇ ਕੌਸਕ ਪਦ ਜਾਈ। ਚਰਨ ਰੇਨੁ ਸਿਰ ਨੈਨਨ ਲਾਈ।'

'ਸੁਨ ਮੁਨੀਸ੍ਰ ਵਰ ਦਰਸਨ ਤੋਰੇ। ਅਗਮ ਨ ਕਛੁ ਪ੍ਰਤੀਤ ਮਨ ਮੋਰੇ।'

'ਜੋ ਸੁਖ ਸੁਜਸ ਲੋਕਪਤਿ ਚਹਿਹੀਂ। ਕਰਤ ਮਨੋਰਥ ਸਕੁਚਤ ਅਹਿਹੀਂ। ਸੁਠਾਮ:

'ਸੋ ਸੁਖ ਸੁਜਸ ਸੁਲਭ ਮੁਹਿ ਸ੍ਵਾਮੀ। ਸਭ ਸਿਧਿ ਤਵ ਦਰਸਨ ਅਨੁਗਾਮੀ।

ਹੇ ਸ੍ਵਾਮੀ ਜੋ ਪਤੀ ਕੇ ਦਰਸਨ [illegible]
ਤ ਸਿਧਾ ਸਿਧ ਤੁਮਾਰੇ ਦਰਸਨ ਕੀਆਂ ਅਨੁਗਾਮਨੀਆਂ [illegible]

'ਕੀਨ ਬਿਨੈ ਪੁਨ ਪੁਨ ਸਿਰ ਨਾਈ। ਫਿਰੇ ਮਹੀਸ ਆਸਿਖਾ ਪਾਈ। ਸੁਠਾਮ: ॥

'ਚਲੀ ਬਰਾਤ ਨਿਸਾਨ ਬਜਾਈ। ਮੁਦਿਤ ਛੋਟ ਬਡ ਸਭ ਸਮੁਦਾਈ।'

ਨਗਾਰੇ ਬਜਾਇ ਕਰ ਬਰਾਤ ਚਲੀ ਹੈ ਛੋਟੇ ਬਡੇ [illegible] ਸੁਖ ਦਾਈ [illegible] ਬਰਾਤ ਹੈ
ਛੋਟੇ ਬਡੇ ਜੋ ਗ੍ਰਾਮ ਕੇ ਲੋਕ ਹੈਂ ਤਿਨ ਸਭੋਂ ਕੋ ਸੁਖ ਦੇਨੇ ਹਾਰੀ ਹੈ।

'ਰਾਮਹਿ ਨਿਰਖ ਗ੍ਰਾਮ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਪਾਇ ਨੈਨ ਫਲ ਹੋਹਿ ਸੁਖਾਰੀ। ਸੁਠਾਮ:

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਦੋ: ॥ ਬੀਚ ਬੀਚ ਬਰ ਬਾਸ ਕਰਿ ਮਗ ਲੋਗਨ ਸੁਖ ਦੇਤ॥
॥ ਅਵਧ ਸਮੀਪ ਪੁਨੀਤ ਦਿਨ ਪਹੁਚੀ ਆਇ ਜਨੇਤ॥

॥ ਬੀਚ ਬੀਚ ਕਹਿਐ ਜਹਾਂ ਜਹਾਂ ਜਨਕ ਨੇ ਭੋਜਨਾਦਿਕ ਵਸਤੂੰ ਦੇ ਕਰੀਆਂ ਕਰ ਵਾਸੰਥੀਆਂ ਤਹਾਂ ਤਹਾਂ ਬਰ ਵਾਸ ਕਰਿਐ ਸੁਖ ਪੂਰਬਕ ਨਿਵਾਸ ਕਰਤੇ ਅਰੁ ਮਾਰਗ ਕੇ ਵਾਸੀ ਲੋਕੋਂ ਕੋ ਧਨਾਦਿਕ ਸੁਖ ਦੇਤੇ ਪੁਨੀਤ ਦਿਨ ਕਹਿਐ ਜਿਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਾ ਸੁਭ ਮਹੂਰਤ ਥਾ ਤਿਸ ਦਿਨ ਭੂਪਾਦਿਕ ਅਯੋਧਯਾ ਕੇ ਨਿਕਟ ਆਇ ਪਹੁਚੇ॥੭੯

ਚੌ: ॥ ਹਨੇ ਨਿਸਾਨ ਬਾਜਨੇ ਬਾਜੇ॥ ਭੇਰਿ ਸੰਖ ਧੁਨਿ ਹੈ ਗਜ ਗਾਜੇ॥ ॥
॥ ਝਾਂਝ ਬੀਨ ਡਿਮਡਿਮੀ ਸੁਹਾਈ॥ ਸਰਸ ਰਾਗ ਬਾਜਹਿ ਸਹਿਨਾਈ॥

॥ ਡਿਮਡਿਮੀ ਭੀ ਏਕ ਬਜੰਤ੍ਰ ਹੈ ਚਰਮ ਸੇ ਮਢਿਆ ਹੋਤਾ ਹੈ ਇਤਰ ਸੁਗਮ॥ ॥
॥ ਯਦਪਿ ਸਹਿਨਾਈ ਕੀ ਧੁਨਿ ਭੀ ਹੋਤੀ ਹੈ ਤਦਪਿ ਜਿਹ ਬਜੰਤ੍ਰੀ ਐਸੇ ਨਿਪੁੰਨ ਹੈਂ ਉਨ ਕੋ ਰਾਗ ਕੇ ਸਮ ਬਜਾਵਤੇ ਹੈਂ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਸਰਸ ਨਾਈ ਕਹਿਐ ਨਫੀਰੀਆਂ ਸੋ ਸਰਸ ਰਾਗ ਬਜਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ॥

॥ ਪੁਰਜਨ ਆਵਤ ਅਕਨਿ ਬਰਾਤਾ॥ ਮੁਦਿਤ ਸਕਲ ਪੁਲਕਾਵਲਿ ਗਾਤਾ॥
॥ ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੁੰਦਰ ਸਦਨ ਸਵਾਰੇ॥ ਹਾਟ ਬਾਟ ਚੌਹਟ ਪੁਰ ਦੁਆਰੇ॥
॥ ਗਲੀ ਸਕਲ ਅਰਗਜਾ ਸਿੰਚਾਈ॥ ਜਹਿ ਤਹਿ ਚੌਕੇਂ ਚਾਰੁ ਪੁਰਾਈ॥

॥ ਪੀਛੇ ਚੌਹਟ ਜੋ ਕਹੇ ਹੈਂ ਸੋ ਬਜਾਰੋਂ ਕੇ ਚੌਰਸਤੇ ਅਰੁ ਜਹਾਂ ਚੌਕ ਕਹੇ ਦੀਖੀਏ ਕੇ ਤਿਨੇ ਮੇਂ ਸੋ ਮਧਰਕੇ ਭੂਰਿਤ ਕੇ ਸੋ ਪਰਕੇ ਪੂਰ ਦੀਨੇ॥

॥ ਬਨਾ ਬਜਾਰੁ ਨ ਜਾਇ ਬਖਾਨਾ॥ ਤੋਰਨ ਕੇਤੁ ਪਤਾਕ ਬਿਤਾਨਾ॥ ॥

॥ ਤੋਰਨ ਕਹਿਐ ਲਾਟੂ ਕੇ ਤੁ ਪਤਾਕਾ ਕਹਿਐ ਲਘੁ ਦੀਰਘ ਧੁਜਾ ਬਿਤਾਨ ਕਹਿਐ ਚੰਦੋਏ ਇਤਯਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਬਜਾਰ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਬਨਾ॥

॥ ਸਫਲ ਪੂਗਫਲ ਕਦਲਿ ਰਸਾਲਾ॥ ਰੋਪੇ ਬਕੁਲ ਕਦੰਬ ਤਮਾਲਾ॥
॥ ਲਗੇ ਸੁਭਗ ਤਰ ਪਰਸਤ ਧਰਨੀ॥ ਮਨਿਮੈ ਆਲਬਾਲ ਕਲ ਕਰਨੀ॥

॥ ਫਲੋਂ ਕੇ ਸਹਿਤ ਸੁਪਾਰੀ ਕੇ ਕੇਲੇ ਆਂਬ ਬਕੁਲ ਲਸੂੜੇ ਕਦਮ ਬ੍ਰਿਛ ਅਰੁ ਤਮਾਲਾਦਿਕ ਐਸੇ ਸੁੰਦਰ ਇਸ ਹੇਤ ਕਰਕੇ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੀਆਂ ਸਾਖਾਂ ਝੁਕ ਕਰ ਪ੍ਰਿਥੀ ਪਰ ਪੜਤੀਆਂ ਹੈਂ ਆਲਬਾਲ ਕਹਿਐ ਜਲ ਪਾਵਨੇ ਕੇ ਅਧਾਰ ਸੋ ਤਿਨ ਕੀਆਂ ਮਣੀਆਂ ਸੇ ਸੁੰਦਰ ਕਰਨੀਆਂ ਕਹਿਐ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਕਾਰ ਬਨਾਏ ਹੂਏ ਹੈਂ॥੭੯॥

ਦੋ: ॥ ਬਿਬਿਧਿ ਭਾਂਤਿ ਮੰਗਲ ਕਲਸ ਗ੍ਰਿਹਿ ਗ੍ਰਿਹਿ ਰਚੇ ਸਵਾਰਿ॥ ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਸੁਣ ਬ੍ਰਹਮਾਦੇ ਸਿਹਾਂਹਿ ਸਬ ਰਘੁਵਰ ਪੁਰੀ ਨਿਹਾਰ।

।ਜਿਨਾਂ ਹਿ ਨਾਮ ਉਸੱਤ੍ਰ ਉਚਾਰਨੇ ਕਾ ਇਤ੍ਰ ਸੁਗਮ: ੧੯੯

ਚੌ: ।ਭੂਪ ਭਵਨ ਤਿਹਿ ਅਵਸਰ ਸੋਹਾ। ਰਚਨਾ ਦੇਖ ਮਦਨ ਮਨ ਮੋਹਾ।

।ਸੁਗਮ: ।ਤਹਾਂ ਕੌਤਕ ਦੇਖਣ ਅਰੁ ਵਧਾਈ ਦੇਵੇ ਨਿਮਿਤ ਲੋਗ ਜੋ ਆਵਤੇ ਹੈ ਤਿਨ ਕੇ ਉਤ ਪ੍ਰੇਖਆ ਕਰ ਵਰਨਤੇ ਹੈਂ।

।ਮੰਗਲ ਸਗੁਨ ਮਨੋਹਰਤਾਈ। ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਸੁਖ ਸੰਪਦਾ ਸੁਹਾਈ।

।ਜਨੁ ਉਛਾਹ ਸਭ ਸਹਜ ਸੁਹਾਏ। ਤਨੁ ਧਰ ਧਰ ਦਸਰਥ ਗ੍ਰਿਹ ਆਏ।

।ਮੰਗਲ ਚਾਰ ਅਰ ਸਗੁਨ ਮਨੋਹਰਤਾਈ ਅਰੁ ਰਿਧਿ ਸਿਧਿ ਆਦਿਕ ਜੋ ਉਤਸਾਹ ਹੈ ਸੋ ਮਾਨੋ ਇਸ ਤਰਹ ਕੇ ਪੁਰਖ ਹੋਕੇ ਰੂਪ ਧਾਰ ਕਰਕੇ ਰਾਜਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਵਿਖੇ ਆਵਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋਈ ਕਹੇ ਵਹੁ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਆਏ ਹੈਂ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਦੇਖਨ ਹੇਤੁ ਰਾਮ ਬੈਦੇਹੀ। ਕਹਹੁ ਲਾਲਸਾ ਹੋਹਿ ਨ ਕੇਹੀ। ਸੁਗਮ: ॥

।ਜੂਥ ਜੂਥ ਮਿਲਿ ਚਲੀ ਸੁਆਸਿਨਿ। ਨਿਜ ਛਬਿ ਨਿਦਰਹਿ ਮਦਨ ਬਿਲਾਸਨਿ।

।ਸੁਆਸਨ ਕਹੀਏ ਜੋ ਸੁਹਾਗਵਤੀਆਂ ਤਰੁਨੀਆਂ ਸੋ ਮਿਲ ਮਿਲ ਕਰ ਚਲੀਆਂ ਹੈਂ ਜੋ ਅਪਣੀ ਛਬਿ ਕਰ ਮਦਨ ਕੀ ਵਿਲਾਸਨੀ ਕਹੀਏ ਰਤਿ ਤਿਸ ਕਾ ਭੀ ਨਿਰਾਦਰ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ।

।ਸਕਲ ਸੁਮੰਗਲ ਸਜੇ ਆਰਤੀ। ਗਾਵਹਿ ਜਨੁ ਬਹੁ ਬੇਖ ਭਾਰਤੀ। ॥

।ਭਾਰਤੀ ਕਹੀਏ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਅਪਰ ਸਪਸ਼ਟ।

।ਭੂਪਤਿ ਭਵਨ ਕੋਲਾਹਲੁ ਹੋਈ। ਜਾਇ ਨ ਬਰਨਿ ਸਮੈ ਸੁਖ ਸੋਈ। ॥

।ਕੌਸਲਿਆਦਿ ਰਾਮ ਮਹਤਾਰੀ। ਪ੍ਰੇਮ ਬਿਬਸ ਤਨ ਦਸਾ ਬਿਸਾਰੀ। ਸੁਗਮ: ॥੨੦੦

ਦੋ: ।ਦਿਏ ਦਾਨ ਬਿਪ੍ਰਨ ਬਿਪੁਲ ਪੂਜਿ ਗਨੇਸ ਪੁਰਾਰਿ। ॥

।ਪ੍ਰਮੁਦਿਤ ਪਰਮ ਦਰਿਦ੍ਰ ਜਨੁ ਪਾਇ ਪਦਾਰਥ ਚਾਰਿ। ॥

।ਜੈਸੇ ਪਰਮ ਦਰਿਦ੍ਰੀ ਚਾਰ ਪਦਾਰਥ ਪਾਇਕੇ ਮਹਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਅਨੇਕ ਰਾਣੀਓਂ ਸੰਜੁਗਤ ਕੌਸਲਿਆ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਬ੍ਰਿਧ ਅਵਸਥਾ ਮੇਂ ਚਾਰ ਗੁਣਵਾਨ ਕੁਮਾਰ ਅਰੁ ਚਾਰੋਂ ਕੇ ਸਰਬ ਭਾਂਤ ਸੰਜੁਗਤ ਵਿਵਾਹ ਹੁਏ ਦੇਖ ਕਰ ਮਾਤਾਓਂ ਕੋ ਆਨੰਦ ਹੂਆ।੨੦੧॥

ਚੌ: ।ਮੋਦ ਪ੍ਰਮੋਦ ਬਿਬਸ ਸਬ ਮਾਤਾ। ਚਲਹਿ ਨ ਚਰਨ ਸਿਥਿਲ ਭਏ ਗਾਤਾ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਚੌ ੫੨ ॥ਸੋ ਕਹਿਤੇ ਅਬ ਆਨੰਦ ਮੈ ਅਪਰ ਸਭਿ ਚਿੰਤ ਕੇ ਦੇਖਣੇ ਕਾ ਅਰੁ ਪ੍ਰਮੋਦ ਕਹਿਤੇ ਪਰਮ ਆਨੰਦ ਮੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕਾ ਉਤਸਾਹ ਹੋਇ ਰਹਿਆ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਅੱਗੇ ਸਿਖਲ ਦੇ ਗਹਿਣਾਂ ਚਲਾ ਨਹੀ ਜਾਤ ਪਰਿਤ੍ਰ॥

॥ਰਾਮ ਦਰਸ ਹਿਤ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੀ। ਪਰਛਨ ਸਾਜ ਸਜਨ ਸਬ ਲਾਗੀ॥

॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੀ ਅਤਿ ਇਛਾ ਜੋ ਹੁਈ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਆਰਤੀ ਕੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਲਾਗੀਆਂ॥

॥ਬਿਬਿਧ ਬਿਧਾਨ ਬਾਜਨੇ ਬਾਜੇ। ਮੰਗਲ ਮੁਦਿਤ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਸਾਜੇ। ॥

॥ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਕੇ ਵਿਸੇਖ ਮੋਦ ਕਹਿਣੇ ਸੇ ਭਾਵ ਇਹ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਪਰਮ ਭਕਤ ਹੈ। ॥ਕਿਵੇਂ॥ ਕੌਸਲਿਆ ਕਾ ਆਨੰਦ ਪੀਛੇ ਕਹਾ ਹੈ ਅਰੁ ਕੈਕੇਈ ਕੀ ਸਲਾਘਾ ਭੀ ਇਸ ਤੇ ਵੀਚਾਰ ਕਰ ਇਨੈ ਨਹੀ ਕਰਨੀ ਅਰੁ ਔਰ ਰਾਣੀਆਂ ਜੋ ਹੈਂ ਤਿਸ ਤੇ ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਕਾ ਹਰਖ ਕਹਾ॥ ॥ਅਬਰ॥

॥ਸੁਮਿਤ੍ਰਾ ਕੋ ਭੁਗਾਣ ਕੁਮਾਰੋਂ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਕਰ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੈ ਪੁਨਹ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਨਿਰਸੇਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਹੈ ਉਨਾਂ ਲਛਮਣ ਜੀ ਸੇਵਾ ਹੈ ਭਰਤ ਕੇ ਸੁਤ੍ਰ ਮੈ ਉਨਾਂ ਸਤ੍ਰਘਨ ਸਖਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਅਧਕ ਆਨੰਦ ਕਹਾ ਆਰਤੀ ਹੇਤੁ ਮੰਗਲ ਦ੍ਰਬ ਕੇ ਨਾਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ਸੁਖਾਏ

॥ਹਰਦ ਦੂਬ ਦਧਿ ਪਲਵ ਫੂਲਾ। ਪਾਨ ਪੂੰਗਫਲ ਮੰਗਲ ਮੂਲਾ। ॥

॥ਅਛਤ ਅੰਕੁਰ ਲੋਚਨ ਲਾਜਾ। ਮੰਜੁਲ ਮੰਜਰਿ ਤੁਲਸਿ ਬਿਰਾਜਾ।

॥ਹਲਦੀ ਖਬਲ ਘਾਸ ਦੁੱਧ ਕੇ ਪਤ੍ਰ ਫੁਲ ਪਾਨ ਸੁਪਾਰੀ ਚਾਵਲ ਜਵ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਅੰਕੁਰ ਗੋਰੋਚਨ ਧਾਨੋ ਕੀਆਂ ਖਿਲੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਤੁਲਸੀ ਕੀਆਂ ਮੰਜਰੀਆਂ॥

॥ਛੁਹੇ ਪੁਰਟ ਘਟ ਸਹਿਜ ਸੁਹਾਏ। ਮਦਨ ਸਕੁਨ ਜਨੁ ਨੀੜ ਬਨਾਏ॥

॥ਇਨੋ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕਰ ਛੁਹੇ ਕਹਿਤੇ ਪੂਰੇ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੇ ਮੁਖ ਐਸੇ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਕਨਕ ਕਲਸ ਹੈ ਸੋ ਐਸੇ ਸੋਭਤੇ ਹੈਂ ਮਾਨੋ ਕਾਮਰੂਪੀ ਪੰਛੀ ਨੇ ਅਪਨੇ ਨੀੜ੍ਹ ਕਹਿਤੇ ਨਿਵਾਸ ਕੇ ਸਥਾਨ ਬਨਾਏ ਹੈਂ॥

॥ਸਗੁਨ ਸੁਗੰਧ ਨ ਜਾਹਿ ਬਖਾਨੀ। ਮੰਗਲ ਸਕਲ ਸਜਹਿ ਸਬ ਰਾਨੀ। ॥

॥ਜੋ ਮੰਗਲ ਚਾਰ ਰਾਣੀਓਂ ਨੇ ਕੀਏ ਹੈਂ ਸੋਈ ਹਾਂ ਸਗੁਨ ਕਹੇ ਜੋ ਮੰਗਲ ਦਾਇਕ ਦ੍ਰਬ ਅਰੁ ਸੁਗੰਧ ਤਾ ਵਰਨਨ ਕਰੀ ਜਾਤੀ॥

॥ ਰਚੀ ਆਰਤੀ ਬਹੁਤ ਬਿਧਾਨਾ। ਮੁਦਿਤ ਕਰਹਿ ਕਲ ਮੰਗਲ ਗਾਨਾ॥੯੦੨॥

ਦੋ: ॥ਕਨਕ ਥਾਰ ਭਰ ਮੰਗਲਨ ਕਮਲ ਕਰਨ ਲੈ ਮਾਤ। ॥
। ਚਲੀ ਮੁਦਿਤ ਪਰਛਨ ਕਰਨ ਪੁਲਕ ਪਫੁਲਤ ਗਾਤ। ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਚੌ: ।।ਧੂਪ ਧੂਮ ਨਭ ਮੇਚਕ ਭਯੋ। ਸਾਵਨ ਘਨ ਘਮੰਡ ਜਨ ਠਯੋ ।੮੦੩।।

ਧੂਪੋਂ ਕਾ ਜੋ ਉਠਿਆ ਹੈ ਧੂਪ ਤਿਸ ਕਰ ਅਕਾਸ਼ ਵਿਖੇ ਐਸੀ ਸਿਆਮਤਾ ਭਈ ਮਾਨੋ ਸਾਵਨ ਕੀ ਘਟਾ ਘਮੰਡ ਭਰੀ ਹੈ।

।।ਸੁਰਤਰੁ ਸੁਮਨ ਮਾਲ ਸੁਰ ਬਰਖਹਿ। ਮਨਹੁ ਬਲਾਕ ਅਵਲਿ ਮਨ ਕਰਖਹਿ।

।ਕਲਪ ਬ੍ਰਿਛੋਂ ਕੇ ਸ੍ਵੇਤ ਪੁਸ਼ਪੋਂ ਕੀਆਂ ਮਾਲਾਂ ਜੋ ਦੇਵਤੇ ਬਰਸਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਬਗਲਿਆਂ ਕੀ ਪੰਗਤਾ ਮਨ ਕੋ ਰੰਜਨ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ।

।।ਮੰਜੁਲ ਮਨਿਮੈ ਬੰਦਨਵਾਰੇ। ਮਨਹੁ ਪਾਕਰਿਪੁ ਚਾਪ ਸਵਾਰੇ। ।।

।।ਨਾਨਾ ਰੰਗ ਹੂ ਮਣੀਓਂ ਕੀਆਂ ਜੋ ਸੁੰਦਰ ਬੰਦਨਵਾਰਾਂ ਧੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਬਾਸਵ ਚਾਪ ਹੈਂ।

।।ਪ੍ਰਗਟਹਿ ਦੁਰਹਿ ਅਟਨ ਪਰ ਭਾਮਿਨਿ। ਚਾਰੁ ਚਪਲ ਜਨ ਦਮਕਹਿ ਦਾਮਨਿ।

।ਜਿਸ ਘਰ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਉਸ ਘਰ ਸੁੰਦਰੀਆਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ ਦੂਰੀ ਘਰ ਸੇ ਦੂਰ ਤੀਆਂ ਹੈਂ ਸੋ ਮਾਨੋ ਤੜਤਾ ਚਮਕਦੀਆਂ ਹੈਂ।

।।ਦੁੰਦਭਿ ਧੁਨਿ ਘਨ ਗਰਜਨਿ ਘੋਰਾ। ਜਾਚਕ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦਾਦਰ ਮੋਰਾ।

।ਦੁੰਦਭੀਓਂ ਕੀ ਧੁਨ ਬਾਰਦ ਕਾ ਗਰਜਨਾ ਹੈ ਅਰੁ ਜਾਚਿਕ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਆਦਿਕੋਂ ਵਤ ਬੋਲਤੇ ਹੈਂ।

। ।ਸੁਰ ਸੁਗੰਧ ਸੁਚਿ ਬਰਖਹਿ ਬਾਰੀ। ਸੁਖੀ ਸਕਲ ਸਸਿ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰੀ।

।ਸੁਗੰਧ ਵਤ ਜਲ ਗੁਲਾਬ ਆਦਿਕ ਤਿਨ ਕੀ ਜੋ ਨਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਦੇਵਤਾ ਬਰਖਾਵਤੇ ਹੈਂ ਸੋ ਬਰਖਾ ਹੈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਕੇ ਸਭ ਪੁਰ ਕੇ ਨਰ ਨਾਰੀ ਪ੍ਰਫੁਲਤ ਭਏ ਹੈਂ।

।।ਸਮੈ ਜਾਨ ਗੁਰੁ ਆਇਸ ਦੀਨਾ। ਪੁਰ ਪ੍ਰਵੇਸ ਰਘੁਕੁਲ ਮਨਿ ਕੀਨਾ।

।।ਸਮੇ ਕਹਿਯੇ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕਾ ਸੁਭ ਲਗਨ ਜਾਨ ਕਰ ਗੁਰੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੀਆ ਰਜਾ ਦਈ ਤਬ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਪੁਰ ਮੇਂ ਪ੍ਰਵੇਸ ਕੀਆ।

।।ਸੁਮਿਰ ਸੰਭੁ ਗਿਰਜਾ ਗਨਰਾਜਾ। ਮੁਦਿਤ ਮਹੀਪਤਿ ਸਹਿਤ ਸਮਾਜਾ।

।ਰਾਜਾ ਨੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਸਮੇ ਸਭ ਕਾ ਕੁਸਲ ਵੀਚਾਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ੰਕਰ ਜੀ ਕਾ ਗਿਰਜਾ ਗਣਪਤਿ ਸਹਿਤ ਸਿਮਰਣ ਕੀਆ।੮੦੪।।

ਦੋ: ।ਹੋਹਿ ਸਗੁਨ ਬਰਖਹਿ ਸੁਮਨ ਸੁਰ ਦੁੰਦਭੀ ਬਜਾਇ।
।ਬਿਬੁਧ ਬਧੂ ਨਾਚਹਿ ਮੁਦਿਤ ਮੰਜੁਲ ਮੰਗਲ ਗਾਇ।

।।ਮੰਜੁਲ ਕਹਿਯੇ ਸੁੰਦਰ ਅਪਰਸ ਪਰੀ।੮੦੫।।

੪੫੪ ਦੋਂ: ।ਆਗਧ ਸੁਨਤ ਬਿਦਿਤ ਨਟ ਨਗਾਰਾ। ਗਾਵਹਿ ਜਸੁ ਤ੍ਰਿਹੁ ਲੋਕ ਉਜਾਗਰ।
੧੦੯

।ਆਗਧ ਕਹਿਯੇ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਵਰਤੇ ਸੁਨਤ ਕਹਿਯੇ ਜੋ ਪੁਰਾਣੋਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜਸ ਕਹੇਂ ਬੰਧੀ ਕਹਿਯੇ ਜਿਸਮੇਂ ਰਾਜਾ ਕੀ ਕੀਰਤਿ ਹੋਇ ਸੋ ਕਹੇ ਤੇ ਸਭੀ ਗੁਣ ਵਰਨਤੇ ਹੈਂ।

।ਜੈ ਧੁਨਿ ਬਿਮਲ ਬੇਦ ਬਰ ਬਾਨੀ। ਦਸ ਦਿਸ ਸੁਨਿਯ ਸੁਮੰਗਲ ਸਾਨੀ। ।
।ਬਿਪੁਲ ਬਾਜਨੇ ਬਾਜਨ ਲਾਗੇ। ਨਭ ਸੁਰ ਨਗਰ ਲੋਗ ਅਨੁਰਾਗੇ।
।ਬਨੇ ਬਰਾਤੀ ਬਰਨਿ ਨ ਜਾਈ। ਮਹਾ ਮੁਦਿਤ ਮਨ ਸੁਖਨ ਸਮਾਂਹੀ। ।ਸੁਗਮ:।
।ਪੁਰਬਾਸਿਨ ਤਬ ਰਾਇ ਜੁਹਾਰੇ। ਦੇਖਤ ਰਾਮਹਿ ਭਏ ਸੁਖਾਰੇ। ।।

।ਪੁਰ ਕੇ ਲੋਗੋਂ ਨੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰੇ ਅਰੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੂ ਕੋ ਦੇਖ ਕਰ ਸੁਖੀ ਭਏ। ਪ੍ਰਸਿੰਨਤਾ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਚਾਰੋਂ ਭ੍ਰਾਤੋਂ ਕੀ ਅਤਿ ਛਬਿ ਦੇਖੀ ਹੈ। ।ਕ੍ਰਿਯਾ। ।ਪਰਸੁਰਾਮ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਉਪਦ੍ਰਵੋਂ ਸੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਪਾਇਆ ਹੈ।

।ਕਰਹਿ ਨਿਛਾਵਰ ਮਨਿ ਗਨ ਚੀਰਾ। ਬਾਰ ਬਿਲੋਚਨ ਪੁਲਕ ਸਰੀਰਾ।

।ਮਣੀਓਂ ਆਦਿਕੋਂ ਕੇ ਵਾਰਨੇ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਰੀਤਿ ਸੇ ਬਿਵਾਹਾਦਿਕੋਂ ਕਰ ਜੋ ਭਯਾ ਹੈ ਹਰਖ ਤਿਸ ਕਰ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਮੈ ਅਸ੍ਰੂਪਾਤ ਅਰੁ ਰੋਮਾਂਚ ਭਏ ਹੈਂ।

।ਕਰੈ ਆਰਤੀ ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰੀ। ਹਰਖਹਿ ਨਿਰਖ ਕੁਅਰ ਵਰ ਚਾਰੀ। ਸੁਗਮ:
।ਸਿਵਕਾ ਸੁਭਗ ਉਘਾਰ ਉਘਾਰੀ। ਦੇਖ ਦੁਲਹਿਨਿ ਹੋਂਹਿ ਸੁਖਾਰੀ।

।ਸਿਵਕਾ ਕਹਿਯੇ ਦੁਲਹਿਨੀਓਂ ਕੇ ਯਾਨ ਤਿਨ ਕੇ ਪੜਦੇ ਉਠਾਇ ਉਠਾਇ ਕੇ ਨਾਰੀਆਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀਓਂ ਕੋ ਦੇਖਤੀਆਂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਤਿਨ ਕੇ ਰੂਪਾਦਿਕੋਂ ਪਰ ਪਰਸਿੰਨ ਹੋਤੀਆਂ ਹੈਂ। ੮੦੬।

ਦੋਂ: ।ਇਹਿ ਬਿਧਿ ਸਬਹਨ ਦੇਤ ਸੁਖ ਆਏ ਭੂਪਤਿ ਦ੍ਵਾਰ। ।।
।ਮੁਦਿਤ ਮਾਤ ਪਰਿਛਨ ਕਰਤ ਬਧੁਨ ਸਮੇਤ ਕੁਮਾਰ। ।।

।ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਸਭ੍ਰੋਂ ਕੋ ਸੁਖ ਦੇਤੇ ਕਹਿਯੇ ਜਹਾਂ ਕਿਸੂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਤਹਾਂ ਕੁਮਾਰੋਂ ਨੇ ਰਾਜ੍ਹੋ ਹੋਇ ਕੇ ਤਿਸ ਕੀ ਮਨੋਹਰ ਕਰਨੀ ਜਹਾਂ ਕਿਸੂ ਨੇ ਕਹਿਣਾ ਤਹਾਂ ਕੁਮਾਰੀਓਂ ਨੇ ਤਿਸੇ ਆਨੰਦ ਪੂਰਬਕ ਮਿਲਨਾ ਇਸ ਭਾਂਤਿ ਰਾਜ ਦ੍ਵਾਰ ਕਹਿਯੇ ਅਪਨੇ ਮੰਦਰ ਵਿਖੇ ਆਏ ਤਬ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੈ ਕੈ ਮਾਤਾ ਆਰਤੀ ਆਦਿਕ ਕਰਨ ਲਾਗੀਆਂ ਸੋਈ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ। ੮੦੭।।

ਚੌਂ: ।ਕਰਹਿ ਆਰਤੀ ਵਾਰਹਿ ਵਾਰਾ। ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਮੋਦ ਕਹੈ ਕੋ ਪਾਰਾ। ।।
।ਭੂਖਨ ਮਨਿ ਪਟ ਨਾਨਾ ਜਾਤੀ। ਕਰਹਿ ਨਿਛਾਵਰ ਅਗਿਨਤ ਭਾਂਤੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਅਗਨਤ ਭਾਂਤੀ ਕਹਿਯੇ ਅਨਿਕ ਰੰਗਾ ਹੂਕੇ।

ਬਧੁਨ ਸਮੇਤਿ ਦੇਖ ਸੁਤ ਚਾਰੀ। ਪਰਮਾਨੰਦ ਮਗਨ ਮਹਿਤਾਰੀ। ॥

ਪਰਮ ਸੁੰਦਰ ਸੁਤ ਅਰੁ ਸੁਭਗ ਦੁਲਹਿਨੀਆਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀਆਂ ਦੇਖ ਕਰ ਮਾਤਾ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਈਆਂ।

ਪੁਨਿ ਪੁਨਿ ਸੀਯ ਰਾਮ ਛਬਿ ਦੇਖੀ। ਮੁਦਿਤ ਸਫਲ ਜਗ ਜੀਵਨ ਲੇਖੀ।

ਸਖੀ ਸੀਯ ਮੁਖ ਪੁਨਿ ਪੁਨਿ। ਕਰਹਿ ਗਾਨ ਨਿਜ ਸੁਕ੍ਰਿਤ ਸਰਾਹਹਿ। ॥

ਬਰਖਹਿ ਸੁਮਨ ਛਿਨਹਿ ਛਿਨ ਦੇਵਾ। ਨਾਚਹਿ ਗਾਵਹਿ ਲਾਵਹਿ ਸੇਵਾ। ਸੁਗਮ॰

ਚਾਰੋ ਭ੍ਰਾਤੋ ਕੌ ਅਰੁ ਚਾਰੋ ਦੁਲਹਿਨੀਓਂ ਕੌ ਦੇਖ ਕਰ ਲੋਗਹੁ ਕਾ ਮੋਹਤ ਹੋਣਾ ਕੌਤਕ ਬਾਤ ਹੈ।

ਦੇਖ ਮਨੋਹਰ ਚਾਰੋ ਜੋਰੀ। ਸਾਰਦ ਉਪਮਾ ਸਕਲ ਟਟੋਰੀ। ॥

ਦੇਤ ਨ ਬਨਹਿ ਨਿਪਟ ਲਘੁ ਲਾਗੀ। ਇਕਟਕ ਰਹੀ ਰੂਪ ਅਨੁਰਾਗੀ।

ਜਬ ਸਾਰਦਾ ਕੋ ਭੀ ਉਪਮਾ ਕੋਈ ਨ ਫੁਰੀ ਤਬ ਇਕਟੱਕ ਕਾਹਿਯੇ ਦ੍ਰਿਗੋਂ ਕੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਥੰਭ ਕਰ ਦਰਸਨ ਹੀ ਕਰਨ ਲਗ ਗਈ।੩੦੮॥

ਦੋ: ਨਿਗਮ ਨੀਤਿ ਕੁਲ ਰੀਤਿ ਕਰ ਅਰਘ ਪਾਵੜੇ ਦੇਤ।
ਬਧੁਨ ਸਹਿਤ ਸੁਤ ਪਰਛਿ ਸਬ ਚਲੀ ਲਵਾਇ ਨਿਕੇਤ।

ਜਿਸ ਭਾਂਤਿ ਤਹਾਂ ਵੇਦੋਕ੍ਤ ਕ੍ਰਿਆ ਉਚਿਤ ਥੀ ਅਰੁ ਜਿਸ ਭਾਂਤਿ ਕੁਲਾਚਾਰ ਥੇ ਤਿਸੀ ਭਾਂਤਿ ਪਾਦ ਅਰਘ ਅਰਪ ਕੌਂਤ ਲੇ ਵਸਤ੍ਰ ਵਿਛਾਵਨਾ ਵਿਕਰਣ ਪੂਰਬਕ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਅਰੁ ਸਨੁਖਾਂ ਨੇ ਕੋ ਪੂਜ ਕੈ ਰਾਣੀਆਂ ਮੰਦਰੋਂ ਮੇਂ ਲੇ ਗਯਾ।੩੦੯॥

ਚੌ: ਚਾਰ ਸਿੰਘਾਸਨ ਸਹਿਜ ਸੁਹਾਏ। ਜਨੁ ਮਨੋਜ ਨਿਜ ਹਾਥ ਬਨਾਏ।
ਤਿਨ ਪਰ ਕੁਅਰਿ ਕੁਅਰ ਬੈਠਾਰੇ। ਸਾਦਰ ਪਾਇ ਪੁਨੀਤ ਪਖਾਰੇ।
ਧੂਪ ਦੀਪ ਨਈਵੇਦ ਬੇਦ ਬਿਧਿ। ਪੂਜੇ ਬਰ ਦੁਲਹਨਿ ਮੰਗਲ ਨਿਧਿ।

ਵੇਦ ਵਿਧਿ ਧੂਪ ਦੀਪ ਆਦਿਕ ਕਥਨ ਕਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਦੂਲਹੁ ਅਰੁ ਦੁਲਹਿਨੀ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਮੇਂ ਲਛਮੀ ਨਾਰਾਇਣ ਰੂਪ ਕਰ ਪੂਜਨ ਯੋਗ ਹੈ।

ਬਾਰਹਿ ਬਾਰ ਆਰਤੀ ਕਰਹੀਂ। ਬ੍ਯਜਨ ਚਾਰੁ ਚਾਮਰ ਸਿਰ ਢਰਹੀ।

ਈਹਾਂ ਢਰਹੀ ਕਾਹਿਯੇ ਚਮਰ ਝੁਲਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

॥ਵਸਤ ਅਨੇਕ ਨਿਛਾਵਰ ਹੋਹੀ। ਭਰੀ ਪ੍ਰਮੋਦ ਮਾਤ ਸਬ ਸੋਹੀ। ॥

॥ਅਬ ਮਾਤਾਨ ਕੇ ਆਨੰਦ ਕੀ ਅਤਿ ਅਗਾਧਤਾ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਪਾਵਾ ਪਰਮ ਤਤ੍ਵ ਜਨੁ ਜੋਗੀ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲਹਿ ਜਨੁ ਸੰਤਤ ਰੋਗੀ। ॥

॥ਜਨਮ ਰੰਕ ਜਨੁ ਪਾਰਸ ਪਾਵਾ। ਅੰਧਹਿ ਲੋਚਨ ਲਾਭੁ ਸੁਹਾਵਾ। ॥

॥ਮੂਕ ਬਦਨ ਜਨੁ ਸਾਰਦ ਛਾਈ। ਮਾਨਹੁ ਸੂਰ ਸਮਰ ਜੈ ਪਾਈ॥

॥ਪਰਮ ਤਤ੍ਵ ਕਹੀਏ ਤੱਤ੍ਵ ਕੇ ਸੁਭਾਵ ਮੇਂ ਪਰੇ ਹੋਵਣਾ ਅਰਥ ਇਹ ਜੋਗੀ ਕਾ ਛੂਟਣਾ ਅੰਗ ਧਾਰਣਾ ਹੈ ਤਿਸ ਮੇਂ ਜਲ ਅਨ ਲਾਇਕੇ ਤੱਤ੍ਵ ਕੋ ਜੋਗੀ ਜੀਤਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ ਕਾ ਬਨ ਜੋਗੀ ਕੋ ਤਿਨ ਪਰ ਨਈ ਪਤ੍ਰਤਾ ਤ ਬ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋਤਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸਦਾ ਕਾ ਰੋਗੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਲੈ ਕੇ ਅਰੁ ਜਨਮ ਦਾ ਰਿਦ੍ਰੀ ਪਾਰਸ ਪਾਇ ਕਰ ਅਰੁ ਸੂਰਮਾ ਬਲੀ ਸਤ੍ਰੂ ਕੋ ਜੀਤ ਕੈ ਜੈਸੇ ਆਨੰਦ ਪਾਵਤਾ ਹੈ।੮੧੦॥

ਦੋ: ॥ਇਹ ਸੁਖ ਤੇ ਸਤ ਕੋਟ ਗੁਨ ਪਾਵਹਿ ਮਾਤ ਅਨੰਦ।
॥ਭਾਇਨ ਸਹਿਤ ਬਿਆਹ ਘਰ ਆਏ ਰਘੁਕੁਲ ਚੰਦ।

॥ਇਨ ਸੁਖੋਂ ਸੇ ਅਨੰਤ ਗੁਣ ਅਧਿਕ ਆਨੰਦ ਮਾਤਨ ਕੋ ਭਯਾ ਹੈ ਜੋ ਤੇ ਪੁਤ੍ਰ ਕਾ ਬਿਵਾਹ ਤਿਸ ਪਰ ਸ ਤ੍ਰਿਸ ਪਰ ਸਰਬ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਕਾ ਤਿਸ ਪਰ ਭੀ ਨ੍ਰਿਪ ਸਿਰੋਮਣਿ ਜਨਕ ਕੇ ਗ੍ਰਿਹ ਏਕ ਕਾਲ ਮੇਂ ਤਤ੍ਰ ਪਿਤ੍ਰਮ ਰਥ ਦ੍ਵਾਰ ਕੈਨਿਆ ਕੇ ਅਨਰੂਪ ਸੰਜੋਗ ਤਹਾਂ ਭੀ ਧਨੁਖ ਤੋੜਾ ਦਿਸੇ ਅਰੁ ਦਿਗਬਿਜਈ ਪਰਸੁਰਾਮ ਕੋ ਜੀਤ ਕੈ ਸੁਖ ਪੂਰਬਕ ਦਸਰਥ ਜੀ ਜੋ ਅਗ ਅਨੁਭਾਵ ਪਿਤਾ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਆਏ ਹੈਂ।

ਦੋ: ॥ਲੋਕ ਰੀਤ ਜਨਨੀ ਕਰਹਿ ਬਰ ਦੁਲਹਿਨਿ ਸਕੁਚਾਹਿ।

॥ਜੈਸੇ ਜਨਕ ਕੇ ਮੰਦਰ ਮੇਂ ਲੋਕ ਕਰੀਤਿ ਕਰਿ ਆਏ ਹੈਂ ਤਿਸੀ ਭਾਂਤਿ ਈਹਾਂ ਭੀ ਕਰੀ ਤਿਸ ਮੇਂ ਦੁਲਹਿਨੀ ਔਰ ਸੁਕਚਣਾ ਨਵੀਨ ਇਸ ਥਾਨ ਜਾਨ ਕਰ ਅਰੁ ਕੁਮਾਰ ਕੋ ਜਨਨੀ ਔਰ ਸਿਕੋਚਤੇ ਹੈਂ।

॥ ॥ਮੋਦ ਬਿਨੋਦ ਬਿਲੋਕ ਬਡ ਰਾਮ ਮਨਹਿ ਮੁਸਕਾਹਿ।

॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਮੁਸਕਾਵਣ ਕਾ ਭਾਵ ਈ ਭ੍ਰਿਤਾ। ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਮਨ ਸੇ ਵਿਚਾਰਤੇ ਹੈਂ ਹਮਾਰੀ ਮਾਯਾ ਸੰਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮਾਂਡ ਕੋ ਪਤ੍ਰੀ ਖਿਲਾਵਤੀ ਹੈ ਅਰੁ ਮਾਤਾ ਜਾਣਤੀ ਹੈ ਹਮ ਇਨ ਕੋ ਖਿਲਾਵਤੀ ਹੈਂ। ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਏਕ ਸਮਾ ਐਸਾ ਥਾ ਜਬ ਮਨੁ ਸਤਰੂਪਾ ਹਮਾਰੀ ਉਪਾਸਨਾ ਕਰਤੇ ਥੇ ਅਰੁ ਕਹਿਤੇ ਥੇ ਸਰਬ ਕਾ ਪਰਕਾਸਨਹਾਰ ਬ੍ਰਹਮ ਹਮਾਰਾ ਆਤਮਜ ਹੋਵੈ ਅਰੁ ਅਬ ਹਮ ਕੋ ਐਸੇ ਬਾਲਕ ਸਮ ਜਾਣ ਕਰ ਲੋਕ ਕਰੀਤਿ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈਂ।੮੧੨

ਚੌ: ॥ਦੇਵ ਪਿਤਰ ਪੂਜੇ ਬਿਧਿ ਨੀਕੀ। ਪੂਜੀ ਸਕਲ ਬਾਸਨਾ ਜੀ ਕੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਸਬਹਿ ਬੇਦ ਮੰਗਲਹਿ ਫਿਰ ਦੀਨਾ। ਭਾਇਨ ਸਹਿਤ ਰਾਮ ਕਲਿਆਨਾ। ਸੁਗਮ : ੪੫੭
ਅੰਤ ਰਹਿਤ ਸੁਰ ਆਸਿਖ ਦੇਹੀ। ਮੁਦਿਤ ਮਾਤ ਅੰਚਲ ਭਰਿ ਲੇਹੀ। ੧੮

ਕਈ ਏਕ ਇਸਕਾ ਅਰਥ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਦੇਵਤਾ ਅਦ੍ਰਿਸ਼੍ਟ ਹੋਕਰ ਅਸੀਸਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਅਯੋਧਯਾ ਮੈਂ ਤੋ ਦੇਵਤਾ ਸਦਾ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਕਰ ਆਵਤੇ ਥੇ ਐਸੇ ਮੰਗਲ ਕੇ ਸਮੇਂ ਗੁਪਤ ਹੋਕਰ ਕਿਉਂ ਆਏ ਅਰੁ ਜੋ ਪਰੋਖ ਆਹੀ ਅ ਵਣਾ ਥਾ ਤੌ ਅਸੀਸਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਿਸ ਨਿਮਿਤ ਦੀਨੀ ਆਂ ਤਾਂ ਤੇ ਅਰਥ ਇਸਕਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ ਅੰਤ ਰਹਿ ਕਹੀਏ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਕਰ ਦੇਵਤਾ ਆਸਿਖਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ। ਅਥਵਾ।
ਪਰਛੇਦ ਕਰਨਾ ਅੰਤ ਰਹਿਤਾ ਕਹੀਏ ਅਪ੍ਰਮਾਣ ਜੋ ਆਸਿਖਾਂ ਹੈਂ ਸੋ ਅਸੁਰ ਦੇਤੇ ਹੈਂ।
ਅਥਵਾ। ਅੰਤੁ ਰਹਿਤ ਹੋਣੇ ਕੀਆਂ ਅਸੀਸਾ ਵਿਸ਼ੁਧ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਜੋ ਤੁਮ ਹੋ ਪ੍ਰਭੂ ਅਸੁਰ ਅ ਮਰ ਹੋਵੈਂ। ਕਿੰਵਾ। ਅੰਤੁ ਰਹਿਤ ਕਹੀਏ ਅਨੇਕ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜੋ ਸ਼ੋਭਾ ਗਾਨ ਹੈਂ ਸੋ ਅਸੀਸਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ। ਕਿੰਵਾ। ਜਾ ਮਾਤਾ ਤੇ ਸੁਰ ਸਿਆਂ ਤੇ ਤਿਨ ਹਿਰਦੇ ਕੀ ਭੀ ਹੈ ਪਰੋਖ੍ਯ। ਰਹਿਤਾ ਕਹੀਏ ਜਿਨ ਕੀ ਆਸਰ ਸਿੰਘਾ ਹੈ ਐਸੇ ਜੋ ਦ੍ਵਿਜ ਦੇਵਤਾ ਹੈਂ ਸੋ ਆਸਿਖਾ ਦੇਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪ੍ਰਸਿੰਨ ਹੋਕਰ ਮਾਤਾ ਅੰਚਲ ਪਸਾਰ ਕਰ ਤਿਨ ਸੇ ਆਸਿਖਾ ਲੇਤੀਆਂ ਹੈਂ।

ਭੂਪਤਿ ਬੋਲ ਬਰਾਤੀ ਲੀਨੇ। ਜਾਨ ਬਸਨ ਮਨਿ ਭੂਖਨ ਦੀਨੇ। ।।

ਬਰਾਤੀ ਕਹੀਏ ਜਾਤ ਸੰਬੰਧੀ ਜੋ ਅਯੋਧਯਾ ਕੇ ਵਾਸੀ ਹੈਂ ਕੇ ਔਰ ਰਾਜਸੀਂਹ ਸੇ ਆਏ ਹੂਏ ਥੇ ਤਿਨਕੋਂ ਫਬਾ ਅਧਕਾਰ ਵਾਹਨਾ ਦਿਕ ਦੀਏ।

ਆਇਸੁ ਪਾਇ ਰਾਖਿ ਉਰ ਰਾਮਹਿ। ਮੁਦਿਤ ਗਏ ਸਭ ਨਿਜ ਨਿਜ ਧਾਮਹਿ।

ਰਾਮ ਕੋ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰੀ ਅਰੁ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਧਯਾਨ ਹਿਰਦੇ ਮੈਂ ਧਾਰਿਆ ਜਾਤੇ ਇਨ ਸੇ ਵਿਛੋੜਾ ਨਹੀ ਬਣਤਾ ਤਬ ਅਪਨੇ ਘਰੋਂ ਕੋ ਗਏ।

ਪੁਰ ਨਰ ਨਾਰਿ ਸਕਲ ਪਹਿਰਾਏ। ਘਰ ਘਰ ਬਾਜਨ ਲਗੇ ਬਧਾਏ।
ਜਾਚਕ ਜਨ ਜਾਚਹਿ ਜੋਇ ਜੋਈ। ਪ੍ਰਮੁਦਿਤ ਰਾਉ ਦੇਹਿ ਸੋਇ ਸੋਈ।
ਸੇਵਕ ਸਕਲ ਬਜਨਿਆ ਨਾਨਾ। ਪੂਰਨ ਕੀਏ ਦਾਨ ਸਨਮਾਨਾ।

ਬਜਨਿਆਂ ਨਾਮ ਬਜੰਤ੍ਰੀਓਂ ਕਾ ਹੈ ਅਪਰ ਸੁਗਮ: ।।੯੧੩
ਦੋ: ਦੇਹਿ ਅਸੀਸ ਜੁਹਾਰ ਸਬ ਗਾਵੈ ਗੁਨ ਗਨ ਗਾਥ।
ਤਬ ਗੁਰੁ ਭੂਸੁਰ ਸਹਿਤ ਗ੍ਰਿਹ ਗਵਨੁ ਕੀਨ ਨਰਨਾਥ।
ਜਿਨ ਕੋ ਅੰਤਸਪੁਰ ਮੈਂ ਨਬਾਲੇ ਜਾਣਾ ਤਿਨ ਕੋ ਬਿਦਾ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਦ੍ਵਿਜੋਂ ਕੋ ਲੇਕਰ ਭੂਪ ਘਿਰ ਮੈਂ ਪ੍ਰਵਿ ਸਿਆ ੯੧੪ ।ਅਬ ਉਹਾਂ ਕਾ ਵਯਵਹਾਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।
ਚੌ: ਜੋ ਬਸਿਸਟ ਅਨੁਸਾਸਨ ਦੀਨੀ। ਲੋਕ ਬੇਦ ਬਿਧਿ ਸਾਦਰ ਕੀਨੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੭੮੧

ਅੰਤਸਪੁਰ ਮੇਂ ਜਾਇਕੈ ਲੋਕ ਬੇਦ ਕੀ ਬਿਧਿ ਕਰਿ ਜੋ ਬ੍ਰਹਮਿਸ਼ਟ ਜੀ ਨੇ ਆਗਿਆ ਦਈ ਸੋ ਰਾਜਾ ਰਾਣੀਆਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਜੁਗਤ ਕਰੀ ਤਦਨੰਤਰ।

ਭੂਸੁਰ ਭੀਰ ਦੇਖ ਸਬ ਰਾਨੀ। ਸਾਦਰ ਉਠੀ ਭਾਗ ਬਡ ਜਾਨੀ। ॥

ਬਡੇ ਭਾਗ ਜਾਣਨ ਕਾ ਆਸ਼ਾ ਇਹ ਰਿਖੀਂ ਕੇ ਚਰਨ ਹਮਾਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਆਏ ਤਾਂ ਤੇ ਭਵਨ ਪਵਿਤ੍ਰ ਭਏ।

ਕਿਵਾ। ਐਸੇ ਚਿਤ ਸਦਾ ਦਿਨ ਹਮਾਰੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਕਰ ਭਯਾ ਹੈ।

ਪਾਇ ਪਖਾਰ ਸਕਲ ਅਨਵਾਏ। ਪੂਜ ਭਲੀ ਬਿਧਿ ਭੂਪ ਜਿਵਾਏ।

ਰਾਣੀਓਂ ਨੇ ਰਿਖੀ ਕੇ ਪਗ ਪਖਆਲਨ ਕਰ ਕੈ ਤਿਨ ਕੋ ਸਨਾਨ ਕਰਾਏ ਤਦਨੰਤਰ ਨ੍ਰਿਪ ਸੰਜੁਗਤ ਹੋਇ ਕੈ ਤਿਨ ਕੀ ਪੂਜਾ ਕਰੀ ਅਰੁ ਭੋਜਨ ਜਿਵਾਏ।

ਆਦਰ ਦਾਨ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰਿਪੇਖੇ। ਦੇਤ ਅਸੀਸ ਚਲੇ ਮਨ ਤੋਖੇ।

ਸੁਗਮ: ਤਦਨੰਤਰ। ॥

ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਕੀਨ ਗਾਧਸੁਤ ਪੂਜਾ। ਜਾਨਈ ਸਿਸ ਮਭਾਵਨ ਦੂਜਾ।

ਕੀਨ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਭੂਪਤਿ ਭੂਰੀ। ਰਾਨਿਨ ਸਹਿਤ ਲੀਨ ਪਗ ਧੂਰੀ। ਸੁਗਮ:

ਭੀਤਰ ਭਵਨ ਦੀਨ ਵਰ ਵਾਸਾ। ਮਨ ਜੁਗ ਵਤ ਰਹਿ ਨ੍ਰਿਪ ਰਨਵਾਸਾ।

ਅੰਤਸਪੁਰ ਮੇਂ ਵਿਸ਼ਾ ਮਿਤ੍ਰ ਕਾ ਡੇਰਾ ਕਰਾਯਾ ਰਾਜਾ ਅਰੁ ਰਾਣੀਆਂ ਵਿਸ਼ਾ ਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਮਨ ਕੀ ਰੁਚਿ ਦੇਖਤੇ ਰਹਿਤੇ ਹੈਂ ਪੂਛੇ ਜਨ ਇਹ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰਰੋਂ ਕੋ ਕੁਛ ਕਹਿਣਾ ਪੜੇ ਸਭ ਸੇਵਾ ਅਪਣੇ ਆਪ ਕਰੀ ਹੋਵੇ।

ਪੂਜੇ ਗੁਰੂ ਪਦ ਕਮਲ ਬਹੋਰੀ। ਕੀਨ ਬਿਨੈ ਉਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨ ਥੋਰੀ।

ਰਾਜਾ ਨੇ ਬਿਨੈ ਬਹੁਤ ਕੀਨੀ ਗੁਰੋਂ ਨੇ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਧਿਕ ਕੀਨੀ ਇਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ॥੧੫॥

ਦੋ: ਬਧੁਨ ਸਮੇਤ ਕੁਮਾਰ ਸਬ ਰਾਨਿਨ ਸਹਿਤ ਮਹੀਸ।

ਪੁਨਿ ਪੁਨਿ ਬੰਦੇਂ ਗੁਰ ਚਰਨ ਦੇਹਿ ਅਸੀਸ ਮੁਨੀਸ। ਸਪਸ਼ਟ ॥

ਚੌ: ਬਿਨੈ ਕੀਨ ਉਰ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੇ। ਸੁਤ ਸੰਪਦਾ ਰਾਖ ਸਭ ਆਗੇ। ॥

ਨੇਗ ਮਾਂਗ ਮੁਨਿ ਨਾਯਕ ਲੀਨਾ। ਆਸਿਰਵਾਦ ਬਹੁਤ ਬਿਧਿ ਦੀਨਾ।

ਔਰ ਰਿਖੀ ਕੇ ਪੂਜਨ ਨੰਤਰ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ ਵੀਚਾਰਿਆ ਇਸ ਸਮੇ ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਪੂਜਨ ਭੀ ਅਵਸ਼ਯ ਕਰਤਵ੍ਯ ਹੈ ਤਬ ਪ੍ਰਥਮ ਤੋ ਅਤਿ ਅੰਤ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਬਿਨੈ ਕਰੀ ਪੁਨ: ਸੁਤ ਆਦਿਕ ਸੰਪਦਾ ਸਕਲ ਆਗੇ ਧਰੀ ਅਰੁ ਕਹਾ ਹੇ ਮਹਾਰਾਜ ਏਹ ਸਬ ਪਦਾਰਥ ਤੁਮਾਰੇ ਦੀਏ ਹੂਏ ਹੈਂ ਮੈਂ ਕੌਨ ਵਸਤ ਤੁਮ ਕੋ ਦੇ ਕਰ ਰਿਝਾਵੋਂ ਤਿਸ ਸਮੇ ਮੁਨੀ ਸ੍ਰਰ ਨੇ ਨੇਗ ਕਹਿ ਕੇ ਲੀਆ ਜੋ ਵਿਵਾਹ ਕੇ ਸਮੇ ਪ੍ਰੋਹਤੋਂ ਕੋ ਲੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਸੋ ਲੋਕ ਮਰਜਾਦਾ ਨਿਮਿਤ ਲੇ ਕਰ ਕੇ

ਜਾ ਤੋ ਆਸੀਸ ਬਾਦ ਦੀਆ।

।ਤਿਹ ਪਟ ਤਾਸੁ ਹਿ ਸੀਅ ਸਮੇਤਾ। ਹਰਖ ਕੀਨ ਗੁਰ ਗਵਨ ਨਿਕੇਤਾ। ਸੁਗਮ॥
।ਪ੍ਰਿਯ ਬਧੂ ਸਕਲ ਭੂਪ ਬੁਲਾਈ। ਚੇਲ ਚਾਰ ਭੂਖਨ ਪਹਿਰਾਈ। ॥

।ਬ੍ਰਾਹਮਣੀਓ ਕੋ ਸੁੰਦਰ ਵਸਤ੍ਰ ਭੂਖਨ ਪਹਿਰਾਏ।

।ਬਹੁਰ ਬੁਲਾਇ ਸੁਆਸਨ ਲੀਨੀ। ਰੁਚਿ ਬਿਚਾਰ ਪਹਿਰਾਵਨ ਦੀਨੀ।

।ਸੁਆਸਨ ਕਹਿਯੇ ਕੁਲ ਸੰਬੰਧ ਕੀਆਂ ਸੌਭਾਗਵਤੀਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਜੋ ਵਿਵਾਹ ਮੇ ਮੰਗਲ ਗਾਵਤੀਆਂ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਬਾਂਛਤ ਬਸਤ੍ਰ ਭੂਖਨ ਦੀਏ।

।ਨੇਗੀ ਨੇਗ ਜੋਗ ਸਬ ਲੇਹੀ। ਰੁਚਿ ਅਨਰੂਪ ਭੂਪ ਮਨਿ ਦੇਹੀ। ॥

।ਨੇਗੀ ਕਹਿਯੇ ਨਾਊ ਭਾਟਾਦਿਕ ਤਿਨ ਕੋ ਭੀ ਇਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਰਾਜਾ ਧਨੁ ਦੇਤਾ ਹੈ।

।ਪ੍ਰਿਯ ਪਾਹੁਨੇ ਪੂਜ੍ਯ ਜੇ ਜਾਨੇ। ਭੂਪਤਿ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸਨਮਾਨੇ। ॥

।ਜੋ ਨਸੇਂ ਪਯਾਰੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਪਾਹੁਨੇ ਕਹਿਯੇ ਵਿਦੇਸੀ ਅਰੁ ਮਾਨ ਜੋਗ ਹੈਂ ਤਾਤ੍ਰ ਇਹ ਜੋ ਮਾਂਤਾ ਕੇ ਸਬੰਧੀਆ ਆਦਿਕੋ ਕੇ ਭਾਈ ਬੰਧੁ ਆਦਿਕ ਹੈਂ ਉਨੋਂ ਨੇ ਤੌ ਕੁਛ ਲੇਨਾ ਨਹੀ ਤਬ ਉਨੋਂ ਕੋ ਬਹੁਤ ਭਾਂਤਿ ਕਰ ਸਨਮਾਨ ਕੀਆ।

।ਦੇਵ ਦੇਖ ਰਘੁਬੀਰ ਵਿਵਾਹੂ। ਬਰਖ ਪ੍ਰਸੂਨ ਪ੍ਰਸੰਸ ਉਛਾਹੂ।

।ਅਮਰ ਗਣ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੂ ਕੇ ਵਿਵਾਹ ਕੋ ਦੇਖ ਕੇ ਪੁਸਪ ਵਰਖਾਇ ਕੈ ਉਤਸਾਹ ਕੋ ਸਰਾਹਤੇ ਹੈਂ ॥੧॥

ਦੋ॰ ।ਚਲੇ ਨਿਸਾਨ ਬਜਾਇ ਸੁਰ ਨਿਜ ਨਿਜ ਪੁਰ ਸੁਖ ਪਾਇ।
।ਕਹਤ ਪਰਸਪਰ ਰਾਮ ਜਸ ਪ੍ਰੇਮ ਨ ਹ੍ਰਿਦੈ ਸਮਾਇ। ਸੁਗਮ॥

ਚੌ॰ ।ਸਬ ਬਿਧਿ ਸਬਹਿ ਸਮੋਧਿ ਨਰ ਨਾਹੂ। ਰਹਾ ਹ੍ਰਿਦੈ ਭਰਿ ਪੂਰਿ ਉਛਾਹੂ।

।ਸਬ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਹਿਯੇ ਦਾਨ ਸਨਮਾਨ ਦੇਕੇ ਕਰ ਰਾਜਾ ਨੇ ਸਰਬ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਕੀਆਂ ਅਰੁ ਸਭ ਤੇ ਹਿਰਦੇ ਮੇਂ ਉਤਸਾਹ ਪੂਰ ਰਹਾ ਥਾ ਸਭੇ।

।ਜਹਿ ਰਨਵਾਸ ਤਹਾਂ ਪਗ ਧਾਰੇ। ਸਹਿਤ ਬਧੂਟਨਿ ਕੁਅਰ ਨਿਹਾਰੇ।
।ਲਿਯੇ ਗੋਦ ਕਰਿ ਮੋਦ ਸਮੇਤਾ। ਕੋ ਕਹਿ ਸਕੈ ਭਯੋ ਸੁਖ ਜੇਤਾ। ਸੁਗਮ॥
।ਬਧੂ ਸਪ੍ਰੇਮ ਗੋਦ ਬੈਠਾਰੀ। ਬਾਰ ਬਾਰ ਹਿਯ ਹਰਖ ਦੁਲਾਰੀ।

।ਜਿਸ ਸਮੇ ਸੁਨੂਖਾਂ ਗੋਦ ਮੇ ਬੈਠਾਇਆ ਤਬ ਵਹੁ ਰਾਜਾ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੇਖ ਕੇ ਅਤਿ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਯਾ।

।ਦੇਖ ਸਮਾਜ ਮੁਦਿਤ ਰਨਵਾਸੂ। ਸਬ ਕੇ ਉਰ ਅਨੰਦ ਕਿਯ ਵਾਸੂ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

।ਕੈਹਰਾਉ ਜਿਮ ਭਯੋ ਵਿਵਾਹੂ। ਸੁਨ ਸੁਨ ਹਰਖ ਹੋਇ ਸਭ ਕਾਹੂ। ਸੁਠਾਮ: ॥

੮੫ ।ਜਨਕ ਰਾਜ ਗੁਨ ਸੀਲ ਬਡਾਈ। ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੀਤਿ ਸੰਪਦਾ ਸੁਹਾਈ। ॥

।ਬਹੁ ਬਿਧਿ ਭੂਪ ਭਾਟ ਜਿਮ ਵਰਨੀ। ਰਾਨੀ ਸਬ ਪ੍ਰਮੁਦਤ ਸੁਨ ਕਰਨੀ।

।ਰਾਜਾ ਜਨਕ ਕੇ ਗੁਨ ਆਨ ਵਿਕਗੁਣ ਅਰੁ ਸੌਮ ਸੁਭਾਵ ਅਰੁ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੰਮ੍ਰਤਾ ਸਨੇਹ ਅਰੁ ਲੋਕ ਰੀਤਾਂ ਦਸ ਰਥ ਨੇ ਵੰਦੀ ਕਿ ਵਤ ਵਰਨਨ ਕਰੀਆਂ ਤਬ ਤਿਸਕੀਆਂ ਕਰਣੀਆਂ ਸੁਨ ਕੇ ਰਾਣੀਆਂ ਪਰਮ ਪ੍ਰਸੰਨ ਭਯਾਂ ਪ੍ਰਸੰਨ ਤਾ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹਮਾਰੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਹੈਂ ਜਿਨਕਾ ਸਮਧੀ ਐਸਾ ਹੈ ਤੌ ਤਿਸਕੀਆਂ ਸੁਤਾਂ ਭੀ ਪਰਮ ਸ੍ਰੇਸ੍ਰ ਹੋਵਨਗੀਆਂ ਤਾਂ ਤੇ ਗ੍ਰਿਹ ਕੀ ਮਰਯਾਦਾ ਸ੍ਰੇਸ੍ਰ ਬਣੇਗੀ। ੮ ੧੯॥

ਦੋ: ।ਸੁਤਨ ਸਮੇਤ ਨਹਾਇ ਨ੍ਰਿਪ ਬੋਲ ਵਿਪ੍ਰ ਗੁਰ ਗਯਾਤ। ॥

।ਭੋਜਨ ਕੀਨ ਅਨੇਕ ਵਿਧਿ ਘਰੀ ਪੰਚ ਗਈ ਰਾਤਿ। ॥

।ਪੰਚ ਘਰੀ ਰਾਤ੍ਰਿ ਕਹਿਣੇ ਕਾ ਆਸ਼ਾ ਇਹੁ ਭੋਜਨ ਕਰਣਾ ਰਾਤ੍ਰ ਕੇ ਪ੍ਰਥਮ ਪਹਿਰ ਮੈਂ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਨ ਹੈ ਤਤ ਇਹ ਐਸੇ ਬਿਵਹਾਰ ਮੈਂ ਹੀ ਰਾਜਾ ਸਮੇ ਸੇ ਨਹੀ ਚੂਕਤਾ। ੮ ੨੦॥

ਚੌ: ।ਮੰਗਲ ਗਾਨ ਕਰਹਿ ਵਰ ਭਾਮਿਨਿ। ਭੈ ਸੁਖ ਮੂਲ ਮਨੋਹਰ ਜਾਮਿਨਿ। ਸੁਠਾਮ:

।ਅੰਚੈ ਪਾਨ ਸਬ ਕਾਹੂ ਪਾਏ। ਸ੍ਰਕ ਸੁਗੰਧ ਭੂਖਤ ਛਬਿ ਛਾਏ।

।ਭੋਜਨ ਕਰਕੇ ਆਚਮਾਨ ਕਿਯੇ ਪੁਨਹ ਤਾਂਬੂਲ ਮਿਲੇ ਕੈਸੇ ਤਾਂਬੂਲ ਹੈਂ ਜੋ ਪੁਸ਼ਪ ਮਾਲਾ ਅਰੁ ਸੁਗੰਧਤਾ ਕਰ ਛਬਿ ਵਾਨ ਹੈਂ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਇਹ ਪਾਨ ਖਾਏ ਪੁਸ਼ਪ ਮਾਲਾ ਪਹਿਰੀਆਂ ਸੁਗੰਧ ਤਾ ਲਗਾਯਾ।

।ਰਾਮਹਿ ਦੇਖ ਰਜਾਇਸ ਪਾਈ। ਨਿਜ ਨਿਜ ਭਵਨ ਚਲੇ ਸਿਰੁ ਨਾਈ। ॥

।ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਕੇ ਅਰੁ ਰਜਾਇਸ ਕਹਿਯੇ ਆਗਯਾ। ।ਕਿੰਵਾ। ॥
।ਰਾਜਾ ਕੀ ਆਗਿਆ ਪਾਇ ਕਰ ਲੋਕ ਗ੍ਰਿਹ ਕੋ ਗਏ ਇਸ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਰਾਜ ਅਭਖੇਕ ਹੂਏ ਬਿਨਾ ਪਿਤਾ ਕੇ ਸਮੀਪ ਬੈਠੇ ਪ੍ਰਭੂ ਕੀ ਆਗਯਾ ਲੈਣੀ ਨੀਤਿ ਨਹੀ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਧਿਆਨ ਤੌ ਰਿਦੇ ਮੈਂ ਰਾਖਣੀ ਹੈ ਤਿਨ ਸੇਂ ਬਿਦਾ ਕੈਸੇ ਮਾਂਗੇ ਤਾਂ ਤੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਆਗਯਾ ਲੀਨੀ।

।ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਮੋਦ ਬਿਨੋਦ ਬਡਾਈ। ਸਮੈ ਸਮਾਜ ਮਨੋਹਰ ਤਾਈ। ॥

।ਕਹਿ ਨ ਸਕੈਂ ਹਿ ਸ੍ਰੁਤਿ ਸਾਰਦ ਸੇਸ੍ਰਾ। ਬੇਦ ਬਿਰੰਚ ਮਹੇਸ ਗਨੇਸ੍ਰਾ।

।ਤਿਸ ਸਮੇ ਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਰੁ ਪ੍ਰਮੋਦ ਕਹਿਯੇ ਆਨੰਦ ਅਰੁ ਬਿਨੋਦ ਕਹਿਯੇ ਕੌਤਕ ਅਰੁ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕਰ ਜੋ ਬਡਾਈ ਹੈ ਅਰੁ ਸਮਾਜ ਕੀ ਜੋ ਸੁੰਦਰਤਾਈ ਹੈ ਤਿਸ ਕੋ ਸ੍ਰੁਤਾ ਅਰੁ ਸਾਰਦਾ ਆਦਿਕ ਨਹੀ ਕਹਿ ਸਕਤੇ।

।ਸੋ ਮੈ ਕਹੌਂ ਕਵਨ ਬਿਧਿ ਬਰਨੀ। ਭੂਮਿ ਨਾਗ ਸਿਰ ਧਰੈ ਕਿ ਧਰਨੀ। ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਜੈਨਸੀ ਧਰਤੀ ਸੇਜ [illegible] ਤਿਸ [illegible] ਕਹਿਓ ਕ੍ਰਿਤ [illegible] ਪਰੀਤੋਆ ਕਬ ਖ੯੧ ੯੫੧
ਉਠਾਇ ਸਕਤਾ ਹੈ।

।ਨ੍ਰਿਪ ਸਬ [illegible] ਮਨ [illegible] ਇਹੁ ਬਚਨ ਸੁਨਾਈਰਨੀ।

।ਰਾਜਾ ਨੇ ਸਰਬ ਪ੍ਰਕਾਰ [illegible] ਦਾਸੀ ਥੇ ਤਿਨ ਕਾ [illegible]
ਕੀਆ ਫਿਰ ਭੀ ਆਪਣੇ ਸਖਾ ਨੇ [illegible] ਕੋਮਲ [illegible]
ਤੀਆਂ ਨਿਕਟ ਬੁਲਾਇ ਕੇ [illegible] ਆਪਣੀ [illegible] ਇਹੁ ਬੋਲਣਾ।
।ਕਿਵਾ। ।[illegible] ਤਿਸ ਸਮੇ [illegible] ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਹੂਆ ਤਿਸ ਕਰ [illegible]
ਜੀ ਬੋਲਤਾ ਹੈ ਜੋ [illegible] ਅਧਿਕ ਪ੍ਰੀਤਿ ਹੈ। ।ਅਥਵਾ। ।ਐਸੇ
ਰਤਨ ਪੁੱਤ੍ਰੀਆਂ [illegible] ਸੁਨਾਇਆ। ।ਵਾ। ।ਜੈਸੇ ਪਿਤਾ
ਕੀ ਗੀਤਿ ਦੇਖਤੇ ਹੈਂ ਸੋਈ [illegible] ਆਪਨੇ [illegible] ਇਹੁ
ਬਾਣੀ ਸੇ ਬੁਲਾਵਤਾ ਹੈ [illegible] ਆਪਨੀ [illegible] ਬੁਲਾਂਦੇ ਥੇ।
।ਕਿਵਾ। ।[illegible] ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ਮਨ ਮੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾ [illegible]
ਹੈ ਤਿਸ ਨਿਮਿਤ [illegible] ਬਾਣੀ ਸੇ ਬੁਲਾਵਤਾ ਹੈ ਤੈਸੇ ਗੀਤ
ਅਨੇ ਬਧੂ [illegible]।

।ਬਧੂ [illegible] ਕੀਨ ਆਈ।

।ਇਹ ਨੈ ਵਧ ਬਧੂ ਹੈਂ [illegible] ਨਿਵਾਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਹਾਂ ਅ
ਜਾ ਹੈ ਤੁਮ [illegible] ਪਲਕਾਂ [illegible] ਕੀ ਰਖਯਾ ਕਰਤੀਆਂ ਹੈਂ ਪ੍ਰਾਣ [illegible]
।ਪਰੇ ਸੇ [illegible]। ੮੨੧॥
ਦੋ: ।[illegible] ਮੈਨ [illegible]।
।ਅਸ [illegible] ਬਚਨ [illegible]।
।ਖਟ੍ਰ [illegible] ਆਦਰ ਪੀਛੇ ਕਰਾ
[illegible]
ਹੈ ਇਹ [illegible] ਮੇਰੇ ਨੇ ਭੀ
ਅਧਿਕ ਪਿਆਰੇ ਹੈਂ [illegible] ਨਿਵਾਸ ਕਰਨੇ [illegible] ਇਨ ਕਾ ਨਾਮ ਪੀਛੇ ਕਹਿ
ਦੇਵ ਰੋਸ ਨਹੀ। ੮੨੨॥
ਦੋ: ।ਭੂਪ ਬਚਨ [illegible] ਨ੍ਰਿਪ [illegible]।

।ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਇ ਕਹਿਕੇ ਜੋ ਨ੍ਰਿਪ ਨੇ [illegible]। ।ਕਿਵਾ॥ ।ਪੁੱਤ੍ਰੀ ਅਰੁ ਸੁਨੁਖ
ਕੀ ਸੇਵਕਾਣੀ [illegible] ਨੇ [illegible] ਬਿਛਾਇਆ
ਤਿਨ ਪਰ।

॥ਸੁਭਗ ਸੁਰਭਿ ਪੈ ਫੇਨੁ ਸਮਾਨਾ। ਕੋਮਲ ਸੁਪੇਤੀ ਨਾਨਾ। ॥
ਕਲਿਤ

॥ਸੁੰਦਰ ਸੁਗੰਧਤਾ ਦੁਧ ਖੀਰ ਕੀ ਫੇਨੁ ਸਮਾਨ ਕੋਮਲ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਅਰੁ ਸ੍ਵੇਤ ਇਤਿਆਦਿ ਅਨੇਕ ਹੂ ਗੁਣੋਂ ਸਾਹਿਤ ਬਿਛੂਨੇ ਹੈਂ।

॥ਉਪਵਰਹਨ ਵਰ ਵਰਨ ਨ ਜਾਹੀ। ਸ੍ਰਕ ਸੁਗੰਧ ਮਨਿ ਮੰਦਰ ਮਾਹੀ।

॥ਉਪਵਰਹਨ ਕਹੀਐ ਸਿਰਾਨੇ ਸੋ ਪਰਮ ਸ੍ਰੇਸ੍ਟ ਹੈਂ ਸ੍ਰਕ ਕਹੀਐ ਪੁਸਪ ਮਾਲਾ ਅਰੁ ਔਰ ਸੁਗੰਧਤਾ ਭੀ ਮਣੀਓਂ ਮਈ ਮੰਦਰੋਂ ਮੇਂ ਬਹੁਤ ਹੈਂ।

॥ਰਤਨ ਦੀਪ ਸੁਠਿ ਚਾਰ ਚੰਦੋਵਾ। ਕਹਿਤ ਨ ਬਨੈ ਜਾਨ ਜਿਨ ਜੋਵਾ।

॥ਸੁਠਿ ਕਹੀਐ ਪਵਿਤ੍ਰ ਰਤਨੋਂ ਕੇ ਦੀਪਕ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੋ ਸਪਰਸ ਕੀਏ ਤੇ ਹਾਥ ਪਖਾਰਨ ਨਾ ਪੜੈਂ ਅਰੁ ਜਿਨ ਕੇ ਪ੍ਰਕਾਸ ਮੇਂ ਸਮਾਮ ਤੁਨ ਹੋਇ ਅਰੁ ਸੁੰਦਰ ਚੰਦੋਏ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੀ ਸੋਭਾ ਕਥਨ ਜੋਨ ਕੀ ਆਵਤੀ ਜਿਨੋ ਨੇ ਦੇਖੇ ਹੈਂ ਸੋ ਜਾਨਤੇ ਹੈਂ।

॥ਸੇਜ ਰੁਚਿਰ ਰਚਿ ਰਾਮ ਉਠਾਏ। ਪ੍ਰੇਮ ਸਮੇਤ ਪਲੰਗ ਪੌਢਾਏ।

॥ਐਸੀਆਂ ਸੁੰਦਰ ਸਿਹਜਾ ਬਨਾਇ ਕੈ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕੋ ਕਹਾਂ ਤਬ ਪ੍ਰਭੁ ਪਲੰਘ ਪਰ ਪੌਢੇ ਤਦਨੰਤਰ।

॥ਆਗਿਆ ਪੁਨ ਪੁਨ ਭ੍ਰਾਤਨ ਦੀਨੀ। ਨਿਜ ਨਿਜ ਸੇਜ ਸੈਨ ਤਿਨ ਕੀਨੀ।

॥ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕੇ ਸੈਨ ਕਾਲ ਮੇਂ ਤੀਨੋ ਭ੍ਰਾਤਾ ਸੇਵਾ ਕਰਨੇ ਲਾਗੇ ਤਬ ਏਕ ਬੇਰ ਤੌ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਕਹਾ ਪਰੰਤੂ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਉਨਕਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅਧਿਕ ਦੇਖ ਕਰ ਪੁਨ ਪੁਨ ਆਗਿਆ ਦੀਨੀ। ।ਕਿੰਵਾ। ।ਭ੍ਰਾਈ ਜੋ ਬਹੁਤ ਥੇ ਇਸ ਨਿਮਿਤ ਆਗਿਆ ਭੀ ਪੁਨਹ ਪੁਨਹ ਦੀਨੀ ਤਬ ਉਨੋਂ ਨੇ ਭੀ ਸੈਨ ਕੀਆ।

॥ਦੇਖਿ ਸ੍ਯਾਮ ਮ੍ਰਿਦੁ ਮੰਜੁਲ ਗਾਤਾ। ਕਹੈਂ ਸਪ੍ਰੇਮ ਬਚਨ ਸਬ ਮਾਤਾ।

॥ਮਾਰਗ ਜਾਤ ਭਯਾਵਨ ਭਾਰੀ। ਕਿਹਿ ਬਿਧਿ ਤਾਤ ਤਾੜਕਾ ਮਾਰੀ।

॥ਪ੍ਰਭੂ ਕੇ ਸਮੀਪ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਜੋ ਮਾਤਾ ਬੈਠੀਆਂ ਹੈ ਸੋ ਸ੍ਯਾਮ ਸੁੰਦਰ ਕੋਮਲ ਤਨ ਕੋ ਦੇਖ ਕੈ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਜਾਤੀ ਬੇਰ ਮਹਾਂ ਭਯਾਨਕ ਜੋ ਤਾੜਕਾ ਰਾਖਸ਼ਣੀ ਦਸ ਸਹੰਸ੍ਰ ਗਜ ਕਾ ਬਲ ਧਾਰਤੀ ਥੀ ਸੋ ਤੁਮਨੇ ਕੈਸੇ ਮਾਰੀ ਥੀ।

ਦੋ: ॥ਘੋਰ ਨਿਸਾਚਰ ਬਿਕਟ ਭਟ ਸਮਰ ਗਨਹਿ ਨਹਿ ਕਾਹੁ।
॥ਮਾਰੇ ਸਹਿਤ ਸਹਾਇ ਕਿਮ ਖਲ ਮਾਰੀਚ ਸੁਬਾਹੁ। ॥

॥ਘੋਰ ਨਿਸਾਚਰ ਕਹੀਐ ਜਿਨ ਕੇ ਮਹਾਂ ਭਯਾਨਕ ਦੇਹ ਬਿਕਟ ਭਟ ਕਹੀਐ ਜਿਨ ਕੇ ਤਨ ਸੋ ਸ੍ਰੂੰਕਰ ਕਟੇ ਨ ਜਾਹਿ ਤਿਸ ਤੇ ਕਾਰਨ ਸੰਗ੍ਰਾਮ ਮੇਂ ਕਿਸੂ ਕੋ ਨਾਂ ਗਿਣੇ ਐਸੇ ਮਾਰੀਚ ਅਰੁ ਸੁਬਾਹੁ ਸੈਨਾ ਸਹਿਤ ਤੁਮ ਏਕ ਛੋਟੇ ਨੇ ਕੈਸੇ ਮਾਰੇ ਥੇ। ਇਹ ਸੁਨ ਕਰ ਭੀ ਪਰਮਾਤਮਾ ਭੀ ਧੀਰ ਅਰੁ ਨਿਰਭੈ ਸੋ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈਂ ਜਬ ਤੂਸਨੀ ਰਹੇ ਤਬ ਗੁਰੂ ਭ੍ਰਾਤੇ ਜੋ ਮਾਤਾ ਹੈ ਸੋ ਆਪ ਹੀ ਹੇਤੁ ਨਿਰੂਪਤੀਆਂ ਹੈਂ।੨੪॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਮੁਨਿ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਬਲਿ ਤਾਤ ਤੁਮਾਰੀ। ਈਸ ਅਨੇਕ ਕਰਵਰੈ ਟਾਰੀ।

ਹੇ ਪੁਤ੍ਰ ਮੈਂ ਬਲਿਜਾਂਉ ਮੁਨੀ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਹੈਂ ਤਿਨਕੇ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਕਰ ਈਸ੍ਵਰ ਨੇ ਤੁਮਾਰੇ ਜੋ ਅਨੇਕ ਖਰਦੁਖ ਕਹੀਏ ਵਿਘਨ ਸੋ ਨਿਵ੍ਰਿਤ ਕੀਏ।

ਮਖ ਰਖਵਾਰੀ ਕਰ ਦੁਹੁ ਭਾਈ। ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਸਭ ਵਿਦਿਆ ਪਾਈ।

ਸਰਬ ਵਿਦਿਆ ਕਹੀਏ ਸਸ਼ਤ੍ਰ ਅਸਤ੍ਰ ਅਰੁ ਬਲਾ ਅਤਿਬਲਾ ਦੋ ਵਿਦਿਆ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਸੇ ਪਾਈਂ ਅਰੁ ਤਿਨਕੇ ਜਗ੍ਯ ਕੀ ਰਖ੍ਯਾ ਤੁਮ ਨੇ ਕਰੀ ਤਿਸ ਸੇ ਉਪਰੰਤ

ਕਮਠ ਪ੍ਰਿਸਟ ਪਵ ਕੂਟ ਕਠੋਰਾ। ਨ੍ਰਿਪ ਸਮਾਜ ਮੈ ਸਿਵ ਧਨੁ ਤੋਰਾ।

ਕੂਰਮ ਕੀ ਪੀਠ ਸੇ ਬਜ੍ਰ ਸੇ ਅਰੁ ਲੋਹੇ ਕੇ ਅਹਿਰਣ ਸੇ ਕਠੋਰ ਜੋ ਸ਼ਿਵ ਧਨੁਖ ਸੋ ਤੁਮਨੇ ਰਾਜ ਸਮਾਜ ਮੇਂ ਤੋਰਾ।

ਵਿਸ੍ਵ ਵਿਦਿਤ ਜਸ ਜਾਨਕੀ ਪਾਈ। ਆਏਹੁ ਬਿਆਹ ਸਭ ਭਾਈ।

ਸਰਬ ਵਿਸ੍ਵ ਕੀ ਵਿਦਿਤ ਸੰਜੁਤ ਜਸ ਕੇ ਸੀਤਾ ਸਰਬ ਭ੍ਰਾਤਾਓਂ ਕੋ ਭੀ ਜਨਕ ਕੁਮਾਰੀਓਂ ਨਾਲ ਵਿਵਾਹ ਕਰਾਇ ਕਰ ਤੁਮ ਹੀ ਲਿਆਏ ਹੋ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਯਿਹ ਕ੍ਰਿਤਘਨ ਪਰਜਾ ਕੀ ਉਪਕਾਰ ਕੀਆ ਹੈ।

ਸਕਲ ਅਮਾਨੁਖ ਕਰਮ ਤੁਮਾਰੇ। ਕੇਵਲ ਕੌਸਕ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੁਧਾਰੇ। ॥

ਤੁਮਾਰੇ ਜੈਸੇ ਕਰਮ ਕਿਸੀ ਮਨੁਖ ਸੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਤੇ ਇਹ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਇਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਮਾਤਾ ਕਾ ਬਲ ਭੀ ਜਾਨੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਮਾਤਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਸਮਝਤੀਆਂ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਸਭ ਕਾਰਜੋਂ ਕੀ ਸੁਲਭਤਾ ਕਹਿਤੀਆਂ ਹੈਂ।

ਆਜ ਸਫਲ ਜਗ ਜਨਮ ਹਮਾਰਾ। ਦੇਖਤ ਤਾਤ ਬਿਧੁ ਬਦਨ ਤੁਮਾਰਾ।

ਹੇ ਪੁਤ੍ਰ ਮਾਤਾਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਤੀ ਹੈਂ ਕੁਸ਼ਲ ਪੂਰਬਕ ਤੁਮਾਰਾ ਵਿਜੈ ਪੂਰਬਕ ਆਗਮਨ ਅਰੁ ਚੰਦ੍ਰਮਾਂ ਸਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਵਦਨ ਜੋ ਹਮਨੇ ਦੇਖਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਆਜ ਹਮਾਰਾ ਜਨਮ ਔਰ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਹੂਆ ਹੈ।

ਜੋ ਦਿਨ ਗਏ ਤੁਮੇ ਬਿਨ ਦੇਖੇ। ਤੇ ਬਿਰੰਚ ਜਿਨ ਪਾਰਹੁ ਲੇਖੇ।

ਜੀਵ ਕੀ ਆਰਜਾ ਕੇ ਸਭ ਦਿਨ ਗਿਣੇ ਹੂਏ ਹੈਂ ਜੋ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੈ ਵਿਸ਼੍ਵ ਬਿਧਾਤਾ ਲੇਖੇ ਨ ਪਾਵੇਗਾ ਤੌ ਏਤੇ ਦਿਨ ਤੁਮਾਰਾ ਦਰਸਨ ਆਰਜਾ ਸੇ ਅਧਿਕ ਹੋਵੇਗਾ।੮੨੫॥

ਦੋਃ ਰਾਮ ਪ੍ਰਤੋਖੀ ਮਾਤ ਸਭ ਕਹਿ ਬਿਨੀਤ ਮ੍ਰਿਦੁ ਬੈਨ। ॥

ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਨੇ ਮਾਤਾ ਕੋ ਪਰਤੋਖ ਕੀਆ ਵਿਨੀਤ ਕਹੀਏ ਨੰਮ੍ਰ ਵਚਨਾ। ਕਿਵਾ। ॥
ਵਿਨੀਤ ਕਹੀਏ ਵਿਸ਼ੇਖ ਨੀਤਿ ਪੂਰਬਕ ਅਰੁ ਕੋਮਲ ਵਾਕ ਕਹਿ ਕੇ ਤਿਨ ਵਾਕੋਂ ਕਾ ਸਰੂਪ ਏਹ ਹੈ ਮਾਤਾ ਗੁਰੋਂ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰ ਪਿਤਾ ਕੇ ਧਰਮ ਕਰ ਤੁਮਾਰੇ ਪਤਿ ਬ੍ਰਤ ਕੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਹਮ ਸੇ ਸਭ ਕਾਰਜ ਭਏ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੬੪
੧੫੮

॥ਸੁੰਦਰ ਸੋਭਤੁ ਗੁਰ ਦ੍ਵਿਪ੍ਰ ਪਦ ਲੀਨੋ ਸਿੰਘ ਵ੍ਰਿੰਦ ਸੈਨਾ। ॥

।ਜਿਸ ਸਮੇ ਸੋਭਤੁ ਗੁਰੁ ਦ੍ਵਿਪ੍ਰ ਪਦ ... ਸੰਕਲਪ ਮੇਂ ਜਿਸ ਕਾ ਸੋਦਣ ਹੋਤਾ ਹੈ ਸੋ ਉਥਾਂ ... ॥ ... ॥

।ਸੋਭ ਕਹਿਐ ਜਿਨ ਕੀ ਗੁਰ ਦ੍ਵਿਪ੍ਰ ... ਕਹਿਐ ਨਿਰ ਵਿਕਲਪ ਪ ਦ ਤਿਸ ਕੋ ਸੁਮਰਣ ਕਰਕੇ ... ਨਿਰ ਵਿਕਲਪ ਤਾ ਹੈ।

ਚੌ: ॥ਕੀਨੇ ਬਦਨ ਸੋਭ ... ॥

।ਜਿਨ ਕਾ ਮਿਸ ਗੁਰਮੁਖ ... ਹੁਆ ਹੈ। ... ਕਰਾਵਨ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਪਰਮ ਪਵਿਤ੍ਰ ... ਮੰਗਲ ਗਾਈ।

ਸੁਭਾਸੁ: ਪੁਰੀ ... ਜਨੀ।

।ਤਿਸ ਸਮੇ ਰਾਣੀ ਕੇ ਸਖੀ ... ਸਾਹਿਤ ਹੈ ਅਰੁ ਪੁਰੀ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਆਦਿਕੋਂ ਕਰ ... ।

।ਸੁੰਦਰ ਬਧੂ ... ਮਨ ਮੋਹੀ।

।ਜੈਸੇ ਜਿਨ ਕੀ ਮਨਿ ਕੇ ਛਾਤੀ ... ਤੈਸੇ ਸੁੰਦਰ ਸਨੁਖਾ ਕੇ ਰਾਣੀਆਂ ਸਿਰਾਣੇ ਸੋਜਾ ਹੈ।

।ਪ੍ਰਭੁ ਪੁਨੀਤ ਕਾਲ ਪਹੁ ਜਾਗੇ। ... ਲਾਗੇ।

।ਪ੍ਰਭੁ ਪੁਨੀਤ ਕਹਿਐ ਚਾਰ ਘੜੀਆਂ ... ਪਹੁ ਜਾਗੇ ਜਿਸ ਸਮੇ ... ਸਬਦ ਕਰਤੇ ਹੈਂ।

।ਬੰਦੀ ਮਾਗਧ ਪਢਨ ਲਾਗੇ। ... ਆਏ। ਸੁਰਗਮ:

।ਵਿਦ ਦ੍ਵਿਪ੍ਰ ਗੁਰ ਗੁਰ ਸਭ ਮਾਤਾ। ... ਅਸੀਸ ... ਸਭ ਭ੍ਰਾਤਾ।

।ਜਨ ਨਿ ... ਭੂਪਤਿ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰ ਪਗ ਧਾਰੇ।

।ਇਹ ਚਾਰੋ ਚਰਨ ... ਅਰਥ ... ਸੋ ਸਭ ਕਾਰਜ ਕਰਕੇ ਨ੍ਰਿਪ ਕੇ ... ਸਪਰਸ ... ਪਰਤ੍ਰਲਿ ਖਾ ਦੇਖ ਕਰ ਲਿਖ ਛੋਡੀ ਹੈ। ੮੨੭ ॥

ਦੋ: ।ਕੀਨੇ ... ਪੁਨੀਤ ਨਾਇ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪॰

॥ਪ੍ਰਾਤ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰ ਭ੍ਰਾਤ ਪਹਿ ਆਏ ਚਾਰਿਹੁ ਭਾਇ॥ ॥

॥ਅਰਿਜ਼ਪਦਿ੍ਕ੍ਰੋਜੋ ਸੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰਦੇ ਤੇਮੁਖ੍ਰਮਜਨ ਮਿਤ੍ਰਕਾ ਜੈ ਸੋਚ ਕਰਪੂਰਨ: ਸਰਤ ਸੈਸਨਾਨ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਤ ਕ੍ਰਿਤ ਕਰਿਕੇ ਗਾਇਤ੍ਰੀ ਸੰਧਿਆ ਆਦਿਕ ਕਰਕੈ ਪਿਤਾ ਪਾਸ ਗਏ॥ ੯੨੮

ਚੌ: ॥ਭੂਪ ਬਿਲੋਕ ਲਏ ਉਰ ਲਾਈ॥ਬੈਠੇ ਹਰਖ ਰਜਾਇ ਸੁ ਪਾਈ॥ਸੁਗਮ:॥

॥ਦੇਖ ਰਾਮ ਸਭ ਸਭਾ ਜੁੜਾਨੀ॥ਸੁਗਮ: ॥ਲੋਚਨ ਲਾਭ ਅਵਧ ਅਨੁਮਾਨੀ॥
॥ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਦਰਸਨ ਕਰਕੈ ਸਭਾ ਕੇ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਮਨ ਸੀਤਲ ਭਏ ਅਰੁ ਨੇਤ੍ਰੋਂ ਨੇ ਜਨਮ ਕੇ ਲਾਭ ਕੀ ਅਵਧਿ ਮਾਨੀ॥

॥ਪੁਨਿ ਬਸਿਸ੍ਟ ਮੁਨਿ ਕੌਸਕ ਆਏ॥ਸੁਭਗ ਆਸਨਨ ਮੁਨਿ ਬੈਠਾਏ॥

॥ਸੁਤਨ ਸਮੇਤ ਪੂਜ ਪਗ ਲਾਗੇ॥ਨਿਰਖ ਰਾਮ ਦੋਊ ਗੁਰ ਅਨੁਰਾਗੇ॥ਸੁਗਮ:

॥ਕਹੈਂ ਬਸਿਸ੍ਟ ਧਰਮ ਇਤਿਹਾਸਾ॥ਸੁਨਹਿ ਮਹੀਸ ਸਹਿਤ ਰਨਵਾਸਾ॥

॥ਪ੍ਰਸ਼੍ਨ॥ ॥ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਦਸ੍ਰਥ ਰਾਜਾ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਆਦਿਕ ਸ੍ਰੋਤਾ ਭਏ ਤਹਾਂ ਉਪਨਿਖਦ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਨ ਕੀਆ॥ ॥ਉਤਰ॥ ॥ਰਾਜਾ ਰਾਣੀ ਉਸਿ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰਵਣ ਭਾਖਾ ਅਰੁ ਇਸਤ੍ਰੀਓਂ ਕੇ ਵੇਦ ਕਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂਤੇ ਧਰਮ ਇਤਿਹਾਸ ਕਹੇ॥ ॥ਕਿੰਵਾ॥ ॥ਤਤ੍ਵ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਪ੍ਰਥਮ ਕਰ ਆਏ ਹੈਂ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਆਗਮਨ ਕਾਲ ਮੇਂ ਸੋ ਅਦ੍ਵੈਤ ਨਿਸਚਾ ਤੌ ਏਕ ਬੇਰ ਕਹਿਨੇ ਸੇ ਹੀ ਤਿਨ ਕੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਹੂਆ ਥਾ ਅਰੁ ਵਿਦ੍ਯਾ ਹਾਰ ਮੇਂ ਸਦੀਵ ਵਰਤਨਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਵਿਵਹਾਰ ਕੇ ਧਰਮ ਨਿਮਿਤ ਧਰਮ ਕਾ ਉਪਦੇਸ ਸਦੈਵ ਕਰਤੇ ਹੈਂ ਰਾਣੀਓਂ ਕੇ ਸੰਗ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਨੇ ਮੇਂ ਰਾਜਾ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਥਾ ਮੇਰੇ ਘਰ ਕੀ ਜਾਨੀਓਂ ਅਵਿਵੇਕ ਵਿਕਲਛਣ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈਂ ਜਿਸ ਪਰ ਭੀ ਏਹ ਰਾਣੀਆਂ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕੀ ਬੁਧਿ ਸਦਾ ਹਾਰ ਸਿੰਗਾਰ ਮੇਂ ਹੀ ਰਹਿਣੀ ਤੌ ਇਨ ਕੇ ਸਤ ਸੰਗ ਅਰੁ ਸਾਸਤ੍ਰ ਸ੍ਰਵਣ ਕਹਾਂ ਇਸ ਕਰ ਇਨ ਕੋ ਭੀ ਗੁਰੋਂ ਕੇ ਮੁਖ ਸੇ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਾਏ ਜਾਂਤੇ ਇਨ ਕੀ ਭੀ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥਤਾ ਹੋਵੈ॥

॥ਮੁਨਿ ਮਨ ਅਗਮ ਗਾਧਿ ਸੁਤ ਕਰਨੀ॥ਮੁਦਿਤ ਬਸਿਸ੍ਟ ਬਿਪੁਲ ਬਿਧਿ ਬਰਨੀ॥
ਸੁਤ

॥ਤਿਨ ਕੀ ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ ਮੁਨੀ ਜਨੋਂ ਕੇ ਮਨ ਸੇ ਭੀ ਜੋ ਅਗਮ ਕਰਣੀਆਂ ਹੈਂ ਐਸੇ ਤਪੋਂ ਕੀਆਂ ਕਰਣੀਆਂ ਜੋ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਨੇ ਕਰੀਆਂ ਹੈਂ ਜਿਨ ਕਰ ਇਸੀ ਸਰੀਰ ਮੇਂ ਛਤ੍ਰੀ ਸੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਭਏ ਹੈਂ ਸੋ ਪ੍ਰਸੰਨ ਹੋ ਕੇ ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਨੇ ਕਹੀਆਂ ਗਾਧਿ ਸੁਤ ਕਥਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਯਦਪਿ ਛਤ੍ਰੀ ਕੇ ਪੁਤ੍ਰ ਹੈਂ ਤਦਪਿ ਉਤਮ ਕਰਣੀ ਕਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਸਰਬ ਕਰ ਪੂਜ ਭਏ ਹੈਂ ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਕੇ ਮੋਦ ਕਰ ਕਥਨ ਕਾ ਹੇਤੁ ਇਹ ਲੋਗੋਂ ਕੇ ਚਿਤ ਸੇ ਪੂਰਬ ਕਾਲ ਕੇ ਵਿਰੋਧ ਕੀ ਸੰਕਾ ਨਿਵਾਰਣੀ ਤਿਸ ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਕੇ ਦਰਸਨ ਕੀ ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ॥

॥ਬੋਲੇ ਬਾਮਦੇਵ ਸਭ ਸਾਚੀ॥ਕੀਰਤਿ ਕਲਿਤ ਲੋਕ ਤਿਹੁ ਮਾਚੀ॥ ॥

॥ਬਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਹਾ ਕੌਸਕ ਕੀ ਕੀਰਤਿ ਤ੍ਰਿਲੋਕੀ ਮੇਂ ਪਸਰ ਰਹੀ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਕੇ ਬਚਨੋਂ ਮੇਂ ਅਸਚਰਜ ਨ ਜਾਣਨਾ॥

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੬੬ ।ਸੁਨਿ ਸੁਨਿ ਅਨਦ ਹੋਇ ਸਭੁ ਕਾਹੂ। ਰਾਮ ਲਖਨ ਉਰ ਅਤਿ ਉਛਾਹੂ।

੧੫੫ ।ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਕੀਰਤਿ ਸੁਨ ਕਰ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਹਰਖ ਹੋਤਾ ਹੈ ਤੇ ਹਾਥੋਂ ਐਸੇ ਮਹਾਂ ਭੂਪ ਕਾ ਦਰਸਨ ਭਯਾ ਹੈ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਦਿਕੋਂ ਕੋ ਅਤਿ ਉਤਸਾਹ ਭਯਾ ਹੈ ਐਸੇ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੀ ਅਪਨੇ ਪਰਪਰਾ ਕ੍ਰਿਪਾ ਤੇ ਖਰਚਾ। ।ਕਿਦ੍ਵਾ। ।ਰਘੁਬੀਰ ਜੀ ਕੇ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਉਤਿ ਆਨੰਦ ਭਯਾ। ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਹਮਾਰੇ ਗੁਰੂ ਹੈਂ ਅਰੁ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਸੇ ਸਸਤ੍ਰ ਸਤ੍ਰ ਵਿਦ੍ਯਾ ਗ੍ਰਹਣ ਕੀਨੀ ਹੈ ਯਾਤੇ ਗੁਰੂ ਅਰੁ ਇਨਕਾ ਉਛਾਹ ਰਿਦੇ ਮੇਂ ਸੁਨਾਵਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਚਿਤ ਆਸਕਤ ਭਯਾ ਦੋਨੋ ਕਰ ਜੋੜਕੇ ਐਸੇ ਨਿਬਹੈ ਕੀ ਪਰੰਤੂ ਬਸਿਸ੍ਟ ਜੀ ਕੇ ਪਰਮ ਸਰਲ ਵਚਨ ਸੁਨਕੈ ਸੋਭਿਕ ਨਿਬ੍ਰਿਤ ਭਈ ਤਿਸਤੇ ਪਰਮਾਨੰਦ ਭਯਾ॥੨੯॥

ਦੋ: ।ਮੰਗਲ ਮੋਦ ਉਛਾਹ ਨਿਤ ਜਾਂਹਿ ਦਿਵਸ ਇਹ ਭਾਂਤਿ।

।ਉਮਗੀ ਅਵਧ ਅਨਿਦ ਭਰ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕ ਅਧਿਕਾਤ।

।ਆਨੰਦ ਕੀ ਪੂਰਣਤਾ ਅਯੋਧਿਆ ਵਿਖੇ ਅਧਿਕ ਤੇ ਅਧਿਕ ਦਿਨੋ ਦਿਨ ਹੋਤੀ ਹੈ॥੩੦॥

ਚੌ: ।ਸੁਦਿਨ ਸਾਧ ਕਰ ਕੰਕਨ ਛੋਰੇ। ਮੰਗਲ ਮੋਦ ਬਿਨੋਦ ਨ ਥੋਰੇ। ॥

।ਨਿਤ ਨਵ ਸੁਖ ਸੁਰ ਦੇਖ ਸਿਹਾਂਹੀ। ਅਵਧ ਜਨਮ ਜਾਚਹਿ ਬਿਧਿ ਪਾਂਹੀ।

।ਸਿਹਾਂਹੀ ਕਹਿਏ ਸਰਾਹਨਾ ਇਤਰ ਸੁਗਮ: ॥

।ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਚਲਨ ਨਿਤ ਚਹਿੰਹੀ। ਰਾਮ ਸਪ੍ਰੇਮ ਬਿਨੈ ਬਸ ਰਹਿੰਹੀ।

।ਦਿਨ ਦਿਨ ਸੈ ਗੁਨ ਭੂਪਤਿ ਭਾਊ। ਦੇਖ ਸਰਾਹਿ ਮਹਾ ਮੁਨਿ ਰਾਊ। ਸੁਗਮ: ॥

।ਮਾਂਗਨ ਵਿਦਾ ਕਰਯੋ ਅਨੁਰਾਗੇ। ਸੁਤਨ ਸਮੇਤ ਠਾਢ ਭੇ ਆਗੇ।

।ਜਬ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਨੇ ਨਿਸਚੈ ਕਰ ਵਿਦਾ ਮਾਂਗਨ ਕਰਯਾ ਤਬ ਭੂਪਤਿ ਆਦਿਕ ਅਤਿ ਅਨੁਰਾਗੇ ਅਰੁ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਸਮੇਤਿ ਹਾਥ ਜੋਰ ਕਰ ਠਾਢੇ ਭਏ ਅਰੁ ਕਹਿਣ ਲਾਗੇ।

।ਨਾਥ ਸਕਲ ਸੰਪਦਾ ਤੁਮਾਰੀ। ਮੈਂ ਸੇਵਕ ਸਮੇਤਿ ਸੁਤ ਨਾਰੀ।

।ਕਰੈ ਸਦਾ ਲਰਕਨ ਪਰ ਛੋਹੂ। ਦਰਸਨ ਦੇਤ ਰਹਿਵ ਮੁਨ ਮੋਹੂ।

।ਅਸ ਕਹਿ ਰਾਉ ਸਹਿਤ ਸੁਤ ਰਾਨੀ। ਪਰੇ ਚਰਨ ਮੁਖ ਆਵ ਨ ਬਾਨੀ।

।ਦੀਨ ਅਸੀਸ ਵਿਪ੍ਰ ਬਹੁ ਭਾਂਤੀ। ਚਲੇ ਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਰੀਤਿ ਕਹਿ ਜਾਤੀ।

।ਰਾਮ ਸਪ੍ਰੇਮ ਸੰਗ ਸਬ ਭਾਈ। ਆਇਸ ਪਾਇ ਫਿਰੇ ਪਹੁਚਾਈ।

।ਕਦਾ ਚਿਤ ਕੋਊ ਕਹੈ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੋ ਰਾਜਾ ਨੇ ਦੀਆ ਨ ਕਹਾ ਸੋ ਇਹ ਆਸੰਕਾ ਨ ਕਰਨੀ ਪਦਾਰਥੋਂ ਕੀ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਕੋ ਕਯਾ ਇਛਾ ਥੀ ਅਰੁ ਜਬ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਇਸਤ੍ਰੀਓਂ ਸਹਿਤ ਰਾਜਾ ਕਰ ਜੋਰ ਕਰ ਆਗੇ ਖੜੇ ਹੂਏ ਤਬ ਧਨ ਕਾ ਦੇਨਾ ਕ

ਤ੍ਰਕਥਨ ਓਰਮਥਾ॥੮ ੩੧॥

ਦੋ: ॥ਰਾਮ ਰੂਪ ਭੂਪਤਿ ਭਗਤਿ ਬ੍ਯਾਹ ਉਛਾਹ ਅਨੰਦ।

॥ਜਾਤ ਸਰਾਹਤ ਮਨਹਿ ਮਨ ਮੁਦਿਤ ਗਾਧ ਕੁਲ ਚੰਦ।

ਸ੍ਰੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ ਕਾ ਸਗੁਣ ਨਿਰਗੁਣ ਸ੍ਵਰੂਪ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਵਿਖੇ ਪੁਨਹ ਜਿਨ੍ਹੋਂ ਵਿਖੇ ਭਗਤਿ ਅਰੁ ਵਿਵਾਹ ਕੇ ਉਤਸਾਹ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਮਨ ਮੇਂ ਹੀ ਸਰਾਹਤੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਮਨ ਮੇਂ ਹੀ ਸਰਾਹਨ ਕਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਸ੍ਵਰੂਪ ਅਰੁ ਨ੍ਰਿਪ ਕੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਅਰੁ ਵਿਵਾਹ ਕੇ ਰਸ ਕਥਨ ਮੇਂ ਨਹੀ ਆਵਤੇ। ॥

॥ਕਿਵਾ॥ ॥ਇਸ ਥਾਨ ਪਰ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਹੋਏਂ ਤਬ ਕਿਸੀ ਕੇ ਸਨਮੁਖ ਬੈਠਾਲ ਕੇ ਸੁਨਾਵੈਂ ਜੋ ਤੋ ਮਾਰਗ ਮੇਂ ਚਲੇ ਜਾਤੇ ਹੈਂ ਈਹਾਂ ਸਨਮੁਖ ਸ੍ਰੋਤਾ ਹੋਣਾ ਕਠਨ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਮਨ ਮੇਂ ਹੀ ਸਰਾਹਤੇ ਹੈਂ ਗਾਧ ਕੁਲ ਚੰਦ ਵਿਸੇਸਣ ਦੇਣੇ ਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਬਕਤਾ ਕਾ ਆਸੈ ਇਹ ਮੁਨੀਸ੍ਵਰ ਵਿਚਾਰਤੇ ਹੈਂ ਹਮਾਰਾ ਪਿਤਾ ਭੀ ਬਡਾ ਰਾਜਾ ਥਾ ਅਰੁ ਹਮ ਤਿਸ ਕੇ ਜੇਸ੍ਟ ਪੁਤ੍ਰ ਥੇ ਤਹਾਂ ਭੀ ਮੈਂ ਤੋ ਜੇਹਾ ਅਰੁ ਵਿਵਾਹ ਵਿਚ ਰਚਨ ਦੇਖੀ ਆਂਖੀ ਅੰਪਰੰਤੁ ਦਸਰਥ ਕੀ ਭਗਤੀ ਅਰੁ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਵਿਵਾਹ ਦੇਖ ਕਰ ਹਮ ਆਸਚਰਜ ਭਏ ਹੈਂ॥੮੩੦

ਚੌ: ॥ਬਾਮ ਦੇਵ ਰਘੁਕੁਲ ਗੁਰੁ ਗ੍ਯਾਨੀ॥ਬਹੁਰ ਗਾਧ ਸੁਤ ਕਥਾ ਬਖਾਨੀ।

॥ਸੁਨ ਮੁਨ ਸੁਜਸ ਮਨਹਿ ਮਨ ਰਾਊ॥ਬਰਨਤ ਆਪਨ ਪੁੰਨ ਪ੍ਰਭਾਊ।

॥ਅਪ ਸਫਲਤਾ ਸੁਣਨ ਹੇਤੁ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਗਮਨ ਕੇ ਉਪਰ ਪੁਨਹ ਬਸਿਸ਼ਟ ਜੀ ਨੇ ਅਰੁ ਬਾਮਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਵਿਸ੍ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਜੀ ਕੇ ਤਪ ਕੀ ਕਥਾ ਸੁਨਾਈ ਤਬ ਸੁਨ ਕਰ ਰਾਜਾ ਅਪਣੇ ਬਡੇ ਭਾਗ ਮਾਨਤਾ ਭਯਾ ਜੋ ਐਸੇ ਰਿਖੇਸ਼ੁਰ ਮੇਰੇ ਗ੍ਰਿਹ ਮੇਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਪੂਰਬਕ ਆਵਣਾ ਭਯਾ ਹੈ।

॥ਬਹੁਰੇ ਲੋਗ ਰਜਾਇਸ ਭਯੋ॥ਸੁਤਨ ਸਮੇਤ ਨ੍ਰਿਪਤਿ ਗ੍ਰਿਹ ਗਯੋ।

॥ਬਹੁਰੇ ਕਹਿਜੇ ਫਿਰ ਘਰ ਜਾਣੇ ਕੀ ਲੋਗੋਂ ਕੋ ਰਾਜ ਆਗ੍ਯਾ ਭਈ ਤਬ ਸਭੀ ਲੋਗ ਅਪਣੇ ਗ੍ਰਿਹੋਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤਿ ਭਏ ਅਰੁ ਰਾਜਾ ਭੀ ਅਪਣੇ ਮੰਦਰੋਂ ਮੇਂ ਪੁਤ੍ਰੋਂ ਸਮੇਤ ਬਿਸ੍ਰਾਮ ਕਰਤ ਭਯਾ।

॥ਜਹਿ ਤਹਿ ਰਾਮ ਬ੍ਯਾਹੁ ਸਭ ਗਾਵਾ॥ਸੁਜਸ ਪੁਨੀਤ ਲੋਕ ਤ੍ਰਿਹੁ ਛਾਵਾ॥

॥ਆਏ ਬ੍ਯਾਹਿ ਰਾਮ ਘਰ ਜਬ ਤੇ॥ਬਸੀ ਅਨੰਦ ਅਵਧ ਸਭ ਤਬ ਤੇ।

॥ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਔਰੋਂ ਗ੍ਰੰਥੋਂ ਮੇਂ ਤੁਮਨੇ ਵਿਵਾਹ ਕਾ ਉਤਸਾਹ ਵਰਣਨ ਕਰਾ ਹੈ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

॥ਪ੍ਰਭੁ ਬਿਆਹ ਜਸ ਭਯੋ ਉਛਾਹੂ॥ਸਕੈ ਨ ਬਰਨ ਗਿਰਾ ਅਹਿ ਨਾਹੂ। ॥

॥ਜੋ ਕੋਊ ਕਹੈ ਸੇਸ ਨਾਗ ਅਰੁ ਸਰਸ੍ਵਤੀ ਨਹੀ ਕਹਿ ਸਕਤੇ ਤੌ ਤੁਮਨੇ ਕਿਸ ਭਾਂਤਿ ਵਰਣਨ ਕੀਆ ਤਿਸ ਪਰ ਕਹਿ ਤੇ ਹੈਂ

॥ਕਵੀ ਕੁਲ ਜੀਵਨ ਪਾਵਨ ਜਾਨੀ॥ਰਾਮ ਸੀਯ ਜਸ ਮੰਗਲ ਖਾਨੀ।

॥ਤਿਹ ਤੇ ਮੈ ਕਿਛੁ ਕਹਾ ਬਖਾਨੀ॥ਕਰਨ ਪੁਨੀਤ ਹੇਤੁ ਨਿਜ ਬਾਨੀ।

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੪੬੮ ਤਰੀ ਜੋਤੇ ਕੇ ਮੇਂ ਕੁਲ ਹੈ ਸੋ ਭੀ ਰਾਮ ਸੁਜਸ ਕੀ ਕਥਾ ਵਿਤ੍ਰ ਹੋਤੇ ਹੈਂ ਅਰੁ ਮੇਰੀ ਜਿਹਬਾ ਉਪਰ ਭੀ ਸਰਸ੍ਵਤੀ
(੫੫੧ ਆਣ ਕਰ ਬੈਠੀ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਮੇਰੇ ਸੇ ਰਹਾ ਨਹੀਂ ਗਯਾ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਕਲਿ ਵਿਸੇਸ
ਜਾਨ ਕੇ ਵਿਚ ਰਾਮਾਇਣ ਅਪਨੇ ਕੁਲ ਪਰੰਪਰਾ ਕੀ ਜੀਵਨ ਅਰੁ ਪੁਨੀਤ ਕਰਨੇਹਾਰਾ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ
ਜੀ ਜਸ ਹੈ ਸੋ ਅਪਣਾ ਕੁਲ ਕਹਿਐ ਸਰੀਰ ਕਾ ਕੁਲ॥ ॥ਅਥਵਾ॥ ॥ਗੁਰੋਂ ਕਾ ਸੰਪ੍ਰਦਾ
ਇਤੀ ਸ੍ਰੀ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਹੀ ਉਪਾਸਕ ਥਾ ਸੋ ਬੀਚਾਰ ਕਰ ਅਪਣੀ ਬਾਣੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਨੇ ਨਿਮਿਤ ਸ੍ਰੀ
ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਕੁਛਕ ਮੈਨੇ ਭੀ ਵਰਨਨ ਕੀਆ ਹੈ॥ ੮੩੩॥

ਛੰਦ: ।ਨਿਜ ਗਿਰਾ ਪਾਵਨ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਰਾਮ ਜਸੁ ਤੁਲਸੀ ਕਹਯੋ।

।ਰਘੁਬੀਰ ਚਰਿਤ ਅਪਾਰ ਬਾਰਿਧਿ ਪਾਰ ਕਬਿ ਕੌਨੈ ਲਹਯੋ।

।ਅਪਨੀ ਬਾਣੀ ਪਵਿਤ੍ਰ ਕਰਨੇ ਨਿਮਿਤ ਕੇਵਲ ਮਾਤ੍ਰ ਰਘੁਨਾਥ ਜੀ ਕਾ ਜਸ ਮੈਨੇ ਕਹਾ ਹੈ ਅਰੁ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਰੂਪੀ ਸਮੁੰਦਰ ਕਾ ਪਾਰ ਕਿਸੀ ਕਵੀਸ਼ਰ ਨੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਪਾਯਾ।

।ਉਪਬੀਤ ਬਯਾਹ ਉਛਾਹ ਮੰਗਲ ਸੁਨਿ ਜੇ ਸਾਦਰ ਗਾਵਹੀਂ।

।ਬੈਦੇਹਿ ਰਾਮ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਤੇ ਜਨ ਸਰਬਦਾ ਸੁਖ ਪਾਵਹੀਂ।

।ਉਪਬੀਤ ਕਹੀਏ ਜਨੇਊ ਪਦੀ ਤਾਦਿਕ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਕੇ ਮੰਗਲ ਹੈਂ ਤਿਨ ਕੋ ਜੋ ਆਦਰ ਸੇ ਸੁਨੇਂਗੇ ਕੇ ਗਾਵੈਂਗੇ ਤਿਨ ਕੋ ਸਦਾ ਸੁਖ ਹੋਵੇਗਾ। ੮੩੪॥

।ਸੁਨ ਗਾਇ ਕਹੋ ਹੈ ਗਿਰੀ ਸਕਿਨਾ ਅਪਿ ਕਾਰੀ ਸਹੀ। ॥
।ਨਿਤ ਪ੍ਰੀਤਿ ਨੂਤਨ ਸੁਨਤ ਹਰਿ ਗੁਨ ਬ੍ਰਿੰਦ ਅਨੂਪ ਤੈਂ ਲਹੀ।॥ ॥

।ਇਸ ਕਾਂਡ ਕੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋ ਸਮਾਪਤਿ ਕਰਤੇ ਹੂਏ ਸਿਵ ਜੀ ਦੇਵੀ ਪ੍ਰਤਿ ਮਾਨ ਦੇਤੇ ਹੂਏ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ ਹੇ ਗਿਰਜੇ ਤੂੰ ਧੰਨ ਹੈ ਜੈਸਾ ਪਰਉਪਕਾਰੀ ਅਰੁ ਸੀਤਲ ਸੁਭਾਉ ਤੇਰਾ ਪਿਤਾ ਹੈ ਤੈਸੀ ਹੀ ਤੂੰ ਭੀ ਸਰਬ ਗੁਣ ਸੰਪੰਨ ਹੈਂ ਜਾਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਜਸ ਕੋ ਸੁਨ ਕਰ ਤੁਝੇ ਨਿਤ ਨਵੀਨ ਪ੍ਰੀਤਿ ਬਢਤੀ ਹੈ। ਅਬ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾਰ ਅਪਨੀ ਤਰਫ ਸੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕੋ ਵਿਸ੍ਰਾਮ ਦੇਤੇ ਹੂਏ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ।

।ਰਘੁਬੀਰ ਪਦ ਅਨੁਰਾਗ ਜਲ ਲੋਭ ਤ੍ਰਿਖਾ ਬੇਗ ਬੁਝਾਵਹੀ।
।ਇਹਿ ਜਾਨ ਤੁਲਸੀ ਦਾਸ ਮਨ ਬਚ ਕਰਮ ਹਰਿ ਗੁਨ ਗਾਵਹੀ। ੮੩੫॥

ਦੋ: ।ਕਠਿਨ ਕਾਲ ਮਲ ਗ੍ਰਸਤ ਮਨ ਸਾਧਨ ਕਛੂ ਨ ਹੋਇ।
।ਇਹਿ ਬਿਚਾਰ ਬਿਸ੍ਵਾਸ ਕਰ ਹਰਿ ਸੁਮਰੈ ਬੁਧਿ ਸੋਇ।

।ਕਠਨ ਕਾਲ ਕਹੀਏ ਜਿਸ ਮੇਂ ਪਾਪ ਰੂਪ ਕਾ ਮਹਾਂ ਬਲ ਹੈ ਤਿਸ ਕਰ ਭੀ ਮਨ ਮਹਾਂ ਮਲੀਨ ਹੈ ਦੇਨੋ ਪ੍ਰਕਾਰ ਤੇ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

ਕਰ ਤਪ ਜਪ ਸਮ ਦਮ ਆਦਿਕ ਸਾਧਨ ਕੁਛ ਨਹੀ ਹੋ ਸਕਤੇ ਐਸੇ ਦੀਹਾਰ ਕਰ ਬਿਵੇਕੀ ਪ੍ਰਤੀਤਿ ਪੂਰ
ਬਕ ਜੋ ਭਗਵੰਤ ਕਉ ਸੁਮਰੈਂ ਸੋਈ ਬੁਧਵਾਨ ਹੈਂ॥ ੮੩੬॥
॥ਇਹ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿ ਉਪਦੇਸ ਕਰਾ ਅਬ ਆਪਣੇਂ ਮਨ ਪ੍ਰਤਿ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੋ: ॥ਮਨ ਹਰਿ ਪਦ ਅਨੁਰਾਗ ਕਰਿ ਤਿਆਗਹੁ ਨਾਨਾ ਰੂਪਣਾ॥
॥ਅਹੰ ਮੋਹ ਨਿਸ ਜਾਗ ਸੋਵਤ ਬੀਤੇ ਨਾਨਾ ਬਹੁ॥ ॥ ॥

॥ਸੁਗਮ:॥ ੮੩੭॥ ਅਬ ਇਸ ਕਾਂਡ ਕਾ ਮਹਾਤਮ ਕਹਿਤੇ ਹੈਂ॥

॥ਸੋ: ॥ਸੀਰਘੁਬੀਰ ਬਿਵਾਹ ਜੋ ਸਪ੍ਰੇਮ ਗਾਵਹਿ ਸੁਨਹਿ॥
॥ਤਿਨਕੇਂ ਸਦਾ ਉਛਾਹ ਮੰਗਲਾਇਤ ਰਾਮ ਜਸ॥
॥ਸੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕੇ ਜਨਮ ਸੇਂ ਲੇਕਰ ਵਿਵਾਹਾਦਿਕ ਜੋ ਉਤਸਾਹ ਹੈਂ ਜੋ ਬਿਵੇਕੇ ਸਨੇਹ ਪੂਰਬਕ ਇਨ
ਕੋਂ ਗਾਵੈਂ ਸੁਨੈਂਗੇ ਤਿਨਕੇਂ ਸਦਾ ਮੰਗਲ ਹੋਵੈਂਗੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਏਹੁ ਵਿਵਹਾਰ ਪਰਮਾਰਥ ਕਾ ਆਬਿਨਾ
ਸੀ ਅਨੰਦ ਹੋਵੈਗਾ ਜਾਂਤੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਕਾ ਜਸ ਮੰਗਲ ਰੂਪ ਕਾ ਸਿਧੁ ਹੈ॥ ੮੩੮॥
॥ਇਤਿ ਸੀ ਰਾਮਚਰਿਤ੍ਰ ਮਾਨਸੇ ਸਕਲ ਕਲਿਕਲੁਖ ਵਿਧੁੰਸਨੇ ਅਵਿਰਲ ਭਗਤਿ ਸੰਪਾਦਨੇ
ਪ੍ਰਥਮੇਂ ਸੁਪਾਨ ਹਾ॥ ॥

॥ਸੀਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਜੀ॥ ਸੰਤ ਸਿਖਾਬਿਨੇ ਕਰਤਾ ਹੈ ਸਰਬ ਸੰਤੋਂ ਨੇ ਮੁਝ ਅਲਪ ਮਤੀ ਕੀ ਨਮ੍ਰਤ
ਤਾ ਖਿਮਾ ਕਰਨੀ ਹੇ ਰਾਮਚੰਦ੍ਰ ਪਾਦ ਪੂਜਕ ਗੁਸਾਂਈ ਤੁਲਸੀਦਾਸ ਜੀ ਤੁਮਨੇ ਜੋ ਅਪਨੇ ਹਿਰੇ
ਕੇ ਆਸੈ ਮੇਰੀ ਜਿਹਵਾ ਸੇਂ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਏ ਹੈਂ ਸੋ ਕਹੇ ਹੈਂ ਪੁਨਹ ਔਰ ਭੀ ਬਲਦੇਣਾ ਤੁਮਕੋ ਨਮਸ
ਕਾਰ ਰਾਵਣ ਕੀ ਦਿਗਵਿਜੈ ਆਦਿਕ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗ ਲੋਗਹੁ ਨੇਂ ਪੀਛੇ ਡਾਰ ਦੀਨੇ ਥੇ ਸੋ ਮਾਲਾ ਲਬਧ
ਗੁਸਾਂਈ ਜੀ ਕੀ ਆਦਿ ਸੁਧ ਪ੍ਰਤਾਂ ਦੇਖਕਰ ਸਭ ਨਿਕਾਸ ਦੀਨੇ ਹੈਂ ਯਦ੍ਯਪਿ ਭਗਤਾ ਕੀ ਜਨਮ ਕਥ
ਭੀ ਐਸੇ ਪ੍ਰਕਰਣੀ ਥੀ ਪਰੰਤੁ ਇਹ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁੰਦਰ ਜਾਨਕਰ ਚੌਪਾਈਆਂ ਭੀ ਕੁਛਕ ਮਿਲਾਕ
ਮਿਲਾਇਕਰ ਰਖਾ ਹੈ॥ ਸੁਭਮਸਤੁ॥ =॥=॥ ਸੰਬਤ॥ ੧੯੮੪॥

॥ਗੋਵਰਧਨ ਪਦ ਆਦਿ ਧਰ ਅੰਤ ਸਿਧ ਪਦ ਦੇਹੁ॥
॥ਹਸ੍ਤਾਖਰ ਤਿਂਹ ਦਾਸ ਕੇ ਕੋਵਿਦ ਜਨ ਲਖ ਲੇਹੁ॥

॥ਵਿਗਿਆਪਨ॥

॥ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਕਿ ਯਹ ਤੁਲਸੀ ਰਾਮਾਇਣ ਸਟੀਕ ਛਪਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਕੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਪ੍ਰਥਮੇਂ ਬਾਲਕਾਂਡ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸਮਾਪਤ ਹੂਆ ਹੈ, ਸੋ ਯਹ ਤੁਲਸੀ ਰਾਮਾਇਣ ਵਹੁ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਰਾਜਾਧਿਰਾਜ-ਸ੍ਰੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਵਰਗਵਾਸੀ ਕੀ ਅਮਲਦਾਰੀ ਮੇਂ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਨਿਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਨੇ ਬੜੇ ਸੰਤ ਮਹਾਤਮਾਂ ਵਾ ਬੜੇ ਬੜੇ ਪੰਡਿਤ ਸ੍ਰੀ ਕਾਂਸ਼ੀ ਪੁਰੀ ਜੀ ਸੇਂ ਇਕੱਤ੍ਰ ਕਰਕੇ ਅਰ ਆਪ ਭੀ ਸਾਸਤ੍ਰੋਂ ਕੇ ਬਲ ਅਨੁਸਾਰ ਟੀਕਾ ਕਰੀ ਹੂਈ ਥੀ ਉਪਰੰਤ ਬਹੁਰੋ ਫਿਰ ਭੀ ਕਈ ਪੰਡਿਤ ਜਨੋ ਨੇਂ ਬਾਰੰਬਾਰ ਕਥਾ ਕਰਕੇ ਬੜੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਯੁਕਤ ਸੁੱਧ ਕੀਆ ਅਰ ਬਹੁਤ ਮਹਾਤਮਾ ਜਨੋਂ ਨੇਂ ਪਾਠ ਭੀ ਕਰਕੇ ਦੇਖਿਆ ਇਸ ਵਿਖੇ ਕੈਸੀਆਂ ਕਥਾਂ ਹੈਂ ਮੁਕਤੀ ਭੁਕਤੀ ਕੇ ਦੇਣੇ ਹਾਰੀਆਂ ਅਰ ਇਸ ਕਾ ਏਕ ੨ ਪਦ ਭਗਤੀ ਰੂਪੀ ਰਸ ਸੇਂ ਪੂਰਤ ਹੈ, ਯਹ ਅਮਰ ਕਥਾ ਸੰਕਰ ਜੀ ਨੇਂ ਪਾਰਬਤੀ ਪ੍ਰਤਿ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਾਈ ਥੀ ਸੋ ਤਿਸ ਕਾਲ ਤੋਤਾ ਸ੍ਰਵਣ ਕਰਤਾ ਰਹਾ ਜਿਸ ਕੇ ਮਹਾਤਮ ਸੇਂ ਵਹੁ ਭੀ ਅਮਰ ਹੂਆ ਸੋ ਅਬ ਇਸ ਬੜੇ ਭਾਰੀ ਉੱਤਮ ਕਾਰਜ ਕੋ ਬੜੇ ੨ ਮਹਾਤਮਾਓਂ ਕੇ ਕਾਹਨੇਂ ਸੇ ਅਰ ਸ੍ਰਬੱਤ ਸੱਜਨਾਂ ਦੇ ਲਾਭ ਵਸਤੇ ਜੋ ਇਸ ਅਮੋਲਕ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪ ਭੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ ਕਰਨ ਮੁਨਸ਼ੀ ਨਵਲ ਕਿਸ਼ੋਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇਂ ਬੜੀ ਪ੍ਰੀਤਿ ਸੰਯੁਕਤ ਨਿਜ ਇਸਟ ਜਾਨ ਕਰ ਮੁਦ੍ਰਿਤ ਕੀਆ ਹੈ; ਅਰ ਜੋ ਸੁਧਵਾਈ ਵਾ ਸੁੰਦ੍ਰ ਲਿਖਾਈ ਵਾ ਛਪਵਾਈ ਵਿਖੇ ਜੋ ਕੋਸਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਔਰ ਅਜੁਧਿਆ ਕਾਂਡ ਵਾ ਸਭ ਕਾਂਡ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਵੇਂਗੇ। ਔਰ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਬਾਲ ਸ਼ਾਖੀ ਛਪ ਰਹੇ ਹੈਂ ਉਮੇਦ ਹੈ ਸੁਧ ਵਾ ਮੋਟੇ ਅਖਰੋਂ ਮੇ ਇਸ ਮਤਬੇ ਮੇ ਛਪਾਈ ਕੀ ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

	ਫਹਰਿਸਤ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕੀ		ਫਹਰਿਸਤ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪੁਸਤਕੋਂ ਕੀ
੧	ਤੁਲਸੀਰਾਮਾਇਣ ਸਟੀਕ ਜੋ	੧੮	ਸੁਫਨਾਯਿਆਈ ਕ੍ਰਿਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰ
	ਕੇ ਭਾਈ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਵਾਲਾ	੧੯	ਵਾਰਾਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਵਾਲੀਆਂ
੨	ਤੁਲਸੀਰਾਮਾਇਣ ਮੂਲ ਕਾਂਡ ੭	੨੦	ਬਾਣੀ ਭਗਤਾਂ ਦੀ ਉਮਦਾ
੩	ਜਨਮਸਾਖੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਜੀ ਕੀ	੨੧	ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਅਖਰ ਮੋਟੇ
	ਜਿਸਮੇਂ ਮਕੇ ਦੀ ਗੋਸਟ ਸੁਧ ਸਰਫੇ	੨੨	ਬਾਈ ਵਾਰਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਕੀ
	ਪੀਰ ਬਹਾਵਲਦੀਨ ਔਰ ਅਜਿਤ	੨੩	ਸਵਈਏ ਸੁੰਦਰ ਦਾਸ ਬੜੇ ਸੁੱਧ
	ਰੰਧਾਵੇ ਨਾਲ ਏਹ ਸਾਖੀਆਂ ਅਗੇ	੨੪	ਛਪੇ ਰਜਬ ਜੀ ਕੇ ਅਖਰ ਮੋਟੇ
	ਜਨਮਸਾਖੀ ਮੇਂ ਨਹੀਂ ਛਪੀਆਂ	੨੫	ਕੁੰਡਲੀਆਂ ਗਿਰਧਰ ਕੇ
੪	ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀਆਂ ਦਿ ਬੜੇ ਚੰਗੇ ਕਾਗਤ	੨੬	ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਗਾਰ ਸਕਾ
	ਪਰ ਬਨੀ ਸੁਧ ਔਰ ਮੋਟੇ ਅਖਰੋਂ ਮੇਂ	੨੭	ਪਰਚੀਆਂ ਭਗਤਾਂ ਦੀਆਂ
੫	ਜਪਜੀ ਬੜੀ ਸੁੱਧ ਮੋਟੇ ਅਖਰ	੨੮	ਅਕਾਦਸੀ ਮਹਾਤਮ ਬਹੁਤ ਸੁ
੬	ਗੀਤਾ ਅਠਾਰਾਂ ਅਧਿਆਇ ਅਖ ਮੋਟੇ	੨੯	ਪਿੰਗਲ ਰੂਪ ਦੀਪ
੭	ਗੋਪੀਚੰਦ ਵਰੀਗਾਰਾ ਉਮਦਾ	੩੦	ਪੰਜ ਗ੍ਰੰਥੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦
੮	ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਂਈਦਾਸ ਦੇ	੩੧	ਹਕਾਇਤਾਂ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦
੯	ਸਸੀ ਗੁਲਾਮ ਰਸੂਲ ਦੀ	੩੨	ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਅਨੇਕਾਰਥੀ
੧੦	ਪ੍ਰੇਮ ਸਾਗਰ ਬਹੁਤ ਸੁਧ	੩੩	ਭਾਵਰਸਾਂਮਰਤ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ
੧੧	ਬਾਲ ਉਪਦੇਸ ਮੋਟੇ ਅਖਰ	੩੪	ਵਿਚਾਰ ਮਾਲਾ ਅਖਰ ਮੋਟੇ
੧੨	ਹੀਰ ਵਾਰਸ ਸ਼ਾਹ ਵਾਲੀ ਬਹੁਤ ਸੁਧ	੩੫	ਸਾਰਕਤਾਵਲੀ ਮੋਟੇ ਅਖਰ
੧੩	ਹੀਰ ਮੋਗਾ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ	੩੬	ਅਧਿਆਤਮ ਪ੍ਰਕਾਸ ਅਖਰ ਮੋਟੇ
੧੪	ਸਾਹਿਬ ਕਾਮ ਉਆਦਾ ਸੁਧ	੩੭	ਅਰਜਨ ਬੋਧਨੀ ਮੋਟੇ ਅਖਰ
੧੫	ਸਹਾ ਮਹੰਮਦ ਸੁਧ ਸਿਰਕਾਰ	੩੮	ਜਾਪਜੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦
੧੬	ਬਦਰੇ ਮੁਨੀਰ ਵਾਬੇ ਨਜੀਰਾਂ		ਔਰ ਭੀ ਕੀ ਬਾਇਸ ਮਤ ਬੋਮੇ
੧੭	ਮਹਾਤਮ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਕਾ		ਬਹੁਤ ਛਪੇਂਗੇ

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

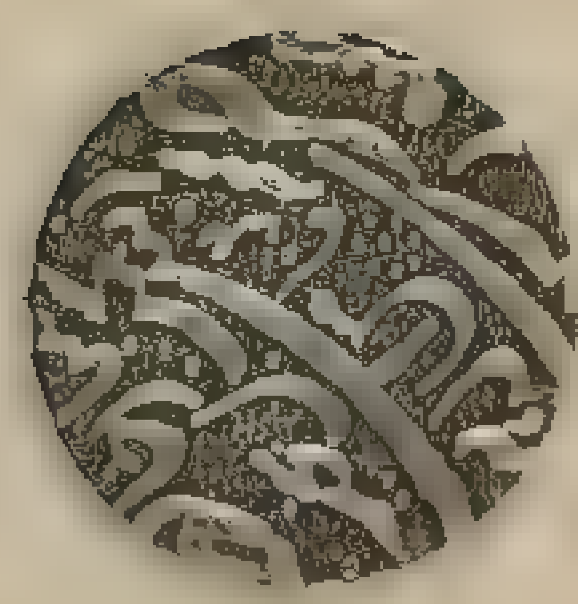

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org

੧ ੴ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫ਼ਤਹ ॥ ੨੯੦/੨-੯੨ ੧੦੦੦੦

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ

(ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਤੇ ਕਿਤਾਬ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਉਣ ਤੇ...............ਪੈਸੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

M-3489

Digitized by Panjab Digital Library | www.panjabdigilib.org